This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

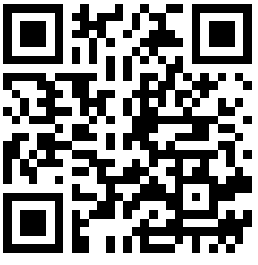

31 C 98.
Dyl 2.

31C98.

a) 3947
1929-30

Národní knihovna ČR
Historické fondy
31C98/2
odní knihovna
1002591632

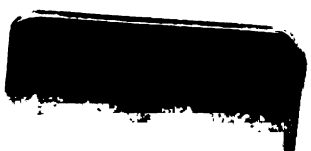

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BLAGO
NAUKA KARSTIANSKOGA
TKUUD GLASOVITIJ LATINSKI.

PRY POSCTOVANOGA

NIKOLE TURLOTA.

NAUCITEGLIA, BOGOSLOUZA, VLADAAUZA OBCHIENOGA ù ZARQUI STOLNOOJ NAMUR GRADA ù FIANDRI

PRINESSEN IZ DIACKOOGA, PAAK U' FRANZESKI JEZIK, NAPOKON U' SLOVINSKI

P O'

JEDNOMU REDOUNIKU IZ DALMAZIE

POKLOGNJEN, I POSVETIEN

ISSUSSU ISUKARSTU

MESSIJ ODKUPITEGLIU GOSPODINU NAUCITEGLIU

TKOIJ JEST PASTIR DOBRIJ

Dussu svoju mechìuuch zà Oouze svoje

PRY KORISTAN

Nè Saamo Parokima, i Ostalym Zarkounizim, dalli svakoomu Cegljadetu tkojee xellij nauçit bistro, svè sctò jest potribbitoo zà virrovat, i xyvit Karstianskiji, i doteçh suoje vicgnie spassenie

D Y L D R V G I J.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA ALESSANDRINA

U' MLEZZIJ MDCCLXX.

PÒ ANTUNU BASSANESU

S' DOPUSCTENJEM STARISSINA.

Digitized by Google

Digitized by Google

DYL DRUGGIJ
KATEKISMA
Od Gliubavi, i od X. Zapovydyh.
POGLAVIE I.

SCTYVENJE I.

Od potribbee Gljubavi.

Upit. IElli barx zà dosti virrovat, i uffat ù Bogga zà dosech Viçgniee Spasseenje?

Odgr. Nè: Dalli, i svè inee krypossti brez Gliubavi jessu zà nijscto. Ovakoo izgovaraa S. Ju. Apost. ù suojooi 1. Pistoli nà 3. *Tko nee gliubi, stoij ù smarti.* I sgnymee Sueti Pavaol ù parvoij Korynt. 13. *Ako buddeem imat svu Virru, takoo dà planine prinessem, à gliubavi nè buddeem imat, nyssta jessam.* Poraad ovogaa razloga Diuize luudee zarekossee Vraata zatuorenaa, i nè ostaddossee uvedenee pyrjd zaruçnikom jeer nè imaadiavu ulia ù svytgniazima, pò tkojimsse zlamenujuu dobraa dilla, scto izhodee iz Gliubaui. Vid. Agust. govor. 23. od ryç. Gosp. pogl. 4. 18.

Upit. Scto jest dakle Gliubau?

Odgr. Jest jedna krypoost, scto Boogh ulyvaa tkojoomga gliubijmo pò gniemu istoomu nad sue stuaari, i iskargniega kakono naas istee poraad Gliubavi Boxiee.

Upit. Odklee znaas, dà Gliubau jest jedna krijpoost?

Odgr. Od S. Paula, tkoji potlee mnoggaa reçee zà posalu istee, sklapaa govoreech, dà jest naaj bogliaa od krijpostiuuh Bogoslvoskijh. *A sad ostajuu Virra, uffanie, Gliubau, troja ovaa, à vecchiaa od ovyziih jest Gliubau.*

Upit. Zà scto vellys dà Boogh Gliubau ù naas ulyvaa?

Odgr. Jeer Bogh ulijvaa gliubau ù sarza nassa po Duuhu S. tkoji pribijvaa ù nama.

Upit. Zà scto nadostaviaas: *Tkojoom my gliubymo Bogga nad svè stuaari?*

Odgr. Stuorenie gliubij Bogga nad svè stuaari, kad sprijdstaviaa ù suojooj cijni milloost, i gliubau Boxjuu nad svè stuaari stuorenee, i ktijo bij bogliee izgubbit tkoliko imaa, i jos xyuot istij, negh uvriiditga jednoç saamo smartno.

Upit. Tko podadde izgleed ovee gliubavi.

Odgr. Suij Ss. Muççenijzi, tkoji bogliee odabrassee mukke, i smart zà nè doojt nà magniee gliubavi, scto Boggu nossaavu. Vid. Xijv. S. Severina Muççenijka prij Suriu ù Snop. 5.

Bijaasse jedna plemmenitaa Divoika od 14 litta, sedam tkojim bijaasse potrattila molleech Maaiku Boxjuu, dasse by dostojala pokaazat jooj gniezina blagoslouglienoga Syna. Promijsli moggaasseli sarze millostluoo Mariee uech odolit nà gliubezniuaa naskaakania jednee suojee bogogliubnee? Prikaazaajooisse obnooch nà Boxich, kad onna ù mistu obiçaainomu staasse, i tò veçchiee, i uxganijee molliaasse, i podaddejooj suooga Boxanstuenoga Syna govoreech: *Uzmiga, proigraaisse sgnyme.* Uzeega, i uxganom gliubavju razgledajuuchga, ciù ghdij reçcejooj: *Gliubyslime?* Odgovorij onna: *Gliubim Gospodine,*

Digitized by Google

dine, i mnogote gliubim. Kolikomee gliubijs; naſtaaui Iſſus. Odgouorij onna; *Veçchiee negh tijlo moje.* Upijtajee Iſſus: *A veçchieeme nè gliubijs?* Odgovorij: *Veçchiee negh Sarze moje.* Naslydujee pytat jee Iſſus: *A' tolikome gliubis vecchiee od tuoga Sarza?* Odgovorij onna: *Nekti too ukaaxee iſtoo moje Sarze*; i too izrekaauſſi poraad nagloſti bollesti puçce jooj Sarze, i izdahnuu ù rukam Iſſuſſovijm, i Maaikee prijſveetee, tkoji jee meju pijuanjima Angelskijm uveddoſſee ù Raaj. Nà pijuanje too pritekoſſe ukuçhnij, tkoji jee martuu natekoſsee, i ghdij prij slaaſtan mirijs iz ſebbe daavaſse. Nijkij koludri S. Dominika uçiniſsee jooi raſtuorit tijlo, i nazriſsee kroz puklotinu Sarza ghdi jooi slovima zlaatnym upijſſianee bijaaju ovee rijci: *Glijubijmte veçchiee od menne jeerſſime ſtuorio, odkupio, i nadario.*

Sueetaa Terexa Diviza bijaaſſe tolikoo uzganna ù gliubavi Boxjooi, dà doſtoinaa by vidit provartienoo ſuoje Sarze jednom goreechiom ſtrylom od Angela, i zaruuçij jee Iſſus, tkoji jooi reçce: U *naprijdak kakono praavaa zaruçniza imatichies pomgniu od mooga poſtlenia.*

Upit. Jelli barx tkojaa zapovyd, tkojaa naas xaduxujee nà gliubau, olli nà gliubienie Boxjee?

Odgr. Jeſt; i ouaa jeſt naaj parvaa, i naaj ueçchjaa Zapovijd zakona: *Gliubitichies Goſpodina Bogga tuooga od ſveggaa ſarza tuooga, i od ſvee duſſiee tuojee, i od ſvee krijpoſti tuojee.* Mark. 12.

Upit. Nà tkojiſſe naaçin priſtuupaa ouaa parvaa zapovijd od Gliubavi?

Odgr. Nà duaa navlaſtito naaçina, too jeſt, Marzgniom protyua Boggu, i Lynoſtiu.

Upit. Jelli iſtina, dà ſvak, tkoji nè obsluxujee zapouydi Boxjee, nè gliubijga, i nà nykij naaçin nà gniegga Marzij?

Odgr. Jeſt. Sà ſuym tijm tkoji marzee nà Bogga, texijee gryſſiee, à navlaſtito protiua ovooj zapovydi.

Upit. Tkoji uzrok ikad moxe imat jedan çovik zà marzit nà ſvooga Bogga?

Odgr. Nijedan dò iſto. Sà ſvijm tijm zloçchia, i brezrednoſt gliudskoga hotynia oſquarnienoga dopiree marzit nà Bogga, kakono nà pravednoga oſvetiteglia grijha, tkooga çouik tuardoglauo gliubij.

Upit. Jelli paak vellik grijh marzit nà Bogga?

Odgr. Prijvellik: Razlogh jeſt, jeer marzgnia protijua Boggu opireeſſe uprauno pram Gliubavi, krijpoſti naai uiſſijooi od oſtalijh, i parvooj, i treçchjooj zapovijdi Boxjooj. Matt. 22. I sù viſſiee jeer uprauno, i oſſobbito naas raſtaviaa s' Boggom, ſtò nè çinee inij grijſſi. Vid. S. Tom. ù 2. 2. pijt. 24. çlaan. 2.

Upit. Stò jeſt Lijnoſt?

Odgr. Jeſt jedna omraza duhounaa, poraad tkojee doſadiujeeſſe duſſi ù dobromu dillovanju.

Upit. Ljnoſt jelli ſmartnij grijh?

Odgr. Kadgod jeſt ſmartnij grijh, à kadgod proſtnij. Proſtnij, kad oſtuudij ſaamo uxganie Gliubavi: Smartnij, kadsse razruſſij gliubau pò dillovanju, olli zapuuſtiajuu tkojee ſtuaari ubilixjivee zapovidienee, olli zabranienee od Bogga, olli od Zarquee.

Upit. Tkojeesu lijkarie protijua zloçchi Lynoſti?

Odgr. Parvo: Odaaliaaſſe Lijnoſti, razmijsliajuuch dobroçijnſtua Iſſukarſtova, ſto nam uçinij, i truude, i mukke ſto podneſſe zà naas, jerſſe od ouogaa razmijsliania poradiaa ù duſſi jedno chiutienje harnoſti, i prighnuutje zà dobro dillovat poraad gliubavi onnogaa, tkoji jeſt zà gniuu tolikoo uçinio.

2. Razmijsliajuuch, dà dobraa dilla lakkasu zà iſpunnitſſe. Vellij Goſpodin ù S. Matt. nà 12. *Jaaram moj slaaſtan jeſt, i brimme moje lagahnoo.* Cemu-

Digitized by Google

muuſſe podpijſſiuiee S. Juan nà 1. *Zapovydi gnieggove teeskee nijſu.* Zà too razlogomſee oudij vellij ovakoo: *Slasno, olli tiho jaſsee, tkogaa milloſt Boxja noſſij.*

3. Razborno procijnijuajuuch, dà jeſt potribbitoo dillovat akochiemo doteçh vijçgniee ſpaſſeenie; jeer sluuga zaal, i lyn bij poslan ù tmine izuanskee ne za' druggoo, negh dà nè bijaſſe potratio pineez goſpodara ſuooga. Mijslij, Dijte dangubnoo ò Sibki, i teçce h' naukumijslij poslenijk ò glaadu, i teçce k' poslu, i truudu, à moçchichie ſtaat dangubban jedan karſtianin, znaduuch dà gnieggova nè pomgnja dotech imaa jednu mukku vijçgniuu?

4. Razmijsliajuuch mnoſtuo ſtuorenjaa nè razloxitijh, i nè chiutivijh ù iſpugnianju vogliee Boxjee, i kakoga pò tanko sluſſajuu, Sunze, Stabla, Xijvotina, i Mraaui iſtij. Bijlo bij nè dostoinoo, dà çovik izprazno ſtoji prijd takijm izgledom.

5. Ako dò iſto virrujeemo da' truudi hijpnij, i lagahnij ouooga vijka imaduu bijt nadaarenij jednom slavom vijçgniom, nè izrekaujiuem, ni procijnienom ù druggomu, tribujee dobro, da' uloxijmo ruuku na' dilla za dotechjee.

Upit. Bijlli imao izgleed tkooga çegliadeta, tkojeeſſe jeſt pomgnivo çuuvao od zloçchiee Lijnoſti?

Odgr. Bij. Povijdaſſe, da B. Diviza kad jos Divoiçizom sluuxaſſe ù Templu, ouakoo razreedijuaſſe ſuoje zabbaue. Od iſtooka Sunza dò Tirze ſtaaſſe na' mollitui: od tad dò pool dneva zadarxaavaſſeſse ò posluu Vunnee. Pò obidu ſćtijaſſe S. Pijſmo dò zapaada Sunza: oſtaaloo paak noçchi, ollij nijkoliko vrijmena za' opocijnut, proodiaaſſe ò razmyslianju, ſćtò ſćtijlla bijaaſſe. Ovijm reedom xijuota doprij na' tuu ſuetignju, da' doſtoina bij nad ſvee inee Diuooike bijt odabraanaa zà Maiku Spaſſiteglia.

Vellikij Anton, zarzalo, i izgleed Puuſtigniaakaa, ktijuuchſe uçuuat od dangubbee, uzuapij ù puſtigni k' Goſpodinu, govoreech: *Boxe mooi, i pravij çuualze tyta, i duſſiee, doſtoimiſſe naſtojat tuojoom miloſtiu, i milloſardiem takoo, dame dangubba nè svlaadaa.* Za' too çju: *Antone xellissli odraaxat Boggu? Naſtooi nà mollituu,* i kad nè *buddes moçh, ulaagaj vryme ù diſla rabotnaa; brez priſtankaſse zabaviaj: pò tebbi çini ſćtò moxes, i neechietiſse uskraarit millooſt Goſpodinova!*

SCTIJVEENJE II.

Od moggnuchſtua zà iſpunnit Glinbau.

Upit. MOxeli ſuakij çovik iſpunit zapovijd gliubavi ù ouomuu vijku?

Odgr. Moxe: jeer ouaa zapouijd nè zaduxujee naas gliubit Bogga gliubauju naaj veçchioom, i uſobnom, dalli çiſtoom, i cijniuoom, pò tkojooiga ſprijdſtaviamo nad ſuakaa ſtuorenaa, traxeech iſpunnit gnieggovu uogliu, i obsluuxit gnieggove zapovijdi, prem da' zà doſtignut ouoo bijllobij od potribbee izgubbit imaanja, doſtojanſtuo, poſćtenie, prateglie, i xyuot iſtij.

Upit. Imaasli tkoji izgleed od çegliadi, tkoja ù ſuooj vijk obsluuxyuali jeſſu ovu zapovijd?

Odgr. Imaam: Meju oſtaalijm Abram, kakonoſſe ſćtijee ù izhod. nà 22. David. 4. kragl. 14. Pſalm. 118. Jioxia 4. kragl. 23., i mnozj oſtaalij Sueetij, od tkojihchiemo dò mallo zborit.

Upit. Çijnijsli, da' ouaa zapovij zaduxujee i texaake, i dà jee moggun obsluuxit?

Odgr. Dò iſto. Nijtko sè nè moxe ogouorit, da nij jeemu mogguvchie iſpunnit ovuu zapovijd, jeer jeſt iſtina praavaa, i izvan ſuake ſumgnie ſćto Bogh upeelij jedno çpuuku ſuoomu: *Zapovijd ovaa, ſćtò jaa nareediujem tebbi danas, nè ſvarh tebbe jeſt, nij nà dalekko poſtavienaa, ny ù Nebbu namiſtienaa, da moxes reçh. Tkò od nas moxe nà Nebbo uzaait, da' prineſse jee k' nama, i çujeemo, i dillom dovarſijmo. Nijt prijko*

Digitized by Google

jko *Moora poſtavienna, da' uzrokujes, i reçcees: Tko od naas moęchiçhje prijch Moore, i gniuu tja dò naas donyti, da' moxemo çiut, i uçinit ſtò zapovidienoo jeſt? Dalli blijzu tebbe jeſt govorenie velle ù vuſtjim tuojim, i ù ſarzu tuoomu, da' uçinijs tuu.* Drug. Zak. na' 30.,

Upit. Ktijo, bij da' mi iſtomaçijs, kako imaamo razumit onnoo *Gliubit Bogga od ſveggaa Sarza, odſvee duſſiee, i od ſvè ſnaaghee.*

Odgr. Sua trij ovaa izgovarania çinee jedno ſaamoo zlamenovanje, i Zarquaſſe od gnijh skuppa zà druggo nè sluuxij, negh zà zlamenovat, da' Boogh hoçchje za' ſebbe ſvu naſſu gliubau, i da' ù ouooj goſpodarſtini neęchie druxinee. Oçcitoo jeſt dakle, da ovù zapouijd mogguu ſvij prij dobro obsluuxit, jeer ſvak moxe gliubit Bogga od ſvegga ſarza, od ſvee duſſiee, i od ſvee ſnaaghee, too jeſt ſa' ſuijm mogguuchſtuom, tkoliko moxe mlohaſtuo, i bijtie xijuota ſaddaſnoga. Inaçijee tribovalo bij reçh, da' Bogh naas zaduxujee obsluuxit jednu ſtuar nè mogguuchjuu, ſtò nè bij moggao poſaalit, negh tko bij bijo izuan ſuijsti. Vid. Bellarm. K. 2. od Koludr. p. 15.

Upit. Poraad ſta Booghsse imaa gliubit od ſuegga ſarza?

Odgr. Paruo jeer Boogh jeſt Stuoritegl, i uzdarxalaz iſtoga ſarza, i ſuijuuh dobaaraa narauskijh, i nadnarauskijh, ſtosu ù Sarzu, i ù ſuemmuu çoviku; i zà tooſee dobro priſtoji, daſſe ſua ouaa pouraatee ù gniegga poraad jednoga poçetka gliubavi.

2. Jeer Boogh ſtuorij çovika na' ſuoju slikku, i priliku, poraad ſta slijdij, dà mù podao jeſt jedno mallo dà nè nedoſpiuenò moguuchſtuo, ſtò iſto ſtuorenoo nè moxe napunnit, nij naſſittit, dalli ſaamo iſtij Boggh. Boggu dakle imaa bijt povratienaa gnieggova prilika: *Povratite, tkojàſu Bogga, Boggu.*

3. Jeer Boogh, kako jeſt poçeetak, takoo jeſt i ſvarha çoviha, i ſvijuuh ſtuorenijh: Svakaa dakle imaduuga gliubit od ſveggaa Sarza, i od ſvijuuch jakoſtijuuh, i ſnaaghee.

4. Jeer Boogh jeſt jedno dobro naaj viſſiee nè izmirnoo, nè ſtuorenoo, vruutak ſvijuuh dobaaraa, tkoji u ſebbi uzdarxij ſua dobra ſtuorenaa, i mooguuchiaa ù reedu prijvissokomu, i prij izvarſnomu. Dakleesse prijko reeda imaa gliubit, i od ſveggaa ſarza, jeer ſva oſtalaa dobra poloxenaa pram Boggom jeſu jedan dim, jedaan oſin, i jedno nijſta: Nè imaduu bijt gliubienaa poraad gnijh iſtijh, dalli ſaamo ù reedu k'Boggu; zà too razlogom uelliaassa S. Aguſtin: Suakij skup, ſtò Boogh mooj nij jee, uboſtuo jeſt.

Upit. Imaassli izgleed tkooga ſveetza, tkoji gliubio jeſt Bogga od ſveggaa ſarza poraad razloogaa, ſtoſſi prinijo?

Odgr. Imaam. Pijſſiuu nijkij varſnij Pijſſiauzi, dà S. Aguſtin ù ſuojim zaneſſenijma gliubaunijm s' Boggom, obiçajan bijaaſſe iz jaddatſſe oujzijma rijma: *Goſpoodine, duſſia moja nè moxe ſtat ù ſebbi, kad promyslij daſſi ty mooj Boogh, da' ako bij mogguuchiee bijlo, da' Aguſtin buddee Boogh, a' tij Aguſtin, krijo bij daſſi tij Boogh a' nè Aguſtin.* Zapuuſtiam reeh, daſſe ouoo nareçcenie imaa razumit od promijnee jednoga ſtaanja ù drugghij, à nè od jednoga ù drugghij ſook, i prohodijm razmijsliat razaxganie gliubavi, plammene tkojee razgleedam ù Razmijslianijma, i Samogouorim veçhiee negh ù ſarzù uxganomu, ſtomu poſtaviajuu ù ruke Maſtiozi.

Blaxenij Jakopone Jodenskij naſſitien gliubauiu Boxjom raſtaapaſſeſſe ù ſuze. Upijtan od uzroka, odgouorij: Jeer gliubau nij jee gliubienaa.

S. Maria Magdalena, kakono koſſuta rannienaa ſtrijlom Boxjee, gliubavi, beſſidiaaſſe s' zaruçnizom Pijrkopijrkaa na 3. *Traaſilaſam, tkogaa gliubij duſſia*

Digitized by Google

moja pò ulizam, i zargovisstim, natrasuilasamga, vzdarnahga, nijsichiuga pusstiat.

S. Kraagl Joxafat (kakono porydaa Damaskanin) poraad gliubavi, tkojeom goraasse, oftavij kraglieſtuo, zamijnij Grimin s' odijchiom od koſtreeſti, i Duore s' puſtiſniom, i tlaccech ſlavu, bogaſtua, i nasladienja Sujta, obgarly truude xyvota koludarskoga, pò ſrydi tkojih poraad prykorednee gliubavi uapijaaſse k' Iſukarſtu: *Pritisklasse jeſt dussia moja za' tobbom*: kako *nellij Jellin k' vruuezima voodan, tako nellij dussia moja k' tebbi Boxe.*

S. Kate Sienskignia pomollij Iſuſsa ſvooga Zaruçnijka, dà jooj uzmee gniezino ſarze, i vlaſtitoo hotijnie, iskorenuuvſſi obba iz temeglia, dà jooj nè ſmeetajuu reçh kykako izvarſno gliubit ſuooga Bogga. Usliſsaa jee Goſpodin, uzee jooj, kako onna viddij, ſarze, i druggoo lypiee jooj namiſtij, i ſlainijee, gouoreech: Evo kchierze moja, dà nà miſto tuooga, imaas ſarze moje. Zamijnom ſarza prooide Suetiza nà jedno vellikoo razaxganje gliubavi, i obiçajnaa bijaaſse reçh, dà ù ſuootnu nouomu ſarzu chjuutiaſse onnuu çijſtochiu, i ponijznoſt, ſctò jur imadiaſse Diuooizizom çetrero, olli peterogodiſtnom. Sur. Snop. 2. na' 30. Traunja.

Sarze S. Fillippa Neria tolikoomſse mizzaaſse naghloſtiu gliubavi, dà Boogh zà dattimu veçchiee miſta, raſſijrijmu parſſi, skarſſijuſſi, i uzduiſaauſſimu duaa rebra.

Upit. Stochie reçh *gliubit Bogga poraad gniegga?*

Odgr. Reçchiçhie, gliubitiga poraad gnjeggovee dobrotee, lypoſti, milloſardia, Mogguuchſtua, i oſtalijh gnieggovijh nè izbrojenijh izvarſnotiuuh, poraad tkojih jeſt prij doſtojan bijt gliubien. I ù iſtinu tkoſse neeçhie raſtopit od gliubavi, videeçh ghdiiſse Boogh uçinij çovik poraad naſsee gliubavi; tkosse neeçhie ſmillit nà ſuze Iſuſsove, nà gnieggove truude, tarpienja, mukke, i ſamit prij ſtrahoui tuu, ſctò za' naas podnesse, hocchieliſs e taa uſteeghnut nè priſtat k' ſuittu S. Aguſtina? *U' ſuee uama nekſſe zabbije ſarze, tkoji za' vas bij pribiven na' krix.* Kg. S. Diviz. p. 55. Vid. S. Bern. ù govo. gliub. Box. i gouor. troſtruk. gliub. i ù zbor. gliub. Box.

Upit. Kadſmo duuxnij çinit jedno dillo od gliubavi Boxjee nad ſvee ſtuaari?

Odgr. Ako ikad ù tkojee vrijme duuxnijsmo too uçinit, pravo tad tuu duuxnoſt imaamo, kadſmo nà veçchiooj naſsooj poghibijli, too jeſt na' ſmarti, jeer tad naas potribba ſteexee sluuçitſse s' Boggom, i na' poghibijlismo, da' prigoda, olli vrijme neſtanee nam, zatoo tko bij tad zapuuſtiao nè uçinitga, ukazao bij, da' ne maarij za Bogga, nij za' ſuoje vyçgniee ſpaſsenje.

Druggoo, duxnijsmoga uçinit, kads. se priprauiamo za' prijmit tkoji Sakramenat.

Upit. Ktijo bij, da' mè nauçijs uçinit, jedno dillo od gliubavi, Boxjee nad ſvè ſtuari.

Odgr. Evoga. *Boxe mooj, Goſpodine mooj, jaate gliubim, i hoçchiute gliubit ſvakda ſa' ſuijm Sarzem, i ſa' ſuijmi mojimi jakoſtima. I da' bij mogguuchie bijlo krsio bijte gliubit onnoom gliubavſiu izvarſnom, tkojoom ſam ſebbe gliubijs, i tkojoom tè gliubij tuoja prijſtv. Maaika, i vas Duoor Nebbeskij, i Zarqua kateliçanskaa.*

Druggoo. *Boxe mooj, Boxe ſardza mooza Suoriteglin, i odkupiteglin mooj, Vruuçe, i Iſtoçge gliubavi, i ſvakee dobrotee. Nè doſpivenaa, i nè izmirnaa dobroto; oh tkoliko doſtoojno tebbe jeſt duxan çovik gliubit sà ſuijm ſarzem:* U' iſtinute nè *gliubij, tko s' tobboom gliubij ſctogod, a nè gliubij poraad gliubavi ſuojee.* Dakle Boxe *mooj hoçchiu ſuakaa gliubit poraad ſuojeegliubavi, i tebbe nad ſuakaa.* Gliubau, *i milloſt tuoja draxjaami jeſt, neth ſua*

inaa

inaa ſtuòrenaa. Neeghie bijt iſtina, dà tebbe ueçh ikad oſtavijm, olliſſe od tebbe odijlim za' tkojuumugod ſtuaar ouogaa Snijta, dalli vollijm bogliee umrijt tiſſuchia kraat neghte ſmartno uvrijdit. Pomozime, *Boxe moj, i unnanaime tuoojom ſueetom milloſtiu.* Vid. ù 1. Snoppu, ſchò rekoſmo à claan. odpuuſtian. grijh. Sctyven. 4. i ſu viſſiee pogl. 10. i 12. Rukatuor. S. Aguſt.

Upit. Jelli koriſtnoo çeeſto govorit ovuu mollituu.

Odgr. Jeſt, a' navlaſtito à jutro, i ù veçceer.

Upit. Ako bij gljubio Bogga poraad menne iſtoga, kakono rekauſſi, jeermi prikaxujee gnieggovu dobrotu, i milloſardie jeer çekaam od gniegga dobra ovogaa, i druggoga xijvota, nè billi bylo too jedno praavo dillo od gliubavi?

Odgr. Nè, jeer ù iſtinu nè bij gliubio Bogga pò ſebbi iſtoomu: bula bij dakle jedna gliubau poxellijnja, tkojaa priſtoji uffanju.

Upit. Jedna takaa gliubau jelli onna zlaa?

Odgr. Nè, dalli dobraa, dalli nè takoo izvarſnaa, kakono onnaa, od tkojee oudi zboritjmo, ſchò jeſt jedna gliubau od priategliſtua izvarſnaa meju Boggom, i çovikom, kakonochies vidit ù slijdeechiemu Sctijvenju.

SCTIJVEENJE III.

Schò jeſt Gliubau, i gnee vezlikoſt.

Upit. Stomaçimi razlikoſt, tkojaa prolazij meju gliubavi poxellijnja, i priategliſtua da' naçijmſe gliubit Bogga çijſtoom, i izvarſnom gliubaviu. Rezzimi dakle naaj parvo ſchò jeſt Priategliſtuo?

Odgr. Priategliſtuo jeſt jedno zaminitoo dobroohotijnje poznaanoo. Ariſtot. 8. Ethik. Bilixi dakle, da' za' uçinit jedno praavoo priategliſtuo hoçchjeeſſe çettiri ugouora. Parvij jeſt dobroohotynje, pò tkoomu hoçchjemo, olli xellijmo dobro ogleeda pogljubienoga, nè poraad naas, iſtijh, olli oſtaalijh, dali poraad ogleeda iſtòga, ſchò gliubijmo, Suprotyvnaa ù ſvemuu gliubavi priategliſtua, olli dobrohotynja jeſt gliubau ſchosse zove od poxellijnja, tkoojomsse gliubij ljedno çegliade poraad koriſti, olli poraad nasladienja, ſchò gliubounijk uffaa prijmit od iſtoga. Vid. S. Tom. pijtan. 23. çlaan. 1.

Drugghij ugovoor jeſt; da' ouoo dobroohotynje buddee zamijnitoo, inaçijee neechie byt priategliſtuo, ljeer tkò gliubij a' ny jee odgliubien, jeſt praavij gliubornyk, dalli meju gliubounykom, i çegljadetom gliubienijm neechie byt praavo priategliſtuo.

Trecchij ugovoor jeſt, da' ouoo zamijnitoo dobroohotijnie buddee poznanò zamynitoo od obbadua ogleeda, inaçijee bytchie meju gnyma jedna izvarſna gliubau, dalli nè jednoo ſvarſienoo priategliſtuo.

Cetuartij ugovoor eyny jedno zamynitoo pridaavanje dobaaraa çiaſtnijh meju prateglma, zato tkoliko veçchiee ovaa dobra buduu çiaſtnaa, tò veçchjee bytchie izvarſnoo, i praavoo priategliſtuo.

Upit. Dakle, kakono vellijs, gliubau ny jee druggoo, negh jedno praavoo priategliſtuo meju çovikom, i Boggom?

Odgr. Takoo jeſt: meju Boggom, i gliudma pravednijm prolazij jedno praavo, i çylovitoo priategliſtuo. Ouakoo uçij S. Tomas, i ovakoſſe vaddy od izreçcenyh ugovoraa. A naaj parvo nahodijſſe ù çoviku pravednomu praavoo dobroohotynje, i praavaa gliubau priategliſtua, tkojoom gliubij Bogga nad ſvee ſtuaari, ſaamo jeer jeſt doſtojan byt gljubien, i xellymu ſuakoo dobro, i nasladiujeeſſe ù priſtolanyma, i izvarſnoſtima Boxanſtuenym, iſchiuuch tkolikogod moxe, i razaſchtryt gnieggovu çjaaſt, i dà gnieggovo imme buddee ſveetienoo. Boogh tolikojer gliubi ſvoje prateglie, too jeſt pravednee gliubavju naaj viſſioom. *Goſpodin gliubij pravednee.* Dakle meju Boggom, i çovi-

Digitized by Google

vikom prolazij jedno zaminitoo, i praavo piateglſtuo.

Druggoo: Ouoo zamynitoo dobrohotynie meju Boggom, i çovikom poznanoo jeſt *Boggu*, i poznanoo jeſt çoviku. Dà dobroohotynie çoviku jeſt poznanoo *Boggu*, too iſtina jeſt, jeer Boogh ſuakaa uidy, i uhodij ù naaj dubiaa *Sarza*: *Jziskaavaluuchij ſarza, i karſti Boogh*. Dobroohotijnie joſcteer Boxjee pram çoviku cinyſſe poznanoo, i oçcitoo çoviku pò gljubavi iſtooj çovika pram Boggu; takoo daſſe reçh moxe: Jaa gliubym Bogga, dakleme gliubij Bogh, jeer odgliubjujee *Bogh*, tkò gniegga gliubij: *Jaa gliubeeçhjee menne gliubym*, Dalli jeſt naaizadnij dijlitſee od priateglſtua. Muçnooſſe uzdarxij ù znannju, jeelſ çovik iſtinito ù milloſti, i gliubavi, i gliubyli iſtinito ſuooga Bogga izvarſnom gliubavju.

Od ouogaa ſtaanja nè moxeſſe çovik ù iſtynit iſtinom virrovanja; moxeſſe ù iſtinit iſtinom ohiudorednom, i vaddit biligghe od ſvojih naaçynaa dillovanja. Alli tko ù ſebbi chiuutij jednù praavu pogardu od ſtuarijh Svijta, omrazu od zemaglskijh, xellju Nebbeskijh; tkò nè ſaamo nè chiuutij ikakovu grijzgnju od krijvinee ſmarrnee, dalliſſe jeexij ſaamo mysleech, i pogardiujeejee, imaa praavi razlogh uffat, i virrouat chiudoredno, dà jeſt ù milloſti, i priateglBoxji.

Treçchie. Ako obchinoſti dobaraa namirnijh, olli frichnyh jeſt jedan ugovoor potribbit zà uçinit jedno praavo priateglſtuo iſtina jeſt; daſſe nè nahodij priateglſtuo, ghdyſu obchinoſti izvarſnijee, i doſpivenijee od dobaraa milloſti, i slavee; jeer Bogh pridadde çoviku ſuoje Boxanſtuo pò Otaaiſtuu Uputtienja, i ſù viſſiee pridaajeemu ſvakij daan ſveggaa, ſebbe idtooga ù pryſveetomu Saksamentu Eukariſtijee. Sù viſſiee ſvè ſctò çovik praavedan hoçchie, olli xellij, too i Bogh hoçchie, i xelly, i ſctò draagoo jeſt Boggu draagoo jeſt, i çoviku pravedu mu. Hoçchje çovik, i nè priſtano molly, dà buddee uçinienaa voglia Boxjaa: *Buddi uçinienaa voglia tuoja*. Hoçchie Boogh priloxitſſe vogli çovika: *Voglin bojeechibſſe ſebbe uçinitichje*. Takoo dà meju Boggom, i çovikom cynyſſe, daſſe nè nahodij, negh jedan iſtij duuh, i voglia, nà onny naaçin kakono duaa priateglia obiſaajneoſſe govooree, jedna duſſia ſaamaa ù duaa tyla. Akochiemo beſſidit od priateglſtua, i od obchienja, ny ovaa zaveza oſtajee priateglſtvuu meju Boggom, i çovikom. Ny jelli obchio oon zà 33. godiſta zà ſebbizee s' çovikom ù ovooj putti umarlooj. Nè prooldeli kroz ſuee nemochi, i uboſtua naſſee naraci, i obuuçeli priliçnoſt gryſnyka, uzimaauſſi nà ſebbe naſſe gryhe? A ovoo ako ny jee zà doſti kakono pyſſiee Apoſt. *S.* Ivan: *Sctò byod poçetka, ſctò çjuſmo, ſctò vidiſmo, i ruuke naſſe primeehialeſu od ryçì xyvora &c.* Piſt, 1. Pogl. 1. I od tad dò ſad skolizij razgovori priateglskij, tkolikaali pohodiſtia, tkolikaa prikaazanja i ù naſſa dobba nè ſctijuuſſe meju Boggom, i gliudma pravednym? Zà too vellikym razlogom reçce Boxanſtuenaa mudroſt; *Raskoſſie moje byvat s. Synovima gliudyh*. Reçc. ſoch. ſpam. 8.

A çovik pravedan jedda barx nè obchij i oon priateglskij s' Boggom ù molitui? Jedda barx nè zapuuſtiaa ù rukam Boxjim tylo s' gnieggovijm chiuutienjima, duſſiu s' mogguuchſtuima, i dobra vrymenitaa, i tkoliko imaa zà çjaaſt ſvooga vellikoga, i Boxanſtuenoga priateglia? Od ouogaa prytyſnoga, i zamynitoga sluuçenja meju Boggom, i çovikom dogadiaaſſe, dà çovik ſlaagaa s' Boggom ſva tvoja otaajnaa brez uzmaknuutja, ſvè ſvoje mysli, ſvà ſuoja zamyshlenja, à Boogh prijmaa takoojer çovika nà dijl ſvojih otaainijh ſuudaa, i otaajſtuaa; i zà too velliaſſe Gospodin ſuojim Apoſtolima: *Jùr neçhiu reçh vas slnughe, dalli priateglje, jeer slnugu nè znaa ſctò dillnje Gos-*

Goſpodaar gnieggov. Iv. 15. Jeſt dakle jedno obichienje zamynitoo meju Boggom, i çovikom. Sad kakonoſſe ouoo obchienje çyny pò gliubavi, slydij ſuakojaako, dà gliubau jeſt jedno izvarſnoo priategliſtuo çovika s' Boggom ſadruuxenoo s' ugovorima, od tkojih beſſidiſmo.

Upit. Jur pry dobro razumym, da' gliubau jeſt jedno praavo priategliſtuo, pò tkomuſſe more çovik pravedan sluzgit s' Boggom, i skuppa poznaajem, dà ſvitounaa priategliſtua, kakono utemeglienaa ſvarh koriſti, olli naslaadienja nyſu praava priategliſtua.

Odgr. Svè dobro; jeer ovakee varſtre priategli gliubee boglice dobro ſuoje, too jeſt ſvoju koriſt, olli naslaadienje negh dobro priateglia, Nà ovij naçin gliubi Lakomaz ſvoje blaago, pohlepjivalaz çiaſti, bluudnyk naslaadienja; ù jednu riç, gliubau putti jeſt jedan dobar dyl gliubavi ulaſtitee, tkojoom brezredno naas iſtee gliubymo, upraviajuch priategliſtuo nà naſde vlaſtitoo dobro, à nè nà dobro priateglia. Vid. S. Auguſt. gouor. 38. knig. 50.

Upit. Nà tkoji naçin moxe çovik zaçeet ù ſebbi tuu gliubau takoo çijſtuu, i nè prighnutuu nà koriſt priategliſtua, tkojoom oſſobbito gliubijmo priateglia poraad ſaamoga ogleeda krijpoſti, i dobra gnjeggova?

Odgr. Iſtina jeſt, dà gliudskaa narau oſquarnienaa nè moxe ſuojoom ſnaagom dotlee uzduighnutsse, zà too Duuh S. ulyuaa gliubau ù nasse duſſie, kakonosse jeſt od zgoor izreklo.

Upit. U' tkoomu mogguuchſtvu duſſice gliubau pribyua?

Odgr. U' hotynje od Bogga uſnaaxanomu ovakoo ovoom prijplemmenitoom krijpoſtju, i uzduignutomu nad ſvè ſtuari ſtuorenee, da pokojaa nè nahodij, olli omilliſtja ù oſtaalijm, negh ù gniemu,

Upit. Iſtomaçimi mallo, kako hotijnje gljubau upravjaa zà gljubit Boggà gliubavju priategliſtua? S. Tom. 2. 2. pijt. 25. çlaan. 3., i pijt: 23. çlaan. 5.

Odgr. Ovaa prijplemmenitaa krijpoſt pripravjaa hotijnje çovika: Cijnij, da kad Virra, tkoja ſtoji ù Razuumu, gnjemu prikazujee Bogga kakono naajviſijee dobroo, oon prijmaa jaakaa nagovaaranja, ganuutja i opomenuutja prijſnaxnaa od naslaadienja, ſtò druggoo nijſu negh gljubau Boxjaa. Takoo dà gliubau jeſt onnaa, tkojaa ſuojoom izvarſnoſtiu çinij, dà ſarze çovika cijlouito oſtaddee zadouoglnoo, i uxijuaa, da Bogh jeſt takij kakau iſtinito jeſt ù ſebbi, too jeſt, prijliip, prijvellik, prijdobar, i ureeſſien ſuijmaa inijm izuarſnoſtima, pò tkojim s' koriſtju veçhjom cijnij veçhjee Bogga, negh ſebbe iſtooga, i skuppa ſuaa ſtuorenaa: i too jeſt jedna ſvarſſienna gliubau.

Upit. Dakle Dussla kad ſà ſvijm nè imaa bogogljubſtua chjutiuoga, punnaa nè mijra, i nè plodda poraad ſtuaarijh duhounijh, nè bij imala barz praavij razlogh bojatſſe, dà nè imaa ù ſebbi gljubau, i gljubau Boxju?

Odgr. Nè; dalliſſe çeeſto zgadjaa, dà dussje ureeſſienee ixvarſnijoom gljubavju chjuutee veçhjee gorkoſti od ovijzijh dodiaanjaa, i nè ploddaa duuha; ſad uidijs tkolikoſſe varraa, tkò ouoom prilikom hoçchje ſvidoçit izvarſnoſt gliubavi.

Upit. Kakoſſe ikad imaam vlaadat zà uzdarxatjee?

Odgr. Cuuj. Gljubau, i pogliubienje Boxjee nij jee inoo, neghnijkoo nasladienje, tkojimſſe duſſia radujee, i uxijuaa, dà Boogh jeſt ſvè ſtò iſtinito oon jeſt ù ſebbi, kakono rekaauſſi, jedna çjaaſt, tkojaa veçhje çijnij nè doſpivenuu dobrotu Boxjuu, i ſuee oſtalee gnijeggoue izuarſnoſti negh ſvakaa inaa ſtuorenaa, vrijmenitaa dobra, poſtenje, imaanje, i xijvot iſtij, tako dà tkò gljubij Bogga doſpivenom gljubavju, too veçhje mijslij odraaxatmu negh doteçh ikakouoo druggoo dobro zamijslienoo; veçhjeeſſe boli uvrijdit

ſuo.

Digitized by Google

ſvooga Bogga, negh uppaſt ù ikakovoo druggoo zloo. Zà too tkogod pò oſſobbitomu daaru, i millosti Goſpodinovooj dobra jeſt dò ovee çijnee, dà jeſt doſtojan priateglſtua Boxjeega, i jednoom izvarſnoom voglioom xellij, daga buddee gljubit, faalit, i cijlouìto proslaviat nad ſvakoo ſtuorenje, taa dò iſtò iſtinito gliubij Bogga, prem dà duſſiu naskaaçuu dodijanja, i raſtarkanja, olli napaſtouanja prikorednaa, joos i protijra gljubavi, olli Virri.

Upit. Ovij naaçin çijnijmiſſe velle koriſtan, i nè budditi Marskoo, akote opeeta mollijm dà mi iſtomaſis, ù çemuſſe uzdarxij ovaa çijſtochja gliubavi naſſee pram Boggu.

Odgr. Ouaa çijſtochja gljubavi uzdarxiſſe ù ouomuu, dà çovikſſe ſvuuçe prijkorednuu pomgnju ſvooga vlaſtitoga dobra vrijmenitoga, i jedijno nekſſe naslaadij ù Boggu, radujee, i uxijvaa prijuelliçno od nè doſpivenooga dobra, ſćtò imaa, izvan kogaa nijſćta druggoo nè xellij. Dalli [ſćtò odnoſsij sà ſvijm ſvakuu ſumgnju od privaree) nek ueoma traaxij prigode uçinit tkojee dillo muçnoo, i glassjouitoo, olli zà tarpit tkolee uvrijdienje, olli pogardu poraad gljubaui Boxjee zà nijedan opaaz, negh zà vidit Bogga ſveier veçchjee proslavienoga ù ſebbi, i oſtalijm. Ovoo jeſt gljubit Bogga poraad gnjegga iſtooga, kakono rekauſſi, poraad gnjeggouee dobrotee, lijpoſti, mogguuchſtua, i oſtaalijh gnjeggouijh izvarſnotiuuh, poraad tkojih jeſt prijdoſtojan bijt gljubien.

Upit. Proojdi ſad nà izgleede gljudijh tkoji gljubissee Bogga gljubavju izvarſnom.

Odgr. Ovaa bij gljubau Apoſtola. Cjeſniaaſſe oon poraad uxganja ſćtò imaadiaſſe sluuçitſſe karitom ſvojim jedijnim dobrom; nè uxijvaaſſe, negh ò Iſſukarſtu, i poznaavaſſe, dà ſmartmu billa bij bogljaa gnjeggova çeſtitooſt alli paak vellikaa pomgnja od ſpaſſenja duſſiaa uzdarxaaſſega na ouomuu Suijtu: *A ſtijskujuume duij ſtuaari: nellio imaduuch raſçinitſſe, i byt s' karſtom, à mnoggo veçchjee bogljee oſtat ù putti potribbitoj poraad vas.* Vid. Piſt. Filipp. 1., i gnjeggoua uxganja ù dill. Apoſt. 21.

S. Martin Biskup Tourſa graada ù Fraanzi, budduuch prij ſmarti, gottouſſe pokaazaa povraatiſſe nà nevoglje Suijta, ako too potribbito bijaaſſe zà ſpaſſenje ſuooga iskargnjega: *Goſpodine, ako puuku tuoomu joſćteer potribbitſam, nè odlaasamſſe truuda: buddi uçinienaa voglja tuoja.*

S. Terexa nè cijniaaſſe gliubau, akò nè bij bijla iskuſsaanaa pò truudima, mukkam, i ſmarti: *Olli tarpit, olli umrit.*

S. Job s' ſmartju nà vuſtima, lexeech nà ghnoju nè çijniaaſseſse jos zadouoglian Od gljubavi, i zàpotiçeuch ſuooga Bogga, dà bij doſsao s' gnijme nà tijſnaa kuſſaanja velliasse: *Tkochje dat, dooidee pijtanje moje, iſćtò çekaam, podaa menni Bogh? I tkoli poçee, oon nekme ſataree; raſpuſtij ruuku ſvoji, i pod ſilçe menne? I ouoo buddi menni obeſſelienje, da' onalloſtiuſſi menne boleſtju. nè proſtij, niſtchjuſſe oprijt govorenjima ſueetijm.* Job. 6. Vid. xijuot S. Ignazia Muſcenika ù Brev. Rijmsk. nà i Vegljaçee.

SCTIJVEENJE IV.

Od cijnee Gliubavi prij Sueetijm Otzima.

Upit. SA Pijſmo, i SS. Otzi tkojuu çijnu darxee od gljubavi, i kako od gnjee zbooree?

Odgr. U' Vellikooj darxee jee çijni, i uznoſse jee nazuanſtima prijpoſćteenijm. Iſsukarſt ù S. Mattiu nà pogl 22. prozijva zapovijd gljubavi immenom *Parvaa, i naaj veçchjaa.* A ù S. Marku nà pogl. 12. ſtijeesse, dà gljubau pram iskargnjemu draagaa jeſt Boggu veſchjee negh nij jednoo Posvetiliſtje.

Salamun jee poſtavjaa naad ſueeſtuaari: *Ako buddee podat çovik ſuee imaanje kucchjee ſvojee za' obgliubien-*

Digitized by Google

je kakono nijſcta pogarditichje gniegga.

S. Pavaal jee poſtavjaa nad ſvee ſtuaari, i daare naaj viſſiee, i izvarſujiee. Vid. pogl. 12. i 13. paarvee Korint. A' pijſſiuuch koloſſianima, poslij kad izbroji ſuee krijpoſti poglavitee vellij, dà gljubau, kakono zaueza izvarſnoſti imaadeſse veçchjee çijnit: *A nad ſuaa ovaa gliubau imaajte, ſcto'jeſt zaveza izvarnoſti.* Koloss. 3.

S. Juaan nà Pogl. 4. gnjeggovee paarre Piſtole çijnijee jednuu iſctu ſtuaar s' Boggom: *Boogh gliubau jeſt: i tkoſtoji ù Gliubavi, ù Boggu ſtoji.*

Ouaaſse Otaajſtua, Duuha S. podpijſſiujuu SS. Otzi, i Pijſſiauzi Zarquenij.

Tertullian zove jee: *Prijviſſokoo Otaajſtuo Virree, Blaago Karſtianskoga zakona, ſcto naam vcoma priporuuçij Apoſtol.*

S. Aguſtin: *Gliubau jeſt onnij prij draughij biſſer, brez tkooga nijſcta nè pruddij ſvee ſcto moxes imat, iſaamaa zebbi jeſt za' doſti, prem da' druggoo nijſcta nè imaas.* A nà druggomu miſtu: *Onnij darxij, i ſcto jeſt skrijuenoo, i ſcto oçcitoo jeſt ù Boxanſtuenijm govorenjima, tkoji gliubau darxij ù çhiudored dilovania.* Gov. 5. ù piſt. Ju. Tkò dillujee kako gljubau uçcij, çijlovito izvarſſiujee nauke Boxjee.

S. Proſpero: *Gliubau jeſt zdravje, i uprava ujvienja, ſvarha Nebbeskijh zapovijdijb, ſmari grijhaa, xijvot krijpoſtiuuh, ſnaaga vojujuuchijh, poſctenje dobbitnijkaa, duſſia ſveetijh pameetijh, uzrok doſtojanſtuaa, plaatja Prorookaa, brez tkojee nijkad itko odraaxaa Boggu &c.*

S. Gargubr: *Kako iz jednoga buuſſia tolikee graane iſtiçeuu, takoo ſuee krijpoſti izlazee od gliubavi, i graane dobrijh dillaa nè mogguu biit zeleene doſtojanſtuà, ako nè imaduu gliubau zà gnijou Koreen.* Gouor. 27. ſuarh Evangel.

Upit. Tkojim uzrozima moxemoſſe uzbuudit gliubit Bogga?

Odgr. 1. Boogh bij parvij gliubit naas, i gljubio jeſt naas dò vijkaa, prija negh bijliſmo ù bijtiu, olii dasmoga moghli obgliubit.

2. Budduch oon Boogh prij izvarſſian, i blaxen ù ſuoomu bijtiu, i nè imaduuch ikakovuu potribbu od naas, poraad ſaame gliubavi naas ſtuorio jeſt, i s' nama ſuee oſtalke ſtuaari zà sluxbu naſſiu, i uzdarxijh poraad ſuojee ſaamee dobrotee, à nè poraad ikakovee koriſti gnjeggoove.

3. Zapovidienoo jeſt Angelima, da naas çuuvaluu, i pazee, jotcteer kadga uvrijdjujeemo.

4. Ktiidde sluuçit ſebbi narau gljudskuu, i çoviksse uçinit poraad gljubavi naſsee, i tad kad çovik bijaaſse nè priategl Boxji poraad grijha Adamova.

5. Poraad naas grijſnijka, i ſuojih nè priategljaa (ò gliubavi prijko rednaa!) Ktijdde proojt kroz ſuee neuoglie gljudskee naravi, glaad, xeedju, ſtudeen, vruchinu; gollotignju, uboxſtuo, truude, i progonſtua, i napokoon podniit jednu ſmart prijſramotnuu, i nè milloſtnuu, a' raad çeſsaa! Za' ukaazat nam ſuoju nè doſpivenu gljubau, i nudit nas na' odvraatienje, Oudij jeſt, ghdij izvan ſebbe izlazij S. Bernardo ù govor. 22. ſuarh Pijrkopijuk: *Duuxan ſam Boggu ſuezgaa menne iſtooga, jeerme uçijnij: a' ſcto neechjumu biit duuxan ſctome prijçinij?* Ako jeerme prijçinij, velle *veçchjee zapaddemu, negh ſctome uçijnij: nè zapaddemu veçchjee od jednee ſaamee rijçi, i poraad gnjeggovee rijçi jaaſam ù bijtiu: Dalli zaprijçinitme oon reçce, dillouaa, i podneſſe mnoggo.* Tkojuu zaminu dakle dattichim Boggu za' ſuaa dobroçinſtua, ſctomi uçinij? V' parvoomu ſvoomu dillovanju podaddeme menni iſtoomu, ù druggoomu ſebbe iſtoga, Jaa dakle kakono podaan, i uraatien duakraat duuxanſam gniemu Od menne: *Dalli ſtochju podat Bog u za' gniegga iſtooga? I daſſe bij moggao pridat Boggu ſiſſuch kraat, tkojaa pri-*

Digitized by Google

lika jeſt meju mnoom, i Boggom?

6. Gliunau Issukarſtova nè doſpij s' gnjegoovijm xijvotom, dalli jz naajde naaçin za' ſtat ſuakda s'nama, oſtavijuſſi ſebbe iſtooga ù zalogh ſuojee gliubavi u' prijſſuetom Sakramentu, i za' hraanu duſſiaa naſſijh.

7. Obiçaaj jeſt, da' Otza Sijn gljubij, Braat Seſtru, Muux Zaruçnizu, Nemochnijka Lijkaar, Oslobboditeglja Suxagn. O duſſo karſtianska, nij jelli Boogh veçchjee negh tuooj Otaz, tuoja Maajka, tuooj Zaruçnijk, tuooj Lijkaar, tuooj oslobboditegl?

Upit. Tkojim naaçinom nagovaarao bji na' gljubau Boxju luude gliubounijke Svijta?

Odgr. Rekao bij gnijma. Vij çinjjte doſtojnoga vaſsee gljubavi jedan ogleed, kad jeſt nadaaren vreeſſiom lijpoſti, dobrotoom plemmenſtuom, olli bogaſtuom: nij jelli iſtina? A dasse bij ſuee ouee ghijzde skuppile ù jedan Ogleed, cijnili bijſtega velle veçchjee pogljubnijeega, i ò veçchjee, da' bijſse nasslee ù reedu prij viſsokomu. Sad ſuez izvarſnoſti zamiſslienee ù Issukarſtu nahodeesse ù reedu prij vissokomu, dalli nè doſpivenomu. A bittichje moguuchje, da' neçchjete gljubit Issusa?

Upit. Imaasli jedan izgleed ouomuu priklonit?

Odgr. Imaam. Bijaaſse ù ſtranam Brabanta jedna Divooiçiza [ovakoo povijdaa kantipatrense] tkojuu od velle godijſtaa napaſtouaasse Djavaal gljubavju nè çijſtoom za' jednijm Mladichjem. U' mennesse iſpovijdaasse, i ſuooje jadde izkazijvaaſsemi grozno çuijleçh. Nagovaaraoſamjee, da' hrabrenosse opiree, odolij, i pazijſse od togaa Mladichja nè podaavatmu ikakova biliga, daſse ù gnjemu nè bij uzbuudio jednaak oggagn. Poslussaamè onna, dalli tò jaçcijee od Diavla naskaakanaa doprij na' toe, da' izgubbij voglju gisbijnaa, i ſna', i napokoonsse jednu moch pridadde, i odluuſij jutroom pojt naajt Mladichja. I dò iſtoſse uſtauasse za' iſpunit ſuoju opaakuu odluku, kad nazrij prijd ſobboom Issukarſta tkoji o krijxu viſseech, i prolijvajuuch xijvuu karv iz raanaa, kakono da' bij tad ſalazio s' Kalvaria, gljubeznivijm obrazom ovakoojooj reçce: Menni, menni tuoju gljubau, o Chjerze, tkoji ſaam naaj lijpji, i ghizdavij od ſvijuuh. Too izrekaauſli, izmijſlijſse, i oſtavij Divoojku nè ſaamo slobbodnuu od napaſtovanja, da'li unutreno mijrnuu, i radoſtnuu, zafaaljujuuch onna Boggu poraad takee vellikee milloſti, i dara.

Upit. Nij jem Guaar plakijvaa razgleedat gljubounijke veçchjee naſtojnee na' taſcline, negh pravednee s'luxbu Boxjuu?

Odgr. Jeſt; Oppat Pambo, budduuch izpuuſtignjee dossao ù Alexandriu pò zapovijdi Biskupa S. Atanaxia, ſuſcrittauſli nijkuu nè cijſtnizu taſcto ureeſſienuu, poçcee plakat. Pijtajuuchga od uzroka okolo ſtojecchij, odgogovorij: Duij ſtuaari ſillujuume plakat, too jeſt, izgubbijtje ovee xennee, i daJaa kudkamo nè poſtavjaam toliku pomgnju za' odraaxat Boggu, tkoliko ouaaza' omillit, gljudma. Povijdan. trodijl. Kgnig. 8. pogl. 1.

Skloppitchju ovoo Sctijvenje jednijm ſpaſſonoſnym ſvittom S. Aguſtina: *Nè vellise nama, dà nyscta nè gliubymo, sctò nà daleko buddi; lyny jeſte, marvij, nevoglnij, i zà byt pogardieny, akò nè gljubyte; dalli sctò immate gljubit, vidite. Izçijſtite gljubav vaſsù, i kakove naghloſti imaate k'Svytu, takee imaajte k'Stvorzù Svijta?*

SCTIJVENJE V.

Od Gljubavi pram Iskarguiemu.

Upit. Oſtim ovee pogiavitee, i naaj veçchjee zapovydi zakona, tkojoomse nama zapovyda, dà gljubijmo Bogga sà ſvijm ſarzem, jelli barx tkojaa druggaa zapovyd Gljubavi?

Odgr. Jeſt josçteer druggaa, kakonò ù parvaa: *Gljubitichjes Iskarguiega tvoega,*

ga , kakono tebbe iſtooga . Matt. 21. Mark. 12. Luk. 10. Imaamo zapovijd Boxju , dà tkò gljubij Bogga , nek josſteer gljubij i bratta ſvooga .

Upit. Nà tkoji naaçin gljubymo naſſega iskargnjega, kakono naas?

Odgr. Xelleech , ì çineechmu ſve onnoo dobroo, ſtò byſſmo ktylli, dà nama buddee uçinienoo pò razlogu , i zakonù Boxjemu . Vid. S. Tom. 22. pijtan. 24.

Upit. Iſtomaçimi bogljee ovuu zapovijd .

Odgr. Gljubit iskargnjega kakono naas iſtee, neechje rech, dagà imaamo gljubit tkoliko naas iſtee , jeer narednaa gljubav hoçchje , dà ueçchje gljubimo naas iſtee , negh naſſega iskargnjega , nalli dà xellymo , i çinymo za gnjegga ſtò bijſmo ktylli , dà buddee xellienoo, olli uçinienoo nama , too jeſt , dagà gljubijmo gljubavju dobrohotijnja , i priateglſtva , à nè poxellijnja . Ovaa jeſt uſpémona , ſtonam podadde Iſſukarſt ù S. Mattiù nà pogl. 7. *Svakaa , ſkojaaged hoçchjete , da uçinee vama gljudì , ì vij çinitejim* . I mnoggo prija ſtijaaſese ù naaj poslijdnooj naredbi , olliti Teſtamentù Tobiee : *Stò od druggooga budàees vidio çinitse , vidì , dà i ſi kad od druggoomu budàeet uçinit .* Pogl. 4.

Upit. Tkò jeeſt ovij nas iskargnij , tkooga ovakoo imaamo gljubit ?

Odgr. Zà naſsega iskargnjega razumeese ſvij gljudi , budi priategli , nè priategli , dobrij , ì zlij . S. Tom. 2. 2. pijt. 44. çlaan. 7. ù 26. *Iskargnij nas ſvak jeſt , tkò ù nijvoru blaenomu ì nama bijt monè* . S. Aguſtin kgnig od katekix. nè iznanim pogl. 26. *Svakij çovik jeſt çoviku iskargnij , nijt ikakva mijs liſtse imaa daleçina kolina , ghdii jeſt narav obchienaa .*

Upit. Jesmoli dakle darxaanij gljubit svee gljudè?

Odgr. Jeſmò sà svijm tolikoo dobree, tkoliko zlee , doklee jeſsu nà ovomuu Svijtu , jeer od onnijzijh , ſtosu nà Nebbu jur blaxenij , i ù çiiſtillu nij jeè ſumgnjee nijednee .

Upit. Poraad ſtà imaamo gljubit onnee , ſtosu nà Nebbu?

Odgr. Poraad gnijovee naravi , milloſti , ì slavee , tkojoomsù nadarenij .

Upit. A' poraad ſtà gljude pravednee , tkoji josſteersu nà ovomuu Svijtu , i' Virnijke , tkojisu ù Ciiſtillu?

Odgr. Poraad gnijovee naravi , ſtò imaduu obchienuu s' nama , i poraad milloſti Boxjee , ù tkojoojsu .

Upit. Poraad ſtà darxaanij jesmo od ovee gljubavi zlijm jos xijvijm?

Odgr. Poraad naravi obchienee , i jeer kad jos xijvuu , mogguu obraatitse k' Boggu , i' izijch Sueetij .

Upit. Imaamoli gljubit naſſega iskargnjega kakono naas iſtee?

Odgr. Nè tkoliko naas iſtee , dalli kako naas iſtee jeer reed naravi , i' gljbavi hoçchje , dà gljubimo naas iſtee veechje, negh naſsega iskargnjega, kakonoſmo od zgoor rekli .

Upit. Imaassli tkojuu priliku od çegljaadi , dasu gljubili iskargnjega , kakono ſebbe iſtee?

Odgr. Imaam . S. Pavaal Biskup Nolenskij za' iskuupit Sijna jednee uboghee Udovizee, prodadde ſaam ſebbe . Brev . Rijmsk. na' 22. Lijpgnja .

Vellijkiij S. Karlo Borromeo Aribiskup Milanskii ù vrijme prijeſtekee kugghee nè zapuuſtij ſvakij daan pohodit kuxnee , i' dillovatjim Sakramenat Eukariſtiee, nudeech ſvijuuh ſvojim izgleedom iſtoo dillovat , prem da' poraad naghloſti nemoçhi umirauu za' 300. na' daan .

S. Franò Xauerio , uviſtien od ſuoiih priategljaa nè uujt u kragljeſtuo kinee poraad uellizijh poghibijlijh, ſtose uidiauu ù tooj zabaui , odgouorij : Da' bij Boosh dao , da' jaa mojoom ſmartju moggao bij priueſt ouee puuke na' ſpaſenje .

S. Dominik uelliaase , da' gljubau bi aajuu onnee kgnigghe , ghdij bijaase nauçio ueçchje , negh od ſueggaa S. Pijſma .

Ima. U' tuu oon poſtauij ſuoje poglauitoo naſtojanje; tuu prijpouijdaa, i' tuu priporuçij naulaſtito ſuojim uççenijzima.

Upit. Imaalise barx obsluxijuat tkoji reed za' gljubit iskargnjega?

Odgr. Imaa. Mejù iskargnijm imaamo gljubit ueçghjoom gljubauju iznutrenom, tko jeſt boglij, dalli gljubauju, i' naſtojanjem izuanskijm, tkose nahodij ù ueçghjooj poghibijli', olli tkò nam jeſt ueçchjee ù rodſtuu, olli usschij druugh, olli priategl, olli poraad tkooga druggooga opaaza ulaſtitoga.

Upit. Uççijli barem naas narau za' doſti duxnoſt, tkojoom imaamo gljubit Rodbinu, priateglje, i tkò nama ikaako priſtoji?

Odgr. Dò iſtò, ako beſſidijmo od gljubaui narauske, alli nè takoo, akò beſſidijmo od gljubaui, ſctoſmo duuxnij iskergnjemu, nè ſaamò opaazom xijuoom ſaddaſnoga, dalli i' doſsaſtooga, jeer za' ſluçcit ouu gljubau ouakoo cijſtuu, i' brez koriſti, nè bijaase za' doſti' naſsa oſquarnienaa narau, dalli potribbitoo bijaase, da' Goſpodin priſtaddee, uççeech naas gljubau, i' oſnaaxajuuch dusju naſsu toom prij plemenitom krijpoſtju. Vid. S. Aguſt. u' gouor. 50.

Upit. Rezzimi dakle; kako imaam gljubit ſaam ſebbe, dà znaam kakò gljubit imaam mooga iskargnjega?

Odgr. Sveetij Aguſtin odgovaara, dà praavij naaçin za gljubit ſaamoga ſebbe jeſt, sluuxit Bogga tylom, duuhom, i' gljubavju, jeer takoo dotiççeemo nama iſtijm naſsè jedijnoo, i naaj veçchjee dobro, sctò jeſt Boogh. Tko dakle haçchje pravedno gljubit ſvooga iskargnjega, naſtooj dà oon gljubij Bogga ſvoom ſnaagom ſvojoom, za' neek doſtighnee ſvoje naaj veçchje dobrò, tkojese nè dotiççee, negh po' gljubavi; *Ovij jeſt praavij naaçin za' gljubit ſebbe iſtooga, akò çovik pameetju, i tylom sluuxit buddee, i priſtiskatse k'Boggu, ſkoji dobro jeſt razlonitoga ſtuerenia, sctè obeljubienjem ſebbi dotiçcee. Tkogod dakle pravo gljubij iskargnjega, ouoò ù tomuu dillovat imaa, da' i tylom, i pameetju Bogga sluuxij, da' i oon dobro ſvoje gljubech dorech moxè.* A ù kgnig. od graad. Boxjeega pogl. 4. uççij iſtoo govorech: *Za' too ako covik gljubit ſebbe bij moggao, poſtavienaa bij i ſvarha, kamo bij prijnaasjao svakaa, sctò bij imio dillovat, da' bij uciniose blaxen. Allì nè tko ſebbe gljubij inoo bijè hocchje, negh blaxen. A ovaa ſvarha jeſt pritiſnutse k' Boggu. Jur dakle znaduuchlem gljubit ſebbe iſtooga, kadsè zapovijdaa za' gljubit iskargnjega kako ſebbe iſtooga, sctoſe druggoo zapovijdaa, negh da' gnjemu tkoliko moxè priporuucij za' gljubit Bogga.* Dà by çovik moggao gljubit ſebbe iſtooga, ukaazanbijmu jedna ſvarha, pram tkojoom bij upravjao ſva ſvoja dilla zà byt blaxen; jeer tko gljubij ſaamoga ſebbe, druggoo neechje negh byt blaxen. Nut dakle ovaase ſuarha dotiçcee gljubech Boggа. Dakle kad jednomu çoviku, tkoji Bogga gljubijech, jur ſebbe iſtooga gljubij, jeſt zapovydienoo sù viſsjee dà gljubij iskargnjega kakono ſebbe iſtooga scto' druggoo gnjemuse zapovijdaa, negh dà oon, tkoliko jeſt ù gnjemù, naſtoji, dà gnjeggoov iskargny gljuby Bogga? Jeer i na' druggoomu miſtu velly ovij Nauçitegl, gljubav Boxiaa jeſt jedna rijka, tkojaa nè podnoſsij dase razvedde ù potoke, dà jooise nè uſteghnee ſnaaga, dalli ſue scto, gljubezniuoga ſrittaa, ſue prinoſſij onamo, ghdij iddee doſpit potok gljubaui, to' jeſt k' Boggu, tkooga ſa ſuijm ſarzem gljubit imaamo, kakonose jeſt reklo, i' iskargnjega kakono naas iſtee.

Upit. Jeſmoli darxanij gljubit i' nè priateglje?

Odgr. Jeſmo. Jeer i' nè priategli jeſsu naſſi iskargny. Viddi priçizu od Samaritanina ù S. Luzi nà 10., i zapovijd oççituu ſpaſſiteglia ù S. Mattiù nà 5. *Gljubite nè priateglje vaſse, i dobreo çinite onnizijm, tkoji nenavidiſſee vaas.*

vaas.

Upit. Jelli paak dillo od uellikoga doſtojanſtua gljubit ſuoje nè priateglje?

Odgr. Jeſt. Jeor ghdij jeſt magnjee prighnuutja, tuutè jeſt i' ueçchjaa mukkaa, i' napokoon ueechjee doſtojanſtuo.

Upit. Ktyobij, da' potuardijs ovuu iſtinu tkojoom prilikom.

Odgr. Iſſukarſt Goſpodin nas, budduuch na' krilxu, pomollyse za' ſuoje nè priateglje, i' propignjaauze takoo lypym dogadjajem, dase Longino ſtootinjaak obraatil; i' mnozyse povraatiſse k'kuçchi buubajuuchſe u' parſi poraad skruuſienja, i iſpovydaluuchga za' Syna Boxjega: *U' iſtinu Syn Bonij bijaase ovij.*

S. Stipan pomollise zà onnee, tkojiga Kamenovaſsee: *Goſpodine nè nadoſtavjaaj gnymea ovij grijh.* I ovaa mollitva bij od tolikee izvasnoſti, dà od gnjee poznajee S. Aguſtin doteççenje, ſcto od Apoſtolà *S.* Pavla uçinil Zarqua: *Dasè nè bijaase Stipan mollio, Zarqua Pavla nè bij imala: dalti zà too odabraan bij Pavaal, jeer na' zemgli prighnuut usliſſan by Stipan.* Zà potuardienje ovogaa Kardinal Vitriaka ù xivotu *S.* Mariee ogniatenskee pysjee, dà ovaa zaneſſenaa izvan tebbe ugledaa, da S. Stipan prymij dusju S. Paula poſſiçenoga, i prikaazaajee Bogga.

Upit. Od tkojihse razlogaa by sluuxio zà uzbuudit gljubit ſvooga iskargnjega?

Odgr. Od ovijzijh, ollì ovakovyh: i' naai parvo. Nas iskargnij jeſt jedna xivaa prilika Boxlaa. Akò dakle gljubijmo Bogga, zaſcto tolikoojer neechjemo gljubit l gnjeggovu priliku, ſcto ſtvorij ſvojim iſtijm rukam?

2. Nas iskargnij bij odkuupien nè procijnienom cijnom, too jeſt karviù iſtooga Iſſukarſta; ako dakle Boghgà jeſt gljubio takoo prijko reeda, zaſtochjemose uskraatit mij gljubitiga?

3. Nas iskargnij jeſt udo tijla otaajſtuenoga Iſſukarſtova, too jeſt, Zarquè s'nama. Od ovogaase razloxenja velle-krat jeſt sluuxio Apoſtol zal prighnut naas gljubit iskargnjega: *Kako ù jednomù tijlu mnoggaa vuda imaamo, a' ſvaa vuda nè iſtoo dillo imadun: takoo mnozil jedno tijlo jeſmo ù karſtu, a' ſvak drugghij druggoga vuda.* Rijm. 12. Vidsù viſs. 1. kor. pogl. 12.

4. Iskargnij jeſt nas brat poraad razloogaa prikaazanijh ù Snop. 1. zborreech od Mollitvee Goſpodinovee nà rijçi *Otce nas;* i' sù viſsjee mij katolizi imaamo ſvij jednu iſtuu zarquu zà Maajku, xijvemo ſvij o jednomu Otzu Nebbeskomu, pijeemo ſvij iz jednee çjaſsee, i' zazuaanij jeſmo na' jednu iſtuu ſvarhu, too jeſt, nà xijuot Vijçgnij, ghdijchjemo skuppa xijuit cijlouitom gljubauiu zà nijkad raſtatise: Daklega imaamo gljubit.

Upit. Nascto zaduxujee naas gljubau pram iskargnijm?

Odgr. Paruo, daga' gljubijmo praavom, i' çijſtom gljubauju dobrohotijnja, i' priateglſtua, tkojoom xellijmomu dobra milloſti, i' slauee Boxjee, i' ſuè ſcto' za' ouaa imat moxemù bije koriſtnoo. Vid. prilik. S. Paul. ù Dill. Apoſt. nà 7.

2. Dàsa' gljubijmo gljubauju izuanskom, i' dobroſtivoſtju, too jeſt, od dillaa, a' nè od rijçijh, tolikoo da' naas ganee naſtojatmu sa' ſuoom naſſoom ſnaagoom u', gnjeggovijm potribbam tijleſnijm, olli' duhounijm. Gljubau jeſt barzeechjaa, i' plodnaa dillima glasjouitijm na' Boxjuu çiaaſt, i' na' koriſt iskargnjega, i' poraad ouogaa biliga ſaamo poznaauaajee za' praavuu S. Gargur PP. u' gouor. 3. ſuarh Euangel. *Nikad jeſt Boxlaa gljubaù dangubnaa; dillujeebo vellikaa, ako jeſt, dalli ako dillovat netinaase, gljubav nij jee.* Vid. Piſt. S. Jak. na' 2. brooj. 15. I kadse nè moxè prikaazat dillom iznanskijm, iſpunjaa poglubienjem iznutrenijm, i nè ottajee bijt millaa Boggu: *Akose ſarzem ſmillujees, prem da' nè imaduuch, ſcto bij p dao ruukom, prijmaa Boogh almuſtuò tvojee.* Bilix.

S. A.

Digitized by Google

S. Aguſt: ù Pſalm. 125.

3. Gliubau zaduxujee naas podnaſſat pomagnkanja, i boleeſtij iskargnjega naa onni naagin, kaakobijſmo my ohtijli, dà on podnaſsjaa naſsa: *Jedan drugoga brimena neſſite, i taakoeghjete iſpuunit zakon karſtov.* Galat. 6. Vid. Piſt. S. Paul. Coloz. nà 3.

4. Gliubav' zaduxujee naas veſſelisſe, i radouat od naprijdka iſkargnjega, i bollitſſe od gnjeggovijh prijkijh zgoodaa, i nevoogljaa. Ovoochje bijt jedan praavij biligh gliubavi bratinskee, kakono vellij Apoſtol. *Ako ſcto tarbij jedno vudo skuppa tarpee ſva vuda, allisſe, ako ij jedno vudo, skuppa radujuuſse ſva. A vij jeſte tijlo karſtovo, i vuda od vuda.* 1. Kor. 11.

5. Gliubau zaduxujee naas truuditſe zà oduraatit naſſegà iskargnjega od puuta privaree, grijha, i naueſtga nà praavu ulizu od Virree, i Praudee. Taa duuxnoſt nè ſaamo jeſt ulaſtitaa ſtariſſinam zarquenijm, prem dà iſtijm naulaſtito, i oſſobbito priſtoji dalli obgarljaa nè razlicito ſvee Virnijke, budduuch dà *Svakoomu zapovidij Boogh od iskargnjega ſvooga.* Zarkoſstijuſt. Iſſ. Sirak. 17. Akò barx tkogod nè bij cijnio izbauiſse, govoreech Boggu, kakono brezuſſanij kain: *Jedda çuuvalaz bratta mooga jeſſam jaq.* Izhod. 4.

Upit. Iſtomaçimj oſſobbitijee tuu duuxnoſt.

Odgr. Gliubav' hoçchje, da ſvakij karſtianin, kad vidij ſuooga iskargnjegà nà poghibijli ſpaſſenja vijcgnjega, daga pomoxee ù ſuemuu ſcto moxe, uçechga, ſvittujuuch, i mollech zà gnjeggà, i napokon poraad tee ſvarhee nek dillujee ſvee onnee naaçine, ſcto cijnit buddee poſtribbitilee uzdarxatga od poghijbijli. A ſcto? Ako ſtaarij zakon naredijvaſse, dà ſuſsrittaauſſi Vollà, olli magarza ſtramputno po poglju baſſat, olli bijla too priateglja xijvotina, olli nè, daſſe imadiaaſſe douoſt k' goſpodaru, ſkojee ikad çuddo bijtchje, dà Boogh jednaako zapovidaa zà povraatit nà dobaar puut krijpoſtijuuh duſſju baſſa juuchjuu naſſega iskargnjega?

Ovaà duuxnoſt jeſt tolikaa, i takaa, dà prigodijuſſiſſe, darxaanij jeſmo dotech duſſiu iskargnjega naſſega *Boggu* s' cijnom naſſega xiuoota iſtooga. Ouakoo upeljujee zakon gljubavi upijſſian prij S. Ivanu nà 13. *Zapovijd novuu daajem vama da' gliubiteſe zamijnito, kakoſam gliubio vaas da i vijſse gliubitte zamijnito.* Dalli, o S. Evangeliſta, daklee naas jeſt gliubio Goſpodin? Odgovaraa, Tia dotlee, dà podadde ſvooj xijvot zà naas, a mij imaamo podat nas zà bratju naſsu: ù *ovomuu poznaadoſmo gliubav' Boxjuu, jeer oon duſſin ſvoju zà naas poſtavij, a mij imaamo za' bratiu duſſie poſtaviat.* 1. Jv. 3. Od ſcta iztekoſmo razloghſſe izuadit moxè iz reeda gliubavi, pò tkojooj imaamo veçchjee cijnit duſſiu naſſega iskargnjega negh naſſe tijlo; i pravedno, jeer brez prilikee veçchje cijnee jeſt duſſia, negh tijlo.

Upit. Imaaſsli tkojuu priliku ovomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. Obicaajnaa bijaaſſe reçh S. Terexa, dà zà doteçh jednu duſsju Boggu bijla bij daala, nè ſaamo ſvooj xijvot, dalli i podnijla mukke Cijſtila tia dò dneva ſuuda.

Prijvellikee, i nè çuvenee mukke bijlesù, nà tkojeeſse povoglno podloxij S. Kriſtina, reçcenaa çudnovataa, zà koriſt duſſiaa Cijſtila, i zà pomgnju ſpaſſenja ſvooga iskargnjega. Xijvot ovee ſueetizee pijſſialisu duaa glassouitaa Pijſſiauza, tkoji taad xijviaauu, too jeſt kantipratenſe, i Jakou' Kard. Vitriakſij slijdien od ſuria, tkoji povijdaa çuddeſſa ovee ſveetizee gnjezinijm iſtijm rijçma: *Udijgl nettom primijnuh, poveddoſſeeme SS. Angeli u jednè miſtò maaçnoo, i ſtrahovitoo punnoo duſſia. Mukke, ſcteſſe vidiaauu bijaajuu tolikoo noſtokee, daſſe jezikom iskaazaat nè moxè: A mallo poslij: Paak priveddoſseeme prijd priſtolie velliçanſtua Bonjega, ghdij prij veſſelo, oiddeeçhſſe ptimienaa, çchjuu-*

Digitized by Google

zih pry vellikuu radoſt, i cyneech tuute ù vykee ſtaat: Dalli Goſpodin videech neliu moju, ovakoo mi reçee: V' iſtinu Ckierze prymillaa ouoo imaa byt pribijvaliſtje tuoje, alli jaa puustiaam nà tuooj obyr, olli ù vyke oſtat ſamnoom, olli pouraatitſſe na' Suyt za' ſluuçitſſe s' tylom, i pokarom zadouoglit praudi mojooi zà duſſe, ſctoſſi ù Cyſtilu vidila, i skuppa ganut gryſnyke nà razvidynie, à paakſſe povraatitj k' meni tò vecchie bogataa doſtojanſtuima. Odgouorih udigl, da' kriiaahſſe povraatit ù tylo, poraad ſctà' kazujuuchſſe Goſpodin mooj prij zadovoglian? zapovidij daſſe apeeſta duſſie ſaſtavij s' tijlom. Znaduuch dokle vij uzrok, zaſctoſam exilvila, çudditſſe nemooite, ſctò ù menni budete razgleedat ù naprijdak, prenda' nadnarauuaa, i nad gliudskij razbor, Slydy paak Pyſſavaz xyvota nà pogl. 6. Hitraſſeſſe ù peçchi goreechiee ghdij poraad nagbloſti bulli prij ſtraboviso vijkaſſe, alli nettom bij odrlee i zijssla ikakaw uprijdieuia biligh na' gniooiſſe nè poznaavasse. A nà pogl. 7 Cęeſctoſſe utaapasse ù voddu Rijkee Monellee. O naaj xeſtiooi ſtudeni, ghdij za' ſeeſt daanaa bij ſtaala. Kadgod bij obgarlila kollo mlima uarteechiegasse, i tunte tarpiaaſſe takoo xeſtokee mukke, kako da' bij bijla famliuenaa. Uſtauſſisse kadgod o' pool noçchi pozizzaaſſe Pſſe graada Santrudona, i bixeech iz prijd gnijh po tarniu, i Kameniu, oſtaauaſſe po' tiglu ſuoo razadartaa, i po' ſoomu uidiaaſſeſſe çittouataa.

S. Juan Kriſoſtomo pijſſiee, dà dragovoglno zà tiſſuch kraat kuupio bij ſpaſſenje vijęgniee duſſiaa, dà bij i prigorio iſtij ſuooj xijvot, i poghibilju ſuooga ſpaſſenja.

S. Kate Sienka velliaaſſe, dò doſtojanſtuo, i lijpoſt jednee duſſiee takaa jeſt, daſſe ſuakij truud, tkojiſſe ulaagaſſe zà Obraatitjee, imadiaaſſe çijnit lagahan, i ſctè reçce, potuardij dillima glaſſiovitijm, i truudma prijveſtizijm, i nè priſtanijm, ſctò podneſſe zà koriſt iskargnjega. Znaduuch, dà poraad grijhaa gliudskijh nadſtavaavu zarqui neuoglje prij uellikee, molli veoma Goſpodina, dà proſtijuſſi ſuoomu puuku, nà gnjuu napartij vas pedips. Usliſſaajee Boogh, jeer jee zà duggoo vrijme iskarſtij inukkam prijxeltozijm, i takijm, dà çovik odabrao bij bogljee tiſſuch kraat ſmart, negh bijt ouijzijm prijloxan. Sur. ù gnje. xijv. Snop. 2.

SCTIJVEENJE VI.

Bilizi od Gliubavi Stuorenia pram Bogu,

Upit. KAkochiemo uçinit zà poznat, dà jedno çegliaade iſtino gliubj Bogga?

Odgr. Iſukarſt i tij podaauaa nam obilixje: *Tkò jimaa zapouydi moje, i çuuvaa tee, taa jeſt, tkoji gliubij menne.* Ju. 14. Vid. Piſt. S. Apoſt. pogl. 1.

Upit. Tkojee jeſsu zapouijdi Boxjee?

Odgr. Slijdeechjee, uzdarxaanee ù Deſsetizi, olliti ù dess.t Zapovijdma.

Jaa jessam Goſpodin Boogh tuooj, tkojite izueddoh iz zemglee, i Suxagnſtua Egiptskoga.

1. Neechjes imat drugghee Boggove izvan menne. Neechjes unoſſit kijpa urilzanoga zà klagnjatmuſse.

2. Neechjes uzimat imme Goſpodina tuooga ù taſcto.

3. Spominjaaisse ſuetkovat Subbotu,

4. Poſctuuj Otza tuooga, i tuoju Majku, dà xijves zà mnoggo urilmena nà zemgli, tkojuu Gofpodin Boogh tuooj podatchje tebbi.

5. Nè ubij.

6. Nè blnudi.

7. Nè ukradi.

8. Neechjes izrech krijuoo ſuidoçanſtuo piotijuu tuoomu iskargnjemu.

9. Nè poxelli xeninu tuooga iskargnjega.

10. Nè poxelli ikakovuu ſtuaar Iskar-

Digitized by Google

kargnjega tuooga. Vid. S. Tom. 1. 2. pijtan. 110. çlan. 5.

Upit. Jelli potribbitoo zà ſpaſſenje znat nà pameet zapovijdi Deſsstizee?

Odgr. Jeſt: barem poraad gnijoua uzdarxanja, kakono izrekofmo ù Snop. 1. dijl. 1. zboreeçh od çlaanaa Virree; i ako jeſt potribbitoo obsluuxit, akochjemo doteçh xijvot vijçgnij slijdij joſsteer, dà jeſt potribbitoo znatjih. Bilixi dakle, dà budduuçhſse doſtojao prij dobroſtivij Boogh oçcitouat nama ſebbe iſtooga pò Virri, i pò ſvemuu ſcto nam jeſt obiauio ù S. Pijſmu, dalli budduuch nam uçinio uelle obijlnaa obetania podat nam xijvot vijçgnij, kakono ſuojim Sijnovima ta ſuijmaa naaçinim potribbitijm zà doteçhga, uslobbodij naas çudnovato uſſanjem, navlaſtito kad nam ſuojim iſtijm vuſtma pokaazaa naaçin doſtojnijee, i izvarſnijee mollituee zà iſproſſit ſvè ſcto jeſt potribbitoo zà ſpaſsenje. Nè oſtavaaſſe nam dakle druggoo çijnit, negh pomgniuo traaxit, ſcto bijaaſse gnieggova noglja, i tkojee bijaalu zapovydi takoo dobroſtivoga Otza, i Goſpodina zà iſpunnitjih. I ù iſtinu ako tolikaa jeſt vellikaa duuxnoſt, ſctoſmo darxaanij Boggu poraad daara Virree, i oznaniſtiaa, ſcto nam podadde od ſtuarijh Boxanſtuenijh, i tò veçchjee poraad obetaanja pry obilnijh xyuota vijçgniega, nà ſcto temeglitijm uſſanjem hleepijmo, kakomu neechjemo byt prijvellizma darxaanij, jeer ſuoju voglju objaavij, i podadde zapovijdi ſuoje tollzijm naaçinima milloſti, i gljubavi, dà bij nam oblakſsale izvarſſijenie?

Upit. Poraad ſcta ktijdde Boogh podat çoviku ouee zapovijdi?

Odgr. Zà mnogghee razloghe. Parvo, zà ukaazatſse goſpodaar çovika. *Nè bijaaſſebi mislio çovik dà imaa Goſpodina, damuſſe i ſctogod nè zapouijdaaſſe, i ſctogod ne zabraanitevaſſe.* Aguſt. ſuarh Izhod. Nà iſtij naaçyn nareedij ſuemuu oſtaalomu ſtuorenu jedan reed, i upravu istinituu zà obsluxijvat, daſsebij pokaazao gnijoou Goſpodin. Velliaaſse David: *Nareebom tuojoom naprijdujee daan jeer ſuakaa ſluunee tebbe.* I nà druggomu miſtu: *Oggagn, kruupa, Snygh, Leed, duuh skrèpaazaa, tkoji çinee ryç gnieggovu.*

2. Boogh daajuuch zakon çoviku, podadde biligh ſlobbodnoga hotijnia, çoviku pokazijvajuuch, dà moxe obſluuxijuat zapovydi, olli priſtuupat, odàbrat dobroo, ollij ſlydit zloo, jeer dà çovik nè by bijo ſlobbodan ù dilovanju, zaſcto nareeditmu jedan zakon, tkooga nè bij moggao obsluuxit, i prytgniom zapoviditmu iſpunniſtje ſtuaari nè mogguchjee?

3. Boogh çoviku podadde zakon za' ruudu nè prizarpnuu doſtojanſtua, tkoſoomſse bij okoriſtio, ſluſsajuuch. Jeer prem da' Boggu nè izlazij nijednaa koriſt od çiaſti, i posluuha naſsega, uellikaa ù iſtinu jeſt koriſt, ſcloſse od iſtooga ù nama nahodij; ſcto razmijſlijuſſi, nijſmo veçh ſluughe dangubbnee, kad dillujuuch pò zapouijdma Boxjim, uzmnaaxamo ſermiju nassega doſtojanſtua, Za' too S. Jakoou izreçe: *Tuoraz dilla, ovij blaxen ù uçinistiu ſuoomu bijttichie.* A na' druggomu miſtu: *Od dillaa opraudovaſſeſe çovik, à nè Virree ſaamo.* A Prorok ù Pſalmijm: *V' çuuvanju tijzijh odvraatienje mnoggoo.*

Upit. Suè zapouijdi uzdarxeeliſse ù Desetizi?

Odgr Dò iſto. Deſsetiza jeſt kakono jedan skup ſvijuuh zakoonaa. Za' biligh od çeſsaa Boogh, tkoji bijaaſse podao tolikee zapouijdi ſuoomu puuku, nè dadde druggoo Moixeu, negh ouoo deſset zapovijdijh ù duij daske kamenitee parſtom upijſſianee, jeer ſuee inee ò ouijzijm deſseterima viſsee, kakono jeſt oçcitoo, tkojih pomgnjuo razmijsliaa, i dobro razumij. Aguſt. pijtan. 140. ſuarh Izaſsaſtia.

Upit. Imaamoli barx naſsu Deſsetizu ſprijdſtavjat nad ſvee zakone?

Odgr. Imaamo, jeer jee ouoo jedan

Digitized by Google

zakon izuarſnij od ſuijuuh, kakonosse vidij poraad mnoggo razloogaa. I naaj parvo, ako razmiſsliamo gnieggouo iſtoçiſtje, ovij dolazij od Bogga iſtoga, tkojiga tja od poçeetka upeçcatijnè vidiuo ù ſarze çovieçiee, a' paak vidivo ù ovee duij daske. Izaſt. 31. Druggoo: Oon jeſt naaj ſtarji od ſuijuuh zakoonaa, i kakono iſtoçiſtie, i vruutak iſtijh. Treschjee. Ovij zakon jeſt obchienji od ſuijuuh oſtaalijh, jeer xaduxujee nè razliçitoo ſuakuu varſtu çegliadi, Karſtiane, Xudie, Nè virnijke, Krijuovirze, Gliude, Xenne, Bogatee, Uboghee, Poglavize, Puuçiane, Mudree, i Neznanee. Cetuartoo. Jeer jeſt nè promijniu, i ni tko nè moxe popuuſt ù iſtoomu. Peetoo. Jeer jeſt ſuijmaa potribbit za' ſpaſsenje, kakono vellekrat ſuidokovao jeſt Goſpodin ù Euangeliu. Sèeſtoo. Jeer bij oçcitovaan vellikijm na laaſſienjem na' planini Sinai, i zuu om truubjaa Angelkijh, i ſtraahotom garmiavijnaa, i ſijuanjaa prijd lijzem Boxjim. Seedmoo. Jeerga Iſsukarſt potuardij, i iſtomaçij ù ſuoomu Evangeliu, kakonoſse ſctijee ù S. Mattiu na' p. 5. 6. 7., i indij.

Upit. Tkonam podadde too desset zapovijdijh?

Odgr. Boogh iſtij, i poraad togaa zovuuſse zapovi di Boxjee.

Upit. Kad, i kako?

Odgr. Jurſamti rekao i akoçhjes bogljee znat, viddi pogliavia 19. 20. I. zaſsaſt a.

Upit. Za' tkoji razlogh zakon Deſsetize bij naglaaſſien onnijm velliçanſtuom, i opravom, kakonoſse ſtijee na pogl. 19. Izaſsaſtja?

Odgr. Navlaſtito, za' duaa razloga. Paruo za' nauçit naas, da zakon Boxji prymit imaamo ponyzno, i poklonitoo. Druggo, za' nauçit naas razumit, da' akoga buddeemo zapuuſtjat obsluuxyu t, uppaſtchjemo ù pedipſſie, ſctò Boxanſtuenza prauda priſtuugauzima pripravij.

Upit. U' tkojee dobba Boogh podadde zakon puuku Izraelskomu?

Odgr. Peedeſset daanaa poslij izasſaſtia togaa puuka iz Egipta, barx za' ukaazat, da' peedeſset daanaa poslij Uskarnutja naſsega Odkupiteglja zakon od gliubavi imadiaaſse bijt zapijſſiaan ù Sarza Virnijkaa pò dillu Duuha Sveetoga.

SGTIJVENJE VII.

Daſse moxe obsluuxit zakon Boxanſtuenij.

Upit. JElſti moguuchje, da' ovij zakon, oçcitovaan tolikoom oprauoom ſtraaha, gliudi mogguu ispunjat?

Odgr. Jeſt; pò milloſti Boxjooj, dalli nè jur pò ſnaazi gljudskee naravi.

Upit. Bijtçhje barem muçcan za' izvarſſitsse?

Odgr. Nè: Velij Pijſmo, da' zapovydi Boxjee nijſu teeskee. 1. Ju. 5., i Iſsukarſt iſtij ù S. Mattiu pogl. 11. ſuidoçinam, da' jaaram gnieggoou jeſt slaaſtan, i brimme lagahnoo: razumeech za' jaaram obsluxenje zakona. Nut ako takoo jeſt [na' vrijme naas oznaniujee S. Garg. Nissen. gouor. 2. od poglibuboz.) za' ſcto vraat nè podloxijmo pod jaaram Issukarſtoou, kad naas zoue, i çinij nam znat, da' jeſt slaaſtan, lagahan, i da' nè ſtijskaa nogh uzam gliubavi. Slaagaa S. Niſsenom S. Aguſtin, i vellij: *Kakoſſe ikad çinit moxe muçnoo, dà çovik gliubij, kadſse beſſidij zà gliubit jednoga Stuoriteglia prij dobroſtiuoga, jednoga Otza prygliubeznivoga, i naſſu put iſtu ù kypu naſſee bratiee.* Gouor. 46. od Sueetijh. A na' druggomu miſtu, kakono zasudien od prij vellikee dobroſtivoſti Boxjee, ovakooga upijtiujee: *Sctà jeſt Covik, ſkoji hoçchies, da' tè gliubij, i akote nè gliubij pedipſſienmu prijtijs prijteeskee? Nij jelli barx jedna mukka prijvellikaa iſtoo nè gliubit tebbe? Nijednaa ſtuaar muçnaa jeſt onnomuu, ſkoji gljubii, à ſko gljubij, jurve jeſt iſpunnio zakon.* Knig. 1. Iſpouijd. pogl. 5. Vid. Saabor Trent.

Digitized by Google

Trent. Syd. 6. od Opraud. pogl. 11. Uprau. 18. 19. 20.

Upit. Svè dobro. Dalli nè moxesmi jur zataajat, da' mlohausstuo nasse naravi nij jee nam od uellikoga oporiſtia za' gliubit Bogga.

Odgr. Imao bij razlogh, da' kad Boogh iſtij, tkoji nam zapouijdaa gljubitga nè bij ulivao gliubau ù Sarza naſſa pò Duuku S., tkooga podaauaa Otaz Nebbeskij ſuijmaa, tkojiga iſchjuu. U' Luk 11. i za' too S. Aguſtian velliaasse Boggu: *Podaaj, ſtò zapouijdas, à zapouijdi ſtò hoçchies.* Knig. 10. Iſpovid. pogl. 29. Viddi ouooga Sueetza ù kgnig. od Perod. i milloſt. pogl. 59. Uçini, da' ouij prij boxanſtuenij duuh vujdee ù jednu duſſiuu, a' paakchies vidit, hoçchieſsli pospiſno teçh pò puutu Goſpodinovuu, da' paak prauiçno moxes reçh Goſpodinu S. Prorokom Davidom ù Pſal. 118. *Puut zapouydyh tuojik tarkaoſam, nettomſſi raſſyria ſarze moje.* I 5. Apoſtolom Filipp. 4. 13. *Suakaa moggu ù onnomuu, ſkojime pokrypiujee.*

Upit. Ako jeſt takoo, zaſćto velle krijuovirzi, da' jeſt muçnoo iſpunjat zapovijdi Boxjee?

Odgr. Jeer onni nijt hocchiee, nijt mogguJih obsluuxit. Neeçhjee: jeer vollee bogljee slijdit slobbodu putti, i brezrednuu poxudu ſuojee naravi oſquarnienee; a' i nè mogguu, jeer nè imaduu millooſt Goſpodinovu, brez tkojee nij jee mogguuchje obsluuxijuatjih.

Upit. Tkoji naaçini mogguu uçinit nam laghjee obsluuxijuanje zapovijdijh Boxjih?

Odgr. Parvij naaçin jeſt gljubau, jeer nijſćta muçnoo nij jee onnomuu, tkoji giiubij, kakono od zgoor izrekoſmo: za' too velliaasse S. Aguſtin: *Daaj gliubeechiega, i chiuuzijs ſtò vellijm, jeer ù onnomuu, ſtoſſe gliubij, olliſſe nè trudij, olliſſe truud iſtij gliubij.* Praava gljubau nè nahodij muçnoſti ù ſtuaari gljubienooj, olli akojee paak nahodij, ù gnooiſse nasladiujee.

2. Pomgniuoo razmijslianje daarijh, ſćtò nam Boogh uçinij, kakono ſtuoraz od uzdarxanja, od odkuupienja &c. pò tkojim prem da' nè proçijnienijm, Boggu jeſt zadovoglnoo zamijnitoo obsluuxenje mallijh, prijpraviçnijh, i prijlazijh zapovijdijh.

3. Plod prij obijlan, tkoji izhodij iz obsluuxenja, too jeſt Blaxenaa vijkovijçgnjoſt, tkoju Goſpodin ù S. Luzi na' 6. zove immenom mirree dobree, i prijpunnee: *Mirru dobruu, i napunienuu, i ſà uſtreeſienuu, i ſuarhiſtiçeuuchiuu podattichjee ù krijlo vaſſe.* Uſſanje vijçgnjee plaatje bij, ſćtò prighnuu S. Kraaglia Davida poſtuupit ù puut Boxjih zapovijdijh, i nykad veçh oſtauitga, kakono oon iſtij ſuidocij: *Prighnuoſam ſarze moje za' uçinit opraudanja tuoja ù vijk poraad odvraatienja.* Pſalm. 118. Viddi, i razmijsljaaj faale, ſćtò oon ù ſvemmu Pſalmu podaavaa zakonu Boxjemu.

4. Izgleed Sueetijh, tkoji naas pritekossee ù puutijm Goſpodinovijm. Od ſtuora Suijta dò ſad, nijedan uijk nè mijmojde, ù tkoji Suijt ne' razgledaa ù mnoggo çegliadma prijſueetijm joſćteer tolikaa nagouaranja prij krijpoſtnaa za' prilikouatjih ù posluuhù ſćtoſmo duuxnij Boggu. Bijaauu i onni gljudi sloxenij od putti, kakono i mij, i too dobro pò kuſsanju znadiaaſse S. Aguſtin; alli jur razgledaajte, kakoſse slobbodij za' odaaljat ſuoomu raſpuuſtienomu poxellijnju, i za' pridobbit ſebbe iſtooga na' izgleed tolikoo mladijchjaa, i mladijzaa, i od tolikoo çegljaadi ſuakee dobbi, ſpolla, i uarſtee. Vellij dakle ù kgnig. 8. Iſpouid. pogl. 11. *Vzdarnaavu ſciaalaa, i taſćtine od taſćtijnaa ſtaaree priateglizee moje, i uſtreeſſiaavu odiſchju moju puutnickuu, i podſaptaavauu: Oſtaviaaſcli barx naas? I od ouogaa hijpa neechjemos tobbom bijt ù naprijdak ù vijke, i neechieti bijt proſto içceſſaa ù naprijdak ù vijke? A ſkojaa napominiaavu tad Boxe mooj. Nek odvratij od slunghe tuooga milloſardie*

tuo-

Digitized by Google

tuoje tkojee ghniuſſobbe napominiaavu, tkojaali poſctenia? A' çujaah tee jur iz daleka magniee negh polovizu: nè kakono slobbodno protyveechſse poſsaauſſi na' ſuſrittanje, dalli i za' pleechjaa ſastauuch, i povratiaauſſiſse mallo nè kradimizee ſctijpijuuch, dasse obazdreem. Kasniaavu dalli menne nakanujuuchiega oteet, i otreeſt od gnijh, i priskòçcit kamo bijaah zazuaan, kad velliaaſſemi obiknuutie ſilnoo: cijnijslli barx brez ouizijh dachies moch? Dalli jur prilmlohavo ouoa velliaaſse. Prikazijuaavuſse dalli s' onne ſtraanee, kamo obraatio bijaah lijſze, i kad proeit treepiaah cijſtoo doſtojanſtuo uzdarxania vedroo, i nè raſpuuſtienoo, radoſtno, çiaſtnoo blaazneech, da' bij doſſao, nij daſse bij bojao, i pruxajuuch za' prijmitme, i obgarlit millee ruuke punnee jaataa dobrijh izgleedijh. Oudij tolizij Ditichi, i Diuooiçize, oudij Mladeex mnogaa, i ſvakee dobbi, i vrijdnee Vdouize, Diuizè, i Starize, i ù ovijzjm ſuijmaa iſtoo uzdarxanje po' nijſcta nè plodnoo, dalli plodnaa Maaikaa Sijnoonaa radoſtiuuh od tebbe muuxa Goſpodina. Iporughijvaſseſse menni poruuganiem nagoveriuijm, mallo nè da' velliaaſse: Tijli neeçchies moch ſcto' ouij, iouee? Jeddali barx ovij, i ovee ù ſebbi iſtijm mogguu, a' nè ù Goſpodinu Boggu ſuoemu? Goſdodin Boogh gnijoou menne podadde gnijma: Scto' ù tebbi ſtojis, i nè ſtojis? Hitti tebbe ù gniegga, nè booiſje, neechieſse uklonit, paddees. Hitti ſebbe, ſlobbodan prijmitchiete, i ozdravit. I ſtijdiaahſse velle &c.

Upit. Ghdijchiemo naaìt milloost Boxiuu?

Odgr. Onna ny jee nam nà daleko, i zà doſti jeſt, da jooi hochiemo podaſt miſto ù Sarzu naſſemu. Boogh od ſuojee ſtraanee, vellij S. Leone: *Boogh nijkad ſtijskaa zapouidiu, da ne priteççe pomoçhiu* I. S. Aguſtin immenovan ù pogl. 11. 6. Syd. Saab. Trentiskoga svidoçi, gouoreech: *Boogh zapouidajuuch ſuijſtij i ginit ſcto' moch buddees, i pijtat ſcto' nè buddees moch, i pomaagaa da' moch buddees.*

Upit. C'ineeli barx vellik grijh, tkoji vellee, dà zapovijdi Boxiee zà obsluxyvat jeſſu muçnee?

Odgr. Prij vellik. Too jeſt jedna oççitaa, i prijſtrahovitaa pſoſt ſuprotyua Boxjooi dobroti, i jeſt kakono dà bij rekli, da Boogh jeſt jedan Uſilnijk jeer hoçchie od ſuojih sluga ſcto jim ſa' ſuijm ny jee mogguuchie iſpunnit. Takoo jur nè eynij S. Aguſtin, tkoji ù iſtinu chiuutienjem duſſiee iſtinito virnee ovakoo ſvidoçij: *Sumgnit nè moggu, da' Boogh çouiku nè mogguuchiee bijaaſse zapouijdio nijt da' jeſt Boggu za pomoçh, daſse bij uçinilo ſcto' zapouijdaa, ſctogod nè mogguuchie, i po' onomu moxe çouik, ako hoçchie bijt brez grijha, pomaagan, od Bogga.* Scto nij jee druggoo negh reçh, dà çovik s'pomochiu Boxjoom obsluuxit moxe zakon Boxji.

Upit. Tkojiſu ploddi ſcto dotiçceemo od obsluuxijvania zapovydyh Boxyh?

Odgr. Parvo. Oſtajee Boogh nè mallo proſlavien od naai diujih naroodaa, kad viddij, daga gnieggove virnee sluughe, obsluxujuuch Boxanſtuenij zakon, sluſſajuu, i sluuxe ſuectigniom, i praudom.

2. Zakon Boxji obratia duſſiuu k' Boggu, budduuch ovij ſuijtlooſt, prij tkojoom razgleedamo Boxanſtuenoo hotijnie, i naaçine, tkoji naas vodee zà iſpunnitga: zà too velllaaſſe David: *Sujtgniak noggama mojim riçi twoja, i ſuijtlooſt ſtoppam mojim.*

3. Jeer onnij: tkojiſſe Bogga bojee jeſſu Mudrazi praavij, zà too Prorok David hoçchie, daſse ovir plood mudroſti poznaa od zakona, tkoji uçeij gliude ſveetij ſtraah Boxji. Zakon napokoon jeſt onnaa mudroſt, i razbor karſtianskij, od tkooga Apoſtol beſſidiaaſſe ù ſvojooj parvoj Piſtoli k' Efexianima, tkogaa ſvarha jeſt çinitchi judi naaſſe priliçnee zakonu, i duuhu

Iſtu-

Iſſukarſtovu, dà paak buddeemo doſtighnut xivot viçgnij, i zà too prozuaaga mudraz *Znaanie pravednijh*, à Iſſukarſt ù S. Luzi na' 10. *Razbor pravednijh*.

4. Zakon kaaxee prauednijm kragliestuo *Boxjee*, ſçto jeſt çetuartij porood, olli plod zakona, ſçto izrekausſi napunjaa gnijh uſſanja, i radoſti; poraad ſesaa Pſalmiſta izreççe: *Praude Goſpodina upraavnee, veſſellechje ſarza*, nè budduuch na' ſviſtu ſtuaari radoſtnijee od jednee praavee duſſiee.

Sçtijeeſse, dà nijkij Goſpodiçh hodeeçh ù loou, i budduuchſse uelle od druxinee odklonio, tuardoglavo tirrajuuch jednu zvijr, doprij napokoon kiednooj gorri, ghdij çiu jedno prinlatkoo pijvanje gluudskoga glaaſsa. Zaçudien tooçiut ù jednooj puuſtigni, unjde è gorru, i slijdeech traagh glaſſia, ſuſritte napokoon nè brez uellikoga ſtraaha jednoga gubbauza prijghnjuuſnoga, takoo, damu opadaaſse okolo tilla meeſſio nà kuusse. Nijſſta magnjee uslobodijuſſiſse, i pozdra vijuſſiga, upijtaaga: Cy bijaaſse onnij glaas, ſçtò bjaaſſe çujo? Odgovorijmu gubbavaz: Mooj. Upijtaaga opeeta goſpodiçih; kako ikadſse moggaaſse radovat, i veſſellit takoo teesko, i xeſtoko nagardan? Odgovorijmu: Nij jee brez vellikoga razloga, jeer meju mnoom, i Boggom nij jee druggo, negh, jedan oſſiit, too jeſt ovoo tijlo ghnijloo, i ſmardeechjee, i zà too viddeech, daſse od dneva dò dneua idee omlohaujajuuch, uxijvaam, i pijunam poraad vellikee radoſti, dachjuſse imat tkoliko prija, oslobbodien od ſuakee ſmeetgnjee, ſluuçit s' molim Boggom, tkoji jeſt uruutak xijuij radoſtiuuh.

5. Zakon donoſſij xivot viçgnij onomuu, tkojiga iſpunjaa. Takoo izreççe Iſſukarſt ù S. Matt. nà 19., ghdij pijtajuuchga jedan Mladich, kakoſse imaadiaaſse ulaadat za ſpaaſſitxe: *Sçtò dobra uçinitchju, da imaat budduem xivot vijeznij*. Odgovorij: *Obſluuxj zapovijdi*. Pijtanje ù iſtinu doſtoojnoo bijt promijslienoo, i çeesto iskuſsaanoo od karſtianaa, i tkooga imaduu ſprijdſtaviat nad ſva oſtaalaa. Vid. Knig. 2. od prilik. karſt. Tom. Kempis na' pogl. 3.

Upit. Tkojee jeſt brimme, i reed ſviuuh zapovijdijh Deſsetizee?

Odgr. Svee ovee zapovijd nè imaduu druggnee ſvarhee, negh gljubau' Boxjuu, i iskarsnjega, jeer ſve uççee, da' nè imaamo uvrijdijvat *Bogga*, nij iskargnjega. Za' toosu razdijlienee bijle na' duaa dijla, i zabilixenee ù duij daske kamenitee. U' parvooiſse daſzi uzdarxee trij zapovijdi, ſçtò tiſçuu naſse duuxnoſti pram iskargnijm.

Upit. Poraadſsta nijſu negh trij zapovijdi paruee daskee?

Odgr. Za' ukaazat nam, daſse gljubau naſsa pram Bogga imaa oſçitovaavat ſarzem, Vuſtma, i Dillimi.

Upit. Poraad ſçtasu oſtaalee ſedam zapovijdi druggbee daskee?

Odgr. Jeerſmo parvoom zapouijdju uççenij dobroo çinit naſsemu iskargnjemu, a ſedmerizom oſtaalijh nè uvrijdijuatga ù kijpu, ù poſsſtenju, imaanju, i too nij mijsliu, nij rijçju, nij dillima.

POGLAUJE II.

SCTYVENJE I.

Od parvee zapovijdi Deſsetizee.

Upit. PRoojdimo ſad na' iſtomaçijvanie Deſsetizee, olli deſset zapouijdijh Boxjih: a naaj paruo nauçime, ſçtò zlamenujuu, onee rijçi, tkojee ſprijhodee deſset zapovijdma: *Jaa jeſam Goſpodin Boogh tuooi.*

Odgr. U' ovijzijmſse rycma uzdarxee çetiri razloga, tkrojimſse nama ukazujee, da' Boogh moxe nam dat zakon, i daſmoga darxaanij obsluuxit. Parvijſe ſe razlogh uzdarxij ù ovijzijm rijçma: *Jaa jeſsam Goſpodin*. Jeer budduuch Boogh nas poglavitij', i naai veçchij Goſpodin, tkoy naas od nyſſta ſtuorij, more doiſto i naredit nam zakon, kakono ſvojm sluugam. Drugghijſse uzdarxij ù rijçi *Boxjh*, pò tkoiooiſse kaaxee,

Digitized by Google

xee, da'oon jeſt nas Boogh, too jeſt naai vecchj ſuudaz, i Vlaadavaz, za' too budduuch takij, moxe nam nareedit zakon, i pedipſs at tkoga nè obsluxuiee. Treçchijſse uzdarxij ù rijçi *Tuooj*, jeer oſſin duuxnoſti, ſcto imaamo ſluſſat Bogga, kakono ſluughe Goſpodaara, i podloxnijzi ſuudza, imaamo i drugguu ù krijpoſti pogodbee, ſcto s' gnijm zaminitoo ugovoriſmo ù S. Karſtienju, po' tkomu prijmaa naas za' ſvoje Sijnoue poſijnouienee, a mijga uzimamo za' naſsega otza paruoga: i skuppa Boogh prijmaa ſve Virnijke za' ſuoju Baſſtinu, i puuk, a Virnijzi poznaajuu *Bogga* za' ſvogga ulaſtitoga Bogga, i Goſpodina. Cetuartij razlogh jeſt ù ouijzijm rijçma: *Tkoij izuedohte iz xemgljee Egipta, iz kuuçchjee ſlunbee.* Jeerſse poslij tolizijh duuxnoſtiuuh nadoſtaviaa i ovaa harnoſti, jeer naas izbavij od sluxbee Diaualskee, i grijha, ſcto zlamenujee ù sluxbi Egipta, i Faraaunoua, od tkooga Boogh oslobodij puuk Izraelskij.

Upit. Iſtomaçimi parvuu zapouijd.

Odgr. Paruaa zapouijd uzdarxij trij dijla. Pavuij daſmo darxaanij poznaavat Bogga za' onnoo ſcto jeſt, too jeſt za' Bogga ù onnijzijm rijçma: *Jaa jeſſam Goſpodin Boogh tuooj.*

Drugghij: Daſse nè imaamo klagrijat ikakovooi druggooi ſtuaari nà miſto Bogga ù slydeeshijm rijçma, *Neechjes imat Boggove inee prijdamnoom.*

Treechij: Dà nè imaamo nama slaagat ikakau' kijp, olli priliku zà darxatijh zà Boggove, i klagnjatſse gnijma: *Neechjes çinit tebbj uſſiçenoo, daſse poklonijs gnjemu.*

Upit. Jſtomaaçimi parvij dijl, i skuppa ukaaxi naaçin zà iſpuunit ſctoſse pò gnjemu uççil.

Odgr. Boogh hoçchje biit darxaan zà onoo ſcto jeſt, too jeſt, zà praavoga *Bogga*, i ù tomuu çouik iſpunja ſuoje darxanje s' Boggom, kadſse zabaujaa o ouijzijm çetuerima krijpoſtima nareedienijm nà klagnjanje Boxeega velliçanſtua, i jeſsu Virra, Uffanje, Gljubau, i Zakon. Sad poçimajuuch od Virree, tko jeſt iſtinito Virnijk poznaaje Bogga za' onnoo, ſcto oon jeſt, too jeſt, za' Bogga: kakono na' priliku, jaa temeglito virrujeem, i brez ikakouee ſumgnjee Ottaiſtuo Eukaritiee, too jeſt, Tijlo Iſuſsovo, jeer virrujeem, ſtanovito, da' Boogh, tkoji jeſt paruaa, i nè varavijuaa iſtina, objaauio jeſt nama umarlijm, kakonoga zarqna prikazujee. Ovoom cijnom, ſcto od Bogga imaam pò Virri, darxijm *Bogga* za' onoo, ſcto jeſt, i podaauaam mu onnuu çiaaſt, tkojuu doſtoji, darxeeçhga za' parvuu, i vilcgnjuu iſtinù, tkojaa itkogaa nè moxè privarit, nij byt priuarenaa, i ouoo jeſt onnaa pravednaa, i razloxitaa cijna, onnoo virrovanje, i Virra, ſcto ſuakoo ſtuorenje imaa imat od ſuooga ſtuoriteglja.

Upit. Iſtomaçimi, mollijmte, na' ſcirjee ovij nauk, napomennuſſimi jedno dillo tuornao ouee Virree.

Odgr. Euo jednò ſuark nareçgenoga oſtaaiſtva Eukariſtiee: *Virrujem Goſpodine, i iſpovijdam ſve ſcto S. Maatka kasoliçanskaa, i Apoſtolskaa Rijmskaa Zarqua virrujee od ovogaa çudnovatoga ſakramenta nè procijnienoga rijlo, i karui, Karſta Goſpodina naſsega, too jeſt, jeſt, dà ù prijſv. ſakramentu Eukariſtiee poslij poſveetienju Kruha, i Vijna, ſcto Redovnijk uçinij uzdarxijſse Iſukarſt Goſpodin nas praavij Boogh, i praavij çouik pod oblijçiem chjutivym kruka, i vijna*, jeer ouakoo izgouorruo iſpovidij iſtij Goſpodin ù naai zadnooj veçeri poslij blagoslona, ſcto uçinij, od Kruha, i Vyna, kakono dokazuju S. Apoſtoli, i Evangeliſti od Bogga poslaanij, za' sloxit, i nauçit gnjeggovu zarqu.

Upit. Iſtomaçimi, kako more çovik izuarſsit parvuu zapovijd s' zabavom Uffanja.

Odgr. Tko ù Bogga uffaa poznaavaga za' takooga, jeerga darxij za' prijvirnoga, prijmilloſtiuoga, i prijmog-

guu.

Digitized by Google

guuchjega, i uſtaaſſe, daehjega pomoch ù ſvakooj gnjeggovooj potribbi. Evo jedno dillo tuornoo ovee krijpoſti: *Boxe mooj, ſyſſi ſve moje dobroo: ù tebbe pribyva ſvee moje uſſanje: Uſſaamſſe ù zuojù nè doſpiuenuu dobrotu, i milloſardje, dà poraad doſtojanſtuaa tuooga prypogljubienoga ſyna podat chjeſſnì milloſt zuoju, tkojeom zabaujajuuchſſe o dobrym dillima, i naslijdujuuch ù tyzijm tia dò ſvarhee xijvota mooga, uçinien buddeem doſtojan zdruuxitſe s' tobboom ù xijvotu vijçgnjemu.*

Upit. Iſtomaçimi, kakoſſe zadouogljujee paruooj zapovijdi zabavçm gljubavi.

Odgr. Boogh jeſt iſtaa dobrota pò naravi, dakle hoçchju gljubitga nad ſvee ſtuaari, pravednoo budduuçh, dà ſtuorenje ſà ſvijm ſarſem gljubij ſvooga prij dobroga, i naaj veçchjeegà dobroçijnza, tkojiſſe zà druggo nè prighnuu bijt gnjemù blagodaaran ſvijmaa izvarnoſtima, ſctomu podadde, negh dà iſtij ſluuxitſee buddee zà gljubitga: to veçchjee, dà Boogh, ogleed gljubavi ſtuorenja, jeſt nè doſpiven ù lypoſti, i ſvijm izuarſnoſtima. Sad tko gljubij Bogga poraad ovijzijh uzrookaa, gljubijga praaviàn pogljubienjem gljubavi, i poznaajega zà onnoo ſctò jeſt, jeer ovaa cijna nè moxe priſtojat druggoomu, negh Boggu. Od gljubavi Boxjee imaas nijkaa dillà, ſctoſamte nauçio ù pogl. 1. Sctijven. 2. ovogaa treçchjeega dijla, i joſſteer nà, druggoomu miſtu, zà too neechju nadoſtaujat, negh slijdeeçhjaa, dalli prijkraataa, i prijlakaa: *Gljubymte Boxe mooj sà ſvijm ſarſem, jeerſſi doſtojan byt gljubien.*

Olli.

Mooj Boxe, gljubavi moja, sà ſuijmte ſarſem gljubym, ſaamo poraad tuojee gljubavi, i poraad tebbe iſtogga.

Olli.

O' Iſuſſe gljubavi Sarza.

ODklee razumit hoçchies jeer S. Aguſtin vellij, dà Boogh oſtajee pod punnoo sluuxen od naas pò Vijrri, Uſſanju, i Gljubavi: ſctò jeſt, kakono dà bij rekao: Kad namijnjujees, i prikazujees dilla ouee krijpoſti nà sluxbu, i Poklonſtuo Boxjee, tadçkjes dat Boggu jednu prij izuarſnuu, i prij vellikuu gljubau, i poſctenje. Ovakoo razumio jeſt ryçi ovogaa vellikoga Nauçiteglja Angelskij S. Thomas ù 3. razlik. 6. pijtan. 1. çlaan. 1.

Upit. Poraad ſcta velliaaſſe, daſſe pò zakonu Boggu dajee onnoo poſſtenje, tkojee od naas hoçchje ù paruooj zapovijdi, ſctò jeſt zakon!

Odgr. Zakon jeſt jedna krijpooſt, tkojaa daajee Boggu onoo poſſtenje, ſſtomuſſe priſtoji, kakono paruomu poçeetku ſvijuuh ſtuaarijh. S. Tom. 2. 2. pijtan. 81. ſſtijuen. 62. pogl. 36. ſumgn. 1. Bilixi dakle, dà kako hljudma varnijm poraad mogguuçhſtua i poraad urijmenitoga goſpodovanja, olli poraad tkojee drugghee krijpoſti, olli izuarſnoſti ulaſtitee priſtoijſse tkojee poſctenje, too jeſt, tkojee poznaavanje izvanskoo gnijovee izuarſnoſti, i velliçanſtua, tkojee poznaauanje mij pokazujeemo tkojimgod billigom ponijznoſti, i podlaaganja; takoo Boggu poraad ſaamee, i nè doſpivenee izuarſnoſti, tkoji kakono takij, i paruij poçetak naaj veç hij, i slobbodan Goſpodin, od ſveggaa imaa ù ſuakooj varſti izuarſnoſti, priſtojiſse jedno poſctenje jedijnoo. Ovoo poſctenje jeſt kakono jedan Haraaç, ſctò plaatiaa ſtuorenje razloxitoo zà prikaazanje Boxanſtuenoga uzuijſſienja, i izuarnoſti, i ſvojee ulaſtitee podloxnoſti. Alli krijpoſt zakona jeſt onnaa, tkojaa naas upraujaa, i prighnjee plaatjat Boggu ovij Haraaç poſctenja, budduch onnaa, kakono vellij Lactanzio, onnaa zaueza milloſti, tkojaa naas s'Boggom ſtijskaa, tkooga razmijslamo kakono Goſpodina, i Otza naſſega: *Ovijmſſe ugovorom poraadjamo, da porodienij Boggu pravednaa, i doſtojnaa poklonſtua paaavamo, ovogaa ſaamoga poznavamo, ovogaa ſkijdijmo: Ovoomzavezom milloſardnoſti ſteeghnuuti Boggu, i obuce-*

zanii jeſmo; odklèe iſtoo bogoſctouje imme vzee. I k' ouomuu vellijmo imme bogogoſctovia od zavezee milloſardnoſti dà gljude ſebbi Boogh obuecezaa, i milioſardnoſtiu ſtiſnuu, tkojoom mij gnjegga ſluuxit kakono Goſpodina, i ſluſſat kakono Otza potribbitoo jeſt. Kgnig. 4. Boxanſt. nared. pogl. 28.

Bilixi druggoo, dà zabava, i' dillo zakona uzdarxij çetiri dilla, od tkoijk zakon prijmaa varſte ù ſvojooj veççhjooj, olli magnjooj izuarſnoſti. Parroleſt jedno razmijſlianje nè doſpiuenoga velliçanſtua Boxjeega, o tkoomu ſvee ſtuaari viſſee. Druggoo jeſt jedno razmijſlianje naſſega nijſcta, i nyicta nè moxemo, dalli tkoliko jeſmo, i imaamo, ſve Baxjee jeſt, i o Boggù viſsij. Trecchjee jeſt jedno prijponijznoo podlaaganje, i ponijznoſt iznutrenaa uçinienaa, od naſſee duſſiee Boggu poraad opaaza reççenijh ſtuaarijh. Cetuartoo jeſt jednoo ispovijdanje, olli izgouaaranje izuanskoo, ſcto mij od ovogaa çiinijmo pò rijçma, i mizzanjima tijla ec. Duaa paruaa dilla jeſu kakono temeegl zakona, a druggaa duaa zakon iſtij.

Upit. Dobro govorijs, i dragovoglnò bij razumio kakoſse dillujee.

Odgr. Nijcta nij jee laghjee. Kad çinijm mollituu, govoreech, *Otçe nas*, poznaajuuch s'jednee ſtraanee prijviſſokoo Velliçanſtuò *Boxjee*, i naaj ſtarjee goſpodovanje, ſcto imaa ſvark menne, a s' drugghee moju potribbu, i mlohaauſtuo, tad dilluleem jedno dillo zakona. Takojer jedan Redounijk gouoreech S. Miſsù, i okolo gnjee naſtoſeech, i Boggu prikazujuuch, dilluje jedno dillo prij izuarſnoo zakona, jeermuſse klagnjaju, kakouoſse priſtoji.

Upit. Scto jeſt dakle klagnjanje, i ſcto razumijs zà klagnjanje Boxjee?

Odgr. Klagnjatſse Boggu jeſt podaaratmu onnuu çjaaſt, ſctomuſse priſtoji, ſcto zouemo poklonſtuo Latriee, olli Bogoçiaſt.enja.

Upit. Nà tkojiſse naaçin podaavaa Boggu ovaa çjaaſt izvanskaa?

Odgr. Svaa izuanskaa ſtvarnazijvanja, tkojim Bogga ſctuieemo, ieſsu razi kaa poklanjanjem, ſcto jeſt jedno poklanjanje Bogoçiaſtienja, olli Latriee, olli poſctovanja, ſcto jeſt jedno poklanjanje magnjee Dulice, olli ſveeroçjaſtienja, ſcto ſveerym priſtoji, dalliſse parvoo poklanjanje uzdarxij ù mijſli, too jeſt, ù jednomu pridubokomu dodlaaganju pamenti Boggu, tkojee paak odredjujee dilla izvanskaa.

Upit. Dalli jur Krijvovirzi nè priſtajuu Koreech naas, daſmo Nevirnijzi, kad videe daſse klagnjaamo ſveetijm, olli gnijovijm prijlikam?

Odgr. Beſſidee kakono ſtjpij, i nè znanij ſctoſu, dalli nè bij, zà takaa naaj poslijdnaa doprò jedan çuuk dobrooga razborà, i ſvakoo mallo znan ù *Boxanſtuenijm* Pijſmima, ghdijſse ſctijuu prij çeeſty dogadjaaji çegljaadi Bogoſtraſnee, i virnee, tkojaa prighnuſsee kolina, i poklonijſeeſse, Kakono rekauſſi, prikaazaſse biligghe izvanskee, i jedno prynijznoo poſctovanje, i poklanjanje nè ſaamo ſveetijm, dalli i gljudma xijvijm, kakonosu byli kraagli, Prorozi, i drugghij gljudi varsnij poraad gnijova biitja, olli krijpoſti. Vid. Izhod. 43. 150., 3. Kraagl. 1. 4. Kruagl. 4. Dill. 10. Tkoji bilizi poſctovanja, i (kakono Pyſma velle) poklanjanja prymajuu ſuoju varſtu, i odluku od mysli onnijzyh, tkoijſse od takonijh zlamenjaa, i bilijgaa, sluuxaauu, zà oççitouat poſctenje, ſcto od takonijh gljudyh imaaiaauu poraad gnijoua doſtojanſtua, i izuarſnoſtiuuh. Nut ako ouee Pyſmò nè darxij zà nè uirnijke, ny magnjee moxe priſtojat too imme katolizima poraad onneeçiaſti, ſcto çinee ſueetijm, olli gnijouym Prilikam. Nekſse paak too zoue poklanjanje, olliti çiaſtienje, too mallo maarij.

Upit. Hodimo ù naprijd, akoti jeſt draago, i iſtomaçimi, kakoſse zadouogljujee paruoo! zapouijdi Deſsetizee pò zakonu.

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Klagniajm hſse *Boggu* prijponijznijm podlaaganjem, tkojim iſpovijdamo poznaavat gnieggouo ne' dospivenoo Vellicanſtuo, i izvarnoſt, i naaj nijzjuu naſsu podloxnoſt, i nijzoçinu, ſctò çinijmo ù Sueetomu Poſveetiliſtiu Miſſee, kakonoſse jeſt odzgoor izreklo.

Upit. Nauçime ſad uçinit jedno Dillo poklaaianja, kakonoſſime od zgoor rauçio çinit Dilla Virree, Vffanja, i Gliubavi.

Odgr. Evoga: *Boxe mooi, i Goſpodine, tkojiſſi ù Sobſtuima trooinij, i jedijn ù bytiu, klagniaamtiſſe naaj pònijziuoom ponyznoſtiu, i poklanianjemſarza mogga i iſpovydam, daſſi saam, i praavij Boogh ſvè mogguuchij, kraagl kraagliaa, Goſpodin Goſpodee, poçeetak, i ſuarha suijuuh ſtuaarijh, poçeetak brez poçeetka, i suarha brez suarhee. Tyſſi xyvot, tkojim xijuu svakaa, ſcto iſtoxyvuu. Tijſſi iſtaa dobrota, i lijpoſt pò tkoomu svè jeſt dobroo, i lijpoo, ſctogodſſe lijpoga nahodij. Tijſſi iſtinito onnij, tkoji jeſſi, jeer imaas bijtie pò naravi, i od tebbe izhodee ſuaa Stuorenia ù ſuoamu bijtiu. Jaa zà toorazmiſsliajuuch, dà moie podlaaganie nij jee pò ſebbi ſamomu doſtooinoo prikaazatſſe prijd lijze tuooga nè doſpivenoga Vellçanſtua, prikazujeemtiga ù ſluuçeniu onnijzijh izvarſnijh poklanianjaa, ſctotiſſe prikazivajuu, i budduutiſſe prikazyvat pò ſvee Vijke çoviçanſtuo prijſveetoo mooga Goſpodina Iſſukarſta, pry Blax: Maajkee, i kraglizzee naſsee, s' onnyzym Tuoogaa, Goſpodſtuaa, i ſueggaa Duoora Raiskoga, i S. Maajkee Zarquee. Takoo buddi..*

SCTIJVEENJE' II.

Od razlizijk priſtuupavaazaa ovee zapuvydi.

Upit. NA' tkojiſſe naaçin priſtuupaa zapovyd ù reedu zgoor reçenym krijpoſtima?

Odgr. Mà duaa naaſina, olli priſtupajuuch obchienym naaçinom ſuee, olli ulaſtitym tkojuugod iſtyh.

Upit. Tkosu onny, tkoji priſtuupajuu obchieno, olliſse kraatee ouyzijm krypoſtima?

Odgr. Nè znany, i nè umitny katolizi, Politizi, olliti tkojiſſe nà ſvakuu ruuku prilaagaju, kakojimſſe kad viddy, Ateiſti, olliti tkojiſu brez Bogga, jeerga taajee, i Libertiny, olliti Raſpuſtienij.

Upit. Tkoſu, tkoji priſtuupajuu tkojuu vlaſtituu krypooſt?

Odgr. Nè virnyzi, krijuovirxi, i Odmetnyzi zakona, olli Reeda.

Upit. Tkosu ovy nè znany, i nè umitny katolizi?

Odgr. Tkojiſu ù ſtuaarma Virree, i ſpaſſenia vyçgniega tolikoo nè umitny, i zò nauçeny, dà nè znaduu ſctò virrovat imaduu, ny kako klagniatſſe, ny sluuxit Bogga. Sctò jeſt jedan karſtianin duuxan znat, jurſſe jeſt izkaazalo ù 1. Snop. dyl. 1. pogl. 1. 2. Vid. S. Tom. 2. 2. pytan. 2. çlaan. 8. Nauçiteglie ſuarh 4. razlik. 25. Razmyslian, Kgnig. 4. od Vir. pogl. 6., i Sa' ù Ryçi Virra. Ny ſaamo pod immenom nè umitnyh katolikaa nè znanij udarxeeſſe, dalli i tkoji dobro nauçenij ù Ottaiſtuima naſſee Virree, i znaduuch naaçine ugodnee, i potribbitee zà dillovat ſuoje ſpaſſenie, nè maaree sluuxitſſe od ovyzijh, i zadovoglnij ſamoga immena karſtianskoga provodee paak jedan xyvot kakono Neuirnyzi. Priſtajuu ovomuu reedu i gliubornyzi Svijta, ſvij naſtooinij iſpuniat ſvoja poxellijnia, i poklepe, nà posle vrij menitee, ukuchnee, obytili, xennee - Dizzee &c. takoo da' mallo, olli nijsçta mijslee ò *Boggu*, i ò ſuojim dusſiam.

Upit. Kad jeſt dakle, da' katolizi imaduu çinit dilla Virree, Uffania, i Glinbavi: kad gliubit *Bogga*, kad razmijsliat gnieggoua çuddeſſa, i napokoon kad ſpominiatſſe od gniegga?

Odgr. Tkoliko çeſtijee, tò bogliee.

Meju too za' ſctogod reçh vlaſtito, tadſmo duuxnij zabaviatſse ò dillima Virree, kad naas doſtighuee tkojée napaſtovanje, olli muçnoſt okolo tkooga Otaaiſtua iftee, kakono rekaauffi. Priſtuupajuuch k'Sveetomk Priçeeſtieniu, dohodymi ù myſal, uzdarxijliſſe pod tym oblijçiem kruha Iſſukarſt onnakoo kako naas Virra uçeij. Jaaſam darxaan uçinit dillo Virree, olli izgovoriuo iſpovijdajuuch Otaaiſtuo iſtinitoga bijtia tijla Iſſukarſtova ù Sakramentu; olli nè izgovoriuo: odgoneech od ſebbe tuu ſumgniu, kakono jedno napaſtovanje, i privaru Diavalskuu, takoo dà by priſtoinijee, i potribbitijee çynio zà too vryme pripravitſſe prijmit taa Sakramenat doſtoinom priprauom, negh naſtojat upraau oprijtſse protijva napaſtovaniu. Iſtoochies uçinit ù ſuijmaa inijm prigodam ſumgniee okolo tkoogamugod çlaana Virree, i ù napaſtovanjima protijua krijpoſti Uffania.

Napokoon za' reçh ù jednu rijç, kakoſſe hrabrenſtuo jednoga Vooinijka poznajee od nè priſtanee pomgniee, ſctò ulaaga ù zabavi Voinijskee, takooſſe krijpoſt karſtianina kuſſaa pò zabavi Virre, Uffania, i Gliubavi, i oſtalijh krijpoſtiuuh, ſctoſu oruuxia, i obrane karſtianskoga Vooinijſtua.

Upit. Kako mijslijs, dà imaduu bijt iskuſsaanij ouij ne' umitnij, i nè zannij karſtiani ù gnijouijm Iſpovijdma?

Odgr. Ovakoo. Znaduuli Simbol Apoſtolskij, mollituu Goſpodinovu, zapouijdi Boxjee, Sedam Sakramentaa. Navlaſtito paak znaduuli, dà iſpovijd jeſt jedan od ſedam Sakramenta reçceniih, i naaçin za' uçinitiee.

Znaduuli, i virrujuli izgouorivo, i biſctro prijsu. Otaaiſtua Trooiſtua, i Uputtienia Sijua Boxjeega, kakonoſse izreçce ù 1. Dijl. Snop. 1.

Molleeli Bogga, i na' tkoji naaçin.

Sctosu gnijove jutrom parvee zabaue kad uſtavajuu, i ſctò veçcerom prija negh legguu, i ſctò ù Nedilie, i dneve Suetaznee.

Virrujuuli nè umarloſt Duſſiee.

Znaduuli çettiri napokona dogadiaaja çovika, ì miſsleeli ikad ò gnijma, à naulaſtito znaduuli, virrujuuli, dà Boogh pripravio jeſt plaatiu vijçgniuu onnijzijm, tkoji dobro dillujuu, a pedipſſie vijçgniee tko zloo çinij.

Bojeeliſse ovogaa, i uffajuuli onnuu.

Virujuuli provijdianie Boxjee ſuoomu Stuoreniu.

Znaduuli, da' Boogh veoma na'grijh marzij.

Znaduuli, da' millooſt Boxjaa potribbitaa jeſt çouiku za' xijuit ſpravedno, i za' doteçh ſpaſsenie uijçgniee.

Klagniajuuliſse Boggu ù priiſv. Sakramentu Eukariſtiee.

Sctujuuli prijbl. Divizu, i darxeeli jee iſtinito za' Maaiku Boxjuu, i poſrijdnizu meju çovikom, i Boggom.

Vlaagajuuli doſtoinoo naſtojanie, da ovee ſuee ſtuaari buddu poznaanee, virouanee, i çinienee od xeenaa gnijma podloxnijm, dizzee, sluugaa, i ukuchnijh.

Vbilixi, da' Iſpovijdnijzi duuxniiſu nauçit takovuu çegljaad za' tkolikojim vrime dopuuſtiaa za' pripravitſih ovauoo prijmit jedno plodnoo, i pravoo odriiſſiene. I takij jeſt obiçaaj Spametnijh naſſijh doobaa.

Upit. Tkosu Politizi?

Odgr. Tkoji na' ſtraanu poſtauijuſſi zakon, i sluxbu Boxiu zà posle vrymenitee, takooſſe zabaviajuu, dà nykad, olli ù rytko, i mymohodeeçh mijslee ò Boggu, i ò poslima Dussee.

Upit. Gryſſijli barx taa varſta çegliaadi protyva parvooi zapovijdi Boxjooi?

Odgr. Grijſſij. Jeer uzdarxeçchiſſe ù onyzijm rijçma: *Jaa jeſſam Goſpodin Boogh tuoj, ovoo chiuutienie: Jaa jeſſam tuooi ſaam Boogh; too jeſt, tuooi naaj veçchij Goſpodin, Poglaviza, kra-*

agl

Digitized by Google

ngl, *Stuoritegl*, *Vzdarxalaz*, *i Zeſſar nè doſpiuenoga mogguuchſtua*, occittoo jeſt, daga zà takooga imaduu poznaavat, gliubit klagniat, i faalit ſvaa ſtuorenia razboritaa. Onnij dakle nè iſpuniajuu ſuoju duuxnoſt, i tkoji veçchiu pomgniuu imaju ugaadiat Poglavizam, negh omillit Boggu; veçchiee çijnee poſctenia, faale, i dobra mijmohodeeçhiaa ouogaa Suijta, negh plaatiee vijçgniee, i nè ſaghnilivee ſctò Boogh ſgottouij onnijzijm ù druggomu vijku, tkojiga gliubee.

Upit. Tkoſu Ateiſti?

Odgr. Tij ovakooſſe zovuu, kakono dà bijſſe reklo çegliaad brez Bogga. Ateinſtuo dakle jeſt jedna hùudoſt, i uklonſtuo sà ſvijm od Bogga, od Bogogliubſtua, i od zakona. Vid. Sctijven. parvo poçetn. ù Snop. ſt.

Upit. Sctò dakle virrujuu Ateiſti?

Odgr. Sà svijm nijſcta. Taajee Bogga, i gnieggouo Provijdianie, i naslijdno darxee Raaj zà jedan ſan, à Pakaal zà iznaſſaſtie zà ſtraah priprostijh.

Upit. Jelli dakle Ateinſtuo vellik grijh?

Odgr. Prij vellik. Jeer zduixuuch i Suijta Provijdianie, i Poſctenie Boggu priſtooinoo, ſnijmaa oglaau ſvakomuu grijhu, kakono bilixij Pſalmiſta ù Pſalm. 13. à poslij gniegga SS. Otzi Krixoſtomo, i Teodoreto ſvarh iſtooga Pſalma.

Upit. Kako jeſt ikad mogguuçhiee, daſſe nahodij çegliaadi tolikoo slijpee, i brez razbora, dà taa jee provijdianie Boxiee?

Odgr. Uzrok tee gardnee slijpoçhiee jeſt mnoſtuo gnijovijh grijhaa, tkojim Boogh prij teesko uvrijdien, dopuuſtiaa paak, dà ſumovraatee ù ovij jaaz, too jeſt, taajat Bogga, i gnieggovo Provijdianie, i praudu, i sà ſuijm obratiat pleçchia bogoſctoviu, i zakonu: Grijſſi tolikoo prijoſctrij, i slijpochie prijſtrahovitee, dà nè ſaamo veoma uvrijdijuajuu Bogga, i nà xarxbu potiççuu, dalli i çinee vellikuu ſramotu Naravi tkojaa kakono rekoſmo, vellizma vapijee, i ſuijmaa çinij vidit, daſſe nahodij jedan parvij Vlaadavaz, parvoo bijtie, i parvij uzrok ſvijuuh ſtuaarijh. Platone iſpovidij tuu iſtinu, prem dà Neznaboxaz ù Timeu. Dalli akojee Ateiſti nè iſpouijdajuu, nijt imaduu opaaz nà ſuoje krijvine, tkojee tolikoo nijzoko gnijh tiſnuſſee, dà ueçh razgledatiee nè znaduu: *Opaak kad dopryt buddee à dubbinu grijhaa*, *kuditighie*. Reç. Soch. Spam. 18. reçce Salamon; podaauajuuch too imme Ateiſtima od opaakoga, zà ukaazat, daſſu brez ikakova bogoſctovia, i zakona.

I oudij moggu zà vas nauk ukaazatuam lijſtuu. pò Tkojooi grijſnijzi ſalazee ù Ateiſam, à od Ateiſma ù pakaal. Od grijhaſſe prolazij ù obiçaaj grijſſienia; od obiçaaja ù slijpochiu pamecti; od ouee ù otuardnuutie; od otuardnuutia ù pogardu Boxjuu; od tee ù nè uffanie: od nè Uffania ù Pakaal, i oſſuudienje vijçgniee. Evotij lijſtua, ſctò nam povijdajuu SS. Otzi, zboreçh ſvarh onnogaa miſta Reç. Soch: Spametnijh, poslijh tkojih jedan ſadaſnij Pijſſalaz razmijsliajuuch xijvienie naſſijh doobaa, sloxij drugguu kratjuu od ſaamaa çetiri poſtupajaa Ouakoo: Ruuçat ù Opaaçijni, obidouat ù goſtionizi krijuovirſtua, veçcerat ù kuçchi Ateinſtua, à leçh ù Paklu.

Upit. Tkoſu Libertini, olli Raſpuuſtienij?

Odgr. Jedna baaghra çegliaadi mallo razliçitaa od Ateiſtaa. Zovuuſſe Libertini, jeer naslaniajuuchſſe nà rijçi Apoſtola: *Svak ù ſuoomu chiuutienju obiluuj* Rijm. 14. hoçchjee, daſu ù slobbodi virrouat ſctò hoçchjee, gouoreech, dà ſvakſſe ù ſuojooj Virri, i zakonu moxe ſahraanit, i dà Boogh nè oſtajee uvrijdien poraad tkojee god ſtuaari, ſctò çinitſſe buddee, iſtom dà çovik nè dillujee protijua ſuojooj duſſi. Kako ovij beſſidee, tribovalo bij brez duſſiee bijt, zà moçh bijt brez grijha.

Upit.

Upit. Booxe dobbri! Dall kako mogguu biit gliudi, ako nè imaduu duſſiee?

Odgr. Onni too virrujuu; à jaa zame razumit nè moggu kakau çovik jeſt tkò nè imaa krijpoſti, razbora, i duſſiee.

Upit. Kako priſtuupajuu Libertini parvuu zapovid Boxjuu?

Odgr. Nè prijtijskajuuçhſee k' zapopoudij Boxjoj, jeer Boogh prija negh oçcitouaa ſuooj zakon naglaaſſij, dà oon bijaaſſe *Goſpodin* Boogh gnijoou: *Jaa jeſſam Goſpodìn Boogh tuooj*, too jeſt Jedijn, i iaam, klagniaan, i sluuxeu ù ſaamomu, i praavomu zakonu katoliçanskomu, nè doſpiven takooje ù ù praudi, i ſvè mogguuchſtuu, i oſveetitegl grijhaa, tkoji uſaadij ù Sarze ſovika grijzgniu duſſiee s' naravju, i razborom razloga zà razaznat ſuijtlooſt od tmijnaa, too jeſt, dobro, i zloo.

Upit. Tkojaa jeſt paak ſvarhka i plaatia Politikaa, Ateiſtaa, i Libertinaa?

Odgr. Mukke vijçgniee Pakla? Budduuch ù Londri godiſta 1596. teesko obnemoehtao Goſpodicich Hofden Svitnijk *Kraglizee*, Elixabetee, viddij k' ſebbi dooit jedan i zà druggoga ſeſterizu ſvojih drugouaa, prija Martuijh. Parvij bijaaſſe kneez Leçeſtrenskij vas xijvijm oggniem razaxgan: Drugghij Skrovitnijk Valſingam, kakono i parvij: treçchij vellikij Lord *Pokerin*, i naaj ſtarji Suudaz kraglieſtua, takoo leden, dà muuſe dodijuſſigaſse Hofden, ſumgnjaaſse oſtat ſmarznuut, i martau: çetuartij Haddo Pijſſialaz, olliti kançellijr kraglieſtua: peetij Tomas Henningh Suitnijk: ſeeſtij Frano knouls, i ost Sitnijk. Ouaa trij poslijdnaa obitarrij bijaajuu plammenima, *Kakono* i parvir. Svij ſeſteriza obkruuxijuſſi poſtegliu nemochnoga, uçiniſſeemu znat, dà budduch bijo gnijoou druugh ù dillouanu, nebile ſgottovij bijt i ùmuzzi s' Gu'elmom Cijiliom Blaagohraanzem jos xijuijm, i daga oznanij, daſſe imaa darxat ſpravan za' barzoo puutovanie. Too ſvè iskaazaa Hofden ſuijmaa pod zakleetvu, tkojiga dohodiaavuu pohodit, prem dà mnozij velliaavu, da' oon izneſvijſtien beſſidiaaſſe, dalli jur sù viſſiee toodoiſtinij gnieggova ſmart, ſeſtoſſe dò mallo dogodij, i tò veçchjee od Cecilia, tkooga naskoçijuſſi ne naaduaa ſmart, naslijdovaaga nà onni Suijt Drugghee ſtuaari joſçteer od ouogaa ſtrahovitoga dogadiaja znaddoſſeeſse od jednee plemmenitee Divoike, tkojaamu naſtojaasſe, tkojooj reçcenij Goſpodiçich ſuee potanko ikaazaa, nadoſtaviajuuch, dà ſuakaa ſuojim oçcima bijaaſſe vidio, i dà iſtinito znadiaaſse, dà bijaaſse oſſuudien, od çeſsaa budduuchſse priſtraſſila Diuoojka, reçce: Dakle zà tè nij jee veçh uffania od oproſtienia, olli tkojigod naaçin zà izmaknutsse od muukaa paklenijh? Odgouorij Jooj: Nè, ollis ako nè bij menni naſtojao tkojigod dobar Redounijk katolik. Dalli nedoprij na' ſvarhu ſuojee xeliee jeer umrij ne' pokajaauſſisse, prilikujuuch Fallarida, i Perilla, ne' mogguuch imattuu pomooch poraad oſtrinee gnieggouijh iſtijh naredbaa, tkojim bijaaſse zabranio pod pedipſie prijteeskee Redounizima, da' ne' budduu slufsat pònijedan naaçin iſpovijd, nij odrijſſijuat pokornike. Evo ſuarha Politikaa, Ateiſtaa, i Libertinaa.

SCTIJVEENJE II.

Od Nevirnikaa, i krijuovìrazaa.

Upit. TKosu ouij druugghij, tkoji, kakono vellijs, priſtupajuu parvuu Zapovijd Boxjuu, jeer nerazmijsliajuu, kakoſse razumee ouee rijçi: *Jaa Jessam Goſpodin Boogh tuooj?*

Odgr. Beſſidiſmo dò ſad od nè umitnyh Katolikaa, Politikaa, Ateiſtaa, i Libertinà, tkojiſſe ſvij obchieno zapuuſtajuu ù zabavima Virree, Uffanja, Gljubavi, i zakona, i zà too nè sluuxee, nijtſſe Klagnjajuu, kakonoſu duuxny: oſtajee, dà beſſidiſmo od onnij-

Digitized by Google

nijzijh, tkoji, ù reedu Virree ulaftijm naaçinom nè pridaavajuu Boggù loft jnoo poſétovanie. A naaj parvo Nevirnijzi.

Upit. Tkoſu Nevirnyzi?

Odgr. Ovijsù od dvij varſte. Nijkizisù, tkoj nykad imadoſſee poznanje Virree, ny duaaryh ovooj priſtoojnyh. Ovij neechjee byt oſluudienij poraad nevirnoſti, jeer poraad tee nè ſagryſſiſſe, dalli zà innee grijhe, od tkojih nè imadoſſee lykariu, jeerſu byli brez Virree, brez tkojee nè moxè byt, da odraaxamo *Boggu*: *Brez Virre ny jge mozguuçhjee odraaxat* Boggu. Xud. 11. i prymit odpuuſtianje gryhaa. Vid. S. Tom. 2. 2. pytan. 10. çlaan. 1.

Drugghij iſtinito Nevirnijzi jeſſu, tkoij nè prijmajuu Evangelle, prem daim jeſt bylo prijpovydanoo. Takij byliſu Xudie, tkoji nè kryddoſſee prijmit Nauk Iſſukarſtou od Apoſtolaa prijpovijdan, zà too paak toom prigodom bij navijſtien Nevirnijzimì po nareçenju ſpaſſiteglja ù S. Matt. nà 21. Vid. pogl. 10. i 11. piſtol. Rym. Ovij poslydnij prij teesko grijſſiee nè virnoſtiu, i takoojer kryvovirzi.

Upit. Tkosu krijvovirzi?

Odgr. Onny, tkoji budduuch prymili Virrù ù karſtienju, ſvojevoglno tomaçee Boxanſtuenaa Pyſma protyva skladnomu priſtanuutiu SS. Otaazaa, i Zarguee.

Upit. Nà tkoji naaçin priſtuupajuu ovuu parvuu zapovijd Defletizeo ù reedu Virree?

Odgr. Jeer nà miſtò virrovat Boggu, tkoji beſſidij po vuſtym zarquee, bogliee gliubee virrouat Diaulu Otzu laxi.

Upit. Diavaal dakle jelli nauçitegl kryvoviraazaa?

Odgr. Jeſt. Poſaal Diavalskij jeſt varrat, i prihinyvat duſſie, i nà tuu ſvarhu natexu i krijvovirzi kuggonoſnijm nauzima.

Upit. Byllimi mogao too poſvidoçit?

Odgr. Nà mnoggonaaçinaa, too jeſt, ot'aſtim S. Pijſma, SS. Otaazaa, i [illegible].

Apoſtol pyſſiuuch Timoteu, oççito vel: *Jeer u nazi p'ljdnijm vrijmenima odstupiteesse nekij od Virree, nasljedujuchi duhovima zhlicia, i nauzima Diavolzkima.* 1. Tim. 4. Suarà tkooga izgovorenja S. Juan krxoſtomo ù govoreu. 12 ſvidoçy, da ſvaa krijuovirſtua, i lyy nauzi kryvoviraazaa dohodee od Diaula; od ceſſa Oaat Kaſſiano ù razgovo. 7. pogl. 13. prinoſlij ſebbe iſtooga zà ſvidoka, budduch çuo Diavla taal ſee, da byaaſſe udahnuo krijvovirſtuu Aria, i Eunomia. S. Jreneo ù Kgnig. 1. pogl. 9., i ù Kgnig. 2. pogl. 5., i govory, da Sergio s' Markom, i' oſtalym krijvovirzima imadoſſe ſvij jednoga Diaula zà priateglia, ghdij zarqua imaa zà ſvooga Ulaadauza, i' Svitnyka Duuha Sveetoga. Baron. godiſtb. 1028.

Luteroſſe faaliaaſſe, dà imadiaaſſe priateglſtuo s' Diaulom, i dà ſgnym byaaſſe izio veçchjee od uriçchje ſoli: Dalliga jeſt i vellekraat Diavaal pohodio, kadgoſſe priateglskij razgovarajuuch s' gnym, kadgodgà obnooch buudeech, i potiçuuh, dà piſſiee protyva Poſvetiliſtiu Miſſee, oon iſtij kazujuuchmu razloxenja zà nadarvatga.

Zuinglio povijdaa od ſebbe, dà ſtojeech zamijslien, kako bij moggao priobraatijt ſaama rijci poſuetienja tijla Iſſukarſtova, obnoochmuſe prikazaa duuh nè cijſtij nà 13. Traugnja zà naſtojamu. Kaaxe paak oon nè ſpominatiſe, bijaaſseli byl, olli zarn.

Eraxmo Alberto prijpovijdauaz Krijvovirſtua ù Baxilei povijdaa, daſse ù karloſtadiu, kad prijpovijdaſse, prikaazaa jedan Diaval ù obliçu glindskomu, raaſta vellikoga, i od tad do trij dneva Eraxmo umrij.

Kalvino ù ſuojoi kgnizi odgovora Buceru, tkojiga ſvijſtiaaſse, daſse uzdarxij od ulattitoga zlò govorenja, ogovaaraa ſebbe, velleech, dà too bijaaſſe zaal obiçaaj, nè gnjeggovee naravi,

dalli

Digitized by Google

dalli priklonſtua. Mnogghee inee prilike od krijvoviraazaa, tkoji imadoſsee zà priateglia Diaula, iskazuſee Petar Tireo ù ſuojim prigovar: od Pomamnijh dyl. 2. pogl. 21.

Upit. Onij, tkoij ſtojee nà prijpovijdanju krijvoviroazaa ſvarhom zà nauçit, grijſſieli barx protijva ovooj parvooj zapovydi?

Odgr. Do iſto: jeer iſpouydajuu krijvovirſtuo, sluſſajuuch Diaula ghdij beſſidij pò vuſtijm ſouijzijh sluxbenikaa: Dalli akojih sluſsajuu poraad tamaſnoſti, olli opaaza gliudskoga, olli ouakovijh, tad ne grijſſiee tolikoo protijva ouooj paruooj zapouijdi, tkoliko protyua gliubaui, ſtò ſuak imaa zà ſamoga ſebbe imat. Grijſſiuu dakle, jeerſse poſtaujajuu nà poghibijl ſmuutgnjee, too jeſt, raſsutia duhounoga ſucjee duſſiee, i ouaa jeſt prigoda, ghdij imaa miſtò mudroſvit: Iſsus. Nauin nà 2. *Tko gliubij poghibijl, ù tomuuchje poghiuut.*

Upit. Jelli ikad Boogh pokaaraa tkooga prijpouijdauza Kryuouijza pedipſima izgleednym ù ouomu xijuotu?

Odgr. Jeſt. Pryſtrahovi jeſt dogadjaaj, ſtoſse dogodij ù graadu Glazenskomu. Nijkij takij prijpouijdauaz togaa miſta, velle glaſſiouit poraad ſuooga nauka, i nenauidoſti, ſtò noſsaaſſe zakonu katoliçauskomu, ſtaaſse ſaam ù ſnojooj kuççhi, slaagajuuch jedno prijpouijdanje, kadmu Xenna, i çegliaad sluſsaauu druggo, ſtoſse zuaaſse jutrenoo, ù zarqui, kad Diauaal uſſattiuſſiga, s' gnijm mnoggo kraar ſimotamo izudaraa, dà napokon martau' oſtadde, i prijgardan nà dnu lyſtuee prijpovijdanjem razadartijm okolo gnjegga. Paruij, tkoji pouratiajuuchſse k'kuççhi prya dneua, nabaſsaa nà gnjegga, bij ſijn gnjeggou', i cijneech, da bijaaſse nagazio nà jednoga plsa reççe: O prokleetij, zà ſtò pod noggam ſpaauas? Poeçee paak noggamga tirrat udarajuuch, i videech, daſse nè mizzaaſse, poççee pippat ruukam, i napokoon doojdo ù ponaanje od zgodee. Poçee uykat; priteççe puuk; oçcitaa uççinijſſe tuuxnaa zgoda, tkojaa uelle prudnaa bij uſtanouitit mnogghee katolike ù Vtrri, tkojiga uidiſsee.

Upit. Jelli paak ſtuaar od uellikee poghibijli obçhit s'krijuouirzima?

Odgr. Veççhjee negh cynijs. Ne reççe odueçh Apoſtol, kad naas oznanij, dà razgouori s' krijuouirzima jeſu kakono otroounaa griizliza, tkojaaſse mallo po mallo ugoſpodarij od ſuegga çouika: *Govorenje gnijovo, kakono grijzliza ſtaraa.* 2. Tim. 2. Nyt jeſt çuddo, daſse krijuouirſtuo uplaazaa takoo lakko ù naſſu narau oſquarnienuu, ì jur pò ſebbi oduech prighnuutuu nà zloo, jeerſse dotiççee gnjeggouo obgljubienie nouijm nauxima, tamaſnijm, ì puttì prateglma, ì poxellijnja, kakono rekaauſſi: Poſtitſse nè imaa: Diuiçanſtuo nè uzdarzat: Nè çinit pokoru za' nadoplaatit duugh naſſijh grijhaa, jeer Iſsukarſt uçinij taa ſua za' naas. Vid. 1. dyl. pogl. 10. Sctijuen. 2. nazuan. 1.

S. Leone ù gouorenju 5. *Od poſtà deſsetoga miſseeza* uççij, daſse imaduu ubighnut krijuouirzi, kakono zmije, jeer, uellij oon, sluuxechſse od rijçijh zgoor reçcenijh Apoſtola: *Govorenie gnijovo, kakono grijzliza ſtaraa: ponijznoſse vukujuu, slaaſſno fattajuu, mekuhno, veexuu, ſkrovito ubbivajuu ec.*

Upit. Jelli ikad Boogh pokaarao ù ouomuu uijku pomochnijke krijuooiraazaa?

Odgr. Jeſt. Budduuch Venceslau XII. ouogaa immena, ſtiſnuut od razlogaa kraglieuanja, podao slobbodu krijuouirzima çinit ſtogodym draago bijaaſse, uzbuudiſseeſso ù gnjeggouu kraglieſtuu tolizij nè skladi, i ſmuutgnie, da' ſillouaan bij oruxatſse za' obraanit ſebbe, i kraglieſtuo: dalliſse dogodij, da' oſtauijuſſiga ſuij gnjeggoui, izgubbij nè ſamo kraglieſtuo, dalli i xijuot.

Upit. Jelli dopuuſtienoo darxat prij ſebbi, ì ſtit kgnigghe, ì piiſma krijuouirskaa?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Jeſt. Budduuch Venceslau XII. ovogaa immena ſtiſnuut od razlogaa kraglievanja, podao slobbodu krijvouirzima çinit ſctogodijm draago bijaſſe, uzbuudiſſeeſse ù gnjeggovu kraglieſtuu tolizij nè skladi, i ſmuutgnje, dà ſillovaan bij oruxatſse zà obraanit ſebbe, i kraglieſtuo: Dalliſse dogodij, da oſtavijuſſiga ſvijgnjeggovi, izgubbij nè ſamo Kraglieſtuo, dalli i xijvot.

Upit. Jelli dopuuſtienoo darxat prij ſebbi, i ſctit kgnigghe, ì pijſma krijvouirskaa?

Odgr. Nè: jeerſu tolikoo udjivee gnijove rijçi, i kgnigghe.

Upit. Sctoſse dakle imaa çinit zà uſtavit tuu kuggu?

Odgr. Nij jee drugghee lijkariee, negh oggagn. Vid. zakone, i naredbe Zeſsarskee kgnig. poslijdn. od krijvouirſt. ſnop. Teodox., ì Obiçaaj Papijh S. Zarquee. Nij jee novina ù Zarqui zabraanit pod teeskee prijtgnje, ì pedipſſie ſctijvenje knijgaa Krijuouirskijh, kakonoſse oççito vidij ù ſaaboru Nicenskomu, tkoij zabraanij ſctijuenie kgnijgaa Arianskijh, ì nà oggagn oſsuudij, kakono dokazujee Niceforo ù kgnig. 8. pogl. 18. Taa naredba Saabora tolikoo millaa bij konſtantinù Zeſsarù, dà upeelij pod izgubbijtje glaavee, tkogodſſe bij uſsuudio krijt ikakuo kgnigghe Arianskee. Vid. ſokrat: kgnig. 1. pogl. 6., tkoji ù pogl. 24. nadoſtaujaa, dà Marcello Anciranskij uppadde ù too zaprijtienje, jeer nè ktijdde ſaxgat ſvoje kgnigghe. S. Garguur Nazianzenskij ù ſvoomu 2. gooveren. od Vir. uççi;, daſſe krijuouirskee kgnighe takoo darxat imaduu, ì cynit kakono jaaja zmijee gluuhee, too jeſt ù nijſcta obraatitijh, daſse zlò nè razaſtree. Takoo da Saabor Trentinskij zabranjujuuch ſctijvenje Kgnijgaa krijvovirskijh, nijſcta iznova nè uçinij, dalli ponouij ſtaarù naredbu, ì zakone Zarquenee. Nij jee zà too dopuuſtienoo çegliadi ulaſtitooj ſaaxgat takove kgnigghe po ſuojooj oblaaſti, dallijih imaduu pridat ſtariſſinam Zarquenijm, olli Izis-kouauzima pò naredbì Giulia III. Kad rizmijslianje Sarza ec., ì Pia IV. godiſta 1564.

Upit. Imaaliſse darxat ù broju krijvouirza tko bij tajao jedan ſaam çlaan Virree?

Odgr. Dò iſtò: ì nè bij moggao nijkaako sahraanitſse. Ovakoo nareedij, ì iſpovidij S. Atanaxio ù ſvoomu ſimbolu: *Tkogod hoçchje ſahraanien byt, prija ſveggaa trijba jeſt, dà darxij katoliçanskuu. Virru. Tkoojuu ako ſvak cijlovituu, ì nè oſquarnienuu nè buddee çuuvat, brez ſumgnjee ù vijkchje/se izgubbit.* Dalli i nè dopuuſtienoo jeſt ſumgnit, ako nè bij nè znaanje ogovorilo onnoga, tkoji ſumgnij. Razlogh jeſt oççitij, jeer tko ſumgnij od iſtinee jednoga çlaana, ſctò zarqua uççij, poſtaujaa ù ſumgnju nauk zarquee, pogl. Krijuouirſtuo 24. pijtan. 3., ì Silveſtar ù skup. rijç. krijuouir. 1. brooj 6. Tkò ſumgnij daklè od nauka zarquee, ì nij jee naredan slijditgà, nè imaa virree nijednee. S. Tom. 2. 2. pijtan. 5. çlaan. 3.

Upit. Tko budduch iſtimito katolik ù ſuoomu ſarzu, a izuanska too nè pokazujuuch, i nè ispovijdajuuch Virru nà urijme, ì miſto, hoççhjeliſse ovij darxat za' Neuiirnika, ì krijuouirza?

Odgr. Nè; iſtom da, kakono cijnijs, oon bij iſtinito bijo katolik ù ſarzu ſvoomu. Nijſcta magnjee, tkò taaji, i nè iſpovijda Virru ſvoju, kad too hocchje poſctenie Boxjee, olli koriſt iskargnjega, prijteesko grijſſij protijva ovoo zapovijdi, budduuch, da' tad izuanskaa iſpovid Virree jeſt potribbitaa ſpaſſenju, kakonoſse vadij pò rijçma Apoſtola: *Ako buddes iſpovijdat vuſtima tuojm Iſuſsa, i ù ſarzu tuoomu buddes virrouat, ſahraanien bijttchies.* Rijm. 10. Cemuu paak oon priſtaujaa: *Sarzemboſse virruiee nà praudu, a vuſtima iſpovijdanje giniſse nà ſpaſſenje.* Too jeeſt, ſarzemſse virruiee za' bijt opraaudan, a vuſtanaſse iſpovijdaa za' bijt ſahraanien. Tkojee rijçi tomaſeech S.

Digitized by Google

Aguſtin vellij, da' Virra ischjee od naas poſctovanje ſarza, ì jezika. A ſpaſſitegl ù S. Matt. na' 10. *Svak dakle tkoij buddee iſpovijdat menne prijd gljudma, iſpovidiçhju i jaa gnjegga pryd Otzem mojim, tkoji nà Nebveſſijm jeſt.* Za' too veoma grijſſiee, tkoji ù urijme progonſtua taajee Virru, olli na' izvanka drugguu iſpovijdajuu, za' nè izgubbit dobra urijmenitaa, ì ſtaanje xijvota. Vid. Valenz: na' pijtan. 3. dyl. 2., ì oççitoſse vadij od rijçijh Iſſukarſtovijh ù S. Luk. na' 9. *Thoſse buddee ſramovat od menne, i od mojih govoreenjaa, od ovogaachjeſse ſramovat ſin goviçij, kad buddee doſsao ù Velliçanſtuu ſvoomu.* Razlogh jeſt, jeer ſvakaa zapovijd potuardivajuuchjaa ù ſebbe uklaapaa zapovijd nijkajuuckjuu dilla ſuprotijunoga; za' too daajuuchſse zapovijd potuardivajuuchjaa, za' iſpovidit Virru, slydij, da skuppo jeſt nijkajuuchjaa, za' nè taajat jee, od tkojee oudij beſſidiſmo. Jedna glaſſiovitaa prilika ſctijeſse ovom priklonitaa 2. Makab. nà 6.

Upit. Sctoſse dakle imaa çinit kad nadſtoji progonſtuo?

Odgr. Tribujee, da' ſtojimo ſarzem gottovijm za' progonit, ì oſtavit ſuakuu ſtuaar prija, negh Bogga, ì Virru. Ovakoo uçiniſse onnij nè dobbijtnij Voojnizi karſtianskij od tkojih pijſſiee S. Gargur Nazianzeno, tkojee budduch ponudio vellizijm daarima Zeſſar Juliano Odmetnijk ſaaxgat nijkolikozaarnaa tamjana prijd kijpima (bijaaſsebo too jedan biligh Nevirniſtua prij zeſsaru) nettomſse oſſittiſse od privaree, ù tkojuu uppalli bijaaſuu pò nè znaanju, da' uzgrozijuſſiſle pravicnom ſarxbom, zavapiſse, protijua Viſilniku: *Nissu daari ouij, sctò prymismo, dalli zalozi ſmarti- Zazuat naas ny, jee byo biligh od posſtovanja, dalli odſramotee. Takee varſtee daari neksù za tuoje Vojnijke nama priſtoij byt izſiçgenij, ì umryt zà Iſſukarſta, tkomuu ſuakaa podloxnaasu. Pouraati nam oggagn zà ogga-gn, ì nekſse ù praah obraatee tylessa naſsa, sctoſse sgrijasse prij oggniu takoo buudomu. Ruuke nam odſtijzi, tkojee sluukisse dillu takoo opakomu, ì nogghe, tkojee barzee bylesu nà zleo. Podaaj zlaato tuoje. tkosse muxe kajat, dà gà jeſt prijmio, Miſſimo zadovoglnij od Iſſukarſta, tkoji nama jeſt ſve.*

Upit. Kako dakle dopuuſtienoo jeſt bylo S. Sebaſtianu, ì inijm Sveetijm vojeuat pod zapovijdiu Nevirnijkaa?,

Odgr. Nè vellymo, da' nij jee dopuuſtienoo kadgod muuçat, i skrijt Virru, kad nijſmo ù urijme, i ù prigodi odkrijtiee, buddnch da tad ſaamo ù oççitooiſmo potribbi iſpovijdat naſsu Virru, kad inaako çineech, dillovalobijſſe protijva Boxjem poſſtenju, olli protijva koriſti iskargnjega. Vid. Sank. k. 2. Chjudored. pogl. 14. kakono na' priliku kad by dogodiloſse, da' tkojigod Suudaz upijtaa nas od naſsee Virree.

Upit. Tkoſu napokoon Sciſmatizi, i Apoſtati?

Odgr. Sciſmatiziſu onnij, tkoji raſtaviajuu jedijnſtuo Zarquee, ktijuuch, da' buddee s' gnijovee ſtraanee. Vid. 1. dijl. pogl. 10. Kgnig. 3. Snop. 1. Apoſtati paakſu oniij, tkoji oſtaujajuu praauij Zakon za' obgarlit drugghij, olli Turskij, olli Xudinskij, olli Krijvouirskij ec. Vid. nadp. od krijvovir. ì Apoſtat.

Upit. Grijſſieli barx prij teesko Sciſmatizi protijva paruoij zapovijdi?

Odgr. Dò iſtò. Jeer kako nij jee negh jedan ſaam, ì praavy Boogh, tkoomuſse imaamo klagnjat, i sluuxitga, takoo ny jee negh jedna ſaamaa skupſctina, i Zarqua, ghdij oon jeſt sluuxen, kakonoſse priſtoy. Tko dakle oſtaviaa ovuu ſkupſctinu, olli jee raſtaujaa, oſtaaujaa praavo poſctovanje Boxjee, za' obgarlit druggoo pò ulaſtitooi chluudi sloxenoo, izmijslienoo. Vid. Piſt. S. Paula Rijm. pogl. 10.

Upit. Imaaſsli tkojuu priliku od oſvetee Boxjee protijva Sciſmatizim, ì Apoſtatim?

Odgr. Od pedipſſiaa Sciſmatikaa jurſ-

ſg

ſe jeſt reklo ù paruomu dijlu pogl. 10. Kgnig. 3. Snop. 1., oſtajee ſad ovdij bilixit nijkee, ſctò Boxjaa oſveta uçinij protijva Apoſtatim.

Prijſtiee S. Gargur Nazianzenskij, dà Juliano zeſſar nettom bij uzneſſen nà zeſſarſtuo, udijgl oſtavij Virru Iſukarſtovu, tkojuu jur zà 20. godiſtaa bijaaſſe iſpovijdao. Dalli i tolikoom nevavidoſtiu uſpaalij protijva immenu karſtianskomu, dà nareedijuſſi jedno vellikoo poſveetiliſtie svojim krijvijm Boggovima, ù karviſse izapraa ſvojih nè çiſtijh xarſtuaa, zà pomarſſit, kakono cijmaaſſe tijzijm prokleetijm naaçinima peçcat, ſctò prijmio bijaaſſe *Sveetoga* karſtienja, i zà izçijſtit ruuke od tijzania prijſv. Eukariſtiee, bijuſſi tad obiçaaj meju karſtianim prijmat nà ulaſtitee ruuke S. Sakramenat, i pò ſebbi poſtaujatga ù vuſta: Budduuch oon dakle poſſao s' Voojskon nà Perſiu, umrij kopjem proboden, kakonoſſe cijnij, s' Nebba hittienijm, i oſtadde nè ukoppaan, kakono ſvidoçij S. Gargur ù govor' od faal. Atanax.

Luciano Samoſatenskij, od prijpovijdauza Apoſtolskoga, ſcto by ù Antiokiji, izaajdè Apoſtata, i opſovaa Iſukarſta, protyva tkoomu izriggaa ſvooj gyd ù mnozijm kgniggam, ſctò popijſtiaa, a naulaſtito ù razgovaranju Puutnijka. Umry razdarpaan od paaſſiaa, kakono dokazujee Suida.

Upit. Nà Apoſtate jeſſuli marzili Sveetij?

Odgr. Jeſu. S. Polikarpu prijtech prijſtrahovitnu ſmart Erode Vlaadavaz, akoſse nè by zakleo zà ſriçchju Zeſſarovu, i ſkuppa s' puukom nè bij i oon zavapio: *Smakni Sveetogardnee*; pogledaa naaj paruo krijvijm, i ſarditijm okkom vaas taa puuk ſakuppien ù Prikazaliſtiu, paak uzduigaauſſi ù Nebbo ruuke; zavapij: *Smakni Sveetogardnee*. Dalli naſtojeech Ulaadavaz, i govoreeçh: Kunniſse zà ſriçchiu Zeſſarà, prokuni Iſukarſtà, i bijtches slobbodan. Too paak nè, odgovorij Polikarpo; 86. godijſtaa, ſctoga sluuxijm, nijeemi ikakovee krijvizze uçinio, kako dakle moggu pſovat mooga kraaglia? moje ſpaſſenje?

Sveetij bratia, i muççenizi Ivan, i Pavaal ponudienij od Zeſſara Juliana odmetnijka vuit ù brooj ſvojih naaj draxijh priateegliaa, i ukuchnijh, slobbodno odgovoriſſee, dà nè ktijaauu sluuxit onnomu, tkoijſse byaaſse odmetnuo od Virree Iſukarſtove. Brev. Rijmſk. 20. Lijpgnja.

Upit. Nà tkojeeſse drugghee naaçine priſtuupaa parvaa zapovijd poraad nè ſtanuutia Virree, olli gliubavi.

Odgr. Brezoçnoſtiu, nè uffanjem, nenavidoſtiu Boxjoom, lijnoſtiu, i oſtaalijm zloçchiam ſuprotijunijm ovijzijm duijma krijpoſtima nà onnijnaaçin, kakonoſſe jeſt od zgoor reklo od Virree. Dalli jaa nè uhodijm oudijzborrit, takoo poraad kratçinee, kako jeer cynijm, dà ny jee zà byt muçnoo katekiſti too iſtomaçit ſvojm sluſſaauzima.

SCTIJVENJE IV.

Od Uçijtanja.

Upit. OStajeeliti druggoo reçh ſvarh priſtuupanjaa ovee paruee zapovijdi?

Odgr. Oſtajee. kakoſse zadovoglujee parvooj zapovijdi dillujuuch krijpooſt Zakona, takooſse ovaa priſtuupaa zloçchiama zakonu ſuprotijunijm pò prijkorednoſti, olli pò zakraatieniu, zovuuckſse jedna *Uciitanje*, druggaa *Brezakònje*. Beſſidimo naaj parvo od Uçijtanja.

Duijſsu varſte Uçijtanja, Parvooſse zove *Uçijſtanje poſſtovania nè doſtojnoga*; i nè priſtoojnoga praavomu Boggu; druggoo Zoveſse *Uçijtanje poſtovanja krijvoga*, tkojee zà doſpijtak imaa, ſctò nij jee Boogh. Paruoo priſtoji parvomn dijlu ovee zapovijdi: *Jaa ieſſam Goſpodin Boogh tuoj*: Druggo druggoomu: *Neechjes imat drugghee Boggove ſprijd mnoom*. Poçmimo od parvoga.

Upit. Nà tkoji naaçin çinijſſe ovij grijh Uçijtania.

Odgr. Kad dillujeemo krijpooſt zakona nijkijm naaçinima, ſctò tomuu nè priſtojee, i tkoji nijſu bijli nareedienij od Zarquee, virrujuuch, i sluuxeechſe od rijçijh, i naaçijnaa taſctijh, kakono nà priliku, togaa broja, takee maaſti, togaa miſta, tolikoo ſvijçhjaa, tolikoo mollitaauaa brojem, a nè vecchjee, tolikoo lijſtia tad i tad ubranoga, ù takoomu miſtu, i inijh ouakovijh naaçijnaa, ſctò nè imaduu ikakova reeda, i zauezees' porodom, tkojiſſe iſchjee.

Upit. Kako razumijs, daſse priſtuupaa ovoom paruoom varſtom Uçijtana paruaa zapovijd Deſſetizee, a naulaſtito rijçi: *Jaa jeſam Goſpodin Boogh* tuooj?

Odgr. Jeen prijvellikij Boogh imaa bijt sluuxen cijlovitijm poſctovanjem. Sveetijm, i ù iſtinu zakonitym, ſctò oon nareedij, i priſtojimu. Nut poſctovanie, ſctoſse Boggu podaavaa ovijm uçijſtaniem, ny jee takoo, dalli jeſt od nijſcta, krijvoo, i brez temeglia, ſctò naaj veçshje nè umitnij dillujuu, i nè znanij, xençize, i ſctò Diavol iznaad è.

Upit. Takaa uçijſtania jeſſuli barx teexak grijh?

Odgr. Obiçaajno nijſu, negh proſtnij grijſsu, jeer kakono bilixee Nauçitegli, dobromſse mijslju çinee zà sluuxit Boggа, i nè poſctovanie, ſctoſse ovijzijm çinij, nè vidijſse teeſkoo.

Upit. Imaaliſse darxat zà Uçijtauza, tko dragouoglnijee sluſsa miſsu jednoga Reedounijka, jeerſse Zove Petar, negh druggooga, tkoijſse immenujee Ivan?

Odgr. Dò iſto: jeer nijſcta tijçee Poſuetiliſtie, da Reedovnijk imaa veçchjee jedno imme, negh druggoo, iſtom dà oon buddee podoban zà prikaazat Povetiliſtie.

Upit. Tko bij sluſsao miſsu jednoga Reedounijka xijvota ſveetoga, i pomgnivoga ù zakonoduorbam, dragouoglnijee, negh onnuu druggoga, tkoji nè bij bijo takij, bijſmoliga imali darxat zà Uçijtauza?

Odgr. Nè: jeer jedan Reedounijk ſveetoga xijuota ù bijtiu, çegliadeta skrouitoga moxe ſvojim mollituam iſproſſit ſctogod ſveçchiee od Bogga oſsobita; prem dà zà inoo jeſt ù ſoku jednaakee cijnee Poſueetiliſtie prikaazanoo od dobroga Reedounijka, kako od zlooga, ollis ſctà bogogliubſtuo izuanskoo Reedounijka uz budiujee puuk nà veçchjee Bogoſtouje, i bogogliubſtuo, naulaſtito kad hodij ſdruuxenoo prijtankonnu obsluuxienju Sueetijh zakonoduorbaa.

POGLAUJE V.

Od Ceremoniaa, olliti Zakonoodvorbaa Zarquenijh.

Upit. SCtò bij odgouorio krijuouirzima, tkojiſse ſillujuu vuijſtijuat pripoſtee, dà Zakonoduorbe Zarguenee jeſsu taſctee, i uçijtaujee?

Odgr. Naaj paruo odgouorio bij, dà ulaſtitoo jeſt Krijuouirazaa kudit, i pogardijuat ſctò nè razumee: a druggoo, da' Zakonoduorbe Zarquenee nijſsu taſctee, nè koriſtnee, i uçijtaujuee, dalli ſuetee, koriſtnee, i sà ſuijm bogoſctoinee.

Upit. Tkoijsu prodi poglavitij Zakonoduorbaa Zarquenijh?

Odgr. Mnozij, a naaj paruo. Zakonoduorbam iſpouijdamo naſsu Virruna' priliku, kad ù Proceſſionu slijdijmo krijx, kad ſadruxujeemo S. Sakramenat, kad çjiaſtijmo Oſtadke, i Prilike Sveetijh, ovijzijm bilizima izuankijm oççitujeemoſse Karſtiani katolizi, sluughè Iſsukarſtove, i gnjeggovijh Sveetijh.

Druggoo. Zakonoduorbe çinee naas dooit ù poznanie od onnogaa, ſctò dillujee ù duſſi Duuh S., kadſse dillujuu Sakramenti: nà priliku, kad vidym, daſse tylo peree vodoom karſtienja, razumzm, dà duſſia jeſt oçcijſtienaa od ſquarnee gryha: kad vidijm, dà çovik izvanka jeſt napittan od prilikaa poſveetienyh ù pryſv, Sakramentu Eukariſtiee, razumym gojeenje, ſctò dolazij

Digitized by Google

zij duſſi od ovoggaa kruha Raaiskoga; kadimu Biskup maxee çello S. Krizmom, razumym iznutrenoo, i duhononoo pomazaanie Duuha S. i takoo beſſidi od inyh Sakramentaa.

Treçchjee. Zakonodvorbe Zarquenee napominiajuu nama duuxnoſt zdruuxenuu naſſemu ſtaanju. Nek sluuxij zà priliku kauka, olli ikruugh nà glaavi Reedounyka. Zlamenujee ovaa. Zakonoduorba, dì naaj parvo imaa uzduizat ſuoje mysli k' Boggu, i zà toobrijeemuſſe varh glaavee. Druggoo, daſſe imaa ſvuch od ſvakoga prigliubienja ſtuaarijh Svijtounyh, i vrymenitijh, i zà too ſtrijguumuſſe kolle, ſtoſu dyli nè potribbity tyla. Treçchjee, dà oon imaa kraglievat ſvarh ſebbe i ſvarh ſuojih ganuutjaa, dalli duhouno ſvarh ſveggaa Suyta, opraſtjajuuch, olli uzdarxavajuuch gryhe oblaaſtju prymienooj od Iſſukarſta, i zà too çinymuſſe krunna.

Upit. Rezzimi, akoti nyſam dodiao, zaſtoſſe Reedounyzi odijvajuu Zarnijm, kadſu nà occigleed, à bijlijm kad naſtojee nà ſvoje duorbe ù Zarqui?

Odgr. Ovijmſe çinij razumijt Reedounyzima, dà dobro nà daleko zà julaagatſſe ù taſctee zabave puuka, imaduu plakat grijhe, i dillovat Sueetaa naſtojanja, nè ſaamo çijſtochjoom ſarza, dalli i radoſtju duhounom, tkojoom gnijh ù zarquenijm zakonoduorbam nadaarij Duuh Sueetij.

Cetuartoo. Zakonoduorbe zarquenee çudnovato pruddee zà uzbuudijvat ſarza nà bogogliubſtuo. Tkoçhie bijt taa karſtianin, daſſe nè ochiuutij gannut, kad nà Vellikee Blaghdaane çujee zuukajuuchjee skladnoo zuonienje zvoonaa, i slaaſtnoo pijvanje Zarquenoo? Hoçchjeliſſe taa moçh uzdarxat nà slaainoſt Sueetijh Svijtguiaakaa, nà doſtojanſtuo Zarquenee odijchiee, i opravee, i prilijkaa bogogliubnijh, nè zaçeet tkojee poxellijnje od Blax. Otazbinee, tkojooj jeſt odreedien? Pruddij joſcteer vriska Truubbjaa zà uzbuudit ſlobbodu ù Vojnijzima nà booj: i poſctovanje, ſtò izvanka pridaavajuu Poglavize ovooga Svijta ſvojim kraaglma, jeſt jos onnij naaçin naaj izvarsnij, ſtò kraaglma poraadjaa poſctovanje obçhienoo. Ovakooſſe zgaadiaa, dà çovik virnij chiuutij pò S. Zakonodvorbam uzbuudit ù Sarzu xelju ſtuaarijh Nebbeskijh. Tkojuu ſtuaar vidijmo priliçnuu prij krijuovirzima, tkojaa ponuudjaa nà bogogliubſtuo, olli uxijgaa duſſie gliubavju Boxjoom? Svakaa ſvejer jednaako prohodee. Prijpovijdanja, i Pſalmi, à nijſcta Druggoo. Ah too jeſt odvech fuuhoo.

Peetoo. Zakonoduorbe uçinienee, kakoſſe priſtoji, poradiajuu obiçaajno ù duſſi tkojuu millooſt duhounuu.

Upit. Rezzimi, mollijmte, nà tkoji naaçin?

Odgr. Nè ſuee poradiajuu millooſt nà jedan iſtij naaçin, jeer jee nijkee naaj parvo poradiajuu pò krijpoſti naredbe Iſſukarſtouee. Takij jeſſu Sakramenti Zarquee. Nijkee pò krijpoſti molbaa Zarquee, tkojaa, kakono Zaruçniza Iſſukarſtova, ſvakda iſpraaſſiaa tkojuu millooſt zà ſvoje Sijnove. U' ovoo chiuutienje jeſt pridaanaa millooſt, nettomſſe tkò oskroppij bogogliubno voddoom blagoslovienom, i pò Zakonodvorbam, ſctoſſe çinee ù dillovanju Sakramentaa, Bogoslouzi zovuu *Stuaari Sakramentjiuee*, too jeſt tkojee priſtojee Sakramentima.

Treçchjee. Nijkee prijmajuu gnijovuu izvarſnoſt, i krijpooſt od bogogliubſtua onnijzijh, tkoji dillujuujih, i od tee varttee Jeſſu ſlijdeeçhjee: Uzduizat ruuke k' Nebbu, buubatſſe ù parſſi zà biligh bolleſti ſvojih grijhaa, uxijgat trij ſuijçhje nà poſctenje prijſv. Trooiſtua, i ovakovaa: jeer takaa dilla izvanskaa, kadsse çinee nà poſctenje Boxiee, nè mogguu ne biitmu imillaa, i prijſeeſto çinee, dà çovik doſtighnee ſvojuu ſuarhu.

Cetuartoo. Nahodeeſse joſcteer nijkee zakonoduorbe, tkojee dillujuu ſvoi

oj porod duhounij pò krijpoſti oblaaſti dopuuſtienee Zarqui od Bogga. Takaa jeſu zaklignianja, i udahnuutja, ſtò çinee Reedounijzi ſvarh Energumenaa, olliti Pomaamnijh, i ſuarh katekumenaa, olliti tkojiſse imaduu karſtit pò krijpoſti oblaaſti, ſtò gnijma dopuuſtjajuu Sveetij Reedovi.

SCTYVENJE VI.

Od voddee Blagoslovienee.

Upit. XEllio bij ſtogod çiut od nijkijh zakonoduorbaa oſsobitijh, i obiçaainijh, i vechijh Zarquee?

Odgr. Prij dobro. Oſtavijuſſi dakle beſſidit od zlamenia Krijxa, i od zakonoduorbaa, ſtò priſtojee dillovanju Sakramentaa, od tkojihchieſse beſſidit nà ſvoje vrijme, rezzimo ſad od Voddee blagoslovienee.

Od Voſctenyzaa, i od Svijchjaa:
Od S. Pepela
Od granah Palmee
Od jagagniazaa Boxjih:

Upit. Jelli daunien ù Zarqui obiçaaj Voddee blagoslouienee?

Odgr. Prij daunien: i premdaſse ſctijee dà PP. Alexandro parvij jee nareedij, hoçchje nijſcta nè magnie s' razlogom Baronio, dà nè uçinij druggoo negh potuardit jee, kad S. Klemente ù ſvojim Piſtolam çinij iznaslaza S. Mattia. Vid. Baron. godiſtb. Karst. 132.

Upit. Tkojiſu porodi poglavitij Voddee Blagoslovienee?

Odgr. Parvij izgonit Dukone nè çijſtee iz çegliadi, i iz miſtaa, ſtoſse ovoom Oskraapajuu.

Sveetij Uberto Bisk: Liegenskij pokaazaa cinu, ſtoſse imadiaasse çinit od Voddee blagoslovienee slijdeechijm rijçma, ubilixenijm od Suria: *Zà teo uzmi voddu, tkojaa Reedounyſçkijm poſveerieniem ſool umijſſiauſſi blagoslovienaa, zà otirat nè priatelja nè praudu, krypoſtima mollituee napunilaſſe jeſt, i ſook od ſokka Apoſtolskom oblaaſtju blagoslovien, oudy nekſſe prineſſe: oskropjenjem, i opraaniem tkojih paak takoo bytchjee raſtiraanee vdovle nè priatelja ſmardeechjee nakazni, daſſe veçh nè uſuudy gnieggova uvodit izmyſlianja.*

2. Vodda blagoslouienaa pomarſſiujee grijhe proſtnee.

3. Rasparſſiaavaa nakazni, raſçljnjaa çjaari, i uſnaxaavaa pameet protiiva napaſtovanijma, i raſtarkanjima, ſtoſſe naulaſtito zgadjaa nà mollitui.

4. Pripraviaa duſſiu pò miloſti nà mollituu, i nà bogoglinbſtuo, i zà toſse darxij prij vraatim Zarquenijm.

5. Ouaa vodda takoo ſueetienaa blagoslouom Zarquenijm pripraſtjaa naaszà prijmit millooſt, i naſtojanie Duuha S. zà prijmit, olli dillovat doſtooino S. Sakramente.

Upit. Oſtajeeliti iſcta druggoo reçh okolo poroda Voddee blagoslouienee?

Odgr. Oſtajee; jeer nè budduuchssedò ſad beſſidilo, negh od poroodaa duhounijh, oſtajee ſad beſſidit od porodaa tijleſnijh.

Upit. Tkoji jeſu?

Odgr. Paruo. Jeſt lijkaria protijva nè plodnoſti gliudskooj, xijvinee, i ſuakee drugghee ſtuaari.

2. Sluuxechsse od Voddee blagoslouienee prijmamo od Bogga obijlnoſt ſuijuuh dobaaraa.

3. Mogguuchiaa jeſt jedijno zà oslobbodit naas od nemochiuuh, i bolleſtijh. Obiçaaj imaduu Miſtiani (Otozijh Molluzkijh, nettomjih oggniza, olli tkojee drugoo zloo naskoçcij, utizzatſse k' uoddi blagoslouienooi, i udijgl ozdrauiajuu.

S. Odiione budunch ſuſrio ù Manaſtijru Giura jednoga Mladichia immenom Gerardo, tkoji poraad dugghee nemoçhi od zavartania bijaaſse mallo da' nè izgubbio chiuutienia, blagoslovijga ouoom Voddoom, i udijgl ozdravij.

S. Malakia oskropijuſſi ſaamo voddoom blagoslouienom Sijna umirainuçhiega Davida kraaglia Skoziee, cijlovitoga ozdrauij, i takoojer oslobbodij

jes-

jednu xenu. Od prijſtrahovitee grijzlizee à Inghilteri. *Bern.* ù xijuot Malak.

Jednu prijlypuu priliku oudij priklonituu dokazujee *S. Garg. Kenig. 1. ſvoj. razgouor.* pogl. 10.

4. Voddoomſse blagoslouienom tiraa kugga, i aerſse çijſtij od oſquarnuutja.

5. Iſtoomſse razgonee i skakavize, Miſſi, i oſtaalaa xijvina naudivaa pogliu.

Upit. Odkleeſſi prijmio ſuee ovee porode duhounee, i tijleſnee Voddee blagnslovienee?

Odgr. Iz Rituala Rijmskoga, i molbaa uellizijh, od tkojihſſe Zarquaa sluuxij u blagoslovu tee uoddee.

Upit. Jelli ſtuaar koriſtnaa, i zdrauonoſnaa oskraapatsse çeeſto uoddoom blagoslouienoom?

Odgr. Dò iſtò prijkoriſtnaa, i zà tooſse darxij prij vraatiim Zarquee, i kuuçhiaa, i Pribijualiſtiaa dà nà ruuku buddee, i zà sluxbu onnijzijh, tkoji ulazee, i izlazee.

Upit. Poraad ſctaſse darxij Vodda blagoslouienaa naulaſtito prij uraatijm Zarquee?

Odgr. Dà tkò uhodij ù Zarquu oskraapajuuchsse toom, otiraa od ſebbe Diaula s'gnieggouijm nakaznijma, mijssli taſctee, i raſtarkania, i priprauiſſe nà mollituu. Tkoliko paak onnijzijm, tkoji izhodee iz zarquee, zlamenijuatſse toom uoddom jeſt jedno uellikoo oporiſtie ſuprotiſua napaſtouanjima, kako ſuakakooj prijkooj prigodi.

Upit. Jelli barx ſtuaar daunienaa darxat uoddu blagoslouienuu ù ulazischu Zarkaau, i kuuçhiaa za' sluxbu Virnijkaa?

Odgr. Jeſt, kakonoſse vidij pò naredbij PP. Alexandra I. tkojoomsse cijnij, da' potuardijuaſse, i faaliaasse obiçaaj jur mnoggo urijmena prija uvedennii dillouaan à Zarqui. Vid. Baron. odiſt., Goſpodinou. 57.

Upit. Odklee izaaide obiçaai ù Zarqui Voddu blagoslovienuu darxat prij uraatijm iſtee?

Odgr. Paruaſnij Karſtiani obiçaainij bijaaju darxat kod uraataa Zarquee nijkee Suudoue uodde obçhienee za' oprat ruuke, i obraz prija negh bijusli ù tuu ù çemuu, kakono uellee mnozij ſtarij Piſſiauzi, prijkouaauu Sinagogu, tkojaa pò zapouijdi Boxjooj ù Izaſsat. na' 30. darxaaſse jedan Suud Midden pun Voddee kod uraataa Templa za' sluxbu Reedounijkaa. Sctò paak jeſt od iſtoçiſtja ouogaa naaçina meju Karſtianima, iſtina jeſt, da' nijſu bijli ſaamij Xudie, i Karſtiani too çinit, jeer i Neuirnizi zà razborom narauskijm, razumeeçh, da' çijſtochia jeſt veoma potribbita za poſctouanie Boxjee, iſtoo uçiniſsee, peruuchſse prija negh bij usli ù miſta, ſctò çijniaavu Sueetaa. Zarqua paak ù napridku uijmena razumeeçh plemmenitijm chiuutienjem ovuu zakonoduorbu, podſtavij na' miſto uoddee obchienee uoddu blagoslouienuu, tkojaa ù dobba Alexandra bijaaſse ù obiçaaju ſaamo po vlaſtitijm kuçchiam, nè za' oprat ouoo tijlo, dalli za' otart ſquarne proſtnee onnijzjh, tkoji uhodiaauu ù Zarquu. Vid. Baron. miſt. zgoor reçcen. godiſt. 132. klem. Apoſt. Naredb. 38. Tertul. od mollit. pogl. 11. Euxeb. 10. pouijdan. 4. Krixoſt. gouor. 72. ſuarh Ju. i 5. ſuarh Matt. i 32. puuku. Vid. i Apoſtola 1. Timot. 2.

Upit. Kako Vodda blagoslouienaa pomarſſiujee grijhe proſtnee?

Odgr. Pò naaçinu umoolianja; kakono rekaauſſi, Zarqua iſpraaſſiaa Virnizima ù blagoslouu uellikomu tee Voddee, dà bogoſtraſno od gnjee sluuxechſſe chiuutee, olli udijgl, olli ghdij, i kad draago buddee Boggu tkojeegod ganuutje skruusſienia, pò tkoomu kajuuchſſe od ſuojih ſvakdaanijh, i prdſtnijh grijhaa, dotekuu od puuſtienie. Ouakoo S. Tom. pijtan. 83. çlaan. 3. Soto od pokor. Sakr. 18.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Tkogodſſe oskraapaa toom voddoom, doſtixeeli paak dò iſtò iſtij porod?

Odgr. Doſtixee; iſtom dà nè buddee pripikee s'drugghee ſtraanee. Razlogh jeſt, jeer mollitue, i molbe Zarquee, kakono żaruçnizee prymillee Iſſukarſta, ſvakdasù usliſſaanee.

Upit. Moxeliſſe iſtoo reçh od oſtaalyh porodaa izreçcenym duhounym, i tyleſnym?

Odgr. Moxe: Jeer prem dà tkojiſſe oskraapaa voddoom blagoslovienoom, nè ſvakdà, ny udijgl, nè chiuutij pomooch, oslobbadiajuuchsee od kryvijh napominianjaa Diavla, od nemochyh, i od mnozyh zaalaa, takoo duſſiee, kak o tyla; Zarqua sà ſuym tym jeſt usliſſaanaa, i iſtinito iſpraaſſiaa od Boga ſvee ſctò pytaa ù blagoslovu Voddee; ako paak Boogh nykym nè dopuuſtiaa udygl sctò oſobbito pytajuu, tooſſe zgaadiaa, olli jeer imaa pry praviçnee uzroke ſvooga provydianja too nè uçinit, olli jeer nà miſto milloſtiuuh, ſctò kraaty, hoçchje dopuuſtiat drugghee veçchjee, i Koriſtnijee. Too veçchjee kraatſſe ù iſtinu zgaadiaa, jeer onny iſtij tkoji uzimaa uoddu blagoslovienuu, mejuſtaviaa pripriku.

Upit. Bylli znao ubilixitmi tkojuu priliku glaſſiovituu, i daunienu od Voddee blagoslovienee ù Pyſmu?

Odgr. Vidi pdglavie 19. kgnig. Broja, ghdij Boogh narediulee Moixeu uçinit Vodde Eſpiaziona, olliti Oçcijſtienja pepelom Junizee Zarglienee ſparxenee zà oskroppit puuk, i oçcyſtitga od ſquarnaa zakonityh.

Ovaa Vodda, Kakono velly S. Alexandro PP. I ovoggaa immena, à IV. posly. S. Petra, by jedna prilika naſſee. C,uui kako beſſidy: *Ako pepeel junizee preſſuut ſuarh puuka poſveetyvaſſe, i izçyſtyvaſſe, velle veçchjee Vodda umyſſianaa s' ſoliu, i poſveetienaa Boxanſtuenym mollituam, poſveetitçhie, i oçcyſtit puuk virny. I ako ſcol baazenaa ù vaddu od Proroka Elixea ozdraviaa nè plodnoſti gnieggove, tkoliko veçchjee ſool poſveetienaa Boxanſtuenym molbam zduighnutçhje nè plodnoſt ſtuaarijh gliudskyh, poſveetitçhie, i oçcyſtit nè çyſtee, uzmnoxatchje ſuaa oſtaalaa dobra, i odkrijuuch Zaſſide Diavalskee, braanitchje çovika od nakaaznyk, i privaaraa gnieggoua nè priateglja.*

Upit. Tkò podadde Zarqui tuu oblaaſt blagoslyviat voddu, dà dillujee zgoor reçcenee porode?

Odgr. Iſſukarſt Goſpodin nas, kad podadde ſvojim Apoſtolima, i Uçcenyzima oblaaſt tirrat Djavle, i tlaçit Zmaje, i Stypaauze. Luk. 10.

Upit. Sctijeeliſſe barx ù Pyſmu, dà Iſſukarſt oſſobbito nareedij ovy naaçin zà tirrat Diavle?

Odgr. Nè: jeerſſe too nè nahody, dalli my prymamo pridaanja Apoſtolkaa kakono ſtuaari, ſctò iſty Goſpodin nas nareedy ſvojim Apoſtolima. I ù iſtinu ſctò Apoſtoli ſuarh togaa uçiniſſee, imaamo virrovat, dà nè uçiniſſee brez jednoga vlaſtitoga nadahnutja Duuha S. tkoji ſvakda naſtoji ſuojooj Zarqui, nyt ikad priſtajee napominjat Vlaadauzima, i Stariſſinam tee mysli, i naaçine pryſveetee, i prijkrijpoſtnee zà dobroo vlaadanie iſtee.

Bilixi, dà Diavaal poraad marzgniee uſtarxaanee, ſctò noſſij çoviku, traaxii nauditmu ù ſvaçemuu, i tkoliko moxe privarnut, i oſquarnit Stuorenja ſtuorenaa zà sluxbu gnieggovu; Zà too mnozy ciinee, dà od gniegga Apoſtol ù ſvoj. Piſtol. Rymjan. pogl. 8. beſſidiaaſſe: *Izçiykanie Stuorenia objavienje Synovaa Boxjih izçykaa: jeer i iſtoo Stuorenje oslobboditchieſſe od sluzbee ſaghnyliſtua ù slobbodu ſlavee Synovaa Boxjih. Znaamobo, dà ſvakoo Stuorenje uzitkujee, i poradiaa tja dò sad.* Boogh nyſcta magniee kakono dobroſtiu, i milloſtiu prouydjaa lykariu, narediujuuch, dà ſvaa Stuorenia budduu ſuetienaa ryçju Boxjoom, i mollituom. Vid. Sctijven. V. Paruopoçet. ù Snop. 1.

Upit. Dò iſtò jeſt jedno vellikoo çud-

do,

do, dà mogguchſtuo, i zlocehjuu Diavalskuu paak pridobbyvaa jedna ſtuar od malla, ſtò jeſt Vodda?

Odgr. Pry dobro: dalli ubilixi ſtò prija izrekoſmo, dà voddaa nè imaa ù ſebbi tuu krypooſt, dalli pò molbam, i pò oblaaſti Zarquee.

Bilixi ſù niſſijee i oudij Boxanſtuenoo providijnie. Bij priſtoojnoo, dà Diavaal prija tolikoo ohol, tkojiſſe ktijaaſſe iziednaaçit s' Prij viſsokijm, tolikoo ſmion, daſſe od nyſcta nè bojaaſſe, buddee doghnaan nà takuu podloxnoſt, daga tirraa jedna kapglia voddee, olli tkojamugod druggaa naaj magniaa ſtuaar uſnaaxanaa, i poſveetienaa blagoslouom Reedounyçkim, i daſſe mlohavij iſpovidy od takoo nelagodnijh Stuoreniaa.

Upit. Imaasli tkojuu prilikuovomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. S. Terexa oſtavij piſſiaanee ſvarh voddee blagoslovienee ovee rijçi: *Velle kraat kuſſalaſam, dà zà ſaſvym otirrat Djavla, daſſe veçh nè povraaty, ny jee iſcta krijpkijee ſctò voddi blagoslovienaa.* A paak nadoſtavjaa: *Tolikoo, i takoo çeeſtaa jeſt radooſt, ſctà oghiuntij duſſia moja sluuxechſſe od voddee blagoslovienee, dà jee nè moggu izreçh. Onnanee pyttaa nè onny naaçin*, kakono *jedna çiaſſa voddee ſtudenee obiaasnaa jeſt uzveſſellit, tko lee izzarpaa zà ugaaſſit nedju ù naaj veçehiuu uvruchinu: Za' too razmyſliam, da' jeſt vellikoo ſctogod naredijuee Zarqua, i veama uxyvam, da' pò mallo rijçijh, i mollitaau Zarquee pridaavaſſe tolikaa krijpooſt, i krypçina voddi, da' meju jednoom ſtuaari blagoslovienom, i jednoom raſctoom nabodyſſe razlikoſt çudnovataa.*

Upit. Poraad tkojee ſvarhee Spaavaliſtia, olliti Ukoppi martuijh oskraapajuuſſe voddoom blagoslovienom?

Odgr. Tooſse çinij nè ſaamo zà zaòraanit, dasse Djavaal zlò nè sluuxij od koſtijuuh Martuijh, tkojeeſſe jednoçe imaduu sluuçit virnoi duſſi à uskarſnutju; dalli i zà pomooch duſſiaa, zà tkojee Zarqua oskraapanjem voddee blagoslovienee prikazujee doſtojanſtua Iſsukarſtova ù skratçaanju, i zadovoglnoſti gnijovijh pedipſſiaa, praavo nà onnij naaçin, tkojim prikazujeejim proſtienja.

Upit. Poraad ſctasse mijſſiaa ſool blagoslvienaa s' voddoom?

Odgr. Ovooſse çinij prilikujuuch Proroka Elixea, za' zlamenovat, da' puuk bijuaa Sueetien voddoom Mudroſti zlamenovaanom ù ſolli, i razuumu pò dillu Reedounijkaa. Durand. ù razloxi kgnig. 4. Pogl. 4. brooj. 8.

Upit. Poraad ſctaſse blagoslijvjaa ſool prija voddee?

Odgr. Zà ſoolsse razumij gorkoſt pokoree: za' voddu karſtienje. Jur jeer pokora ù onnijzijm, tkojiſu mogguçhij çinitjee, imaa prijdhodit karſtienje, poraad togaaſſe ſool blagoslijvjaa prija voddee. Duraud. Miſt. reçcen.

Upit. Poraad ſcta' ù dneve Nedilnee, nettomſse uçinij blagosloou voddee, oskraapaſse jedan ſaam Otaar, a' paak vas puuk?

Odgr. Otaarſse oskraapaa poraad poſctovanja Sakramenta, ſctoſse imaa poſueetit, i za' otirrat Diavle; i kakosse ù Otaaru, tkoji bijt imaa od kamena, prikazujee Iſsukart pò reçcenju Apoſtola: *Kameenbo byaaſſe karſt.* 1. Korint. 10. i Virra naſsa virrujee jedinoga Iſsukarſta, za' tooſse skroppij jedan ſaam Otaar, a' paak vas puuk tuute skuppien za' naſtojat na' Poſveetiliſtie, olli prymit Sakramenat, za' obraanitga od Zaſſijdaa Diavalskij, tkojiſse ſvadka fillujee ſmeetat sluxbu Boxjuu. Sù viſſieçſse oskraapaa prija Otaar, a' paak puuk za' zlamenovat, da' Iſsukarſt zlamenovaan ù Otaaru prolijtjem ſvojee karvi ſuarh puuka, oçcijſtijga od ſquarnaa grijhaa, jeer ouaa vodda zlamenujee Otaajſtueno karv karſtovu, i naaçinom ylaſtitijm, negh vodda oçcijſtienja, od tkojee Apoſtol piſuuch Xudiem reçce: *Ako luugh junizeç*

nadskraapan ofquarnienee ſueetotnorij za' izçiliſtienje putti, tkoliko veçchje karu karſtova &c. Xud. 9.

Upit. Sctò tribujee çinit za' prijmit reçcenee porode Voddee blagoslovienee?

Odgr. Poſctovanjem, i bogogliubſtuom tribujee uzimat jee, inaçijeeſse nè prijmaa vellikaa Koriſt.

Upit. Jelli paak ſtuaar Koriſtnaa oskraapat çeeſto umiruuchjee, i izdiſsuuchjee?

Odgr. Jeſt; jeer jeſt prij krijpkaa lijkaria za' raſtirat Djavle od Nemochnijkaa,

S. Uberto domijslijuſſiſse, damuſse priblijxaſse ſvarha zyuota, i da' Diavaal bijaaſse doſsao za' uçinit naaj poslijdnaa uſſilouanja protijua gnjemu, ovoomſse voddoom oruxaa, i otirraauſſi od ſebbe ſvakij ſtraah, zapijvaa Pſalam: *Tkoji pribijuaa ù pomochi Prijviſſokoga &c.*

U' Manaſtyru kluniaeenskomu jedan Koludar prijd ſmart vidij, ghdijmuſse napunij gnieggovo Pribijvaliſtje Diauloovaa ogleeda prijſtrahovitoga, ſctò videeçh i jedan Laik, tkojiga çuuvaſſe, uzimaauſſi voddu blagoslovienuu, oskroppij okolo nèmochnijka, i pò pribijvaliſtju. Tad nemochnijk reçce, nut dakle, bratte, naslijduuj çinit ſctò çinijs, jeer Djavli nagarchjuu za' pobighnut. Pet. Ven. Kgnig. 1. çud. pogl. 7.

SCTIJVENJE VII.

Od Cereejaa, olliti Voſctenijzaa.

Upit. JElli barx daunien ù Zarqui naaçin od Svijçhjaa, i Suijtgnjaakaa?

Odgr. Prij daunien. Vidi S. Jerolima protyva Vigilanziu, i ù Piſt. 2. Auguſt. gouor. 215. od vrijmena: Evodia od çud. S. Stip. Kgnig. 1. pogl. 2. S. Epiſania Piſtol. Pravovir.

Upit. Porad ſctaſse uxixuu Voſctenize, i Suijtgniaazi ù Zarquam?

Odgr. Za' zlamenovat radooſt duhomuu, ſcto ù iſtijm chiuutijmo iza' poſctovat Bogoja, i gnjeggove Sucetee.

Upit. Jelli ikad Boogh zapovijdio ù ſtaaromu zakonu sluuxitſse od Svijtgnjaakaa, i od Svijchiaa?

Odgr. Vidi nareedienje Suijtgnjaka zlatnoga ù Izaſsaſtiu na' 25. Vidi i pogl. 7. kgnig. 3. kraagl. ghiſſè kazujee, da' Salamon poſtavij ù Tempal deſset Svijtgnjaakaa od zlaata.

Upit. Imaddeli paak Zarquai podoban temeegl, i razlogh prijmit sluxbu Surjçhjaa, i Cereejaa?

Odgr. Dò iſto; jeer budduçhi ſtuaari novoga zakona doſtoinijee, uzvijſſienijee, i prij plemmenitijee od ſtaroga, a' navlaſtito S. Sakramenat Eukariſtiee, prijſv. Poſveetiliſtje Miſsee, imaamo za' too veçchij razlogh za' pokaazat radooſt, i veſselje, uxitgajuuch Cereje kakono çinijmo. Nadoſtavi paak, da' ouoom Zakonoduorbom iſpovijdamo naſſu Virru, i poſctenje, ſcto imaamo ſuetijm Otaajſtuima?

Upit. Kako?

Odgr. Jeer meju too kadsse uxixuu Cerei na' Boxanſtuenijm Duorbam za' çjaaſt, i poſctenje Iſsukarſta Goſpodina naſsega, a' navlaſtitoo prijd prijsv. Sakramentom Eukariſtiee, zlamenujeemo, da' oon jeſt onnaa praavaa ſuijtlooſt, Tkojaa proſvijtliujee ſuakooga çovika prihodeechjega na' ovij Suijtlu. 1.

Upit. Jelli ikad Boogh potuardio obiçaaj ſuijçhjaa ù Zarquam tkojimgod glaſſiovitijm çuddom?

Odgr. Jeſt S. Gargur pijſſuuch od dogadjaajaa, ſctoſu bijla ù Rijmu ù gnieggovo vrijme, doſsaauſſi na' dillo Zarquee S. Agatee, povraatienee Katolizima od Ariaaa, ovakoo poçimaa govorit: *Drugghij daan Svijtgniaazi, tkoji ugaaſſienij viſſiaavu, udiglſſe ungaſſee oggniem, ſctò s' Nebba ſaalde, Dò' mallo paak daanaa, budduuchſſe ſvarſſile Miſſe, Cuuvalaz zarquee ugaaſſij Svijtgnjaake, i izdaide, i povraatijuſſiſſe, zateçcejih goreeçh. Sungnieech, daiih izparvo sà ſuijm nè bijaaſse ugaſſio*

ssio, opeetijh pomgnivijee ugaasſij, i Zarquu zatvorij; dallisse povraatijusſi poslij vrij vrijmena, opeetijh vidij uxgance: krijuuch Boogh toom ſuijtloſtjudat nam razumit, dasse tuo misso tmijnaa krituovirſtua bijaasse povraasilo na' ſuijtloſt Evangelja. Kgnig. 5. gnjeg. razgov. pogl. 30.

Upit. Poraad tkojeesse ſvarhee uxijgajuu Svijchje prijd Oltadzijm, olli Prilikam Sveetijh?

Odgr. Za' zlamenovat dobbijtje, i slavu ſcto ù Raju Sueetij uxijvajuu, za' plaatju da' proſvijtliliſu Suijt izgledom, i naukom, i dasu ù ſvijtloſti vijçgnjooj. Ogleed ù iſtinu poglavitij tee zakonoduorbee kako i oſtaalijh ſvijuuh ieſt slava Boxjaa, çijaasu çudesa, ſcto ſctijeemo ù xijuotima Sueetijh, kakochjemo vidit pò slijdeechjooj prilizi.

Staarij Optat Juan Puuſtignjaak imadiaasse ù ſuojooj ſpilli jednu priliku naſsee Goſpojee s' gniezinijm Boxanſtuenijm Sijnkom ù ruukama. Obiçajan bijaasse ovij Staraz zaçimat duggaa puutovanja, ſad ù Jeruzolim za' poklonitſse S. Krijxu, ſad na' planinu Sinai, za' çinit mollituu, ſad na' mnoggaa inaa Miſta za' pohodit Oſtadke Sueetijh Muçcenijkaa, tkojim bijaasse velle bogogliuban. Dalli prija neghsse bij dilio, bogogljubnoſse bij priporuçio Boggu, molleechga, damu bij naſtojao ù puutu, ſcto miſsliaasse uçinit, paak pripravijuſſi jednu ſuijchju, uxgao bij jee pò obiçaaju, i cçcima uprijuſſi ù tuu priliku, ovakoo velliaasse: *Goſpoio moja prijſveetaa, i Majko Boxjaa evome na' puutu za' mnoggo daanaa. Tebbichie prijtojat pomgnit, daſse ouaa ſvijchia nè ugaasſij prijko mojee vogliee, jeer jaa uſſajuuch ù tuoju pomoogh, evo greem.* Izrekaaussi too, bij poſsao, paak kad bij ſuarſsio ſuoje putovanie, povraatijusſiſſe ù ſuoju Spillu kadgod dò Miſſeza daanaa, kadgod pò Miſſezà daanaa, kadgod dò duaa, kadgod dò peet, i ſeeſt, à nijſcta magnje zatekao bij jeè goreech, i cijlovituu kakonojee bijaasse oſtavio prija neghſse odtlee bijaasse odijlio: dalli nij jutrom uſtavajuuchſse nij s' puutalſe povratiajuuch, ny iz puuſtignjee ukodeech ù ſuoje pribyvaliſtje, nijkad jee nazrij ugaaſſienuu pò ſebbi. Sofron. ù Liuad. dohoun. lyſt. 180.

Upit. Jelli paak ſtuaar priſtoojnaa, daſse ù Zarqui prijd Sakramentom darxee Svijtgniazi, olli drugghe Svijchie uxgaanee?

Odgr. Jeſt dallisse zapovijdaa Nadpis. od gouor. Miſs. pogl. ù iſtin., i pogl. Svarhee lijſt. jeerſse ù ouomuu Saktamentu uxdarxij onnij, tkoji jeſt biloçhia Vijçgniee Svijtloſti, i zà too tkoliko veçchia bijchje obijlnoſt ſvijchiaa, too vçchieesse upuutijvatchje, i uzmnaxaavat Virra, i bogogliubſtpo Virnijka, i slava Boxjaa.

Upit. Sagrijſſio bij dakle, tko bij rekao Miſsu, olli bij ponio S. Sakramenat nad Nemochnyke brez ſvijchjaa?

Odgr. Dò iſto: jeer krijvaz bij bio od vellikoga nè poſctovanja, dillujuuch protiua obiçaaju obchienomu, i zapovidij Zarquee.

Upit. Tkolikoſse ſvijchiaa imaa uxgat nà Otaar, kadſse gouorij S. Miſsa?

Odgr. Barem duij, i duuxnoſt jeſt, daſu voſctenee pò obiçaaju Zarquee. Graff. kgnig. pogl. 42. brooj. 1., i zarglieniz. Miſsal. Rijmsk. kakoſse paak çuuvat imaamo od naaçina uçijtaujivoga ù ouooj Zakonoduorbi, vidi Saab. Trentins. Sijd. 22. nared. od obsluuxen., i naaçin. ù gouoren. Miſs.

Upit. Poraad tkojeesse ſvarhee nà Evangeliu Vellikee Miſsee uxixuu, i noſsee Voſctenize.

Odgr. Za' biligh veſſelia, i 'za' zlamenovat da' Evangelje donoſſij Snijtu poznaanje Bogga praavee ſuijtloſti duſsaa naſſih, tkoosa slijdit imaamo, a kochjemoſse ſpaaſit. S. Ierol. protyu Vigilanz. 2. Druggoo, za' ponuudjat onnee, tkojiga sluſsajuu, uxgat jednu

Digitized by Google

xijuu Virru ù ſvojim ſarzima, jeer inaçijee dillujuuch, Evangelie, i Otaaiſtua Krijxa, i Propeetoga bytçhiee bogliee ogleedi ſmuutgnjee, negh ſpaſſenja zà gnjove duſſie. 1. Kor. Rijm. 10

Upit. Ny jelli dillo od nyſcta pò gliudskooi çyni, noſſit Voſctenize ù Ducrbam Boxanſtuenym Zarquee?

Odgr. Nè: dalli jedno Svetoo dillo, tkcomu jeſt prigliubien ù Zarqui Reed Akolita.

Upit. Poraad tkojeeſſe ſvarhee ù Proceſſionu noſſee Voſctenize s' Krijxem?

Odgr. Zà zlamenouat, dà ù uooinizi karſtianskooj, ghdijſmo upijſſianij pod barjaak Krijxa, çinit imaamo dilla Virree, çineechjee ſiat pò dobrijm dillima, i prilikouanjem naſtojeech nà ſtoppe Iſſukarſtove. S. Garg. Turon. Kgnig. od Slav. Iſpovidnyk: pogl. 20. i 79.

Upit. Poraad tkojeeſſe ſvarhee podaajee nouoomu Karſtianinu Suijçhia goreechjaa ù ruuku?

Odgr. Vid. pogl. 2. kgnig. 6. parvooga Dylà.

Upit. Poraad tkojeese ſvarhee noſſee Svychje nà ſprovodima, ì nad grebbe Martvyh?

Odgr. Zà zlamenovat, dasè kakono hrabrenij Voinyzi raduuu poraad dobbytja ſvojih nè priateegljaa, i dà xellejim vykovykuu ſvijtlooſt, ì slavù.

Upit. Jelli paak daunien ù zarqui ovij naaçin?

Odgr. Jeſt; jeer znaamo od Nicefora, dà ù slaunomu primynuutjù Maajkee Boxjee Svychjesu byle ; ì dà vosctenizam uxgaanijm bij ſadruuxenaa nà ukopù vartaal Gethſemani. Vid. ù S. Jerolim: ſprovood S. Paula, ì ù Brev. Rymsk. nà 26. Traugnia onnij S. Marcellina PP. ì Muççenijka.

Upit. Jelli ikad zarqua nareedila tkojuugod Sveetkovinu oſſobbituu od Cereejaa, ì Svijchjaa?

Odgr. Jeſt: ì-too jeſt Sveetkovina Oççijſtienja Naſſee Goſpojee, sctosè zovè od Svychjaa, olliti Kandelora.

Upit. Poraad sctasè podaavaa dnevu Oçcijſtienja immè od Sveetkovinee Svijchjaa?

Odgr. Poraad Svychjaa, sctose taa daan blaghdaano blagoslyujajuu, i noſſee ù Proçeſſionu.

Upit. Poraad sctase blagoslyvjajuu?

Odgr. Dà Virnyzi, tkojise od ovyzyh sluuxee prymuu daar, i koriſt duhounuu, nè ſaamo pò oſſobitomu ſvomu bogogljubſtvu, dalli i pò molitvam, ì blagoslovu zarquee.

Upit. Poraad sctasè blagoslyvjajuu taa daan, ì noſſee ù Proceſſionu?

Odgr. Toosè çinij zà uſpomenu Iſſukarſta praavee ſvytloſti Nevirnyſtva, tkoji bij doneſſen ù ruuke Staarza, ì pravednoga Simeona.

Upit. Sctò hocchjemo zlamenovat noſſeech ù Proceſſionu Svychje goreechjee ù rukam?

Odgr. Dà ktijlli byſmo tijm Sveetijm ſtaarzem noſſit Iſſukarſta, pò ſviiçhi prilikovanoga, ù naſſijm dusjam.

Upit. Kako ſvychja jeſt zlamenovanje Iſſukarſta?

Odgr. Trysè ſtuaari ù Suijçhi nahodee, Voſſak, Stygn, i' Oggagn. U' Vosku, sctò pçelle sloxiſſee, xyuine çijſtee, zlamenujese çoviçanſtuo Iſſukarſtovo, uçinienco od Karvì pryçyſtee Divizee Mariee, Maajkee nè ofquarnienee pò dillu Duuha S. U' ſlygnjuse prikazujee dusja prijçijſtaa iſtooga, odijvenaa gnjeggovijm çoviçanſtvom; à ù Oggnju Boxanſtuò: *Boogh nas oggagn izgiſtiju jeſt.*

Upit. U' ovooj zakonoduorbi Svychjaa nij jelli barx sctogod, sctò priſtoji poscetenju pryblaxenee Diuizee?

Odgr. Jeſt: jeer noſſeech ù ruukam Svychje nà daan Occyſtienja, hoçchjemo zlamenovat, dà Maajka Boxjaa nè imadiaase potribbu oçcijſtitse, budduuch cijſtaa dusjom, i' tijlom uxgaanaa gljubauju, i' sjaajnaa dillima Sveetijm, sctò ſvee zlamenujeemo josctcer ù reedù gnje zlamenjem Svijçhjee goreechjee.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Jelli paak daunienaa u' zarqui Sveetkouina Occijſtienja, olliti Svijchjaa?

Odgr. Jeſt. PP. Gelaxio okolo godiſta Goſpodinova 496. raſtuorij puut o-vomuu bogogljubſtvu prigodoom nettom ſvarxè, ì pomarſij u' Rijmu ighre Luperkalijh, tkoieese obicaajnee bijaajuu ſinit Miſſeeza Vegljaçee. Papa Sergiò paak nareedij Proſeſſion, zapovidiuſi, dà Zarquenzi, ì puuk poojduu od Zarquee S. Adriana onnoj Sveetee Mariee Veçchjee, ſvijchjam nà tuu ſvarhu blagoslovienijm u' ruuzi.

Upit. Nè bijlli imao tkojuu priliku prikolonituu zà ovuu Sveetkouinu?

Odgr. Bij: U' kragljeſtvu Franzee jedna Diuoojçiza plemmenitaa, i bogoſtraſnaa, dalli' dartauiza, nà daan tee Sueetkouinee, tuuxaasese, nè od ſuooga duggooga bollouanja, dalli ghdij poraad togaa nè moggaase poojt s'oſtaalijm k'Zarqui, zà poſctouat B. D. Maajku Boxjuu. Kad too tuuxnaa u' ſebbì ſtaase mijsleech, zaneſſe jee u' duuhu Angel k'Raajskomu Jerozolimu, ghdij od gradjaanijh tee blaxenee Otazbinee razreedienij u' razlikee reede od Patriarkaa, Prorokaa, Apoſtolaa, Muççenijkaa, Iſpouidnijkaa, i' Diuizaa, uidij daſe çinjaase jedna prijuellikaa proceſſion, u' tkuojooj na' priluku Zarquee uojujuuchjee duoiza, i' duoiza hodiaauu ſuijchjam uxgaanijm u' ruukaau, pijuajuuch Antifone, i' odgouaaranja ulaſtitaa tooga dneua, i' ſuſtaujajuuchſe ghdij tribouaase, Angel, tkoji jee tuute bijaase douco, naſtojan bij josčter sdruuxitjee s'jednoom Diuizoom gnjooj priliçnoom pò doſtojanſtuu, i' podat ſuakooj ſuoju ſuijchju uxganuu. Tolikaa bijaase lijpooſt, i slaua ſuijuuh, prem dà jedan od druggooga razlik, da' gljudskij jezik nè bij znao izrech. Iſſukarſt paak odijuen blaghdaanom odijchjoom kakono Biskup bijaase s'uojoom Maajkom poslij ſuijuuh, i' tolikoo nadlazaase inee slauoom, i' lijpoſtju, da' uas taa çeſtitij puuk oſtauaase izneſuijſtien poraad çuda. Poslij trechjeega poçinuutja oon zapijuaa Antifonu: *Danas B. D. Maria &c.*, paak s'inijm uujde u jedan raskosjan Tempal, ſgraadien biſſerom, i' draaghijm kramenjem, ghdij poçee priſtuup Miſſee, tkoju ſuij skladno zapijuaſse: Paak *Goſpodinè pomilluuj* zaminitoo koor; poslij togaa Iſſus zapijuaa *Slava u prijvijſſozijh Boggù*. S. Stipaan kakono Podjaak pijuaa Piſtolu, a' S. Iuan Euangeliſta Euangelie, tkooga doſpijuſi, nas Goſpodin ſaalde pò naſsemu obiçaaju na' ſtoppaaj Otaara za' prijmit prikaazanje ſuijchjaa. Oſſittijuſise reççenaa Diuoojçiza, dasè imadiaase pouraatit u' tijlo, nè ktijdde, prem da jooj Angel zapouidase prikaazat ſuoju, mijsleeck jee ponijt ſobbom, za' too ktyuuſhjooj jee Angel oteet, à onnà ſillujuuçhse nè dat jee, Svychja puççe, ì oſtadde poloviza prij Angelu, à poloviza prij gnjooj tkojuu, kadsè pouraatij ù tylo, zateççe ù ruuzi, ì pò ovooj Boogh dillovaa, i' dillujee mnoggaa çudeſla. Jeer Nemochnijzi pijuuçh ſaamo voddù, gdyse umaakaſſee, udijgl ozdravyuauu. Too vidijnjee by tolikoo oçcitoo, i' prij glaſcjovitoo, dà Divoojçiza upijtanaa od naaçina, odgovaarase ryçma Apoſtola, dà nè znadiaase, ollì iſtinito ſuojim tylom, olli duuhom too bijaase vidila. Taa dogadjaaj, kakono mnozijm bijaase oççit, bij izkaazan jednomu Oppatù moomù priateglju od iſtee Diuoojçizee, tkojoojse dogodij.

Upit. Tkojaase koriſt vaddij od Svijchjaa blagoslovienijh?

Odgr. Onnee, ſcò Zarqua proſſij od Bogga ù gnijovu blaghdanomu blagoslovu: too jeſt.

Parvò. Dà ſvij onnij, tkojise budduu ſluuxili, uçuuvaanij budduu od poghibyliih dusjee, ì tyla, takoo nà zemgli, kako nà voddi.

2. Dà miſta, ghdijse uxijgat budduu, Diavli budduu otirraanij, i ſve ſcò iz gnjeggovee zloçchje izhodij.

3. Da'

Digitized by Google

3. Dà ſarza Virnykaa budduu proſvijtlienaa, i' razgrijaanaa oggnjem, i' ſvijtloſtju Duuha S., zà poznat ſctò millij Boggu, i' priſtoji ſpaſſenju.

4. Dà oggagn Gljubavi sdruuxen s' poznaanjem virree, uxgat buddee dusje zà oççijſtitjih, i' nareedit nà vyçgnjuu, i' nè prizarpjivuu ſvijlooſt.

Upit. Jelli paak oon faaljen, i' katoliçanskij obiçaaj uxijgat Svijchju izdiſſuuchijm?

Odgr. Jeſt. I' toosè çinij zà otirrat Djaula Poglavizu tmynaa od nemoçhnijka, i' zà iſpovidit ouoom zakonodvorbom, dà izdiſſuuçhij veoma xellij bijt ù broju Divijzaa mudrijh, tkojee Svijtgnjazima uxgaanijm ù ruukam hodee pram zaruçnijku, kakono ù S. Karſtienju, kad prijmij ù ruuke uoscteniju blagoslovienuu, bijlomu jeſt piporuuçenoo ovijzijm rijcma: *Vzmi Svijtgnjaak goreeçhij, i nè ukoriju çuuvaaj karſtienje tvoje: Obsluxuuj zapovijdi Boxjee, dà kad Goſpodin buddee dooit na' piir, mochga buddees ſuſrjiſt sa' Sveetijm ù Dvoorù Nebbeskomu, i imat buddees xyvot vijçgnij, i xyvit ù vyke vijkaa.*

SCTIJVEENJE VIII.

Od Pepelà blagoslovienoga.

Upit. SLuuxitse od Pepela ſveetoga jelli od daauno ù Zarqui?

Odgr. Jeſt. S. Job sluuxiose jeſt od Pepela zà biligh pokoree. Vid. pogl. 1. Proroka Mikejee, 4. Judith. 4. Eſter 2. Tren. Jerem. 3. Jonee.

Upit. Zà tkojuu ſvarku bijaaju ù obiçaaju tee Sveetee zakonodvorbee?

Odgr. Za podat biligh od ponijznoſti, i' zà uzbuuditse na' pokoru, kakonose ocçito vidij pò poglavgljima zgoor prineſſenijm Pijſma.

1. *Upit.* Jelli paak velle koriſtan ouij obiçaaj ù Zarqui?

Odgr. Jeſt, kakonose vidit moxe od kgnijgaa çudeesjaa Poſtovanoga Petrà Kluniaçenskoga nà pogl. 22.

Upit. Poraad tkojee ſvarhee jeſu meju náma ù obiçaaju pepeli parvij daan C'etardeſſetizee?

Odgr. Poraad onnoga, ſctò izrekosmo, too jeſt, dà çouik ſpominjajuuçhse, dà gnieggoou poçeetak bij pepel, i' dase ù taa imaa povraatit, zaçmee mijſal ponijznoſti, i' krotçinee. Ovaa jeſt ſuarha Zarquee kad proſſipaa pepele nà glaave virnijkaa ù poçeetak C'etardeſſetizee s'onijzijm rijçcma: *Spomeenise çovice, dasì praah, i dachjeſse ù praah obraatit.* Druggoo, dasè çovik uzbuudij nà pokoru, zlamenovaanuu ù pepelu, razmijsliajuuch, dà grijh jeſt, tkoji nauedde nà naas oſſudu, dasè ù pepel imadiaamo povraatit.

Upit. Nà tkoji naaçin moggu Sveetij Pepeli uveſt nama ù sarzee ovee dobree mijsli?

Odgr. Naaj parvò, jeer ovaa zakonoduorba pò ſebbi jeſt jedno dillo ponijznoſti, i' za' takuu çiniſſeejee poznat, i' Zarqua nareedjujuuchjee, i' Sveetij dillujuuch.

2. Jeer dillovat ovuu zakonoduorbu poraad posluuha Zarquee, çinij jee doſtojnijuu, i' izuarſnijuu.

3. Molbe blagdaanee, od tkojihse zarqua sluuxij ù blagoslijujanju popela, imaduu vellikuu krijpooſt zà izpraasjat ovaa ſueeta ganuutja ponijznoſti, i' pokoree Virnijzima, tkolise prikrijuajuu pepelom, jeer zarqua occito proſſij od Bogga slijdeechje milloſti. A' naaj paruo.

Dà çovik buddee pomoxen zaſeet jednu praavuu ponyznoſt.

2. Dà blagoslou Nebbeskij nad onnee, tkojise sluuxee od ſueetoga Pepela, pò tkoomu nekse skruusjulu, i' çinee pokoru od ſuojih grijhaa.

3. Dà ovij Pepel buddee zdravonoſnaa lijkaria zà prijmat odpuuſtjanje grijhaa, i' daar xivota uijçgnjega.

4. Dajim dopuuſtij zdrauje tijla za' moch çinit pokoru, i' naslijdouat ù dobrù.

Upit. Zaſtò Reedounijk poſſaujaa Pepel nà ſukarſt nà cello Virnijka, govoreech: *Spomenise çovice &c.*

Odgr.

Odgr. Daſe nè ſramujeemo oçcito çinit pokoru poraad gljubavi, i' prilikujuuch Iſſukarſta, tkoji poraad gljubaui naſſee, ſaſvijm dà druggoo mimo, negh praah, i' pepel, i nijsſta, ktijdde oçcito bijt propeet.

Upit. Zaſtose Reedounizima pepel poſtaujaa na' glaavu, a' nè na' çello, kakono oſtaalijm?

Odgr. Toose çinij za' duaa razloga, Parvo, za' poſctouanje Poſvecetiliſtja; da' tkojigod dillçich pepela nè paddee nà Otaar. Druggoo, za' çinitjim razumit, da' ollis gnjeua doſtojanſtua prij riſſokoga, pò tkoomu sè veçchij gljudijh ù doſtojanſtuu, i oblaaſti, imaduu jednoç i' ſuui biit prikrijuenij pepelom, i' zemgljom.

Upit. Bytlimi mogao tkojoomgod glaſſionitoom prilikom poſvidoçit, dà jeſt faliyaa, i Katoliçanskaa Zakonoduorba ſluxitiſſe od pepela parvy daan Cetardeſſetizee?

Odgr. By. Sctijeeſse od *S. Liduvince* Diuizee, dà kadſe Reedounyk nakanyuaſse zlamenovatiee pepelom, prijmala bijga od Angela, tkoji uçciaaſse jee kakoſſe pripravit imadiaaſſe zà prijmitga, i nagovaarat itee prymat ovuu zakonoduorbu. U iſtinu budduuch doſſao Juan Gualtieri gnjeezim Iſpovidnzk zà opepelitjee, i ſuuvſſi od gniee, daga bijaaſse prijmrila od Angela, ktijdde doiſtinitſſe dodijuſſi jooj glaavu, i naſsauſſi dà iſtina bijaaſse, uzee od togaa i oon, i gnijme çello ſebbi opepely.

SCTIJVEENJE IX.

Od Graanae Palmyh.

Upit. POraad tkojee ſuarhee Zarqua blagoslyvla graane Palmyh, i Maslijnaa ù Nedilju prijdhodeechjuu Sveetkouinu Blagtdaana Vazmenoga?

Odgr. Dà ouee puuk karſtiaanskij noſſij ù Proceſſionu, i darxy ù kuçchjam poraad porooduaa zdravonoſnijh, ſctò ijmçcuu.

Upit. Scto jeſt zlamenovaanoo ù ouoj Zakonoduorbi?

Odgr. Duij ſtuaari ouaa Zakonoduorba nama prikazujee, ſctoſse zgodij kijpu Iſſukarſtovu, too jeſt, gnjeggouo slaunoo ussaſtie ù Jeruzolim meju poſalam, i uzradouanjima puuka, tkoji oda ſvud zà gnym priſtauaaſse, noſseech ù ruukam graane zà biligh veſſelia, i dobbijtja, i iſpovijdajuuchgà iz glaaſsa zà praavoga Meſſiu, veliaaſse: *Hoſanna Synu Davidoou, blagoslovien tkoji dooide ù imme Goſpodinove: Hoſanna ù naaj' viſſijm:*

Druggaa jeſt slaunoo dobbijtje, ſcto pò gnieggovooj Muzzi, i ſmarti imadde od Djavla, nà ſctò kakoga tiſnuu saamo gniegovo milloſardie nà dobro prighnuuteo zà narod glitdskij, zà tooſſe blagoslijujaluu graane palmijh, i maslinee, zlamenje onee od dobbijtja, à ovee od milloſardija.

Upit. Tkojiſu plodi, i porodi, ſctò Zarqua ù ouomuu blagtdanomu blagoslovu palmijh proſſij, i umaaljaa od Bogga zà onnee, tkoji bogogljubno budduu neſſie graane blagoslovienee ù Proceſſionu, olli budduuchjih darxali ù kuçchi?

Odgr. Parvo, dà buddnu blagoslovienij ù duſſi, i tijlu, i da' prijmuu ſnaagu ſkupno dillouat nà milloost Boxjuu, i nà gnijovo ſpaſsenie uijegnjee.

2. Daſse gnijova dilla buddnu zelenit poraad ſnaghee praudee, i ſuceteekrijpoſti.

3. Da kako puuk Xudinskij pooide ouijzijm grauam ſuſsriſt Issukarſta, i s' gnijm vujde ù Jeruzolim, takoo onnà dà mogguu jednoç vuijt ù Raaiskij Jeruzolim, palmami dobrijh dillaa.

4. Da' kako Iſsukarſt ſuojoom ſmartju pridobbij Djavla, takoo onni çeſtijm, i ponugnivijm razmijsljanjem milloſardnoſtiuuh nè doſpiuenijh, i gliubaui nè izgonoſivee naſsega Spaſſiteglia uzmuu ſnaagu, i ſarze, zà ſuladat Djavla, Svijt, i Pat.

5. Dà ovee graane budduu donijt blagoslou, i obrau vlaſtituu Boxju nad pribijvajuuchjee ù kuçchjam, gdiſse bud-

Digitized by Google

budduu nahodile.

Upit. Sctoghjemo dakle uçinit, dà budeemo uçinienij dilnijzi od ovijzijh ploodaa, i poroodaa?

Odgr. Imaamo darxat ù kuçchjam, i noſſit, olli bogogljubno sluuxitlse od ovijzijh graanaa pò odluzi Zarquee.

Upit. Imaassli jednu priliku oudij priklonituu?

Odgr. Imaam. Juan PP. VIII. ouogaa immena poslaa *Karlu* II. Zeſsaru palmee zelenee, i blagoslouienee velle prija Nedilje, ſctosse poraad togaa blagoslova prozijuaa od palmijh, illiti Zuijtniza, i bij jedno reçhmu, kakono oon izreçce, daga xelliaasse dobbijtnika protilua gnieggovijm nè prateglma vidivijm, i nè vidiuijm.

SCTIJVEENJE X.

Od jagaagnza Boxjega Papina.

Upit. JElli ſtuaar uçiltaujiuaa noſſit jagaagnza Boxjeega ò uraatu, kakono jeſt obiçaaj zvatga prij *Katolizim*?

Odgr. Nè: dalli faaliuu obiçaaj, i Sueet.

Upit. Alli nijſu tee mijsli krijuovirzi, tkoji ovuu kudee, kakono zakonoduorbu taſctuu, i nè koriſtnuu.

Odgr. Sctò maarij? Iſtoo çinee od iniih Otaaiſtuaa bogogljubſtua, i bogostrasnoſtja.

Upit. Jelli paak daunien obiçaai jagagniaaza Boxjih?

Odgr. Tolikoo daunien dasse vidij doſsao pò pridaanju tja od Iſsukarſta, i Apoſtolaa.

Upit. U' ſctò utemegliujees ouoo nareçcenje.

Odgr. U jednu upravu prijmienuu od Ss. Otaazaa, ſcto jeſt, daſse imaa darxat zà Apoſtolskoo pridaanje, ſcto ù obiçaaju jeſt od vrijmena nè upametienoga, nè znaduuchsse poçeetak.

Upit. Dakle, kakono uellijs, obiçaaj jagagnjaazaa Boxjih jeſt prij daunien?

Odgr. Dò iſto: i jurſse darxaaſse zà prij daunien tja od deobaa PP.. Gelaxia, tkoji xijvio jeſt okolo godiſta karſtoua 500. Sctijeemo ù xijuotima Papijh, kako Leon III. tkoji ulaadao jeſt Zarquom od godiſta Gospodinoua 796, dò 816. poslaa jednoga jagaanza Boxjeega Zessaru Karlu vellikomu, tkojiga prijmij mnogghijm poſctenjem, i darxaa zà vellikoo blaago. Takoojer i Urbano V., tkoji ſidiaaſse godiſta 1362. poslaa razlikee jagaagnze Zessaru Zarigradskomu, tkoji prijmij tee prij poſcteno, ſuſcrittaauſſijih Proçeſſionom ſuijuuh Zarquenijkaa, i puuka.

Upit. Poraad ſcta çiniaavu Zeſsari tolikoo vellikuu çijnu od jagagnjaazaa *Boxjih*?

Odgr. Jeer bijaasse jedan daar prijrijtak, i nè proçijnien ù toq dobba, i prij doſtojan jednoga Papee.

Upit. Tkoji razlogh bijaasse tolikoo uzdarxatſse za' podaauatjih?

Odgr. Da' bij bijli darxaanij ù veçchjoj çijni. I ù iſtinu akoſse danaſnij daan mallo çijnee, nekſse okrijvij ſctogod lakoçhja razdijlijvanja ovijzijh, à ſctogod i nè ſnaanje vecchieega dijla Virnijkaa, tkoji nijſcta maaree znat, ſctò jeſt jagagnjaz Boxji, ſcto zlamenujes, i od çeſsaſse slaagaa &c.

Upit. Za' tkoji razlogh zoveſse jagagnjaz Boxji?

Odgr. Jeer ù bijlomu Vosku, od ſcta, jeſt sloxen, noſſi upeçcatienuu priliku jednoga jagagnza.

Upit. Scto zlamenujes ovij jagagnjaz?

Odgr. Iſsukarſta Goſpodina naſsega, tkoji jeſt praavij jagagnaz brez ſquarnee jur parſtom ukaazaan od S. Juana *Karſtiteglia* onnizijm riçima: *Evo jagagnaz Boxji evo tkoji odnoſſi grihe Suijeta.* Ju. 1.

Upit. Poraad ſcta nassega Spaſſiteglia pozvaa S. Juan immenom jagagnza *Boxjeega*?

Odgr. Za' ukaazat, da' oon bijaasse praavij Meſſia obetaani, i prilikovaan od zakona ù [illegible]za, kakono oon ù iſtinu jeſt doſsao na' ſuijt za' çinitsse po-

poſtavit na' poſvetiliſtje, kakono jagagnaz tihij za' naſse grijhe.

Upit. Bijllimi moggao prinijt tkojee prilike od jagagnza Boxjega prijmienee od ſtaroga Zakona.

Odgr. Bij. Abel prikaazaa Boggu parvine ſvooga ſtadda, a' Boggu omillij darijvalaz, i daar: *Abel prikaazaa od parvorodienijh ſtadda ſvooga, i pogledaa Goſpodin nè Abela, i nà daare gnjeggove.* Izhod. 4. Nut ouee parvine bijaajuu brez ikakovee sumgniee jagaagnzi. U' Izaſsaſtiu zapovidij *Boogh* Sijnovima Izraelskijm, da' bij gilli jagaagnza pogl. 2. Takoojer ù Kgnig. Broja pogl. 28. zapovidij, da' prikazujuu suakij daan pò duaa na' poſveetiliſtie, jednoga jutrom, a' druggooga ueçerom, pò tkojimſse zlamenouaasse Issukarſt prikaazaan na' Otaaru krijxa za' grijhe naroda gljudskoga takoo obnooch, kako obdaan. Ixaia jos na' pogl. 53. prorokovaa velle prija, da' Iſsukarſt kakono jagagnaz bijobij doueden na' Komardu, i da' kakono takij nè bijotuorio vuſta kakono i iſtoo iſtomaçij S. Filip. Apoſtol na' pogl. 8. Dill: Apostolskijh. Vid. pogl. 11. Jerem. reed. 19.

Upit. Uzdarxaali paak Issukarſt too slatkoo imme od jagaagnza ù nouomu Zakou?

Odgr. Dò iſto: jeer oſtaviajuuch reçh, daga tijm immenom prozvaa, i parstom pokaazaa S. Juan Karſtitegl, da' S. Fillip iſtomaçij od gnjegga miſto zgoor reçcenoo Proroka Jxaiee: S. Petar naslanjaa oçcito nà immenouaanaa Pijſma, govoreçeh: *Znaduuch, da' nè ſagnyliuijm zlaata, olli ſrebra odkuupienij jeſte, dalli nè proçynienoom karvju mallo nè jagaagnza brez ſqarnee.* 1. Pet. 1. A' Evangeliſta S. Juan podatvaa too imme Issukarſtu dò 27. Kraat ù ſuoomu Oçcitouanju pogl. 5., i slijd.

Upit. Poraad tkoji razloogaa, i ulaſtitoſtijuuh zoueſse naas Spaſſitegl jagagnaz, i takooſse prilikujeç ù jagagnzima Boxjim?

Odgr. Poraad mnozijh, i naaj parvo, jeer jagagnaz kakono zvijr tihaa prikazujee nam tihooſt Jſsukarſtovu. Jerem. 11.

2. Jeer jagagnaz bijl, i brez ſquarnee prikazujee prij priklonito çijſtochju, i pravednooſt Issukarſtovu, tkojiſse zove biiloçhia vijçgnjee ſuijtloſti, i za' tooſse çinee jagaagnzi Boxji od Voska bijloga, takoo da' PP. Gargur XIII. pod proklestuo zabraanij, daſse nijkako nè maaſtee jagaagnzi *Boxji*, ſçtò PP. poſveetiujee. Naredb. poçeet. Sa ſuakijm ù iſtinu naſtojanj. 8. na' 1: Lijpgnja 1572.

3. Jeer nas Spaſſitegl bij ù ſuojooj muzzi prij priliçan jagaagnzu; tkoji nè otuoraa vuſta kadſse ſijsçiaa.

4. Jeer jagagnaz ù Piſsmu, a' navlaſtito Vazmenij, bij priliką Issukarſtą, i za' too nè brez razloga na' Blaghdaan Vazmenij pijvaa S. Zarqua:

Vſi karſtiany daajte faale
Zarqui dneva Vazmenoga;
Jagnaz jeerbo zà oouze maalee
Odkup podaa tyla ſuooga:
Karſt pravedan ſmyry ù vijke
S'Otzem ſvojim ſuee grijſnijke.

Vpit. Za' ſçtoſse ouee Sueetee prilike nè zovuu ſaamo jagaagnzi, dalli jagaagnzi Boxji?

Odgr. Jeer prikazuju jagaagnza plemenitjieega, i poglavitjeega meju ſujim inijm: alli Xudie obiçaainij jeſſu proſiyvat ſtuaari vellikee, i izvarſnee immenom od ſtuaarijh Boxjih, i tym çhjutienjem velle: Planine Boxjee, Cedri Boxji.

2. Karſt Goſpodin nas ù ouyzijm prilikam zoveeſſe *jagagnaz Boxji*, jeer pò zapovydi, i vogli Boxjooj bij poſveetien zà ſpaſſenie gliudskoo, olliſſe zove *jagagnaz Boxji* poraad naravi Boxanſtuenee, ſçtò ù gniemu jeſt.

Upit. Jagagnaz Boxji imaali barx drugaa zlamenovanja, olliş zgoor reçcenaa?

Odgr. Imaa. Zlamenujee joſçteer, dà imaamo okko imat nà pravednoſt, i

Digitized by Google

cyſtoçhju, tkojoomſſe obnuçe nas Iſſukarſt ù S. Karſtienju; zà biligh od çeſſaa daunieny karſtiani, kad nà daan Oſminee Vazmenee ſvuukli by odijçhjuu bijluu, ſçtò nà karſtienju bijaajuu prymili, nà miſto tee uzeeli bij jagagnaz Boxji, od Papee blagoslovieny, i obiſſili bij ò vraatu. Poraad çeſſaa imadoſſee joſçteet opaaz (kakono bili xij Baronio) prijſtat ù dillo zakona uçijtaujivij obiçaaj Neznaboxaazaa, tkoji obijſijvaauu ò vraatu ſuojooi dizzinikee middenize upeçcatienee Zarnym ryçma, i bilizim uçijtaujivijm, tkojim cijnijaavu obraanitjih od ſvakee Zgodee prykee. Jur kako Neznaboszi prilaaganiem jednee prilikee od Sarza, mijsliaavu uvyſtijuatjih hrabreno, i ſmaxno podnaaſſiatſſe: inaako karſtiani prymiſſee priliku jagaagnza brez ſquarnee mijrnoga Iſſukarſta, zà nauçitſſe od gnjegga byt myrny, thij, i ponyznij ſarzem,

Upit. Jelli ikad Boogh pokaazao pravednoſt, i çyſtochju Sveetyh zlamenjem, olli prilikom jagaagnza?

Odgr. Jeſt. Povydaa S. Ambroxio, daſſe S. Agnexe prikaazaa ſuojooi Rodbini, kad bijaajuu prij gnieezinu grebbu, ſdruuxenaa krunoom divyzaa, raskoſno odiluenijm, i s' jednijm jagaagnzem, bylilm, kakono ſgnijh kod gnjee zà biligh gnieezinee divizanskée cijſtoçhiee, tkojoom slijdij jagaagnza brez ſquarnee ſvakdi.

Upit. Jelli paak daunien obiçaaj ù Zarqui blagoslijviat jagaagnze Boxjee?

Odgr. Jeſt jeer Alkuino Oppat, tkoji bij Nauçi tegl Zeſsara Karla vellikoga ù Duorbani Boxanſtuenym nà pogl. *Od vellikee Subbotee*, çinij uſpomenu od tee Zakonoduorbee, kakono jur od obiçaainee ſtuaari ù Zarqui. Amalario takoojeer gniiggoou Uçcenyk kgnig. 1. pogl. 17. iſtoo vellij. Dalli Juan Molano pogl. 6, *od jagaagnaazaa Boxjih*, slydeçh Vidmanſtadiu, uçcij, dà *jagaagnzi Boxji* byliſu ù obiçaajn prij Zarqui tla prija dobbi Vellikoga konſtantina, i dà odtadjih blagoslijvjaaſſe, i poſveetijvaſſe PP. Rijmskij, kakonoſse paak jeſt naslijdovalo çinit ù doſſaſtaa vrijmena.

Upit. Prij dobro. Dalli miſſe çijnij, dà vognaa Xudinſtuom upeçatijvat prilike jagagnaazaa, tkoji jur jednoç ne bijaajuu, negh oſſini.

Odgr. Dalli nè; jeer vlaſtitooſt, i varſſe zgoor reçcenee jagaagnza podaajuu nam praavij uzrok ovakoo dillovat, i skuppa Pijſmo, tkojee prij çeeſto naziivaa Iſſukarſta tijm immenom; ollis dà takooſſe velle kraat uçinij nazrijt Rijç uputtienaa ſuoomu pogliubienomu Uçcenijku Juanu, kakono ſçtijeemo ù Oçcitovanju.

Upit. Rezzimi ſad, od çeſſaſſe slaagajuu jagaagnzi *Boxji*?

Odgr. Od Voska billoga.

Upit. Sçtò zlamenujee Vossak bijlij?

Odgr. Narau gljudskuu Iſſukarſtovu prijçiſtuu, i prijſveetuu: jeer kakono pçelle prem dà plodee, nè oſtajuu nè bijt divize, takoo Iſſukarſt bij zaçeet od prij çijſtee karvi M. Divizee pò dillu, ſaamomu Duuha Sveetoga.

Upit. Ollis Voska, ſçto jeeſt druggoo?

Odgr. Ovijsse Voſſak raſçijnjaa ù voddi bijſçtrooj Studenza.

Upit. Sçtoçhjee too reçh?

Odgr. Dà Nauk karſtoou jeſt prijçijſt, i prijpravedan.

Upit. Poraad ſçtaſſe uzimaa Vodda Studenza?

Odgr. Zà zlamenovat obijlnoſt Nauka Iſſukarſtova, riçma, i izgleedom proſtartoga pò ſveemu Svijtu.

Upit. Sçtò druggooſſe poſtavia zà sloxit jagaagnaz Boxji?

Odgr. Nadoſtavjaaſſe pomazaanje uçinienoo Sveetom Krizmom.

Upit. Sçto zlamenujee too pomazaanje?

Odgr. Milloóſt, i daare Duha S. ſçtoſu ù Iſſukarſtu, kakono ù ſvoomu Vrutku, od napuna ikooga mijſmo dijl-

nij-

Digitized by Google

nijzi. Balſamſſe umijſſiaajee zà zlamenovat dilſaanje prijslaaſtnoo xijvota Issukarſtova, jagaagnza brez ſquarnee. I ako balſam pruddij zà lijkariu, takoo jeſt zlamenje praavee lijkariee duſsjaa naſſijh, izviruuſhjee iz raanaa prij millijh Spaſſiteglja.

Vpit. Jelli dopuuſtienoo ſvakomuu tijzat jagaagnze Boxjee?

Odgr. Nè: dalli ſaamo onnijzijm, tkojimſse dopuuſtjaa tijzat, i primetjat ſtuaari Sueetee, too jeſt, Reedounizima, Djaazima, i Podjaazima. Razlogh jeſt, jeerſu pomazaanij S. Krijzmom, i poſveetienij zakonoduorbam vlaſtitijm, i oſſobbitijm od Papee.

Vpit. Jedan dilçich pruddijli takoo, kako çijl jagaagnaz?

Odgr. Iſtina jeſt, dà jagaagnjaz Boxji eijloviti nama prikazujee priliku jagaagnza Vazmenoga, ſchò bij prilika Iſſukarſtova; sà ſvijm tijm tkoliko poraad izvarſnoſti i ploda, ſchoſſe uſſaa, nijſchta nè maarij imatga ſveggaa, olli dijl, budduuch obba blagoslovienij.

Vpit. Tkojiſu plodi, olli porodi jagagnjaaza Boxjih?

Odgr. Onnij, tkojiſse uzdarxee, ù naaçinu gnijova posveetijvanja, i ouijſu. Parvo: Mollij ù obchinu PP. dà buddeemo oslobbodienij od ſvakooga zlà, i ſvakoo dobroo dà uxijvamo. Paak daſmo oslobbodienij od godijnaa Morskijh, i zemaglskijh, od triskoovaa, od gradda, od vittaaraa naudjiujih, od skropza, od truuſſia, od garmiavinee, od naghlee ſmarti, od oggnja, od zaſſijdaa nè priateglja vidiuijh, i nè vidivijh, i naaj poslij od ſvijuuh oſtaalijh poghibijlijh. Nahodijſſe i jedna Mollitua, tkojomſse zazijvaa pomooçh Goſpodinova poraad xeenaa radjajuuchijh. Suij ovij porodi uzdarxuusse ù ſtijdeeçhjoo pijsmizi, tkojuu Urbano V poslaa Zeſſaru Garçkomu, i ſchijeeſse ù Zakonoduorbſtuu Zarquee Rijmskee. kgnig. 11. Sez. 7.

Balſam, Voſſak, cyſtaa i vodda S' krizmom cinee jagnza ovogaa,

Daar, kij ruuka maa tì podaa Iſtin biligh vyçgnjegh Bogga,

Kako od vruutka porodienij, Pò Otaajſtuim poſveetienij.

Prijkee zleedi ovij tirraa, Gromme, trijske ſtrahovitee,

Kano karſta karu opiraa Grijh, i rodit çinij dijte

Cittouatoo, i brez bolli, Tko darxaatga prij ſeb vollij.

Daare daajee doſtooinima, Snaagu oggnja ugaſſiujee,

Cijto ovogh noſſeçhijma od potoppa slobbodiujee.

Boxjee uffaaj tij pomochi s' ovijm obdaan, i s' noçchi.

Vpit. Imaduuliſse darxat ù vellikooi çijni ovij jagaangnzi Boxji?

Odgr. Dò iſto, toliko poraad porodaa reçcenijh, tkoliko poraad blagoslova Papina, tkoji namaſih iſpraaſſiaa od Bogga.

Vpit. Iſpraaſſiali PP. od Bogga ſchò proſſij ù poſveetijuanju *jagagniaaza Boxjih?*

Odgr. Dò iſto: jeer ako jedan Reedounijk blagoslijviajuuch Voddu, kakono sluuga Zarquenij iſpraaſiaa od Bogga prij krijpoſtno izreçcenee porode zà onnee, tkojiſse bogogljubno sluuxee, tkojiſse plod neechje imat izçijkat od poſveetijvanja *jagagniaazaa Boxjih*, od Papee uçinienijh, tkoji ſchò veçchjee inee nadhodij doſtojanſtuom ù Zarqu, tò veçchjee oçcitoo prikazujee kijp Spaſſiteglja, tkoji jeſt parvij, i poglavitij dillounijk blagoslovijh, i milloſtiuuh, ſchò nam pò iſtijm dohodee? Sù viſſie, blagoslovi, i mollitue blaghdaanee Papine ſvakdaſu zdruuxenee od doſtojanſtuaa, i pomoçhiuuh Sveetoga Petra gnieggova Glavaara.

Vpit. Tkojaasse priprava iſçhjee zà dotech ovee plode?

Odgr. Jedna vellikaa Virra, i bogogogliubſtuo.

Digitized by Google

Upit. Bijllimi moggao prijnijt tkojuu priliku zà ſvidoçitmi izvarſnooſt jagaagnza *Boxjeega* protijva nè priateglma vidivijm, i nè vidivijm?

Odgr. Bij. U' Miſſionu Siona graada nà mejaaſſiu Savojee, à ù nassa dobba utoçiſtju virnomu krijuoviraazaa, razdijlienij bijlisu katolizima tee Darxavee nijkij *jaggaagnzi Boxji*, tkoji poraad bogogliubſtua, i poſćtovanja, ù tkoomujih iſtij darxaavu, dillovassee porode çudnovatee. Nijkaa bogogliubnaa xenskaa glaava budduuch uſſila jedan dijlçich ù odijçhju nijkee ſvojee znanizee nemochnee xeſtokoom oggnizom, udijgljee ozdravij. Nijkee, tkojee imadiaavu Muuxe vartoglavee, i oghnjenitee iſtoo dillujuuch, uçiniſseejih tihee, i dobree sà ſvijm, takoo dà ù naprijdak mijrno, i tiho xijviſsee skuppa, nijt veçh prijmiſsee od iſtijh, premda krijuovirzi bijaajuu, ikakovuu ſmutgnju ù zabavima katoliçanskoga zakona.

Godiſta 1568. ſtojeech gottou Poglaviza Oranges ù Darxavi Giulierj blijzu graada Maſtrik zà vujt ù Brabant s' vellikoom Voojskom, imadiaasse meju inijm jednoga vooinijka Spagnjola, tkoji nà ſmart oſsudien bij priveezan uz nijkoò ſtablo, i izudaraan zarnima puſsçenijm od inijh Voojnijkaa krijuoviraazaa. Zà maanſse ovij ù gnjegga hittaſsee, jeergaſſe nijednoo Zarno nè dody, nytga ranny. Sćtò viddeeçh uzbojaſseeſſe dà pod hagline nè bijaaſſe skrijo tkoji pry tuaard oklop, i takoo ſukoſseega, i s'odyçhjoom zduigoſseemu s' vraata *jagagnaz Boxji*, jedynuu obranu nè ſriçhnoga, tkoji brez togaa budduuch, i poſtauien opeeta nà zamirak parvym hitzem poghinuu,

Povraatimoſſe ſad beſſidit od Uçytanja, prigodoom tkojih ulizliſmo zboriſt od Zakonoduorbaa.

SCTIJVENJE XI.

Neeghies imat drugghee Boggove prydamnom.

Od Gaatanjaa, i Snijh &c.

Upit. SCtoshjee reçh onnee rijçi parvee Zapovydi Deſſetizee?

Odgr. Zabraniujuu drugguu varſtu Vçytanja, tkojaaſſe, kakonoſſe jeſt izreklo od zgoor, uzdarxy ù poſćtovanju jednoga Krijvoga, i ſumgnivoga *Boxan*ſtua; ovoo jeſt drugghij dyl paruee Zapovydi.

Upit. Ouaa druggaa varſta Vçytanja uzdarxyli tkojee drugghee pod ſobboom?

Odgr. Uzdarxy, i jeſſu: Gaatanje, Caaranje, i taſćtoo obsluuxyvanje.

Upit. Zà ſćto nè nadoſtavjas i Idololatriu, olliti klagnianje krijvym Boggovima?

Odgr. Jeerſſe oſtavjam beſſidlt ù treçhjeemu dylu ovee paruee zapovydi ſuarh ryçijh: *Neeçhjes çinit tebbi slikkodilje zà klagniatimuſſe.*

Upit. Sćtò razumys zà Gaatanje.

Odgr. Gaatanie, obçhieno govoreeçh, jeſt kadſſe traaxy znat ſćtogod skrovitoo, olli ſakrivenoo pò Djavlu, otuorito, olli muçe zazuanomu. Vid. S. Aguſt. pogl. 20, Nauk. karſt. Zà temeegl naſſega govorenja znatsse imaa, i ubilixit, dà Djavliſu sù viſſiee xelny od poſćtovanja, i çjaſti, ſćtò ſaamomu Boggu prìſtoji, à gnyma sà svijm nè. Ovaajih brezrednaa xelja ſunouratij s' Nebba, ì ovaajih danaſnij daau ſilluiee obhodit Svyt zà prihinyvat uboghee Synove Adama, ſtuorenee zà poſſidovat çeſtitooſt uyçgnjuu, tkojuu iſtij Djavli izgubbiſſee poraad gnijoue neuirnoſti. Odklee jeſt, dà punny nenauidoſti, nè mogguuch naudit Stuoriteglju, ulaagajuu ſvoju nè ſmillienuu nenavidooſt protyva Stuorenju; i zà too ò Suyt uveddoſſee Nevirſtuo, zlotuorſtua, çjaaranja, uuylenijſtua, i s'Ateiſmom tissuçhja oſtaalyh krjvijh zakoonaa pryhudyh, i opaazyh.

Vpis.

Digitized by Google

Upit. Kakose s'Gaatanjem grijſij protijva parvooj zapovijdi, à navlaſtito protijva ovomuu dijlù: *Neechjes imat druzghee Boggove prijdamnom?*

Odgr. U' tkoliko, dà ovoom varſtom Uçijtanja pridaauase Djaulù, ſctò ſaamo jeſt ulaſtitoo Boggu, too jeſt, znat ſtuaari doſſaſtee, à naulaſtito onnee, tkojee nè izhodee od ſtuaarijh naraunijh, dalli od slobbodnee vogljee çouiçjee, olli od druggooga iſtinoga uzroka: zà too Goſpodin ruugajuuchse od kijpaa, velliaase prij ſxaij: *Navijſtite, skojaa imaduu bijt ù doſſaſtoo, ì znatchjemo, dà Boggovi jeſte vij.* ſxai. 41.

Upit. Dakle Djauli znaduu ſtuaari' doſsaſtee, i' skrovitee?

Odgr. Prem dà Diauli nè mogguu poznat iſtinito ſtuaari doſſaſtee, ſctò ù gljudskooj vogli ſtojee, kakono uççij S. Aguſt. kgnig. od Gaatan. Djaul. pogl. 56., i' kgnig. 2. Neznaboſ. pogl. 15. alli mogguu poznat mnogghee ſtuaari doſſaſtee, i' skrovitee boglje od naas, à ouoo poraad mnozijh razloogaa.

Parvò poraad hitrinee, i' ſpraunoſti gnijovee pameeti, tkojuu nè otesçaavaa brimmè ovee naſse putti; za' too onni clijlovito poznaavajuuch uzrokè narauskee, izvarſnoſt, i' snaagu tyzijh, kakono Sunza, Miſſeeza, zuijzdaa, Parvijhſtuooraa, zuijzdaa nè ſtaaunijh, i' xijvinee, poznaavajuu i' poraad togaa porodè, olli odluuçenee, olli uskraatienee, ſctose zgadjajuu od razlizijh pomjenjaa, i' skuppianjaa, ſctò çinee, zà too prijlako mogguu narech Vatre, Godine, Potoppe, i Smarti.

2. Poraad hitrinee, i' pripraunoſti mizzaanja, tkojim prohodeech mallò nè ù çjaas od jednoga kraja nà drugghij Svijta, videe iſtizzanja, porodaa ù nareedienima uzrookaa, i' poraad hitrinee, ſctò imaduu, mogguujih prijdoojt, i' nareçh dogadjaje. Ovakoo obiçaajnij jeſſu onni od obijlnoſti voddee, vidienee ù Arapskooj zemgli, nareçh ueçchjuu, olli magnjuu poplaau Nila ù Egiptu, kakono dokazujee S. Atanaxio ù xijuotu S. Antona.

3. Poraad gnijova vellikoga, i' duggoga kuſsaanja: jeer budduuch tiſsuchja tiſsuch kraat pomgnili, tkoji porodi obiçaajnij jeſsu zgadjatse od uzrookaa slobbodnijh, i' tkojee ſtuaari jeſſu izuarſnijee za' gannut voglju gljudskuu, çeſtose zgaadjaa, da' pouedenij za' ſumgnjom prijrekuu iſtinito zgodde doſsaſtee slobbodnee.

4. Jeer znaduu, da' Bogghjim dopuuſtja dillouat tee, i' tee ſtuaari. Ovakoo moggaauu prijreeh nevoglje, ſctose dogodiſsee Jobù, i' gnjeggovooj obijtili.

5. Jeer S. Angeli objaavijvaauu kadgod zlijm ſctose imadiaase dogodit, kakono hoçchje S. Aguſt. kgnig. od Gaatan. pogl. 3. i' kgnig. 2. Izhod. na' slov. pogl. 17.

Da' nè bijſte ikad zamijslili, da' Diavaal bij moggao iſtinito poznat ſtuaari doſsaſtee, ſctose imadiaauu dogodit, tkojee ſtojee ù slobbodnooj vogli çouiçanskooj, jeer too, kakono rekoh, priſtoji ſaamo Boggu, kakono uççij S. Aguſtin na' reççenomu miſtu, i' ù kgnig. od Gaaten. Djavalſ. pogl. 5. i' 6. Razlogh jeſt, jeer kako ſaam Bodgh jeſt iziskaavalaz ſarzaa, too jeſt znaniu mijslijh, i' upraavaa slobbodnijh, i' skrovitijh pameeti, takoo jeſt oon ſaam, za' iſtinitò poznat ſtuaari doſsaſtee, ſctose zgadjajuu, i' slobbodnee, reççenee zgadjajuuchjeese za bijt slobbodnee ù gnijovijm uzrozima; za' too porodi ſaamo narauskij budduuch odreedienij, i' ſuakaako imaduuçhse dogodit, nè mogguse pozuat zgadjajuuchij; zà too, tkò vidij, i' razaznaauaa reed uzrookaa narauskijh, mogguu iſtinito bijt prij reççenij; i' oueeſu uarſtee Pomarçanja, Zuijzde repatee, Poplaaui, Kugghe &c.; dalli porodi slobbodnij, tkoji ſtojee ù hotijniù vogljee, jeſsu nè odluuçenij, za' too nè moggu bijt prijreççenij, negh od Bogga, tkoji doſixee, i' ulazij ù Sarza Angelaa, i' gljudijh, i' prij iſtinito znaa, i' prijvijdjaa,

ſctò

ſcrò hotijnje ù tkojoojgod uarſti bijtchje za' slobbodno ktijt, dillouat, i' odabrat. Razlogh od ſueggaa ouogaa utemegljujeese ù nè doſpiuenoo prouidijnje, i' poznaanje, ù nè doſpiuenij razuum, i' ù nè doſpiuenij razbor. Boxij, tkojim oon razgleedaa, i' ulazij ù iſtinitooſt ſtuaarijh, ghdijgodse tee nahodee, i' za' toojih moxè iſtinito prijreçh, sctose nè dogaadjaa Djaulu, tkoji uadeech ovoo poznaanje od ſaamee cijnee nè iſtinitee, i' laxiuee, moxè josctteer, kakonose vellekraat zgadjaa, olli priuarit, olli oſtat priuaren, kakono pò slijdeechijm prilikam bytchje occitoo.

Prijrekoſsee krijuij Prorozi, i' Gaatauzi dobbijtje protijva Aſſirianima Kraugllu Akabu; alli ſaam Michea Prorok, nadahnut od Bogga, prijreçcemu razbooj, i' ſmart, sctomuse i' dogodij.

Budduuch Kaldei obſilli graad Jerozolim, Anania krijvij Prorok obetaa kraaglju Sedeciji, da' Nabukodonoxer bij odijliose nè posctено od togaa obſidnuutja. Jeremia prijrecce razruſseenje graada, i' poraazenje kuçchjee kragljevee, i' dà za' biligh od togaa Anania bij umrò togaa godiſta, i' proroçanſtuose ouogaa druggooga izuarſij.

Upit. Zaſctò cijnijs, da' Boogh dopuuſtjaa, da' kadgod Djauaal prijreçcee dosaſtaa?

Odgr. Poraad duaa razloga. Parvo, da' gljudi oduech pohlepnij uppadduu u' uarke, i' himbenaa prikaazanja Djavalskaa, dopuuſtjajuuch too Bogh pò ſuojim skrouitijm ſuudima za' pedipsgnijouijh grijhaa: S. Aguſt. kgnig. nauka karſtiansk. pogl. 33. budduuch, daſmo darxaanij ubighnut ſuakoo priateglſtuo, i' cochienje Djaualskoo, nè ſaamo kad laxno prigouaaraa, dalli i' kad pò kuſsanju udrijmo, da' nam iſtinu uellij.

2. Ako Boogh ladeod dopuuſtjaa, da' Djauaal prijreç ce iſtnu, too jeſt, za' nauçit karſtiaa, das ne imaa xellu veçchjoom pohlepoom na' tasctee poxude za' znat, jeer Djavaal, tkoji jeſt tolikoo uecchij od gljudijh u' razboru, i' u' znanju, sa' ſuijm tijm nij jee izuarſnij od iſtijh, dalli bogljee hleepit imaduu na' prauu izuarſnoſt, sctose uzdarxij u' doteçenju krijpoſtiuuh.

Upit. Dalli zasćto dopuuſtjat, da' Djauaal doteçce uirrouanje prij gljudma, prijrekaausi kadgod prauo, kad toojih prighignjee na' Vcijtania?

Odgr. Odgouaaram s' S. Klementom kgnig. 4. od poznan. Dà nij jee bylo dopuuſtienoo Djaulima prijrech kadgod iſtinu, nykad dò iſtò ktijllibij bijli prijreçh ikakovuu ſtuaar; akò nijsctaprijrekli bijaajuu, slijdilo bij, dà jos i Svijt nè bij znao, dase onni nahodee, i' bijli bijſmo josctteer i' ſad zà znat izrek arvanja, i' boja nè priſtanoga, ù tkoomu jeſu gljudi.

Upit. Nahodelise barx tkojee tasctee xelje nè priſtoojnee, ollis onnee za' ktijt znat ſtuaari skrouitee, i' doſſaſtee?

Odgr. Nahodee; i' jeſt onnaa za' dillovat ſtuaari çudnovatee; vellijm ovakoo, à nè çuddeesia kakonojih krijuocijnee çegljaad nè umitnaa.

Upit. Kakose dakle razaznaajuu ſtuaari çudnee od çuddeesiaa?

Odgr. Dilla, tkojaa Djavaal çinij, prem dase nama vidde çuddeſsa, nijsu ù iſtinu takaa: porodisu uzrookaa naravskijh, takoo nareedienij, i' vlaadanij od Djaula, tkoji prij dobro poznaajee izuarſnoſt, i' ſaamaa hitrina, i naaçin nè razumjivij, tkojimse çinee, od nè znanijh cijneese çuddeſsa. Ovogaa broja bijlisu Valentino, Marcione, i' Baxilide krijvouirzi, prikorenij od S. Atanaxia u' gouor. 3. protijva Arianima, i' doſtoojno, jeer praavaa çuddeſsa dillasu Boxjaa, tkojaa nè imaduu uzroka nijkakova u' naravi. S. Tom. dijl. 1. pijtan. 145. çlaan. 7. i' 2. 2. pijtan. 178. çlaan. 1. pogl. 2. i' pijtan. 113. çlaan. 10. Moghli byſmo nadoſtavit dà praauaa çuddeſsa ù ouomuſse razaznaajuu

Digitized by Google

ajuu od krijuijh dà taasse çinee : à kotist Virnykaa, kakonosse vidy ù Pijsmu, à ouaa nè ; negh dà bysmo ktyli zamyslit, dà jest dillo koristnooçoviku çinit, dà lajee jedan Pas slypien od ghnillee, dà Planine skaaçuu, dà Gliuni letree, i ovakovaa çuddessa uçinienaa pò dillu Djaualskomu. Vid. S. Klemen. Kgnig. gnjeg. zà poznan.

Prykorednaa dakle, i taſctaa xelja zà znat ſtuaari skrovitee, i zà dillovat çudnovatee, jest praavij istook uçijtanja, tkojim Djauaal prygovorij ſtuaari dossastee i dillujee çuuddesa, zà çjinitsse çudnouatan, kakono Boogh onnjzjim, tkoji pò ſuojim grijſſima odvargosseesse od praauoga Bogga. Vid. S. Agust. Kgnig. 20 protyva Faustu. Odklee jest, dà uçytauzi grijsſiee protyva krijposti Zakona, i naslydno protijua ouoo jparuooj zapouijdi, zà ſcto pò uçijtanjima pridaju Djavlu posctenje, i posctouanje pristoojnoo Boggu.

Drugoo; jeer ſpriateglitsse nà tkojimu god naaçin, i ſdruuxitsse s' Djavlom jest dillo nè dostoojnoo pò ſebbi istoomu; jeer ù istiuu ovijm priateglſtuom priblysamosse k' ſtraani nè pristanoga, i glaunoga nè priateglja Boxjeega, i tkoji nè podnossivom brezoçnostiu, i pry gardnijm ſueetogardiem hleepij nà Boxanstuo, ollis ſcto ù ſvym ſuojim dillima zà ſvarhu imaa uzeet posctenje Boggu, i prihinit dussie, karstianskee.

Moggaobijsse prinijt drugghij razlogh, i jest, dà tkosse utiçcee k' Djavlu zà pomooçh, postaujaa sebbe nà poghibyl odmetnutsse od Bogga, i uppast ù vijegniee osudienje; jeer prijlakoo jest Djaulu zapleest ù ſuoje mrixe, tkosse gnieggovu priateglſtuu priblyxaa, takoo dasse pri rijtzi nahodee, dà otreesſiaussisse od gnjegga, k' Boggusse pouratiajuu, kako nam kussanjee çinij poznat. Zà too dobro izreçce jedan glassiouitij Nauçitegl: Dà kakoobçhit ù ouomuu vijku s' Angelima jest poçeetak vijeghiega blaxenstua, takoobçhit s' Djaulima jest poçeetak viiçgniega osudienja, od tkooga jest prij urijmenitij biligh onnaa ghnjusobba, neuoglia, i strahota, ſcto iz gnijoua obraza izlazij.

Upit. Jelli barx vellik grijh utizzatsse k'Gaatauzima, zà natraaxit tkojuu ſtuaar izgubbienuu, i zà znat ſtuaari dosastee?

Odgr. Jest: jeer too jest jedno dillo uçijtaujivoo, pò tkoomusse posctenje dostoojno Boggu, pridaavaa Djavlu, s' tkojim jest poghibjiuoo obçhienje, i zabraanienoo nà mnoggo mistaa Pijsma. Djakodil. 19. Drug: zak. 18. Mudrosuit. Iss. Nav. 34. Djakodil. 20. ghdij Boogh zapovidaa, dà Gatauzi budduu ubbiuenij.

Upit. Jmaasli prilike ſuarh ouogaa?

Odgr. Kraagl Manasses razgleedasse Snè, i Koobi, çiniaasse dilla Djaualskaa; darxaasse Vijlenijke, i Carounijke ù ſuojooj druxbi, poraad çesaa Boogh rasardien poslaa nà gnjegga, i kragljestuo Voojsku Assirianskuu, tkojaaga pridobbij, uffattij, i povede ù Babiloniu.

Juliano Odmetnijh poraad Vijlenijstua, ſcto veoma bijaasse zaglubio, izgubbij Zesarstuo, xijvot, i dussiu.

Valeriano Zesar, prihijnien od nijkoga Villenijka Egiptskoga, uzaaide nà tolikuu opaçinu, dasee posctee sluuxit od gliudskijh zartaavaa, i traaxit biligghe dosastoga ù utrobbi dizzee priklaanee. Tkojuu ikad koriſt imadde? Pridobbiuen ù boju, i zarobbien od Sapoora kraaglja, Persianskoga; sluuxiomu jest, doklee bij xiju. Zà podnoxie svakij puut; kad ktijaasse taa kraagl uzjahat nà kognja, i napokoon [akoçhjemo virrouat Konstantinu Zesaru napominianomu od Euxebia) brj nà mijù odaart pò zapovijdi zgoor reçcenoga kraaglja, tkoji gnieggovu koxù soollu ureedienuu zà duggo uzdarxaa, kakono dobbijtie nè posctenja zà sramotu gnjeggova immena. Baron. godist. Gosp. 173.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Grijſſieeli barx protijva parvooj zapovijdi, tkoji pò iziskaavanju, i siu çijvanju zuijzdaa çijnee dogadiaaje doſsaſtee, i tkoji ſtojee ù slobbodnooj vogli, kakono rekaauſſi od xenitbaa od Dizzee, od çjaſtijh, od bogaaſtuaa, od zlotuooraa, od ſmartiuuh, i ovakovijk dogadjaajaa?

Odgr. Dò iſto, à navlaſtito ako sbiglia naſtojee: jeer dilla gljudskaa pò nijſſto ò zvijzdam neviſsee, dalli ò slobbodnomu hotijnju gljudskee voglјee, i nijt magnje dogadjaaji, olli dobrij, olli zlij gljudskij upraavjeenij jeſsu od namirnijh sluuçenjaa zvijzdaa, olli od nadahnuutja iſtijh, dalli od proviidjanja Boxjeega, tkojee vlaadaa Nebbom, i zemgljom. Zà too, tko slijdeeſh varravee poçeetke Zuijzdoznaanja ſumgniuoga çijnij, da' dilla gljudskaa viſſee ò zuijzdam, smartno grijſſij protijva Virri, jeer podlaagaa Suud i naslijdno pomarſſiujee slobbodnoo hotijnje, i çinij Bogga tuoorza od grijha, kakono pokazujee Origene Kgnig. 6. pogl. 8. i 9. od priprav. Evangel. Za' too tko virrujee taſctini zuijzdoznaanja ſumgnivoga, virrujee Djavlu Otzu laxi, tkoji od togaa, i od oſtaalijh zabaava bij iznaslaz, i nauçij gljude taſctoxelnee, tkojee privarij, tkoji paak pridaddoſsee ouooga ſuoomu odſtadku, kakono uçcij Lactanzio kgnig. 2. Boxanſt. naredb. pogl. 17. Vid. S. Aguſt. Kgnig. 8. od graad. pogl. 17., i kgnig. 8. Nauk. Karſt. pogl. 21. 22. 23. 24.

Napokoon Zarqua jeſt ſvakda izgovoriuo zabraanila taſctine zvijzdoznaanja ſumgnivoga, kakonoſse moxe vidit 1 pijtan. 26. pogl. poslijd. paruoga Saab. Toletanskoga, jeſt zapeelila pod prokleſtuo, i daalaga onnijziim, tkoji ù too uirrujuu: *Ako tkò by çijnio daſſe imma virrouat Zuijzdoznaanju, prokleeſtuo buddi.* Vid glaſſiovit. Naredb. Siſta V. tkojaa poçimaa: *Nebba, i zemgliee Stuoritegl Boogh &c.* i Saabot Darxavee Kambrajeskee 11. pogl. 5. nadpijs. od iſpouijdan. Virree, i naaj poslij Peçcatnizu Urbana VIII. na' 1. Traugnja 1631., tkojaa poçimaa: *Nè iziskauſivoo &c.*

Upit. Jelli dakle iſtina, da' zuijzde moggu kadgod imat tkojee zaveezanje, i prighnuutje uogljee s' xijuienjem, i gannuutjima gliudskijm, a' naslijdno gnijouijm s' krouniim nadissaniem, daſse reçh moxe, i da jeſsu uzrok od takijh, i takijh odluukaa?

Odgr. Mogguu bijt, i nazvatſse uzrok, dalli nè da' ſillujuu; i prem da' gliudi mogguu prijmit od zvijzdaa tkojee gannutje, i naghnuutje narauskoo na' ouoo, olli na' onnoo, taa nijſcta magnjee jeſt ſtuaar prijmuçnaa bilixit pò tanko reed, i zaveezanje uzroka, tkoji jeſt na' Nebbu s' tijm, i tijm porodom, ouđij na' zemgli porodienijm.

Upit. Kako uellijs, imali bij oſsuuditſse, kakono uçijtauzi, tolizij Tuoorzi Almanaakaa, olliti Uçijtanjaa ſuarh zuijzdaa, tkoji od tolikoo taſctijh prijreççenjaa napuniajuu liiſte ſuojih Dneunijkaa.

Odgr. Suar onnogaa, ſcto prija pouijdaavu od Vitaaraa, od Daxdaa, od Vedrinee, od nareedienja Misseeza, i od ſtuaarijh ouakouijh, ſcto ò narauskijm uzrozima uiſsee, moghliſſe bij kakogod podnijt, prem dasse mallo nè ſuakda varajuu i ù ouomuu peraad uellikee muçnoſti, dalli nè mogguuchſtuo, ſcto ſrittajuu za' pò tanko bilixit, ſuaa ſadaſnaa, i doſsaſtaa sluuçienja zuijzdaa za' doojt ù poznaanje od gnijouijh iſtijh poroodaa, ollis da' od druzijh skrouniih uzrookaa mogguu bijt zabraanienij.

U' ſtuaarma paak, ſcto ſtojee ù slobbodnooj uogli çovika, i proviidjanja Boxjeega, nè imaduuſse slussat, jeer jeſt çijlouitaa taſctina ſvè, ſcto ſuarh togaa izuſtiujuu. Nijtſse jur virrujee, da' iſtij tuorzi ouijzijh taſctijnaa hoçchjee, daſse uirrujee gnijouiim prijreççenjima, dalli bogljee hleepee prodaavat tloppienja, i rijçi taſctoxelnijm,

Digitized by Google

tkoji za' takee gnyh darxee: i ſuarh ovogaa razloga utemeglijvaſſe dopuuſtiee, ſčtò prymajuu od ſtariſſinaa zà podat nà ſvijtlo inym.

Upit. Sčtoçhjes paak reçh od onnijzyh, tkoji virrujuu ù *Snè?*

Odgr. Razbirat ſvè zà ſuudit od dogadiaajaa, ſčto ò slobbodnooj vogli gliudskooj viſſee, jeſt vellikaa taſčtina, i grijh texak, kad nè zuaamo dà ſul dohodee od Bogga pò gnjeeggovu vlaſtitomu providynju, kakonoſu byli onnij Patriarkee Jakoba ù izhod. nà 21., Joxefovi 37., Nabukodonoxora ù Danielu nà 7. Razlogh jeſt, jeer Sni nyſu takovij pò ſuojooj naravi, dà mogguu zlamenouat doſſaſtoo, i ny magniee ù tkoliko izhodee od uzroka narauskijh: dakleſu upravieny nà ovee ſuarhe od Bogga, olli od nè chjſtijh duhouaa: dakle tkò od gnyh traaxij doojt ù poznaanie doſſaſtoga, ako nè imaa zà doſti temeglja zà virrodat, dà San dohody od *Bogga*, uççenykſſe Diaualskij çinij, pridaavajuuchmu nè varaujivoo poznaanie od dogadiaajaa doſſaſtijh, i slobbodnijh, ulaſtitoo ſaamo Boggu, i zà too grijſſnij protijva paruooj zapovijdi Deſſerizee prij teesko, ſčto Boogh zabraanij izgouoritoo ù Diakodilſt. nà 19. *Nè kobiteſſe, nyt razgleedaaite Snè:* i ù Zakoſčtijus. Iss. Sirak. nà 34. *Mnogghee zaaje uçiniſſee Sni, i odpàddoſſee uffajuuchſſe ù gnyh.*

Upit. Bylli imao tkojuu priliku zà too ſuidoçit?

Odgr. By. Povijdaa S. Garguur ù Kgnig. 4. ſuojih razgouor. nà pogl. 51. dà nykij çouik, tkoji ueoma razgleedaſſe Snè, budduuch od tijzijh zaçeo iſtinitoo uffanie zà duggoo xiiuit, poſtaviſſe skuupiat pineeze; dalli pokaaran od Bogga ſmartiu nè naadnom pooide s' ouogaa Suyta, tkoliko pineezma bogat, tolikoo ubogh, i goolod doſtojanſtuaa, i dobrijh dillaa. Veoma dakle nek pomgniee Iſpouidnijzi ſvarh ouogaa, à navlaſtito s' xennam, tkojaçsu laghiee byt priuarenee od ouee taſčtinee.

Sčtoſſe koriſti moxe temeglito izvadit od Snà jeſt, dà izhodeech ouij mallo nè ſvakda od ſokka mallo zdrauoga, i od bijtia naſſega tijla, moxe naas çinit doojt ù poznaanje, ſčto jeſt ſook, tkoji ù nama goſpodujee. Takoo, tkogaa buddee goſpodouat ſook, ſčtoſſe zove xuutij gijd, ſnitçhje vidit oggnje, i ſaxgaania: tkogaa Zarnij gijd, olli zlouoglnoſt, ſnitçhje vidit zatoçiſtia, ubbooiſtua, dim, çadje, tmine, i ovakovee ogleede zlovoglnee: tkogaa ſopolina, ſnitçhje vidit daxde, ſnijghe, kruupe, i mraze; akomuſſe buddee mnit dà lettij, olli dà hitro tarçee, too jeſt biligh, dà jeſt lagahnee, i dobree naravi: ako, dà noſſi prijteskaa brimmena, olli dà jeſt tiſnuut ù miſtatijſnaa, ghdjſse, jedua moxe maknut, biligh jeſt, dà narau pritijskaa mnoxtuo prijkorednoga ſokka.

Upit. Sčtoçhies reçh od onnogaa Snà, ù tkoomunamſse çijnij, dà na naas tkò naſartiee, olli dà pritiskujee tegotoom?

Odgr. Tooſse zgaadiaa poraad debelloga daaha, tkoji uzlazeeçh ù moxdianee zatijskaa raſtoçiſtja duhovima xijvota, i biligh jeſt od zlouoglnoſti, nè probaviſtja, i gliutinee.

Upit. Billi darxao zà uçijtaujiuoga, tko bij ò uraatu noſſio jagaagnza Bojeega, Odſtadke Sueetijh, Rijçi ſueetee, i mollitue Zapijſſianee ouoom ſuarhom, zà nè podnaaſſiat uvrijdienia, zà ſuſtaaviat karu, i ouakouae.

Odgr. Dò iſto, jeersse i ouizijm naaçinima, prem dà dobrijm, i ſueetijm, uppadaa ù grijh uçijtania, kad ulazee nijkij naaçini kakono potribbitij, tkojiſu pò ſebbi taſčtij, i nè koriſtnij; jeer nè imaduuch ovij naaçini, nij pò ſebbi, mj pò Zarqui, nij pò Boggu ikakovuu krijpoſt zà dillouat porode, tkojiſe hoçchjee, slijdij, dà sù bilizi taſčtoga razgledania, ſčtò priſtojee uvittu skrouitomu s' Diavlom, ſčtò uçinio jeſt paruij, tkoji ſeſt too nauçio;

Digitized by Google

ù tkojeemuſse grijhu taſctooga razgledania sdruxujuu mnozij oſtaalij prijteeskij od brezakonſtua, i ſueetogardja poraad zlee sluxbee, ſctosse çinij od S. Pijſma, od krijxa, i od Oſtadaakaa Sueetijh, i od inijh ſtuaarijh prijſveetijh. Alli doſtooinij jeſsu Uçijtauzi, dajih xeſtoko Ispovidnijzi pokaarajuu, i nè mogguu bijt odrijſſienij, doklee budduu naslijdouat ktijt prij ſebbi uzdarxat ſtuaari takouee sà reçcenijma naaçinima ſadruuxenee, ſctò imaduu pomgniuo ubilixit Iſpovidnijzi, à naulaſtito tkoji sluſsajuu iſpouijd Vooinijkaa.

Upit. Tkojaaſu uarſta çegliaadi Zigani, tkoji pò brazgotinam, i traazima rukuuh naſtojee izvadit izmijsljanja, i prijreçh dogadiaaje od doſſastoga?

Odgr. Jeſt jedan neuoglian izmet çegliaadi dangubnee, ſcto dooide iz Nijmskee zemgliee, à nè iz Egipta, kakonoſse krijuo çijnij, tkojiſkradgniom, i priuarom dotiçcee xijtak ubogomu, i ukornomu ſuoomu xijuotu; à xennejim gaatajuu, i bahoree, i takoo priprauiajuu, i raſtuorajuu ſebbi puut prija nà razgovore, à paak nà tobolaz taſcto xelnijh.

Upit. Imaduuli Suudi podnoſſit ouee Skijtaauze?

Odgr. Nè. Izgleedom Karla V. Zeſſara, i Pilippa II. Kraaglia Spagnie imaduujim zabraanit pod izgubbijtie glaavee, daſse nè skijtajuu pò gnijouijm Darxauam.

Upit. Sctoſu Veezania, i zlotuorſtua, tkojaa ſmeetajuu dillo xennidbee?

Odgr. Jeſſu zgode, tkojee nà mnoggo mijſtaa priſtojee, dajih ſaam Biskup odrijſſiujee, i pedipſſiaauaa prokletſtuom, i doſtooino, budduuch Uçijtanja Vijlenskaa.

Teeſu varſtee napoiſtia gliubaunaa, ouakoo prozraanaa poraad ſuarhee, raad tkojeeſse çinee, ſcto jeſt uffillonat uogliu çegliadeta obgliubienoga.

Od tijzijhsse sluuxeech zessar Valentiniano III., bij pò prinari Maxima ubbiuen ù Rijmu nà poglù Marziu od priateegliaa Eziouijh, tkooga oon prija bijaaſse uçinio ubbit.

Upit. Jelli ikad Boogh nedipſſiao uçitauze na' ouomuu ſuijtu?

Odgr. Jeſt. Kraagl Okozia jeerise ſuittouaa s' Belzebubom Kijpom Akaronskijm, prijmij od Proroka Eliee prijzok ſuojee ſmarti. 4. Kraagl. 1. kraagl Saul, ſtiſnuut od ſvojih nè priateglјaa, uteçcesse k' nijkooj Vijlenizi, i s' jutra daan ſuojoomsse ruukom ubbij, i umrij nekajaauffiſse. 1. kraagl. 28.

Pijſſiee S. Garguur, dà nijkaa Goſpoja Toskanska poraad gnije xijuota raspuaſtienoga, budduuchsse pomaamila, i muçeeechjee nè priſtano Diauaal, Rodbina, tkoji oslobboditiee od muukaa tijla naſtojauu, nij maruee mijsliaavu ò Vijçgnijm duſſiee, pridaddoſseejee nijkijm Carounizima, tkoji budduçhiee ſtopili ù voddu, çinissee mnogga zakligniania zà iſtirratiooi Diavla, ſctò ù gniooj bijaasse, dalli pò pravednomu Suudu Boxieemu, nà miſto za' iz gniee izaait taa ſaam, vuide jedno çijloo jateo. Poraad ſcta kajuuchsse, odveddoſseejee k' Fortunatu Biskupu Todenskomu, tkoji duugghijm mollituam, ſcto uçinij, sà ſuijmiee oslobbodij.

SCTIJVEENJE XII.

Od Lijkariaa protijua Zlotuorſtuù.

Upit. Iſtomaçimi ſad mollijmte Lijkarie, od tkojihsse imaamo sluuxit protijua Zlotuorſtuima?

Odgr. Ouee jeſsu od duij varſte: Narauskee, i Nadnarauskee. Paruee mallo nè ſuakda mlohauee jeſsu krijpoſti, jeer kadjih nè usnaxaavaa blagoslou Redounijçkij, Djaualſse lakko varkaa. Jeſt sà ſuijm tijm faaliuoo sluuxitsse od çijnee, i ſuitta Lijkaaraa. Bogliee ù iſtinu, i iſtinitijee jessu Nadnarauuee, i naaj parvo. Jedna vellikaa Virra, i Uffanje ù pomooçh Boxjuu. Obetaanie ſctoji zapijſſianoo na' duggoo ù Pſal. 90 *Tkoji pribijuaa &c.* i ſctijuus.

Digitized by Google

juuſse mnogghee prilike prij Ju. Kaſſianu razgouor. 8. pogl. 18. 19. Paulin. ù xijuot. S. Ambrox. i S. Garg. i ſuojih razgouor. pogl. 4.

2. Jedna cijlouitaa, i praauaa iſpovijd grijhaa, jeer velle kraat Boogh poraad iſtijh dopuuſtjaa, da' Diavaal nadiaçcaa ſuee gliude grijſnijke: za' too doklee oſtajee uzrok, zà maanſſe çijnij uklonit porod, kakono bilixij Petar kluniazenskij kgnig. 1. od çud. pogl. 6. Vid. jos kgnig. 1. Xijuot. S. Bernard. pogl. 8. Iſpouid dakle, i razuidijnie xijuota jessu paruee, i poglavitne Lijkarie, ſćtosse imaduu prikaazijuat zlotuorzima.

3. Sueeto Priçeeſtienje, jeer nè moxe biit pogodbee meju ſuitloſti, i ſtminam, nij meju karſtom, i Belialom. Vid. opeeta xijuot S. Bern. kgnig. 1. pogl. 10.

S. Aguſtin kgnig. 22! od graad. pogl. 8. pijſſiee, dà nijkaa kuçchja naskoçcenaa od duhoouaa nè çijſtijh, bij oslobbdienaa, rekaauſſiſſe ù gniooj S. Missa.

Palladio kgnig. 1. ſuooga pouijdan. pogl. 19. dokazujee, dà S, Makario videeçh nijkuu xennu zlotuorom mnçcenuu, poznadde, i reçce, dasse taanè ſriçhia dogodila jooj bijaaſse, jeer bijaaſse oſtavila nè priçeeſtitſse za' peet nediliaa.

4. Zaklignianja Zarquenaa, tkojih jeſt vellikaa krijpooſt, jeer i kuſsanie too uçij naas, i ù Zarqui jeſt jedan Reed, navlaſtito nareedien od Issukarſta, olli od Apoſtolaa, kakono nijkij hoçchjee, poraad togaa za' izgonit Diaule; kakoo joſćteer, jeer zaklinianja jessu mollitue uçinienee na' immo Zarquee zaruçnizee Issuſouee, tkojooj oon podadde oblaaſt tlaçit zmaje, i ſćtijpauze, i ſnaagu nè prijateglia. Vid. S. Cipr. piſt. 2. 55. 76.

5. Vodda blagoslovienaa, tkojaa pò molbam Zarquee prijmaa vellikuu, i vlaſtituu krijpooſt za' too. Vid. izgled. S. Marcella prij Teodoretu kgnig. 5. povijdan. S. Bern. Kgnig. 2. gniegg. xijuot. pogl. 3. i Sćtijven. 6. ouogaa poglauja.

6. Oſtadzi Sueetijh, i oſtalee ſtuaari blagoslovienee od Zarquee, kakono jagaagnzi Boxji, Svijçhie blagoslovienee &c. od tkojih od zgoora.

7. Zlameenje krijxa jeſt od prijvellikee krijpoſti protijva Diavlu. Naai paruo, jeer uzdarxij jedno muukloo zazijvanie prij S. Trooiſtua pò doſtojanſtuima Mukke prij S. Iſsukarſtouee. 2. Za' budduuch, da' jeſt skup Mukkee Issussouee, kakonoſse jeſt iskaazalo ù Snop. 1. na' Sćtyueniu 4. paruo poçetnomu. 3. Jeer krijx. jeſt onnoo orudie, tkojim Spaſſitegl naas pridobbij Diavla, i iskoreenuu gnieggovu ſnaagu, ollis ſćto jeſt jedna prilika Iſsussa propeetoga, tkojaa nam napominiee ſćtò oon zà naas podueſſe. 4. Jeer ponouiujee Diavlu uſpomenu od pogardee, tkojuu prymy pò krijxu, i od mogguuchſtua, i krypoſti karſtouee ſuarh gniegga.

Od krypoſtiſſe ouogaa zlamenia protijva Diavlu ſćtijuu razlikee prilike. Vid. S. Grixoſt. gouor. 8. ſuarh Piſt. koloſſ. Lattanzia kgnig. 4. pogl. 27. S. Cipria. govor. od Muk. Goſpodinouee, xyv. S. Bern. pogl. 2. 3. i Gretſera ù ſuoomu zboreen. od Kryxa.

8. Bogogliubnoo zazyvanie immena Iſſuſſova, B. Divizee, Angela Straxanina, i inijh Sueetijh.

9. Mollitua, à navlaſtito kad jeſt s' druxenaa poſtom. U' S. Mattiu nà 17 Vid. S. Gargur. Kgnig. 3. ſuojih razgouor. pogl. 33. Pallad. kgnig. 3. povydan. i Otza del Rio kgnig. 6. pogl. 2.

SCTIJVENJE XIII.

Od Poſćtovania, i zazyvania Sveetyh. Upit. CYnym, dà danaſsnij krijuovirzi, prilikujuuch dauniennee, oſludlujuu kakono uçytaujivoo poſćtouanie, i poſćtenie, ſćtò my katolizi prikazujemo Angelima, i Sueetijm, govoreçh, dà s' iſtym grijſſijmo

Digitized by Google

protyva paruoj zapovijdi Deſſetizee.

Odgr. Too nè, jeerſſe mnoggo varrajuu, i ktylli bij privarit priproſtee; i za too, zà doojt nà bijſctrijee.

Upit. Bilixi naaj parvo, dà ſuakoo çegljaade vreeſſienoo tkojim bijtiem izvarſnym, doſtooinoo jeſt poſctenia.

Druggoo, daſu trij uarſte izvarſnoſtiuuh:

Parvaa jeſt, nè doſpivenooſt Boxjaa, tkojooj odgovaaraa, naaj veçchiaa çiaaſt, i poſctovanje Latriee, olli ſctoſse priſtoji Boggu, i ſctò jeſt vlaſtitoo ſaamomu Boggu.

Druggaa jeſt, izvarſnoſt Stuorenja razloxitoga, i ovaaſſe utemegljujee ù krijpoſtimaa, i doſtojanſtuima narauskijm, znaania, doſtojanſtua, varſtee, i ovakovijh. Ovooj odgovaaraa çjaaſt, i poſctenie Sviſtounoo jednaaçenoo veçhjee, i magniee çegliadetu, ſctoſſe ſctujee.

Treçchjaa jeſt, jedna iſvarſnoſt milloſti slavee, i daarijh nadnarauskijh, ù tkojooj, kako çoviçanſtuo zà byt sluuçenoo Rijçi Boxanſtuenooj, i Prybl. D. Maria poraad gnjeezina doſtojanſtua Maajkee Boxjee, nadskaaçe ù mnoggo veçchjee ſuee Angele, i ſuee Sueetee, takojooj pridaavajuu Bogoslouzi poſctovanje Iperduliee, too jeſt, jednu varſtu poſctovanja Duliee, doſtoinieega, i veçchjega od onnogaa, ſctosse pridaavaa zà poſctovanje Sveetijh, priategliaa, i ukuçhnijh Boxjih, nadaarenyh slavom, i milloſtiu, i obranitegliaa naſſijh pry jedijnijh, alli magnijh prij velle ù doſtojanſtuu, i doſtojaniu od Prijbl. Divizee.

Priſtuupajuu krijuovirzi s' rijçma karſtovym ù S. Matt. nà 4., i vellee: Dà Boogh ſaam imaa byt klagnjan: *Boggu çhieſſe tuoomu klagnjat, i gniegga ſaamoga sluuxit.*

Takoo my çinymo, odgouarajuu katolizi, dalli poklonſtuom Latriee, ſcto jeſt onuee naaj uiſſiee poſctovanie, ſcto ſaamo priſtoji Boggu, i uzdarxiſse ù pry ponyznomu podlaaganju, tkojim voglia naſſa poznaavaa Bogga zà parvij poçeetak, i zà poslydnuu ſuarhu ſuijuuçh ſtuaarijh, i zà naaj viſſiee dobroo.

Dalli rezzimi; ako Boogh iſtij ſctujee ſuoje Sveetee: *Ako tko menne buddee sluuxit, poſctovaçhje gniegga Otax moj:* Ju. 12. zaſcto neeçhjemojih mij ſctovat onnoom çaſtju, ſctojimſſe priſtoji? Ktylli byſmo barx oblagat Davida Proroka, tkoji reçce: *Od veçh poſctovany jeſſu priategli tuoji*, Boxe. Pſalm. 38.

Upit. Jelli dillo pravednoo zazyvat Sveetee?

Odgr. Jeſt; jeer ouee zazyvat jeſt dillo bogoſctounoo, i skuppa mnoggo koriſtnoo, jeer budduch nam odraaxany, i pry millij Boggu, dà zà naas mollee, i iſpraaſſiajuu mnoggnee milloſti, i daare od Bogga. Vid. Saab. Trent. Sid. 25. Naredb. od zazyuan. Sueetijh.

Upit. Bylli mì moggao ſvidoçit taa nauk prilikam izuadienijm iz S. Pyſma?

Odgr. Bij. Patriarka Jakob ù Izhod. nà 28. blagoslyvjajuuch ſvojè Synove, zazyvase ſvooga Angela Straxanina: *Angel, tkoji iſteeghnuu mennè od ſvijuuh xaalaa, nek blagoslovij dizzu ovuu; i nekse zazove ſvarh gnyh imme moje, i immena takoojer otaazaa mojih Abrama, i Izaka.* A ù Izaſſaſt. nà 32. Moixeo mollij Goſpodina, daſè doſtoji proſtit puuku, imaduuch opaaz nà obetanje uçinienoo Abramu, Izakù, i Jakobu: *Spomenise od Abrama, Izaka, i Izraela sluugaa tvojih, tkojimſisè zaklee zà tebbe iſtooga, govoreech: Vzmnoxatchju ſimme vaſse &c.*, i bij usliſſaan od Bogga: *Vkrotioſe jeſt Goſpodin, dà nè bij uçinio zloo, ſctò byaase izrekao ſuprotyva puuku ſvoomu.* Ovakovee prilike sctijuuse ù Pſalm. 131., kgnig. 3. kraagl. pogl. 15. ſtvaar. zapuuſtien. nà 2. pogl. 6., à Daniel. nà 3. i na' mnoggo oſtaalijm miſtima.

Apoſtool znaduuch, daſe pribliixa-

vaſe

vase vrijme gnjeggove ſmarti, obijtaa, dachjese ſpominjat od gnijh ù Rajù. U' kgnig. Tobiee na' 12. Angel beſſidij: *Kad molliaase s' suzam, ì ukoppaavase martze, ì oſtavjase obid svooj, Iaa prikaazaoſam mollitvu tvoju Goſpodinu.* Takojeer ù Zakar. nà 1. jedan Angel mollij Goſpodina za' puuk Izraelskij.

Upit. Vellee opeeta krijvovirzi, da' Sveetij nijsta nè znaduu od naſſijh poſaalaa, i za' too dalih za' maan zazijvamo?

Odgr. S. Tomas odgovaaraa, da' Sveetij svakaa uidee ù bijuſtvu Boxanſtvenomu, kakono ù zarzalu prijçijſtomu. Drugghij vellee, da'jih Boogh oznanjujee od ſvijuuh naſſijh ſtvaarijh naaçinom nadnaravskijm, i' objaavienjema uçinieniim pò Angelima; buddi jur, kakoti draago, iſtina jeſt, da' prijçeſtitomu ſtaanju Blaxenijh jeſt velle priſtoojnoo poznat, i razaznat piſtanja, sctò pò gniima mij k'Boggu upravjamo, nijt jeſt razloga *Sveetijm* uzmaknut onnoo doſtojanſtvoo ù Raju, tkojih ù xijvotu posctovao jeſt Boogh.

Upit. Imaasli prilike Pijſma za' ſvidoçitmi ovuu iſtinu?

Odgr. Imaam. U' kgnig. 2. Makab. na' 15. sctijese, da' Proroçk Jeremia velle prija, nè ſaamo prijvruuçhje pomollijse Goſpodinu za' puuk Izraelskij, dalli i' podadde Judi maç za' poraazit nè priateglje. Ako Prorok nè znadiaase potribbe puuka, nij daan boja, zasto naſtojaa imat orudje dobbijtja?

Elixeo poznadde grijh Jeza ſvooga siuughee na' dalekoo. 4. kraagl. 5. *S.* Petar poznadde privarù Ananiee, i Safiree. Dill. 5. *S.* Benedit odkrij prinaru Kraaglja Totilee, i mnogghee oſtaalee zgodde doſſaſtee, iſpijsjanee od *S.* Gargura kgnig. 2. ſvojih razgovor. pogl. 15. 16. 17.

U' Sveetomu Luki na' 15. sctijeemo, dasè Angeli ù Raju radujuu poraad obraatienja jednoga grijſnijka: Daklè Angeli imaduu poznaanje od ſtaanja grijſnijkaa, i od gnijova obraatienja. A' ù iſtimu Evangeliſti na' 16. Abram izkazujee ſtaanje Bogatza, xijvot raskosjan, sctò provodiaase na' Svijtu, i nevoglje Lazara: *Synko ſpomenise, daſi prijmio dobra ù xijvotu tvoomu, à Lazar takojeer zla.* Bogataz tolikoojer pò ſrijd muukaa molliaase za' ſvoje peteriza bratjee, sctò iza ſebbe na' *Svijtù* bijaase oſtavio.

Napokoon Zarqua ù priglasju Papee Gelaxia immenujee Apoſtole Namiſtnijkee, i Paſtijre odreedieniee za' vlaadat ſtaddom Iſukarſtovijm. Saad, kako bijga moghli vlaadat, i' upravjat, da' nè bij imali priſtoojno poznaanje?

Upit. Opeeta krijvovirzi vellee, da' Iſſukarſt ſam jeſt Poſrijdnijk, pò tkoomu imaamo priſtuup k'Otzu.

Odgr. Iſſukarſt, kakono Boogh, ì çovik jeſt poſrijdnijk poglavitij, i parvij. Oon ſaam pò ſebbi mollij svooga Otza za' naas, ì iſprasjaa naam millooſt pò krijpoſti ſvojih doſtojanſtvaa. Vid. S. Aguſt. kgnig. 8. od graad. pogl. 19. i' Tomaçiteglje ſvarh pogl. 2. Piſt. 1. Apoſtola k' Timoteu.

Druggoo, Iſſukarſt praavij Boogh, i praavij çovik, jeſt poſrijdnijk odkupienja, jeer ù çoviçanſtuu, sctò prijmij, uçinij dilla poſrijdnijſtua, i odkupienja, i' tijm çhjuutienjem beſſidij S. Pavaal, kad vellij: *Jedan ſaam Poſrijdnijk Boxij, i gliudijh çovik karſt Iſſus.* 1. Tim. 11. *Sveetzi* jeſtu poſrijdnizi magnje poglauitij, poſsrijdnij, i drugghij, kakono uellij S. Cirillo kgnig. 12. Teſſal. pogl. 10. Zà too tijse zà naas mollee, nè pokrijpoſti ſvojih ulaſtitijh doſtojanſtua, sctosu pò ſebbi iſtijm millij Boggu, i s' razlogom mogguu od Bogga iſproſſit, sctò pytaiuu zà naſse korift, dallise mollee pò doſtojanſtuim Iſſukarſtovym, i takoose mogguu prozijvat poſrijdnijzi, pravo kako tkò ſtaddee meju duoizom neskladnijm zà pomijritjih. Takoose Moixeo zove poſrijdnijk meju Boggom, i puukom odabraanijm ù Drug. Zak. pogl. 4. 5., i' à Piſt. Galaz. nà 3. l' ovomuu chjuutienjm

enju priſtajuu SS. Otzi, dase Sveetij zovuu poſrijdnijzi. Nazian. ù govor. Garg. Niſſen., S. Jerolim ſvarh pogl. z. Malak., S. Iv. krixoſt. gouor. 6. od Reedov., S. Cirillo kgnig. 12. od Jeſs. pogl. 10. Gargur kgnig. 1. Piſt. 24. i' oſtaly.

Upit. Sà ſvijm tijm cyniim jaa, dà ovij nauk od zazivanja Sveetijh, kakono poſrijdnijkaa, skratçaavaa, i omraçaavaa slavu Iſsukarſta poglavitoga poſrijdnyka?

Odgr. Nyscta magnjee. Akò Sveetij, kadsu jos xyvij nà ovoomu Svytu, buduuch zazyvanij, i' umaaljajuuçhse zà naas, nè uskratçaavajuu slavu karſta poſrijdnyka, tkojaa poghibyl bytchje, dà jee skratçaavajuu umaaljajuuchse zà naas, kad jur jeſſu blaxenij, i gradjaani Raajskij?

Druggoo, ovy nauk paddaa nà veççhjuu slavu, ì posctenje naſſega Spaſſiteglja, ì Poſrijdnyka, tkoji daajee milooſt, krypooſt, i doſtojanſtuo mollituam, ì umollienijma Sueetijh, dà moggu bijt ſmijriteeli meju Boggom, i' gljudma pò krijpoſti, sctojim darijvaa. Dò iſtò izuarſnoſt, mogguuſtuon paruooga uzroka nè moxese bogljee oççitouat, negh od krijpoſti, tkoju ulaagaa ù inee uzrokè, gnjemu podloxnee. I nij jur nè tajimo, dalli potuardjujeemo, dà ſuakaa, sctò Sveetij dillujuu, olli iſpraasjajuu, jeſt pò krijpoſti, i' doſtojanſtuima Iſſukarſta Poſrijdnijka, i' Odkuupiteglja: takoo dà milloſti, sctò Vijçgnij Otaz dopuuſtjaa Narodu gljudskomu pò umolliſtju Sueetijh, ſuee darijuajuuſe pò milloſti, i doſtojanſtuima gnjeggoua Boxanſtuenoga Sijna; sctò prij oççito Zarqua napominjee, naaçinom obiçaajnijm sklaapajuuch ſuoje mollitue, i gouoreech: *Pò Goſpodinù naſſemù Iſſukarſtu &c.*

Upit. Prijdobro. Nijscta magnjee cijnise, da' tkò zazijuaa Sueetee, nè imaa onnuu dobruu cijnu, sctò bij imat od dobrotee karſtoue, dallise nè uffaa, i' ſumgnij ù Virri pram ſuojim poglauitijm Poſrijdnijkom, i Spaſſitegljem Iſſukarſtom.

Odgr. Nijt too reçhse moxè: inaçijee kako moggaase Apoſtol uznoſſit, i' faalit tolikoo Virrù ukaazanu od Filemona pram Iſſukarſtom, i Sueetijm? Iſtaa Virra, tkojaa naas zaduxujee uirrouat ù Iſſukarſta, too jeſt, da' oon jeſt Poslaanij, i Spaſſitegl Suijta, i Glauaar Zarquee Boxjee, iſtaa nas zaduxujee uirrouat u' gnjeggouee Sueetee, too jeſt, da su' iſtinito priategli, i' ukuçhnij prijmillij Boxji, i praauaa uuda gnjeggouee Zarquee; a' gljubit Sueetee, tkojisu Zarqua Boxjaa, jeſt iſtoo gljubit Iſſukarſta, tkoji jeſt Glauaar; i za' too tko sctujee, i' zazijuaa Sueetee, nè çinij ikakouee krijuinee Iſsukarſtu, nij gnjeggouooj Virri, dalli posctenje; a sctose çinij Sueetijm, pouratjaase u' çjaſt, i' slauu Iſsukarſtouu. Poslij çeſſaa sctijeemo u' Izhodu na' 14. da' Sijnoui Izraelskij *Virrovaſſe Goſpodinu, i' Moixeſsu sluughi gnjeggovu.* Suarh tkooga reedka, razgouarajuuchse S. Jerolim, uellij: *Nij jelli onoo doſtojanſtuo poglavitiee Moixeovo, negh inyh Sveetijh, dà tkogod virrujee ù Bogga, nè moxè prymit Virrù inaako, negh virrujuuch ù gnjeggovee Sveetee; jeer ny jee doſpivenaa onnaa gljubau pram Boggù, tkojaa hodij sluuçenaa s' nenavidoſtjù, i nè virnoſtiu pram sluugam Boxijm.*

Upit. Imaaslli tkojuu priliku priklonituu za' ſuidoçitmi taa nauk?

Odgr. Prijhijpaa jeſt prilika Stootinjaka, tkoji onnoom uellikoom uirrom, sctò imadiaase, poraad thojee doſtojanbij, daga ulaſtito pofaalij Iſſukarſt sa' ſuijm tijm, za' doteçh zdrauje sluuzi suoomu, sluuxiose jeſt za' poſrijdnijke od Poglauſtua Starijh Xudiaa.

Upit. Dalli nij jelli zalihnoo Oduitnijſtuo Sueetijh, kad Boogh zmaa, i' tolikoo dragouoglno sluſlaa naſse mollitue?

Odgr. Odgouaaraati, i pridobbijuaate lakko S. Aguſtin, gouoreech: *Dà innogaa Boogh neeçhie dà dopuuſtij, negh nà*

Digitized by Google

nà mollè Sveetijh umolliteeglijaa.

Upit. Bylli mi moggao ſvinoçit tuu iſtinu s' prilikam iſtinitym?

Odgr. Vidi S. Pyſmo ù Izhod. pogl. 20., i kgnig. Joba pogl. 42. i viditçhjes, dà *Boogh* zà proſtit gryhe Abimeleku, i prateglma Jobovym, ktydde, daga zà parnoga Abram mollij, à zà druggooga Job.

Upit. Ouy nauk od poſtovanja, i zazyuania Sveetyh, jeſſuliga uçcili Staarij Otzi, i Nauçitegli Zarquee?

Odgr. Dò iſto, i nà mnoggo miſtaa: Vid. S. Jerolim. protyva Vigilanz. Damask. kgnig. 4. od Vir. pogl. 6. Euxeb. kgnig. 3. od priprav. Evangel pogl. 7. Afanax. ù gouor. od Naviſt. ouakoo beſſidij s' *B.* Divizom. *Goſpodarize, Goſpoje, kraglize naſſa, i Maajko Boxiaa umolliſſe za' naas.* Rijçi jednaakee ſtijunſſe ù gonor. od *Bogorod.* ſtto izreçee S. Efrem. Sveetij Baxilio ù govor. od 40. Muçcenijkaa vellij: *Tko podnoſſi ſkojuu potribbu, olli nevogliù, nekſſe uteçee k' ouyzym Muçcenijzima, i nekjih mollij; da' buddee oslobbodien od zaalaa.* Sueetij Garguur Nazianzenskij ù mollitui S. Cipriana vellymu zazyvajuuçhga: *Pogledaaj naas milloſtius' Nebba, vlaadaj naas ù myru, upraviaaj naas ù boiu, povedi naas s' tobboom.* Sueety Jú. Grixoſtomo ù govor. 66. puuku Antiokensk. razmysliaa kako jedan çovik uarſtan, odijven grimizom, ſtoij ponyzien, i prighnuut prij grebbu jednoga ribbaara, molleechga, dà by ktijo umollitſse zà gniegga prij Boggu. Sveety Garguur Niſſenskij ù mollitui S. Teodora ovakoo s' Sueetzem beſſidij: *Vmolliſſe, i proſſi za' Otazbinu pry obçhienomu kraagliu, i Goſpodinu, i ako roo za' doſti nij jee, skuppu koor Muççenijkaa, zazijvaaj Petra Pavla &c.*

Od vellikooga Teodoxia dokazujee Ruffino, *da' kad s' Redounijzima, i puukom obhodiaaſſe miſha od mollituee, niiçiize baaziobiiſſe obſtaart tiliciom prijd grebbe Apoſtolaa, i Muçcenijkaa, proſſeçh priuruvçhie pomoçh od Boga: pò umolliſtiu Sveetijh.* Vid. S. Aguſt. ù zbor. 84. ſvarh Ju. ù govor. 17. od rijç. Apoſt. ù kgnig. od pomgn. zà martu. pogl. 4. Viktora Utiçensk. kgnig. 3. od progonit. Vandal. S. Leona gouor. 5. od Vodokarſt. S. Gargur. i S. Bern. s' tkojim slaagaju ſuij Piſmaazi katolizi, tkoji posnij gnijh pi[illegible], i chiutiçoje obchinioo, i obsaaj Zarquee.

Upit. Tkojaa dobra, i molloſti prinoſee Sveetij onnyzym, tkoji gnijh zazyvajuu?

Odgr. Nè moxeſſe izreçh tkolikaa dobra obiſaainij jeſu Sveety umollit ſuojim bogogliubnym. Oſtavimiſi zà ſad ſà ſtraanee beſſidit od prysi. Maajkee Boxjee, tkojaa pravicno noſſij nazvaanie Maajkee od Milloſardja poraad milloſtiuuh, ſtò brez priſtanka proſſipaa ſuarh ſuegaa Suijta: S. Antona, Illario, Leonardo niſſuliſſe barx uçinili çudnouatij ù kraglieſtuu Franzee poraad nè moçhnijkaa ozdravienijh, tamniçaaraa oslobbodienijh, i tolizijh oſtaalijh doſtojanſtuaa gnijma pridaanijm od Bogga, tkoji ktijaasselih çinit poznat Svytu zà ſvoje prateglie, i ukuçhnee? Dalli ſtò ny jee duuxan vas Suijt obrani Sveetijh Apoſtolaa Petra, Paula Stipana parvoga Muçcenijka, i S: Nikolee Biskupa. Razgledaaj xyuote Sue, etijh Marlee Magdalenee, Agneexee, Agatee, Dominika, i tolizyh oſtaalijh Sueetijh. A ſtò druggoo razglaſſiujuu tolikee prij vellikee Zarquee, ſagraadienee nà poſtenie, i poſveetienee nà imme Sueetyh, Maalaa pomolliſtja, Puutovanja, Zaviti, Prilike, negh dà Sueetij imaduu vellikoo virrouanje prij Boggu, zà iſproſſit ſvojim bogogliubnijm mnogghee, i prij ubilixivee milloſti, kakonojih dò iſto i prijmajuu?

Upit. Dragouogino bij çujo od tebbe duij prilike, parvuu od poſtouanja Sueetijh, drugguu od milloſtiuuh prijmienijh od onnijzijh, tkoji gnijh bogogliubno zazijuajuu.

Odgr. Prem dà çijnijm, dà jeſt ſu uiſſice nadoſtavjat druggaa ſuidoçanſtuaa

nad

nad tolikaa, ſčtoſam dò ſad primio, neeçhju oſtavit pravituam duij prilike prijlijpo oudij priklonitee. Evo parvaa.

U' onnooi prixeſtokooj kugghi, tkojaa mallo nè sà ſuijm poraazij Rijm ù dobba Agatona Papee, tkoji uçinij S. Saabor obçhienij ù Zarigraadu, mnogghij vidiſsee Angela, tkoji kopiem guozdenijm ù ruuzi hodeeçh pò graadu, jur mallo nè puuſtomu od çegliaadi, ſčtò olli palla bijaasse pod Boxjim biçem, olli poghinula od ſtraaha, dà traava bijaaſſe poreeſtla vellizma pò ulizam, tkoliko kraat udaraaſse ù vraata ſvakee kuçchjee, tolikooſſe drugghij daan nahodiaasse ù ſvakooj çegljaadi martuee. Nevoglian oſtadak gradjaanaa meju too kad molliaaſſe Goſpodina, dà uzmaknee ſvoju ſarxbu, bij objaavienoo jednomu bogogliubnomu çegljadetu, dà druggooga naaçina nè bijaaſſe zà uçuuvatsse od kugghee, negh ſagraadit Otaar prijslau: Muſceniſkou S. Sebaſtianu ù Zarqui S. Petra od uzaa, i prinijt gnjeggoue Oſtadke. Takooſse uçinij, i udijglſse kugga ſuſtavij.

U' Graadu Bordeos budduuchsse uxegla jedna kuçchja, dò malloſse uçinij vellikoo razaxganje. Plakaavu oxalloſtienij graadiani, tkoji pritekli bijaajuu nà taa nevoglnij ogleed, nè tolikoo porad ſadaſnee ſčtettee, tkoliko poraad oçcitoga razruſsenja, ſčtò prijtiaasse oggagn blizjim kuçchjam. Bijle bij ù iſtinu takoo zaman ſuze, kako vodde obilno izlijvenee nà oggagn, daſse nè bijaajuu utekli k' *S.* Martinu ſuoomu obraniteglju, tkoji s' Nebba sluſsajuuchjih, ù çjaas ugaaſſij ſnaagu togaa xeſtokoga paruoga ſtuora.

Upit. Tkojaa jeſt koriſt Sueetijm od poſčtovanja, i poſčtenja ſčtò Virnijzi prikazujuu pram gnijma?

Odgr. Ovijzijmſse uzmnoxaavaa slava namijrnaa.

Upit. Onnij, tkoji iſtee raſprauiajuu, jeſsuli kadsod pokaaranij od Bogga?

Odgr. Dò iſto. Tolikooſse dogodij nijkomu Donatu roddom Afrikaninu, i Poppu Zarquee Milana, tkoji zloo gouoreeçh nà jednooj zgodbi od *S.* Ambroxia, bij udijgl pokaaran od Bogga naaghlom ſmartju.

Bijaaſse ù Darxavi Massee nijkij Vojnijk, tkoji poraad nè navidoſti, ſčtò noſsaaſse *S.* Frani, nijkadſse nè ſuſtavaasse omraçaavat tkoliko ikad moggaaſse krijpoſti, i çuddeſsa togaa Sueetoga. Progoniaaſse puutnijke, tkoji dohodiaavu pohodit gnjeggovo tillo, o oçcito ozloglaſſijvaſse gnieggove koludre. Jedan daan uſpaalijuſſiſse od veçh gijdom poraad opaakoga obiçaaja, nadoſtavij ſvojim otrouniim rijçma ovuu prigarduu pſoſt. Jedda Boogh bij dao, dà poghineem danas, ako taa jeſt Sueet. Nè okaſnij Boogh doſtooinijm pedipſſiom, jeer iſtij daan budduçhsse ſvadio, i uvrijdio ſvooga jednoga brattiçhja, od ouogaa bij ubijveen.

Upit. Nà tkolikee naaçine obiçaaina jeſt Zarqua poſčtovat Sveetee?

Odgr. Paruo poſčtenjem, i obsluuxenjem çijlouitijm kakono priateglie, i uxuchnee *Boxjee*.

2. Cjaſtit nà izvanka gnijouo imme, Prilike, Grebbe, Zarque, Otaare, i oſtadke.

3. Proſſit gnijovu pomooch.

4 Sveetkovat gnijoue *Sveetkovine*, i povijdat puuku gnijoou xijvot, i çuddeſsa.

5. Naſtojat prilikovatjih ù *Sveetijm* krijpoſtima.

PRIJGOVAARANJE
Od zazivjania Sveetijh.

Upit. PYtaſse, jelli dopuustienoo zazijvat *Sveete*:, tkoji kragliujuu nà Nebbu ouijm, olli ovakouijm gouorenjem: *Sueetaa Mario molliſſe za' naas. S. Petre molliſse za' naas. Svij Sveetij umolliteſſe za' nàas?*

Odgr. Katolizi vellee, dà jeſt poraad mnozijh razloogaa, i paruo, jeer *Ss.* Otzi pojadddossee nam izgleed.

2. Jeer obiçaaj zazijvat Sueetee, prijmien

Digitized by Google

mien tia od Apoſtolaa, ſuakdaſse jeſt uzdarxao ù Zarqui.

3. Jeer Sueetij ſeeſtijm ſudeſſima pokaazaſsee da' ſujuu zazijvanja xijuchijh, i da' mogguu, i dajih hoſchjee pomoſh. Vid. Teodoret. kgnig. 3. pogl. 4., i kgnig. 8. Garzima, S. Aguſt. kgnig. 22. od graad. i na' oſtaalijm mijſtijm, S. Garg. kgnig. 3. od ſvoj. razgovor. pogl. 22. S. Garg. Turon. od slau. Muſçenyk. i mnogghee oſtaalee Povijdauze ſvakee dobbi.

4. Ouij blagoslovienij obiſaaj Katolickij potuardij oblaſtiu ſuojoom drugghij Saabor Niçenskij, i Gaugrenskij pogl. 20. i Trentinskij Sid. 25. Napokoon, ako, kakono i Apoſtol ſvidoſçij, da' Sueetij jos xijvuuſh na' ouom Suijtu, mogguu dopuuſtno, i koriſtno bijt zazijuanij od naas, tkoji razlogh jeſt ſadjih nè zazijuat, kad xyvu slaunij na' Nebbu.

Krijuovirzi, tkoji pò ſuoomu obiſaaju ruugajuuſse od daunjenijh pridaanjaa, od sloxnoga priſtanuutja Zarqnee, i od dillaa bogogljubſtua, i Zakonoduorbaa, ſinee oudij mnoga oporiſtia.

Parvo. Zazijvanje Sueetijh paruooſſe zapouijdi Deſsetizee ſuprotijuij, ghdijſse uellij. *Klagniatchjeſse Goſpodinu Bogu tuoomu, i Snjegbachies ſaamoga sluuxit.*

2. Nij jee druggoga Poſrijdnijka meju Boggom, i gliudma, negh Iſſukarſt.

3. Zazijvat Sueetee jeſt jedno ſumgnit ù Virri, i nè imat jednu doſtojnuu çijnu od Bogga, i od Issukarſta.

4. Zazijvanje Sueetijh jeſt ſtuaar taſſtaa, zalihnaa, i nè krijpoſtnaa, jeer onnij nijſſto nè znaduuch od naſſijh poſaalaa; nè mogguu naas uslisſat.

Suaa ouaa razloxenja nijſſta nè ſuidoçee. Trij parvaa lakkoſse pridobbijuajuu çetuartijm razlogom, i ſſto od zgoor za' naas prikaazaſmo. Jeer, Apoſtol ako zazijuanjem Sueetijh jos xijvijh, kakonoſse vidij na' tolikoo miſtaa ò kraju ubilixenijm, nè grijſſij protijva parvooj zapovijdi, nijt uvrijdiujee karſta poglavitoga poſrijdnijka, i nè ſumgnij ù Virri, i ù jednu riiç, nè moxe nijkaako bijt prikoren: zaſſto tolikaa vikka kriuoviraaza ſuprotijua Katolizim, kad jednaakom Virrom zazijuajuu Sveetee jur blaxenee ù Raju? za' ſſto ako ouaa naslijdaa jeſt dobraa; Boogh ſaam hoſchje bijt klagniaan, i sluuxen, daklesse nè imaduu zazijvat Sueetij s' Nebba; za' tkoji razlogh neçhje bijt takoo: jer dobraa ovaa; Boogh ſaam hoſchje bijt klagnjaan, dakleſse nè imaduu zazyvat Sueetij jos xijvij, i uojujuuchij na' zemgli? Jeer riiç *Saam* kad vellijs: Boogh ſaam hoçhje bijt klagnjaan, takoojer razluçujee, i izmeççhjee Sueetee ſvijtounee, kako ſveetee Nebbeskee. Sù viſſiee, ako dobraa jeſt ovaa naslijdba: Iſsukarſt ſaam jeſt poſrijdnijk, dakle Katolizi za' maan zazijuajuu Sueetee Raja: takoojer bijtçhje dobraa ovaa: Iſſukarſt jeſt ſaam poſrijdnijk, dakle zlò dillouaa S. Pauaal priporuçujuuchſse ſueetijm xijvuuchijm na' zemgli. I naaj poslij, ako jeſt dobraa naslijdba ovogaa nareçenja. Katolizi zazijvajuu Sveetee Raja, daklesse nè uſſajuu od dobrotee Boxjee, i doſtojanſtuaa Iſsukarſtouijh, takoojer bijtçhje dobraa naslijdba od ouogaa druggooga: S. Pavaal zazijuaa ſueetee jos xijvee na' zemgli, dakleſse nè uſſaa ù milloſardje Boxjee, i ù doſtojanſtua Iſsukarſta poſrijdnijka. Dalli nijſsu za' doſti ovaa oporiſtja, kakonoſse jeſt ſuidoçilo ù proſsaſtomu ſctijueniju, i odveçchjee.

Cetuartomu oporiſtju odgovoriloſse jeſt ù proſsaſtomu Sctijveniju, ghdijſmo uçcili, na' tkoji naaçin Sueetij poznavajuu ſctò mij çinijmo na' zemgli. Oſtajee oudij razmijsliat, tkoliko kruupno ſvidoçee ſuprotijunizi ſuoja nareçenja. *Covik martau* [vellee onni s' Jobom na' 14.] *neeçhje znat hoſchjeelimu gnieggovi Sijnovi bijt plemnischi, olli nè*, Izarkorſctijuſtuom Iſusſa Sirakova

na' 9. *Xivuuchij Znaduu, da' umrijo imaduu, dalli martuij vech nijſſta nè znaduu.* I' s' Ixaiom na' 63. *Abram nyſſta nè znadde naas, i Izrael nè poznade naas.* Ouaa nareçenja nijſſta nè sklaapajuu protijua nama, nè zboreechſse oudij od duſſiaa Ss. Otaazaa, zafuorenijh tad ù Limbu, dalli od Sveetijh slaunijh na' Nebbu, tkoji poznaavajuu naſse molbe pò obiaavienju, ſſtò imaduu od Bogga, i gliubçe naas pogliubienjem izvarſnijm gliubavi, kakono gradjaani Nebbeskij, ghdij gliubau jeſt ù ſuojooj veçchiooj ſnaaghi. Ouaa razloxenja ù iſtinu tolikoo jeſsu dobraa, tkoliko da' bij rekao. Tamniçaari, tkojiſu na' dnò Tuardjavee Londrenskee, nè znaduu, ſſtoſse zgadjaa ù toomu graadu, dakle nij Gofpoda togaa Duoora. Za' too ouaa miſta Piſſma nijſsu priklonitaa za' zazijvanie Sueetijh, kakono bij ù iſtinu ktijlli krijuovirzi; nijt za' gnijh çinij ſvidoçanſtuo *S.* Aguſtina, tkoji ù kgnig. od pomgn. za' martuee pogl. 13. gouoreeçh ſvarh izreççenoga reedka Ixaiee, ſvidoçij, da' Sueetij nè poznaavajuu naſse ſtuaari; jeer *S.* Aguſtin gouorij oudij ſſtò Sveetij mogguu poznat na' Nebbu, ſſtò ò gnijovooj naravi viſſij, prijmienooj ù ſuoomu çijlovitomu bijtju narauskomu, tkojaaſse mijſal Sueetoga poznaavaa oççito po ſuidoçanſtuima, ſſtò prinoſſij meju slijdeechijm poglavjem tijzijh kgnijgaa. Za' too Kalvino iſtinito iſpovijdaa, daſse nè moxe od ouijzijh rijçijh Ixaiee izvadit ikakonoo ſtaaunoo ſuidoçanſtuo protijua zazijvanju Sueetijh,

SCTIJVEENJE XIV.

Od oſtadaakaa Sveetijh.

Upit. JElli ſtuaar uçijtauliuaa imat ù poſſtovanju oſtadke Sueetijh?

Odgr. Nè; dalli jeſt jedno dillo karſtianskoga bogogliubſtua, i Zakonoduorbee.

Upit. Jelli daunien obiçaaj poſſtouavat Oſtadke?

Odgr. Ptijdaunien. Vellikij Vojuoda i Prorok Mojxeo kad izvede puuk Izraelskij iz Egipta, prineſse i koſti Joxefove, pò naredbi ſſtò podadde iſtij Patriarka umiruuch ſuoim Sijnovima. Izaſsaſt: 13. Izhod. 50.

Kraagl Joxia budduch razruſſio ſvee kype, tkojimise klagniaſsee kraagli parvasny, ubbio kryvee Reedounijke, Uçijtauze, i Gaatauze, i iskorenuo naſtojanjem nè prilikovanym ſvakij biligh kypoklagnianja ù ſuoomu kragljeſtvu, ſasegaauſſi koſti martuijh nà Otaarima poſveetienijm kryvym Boggovima, oſtauij nè taknuut greb duoizee Prorookaa, tkoji dooldoſſee jedan iz Xudiee, à drugghij iz graada Samariee. 4. kraagl. 23.

Vidi ſſto od oſtadaakaa S. Juana pijſiee Baronio Snop. 4. godiſt. Goſpodin. 362. i Snop. 8. od Oſtad. S. Paula godiſt. 594.

Uvodeeçh Zeſſar Arkadio Oſtadke Proroka Samuela ù Zarigraad, navaaly tolikoo mnoxtuo puuka, kakono dà by imao vujt iſtij Prorok xyv. Sigebert. ù ſvoj. kron. godiſt. 406.

Koſtantino vellikij uçinij ſagraadit ù iſtoomu graadu jedan prij vellikij Tempal, ghdij prijpoſſteno uçinij poſtavit Oſtadkee Ss. Andriee, Lukee, i Timotea. S. Jerol. prot. Vigilan.

Kako paak Zeſſar Juſtiniano primiſtiajuuch ovee ù jednu Srebarnuu skrijgniu, poſtauyjih kod uellikoga Otaara iſtee Zarquee ſſtijeeſſe pry Suriu Snop. 5. nà 18. Lyſtopada.

Zeſſar Leone zapovydi, daſſe krijx, i S. Oſtadzi poſtavjat nè imaduu nà Miſta nè poſveetienaa, dalli ſaamo ù Zarque vellikim bogogliubſtuom, i dopuuſtianem Biskupaa, kakoneſſe vidij pò slydeechjooj naredbi: *Narediujeemo, dà nè tko ù zgradje obchienee olli ìnaa miſta zà naſlaadienje puuka ſagraadienaa pry poſſtovany krijx, i Oſtadke Ss. Muçcenykaa nè podobno unyt ſijlujeeſſe, dalli ù bogoſtounuu Zgradiu, ſuittovanuſſiſſe dalli prija, kakonoſſe priſtoji, ſ' bogogiaſtnym Biskupima.* Vid. Saab. Trent.

Digitized by Google

Trent. Sid. 25. od zazivan. poſctouan: i Oſtad. Sueetijh, i S. Prilikaa.

Upit. Tkoji razlogh jeſt imat poſctovanje praahu; i Oſtadkom Sueetyh, budduuch tolikoo naſſemu vidyniu od nyſcta, i kudjivij?

Odgr. Jeerſu oſtadzi, i dyli çegliaadi doſtoojnee vellikoga poſctovanja poraad gnijouee Sveetignjee, zà doteçh tkojuu onni naſtojaſſee, ollis ſctoſſe jeſt ſuakda Boogh doſtojao dillovat çeeſtaa ſuddeeſſa pò iſtim kakono ſctijeemo ù povydanjima.

Upit. Tkojiſu byli Sueetij, tkojiſſe naglaaſſiſſee poraad poſctovania, i bogogliubſtua vlaſtitoga; ſcto imaddoſſee pram Sveetym Oſtadzima?

Odgr. Pyſſiavaz xyvota. S. Bernarda povydaa; dà ouy Sveety prijmij bogogliubno; i zakonoduorno tudno nykee Oſtadke S. Judee Apoſtola, ſctomu poslali bijaajuu iz Jerozolima; i kadſſe naajde nà izdiſſaanju zapovidij, damuſſe poſtavee nà parſſi, i ukopaajuu s' gnym, zà imatjih ſobbom nà daan obchienoga uskarſnutja.

Sueety Frano Borgia darxaaſſe ù velikooj çyni oſtadke, i prilike Sveetyh çineechjih nareeſſit ſctò ghizdavijee, i veçchiee moggaaſse, budduuch obiçajan reçh; dà zlaato, ſrebro, i draagoo kamenje bogliesſe nè ulaagauu, negh kad sluuxaavu nà poſctenje Boxiee; i gnieggouijh Sueetyh: Akomu paak tribouaaſse tyzat tkoji S. Oſtadak, izgovarao by radoſtan ouee rijçi: *Pozdravjaam vaas, ò S. xaloxi, ſcto Boogh nam oſtavy ù ovooj dollini ſuuxaa xà naſsu radoſt. Pozdraviaam vaas, uſtanie naſſega ſpassenia. Priſpitchie onny ddan, ò Praahu, kad lypoſtiu odyven unyvatebies vyçgniee ſuijtloſti, i duſſie vaſse ſiaimiee od Sunxa, i vaſse priſtolie ſijuarchie nà Nebbu.* Kgnig. 4. xyuot. pogl. 4. brooj. 17. 18.

Povijdanje trodylnoo Kgnig. 11. pogl. 7., i Niceforo kgnig. 4. pogl. 3. dokazujuu, dà Zeſſar Teodoxio bogogliuban bijaaſse od Oſtadaakaa Sueetijh, i zà tooſse kadgod by odijo ſtarom, i razdartom odijchjom, ſctò ostavio bijaaſſe nykij Biskup Ebronskij jur martau ù ſumgni Sveetignjee, mysleech prymyt tkojuu vlaſtituu milloſt pò dotaknuutju tee odyçhjee poraad opaaza Sveetignjee martuoga.

Uelliky Antona darxaaſse prij pomno, i naſtoojno odyçhju S. Paula parvoga puuſtignjaka, sloxenuu lyſtiem palmee, i sluuxechſse od tee ò Vazmim, i Duhoyim; kakono od ureeſſia blaghdanoga: Od ouee odyçhjee, i oſtadka togaa S. Starza pijſſiao jeſt vellikim millynjem S. Jerolim: *Mollim, tkog od ovaa ſctijees, dasse ſpomeenes od Jerolima grijſniika, tkoomu ako bij Boogh obijr dao, odabrao bij bogliee odijçhiu Paula s' gnieggouijm doſtojanſtuima, negh grimiz kraagliaa s' pedipſſim gnijovijm.*

S. Ambroxio veçchjee jeſt çynio çavle, tkojim by propeet S. Agrikola, negh pry vellikoo blaago zlaata, olli ſrebra. Faal. Diuiz.

Upit. Jelli ikad Boogh ugodio vlaſtitijm milloſtima onnyzym, tkoji bogogliubſtuo imaddoſsee pram Oſtadzima Sveetijh?

Odgr. Jeſt; Jeerſse pò tyzijm izgonee Djavli. Metafraſt. ù xijv. S. Cira, i Juana 13. Sijçgnja: Uid. Baron. ù gnjeg. ubilix. Muççen, iſpiis. Rijmsk. na' 25. Sijçgnja, ghdij beſſidij od oſtadaakaa S. Babilee Bisk. Antiokenskoga.

Pomaamienij, olliti obſidnuuti od Djavla jessu oslobbodienij S. Aguſtina kgnig. 22. graad. pogl. 8. govoreeçe od Oſtadaakaa Ss. Geruazia, i Protaxia.

Slijpij prijmajuu vijdinje. Paulin. ù xijvotu S. Ambrox. pram doſpijtku, Baron. Snop. 5. godiſt. Goſpodin. 400. Beda kgnig. 1. povijd. Inshilteree pogl. 18.

Nijmij rijç. Baron. Snop. 11. godiſt: 1054.

Betexnij vudaa mizzanie. Baron. Snop. iſtij godiſt. 1086.

Nemochi, kugghe, otrovanje aera uſtavjajuuſse prijd *S.* Odſtadzijma ù Proceſſionu noſſenijm . *S.* Garg. Turon. Kgnig. od *slau. Iſpovijdnik. pogl. 76.*

Martuij uskrijſſienij jeſu. Kgnig. 4. kraagl. pogl. 13. S. Aguſt. kgnig. 22. graad pogl. 8., ghdij beſſidij od Oſtadáakaa S. Stipana paruoga Muççenijka .

Tiſſee godine Morskee S. Gargur. Turon. kgnig. 1. od slau. Muçcen. pogl. 79.

Ugaaſſiujuu uxganja . Breu. Rijmsk. *Sveetk.* S. Agatee nà 5. Vegliaçee .

Izbavjajuu od potoppa. S. Garg. Turon. kgnig. reçcen. pogl. 83., Baron. Snop. 8. godiſt. 590. Vid. S. Aguſt. piſctol. 127. *S.* Ambrox. piſt. 83. i ù gouor. 91.

Izbaviajuu od ſuakooga zla. Baron. Muççenijk iſpijs. nà 9. Svijbgnia, beſſideeçh od prineſſenja Oſtadaakaa *S.* Andriee Apoſtolo, i S. Nikolee Biskupa Mireaskoga.

Upit. Kad tolikee daare dopuuſtjaa Boogh bogogliubnijm od Ss. Oſtadaakaa, pravoo jeſt , dajih vellikijm çhjvutienjem bogogliubſtua imaamo ſctovat ?

Odgr. Prij dobro vellijs, i ovakoo chjuutiſſee ſvij Ss. Otzi , i Nauçitegli Zarquee. Vellij Damaskanin: *Iſukarſt nam podadde Oſtadke Sueetijh, vruutke ſpaſsonoſnee, tkoji izviruu dobroçinſtua. Pò ovijzijmſse tirrajuu Djavli, nemochnijzi zdrauie prijmajuu, uijd slijpij, gubbavij çiiſteeſse, pridobbijuajuuſse napaſtovanja, i zlovogliſtua, Kako dakle nè imaduuſse darxat ù poſctenju ovee koſti, Zarque Dnuha ſueetoga, tkojee oon imaa uskrijſſt nà slavu , i pò tkojim nama izxiçcuu tolikaa dobroçijnſtua ?* Kgnig. 4. od vir. pravovirn. pogl. 4.

Upit. Tkoji kudee , pogardiujuu , i nè poſcteno uzdarxee , i primetjuu *Ss.* Oſtadke , nij jellijih kadgod Boogh pedipſſiao?

Odgr. Dò iſto . Poviidaa S. Garguur vellikij, dà nijkij Longobard krijuovìraz buduuch jednoç naſsao jedan od onnijzijh kgliuuçaa , tkoji skouaanij pò zapovijdi Papee zà poſtavit ù tee ſctogod ſtargotinee veruugaa *S.* Petra , iz parva zà nijſctaga darxaa, negh offittijuſſiſse, dà bijaaſse zlaatan , zduixega s' zemgljee, i podrij noox zà uçinitga ù kuuuſſiç, mijsleech okoriſtitſse . Dalli tad dopuuſtij Boogh pò ſuoomu pravednomu ſuudu , da' vuijdee ù gniegga Djavaal , i dà ſaam ſebbi rannij garlo , ij nà tà çjaas martau paddee . Priſpij poslij togaa dò mallo Antario kraagl Longobardskij s' ſvojim Duoranima , i izaznaauſſi taa dogadiaaj, tolikooſse ſvij priſtraſſiſsee, daſse nijtko çhutijaaſse xuudit zduighnut taa kgljuuç s' zemgliee . Dozvaſse nijkooga Longobarda Katolika immenom Minuzia , daga uzmee , poznaajuçhga çovika pravednoga , i kraagl Antario çineech skovat drugghij jednaak, obba poslaa S. Garguru s' dokaazanjem çudda . Baron. Snop. 8. godiſt. Goſpodin. 585.

Velle xeſtij bij pedips Boxji ſuarh iſtijh krijuovirazaa, ghdij hittissee nà oggagn koſti *S.* Martina ù graadu Tours , jeer poslaauſſi nà gnijh Maç Katoliçhij , oſtaddoſse ſuij dò jednoga izſiçcenij. Vid Baron. ſuarh Muçcenikispijs. nà 18. Oxuujka , ghdij beſſidij od Vopiskee Franzeskee , ſctò muhe poraaziſſee za' pedips , ſctò pogardila bijaaſse Oſtadke *S.* Narçiſſa .

Upit. Imaduuliſse barx darxat ſaamo ù çijni od Oſtadaakaa koſti , i Tijleſsa *Sveetijh?*

Odgr. Nè ſaamo ouaa , dalli mij ſctujeemo i ſtuaari izvanskee , ſctojim pò obiçaaju priſtojee ; olli jeerſu bijle orudja gnljouee *Sveetignjee*. Takee jeſſu odijçhje , Vlaaſſi , Braada , Cilicie &c.

Vpit. Potuardijli too ikad Boogh çuddeſſima?

Odgr. Dò Iſto . Iſukarſt ozdravij karvotoçnizu, tkojaamuſse bijaaſse dotakla kraja odijchjee . Matt: 9. Luk. 8. Nemo-

moçhnij, i Muçcenizi slobbodnij ostavaavu tijquuch parteniſtie, olli ſctogod S. Paula. Vid. Brev. Rijmsk. ù scijv. S. Petra k' uzam na' 1. Kolovoza.

Upit. Jelli ikad Boogh istij poſctovao Oſtadke Sveetijh vlastitijm poſctovaniem?

Odgr. Jeſt. Boogh istij pò Angelima ukophaa tijleſsa Moixea, i S. Katee Diuizee i Muçcenizee: zazuaa na' xijvot jednoga Martza, tkojiſse bijaaſse dotakao koſtiuuh Elixea Proroka: obraanij od Laavaa tijlo jednoga, Proroka ubbiuenoga. i ſvakda mnoggaa dillovaa glaſſtovitaa çuddeſsa pò Oſtadzima ſveetijh, kakono od ſuojih doobaa ſvidoçij s. Aguſtin ù kgnig. 22. graad. pogl. 8., i kgnig. 21. protijva Fauſt. pogl. 21. ù piſt. 135. Kgnig. 9., ù iſpovijd. pogl. 7. s. Baxil. ſuarh Pſalm. 115. S. Jerol. protijva Vigilanz., Damask. Kgnig. 4. od Vir. pogl. 16., i ſctò izrekoſmo ù ouoomuu ſctijvenju.

Upit. Bijlli imao tkojee ſvidoçanſtuo glaſſiovitoo od tkooga ſueetoga ſuarh poſctovanja priſtoojnoga Ss. Oſtadzima?

Odgr. Evoga: *Jaa ſctujeem ù putti Muçcenyka ranne prymienee zà Iſſukarſtovo imme: ſctujeem gnieggovu uſpomenu, tkoji jeſt vyvio ù vykouijkooi krypoſti: ſctujeem praah poſueetienij iſpovijdiu Muçcenijka: ſctujeem ù praahu ſimmenia Vieggnioſti: ſctujeem tylo, tkojeeme uçcij gliubit mqoga Goſpodina, i nè ſtraaſſitſſe od ſmarti zà Iſſukarſta. A' zaſcto neeçhjee Kirnyzi poſctovaavat pnnoo tijlo, od tkoogaſſe bojee i Diavli, tkojiga otuuniſſee nà mukkam, dulliga proslaviajuu ù grebbu? Sctujeem dakle tijlo, tkojee karſt poſctovaa ù Maçcu, i tkojeeçhie s'gnijm ù Raju Kraglievat.* Dovlee S. Ambroxio beſſidij.

SCTIJVEENJE XV.

Od Puuttovanjaa.

Upit. JElli ſtuaar uçijtaujivaa hodit ù Puutovanie zà pohodit, kakono çinee katolizi, Zarque, i Oſtadke Sueetijh?

Odgr. Ny jee: dalli jeſt dillo bogogliubnoo, i çjaaſt ſctò Sueetym çinymo, kakono priateglima Boxjim, dà pò gnijovijm umolliſtim iſproſlee mnoggaa dobra duhounaa, i tyleſnaa. Vid. Saab. Tren. Sid. 25. Naredb. od zazyvan, i Oſtadk. Sueet.

Upit. Daunienij Patriarke jeſſuli imalli too chiuutienje?

Odgr. Jeſſu, i poſvidoçiſſee glaaſſiom, i pijſmom. Trij Kraaglia tja iz Iſtoka doojdoſſee ù Jezuzolim zà poklonitſſe Iſſukarſtu, ghdijgod bijga nasli. S. Matt. 2. Hadum Kraglizee Etiopskee doojde poklonitſse ù Jeruzolim. Dill. 8. Sueety Ignazio uçcenyk S. Juana Euangeliſtee upiſtaa od gniegga dopuuſtienje zà poojt s' mnozym oſtaalijm ù Jeruzolim vidit Maajku Boxjuu s' inijm ſueetijm. Vidi ſctò vellym od poſctovanja k' grebbu karſtovu ſnop. 1. dyl. 1. pogl. 5. Styuen. 9.

Sueetaa Luçia ſadruuxij ſuoju Maajku nemoçhnuu dò grebba S. Agatee ù Kataniu, i iſproſſijooi zdravje pò gniezinu umolliſtju.

S. Juan Grixoſtomo ù ſuoomu gouor. 5. ſvarh Jobba ukazujee gliubau, ſctò noſsaaſse uzam S. Pavla ovyzijm ryçma: *Kristjo bij naxitiſſe, ghdijſu tee uze, i vydit verughe Diavlima ſtrahovitee, i poſctovaanee od Angelaa. Dame nè uſteezajuu duuxnoſti mooga dillovanja, i mlohauſtua tijla, nè bij jur bijlo iſtina, dà bij uzmaknuo od puutovanià tolikòo duggoga za' vydit verughe, i zamnizu Paulovu. O' blaxenee uze, à blaſenee ruuke!* A' ù gouor. 66. puuku uellij: *Grebbi Sluugaa Propetoga jeſſu opaznij od Duogra kraaglskijh poraad uzgania onnijzijh, tkoli prilazee. Iſtijſse Grimiznijk ſtijskaa, i poſtauàjuuch na' ſtruanu oboloſt, mollij Sueetee, da'*

pry

Digitized by Google

ſprij Boggu za' gnieggalſe ù mollee; i edna glaava okrunnienaa zoueſvoje braniteglie jednoga prizornijka, i jednoga ribbaara, obba ſur martuaa. I opeet ù gouor. ſuarh Piſt. k' Rijmianima: *Tkoçhiemi dopuuſtit, da obgarlijm tijlo S. Paula, çelujeem gnieggoou greb, i razgledaam praah togaa tijla, tkojee iſpunnij ù ſebbi mukku karſtovo, i noſſij gnieggove vartline?*

S. Aguſtin ù Piſt. 205; k' C. irilu Biskupu Jeruzolima nagovaaraa pooſt ù Jeruzolim pohodit Oſtadke S. Jerolima.

Upit. Suarh tkojihſe razloogaa utemegliujee too bogogliubſtuo?

Odgr. Poviditçhjeti too S. Aguſtin ſnop. 20. protyv. Fauſt. pogl. 21. *Sſlujeemo ſueetee kad pohodijmo miſta Boggu poſveetienaa nà gnijovo poſſtenie, daſſe pò vidijniu iſtijh Mijſtaa uzbuudij ù nama veçchiee bogogliubſtuo, i veçchjaa gliubau pram onnijzijm, tkojeechiemo moçh prilikovat. A' joos jeer znaamo, da' Boogh ù nijkijm Zarquam dillujee za' nemochnijkee pò ſuojim ſueetijm mnogza çuddeſſa, ſſtò neecçhie da' indij dillujee, kakono inijm Sueetijm kad xijviaavu nà ouom Suijtu, podadde krijpoſt ozdraviatijh, ſſtò nè podadde oſtaalijm, jeer hoçchie razdijlijuat ſuojedaare pò ſuoomu nè ſaznaanomu providianju.*

Upit. Alliſſe nè moxee zataajat, daſſe nè zgadiajuu mnogga brezrednaa ù puutovanjima poraad ſvarhee, ſſtò mnogghij imaduu zà naslaaditſſe, i sluuxit raskoſſi.

Odgr. Iſtina jeſt: dalli sà ſuijm tijm puutovanja, nè imaduuſse odmetiat. Nij jee dilla takoo ſueetoga, daſſe nè moxe çinit krijvom mysliu. Oççitnik Evangelia pooide ù Tempal, nè zà mollitſse, dalli zà uçinit mnogghee grijhe. Nysu brez vellikoga razloga ukori S. Aguſtina ù kgnig. zgoor reçcen. pogl. 29. i S. Ambroxia kgnig. od Eliee, i Poſta protijva omnijzijm, tkoji ſakupiajuuçhiſſe k' grebbima Sueetijh Muçcenijkaa trattiaavu urijme ù razbludam, i ù nè poſſtenooj buki, budduuch gruubaa ſtuaar, i nè doſtooinaa [kakono çyni) S. Jerolim] ktijt çiaſtit raſpuſtnoſtiu xijuota Muçcenijke, tkoji odraaxaſſee Boggu poſtom. Razmyslianie ovijzyh zlyh sluuxbaa bij onnoo, ſſtò naghnaa prijbogogliubnoga Tomaſſa Kempis izreçh: *Tkoji uelle puutujuu, malloſſe kad ſuèetee.* Velly oon od zlee sluxbee, jeer niſſta magniee jeſt iſtina, dà puutovat k' Miſtima ſveetijm jeſt dillo ſueetoo, i poſaalie noo od Zarquee, i od Ss. Otaazaa; i dillovaanoo od Sueetijh iſtijh.

Upit. Nauçime dakle, kakoçhiujih çinit?

Odgr. Naaj paruo pomgnitſse imaa, dà ktijuuch zaçeet too dillo ù daan Suetaznij (ſſtò nè bijte faalio dà çinijs) nè doojdees oſtaavit S. Miſsu, jeerſse prija imaduu iſpunnit dilla zapouijdi, à paak onnaa ſſtò priſtuupajuu.

2. Iznaideſse druxtuo çegliaadi bogoſtraſnee, olli barem naſſooj uarſti prikladnee. Sſtonoſſe zdruxujuu Diuoojke s' Mladiçhim, i Dumne s' Zarquenizima, tooſse nè by imalo dopuuſtiat. Sù viſſice korij gnijoou ſpol, i uzdarxanje skiitatſse. Dò iſto S. Jerolim too nè byjim dopuuſtiao, tkoji velle magnijm razlogom nè ktijdde dopuuſtit Paulinu koludru.

3. Nekſse nè zaçimajuu taſſtaa govorenja, dalli nekſse beſſidij ò ſtuaarma Boxanſtnenym, i glaaſſiom lakijm gouory Rozarie.

4. Nà miſta odreedienaa zà pokrijpitſse, nekſse obsluxujee trizmenoſt, i ubighneesse buukka, taſſtee zabave, i naslaadienja.

5. Nà miſtuſse puutouania, kadsse namirij prigoda, imaduu puutnizi iſpovidit, i priçeeſtit nà poſſtenie togaa Sueetoga, çinit reçh Miſse, prikaazat almuſtuo ſuijçhiaa, olli pineezijh &c. Suakaa s' mysliu zà prijmit od Bogga pò doſtojanſtuima ſueetoga onnaa dobra duhounaa, i tyleſnaa ſſtoſu pomrib-

Digitized by Google

tribbitaa: inaçijee jaachiujim reçh s' Sueetijm Jerolimom: *Nè Jeruzolim bijs vidio, dalli è Jeruzolimu dobre bijs nijmo ſaalisſse imaa.* Piſt. Paul. 2.

Upis. Imaasli tkojuu prilikuouomuu prikłonitun?

Odgr. Imaam. Sueetij Karlo Boromeo (zà umnuçat inaa gnieggova pumouanja) priblyzajuuchſse k' ſuarhi ſuooga xijuota pooide nà planinu Varalla, ghdijſſe ò zabavima bogogliubſtua, i pokoree uzdarxaa zà nijkoliko daama, razmijshiajuuch Otaaiſtua Mukkee Iſukarſtonee, ſctoſse tuute uidee ù ſtijni xijuizi.

Mario, i Marta prij plemmenitij Perſiani dooidoſsee ù Rijm ù urijme Zesſara klaudia s' Audiſaxom, i Abakum ſuojim Synouima zà poſctouat grebbe Muçcenijkaa. Tutteſse zabaujaauu pohodeech tamniſaare karſtiane, razgouaarajuçhjih, i provijdiajauçhjim potribbitij xijtak ſuojoom tratbom, i onnijzijm, tkoji umiraauu zà virru, podaauauu ukop. Tkojaa bij plaatla tolikooga bogogliubſtua, i tolikoo duggoga puutouanja? Poznaauſſijh, dà bijaajuu karſtiani, uffattiſsejih, i poueddoſsee ù tamnizu, i videçh, dà prijtgnje nè pruuddiaavu zà prighnutjih, dà prikaaxuu poſueetiliſtje krijuijm Boggouima, izbuubaſseejih ſctapima, razteezaſsee konopima, zagaaraſse plaſsam tuçnijm goreeçhijm, i razdiraſsee kłjukkam guozdenijm. Napokoon odſikoſseejim obbe runke, i obiſſiſseejim ò vraatu, i proveddoſseejih prijko ſueggaa graada dò miſta Muçcenſtua, ſctobij nà puutu Kornełiu 13. Migljaa daleko od Rijma, ghdij poçimaauſſi od Martee ſuijmaa odſikoſsee glaave.

Upis. Ielli bare dillo bogogliubſtua, i zakonodvorbee oççito noſſit ù Proceſſionu SS. Oſtadke?

Odgr. Jeſt; jer too jeſt jednodillo prij bogoſctounoo, i potuardienoo od Boggа mnogghijm çuddeſſima.

U' urijme kad kugga moreech Nijmſkuu zemglju, prijtiaaſſe blizijm Darxavam, puuk graada Rems zazuaa nà obranù S. Remigia, i obranij jednu cijluu nooçh prij gnjeggovu grebbu s' voſctenizam uxgaanijm ù ruukam, pijvajuuch Himne, i Pſalme. Raſvannuuvſſiſse, i ſvittujuuchſse onni meju ſobboom, nà tkoji naaçin dotech moggaavu obranu Sveetoga, paddejim pameet pò nadahnuutiu Boxjeemu uzeet ſvittu, ſcto prikrijvaſſe greb Sveetoga, i noſſitjee ù Proceſſionu okolo Darxavee, kakono i uçiniſſee. Dò mallo daanaa kugga priſtuupij k' meaſſu graada, dalli doſſaauſſi dò miſta Proceſſiona, tuuteſſe, kakono oporiſtiem nè vidivijm, ſuſtavij, nijt veçh ikad ù nà prijd poſtuupij.

Upis. Faaliſsli, daſſe noſſee ù okolo od Selaa Oſtadzi Sveetijh, kakono çinee proſſiaazi zà skupiat almuſtua, i çinit nijkuu targovinu?

Odgr. Too jeſt zlaa sluxba zabraanienaa od Saabora Trentiskogà ù Sid. 5. pogl. 2., i ù Sid. 21. pogl. 9., i od oſtaalijh Saabooraa Darxauskijh.

Upis. Sveetij jeſſuli Oduitnijzi, i braanitegli mijſtaa, ghdij poçijvajuu gnijovi Oſtadzi?

Odgr. Jeſu. Too nek ſuidoçij graad Tours obraamien od Martinà ſvooga obramteglja ſuprotijva ſilli Nortmanskooj godiſta 845., kakono bilixij Baron. Snop. 10.

Budduuçh uſsli Longobardi ù Darxavu Valeriee, mnogghij koludri pribigoſse k' grebbu S. Equizia, poſtavienomu ù Zarquu S. Lourinza. Priſpijuſſi tuute Vooinijzi, poçeeſſee odtlee iſteezat, koludre zà ſmaknutijh: Tad jedan od gnijh reççe: O' S. Equizio, vidijs naas nà ovooj poghibijli, a nè braanijs naas? Nà taa glaas vuide Diavaal ù tee zloçiinze, i pouaalijuſſijh, tolikoo naslijdovaa muçcitjih, dokle ſvij, tkoji pritekli bijaajuu nà taa tuuxnij ogleed, oſtaddoſsee zableznuutij, i poznaddoſsee, dà taa *Boxji* pedips paddaaſſe pravedno nà gnijh poraad ſillee, ſctò uçiniſſee gnjeggovijm Sluugam, i mi-

miſtu Sveetomu. Takoo Sveetij, braaneech ſuoje Koludre, raſtuorij jedno utoçiſtje nè oſquarniuoo, i slobbodnoo mnozijm oſtaalijm, tkoijſse ù naprijdak utizzaauu.

Upit. Jelli ſtuaar bogogljubnaa, i obiçaajnaa ù Zarquiſuxijgat Svijchje, i Svijtgnjaake prij ſrebbima, i Oſtadzim Sveetijh?

Odgr. Jeſt: i too Boogh potuardij glaaſſiovitijm çuddom. Nijkaa xennà bogogljubaa, od nevirſtua nà praavuu pouraatienaa Virru pò ſvittu, i nagovaranju S. Eukeria Biſkupa Orleanskoga, tkojooi i karſtio bijaſse dijtegnjeezino, prikaazaa grebbu Sveetoga jednu krupnuu voſctenizu, i ovaa zà trij dneva jeſt gorila zà ſebbizee, i trij noçchi. Proſſaauffi too urijme,, Pomnitegl ſakuppij voſsak raskraabienij, i izmirrijuſſiga, zateççega, dà jednaako teghliaaſſe kakono i prija. Sur. Snop. 1. nà 7. Vegliaçee.

Upit. Jelli takoojer dillo Sveetoo, i bogogljubnoo zavitouatſſe poojt puutouat zà pohodit miſta Sueetaa?

Odgr. Jeſt: i imaamo nè izbroojnee prliike Razuidi pouijdanje Lauretanſkoo Torſell:, i onnoo Giuſta Lipſia od Diviz. Hallensk:, i Aſprikol:. Alli napominjeem oudij, ſcto nà druggoomu miſtu biſcſtrijee uççim, dà çineech zavite imaamoſse upraujat pammetju, i zrillijm ſvittom.

Upit. Krijvouirzi cijnee, i darxee zà ſtuaar uçijtauijvu, i poruugaanuu viſſat o SS. Otaarima, olli o prilikam Sveetijh Schjulle, Ruuke, Nogghe voſcſtenee ec., i onakovee ſtuaari, kakono çinee katolizi.

Odgr. Nè razumee razlogh, nij temeegl, i zà tooſse ruugajuu. Alli katolizi çinee, prij uellikuu çynu, jeer znaduu, dà too paddaa na' vellikoo poſcſtenie Boxjee, i Sveetij:

Upit. Tkojiſu dakle razlozi, ſcto uzbudjujuu Katolike obçhit taa obiçaaj?

Odgr. Parvo: Viſſiaauſse reçcenee ſtuanri ò Otaarima, i zijdma ſueetijm zà naglaaſſit puuzima çuddeſsa Boxjaa, ſcto dillujee pò ſuojim Sueetijm zà kriſt Virnijkaa ozdraviajuuçhjih od nemochiuuh, oslabbadiajuuch iz tamnizee &c., takoo daſu kakono tolizij jezizi, tkoji prijpouijdajuu dobrotu, i milloſardjaa Boxjaa, i poſcſtenje, ſcto ktijdde uçinit ſuojim Sueetijm.

2. O' zijduſse uiſſiaauu zà biligh doſaſtijm od uirree, i krijpoſti naſſih Starijh. Vid. pogl. 6. Zakariee ghdij çinij uſpomenu od çetuerijh kruunaa poſtauienijh poraad tee ſuarhee ù Tempal. Od S. Benedita povijdaa S. Garguur, dà jos dijtetom ſaſtavij jedan ſud razbiuenij, tkoji paak zà duggoo ſtaa obiſſen o uraatim Zarquee, dà bij Suijt poznao tkoliko velikaa bijaaſse krijpoſt, i izvarnoſt ſueetoga jos ù ſuoomu poçeetku.

3. Kadgodſse uiſsaavu kakono bilizi praudee Boxjee, zà uzdarxat ù gljudma ſtraah ſdravonosnij. Takoo kadioniizi nè priategljaa Aronouijh biſlisu obiſseni ò Otaaru zà ſuidoçanſtuo teeskoga pokaaranja. ſcto Boogh podadde tijzijm ſueetogardnijm. Vid. S. Auguſ. gouor. 98. od çetuetourijm.

4. Zà uſpomenu tkojeega ubilixiuoga dobroçijnſtua. Poraad tkooga uztoka dohraaniſſseesse maçci Goliata, i Oloferna.

5. kadgod za' biligh harnoſti. Vid. pogl. 5. Joſuea, ghdij Boogh iſpouijdaa, dà ſvakij çouik za' ſuakoo duana. eſt kolijnaa uzmee jedan kameen iz Rijkee Jordana za' poſtavitga ù Galgalu za' vijkouijkuu uſpomenu od çuddeeſſiaa, tkojaa Boogh uçinij poraad puuka ſuooga: *Hodite prijd Rakovom Goſpodina Bogga vaſſega nà ſrydu Jordana, i odneſſite ſuakij pò jedan kameen &c.*

Ouooſu razlozi za' prikaazat na' ogleed ſvijuuh ſchiulle, kladde, Ruuke i Noghe od voska, i ovakovee ſtuaari, too jeſt za' uzdarxat xijvuu uſpomenu od çuddeſſiaa, ſcto Boogh dillovaa poraad ſvojig Virnikaa odklee paak

ak ù nama uzbuuditſse buddee chjutienje za' zafaalijuatmu, i proslaavjatga kakono onnaa duaa Dartaauza, ſcto Issukarſt ozdrauij, od tkojih ſctijeemo ù S. Marku na' 2. i ù S. Juan. na' 5. da' poſtuupiſse s' suojim loxnizam na' rammenu proslauiajuuch Goſpodina.

Upit. Jelli paak daunien taa obiçaaj ù Zarqui?

Odgr. Jeſt. Suidoçij Teodoreto Pijſſiavaz prijſtaunienij, tkoji ù kgnig. 8. Garçk. golub. ovakoo pijſſiee: *Dà Virnijzi bogogliubnij prijmajuu od Boggas' ſvojim molbam ſctò xellee, uidijſse pò gnijouijm prikazanjima, dasu bilizi od zdravia prymienoga; jeer nijkij bijobiſſili slikke od oççinuh, nijkij od rukuuh nijkij od nogguuh uçinienijh od zlaata, i ſrebra, prijmajuuch dragouoglno Boogh gnijove daare, prem da' malaknee, i ſtankee, kakono daiih mirrij pò ſarzu, i pò ſmaazi onnyzyh, tkoji prikazyvajuujih. Ovee pokazujuu kriypooſt Muççenykaa tuute ukoppanyh.*

SCTIJVENJE XVI.

Od Zarkaavaa, i Otaaraa uzduighnutyh na' çjaaſt Boxjuu, i Sueetyh.

Upit. OD tkojeeſse dobbi poçeſsee uzduizat Zarque, i Otaari na' çjaaſt, i poſctenje Boxjee, i Sueetijh?

Odgr. Od poçeetka Zarquee: jeer oſtavijuſſi reçh, da' vellekraat Pijſſiauzi Apoſtolskij immenujuuch ù gnijouijm pijsmima Zarquu, bij razumili beſſidit od Zarquee lisſsnee' kakono pomgniuo bilixij Baronio, pijſſiuuch ſuarh rijçi Apoſtola: *Skupiajuuchſse vijù Zarquu*: Euxebio Zeſsarienskij ù kgnig. 2. ſvooga povijdanja Zarquenoga pogl. 33. slijdeeçh ſvidoçanſtuo Filona uçcij da' ù vrijmena Apoſtolskaa karſtiani ſvakdij imadiaavu vlaſtite kuççhje, odreedienee nè za' druggoo, negh za' molitvu, i za' dillovanje prijsv. Otajſtuaa. Sctoſse tò veççhjee potuardiujee pò ſuidoçanſtuu PP. S. Anakleta, tkoji ù ſuojooj Piſtol. 3. ſuijmaa Bis-

kupima vellij, da' S. Marko ù Alexandrij poſueetij jednu Zarquu Sueetomu Petru Apoſtolu jos xijuuchiemu.

Teofilo çovik meju parvijm Antiokiee uçinij damuſse poſueetij kuçchja za' Zarquu, ghdij bij poſtavieneo jedno Siddaliſtje, odklee *S.* Petar prijpovijdaſse mnoggomu puuku. Vid. Niref. ù ſvoom. povijdan. Zarquen. kgnig. 3. pogl. 35. i Irenea' Uçcenijka Apoſtolskoga kgnlg. 3. protiiva krijuouir, pogl. 13. Slaagaa s' izreçcenijm Pijſſiauzima *S.* Ignazio ù ſuojooj Piſt. 3. k' Magnjexian- ghdij vellij: *Suij skupieny* k' *Zarqui Boxjooi potezzite*. Cuddo jeſt ſctoſse povijdaa ù kronikam Saſſoniee, too jeſt, da' Iſsukarſt iſtij poſueetij jednu Zarquu na' poſctenje S. Dionijxia, i druxinee.

Upit. Kad ighda imadde poçeetak obiçaaj poſveetijvat Zarque, i ù ovee poſtavjat S. Oſtadke?

Odgr. Tja od poçeetka Zarquee. Vid. Saab. Apoſtol. Naredb. 14. ù Brev. Rijmsk. na' 9. Studenoga uſpomenaſse çinij od onnogaa dijla Vatikana prozuaanoga Iſpovijd S. Petra, pohodienoga ù ſuakoo dobba od mnoxtua Karſtianaa ſuakooga Naroda, budduuch tuute ukoppaan Poglaviza Apoſtolskij.

Upit. Za' tkojuu ſuarhu poſveetijvat Zarque, i Otaare, tkoji nijſu uzdarzaujiuij milloſtiuuh, nij blagosloouaa?

Odgr. Zarque, i Otaari, i ſtuaari ouakee nè xijvuuchjee poſueetjujuuſse, nè jeerſu uzdarxaujivij milloſtiuuh, dalli jeer od poſueetienja dotiçuu nijkuu duhounuu krijpooſt, pò tkojooiſse çinee podobnij na' poſctovanje Boxjee, i za' ganut na' bogogljubſtuo Virnijke, tkojimſse pripraviajuu tò veççhjee na' sluxbu Boxanſtuenuu 2. Mak. 3. Taa Miſta i prija neghsse poſueetee, zaklignjajuuſse, i oskraapajuu voddoom blagoslouienom, za' protirrat duuhove uè çijſtee. S. Tom. 3. dijl. pijtan: 83. çlaan. 3.

Upit. Imaassli ikakovuu prilikuou di prikloniuu?

Digitized by Google

Odgr. Imaam. Posvecetijujuuch Karſtiani jednu Zarquu Arianima oteetuu za' poſtavit ù gnjuu Oſtadke S. Sebaſtiana, i S. Ahatee, puuk tkoji uellik bijaaſse çju ſuojim mnogghijm çuddom da' jedno praaſſie protarkijvaſse ſuima iz pod nogguuh ſijmo ramo pò Zarqui, doklee izaajde na' uraata daga itko i nè nazrij : ktijuuch Boogh pokaazat ovijm biliggom chiutiuijm, daſſe bijaaſse odillio nè çijſtij gooſt iz togaa Miſta.

Upit. Jeſculi imaali karſtiani ù ſtaaroo dobba ù poſctovaniu Zarque, i i Otaare?

Odgr. Jeſu. Ollis ſuidoçanſtua, ſctò Imazmo nà miſtu zgoor reccenomu ù Brev. Rijms. pijſſiee Tertull. ù kgnig. 1. od Pokor. dà puuk virnij klekkao bij prijd Otaare, i celyvaojih vellikijm bogoglibſtuom, kakono ſvidoçij S. Ambroxio ù piſt. 31. Marcellini Seſtri, Vid. ſcto rekoh ù parv. dyl. pogl. 2. Sctijven. 5. ſnop. 1.

Upit. Odklee ikad poſtadde obiçaaj poſveetyuat Zarque, i Otaare nà poſctenie Sueetijh?

Odgr. Od daunienoga obiçaaja meju karſtianim, tkoji potuardij ſuojoom Naredbom S. Felize I. Papa, ukoppaavat tyleſſa Muçcenykaa pod Otaare, kakono uccee S. Aguſt. ù gouor. 11. od Sueetyh, i oſtaaly. Ovoo çiniaavu naaj parvo zà poſctovatijh doſtojanſtuom miſta. Vid. S. Ambroxia ù piſt. Marcellini ſeſtri 54. 2. Dà bij tijleſſa, i grebbi Muçcenykaa uzbuudyvali ù Virnyzima bogogliubſtuo, i s' ouijm xelju zà prilikovatjih ù gnijouoj jakoſti, i kri poſti. 3. Dà bij Muçcenijzi prikaazali Boggu gnijove molbe, kakono branitegli.

Poraad ouijhſse razlooga zvaaſse Otaar greb Muçcenijka, uſpomena Muçcenyka, Muçcenſtuo, i Iſpovijd, budduuch dà Garçkaa nijç *Martyrium* hoçhje reech iſtoo, ſctò ù Latinskij jezik *Iſpovyd*, mallo dà nè ſuidoçanſtuo Virree, ſctò Muçcenijk uçinij, pod pijſtianoo od iſtooga ſuojoom katujiu, ſmartiju. U' naprijdak paak prozuaſsee immenom Muçcenſtua i Zarque, kad poraad mijra obçhienoga, ſctò by ù vrijme Konſtantina Vellikoga karſtianiſse uslobbodiſſee graaditjih na' grebbima Muçcenijkaa, dalliſse paak too imme proſtrij ſuakaakooj Zarqui, ghdij Virnijzi, zà iſpunnit tkoliko bijaaſse mogguuçhje daunienij obiçaai, prinaassaavu tkoji Oſtadak Muçcenijka, olli barem druggoga çegljadeta Sueetoga. Odklee izaajde ù Zarqui Naredba iſpijſſiaanaa ù Pontifikalu Rijmskomu, daſse nè poſveetij niedan Otaar, ako è ſebbi nè uzdarxij Oſtadke tkooga Muçcenijka, olli druggooga Sueetoga; i poraad ouogaa razloga Reedounyk, kad uzlazy nà Otaar, mollijſse prighnuut ruukam primienym ſuarh iſtooga, paakga çelijvaa, velleeh: *Mollijmote Goſpodine pò doſtojanſtuima Sveetyh tuojih, Oſtadzi tkojih oudiy jeſſu.*

Bilixi meju too, dà my katolizi nè razumymo uzduizat Otaare, olli prikazyvat Poſveetiliſtje Maajki Boxjooj, Apoſtolima, Muçcenyzima, olli inijm Sueetijm, dalli Boggu, tkoomu ſaamomu priſtoji Poſveetiliſtje, kakono dillovanje naaj uiſſieega poſctovanja od Latriee. Da' ako ſa' ſuijm tijm Zarque, i Otaari noſſee nazuaanje od razlizijh ſueetiju, tooſſe naaj paruo çinij za' razlikouatjih meju ſobboom, kakono hoçhje S. Aguſt. Kgnig. 4. Prauouir. pogl. 16.

2. Otaariſse prozijvjuu immenom sueetijh, jeerſse ù iſtijm uzdarxe gnijoui Oſtadzi. S. Ambrox. xgnig. x' Diuiz. i xgnig. 1. od Abrama pogl. 9.

3. Za' ukaazat, da' Selliani tijzijh Miſtaa imaduu oſſobbitoo bogogliubſtuo tomuu ſueetomu. S. Leon PP. ù gouo. ren. 5. od Voddokarſt. i ù gouor. 1. na Porodjen. Apoſt.

Upit. Poraad ſcta' krijuovirzi pokazujuu tolikuu nenavidoſt protijva Otaarima, i razvaaliujujih?

Odgr. Jeerſu sluughe Djavalskee, i

ka.

Digitized by Google

kakono Djauaal poraad nenauidosti, ſcto noſſij Boggu, i gnieggouijm ſueetijm, ſuakda jeſt ueoma marzio na' poſcenje, tkojeeſse gnijma pridaavaa, takooſſe krijuovirzi ſillujuu razuaalit, i obaalit ſueetaa Miſta, ghdijih ciaſtijmo.

Upit. Byllimi moggao tkojoom prilikom ſvidoçit, da' krijuovirzi razvalijvajuu Zarque, i Otaare pò potaknuutju Diaualskomu?

Odgr. Bij godiſta 1565. ù graadu Amſterdamu mnozij pomaamnij oſtaddoſſee oslobbodienij, dalli dò mallo pouraatiajuuchſse Djavli ù gnijh, i pijtanij od uzroka, odgouuriſsee: da' bijaajuu izisli za' uslobbodit Kaluiniſte na' razgardie, ſcto Miſseeza kolouoza togaa godiſta uçiniſſee od Otaaraa, i ſueetijh Prilijkaa pò Darxavam Fiandree.

Povijdaa Lindano, da' çujo bijaaſse od ſuidookaa oçcigledniih, da' gradiani Leidena, kad godiſta 1572. potekoſsee razruſſit Manaſtijr S. Franee, ſagraadien ù Zagradju Vraataa pram Renom, prijd ſvijm hodiaaſse nijkij, tkoji na' miſto barjaaka noſsaaſſe prilikù jednoga Djavla na' prijduggoomu kopju, za' oçcitouat ſuijmaa, pod tkojim uojevaauu.

Upit. Jelli ikad Boogh pedipſſao onnee, tkoji oſquarniſse Zarque, i potarſee gnjeezinu slobbodu?

Odgr. Jeſt. Kraagl Antioko jeer oſquarnij Tempal Jeruzolimskij, ſuarſſij xijuot meju bollima xextokijm. 2. Makab. 9. A' Alçimo poraad jednaakoga uzroka bij pedipſſiaan dartanjem od Goſpodina, i umrij ù Mukkam prijſtrahouitijm 1. Makab. 9.

Godiſta Goſpodinova 409. Gendarijko kraagl Vandalskij uzoholien, jeer bijaaſse oſuojo graad ſiviljee, pruxij runke ſueetogardnee na' Zarqu, i pò prauednomu ſuudu Boxjemu bij podaan ù oblaaſt Djavalskuu, od tkooga razadaart, umrij. Kron. Sigebert. godiſt. 429.

SCTIJVENJE XVII.

Od Slobbooſtynaa Zarquee.

Upit. TKojim ſtuaarma priſtoji slobbodiſctina Zarquee?

Odgr. Trijmaa naulaſtito: too jeſt Miſtima, Cegljaadi, i ſtuaarma ſueetijm.

Upit. Tkojaaſu too Cegljaad, ſcto zoves ſveetu?

Odgr. Tkojaa jeſt odreedienaa na' ſluuxbu Boxjuu, i Zarquenuu pò Ss. Redima, ſcto priuzeſsee olli poraad zavijtaa iſpouijdanja Redouniiskoga, ſcto uçiniſsee.

Upit. Na' tkojiſse naaçin imaamo podnaaſſiat s' toom çegliadju?

Odgr. Nè imaamojim çinit ſillu, ollijh ikaako uvrijdiat.

Upit. Imaasli tkojuu priliku od çegljaadi, tkojaa jeer uvrijdiſſee, olli opſouaſſee Reedounijke Boxjee, daſu od iſtooga bijli pokaaranij?

Odgr. Inaam. Zeſsar Anaſtaxio, budduuch iſtiraо iz Zarquee Zarigradskee jednoga iza druggoga duaa Patriarke od iſtee Eufemia, i Macedonia, i poslauſsjih ù izaghnaanje Ponta, ù ſnù vidij jednoga çovika ogleedom varſnoga, ù bijlu odijvena s' kgniggam ù ruki, tkoji priuartajuuch peet lijſtijh, i budduuch naſsao imme Anaſtaxia, reccemu: Euo, dà poraad tuojee hudoſti pomarſſiujeem 14. godiſtaa tuooga xijuota, i parſtomjih pomarſſi i paak dò duaadneva naoblaaçijuſsiſse Nebbo, puçce jedan trijsk prijſtrahouitijm jeekom, da' bij za' doſti uçinit, da' Anaſtaxio umree od taamoga ſtraaha, za' pedips ſcto bijaaſse progonio Zarquu, i iſtirao Paſtijre iſtee.

Zeſſariza Juſtina Maaika Valentiniana, otrovaanaa krijuovirſtuom Arianskijm, poraad nenauidosti, ſcto noſsaſe Virrii Katoliçanskooj, uzbuunijuaſse ſtaanje Zarquee, i mnogghee Biiskupe, i Reedounijke od tee oſluudij nà izaghnaanje: dalli ſuprotyveeçhjoojſſe S. Ambroxio mollituam, poſtima, bdenjem, i oſtaalym zabavam poko-

ree, ſctò uçinij, zà doteçh od Bogga lykariu zalima nadſtojeechijm, pedipſſi pripravieny zà Reedounijke, gniooj dopaaddoſsee, i gnieezinu Synu, jeer obba s' Zeſſarſtua byliſu protiraany ù izaghnanje.

Upit. Tkojaaſu Miſta ſctò zoues ſueetaa?

Odgr. Zarque, i miſta Mollituee, olliti maalaa pomolliſtia poſveetienaa od Biskupa, Cemeteria, olliti Ukoppaliſtja, Manaſtyri &c.

Upit. U' çemuuſse uzdarxy slobbostina Miſtaa Sueetyh?

Odgr. Daſſe ù iſtaa nè prymaa ikakouaa taſctaa zabava, daſſe nè kazujuu goneetke, daſſe uſtavij bulogh, i bukke ſuudaa, daſſe nè çinee pogodbe daſſe nè ſeetaa, i dà tko bij ubignuo ù taa Miſta, nè by moggao byt odtlee izvadien brez dopuuſtianja *Biskupova*.

Upit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao tkò kraati doſtooinoo poſctenje Miſtima ſueetym?

Odgr. Jeſt: jeerſse povydaa od Sanzia Starjeega kraaglja Navaree, i kastigljee, dà hodeeçh jedan daan ù loou, i tirajuuçh diviega praaſza, ovij videeçhſse ſtiſmuut, ubighnuu ù jednu Zarquu razruſſenuu *S.* Antonina Muççenyka. Podiraaſſe kraagh kopie zà proboſtga, kad od nenadnoga mlohauſtua ruukamu oſtaddee uſtarnuutaa, i nè koriſtnaa; zà too razvidijuſſiſſe od ſvooga grijha, uteçceſse k'umolliſtju ſueetoga, pò tkoomu imadde ſnaagu, i poſvijſtien od pedipſſia, poznadde tkoliko jeeſt vrabeeçhij Boogh poraad slobboſctinee *Ss.* Miſtaa, prem dà razruſſenyh, kad nè podnoſſaaſſe da' budduu uvrydienee iſtee xijvine nè razloxitee.

Upit. Tkojeeſu napokoon ſtuaari Sueetee, tkojee uxyvajuu tuu slobbodsctinu?

Odgr. Baſctine, Dobbytzi, ſuudovi Sueety, i ſvakaa odyçhja, olli imaanje Zarqui priſtojeeçhjee, olli miſtu ſueetomu, i çegljaadi Zarquenooj.

Upit. U' çeemuſse paak uzdarxy Slobboſctina tyzijh ſtuaarijh?

Odgr. Daſſe nè mogguu zaloxit, prodat, olli ikaako. odſuojt brez priſtanu utja Biskupova. *Juſtiniano Zeſſar ù zakonu Narediuieemo 1. Snop. od prijſu. Zarqu., i ù okolopijſ. ſuviſſie Snop. iſtom. i Zeſſar Gordiano ù Zakon. 1. od Greb. Oſquarn. i ù kgnig. 3. nà zuaan. 49. od slobbodſct. Zarquen. ù 6. i ù Klem. jedijn.*

Upit. Imaasli prilike ſvarh ouogaa priklonitee od çegljaadi, tkojaa oſquarniſſee ſtuaari *Sueetee?*

Odgr. Imaam. Poznaan jeſt dogadjaaj Baldaſſara ù Danielu nà 5. V' progonſtuu, ſcto Genſeryko kraagl Vandalskij maknuu *Zarquam* Afrikee, Prokulo gnjeggoou sluuga budduuçh ogolio mnogghee *Zarque* od gnijovee ſuetee opravee, obraatij prijſtrahovitijm ſmionſtuom nà sluxbu ſvooga iſtooga tyla odyçhju Otaaraa. Dò mallo ouij umry gardnom ſmartju, razgryzajuuch zuubima ſvooj iſtij jezik. Vittore Utizensk. od progonſt. Vandalsk.

Leone Zeſſar Syn *Konſtantina* kopronima pokaazaa biligghe ſarza ſvooga bogomilloga, i bogoſtraſnoga nà poçeetak ſvooga vlaadanja, dalli napokoon budduuçh poſvojio jednu krunnu, ſcto *Zeſſar* Maurizio bijaaſſe podao Zarqui, uzbuudy protijva ſebbi ſarxbu *Boxjuu*, tkoji pokaarauſſiga nemoçhju Roſgniaaka, i oggnizee pry xeſtokee umrij.

Upit. Imaliby dakle Biskupi, i oſtaalij Vlaadauzi Zarqueny imat velle pry ſarzu slobboſctinu Zarquenuu, i braanit jee joſcteer i ſvojoom karuju, i xyvotom iſtijm?

Odgr. Dò iſto, i ſctijeeſſe jedan glaſſiovitij izgleed od S. Tomaſſa kantuarienskoga ù *Brev.* Rijmskomu nà 29. Miſſeeza Proſſinza.

SCTY-

Digitized by Google

SCTIJVENJE XVIII.

Neeçhies uçinievat utuoriſtje za' klagniatmuſſe. Od Prilijkaa.

Upit. SCtoſse zabranjujee ù ouomuu treçchjeemu mu dylu parvee Zapovijdi?

Odgr. Zabraniujeesse pokaagnjanje razliçitijee, negh ù druggomu dylu nà riçma: *Neeçhies imat drugghee Boggove prijdamnom*. Zabraniujeesse çinit Prilike, dà budduu darxaanee kakono toliki Boggovi. Aguſt. ù pijtan. ſvarh Izaſsaſt. pijtan. 7. kgnig. 2. i druggoo klagniatjimſse. U' ovomuu dakle Sctijvenju, beſſiditçhjemo ò Prilijkam, ù sliideeçhjemu ò kijpoklagnianju.

Upit. Nè priſtuupaali barx Virnijk parvuu Zapovijd Deſsetizee, kad ſtujee Prilijke?

Odgr. Nè: jeer prij dobro znaade, dà Prilijke nè imaduu nij xyvota, nij chiuutienja, i dà nijſcta nè uffajuu od iſtijh; dalli jih ſctujuu, jeerjim prikazujuu Bogga, D. Mariu, i ſueetee nà taa naaçin, dà poſctenje Prilijkam uçinienoo odgovaaraa onnomuu, ſcto prikazujuu.

Upit. Jelli paak ovij obiçaaj sliçcan nauku daunienomu Zarque?

Odgr. Jeſt: Kakonoſse moxe vidit pò druggoomu Saaboru Nicenskomu dill. 2. ghdiſse ſctijuu slijdeeçhiee Pijſmize prineſsenee iz Garçkoga.

Sctò prilika prikazujee jeeſt Boogh: dalli onna nij jee Boogh.

Tkooga Virnijk ſvakda ſctujeę, i tkojiga nadarujee.

Gniegga klagniaaj, a' gnìuu çiaſti, ſarzem, too jeſt brez propaaſti.

Vid. Saab. Trent. Sid. 25. od zazijvan. poſctovan. i Oſtadk. ſueet., i Ss. Prilijk.

Upit. Nè zabraniujeeli Boogh dakle odluuçeno çinit Prilijke, olli kijpe?

Odgr. Nè: dalli ſaamo ovijm ugouorom, daſse nè darxee za' Boggove.

Upit. Bijllimi moggao too poſvidoçit?

Odgr. Bij. U' Izaſsaſtiu nà 25. Boogh zapovijdaa, dasse uçinee duaa Kerubina zlaatnaa, i dasse poſtavee ſvarh Propiçiatoria, olliti ſtolla reçcenoga Otaaiſtuo, poloxenoga nad Rakku Boxjuu. A ù kgnig. Broja nà 21. ſctijeemo, dà Moixeo takoojer pò zapovijdi Boxjooj uçinij jednoga Zmaja tuçnoga ù tkooga kad bij oçcima upaarli, tkojee Zmaaj bijaasse rannio, ozdravjali bij. Vid. S. Ambrox. govor. 55., i S. Aguſt. govor. 101. od vrijm. Qudij ovakoo razloxijm. Moixeo pò zapovijdi Boxjooj uzduighnuu pò ſrijd puuka velle prighnuutoga nà kijpoklagnianje Zmaja tuçnoga, i too kad prijmio bijaasse zapovijd, dà nè çinij slikle, nij Prilijke: zaſcto neeçhie bijt dopuuſtienoo karſtianima çinit prilijku krijxa, zà razmijsljat ù gnjemu okkom pameeti Issukarſta propeetoga, nas xijvot, nasse ſpaſsenje, i naſsega odkupitegllja. Salamon takoojer poſtavij nà doſtoojnijee miſto Templa duaa Kerubina od desseet lakataa viſſinee: à za' ſcto nè moxemo mij çinit Prilike, ſcto nam prikazujuu Angele, i inee ſveetee, i onnee navlaſtito, tkojiſse kadgod prikazaſseę ù slikki tijlesnooj?

Iſtij Salamon pò nadaknuutju Boxjeemu uçinij slijt duanaeſt Voloovaa, tkoji bij uxdarxaavali velliki Suud tuççan: à zaſctoçhje bijt nama zabraanienoo prilikovat Prilike Apoſtolaa, tkojiſse ù tijzijm slikujuu?

Ako Duuh S. iskaazaa Pijsma zà radoſt gliudijh razbornijh, i mudrijh: zà tkoji uzrok neeçhjesse moch Otaajitua iſtooga Pijſma prikazijvat nè znannijm ù Prilikam za' gnijoou nauk, i radoſt? I ako mij pravedno poznajeemo, i çijnijmo, dà nij jee ù S. Pijsmu skrijvenoo ikakovoo Boxanſtuo, prem daſse ù gnjemu zborrij od Boxanſtua, zà ſcto zamijsljat poghibijl, tkojuu puuk nè znan Katoliçanskij lakko virrujee, dasse too uzdarxij ù Prilikam?

Upit. Dallimi nè moxes zataajat, da' çegljaad nè umitnaa, i priproſtaa nè mogguu varratsse ù poſctovanju

Pril-

Digitized by Google

Prilijkaa, i daſse zlò sluuxee od istijh?

Odgr. Nè oſtajee gliudijh, tkojisse zlò sluuxee od S. Kgnijgaa, dakle kgnigghe ſueetee imaduusse odmetjat. Nijkijſse zlò sluuxee od gidienja i pijvenja: dakleçhieſse gidienje, i pijvenje imat zabraanit? Dà bij tij razlozi pruddili, ſuunze, Miſseez, i veçhij dijl zvijzdaa imao bij protirratſse S. Nebba, zà uklonit uzrok puuzima nè umitnijm, i taſctjm nppadat opeeta ù parvuu privaru, dajih klagnjaa kakono Boggove. Doſti jeſt zà uklonit brezrednoſt, da' Biskupi uçcee ſcto ſvarh togaa nareedij Saab. Trentinskij Sid. 25. Od zazijvan, poſctovan., i Oſtadk. Ss. i S. Prilijkaa.

Nadoſtavij tomuu, ſctoſse jeſt reklo priſtanuutje Ss. Otaazaa, tkoji darxee, dà ù parvomu dijlu ovee zapovijdi: *Neeçhjes imat druggheе Boggove prijdamnom*, jeſt zabraanienoo kijpoklanjanje iznutarnjee, à ù druggoomu: *Neejhjes ucinievat usuoriſtje*, jeſt zabraanienoo kijpoklanjanje izvanko S. Klem. kgnig. 6. Origen. ù govor. 8. ſvarh Izassaſt. Teodoret. pijtan. 38. ſvarh Izaſſaſt. S. Aguſt. pijtan. 72. ſvarh Izaſsaſt.

Upit. Tkoji nam plod paak dohodij od S. Prilijkaa?

Odgr. Parvo. Prilijkee ſveetijh jeſu zà neznanee, kakono tolikee kgnigghee, tkojee uçcee, i tomaçee, ſcto omni uçinissee, olli podnessosse. S. Garg. kgnig. 9., i ù Piſt. k'Serenu.

2. Oxijviujuu ù ſvijmaa uppomenu xijvota, i dillaa ovijzijh ſveetijh, i uzbudjujuu xelju zà prilikovatjih.

3. Uzmnoxaavajuu gljubau pram Boggu, i bogogljubſtuo pram ſueetijm. Zà too ſctijeemo, dà Posveetiliſtje Abramovo, ſcto vidij ù jednooj Priliki Nazianzeno, prij obilnijm suzam proplakaa poraad pogogliubnoga milſijnja.

4. Prilijkesu iſpovijdanja obçhienaa naſsee Virree, jeer poſctenjem, ſctojim pridaavamo, potuardjujeemo dò iſto xijvot, i nauk tijzijh, tkojee prikazujuu, i pogardjujeemo nè ſaamo kijpoklagnjanje, dalli i svakoo druggoo nè bogoſctovje, i krijuovirſtuo, jeer ù Prilijkam ſctujeemo onnee, tkoji jeer hrabreno vojevaſse protijva izreçcenijm zloçchjam, doprissee nà tolikoo vissokoo poſctenje prij Boggu, i prij gljudma.

5. Prilijke jessu bilizi çjaſti priſtoojnee Boggu, i gnjeggovijm Sueetijm, budduuçh bijo ſvakda obiçajan fuijt ſctovat doſtojanſtuo glaſſiovitijh gliudijh, pridaavajuuçh doſſaſtijm uſpomenu ù gnijouijm slikkam, i prilikam, kakono bilixij Euxebio ù kgnig. 7. ſuooga povydanja posl. 14. slideeçh çijnu Platonovu, tkoji darxaaſse, dà prikazijuat nà occigleed puuka Prilijke gliudijh varnijh bijaaſse naaçin prijkrijpoſtan zà gannut gliuban od krijpoſti ù skupſctinam. Nut ako govorenje razbora narauskoga dopuuſtjaa taa poſctenia jednomu prijdobromu Kraagliu, jednomu nè dobbljtmomu Voinijku, i Vojvodi Voojskaa, jednomu glaſſiovitomu Mudroznanzu, tkoçhieſſe uſudit zakraatitjih Iſſukarſtu, i gnjeggouijm Sueetijm?

6. Pruddee Prilike zà darxat pameet skuppienuu Virnijh, zà napominjat naaçine ſueetijh razmijslianjaa, i napokoon zà veçhjuu ghijzdu sueetijh Mijſtaa.

Upit. Akoſu nam Prilijke takoo koriſtnee, zaſctojih krijuovirzi razbivajuu, i baazajuu na' oggagn?

Odgr. Jeerſu sluughe Djavalske, kakono rekoſmo, tkoji nenavidij poscténje, ſctò Boggu, i gnjeggovijm ſveetijm çinijmo, i zà too s' gnijm slaagajuu zà razruſſit Prilike, ù tkojim Boggа, i ſueetee ſctujeemo.

Upit. Dakle Diaval noſſij nenavidoſt poſctenju ſueetijh?

Odgr. Dò iſto, i doitiçhjes tò veçhjee ù poznanje çiiſtoo prilikom slydeçhjom.

Povijdaſse Oppat Teodoro Eliota, la-

Digitized by Google

kako ù planini Maslinskooj pribijvasse nijkij puustigniaak zà duggoo napastovan od duuha nè çystoga. Jedan daan, kadsse ueçchjee od obiçaaja çhjuutiaasse steeghnuut, zavapil: Odylisse od menne, prohleetij, tkojissi jur samnoom ostario, Priozuamusse tad oççito duuh napastnijk, i reçce: Zakunisse, dà neçchjes itkomuu objaavit, sctochiuti resh, i ostavitchiute ù mijru. Takoo Staraz uçinij. Tad Djavaal kazujuuchmu jednu Priliku B. Divizee s' issussom ù naruçaju, reçce: Nemoojsse veçh klagnjat ovooj Priliki, i otytiçhju od tebbe. Zapytaa puustignjaak vryme zà razmyslitsse dò s' jutra, i osvaannuvssise poside naajt Oppata Teodora tkoji tad pribyvasse ù puustigni Lauree Farana, tkoomu iskaazaa dogadjaaj. Odgovorijmu Oppat: U' istinu dobry Starçe, nè moggaasse goree uçinit, negh obetatsse takleetuom nè priateglju, dalli dobro zà tebbe, dà jee nyssi ispunnio. Znaaj, dà by bogljee bylo zà tebbe, dasse skijtaas pò svymaa oçcitym bluudistjim graada negh zapuustjat klagniatse Issukarstu, i gnjeggovoo! prijs.v. Maajki. Paak zadaaussimu mnogghee spassonosnee svitte, puustjaaga obesselljenoga. Jedna bijaasse puustignjaak doprao k' suoomu pribijvalistju, dà opeet nè priategl prikaazaussimusse, reçce: O tamnij starçe, takoolisse obsluxuiuu Zakleetue? Znaaj, dà nà suudnij daan osvadditichjute kakono krijuokletnika. Tad puustignjaak: Odvjssie jur znaam dassamsse zakleo, dalli sà svijm tijm hoschjusse klagnjat moomu Gospodinu, i stuoriteglju, nytchju ikad tebbe slusat.

Upit. Odklee ikad Djavaal zaçee tolikuu nenavidost protijva *S.* Prilykam Issukarsta, i sveetijh?

Odgr. Videesh, dasu karstiani obiçaajao sagraadili Zarque, i prikaazali ù gnijma S. Ostatke nà oçcitoo posstovanje, i Prilike sueetijh nà onnaa Mista, ghdij ù kijpima klagniaauuga Neznaboszi.

Upit. Tkojuu koristi hoçchje, i utsaa poraad poraaza Prilijkaa?

Odgr. Zà upravit, i upuutit bogljee suoje posle, too jest, laghjee prighnut dussie nà grijh. Oon nastoji uvijstit, gljudma pò vustijm suojih krijvij Prijpouijdavaazaa krijuovirraazaa, dasse zapovijdi, *Boxjee* nijkaako nè mogguu obsluuxit: dà zà spaassitse dosti jest Virra brez dobrijh dijllaa. Prilijke dalli stavjajuu nam pod oçci slaunaa dilla sveetijh, i svidoçanstuom iskusanja svidoçee, dasse zapovijdi Boxjee mogguu odsluoxijvat, i dà sveetijizaajdosee takij, jeer odolisee nè saamo nè virnosti, dalli i svakoomu druggoomu grijhu dò smarti. Zà too Djavaal vijdeesh vellikoo oporistje, scto S. Prilijke çinee gniegou opakomu nauku, veoma marzij nà gnij, i isçhjee poraazitjih. Vid. *S.* Garg. ù pist. 9. Biskupu Massiliezsk. kenig. 9.

Upit. Jelli ikad Boogh pedipssiao izgleedno nè prateglie S. Prilijkaa?

Odgr. Jest. U' vrijme kadsse Ugonotri bijaajuu uzbuuçili ù Fiandri, zapadde Manastijru Magnjee *Bratjee* od obsluuxenja Emerika çhjuutit dilla gnijovee sveetogardnee sarditosti. Juur bijaajuu porobbili S. odijçhjee, otaare, slikke, i Prilijke razrussili, i razbili, kad nijkij, neznaam tkoji, togaa krijuoga zakona prispij, i bolleeshse, dasse bijaasse okasnio zà uçiniti oon suoju duuxnost, tolikoo svuud posmardaa, dà iznaajde jedan kyp S. Antona. Nazritga, i pogazit bij jedan çjas, i nè bij pfosti, nij ruuga, scto od gnjegga nè uçinij. Namirijsse pò sriçchi nijkaa xenna Katolika nà tomuu dillu, tkojaz zaçudienaa od takee paklenee pogardee, nè bij vrijdna ustarpitsse dà mù nè reçcee: Tkojee zloo uçinioti jest S. Anton. Odgovorij opaakij: Ako imaa tkojee mogguuchstuo, sad nek pòkaaxeega. Nè okasnij Boogh destoojnoo pokaaranje, jeer nettom bogogardnij psovaaz bijaasse izuustio ovee rijsi, dà takauut od namochi S'

An.

Antonee, dò mallo izgoren, i ſparxen nè ſriçno umrij. Bredemb. Kgnig. 3. pogl. 7.

Godiſta 560. jedan xudia ukradde iz Zarquee Prilijku *Iſukarſtovu*, i k'kuçhi jee odneſse, ghdij budduuçhjee iſprobaadao ſnoxem s' odlukoom paak hittit jee nè oggagn, uſtavijſse kad ugledaa karu, ſćto çudnovato iz tee izviraaſse, i ſakrij jee. Karſtiani jee naajdoſsee, tkoji jee traaxaavu pò traagu karvi, à Xudia pridobbiven od Sveetogardja, bij Kamenovaan. *Sigebert.* ù kron. Bar. ſnop, 7. godiſt. Goſpod. 560.

Upit. Onnij, tkoji ſćtujuu S. Prilijke, jeſuli ikad prijmili tkojuu ubilixivuu millooſt od Bogga?

Odgr. Jeſu. Opeeta proſćtij priliku *S.* Ju. Damaskanina dijl. 2. pogl. 11. ſćtijven. 8. ſnop. 1.

S. Garguur PP. zà izlijçitſse od onneee prij xeſtokee kugghee ſćto ù gnjeggova dobba oxalloſtila bijaaſse Riim, nareedij jedan blaghdaanij Proceſſion, ghdij bij noſsenaa Pilijka *Maajkee* Boxjee. Potuardij Boogh çuddom too bogoljubnoo dillo. Ghdij godſſe Prilijka prikazijvaſse, dijliaaſsełse aer oſquarnien, i oſtadde oproſtien graad. Tuute nè doſpiſsee çuddełsa, jeer graadiani radoſtnij od zgoddee zafaalijvaauu veſſelijm glaaſſiom, kakonoſse priſtoji Goſpodinu, etto jedan Angel, tkoji s' Nebba zapijvaa onnoo lijpoo pozdravienje Divizi: *Veſſelìſſe Kraglize Nebba. Allcluja*; *jeer tkoogaſſi doſtojalaſſe noſſit. Alleluja. Vskriſſij, kakono reçe. Alleluja.* Tkojuu mollituu çuuvſſi S. Garguur, nadoſtavij i oou pò Boxanſtuenomu nadahnuutju: *molli xà nas Bogga. Alleluja.* I too ſtadde ù obiçaaju ù Zarqui tkojaaſse od togaa ſluuxij zà biligh veſselja nà daan Vazmenij.

Upit. Imaaliſse paak podnoſſit obiçaaj onnijzijh Katolikaa, tkoji nè ſaamo darxee Prilijke karſta, i ſveetijh ù Zarqui, dalli i ù kuçchjam, i nà putim zà ſćtovatjih?

Odgr. Imaa. Vidi ſćtoſmo ù Sćtijuenju V. rekli od Prilikaa krijxa. Dalli jeſt obiçaaj velle faalien, i Koriſtan darxat Prilijke Iſukarſta, i prij S. Dizee ù pribiſvaliſtju zà dillovat prijd gnima obiçaajnaa dilla bogogliubſtua, i mollituee jutrom, i veçcerom.

SCTIJVEENJE XIX.

Od Kypoklagnianja.

Upit. JElli dillo kijpoklagnianja darxat, i poſćtovaavat S. Prilijke?

Odgr. Nè: jeer ù proſsaſtomu Sćtijvenju uçciliſmo, dà ù ſveetijm Prilijkam ſćtujeemo *Bogga*, i ſveetee, ſćto jeſt dillo zakonitoo, ghdij kijpoklagnianje nij jee zakon, dalli Uçijtanje. Druggoo ukaazalismo dà too jeſt jedna ſtuaar ſveetaa, ſpaſsonosnaa, i velle vrijmenaa obiçaajnaa ù Zarqui.

Upit. *Sćto* jeſt kijpoklagnianje?

Odgr. Nà vrijme mij çinijs too upijtovanje, jeer onni à iſtinu, tkoji poraad çiaſti, ſćto iſpovijdamo Prilikam, oſvadiaiuu naas od kijpoklagnjanja, nè znaduu, nijt razumee ſćtò jeſt kijpoklagnjanje. Dakle kijpoklagnjanje nij jee druggoo; negh jedna çjaaſt podaavanaa Stuorenju, kakono dà blj bijo Boogh, i kadsse ſćtuje ſtuorenje toom çiaſtju, ſćto ſaamo priſtoji Boggu. Zoveſse tijm immenom, jeer olliſse çiniaaſse ù kijpu, olli po' kijpu.

Upit. Sćto jeſt kijp?

Odgr. Jeſt jedna Prilijka taſćtaa, olli tkojaa nij jee: zà too Prilijke krijvijh Boggoovaa doſtoojno zovuuſse kijpi, jeer prikazujuu jedno Boxanſtuo ſćtò, nij jee: *Znaamo, dà nyſćta jeſt kijp nà ſvitu.* 1. Korint. 8.

Upit. Sagrijſſiujuuli dakle kijpoklagnjanjem katolizi, kad klizzajuu prijd Prilijke Iſukarſta, i *B.* Divizee?

Odgr. Nè.

Upit. Iſtomaçimi too?

Odgr. Parvo Prilyke ù Zarqui Katoliçanskooj nijsu slikke ſtuaarijh, taſćtijh,

Digitized by Google

ſctijh, i izmijslienijh jeer nam prikazujuu praavoga Bogga ù iſtinam iſtinitijm, i zà too doſtoojnee, i priſtoojnee jeſu çiaſti.

Druggo. Kijpoklagnjauzi klagnjajuuſſe kijpima zlaatnijm, ſrebarnijm, darvenijm ec., ghdij poſtaujajuu ſvoja uſſania. Katolizi inaçijee nijſſta pijtajuu, olli uffajuu od Prilijkaa, dalli upravjajuu ſvoju myſal k'Boggu, i k'umollisiiu Svetijh, tkoijſſe ù Prilijkam Sveetijh prikazijuajuu. Vid. *Saab. Trent.* od zazijuan., poſſtovan., i oſtad. Sveet., i Prilijk. Sveetijh. Zà bogliee too razumit, bilixi, dà kako ù dillovaniu zakona priſtuupaju ù trij, olli çetteri dilla, takoo i ù kijpoklanjanju. Parvo: *Sumgnjom* Boxanſtua, olli izvarſnoſti ulaſtitee Boxjee. 2. Jednoom gliubaviu poſctovanja, tkojoomſſe jedan podlaagaa kijpu kakono Boggu. 3. Jednijm biliggom izvanſkijm, tkoji buddi pokazaviju poſctovania iznutrenoga; a tkoji paak jeſt taa biligh, nè maarij, prem dà ſvij bilizi ciaſti, i poſctovania, ollis Poſveetiliſtie, jeſu obſhieny, i nè odluçenij zà poſctovanie Boxiee, i Stuorenia, i ſaamojih odluçujee myſal dillounijka, kakono ù parvomu Sctijveniu ovogaa poglavia reklisſmo.

Upit. Rezzimi ſad, zaſcto katolizi, klizzajuuch pryd Prilijke, nè çineekijpoklagnjanje?

Odgr. Jeer nè dilluiuu s'mijsliu, dà ù tooj Prilijki jeſt tkojee *Boxanſtuo*?

Upit. Tkoji uzrok dakle nagonij gnijh klizzat?

Odgr. Dò iſtò, daſſe dilla izuanskaa poſctovania, ſctoſse prid Prilijkam çinee, pridajuu, i doſpijvajuu nà tkoji naaçin i ù gnijma, inaako nè bij iſtina bijla, dà bijmojih mij ſctovalii. Dalli jeerſse ſva gnijova izuarſnooſt uzdarxij ù odgovaranju, ſcto imaduus'ogleedom, tkooga prikazuiuu, za too jeſt, dà poſctenie uçinienoo Prilijkam, prolazeech od iſtijh k'ſtuaarma, ſcto prikazujuu, nè çinijmo nijednoga dilla kijpoklagniania. U'iſtinu Patriarka Jakob, kadſſe poklonij varku pruuta Joxefoua, nè uçinij nijednoo dillo kijpoklagnjania, jer gnjeggova myſal bijaaſſe poznat, i poſctovat oblaaſt gniemu od Bogga podaanuu ſvarh Eripta, olli bogljee, oblaaſt Poslanoga ù tomuu pruutu slikkovanoga. Dalli od ovogaa klagnjania pruutu Joxefou narekoſſee Otzi Saabora Nicenskoga II., da jeſt dopuuſtienoo, i faalienoo poſctovanie Prilikaa, jeer poſctenie, ſctoſſe gnijma çinij, ù Prilijkiſſe nè uſtaviaa, dalli prohodij ù ſtuaar prikaazanuu, ignjooi odgovaaraa. Nijſu dakle uçijtauzi katolizi, kad ſctujuu Prilijke, kakono nè bij uçijtauaz Jakob, Kadſſe poklonij pruutu ſvooga ſijna.

Upit. Jeddali bij tkojee çegliaade nà ovom *Svijtu* tolikoo ſtratkoga razuuma, dà povirrovaa, daſse nahodij ù kijpima tkojeegod Boxanſtuo doſtooino klagnjania?

Odgr. Dò iſto: Mnozij nè virnizi iſtijnito darxaſſee zà *Boggove* kijpe zlaatnee, ſrebarnee, darvenee ec. Drugghi veſçhjega razbora virrovàſſe ovee Prilijke *Boggoova*. Obbi zà do iſtoſſe privariſſee, kadſſe gnijma klagnjaſſee kakono *Boggovima* poraad cijnee ſcto imadiaauu, dà bijaajuu tijlella Boxanſtua, olli kijpi Bogga. Napokoon videech, dà kijp beſſidiaaſſe, i daavaſſe odgovor (kakono bilixij Ciceron, ù kgnig. 1. od Narav. Box.) ſviſſe pogodiſſee virrovat, dà tomuu bijaaſse tkojeegod Boxanſtuo, i zà tooſſe k'gniemu utizzaavu kakono k'Boggu. Vid. S. Aguſt. kgnig. graad Box., ghdij çreſto od togaa zborij knig. 3. pogl. 12., kgnig. 4. pogl. 10., i slijd. kgnig. 6. pogl. 9. kgnig. 7. pogl. 23., kgnig., 18., i indij. Dalliſſe naajdoſſee meju nè virnizima (kakono vellij Ciceron) nijkij Mudrazi, tkoy poznaavajuuch taſctinu ovijzijh, klagnjaauuſſe gnijma nà izuanka, i zà motrienie poraad ſtrahotee zakoonaa, i poraa i opaaza priklonitoga zà uzdarxat puuk nà uzdi poraad

ſtrahotee Boggoova, kakono ſvidoczij Ciceron nà iſtoomu miſtu. Evo dokle ſu novyraataa naſſa slijpaa narau, prera dajee uſteexee mudroſt gliudskaa, kadjee Boogh oſtavij, i zapuuſtij nà vogliu oſſobbitijh chjuutieniaa.

Upit. Jelli paak vellik grijh kijpoklagnjanie?

Odgr. Pryvellik, jeer tkoliko zà gnjegga, zdvixee poſſtenie Boxjee, i iſtoo Boxanſtuo Boggu, i pridaavaga ſtuoreniu nà onnij naaçin, dà ù Ulaadanju jeſt vellikoo zlotuorſtno poznaavat zà praavoga kraaglia tko taky ny jee, Vid. S. Tom. glaan. 3.

Upit. Sveetij jeſſuli veoma marzili nà kijpe,

Odgr. Jeſu. Sveetoga Euſtakia Voojvodu Diokleziana Zeſſara ù Armeniji nagonaarajuuch Voojuode Lixia, da by poklonioſſe kiipima, odgovorij ſlobbodno: Nijkadſse nè naajde çovik çittovatoga razbora, dà procynij doſtooinee klagnjania Diaule, i kijpe. Nè znaaſsli, dà od iſtyh ſctoji pijſſianoo: *Boggovi tkoji Nebbeſa, i Zemglu nè uçiniſſe, nek poghinuu.* Jerem. 10. Raſardiem Voojuoda, uçinijga varlo izbiſt, i poſtauitmu xyvij oggagn nà bokke, dalli nijdeech, dà zà maan byaajuu, mukke, oſſuudyga nà oggagn; ghdij Sveety dovarſſijuſſi ſuoje muççenſtuo, odlettij ù Raaj. Zarquaga ſueetkujee nà 13. Proſſinza,

Perpetua, i Felicita Sveetize oſſuudienee dàyh Zvijri razadruu s' Reuokatom, Saturninom, i Sekondiolom ſvoym Rodiazima upraaujajuchſse k' Prikazaliſtiu miſtu od mukke, radoſtny pijuauu, i brez bojatse ouee riçi: *Svij Boggovi Narodaa Diauli, a Goſpodin uçinij Nebbo, i Zemglu.* Vlaadauazijh uçinij ſakkam izudarat pò uuſtym, dà umuknuu, dalliſſe nij poraad togaa ſuſtaviſſee, dalli ueçchijm ſarzem, i glaaſ ſiom ponaaujaauu iſtoo govorenje, faaleech, i proslaujajuuch Goſpodina, i napokoon vuidoſsee ù Prikazaliſtie, ghdij Perpetuu, i Saturnina razadrijuſſi Lavi, a Felicittu Lauoriſſi, odlettiſſee ù Raaj godiſta Goſpod. 205. Zeſſarujuuch Severo.

Upit. Odklee uzee ſuooj iſtook kijpoklagnjanie?

Odgr. Iſtookſse kijpoklagnjania porodij od xeliee, ſcto gliudi imaddoſſe zà uzdarxat uſpomenu od Martuijh. Poraad ouoggaa uzroka kad by umro Syn tkomuu velikomu Goſpodiçichju, Otaz zà obradovatiſse çinio by igraadit jedan kyp gnjemu priliçan, i zapovidio bij ſvoym podloxnym, damuſse klagnjaiuu, i prikazujuu poſveetiliſtia, kakono da Sija nè by byo martav' dalli ubogovien. Vid. pogl. 14. mudr. P.

2. Pogoeſse paak kypi byt klagnjanij pravo kakono Boggoui, i kakono dà by byli oxilvijuanij od tkooga Boxanſtua, prighiniuçhſſe lakko gliudi nà tuu priuarè uideech, dà nettom by iſty namiſtili tkoji kijp, da' uſſaauffi ù gniegga Diauaal, oxijvio byga na' nijkij naaçin, gnym mizzao, i pò iſtoomu beſſidio; poraad çeſſaa opeeta uppaddoſsee ù drugguu privaru ludjuu, i doſtooinijuu ſmijha, çijnit, da' ſtaaſse ù gniima çinit Boggove; od tkojeeſse oblaaſti nè ſuſtaujaa çuddit Triſmegiſto, tkojimiſse s' raziogom ruugaa S. Aguſtin Kgnig. 8. od Graada pogl. 23.

3. Neznaboſzi zaçuddienij, i zaneſſenij od lypoſti Nebba, i Paruijh ſtuooraa prikaazaſseejim kijpe, i podaddoſſe çiaſti Boxanſtuenee. Mudr. 3.

4. Uzmnoxaa paakſse kijpoklagnjanie na taa naaçin, da ſue ſcto bijaaſſe Koriſtnoo, olli ſctetnoo çoviku, too klagnjaſse za' Bogga, za' doſtojat ſebbi tiim poſſtovaniem dobra, ſcto uffaauu, i olli zla, od tkojihſse bojaauu. Takoca Voloui, Oouze, Koze, Pſſi, i ouakovee zuijri koriſtnee çouiku bijliſu klagnjaanee poraad uzroka gliubauj, i harnoſti; a Zmaji, i kokodrili, i inneg naudiuee zuijri bijleſu, klagnjaanee poraad ſtraaha. Vid. S. Aguſt. Kgnig. 4. pogl. 8. i kgnig. 6. pogl. 9., i kgnig. 7. pogl. 23. od graad. Dalli yirrujuuch

razbo-

Digitized by Google

razborom narauskijm obchienijm ſuijm gliudma, da' ſtuaari gljudskee by priteeghleſse k' dobrooj ſuarhi, imaduu poſtribbu od naſtojanja, i upraviſtia skrouitoga kakouoga Bogga, olli Krijpoſti nè vidiuee, i nè znaduuch, da' taa Boogh ſaam, i jedijn, razdijliſsega pò ſuojooj çyni na' dijle nè izbroojuee, pridaauajuuçh jedno ulaſtitoo Boxanſtuo ulaadanju od ſvakee pomgnjee meju tolizijm, o tkojoſse zabaujaa xijvot gliudskij, too jeſt, Rattu, Brodieniu, Teegu, Louu, Pikru ec.

Upit. Poraad ſéta Goſpodin podaavaajuuçh zapovijdi Deſetizee puuku Izrael. tkomu, takoo tijſno, i oççito zabraarijmu kijpoklagnjanje, govoreech: *Nè çini tebbi uſſicenoo, nij svakuu priliçnoſt, tkojaa jeſt nà Nebbu od zgoor, i tkojaa nà zemgli dolli, nij onnijzijh, tkojaaſu ù voddam pod zemgliom. Neechjes Klagnjatſſe tyzym, nij ſtovat: Jaaboſam Goſpodin Boogh tuooj ec.*

Odgr. Jeer imadiaafsega uveſt ù Zemgliu Obetania, tkojuu naſsellili bijaajuu puuzi Kijpoklagnjauzi.

SCTIJVEENJE XX.

Od Nezakonſtua.

BUdduuch prij duggo Zborijo od uçijtania, zloççhjee prijko reeda ſuprotijunee krypoſtima zakona, i ukaazao, da' Zakonoduorbe Zarquee, ciaaſt Sveetijh, i gnijouijh Oſtadaakaa, sluxba, i poſctovanie Sveetijh Prilijkaanyiu ſtuaari uçytauijvee, oſtajeemi beſſidit od Nezakonſtua, zloççhjee takoojer ſuprotijunee zakonu, olli pò krijvini, olli pò priſtuupaniu.

Upit. Scto jeſt dakle Nezakonſtuo?

Odgr. Jeſt jedna zloççhja ſuprotijunaa Zakonu pò priſtuupanju: Kakono uçijtanie jeſt jedna zloççhja ſuprotijunaa iſtooj krijpoſti prijko reeda. Ovooſse razdijlijujee ù duij varſte poglauitee, i ulaſtitee ouogaa miſta, i jeſu kuſsaanje Boxiee, i Sveetogardie. Vid. S. Tom. ù 2. 2. pijtan. 97. 98. 99., i 122.

Upit. Scto razumijs za' kuſsaanje Boxiee?

Odgr. Kuſsat Bogga tadſse zgadjaa, kadſse gouorij, olli çinij ſctogod brez praawoga uzroka, za' iskuſsat Mogguuchſtuo, mudroſt, Praudu, milloſardie, Vogliu, olli tkojeeti draago druggoo Boxanſtuenoo doſtojanſtuo. Na' priliku, da' zaçmees hodit ſuarh voodaa, kakono uçinij Petar, olli privartat prijko rukuuh guozdie goreeçhie brez vurijdienja ec. Da by puuſtio sluuxitſse od uzrookaa druzijh, tkoji bymi bijli gottovi; ſebbe zapuuſtio pò ſue nà vogliu Providijnja Boxjeega; zà çekat od gnjegga çuddeſsa. Oveeſu varſtee Zatoçiſtia, tojih Zarqua pod teeskee pedipſſie zabranjujee.

Upit. Jelli vellik grijh kuſſat Bogga?

Odgr. Jeſt. Tko gnjegga kuſsaa, kraatijmu vellikuu çiaaſt, ſctomu jeſt duuxan, jeer hoççhje od Bogga brez pravednoga uzroka pomoçhi prijkorednee izuan reeda narauskoga. Dalli tko takoo dillulee s' Boggom, podaavaa nè lagahan biligh, ako nè od izgubbienja, barem od malle virre.

Upit. Tkò bij ktijo, prilikujuuch Issukarſta, uzdarxatſse çijlovito zà 40. daanaa od gizbinee, i piitja, bijlli kuſſao Bogga?

Odgr. Bij: jeer too bijlo by ktijt ſvakaako jednu pomooçh prijkorednuu od Bogga, brez tkooga takij xexijn bijo bij nè mogguuchij zà obsluuxitſse? Nijt pruddij ù ovooj prigodi prinoſſit priliku, i izgleed ſveetijh, jeer ù ſuddeſſima ſcto dillovasse, tkojaa zadhodiaavu smaagu, i reed naavi, vlaadalisusse s' çhjudju, i nadahnuutjem Boxjim, pò tkojim znadiaavu, dà moggaavu uſſat, i prijmit pomoçhi potribbitee, i priklonitee za' dillovat takee ſtuaari. Takij bijliſu meju muozijmo ſtaalijm Abram, i Gedeon ù ſtaromu zakonu, i takij S. Simon ſtilita, i S. Kate Sienka ù novoomu.

Tkoliko paak poraad ſuddeſſiaa, ſcto ſveetij uçiniſsee poraad slavee Boxjee, i poraad obraatienia Nevirnijh, nijjee ù gnijma Nè zakonſtua ikakovoga, je-

er Boogh vlaſtitom chjudju prighnuu gnijh dillovat.

Upit. Poraad ſćta' upravjaas kussaanje Bogga k' ovooj parvooj zapovijdi Dessetizee?

Odgr. Jeer, kakono, kuſsat Bogga, jeſt jedno uskraatit prijvelliku çjaſt, ſćtoſmomu duuxni, i kakono jedno ſiaalitſse s'gnijme.

Upit. Śćto jeſt ſveetogardje?

Odgr. Jeſt jedno uvrjdienje, i nè poſćtenje, ſćtosse Boggu çinij, vlaadajuuch nè doſtoojnoo ſćtogod ſveetoo.

Upit. Tkoliko jeſt varſtaa ſveetogardja?

Odgr. Razlikee jeſu varſte ſueetogardjaa razaznaajuuſse pò razlikoſti ſtuaarij ſveetijh. Ovee ſtuaari *S.* Tomas razdijljujee trovarſtno, i jeſu C,egljaad, miſta, i ſtuaari ſveetee, i takoo poſtavjaa trij varſte ſveetogardja. Paruoomsse varſtom uvrijdiujee C,egljaade, druggoom Miſto, treçchjoom inee ſtuaari, ſćtosse zovuu ſveetee.

Upit. Jſtomaçimi na' dughjee, kakosse dillujee ſveetogardje okolo parvee varſtee.

Odgr. Parvo: C,inij ſveetogardje tko ſillu çinij çegljaad i Zarquenooj 17. pijtan. 4. Nared: *Ako tko nagovaraluch*.

2. Ako tko protijva odreedienju ſveetij Upraavaa ſtijskaa C,egljaad Zarquenuu plaatjat poriz, olli araaç. Vid. *Saab.* Trent. *Sid.* 25. pogl. 20. Od Nareed. raziik. *96.* 11. pijtan. 1. *Pò ſvooj*, i 10. od ſlobb. Zarq. i ù Zak. Zessar. Authent. *Dà Zarquenyzi pryd ſuudze ſvoje pritekuu. Svittov. 6.* Tko gnijh ſillujee prikaazatsse na' ſuud ſvijtounij. 10. od ſuuda podobnoga: *ako pomgnivom*, i ù *ſ.* ù iſtoo pogl. 2.

3. C,inee ſveetogardje Zarquenijzi, olli drugghij, tkoji çinee zavit od çijſtoçhjee, kad putteno ſagrijſſiujuu. 30. pijtan. 1. pogl. poslijd.

Upit. Na' tkoijſe drugghij naaçin çinij ſveetogardje pram Miſtima ſveetijm?

Odgr. Parvo: Saxijgajuuch Zarque, razruſſijvaajuuch Otaare, i Miſta ſveetaa. Znaduuſse ſveetogardja Antioka Kraaglja *S.* Makab. pogl. 1. 2. *6.*, i kgnig. 2. pogl. 4. 8. Nabukodonoxora ù Danielu na' 1., Baltaſsara ù Dan. 5. i ſaddasgnijh krijuoviraazaa, od tkojih uijdimo plakaujivee uſpomene na' nè izbroojnim Miſtima.

2. Rannijuſſi, olli ubbijuſſi ù iſtijm, povoglnijm proſsuutjem gliudikoga *Sijmena* i ukoppauſſi jednoga prokleetoga, olli nè virnijka, iſteegauſſi ſilloom tkò bij uſsao za' ſvoju ſlobbodu, iſtom da' nij jee od onnijzij, tkojee vadij Peçatniza Garguura XIII. tkoji moguu bijt ſtiſsnutij pò krijpoſti zapovijdi, olli dopuuſtianja Biskupova'.

3. Moxesse oudij priloxit Targovina, Seetanja, Vikke, i inaa ovakouaa dilla, ſćtò pò ſvojooj naravi ſmeetajuu poſćtovanie *Boxjee* pogl. priſtojiſſe 2. od ſlobbod. Zarq.

4. Uhodeeçh ù Zatuor Divijzaa ſveetijh brez dopuuſtianja *Biskupova* ù pijſmu, olli ſtariſſinee. Vid. Saab. Trent. Sid. 25. pogl. 15. od koludaraa, i koludrìjzaa.

Vpit. Kakoſſe ſueetogardno grijſſi tkoliko ù inijm ſtuaarma?

Odgr. Razlikee jeſſu drugghee ſtuaari ſueetee, tkojee nè imaduu bijt oſquarnienee.

1. Sakraamenti, tkoji podaavajuu millooſt.

2. Suudoui ſveetij, i Odyçhia, i ureeſſi, ſćtò sluuxee nà dillouanje Sakramentaa.

3. Pijſma, olli rijçi ſueetee, zlamenujuuçhjee ſtuaari *S*veetee.

4. Prilijke, tkojee prikazujuu Iſſukarſta, i ſveetee.

5. Oſtadzi ſueetijh, i dylçichi ſtuaarljh ſveetijh.

6. Nedilje, i dnevi ſueetaznij odreedienij zà ſueetee zabave.

7. Dobra, i dohodak zarquenij odreedien zà uzdarxanje, i çegliaadi zarquenee, zà sluxbe ſueetee.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Prij dobro: Dalli kakoſſe moxe uçinit ſveetogardie okolo ovijzijh ſtuaarijh?

Odgr. Paruo: kadſu Sakramenti vlaadany né doſtooino, dillujuuçhjih, olli prymajuuçh, à navlaſtito *S.* Eukariſtiu ù ſmartnomu grijhu. Izrekoh à navlaſtito *S.* Eukariſtiu, jeer budduuçh ovaa doſtoiniſa od ſvijuuh Sakramentaa, kakono dà né ſaamo podaavaa milloost, dalli uzdarxij ù ſebbi iſtij vruutak ſveetignjee, zloſſe sluuxit, jeſt prij uellikoo ſueetogardje,

2. Kadſse ſuudovi ſueetij obratiajuu nà sluxbe ſuijtounee, kakono daſse tkogod bij sluuxio od kalexaa poſveetienijh zà pijt iz gnijh nà goſtbam, prilikujuuçh Baltaſſara, tkoji takovijm dillom priteeghuu, nà ſebbe ſarxbu Boxjuu; kadſee tkò od Odijçhjee Redouniçkee zà raskroit ſebbi nagllaue, olli zà sluuxitſſe od ovijzijh zà ruugatsse, i ſmyhat, kakono çinee danasnij krijuovirzi, olli dà by tkò tee ſtuaari ukrao.

3. Kadſſe tko sluuxy od ryçyh, i izreçcenia *S.* Piſma zà lijs razgovora ſmyhaujivoga, tamaſſnoga, olli goneetaujivoga, od proklignianja, olli raspraavianja, od çiaaranja, olli od uçijtania, od gaatania, olli od vylouania, od pyſſaamaa bluudnyh, olli zlò govora, i uelle ueçohjee zà uſtanouitit zamysliena krijuouyrskaa, kakono bilixij *S.* Tomas.

Kadſſe çiny ne' poſctenie gouoreçh, olli pyvajuuçh Boxanſtuenee Oſfizie.

Kadſſe ù Zarquu uvoddij taſctoo, i razbludnoo skladnopyvanje.

4. Kadſſe razdyrajuu S. Prilyke, olliſſe pogardiujuu, zà dà Sveetij, ſctò prikazujuu, nè budduu ù tijzijm posctovaauanij: olli kadsse maaſtjuçh tuoree nà taa naaçin, dà veçchjee gannuu nà ſmijh, negh na' bogogljubſtuo.

5. Kadſſe oſquarnyvajuuçh S. Oſtadzi hittajuuchjih nà vitaar, nà oggagn, olli pod nogghe. Vidi prilik. Sctijvenja 16. proſſaſt.

6. Kadſse oſquarnijvajuu dnevi *Sveetij*, i Sveetaſny poslom rabotnym, i zabraanienym od Zarquee. Od ouog. Vid. prilik. oudy dolli nà pogl. 4. kgnig. 1.

7. Kadſſe priotimajuu dobra, i vlaaſti Zarquenee, olli uzdarxee pry ſebbi zaduxbine priſtoojnee Zarquam. Vid. Uprav. 17. pijtan. 4., i Sctijvenje proſſaſtoo.

8. Kadſſe priuzimajuu, olli zabranjujuu deſsetine, olli onij ploddi Zarqueny. Vdi. Saab. Trent. Sid. 25. pogl. 12. i prilike nà pogl. 8. kgnig. 2. slijd.

Upit. Poglavize, tkoji slijdeeçh uglavijvanja danaſsnij krijuoviraazaa ogolilliſu Zarque, jeſſuliſse barx obogatili?

Odgr. Nijſu, dalli svè tò ubozij izijsliſu, doſtinijuſſiſse ù gnijma priçiza: *zlò doteçcenaa zloſſe raſticcuu*. Cuuj jednu priliku.

Enrikoo VIII. kraagl Inghilteree priloxij krunni Dobra Suudove, Odijçhju Sveetuu, Biſser, i draagoo kamenje ſvijuuh Zarkaavaa ſuooga kragljeſtua, dalli joſcteer i prodadde iſtij lijs, i Olove. Toom ſveetogardnom kradgnjom skuppij çudnovatoo blaago, dà desseetij dijl moggaaſſe naſſittit brezrednuu xelju tkoogamù god lakomoga kraaglja; i jur Enriko prem dà ſvakaa poſſidovaaſſe, nè daſse okoriſtij ù bogastua nad ſvee onee kraaglje karſtianskee, i nè dà oblakſſiaa ſvojim podloxnijzima haraaçe, olli porize, kakonoſse bijaaſse pofaalio, daçhje uçinit, zà imatjih ugodnee nà ſvoje opaakee mijsli, i uklonit ù vijke uboxſtuo od ſuooga kragljeſtua, kakono dò iſto çijniaavu gnjeggovi ugadjaauzi, kadbijſſe blaago Zarquenoo obraatilo ù koriſt kraglieſtua, i kraaglja; dò malloſse vidij doghnaan nà takuu potribbu, dà bij godiſta 1545. uſillovaan çinit kovat pineeze middenee, i napartit nà ſuoje podloxnijke prijteeskee mnogghee po-

tize,

rize, i haraaçe, dà ſvij skuppa proſſaſtij kraagli tolikoo nè bijaajuu uſinili ù 500. godijſtaa prija: i ù kraaglieſtvuſse tolikoo uzmnxassee proſſiaazi, dà veçchìj dijl iſtijh jedua nahodiaasse potribban, i ubogh xijtak.

Upit. Jelli jos jedna nijkaa varſta ſveetogardja uzdarxat mnogaa bogataa Zarquenaa Dobra, olliti Benefizie protijva naredbi *S.* Upraavaa?

Odgr. Jeſt. Vid. ù C‚udnovat. Ju. XXII. ſmuutgnje, tkojee izhodee.

Upit. Jelli ſtuaar poghibljivaa darxat mnogghee *Benefizie* skuppa od onnijzijh, ſctoſu nè podnoſſivij?

Odgr. Jeſt. Jeer Alexandro III. pogl. *Jeer ù tkoliko od Baavanja* vellij, dà mnoxſtuo Benefiziaa jeſt poghibljivoo zà fpassenje duſſiee onnomuu, tkoji uzdarxij gnijh, i potuardiujeeſse dogadjanjem slijdeeçhijm.

U' Zarqui Parvoſtolnooj jednoga graada (povirdaa kantipratenſe) ghdijſam ù mlaadaa dobba pribijvao zà 15. godijſtaa, bijaaju 62. Kanonika, od tkojih veçchij dijl, ollis vlaſtitee Baſctinee, uxijvaaſse mnogghee bogatee Benefizie. Zouem Bogga zà ſvidoka, dà malli od gnijh ſmartju narauskom, ſvij inij naaghlom, i nè ſricſhnom umriſſee, takoo dà jedan od gnijh çujuuçh, dà gnjeggou druugh, tkoji zdrau, i çittovat ù ueçeer bijaaſse leggao, martau bijaaſse oſvanuo, pleſchjuuch ruukam zauapij: Nij jee çemusse çuddit: taa jeſt slijdio obiçaaj oſtaalijh. Jaa iſtij uidioſam çettiri Arkixakna ouee zarquee umrijt jednaakom ſmartju ù mallo godiſtaa. Nut promijsli *Sctijooze* çudnovatee ſuude Boxjee: Parvij padde s' kognja, i ſmarskaauſſi glaavu izdahnuu: Druggooga jedno jutro martuoga zatekoſsee ù gnjeggovu Siddaliſtju: Treeçchij ù kooru sluſsajuuch Miſſu, kadſse uuduizaaſse *S.* Tijlo, nàuzmaaç padde, i umrij treçchij daan, budduuçh izgubbio razbor, brezikakova Sakramenta: C‚etuartij nè ktijuuch ipoviditſse, nij prijmit Ss. Sakramente, nè pokorijuſſiſse umrij, i bijukoppaan izvan zarquee.

Upit. A od onnijzijh, tkoji pineezma, i ugouorima nè doſtoojnijm dotiçcuu ſebbi Benefizie, ſcto vellis.

Odgr. Vellijm, dà çinee Simoniu, ſcto jeſt druggaa varſta *Sveetogardja*.

Upit. Simoniani uppaddajuuli barx ù vijçgnjee ossuudienje?

Odgr. Dò iſto. I ù iſtinu kad *Simon* C‚arounijk, od tkoogaſse prozvaſsee Simoniani, naſtojaa kupit od Apoſtolaa pineezma oblaaſt zà moch i oon podaavat Duuha Sveetoga: *Podaajte i meuni ovoo moguuchſtuo, dà tkomu ugod buddeem poſtavjao ruuke prymee Duuha ſveetoga.* Dill. 8. Ovogaa prijneſtoko korij *S.* Petar ovijzijm rijçma: *Pineez tuooj s' tobhom buddi ù izgubbytje.*

I' evonaas nà ſuarſſi parvee zapovijdi Dessetizee, ghdijſmo zborrili od Virree, Uffanja, Gliubavi, i Zakona, i skuppa od zloochjaa ſuprotijnnijh ovijzijh krijpoſtima, kakono od Nevirſtua, od Anteiſtua, od krijuovirſtua, od Brezoçſtua, i od oſtaalijh, tkojimſse priſtupaa parvaa zapovijd Deſsetizee.

Upit. Nè oſtajeeli barx druggoo za' ubilixit ſuarhu ovee zapovijdi?

Odgr. Nijſcta druggoo, negh jedna ſtrahouitaa priitgnja, ſcto Boogh çinij onnijzijm, tkoji buduujee priſtupit, i jedno vellikoo obetanje onnijzim, tkoji budduujee obsluuxit; ſcto ſvè uzdarxisse ù slijdeeçhijm Boxanſtuenijm rijçma: *Jaa jeſam Goſpodin Boogh tuooj jaakij, i velle pomgniu.*

Upit. Sctochje too rech Boogh, kadſse nazijvaa velle pomgniu?

Odgr. Reçchiçhje, dà oon jeſt prauedan oſveetitegl uvriidianja, ſctomuſſe çinij, ſctoſse vidij pò rijçma, tkojee udijgl izreçce: *Pohodeeçh nè pravednoſt Otaazaa protyva druzghima, protyva treçchjeemu, i çetuartomu porodiſtju onnyzijh, tkoji uennvidiſſee menne.* Sctoſe pò obchienooj çijni *S.* Otaazaa

zma imaa razumit od onnijzijh Sijnoova, tkoji prilikujuu grijhe ſuojih Roditeegljaa, kakono da' bij rekao: Jaſam Boogh takoo tankee, i çijlovitee praudee, dà osuetjujeem grijhe Otaazaa ù Sijnovima, tkojih prilikujuu, dà toliko Sijnovi, tkoliko Otzi budduu pedipſſiaanij ù ſvojim Sijnovima. I prem daſse çijnij, dà kadgod muuçijm zà tkojeegod vrijme, i dà prikaziem nè znat, kad jur vidijm Sijnove, i Netjaake hodit pò puutu, i iſpunjat mirru ſvojih Roditegljaa, tad xeſtijee pedipssaavam, negh bij uçinio, kad bij gnijovi otzi bijli pravednij. Za' ſćto jeſt oçcitoo ù Boxanſtuenomu Pijſmu, daſse Boogh nè takoo udijgl miçcee pokaarat grijh, dalli çekkaa, dà grijſnijzi iſpunnee jedan rakij brooj grijhaa, i mirru od gnjegga naresdiennu tolikoo poraad broja, tkoliko poraad opaçineej, tkojaa doſpijuſſiſe, tad Boogh puuſtia, za' takoo izreçh, ù jedan maah teek ſvojee ſarxbee, i pedipſſiaava oſtadak, nè jur texjee od ſćto iſchjuu gnijove doſtoojnoſti; dalli oduçh negh bij gnijh pedipſiao, dà onni ſaamij budduu ſaſtijſſili.

Upit. Tkojaa jeſt plaatja pripraviemaa onnijzijm, tkoji obsluxujuu zapovijdi Boxjee?

Odgr. Onnaa, tkojaa jeſt izreçcenna ù slijdeçhijm riçma Pijſma: *I çineaçh milloſardije ù ſiſuçhja onnizijm, tkoji gliubee menne, i gunajuu zapovydi moje.*

Upit. Sćtò od ouogaa imaamo izvadit?

Odgr. Dà Boogh, prem dà nè doſpiven, takoo ù praudi, kako ù milloſardiu, jeſt niſćta magnjee veçchjee prighnuut na' milloſardje, negh na' praudu, jeen praudi bilixii mejaaſſie od treçchjeega, i çetuartoga poroditua, ſćtò nè çinij milloſardjem, tkooga proſtiree ſuarh tiasuchja.

Upit. V' çemuſse paak uzdarxij too milloſardie, od tkooga beſſidis?

Odgr. V' dopuuſtianju xijvota viçgnieega onnizijm, tkoji obsluuxujuu gnieggome zapovijdi.

Upit. Sćtò imaamo nauçit od ouogaa nauka?

Odgr. Imaamosse uglaauit, da' ako jeſt Boogh tolikoo velle pomgniu od ſvooga poſćtenja, neeçhje puuſtiat grijhe brez teskoga pedipſſia. Vid. drug. zak. nb' 7. i Kgnig. Joxue: na' 24 Za too uelliaasse David Prorok: *Tvſſi zapovijdio, dà zapovydi tuojee budduu çuvaanee odveçh.*

Upit. Nij jelli vellikoo çuddo, da' gliudi takoo lakko priſtuupee zapovijdi Boxjee?

Odgr. Dò iſto. Budduçh da' znaduu, da' imauu çinienje s' jednaijm Boggom jaakijm, i velle pomgnivijm, tkoji prijatio jeſt tolikee mukke priſtuupaauzima, i obetao blagodarnu plaatju onnijzijm, tkoji budduu obsluuxili gnieggoou zakon.

Upit. Poraad çeſsaa, takoo prijtgnie, kako obetanja Boxiaa ſćtijuuſse ſaamo prij ovooj parvooj zapovijdi?

Odgr. Jeer, oſsim da' jeſt parvaa, onna jeſt i poglauitijaa od ſvijuuh, i ſćtosse od ouee velli, moxesse tolikooier, i imaadesse razumit od oſtaalijh.

Od Druzhee zapovijdi

POGL. III.

SCTIJVENJE I.

Nè uzmi imme Goſpodina Booga tuooga ù taſćte.

Upit. SCtò zlamenujee ouaa druggaa zapouijd: Nè uzmi imme Gospodina Bogga tuooga ù taſćto?

Odgr. Zapouijda, daa' poſćtovanjeem immenujeemo Suetoo Imme Boxjee, a' inaako zabraniujee immenovatga brezredno, i pſoouno. Takoo, daſse ù ouooj druggooj zapouijdi zborrij od poſćtenia, i nè poſćtenja, ſćtosse Boggu çinij na' izvanka riçma, kakoſse jeſt ù paruoomu zburrilo od ſctuania iznutrenoga.

Upit. Na' tkoliko naaçijnaa moxe Boogh bijt poſćtouuaan riçma, i nè po-

Digitized by Google

poſctouaan?

Odgr. Na' çettiri. Paruo immenujuuçhga gliubauju, i poſctouanjem. 2. Zaklignianjem. 3. Zavitima. 4. Faaleçhga, i zazijuajuuçh.

Upit. Iſtomaçimi parvij dijl. Na' tkoji naaçin dohodij poſctouaan *Boogh* izuſtiujuuçh gnieggovo S. Imme?

Odgr. Akose izuſtiujee uellikom uirroom, i poſctenjem, olli prigliubienjem gliubaui. Kako rekaauſſi: akome naskoççit budduu mijsli taſctee, i nè çijſtee reçchiçhju: *Dobrij Iſſuſſe darxi ſarze moje*. Ako iznenaada buddeem priſtraſsen, zavapitçhju: *Iſſus*. Takoojer izrezzi od inijh immeenaa, kakono, *Boxe mooj*, *Vyçsnij Otçe &c.* prem da' imme Issussouo imaamo darxat ù veçchjeemu poſctenju od oſtaalij, immeenaa poraad razloogaa prikaazanijh ù Snop. 1. dijl. 1. pogl. 3. ſctijuen. 1.

Upit. Kakosse nè ſctujee Boogh rijçma?

Odgr. Kadsse izuſtiujee gnieggouo S. Imme brez praavoga uzroka, olli za' zaal obiçaaj, kakono kad i kogod, kad jeſt raſardien, poraad poxellijnia oſuetee, izreccee: *Boogh* &c. olli kad pò obiçaaju opaazijh Vooinijkaa, gouorij za' ſuakuu, moxesse reçh, rijç: *Boogh mø*, *Pò Bogga &c.* olli kadsse, nè znaam poraad tkooga opaakoga obiçaaja, çeeſto uellij: *Iſſus jee*, *Iſſus nij jee*.

Upit. Iſtomaçimi drugghij dijl.

Odgr. Rekaosam, da' ſctujeemo Boggа pò zakleetui.

Upit. Sctò jeſt kleetisse?

Odgr. Jeſt jedno zazijvat Bogga za' ſuidoka, i za' potuardienje iſtinee.

Upit. Jelli ſtuaar dopuuſtienaa kleetisse?

Odgr. Jeſt: budduçh da' zakleetua jeſt jedno dillo zakona, tkojimsse Boogh poznaauaa, i ſctujee, kakono paruaa, i nè uarrauijuaa Iſtina. S. Tom. 2. 2. pijtan. 98. çlaan. 4. Dru. zak. 6. *Od ſuakooga prijçanjà gliudijh ſuarhaza potuardienje jeſt zakleetua* uellij Apoſtol Xud. 6.

Upit. Jeſſili ikad ſctijo, dasusse Sueetij kadgod kleeli?

Odgr. Jessu, i imaamo mnogghee izgleede takoo ù Staromu, kako ù Nouomu Zakonu Dalli i Boogh iſtij doſtojaoſse jeſt uelle kraat potuardijvat ſuoja obijtania zkleetuom. Izhod. 21. 24. 26. 47. Izaſsaſt. 22. Ixai. 14. 45. 65., ù 1. Korint. pogl. 14. ù 2. Korint. pogl. 1., Rijm. pogl. 5. ù Psal. 14. 109., ù dill. Apoſtolsk. na' 2., ù Piſtol. Xud. na' 6.

Upit. Dalli naajdosseelisse urijdnij Pijſſiaauzi, tkojisu çijnili, daasse nè faalee zakleetue?

Odgr. Dò iſto. Znaam, da' ouogaa broja bylisu nyky Pyſſiaauzi Garzi, kakono Krixoſtomo, Eutimio, i Teofilato. Dalli imaamo razmyslit, da' pyſſiaavu puzima, meju tkojim prijko reeda bijaaſse uzraſtao zaal obiçaaj çeeſtee zakleetuee, i brez praauoga uzroka: za' too odluuçissee ovij uelle prypomgniuij, i uarſny gliudi uloxit svù snaagu ſuooga prypouydania za' iskoreenutiee; a' Krixoſtomo naulaſtito, tkoji ù ſuojim gouorenjima çeeſto ſuyſty, i karaa puuk Antiokenskij poraad tee zloçchiee. Za' too ſctijuuçh ouee Pyſſiaauze, imaadesse dobro, i ſpametno pomgnit, i nè zabotavit ſuarhu, ſctò imaddossee. I à iſtinu tkogod naſtoji na' ſctijvenje Ss. Otaazaa, i Pijſſialaazaa Zarquenijh, imao by, za' nè varaatſſe ù razumijvaniu iſtijh, promisljat kad, i tkojoom prigodom, i tkomuu pijſſiaſſee.

Upit. Onnij dakle, tkoji odluçeno darxee, da' ny nijee mijkaako dopuuſtienoo kleetſſe, varrajuulſſe barx?

Odgr. Dò iſto; Takij byliſu daapno naslydnijzi Pelagia, Valda, i Vikleffa, i à naſsa dobba Anabatiſti, tkoji uççee, da' Xudiem jeer nè izvarſnijee od naas, bij dopuuſtienoo kleetſſe, dalli jur nij jee karſtianimu.

Upit. Na' tkojiſſe temeegl naslonjaa too gnijouo Varranje.

Odg.

Digitized by Google

Odgr. Na' onnſj reedçich Pijſma ù S. Matt na' 5, ſkò onny zlò razumee: *Jaa vellym vama, daſſe nè kunnete sa ſuym:*

Upit. Issukarſt dakle nè braany odluuſeno kleetſse?

Odgr. Nè: dalli ktijdde ſaamo reçh (kakono tomaçee SS. Aguſtin, i Krixoſtomo), da' prykorednaa lakſſina, i prighnuutje na' zakleetvu jeſt ſumgnivaa, i gryſnaa, i prem da' zakleetua jeſt dobraa ù ſebbi, onna jeſt nijſkta magnjee zlaa ù ſvoomu iſtoku, i nykaakosse nè imaa xellit, à navlaſtito poraad poghibyli nareçcenee od Mudraza za' ſunovraatiti lakko od zakleetuee ù krijvuù zakleetuu, kad kleetſſe prohody ù obiçaaj: *Zakleetui nemooj obiknut vuſta tuoja, mnoggaabo paddanja ù tooj C,ovik mnoggo kunneeçhyſſe napunnitçbjeſſe nè prauednoſti, i neeçhjeſſe odylit od kuçchiee gnieggovee ranna.* Zarkoſtyv. Iss. Sirak. 23.

Ovakoo by razuumienoo miſto od zgoor napomenuutoo S. Mattia od S. Aguſtina ù kgnig. od Laxi pogl. 15., i ù gnieggovoo Piſtol. 89. Illariu: *Svyjy Goſpodin nekleetsse, nè dà gryh pravo kleetiſſe, jeſt dallijeer jeſt prijeemak grijh krijvo kleetiſſe, ghdy, barzje paddaa, tkò obikao jeſt kleetiſſe.*

2. Jeer tkò hoçchje poſçtovanje doſtojnoo S. immenu Boxjeemu kakono velly S. Mattij ù miſtu zgoor reççenomu.

3. Jeer Virru, i Iſtinu imali by tolikoo gliudi obsluuxyvat à navlaſtito karſtiani, dà bijimſſe moghlo uirrovat, i ù iſtinu daſſe bij virrovalo brez nijkakova naaçina Zakleetuee. Zà too ù zakleetui imaamoſſe sluuxit od velikeç trizmenoſti, i opaaza, i ſaamo kad potribba too iſçhjee poraad nè ſtanuutja ſuidooka, olli ſvidoçanſtua. Vid. S. Tom. çlaan. 5, Nà onny naaçin dakle kakono jeſt nà daljee od ubboiſtua tkoſſe jur nè odlaagaa od ſvooga iskargnjega, à od prigliubodynſtua, tkò jur nè gledaa tugjuu xennu: takoo tkoſse nykaako nè kune, bytçhje veçchjee od ſuijuuh na' daleko od krijvee zakleetuee.

Dalli kakono jeſt kadgod potribbitoo uzeet lykariu, i oboſt xillu zà oblakſſiat nemoçh, takò kadgod potribbitoo jeſt sluuxitſſe od zakleetuee zà priteçh mlohauſtuo gliudskoo, kako rekaauſſt, zà doteçh virru pry gliudma, tkolim nè ugadjaa ſaamo Jeſt, i Nyjee; i tad zakleetua, tkojaa jeſt veçchjaa od *Jeſt i Nyjee*, zlò ù ſebbi nii jee, dalli ſaamo izlazy od zla' too jeſt, od nè virrovanja, i tuardoglauſtua onnijzijh, tkojite nauodee, daſse kunnes. Jeſt nauk, i iſtomaçenje S. Aguſtina, tkoji velli: *Akoſſi ſillouaan kleetiſſe, znaaj dà od potribbee dohody neſtaunoſti onnyzyh tkojim ſçtogod uglaviujees: tkojaa ù iſtinu nè ſtaunoſt zloo jeſt: zà too nè reçce: ſçtò od veçchjee jeſt, zloo ieſt. Tybo zloo nè çinijs, tkojiſse dobro sluuxyt od zakleetuee, dà druggooga uglaavis, ſçtò koriſtno uglaviujees; dalli od zlà jeſt onnogaa, tkojeega zè ſtaunoſtju ſillouaanſſi kleetiſse.* Kgnig. gover. Goſpodina na' planini.

Upit. Kakoçhjemo dakle moçh doojt ù poznanje, dà zakleetua jeſt zakonitaa, i dopuuſtienaa?

Odgr. Kadjee budduu zdruxyvat nykij naaçini, i ugouori ubilixeny od Proroka Jerem. nà pogl. 4. ghdy velly: *kleetichieiſse: nijve Goſpodin, ù iſtinu, ù çyni, i ù praudi.*

Upit. Sçtoçhje reçh kleetiſſe çynom pameeti?

Odgr. Daſſe imaa kleet razborom, razuumom, i poſçtovanjem, i potribbitijm, i pravednym uzrokom. I zà tooſſe nè prymajuu dizza za' kleetſſe magnjaa od 14 godyſtaa 2. 2. piſtan. 5. pogl. *Poſçtena.*

Upit. Jelli kadgod teexak grijh kleetſſe brez opaaza, i pameeti?

Odgr. Jeſt. Akoſſe poraad zlooga obiçaaja zakleetuee poſtauij tkogod na' poghybyl, daſſe krijvo za une.

Upit. Gryſſi:eli barx Targouzi, tko-

jiſu obiçaajnij kleetsse Boggom, dusſiom &c. da' too, i too gnyma tolikoo dohodij?

Odgr. Dò iſtò: jeer mallo nè ſvakda too ſinee brez priſtoojnijh ugovooraa, brez pameeti, i brez razbora.

Upit. Jelli ikad Boogh izgleedno pedipſiao tkogaagod, tkojiſſe kunne brez razbora, i uzimaa ù taſćto gnieggovo S- imme?

Odgr. Jeſt. Navalyvaſſe ſvakij daan mnoxtuo pomamnyh, i Libertijnijh, olliti Raſpuuſtienijh za' priporuuçitſse molbam S. Auxenzia Oppata, i mnogghij pò umolliſtju togaa S. Covika oſtavaavu oslobbodieny, i zdravij. Doojdoſſee jedan daan meju oſtaalym duoiza veoma nagardienaa gubboom, i nazrijuſſijh Sueetij, reçce: Znaateli, Braatjo moja, poraad çeſſa Boogh jeſt na' vaas taa biç poslao? jeer za' prylagahnee uzroke uzimatſse ù taſćtoo gnjeggovo S. imme, kunnuuçhſſe kryuo, i pravo ſvakooga hijpa. Dalliſſe razvidite, pogardite vas grijh, ako xellijte bijt ozdravienij. Too izrekaauſſi, nagouory okolo ſtojeeçhjee mollitu çinit, i kleknuuſſi za' duggooſse pomolli za' gnijh obylnee ronneeçh ſuze. Paak uſtauuſſiſſe, pomazajih od glaave dò peetaa uliem Sueetijm, i çittovatee poslaa k' kuçchi.

Upit. Ny jelli barx jedno kleetſse nè razborno, i brez pameeti, kad tkogod vellij: *Ouoo iſtina jeſt, kakono, i Boogh iſtinit jeſt.* Olli: *Tolikoo jeſt ouoo iſtina, tkoliko daſse Boogh nahodij ù Sueetooj Oſtij?*

Odgr. Jeſt. Jeer nij jee içceſſaa, daſſe Boggu moxe izjednaaçit parvooj, i nè varaujivooj Iſtini; i tkò ovakoo govorij, uzimaa ù taſćto imme Boxjee, i kraatij bilixijvo naaj veçchjee poſćtovanje, ſćtomu jeſt duuxan, jeer prilikujee Iſtinu Boxanſtuonuu gljudskooj iſtini krijuooj, i laxiuooj.

Upit. Sćtò jeſt kleetiſse praudom?

Odgr. Nè imaamoſse kleet ſćtò nij jee paruoo, nè dopuuſtienoo, i drugoomu naudiuoo.

Upit. Sagrijſſie dakle tkoſſe bij zakleo uçinit too, i too zloo, kakono rekaauſſi, ubbit, olli privarit iskargnjega &c.

Odgr. Dò iſto. Jeer takovu zaklee-tuu nè ſdruuxujee prauda, i ako jeſt teexak grijh takoo zakleetſse, tò texji jeſt iſpunnit zakleetuu. Vid. ù S. Matt. na' 14, i ù S. Mark. na' 6. bezoçnoſt Eroda ù zakleetui, i nè bogoſćtovje iſteoga ù izvarſſienju od ſćtoſse bijaaſſe zakleo uçinit: poraad ſćta' nè bij mogguuçhje, daſse umyrij, i razberee S. Aguſtin ù gouor. 16. velleeçh: *Divooiçiza skaaçee, à Maajkaſse uznemillijvaa, i meju raskoſſiam, i razbluudam goſtijonijkaa brezoçno zakligaieesse, i nè milloſćtoneſse zakligaianje, iſpuuniaaſſe;* too jeſt izguubbiuuſſi S. Juana ù tamnizi.

Jednaakaa bij zakleetua Jeſſtova ù kgnig. Spud. posl. 11. od tkooga S. Tom. ù 4. razlik. 28. pijtan. 1. çlaan. 1. na' 3. *Prij ubogaa jeſt potribba tkojaaſse raſpuuſtina Oteçiubboojſtuom.* Vid. iſtooga Nauçitegl. ù 2. 2. pijtan. 88. çlaan. 2. na' 2.

Takaa bij zakleetua Xudiaa, tkojiſſe pod zakleetuu zaduxiſſee nè giſt, nij pijt, ako prija nè bij billi Apoſtola ubbili. Dill. 23.

Upit. Sćto imaa dakle uçinit tkoſſe jeſt zaduuxio zakleetuom uçinit tkojee dillo ne doſtojnoo, olli naudijuoo ſuoomu iskargnjemu?

Odgr. Kajaatſse imaa, da' jeſt uçinio takuu zakleetuu, i pazitſse nè iſpunnitiee. Davidsse raſaardien poraad ne' doſtoojnoga dilla Nabala, bijaaſse zakleo ubbitga: *Ouaa nek uçinijh Boogh nè priateelma Davidovijm, i ouaa nek nadoſtavij, ako buddem Oſtauio, tkojaamu priſtojee dò jutra pripijſsavajuuchjega 'zidu.* 1. Kraagl. 25. reed. 22. alli ù iſtinu pridobbiuen od ugljudnijh, i dobrijh naaçinaa Abigaila, poreçceſſe od zakleetue, i proſtijmu: *Poojdi mirotuorno ù kuçchiu tuoju, evo uslisſah*

Digitized by Google

Sah slaas tuooj, i posctovah obraz tuooj.

Vpit. Dalli, postaviussi da' sam ù potribbi sagrijssit, ispuniajuuch, sctosamsse zlo zakleo uçinit, olli dasam laxiu ne' izuarssijussi, sctosamsse zakleo, tkojooj od ouijh dujuuh imamsse priloxit?

Odgr. Immaamsse priloxit ouooj poslijdnooj, jeer uppaaussi ù krijvuu zakleetuu, podaajees saamomu sebbi sctettu, dalli izvarssijussi sctossisse zlo zakleo udillouat, ollis grijha, sctossi tuojoom zakleetuom nçinio, çinijs skuppaa vellikuu sctettu iskargnjemu uvrijdiujuuchga ù kijp, ù imaanje &c. Ossudasse tee zgodee sctijee bijsctro ù osmoomu Saaboru Toletanskomu pogl. 2: *Dua zlaa prem dasse imaduu prij opaazno ubighnut, poghibijli nijsctta magniee potribba ako jedno od ouijzijh uçinit buddee sillouat, ovoo imaamo odluuçit, tkomusse magnim uzlom sauecziemo. A sctò laghjee, olli sctò texjee jest mirrillom imaadesse iziskaavat. Jeer kad krijuokleetsse zgodij, Stuoriteglia ù istinu uvrijdiamo, i naas saamo osquarnijeemo, a' kad naudjivaa obitanja izvarssiujeemo, i Boxjee zapovijdi pogardjujeemo, naas istee takoojer nè millijm Smarti maçcem isprobaadamo, i iskargniemu nè bogostounom nè millostiu udijmo.* Razdk. 13. *Duaa zla'.*

Vpit. Kadsse dakle by zakleo svarh osfuudienja dussiee mojee, dachju ubbit mòoga nè prieteglia, neechjuli byt ny vechjee, nij magnjee duuxan ubbitga?

Odgr. Nè. Dalli poslij takee zakleetuee ostajee nè osquarnivaa Boxjaazapovijd nè ubbit, tkoluu duuxansi posluffat akosse neechjes postavit nà poghibyl zà izgubitsse ù vijke.

Upit. Sctò pruddy dakle jedna takaa zakleetua?

Odgr. Istoo hochje rech, kakono dà by rekao: Hochju bijt osfuudien, ako nè osfudym sebbe istòoga, ubbijussi mooga iskargnjega protijva izgovorivooj zapovijdi Boxjooj. Sctò saamo izrech poznaavasse zà jednu praavuu luudost, i mahnitoost. Dokazujee Sofronio, dà nastojeech nijkij dobar çovik umyrit dua bratta nè skladnaa, çju ghdij jedan izreçce, dasse pomijrit nè moggaasse, jeersse Sveetym krijxem bijaasse zakleo, dà nykad neechje oprostit. Sctò çuussi taa çovik dobry, odgovorijmu: Tuoja zakleetua takoo zlamenovanje imaa, i snaagu, kako dà bil byo rekao: kunnemtisse, ò Issusse, zà tuooj nè proçijnienij krijx, dà neechju obsluxijvat tuoje zapovijdi, dalli hochju ispunjat vogliu Diavla tuooga nepriateglja.

Upit. Dasse tkò by zakleo nè vujt ù Reed, nè uçinitsse Zarquenijk, i stuaari ovakovee, byli oon bijo duuxan izvarssit svooju zakleetvu?

Odgr. Nè. Jeer Boogh, od tkooga izhodij svit zà vujt ù Reed, i tkoji nadissee odabrat staanje izvarsnosti, neechje dasse zà svidoka jednee zakleetuee uçinienee protijva gnjeggovu Suittu, i nadahnuutjima. Dalli ovij takij nè bij sagrijssio, kad bij izvarssio svoju zakleetvu, jeersse dopuustiaa nè vujt ù Reed prem dà bij bogljee uçinio nè izvarssit, budduuch dà taa zakleetua jest nè dopuustienaa, i nè imaa jednoo mogguuchstuo zà zaduuxit protijva vechjeemu dobru nadahnuutomu od Boga. Vid. S. Tom. 2. 2. pytan. 89. çlaan. 7. nà 2. Cajetana oudij dolli kgnig. 8. pijtan. 2. çlaan. 2. Navarra pogl. 12. brooj. 16. S. Antonina 2. dijl nadpijs. 10. pogl. 6. *Trechina zgodda.*

Upit. Dopuustjalisse zakleetuom çinit slogh protijva svoomu kraaglju, olli Poglavizi zakonitomu.

Odgr. Ne. Jeer taa zakleetua bijla bij protijva praudi, budduuch podloxnijzi duuxnij slussat suooga Poglavizu zakonitoga.

Upit. Imaalisse barx uzdarxat virra zadaanaa nè prieteglma, nè virnijzima, i krijuovirzima, navlastito kadsse zadaavaa zakleetuom.

Odgr. Imaa. Jeer nè saamosse imaa-

Digitized by Google

razmyſljat, tkomuu, tkoliko s' tkojimſſe jeſt zakleo. Bilixij S. Jerolim.

Upit. Pedipſſiao jelli ikad izgleedno Boogh, tkò nè uzdarxaa virru obetaanuu zakleetuom ſuojim nè priateglma?

Odgr. Jeſt. Sedeçia Kraagl Judejiee bij poveden ſuxagn ù *Babiloniu*, jeer biaaſſe pobbio Virru zadaanuu Nabukodonoxoru, kakono bilixij S. Jerolim ù zgoor reçcenomu miſtu. Veççhjee bogoſtraſſan ſiij ſvarh ouogaa Joxue, tkoji prem dà poznanvaſſe, daga bijaajuu privarili Gabaoniti, nè uzmaknu, obetanje gnijma zakleetuom uçinienoo.

Budduuchsse Amurat Zar Turskij pomijrio s' Vladislaom Kraagliem Ungariee, tkoji parvij bij potart virru zadaanun, i budduuchsse udario s' Zarevoom Voojskom tolikoo krabreno, dà ſvu ſmuutij, i zamijſſiaa vellikoom karuju. U' ovooj ſmeetgni, i zvaddijuſſi Amurat iz nidaaraa pyſmo mijra takoo zakonito s' Vladislaom uçinienoga, i ſardito posledaauſſi ù Nebbo, reçce: O Iſſukarſte, ovoo jeſt ugovoor, i uvit, ſctò ſamnoom uçiniſsee tuoji karſtiani, i Zakleeſſeſe tuojim immenom: zazuatſeete zà ſvidoka, i sà ſuijm tijm oblagaalisſute, priſtuupajuuchjih. Sad akoſſi onnij Boogh, ſctò onni vellee, priſtojiti, daſse uçinijs poznat zà onnogaa, ſctoſſi i od menne, i od gnijh oſveetijuuſſi i moja, i tuoja uvrijdienja. Too nettom dovarſſij izreçh, daſse dobbijtje prighnuu s' gnieggovee ſtraanee jeer Unghari, ſrittauſſi Turskuu prateex, raſtarkaſſeeſse zà porobbitjee à Amurat sluuxeeçhsse od prigodee, izreedijuſſi ſvoju Voojsku, otee ſvojim nè priateglma dobbijtje, i krijuokleetnomu Kraagliu xijvot.

SCTIJVEENJE II.

Od kryvee kleetuee.

Upit. NA' tkojisse naaçin kunne s' iſtinom?

Odgr. Nijkadſse moxe jedna ſtuaar laxnaa, olli laax potuardit zakleetvom.

Upit. Jelli paak teexak grijh poznano krijvo kleetiſse?

Odgr. Prij teexak: jeerſse naaj parvo çinij uellikaa pogarda *Boggu* oſquarnijvajuuch gnieggovo S. Imme protijva oçcitooj zapovijdi, ſctò imaamo: *Nè uzmi imme Gcſpodina Bogga tuoogà ù taſctoo*. Zà bogliee too razumit bilixi, dà Boogh oſtauijnam gnieggovo prij S. Imme, kakono jedan prij iſtinij, i nè varraujivij Peçcat zà utuardijuat iſtinu naſſijh rijçijh, i obijtanjaa. Nut tkoſse laxno kunne sluuxijſse od immena Boxjeega, kako od jednoga Peçcata zà potuardit laax, i takoſse zlò sluuxij ſueetogardno od Boxjeega immena, kako dà bij Boogh ſctogod moggao neznat, olli dà jeſt obranitegl naſſijh Zloçhiaa.

2. Tkoſse laaxno kunne, uarraà teesko iskargniega, i ſtettaſse nè uſtaviaa ù tomuu vlaſtitomu ſegljadetu, tkoji jee podnoſſi, dalliſse pruuxaa ſvarh ſuee gljudshee druxbee, tkojaasse nè bij mogla uzdarxat, kad gliudi nè bij moghli uslobbodijvat jedan druggooga barem virrom zadaanom pò zakleetui. Poraad togaa razloga priſtaddoſsee ſvij Narodi Suijta nareedit pedipſſie tolikoo teeskee protijva krijuokleetnizima, kaonoſse vidil prij kovaruviu pog. *Prem dà pedipſſiaavna* dijl. 1. 87. A tkoliko zakonima zarqueniim vid. pijtan. 6. pogl. *Tkogod*.

3. Krijuokleetnijk çinij pogardu ſebbi iſtoomu, zazijvajuuch ſvarh ſebbe ſuud Boxji: jeer ſctoçhje inoo reçh: *Booghme takoo jeſt, negh: Boogh pedipſſiaajme, ako inaako jeſt?* Olli kad uzdujgaauſſi ruuke k' Nebbu, vellijm: *Takoome Boogh pomogao*: ſctò druggoo lhoçchju reçh, negh, *Boogh nè ſpomegnaome*.

ome: olli, Prokleeſtuo, i oſveta Boxjaa dosla ſvarh menne, ako takoo ny jee? I ù iſtinu Boogh krijuokleetnizima navijſtiujee pò vuſtma Zakariee gnjeggovo prokleeſtuo nà 5. *Prokleeſtuo dojde k' kuçchi zakligniajuuchjegaſſe immenom mojim laxno.*

Upit. Laxno kleetsse pò Stuoreenja, too jeſt: *Takomi Nebba, Sunza, Mora Zemgljee &c.* jelli teexak grijh, i krijuokleetua?

Odgr. Jeſt.

Upit. A' kako too moxe bijt, kadſſe nè zazijvaa *Boogh* zà ſvidoka?

Odgr. Jeerſu Stuorenja Boxjaa, i ù gnijma proſijvajuu, i odkrijvajuuſse nama iſtine, i izvarſnoſti Boxjee, i za' too kleetſse Stuorenjima: i *Boggom* çijnijſse iſtoo. Vid. s. Matt. pogl. 5. reed. 35., i pogl. 23. reed. 26.

Upit. Jelli dopuuſtienoo kleetsse *Glaveemi, Vtrobbemi, Karvimi Bozjee?*

Odgr. Too zabraanjujuu pod teeskee pedipſſie zakoni zarquenij: 22. pijtan. 1. pogl. *Ako tko*; jeer jeſt pſooſt pridaavat Boggu, tkoji jeſt ſaam duuh, vuda, i tijlo, ſètomu nijmallo nè priſtoji.

Upit. Zabraniujeliſse barx kleetſse Stuorenjima?

Odgr. Nè: dalli takoojer jeſt dopuuſtienoo kleetſse Stuorenjima, kako ſtuoriteglem, iſtom daſse nahodee ugovori, i naaçini zgoor immenouaanij.

Upit. Nijſuliſse kleeli kadgod s' ſtuorenjima Sueetij?

Odgr. Dò iſto. Takooſse zaklee: Jaco u poraadſtraaha Ixaka Otza ſuooga, Joxef: pò zdravije Faraonovo, da' gnieggova Bratja bijaajuu Vuode. Moixeo: zakleſse pò Nebbo i zemgliu, à ù Zarqui katoliçanskooj, obiçaaj jeſt kleetſee: pò S. Euangelie, i pò S. Oſtadkee 1.

Upit. Jelli dopuuſtienoo kleetſse proklignianjem pò *Stuorenja*, kakono na priliku: *Dà Boogh daa, da' me wyuoga zemglia prondree, ako takoo ny jee?*

Odgr. Jeſt: kad potribba jeſt, i kadſſu naagini, tkojiſse iſçhjuu za' zakletvu. Ovakooſse kunniaasse S. Pavaal: *Suidoka Bogga zazyvam protijva duſſi mojooi.* 2. Kor. 1. kakono dà bij ktijo reçh: Ako laxeem, Boogh pedipſſiaome, i oſsudiomi duſſiu moju.

Upit. Krijvo kunnemoliſse barx, ì grijſſimoli teesko kadsse proklignianjem kunnemo poraad ſvarhee, zà laxnoo ſvidoçit zà iſtinitoo, gouoreeçh: *Ako too iſtina ny jee, nè naadanaame ſmart zatekla: jedda Boogh daa Djavalme ponyo*, i ouakovee kleetue?

Odgr. Dò iſto, dà grijſſimo: i ouoo jeſt jedna prijteeskaa, i prijpoghibjivaa krijuokleetua.

Upit. Jelli ikad Boogh dopuuſtio, dà tkosse takoo laxno zaklee, podnesse, i oçhjuutij onnoo zloo, ſètò ſvarh ſebbe zazuaa?

Odgr. Jeſt. Godiſta 1599. nà 29. Studenoga ù Gramont graadu Fiandree doojdè ù Goſtionizu brodda zlatnoga nijkij Anton iz Haeka Haraçia, tkoji tuute ktijaaſse ſtiſnut brooj s' nijkoom ſuojoom druxinom prijd nijkijm Suudzima togaa Miſta. Brojeeçhsse meju ſobboom, meju gnijmaſse podrij nesklad poraad jednoga broja pineezijh, govoreçh druxina, da' too bijaaſse Antonu plaatienoo, a' oon tuardoglavo taajeçh, da' bijaaſse iſeta prijmio, doojdossee obbe ſtraane na' zakleetuu, ghdij Anton reçce: da' akoſse krijvo kunniaaſse, da' bij umro od onnogaa ognja, ſètò prijd gnijm goraaſse. Meju tomuu inaadu ſmarknuuſee, a' Sudzi oſtavijuſſi ſtuaar dò s' jutra, poojdoſsee k' kuçchi. Oſtadde ù goſtionizi Anton, i çineeçh damu uxgajuu oggagn ù ſuoomu pribijvaliſtiu, veſſelo ueçeraa s' goſpodarom goſtionizee, tkoji videeçh dò nijkoliko mallo nè ugaaſſien oggagn, i nè bojeechsse od ikakoua prijkoga deeſſia, odijlijsse. U' jutro otuorijuſſi, pribijualiſtje vidij tijlo Antonovo izgorenoo, i ſparxenoo s' ſtoolzem darvenijm, ſvarh tkoogaga ſſiddeech bijaaſsega oſtauio goſpodaar, ii jedan Suud koſſiternij raskraabien, ka-

ko

kono i zlaato, i ſrebro, ſchò prij ſebbi imadiaaſse taa nè friçhjan, ollis 60. Tolorijh, ſchò bijaajuu jedijn uzrok, da' sè s' druuxinom nè moggaasse pogodit, i poraad çeſsaa bijaaſse na' ſtraanu vargao Bogga. Razglaaſſijuſſiſse taa ſtrahovitaa zgodda, poslassee prijuzuijsſienee Poglauze Fiandree virno tuu ſtuar iſpiſtat, tkojaasse pò svè takovaa iznaajde kakono jee povijdaavu.

Upit. Tkojaa lijkaria jeſt protijua obiçaaju zaklignianja?

Odgr. Imaamoſse uſteezat bojeechsse nè paſt ù krijuokleetvuu, i od pedipsjaa zgoor reçcenijh, govoreech ſvarh tee zapouijdi, ſakuppienijh od Zarkoschijuſt. Issu. Sirak ù malio rijçijh pogl: 23. *Czuik mnoggo kunuuchſse napunnitçhieſſe nè pravednoſti, i neechieſſe odylit od kuçchiee gnjezgouee ranna.* Tuu lſikariu uloxij S. Aguſtin dobroom ſuarhoom, kakono iſpovijdaa oon iſtij ù gouor. 16. velleech: *Zaklignjasmoſſe, i my mallo dà nè oda ſvuud imadoſme ovij prijopaakij obiçaaj, i ſmartonoſnij, vellij gliubavi vaſſooj, od kad Bogga sluuxit poçeeſmo, i tkoliko vellikoo zloo jeſt ù krijuokleetui vìdismo, i uzbojaasmoſſe prijuſtaraanij obiçaaj bojeçhſe uſteegolmo; uſteeghnuutaa ſtiskujeeſſe, ſtiſnuutaa umlobaujivaa, i umlohavijvaiuuch ghinne, i zloomu obiçaaju dobar prijſpijvaa.*

Druggaa, za' uſteghnuut, i ù nijſchto obraatit ovij opaak obiçaaj jeſt, da' tko obiçaajan jeſt uppadat, nek ſebbi nareedij tkojuu pokoru, olli uçinij zavit uçinit jedno takovoo almuſtuo ubozijm, olli jednooç poſtit, olli uçinit tkojee dillo pokornoo ſvakda kad bijſse zakleo. Suit jeſt S. Ju. Grixoſtoma ù gouor. peetomu puuku Antiokenskomu: *Kad buddes vidio, da' tij, olli tkogod od tuojih ukughnijh, Xenna, Dizza, olli Sluughe obiçaajom zaveezanij zaklignianja, prem dà çeeſto ſuijſtienìj, nè hudduſse ktijt uzdarxat, i ſvijchit, zapovidi, da leggu brez veçteree, i onakoo çini i ſebbi iſtoomu, i gnijma; Offuduienje nè ſchetnoo, dalli Korijſtnoo.*

SCTIJVENJE III.

Od Zavita.

Upit. REkaoſſi na' poçeetku ovogaa poglavja, daſse zauitom ſchujee imme Boxjee: ſchò jeſt dakle Zavit?

Odgr. Jeſt jedno obetanie Bogguu uçinienoo, od tkojega veçchjeega dobra.

Upit. Dà bij pò ſebbi odluuçio uçinit ſchtogod zà slavu Boxjuu, kakono nà priliku, poſtit ſvakij Peetak prijko godiſta; olli nemooçh podnoſseeçh, razmijslijuſſi zaal xijvot proſsaſtij, odluuçio bij razuiditſse, ako bymi Boogh produuslio xijvot, iſpouidatſse çeeſto, i priçeeſtijvat tolikoo, i tolikoo Kraat, i poojt pohodit tee, i tee Zarque: bijlli bijlo too uçinit Zavit?

Odgr. Nè: dalli ſaamo jedna dobraa odluka, i odreedienje, ſchto naas ù iſtinu nè zaduuxujee nijednomu; dalli Zavit jeſt jedno poznanoo, i iſtinoo obetanie Boggu uçinienoo dooit, pooit, olli uçinit tkojeegod dobroo dillo ec. I toosse imaa dobro razlikovat, a naulaſtito od Iſpovidnijkaa, dà znaduu nauçit ſvoje pokornijke, kadſse zgaadjaa tkojaa ſumgnia ſvarh ovogaa. Vidpogl. *Kenixnijſtuo, od Zavita, i od lodkupa zauita.*

Upit. Iſtomaçimi, ù çemuu, i tkojim rijçma obiçaajnij jeſsu çinitſse zaviti.

Odgr. Ovijzijm, olli ouakouijm: *Zavit çinijm, obijtaam Bogu uçinit, podaat ec.; ako moje Dijte ozdrauij obytaam tolikoo Vuſka tooj Zarqui togaa ſveetza ec.*

Upit. Jelli dakle potribbitoo izrech izgovoriuo naaçine zà uçinit zavit?

Odgr. Nè. Moxemoſse joſchteer zaduuxit s' Bogom pameetiu, i zà dosti jeſt ſaamo zamijslienie, olli odluka zà zaduuxitſse: *Czovik vidij onaa, ſchtò vidijvaa jeſsu, a Goſpodin razgleedaa ſarze.* 1. Kragl. 19. reed. 7.

Upit. Tko budduuçh uçinio tkojuu do-

Digitized by Google

dobruu odluku, a nè by jee izuarſſio, bylli zà too ſmartno ſagrijſſio?

Odgr. Akoga nè zaduxujee tkojaa zapovijd, nè ſagrijſſiujee ſmartno. Nà priliku, tko obnemochjaauſſi odluuçij pooſt k' B. Divizj Loretanskooj, i poſtit ſve Sryde pryko godiſta ec. nettom ozdravij, ny jee duuxan pod ſmartnij grijh izuarſſit odluku uçinienuu.

Upit. Tkojee zloo dakle jeſt zapuuſtianje dobrih odluukaa?

Odgr. Ako promiſnijs dobruu odluku brez uzroka, i poraad ſaamoga mlohauſtua ſarza, zagrijſſiujees nè ſtaunoſtiu, ſćto ny vęçhjee negh proſtnij grijh. Ako imaas tkoji razlogh nè izuarſſitga poraad tkojeega betega, ſćto imaas, i chjuutijs, olli poraad drugghee zabauee pripriçnee, neechje, bijt ikakoua grijha, jeer nijtko jeſt darxaan naſtojat ù dobru, prem da vellikomu, zà ſaam opaaz dobree odlukee, dalli jeſt darxaan od indij, olli od zapovijdi, olli od ſuooga obetania, olli od ugouora; a tad ù iſtinu, ako ſtuaar buddee bilixijuaa, bijtchie darxaan izuarſſitga pod ſmartnij grijh. Kakono nà priliku: Odluçujeem ſluſsat S. Miſsù Nediliee, nè bluudit, govorit ſuakij daan Rozarie pod tkojeeſamſse Zaueezao ulaſtitim zavitom. U' tijzijm zgoddam zapouijd, olli zavit zaduxujeeme uçinit, olli uzmaknutſse od oanogaa, ſćtoſam odluuçio udillovat, olliſſe uklonit.

Upit. Kako vellis, da zavit jeſt jedno obetanie Boggu uçinienoo. Nè çineeliſse barx jos zaviti prij S. Diuizi, i inijm Sveetijm?

Odgr. Kad çinijmo zavit prijblax: Divizi, olli Sveetijm, razumijęſse imaa, dà zavit jeſt upravien k' Boggu, tkooga ſćtujeemo, i poznaavamo ù Sveetijm: olli cinijmo zavit podat Boggu, ſćto Sveetijm obijtamo; ſćto jeeſt mallo nè iſtaa ſtuaar.

Upit. Jeſuli paak Boggu millij zaviti ouakouij, a naulaſtito, tkoijſse çinee nà poſtenie gnjeggovee prij S. Maajkee?

Odgr. Jeſsu. Vid. priliku ù Brev. Rijmsk. Na' 5. Kolovoza.

Upit. Tkojaa jeeſt Materia, ollłti Lis zavita?

Odgr. Jeſt bogliee dobro, tkojeeſse mallo nè ſuakda uzdarxii ù tkomuu dillù nadoplaatiania, olliti Svitta.

Upit. Nà tkoijſse naaçin zgaadjaa, daſse ù zavitu uzimaa kadgod imme Boxjee ù taſćto?

Odgr. Kadſse dobro zavit nè çinij, olli budduch dobro uçimien, nè iſpuuniaſse.

Upit. Poraad çeſsaa çinymo zavit Boggu: barx zà veçhjee odkrijte gliubavi, olli zà tkojuu koriſt ſćtomu dohodij.

Odgr. Nè: dalli zà ſillouat jednoom ſueetom potribbom ſarze naſse uçinit tkojee dobro, tkojeeſse ſporaad gnjeggovee nè ſtaunoſti, i mlokauſtua muçno brez zauita bij prijghnulo.

Upit. Jelli milloo Boggu, daſse zaduxujeemo zauitom?

Odgr. Jeſt: jeerſse ù ovomuu kaaxee bogogliubſtuo, i pripraua ſarza naſsega, tkojoom naſtojimo ſluuxitga.

Upit. Imaaſsli tkojuu priliku, i izgleed?

Odgr. Imaam. Vojeevaaſse Klodoueo Kraagl Franzee protijva Nijmzima, i zrijuuch ſuoju ſmeetenuu, uzduixe ruuke ù Nebbo i roneech ſuze, reççe: Goſpodine Iſsukarſte, tkogaa moja xenna prijpomijdaa zà Syna Boxjeega akomi dopuuſtis dobbijtio od mojih nè priateliaa, ù tebbechiu uirrouati i prijmitchiu karſtienie. Nettom too izreççe, Nijmzi pobigoſsee, i viddeçh, dajim Franzeexi ubbili bijaajuu Kraaglia, Klodoveuſse podloxiſsee, govoreçh: Nè progoni naas veçh, jeerchiemo ù naprijdak byt tuoji virnij podloxnijzi. Tad Kraaglijk prijmij, i ubaraaçij, a ù iſtoo debba obetaa ſvoju uirnoſt Iſsukarſtu, pokarſtijuſſiſse. S.

Trint.

Trint. od iſtok. Frank.

Upit. Jelli koriſtnoo uçinit zavit Boggu, olli Sveetiim, kadſſe nahodiſmo nà tkoiooj poghibiſli?

Odrg. Jeſt: dalli i Neznahoxzîiſtij s' Jonom Prorokom uçiniſſee zavit Boggu Nebba. Pogl. 1. Jo. 2.

S. Garguur Nazianzenskij poraad velikee xeljee vidit graad Atene, ù naaj goraa dobba godiſta poſtavijſſe nà moore, i ù iſtinu takaa uſtadde godina, daſſe mnidiaauu ſvij potoppit. Cvijliaauu mnozij bixauu ſmart tyla, dalli Sveetij, nè budduuch joſçteer karſtien, bojaaſeſe tò veçhjee od onnee od duſsjee, razgovoritſe nè moggaaſe, i razdiraaſe okolo ſebbe odijçhju, i tolikoo prij ſtrahovito kriçiaaſe, dà Mornari poplaſsenij jurue veçhjee bojaauſe poraad gnjegga, negh poraad ſebbe. Napokoom poslij mnoggoga plaçça, i mollitaavaa upraujaanijh k' Boggu, uçinij jos zavit pridatſe vas nà sluxbu Boxjuu, ako bijga Boogh izbavio od tee poghibijli, i dopuuſtio miilooſt prijmit karſtienie. Nettom dovarſſij zavit, ù çiaas Mooreſse utiſſij, i nè ſaamo Garguur, dalli i s'gnijm mnozij Neznaboxzi, tkojiſse brodiaauu, poznaddoſse oççito plode Boxanſtuenoga milloſardja, i radoſtnij obſarliſsee s' gnijm Virrù Iſsukarſtovu.

Upit. Jelli ſtuaar potribbitaa çinit zavit?

Odgr. Nè. U' ſvaçijooj oblaaſti ſtoji, i slobbodi çinit, olli nè çinit: dalli nettom jeſt uçinien, poſtribbitoo jeſt iſpunnitga. Ovakoo naas oznanjujee Goſpodin ù Drug. zak. pogl. 23. *Kad zavit buddees zauitovao Goſpodinu Boggu troomu, nè kaſnitçhjes oduraatit, jeer iskatçhjee tag Goſpodin Boogh tuooj, i akoſse buddees okaſnit, cynitçhjeſse tebbi ù grijh. Ako nè krijo buddees obetat, brez grijhaçhje biſt. A ſctò jednooç jeſt iziſslo iz vuſtaa tuojih, obsluuxitçhjes, i uçinit, kakonoſſi obetao Goſpodinu Boggu tuoomu, i ulaſtitym hotijnjem, i vuſtima tuojim govorioſſi.* A à Zarkoſctijuſt: Iſs. Sirak. pogl. 5. *Nè dranaabe Boggu nè virnoo, i nè ſvijtnoo obijtanie, i velle bogliee jeſt nè zavitovaſſe, neſh poslij zavita obetaanaa nè povraatit.*

Upit. Gijnijſsli, da jedno dillo uçinienoo ù Kripoſti zauita jeſt millijee Boggu od onnogaa, ſctoſse slobodno, i brez zavita çinij?

Odgr. Dò iſto (odgovaaraa S. Anſelmo) velle bogliee podat ſtablo, i plodſkuppa, negh ſaam plod. Sad tko nè podvezujuuçhſse pod zavit, podaavaa Boggu ſvoio dillo prikazujee ſvooj plod, dalli tko dillujee pò kripoſti od zavit, darijvaa Boggu i plod, i ſtablo, too jeſt dillo, i vlaſtituu slobbod.

Upit. Pò mojooj ſumgni dakle, bogliee bij uçinila jedna Divoojka, tkojaa zavitom bij prikaazala Boggu ſvoje Divizanſtuo, negh tkojaa bij brez zavita çuuvalaga?

Odgr. Dò iſto, i od zgoor ukaazaoſam razlogh. I' ù iſtinu jedna Divoojka, tkojaa zavitom poſveetiujee Boggu ſvoje Diviçanſtuo, i ubilixijvaa ſebbi iſtooj jednu ſveetuu potribbu ſtaat ù çijſtoçhi, pokazujee veçhjuu pripravu, i odluku sluuxit Bogga, negh tkojee ugadjajuuçh mlohauſtuu Svojee vogliee, oſtajuu ù ulaſtitooj slobbodi. Zà too dobro reççe S. Aguſtin daſse Divizanſtuo nè çijnij tolikoo zà bijt takoo, tkoliko, jeer jeſt poſveetienoo Boggu. Nekiſse obsluxujuu zà too opaazovi, ſctoçhiemo ubilixit ù Sctijvenju slijdeeçhjemu.

SCTIJVENJE IV.

Od razdiljenja Zavitaa.

Upit. OD tkoliko varſtaa jeſsu Zaviti?

Odgr. Zavitſse razdijſlujee naaj parvò ù duij varſto, ù Zavit odluuçenij, i ù zavit ugovoornij. Zavit odluuçenij jeſt nà priliku, kad obijtam vuit, ù tkojigod Reed; a Ugouornij jeſt. Ovakovij: Ako ozdravit buddeem od oveg ne-

Digitized by Google

nemochi, olli oslobboditse od tee poghibilli, çinijm zavit uzeet S. Reede.

Upit. Kad jest, dase imaa izuarsite zavit odluuçenij?

Odgr. Udigl nettom buddees mogh izuarsitga, a naulastito Kadga tko uçinij imaaje mijsal izuarsitga tkoliko prija moggaa buddee.

Upit. Kad jest, dà zaduxujee zavit ugovoornij?

Odgr. Udijgl nettomse doistinit buddee ugovoor, kakono nà priliku ù zavitù zgoor immenovanu, udijgl nettom buddeem ozdravio od nemochi.

Upit. Nahodijlise druggo razdijlienje zavita?

Odgr. Nahodij. Zaviti nijkij jesu istinitij, a nijkij kijpnij, a nijkij mijssiaanij.

Zavit istinitij jest, tkoji tijçee imaaniaa urijmenitaa onnogaa, tkoijga çinij.

Zavit Kijpnij jest tkoij tijçee kijp.

Zavit mijssiaanij nijsto tijçee imaania, a nijsto Kijp. Tomaçijmse Prilikam, Çinijm zavit dat tooj Zarqui tolikoo pineez, Voska ec. Ovij jest zavit istinitij. Çinijm zauit poojt pohod t tuu Zarquu B. Divizee: ouo jest zavit kijpnij. Çinijm zauit pooit tooj Zarqui, i tuute prikaazat B. Divizi tolikoo Pineez, Voska ec. Ovij jest zavit mijssiaanij.

Upit. Moxelise ikad dogodit, da buddeemo duuxnij izuarsit zauit, sto drugshij uçinij?

Odgr. Razlikouaano odoguaram. Olli zauit jest kijpnij, olli istinitij, olli mijssiaanij. Ako zauit çijlouito jest kijpnij, nè zaduuxujee, negh saamo çegljaade, tkojeega uçinilo jest. Mooj Brat Zaduuxiose jest Zauitom uuit ù Reed, olli postit suee Srijde priko godista ec., ouij zauit mooj Brat imaa izuarsit, a nè drugghij, i razlogh jest, jeer ouij zauit tijçee dilla kijpnaa, sto imaa izuarsit ;too çegljaade, tkojee uçinijga. Ako zauit jest istinitij, nà priliku: mooj Otaz budduch nemoçhjan çinij zauit sagraadit jednu Zarquu nà posctenie, Boxjee, B. Diuizee, olli tkooga drugooga Sueetza, i too brez nijkakoua stisnuutia, nii ugouora: Ako mooj Otaz umree nè izuarsiusti, jaa Kakono gnjeggoou' basctinijk darxaansam ispunnit ouij zauit, tkoij jest oda imud istinitij, Akoli zauit jest mijssiaanij, nà priliku. Ako uçinio jest zauit pooit k' tooj Zarqui, i podat tolikoo pineez, bitchje darxaan ispunnit zavit ù straani istinitooj, dali nè juur ù kypnooj, zà too bytchju zadovoglio poslaausti tolikoo pineez, premda nè by glaavom possao.

Upit. Jelli tkolee druggoo razdylienje zavita?

Odgr. Jest. Jesu i zaviti urymenitij, takoo recenij, jeer zaduuxujuu zà tkojeegod vryme. Takij jest zavit postit suakuu Srydu pryko godista jednoga saamoga. Nykij jesu zaviti vikovykij, ovakoo recceny, jeer ù vik zaduuxujuu. Takij jest zavit cistochjee Vykovijkee.

Jesu i mnoggaa imaa razdylienja zauitaa, od tkojih poglavitij jest od zavita priprostooga, i blaaghdaanoga.

Upit. Sctò jest zauit priprostij, olliti gool?

Odgr. Jest jedan zauit Boggu uçinien olli muuçe, olli oçcito brez nijednee blaaghdaanosti.

Upit. Sctò jest zauit blaaghdaany?

Odgr. Zouesse blaaghdaany onny, tkoji hody zaveezan odabraanjem jednoga staanja nè pomynivoga. Takij jest, tkojisse çiny kadsse uzimajuu S. Reedoui, olli potuardiuuuçh tkoji Reed potuardieny.

Upit. Poraad çessasse zove ouy zavit blaadghdaany?

Odgr. Jeer S. Reedoui, i potuardieaje Reeda jesu dilla darxaanaa blaaghdaanaa ù Zarqui.

Upit. Tkoja razlikost jest meju zavitom priprostym, i blaaghdaanym?

Odgr. Ovaa, da zavit blaaghdaany çysctochjee uçinien ù tkomuugod od o-

vyzyh diilaa blaaghdaanyh noſſijs' ſobboom ù krijpoſti Naredbee, i zapovildi Zarquenee jednu takuu ſnaagu, i varſtu uçinit, dà ny jee dobraa xennidba, tkojaaſse posly togaa zavita by uçinila; à zavit blaaghdaany uboxtua ſtuaaraa, tkoga çinij, nè vrijdnoga sà ſuijm od goſpodovanja. Napokoon zavitij blaaghdaanij prijmuçnoſſe moggun dopuuſtjat, i raſpuuſtiat.

Upit. Zavit priproſtij çijſtoçhjee nè zabraniujeeli barx jos i ooo xennidbu?

Odgr. Dò iſto, dalli jee nè çinij, dà ny jee dobraa, kadſse poslij zavita uçinij, Zà too tkò zabraanien odizavita priproſtooga oxenniſſe, olli udaade, grijſſij ù iſtinu ſmartno, dalli zakonito dobraa jeſt xennidba.

Upit. Grijſſijliſse barx ſmartno tolikoo kraat, tkolikoſse priſtuupaa zavit?

Odgr. Dò iſto, kad jeſt ſtuaar ubilixjivaa.

Upit. Nè priſtoji dakle, daſse zaviti çinee, ako prija zrillijm, i mudrijm razmijſlienjem niſmo iskussali ſnaagu, i priprave, ſtò imaamo, zà doſtoojno iſpunnitjih?

Odgr. Dò iſto, i tkò bij imaako çinio, bij poſtauioſse nà oçcituu poghibijl nadoſtavjat grijhe nà grijhe ceeſtijm priſtuupanjima zavitaa.

Upit. Sćto bij rekao pò tuojooj çijni ù ouomuu poslu tolikoo potribbitoomu i poghibjiuomu?

Odgr. Tkoliko zauitima tar uçinienym, dò iſto imaduuſse iſpunnit, kadſse druggoo nè ſuprotyvij. Dalli tkoliko iznoualih çinit, çinim daſse nè imaduu çinit narapizee i lakko dallj ako ikad indij, oudij dò iſto iſchjeesse vodaz, ſtò jeſt jedan pametan, i mudar Iſpouidnijk.

Upit. Sćto bij rekao od nijkijh Dinojaakaa, tkojee jedua zà duaa, olli trij dneva budduuch poçeele kuſsat paruine jednoga xijveta bogogliubnoga, tarçuu udiigl uçinit zavit vijkouijkee çijſtoçhjee?

Odgr. Vellijm, dà nè ſvijſtno dilluju, jeer ne razmijſliaajuu tegotu zauita, i sù viſſiee ſumgnjee od ſebbe, kad virrujuu, dà uxganie iſtoo ù bogogliubſtuu, ſtò izpoçeetka chjuutes uzdarxatſse imaa ù gnijma ù napr jdak. Odoulee paak dolazij, dajih uznemijrajuu tiſsuçhja ſumgnjegrijzjivee, i pomiçcuu ſuakij kamen, kakonoſse vellij, daſse od togaa odrijſſiee. Iſpovydnizi paak, tkoji priſtajuu ouijzijm nè uvrijmenitijm odlukam, dobro pokazujuu, dà nè imaduu kuſsanja, i pameeti za' dobro dilloaat ù ſuojooj duuxnoſti, jeer nè poznajuu nè ſtaunoſt, i mlohauſtuo ſpolla xenskoga.

Prilikujuuſse tee Diuoolke nijkijm nè urijdnijm Mornarima, tkoji oſtiſnuuſſiſe od kraaja karzatij vijna, i kruha, uideeçh dà nà ſuaa gidra brez pripriikee letiee, kakono izuan ſebbeſu od radoſti, i veſselja, i çineeſse çeſtitij, dalli ako Moore uzmutienoo gnijma potop poprijtij, olli jim nè ſtadde hraana, tad proklignjajuu More, i Vitre, i hleepee zemglju, od tkojeesse takoo dragouogliio otiskosse. Takoſse zgaadjaa ouijzijm Diuoojkama, tkojeesse tolikijm ſmionſtuom, i mlohauſtuom uvarzajuu ù zavit uijkouijkee çijſtoçhjee.

Upit. Sćto imaa dakle çinit Iſpouidnijk, kadſse namirij nà pokornika çhjuudi takoo poſgriſnee, i nè razboritee?

Odgr. Nek razgleedaa Saabor 11. Darxauee Kambraja nà nadpijs. 8. pogl. 19., ghdiſſe zabraniujee Iſpouijdnizima dopuuſtit, dà gnijoue kchieri duhounee uçinee zavit vijkovijkee çijſtoçhjee doklee nè ſvittujee ſtuaar s' Biskupom.

Upit. Nè daajuuliſse barx nykee zgodde, ghdij zavit nè zaduuxujee?

Odgr. Daaj uu. Dokaazatchju ſaamo çettiri; tko jeesu çeeſtijee.

Parvaa jeſt kad lijs zavita izaajdee nè mogguuçhij. Nà priliku: Uçiniofam zavit poſtit ò kruku, i Voddi ſuee peetke godiſta, zgadiaaſse, da' me nako-

Digitized by Google

koçij tkojaagod nèmooçh, i tad pò ſuittu Lijkaara tribujee daſse marssijm.

Drugßaa jeſt, kad poraad promijnisſtia uarſtee lijs zavita izhodij nè dopuuſtien. Evo prilika. Uçinioſam bijo zavit çijſtochjee, paak uzimam xennu brez dopuuſtianja, i odriſſienja; tadſam duuxan uratjat duuxnoſt xennidbee xenni, gouorijm uratiat, jeer jee nè moggu pijtat, ako prija ne' prijmeem dopuuſtjanje.

Treçchjaa jeſt, kad iſpunnijuſſi zavit, jaa bij poſtauio pripriku jednomu ueçchjeemu dobru. Nà priliku: Uçinioſam zauit poojt puutouat k' Sueetooj zemglij, paak zavitouaaſamſse uçinitſse Reedounijk. Tadſse uſtaujaa duuxnoſt paruooga zavita, jeer jeſt ſtuar texja, i Millijaa Boggu uçinitſse Reedounijk negh puutovat k' Sveetooj zemgli.

Cetuartaa jeſt, kad lijs zavita, tkoji prija bijaaſse dobar, jeſt paak iziſſao njjednoſtran. Nà priliku: Bijoſam uçinio zavit nè proojt prijko ouogaa Targouiſtja, olli puuta, nè uujt ù onnuu kuçhju &c. ghdij ſtaaſse nijkoo çegljaade, tkojee poraad zaminitee nè çijſtee gljubaui nateezaaſseme nà grijh. Sad too cegliaade umarlo jeſt, budduuçhſſe promijnile uarſte, lijs zauita izijſſiao jeſt nijednoſtran, i zà too moggu proojt tijm puutem, vujt ù onnuu kuçchju, nè budduuch veſh prigodee od poghibijſi, poraad tkojeeſam bijo uçinio zauii.

Upit. Kakoçhju imat uçinit, dà pozmaam zaduxujeelime mooj zavit, olli nè?

Odgr. Kadſse too dogodij, ſvittuiſse ſuarh toßaa s' jednijm mudrijm, i ſpametnym Iſpouijdnijkom.

SCTIJVEENJE V.

Od Pſoſti.

Upit. TKò pſujee, uzimaali Imme Boxjee ù taſctoo?

Odgr. Dò iſto.

Upit. Sctò jeſt pſooſt?

Odgr. Jeſt pridaavat Boggu, i Sueetijm, ſctojim nè priſtoji, olli uzimatjim, ſctojimſse priſtoji. Nà priliku kad grijſuijzi uellee: Neeçhje vidit Goſpodin, olli kad krijuouirzi, gouoree: Boogh jeſt tuoraz grijha. Sueetij nè imaduu ikakouoo poznaanje, olli zhaanie od naſſijh molbaa; olli kad jedan nemoçhnijk uznemijren uellij: Boogh pedipſſiaavaame nè pravedno: Boogh nè gljubijme.

Upit. Pſooſt jelli paak jedan teexak grijh?

Odgr. Jeſt tolikoo teexak i prijteexak, dà S. Piſmo, prijgodijuſſiſse od gnjegga beſſidit, podaavamu imme kadgod od prokleeſtua. Pſooſt oſſobbito jeſt jezik Paklenij, i oſsuudienijh: *Opſouaſſee Bogga Nebba poraad boleſtiuuh, i ruunnaa ſuojih*. Oçittov. 16. Nà onnij naaçin, kako pravednij zabaviaju uſse ù ouomuu xitvotu ò ſaalma, blagoslijujanjima, i uzuiſſivanjima prij S. Immena Boxjeega, prilikujuuch Angele, i Sveetee jur proslavienee ù Nebbu, takoo oſsuudienij jezikom nè çiiſtnijm, ſveetogardnijm oſquarnujuu Imme Boxjee, i gnieggovijh Sueetijh, ſctò jeſt jedijnaa Diauldovaa, i Duſſiaa oſsudienijh ù Paklu, pokazujuuçhſſe ù ouomuu gorij od paaſsaa iſtiih, da' nykad ugydajuu ſuoje goſpodaare, negh nauzzaanij od ſarxbee. Grijh pſoſti bijaaſse tolikoo proklignaujiu, i omarzjiu prij Xudijma, da' çujuuch, olli çijneeçh çjut ryçi pſoſti, uſſi zatiskijyauu, i razdiraauu okolo ſebbe odijçhju. Vid. pogl. 7. Dill. Apoſtolsk. i pogl. 16. S. Mattia.

Vpit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao teesko pſoumijke?

Odgr. Jeſt. U' Diakodilſtuu na' 24. zapouidij Boogh Moixeu, da' Puuk kamenujee pſoumijke: *Iſueddi pſouuyke izuuan Tabora, i nek poſtavee ſuij, tkoji çiuſſe, ruuke ſvoje ſuarh glaaveegnieggouee, i nek kamenujee gniegga vaz puuk.* I doſtoinoo prigovaraa oudij Teodoreto ù pijtan. 33. oſsuudiujeesse pſoumijk nà pedips ubboiſtua, jeer taa,

kad jur inaako nè moxe, ubijvaa ſuoga Stuoriteglja nooxem ſuooga jezika: *Pſoſti prilony zakon, i pedips ubooјſtua, i od togaa krijnza, daſſe kamennjee zapovidy, jeer pſounyk Stuoriteglja kad ubbit nè mone jezikom raanjaa*. Zà too reçce S. Aguſtin: *Nè magnjee gryſſiee, tkoji pſujuu karſta kragliujuuçhjega na' Nebbeſjim, negh tkojiga propeeſsee hodeeghiesa pò zemgli!*

Kraagl Senakerib poraad ſuojee pſoſti razgledaa ſtoò, i oſsandeſset, i peet tissuuçhjaa ſvojih Voojnijkaa ubbivenijh jednu nooçh od Angela, à oon poghinuu ù ſuoomu Duooru pò ruke ſuojih Sijnoovaa.

S. Pavaal çijny, daſse nè moggaasſe doſtoinijee pedipſſiat pſounijka, negh zà tkojeegod vrijme pridatga ù oblaaſt Diavla, too jeſt, prokleeuſſiga. 1. Timot. 2. Opſovaa Faraon gouoreeçh: *Nè poznaddoh Goſpodina*, i umry Zaduuſſien ù Mooru zargljenomu. Opſouaſsee Aſſiriani gouoreeçh: *Boogh planynaa jeſt, à nij Jee Boogh dollinaa*. 3. Kraagl. 20. i jedna vellikaa Vooiska iſtijh bij maççen poraazenaa ù dollini od mallo gliudijh Izraelskijh.

S. Juan Apoſtol, i Evangeliſta navyſtiujee ù pogl. 13. oççit. 19. dà Antikarſt bytçhje ſunovraatien ù Pakaal poraad gnieggovijh pſoſtiuuh.

Arie poraad pſoſtiuuh, ſtò izrigaa protijua Iſukarſtu, umrij sloom ſmartju, proſsuuſſi zrijua, kadſse bijaaſse zaklonio za' oblakſſiat utrobu.

Vpit. Bijlli imao druugghee prilike ſadaſnje?

Odgr. Bij. Budduuch gottovi kriluovirzi naskoçcit graad Hallee nijkij od gnijh immenouan Juan Zuik oççitoſse zafaalij, daçhje odrijzat noos [xençizi Hallenskooj [takoo zuaſse kijp. B. Diuizee tuute glaſſiovitee poraad mnozijh çuddeeſſiaa]. Cjuga Diuiza, i povraatymu zajam, dopuuſtijauſſi, da' jedan hittaz puſsçenij odneſsemu noos. Poxyuij taa nè ſriçhniaak za' velle godijſtaa, poruugaan od iſtijh ſuojih Olandexaa, tkojiga çeeſto koraauu, da' bij possao ù Hallu natraaxit izgubbienij noos. Juſt. Lips. ſvarh Diviz. Hallensk.

U' dobba kad Olandexi robbiaauu Zarquu B. Divizee Aſpramonta, bijaaſse tuute nijkij Reedounijk, tkoji poraad vellikee milloſti B. Diuizee bijaaſse izbiggao iz ruukuuh tizijh krijuoviraazaa. Ouij povijdaa, da' nijkij od gnijh nahodeeçhſse na' kognju mallo nè ſa' ſuijm ſlijpomu, reçce za' naruzgatſse: Ako ouaa Maria oudij çiny tolikaa çuddeſsa, nek uçinij progledat i mooga kognja. Cjju Diviza, i podaauſſi vijd kognju, uzeega opaakomu pſounijku.

Upit. Zakòni gliudskij nè pedipſſiavaajuli barx i onni pſounijke.

Odgr. Dò iſto, tolikoo Papini, tkoliko Zeſſarskij. Vidi ſtò izrekaoſam od zgoor *Stijv.* 2.

S, Ludovijk kraagl Franzee zabraanij pſovat imme Boxjee, i B. Divizee pod pedips, daſſe ty ù çello ubilixee peççatom guozdenym zaparxenijm. Uppadde pò nè ſriçhi ù tuu zloçhju nijkij plemmenit, i hrabrenij Vooinijk, i budduçh oſvadien prij Kraagliu, mnogghij naſtojaauu, dà zà gnjeggouo vellikoo Goſpodſtuo oblakſſialo bijmuſſe too pokaranje, olliſſe promijnilo. Dalli Sveetij Kraagl slobbodno odgovorijuſſi, reçce: Nek podneſſe jur taa pedips, tkojimuſſe doſtooino priſtoji, jeermu nè ſaamo neeçhju proſtit, dalli jaa iſtij too by dragouoglno prymio, nè ſaamo nà çello, dalli i pò moomu tylu, iſtom dà by moggao takouym naaçinom iſkoreenut iz mooga kraglieſtua takij prygardny grijh.

Upit. Sveery jeſsuli jes i onni veoma pogardyvali pſooſt?

Odgr. Jessu. S. Apollonia obghjubij bogliee ſebbe ſunovraatit ù oggagn, negh ugodijuſſi ſuojim progoniteglma, izuuſtlt ryçi pſoſtnee.

Vpit. Kakoſse dakle imaduu podnaaſsat

fiat Iſpovidnyzi s'pſounijzima nà S. Ispovijdi?

Odgr. Maredjujee Saabor Lateranenskij Sid. 9. dalſe pſounyzima zà daduu teeskee, i xeſtokee pokore; à Saabor Trentinskij ù Sid. 24. pogl. 8. hoſchje, dà takee pokore budduu jednaakee pram varſti opaçinee. Vid. Saabor 11, Darxauskij Kambraja nadpijps. 2. pogl. 8.

Upit. Jelli teexak grijh pridaavatsse Djavlu priſtrahovitijm proklignjanjima?

Odgr. Nè ſaamo pryreexak, dalli veoma poghibjiu.

U' ſtranam Saxoniee nijkaaſse Dixoojka velle bogataa obetaa zà xennu jednomu ghizdavomu Mladiſchju, dalli imaanjaa uelle magnieega. Ouij mijsleeçh ò nè jednaçini ſuooga bytja, i ò nè ſtaunoſti ſpolla xenskoga, ſarzemſſe nè moggaaſſe ſmijrit, i s'gnjom ſuarh togaa probeſſidij, tkojaa zà boglјee uvirrouatga zakleemuſſe, zadaajuuçhmu tuarduu uirru, uuakoo izreçce: Jedda *Boogh* daa', akome itkò ollisty zà xennu uzmee, dà me' Djauaal poneſſe nà daan mooga, pijra. Sà ſuijm tym, kakono oon bijaaſse narekao, dogodiſſe; à onna ù kratko kajuuçhſſe od paruee gljubavi, i zà nyſčta darxeeçh obetaanje, i ne' çijneeçh proklinianje, tkoogajooj Mladiçh molleeçh ne' priſtano napominiaaſse, zaruuçijsse s' drughijm. Nà dsan pijra kadſſe narapizee Rodbina, Priategli, i Goſti' veſſelliaauu, ſaamaa Neviſta bijaaſse ublijdila, ſpominjuuchſſe od ſuojee krijvee zakleetuee. Napokon duaa Djavla ù oblyçju Goſpodiçijçhjaa vuidoſſee ù kuçchju, i uçiniſſeejih ſiſt zà ſtool. Poslij çjaſti pyrnee poçeeſſe ighrat, à Neviſta zà biligh od poſčtenja bij parvaa ponudit obba nà ighru kakono innostranze, i proighraa s' gnijma dò duaakraat. Naaj posly iſtij popaauſſijee, i izneſſoſſeje iz kuçchjee, poniſſeejee ù viſſinu uellikoom krikkom, i sa' ſtraąhom okoloſtojeeçhijh, nijtjee veçh mogoſlee nazrit. S' jutra daan kadjee Rodbina, i priategii hodiaavu traaxeçh zà ukooppatjee, akò bij ikad bijla palla, etto opeet nazriſſee taa duaa Djavla iſtoobliçnaa, povratjajuuçh gnjeezinu odiçhiu i oſtalo rekoſsee. Uzmite, jeer ſuarh Neviſtee, à ne' ſuarh odiçhjee ouee *Boogh* nam podadde oblaaſt: *Neeçhiebo imat zà priproſtoga Goſpodin onnogaa, tkoji buddee uzimat imme Goſpodina Bogga ſuooga zà maan.*

Upit. Porad ſčà Boogh priitij pedipſie navlaſtito onnijziim, tkoji bij priſtuupili parvuu, i drugguu zapovijd.

Odgr. Jeer gliudi bijaajuu ulaſtito prighnuutij uçinit, ſčtoſse ù ouijzym duijma zapovijdima zabraniujee. I ù iſtinu tkoliko kijpoklagnianju priſtoojnoo bijaaſse zabraanitga pod teeskee pedipſie, zà uvijſtit Nenzaborxze tkoliko bijaaſse brezakonit onnij grijh, tkooga onni prilakko çiniaavu, podaavajuuçh kijpima onnuu çjaaſt, ſčtoſse ſaamomu Boggu priſtoji, Tkoliko druggooj, bijaaſſe joſčteer doſtoojnoo nadoſtaviat prijtgnie pedipſſiaa, dà gljudi opaznij budduu ù klee.uam, zà lakko ne' uppaſt ù krijvuu kleetvu; jeer akoçhjeenaas pò tanko pijtat od ſvakee tasčtee rijči nà ſuudnij daan, ſčtoçhjeſse paak reçh od tolijzijh zakleetuaa, i prijgardnijh pſoſtiuuh izreçcenijh nà ſramotu, i pogardu Boxjuu?

Od III. Zapovydi

POGL. IV.

SCTIJVENJE I.

Spomeeniſſe poſveetit Subbotu.

Upit. TKojaasse duuxnoſt Virnizima poſtavjaa ù ouooj treçhjooj zapovijdi?

Odgr. Dà dillima bogogljubnijm ſvetkujuu Subbotu, ſčtò zà Karſtiane jeſt Nedilja. *S.* Tom. 1. 2, pijtan. 110. çlaan. 5. nà poçeetk. i 2. 2. pijtan. 122. çlaan. 4. nà poçeetk.

Upit. Tkoji reed, olli zaveezanje imaduu meju ſobboom ovee trijparvee zapouijdi parvee Daskee?

Odgr. Slijdeeçhjee, uzeetee od prlli-

cno-

çnoſti ſtuaaryh. Trij ſtuaari duuxnij jesſu Sluughe ſvojim Goſpodarima. Parvo virnoſt, pò tkoiooj dà ne' imaduu poſnaavat zà goſpodara druggoga, negh ſvooga vlaſtitoga, i daſse buduuu uklanjat od obchienja, gouorenja, i priateglſtua gnieggouijh ne' priateglaa, i nà too naas zaduxujee paruaa zapovijh. Druggoo: *Sluughe* imaduu çjaſtit goſpodaare ſuoje rijçma; i too hoç çhie od naas druggaa zapovijt. Treççhjee: *Sluughe* duuxnij jeſu suojim goſpodarima çjaaſt, i poſctouanje izvanskoo dijllaa; i nà too naas zaduxujee treçchjaa zapovijd, i takoo Bogga podpunno sluuxijmo, i ſctujeemo ſarzem, vuſtma, i dillima, skrovito, i oçcito. Druggoo zaveezanje mallo razlikoo od ouogaa bilixij *S.* Tom. 2. 2. pijtan. 12. çlaan. 4.

Upit. U' tkojee dobba imaamo dillouat poſctovanjem izuanskijm poſcteńje priſtoojnoo Boggu?

Odgr. Pravednoo, i priſtoojnoo bijllo bij, dà çovik ù ſvakoo dobba poscłovanjem iznutrenym, i izvanskijm sluuxy Bogga, dalliſſe mogguuçh toomuçno imat od onnyzijh, tkojiſu zabavienij ò poslima Svytounijm zà too dobroſtivy Goſpodin ktiidde ù ovooj treçchjoo zapovydi odreedit jedno vrijme, kad laaſtno moghli byſmo zadovoglit naſſooj duuxnoſti.

Upit. Tkoji daan dakle Nediljee Boogh odreedy nà gnieggovo poſctovanje?

Odgr Xudiem ſeedmy daan, too jeſt Subbotu.

Upit. Dalli ſacto Subbotu, à nè tkojigod drugghij daan pryko Nediljee?

Odgr. Poraad duaa razloga navlaſtito. Parvo: jeer Subbota budduuçh ſeedmy daan Nediljee, ù tkoomu Boogh budduuçh ſvarſſio ſgraadju *Suijta*, poçinuu (kakono velly Pijſmo Izhod. 2. Drug. Zak. 5.) pò naſſemu razuumu od ſvooga dillovanja; i ktiidde daſſe taa daan ſvetkujee zà uſpomenu pry jedynoga dobroçynſtua Saſtuora, i skuppa zà pobbit privaru nykijh Mudroznanaazaa, tkoji uçciliſu, dà Svijt nijkad imadde poçeetka; jeer ſveetkujuuçh tuu *Sueetkovinu* zà uſpomenu ſtuora Suyta, oçcitoſſe dohodiaaſſe iſpovijdat dà jednooç imadde poçeetak.

Drugghij razlogh jeſt, jeer budduuçh çovik truudio ſuoje sluughe, i xyvotinu zà ſeeſt daanaa zà ſebbizee, ktydde *Boogh* dà taa imaduu ſeedmij daan zà pokooj, i daſſe nauçee goſpodaari imat milloſardie, i millijnie nè ſaamo od gliudijh, dalli i od ſuoje xyvotinee.

Upit. Poraad çeſſaa my Karſtiani blaaghdanujeemo Nedilju nà miſto Subbotee?

Odgr. Jeer iſtinito Nedilja jeſt daan pokoja zà karſtiane, kakono Subbota zà Xudie.

Upit. Poraad çeſſaa my karſtiani, prem dà jeſſu tij ſvij uzrozi, obsluuxuieemo niſcta magnjee Nedilju, à nè Subbotu?

Odgr. Zarqua imadee prij teeskee razloghe ſveetkovat Nedilju nà miſto Subbotee; prilikujuuçh Iſſukarſta ſuooga Zaruçnyka, tkoji ſur bijaaſſe promynio Zakonoduorbe ſtaaroga Zakona ù ſtuaari bogljee kakono Obrizovanje ù Karſtienje i Jagnza Vazmenoga ù Prisv. Eukariſtiu. Vid. S. Tom. dill. 7. I ù iſtinu ako Xudie blaaghdanovaauu Subbotu zà uſpomenu, dà bijaaſſe taa daan Boogh ſvarſſio *Stuor* ſvijta, veççhijm razlogom blaaglidanujuu karſtiani Nedilju zà uſpomenu iſtooga ſtuora, jeerga taa daan Boogh poçcee; i ako poſuetiſſeemu poslijdnij daan Nediljee, velle bogliee çinee karſtiani poſveetiuuçhmu parvij. Ollis ſcta, Nedilja nam napominjee trij poglauitaa Otaaiſtua naſſega Odkuupienja, jeerſſe ù Nedilju porodij Iſſukarſt, ù tuu Uskarſnuu, i poslaa ù tuu Duuha *S.* nad Apoſtole. Napokoon Subbota jeſt zlamenje pokoja, ſctò *Ss.* Otzi imaddoſſee ù Limbu, dalli za' Nedilju zlamenujeeſſe slava, tkoiuu duſſre ſueetee ſadà uxy-

Digitized by Google

szyvajuu, i gnjioua tijlessa jednooç uxijvatiçhiee nà Nebbu. Zà too Xudie blaaghdanovaauu Subbotu, jeer umiruuçh prohodiauu ù pokooj Limba, dalli Karstiani blaaghdanujuu Nediliu, jeer umiruuçh prohodee ù xyvot vijçgnij Raja, ako xijvuuçh upraviali buddu suooj xijvot pò zapovijdima Boxjim.

Upit. Cjinjimisse dasam çjvo reçh, dà zakon Dessetizee jest Narauskij, kakosse dakle jest moghla promynit Subbota ù Nediljn?

Odgr. Ovaa zapovijd od sveetkovanja Subbotee, ù tkoliko ubilixiujee vrijme, i daan zà çiaast obçhjennu, i izvanskuu Boxjuu, jest chjudorednaa, i narauskaa, jeer zakon narauskij uççij, dasse imaa dat tkojigod daan na' possłovanje Boxjee; ù biligh od sesta' vidiimo, dà nij jee nijednoga Naroda prem dà divjeega, dà nè imaa tkoogagod dneva prijko godista odreedienoga nà possłovanje Bogga, tkooga sćujee. Dasse paak zà too possłovanje odaberee jedan daan bogljee, negh drugghij, nè pristoji nij mallo zakonu narauskomu, dalli zakonoduornomu, i kako takouooga mogaassega zakon novij pomarsit. Ovakoo S. Tom. 2. 2. pytan. 122. çlaan. 4. nà 1.

Upit. Poraad sćtasse daan pokoja zà Karstiane zove Nedilja, à nè Subbota?

Odgr. Jersse çinij, dà od gniegga bessidij Pisimo, ghdij vellij: *Ouij jest daan, ssto uçiny Gospodin*, à navlastito jeer taa daan uskrijssij nas Odkupitegl, poklee svarssi dillo nassega Odkuupienia, i svojim slaunijm, uskarsnutjem rastnorij nam puut nà xijvot uijçgnij, dobnoçijastuo tolikoo ubilixjivoo, svollikoo; dà Zarqua nij jee çijnijla sù vissiee ueimit, oxijurjussi uspomenu ù svee Nediie prijko godista, kanono suideçij Papa Innocenzio I. ù suojooj Pistol. 1. Decent: govoreçh 1. *Daan Gospodnij ollin Nedilnij, poraad çiastjuvan uskarsnuutja Gospodina nassega Issukarsta nè saamo nà Vazma blaaghdanujeemo, dalli i svakee Nediljee istooga dneva priliku çaastimo.* Nadostaviaa drugghij razlogh S. Agustin, i hoçchje, dasse ovij daan Zove Nedilja, too jest daan Gospodinou jeer imaa saamo bist potrattien nà çjaast, i possłovanje nassega Bogga, i Gospodina.

Upit. Jelli daunien obiçaai Karstiaanaa sveetkouat Nedilju na' misto Subbotee?

Odgr. Jest: Jeersse poçee blaaghdanovat Nedilia na' daan Duhoovaa i istooga godista, kadsse smart dogodij Odkuupiteglja, kadsse poçee navijstijvat Evangelie, i blaagdaani Karstianskij postauisseesse na' misto Xudins kijh. Parvij dakle daan, tkojisse jest sueetkouao, bij Nedilja, jeer blaaghdaanij Porodienja, i uskarsnuutja karstova nè moggoossesse sueetkovat, negh poslij mnoggo vrijmena. Ovakoo S. Luka na' posl. 20. supjih dilla pisstiaa, dasse Virnijzi sakupisee ù paruij Subbotee, too jest, parvij daan poslij Subbotee sueetkovat Sveetaa Otaajstua. I S. Juan dokazujee, da' jest bijo uzduighnuut ù duuhu nà daan Nedilnit: *Jaa Juan bijesam ù duuhu nà Nedilnij daan;* od tkooga dneva çinij uspomenu S. Klemente ù Naredb. 65. Apostolaa, i poslij gniegga S. Ignazio Biskup, S. Justino, Tertulliano, i inij staari Pisssaauzi.

Upit. Jelli suakda bijla glaassiovitaa ù Zarqui Sueetkovina Nediljee?

Odg. Jest: Jeer 55. Otzi nè saamojee uzvijssisee ù suojim pisimima, dalli mnozij od istijh slexisee gouorenja zà posaalistiee. I dostoojno ù istinuu poraad razlizijh, i vlastitijh dostojaniaa, sstò imaa ovaa sveetkovina nad ostaalee, kakono vellij S. Leon Papa: *Daan Nedilnij tolizijm razdisslienym Otaajstuima posveetien jest, da' sstogod od Gospodina bilinivo nareedienoo jest, ouogaa dneva dostoojnostiu uçinienoo jest.*

V o-

V' ouoomu po' uskarſnuutiu, i Smart nè ſtraddak, i xijuot prijmij poçeetak &c.

Upit. Iſtomaçimi, mollijmte, na' dughjee, tkojaa jessu ovaa doſtojanſtua?

Odgr. Parvo: Taa daan Suijt imadde poſeetak, i Boogh ſtuorij Angele, i ſvijtloſt, ſctoſu plemmenitij dijli ovogaa Suijta,

2. Poslij Potoppa korabjaſse Neouą uſtavij ſvarh planijnaa Armeniee Izhod 8.

3. Xudie prooidoſsee prijko Moorą Zarglienoga noggama ſuhijm. Saab. Zeſar. ù piſtol. Bedee ſuarh ſveetkoo. Vazmen.

4. Manna poſcee daxdit s'Nebba. Aguſti. Iſtok.

5. Porodijſse Iſsukarſt kakonoſse virujee, Kouij daan, Saab, 6. Kaſtog. 8.

6. Iſtiiſse daan zuijzda prikaazaa kraaglma, Matt. 2.

7. Iſsukarſt bij Karſtien ù Jordanu. Matt. 3.

8. Uçinij paruoo ſuddo, obraatliuſſi voddu ù Vijno. Ju. 2.

9. Naſſiitij peet tiſsuuchjaa gliudijh s' peeterima kruſſim, i duama ribbam Matt. 14.

10. Vujde dobbijtnik ù Jeruzolim prijmien od puuka, tkoji granam palmee ù ruukam pijuaaſse: *Hoſanna, blagoſlovien, tkoji dooide ù imme Goſpodina, kraaglju Izraela.* Ju. 12.

11. Taa daan pridobbijuſſi Smart, i Pakaal, uskarſnuu slavan, podaavajuuch nam uſſanje, dà s' gnijm imaamo uskrijſſit nà xijvot Vijçgnij.

12, Svojimaſſe prikaazaa Uçcenijzima, gouoreechjim: *Mijr vama*, i podaddejim oblaaſt odpuſtiavat grijhe. Ju 20.

13. Poslaa fuojee Apoſtole prijpovijdat Euangelie ſuijtu. Matt. 28.

14. Poslaa Duuha S, nad ſuoje Uçcenijke, i imadde poſeetak prijpovijdanje nouoga Zakona. Dill. 2.

15. Taa daan mnozij çijnee, dasse imaa dogodit Suud obçhienij. S. Aguſt govor. 24. od vrijm. S. Illario ù nagłaviu ſvarh, Pſal., i oſtaalij.

Upit. Tkojaa potribba bijaaſse zabilixit jedno nijkoo uriime za' poſctovanie Boxanſtuenoo?

Odgr. Too bijaaſse veçchjee negh pravednoo, i priſtoojnoo, Jeer ako Boogh zà takouaa, i tolikaa dobroçinſtua, ſctomu uçinij, bijaaſse iskao od naas ſuce hijpe naſsega xijuota, nè bij sù viſſiee bijo iskao od ſctomuſse priſtojaaſse, i sa' ſvijm tijm nè bijſmo bijli zadovoglili naaj magniemu dijlu harnoſti, i çjaſti, ſctoſmomu duuxnij: Sad kakochjenamſse uelle çijnit uamaknut jedan daan Nediljee poslima Suijtounijm za' podatga naſsemu Goſpodinu, i Stuoriteglju?

Upit. Vkaazaſseeli tolikojeer Zeſsari razlizijm doſtojanſtuima, i Naredbam çjaaſt, i poſctovanje ſctò imaadiaauu ouomuu Sveetomu dnevu.

Odgr. Vkaazassee. Godiſta Goſpodinova 321. Zeſsar Konſtantino Vellijkij uçinij jednu prij lipuu Naredbu zà obsluuxenjee Nediljee: *Kakoſſe pryne doſtoojno çyniaaſſe, dà daan Sunza, pà gniesgovu poſctovanju glaaſſiovit s' priçajuuchijm Karbamſſe, i uaudiuijm ſtraanaq inaadima potrattiſſe, takoo milloo, i radoſtnoo jeſt, daſſe tua daan, tkojaſu naulaſtito zavitnaa, iſpunnij; i zà too ſuij dopuuſtianje nek imaduu i ſlobbodne çinijt, i od ſuuanſtua ſlobbodit &c.* Kgnig. 6. Snop. Teodox. Vid. Euxeb. ù xijvot. Konſtant. kgnig. 4. Pogl. 18., i 19.

Zeſsar Leone godiſta Coſpodinova 469. Zabraanij Suudzima targat ſuakuu varſtu praudee, i çinit ſvakee ighre oççitee slijdeechjom Naredbom: *Dnéve Sueetaznee, velliçanſtuu prij viſſakomu poſveetsieneo nijkakovijm naslaadienjima boçchjemo daſſe trattee, nijt çkakouijm od ſakuppienijh iskuſſanjima daſſe oſquarnijmu, Nedilnij za too daan*

ſua.

ſvakda ſctouanjinij narediujeemo daſſe poſtaviti, daſse od ſuijuuh iſpunnienijh ogouorij. Nijednoo ſuakogaa nagonij ſuirtovanje; nijednoo jaamſtua daſse vskat buddee sakuppienje; nek umuknee Prikazaliſtie, i obrana neksse skrijee: buddi taa daan od mijslijh nà dalekko, i Naglaſnijka prijſtrahovitij glaas nek umuknee: Nek odahnuu od inaadaa parbenijzi, i dà imaduu sklada raſtupaaj, i kà gnijma ſuprotijunijzi nek priſtuupee nè bojeechſse, i izminitoo vujdee zaminitoo pokſhanje. Nijſt togaa ù iſtinu zakonitoga dneva vraata odpuuſtiajuuch, nijskogaa podnoſſijmo, dasse ſ naslaadenijma zabaviaa. Nijſcta taa daan nek dotiçcee prikazouanie Prikaa zaloſtia, oli ogleed ſtrahouitijh okolijſſiaa, olli zvirijh plakijuoo razgleedanje, olli akoſse ù naſse porodienje, i rodienje za' ſueetkovatſse blaaghdanſtuo buddee dopalo, nekſse odmaknee: Izgubbijtie Vooinijſtua, i zavod baſctinee podnijtçhje, ako tko ikad ù taa Sveetaznij daan na' igbre oçcitee buddee ſtaat, olli skoocamugod Suudza Priſtau pod prilikom oçcitoga, olli skrounoga posla ovaa, ſctoſu ouijm zakonom nareedienaa virrovat buddee, dasse imaa priſtuupit. Daana na' 13. Proſſijnza ù Zarigraadu pod Zenonom. i Marcellinom Godiſtnym Vlaadauzima.

SCTYVENJE II.

Kakoſse ſveetkujee Nedilia.

Upit. KAko imaa bijt poſveetien daan Nedilnij?

Odgr. Naaj parvo zafaalijuanjima Boxanſtuenomu Velliçanſtuu, i mollituam, bijuſſi Nedilia jedan daan odreedienij navlaſtito zà uçinit uſpomenu od Dobroçijnſtua: ſctò od Goſpodina prymiſmo. Zà tooſſe velly: *Spomeeniſſe, da' daan Subbotee poſueetys*, too jeſt, dà Goſpodina sluuxis dillima zakonitoga ſctovanja.

Sveetkujeeſſe druggoo sluſſajuuçh S. Miſſu poraad tkojee taa daan Zarqua naas Zaduxujee, nà ſctò S. Agoſtin nagouaaraſſe ſuoj puuk ù govor. 251. od vrym. i prem dà naas Zarqua izgovoriuo nè zaduxujee nà nijednoo dillo bogoſctounoo, tkò zbiglia promisliaa Sueetigniu ovogaa dneva, i ſvarhu, porad tkojee by nareedien, vidij tkoliko jeſt priſtooinoo, daga virnyzi ſveetkujuu olli ù ſvemuu, olli ù vellikomu dylu, zabaviajuuçhſſe ò mollitui, i ſctijvenju duhounomu, ò pohodiſtju Zarkaau, o sluſſaanju prijpovijdaniaa, i Naukaa, i ovakouijh oſtaalijh zabavaa.

Upit. Tkojeeſu byle zabave parvaſnijh Karſtianaa ù dneue Nedilnee?

Odgr. Paruo. Skuppialiſſe by ù Zarquu za çjut S. Sctijvenia, prijpovijdania, zà sluſſat S. Miſſu, zà priçeeſtijvatſſe, zà mollitiſſe, i zà ſtaat nà Boxanſtuenym Offiziima. Dill. 13. Giuſtin. Apol.

2, Kuppiaavu Almuſtua zà potribbe ubozyh. kor. 14. pogl. 16.

3. Nedilia bijaaſſe zà Karſtiane daan radoſti, i veſſelia, zà too taa daan nè poſtiaauu. Ovako Tertullìano ù kgnig. od krun Vooinijk.

4. U' Boxanſtuenym Offizijma Virnyzi ſtaauu nà noggama zà biligh radoſti, i veſſellja poraad Vskarnuutia Goſpodinova ſctò, i danassnij daan obsluxujee Zarqua Rymska. Tertull. ù miſt. Zgoor reçcenomu. S. Illario ù parvopoſet. ſuarh. Pſalm, S. Antonino ù piſt. 119. Alexandro III. ù Naredby *Za' ſctò* 10. *od rabotnyh daana.*

Upit. Sctoſſe zabraniujee çinit ù Nedilju?

Odgr. Naaj paruo çiniit dilla rabotnaa, olli posloual ſuakaako tylom, i ſuakaa, ſctò ſmeetajuu ſctovatiee zà çjaaſt Boxiuu. *Neçbies çinit ſuakij poſaal ù tuu, ty i Syn tuoj, i çhjeer tuoja, Sluuga tuoj, Sluuxbenizа tuoja, xyvotina tuoja &c.* Nè jur dà sù takaa dilla pò ſuojooj naravi zlaa, i nè priſtooinaa, dalli jeſt raznoſſee pameet od Boxanſtuenoga poſctovanja.

2. Ollis reçcenyh dillaa zabraniujuuſſe targovine, i dilla Suudnaa oçcitaa.

Upit. Akoſſe zabraniuje çinit dilla rabotnaa ù Nedilny daan nè bij imalo byt tolikoleer dopuuſtienoo zvonnit zuonna, pripraviat ſtool, ſpraaviat gizbinu, bijuſſi ſvà ouaa dilla rabotnaa?

Odgr. Zapouyd, tkojaa zabraniujes dilla rabotnaa, razumiſſe pod duaa ugouora, parvy ugovoor jeſt daſſe nè çinçe onny posli, tkoji nijsu potribbiſij zà uzdarxanje xyvota gliudskooga, i poraad ouogaa razloga reçcenaa dilla, kakono slaagat lykarie zà Nemoçhnike, i inaa opakouaa, ſkoſſe nè moggù uçinit, nà daan prija, jeſſu dopuuſtienga. Drugghij ugouoor jeſt, daſſe propidemo od onnyzijh dillaa, tkoji nè sluuxe zà poſkovanje Boxanſtuenoo, za' too zuonnit zuonna pripraviat Otaare, reeſſit Zarquu, i çinijt ovakouaa dilla zà sluuxbu Zarquee, ſkoſſe ù drugghij daan nè moggu çinit, tooſse joſter dopuuſtia, Zà too Goſpodin izreçe ù S. Mattiu nà 12., dà Reedounijzi ù Templu oſquarnyvaauu Subbotu, i sa' ſuijm tij bijaajuu brez grijha; i Farixeima, tkoji koraauu Vçcenyke da' tribiaatu xitto ù daan Subbotee zà giſt, odgovorij, dà jos i David ù prigodi potribbee opaaz nè imadde giſt kruh poſveetieny uçinieen ſaamo zà sluuxbuu Reedounijkaa. Za' too jeſt, da' Iſſukarſt za' nauçit Svijt kakoſſe imadiaaſse razumit ouaa zapouyd, i da' za' iſpuunijjee nij jee potribbitoo uzdarxatſſe odluuçeno, i nè razlikouaano od tkoogamugod posla, nijnij razlikaa çuddeſſa, i dobraa dilla ù daan Subbotee, jeer ù taa daan jednomu pouraati sluuzi ruukee uſahnuutee, i ozdravij jednu xenu, tkojaa poraad dugghee nemochi ſtaaſſe prigarçenaa k'zemigli.

Upit. Jelli dopuuſtienoo uklanjat plodde liſtjmee, i priueſtjih ù Nediliu, olli na' daan tkooga druggooga Sueetza, kad ſtoji na' poghibijli?

Odgr. Jeſt: Jeer too S. Vprave Zarquenee dopuuſtiajuu. Dalli nè ſaamo ouij poſaal, dalli mnoghij rabotni j moguuſſe çinit ſuittom, i dopuuſtianjem glavaara Zarquenoga.

Upit. Nijſmo dakle duuxnij uzdarxatſſe od ſuakooga poslaa ù daan Nedilnij, olli druggooga Sneetza, kakono Xudiee çiniaavu ù Subbotu?

Odgr. Nè: dalli ſaamo od onnijzijh, ſkò od zgoor narekoſmo, i izreçcenijm ugouorima. Vid. S. Tom. ù 2. 2. pytan. 122. çlaan. 4.

Upit. Bylli zloo uçinio Karſtianin, tkoji prilikujuuch Xudie bij obsluxijvao Subbotu?

Odgr. Bij: jeerjee obsluxujuuch, iſpouijdao bij, da' jeſt nè virnijk ù tkoliko by uzdarxao zlameenja, i zakonoduorbee zakona Moixeoua, od ſkta' naas Issukarſt izbavij, kakono uçcij Apoſtol Galaz. 4. Kolloſs. 2. Dalli bij uppao ù prokleſtuo ſkò Zarqua ù Saaboru Laodiçenskomu na' pogl. 2. i 9. izrekla jeſt: *Nè tribujee, da' Karſtiani Xudiovajuu, i ù Subbotu, da' planduju, dalli da' onni dilujuu iſty daan, Nedilny ſvrydſtaviajuuch iſtooj daan, da' ako xateçceny bijli by xudiovat, prokleeſtuo buddi.*

Upit. Nè oſtaviſſeeli ſebbi ikakouoo bogogliubſtuo Karſtiani za' Subbotu?

Odgr. Oſtauiſsee: jeerſu taa daan navlaſtito poſueetili na' poſkenje Maajkee Boxjee,

Upit. Poraad çeſsaa?

Odgr. Paruiiſse razlogh od togaa çijnij da' jeſt, jeer prijbl. Diviza kad tyjo Iſsukarſta ſuooga Sijna ù grebbu bijaaſse ù daan Subbotee, a' Apoſtoli, i Vçcenijzi ſumgniauu ù Virri od gnieggoua Vskarſhuutia, onna naprijdovaa ſuakda ſtanouitaa, i temeglitaa uirrovatga.

Upit. Nè tribujeeli barx, daſse i my Karſtiani uzdarxijmo od grijhaa ù Nedilje, i inee Sueetkovine?

Odgr. V' ſvakooſse dobba ſuak bij imao uzdarxat od grijhaa, olliſse karſtiani tad veçhjee od ſvijuuh imali bij çuvat, a' navlaſtito od onnijzijh od

pro-

Digitized by Google

protreesſianja, od taſctee zabauee, od pijanſtua, od ighraa, od dangubbee, i od bluudnoſti.

Upit. Alli za' ſctò navlaſtito od ouijzijh?

Odgr. Jeer Karſtiani tad nahodeeçhſe slobbodnij od truudaa, i zabaavaa Svijtounijh, na' vecchioojſu poghibijli za' uppaſt. Vid. S. Antonin. ù 2. dijl. nadpijs. 9. pogl. 7. 54., i Saab. Toletansk. III. pogl. 22.

Upit. Sueetij jeſuli ikad naas uccili praavi naaçin za' ſveetkouat Sveetkovine?

Odgr. Jessu. S. Garguur Nazianzenski ù govor. protiiv. Julianu uccij, daſſe tij dnevij ſveetkujuu çijſtoçhjoom duſſiee, i radoſtiu pameeti a' nè raskoſſiom odijçhiee, i nè trizmenoſtju, od tkojihſse paak poſartjaa ù bluudnoſt: *Sueetkovine ſveetkuuimo nè tyla ſiaajnoſtiu, nè odyçhjee prominom, i velliçanſtuom, nè goſtbama, i pijanſtuima, tkojih plod daſu lownize, i nè çijſtoçhie naucjiſteſſe, dalli ſarza çijlovijſtju, i pameeti veſſeliem &c.* A S. Garguur vellikij uellij, da' pokooj Nedilje podaan jeſt nama, daſse pò mollitui opeer pouraatijmo na' dobroo poraad Zlocçhjaa uçinienijh ù ſeeſt daanaa prosaſtijh: *Nedilnij daan od poslazemalskoga ſuſtavitſe imaamo, i ſuakijm naaçinom na' mollitue napaddat, da nkoſſe ſctò nè pomgniee za' ſeeſt daanaa dilluiee, pò dnevu uskarſnuutja Goſpodnoga ponapravij.*

Upit. Bijlli doſtojan bijo pokaaranja, tkò bij ù dneve Sveetaznee hodio raskoſnijee odijven?

Odgr. Nè, dalli doſtojan faalee. Omnij plemmenitij Vitteez Virree ù Inghilteri Tomas Moro çjaaſtlaaſse tollkijm bogogliubſtuom Sueetkovine, da' nè zaborāvij i kad ù Tamnizi bijaaſse ovee çjaſtit, odiluuçhſse naaj lijpoom ſvojoom odijçhiom, i mnogghijm, tkoji kudiaavu tòo prikaazanje, jeer nè uçinienoo na' occigleed Svijta, odgovaraaſse, da' too oon çiniaaſse poraad poſctenja Boxjeega, a' nè za' ugodit çhjudi gljudskooj.

Upit. Tkojee plode, i koriſti dotiçuu, tkoji Sveetkujuu Sveetkovine kakoſse priſtoji?

Odgr. Dotiçuu, ſctojim obiitaa Goſpodin pò vuſtim Ixaijee pogl. 58. *Nevçhies odvratiat od Subbotee noggu tuoju çinit vogliu tuoju na' daan Sueetij mooj, nijr zvatçhies Subbotu mekkoputnuu, Sueetuu Goſpodnovu slaunuu, i proslaviatçhies gniuu, kad nè çinijs puute tuoje, i nè nahodijſſe voglia tuoja, da' izreçcees gouorenje. Tadçhieſſe naslaadijvat ſuarh Goſpodina, i uznijſtçhju tebbe ſvarh viſſinee zemglice, i napitatçhiute baſctinom Jakoba Otza tuooga.* Too jeſt: *Ako* nè buddees odvratjat od Subbotee noggu tuoju, too jeſt, çinit dilla rabotnaa, ſctò zlamenuiee noggu, i ako buddes slijdit potaknuutja opaakee tuojee vogliee, i poxellijnja ù daan Sveetij mooj, dalli bogljee buddees naſtojat na' mollitvu, i na' dilla Sueetaa, sluſsajuuçh pripovijdanja ſctijuuçh kgnigghe bogogliubnee, i zuat buddees Sveetkovinu daan mekkoput, too jeſt, daan za' obsluuxit vellikom pomgniom, i pò tanko kakono daan Sueet, i nareedien za' proslaviat Goſpodina, ſctoçhies uçinit uklonijuſisse od tuojih puutaa, too jeſt, od tuojee opaakee çhjudi, i grljhaa, i ſvojevolſtua, ſctò jeſt zadovoglijvat tuojim poxellijnjima, i na' miſto ouogaa buddees naſtojat poznaavat vogliu Boxiuu za' gliubitga, i za' iſpuniat ſctò od tebbe hoçhje: i akoſse taa daan buddees uzdarxat od taſctijh razgouoraa ſmijſhaujivijh, ſaljiuijh, nè çiſtijh, i uvrijdjivijh tuoomu iskargniemu: tadçhju podat duuhu tuoomu prijvellikuu ſlatkoſt, i bogogljubſtuo ù mojim ſtuarima. Evo parvaa plaatja. Vzduighnutiçhjute ſuarh ſctoſse viſſiee nahodij na' zemgli, too jeſt, da' poraad gliubaui mojee pogardiis ſuee ſtuari ouogaa ſuijta. Evo druggaa plaatja. I napitatçhiute Otazbinom Otza tuo-

tuooga, too jeſt, obijlnoſtiu dobaaraa ù ouomuu vijku, i dobaaraa nè ſaghgnilivijh, i vijeghijh ù Raju. Evo treçchjaa plaatja.

Upit. Kako pedipſſiaavaa Boogh onnee, tkoji nè ſveetkujuu Nedilje, i inee ſueetkouine?

Odgr. Na' trjj naaçina: V' kijpu, ù imaanju, i ù Duſſi. V' kijpu pedipſſiaavajuuçhjih, i çineeçh, daſse nè mogguu sluuxit od onnijzih hudaa, od tkojihſse zlò sluuxiſsee za' priſtuupit ovuu zapovijd. V' imaanju, dopuuſtiajuuçh, da' budduu porobbienij, dajim izgorij kuçchia: da' jim pozarkajuu xijvotina &c. V' duſſi, nè daajuuchjim pomoçhi, nij dobra duhounaa, i doſtoojno, jeer ovijm nè posluuhom uvrijdiajuu ſva' trij ſobſtua Boxanſtuenaa. Otza, tkoji ſvojim mogguuchſtuom ſtuorij Svijt na' taa daan: Sijna, tkoji tad ſvarſſij dillo naſsega odkupienja; a' Duuha S. tkoji joſcteer taa daan ſaaide s' obijlnoſtiu ſuojih daarijh nad Zarquu. Vurijdiente, olli grijh tolikoo vellik, da' Boogh iſpovijdaa pò vuſtma Jeremiee na pog. 17. oſueetitga ogniem: *Ako nè budeete sluſsatme, da' posueetijte daan Subotee, i dà nè nossijte &c. uxeçhichiu oggagn nà vraatijm gnjeggovijm, i prolazdrit chie kuchie Jeruzolima, i neechieſſe ugnaſſit.* I pò Ezekielu na' pogl. 20. vellij, daçhjeſse sluuxit od ſarxbee ſuojee, za' poraazit krijuze: *Subbote moje oſquarniſsee: rekoh dakle, dà' bij izlijo ghnjju mooj ù puuſtigni, i dà' bijih ù nijcta obraatio.* Vid. kgnig. Exdr. pogl. 13. reed. 15. Izassaſt 31. reed. 14. Brooj. pogl. 15. reed. 35. ghdijſse priſtuupaauzima Subbotee nauijſtiujee pedips ſmarti. Vid. sù uiſſiee 2. Makab. pogl. 15. i slijdeeçh; ghdijſse povijdaa, da' Nikanora, jeerſse ſubbotom naruugaa, ubbiſsee Xudie ſa' ſuoom gnieggouoom druuxinom.

S. Garguur Turonenskij kgnig. Od stan. Iſpovijdnijk. pogl. 81. povijdaa od nijkoega, tkoji budduuçh poslouao na' daan. S. Martina, pedipſſiaaga Boogh Oggniem: i od druggooga, tkoji poraad togaa grijha oſtadde uraatom ſgarçenijm i obrazom obarnuutijm.

SCTIJVEENJE III.

Od Nedilјee Palmijh, od Zuitnizee, Vazaama, i Duhoovaa.

Upit. JEſsuli barx nijkee Nedilije glaſiouitijee od oſtaalijh, tkojeeſse joicteer imaduu ſueetkouat ueçchijm bogogliubſtuom?

Odgr. Jeſsu trij poglauitee meju oſtaalijm, too jeſt, Nedilia Zuitniza, Vskarſnuutja, olli Vazmenaa, i Duhoouaa.

Upit. Sſtoſse nahodij doſtooinoga zà ubilixit naulaſtito ù Nedilji Zuitnizi?

Odgr. Dà taa daan ſpaſſitegl nas, ſideeçh nà jednooj xijvini, vuide s' ſuojim Uçcenijzima ù Jeruzolijm meju poſalam mnoxtua, zà uſpomenu od çeſſaa çinijſſe pò ſvijm Zarquam jedna blaaghdaanaa Proceſſion, ghdij Zarquenijzi, i puuk noſſee ù ruuzi graane blagoslovienee Palmijh. Opeet proſctjiſctò od ſgoorſam izrekao nà pogl. 2. Sctijven. 9.

Upit. Jelli daunien naaçin zà blaaghdanovat Nedilju Zvitnizu?

Odgr. Jeſt, Jeer ù xijvotu S. Mariee Egipskee, ſctò piſſiaa Pavaal Djaak Napolitanskij ſctijeemo, dà koludri, tkojiſse ù vrijme Cetardeſſetizee ùklonili bijaajuu ù puſtignju zà zabaviatſſe veçchijm uzganjem ò dillima poKoree, imaadiaauu obiçaaj povraatitſse k' ſuoomu Manaſtijru ù Nedilju prijd Vazma, tkoji daan, vellij Povijdanje, obiçaajnaa jeſt Zarqua ſveetkovat Nedilju, i blaaghdaan Zvitnizee.

S. Tereexa obiçaajnaa bijaaſse taa daan priçeeſtijvatſſe pripravom, li bogogljubſtuom nè izreçcenijm, zà nadoplaatit od ſuojee ſtraanee, kakono velliaasse, pogardu uçinienuu Iſſukarſtiu od Xudiaa, meju tkojimſſe nè naajde jedan, tkoji bijga ponudio dooit s' ſobboom nà obid, prem da' obçhieno bijaaſſe prijmien vellikoom radoſtiu, veſeli-

Digitized by Google

ſeljem, i slavodobbijtiem ù ſuoomu vlaziſtju.

Kako paak Boogh bijaaſſe proſuijtlio Nedilju Zvitnizu çuddeſſima, Vid. S: Garg. Turonen. kgnig. 2. od çuddees. Naſsee Goſp. pog. 33.

Upit. Nedilja Vazmenaa jelli ù ſuakoo dobba bijla çijnienaa prijblaaghdaanaa?

Odgr. Jeſt. I too ſvidoçij obiçaaj obçhienij ſuijuuh karſtianaa, i pijſma Ss. Otaazaa, S. Garg. ù gouor. 22. ſuarh pogl. 20. S. Juana zove jee blaaghdaan inijh blaaghdaanaa.

Upit. Nedilja, olli blaaghdaan Vazmenij jelli velle daunien?

Odgr. Prijdaunien. Pijſſiee S. Jerolim ù xijuotu S. Paula parvooga puuſtigniaka, dà vellikij Anton budduuch ukoppao tijllo ovogaa Sueetoga, uzee gnieggovu odiçhju ſpletenuu od lyſtja palmree, i ouoomſse obuuçe, dokleegod xiju bij ù dneve blaaghdaanee Duhoovaa, i Vazaam. Pò rijçmaſſe zà too Saabora Niçenskogaa vidij, da' ouij blaaghdaan bij nareedien velle prija, za' tooſse razloxito çijnij, daga Apoſtoli nareediſſee tia od poçeetka Zarquee.

Upit. Poraad çeſſaa Virnijzi ſveetkujuu tolikoo blaaghdaano Nediliu Uskarſnuutja, olli Vazaam?

Odgr. Jeer ù taa daan parvij Nediliee Iſſukarſt, budduuch pridobbio ſmart, uskarſnuu slavan, od ſcta' Zarqua, çijnij uſpomenu blaaghdaanuu nè ſaamo na' daan Vazaam, dalli ù ſuakuu Nediliu prijko godiſta, too jeſt ù daan Nedilnij. Vid. *Baron.* godiſt. Goſp. 159. brooj. 1.

Upit. Tkojaa jeſt Nedilia Duhoovaa?

Odgr. Seedmaa poslij Vazaam.

Upit. Jelli ſvakda bijo prij karſtianijm blaaghdaanij taa daan Nediljee?

Odgr. Dò iſto, kakono rekoh od zgoor sa' S. Jerolimom.

Upit. Od kadſse poçcee ſvetkovat blaaghdaano Nedilja?

Odgr Tja od poçeetka Zarquee. S' Luka çinij uſpomenu ù 2. ſvojih Dillaa, S. Pavaal ù 1. Kor. pogl. 16. i poslij gnijh S. Epifantio Krijuovirſt. 75. i S. Aguſt. ù piſt. 118.

Upit. Poraad ſcta' Zarqua ſveetkujee tolikoo blaaghdaanoo Nedilju Duhoovaa?

Odgr: Jeer taa daan ſaajde Duuh S. ſuarh Zarque, i Apoſtoli od iſtooga pokrijpienj poçeſſee prijpovijdat novij Zakon.

Upit. Poraad ſcta' poslij daanaa tolikoo blaaghdaanijh Vazaam, i Duhoovaa ſveetkujuuſſe i onnaa duaa dneua slijdeeçhjaa?

Odgr. Jeer Otaajſtua, ſcioſse ù tee dneve ſueetkujuu, tolikoosu viſſokaa, i izvarſnaa, da' jedan ſaam daan za' ſveetkovatjih nij jee za' doſti.

Upit. Nahodeeliſſee drugghee Sueetkovine za' ſveetkovat ollis Nedilje?

Odgr. Nahodee, i mnogghee, ſcto Iſſukarſtu priſtojee, gnieggovoo prij S. Maajki, i inijm Sveetijm, i ù jednu rijç ſuee onnee, tkojee nam Zarqua prikazujee, i zapovijdaa, da' obsluuxujeemo. Dalliſam ſaamo beſſidio od Nediljee, bijuſſi too jedna Sueetkovina daunjenijaa, negh Subbotee, za' tkojuu mij Karſtiani sveetkujeemo Nediliu poraad razloogaa zgoor reçcenijh.

Upit. Scto jeſt potribbitoo za' obsluuxijvat Sueetkovine kakoſse priſtoji?

Odgr. Proſcij opeet, ſcto od zgoor izrekoh na' poçeetku Scijvenja proſlaſtoga ſuarh poſveetijvanja Subbotee, olli Nediliee: jeer ù ouomuu nij jee razlikoſti od jednee dò drughee Sveetkovinee.

Upit. Dalli krijuovirzima nij jee drago, da' mij ſueetkujeemo Sueetkouine Sueetijh.

Odgr. Poſsagli gnijh k' obiçaaju Zarquee, ubilixenomu od S. Aguſt. kgnig. 10. protyv. Fauſtu, krijuovirzu Manikeanitu. Vellij oon? *Puuk karſtianskij* ſue-

Digitized by Google

ſueeskujee zakonitijm blaghdaanom uſpomene Muçenijkaa za' uzbuudiatſse na prilikonanie, za' imat dijl, gnijovijh doſtojanſtuaa, i bijt pomoxen od gnijovijh mollitaavaa, na' naaçin ù iſtinu, da' Otaari, prem daſu uzduighnuutij na uſpomenu Muçcenijkaa, nè uzduixuuſſe alli jednomu Muçcenijku, dalli Boggu tkoji jeſt kraagl Muçcenijkaa; jeer tkoji ikad bij Biskup, olli Reedounijk, da' ù miſtima, ghdii pocijvajuu S. Tijleſsa, naſtojeeçh Otaaru ieſt izrekao: Prikazujeemo tebbi Petre, Paule, Cipriane? Dalli ſctosse prikaſsuje, Bogguſse prikazujee, tkoji ukrunnij Muçcenike na' miſtu ghdijſse çinij uſpomena od iſtijh, tkojee ukrunij, daſse pò vidijniu iſtijh Miſtaa uzmnoxaa ù nama prigliubienje, i gliubau pram tijzijm, tkojee moxemo prilikovat, i pram onnijm, s' pomoçhin tkooga moxemo.

Od IV. Zapovijdi.

POGLAVJE V.

SCTIJVEENJE I.

Poſctuuj Otza tuooga, i Maajku tuoju, dà xyves. duggovijk. ſvarh zemgljee, tkojuuchjeti podat Goſpodin Boogh tuoj.

OD iſtomaçenia trijuuch Zapovijdijh parvee Dadkle, ghdijſſe uççij, kakoſse imaa çovik zabaviat o poſctovaniu iznutrenomu i izvansko mu priſtoojnomu Boggu ſarzem, vuſtma, i dillim, prooidimo ſad tomaçit Zapovijdi drugghee Daskee, ſcto uzdarxee duuxnoſt çoviku pram ſuojim iskargnijm, olli ſcto gliubau' pram iskargnjeeruu ischjee od çovika. I' zaſcto meju iskargnilm naaj blixji od ſvijuuch jeſt otaz, i maajka, od tkojih imaamo zà nas ulaſtitij poçeetak bijtie, i xijvot; zà tooſse ù parvooi zapouijdi zapovijdaa ſctovatijh. S. Tom. 2. 2. pijtan. 122. ſlaan. 5.

Upit. Tkojeeſu çaſti duuxnaa dizza pram ſuojim Roditeglma?

Odgr. Pod rijçiu *çaſti* nà, ovomuuſſe miſtu çettiri razumee, i jeſsu: poſmooch, posluuh, poſctovanie, izuanſkoo, i gliubau' iznutrènaa.

I naaj parvo darxaanij jeſmo naſtojat, i pomaagat naſse Roditeglie ù gnijovijm potribbam, kakono ſvidoçij S. Jerolijm pijſcjuuch ſvarh pogl. S. Mattia, budduuch veçchjee negh razloxnoo, dà dizza priſtaduu nà uzdarxanie xijvota onnijzijh, od tkoijhjiga prijmili jeſsu.

Prijlijpuu priliku imaamo ſvarh ovogaa od Capaagljaa, tkojee videeçh ſvoje Roditeglie poraad ſtaroſti omlohavienee i uzeetee, i dà ſebbi nè mogguu provijdiat xijtak, tepleejih perjem, i donſseejim potribbit xijtak: pouratiajuuçhjim izgleednom harnoſtiu onnaa dobroçijnſtua, ſcto jos mladiahnij od iſtijh prijmiſse. S. Ambro. ù iskuſsanà 5., i od gnjegga S. Tom. ù Dill. 7.

Upit. Dalli Roditegli ako bii bijli bogatij, i nè potribbitii od ikakove pomoçhi, i naſtoiania?

Odgr. Moxeſee prigodiit, dà Roditegli nè imaduu potribbu od pomoçhi vrijmenitee; dalliſse neeçhje ikad prigodit, dà jeſt ſu viſſiee pomaagatji h pomoçhiju dohounom mollituee, i ſpaſſonoſnijm, ſvittima, i ovakouijm ſtuaarma. Zà too kadſu Roditegli teesko nemoçhianij Sijnoviſu duuxnij, i Dizza uçinitjim podat SS. Sakramente çinit dajim naſtojee Reedounijzi dà gnijh pripravee umrijt karſtianskij, i kad martuij budduu, dà jih priſtoojno çinee ſprouodit i izgouorit SS. Miſse zà gnijovu duſſiu, i iſpunnit zaduſsbine, tkoje prija ſmarti nareediſsee.

Upit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao Sijnove, i dizzu, tkojaa zakratiſsee pomooch ſvojim Roditeglma potribbitijm.

Odgr. Jeſt. U ſtranam Normandieemijkij çovijk prijbogatij ktijuuch viſsoko oxennit ſvooga Sijna, pridaddemu ſvaa ſvoja imaania, uſſajuuçhſse, dà oon ſpominjuuçhſſe od takee koriſtnee gliubavi, nijkad uzmakaa bij ſvoje pomooch ù gnjeggovijm potribbam. Dalli nè harnij Sijn, nettomſse vidij ù obblaaſti ſvegga otçijniſtua, ſctomu poraad

naad gljubavi bijaaſse pridao, kakono ſvojooi Karvi, i ploveçeh ù naslaadieju xijvota obijlnoga, i raskoſnoga, gledaaſse Krijvijm okkom Otza nè ſvijſtnoga, tkoji uſtaraan, i glaadan uzdiſsaaſse oſtadke gnjeggova Stolla. Vidijga jednooç dooit, i imaduuçh nà Stollu utovienuu peççenuu Patku i cijneeçhmuſse velle dobar zalogaaj zà jednoga Otza, poslaajee ſakrit za' nè uçinitmu dijla; dallimu nè izaaide, da' jee ſaam izgijdee Kadjee opeet uçinij poſtavit na' Stool, jeer dodijuſſijeeſse, Klijſſij iz tee jedna prijgardnaa Xabba zapuhaçia, tkojaa prilijpijuſſimuſse uz obraz nè oſtaddegaſse dokleegod xijvij, ktijuuçh Boogh, da' ſtaanie plakijvoo ſogaa nè harnoga uççit buddee Sijnove, i dizzu poſçtenie, ſçtoſu duuxnij ſvojim Roditeglma. Kantiprat. Kgnig. 2. Ap. pogl. 7. dyl. 4.

Upit. Tkoijſu posluuh duuxnaa dizza, i Sijnovi ſvojim Roditeglma?

Odgr. Posluuh, ù ſuaçemuu, kakono uççij Apoſtol 3. Kolloſs., too jeſt, ù ſvemuu, ſçto jeſt pò vogli Boxjooj.

Upit. Bijllimi moggao potuardit tuu iſtinu izgleedma Sveetijh?

Odgr. Bij. Patriarka Ixaak vijdeeçh ghdijga Otaz veezijuaſse, ponijzno, i brez oporiſtia k'tomuu priſtadde. Rekabitiani odabraſse uzdarxatſse ſuakda od vijna, za' nè uklonitſse od ſvitta ſuooga Otza.

Upit. Dalli ako bij Roditegli nagovaarali Sijnove, dà obgarlee krijuouirſtuo, odmenuſse od Virree katoliçanſkee, olli nè vuit ù Reedec., bijlli darxaanij bijli poslusatijh?

Odgr. Nè: dalli bogliee imali bij nenaviditijh, too jeſt, ne' sluſsat, nij hajat gnijove rijçi, kakono naas ſvittujee Iſsukarſt. *Ako ske dobodij k'mennj, i nè nenavidij Otza ſvooga, i maajku, i nennu, i Sijnove* (Kadſu nam za' ſmeetgnju za' obsluuxit Zakon Boxij) *nè moxe bijt mooj uççenijk.*

Upit. Sveetij jeſsuli barx sluſsali bogliee Bogga, negh ſvoje Roditeglie, kadſse raadiaſse o poslu vijçgnjeega ſpasenia?

Odgr. Takoo uççij izgleed sliideeçh ij. U'xijvotuſse S. Juliana muççeni jka povijdaa, da' kadga prijko Antiok iee vodiaauu napartienoga guozdien, i verugam s'oglaaſsnijkom na' prijd, tkoij iz glaaſsia vapiaaſse: Ovakooſse çinij s'odmetnizima naſſſih Boggoovaa, i pogardiuaauzima naaſſijh Poglauijzaa, zgoddijmuſse prooit prij miſtu, ghdij bijaaſse nà nauku Celſo Sijn Ulaadauza Marziana. Taa blagoslounienij mladiçh vijdeeçh, da mnogga çegliaad hodiaauu s'muççenijkom prijlipaa, bijlijm odijvenaa, i ukrunnienaa draaghijm kameniem nè procijnienijm, i prijſſiaajnijm, gannvuuſſiſse ù Sarzu pò Boggu k'ſvojooiſse druxini obraatij, i reççe, damuſse pravedno, i razloxito çygniaſſe, sluuxijt jednoga Bogga tolikoo vellikoga, i tolikoo blagodarnoga tkoij pò ty naçijn nadarivaſſe ſuoje sluughe, i dà oon ktijaaſse bijt od togaa, broja. Too izuuſtijuſu, od baazij knigghe, ſvuuçe odijçhju, i potekaauſi baazijſse prijd nogghe muççenijka, od tkogga nè moggoſseega raſtavit nij molbe, nij prijtgnie ſarditogà Otza, i Suuđza, tkoji napokoon, obraatijuſſi gliubau' ù nenavidot glaunuu, oſſudijga s'Julianom ù priſtrahovituu, i ſmardeeçhjuu tamnizu, ghdij nettom muççenijzi vujdoſsee, udijgliee proſvijtlij prijſiaajnaa ſvijtloſt, i napunij prijslaaſtnim mirijſſion. Napokoon Celſo poslij razlizijh muukaa s'Julianom, dotekoſsee palmu muçenſtua, i jeer biiaſse pogardio gliubau' onijzijh, thojiga bijaaju podaali nà Svijt, doſtojan bij bijt druughu Rajuu SS. Muççenijkaa, tkojiga bijaaju priporodili karſtu.

Glaaſſiovit takoojer oveç varſtee bij iegleed S. Ermenegilda muççenijka prij S. Garguuru ù kgnig. 3. gnjeg. razgovor. pogl. 31.

Upit. Od tkoogaſu poſçtovania duuxnij Sijnovi ſvojim, Roditeglma?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Imaduu rijçma', i dillima izvanskijm ugodno, i ponijzno s' iſtijm podnaaſſiatſse, razgovoritijh kadſu oxalloſtienij, za' dobroo prijmat ſvitte, i pokaarania, piitatijm proſtienie, kadſujih vurijditi. Patriarka Joxef uznesſen od ſvooga kraaglja na' naaj uiſſiaa doſtojanſtua kraglieſtua, prijpoſcteno, i çiaſtno prijmij ſvooga Otza, kad doolde ù egipat; a Salamon slaunij, i mudrij i meẽju kraaglma Izraelskijm videeçh jednooç ſvoju maajkuu, tkojaa k' gnjemu dohodiaaſse, uſtaauſi na' nogghe, çiaſtno, i poſctenojee prijmij, i çinij, da' ſiddee na' deſnuu, na' gnieggovu iſtoomu priſtoliu.

Upit. Jelli kadgod Boogh pedipſſiao onnee Sijnove, tkoji naſtojaſſee na' ſmart ſvojih Roditeeglaa?

Odgr. Jeſt. Abſalon umrij obiſſien prij jednomu hraaſtu za' ſuoje iſtee koſſe 2. Kraagl. 18.

Kranno Sijn klotaria Kraaglia Franzee, velle kraat odmetnijk, i tolikoojer millofardno prijmien od Otza, napokoon ù Magniooj Bretagni ù boju dobbiven, bij pò zapovijdi Otçevooj zatuoren ù jednu kuçchierizu s' xennoom, i kçhierma, ù odmetnijſtuu sloxenymi, i tuute ſaxgaan.

Karlo reçcenij Kraſso Sijn Ludovijka Kraaglia Franzee, bij priſtrahouito izmuçcen od Djavla priid lijzem kraaglievijm, i gnijeggovijh Duoraanaa, i pò ſriid tijzijh Muukaa iſpouidil iz glaaſſia damuſle too zgodilo bijaaſſe, jeer naſtojao bijaaſſe odmetnutſſe od kraaglja ſuooga Otza.

Godiſta 1358. Miſseeza Traunja na' Iurjevu Gulielmo Bavarskij, kneez Hannoniee, i Olandiee poluudij, takoo da' potribbovaa veezatga, i çuuvat 30 godiſtaa zà ſebbizee, ſctò bij dò gnieggovee ſmarti. Pouirrovaſſee, ſvij, dà taa pedips bijaaſſemuſſe dogodio poraad gnieggova odmetnijſtua, i nè posluuha Zeſſarizi Margariti.

Upit. Od ſctalſe ikad ſgaadjaa, dà dizza tolikoo nè milloſtnaa, i nè poznaanaa Jeſſu, dà nè ſaamo kraatee Roditeglma priſtoojnuu çjaaſt, i poſctenje, dallijh ſù viſſiee pogardiujuu rijçma, i dillim?

Odgr. Tooſſe zgaadja veilekraat poraad zlooga uzduighnuutja, i vellikee slobbodee, ſctojimſſe dopuuſtiaa od Roditeegliaa, budduch sù viſſiee jur iſtina ſctò izreçce Piivalaz: *Svoom porodu ugoditi, kadſſe millij tkoom çoviku, Lynze çiny, tkyçhiee bitti, Vkor gnieggoou, i pò vyku.* Druggoo: poraad obçhienja, i zlooga izgleeda zlee druxinee.

Upit. Imaasli druggoo reçh ſvarh duuxnoſti Synoovaa, i dizzee pram Roditeglma?

Odg. Dauxnyſujih gliubit iznutrenom gljubauju dobrohotynſtua, tkojoom nè ſaamojim xellee ſvakoo dobro, takoo vrymenitoo, kako Duhounoo, dalli i zà tkolikoo mogguu, i prigoda too hoçchje, dajimga ſtuorom traaxee.

Upit. Kako priſtuupajuu Synovi, i dizza ovuu zapovyd poraad nè ſtannutja dobrohotynſtua, i gliubavi iznutrenee?

Odgr. Priſtuupajuu, kad nenavidee ſuoje Roditeglie, daſſe nè radujuu, i veſſellee od gnijovee çeſtitoſti, nytſſe priklaniajuu ù ſuptotyuſctinam.

Upit. Tkoji jeſt razlogh tee duuxnoſti Synovaa, olli dizzee pram Roditeglma?

Odgr. Jeer od Roditeegliaa, tkojiſu ù ouomuu dijlu kakono Namiſtnijzi Boxji, imaduu bijtie, i xijvot: Pò gnymaſu bijli karſtu priporodienij ù S. Karſtienju, nauçenij ù uviſbanju zakona, i dobrijh dillaa i upraavianij nà xyvot vyçgnij. Velly mudraz nà 7: *Spominiaaſſe, dà neſh pò gnijma nè bybijoſſe porodio, i odvraati gnyma. Spominiau byt imaas, tkojee, i tkolikee poghibyli* (Maajka) *pritarpila jeſt ù utrobbi ſuojoi*, Job. 4.

SCTY.

Digitized by Google

SCTIJVEENJE II.

Duuxnoſt Otaaza pram Dizzom:

Upit. TKojaa jeſt duuxnoſt Otaazaa i Roditeegliaa pram Dizzom?

Odgr. Nauçit gnijgh ù Virri Katoliçanskooj, i ù dobroomu xijvienju. Vellij Apoſtol Efex. nà 6: *Vy Otzi uzduizaajte Synove vaſſe ù Nauku, i poſvijſtijvaniu Goſpodinovu.* Izarkoſctijuſt. Iſus. Sirak pogl. 7. *Synove imaasli? Vçci gnijh, i prighini gnyh od dijtijnſtua gnijoua. Kçhieri imaasli? Cuuvaj tylo gzijovo, i nè pokazuui veſſelloo lijſſze tuoje gnijma.* I ù iſtinu od dobrooga uzduighnuutja viſſij nè ſaamo vas xyvot, dalli i ſpaſſenje, i blaxenſtuo vijçgniee çovika.

Upit. Sueetij jeſſuliſſe kaazali mnoggo pomgnivij ù dobroomu uzduighnuutju ſuojih Sijnoova, i dizze?

Odgr. Iessu. Mnozyſſe nahodee izgleedi, i meju inijm razgleedaj onnee Abramove. Izhod. pogl. 18. Tobiee pogl. 4. Elkanove, i Annine s' maalijm Samuelom 1. kraagl. pogl. 1., Raguelove, i Annine kgnig. Tob. nà 10. Mattatioue pram ſvojim Synovima. Makab. 2. Onnij S. Monikee Maajkee S. Aguſtina, ù iſpovyd. iſtooga Sueet. S. Biankee Maajkee S. Ludovyka kraaglia Franzee.. kgnig. 7. od povijd. Fran.., ſctò pijſſiaa Pavaal Emilio. Vid. S. Jerol. ù piſt. Leti, i Brev. Rymsk. nà 23. Studenoga.

Zeſſar Karlo Velikij uzduizaaſſe pry pomgniuo ſvoju dizzu. Nijkad zaſſio by ù veçcer zà ſtool ù ſvojooj polaçi, dà ſobboom nè imadiaaſſe i ſuoju dizzu. Nijkad by putovao, ako Synovi jaſſuuçh, à kçhieri ù koçij nè biga slijdili. I jedne, i drugghee çinio jeſt uççit dobar nauk. Sijnovima, nettom vrydnij bijaajuu porvidiao bij Nauciteglie, dà jih naucee zabave plemmenitee. Kçhieri paak ktijaaſſe, ſdaſse ò preedgni, i tkaanju zabauiajuu zà ukloniſjih od dangubbee. Emil. kgnig. 2. povijd. Franz.

Upit. Dalli Roditeegli, ako poraad ſvojih zabaavaa nè by moghli naſtojat nà uzduighnuutje Synoovaa, i dizzee, kakoſſe bij imali podnaaſſiat?

Odgr. Tuu briggu nek napartee Nauçiteglima mudrijm, i bogoſctraſnijm, kakono naredjujee Saabor Magonzee ù Upr. 45. *Doſtoainoo jeſt, dà Roditeegli ſvoje Synove poklonee nà nauk, olli ù Manaſtirre, olli vanka Poppovima, da' Virru katoliçanskuu parvo navçee, i da' ù kuçchij oſtaalee nauçit mogguu.*

Upit. U' tkojaa dobba tribujee poçeet uçcit dizzu?

Odgr. Udijgl nettom poçmuu izgovaarat rijçi, jeerſſe imaduu uçcit izuſtijvat Ss. Immena Issussa, i Mariee, i od ruuke dò ruukee Otçe nas, Zdravu Marin, paak çlaane Virree nà mirru kako hodee raaſtuuçh, i razaznaavajuuçh.

Upit. A zaſcto takoo poſpino?

Odgr. Jeer zlaa prijghnuutja izviruu s' dijtijnſtuom: *Chiuutienje, i myslienie gliudskoga ſarza ù zloo prighnuuty jeſſu od dijtijnſtua ſvooza.* Izhod. 8. *I Luudoſt zaveezanaa jeſt ù ſarzu, ditetta, i hoçchieſſe pruut zà izaaghnatiee.* Reçcen. Soch. ſpam. nà 22. Nadoſtavi paak, ſctò vellij Mudraz: *Mladiçh pò puutu ſvoomu, i kad buddee uſtaratſſe, neeçhje uſtvupit od togaa.*

Dizza (vellij S. Baxilio] *jeſſu kakono mekkij voſsak, laak prymit tkojeemugod upeçatienie. Necchieſse veçchiee mukkee zà upeçeatit priliku jednoga Diavla, neth jednoga Angela. Takoo jeſt* govorij *S.* Jerolim, *muçnoſse iskoreniuju parvaa pritiſnuutia priproſtoga ſarza Mladiçhia. Tkoçhie ikad moçh povraatit biiloçhiu jednooj vunni omaastienooj? Oçijſtit, jedan lonaz zlooga daaha, ſctò priffattij, nè mogeſse nij lakko, nij udijgl. Alexandro vellikij jur vrijmenit, i dobbitnijk Svilta, pò nijkijm ſvojim obiçaainijm pomankanjima, i mizzaniem ſijla davaaſſeſſe poznat zà uççenika Leonidee, tkoji bi gniegoou*

Digitized by Google

parvij Nauçitegl. Inaako S. Plaçidobudduuch pridaan nà nauk S. Benedetu, nauçijſse od gniegga naaj veçchjee, i naaj krijpoſtnijee karſtianskee krijpoſti, zà too paak izaajde izvarſſtan koludar i slauan Muçtenijk. Takoojer S. Benedetto dragovoglno prijmaaſse dizzu ù ſuooj Reed, daſſe od tiſzijh mlaadijh dobbaa bij naucili provodit oſtar xijvot, i podnoſſit kakono inij koludri.

Upit. Jeſſuli paak pò tanko, i ſtiſnuto duuxnij Roditeegli uzduizat dobro ſvoju Dizzu?

Odgr. Jeſu, i velle veçchjee. Ovij zakon napartij nà gnijh Boogh, i Narau kadſse uçinissee Roditeegli.

Upit. Tkò zà nè ozlovoglit ſvoju dizzu, nè imaa ſarze ſuijſtitjih nijkaako, nij riçma, nij dillima gljubijljih barx kakonolse priſtoji.

Odgr. Nè dalli nenavidij. Virruujte Salamonu: *Tkò praaſtio ſibki, nenavidy Syna ſuooga: à tkò gliubijga nè priſtano uçeij.* Reç. Soch. Spam. 13. Takoo i kad Boogh pedipſſiaavaa iſpovijdaa, dà dillujee kakono gliubeznivij Otaz, i daſse s' tobboom podnoſſij kakono s' Sijnom pogliubienijm: *Tkogaa gliubij Boogh ſvijſtu, i mallo nè kakono Otaz ù Sijnu naslaadiujeeſſe.* Reç. Soch. ſpam. 3. Zà too kako veçchij Biligh ſctò mogguu grijſnijzi imat, dà Boogh nà gnijh marzij, jeſt kadjih nè ſuijſtij, takoo veçchij biligk gliubavi jeſt kadjih kaaraa. Pſalmiſta poznadde tuu iſtinu, i zà too velliaaſse Goſpodinu: *Boue, tyſſi vmolliu bijo gnijma, i oſvetiujuuchſſe protijva ſvijma iznaſaſtijm gnijh.* Pſalm. 98. Sctoſse bijſtrijee potuardiujee ù 2. Makab. nà 6. *Jeer mnoggoo vrijme ué puuſtiat grijſnijzima pò çini dillovat, dalli udijgl oſvette uglaegat, vellikooga dobroçijnſtua biligh jeſt.* Oudij nijkijh beſſideçh od ovakovijh ſtuaarij takoo povedenijm zà ſijnovima, prozuajih goitegtize tijleeſſiaa, dalli skuppa Maçhiche duſſiaa.

Upit. Jeſſili ikad ſctijo, dà jedan Otaz izgubbioſse jeſt, jeer nij jee uzduigao Sijnove, i Dizzu ù ſtraahu Boxjeemu?

Odgr. Jeſam. Poraad ovogaaſse uzroka izgubbij nijkij Otaz, i priteeghnuu zà ſobbom ſvojim zlijm izgleedom ù pakaal Sijna, ghdijſse zaminito proklinjaauu, i koraauu, kakonoſse objaavij nijkoomu bogogliubnomu sluughi Boxjeemu, Velliaaſse Otaz Sijnu: Tijſſi uzrok mooga oſsudienja, jeer zà obogatit tebbe, nè imaddoh opaaz ſakuupjat ne' pravedno blaago. Odgovaaraaſse Sijn: Poraad tebbeſam ù ovijzijm mukkam, jeerſſime odvraatio od sluuxbe Boxiee, i jza oſtaddoh nà Suijtu zà ne' uçinitti ſuprotiſua vogli tuojooj.

Upit. Pogardiujeeli barx Pijſmo onnee Roditegliee, tkoji ne' naſtojee zà uzduizat Sijnove, Dizzu kakoſse priſtoli?

Odgr. Dò iſto. Uid. pogl. 23. Reç. Soch. Spam. 30. Zarkoſtijuſt. Issus. Sirak., i S. Jerolim. ù ſuojooj. piſt. Gaudenz.

Vpit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao i nà ovomuu Suijtu Otze, tkoji ne' ſuijſtiſsee Dizzu, kad zloo dillujuu?

Odgr. Jeſt. Vid. 1. kraagl. pogl. 3. kako pedipſſiaa Heli vellikoga Reedounijka, jeer zapuuſtiaa ſvijſtit ſuoje Sijnove. Vid. jos 2. dijl. iſt. kgnig. ſuarh çeſsaa vellij S. Garguur ù 2. dijl. pogl. 6. od ſuoj. paſtirsk. *Heli, jeer pridobbiven od jednee launee milloſti nè ktijdde udarat priſtuupajuuchjee Sijnove, prij prijtankomu Suudzu ſcbbe iſtooga s' Sijnovima nè millijm oſſudienjem udarij,* too jeſt pruutom oſsudienja. A S. Leone: *Doſtojaa, gnijove opaçine podnoſſeeçh, Boxanſtuenee pravdee s' Sijnovima oſſudu oçhiuutit, zaſcto bijaaſſe lijnijm priſtanuutiem mostio pokaarat grijſnijke.*

Upit. Tkoji pedips doſtojee Roditegli, tkoji kakono brezakonitaa Atalia Maajka Okoziee kraaglia Gjudee, navodee zlijm izghleedom ſvoju dizzu nà grijh,

Digitized by Google

grijh, uçeeech gnijh krijuovirſtuo, laggat, varrat iskargniega, raskoſſie slijdit, i taſctine Svijta, i navlaſtito dopuuſtiajuu, dà çhieri taſcto naghijzdaanee sluuxee zà namamu Mladiçhiaa raſpuuſtienijm ù ſaſtanuutjima?

Odgr. Doſtooiniſsu pedipſſiaa, od tkoogalih uçinij doſtooine Iſſukarſt ù S. Mattiu na' 28. too jeſt, dajimſse navarxee na' vraat jedan xarvan, i daſse baazee ù dubinu Morskuu.

Upit. Bylli imao jedan izgleed ſtrahovity ouomuu priklonity?

Odgr. By. Pretekſtata plemmenitaa Goſpoja Rymskaa, zà ugodit Imeziu ſuoomu Muuxu, taſcto naghdyzdaadivizu Euſtokiu ſvoju Unuku, ulaagajuuçh vlaſtituu pomgniu zà nareditjooj koſſe ſcto prijlijpee bijaajuu, çineçh, dà divooiçiza mallo pò mallo obiknuuvſſi taſctee zabave Suyta, doojdee zaborauit dobruu odluku uçinienuu zà uzdarxat çylovitoo ſuojee Divizanſtuo, kakono, veoma xellila jeſt gnieziua Maajka, i daſse paak udaa urydno po odluki Imeziovooj. Tolikoo by zà doſti zà uzbuudit ſuprotyva tooj ſarxbu Boxjuu, jeerjoojſſe tuu nooçh prikaazauſſi Angel ù ſnù, xeſtoko nà gnjuu namrakkaa, dà bijaaſſe veçehjee çijnila zapovijd Muuxa, negh karſta, i dà bijaaſſe oſquarnila ghijzdom, i taſctijm raskoſſi ſuijta glaavu jednee Diuizee Boggu poſveetienee, à paakjooj navijſtij ſmart dò peet Miſſeezaa, i zà biligh od togaa dà by jooj uſahnule obbe ruuke kakonoſſe i dogodi,

Upit. Gryſſieeli barx onnij, tkoji bresredno udarajuu ſuoju dizzu, piſſujuuji; proklinjajuu?

Odgr. Dò iſto: jeer Apoſtoi neeçhje, dà Roditegli dovodee nà ſarxbu ſuoju Dizzu.

Upit. Imaasli jedan izgleed ſuarh togaa?

Odgr. Povijdaa Surio, dà nijkaa Maaika budduuçh podaala pit velle kraat jednu nooçh ſuoomu Synçichju nè moghnoma, i slijdeeçh ouij ſa ſvijnatym jos pijtat, takoo dà nè puuſtiaaſſe jee zaſpat. Napokoon raſardiennaa priloxijuſſimu opeet çiaſſu k' vuſtma, izreçe, uzmi, dà bij Diavla popio. U' iſtij çias vujde ù gnieggsa Diaval, nijt ikadſſee izbavij, dokleega nè odveddoſſee k' grebbu S. Zenobia Arkibiskupa Fiorenzee.

Nijkij Graadianin Milana by uzrok ſmarti jedijnoga ſuooga Syna, jeerga ù dijtynſtuu nè poſvijtij; jeer videeçh, dà Sijn jur çovik uçinien, kakono kogn brex uzdee, tarkaaſſe raſpuſtno pò proſtranym puutijm taſctijnaa, i ſvojevoglſtuaa, ktyddee joſcteer kuſſatſsee, prem dà kaſno, moggaſſeli uſteeghnutga, dalli ovij nè nauçan zà uzdi, nè ktyddega ſilno posluuſſat; poraad çeſſaa Otaz gannuut pravednom ſarxbom reçce Poojdi nè haarnij i nè posluuſny, dà nè byte veçh ikad vidio, negh martuaga pò ruukam tuojih nè priategliaa. Takoomuſſe dogodij, jeer iziſſaauſſi iz kuuçhiee ſardit ſuſritte iſty daan jednoga ſvooga duxnyka, od tkooga doſaadno pytajuuçh byt plaatien, by ubbiven, i poslij togaa doneſſen k' kuçchi, podadde od febbe ſvoomu Otzu onny ogleed, ſcto bijaaſſe doſtojao, jeerga nà vryme bijaaſſe pokarao, à paak poraad gnieggova proklinianja. Tribujee dakle pry dobro pomgnit, i razborom vellikijm uzduizat ſuoju Dizzu, zà ſvyſtitjih, kaarat, i pedipſiavat nà vrijme, i miſto, kad zlò dillujuu; i zà uslobboditjih kad dobro.

Upit. Nè znaam poraad ſcta ù Zakonuſſe zapovijdaa, dà dizza pomaagaju Otza, i Maaiku, à nè ovy dizzu, à navlaſtito kadſu malaknij, i tkojim tribujee naſtojanie?

Odgr. U' iſtinu duuxnoſt meju Roditegima, i Dizzom jeſt zaminitaa, i kakoſu ovi duuxnij pomaagat, sluſſat, i ſcitovat Otza, i Maaiku, takoo joſcteer i ovy duuxny jeſu nè ſaamo hraanit, i provijdiat odyſhiu ſvojooi Dizzi, dalli i nauçitjih krijpoſtno. Dal-

li jeer gliubau Roditeegliaa pram dizzom jeſt takoo naraunaa, i obchienaa, nè tribujee ijedan zakon pyſſiaanij zà oznannitjih od dſſuxnoſti, ſchtò pram gnyma imaduu. Inaakoſſe pry çeeſto vidij, dà dizza nè odgovaaraju gliubavi Roditeegliaa, zà too potribbitoo by, dà zapovijd Boxjaa oznannij dizzu od posluuha, ſchtoſu duuxnij ſvojim Roditeglma.

Upit. Nè pruuxaaliſſe barx ovaa zapovijd i ſuarh sluxbee?

Odgr. Dò iſto. Ouaa zapovyd hoçchje dà Sluxba ſchtujee ſuoje Goſpodaare, i dajih sluſſajuu, dokleeſu s'gnijma, i Apoſtol kaaxee naachin nà pogl. ſuoj. piſt. Efex. *Sluughe, sluſſaaite Gopodaare puttenee sà ſtraahom, i dartaanjem, u priproſtnoſti ſarza veſſega, kakono karſta: nè okka sluuxeech malo nè kakono gliudma draxajuuch, dalli kakono sluughe karſta, çineech voglju Boxiuu od ſarza dobroom voglioom sluuxeech, kakono Goſpodina, à nè gliude, znaduuch, dà ſvak, ſchtogod buddee uçinit dobroo, ovoo prymitchie od Goſpodina, olli sluuga, olli slobbodan.* Nadoſtauiaa sù viſſiee *S.* Peetar, daſſe ovaa zapovijd imaa razumit nè ſamo pram goſpodaarima razboritijm, i milloſtivijm, dalli i pram zlym, i opaakijmc

Upit. Dalli ako bijgoſpodaari, i goſpodarize zapouijdali ſchtogod sluuxbi ſuprotijunoo zakonu Boxjeemu, bylli barx ovij bijli darxaanij poslusatjih?

Odgr. Nè: jeer kadſu zapovijdi Boxjee nè podnoſſitee, s'onnijzijm od gliudijh, *Booghſſe* imaa sluſſat, a nè gljudi. Razgledaaj ſchtò od zgoor rekosmo ù Schtijuen. I. govoreçh od posluuha Sijnoovaa obytiſh,

Upit. Tkojaa jeſt paak duuxnoſt zamynitaa Goſpodaara pram sluxbi?

Odgr. Duuxnij jeſſu gnijma od jednee pomgniee i naſtojanja, kakono dà by bijli Otzi, too jeſt naſtojatjim ù potribbam tyleſnijm, razgleedat gnijova poſtuvpanja, i xiivot, ſuijſtit kad zloo dillujuu, uçeit ù ſtuaarma Virree, na ſtojeeçh, dà çeeſto pohodee Zarque, dà sluſſajuu *S.* Miſsu, i prijmajuu *S.* Sakramente, à navlaſtito kad obnemochajuu, i pryd ſmart, dajim Reedonnyk naſtoji. Inaakochjee çiut ghdijm vellij Apoſtol: *Ako tko od ſuojih, à navlaſtito od ukuchnyh pomgniu nè imaa virru zataajaa, i jeſt od nevirnyka gory*, 2. Tim, 5.

Upit. Imaasli izgleed od çegliaadi, tkojaa darxaſſee vlaſtituu pomgniu od Obytili, i Sluxbee?

Odgr. Imaam. Patriarka Abram obrizovaa ù jedan daan ſvuu ſuoju Obijtil, i zapovidij, dà ſvij skuppa sluuxee Bogga. I David Prorok iſpovydaa, dà neechie ijednoga ohologa ù ſuojooj kuçchi, dalli ſaamò dopuuſtiaaſſe çyſtee ſarzem: *Neechieſſe naſtaaniat nà ſryd kuçehiee mojee, tkooji çiny oholoſt. Hodeçchy ù puutu nè oſquarnienomu, ovyme sluuxaaſſe.* Psal. 100.

Sveetij Elzeario kneez Ariana prij dobro vlaadaaſse ſuoju Obijtil, tkojooj nareedij.

Parvo: da' ſvij ſvakij daan sluſsajuu barem jednu *S.* Miſsu.

2. Dà bij ſvij çijſto xijvili. Ako tkò inaako dillouaaſse zatirraobijga iz kuçchiee. Ne ktijaaſse nà svoju sluuxbu, tkogaa bij znao, dà jeſt ù ſmartnomu grijhu, bojeeçksse, da' nè bij innee otrovao, i dà nè bijçiinioſse i oon dilnijk.

3. Dà ſvij jednooç bijispovijdaliſse, i jednooç nà misseez bogogliubno priçeeſtili.

4. Kchieri; i oſtaale xenne od jutra dò pool dneva, daſse bij zabaviale ò Mollitui, i ò inijm dillima bogogliubnijm, à od pool dneva dò veçceri ò oſtaalijm dillima rabotnijm.

5. Dà bij nijtko bijo ſmion izgovarat rijçi pſoſtnee, zakleetue, olli nè poſchtenee. Ako tkogod uppao bijù jedan od ovijzijh grijhaa, pedipſiao bijga, çineechga kleeçat ò kruku, i voddi, doklee drugghij bij gilli, olli bij-

Digitized by Google

ga pò vas daan, ghdijgod darxao zatuorenoga.

6. Daſse nè bij nijtko zaigrao nà xdrijbe, olli nà druſghee ighre nè doſtooinee.

7. Dà bij ſvij xijuili ù mijru, i skladu, nè uvrijdiujunçhsse nij rijçma, nij dillim. Daſse bij tkò nazvao uvrijdien od oſtaalijh, ktijo bij tkoliko prija, daſse pomijree.

8. Daſse poslij obida, olli pram veççeri bij çinili prijd gnijm razgouori od ſtuaarih duhounijh.

Upit. Cijnijssli, daſu izvan poghibijli vijçgnieega ſpaſsenia, tkoji nè pomgniee ſvarh dillaa ſvojih ukuchnijh?

Odgr. Nè. Sueetoojſse Marij Ogniazenskooj, kad jedan daan bijaaſse na' mollitui ù vrijme Miſsee, prikaaza gnieezina Maaika martuaa, i reçcejooj, dà bijaaſse ossuudienaa ù pakaal, jeer nè bijaaſse boravila ſuarh dillaa, sctò gnieezinij ukuçhnij çiniaauu protijva zakonu Boxeemu.

Upit. Odklee iſtiçcee taa duuxnoſt goſpoodaaraa pram sluuxbom?

Odgr. Od ovogaa, dà sluuxba prem da' jeſt razlikaa ù varſti pram goſpodaarima, nij jee ù iſtinu razlikaa pò naravi, i milloſti, budduçh ſuij Stuorenja, i sluughe Boxjee i bratja Iſukarſtova, i dijlnijzi iſtij Sakramentaa. Takoo S. Aguſtin, tkoji razmijsliajuçh, da' Boogh ſebbi pridaauaa imme od Otza Obijtili, razloxij, i sklaapaa, daſmo ſuij bratia, kakono ſijnovi jednoga iſtooga Otza, i kako takovij prozuaanij nè razilçito na' dionjſtuo obçhienoo Raja: dalli da' onnij, tkoji darxee miſto goſpodaaraa, ieſsu iſtinito i onni sluughe ſvojih sluugaa, jeer akoçhjee dobro izuarſſit ſuoju duuxnoſt, darxaanij jeſsujih sluuxit ſuittom, i providitjim. Vellij ovij ſueetij Nauçitegl: *V' Goſpodinu pravedno ſijvuuçh od Virree, i od onnogaa joſcteer graada puustujuucbij, i tkoji zapovijdajuu sluuxee ounee, tkojimſſe çynee zapovydat, jeer nè za' goſpodovat xeliom zapovydajuu, dalli darzaanjem zà providiat, ny za' poglavitovat oholoſtiu, dalli za' provijdiat dobroçijnſtuom.*

SCTYVEENJE III.

Od poſctovania pram Otzima Duhounijm.

Upit. CYnisli, daſse ù ouooj zapoviidi zapouijdaa ſaamo poſctovat naſse Otze, i Roditeglie pò putti.

Odgr. Nè. Dalli zapoviidaa, da' mij ſctujeemo, i çjaſtijmo ſvuu onnuu çegliaad, tkojaa poraad gnijovee ulaſtitee izuarſnoſti, i zabavee Pijſmojih nazijviee Otze, olli obiçaaj gliudskij takoojih immenujee. Takijſu naaj parvo ſtariſſine Zarquenee, kakonosse vidij pò rijçma Apoſtola k' Korintianima pogl. 4. *Nè dà ſmeetam vaas ovaa pijſſieem, dalli kakono Sijnove moje prijdraaghee ſuijſtijm. Jeer akò deſſet tiſſuuçhiaa Dizzovodaazaa imali bijſte ù karſtu, dalli nè mnogghee Otze. Jeer ù karſtn Iſſuſſu pò Evangeliu jaa vaas porodijh*: A' ù Zarkoſtijus. Issus. Sirak. pogl. 44. Sctijeemo. *Pofaaliuujmo gliude slaunee, i Otze naſſe ù porodu ſvoomu.* Drugoo. Otziſse proziujuu onnij, tkojim jeſt napartienoo ulaadanje Darxavee, too jeſt Goſpodi Suijtounooi, i Suudzima. Poraad togaa razloga Naaman bijaasse prozuaan Otaz od ſuojih sluugaa. Treçhjee. Pod too imme dohodee, tkoji poraad gnijovee Virree, çijlouitoſti, i mudtoſti uprauiajuu s'oſtaalijm. Ouijm çhjuutienjem Eliu, i Elixea nazijvaauu Otzem gnijovi Uççenijzi. Cetuartoo. Takooſse prozijujuu çegliaad vrijmenitaa, sctò imaamo josctеer poſctovat. Nad fuee teeouaa pruuxaa zapouijd, prem daſse naaj parvo, i ossobito razumij od Otaazaa urijmenitijh, Od çiaſti, ſctoſmo duuxnij Suudma beſſiditçhiemo ù slijdeeçhijm Sctivenjima.

Upit. Dakle pò krijpoſti ouee zapovljdi darxaanij jeſmo ſctouat Biskupe, Reedouniike, i inee Zarquenijke?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Dò iſto: jeer ù Piſſmu jessu darxaanij na' miſto naſſijh Otaazaa; i za' toosse ù ouooj zapouijdi uzdarxee i Otzi Duhounij. Razlog jeſt, jeer ako od naſſijh Roditeegljaa pò putti imaamo biitje, i xijvot narauskij, od Biskuupaa, i Reedounijkaa imaamo biitje, i xijvot duhounij, jeer naas priporadiajuu Issukarſtu pò *S.* Evangeliu, i dillouanju Ss. Sakramentaa, i nè priſtajuu pittat naas rijçiu Boxanſtuenom.

Upit. Zapouijdaali barx Pijsmo izgovoriuo, daſse ſctujuu Reedounijzi, i Zarquenijzi?

Odgr. Dò iſto, i na' mnoggo miſtaa: *V' ſuooj duſſi tuojooj booiſſe Bogga, i Reedòunyke gnieggoue ſveeti. V' ſuakooi krypoſti tuojooi gliubiga, tkojite uçinij, i ſtuughe gnieggove nè oſtaviaaj. Poſctuui Bogga od ſvae duſſiee tuojee, i poſctenie çini Reedounizima.* Mudroſvit Iſſus. Navin. 7. Ghdij bilixi, dà Duuh S. trijkraat peelij poſctenje doſtoojnto Redounijzima, kakono i trijkraat peelij ſtraah, i poſctenje priſtooinoo Boggu; à too zà iſtomaçit nam, dà posly *Bogga* jeſmojih duuxny ſctovat, à navlaſtito Reedounyke, kakono Boxjee Namiſtnijke. Ouij nauk çeeſto: kraat Apoſtol i pijſmom, i ryçiu jeſt priipovijdao: *Tkoji dobro naſtojee Popoovi, duoſtrukke çiaſti doſtooinij nekſſe çijnee: navlaſtito tkojiſſe truudee ù rijçi, i nauku.* 1. Tim. 5. A' pijſſiuuçh Xudiem nà 13. izreçce: *Sluſſaaite Namiſtnijke vaſſe, i podlaagaiteſse gnijma. Onnibo boravee mallo nè kakono razlogh za' duſſie vaſſe zà zadar.* S. Klemente PP. slydeeçh nauk Apoſtolskij iſtoo zapovijdaa: *Popovima, ako nè priſtano ù naſtojanju ugceenia rijçi Boxjea budduuſſe truudit, nekſſe poſtavij sà ſtranee duoſtruk joſctees dijl za' milloosſt Apoſtolaa karſtouijh, tkojih miſto darxee, kakono ſvisnijzi Biskupovi, i Zarquee krunna: jessuka Saabor, i Vijeçbje Zarquee.*

Upit. Tkojimſſe naaçinom moçchiçhje puuk prighnut karſtianskij ſctovat Reedounijke, i inee Zarquenyke?

Odgr. Pò razmyslianju viſſinee, i izuarnoſti ſtanja Reedounijzkoga, od tkooga zboritçhjemo ù dijlu 4. pogl. & Kgnig. 2.

Upit. Sueety noſſiſſeeli vellikoo poſctenie, i çiaaſt Reedonniizima?

Odgr. Dò iſto. Galazianij doſtooinij uçiniſſeeſse od onnogaa milllooga, i poſctenoga odgovora Apoſtolova: *Suidoçanſtuobo donoſſijm vama: da, akoſse bij moghlo uçinit, egci, vaſse bijli bijſte iskoppali, i podaali bijſte menni.* Galaz. 4.

S. Frano Aſſixanskij obiçajaa bijaaſſe reçh, dà ako bij ſuſſrio jednoga Reedounijka, i Angela, prija bij pogliubio ruuke Reedounijku, à paakſſe poklonio Angelu: tijm pokazujuuçh, daſſe priſtoji veçhlaa çjaaſt Reedounijku, tkoji nà *S*uijtu darxij miſto Karſtovonegh Angelu, tkoji s' gnijm kragliujee ù Raju.

Nek ubilixee ouoo nijkij Vellikij Politici, olliti Naukovlaadauzi veçchjee, negh Karſtianij naſſijh doobaa, tkojimſe çijnij velle çinit, ako dopuuſtee naaj poslidnoo miſto ſuooga ſtolla ulaſtitijm Almuſtnijzima, olli kapellanima, dalli ù Zarquam, i nàskupſctinam Zarkounijkaa hoçchjee, i priffattajuu parvaa Miſta.

Upit. Bijlli imao tkojuu priliku zà gnijpou ukor?

Odgr. Bij. Budduuçhſſe ſakuppio Saabar obçhienij Niçeenskij nà pijtanie Papino, Konſtantino uellikij, naſtojaniu tkooga duuxnij jeſmo zà veçchij dyl od dobree ſuarhee, zapijtaa, i dopuuſtiſſeemu Otzi Saabora, dà imat buddee naaj poslijdnoo miſto.

Upit. Imaaliſſe takoojer noſſit poſctenie zliim Reedounijzima?

Odgr. Imma; jeer poſctenie, ſctojimſe çinij, nè tolikoſſe çinij poraad gnijh iſtijh, tkoliko poraad doſtojanſtua, i oblaaſti, ſctò imaduu. Druggoo zlij Reedounijzi dillujuuçh nam Sakramente, i dijleeçh nam inee ſtuaari Sueetee to-

Digitized by Google

tolikoo nam dobra donoſſee, tkoliko i dobrij, barem tkoliko, ù ſtuoru poglavitomu, budduuçh dà mogguuçhſtuo, i krijpooſt ouijzijh ſtuaari nè izhodij od gnijh, dalli od dillounijka poglavitoga, ſchò jeſt Boogh; zà too Reedounijzi prem dà zly, nè oſtavjajuu nè krotit Bogga gnijovijm Poſveetiliſtjim, uklaniat Boxjee oſvete od gliudjih, i iſpraaſhat mnogghee milloſti, i blagoslove.

Schijeſſe ſvarh ovogaa, dà nijkij puuſtigniaak, budduuçh pè jednomu prijkomu dokaazaniu nè dobrè pomijslio od nijkooga Reedounijka, ſchomu obiçajan bijaaſse dillovat Sakramente, nè Ktijddega jednooç prijmit ù ſvoje pribijvaliſtie, i udijgl çiu glaas s' Nebba, tkojimu reççe: Gliudi grabbe, i prijſattaju moju ulaaſt. Paak zaneſſen ù duuhu, cijniaaſſemuſse zrit jedan Studenaz, prij tkoomu jedan gubbavaz ſuudom ò Konoppu zlaatnomu zarpaaſſe voddù pribiſchtruu, i oblijvaaſſe ù drugghij Suud. Dragovoglnoſse puuſtignjaak by byo napio tee voddee, dallimuſse garſtiaaſse poraad togaa gubbaauza, kad opeet çju drugghij glaas, tkojimu Velliaaſse: Zà ſchto nè pijees tee voddee. Tkojee zlo moxe uçinit tko gnjuu zarpaa, kad druggoo nè çinij, negh zarpatiee, i prilyvat ù drugghij Suud? Tadſse puuſtignjaak uſſe pouraatij, i razumijuſſi skroviſtie vidijnia, prijzuaa Reedounijka, i ù naprijdak naslidovaa od gnjegga prijmat Sakramente.

Vpit. Ovaami prilika jeſt prijmillaa: Bijlli imao, drugghee prilichnoſti zà iſtomaçitmi, dà opaak xijvot Reedounijkaa nè uvrijdjujee ny mallo Krijpooſt Sakramentaa, nij onnogaa tkoji gnijh prijmaa.

Odgr. Bij. Nà onnij naaçin Kako jedna ſvijçhia ſtrattiaa ſaamaaſebbe, i ù nyſchto obratiaa, alii opeet proſvijtlijvaa tkogod obnoçh pò mraaku hodij.

Dà tkoji pomogoſsee zgraadit, i zgraadiſse korabiu, Noeovu potopijh zaduuſſij, alliſse paak ſahraanij xivot Noeou', i ſvooj gnjeggouooj obijtili.

Daſse Vodde Karſtienia oſquarnujuu pò dotaknuutiu onnijzijh, tkoijſſe Karſtee, dalli peruu, i çijſtee duſſiu; takoo zlij Reedounijzi ſebbe iſtee oſuudiujuu nà ſmart uiçgnjuu, a oſtaalijm pridaajuu viçgnjee ſpaſſeenie.

Upit. Jelli barx dopuuſtienoo zloo od gnijh govorit, ruugatſse s' gnijma, i naglaaſſijvat gnijova mlohauſtua?

Odgr. Nij jee, vellij S. Jerolim: *Nè daleko buddi, dà od gnijh iſchto lijvoſtrano izreçeem, tkoji, nà miſto Apoſtolskoo priſtuupajunçh Tylo Karſtovo ſveesijm vuſtma slaagajuu, pò tkoizim i Karſtiani jesmo: tkòji Kgljuuçe Kragliestua Nebbeskoga imaduuçh, na' nijkij naçin prya dueva ſuudnoga ſundee.* Piſmo tolikoojer zabraniuje oççito zlo govorit od Reedvnijkaa: *Boggove neeçhjes raſpraujat.* Izaſs. 22., too jeſt Reedounijke, kakono tomaçee S. Garguur, Cirillo, Teodoreto, i mnoghij oſtaalij.

Upit. Prineſſimi, mollijmte tkogaagod, tkoji jeſt ogouorio mlohauſtua Reedounijkaa?

Odgr. Nà izreçſenomu Saaboru Nicenskomu, budduuçh nijkij Biskupi prikaazali Zeſſaru Konſtantinu razlikee uſpomene punnee oſuaddee protijva nijkijm Biskupima, ſchtoſse tuute nahodiauu, oon od ſvijuuh Uſpomeenaa uçinijuſſi jedan ſmotak, odgovorij: Daſſe nè priſtojaaſse ikakovomu Suudzu Svijtounomu ſuudit gliude, tkojee Boogh bijaaſse nà zemgli odreedio zà ſuudit ſvee oſtaalee, i dà zà too nè imadiaavu izçijkat gnjeggoou' ſuud, daNi Boxji. Too izrekauſſi, hittij uſpomene nà oggagn. Euzeb. Kgnig. 10. pouijdan. Zasquen., Sozomen. Kgnig. 1. pogl. 16. Sokrat. Kgnig. 1. pogl. 5., Nikol. Bisk. Mihouil. Zeſsar. Dalli, obitaian bijaſse reçh; dà bij nazrio Reedounijka uçinit tkojigod grih, zaſchhitioga bij ſvojim Zeſſar.kim plaaſ-

hjem.

Digitized by Google

çhjem. Takoo Teodoret. Kgnig. 1. pogl. 12., *S.* Garg. ù piſt. 34., i ù kgnig. Chiudored. 25. pogl. 22.

Upit. Kakoçhieſse moçh nauçit puuk, dà tako lakko nè raſprauja dilla Reedounijzkaa, i inih Zarquenijkaa?

Odgr. Prikaaxiym, da Boogh otuorito zapovijdaa ù Pijſmu, da budduu poſctovaanij gnjeggoue sluughe, i dobrij, i zlij, iſpovijdajuuçh, da' tko inaako buddee dillouat vurijditçhje zenizu oççiuch gnjeggovijh: *Tko vaas pogardiujee, menne pogardiujee. Tko budde taknut vaas, tilçee zenizu okka mooga*: Luk. 10. Zakar. 2.

Druggoo. Iskaaxiym razlikee izgleede çegliaadi, ſcto Boogh teesko pokaaraa, jeer pomarmgniali bijaaſuu od Reedounijkaa Staroga zakona. Maria Seſtra Moixeova bij poraad togaa uzroka pedipſſianaa prij gardnom gubbom. A Kore, Datana, i Abirona xijvee zemglia proxdrij. Nut dakle ako prauda Boxjaa nè proſtij onnijzijm, tkoji raſpraujaavavu Reedounijke Staroga Zakona, tkoji nè sluuxaauu, negh prilikam, i oſſinim zakona millosti, kakoçhje puuſtiat nè pokaaranee onnee, tkoji ù bijſctrooj ſvijtlosti Evangelia razadiruu çiaaſt, i poſctenie Reedounijkaa, Iſsukarſtovijh.

Treçhjee. Prikaaxijm tkolikaa, i kakovaa dobrà prinoſse nam Reedounijzi. Opet proſctij, ſcto ù ovomuu *S*ctijveniu s' S. Jerolimom izrekoſmo, ollis ſctoçhjemo ſu viſſiee izreçh ù Lv. Dijlu pogl. 8. Kgnig. 2. Za' ſad çuuj ſctoti napominjee *S.* Jvan Grixoſtomo, govoreçh: *Po Reedounijzima priporadjaanij jeſte na' porodienie vijçgniee. Onni vaas uoddee ù Kraglieſtuo. Odgnijovijh ſvakaa vam dohodee, i raſtuoraavamſse kraglieſtuo Nebbeskoo. Nè uklaniaaiteſse, nè opiraaiteſse. Tko gliubij karſta, nek gliubij i Reedounijka, kakau jeſt dà jeſt, znaduuçh da' odgniegga prijmaa çiaſtnee Sakramente. Rezimi, da' te neglia dopaade zrit polaçu Kraglievu ſiajuuçhiuu poraad zlaata, i biſſera, naſsaauſſi C'uuvalza, i iskaazauſſimu tuoju neliu, da' oon udijgl tarkzee otuoorit tebi uraata za' vueſtite, nè bijlliti velle drago bijlo, i nè bijliga zagliubio, kakono oççi tuoje. Ouoo, i velle veçhie dilluje za' tebbe Reedounijk, a tilga nè gliubijs, i nè ſctulees? ec.*

Upit. Tkomuuſu priliçnij, tkoji raſpraviajuu Reedounijke, i Zarquenijke, s' gnijmaſse ruugajuu, i uxijvajuu izaznat gnijova mlohanſtua za' oççitouatijh?

Odgr. Prilikujeejih S. Aguſtin onnijzijm luudiazima, tkojiſse nahodeeçh ù jednooj brodizi na' ſrijd Moora, bij naſtojali kudit vrijdnoſt Ulaadauza tee brodizee, kadſu ſvij skuppa na' iſtooj poghibijli.

Upit. Jeſmoli darxaanij ſctouat i inee Reedounijke?

Odgr. Jeſmo, budduuçh daſu çegliaad poſveetienaa *Bo*gu, tkojaa ſvojimim mollituam, pedipſſiavanjima tijla, i oſtaalijm dobrijm dillima podaavajuu vellikuu pomooçh, i koriſt ſvijtu.

S. Frano Aſſixanskij Kamogodſse bij upuutio, za' ſobboom bij priteeghnuo mnoxtuo puuka, da çeeſtokraat mallo nè oſtadde zaduſſien. Suſtavijſse jednooç, i za' zadovoglit bogogliubſtuu puuka, podaddçmu celijvat ruuke, i odijçhiu. Od çeſsaa çuddeeçhſse veoma gnjeggoov' druugh, prizvaa na' ſtraanu Sveetoga, i upijtaaga od uzroka. Odgovorijmu ovij: znaaj, da' ouij nijſume poſctovali tkolikoſu duuxnij. Alli zaſcto? upijtaaga druugh to veççhjee zaçuddien. Odgovorijmu: Sctujuu Boga ù moomu kijpu, od tkoogà dohodij ſvee dobro, ſctoſse ù menni nahodij. Plat. od dobr. ſtaan. Reed. | Kgnig. 2. çlaan. 37.

SCTIJVEENJE IV.

Od Poctovania pram Poglavizam, i Suudima.

Vpit. JEſmoli duuxnij ſctovat Poglavize, i Suude, i sluſſatijh, i biſtijm Virnij?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Jeſmo: jeerſu kakono Otzi Obçhinee, tkojoom vlaadaju, naſtojeçh uzdarxat obçhienuu tiſſinu, i mijrnoſt.

Upit. Zapovijdali barx Pijſmo, daſſe, ſctujuu Poglavize, i Suudi?

Odgr. Do iſto: Pijſſiee S. Petar. *Podloxnij buddite ſvakoomu gljudskomu ſtuoreniu poraad Bogga: olli Kraagliu, kakono naaj izvarſnomu: olli Baanima, kakono odgnjegga poslaanijom za' ofvetu zloçinienijh, a slavu dobrijh.* 1. Pet. 2.

A S. Pavaal: *Svakaa duſſia mogguçhſtuima viſſijm podloxnaa buddi. Niyiebo mogguuçhſtua negh od Bogga: a tkojaa jeſſu, od Bogga nareedienaa jeſſu. Za' roo tkoſse opiree mogguçhſtuu, Boxjooſſe naredbi opiree.* Ovij nauk nà mnoggo mijſtaa Apoſtol peelij.

Upit. Jeſmoli duuxnij naſtojat ù ſctovaniu, virnoſti, i posluuhu pram Poglavizam, i Suudma, kad opaako xijvuu, i nè ulaadajuu Obçhinom, kakonoſſe priſtoji?

Odgr. Jeſmo. Jeer prem daſu takij, nè oſtajuu bijvat naſſe Poglavize, i Stariſſine i mij ù gnijma ſctujeemo nè gnijovu opaſinu, i zloçhiu, dalli oblaaſt naaj gornuu, ſcto od Bogga imaduu, thooga prikazujuu doſtoojnoſt, a naulaſtito mogguuchſtuo, i provijdianie u redu ſtuaarijh obçhienijh. Ovakoo razumiaaſſe David tolikoo podloxan, i priklonit Saulu ſvoomu glaunomu nè priategliu, dà zà too bij moçhjan izrech iſtinom; *S' onnilxijm tkoji nenavidiſsee mijr, bijah mijrotvoraz.* Takoo razumiſſee S. Maurizio, i gnjeggova druxina tolikoo posluuſnij Zeſſarima Dioklezianu, i Maximianu Kypoklagniauzim, dà poraad iſtijh poſtaviſſee nà poghibijl ſuoj xyuot, slijdeechijh ù boju, i sà ſuijm iſpuniajuuch gnijovu voglju ù ſtuaarma nè protijunym Boxjeemu zakonu.

Oudij tribujee ubijlxit, dà S. Petar beſſideech od Stariſſijnaa prozuanijh gljudskaa Stuorenia: *Svakoomu gljudskom Stuoreniu;* kaho rekaauſſi: Buddite podloxnij ſvakoomu gljudskomu Stuorenju, prem dà nevirnomu, opaakomu, otimauzu, brezoçnomu ec., iſtom dà jeſt Stariſſima, tolikoo zà doſti jeſt: Budditejim i podloxnij poraad ouogaa ſaamoga uzroka. Zovuuſſe joſcteer Poglauize, i Suudi gljudskaa Stuorenia, jeerſu byli odabraany meju inijm gljudma nà zapovijd, i joſcteer, jeerſu xijvaa prilika Bogga Stuoritaglia: ghdij Boogh prikazujee ſuoje Velliçanſtuo, Oblaaſt, i Zapovijd.

Od ouogaa miſta S. Petar beſſidi uprauno od goſpodovania Svijtounoga Poglavizaa, zà zdvighnut Karſtianima tijzijh dobaa ſvakij ogovoor nè podloxitſſe Poglavizam Nevirnijzima; od ovogaa miſta, vellijm, hoçhje recta S. Baxilio ù pogl. 23. ſuoj. Nared. Koludarsk. duuxnoſt, ſcto imaduu ſvij Svijtounij podloxitſse Poglavizam Zarquenijm ù ſtuaarma duhounijm. I'takoo otuorito sklaapaa S. Bernardo, tomaçeech rijçi zgoor reççenee Apoſtola Paula ù Kgnig. 183. Konradu Zeſſaru,

SCTIJVEENJE V.

Od duuxnoſti Poglavijzaa, i Suudaa Karſtianskijh.

Upit. TKojaa jeſt duuxnoſt, i zabava Poglauijzaa, i Sudaa karſtianskijh?

Odgr. Bijvat prij pomgniuij od praudee, pò tkojoo obraanee dobree, i pedipſſiajuu zlee, i ſmutyvee. Ollis togaa, imaa Poglauiza, kakono Otaz, i paſtijr obçhienij, imat pomgniu ulaſtituu od ſvojih podloxnijkaa, a naulaſtito od ubozijh, Sirootaa, i Udovijzaa; braanit Zaduſſnaa Priſtaliſtia, i Miſta takaa: naſtojat, da' ulaadanie iſtijh buddee ù ruukam çegliaadi razboritee, i dobree, i takoo imaa xijvit, da' od gniegga nauk mogguu prijmit podloxnijzi, obsluuxivat zakon, i xeliu od poſctenia Boxjeega, dobroſtiuvoſt, tiſſinu, ſarza, pravednoſt, jakoſt, razuum, i naulaſtito trizmenoſt. U'iſtinu Duuh S. Oznaniulee Poglavize,

Digitized by Google

daſse pokazujuu veçshjee od oſtaalijh ù Krijpoſtima, kakonosu ù mogguuçhſtuu. Pogl. 1. 6.

Prijlypoo jeſt ſuarh ouogaa nagovaarznie, ſſto uſiny Zeſſar Baxilio Leonu ſuoomu Sijnu na' pogl. 10. Velly ovij: *Pazijſse nè vurijdias ſuoje Doſtojanſtuo dillima, ſſtotijſse nè prijſtojee: dalli naſtoj bijt veçhij od oſtaalijh kako ù mogguçhſtuu, zakoo ù krijpoſti, zkojaa od ſvakooga Poglauſtua, i mogguçhſtua jeſt deſtoinijaa, i viſſtaa. Ako dakle oſtaale nadhodis ù Doſtojanſtuu, a Oſtaali zebbe nadhodee ù Krijpoſti, Zeſſar jeſſi ſaamo u dijlu magnice izuarſſnomu, a ù doſtoojnijeem Zeſſar nijſſi, dalli podloxnijk. Nè budi dakle laxiu', i brezakonit Goſpodin, uzimaauſſi miſto doſtoinijemu od zebbe, dalli naſtooi bijt praavij Zeſſar, zoo jeſt veçhij ù krijpoſtima nad ſuee inee.*

Dalli jer Poglauiza karſtianskij, budduuçh Poglaviza, nè Oſtaujaa byt Sluuga kraglieſtua karſtoua, i Syn Zarquee, za' zoo ſaamo darxaan jeſt uzdarxat ſuoym podloxnyzima myr uriymenitij, dalli i duhounij, naſtojeech zduighnut od gnijh ſue, ſſtoſse ſuprotyuij myru duſsiee, i ſluuxbi Boxjooj. Tad jeſt mogguçhſtuo dobro uloxenoo ù Poglavizi, kadſse od togaa ſluuxij za' raſsijrit kraglieſtuo karſtovo, za' obraanit Zarquu od ſvegtogardnijh, i pſouaiaazaa, od krijuouiraazaa, i oſtaalyh nè priategliaa, i napokoon kadſse oruxaa ſvojim Zakonima, i oblaaſtiu, za' upuutit poſſtovanje Boxjee, za' uzdarxat Doſtojanſtuo Zarquenijkaa, i ſlobbodu, razloghe, i dobra, i oſtaalaa, ſſto kadgod Zarqui prijſtojee. Magnieeſse neechie jednomu Poglavizi karſtianskomu, ako xellij bijt poznaan za' takouooga od S. Aguſtina. Vellij ovij: *U'Ozemuubo kraagli, ù ſkolikoſu kraagli, Bogga ſluuuee, ako ù ſuoomu kraglieſtuu dobrua zapovijdajuu, zlaa zabraniuju: nè ſmamo ſkojaa prijſtojee zliudskooj drunbi, dalli, i ſkojaa Boxanſtuenomu zakonu.* Protyva kreſcenz. 51., i piſt. 50. Bonifaz., i ſgnig. 5. od graad. pogl. 24. Takoo posluuxij Bogga kraagl Ezekia, iskoreenuuvſsi garme, i gorre, razorrijuſſi Templt, i Otaare poſveetienee krijvijm Boggovima. 4. kraagl. pogl. 10. i ſoxia pogl. 24. Takoojer sluuxio jeſt Bogga Kraagl Ninivitskij navodeçh ſvojim izgleedom gradiaane na' pokoru; Dario kraagl zapovijdajuuçh, daſse gnieggovi podloxnijzi bolat budduu Bogga Danielova. Dan. 6. Nabukodonoxor kraagl pod teeskee pedipſsiee zabraniujuuçh, daſse nijſko nè uſuudij pſovat imme praauoga Bogga; kraagl Artaxerſe, zazuaauſsi prijxeſtokijm naredbam ſvee Xudie na' izuarſsyuanie zakona. 1. Exdr. 7., i napokoon hrabrenij Voojvode Makabeji, bijuruçhſse ù boju dò naaj poslydnee Kapgliee karvi za' obranu ſvooga zakona. 1. Makab. 5.

Nek razgledajuu mallo Poglavize, i razmyslee, ſſtojim peelij S. Fulgenzio, Velij ovij: *kijp zeſſarou' nii jee jedan ſuud pripravan ſlavi, jeer uzaaide na' miſto naj viſſiee glindskih velliçanſtuaa, dalli pravo ako ù Zeſſarkomu Velliçanſtuu nijve pruavom virrom, i ponijxnoſtiu ſarxa podloxit S. Zakonu velliçinu Kraaglskoga Doſtojanſtua ec.; i akoſse prija ſuegtaa naaçinom ſpomeenuçhie, da jeſt Sijn S. Zarquee, za' zoo da' ulouij oblaaſt, i ſnaaghe Poglauſtua za' uzdarxat gnjeezin mijr, i ziſſinu pò ſvemuu ſvijetu.*

Takiſsu bylí Konſtantino, Teodoxio, Karlo vellikij, i Enriko meju Zeſſarim. Takij i S. Ludouiko ù Franzi, S. Stipaan ù Ungarij, S. Leopoldo ù Auguſtij, S. Venzeslau ù Boemiy, S. Ermenegildo ù Spagni, S. Kaximijr ù Polonyi, meju kraaglma ſvij prijpomgnivij branitegli Paapaa, i Zarquee, zkojee nijſsta veçhje nè hleepiſse, negh pfozvatiſse, i pokaazatiſse praavij ſynovi.

Upie-

Upit. Ako bij Poglavize i Suudi zapovijdili ſctogod protijva praudi, virri, olli slobbodi Zarquee, bijſmoli bijli barx darxaanij sluſsatiih.

Odgr. Nè: jeer takaa zapovijd nè bij bijla porod oblaaſti zakonitee, dalli duſſiee nè prauednee, i opaakee, tkojaaſſe bij pruuxala nè doſtoojno prijko mejaaſsia gliudskee oblaaſti umejaaſſienee od Iſukarſta onnijzijm rijçma: *Povraatite tkojaa jeſsu Zeſsarova Zeſſaru.* Tomaçij oudij S. Ivan Grixoſtomo: *Allì tij çujuuch, daſse imaa pouraatit Zeſsaru, ſcto jeſt gnjeggovo, nè ſumgnij nij mallo, daſse od tijzijh ſtuarrijh ſaamo nè beſſidij, ſcto niſsu protijunee bogoſctoviu, i zakonu, jeer ſcto jeſt virri, i zakonu ſuprotijunoo, nij jee baraaç Zeſſaroou dallì Diavalskij.*

Upit. Kakojim imaamo dakle odgouorit ù tooj prigodi?

Odgr. Rijçma, i chjuutieniem iſtijm, tkojim onnij vellikij Oxio Biskup kordouee odgouorij Arianinu Zeſsaru koſtanzu: *Nè ulaagaiſse ù ſtuaari Zarquee, niit ù ovomuu nam zapovijdaj, alliſse boglice od naas nauçi. Tebbi Boogh priporuuçij Zeſsarſtuo, nama zarquu. I ako tkogod nenavijdij ſuoja Zeſsarſtuo, naredbiſse Bouanſtuenoo ſuprotijvij, takoo i tij pomgni, tkoji priſſattajuuch oblaaſt nad zarque, nè buddees. Krijuaz teeskoga grijha. Pouraati, kakonoſſe piſſiee, ſcto jeſt Zeſsarevo, zeſsaru, a ſcto Boxjee, Boggu. Nij jee dakle nama dopuuſtienoo ulaagatſse ù poſle Zeſſarſtua, nij magnjee tij imaas oblaaſſi kakovuu ſvarh tamjaanaa, i ſtuaarith ſvaeziih.* S. Atanax. kgnig. puuſtignjazkij xijuot çineçhijm.

Olli ſa S. Ambroxiom: *Nemooiſse napartsat, a Zeſsaru, mijsleçh, daſse oblaaſt Zeſsarſkaa pruuxaa ſvarh ſtuaarijh Bouanſtuenijh. Nemooiſse uxnoſſit, dalli ekoghjes za augbjee zapovijdat, buddi podloxan Boggu. Piſſſaanoo jeſt, daſse prijſtoji Boggu, ſcto Boxjee jeſt, a Zeſſaru ſcto jeſt Zerſarevo, Zeſſaaraaſsu Paloçe, a Reçbovnikaa Zarque. Tebbi jeſt podaanoo goſpodovanie, i oblaaſt ſvarh gradoovaa, a nè ſvarh ſtuaarijh Sveeziih.*

SCTYVEENJE VI.

Od duunoſti podlenijkaa prama Poglavizi.

Upit. NAʼ tkoliko naaçijnaa imaa Poglaviza byt poſctovaan od Podloxnijkaa?

Odgr. Nà trij. Parvo: duuxan jeſt podloxnijk ſctovat ſvooga Poglavizu, gljubeçhga praavom, i cijſtom gliubauju, xuudeçhmu ſuakoo dobro kako urijmenitoo, takoo duhounoo, i mollit Bogga daʼ mù poddaa naprijdak à gnjeggovijm ſtuaarma, daʼ Puuzi zaʼ duggoo xijvit budduu ù mijru pod gnijm ù sluuxbij Boxjeoj. Ovoo jeſt ſcto priporuçijvaſse Apoſtol tolikoo veoma Timoteu ſuoomu Uççenijku: *Zakligniem dakle, daſse naaj parvo çinee zakligniania, mollitue, pijtania, zafaalijvania zà ſuee gliude: zaʼ Kraaglje, i zaʼ ſuee, tkoji naʼ viſsoçini jeſsu.* 1. *Tim.* 2.

Druggo: beſſidit od ſvojih Poglavijza vellikom çaſtiu, i zaʼ dobro prijmat gnijoua dilla, i nijkad od iſtijh marmniat. Takoo Boogh zapovijdaa ù kgnig. Izaſsaſtia: *Bogzoue nè raſpratiaaj, i nè proklinjaai Poglavizu puuka tuogga.* A S. Petar 1. 2. *Boggaſse booite, kraaglia poſctuvite.*

Upit. Dalli ſctoghjee imat reçh podloxnijzi, kad poraad opaakoga xijvota, i ulaadanja Poglavijzaa gredduu od goreega ù goree poslì obçhienij?

Odgr. Ny poraad togaa razloga gnijmaſſe dopuuſtiaa marmniat od Poglavijzaa. Nek obuzzrokujuu ſaamij sebbe, i ſuoje grijhe, kakono tkoji navodee Bogga podarjim Poglauize takouee, kakono ù prijtgni uçinienoo Oxei nà 23. *Podadghiuu kraaglia ù ghnyvu moomu.* I ù pogl. 30. Jobba: *Tkoji kraglicuaa çinij ſgovika lyſſimijzza poraad gryhaa puuka.* Takoo, prigouaraa oudij uz too S. Garguur, tomaçeçh ovij reedak: *Kryvinu vlaſtitoga bogliee oſvadiaà dilla, negh nè praudu vlaadajuughiega: pijſſianoobo jeſt, podarghiu kraag-*

lia ù ghnyvu moomu. Sctò dakle da' tij nama naſtojee pogardiujeemo tkojihſuarh, naas vlaadanja od Goſpodinova ghnijva prijmaamo. Od brezrednoſti vlaadanja obſhienoga, ſvak nek bogliee okrijuij ſebbe, negh nè praudu, i opaak xijvot Poglavizee. Jeſt Boogh, ako nè znaas tkoji napiree ruuku: *Podatçbiu kraaglia ù ghnijvu moomu*, Nè sluuxij krijvo gledat tkò vlaadaa, ako pravednaa oſtrina Boxjaa odabraaga takoga zà vlaadat. Duij prilike dokazujee Anaſtaxio Niçenskij priklonitee ſuarh ou vogaa.

Zeſſarujuuſh Foka ù iſtoku, nijkij koludar ſveetoga xijuota videeçh, daſſe nebogoſtounij Zeſſar jednako podnoſſaaſſe s' dobrijm, tkolikò s' zlijm, pogardiujuuſh gnijh, ſeeſtoſſe s' Boggom tuxaſſe, gouoreeçh: zà ſctoſſi Goſpodine uzduighnuo ouogaa nà Zeſſarſtuo? Cju ghdijmuſſe odgouorij s' Nebba; Jeersse nij jee iznaſsao drugghij gorij.

Nijkij koludar Iiſſiiniraz, i opaak budduuſh bijo, odabraan, i uçinien pò dillu Angela zà Biskupa nijkooga graada ù Egiptu, hodiaaſse ponoſſit poraad togaa poſctenja, kadmuſse Angel prikaazauſſi; reçce: Zà ſctoſse uznoſſijs nè ſrighnjaçe? Nijſſi uçinien Biskup, jeerſſi doſtojan Biskupaſtua, dalli jeerſse ouomuu graadu priſtojaasse takij Biskup.

Treçchjee: Podſloxnijzisu duuxnij platiat Haraaçe, Porize, i daatti Poglavizi, budduuſh ſuà ouaa kakono tolikee plaatie, ſctò Obçhina podaavaa ſuomu Poglavizi, tkoji vojuje nà sluuxbi, i obrani gniee. Takoo zapouijdaa Apoſtol ouijzijm rijçma: *Povraatjaaite ſuijmaa duughe: tkomuu haraaç, haruaç: tkomuu daaçhiu, daaçhiu: tkomuu ſtraah, ſtraah: tkomuu poſctenie, poſctenie.* Rijm. 13, I ouaij bilixi, dà haraaç, i inee daaçhje, ſctò Apoſtol immenujee, prezijvaajih iſtijm immenom od *doſtooinijh*, i razlogh jeſt, jeer Obçhina pò razlogu praudee duuxnaa jeſt Poglavizi jednu çijluu plaatiu poraad vlaadanja, i pomooçh potribbituu zà uzdarxat, i braanit tiſſinu obçhienuu, nà tkojuuſse pomooçh onna jeſt zaduuxila muuklijm ugouorom, kadga prijmij zà ſvooga Poglavizu. *Sctò napominjaam*, dà Ilpovidnijzi lakkij nè budduu odrijſſijvatjih, tkoji poraad tkogamuged lagahnoga uzroka çijnee, dà duuxnij nijſu plaatiat ovakovee tegote.

Upit. Jeſmoli duuxnij tolikoojer ſctovat çegliaad vrijmenituu?

Odgr. Jeſmo: jeerſu tolikee prilike naſſijh Roditeegliaa. Zapovijd iſtoji upijſſianaa ù Diakodilſtuu nà 19. *Prijdi ſijdom glaauom uſtani, i poſctuui kijx Starza, i booiſſe Goſpodina Bogga tuoga.* Apoſtol iſtoo peeli Timoteu: *Starijeega nè buddi nauvrakat*: 1. Timot. 5. Ilpovijdajuuçh, dà kad jedan od ouijzijh dopree ſagrijſſit, nekga pokaaraa Biskup dalli tiho, i veçchjee molbom, negh xeſtinom, i prijtgniom.

Upit. Grijſſieeli barx, tkoji pogardjujuu, i ruugajuuſse s' çegljadiu vrijmenitom?

Odgr. Do iſto: jeer protijua reçcenju Pijſma pogardiujuu, i ruugajuusse s' onnijzijm, tkoji darxeeçh miſto Otaazaa, doſtoinij jeſu bijt poſctovaanij: *Da' buddes dugguvijk ſvarh zemgliee.*

Upit. Boogh ktijddeli, dà obsluuxenie ovee zapovijdi buddee jedijno priporuuçenoo?

Odgr. Ktijde: jeermu nè bij za' doſti oçcitouat jedijno ſaamu zapouijd, dalli s' obijtanjima, i prijtgniam priporuuçij obsluuxijvanie. S. Tom. 1. 2. dijl. 100. çlaan. 7.

Upit. Tkoiaaſu bijla taa obetania, i prijtgnie?

Odgr. Cetuartooj zapovijdi nadoſtavij Boogh ouee rijçi: *Da' buddees dugguvijk ſvarh zemgliee, tkojuu Goſpodin Boogh tuooj podatçhieti.* Kakono da' bij rekao: Tkò ſctujee Otza, i Maaiku, imatçhje za' plaatiu jedan dugh xijvot; a' inaako tkojih nè buddee ſctovat, truudnoçhje xijuit, i sù viſſiee izaaitiçhje ouij pedips, da' duggovijko nè xijue.

Upit.

Upit. Jelli ouoo jedan pedips priſtojan razlogu.

Odgr. Jeſt: jeer nè bij bijło razloxnoo, nij priſtoojnoo, da' bij za' dugo xijuio tkò pſujee onnee, od tkojih imadde xijuot.

Upit. Proklignianja, ſctò izuſtiuuu Roditegli ſvarh Dizzee raſpuſtnee, i nè posluuſsnee, jessuliſse kadgod iſpunnila?

Odgr. Jeſsu. Kama Boogh proklee sa' ſuijm gnieggovijm kolinom, jeer budduuch nazrio Patriarku Noea ſuooga Otza, ghdij gool na' zemgli lexaaſse, nè prikrilga, kakono duuxan bijaaſse, dalli ſazuaa bratiu razgleedatga i ruugatſee s'gnijm.

Povijdaa *S.* Aguſtin da' ù gnieggova dobba niikaa Maajka deſseterodiznaa Protilva gnijma prauedno raſardienaa poraad uvridienjaa prijmienijh, proklejih, i pò krijpoſti togaa prokleetſtua Booghiih pokaaraa dartaanjem ſtrahovitijm tijla, za' too ſillouaanij bijlisu poojt skijtatſse pò Suijtu uboghij, za' nauſit onnee, tkoji nè pridaavaiuu doſtoojnuu çjaaſt, i poſsſtenje ſuojim Roditeglma.

Upit. Dakle tribujee velle çijnit blagoslou, olli prokleeſtuo ſuojih Roditegliaa?

Odgr. Dò iſto: jeer vidijmo, da' Boogh tkoſikò ù jednomu, tolikoo ù druggoomu gnijma podpijſſiujee ossudu. *S.* Ambrox. kgnig. od blagoslou. Patriark. pogl. 1.

Od V. Zapovijdi.

POGLAVJE VI.

SCTYVEENJE I.

Neeghies ubbijvar.

Upit. TKoji slogh imaa ovaa zapovijd s' proſsaſtijm?

Odgr. Poslij trijuuh zapouijdijh, ſctò zakonima priſtoiee, à ſetuartaa bogoſctoviu, pò tkojimſse zadouogliujee duuxnoſti naſsooi pram Boggu, inaſsijm Roditeglma, priſtoojnoo bijaaſse, daſse ù zapouijdma slijdeechijm nareedij, kakoſse ulaadat imaamo s' iskargnijm, kazujuuçh nam ſctò imaamo ubignnut za' nè uvrijditga; za' too, nè budduuch meju ſtuaarma urijmenitijm iſctò mitlijee çoviku od xijuota, za' tooſse ù ouooj peetooi zapouijdi zabraniujee izgouorivo, i oçcito ubbooiſtuo, a' muuklo tkojeemugod urijdianie, nè ſaamo izvanskoo dillaa, i rijçijh, dalli i iznuutrenoo, too jeſt, ſarxba, ſarditoost, nenavidooſt, i grijzgnia, ſctoſu kakono poçeetzi, i pripraue na' ubboiſtuo.

Upit. Sctò jeſt dakle ubboiſtuo?

Odgr. Jeſt jedno ubbijuanie nè prauedno çouika.

Upit. Kad Suudi, olli Suudzi oſſudjujuu nà ſmart lupexe, i inee zloçijnze, priſtuupajuuli barx ovu zapovijd?

Odgr. Nè: jeer ovij oſsudiujuuch zloçijnze nà ſmart pò krijpoſti zakonaa, nè ubijvajuujih nè pravedno, dalli çinee jedno dillo praudee.

Upit. Iſtomaçimi uzrok, pò tkoomu takoo dillujuuçh, nè priſtuupajuu ovuu zapovijd?

Odgr. Jeer ouaa zapovijd imaa zà ſvarhu, dà gliudi uzdarxee mijr, iskład meju ſobboom. Nut zà imat ovuu ſuarhu, ny jee bogliecga naaçina, neghzduighnut s' Sviſta zloçinze. Nadoſtavi joſctеer Suudziſu sluughe od *Bogga* odreediene zà oſueetiivat pſovanja, pogardijvanja, i uvrijdianja, ſctomu zloçijnzi uçaiſſee. Vid. *S.* Tom. 2. 2. pijt. 6. çlaan. 2.

Upit. Imaashi, prilike od çegliaadi ſueetee, tkoji nà ſmart ossuudisse zloçijnze?

Odrg. Sueetij Kraagl David, prem dà milloſtivij, od ſebbe ſuidoçij, dà pomgnio jeſt zduizat s' Suijta zloçijnze zà iskoreenut grijh iz Sūeetoga graada Jeruzolima: *V' jutrenoo ubbyuaah ſuee gryſnyke zemgliee, dà by raſparſſiao od graada Goſpodinoua ſuee dillujujuuçhiee ne' prauednoſt.* Psal. 100.

Upit. Tkojuu varſtu zloçinaazaa imaduu xeſtijee Suudi pedipſſiaavat?

Odgr. Kako viſt lijkaar nij jee obi-

ça-

çajan odryzaavat, negh vuda ſaghnijtaa, dà nè otrujuu ſvee inoo tijlo, takoo Suudaz nè ossuudiujee izgubbit glaavu, negh tkogaa çiinij naudjivijeega obçhini, i tko ovuu uznemijrijvaa, podnoſſeeçhſe ù tomuu pò zakonima, i obiçaajim vlaſtitijm. Mijſtaa, ghdijsse nahodij, ſètò ſvaghdij jednaazij nijſu.

Prij Xudijmaſse oſsudijvaſse prigliubodinſtuo nà izgubbijtje glaavee, à nè luupex, karſtiani inaako oſſudjujuu lupexa nà ſmart, à nè prigliubodijunika.

Upit. Cijnissli, dà krijuovirzi pravedno mogguu bijt oſsuudienij na' ſmart?

Odgr. Dò iſto: i tooſse ſvidoçij oçcito pò onnomuu, ſèto dò ſad izrekliſmo: jeer ako jedan ſmuutjiuaz mijra, i skladda obçhienoga pravedno jeſt na' ſmart ossuudien!, tkolikoçhje veçchjeedoſtojat taa pedips. tko razaſſiaavaa krijvee nauke, i razlikoſtiu zakona uvodnè sklad, i nè mijr ù Obçhinu, kakono prij dobro vidiſmo dogadiaajim plakjivijm Franzee, Nijmskee zemgliee, Inghilteree, i Fiandree. Opeet ſètij, ſèto rekoſmo ù 1. Snop. dijl. 1. posl. 10. Sètijven. 2.

Upit. Ubbooiſtuo jelli teexak, vellik, i prij gardnij grijh?

Odgr. Jeſt, i takij, dà zà iſtomaçit prij gardobbu, vellijſse, dà vapijee oſvetu od Bogga, too jeſt, iſçhjee jedan hittar, i xeſtok pedips. Cettiri varſte grijhaa, uellij Pijſmo dà od Bogga vapijuu oſvetu. Parvij Ubbooiſtuo, i navlaſtito bratta, kakono uçinij Kain. Drugghij Sodoma. Treçchij, priſſattiat plaatju rabotnijka. Cetuartij, prityskat Sirote, Udovize, i Uboghee.

Upit. Tkojimçhieſse razlozima moçh iſtomaçit puuku texina togaa grijha?

Odgr. Parvo. Boogh nà ovogaa takoo marzij, daga pokaaraa tja ù iſtooj xijvini, protijva tkojooj, kakono ù Izhodu, izreçce oſsudu od ſmarti, kadgod bij ubbili çovika. 2. Zabraanij Xudiom gift karu, za' naucitjih tiſſinu, i tò veçchjee darxatjih na' daleko od nè ſmiliſtja, i daſse nè okarvaaueeò iskargniemu. 3. Ubbooiſtuo jeſt grijh protijva naraui budnuçh da' ſvakaa varſta gliubij ſuoju varſtu, a' ubbojiza jeerazrussujee. 4. Budduçh Boogh ù Izhodu zabraanio, daſse çovik nè ubbijvaa, jeerga ſtuorio bijaaſse na' ſuoju ſlikku, i priliku, slijdij, da' tko. ubooiſtuo çinij, vellikoo uvriidienje Boggu çinij, i çijnijſse, da' jee upraau s' gnijm imaa, kad razruſſiujee gnieggovu priliku. 5. Ubboizeſu prij gliuutij nè priategli Naroda gliudskoga, i naslijdno iſtee naravi, jeer tkoliko ò gnijma raſçijniajuu dillovanja Boxjaa, razruſſujuuçh çovika, poraad tkooga Boogh ſtuorij ſvaa Stuorenja. 6. Vbbooiſtuo çinij vellikuu pogardu Angelu ſtraxaninu ubbivenoga: *Vidiſe, dànè pogardyte jednoga od ovizijh naai mæniih: vellijmbo vama &c.* Matt. 18. 7. Boogh obiçaajan jeſt prija pedipſſiavat Ubboizena' ouomuu. Svijtu grijzgniom duſſieenè priſtanom, tkojaajim né dopuuſtiaa mijra, nij pokoja, nij slobbodee na' nijednomu miſtu. Too kuſſao jeſt na' ſuooj troſsak brez uſſaanij, kain, tkomuuſse poslij ubbooiſtua brattova, kamogodſse bij, okrenuo çijniaaſsemuſse vidit nad glaavom maç oſvetjtegl gnieggovee opaçinee, za' too izneſvijſtien, i dartajuuçh velliaaſse: *Svak dakle, tkò naajt buddeeme, ubbitiçhjema.* Too kuſsao jeſt Nerone, tkoji poslij ſmarti, ſètò zadadde ſvojooj Maaiki, iſpovidij, da' ſvakda' imadiaaſse kod ſebbe oſſin ſtrahovitij, kakano Nakazan, olli Uzmu, kakono povijdaa Dione. 8. Boogh mallo ſvè nè podnoſſij, da' ubbooiſtuo skrijveno ſtoji, dalli ſvojim providijnjem oçcitujee tuorza: *Tiſſi uçinio skrouizo, àjaa çinitçhiu pryd lijzem ſvegtaa Izraela, i prijd lijzem Sunza.* 2. Kraagl. 12. Tkoçhje veçchjee prilijkaa çudnouatijh od ubboiſtuaa, skrovitijh, oçcitijh, i pedipſſianijh od Bogga,

nek

nek ſkrijee Plutarka u dill. *od kaſnee Bonjee oſvetee.*

Povijdaa S. Garguur kgnig. 3. ſuoj. razgouor. pogl. 5. da Arkidiaak Sabina Biskupa Kanoxianskoga, budduuch velle uznemijreren, izçijkaiuuch ſmart togaa S. Biskupa, na' tkojeega miſto oon ſtat hleepiaaſse, naſtojaa prija vrijmena da' umree, i poraad togaa pinezma podmijtij jednoga sluugu, damu podaa popit otroou u ſiaaſſi vijna. Nè zakraatij opaakij sluuga iſpunnitmu xegliu za' izdat goſpodaara, i jurmù podaavasee çiassu otroounuu, kadmu S. Biskup reçce: Nutjee popij tij Sijnko. Uzgrozijſse, i omramorij od ſtraaha nè ſrichnaak na' nè çekaanuu zapovijd, ſtoga na' iſtinituu ſmart vodiaaſse, dalli prijxeſtijuu poraad muukaa, ſtoga çekaauu, ako pit nè ktijuuch daoſſe bij poznat za' krijvza' takee prijgardnee, i ſveetogardnee opaçinee. Nadiaçcaaga u ovoo ſmetgni ſtraah mukaa, ſto' çekaaſse, i za' ubighnutjih, prineſse k' vuſtma çjaſsu udeeſsnuu. Tad dobrij Biskup reçce: Uſtauiſse, jeerchiujee jaa popit; dalli pooidi, i rezzi onnomuu, tkojitijee podadde, daſarmiee popio, alli da' oon neechje bijt Bijskup. Toe rekaauſſi, i prikrijxijuſſi ruukom çiaſsu, ſmiono jee popij, i nè naudijmu. V' iſtoo dobbaa Arkidiaak, tkoji na' dalekko pribijvaſse, iznenaada martau padde, kahono da' otroou iz vuſtaa Biskupovijh bijaaſse prosla u gnieggovu utrobbu.

Upit. Zgadiaaliſse ikad, da' jedan çovik ulaſtitij brez oblaaſti Vlaadauza, olli Poglauizée, olli Suuda moxe ubijt druggooga?

Odgr. Moxe: Tkò nè prauedno naskoçceh, nè bij thoggaoſse nijkaako obraanjt, negli ubbijuſſi ne priateglia, moxegà prauedno ubbit. Ovakoo S. Tom. 2. 3. pijtan 64. çlaan. 7. Dalli Nauçitegli obchieno uçcee, da' jedan Mladich, xenna, olli tko drugghij prauedno moxe iſtoo uçinit, kad inatko nè moxe braanit ſuoja çijſtochiu, kadiee drugghij hoçchie ſillouat.

Upit. Tko çineeh jednu ſtuaar dopuuſtienuu, olli nè dopuuſtiennu, prem da jeſt ſvakuu pomgniu çinio, ſtoſse hoççhie za' nè naudit itkomuu, ubbio bij çovika, bijlli bijo krijvaz ubboojſtua?

Odgr. Nè: jeer taa ſmart byla bij ſaamo zgodnaa. Vid. S. Aguſt. u piſt. 154.

Upit. Tko bij ubbio ſaam ſebbe bijtli priſtuupio ovuu zapovijd?

Odgr. Bij: jeer nè vellij: *Nè ubbij drugooga*, dalli ſaamo *Nè ubbij*. Takoo da' zabraniujee nè razliçito ubbit tkooga mugod çovika brez zakonitee oblaaſti, kakono uçij S. Aguſt. u kgnig. 1. od graad. pogl. 17.

Upit. Imaaſti od Pyſma prilike çegliaadi, tkojaaſse povoglno budduuch ubbila, uppallasu u vijçgnjee oſsuudienie?

Odgr. Imaam. Opaakij Arkitofel Suitnyh Davidoou, prijvidijuſſi da odmetuijk Abſalon, jeer nè bijaaſſe slydio gnieggova, ſuittovama, bijaaſſe nà poghibyli izgubbit priuzeetuu ktunnuu, uklonyſſe u kuçchiu, i tuute zançizom ſvarſſij ſebbi xyvot. 2. Kraagl. 17.

Tolikooier uçinij Juda izdaainijh, poslij kad hittij u Tempal ſramotnuu çynu ſuooga izdaaiſtua prijd pijſſiauze, i Farixeje. Vid. S. Aguſt. u zboren. 51. nà Juan. ſuarh tijçyh. *Tkò nanuidy duſſiu nà uroomu Suytu.*

Upit. Jelli dopuuſtienoo namynyvat, skrovitee mollitue, i occitee molbe Zarquee zà duſſie onnyzyh, tkojiſſe povoglno ubbiſſee?

Odgr. Ny jee. Dalli Zarqua u paruoomu Saaboru Brakarenskomu pogl. 34. izgovoriuo zabraniuje: *Odraanan, dà onnij ſkoji pò zuozdiu, olli otrovij, olli vratolomuu: olli obiſſeenin, olli po ſkoji god naçin naghloſti ſebbi iſtijm xadaauajnu ſmart, nijednaa zà gnijh u prikaazanju uſpomena nekſſe nè çinij, nijeſſe s' pſalmima ſijleſſa gnjetua nà greb da' nè budduu donoſſie.* Dà akoſſe

ù Piſmu, i ù Godiſtbinam Zarquee nijkij prozijuiuu *Sveetij*, tkojiſſe, baazìſſee ù oggagn, olli nà tkoji drugghij naaçin ſebbe ſtrattiſſee, virrovatſſe imaa, dà too uçiniſſee nè pò ſuoomu izmijslienju, dalli zà poslusſat Bogga, kakono bilixij *S.* Aguſt. ù Kgnig. 1, od graad. pogl. 16. Sótij Brev. Rijmsk-nà 9. Vegliaçee.

Upit. Braanyli barx ouaa zapovijd, daſſe nè ubbivaiuu xivina nè razloxitaa?

Odg. Nè: jeerſu ſtuorenaa nà slubu çovika, i zà too kad potribba too iſçhjee, mogguuſſe ubbit. Izhod. 8. Pſal. 8. i Kor. 20. S. Aguſt. kgnig. reçcen. pogl. 20. i 21.

Upit. Jelli krijvaz ubooiſtua tko podaa druggoomu otroou odlukom zà ubbitga?

Odgr. Dò iſto, jeer povoglno jeſt uzrok ſmarti togaa, i prem damuſſe ſmart nè by dogodila, nè oſtajee, dà ny jee uçinio ubbooiſtuo pameetiu.

Upit. Cynijsli krijuee ubbooiſtua onnee Maaike, tkojee zà darxat kod ſebbe ù loxnizi diçizu Maaluu nè pomno, tduuſlejih?

Odgr. Dò iſto: jeerjih nè mogguu darxat brez oçcitee poghibijlii, ſçto lakko mogguu ubighnut, i zà tooſle ſa ſuijm nè mogguu ogonorit.

Upit. Griſſieeli barx i onne teesko?

Odgr. Dò iſto: jeer taa jeſt tolikoojer jedna varſta ubbooiſtua, i ù mnogghijm Darxavam jeſt zgoda obuſtauienjaa.

Upit. Xenne, tkojee pò lijkariam, olli drugaako traaxee, i naſtojee izvarſh, griſſieeli barx protijua ovool zapovijdi?

Odgr. Griſſiee, à navlaſtito ako zaçeetie jeſt duhatoo. Dalli nè ſaamo ovee, dalli i tkojim poddaavaa ſuit, pomoosh, i ugaadjaa, budduuſh daſſe ubbooiſtuo çinij nè ſaamo ruukom maçcem, nooxem, dalli i zapovijdiu, dopuuſtanju, i ſuittu, olli uà tkojiti god

naaçin skladno diſlovania. Nà taa naaçin David uçinij ubbit Vriu, i Kaifas, i Xudie naſsega Spaſſiteglia. Ako paak zaçeetje nè bij bijlo duhatoo, nè oſtajee sà ſvijm tijm, da' tkò naſtoji, da' xenna izuarxee, da' nij jee krijvaz ubbooiſtua, i kakono takooga zakoniga pedipſſiaajuu i Zarquenij, i *Suiſtounij*: *Ako tko za iſpunnit bluud, olli druggbijm razmyslianjem çoviku, olli xenni ſctogod uçinit buddee, olli za' napiſſa buddee podat, da' nè mone porodit, olli zaçeet, olli roditſſe çeddo, kakomo ubboiza darxyſſe.* Vid. Nared. Sixta V., tkojaa poſlmaa: *Nè* zauzdaanaa ec.

Upit. Nahodeeliſſe barx mnogghee inee zgodde ù ooomuu poslù ubbooiſtua?

Odgr. Nahodee: dalli za' veçchiuu xratçinu napomeenutshjemo nijkoliko od potribbitijh, i naulaſtitoo.

Parvo Grijſſiee protijva ovool zapovijdi xenne zbabnee, tkojeeſſe brezredno zabaujajuu è ighri, olli ſctogod çinee druggoo, ſcto nè priſtoji ſtaanju, ù tkoomuſſe nahodee, i poraad togaa olli izvarguu, olli prija vrijmena rodee.

2. Lijkaari mallo umitnii ù lijçienju, tkoji narediujuu lijkarie nè priklonitee za' nemooçh, i poraad tkojih paak prijpivaa ſmart, olli vellikaa ſcteta zdraviu nemoçhnika.

3. Tkogod teesko uvrijdiujee ſuoje zdravie proxdarloſtiu, olli pijanſtuom, olliſſe pridaavaa brezrednooj ſarxbi, slovoglſtu, i bluudu.

4. Muuxi, tkoji nè razbornijm Karbam, i dillima uznemirijvaju obitilli i Dizza, tkojaa budduuſh veoma uvrijdili ſuoje Roditeglie, da' poraad vellikee xalloſti, ſcto ù ſebbi tarppee, prija vrijmena çinee da' umru.

Upit. Moxeliſſe ikad dogodit, da' tkogod buddee krijvaz ubbooiſtua, jeer zapuuſtij ſctogod nè uçinit?

Odgr. Moxe: i tooſſe bij dogodilo kad na' priliku, mogguuſh tii izbavit

Digitized by Google

tu ooga iskargnjega od ſmarti brez tkojeegod ſctettee ubilixiuee, olli pomoch tkò bij ù uellikooj potribbi, nè bij uçinio. Poglavize tolikoojer, tkoji nè hajuu pedipſſiaavat zloçinze, s'gnijma ulazee ù dijl krijvinee od tolikoo ubboojſtuaa, i ſcteetaa ſctò ouij çinee, jeer kakono nijkij reçce: *Protyva dobrymſſe uznemillivaa, tkò zlym praaſtilaa.*

Upit. Bijlli imao gottovu tkojuugod priliku tkojaa bij poſvidoçila ſctò ſad vellijs?

Odgr. Bij: Akab Kraagl, jeèr dopuuſtij xijvot, i slobbodu jednomu opaakomu, i xijvit nè doſtoojnomu, çiu ghdijmu Prorok naviſtij, da' bijga Bo. ogh pedipſſiao nà gnieggovo miſto: *Jeer puuſtiaas çovika doſtooinoga ſmarti iz runkee tuoje, bytchie duſſia tuoja zà duſſiu gnieggovu, &c.* 3. Kraag. 20.

SCTIJVEENJE II.

Od Rannit, Vdarit, Nenavidit, Opſouat..ee.

Upit. JElli za doſti barx zà obsluuxit ovuu zapovijd uzdarxatſſe nè ubbit?

Odgr. Nè: dalli tribujee, daſſe uzdarxijmo nè rannit, udarit, olli uvridit ſvakaako iskargniega ù gnieggoou Kijpu Dalli pò ſvidoſanſtvu Iſſukatſta iſtooga ù S. Matt. nà 5., ny magnieeſſe dopuſtjaa ſarditſſe, takoo dà ovaa zapovijd nè ſaamo zabraniujee ubboojſtuo, dalli i prohodij iſteeghnut Korene, i upraue, tkojee nà too naasnavodee, too jeſt, nenavidoſt, gryzgniu ſarza, nè sklade, utizzanja, i rijçi uvrijdivee. Nà iſtomaſijvanje Iſſukarſtouo podpyſſiujeeſſe Apoſtol Pogliubienij, gouoreeçh oçcito ù ſuojooi Piſt. 1. pogl. 3, *Tkò nenauidy bratta ſuooga, ubhoiza jeſt.* Too jeſt, nè dillom bytnijm, i izuanskijm, dalli gljubavi, i hotynja.

Upit. Kad Otzi obytili kaarajuu ſvoju Dizzu, olli Nauçitegli Uçcenijke, priſtuupajuuli barx ovuu zapovijd?

Odgr. Ne: jeer pokaarat, i pedipſſiat krijuze jeſt dillo praudee, iſtom prilikom daſſe uçiny.

Nyt grijſſiee onni, tkoji poraad gljubavi pokoree podlaagajuu ſuoje tylo, i pedipſſiavajuuga biçcima, Cjiliçym; poſtima, i mollituam, iſtom dà too prilikom dillujuu, i ſvittom Stariſſijnaa, olli Iſpovidnijka.

Vpit. Udarit, olli rannit tolikoçeer, jelli barx jedan teexak gryh?

Odgr. Jeſt: Kadſſe ù iſtinu podaavaa, olliſſe barem razumy podat ubilixivu ſctettu.

Upit. Jelli barx ueçchij grijh udarit Zarquenyka, negh çovika Suijtounoga'?

Odgr. Jeſt: i poznaavaaſſe pò razmyslianju pedipſſia, pod tkoji paddaju onny, tkoji udarajnu Zarquenyke, ſctò jeeſt Prokleeſtuo. Dalliſſe ovij pedips nè podaavaa, negh zà teeskee, i prijgardnee opaçine.

Upit. Jelli zabraanienoo xellit ſmart, kuggu, olli tkojeegod druggo zloo ſebbi, olli oſtaalijm?

Odgr. Jeſt: Kad tee xelie, olli taa proklinianja izhodee od jednee zlee poxudee zàçnaudit ſebbi iſtoomu, olli inijm. Inaako xellit ſebbi ſmart zà doprijt uxijvat Bogga, jeſt jedna poxuda gliubavi. Ouijm çhiuutienjem David velliaaſſe Goſpodinu: *Izveddi iz çuvaliſtia duſſiu moju za' iſpovidiſſe immenu tuoomu.* Pſal. 141.

Jeſt takoojer dillo gljubaui xellit ſebbi ſmart zà izbauitſſe od poghibijli ne' uvrijdievat Bogga. Zà too vapiaaſſe Apoſtol: *Nè ſrichny jaa çovik, tkoçhieme oslobbodit çd tyla ſmartiouee?* Rijm 7.

Upit. Tkò protijva ſuoomu iskargniemu izuſtiujee rijçi uvrijdjivee, priſtupaali barx ovuu zapouijd?

Odgr. Dò iſto: jeer too izhodij od jednee zlee poxudee zà naudit olliga barem pogardit, i okudit, pò tkoomuſſe naçinu dillovanja çeelto nà karbu do-

Digitized by Google

hodij, à od tee prohodijſſe na' booj, i ranne.

Upit. Grijſſili barx, tkò rijçma, olli dillim korij druggoega od gnjeggovijh mlohauſtuaa narauskijh, od nizoçinee gnieggova kolina, i od oyakouijh ſtuarijh?

Odgr. Dò iſto: jeerſse too mallo ne' ſuakda dogaadjaa ù ſarxbi, olli nenavidoſti, olli ù tkojooj druggooj teeskooj poxudi zà kudit iskargniega.

Upit. Jelli ikad Boogh pokaazao, damu too jeſt marskoo?

Odgr. Budduuch Kneez Gheldriee Ottone poslao ulaka ù Parig, upijtaaga kadſse povraatij bijaaſseli vidio S. Kraaglja Ludovijka? Odgouorijmu, da' bijaaſſe, dalli ù iſtoo dobba nakreenuu vraatom, kakono za' naruugatſſe od Sueetoga, i pò pedipſſiu Boxjeemu oſtadde krijuovrat pò uas ſuooj vijk.

Upit. Zabraniuçeliſſe i oudij nenavidoſt, i ſarditoſt?

Odgr: Dò iſto. Jurſam too od zgoor iskaazao, viſseech ouoo ò tomaçenju zapovijdi, ſchò Iſsukarſt uçinij.

Upit. Schò jeſt nenavidoſt?

Odgr. Jeſt jedno hotijnje ruardoglaglavoo, i ſuprotijunoo gliubaui iskargniega, pò tkoomu çovijk nijkaako neechje, daſse prighnee oſvettee. *S.* Tom. 2. 2. pijtan. 34. pogl. 158.

Upit. Imaaliſse ubighnut nenavidoſt?

Odgr. Dò iſto: jeer veoma jeſt Marskaa Boggu, kakonochjeſse vidit pò slijdeechjemu izgleedu. Prijpovijdajuuch Jakou Kardinal Vitriazenskij, Krijx ù Brabantu, dokaazanomu bij daſse nahodiaaſse nijkij çovik otuardnnutij tkoji praſtit ne' ktijaaſse ſuoomu nepriateglju. Ponudijga vellekraat, da' odbaazij od ſebbe nenavidoſt, dalli za' maan: Napokoon dò trijkraat prijt gniegga kleknuu na' occigleed ſveggaa puuka, dallij nij takoo bij vrijdan omekſiat too ſarze. Tadſse oon obraatijuſſi puuku reçce: Mollimo Goſpodina, daſse doſtoji ukaazat tkojeg zlamenje gnieggovee praudee ſvarh ovogaa tuardoglaauza, da' ù napriidak ſtuuxij za' izgleed oſtaalijm, ne' çinitſse gluuhi na' molbe sluugaa Boxjih, nij dillovat na' ſchettu vlaſtitoga ſpaſsuia vijçgnjega, naslijdujuuch nenavidoſti pram iskargnijm Takoo uçinij: Dalli evo molleechſse *S.* Kardinal, poçee taa tuxnij ù çjas oççlma zauartjat, i paauſſi na' zemgliu bogliuuznuumu iz vuſtaa karv, ſopolina, i balle prij garſtnee, ſa' ſtraahom, i dartanjem prij uellikijm od okolo ſtoleechijh. Poſtadde jedna uelli kaa vriska, i plaç poraad millijnia ù puuku. Opeetſse utekoſsee k' mollitui, poslij tkolee çiaſtnij Kardinal, lattijuſſi za' ruuku togaa ne' ſrichnoga, uçinij da' Zdrau uſtadee, i çittovat jur vas promijnien, jeer nazrijuſſi ſvooga ne' priateglia, poteçce obgarlitga, i piitat. mu ponijzno proſtienje. Suze zaminitee slucçiſsee mijr meju gnijma s' radoſtju puuka, tkoji ne' priſtavaaſse ſaalit, i blagoslijvjat Goſpodina.

SCTYVEENJE III.

Od Boja, i Meidaana, olliti Zatoçiſtia.

Upit. CYnyſsli krijuze ubbooiſtua, tkoji ubbijvajuu ù Rattu ne priateglie?

Odgr. Ako beſſidys od onnyzyh, tkoji vojujuu zà jednoga kraaglia tkoji imaa praavij uzrok Rat çinyt, iſtina, jeſt, dà kakono onni budduuch iſpunnitegli zapovydi kraglievee, nè griſſiee: nè takoo jeſt od onnyzijh tkojiſſe oruxaavajuu protijva ſuoomu kragliu, jeer çinee tolikaa ubbooiſtua tkoliko gliudijh ubbyvajuu. *S.* Tom. 2. 2. *pijtan.* 40 çlaan. 1.

Upit. Rat jelli kadgod pravedan, i dopuuſtien?

Odgr. Jeſt: jeer Boogh, tkoji nè moxe byt tuoraz ſtuaari nè pravednee, poslaa ſuooj puuk vojevat protyva kananeima, Madianjtima, i Amaleçitima, kakonoſſe ſchijee ù Izaſſ. na' 17., ù Kgnig. Brooja nà 25. ù Drug. zak. nà 20. Saul joſſteer imadde od Bogga za-

zapovijd vojevat protyva Amaleçitima, i nè oſtavit iſchò xyvoo: *Pooidi, i ubbij gryſnyke Amaleka, i vojevatçhies protyva gnyma tia dò poraazanja gnijoova.* Joxue 23. Zà tooſſe ſchijee, dà Abram, povratiajuuchſſe s' Vooiskee, by blagoslovien od Melkiſedeka Reedounyka Goſpodinoua. Izhod. 14.

Vpit. Nahodyliſſe kadgod tkogod pravedan meju Vooinijzima?

Odgv. A' tkò too ſumgnij Abram by Vooinijk, i Sveet David. pò vas ſuoj vijk uojevaa, à nè oſtadde byt çovik pò çhiuudi Boxjooj. 1. Kraagl. 25. Kornelio by Stootiniaak, à jur bij doſtojan, daga Duuh S. nazove dobrym çovikom, pravednym, i Boggoboleeçhijm i nè ſaamo gnieggza, dalli i jednoga gnieggova Vooinijka. Dill. 10. Dalli zà zduighnut tebbi ſuarkuu ſumgniu,

Bilixi, dà kad S. Juan karſtitegl by upijtan od Vooinijkaa, kakoſſe imadiaavu podneſſit zà doprijt ù kraglieſtuo Nebbeskoo odgouorij: *Nijkogaa ne odiraaite, ny krijuoſuadu çinit, i zadovoglny buddite od plaatiaa uaſſijh.* Luk. 3. Nè izreçce jur, odbaazite oruuxie, oſtavite Vooisku, paziteſſe nè udarit, rannit, nè ubbit itkogaa, jeer znadiaaſſe, dà' dopuuſtienoo Vooinijzima bijaaſſe, tkoji ù praavomu vojujuu Rattu zà kraaglia, rannit, i ubbyvat nè priateglie, jeer ù tooj prigodi dillujuu kakono sluughe obchinee, i kraaglievee, tkojim, kakono Sluugam Boxjim, i braanitegl ma zakona, i zdravia obchienoga, pò razlogu Boxanſtuenomu, i gliudskomu dopuuſtienoo jeſt braanit oruuxiem ſvoje Darmave od nè pravednyh naskoçiteegliaa, kakonoſſe jeſt rekło.

Upit. Jelli ikad Boogh pokaazao çuddeſm, daſu kadgod Ratti pravedny, i dopuuſtienij?

Odgv. Jeſt: Zatruubiſſee Reedounijzi, i paddoſſee zydi Jerika. Joxue 6. Molliſſe Moixeo ruukam uzduighnuuvm, i iſpraaſſiaa dobbijtie Sijnovima Izraelskijm. Izaſſaſt. 17. Samſon ſaam çiny razgardie od mnoxtua Filiſtejaa. Suudz. 15. Cinij Boogh çiut jednu velikuu bukku, i vrijsku koogniza, i oruuxia, i çinij pobighnut ſijlnuu Vooisku Aſſiriaanaa. 4. kraagl. 7. Sagliee Angela ù Vooisku Sennakeribba, tkoji jednu nooçh ubbij 185. tiſſuuch Vooinijkaa. 4. kraagl. 19.

Upit. Tkojee ugouore imaa Rat imat, dà buddee pravedan, i dopuuſtien?

Odgv. Try: too jeſt, dà tkò Rat çinij imaa zakonituu oblaaſt çinitga: dà uzrok buddee prauedan: dà mijſal tkoga çiny buddee pravaa.

Upit. Meidaani, oliti zatoçiſtia jeſſuli pravednij, i dopuuſtieny?

Odgv. Nè: Jeerſſe ù iſtijm nè nahodij nijedan od reçcenyh ugovorijh, ſchò çinij booj pravedan, i dopuuſtien, i zà tojih Zarqua veoma pogardiujee, i marzy ù Saaboru Trentinskomu ovijzilm riſçima: *Obiçaai pogardivij Meidaanaa, uvedden od iznaſſaſtia Diaualskoga za dotegh jebbi karuuavom ſmartiu tyleeſſiaa razturſſenje duſſiaa, nek buddee ſa ſuijm izaghnaan iz Suijta Karſtianskoga. Zeſſar, kraagli, Baani, Poglavize, Herzezi, Kneezi, i Goſpoda Suijtoumaa, okoogamugod druggooga nazvaania, tkoji ù ſuojim Darxauam meju Karſtianim budduu dopuuſtiet jedno miſto zà pobbiſſe nà Meidaanu, nek udygl uppadduù proklenſtuo, i nek izgubbee goſpodouanje, i oblaaſt togaa Graada, Tuardiavee, i miſta, ſchò darxèe od Zarquee, i ù tkoomu, olli prij tkoomu budduu dopuuſtizli, daſſe Meiduan çinij. I akosu Piſmom ù tòo poſaudienij, nekſſe taa dobra povraatee ſuojim goſpodaarima upraaunijm. Onnij paak, tkojiſſe budduu billi, i tkojiſſe zovun Jattazi, nek uppaddu à pedips prokleeuſtua, zavodisija dobaaraa, i vijkouijtee ſrammotee, i dà budduu pokaaranij kakono ubboize pò naredbam Sveetijh Vpraauua: i akò budduu umrijt ù boju, nek budduu zà vazda zabraanienij od Zarquenoga ukoppa. Onnij joſchteer, tkoji budduu takvo od*

Digitized by Google

razloga, kako od dilla podaaliſuit ſuarh Meidaana, i na' tkojimu drugghij naaçin tkogaagod, daga uçinij, i onnij joſcteer tkoji budduu gledali, nek podloxnij budduu pod ſuezu prokleeſtua, i vijkovijkoga proglignianja, nè pruddeeçh nijednoo uzdarxanje, i zaal obiçaai jos nè pametjivij. Vid. Naredbu Klementa V. tkojaa poçimaa: *Onnogaa miſto &c.* ghdijſſe opeet izgovaarajuu, i pokazujuu pedipſſi jur ſctò nareedij Saabor Trentinskij zatoçnizima.

Upit. Poraad çeſſaa Zarqua tolikoo marzij nà Meeidaan?

Odgr. Jeer ù tomuu gliudi odmetiuu xijuienje tilla, i ſpaſſenje vijçgniee ſuojee duſſiee.

Upit. Akò gnyh nà too navodij?

Odgr. Djauaal glaunij nè priategl naroda gliudskoga.

Upit. Tkojim razlogom, olli naaçinom?

Odgr. Zà jednu ſtuaar od nijſcta, i zà izmijſlienco poſctenje.

Upit. Dobro vellijs.: Dalli kako oslobboditſſe od zakoonaa poſctenja, i Svijta, tkoji oſſudiujuu zà ſtraſſivizu tkò nè prijmaa Mejdaan?

Odgr. Nek reçcee karſtianin, dà oomy jee podloxan zakonima Svijta, dalli Iſſukarſtu, tkoji zabranjujee Meidaan. Dà nè Maarij zà mahnituu proçijnu Svijta, dalli dà hoſchie naslijdovat pry mudruu çijnu Iſſukaſtovu, i dobrijh karſtiaanaa, tkoji oſſudjujuu Mejdaan zà ſtuaar ſramotnun, brezoçnuu, mahnituu, i pogardjivuu: Daſſe praavaa ſnaaga karſtianina nè uzdarxij ù iſpunniſtiu vlaaſtitijh ſhjuutienjaa, dalli ù podnaaſſianju uvrydienjaa, ſmarti i muçcenſtua poraad gliubavi Iſſuſſovee, i ù pridaavaniu xijvota zà obranu ſuooga Niſta, kraglieſtvu, i Virree.

Puutujuuch S. Felize od Kantalizia kappuzzin, nazrij iz daleka duaa, tkoji gollijm maçcen ù ruki ſtaauu zà vuit nà Mejdaan. Nà taa ogleed vellikijm glaaſſiom zavapij Sueetij ſnagloxelno: O' bratio ſuſtaviteſſe zà tkoliko vam draxaa xitvot, i ſpaſſenie vijçgniee duſſiaa uaſſijh: à paakſſe pribliizaauſſi, reçce: Od vaas druggoo neechju, negh prija boja, dà reçceete ovee ſaamee rijçi: *Boggu faala*: paak, pritarkujuuch od jednoga dò druggooga, tolikoo naſtojaa, i mollijih, dà napokoonjim iſteeghnuu xudienij *Boggu faala*, tkojim uçiniſſee, dajim iz ſarza izaajdee xelia olvettee, jeer ù çias omekſſiaauij ſarzem, sluſsaſſee gliubeznivee ſuitte Sueetoga, i odvargaauſſi ſuakuu gorkoſt, skuppaſse pomijriſsee.

Od IV. Zapovydi

POGL. VII.

SCTYVEENJE I.

Nè ſagriſſiuuj bluudno.

Upit. SCtò nam zabraniujee ſeeſtaa zapovijd?

Odgr. Naaj parvo, i navlaſtito grijh prigliubodinſtua, pò tkomuuſse Muux uvrijdiujee ù kijpu xennee, tkoji pò ſvezi xennidbee dohodee utuaaratſſe jedno tijlo, i jednaa ſaamaa iſtaa put, takoo dà nij jedan, nij drugghij jeſsu goſpodaari od ſuooga tyla, dalli tkogod od iſtij pridaavaa ſuoje tijlo druggomu negh ſuoomu druugu, çinij grijh nè praudee. Ghdij jeſt lakko bſlixit sluuçenje ovee zapovijdi s' proſsaſtom, jeer bijuſſi ù tooj Boogh zabraanio nè ubbijvat, olli naudit iskargniemu ù tylu, prohodij ouoom zapovijdiu zabraanivat nauditmu ù kijpu gnieggovee xennee, od tkojee muux poslijſebbe nè imaa millijee ſtuaari. Olli reezijmo, dà reed, i sluuçenje ovee zapovijdi s' proſsaſtijm jeſt takoo. Zapovijdaa Boogh ù trijma parvijm zapovijdma, i uçcij kakoga imaamo gliubit, i sluuxit: V' çetuartooj, kako imaamo zadovoglit naſſijm duxnoſtima pram iskargnijm, à budduuch meju iskargnijm. Otaz, i Maajka onnij, tkojimſmo veçchjee duuxnij, zà too ù çetuartooj zapouijdaa millofardie, i çaaſt Roditeglma: ù peetoj zapovijdaa nè uvrijdjat nè pravedno iskargniega, jeermuſse nè

mo-

Digitized by Google

moxè veçchjaa nè prauda uçinit, i pogarda, ſctò ubbitga, zà too ù peetooj Boogh zabraniujee ubbooiſtuo: dalli jeer poslij xijuota iſcta nè imaa çovik, ſctomu jeſt millijee kakono poſctenje, zà too posly kad Boogh ù peetooj zapovijdi zabraanij ubbooiſtuo, zabranjujee ù ſeeſtooj prigliubodinſtuo.

Vpit. Poraad çeſsaa vellijs, da ovaa ſeeſtaa zapovijd zabraniujee naaj parvo, i navlaſtito prigliubodinſtuo?

Odgr. Jeer prem daſse slouno nè çinij uſpomena, negh od prigliubodinſtua, ſvij S. Otzi niſcta magnie i s' razlogom uzdarxee, daſse ù zabraanienju uçinienomu pò rijcma ſizgovorivijm od prigliubodinſtua, uzdarxij tolikoojer zabraanienje ſuijuuh inijh varſtaa bludnoſti, ſctoſu kakono tolikee priprave nà grijh prigliubodinſtua. Vid. S. Ambrox. kgnig. 1. dill. 50. S. Agus. nà pijtan. 61. Izaſsaſt.

Upit. Sctà razumijs zà prigliubodinſtuo?

Odgr. Jedno oſramotijuanie, i ne' poſctenie uçinienoo loxnizi vinçjanooj, olli tughjooj. Ovooſse ne' poſctenje vellij uçinienoo loxnizi vinçjanooj vlaſtitooj, kad Muux putteno poznaa jednu xennu slobbodnuu: à inaakoſse uellij uçinienoo loxnizi Vinçiaanooi tughjooj, kad çovik slobbodan poznaa xennu puuteno, druggooga çovika. Ouakoo S. Tom. 2. 2. pijtan. 154.

Upit. Sctò razumijs zà inee varſte bluudnoſti, ſctò vellijs, dà izgouoriuo zabraniujee ſeeſtaa zapovijd?

Odgr. Razumijm ſvakoo ſaſtanuutie puttenoo dillovaanoo izvan zakonitee xennidbee, i tkojuumugod zluu sluxbu vudaa protijva reedu Naravi, Ovakoo nauçenij jeeſmo od nauka iſtooga Iſſukarſta: *Reçcenoo jeſt daunienijm: Nè uçini pigliubodijnſtuo: A' jaa vellijm vama, ſuak tkò buddee gleedat xennu za poxellitjee, jur prigliubodivao jeſt jee ù Sarzu ſuoomu.* Mat. 5.

Upit. Jelli iſtina, daſu ù ouomuu manogghee ſtuaari, ſctò poraad poghijbili, ù tkojuuſse uppaddaa razbuudit tkò ſpaauaa, bij imaloſse Muuçat?

Odgr. Jeſt: Jeer katekiſta, kadgà jur potribba ſvartjaa ò ouomuu beſſidit, prij ſpametnoſse imaa podnoſſit, i opaazno, jeerſse tribujee velle bojat, dà podughjivajuuçh ſvarh ouogaa gouorenie, ne' nauçij, ſctò bij ktijo Poſvijſtit, i pokaarat.

Upit. Kadſse dakle ù ouooj zapovijdi zabraniujee s' prigliubodinſtuom ſvee inee varſte bluuda, zà ſctoſse ne' çinij vlaſtitaa uſpomena, negh od ſaamoga prigliubodinſtua?

Odgr. Jeerſſe zapovijdi drugghee Daſkee uprauiajuu k' onnooj zapovijdi Euangelskooj: *ſctò tebbi neeçhies, daſſe uçinij, druggoomu nè buddi çinit*, i obçhieno ſauzimajuu ſvee framote, ſctoſſe mogguu uçinit iskargniemu. Sad prigliubodinſtuo jeſt onnaa varſta bluuda tkojoomſſe oçcitijee, negh tkojoomti god druggoom ſramota çinij, olliſſe uvrijdiujee nè ſaamo iskargnij, dalli ſ gliudskoo obçhienje. Vid, S. Aguſt. kgnig. od prigliubodinſt. oxennien. pogl. 8. Nadoſtavi paak, dà tkoſſe ne' pazy ne' oſquarnitſſe ù inee varſte bluuda, lakkoſſe priprauia, i ſunouratаa ù prigliubodinſtuo.

Upit. Jelli paak prigliubodinſtuo vellikij grijh?

Odgr. Prij vellikij, i kakono takooga, teskoga pokaraſſee, i zabraniſſee daunienij. Dalli, dà jeſt bijo zabraanien tja od dobbaa zakona narauskoga, oçcltoſſe vidij od ukora, ſctò uçinij Faraon Abramu, jeer umuuçao bijaaſse dà Sarai bijaaſse gnieggova xenna: *Sctobo jeſt ovoo, ſctoſſimi uçinio? Zaſcto nijſſi pokaazao, dà xenna tuoja bijaaſſe? Zà tkoji uzrok rekaoſſi, da' bijaaſſe Seſtra tuoja, da' by uzeojee za' xennu. Sad dakle evo xenna tuoja, uzmijee, i pooidi.*

Tkoliko paak pram pedipſſim ovogaa grijha, oçcitoſse pò ſvidoçanſtuu Pijſma çinij vidit, dà prija zakona Moixeova prigliubodijunizi ſmarti bijaa-

juu

juu pedipſſianij. Jeer budduuçh Juda Syn Patriarke Jakoba zaçujo dà Tamar gnieggoua Paſtorka uppalla bijaaſse ù bluud, udijgl oſſuudij, dà buddee ſaxgaanaa. *Izvedditejee, daſſee ſaxghee.* Izhod. 38. Ako ſaamomu bluudu bijaaſse nareedien pedips oggnia, hoçchiemoli moſh virrouat, dà mekji by pedips prigliubodinſtua?

U' Zakonu Moixeovu paak zapouijdi Boogh, daſse prigliubodiunizi imaduu Kamenovat. Takoo ſčtijeemo ù Izhod. nà 20. Drug. Zak. 22., i indij, i poſvidoçiſsee Xudie ù S. Juan. nà 8. I akò ny jee ouoo zà doſti zà datnam razumit, tkolikò Boogh pogardiujee ouijh grijh, uidij kgnig. Broj. nà 5. ghdij Boogh, zà odkrit prigliubodiunike skrouitee, naredij vodde gorkoſti: *Ako ny jee ſpaauao çovik tughin s' tobboom, i akò oſquarnienaa niſſi, oſtavijuſſi Muxxa loxnizu, neeçhieti naudit uodde ovee prij gorkee ù tkojee prolleexſtua unyh &c.*

Vid. Kgnig Sud. pogl. 19. i 20., i naaitichies, dà veçchiee od 60. tiſsuçhjaa Izraelitianaa oſtaddoſsee ubbivenij poraad jednoga grijha prigliubodinſtua uçinieenoga s' xennom jednoga Levitee, olliti Diaaka ec.

Dalli ſčtò ne' podneſſe David poraad prigliubodinſtua, ſčtò uçinij s' Berſaboom xennom Uriee. 2. kraagl. pogl. 11. i slijd. Vid. jos kgnig. Jobba nà 31. i Zarkaſčtijuſt. nà 23.

Upit. Jelli ikad Boogh ù novomu zakonu pedipſſiao priglinbodinſtuo?

Odgr. U' Xiſuotuſse S. Marcella Biskupa Parigianskoga pouijdaa, dà nijkaa plemmenitaa xenna obiçaainaa uppaddat ù taa grijh napokoon ù gniemu umrij. Nettomjee ukoppaſsee, poçee çeeſto dolazit nà gnieezin greb jedan zmaaj zà proxdrijt, çijnijm, gnieezino meeſſio jur ſaghnijtoo, jeer bijaaſse xiivuuch bijla uzroh grijha inijm. Izaznaauſſi too S. Biskup, odluuçij otirratga, i upuutijuſſiſse k' grebbu, ſusſtritte zmaaja, tkoji iz nè dalekee goree hodiaaſse nà obiçaainuu gizbinu. Prij ſtrahouitaa zuiir nazrijuſſi Sueetoga, prighnuu glaavuu, i otoçijuſſi reep kakono zà çiaſtitga, ſtaaſse kakono daga mollij. Tad oon trijkraat udarijuſſi ſtaapom, zapovijdimu, daſse uklonij. Takoo uçinij, i uſtuupij mallo ne' zà vrijme hodda, naslijdouoom od mnoſtua puuka s, Biskupom, tkoji uzdighnuvſſi glaas, reçce: Zapovijdamti, daſse, od ſad ù naprijdak imaas upuutit ù puſtigniu, i hittitsse ù Moore. Too izrekaauſſi, Zmaaj pobixe, daga ueçchjee ne' uidiſse: ſčtò bij zà uellikoo çuddo, i radooſt okolo ſtojeechijh. Fortun. Bisk. ù xijuot. gnieg. Kgnixiz. nà 2. Studenoga.

Upit. Zarqua jelli barx i onna nareedila pedipſſiee protijua prigliubodiunizima?

Odgr. Jeſt. Vid. Saab. Trent. Sid. 24. pogl. 8. od Ponaprau. nà 34. pogl. 15. Tkoji &c. Braattiſchinee. Jos ù pogl. doſpit. Bludniz. od oſsuud. prokleſt. i pogl. 2. nà doſpit. od pribijuan. Zarquenik. i xen.

Upit. Svij Narodi barx nareediſseeli teeskee pedipſſiee protijva prigliubodiunizima?

Odgr. Nareediſſee. Arabi, Partij, i inij puuzi pedipſſiaavaauu nà razſſiçeenie glaavç. Vid. Alex. od Alex. kgnig. 4. pogl. 1. Cumei nà oçcigleed puuka nà Targouiſtiu meçhjaaju prigliubodiunizu, paakjee vodiaavuu zà ruugo poſaadienuu nà Tovara pò ſvemuu graadu. Kraagl. Tenedio pry Plutarku, uçiny jedan zakon, daſſe prigliubodiuniku, i prigliubodiunizi odſſiçe glaava, i podaa izgleed ſvojim podloxnizima ù kijpu ſvojih iſtijh Synoovaa. Platone Kgnig. 9. ſuojih zakoonaa oſsudjujee nà ſmart prigliubodivnike, i hoçchie, dà prigliubodivnizu moxe slobodno muux ubbit. Rymiani takoojer iſty pedips podaavaauu prigliubodiunizima.

Upit. Tkomuuſſe priliçnij çinee prigliubonizi gryhom?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Iſtoomu Diavlu. Nykij prigljubodiunik budduuçh indy iſpunnio ſuoju vogliu nè çiſtuu obnooçh, povraatjaaſſeſſe k' kuçchi. Sjaasse Miſsezina, à xenna, tkojaaga nà prozoru çekaaſſe, nazrijuſſiga priblyzatſſe, poznaddega, i razgleedajuuchga takoo gardnoga, i ſtrahovitoga, dà priſtraſſenaa, vellizma yriſçhjuuçhi, odtlee pobighnuu. Nà vapaaj priteçce Sluuxba, i ſvijh taa Diavalsky ogleed raſtiraa. Poznadde tad nevogljujk, dà na' obrazu noſſaaſse biligh grijha i zà too misleeçh, odluugy skritteſſe, i izçekat zoru zà poojt ù Zarqu iſpoviditſse. Daan priduoſtruçcij gniesgove ſmeetgnie, jeer nettom by nà puutu, dà xyvotina, ſctò hodiaaſſe nà paſſu, paſtyri, i puutnizi, nettomga zgledaſsee, uſtuupaavu bixeeçh poraad ſtraaha kriçeeçh. Parokſse iſtij, tkoji nà praggu Zarquee Bogguſse molliaaſse, nettomga zgledaa, zlamenovaa kryxem, ubishnuuvſſi ù Zarquu, i zatuorijuſſi vraata. Priſpijvaa meju too ovij, i pokajaan baazijuſſiſse nà zemgliu, vapijee: Otçe duhounij imaaj milloſardie od ovoga gryſnijka: njiſam tkò çinijs: grijſſi moii takoyaſume uçinili, dalliſse kajem, i evoſam gottou tkojugodmi pokoru buddes nareedit iſpunnit. Uslobbodien pò tyzijm rijçma Reedounyk, raſtuoraa vraata, ſprijmaaga nà iſpovijd, tkojun budduuçh ovij uçinio takovym suzam praavoga skruſſienia, zà doſtiſumù byle izçijſtitmù duſſiù, i ſvarçhmù s' obraza nakaznuù prilikù vijçgniega, odmetnuutja,

Upit. U' ovooj ſtuaari prigliubodinſtua tkò veçchjee griſſij Muux, olli Xenna?

Odgr. Obba teesko Bogga uvridiujuu, dalli Muux texjee, à Xenna poghibjivijee.

Upit. Alli zà ſctò Muux texjee?

Odgr. Jeer bijuſſi ſpollom jaçji, duuxan jeſt kaxijvat veçchiuu krijpoſt, i ſnaagu slydeeçh nauk razborny, i podaavat dobar izgleed ù ſvakooj uarſti krypoſti à navlaſtito od trizmenoſti, i çyſtoçhiee, xeeni, tkojaa jeſt ſpolla mlohauijeega. Vid. S. Agus. Kgnig. od prigliubod. muxat. pogl. 8.

Upit. Zà ſctò vellijs, dà xenna prigliubodivniza gryſſij poghibjivijee?

Odgr. Jeer ovee grijh prinoſſij ſctette veçchjee, negh onnij Muuxa. Naaj parvo, jeer prilaagaa vellikuu ſramotu kuçchi. Drugoo uvodij ù kuçchje porod nè zakonitij nà miſto praavoga, od ſctaſse poradjajuu paak tiſsuçhja nè pravdaa, i prykijh zgoodaa. Vid. Kajetan. 2. 2. pijtan. 154. çlaan. 8. Treçchjee porodu iſtoomu ſctetta jeſt vellikaa porodiſse od prigliubodinſtua, jeer buddu. uçh nè znanoga Otza, nè ſtajeemu tkoçhie imat doſtooinuu pomgniù od gniegga zà poſctieno xijvit, i naaj poslij nemoxe prijmit S. Reede, nij imat ikakovuu zabavù, olli doſtojanſtuo ù Obçhini.

Upit. Nà tkoji naaxin Xenna prigljubodinniza varrkatſse moçchiçhie od tijzijh nè priſtoinoſtijuuh, à navlaſtito da' porod nè zakonitij nè buddee dijlnijk od Dobaaraa ſvooga Muuza, i oblakſſiat ſvojù duſſiù?

Odgr. Nekſse ſvittuje s' tkojimgod Isi povidnijkom nauçnijm, i bogoſtraſnijm, tkojiçhie jee upuutit, kakoſse imaa podnoſſit. Ovij imaduu nauke Angela, Silveſtra, Tàbiena, Kajetana, i oſtaalijh. Nek pomgnivo ſctijuu nà rijç *Prigliubodinſtuo*.

SCTYVEENJE II.

Od razlizyh varſtaa bluudnoſti.

Upit. TKojeeſu inee varſte bluuda zabraanienoga ù ouooj seſtooj zapovijdi?

Odgr. Dò ſad beſſidiliſmo od prigliubodinſtua, a oſslee zboritçhjemo od ſaamee bluudnoſti.

Upit. Sctò jeſt ſaamaa bluudnoſt?

Odgr. Jeſt jedno ſaſtanuutje puttenoo çovika slobbodnoga s' xennom takoojer slobbodnom, too jeſt, od ſvakee zavezee xennidbee, rodſtua, zavita ec.

Upit. Bluudnooſt ſaamaa jelli grijh?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Jeſt: nijt jeſt doſtoojoo ſumgnit.

Upit. Alli za' ſchò?

Odgr. Jeer Pijſmo too occito izgovaraa: *Ny bluudnizi, ny prigliubodiuni zi kraglieſtuo Boxjee poſſidovatchiee.* I na' druggoomù miſtù: *Bluudnike, i prigliubodiunike ſuuditchje Boogh too jeſt nà oggan i ſmart vyeguiuu.*

Upit. Jelli dakle bluudnoſt grijh ſmartnij?

Odgr. Dò iſto. Jeer ſuij Rabbini, i Otzi Ss. obchienijm priſtanuutjem uççee, daſse ù ſeeſtooj zapovijdii nè ſaamo Zabraniüjee prigliubodinſtuo, dalli i bluudnoſt, grijh puttenij s' Rodizom, Sodomia, i ſvakoo dillo bluudnoo uçinienoo izvan mejaaſsaa xennidbee, Potuardiujeeſse ouij nauk iſpovijdanjem Apoſtola, tkoji broji bluudnoſt s' prigliubodinſtuom, s' kijpoklagnianjem, i s' oſtaalijm grijſſima, tkojiſse ſuprotijvee zakonu naravi, i Deſsetizee, i da' pò ſebbi raſtaviajuu çovika od kraglieſtua Nebbeskoga.

Upit. Moxeliſse reçh, da' ſamaa bluudnoſt jeſt ſmartnij grijh kad pò slobbodnomu priſtamuutjù obbajuuçh ſtraanaa nè çinijſse ſchetta, olli ſramota nijednomu od iſtijh, i vellę magniee porodù, tkooga Otaz, olli Maajka nè moxe odhraanit, kakonoſse priſtoji, i providitmu potribbu za' poſcteno xijvit?

Odgr. Juurſse jeſt za' doſti çinilo vidit oblaaſtjù Pijſma, dà bluudnoſt jeſt ſmartnij grijh. Akò paak beſſidijmo od ſchettee, neechjeſsmi moçh zataajat, da' bluudnoſt nè donoſsij ſchettù Xenji, tkojaa poraad togaa grijha uppaddaa ù vellikuu ſramotù, i ſkuppa porodù, tkojiſse nè zakonitij pordjaa. Cijnij sù viſſiee nè poſcetenie karſtu, jeer otimaa çovika Iſukarſtù, tkojeegaſmo vuda, za' çinitga vudo, i jedno iſtoo tilo s' xennom ſramotnom. Nè çuddiſſe, beſſidijmu *S.* Apoſtolom: *Nè znaarcli, dà tyleſſa vaſſa vudàſu karſtoua? Uzimajuuçh dakle vuda karſtova, çinirçhiu vuda kurbee? Nà daleko budd. Nè znaateli barx, dà tkoſſe prilaagaa kurbi jednoſſe tylo çiny? Bytchiee, reççe, duoiza ù putti jednooj.* 1. Kor. 6. Nadoſtavi s' Apoſtolom, daſu tijlessa naſla tolikee Zarque Duuha S. za' too tkò oſquarnujee ſvoje tijlo bluudom, çinij nè poſcetenie Duuhu S. i na' nijkij naaçin grijſſij i ſveetogardno.

Napokoon tkò bluudno ſagrijſſiujee, nè poſcetenje çinij Karvi Iſſuſſovooj, tkoji kuupij oblaaſt nè ſaamo ſuarh naſſijh tijleeſſaa, dalli i ſuarh duſſiaa çinom prijſv. ſvojee Karvi. Nè tribujee, daſse ogovaaramo: Jeſt jur velle vrijmena, da' naas Apoſtol oznaniujee ù ſvojooj Piſt. korint. velleech: *Kuupienybo jeſte çynom vellikoom: proſlaviajte, i noſſite Bogga ù tylu vaſſemu.*

Upit. Zabraanijvaſseli paak bluudnoſt Starij Zakon?

Odgr. Dò iſto: Zabraanienje ſchtjeeſſe s' izreçcenjem izgovorivijm ù Drug. Zak. na' 25. *Neechje byt kurba od chjerijh Izraelskijh, ny otnyk.* Dalli iſtij zakon narauskij uçcij, da' ovaa varſta bluuda jeſt nè dopuuſtienaa, i tkojaaſse opirce dobromu reedu Naravi.

Upit. Na' tkoji naaçin?

Odgr. Jeerſse bluudnoſt ſuprotijvij ſvarhi, ſchtò Boogh imadde, kad ſtuorij çovika, i nareedij xennidbu, ù ſaamijm mejaaſſim tkojee ktijdde, daſse çovik moxe sluuxit od ſvojih vuda zà gliudskoo poradianje. I da' too jeſt iſtina, zrieemo, da' kad mnogghij obchjee s' jednom xennom, razruſsujeeſſe gliudskaa varſta, ſchtò izvarſnoſt, i dohranienje naſtoji Narau vellikoom pomgnjom, kako da' uzimaauſſi otroou, razruſſio bij iznutrenoo, ſchtò Naraù ſvakaako naſtoji dohraanit, i uzdarxat. Akoſse paak too grijſnoo sluuçenje nè zgaadjaa, negh mejujednijm i jednom, too barem bijtchje za' ſchettu poroda, tkoji nè moxe bijt odhraanien kakonoſſe priſtoji izvan ſtaanja xennidbee, ſchtò poraad togaa nareedij Tuoraz Naravi.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Jelli ikad Boogh ukaazao rijçma, i dillim tkolikomu jeſt marzak grijh bluvdnoſti?

Odgr. Jeſt. U' druggoomu zakonu zapovijdaa, da' Xenna, tkojaa bijaaſse bluudila, buddee kamenovaanaa. U' Zarkoſćijuſtvu Iſusſa Sirakova na' 19. ſćijeemo: *Tkoſſe ſluçujee s' bluudnizizima, bitçhie opaak: Iſaghgnylſtuo, i zarvi obaſćinitghjee gniegga.* Napokoon ù Kgnig. Broja na' 25. jeſt priſſianoo da' 24. tiſuçhie puuka obranoga, jeer ſagrijſſiſsee s' xennam Moabitskijm, priklaanij paddosse pò zapovijdi Boxjooj maçcem Reedounijskijm.

Godiſta 1260. nijkij Mladiçh uçcenijk veoma poveden gliubavju za' jednom Divoojkom, ne' znaduuçh kako iſpunnit ſvoju xelju, uteçceſse k' jednomu uijlenijku. Ovij pruutom uçinijuſſi kruugh, vujde ù taa s' Mladiçhiem, tkoomu zapovijdi, da' nijkaako, prem da' bij iſćò nazrio, odtlee izijdee brez ſuooga dopuuſtianja. Paak poçceuſſi çjaranje jedno i za' druggooga prijkaazaſſeeſse mnogga tijleſsa uitrenaa, i napokoon pogliubienee Diuooikee. Na' taaſse ogleed ne' znaade uzdarxat ne' pomgniuij Mladiçh, i pridobbiven od nè uſteeghnuute gliubavi pruuxij ruuke pram poſliubienooj Divoojzi, dalli ù zaal çjas, jeer lattijuſſiga udijgl Djavaal omlaatij gnijm, ò zild, ghdij puknuuvſſimù glaaua, ne' ſriçhno izdahnuu.

Upit. Tkoji ù hotimſtuu pribijvajù s' prigodom grijha prij boku, moxelijih Iſpouidnijh odrijſſit?

Odgr. Ne', ako prija niiſu iſtinito skruuſſienij, i da' obetajuu tkoliko prija uklonitſse od prigoddee: olli ako ne podadduu takouee biligghe pokajanja, odklee. Iſpouidnijk moggao buddçe imat iskuſsaanij temeegl uirrouat, da' ueçh ne' budduu za' uppaddat ù grijh. Vid. Nauar. ù ſuoom, Ruuko. pogl. 3. 14. i 16.

Upit. Darxijssli za' ſpametnee, i dobrò opaznee onnee Mladiçhle, tkoji kadgod bluudno ſagrijſſiuſuu za' ugaaſſit uxganja putti?

Odgr. Mijsli tij: baazajuu ulie na' oggagn za' ugaaſſitga, Vxganie poxellinja prijmaa od grijha ſuoiù ueçchjuu ſnaagu, i prij muçnoſse moxe ſulaadat puttenoſt, kad jeſt uſnaaxanaa obiknuutjem opaakym. Puttenoſt, vellij S. Jerolim, ſćò veçchjee, gide, tò veçchje gladiujee: *Nasladienje nè ozdraujivoo jeſt, i tkolikoſſe veçchiee priffattaa, tò veçchjee ſluuneeçhymſſe od ſebbe glaad ſtuaraa.* Kakono inaako ny jee negh prauda, tkojaa obytaa naſſittit tko gniuu gladjujee: *Blaxeny, tkoji gladiujuu, i xediajuu praudu, jerçhjee onny byt naſſittienij.* Matt. 5. Takoo, govorij i S. Jerolim: *kako prauda ſitty, takoo nè prauda ſokka nè imaduuçh, taſćtaa tiduuçhiee privarem varad, i utrobbe proudarluazaa praznee oſtavjaa.* Q' velle tuardoglavaa, i ſvojevoglnaa bluudnoſti! Barem posly mnoggo, i mnoggo godijſtaa iſtinitee pokoree, daſſe nè by tuuxili griſſnijzi s' pokornizom Egiptskom, dà joſćteer çhjuutee velle çeestaa podbaadanja gnjeezina glaada. Sefron. ù gnieg. xyv.

Upit. Tkojaa jeſt treçchjaa varſta bluudnoſti zabraanienee ù ovooj zapovydi?

Odgr. Jeſt grijh puttenij s' Rodizom, olli pò tankooj, olli pò debellooj karvi. Zabraanienje jeſt piſſianoo ù Djakodilſtuu nà 18. *C'ovik k' blyzioo karvi ſvoiee nek nè priſtuupaa, dà odkrijee gruboçbiu gnieezinu.* Ovy jeſt onnij grijh, ſćto ù Erodù kaaraſſe Juan Karſtitegl.

Upit. Jelli potribbitoo odkrijt na' Iſpovidi varſtu Rodſtua?

Odgr. Jeſt: jeer grijh ù ſuojooj varſti jeſt veçchjee, olli magniee texji, kakono jeſt blyzjee, olli daliee Rodſtuo. Dalli ovij grijh uçinien ù parvomu, i druggomu kolinu jeſt zsoudaa obuſta-

Digitized by Google

vienaa ù mnogghijm Darxavam Biskupu.

Upit. Tkojaa jeſt ſetuartaa varſta bluudnoſti?

Odgr. Jeſt bluud s' Divoolkom.

Upit. Odkleeſſe poradjaa vlaſtita gardoba ovee varſte grijha?

Odgr. Od izgubbijtia cijloſhjee divizanskee, pò tkojoojſse takoo ſegliaade ſinij magnie podobnoo xennidbi gniemu priſtooinooſt. Vid. Izaſaſt. 22. Drug. zak. 22. Ollis ſctoſse ſramota ſinij gnieezinù Otzù.

Upit. Tkojaa jeſt peetaa varſta?

Odgr. Jeſt umaknuutie, too jeſt, fillom naghnat jednù xennù na' putteny grijh, olli izveſtiee iz kuſchjee Otſevee prijko gnieezinee vogliee, olli Roditeglja, prem daſse too by uſinilo mijsljù za' vinſatjee. Tko hoſchje znat ſcto ſvarh togaa jeſt odreedila Zarqua, nek ſctijee Saab. Tent. Sid. 24. pogl. 6. od naredb. xennidb.

Upit. Tkojaa jeſt ſeeſtaa varſta?

Odgr. Jeſt Sveetogardje, pò tkoomuſſe oudi inoo nè razumij negh, ofquatnienje ſegliadeta poſveetienoga Boggu, olli miſta ſveetoga, pò dillu bluudnomu.

Vpit. Tkoji pedipſſiſu nareedienij Sueetogardnijm, i gnijovijm ugaadiauzima, ì Suijtovaauzima?

Odgr. Zeſsarskij zakoni oſsudiujuuga, na' ſmart. Snop. Juſtin. Kgnig, *Ako tkò &c. i Maiiz. nazvan. od pryſv. Biskup. pram ſuarhi.* A' Zakoni Zarquenij takoojer 27. pijtan. 1. *Akò tkò budde vmaknut.*

Vpit. Tyzanja nè poſctenaa, tkojaa imaduu za' ſvarhu naslaadienje puttenoo, i iſpunnienaa mejù né oxennienym, jeſſuli barx joſcteer zabraanienaa ù ouooj zapovijdi?

Odgr. Dò iſto, i jeſsu ſmartny grijſſi. Takoo uçcij Apoſtol: *Oçcistaa jeſſu dilla putii, ſctoſu nè çijſtochia, nè ſramenivoſt, bluudnoſt &c.* Galat 5. Ghdijſse nè ſramexivoſt broji meju grijhe ſcto uklagniajuu od kraglieſtua Nebbeskoga. Dalliſse nè ſramexivoſt vlaſtito uzdarxij ù nè ſraamnijm, i nè çijſtijm tijzanjima. Takoo uçcij S. Tom. 2. 2. pijtan. 154. çlaan. 4. Takoo Ss. Otzi, Cipian. ù piſt. 62. Pomponiu, S. Baxil. ù kgnig. od prav. divizanſt., i oſtaalij.

Vpit. Bluudnykaa tijzania pò ſebbi za' uzbuuditſse na' proſsuutie jeſsuli grijſſi velliki?

Odgr. Prij vellikij, i zovuuſse grijſſi mlohauſtua, i jeſsu protijva Naravi.

Vpit. Scto razumijs za' grijh protijva Naravi?

Odgr. Ouakoosse grijh protijua Naravi çinij, kadſse dilluje nè ſaamo protyva razlogù narauskomù, dalliſse i nè uzdarxy obiçaaj, i reed razumienij od Naravi togaa dilla, ſcto druggoo ny jee negh porod.

Vpit. Jelli ikad Pijſmo çinilo uſpomenu od ouogaa grijha proſzuutja?

Odgr. Jeſt. I' kakono od grijha prijteeskoga, i gardnoga, poraad tkooga duaa Syna Giudee Patriarkee Er, i Onan bylisu pedipſſiaani od Bogga ſmartju né naadnom. Od ovogaa grijha pijſiee Apoſtol: *Mlohavij kraglieſtuo Boxjee neeçhiee poſſidovat. Svaky bluudnijk, olli nè çyſtij &c. nè imaa baſtinu ù kraglieſtulu karſta, i Bogga.* 1. Kor. 6. Efex. 5.

Vpit. Scto vellee od ovogaa grijha Bogoslouzi?

Odgr: Kardinal Toledo ù gnieggovù Naukù od Reedounijka. Velly: daſse jeſt prijmuçnoo razvidit od togaa grijha poraad prigodee, ſcto imaamo ſvakda ù naſsooj oblaaſti, jeer jeſt kakono obçhienij, i çijniſse, da' naaj veçchij dyl onnizijh, tkojiſse gubbee, daſse poraad togaa gubbee. Vid. pijſſian. Bened. na' 9. zapovijdi Deſsetizee.

Vpit. Bijlli imao tkojuu prilikù ovomuu priklonituu?

Odgr' Bil. S. Kriſtina, reccenaa Cudnovataa, vidij ſednoc ù Duuhù, da'

Digitized by Google

vàs Svijt bijaaſse kakono utopjen ù taa grijh, i za' too *Boogh* pripraviaaſse razlikee, i prijteeskee pedipſſie. Poraad çeſsaa onna ſuprotſtavij za' ſmillouatga çudnovatee, i nè çuvenee zabave pokoree, tkojim ſaamuu ſebbe iſtargaa. Mnoggheeſse inee prilike ſctijuu ù kantipratenſiu kgnig. 2. od Ceela pogl. 30.

Vpit. Kakoſse ikad imaamo podnoſſit za' odvraatit Mladiçhje od ouijzih prijghnjuuſnijh gardobaa?

Odgr. Moçhiçhjee Iſpouidnizi prikaazat pokornizima reçcenuu prilikù Er, i Onana, ſcto *Boogh*, pokaaraa, i reçh: Da' ako ù ouomù xijvotu, i vijkù takoo ghniuuſnomu, i divjeemu pokaaraa taa duaa Boogh xeſtoko, prijſnaxnijee, i texjee pokaaratçhje karſtiane, tkoji ſa' ſuoom ſvijtloſtiu Evangelia prijd oçcima, nè bojeeſse oſquarnitſse takijm ghniuuſnijm grijhom.

Druggoo navijſtitçhjejim ossudu Apoſtola, pò tkojooj oſtajuu uklonienij od kraaglieſtua Boxieega: *Nemoojteſſe varrat: ny bluudnijzi ec. nij mlobavij ec. kraglieſtuo Boxjee poſſidovatchie.*

Treçhiee, iſtomaçitchje vellikuu poghibijl onnogaa, tkoji uppaddaa ù taa grijh, ako udijgl nè uskriſſij praavom pokorom: Jer po' ſvojooj naravi jeſt prijlakij uveſt obiçaaj, tkojimſse, i narauskijm prighnuutiem gljudskoga bitja na' zloo, çinij jedna zançiza tolikoo jaakaa, i tuardaa, da' mallojihſse moxe izbauit.

Vpit. Tkojee lijkarie bijle bij prijklonitee ouizijm?

Odgr. Parvo koriſtnoo jeſt prikaazatjim, ſctoſse jeſt do' ſad izreklo, za' uzbuudit ù duſſi pokornijkaa pogardu takooga ghniuuſnoga grijha.

2. Kardinal Toleco çijnij, da' nijjee izuarſnijee lijkariee, ſcto çeeſto iſpouidatſse ù jednoga iſtooga Iſpouidnijka.

3. Velle prudd bogogliubno priçeſtiuatſse.

4. Utizzatſse k' obrani Bl. Divizee, i *Sveetijh*.

5. Pijtat od Bogga ſuzam, poſtima, i inijm zabavam pokoree, da' nam podaa ſnaagu oprijtſse napaſtouanju, i utarkmat uxganje pozellijnjaa. Viddi nijziee ſctoçhjemo izreçh od lijkarijaa protijva bluudnoſti.

Tkoliko paak od iſpouijdi tkoogagod grijha, pomgnivoſse imaa naſtojat iſpouiditga ſa' ſuijm gnieggouijm okoliſſim. Jeer ako, tkoga çinij, mijſlij tad o' tkojooj god ſuojooj Rodizi, olli jee xellij, tad oon ù tomuu dillù, ollis grijha proſsuutja, çinij grijh drugghij od Rodoſquarnoſti, veçchjee, olli magnjee texjeega, kakoſse nahodij ù rodſtuù s' onnoom xennom, i tribujee, daſse na' iſpovijdi oſvaaij, ù tkojee Kolino jeſtmu Rodiza: Takoo zbori od onijh ſtaanjaa. Ako mijſlij o' xenni Muuxatooj, uçinitchie grijh prigljubodinſtua: ako o' Divoojki poſveetienooj Boggu, grijh Sueetogardja ec. Vid. Nauar. pogl. 16. brooj. 6.

Vpit. Proſsuutje noçhnoo too, jeſt, ſctosse ù ſnu dogadjaa, jelli grijh?

Odgr. Prem da' too, iſtinitoo gouoreeçh, nij jee grijſnoo, budduuçh tad ù martuilu, i ſputtienaa sluuxba razbora, i uoglje, moxe ſa' ſuijm tiim bijt ſmartnij grijh, olli proſtnij ù ſuoomu uzroku za' too imaduuchſse ſuudit od poroda uzrok, ſlijdij, da' ako uzrok buddee ſmartnoo grijſſian, takoo bijtçhje i proſſuutje, ſctoose ù ſnù zgadjaa; ako proſtno, bijtçhje i too tolikoojer proſtnoo.

Vpit. Iſtomaçiſſe bogliee tkojoomgod prilikom.

Odgr. Hoçchju. Kadgod proſſuutie noçhnoo dohodij od myslyh nè çiiſtih, ſctò boraveeçh imadoſmo, od tkojih prilike oſtajuu ù pameeti onnogaa, tkoji ſpaavaa. Ako u' takijm mijſlima ſmartno ſagrijſſiſmo, tad proſſuutje izhodno od togaa uzroka, i prijvidienoo ù ſuoomu uzroku, bijtçhie tolikoojer

ſmartnoo ; Takoli mijsli budduu bijle proſtnee, proſſuutje neeçhie bijt negh proſtnoo.

Druggoo: proſſuutje kadgod izhodij od mnoxtua gizbinee, i pijtia, olli od gizbijnaa velle vruuçhijh pò ſvojooj naravi. Tad akoſſe ù ouomuu mnoxtuu ſagrijſſi ſmartno, i tkoga uçinij privididij, dachieſſe iſtinito dogodit proſſuutje, od ſcià imadiaaſſe praavij razlogh bojaatſse, budduuçh bijo obiçajan ù proſactaa vrijmena podnoſſitga, poraad ovakouijh brezrednoſtijuuh, tad proſſutje kakono izhodeeçhiee od togaa uzroka priividienoga, bijtchie jos ſmartnoo.

Trehçcjee: dohodij kadgod od mlohauſtua, olli od prijnapuna, od tkogaſse Narau iſchjee provogino oblakſfiat, i tad njj jee ſcto bojatſse od grijha.

Cetuartoo: dohodij kadgod proſſuutje od laxiuoga prikaazanja Diaualskoga, tkoji neçijſtijm mijslima napuniaa pameet onnogaa, tkoji ſpaavaa. Nijſu slobbodnaa od togaa nè srieſtua mnoggaa çegliaad joſcteer bogoſtraſnaa, à navlaſtito ù noçhima, ſcto prijdhodee dneve ſveetijee, i Blaghdanijee, ghdi ktijo bij Diaval nas glaunij nè priategl odvarçhijh, daſſe nè priçeeſtee, olli barem omlohavit bogogliubſtuo, prem dà ny poraad tee ſmeetgnijee Ovij takij nè imaduuſse uzdarxat od priçeesnienja, i od oſtaalijh zabaavaa bogoſtounijh; iſtom dà proſſuutie, kakono çijnijm, jeſtſse dogodilo ù ſnù, i iſtij nijkaako nijſu voglioom priſtalli nij prija, ni poslij, i iſtom dà (kakono nadoſtavia oudij reçcenij pijſſiavaz) ovij takij nè bij çhiuutiliſſe marzeeçhij nà ſtuaari duhounee, i takoo pritiſnuutij od puttenoga chiuutienja, dà nijkaako priſtoojnoo bij çijnili reçh Miſſu, olliſſe priceeſtit.

SCTYVEENJE III.

Od ryçijh nè poſctenyh.

Upit. NE' uvrijdialisse Boogh barx, negh ſaamijm dlllima ù ovomuu?

Odgr. Dalli i riçma, i miſslima.

Upit. Kakoſse uvridiujee Boogh rijçma?

Odgr. Kadſse izuſtiujuu rijçi bludnee, pijvajuuſſe pijſme nè poſtenee, ſctijuſſe kgnighe nè çiſtee, olliſse gliubaunee pijſſiuu, punne izgovaaranja puttenoga, prem dà pod rijçma nè razumivijm.

Upit. Suee ovee rijçi, pijſme, i pijſma nè çijſtaa jeſſuli naudjivaa?

Odgr. Dò iſto, i tkoliko daſse moguu reçh vlaſtitaa otroou, tkojaa trujee nè pomgnivu Mladeex.

Upit. Tkoji biligh jeſt naslaaditſse od takovijh ghniuuſnijh Zabaauaa?

Odgr. Jeſt biligh farza nè çijſtoga, i pokvarenoga, kakono vellij Goſpodin ù S. Matt. nà 11. *Od obylnoſti farza vuſta beſſidee.* Takoojer i Lijkaari pò ſmraadu daaha çinee, i ſuudee od nè moçhi iznutrenee.

Upit. Kakoçhieſse moçh iſtomaçit nè doſtooinoſt govoreenja ſmuutjiuoga, i nè poſctenoga?

Odgr. Nè moxeſſe boglie pokaarat, i poſvijſtit, negh rijçma Apoſtola: *A' prigliubodinſtuo, i ſuakaa neçiſtochia, olli lakomoſt, nekſſe ny imenujee ù vama kakono priſtoji Sueetee; olli grubochia, olli ludogouornoſt, olli ſmalienje ſcto ſtuaari nè priſtoji.* Efex. 5. kakono dà by rekao: Nè priſtojiſse karſtianinu tkooga Iſukarſt ſuojoom karviu oçijſtij pò Sakramentima, oghniuſit ſuooj jezik kaalom bluudnoſti. Ako ngliudnoſt xijuota gliudskoga hoçhie, dà jedan ſuud odreedien nà poſctenie ſtolla ſuooga Tuorza, sluuxij nè razborno ſvuu goſtbu, i zà prijmat uſse ghniuſſobe, kakoçhie priſtat bogogliubſtuo karſtianskoo, dà jezik jednoga Virnyka buddee jednoç priſtolje Iſſukarſta

Digitized by Google

ù Sakramentu, a' druggooç orudije ſramotnijh, i gardnijh vaaranja,

Upit. Jelli ikad Boogh pokazao tkolikomu jeſt marskoo ne' çijſtoo govorenje?

Odgr. Jeſt. Povratiajuuchſe jednooç S. Valeriko s' nijkijm ſuojim Uçcenizima zijmi k' ſuoomu Manaſtiru, ſillovaan bij vujt ù kuçchju jednoga Poppa poraad xeſtokee xijmee. Tadſe ouij prij oggniu razgovaarasse s' ſuudzem togaa mijta, i nazrijuſſi vujt Sueetoga, naslijdovaa beſſidit, izgouaarajuuch s' druugom rijçi ne' poſćtenee: zà too Sueetij, tkoji poraad ſuooga poçinuuja ne' moggaaſse zaborauit poſćtenje Boxjee, duuxanſse darxaa, kakono iuçinij, mollitjih, da' bij promijnili beſſide, velleeçhjim: dà akoſse zà ſvakuu rijç taſćtuu imadiaaſse pò tanko dat Boggu razlogh, nek bij promijslili, akò s' duuxnoſtiu takovijh, i tolizijh ne' poſćtenijh rijçijh, billi bij slobbodnij prijd Boxjim Priſtoljem. Tijm gliubeznivijm pokaaranjem (tkò bij virrovao) nadoſtavij Sueetij darva na' oggagn, jeerſse ne' ſrijhnijzi tò voćhjee uzopakujuuch, izuſtiſsee nouee, i brezoçnijee ne' çijſtoćhje. Tad Sueetax reçce: Mnioſam prijuama obraanitſse od ſtudeni, dalli kaduam millij zatirratme vaſſim prij ne' çiſtijm jezikom, evò da joosćteer ſtuden, i skrepenien bixijm od vaas. Too izrekaauſſi, otreeſſiajuuch praah s' nogguu, odijlijſse. U' iſtij çjaas pò praavomu Suudu Boxjeemu Pop oſtadde slijp, à Suudzu dooide nijkaa nemooćh ſramotnaa; za' too poznaauſi, da' toojimſse bijaaſse dogodilo za' pedips opaakoga jezika, potekoſsee zà Sueetijm, molleechga povraatitſse, çemuu nijkad ktidde priſtat: za' too Pop ù ſvojooj slijpoçchi oſtadde, a' drugshij od ſuojee nemochi ſkattien, umrij.

Upit. Sveetij, gliubovnijzi cyſtoghjee marzaavuli barx nà nè poſćtenee rijçi?

Odgr. Dò iſto. S. Bernardino joſ-

ćteer dytetom, bijaaſse tolikoo ſtijdexyv, i poſćten, dà prigadjajuchmuſse çjut tkojuu nè podobnuu ryç, ù obrazuſse by zapraxio kakono dà by byo izzauſſijuan. Odkleeſse paak zgadjaaſse, dà izaznaauſſi paak too gnjeggova druuxba, akoſse kadgod by zadarxauali o govorenju nè ſaalienomu, nettom byga nazrili dà gree, reklibij: Promynimo razgovoor, jeer Bernardin priſpyvaa.

SCTIJVEENJE IV.

Od myslijh nè poſćtenijh.

Upit. JEſſuli ſmartnij grijſſi puttenee, i nè poſćtenee mysli?

Odgr. Dò iſto. Too znaamo od iſtoogà Iſsukarſta, tkoji vellij ù S. Mattiu nà 15. *Od ſatza izbodee mijsli zlee, ubbojſtua, prigljubodinſtua, bluudnoſti* ec. Kako vodde raſtiçuu od Vruutka, takoo mijsli nè cijſtee izviruu iz uruutka ſarza oſquarnienoga bluudnoſtiu, i trujuuçh ù prolaziſtiu rijçi jos vuſta, iduu pak doſpit ù dillo izvanskoo.

Upit. Jelli dakle potribbitto oççitovat nà iſpovydi mysli, i poxellijnia puttenaa, takoo ù varſti, kako ù broju, kadſse joſćteer nyſu iſpunnili?

Odgr. Dò iſto: jeer budduch imao duij mysli varſtee razlikee ſuarh bluuda, too jeſt, ſćto by imao duoſtrukkuu myſal duyuuh ſtuaarijh razlizijh jednee od drugghee, kakono nà priliku jednu ſvarh kradgniee, a drugguu ſvarh bluuda.

Upit. Jelli barx zà doſti iſtomaçit, i izreçh ſaamo brooj zlijh mysljih?

Odgr. Nè: dalli skuppa tribujee iſtomaçit, i izreçh varſtu, too jeſt, tkojooj çegljaadi, olli tkoomu dillu upravienaa byaaſse voglja, olli xelia, olli gliubav. Jeerſse texjee grijſſij poxellyvajuuch tughjuu xennu, negh slobbodnuu: à druggo jeſt poxellit ſagryſſit s' Rodizom, druggo s' Reedounizom, olli s' poſveetienom Boggù. Napokoon tkoliko varſtee dilla izuanskoga dohodec razlikovaanee od razlikee çegliaadi, s' tkojimaſse iſtinito grijſſij, toli-

koo-

Digitized by Google

koojerſu joſcteer razlikovanee myſli, i xelje, i razmijnjujuuſe ù jos tolikee varſte myslienoga bluuda.

Upit. Bylli byo grijh myslit ſarzem mysli nè çyſtee, i naslaaditſſe poraad ſaamee ſuarhee naslaadienia, ſcſtoſſe chjuutij, dalli nè priſtavajuuch vogli, zà doojt nà dillo izuanskoo?

Odgr. By, i tooſù mysli namyslienee, takoo prozvanee od pribyvania nè ſtaaunoga, ſcto çiny ù gnijma voglia, prem dà poznajee zloçhju.

Upit. Ovee mysli jeſſuli gryh ſmartnij?

Odgr. Dò iſto, kad ſtuaar jeſt takaa ù ſebbi, i jedanſſe nasladiujee s' punnijm opaazom razbora.

Upit. Boxe dobrij! Tkoſse ikad nazuat moxe slobbodan od myslijh, i namyslianjaa nè çyſtijh?

Odgr. Dò iſtò prij mally; dallime sluſſaaj, i nè plaſſiſſe. Ny jee grijh bijt naskoççen, i napaſtovaan od myslijh bluudnijh, olli chjuutit brezrednaa gannuutia putti, dalli naslaaditſſe, priſtanut, i uzdarxatſſe povoglno ù iſtym brez tkoogagod praavoga razloga. Nijt jeſt çemuu çudditſſe, jeer tko pò ſvojooj slobbodnooj vogli naslaadieniu priſtajee, ſcto dohoddij od dilla nè dopuuſtienoga, zagliubjuſee too dillo, budduch nè mogguuçhje chjuutit naslaadienie jednee ſtuaari, ſcſtoſſe nè gliubij: dalli zagliubit ovakovuu ſtuaar jeſt grijh; dakle naslaaditſſe, priſtanut, i uzdarxatſſe povoglno ù myslima, ſcto navodee nà pogliubjenie dilla nè dopuuſtienoga, jeſt grijh.

Upit. Dakle kakoçhju çinit zà znat, jeſſamli priſtao nà zlee mijsli, olli ne, i jeſſamli jos darxaan iſpoviditſſe?

Odgr. Svarh togaa tribujee pomgnivo razaznat varſte mijslijh. Jer nijkee [jos ù ovomuu] niſsu grijſſi nijkaako. Teeſu varſte mijsli, i namijslianja, ſcto udijgl ulaagajuu ù naas Diauli nè çijſtij, olli tkojigod, ogleed izvanskij, ſcto blaznij naſſa chjuutienja, oli iſtaa gannuutja narauskaa putti izdaajnee. Od ovijzijh mijslijh, ſcſtoſu uzrok vojevanja, dobbijtja, i doſtojanſtua, nè tribujee, daſſe odveçh tuuxijmo. Oruuxia nè priateglja naſſega bijtçhjee tuupaa, tkojaa doprijt neeçhjee do xijvoga duſſiee, iſtom daſſe nà vrijme ſpomeenemo utizzatſſe *Boggu*, i hrabrenoſse podnaaſſiat zà otirratga, i takoojer pogarditga, kad bij nam od vissjee dodia, i okolo naſtojao. Svarh ſveggaa akoçhjes bijt goſpodaar tuojee pameeti; zatuori ù obraz uraata zlijm myslima kadſſe vuit kuſſajuu, i zazivaaj Goſpodina nà pomooçh iz poçeetka, Svit jeſt *S.* Jerolima: *Nerrom bluudnoſt buddee pokazjvat chjuutiçnia, olli mekko naslaadienia uxganie, slatkoom naas vruçhinom buddee obſtaart, udarimo ù glaas. Bbxe pomoçhnitce mooi, neeçhjuſſe bojat ſcſtomi çjinij put.* Jerolim ù piſt. Euſtok. od çuuvan. drviz.

Upit. Dobro vellijs: dalli oſtajem ù ſumgni, jeſsamli priſtanuo, olli nè?

Odgr. Ako tij marskoo jeſt bylo, kadſutiſse motale okolo pameeti tee mysli, i akoſſiſſe tad k' *Boggu* utiizao, i Sveetijm, olliſsi dillovao tkojeegod dillo pokornoo zà pridobbit napaſtovanie, too jeſt oçitij biligh, dà duſſia tuoja bijaaſse dobro priprauna nè priſtanut, i dà iſtinito nijſsi priſtanuo.

Upit. Bojimſse joſcteer, jeſsamliſse iſtinito opirao, i pomgnio zà odmetnut ovakovee mysli, olli pò mojooj krijvizi jeſsamliſse poſtaujao nà poghibilj imatijh.

Odgr. Kadtiſse dogodij tkojaagod ovakaa ſumgnia, pooidi k' tuoomu Iſpovidnijku, iskaaximu tuoju ſumgnju, i od gnjeggaçhjes razumit, ſcſtoti iſtinito priſtoij.

Kadgod nijkee ovakovee mysli ù nà pryd poſtuupajuu, kraduu nam ſcſtogod mallo (prem dà nè dovarſſieno, i brez ubilixivoga razmijsliania ſvarh ſtuaari myslienee) priſtanuutie naſsee vogliee, takoo dà pameet nè joſcteer dobro razbuudienaa, i proſvijtlienaa od razloga, ſtoji nijkoliko dangubnaa za

opri-

Digitized by Google

oprijtſse: I tad mysli nè çijſtee nyſsu veth, negh grijh proſtnij, prem da' ſtuaar jeſt ſmartnaa ù ſvoomu porodiſtiu.

Nikeeſu prijmienee podpunnijm priſtanuutiem vogliee, tkojaaſse naslaadjujee od ſtuaarijh nè dopuuſtienyh, ſa ſvijm tym da' ne' priſtajee dooit na' izuarſſienie dilla izvanskoga. Vid. S. Aguſt. knig. 12. od Graad. pogl. 22. Takovee mysli Jeſsu ſmartnee, kad ſtuaar jeſt takaa, i teeſu pravo, ſćto zovemo mijsli izmijslienee.

Temeegl ovee razlikoſti mijsliih na' trij naaçina nahodiſse ù rijçma S. Jakova na' pogl. 1. gnjeg. pist. *Svak ù iſtinu napaſtovaan jeſt od poxellijnia ſvooga*. Evo parvij naaçin, ghdij nij jee grijha, kakono jur rekoſmo; Jeer iſtij Apòſtol govorij: *Blaxen çovik, tkoji podnoſſij napaſtovanie*.

Druggoo: *Paak poxellijnie, kad buddee zaçeelo, poradjaa grijh*, too jeſt proſtnij, kadſse chjuutienie nasladjujee, dalli brez jednee puunee, i odluuçenee odlukee vogliee razloxitee.

Treççhjee: *Budduuçh ſvarſſien grijh*, too jeſt jednijm puunijm poznaanjem, razmijslienjem, i odlukom, poradjaa ſmart, too jeſt, prijmaa jednu ſmartnuu zloççhju.

Cetuarteeſu varſtee pàak mysli, tkojim odluçujeemo jednu ſtuaar ſmartno zluu. Oveeſù iſtee varſtee ſa ſtuaarju, ſćto uçinit odluçujeemo, dalli çinee jedan iſtij grijh nè razdijlivo dillom poglavitijm, kadga prijd hodee, olliſſe çinee nè priſtanee s' iſtijm. Od ovijzijh progovorij Goſpodin kad reççe: *Tko buddee vidit xennu xà poxellitiee, jur bludio jeſt ù Sarſu ſvoomu*. Matt. 5.

Upit. Nauçime ſad, kakoçhjuſſe nà Iſpovijdi od ovijzijh mijslijh oſvadjat?

Odgr. Tkoliko pram onnijzijm parvee varſtee, ovakoo rezzi: *jmaoſam mijsli nè çijſtee, i pò milloſti Boxjooj nijſamſse povoglno uzdarxao, dalliſam chjuutio mukku, i marzgnju, nijſſta maçuiee bojeçhſe, dà pomgniv' nijſam bijo, kakono jeſt moja duuxnoſt xà odaaljat, olli dà podaddoh uzrok pò lijnoſti, raſtarkanju pameeti, olli pò mnogoooj ſlobodi podaanooj mojim chjuutienijma: xà too, ſkoliko mogu, i duuxan ſam, oſvadjamſse*.

Bilixi, daſçe ovee mijsli moggu zapuuſtiat nà iſpovijdi, kad iſtinitò znaas, dà priſtojee parvooj varſti: dalli velle kraat çegliaddi pravednooj jeſt bogliee nè iskaazatijh.

Tkaliko pram onijzijm drugghee varſtee, rezzi: *Imaoſam mijsliih xè eyſtijh ghdijſamſſe xà nikoliko uzdarxaavao brez ſvarſſienoga opomenuutia. Nijſamijh odbaazio onnoom ſilloom, i ſpravnoſtju, kakonoſam duuxan, xà tooſse oſvadjaam od mojee nè pomgnjee ee*.

Tkoliko pram treççhjooj varſti: *Imaoſam mijsli nè çijſtee xakee, i xakee varſtee, xà tooſamſſe naslaadio puunijm opomenuutiem xoliko* kraat.

Blixi protjiva privari nè umitnoga puuka, dà nè ſluuxij, dà vrijme togaa ſuſtaviſtia, nè razumijſse dughglima vrijmena, dalli onnoo kaſnienje, prem dà naaj magnje, ghdij pameet, i razbor kaſnee odolit, kadſſe opominjuu, daſu darxaanij too uçinit.

Bilixi joſćteer, dà priſtanuutie, od tkogaaſse ù ovooj ſtuaari takoo çeeſto beſſidij, nij jee druggo, negh onnoo kaſnienje, tkojimſse voglja juroznanienaa od zloççhjee ogleeda nè dopuuſtienoga, odluuçeno zabauij o gnjemu, kad moxe, i duuxan jeſt zatirratga. Ovuu iſtinu duuxnijſmo pò tanko iſtomaçit puuku, tkoji ſumagnij, daſse mysliu nè grijſſij, negh kadjee tko odluucij iſpuunit dillom.

Tkoliko pram çetuartooj: *Imaoſam mijsli nè poſćtenee, i nè dopuuſtienee xakee, i xakee varſtee. U' ovijzijmſamſſe povoglno uzdarxavoo puunijm opomenuutiem, i izvarſnijm priſtanuutiem: dalli bij bijo iſpunnio moju voglju opaakuu, dà bijmi bijla prigoda, i too xoliko kraat poslij mojee iſpov. di.*

STI-

SCTIJVEENJE V.

Od razlizijh prigooda Bluudnoſti.

Upit. ZAbranjujuuliſse barx ù ovooj zapovijdi prigode bluudnoſti?

Odgr. Dò iſto: jeer kakoſse ù peetoj zapovijdi zabranjujee nè ſaamo ubbooj-ſtuo, dalli i ſvee onnee ſtuaari ſćto naas k' gnjemu upraujaju; takoosu zabraanienij ù ovooj, nè ſaamo prigljubodinſtuo, bluudnoſt, i ſuakaa oſtaalaa dilla bluuda ſvarſkenaa ù gnijovooj priliki, dalli ſvee, i tkojaamugod prigoda, ſćto nà ovij kakogod navodij.

Upit. Tkojeeſu tee prigode?

Odgr. Goſtbe: proxdarloſt: pijanſtuo: ighre: pogleedi: çelovi: tijzanja nè poſćtenaa: raskoſſia ù odijchi: obiçaaj ghizdatſle, i dangubba. Od ovijzijh ſviuuh prigoodaa beſſiditçhjeſſe pò reedu; i parvo *od goſtbaa, i od pijanſtua.*

Upit. Kadſse tkogod laghjee nauodij nà nè çijſtoçhju pò gledanju, pò rijçma, pò tijzanju, olli pò drugghijm dillima nè doſtooinijm?

Odgr. Nijkad laghjee negh meju goſtbam, i vellikijm pivenjem vijna.

Upit. Tribovatçhie dakle reçh, daſſe goſtbe, nè trizmenoſt, proxdarloſt, i pijanſtuo nè moggu podnoſſit s' cijſtoçhjom?

Odgr. Dò iſto. Apoſtol uççij, dà bluudnoſt jeſt druugariza nè razdijlivaa poxdarloſti, i pijanſtua: *Nemojte/se opijat vijnom, ù tkoomu jeſt bluudnoſt.* Efex. 5., kakono dà bij rekao: Pomgnite, dà budduçh vam Boogh zapovidio oççito, daſse uzdarxilte od bluuda, hoççhje daſse i pazilte od nè trizmenoſti, i pijanſtua, ſćto obiçaajno pripraujajuu çovika nà bluud, jeerſe imaa virrovat, dà tko', zabraanij porod, zabranjujee i uzrok. Pijanſtuo navedde Lotha, da duoſtrukko s' kçhjerma ſagriſſij. Izhod. 19.

Noè çovik izvarſſian jeer odveçh pij, odkrijuen lexaa, i bij poruugan od brezobraznoga, i doſaadnoga kama.

Baltaxar naaj poslijdnij kraagl Babibilonſkij, kad s' ſuojim Hotmizam slu-

çujee bluudu nè trizmenoſti gooſtbaa, nazriv ghdijmu ruuka Nebbeskaa piſſiaaſse oſſudu ſmarti na' oſſitu ouijzijm rijçma: *Mane, Theçel, Phares,* i tuu iſtuu nooçh uzeemu xijvot, i kraglieſtuo Ciro Kraagl Medianskij.

Oloferne pijan zaſpaauſſi, oſtavij xivot pod maççem Jvditee.

Herodes pridobivem od gliubavi jednee nè çijſtee ighraçizee meju goſtbam, odluuçij nareedit ſmart Juana kaſtiteglia: ſćtò razmisliajuuçh *S.* Baxilio ù gouor. od pijanſt. izreçce vellikijm razlogom: *Vxganie vijnà, razdijlienoo pò tijlu, uznaxaavaa onnee uze oggniu, tkojim naas vezujee nè priategl, jeer oteſçaavaa razuum, i razbor, potiçcee poxellynie, i buudi oſſiniaak thiuutienia. Kakono kotçia poteezanaa od koogniaa zeſtozyh, i nè xavzdaanijh, tarçuu tolikoom razruhom na' ſunovratianje. Kakono plauka brez vlaadauza, inaskoçenaa od vittaaraa, i godynaa, neechieſſe moçh reçh slobbodnijaa od çovika pijanoga.* Ah! dobro izreçce kakono Mudraz Salamon, kad izuuſtij, *Bluudna ſtuaar vijno, i ſmuutijvaa pijanſtuo,* Reç. Sah. Spam. 20.

Upit. Dakle çijnijs, dà jedan nè trizmen ne' moxeſse uzdarxat çijſt, i trizmen?

Odgr. S, Otzi takoo çijnee. Cuuj S, Jerolima ghdij vellij: *Bluudnoſt jeſtjedna pinna pridaavanaa od uzaurytia vina.* Piſt, k' Euſtok. 83. k' Leti, i ù pogl. 1. k' Tit. i na' drug. Miſ. *Naſſittiſtie ſvakda hodij ſdruuxenoo s' bluudnoſtiu, i pravo nè veçhioom daleçinom od ovce, tkojaa prolazij od utrobbee i vuda ſraamnoga. Prij menni jedan nè trizmenij, nijkad neeghie biit darxaan çijſt.*

S. Bernardo vellij: *Na' poghibijli jeſt çijſtochia meju raskoſsam ponijznoſt meju bogatſtuima, bogoſtraſnoſt megju poslima, iſtina meju mnoggbijm beſſidienjem, gliubau meju gliudma Svijtounijm,* U' piſt.

Upit. Tkoſu onnij, tkojiſse navlaſti-

Digitized by Google

to imaduu uzdarxaavat od gooſtbaa, i nè trizmenoſti?

Odgr. Zarquenijzi, Vid. piſt. 1. Timot. pogl. 3. i priliku Nadaba i Abiu ù Diakodil. nà 2. Zà too jeſt, dà Zarqua tolikoo sbiglia priporuuçil gnijma trizmenoſt ù Saaboru Lateranenskomu pod Innozenziom III. pogl. 15. *Od proxdarloſti, i pilanſtua ſuij Zarquenizi nekſſe pomgniuo uzdarxee zà too da' vijno ſebbi razuodnee, i uzdarxee, ſebbe od vijna; nijt za' pijt itkoſſe potiçci, kad prianſtuo pameeti uvodi izaghnanje, i bluudnoſti potiçcee uxijganie,* Od ſvijuuh goſtbaa ù iſtinuſu poghbjivijee zà zarqueniike onnee pijrnee, ſtò nad ſvee inee zabraanij Saabor Agatenskij: *Poppi, Diaazi, Podiaazi pijrnee nek ubishnuu goſtbe, nijtſſe ù tee skupſtine nek nè umijſſiaavajuu ghdijſſe gliubaunaa pijvajuu, i ghniuuſnaa, olliſſe nè çijſtaa tijleeſſiaa missanja igbram, i skaakanjima prikazijvajuu, daſſe çuueenje, i vijd'na' ſuoje sluuxbe odreedenij gruubijh ogleeda, i rijçijh dotaknuutiem nè bij oſquarnili.*

Druggoo Udovize, kakono çijnij Apoſtol. 1. Timot. 5. *Vdoviza, tkojaa ù raskoſſiam jeſt, xijvunçh martuaa jeſt.*

Treçchjee Mladichi. Od gnijh izreçe Apoſtol pijſſiuuch Titu: *Mladichie takooier nagovaraj, da' trizmenij bnduu.* Vellij S. Jakou: *Viino, i mladoſt jeſſu duaa parvaa oruuxia Diavla, i duaa uxgania nasladienja. Za' ſtò nadoſtavijat ulie oggnju?*

Upit. Poraad ſtà ouij navlaſtito imaduuſse pazit od ne trizmenoſti?

Odgr. Daſse uxdarxee ù çijſtochi, ſtosu Boggu zavitouali, olli tkojooiſu duuxnij u' ſtaanju, ghdijsse nahodee.

Upit. Tkoji naaçin gooſtbaa bijmeju Sueetijm, i kakoſse podnoſſiſſee gyduuçh, i pijuuçh?

Odgr. Cuuj S. Aguſtina: *Mij ſuakij daan jnaagu kriipijmo izgubbienuu tijla naſſega prija negh tij Goſpodine razruſijs gizbinu, i utrobbu, ſtochieſſe dogodit, kad zduighnut buddees moju potr ibbu jednijm çudnovatim naſſittienjem, i odijt buddes nè ſaghnijlſtuom ovuu put umarluu. Meju too ovaa potribba za' hraanitſse slatkaa menni jeſt, i da' me nè nadiaçaa vojujeem ſuprotijva gnioj brez priſtanka, naſtojeeeb çeeſtim poſtima, i inijm pedipſſim podlaagat ouoo tijlo.* A mallo nijſſiee: *Tijſſime nauçio, daſſe priblijxam k'gizbini, kakono Lijkarij. Meju too dalli kad od ſramezjivoſti potribbee prohodijm nè pokooj naſſittienja, tuute jeſt ghdijme poxellinje çekaa s' zançizom.* Paak mallo poslij opeet uellij: *Brex priſbankaſſe arvem s' ouyzym napaſtouanjima, i zaxijuam nà moju obranu ugaadianje deſnizee tuojee, i prikazijvamti moje uznemijrienje unutrenoo, zà pijtatte od ſuitta, ſtò nè imaam. Cujeem glaas mooga Bogga, tkoji vapijee: Nek nè buduu oteſçaanae ſarza vaſſa ù proxdarloſti, i pijanſtvu.* Luk. 21. *Pijanſtuo nà dalekoo jeſt od menne, uçini za milloſt, da' nè priſtuupij. Nè takoo mogguu reçh od proxdarloſti, tkojaa kadgod nadiagala mè jeſt. Tebbi priſtoji, mooj Boxe, takoo uçinit, daſſe nè povraatijm, jeerſſe nijsko nè moxe uzdarxat, ako od tebbe nè imaa daar uzdarxanja, i trizmenoſti.*

Upit. Proxdarloſt, i nè trizmenoſt nè poteexuli s' ſobboom mnoghaa oſtaalaa zlaa?

Odgr. Dò iſtò. Nè trizmenoſt naſſijh parvijh Otaazaa by onnaa, ſtò uvedde ſvaa oſtaalaa zlaa ù Suijt, zà nè ponaviat oudij zà maan vlaſtituu protijunoſt, ſtò imaa ouaa zloçchias' çyſtoçchjom. Vellij S. Aguſt. Adam by naveden od nè trizmenoſti putteno poznat Evu. Doklee obaa uzdarxassee jedno trizmenoo ſtecdienje, divizanſtuo nè izgubbiſſee, i dokleeſſe uzdarxatſſee od gizbynaa zabraanienyh, uzdarxaſſeeſſe tolikojeer od dillaa nè çyſtijh: jeer glaad jeſt priategl Divizanſtyu, i nè priategl bluudnoſti, dalli od

aſſiti ſtia izdaajeeſſe çijſtochia, i ſojen jeſt blaud.

Od nè priſtoinoſtiuuh, ſctò s'ſobboom donoſſij grijh od proxdarloſti, nà duggoo beſſidee SS. Otzi. S. Ambrox. à govor. od Eliee, i poſta. Grixoſt. ù govor. ſvarh proxdarloſt., i pijanſt. S. Bazil. à govor. pijanſt. S. Aguſt. ù govor. 121. tkoji ù govoreniu Bratji izkazujee ſctò slijdij: Syn nykoga Cirilla gradianina Ipponenskoga, budduch pijan, obby Otza, oſramoty ſilloom Maaiku zbabnu, naſtojaa iſtoo uçinit i ſeſtri ſuojooj, à duij ranny.

Vpit. Tkoji pedipsimatichiee nà druggoomu Suijtu nè trizmeni, i pijanzi?

Odgr. Uppaſtichjee ù pedips Bogatza nè trizmenoga, tkooga immenujee S. Luka nà pogl. 16. dà ukoppaan ù pakaal, zà maan uzdiſſee ohlaadienie pò jednooj kapgli voddee, i too zà pedips, dà obylno goſteechſſe, bijaaſſe uzmaknuo paak mallo maruaa kruka Lazaru ubogomu.

Upit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao nà ouomuu Suijtu prexdaxize, i nè trizmenee?

Odgr. Jeſt. Viddi povydanje Olofernovo ù Kgnig. Judit. nà 2. i Baltaſſarovo ù Danielu nà 5.

U' ſtranam Fiandree try opaakaa bijaajuu skuppa proveli dobar dyl jednoga dneva, i noſchi maameechſſe, i bluudech ſvakij s' ſuojoom priateglizom uzaaſſe, kad jedan od gnijh magnjee zaal od inijh izreçce: Zà doſtiſmo gilli, i pijli, bijlo bij jur vrijme, dà Boggu zaſaalymo. Odgouorij jedan, jaa zà nè zaſaaliujeem Diavlu, tkooga sluuxymo. Tee prijgardne ryçi prijmiſſe ſvij vellikijm ſmyhom, i s'ſtolla prooidoſſee nà loxnizu. Netxom leghli bijaajuu, evò jedan Diaval ù odijçhi Loucaara, krunpan ſtruukom tyla, zaarn, i pryſtrahovit ù obrazu, tkoji raſtuorijuſſi vraata togaa pribyvaliſtia, uhody skuppa s' dveizom magnym à prilizi kuhaaçiaa, i izdreçijuſi oçci nà ſvakooga od gnyh, tkoji ledeny Sarzem poraad ſtraaha jedua odiſſaavu, Ghdy jeſt onny, reçce, tkojimi jest mallo prija zaſaalio? Paakſee primakaauſſi k' loxnizi, ghdij taa nè ſrichian lexiaaſſe, ſattaaga zà ruuku, i pridaauſſiga ſuojim sluugam, zapovidij, daga nataknuu nn raazagn, i poçmuu peçh prij ogçniu. Takoo uçiniſſee nà oçeigleed gnieggovee druuxbee, i xeenaa, tkoiga prij ueravi vidiſſee peçh, i çiuſſee voogn. Too uçiniſuſſi prij ſtrahovitij Louçaar, i obraatijuſſiſſe k' gnyma, reçce. I vij tolikoojer doſtoinij byliſte, dalli dobro zà vaas, dà' mi zà ſad ny jee dopuuſtienoo dillovat. Razviditeſſe, too vam prijko vogliee vellym, inaako vidiçhiemoſſe, i izrekaauſſi too, izmysliſſe. Oſtaddoſſee bijdnij zanymienij ù loxnizi nè miſeuchſſe, i blydij poraad ſtraaha dò jutra, kad nykolikoſſe uslobbidijuſſi, i odahnuuſſi, uſtaddoſeeſſe, i ſvidocanſtuom dneva, i osleedom iſpeçcenoga tijla doiſtiniſeeſſe tò veçchjee, dà ſtrahovitoo vidijnje ny jee bijlo zamijsliennoo.

Upit. Daxle pijanſtuo jeſt teexak grijh?

Odgr. Dò iſto, i ſmartny, kad pò gniemu çovik gubby pameet, i razbor povoglno. Apoſtol S. Paval ù ſvojooi Piſt. k' Galaz. brojiga meju dillima puteaym, tkoji izmetjuu çovika iz Raja. A' pijſſinuch Korintianima ponoviujee, iſtoo gouoreçh: *Nemoiteſſe varrat: Ny bluudnizi &c. ny pijanzi kragljeſtuo çhiee Boujee poſſidovat.* 1. Kor. 6. Pijſmo nà mnogo oſtaalyh mijſtaa oſſudiujee pijanſtuo kakono ſtuar gardnuu, i pedipſſiannu od Bogga. Proſetij, ſctoſſe vellij ù kgnig. Reçcen. Soch. ſpametn. nà 23. i Mudroſvit. Iſus. Nav. nà 19. 131. Ixai. nà 5. Razgledaaj joſſteer ſctò vellee S. Otzi zgoor reçceny, à meju iſtijm ſctò çijnij S. Aguſt: ù govor. 32. od vrijm: *Tkò cyzij, dà pijanſtuo jeſt malakan grzh, dò iſto virui, tkoſſe nè buddee zaxvidit, i uçi-*

nit

nit pokoru, bytchje brez proſtienja pokaran pedipſſiom vijcgnym s' prigliubodiunizima, i ubboizam; jeer pò Apoſtolu: Ny prigliubodiunizi, ny kijpe slaunecchij, ny blaudnizi, nij pijanzi kraglieſtuochiee Boxjee pòſſidovat. A' paak opeeta vellij: *Nijt too buddi reccenoo poràad Suijtounijh, dalli i poràad Zarquenijkaa, od tkojihſſe mnogghij od veçh videe, i ù parvijm Doſtojanſtuima poſaadienij, tkoli na' miſto za' pripovijdat trizmenoſt oſtaalijm, kakono bij duunnij bijli, nè ſaamo too nè çinee, dallisse sh wiſſiee nè ſramujuu opijtſse, i nagonit inee.* Nadoſtavi paak, dà pijanſtuo poteexee s'ſobboom mnogghee oſtàalee grijhe, kakonoſse jeſt razgledalo pò izreçceenijm prilikam.

Upit. Dalli pò tkojim bilizima moçchighieſse poznat, dà pijanſtuo jeſt doparlo dò onnooggaa mejaaſſia, ſtoga çiny zà krijuza od griha ſmartnoga?

Odgr. Akoſse çovik nè buddee ſpominiat ſtò jeſt nà daan prija, olli noçh çinio, olli gouorio, kako k' kuçhi doſsao, leggao, tkoga jeſt doveo, i naſtojaomu, budduçh sà ſvim tijm obiçajan ſpominiatſse, taa vellik biligh imaa, dà jeſt uppao ù pijanſtuo. Kazlogh jeſt, jeer tkò uzdarxij razbor, pomgny nà ſuaa ſvoja dilla, razmijsliajuuch uzdarxij uſpomenù, zà too akò nij jee uçinio, çijniſſe, dà razbor ny jee imao. Rèkoh, vellik biligh, dalii nè varranjiu, budduuch, dà taa biligh kadgod varraà. Tooſse ſvidoçij naaſ parvo kuſsanjem; druggòo razlogom, buddvçh, daſse daajuu kadgod nijkee utrobbe, tkolee prem dà nyſu punnee tolikooga giftijva, i piva, ſtò jeſt zà doſti opoit, ne' oſtajuu sà ſuijm tym uzduizat mnoxſtuo dimma, tkoji kad çovik ſpaavaa uzlazeçh ù moxdaane, pomeetaa razbor, zà toosse brezredia ovakovee varſtee gliudijh imaduu pridaavat mallo ne' ſvakda mlohauſtvu, i pokuaarenju utrobbe, neſh çnijovooi nè trizmenoſti, tkojaſse o'uuèit ne' moxe ù gnyima, brem kakono uzrok oçciti pijanſtua, i zaboravianja, tò veçchjee akoſse ſpominuu ſètogod od dillaa uçinienyh daan profsaſtij.

Druggoo: akò tad jeſt uçinio, ſtò nij jee ù druggoo vrijme, nà priliku: ako jeſt izrekao rijçi ne' poſctenee, olli çinio ne' doſtoojnee ſtuaari, izpſovao xennu, olli obijtil brez razloga, ſtò ne' çiniaaſse, kad by bijo trijzan; jeer tooiu bilizi, dà razbor bijaaſse poduuſſien, i dà taa gannuutia ne' obiſaalnaa izhodiaavu od obylnoſti vijna, tkojee bijaafsemu ſmuutilo pameet.

Treçchjee: ako jeſt zmao razàznat meju dopuuſtienomu, i ne' dopuuſtiemomu; uklonitſse od zlà, i edabrat dobroo, imaa vellik biligh, dà ny jee iſtinito bijo pijan, prem damu nogghe ſebetjaaiuu, i çijniaafsemuſse, dasse okolo gniegga ogleedi vartee; i razlogh jeſt, dà too domijslianje ne' moxe ſtaat brez razbora. Ovij vas nauk jeſt Leſſia. kgnig. 3. pogl. 3 pram ſvarhi.

Upit. Kakoçhieſse moçh çovik izlijçit od tee tolikoo gardnee zloçchiee, kakono jeſt ouaa?

Odgr. Prudditçhje velle razmijsliat mnogaa; i ſvaa teskaa zlà, ſtò pijanſtuo soboom donoſſij; i naaj parvo ſtètettu dobaaraa vijmenitijh. Tkò *gliubij vijno, i uroviena, neçhie ubogaet.* Reçc. Soçh. Spam. 21.

2. Çinij tylo nakaznoo, mlohavoo, i podloxnoo pod mnogghee ne' moçhi. Mraaçij vijd, uſmardiavaa daah, uvrijdiujee razuum, slabbij zille, çinij dasse ſopolina çijdij iz glaavee, kaſſagi dà ghniuuſnijm pgliuvanjem garſtij, da' doojdee ſzloo kapgliee, i dartanja, i inee bòlli. Vid. S. Ju. Grixoſt. ù govoren. 3. protijva proxdarloſti.

3. Pijanſtuo çinij çouika ne' vrijdnoga zà dobro dillovat tolikoò ù ſtuaarma Suijtounijm, tkoliko ù Boxjim. Kako zemglia odveçh natopichaa daxdem çinijſse ne' koriſtan kaal teeghù, takoo miſse tijlo pò mnoxtvu pijtja ſve' tò

veçchjee ne' plodnoo izhodij, nijt moxe dà podaa plode potribbitee duuhu. Vid. S. Aguſt. ù govor. 351. i Grixoſt. nà miſt. reçcen. Zà too dobro izreçce jedan Mudroznanaz, dà. *Duſſiaa ſuuba prij mudraa.*

4. Pijanſtuo çinij gliude priliçnee xijuini, i jos goree, jeer xijvine zadovoglnee jeſu pit tkolikojim jeſt potribba, à gliudi pijuu duakraat, i trijkraat veçchjee od potribbee. *S.* Aguſt. S. Baxil. i *S.* Ju- Grixoſt. ù govor. 58. ſuarh Matt.

5. Odkrijvaa skrovitaa: *Nijednoo skroviſtie jeſt gbdii kragliujee pijanſtuo.* Reçc. Soch. Spam. 31. S. Ambrox. kenig. od Eliee, i Poſta pogl. 17.

6. Ovoo navodij çovika nà teeskee grijhe, i nà xijvienje ne' priſtoojnoo. S. Jerol. pogl. 1. k' Titu, i S. Ambr. nà miſtu reçcen.

7. Prijmuçnoo jeſt ovuu lijkariu iznaajt. Razlogh jeſt, jeer vijno prijko razloga pijvenoo promijniujee sà ſuijm bijtie naſsega tijla, uxijgaa pluuçhju, i garlo, od ſçà paakſse zgadjaa, dasie xeedja pijvenjem uzmnaaxaa.

Sluſsaimo dakle naçin zà varovatiſse od togaa, kakono uçcij S. Aguſt. ù govor. reçcen. vellibo Sueetaz.: *Tkoſſe od togaa oslobbodit nellij zla', kakoi pijuuch ſvakij daan prikoredno dopravjeſt k' ſminanu pijanſtua, takoo uzmiçuch ſvakij daan tkojigod dijl, povraatijsse mallo pò mallo k' lijpooj ſuijtloſti trizmenoſti: Ako paak kojuuch izlijçit ſvoju brezvrednoſte ſvè ù jedan kraat, uznaknuiçhje ſvomu pijvenju obiçaainomu onnoo mnoxſtuo zatihnoo, od ſçà' paakſse zgaadjaa, da' ſijlno raſpaaljen od xeedje, çijneeçhmuſse, da' nè mone nijvit ù romuu ſtraanju, dopree reçh: da' bij vollio odabrat ſchbi ſmarx, neghsse uzdarnat od pijanſtva, nekſse ſpomeenee, da' begliee jest umrijt pò tijlu, negh pò duſſi. Za' too za' uklonit ſ' jednre ſtraanee naaj poſlidnoo xeedjee, i za' izbavitſse od takooga roſkoga zla' nekſse darxij mooga ſuitta, dokleesse mallo pò mallo ſtisnee na' ſabienij obiçaaj trizmenoga pijvenja.*

SCTYVEENJE VI.

Od ighraa, i skaakanjaa, olliti Kookaa.

Upit. JElli ſtuaar nè dopuuſtienaa zabaujatſse o ighram, ikollima?

Odgr. Ighreſu nykee dopuuſtienee, a nikee nè. Vid. Armil. rijc. Koll.

Kraagl David ighrao jeſt prijd korabiom Gaſpodinovom. Maria Seſtra Moixeova, i Aronova ighraaſses' inijm xennam Xudinskijm nà izlaziſtiu iz Egipta, i pijvaaau uz buubgnje ù ruuzi slaue Goſpodinove, govoreçh: *Pijvaajmo Goſpodinu: slaunobo jeſt uzvelliçaoſſe, kognjn, i uzjahaauzu ſvarxe iz Moorx.* Izaſ. 15.

Takoojer uçiniſse, i kçhjeri Izraelskee, kadſse upuutiſsee ſuſriſt Davida, Saula, tkojiſse uratiaauu dobbitnizu plijnom ohologa Goliee.

Upit. Nè bijliſse moghlo i ù naſsa dobba ighrat brez uvrijdienja Boxjeega?

Odgr. Bij do iſto, kadſse bi çinilo zà poſçtenuu zabavu brez ſmutgnjee, i poghibili trizmenoſtii. Toom ſuarhomnijkaa çegliaad varſtnaa, i poſçtenaa ighrajuu, i veſselleſse nà pyrima, a goſtbam s' priateglma.

Upit. Tkojee ighre dakle darnijs zà nè dopuuſtienee?

Odgr. Sçtoſse çinee zà raſsbinu, i mlohauſtuo moju mladexju raſpuuſtienom, a naulaſtito ù miſtima nè podobnijm i ſumgnivijm.

Upit. Takovee dakle ighre maaskee jeſſu Boggu?

Odgr. Do iſto: jerſse çinee mnoogheeſtuaari udovijvee, i protijunee poſçteniu, i çijſtochi.

Upit. Tkojeeſu too ſtuaari.

Odrg. Taſçtee rijçi, bluudnij, poglieedi, tijzania nè poſçtenaa, mijzania brezrednaa, govoreenia popuzijvaa, garlienia, sà ſvijm dilla poghibijvaa a naulaſtito ù takijm prigodam. Zà too ighre tee varſtee odmetiuu SS. Otzè, S. Aguſt. ſuarh. Pſalm. 31., i govor. 13. od

vrijm-

Digitized by Google

vrijm, S. Ambrox. Kgnig. od Eliee, i poſta pogl. 18., S. Iu. Grixoſt. govor. 49. ſuarh Matt.

Upit. Bijlli imao prilike ovomuu priklonitee, zà odaleçat mladeex raſpuuſtienuu od zabavee ighraa?

Odgr. Bij. U' Darxavi Laonskooj ù Franzi (kakonoſam çujo od kurata togaa miſta) ighrajuuçh nijkij nà jednomu moſtu, tkoji, premda prijtuard, ù çias puçce, i çegliaad paauſſi ù uoddu, utoppiſseeſse.

Jaaſse jos ſpominjeem, daſam vidio jednu prigliubodiunizu vellikuu ighraçizu, tkojaa prijdamnom ighrajuuch s' gnjeezinim Hotmjkom, poslij kadſse umorij ighrajuuçh, pò pravednomu Boxjeemu ſuudu iz nè naada izdahnuu. Kantiprat. Kgnig. 2. §. 15. 115.

Upit. Jelli barx grijh, i ſtaat gledat ighre?

Odgr. S. Jv. Grixoſtomo ovakoò odgovaraa: *Prem daſſe zgoddit moxe, da çegliaad pomgnivaa gledajuuch ighre, praghnuutaa, i zvaanaa nè chjuuteeſse na' raſtlinu od raskoſſiee odijchjee, i tkojeegod Krijvee xeliee, ſa ſvijm ſtò druggò jeſt ikad zamijſſlatſſe s' grijſſima inijh, negbſse dijlnik uçinit?*

Upit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao onnee, tkoijſſe nasladjujuu od pijvania, ſtoſſe çinij kadſſe ighraa?

Odgr. Jeſt. Seſtra S. Petra Damiana jeerſſe bijaaſſe jednooç ſaamo naslaadila sluſſajuuch jedno takoo pijvanie, ſtaa zà 18. daanaa ù Cjiſtilu, kakono onna iſtaa objaavij nijkoomu Sveetzu.

Upit. Jelli vellijk grijk ighrat ù daan Sveetaznij, kadſſe ù Zarqu Boogh faalij, i çineeſſe Duorbe Boxanſtuenee?

Odgr. Jeſt, kakonoſse vidij pò Slijdeechjooi priliki. Prijpovijdajuuch S. Eligio nà daan S. Petra ù nijkoomu Sellu kod graada Nojon, kaaraſse ighre, uçijtania, i ſtuaari ovakee, ſtò bijaaſſe nè mallo xao miſtianima pomgnivijm prijko reeda uzdarxat ſvoja uſtanaaa, i opaakaa zlaa dilla. Stvaar poſtupij tolikoo ù naprijd, dà naslijduuçhjih Sveetij ſvijſtit zamiisliſſee ubbitga. Too oon izaznadde, i tolikooſſe nè priſtraſſij, dalli xelleech prolit ſuoju karu' zà poſſtenie Boxjee, tò veçchjeejih naurij kaarat, i ſvijſtit. Napokoon viddeech, daſse zà maan truudiaaſse, pomollij Goſpodina, dà zà dobroo tijzijh duſſiaa dopuuſtij, da vujdee ù gnijh Diaval za' nijkoo vrijme. Takoofse dogodij, i peetdeſſeteriza iſtijh pomaamijſse, i takoo za' cijloo godiſte oſtaddoſse, tkojee doſpijvſſiſse, Sveetaz çineechjih prijdaaſse doveſt, çuarſto pokaaraa, i oskroppijuſſijih voddoom blagaslovienom na' daan iſtee Sveetkouinee, izbauijijk blagoslouom, od oblaaſti Paklenee.

Upit. Nè bijlli bijlo bogliee preſt, orrat, olli çinit druggaa dilla rabotnaa na' daan Sveetaznij, negh zabauiatſſe o ighri?

Odgr. S. Aguſtin odgovaaraa, da magnjee zla bij bijlo povaſdaan orrat. Zboren. 3. ſvarh Iv., tomaç. 1. ſuarh Pſal. 32., Saabor Toletansk. III. pogl. 23.

Upit. Nij jelli iſtina, da' Zarquenizima velle veçchjee negh inijm, nè priſtoji zabaviatſse o ighri?

Odgr. Dò iſto: i *Boogh* velle kraat too ukaazaa, xeltoko pedipſſijavajuuch gnijh.

Ighraaſse Ludoviko Aribiskup Magdeburga ù ſuojooj Polaçi graada Klaven ſuojee Darxavee prijd mnoxtuom Goſpojaa, Kadſse okolo pool noçchi nazrij mallo oggnia ù jednomu Staanu daga i dilte moggaatse ugaaſſit. Nijſſta magnjee tolikij ſvijh ſtraah naskoçij, daſse jedan prijko druggoga natarpaſſe na' uraata roçaa ſtaana za' pobighnut, poraad çeſſaa Kucchja s' teeſtraanee, nè mogguuch podnijt texinu, puçce vellikijm urnebeeſſiom, i Aribiſkup paauſſi na' lijſtue kamenske s' Goſpojoom, s' tkojoom ighraaſse prij ruuzi ſa 300. oſtaalee çegljaadi umrij sjutra daan.

Za' too jeſt, da Zarquenizima nauſlaſti-

laſtito zabranjujee Saabor Agatenskij bijvat na' goſtbam pijrnijm, kakonoſſe od zgoor jeſt izreklo na' ſctijveniu 5.

Upit. Nij jelli iſtina, dasse ù ighram neçhie kraat zsadiajuu mnogga ne' priſtooinaa?

Odgr. Jeſt, kakonoſse moxe vidit pò izreçcenijm prilikam, i tò veçchiee pò onnijzijm, ſctoçhiu pouidit.

Sijnoui Izraelskij uvrijdiſsee Boggà ù ighri, à Boogh pokaaraa ſuoje uvrijdienje ſmartiu 23. iſtijh. Izass. nà 32.

Sijnoui Beniaminoui umaknusse kçhjere Siloue, kad tee igraaun. Sudz. 21.

Glaaua Karstiteglia bij dopuuſtienaa kçehjeri Erodiadnoo/ zà uzdaarie, ſctò bijaasse ighrala pò çhiuudi Erodouoo/. Matt. 14. Mark. 6.

Vpit. Grijſſieeli barx tesko gliudi, tkoji zà bilt nà ighram priobukujuusse ù xenskuu odijçhju, à ovee ù Muskuu?

Odgr. Ceeſtosse toom zamijnom lijpo ugaadjaa, dasse iſpunnee poxude puttenee, i mnogghee inee zloçhje, budduuçh kadgod od veçh iſtina, dà *xenna s'odijçhioom skuppa i ſraam svukuiee.* A' ù drugè zak. nà pogl. 22. iſtijeemo zabranu oçcituu: *Neeçhiesse obukovat xenna odçhioom gliudskom, nij çovik sluuxitçhjesse od odijçhiee xenskee, pogardjiuba prij Boggu jeſt tkò çinij ovaa.* U' iſtinusse ne' çijnij toodillo, dà jeſt doſtoinoo grijha ſmartnoga, kadſse çinij zà ſaam uzrok od uitrenoſti, i brez fmuutgnie, i mijsli, olli poçhibijli bluuda, kakono uçcee S. Tom. i Caietan., i s' gnjima Navar. ù Enkirid. pogl. 23. brooj. 21. Vid. Saab. Gangresk. na' pogl. 83.

Upit. Onnij, tkoji poraad gliubaui Boxjee budduu pogardit ighre, neechjeljih barx nadaarit ù Raju Goſpodin?

Odgr. Hoçchje dò iſto. Nijkij koludar Reeda S. Dominica nahodeeçhsse jednoç ù kuçchi jednee Goſpojee, mnoggo povedenee za ighram, upijtaajee: Bijlliſse za' jedan daan uxdarxala od tee zabavee, kad bij dò iſto znalla, dachje za' çijloo godiſte imat ſvaa naslaadienja; olli, dasse bij za' jedno godiſte oſtauila ighree, kad bij znalla pò vas ſuojooi uijk takoo uxijuat; i odgouaarajuuch onna, da' dragouogno zakraatila bij ſebbi naslaadienje ighree za' jedno nè ſaamo godiſte, i daan, kad bij dò iſto znalla uxijvat pò uas ſuooj vijk. Tadjooj koludar reçee: A' za' ù uiſke uxijuat ù Raju s' Issukarſtom, s' prijblax: Divizom, i oſtaalijm Sueetijm, ne' bijlliſse odrekla od taſctinaa, i gliubaui Suijta? Tuute oſtadde onna zamijslienaa, paak reçee: Suidoçimi, da' i ù Raju imatiçhiu tuu zabavu, i euome mijnuu. Uz too koludar prinessejooj nijkaa reçcenja Pijsma, i izreçce: Da' nijſcta ne' imadiavu çinit ighre Suijta s' blaxenstuom uijçgnijm, ſcto jeſt jedan skup, i uuxjuamie suakooga dobra, inzako slijdito bij, da' ne' ighrauuçhsse ù Raju, Sueetij ne' by byli sa' ſuijm blaxenij. Too çuuſſi onna, obetaa, dachjesse ù naprijdak uzdarxat od ighrania, i ſuijuuh taſctijnaa Suijta. Do' mallo godijstaa çeſtito prijmijmuu, i priblaxenaajee Maaika Boxjaa s' mnoxtuom B. Diuijzaa pouedde ù Raaj, za' uxijuat plaatiu, ſcto bijaaſse pogardila naslaadienia ouogaa uarrauoga Suijta.

SCTYVEENJE VII.

Od pogleeda nè çijſtijh.

Upit. JElli puttenij grijh, da' çouik gledaa u' obraz xennu, olli xenna çovika?

Odgr. Nè: budduuçh, dà ne' velli ſaamo Goſpodin: *Tkò buddee glédat xennu, jurve bluudin jeſt ù ſarzu ſuoomu;* dalli: *Tkò buddee gledat xennuzà poxellijee.* Takoo dà oudijſse nè zabranijee pogleed, dalli gliubau, ſctoſſe od pogleeda poradjaa, kakono tomaçij S. Ambroxio ù piſt. 117. Rekoh, *ſctoſſe poradiaa od pogleeda*, zeer iſpovijdaa S. Baxilio, dà i pogleed iſtij nij jee brez

Digitized by Google

poghibyli, kadſſe upraviaa çegljadetu druggooga ſpolla.

Upit. Kak› dakle morchichieſſe obçhit s' iskargnym, ako gledat jedno çegliade ſpolla razlikoga ny jee brez poghibyli?

Odgr. Velly S. Aguſt. ù piſt. 107. *Akoſſe pogleed ſrittaa s' tkojeom nennom nekſſe nè uſtaviaa, jeer kad hodijs, nè braanitiſſe gledat nenne, dalli pixellitjih, olli od gnij bijs pixellien jeſt grijſnaa ſtuaat. Nè mijslite, daſſe tyzanjem ſaamo, olli gliubaviu ſvidogij nedja, dalli kadgod i pogleedom. Nè rezzimi, dà ſarze tuojee jeſt çijſtoo, akoſuti oçci nè giiſtee. Kad ſarza na' ſramotu jezika, tkoji munçij, zamyslio beſſidee meju ſobboom od nè çyſtyh ſtuaaryh jezikom pogleedjih, i gliubavju pixellynia naslaadiujuusse od zamijnitoga goreenja, prem da' tylo nè oſtajee oſquarnienvo, çijſtochia ſillovaanaa jeſt odylitſse od çhjuudijh. Tkosse zabavjaa gleedat, i byt gledaan, nè imaa jur mijslit, da' ny jee, çineech takee ſtuaari, vidien od itkogaa: von do' iſto jeſt vidien, i od tkooga magnjee mijslij. Dalli buddi takoo, da' oon jeſt skrovit vidynju gliudskomu, ſtochie byt paak, buddxuçh vidien od onnogaa, tkoji ſvakaa iz viſſinee vidy, tkoomu niiſcto moxeſſe skrijt. Hoçchjeliſse barx virrovat, da oon nè vidil, jeer i tolikim uſtarpienjem vidij, tolikom i mudroſtiu? Nekſse dakle boji çovik ſveetij bijvat nè mil Boggu, ktijuuch zlo' odraaxat xenni &c.*

Upit. Jelli barx poghibjivoo, i nè dopuuſtienoo gledat pomgnino, i xelno ù obraz jedno çegliaade razlikoga ſpolla?

Odgr. Ako nè imaas drugguu mijſal, neggoga gledat xelno, neeçhie bijt veçhieega zlà od onnogaa, ſchò jeſt ù jednomu dillu iſpraznomu, tkoji ne' imaa ikakovee zlee ſvarhee. Nijſchta magniee tee xelie nijſu brez vellikee poghibiili, gledajuuch navlaſtito varſtu, i pripravu çegliaadi, i okolijs vrijemena, i Mjſta &c. Odklee jeſt, dà upatſchteno zagleedat ugliudnee xenne pram ſobboom, à navlaſtito ù gniouiſm kuçchjam ſaam s' ſaamon, poslij obida, olli veçeeree, jeſt dillo iſtinitee poghibijli zà Mladeex, budduuch dà takij pogleedi çinee, dà laaſtno pameet zaçmee çegliaade vidienoo, ne' ſaamo kakono lijpoo razgleedanju, dalli i kakono naslaadjivoo tijzanju, poraad tkooga zamijslienja slijdil narauskim naaçinom naslaadienje ù gliubavi, maknutje ù karvi, i odmetnuutie ù putti. Evò tkolikaa zlà od okka zlò çuuvanoga izhodee. Poojdimi ſad ukorit Zarkoſchijuſtuo Iſſuſſa Sirakova, ako vellij: *Opaçijee od okka ſchto' ſtuorenoo bij?* 31. Nadoſtavi paak dà nas obçhienil ne' priategl çinij i oon ù tijzjim prigodam ſuoju duuxnoſt, napuniajuuch pameet prilikam ogleeda vidienoga tkojee mallo pò mallo blaznee gliubau, i navodee narau.

Upit. Cynijlitſſe faaliuoo, i podobnoo ponijznoſti, i poſchteniju, dà Divoojke rasoono odijuenee, i naghijzdaanee oçcito ſeetajuu za' vidit, i bijt dienee?

Odgr. Nas Goſpodin ù S. Marku na' 7. broji ne' ſraamnoſt oçciunh, i pogleedaa meju onnijzijm ſtuaarma, ſchtò ofquarniujuu çovika, i izhodee iz jednoga ſarza ne' çijſtoga. Ovaa jeſt zlaa ſluuxba, ſchtò ne' mogaſſe podnijt od kchieriſh Siona Prorok Ixaia: *Kchjeri Siona hodissee pruxenijm vraatom, i migganiem oçciuh hodjaavu, i pleskaavu ruukam, i nareedienijm koraçaajem puſtuupaavu.* Ixa. 3.

Imadiaaſſe dakle razlogh S. Baxilio prilikovat xenne takee uarſtee Baxiliſku, jeer, kakono i oon, noſſee ſmart ù oçcima. Vid. goudr. 26. Grixoſt. ſuarh Matt.

Upit. Schoſſe moxe zamiſlit od xenaa, tkojeeſſe takoo uzdarxee, i podnoſſee?

Odgr. Kakonojih çinij Duuh Sueetij ù Mudroſvit. Iss. Nav. poſl. 26. *Bluuditch xennee ù uzviſſivanim oçciuuh,*

Digitized by Google

i ù ſtreppavizam gnieezinijm poznatchjeſſe. Kakono da' bij rekao: Ne' çijſtochia Sarza xenskoga ſctijeeſſe ù'oçcima, i ù obrazu, kadjih zduixee za' zagleedat, jeer oholoo okko jeſt biligh ſarza uznoſſitoga, A' ako jeſt ſarze oholoo, jeſt i ne' çijſtoo, budduuch ne' çijſtochja çhjeer oholoſti, kakono çijſtochja ponijznoſti; ollis da' raſpuſnoſt oçciuuh jeſt jedan porod od raſpuſtnoſti pameeti. I ù iſtinu oçci sluuxee za ſtraaxu poxudam brezrednijm: *Oſciſu ù gljubaui vodzi.* Poraad togaa uzroka Zaleuko Zakonoſſa Loktenskij, ktijuçh iz ſuooga vladanja iſkoreenut prigliubodinſtuo, nareedij, da' prigliubodiuniku oçciſse iskoppajuu. Vid. Elian. Kgnig. 3. razlik. povydan, pogl. 24. S. Gargur. Kgnig. 21. Chjudoreed. pogl. 2. i S. Baxil. Kgnig. od Divizanſt.

Vpit. Akoſſunam uzrok tolikooga zlà oçci, bogljee by zà naas bylo, daſmoſſe slypij porodili,

Odgr. Demokrito Mudroznanaz takoo çyniaaſſe i zà too iskoppaa ſebbi oçci, govoreçh: Dà nè mogaaſſe gledat xenne, daſſe ù iſtoo dobba nè by chjuutio gennut bluudnym poxellijnjem. Dalliſſe Tertulliano ruugaa, i vellij: dà jedan Karſtianin moxe s'pomoçhi Boxjoom sluuxitſſe od ſvojih oçciuuh zà gledat xenne kadmu jeſt potribbitoo, i nyſcta magniee uſteeghnut poxellijnie bluudnoo.

Upit. Nè razgleedaavaſſeli barx slouno ovij Mudroznanaz, ſctò naas naucy Iſſukarſt ù Evangeliu: *Ako okko tuoje ſmutjujee tebbe, iskoppaajga, i odbaazi od tebbe.* Matt. 18,

Odgr. Nyſcta magniee; jeer too izreçcenje, i tkoliko ù chiuutſenju slounomu, razumitſſe imaa nè od okka ù ſebbi, dalli od sluuxbee iſtooga, tkojaa ako jeſt zlaa, uvodij duſſiu nà grijh. Spametnijaa od Demokrita by ù tooj ſtuaari nijkaa koludriza, od tkojee povydaa Sofronio, dà potiçcuuchjee nà grijh jedan Mladich, tkoji vellizma jee gliubiaaſſe upijtaaga: Sctomu ù gniooj draxiee bijaaſſe, i odgouorijuſſi vooj, dà razaxganie gnieggovee gliubav. hodiaaſſe od gnieezinyh oçciuuh, uzee onna noox, iskoppaajih, zà iſtarghnut skuppa prigodu od ſmuutgniee, i bi jedno reçhmu: uzmi ſctoſſi zagliubio, i priſtanni potizzatme: zà too Mladih pokajaan, razvidij ſuooj xyvot. Zà too izreçcenie S. Mattia imaa razumit, nè od ſaamoga pogleedanja, dalli od gledanja s' poxellijnjem, i jeſt priliçan onnomuu druggoomu: *Ako tko buddee gledat xennu* ec. I hoçchie reçh: Onnakoo kako jedan nè mochnyk slobbodno podaavaa rizat ſvakoo vudo ſvooga tyla, prem dà plemmenittoo, i potribbitoo, kad ù toomuu rizaniu ſtoji, i viſſij zdravie ſveggaa tyla: takoo ty zà obraanit duſſiu tuoju od naajgoreega zlà meju ſuijma, ſctò jeſt grijh, imaas odçijpit od ſebbe ſvè ſctoti sluuxij zà prigodu, i ſtuppizu zà paſt, i budditi tolikoo draagh tkoliko ruuke, olli oçci, olli akoſſe ſctò drugoo nahodij radoſtnoo, i koriſtnoo, zà gliudskoo obçhienje, lypooſt ſctò blaazny, slobbooſt priategliaa, druuxbaa rodbinee, xennee, dizzee, akotiſu zà ſtuppizu zà paſt ù grijh, odrixi, odſijzi, bixi; Kadgodçhjeſſe tuoja mlohavaa narau poraad xalloſti truudit, dalli zà ſuaa ouaa nè maari.

Upit. Imaddoſſeeli paak uellikuu pomgniu Sueety od ſvojih oçciuuh?

Odgr. Dò iſto, Prrj ſveetij Job ſuidoçiaaſſe, dà bijaaſſe ugovorio s' ſvojim oçcima dà nè bij jih raſtuorao zà gledat xenne, à navlaſtito Mladize poraad ſtraaha, dà nè bij uppao ù mijsli, i poxellynja bluudnaa, i takooſſe odçijpit od Bogga: *Vçinih sloh s' oçcima mojim, da' nè bij nij pomislio od divizee.* Job. 31. A paak dò mallo polij: *Tkolibo dijl bij imao Boggh od zgoor, i baſctinu ſvè mogguuchij od naajvissjih?*

S. Tomas Aquina takoojer, prem damu Angeli bijaajuu ſteeghli, bokke paaſſijom cijſtoçchjee, nè zapuuſtij çuuvat ſvoje oçci prijpomgnivo, i ubighnut nè gledat xennè, kakono tolikee zmaje, budduuch obiçajan reçh, dà kad od naſſee ſtraanee çinymo, ſctolmo du-

Digitized by Google

uxnij, Boogh nàas braanij ſvojoom mil. loſtiu, dalli paak dopuuſtiaa dà pad. deemo, kadſſe pò nama iſtijm poſtaujaamo nà poghybil.

Joſſteerſſe povijdaa od Alfonſa Rodriguez koludra, dà ù 40. godijſtaa, ſſtò bij vraatar jednoga glaaſſiovitoga Manaſtijra nè pogledaa ikad ijednuu xennu ù obraz.

Upit. Jelliſſe zloo dogodilo kadgod onnijzijm, tkoji nè çuuvaſſee ſuoje oçci?

Odgr. Jeſt. David uſtaauſſi pò obidu i zà ſna, i ſeetajuuçh pò çardaaku ſvojee polaſee, zgledaa xelno jednu xennu, ghdijſſe umijvaſſe nà çardaaku ſuojee kuſchjee pram gniemu, i poraad togaa ogleeda, gannuut poxellijniem puttenijm uppadde ù prigliubodinſtuo.

Upit. Nahodeeliſſe tkojigod pogleedi gorij od onnijzijh, ſſtò dò ſad immenovaſmo?

Odgr. Nahodee: jeer gledat zloom pomgnjom, xenne pò ſtranaam ſramotnim jeſt ſmartnij grijh, budduuçh too dillo ù ſebbi uelle nè doſtoojnoo, ſuprotijunoo poſſtenju narauskomu, i tkojee vellizma potiçcee nà bluud. Vid. prilik. duajuu, Starz. ù Daniel. nà 13. Akoſu paak pogleedi uprauienij k' jednomu çegliadetu iſtooga ſpolla, olli ſebbi jeſſu protijva poſſtenju, i velle poghibjivij, i malo nè ſvakda miççuu odmetnuutje ù chiuutienijma; zà too pogleedij takee varſtee nyſu i brez teeskoga grijha, kadſſe çinee brez potribbee, i pravednoga uzroka.

SCTIJVEENJE VIII.

Od Cjeloovaa, i od Tijzanjaa nè poſſtenijh.

Upit. IEſſuli dopuuſtienij Cjelovi?

Odgr. Cjeloou podaan poraad priateglſtua pò obiçaaju Naroda, ù ſebbi jeſt dopuuſtien, budduuçh jednò zlamenje izvanskoo, i pokazavjiuoo dobrohotijnja, i ſluuçenia Sarzaa, utemeglienoo ù ſvezi Rodſtua, olli Zakona, kakono meju parvaſnijm karſtianima, olli ù druggoomu uzroku poſſtenomu, i zà too naslaadienje, ſſtoſſe od gniegga zgaadjaa, kakono izhodeeſhiee od uzroka poſſtenoga, i dopuuſtienoga, jeſt takoojer poſſtenoo, i dopuuſtienoo, S. Tom. 2. 2. pijtan. 154. çlaan. 4. Velliaaſse S. Pavaal pijſſiuuçh Rijmianima: *Pozdraviteſſe Zaminite ù celovu Jueſtomu*. Rijm. 16. Kor. 13.

Dalli akoſse çeloou podaavaa meju çegliadma nè oxennienijm, i poraad naslaadienja putenoga, ſſtò chiuutee, jeſt nè dopuuſtien, i grijſſian, prem dà tkò çelijvaa nè razumij druggooga, naslaadienja, negh ſſtoſſe ſaamo poradjaa pd togaa celova, i jos mijslijuſſi, da' nij jee poghibijli od priſtanuutja. Razlogh jeſt, jeer celoui tee varſtee prikazujuu xijvijee dillo poglavitoo bluudnoo, i moçhnijee od pogleeda zaoſtrijuajuu oſtane çhiuutienia bluudnoga. J ù iſtinu ako pogleedi imaduu tolikuu ſnaagu zà uzbuudit na' bluudnoo poxellijnje, kakono izrekosmo, tkoliko veçchjuu imatiçhjee çelovi, tkoji velle veçchjee, i oçcitijee prikazujuu s' mijsliu dillo nè dopuuſtienoo, kakono prijd oçcima, tkoomu na' nijkij naaçin podaavajuu poçeetak sluuçenjem obraza, i lijſza.

Upit. Imaasli priliku tkoogagod Sueetza, tkoji nijkad ktijdde, daga celujuu?

Odgr. Jmaam. S. Euxebia Biskupa Vercellenskoga poveddoſſee Roditegſi gnieggovi jos dijtetom ù Rijm, tkooga Papa iſtooga immena karſti, i oçeitoga Angeli na' Karſtienju darxaſſee. Uzdarxaaſse pò vas ſuooj vijk Dijvaz, i kad bij Karſtien, nè dopuuſtij, daga ijedna xenna dotaknee nè saamo, olli celujee, dalli nij iſtaa gnieggova Maajka, nè da' tuu nenauidiaaſse, dalli grijh. Xeſtokoga zagliubij nijkaa Gospoja, i naghloxelno traaxechga, nijkad mogguuçhje bij, damu natraaxij kuſçhju, prem da' jee dobro znadiaaſſe; takaa bijaaſse ſtraaxa, ſſtomu Angeli çiuiaavu, tkoji izvarſno gliubiaavu çiſtoçhiu, i pò ſvuu nooçh ſmuuzalaſse

Digitized by Google

jeſt pò puutijm. Poraad çeſsaa oſſittijuſſiſe od çudda, i od svojee krijvinee, doojde s' jutra daan skruuſſiena hittitſſe prijd nogghe Euxebiove, pijtajuach proſtienje, i iskazujuuch ſvoje opaakoo namiiſlienje.

Upit. A' od inijh tijzanjaa ſchò vellijs?

Odgr. Akomi beſſidijs od tijzanjaa, ſchoſse ruukam çinee obrazima, i oſtaalijm dijlima poſchtenijm od çegliaadi nè oxennienee, odgovaaram, daſmo onnakoo darxaanij mijslit, kako od zgoor izrekoſmo od pogleedaa. Dalli darxi ſuakda na' pameeti reçcenje Apoſtola: *Dobroo jeſt xennu nè dodit.* 1. Kor. 8. Svarh tkojih rijçijh beſſideeçh jedan Sueetij puuſtigniaak velliaaſse: *Synzi ſoolſſe çiny od voddee tkojooj akoſſe priblyza, udyglſſe raſtaapaa, i ghinnee. Takoo çovik izlazy od xennee, dalli akoſſe k'ovooj primaknee, razçyniaaſſe, i dohody nà magnjee.*

Drugghij S. Otaz ovakoo velliaasse ſvojim Uçcenizima: *Dobar jeſt dan, i dobraa jeſt zemglia, dalliſſe od obbajuuh skuppa ſmijſſianijh çinij ghniuuſnij kaal; i hoçchiù reçh: Dobraa jeſt çovijçjaa ruuka, i takoojer xenskaa; sà ſuym zym akosse meju ſobboom ſhijskajuu, çeeſto poradiajuu zlee mijſli, i xelje. Napokoon, tkoosse buddee dodit pakla, oſtatchie oſquarnien od gniegga.*

Tkoliko paak od tijzanjaa, ſchoſse çinee pò ſramotnijm vudima, ſvakdaſu ſmartnij grijſſi, kadſse çinee poraad naslaadienja, ſchoſse poraadjaa od togaa tijzanja, prem daſse nè imaa mijſal prooit ù nà prijd. Ouakoo S. Tom. i Cajetan. 2. 2. pijian. 254. çlaan. 4. Navar. ù Enkirid. pogl. 16. brooj. 13. Vid. Apoſtola ù gniegg. piſt. k'Galaz. nà 5. *Oçcitsaa jeſsu dilla purti eç.* Ghdij nè çiſtochja, ſchoſse vlaſtito uzdarxij ù nè çijſtijm dodijvanjima, brojiſse meju grijhe, tkoli odmetiuu od kragljeſtua Boxjeega, Od ovijzijh nè çijſtochjaa beſſidij mnoggo nà sbiglja S. Cipriano: *Dò iſto ſaſtanuutie iſtoo, iſtoo garglienje, iſtoo razgovaranje: i çelyvanje, i sà leneçhijm duajuub ruuxnoo, i ghniuuſnoo ſpaavanje, tkoliko pogardee, i krijvine obgarljaa?* Piſt. 63. Pomp. Poraad togaa S. Baxilio gonoreeçh od potribbitijh pomgniaa, tkoçhieſse uzdarxat çijſt, oznaniujee naas, daſse pazijmo od tijzanja, ſchò jeſt çhjuutienje nad inee poghibijvilee: *A' tijzanje, kakono prij poghibijvijee od ſuijuuh çhiuutienjaa, i prij nè milloſtno lagodeeçhjee, i inaa çhjuutienja ù ſuoja naslaadienja namamiujuuchjee; nè oſquarnienoo, tkoliko veçchjoom pomgniom buddee moggao çuvatichie.* Kgnig. od praav. divizanſt.

Upit. Kakono çijniis, dakle tribovatçhje uxdarxatſse nè dotaknut nè moçhnijke pò ſtranaam ſramotnijm, kad too potribbitoo jeſt za' lijçitjih?

Odgr. Nè: jeerjih tijzat ù tooj, i druggooj prigodi, ſchò jeſt pravednaa, i potribbitaa, nij jee grijh: jeer tad takovaa tijzanja jessù poſchtenaa, i prlliçnaa praavomu razlogu. I ouakoo obchieno çijnee Nauçitegli.

SCTYVEENJE IX.

Od zalihnoſti, i prikorednoſti xenskee ù odijvanju, i ghijzdaniu.

Upit. GRijſſieeli barx xenne, kadsſe zalihno ghijzdajuu, i odijvajuu?

Odgr. Mnozij varſnij Nauçitegli potuardiujuu, da xenne gladdeechſse, noſseeçh parſſi odkrijvenee, olli pleçhja, sù vijſſiee ghijzaajuuchſse, i iznoſseeçh razlikee naaçine odijçhiee, ſmartno grijſſiee, à navlaſtito kadſse nadmetjuu nad mogguuch ſtuo ſuooga imaanja, i bijtia, i iznoſse nouine ù obuki protijva obiçaaju ſuooga Miſta.

I naaj parvo vellee onni, poraad ſmuutgnjee, jeer takovaa ghijzdanja uzbudiujuu gledajuuchjee na' bluud, i na' poxellinjee tee çegliaadi.

Druggoo: jeçr prinapraviajuu ſtuor Boxji, i naſtojee prinaçiniatsa: ſchò paddaa ù pogardu gnieggovu.

Treſchjee: jeer Piſsmo, i SS. Otzi

pry

Digitized by Google

prij teesko kaaraju tuu prijkorednoſt. *S.* Petar ù piſt. 1. pogl. 3. 1, Timot. 4. Ixai. 3. Vid. S. Baxil. ù govor. bogatzom lakomijm? Cip. ed dobr. xijv., i odijch. Diviz. Tertull. od xensk. odijch. i ghijzd. Nazianz. protijv. xenraskoſnoſse odijvajuuchijm, i ghijzdajuuch. *S.* Ambrox. ù nagovaar. diviz., i oſtaalij.

Proçijna dalli obchienaa Nauſitegljaa inaako darxij, govoreech, da' zalihnooſt ghijzdee nij jee pò ſebbi ſmartnaa, dalli saamo proſtnaa. Rekoh, *pò ſebbi*; jeer na' mijrno moxe bijt ſmartnij grijh poraad tkoleegod zloſchjee izvanskee.

Upit Sctò razumijs *zà zloſchtu izuanskuu?*

Odgr. Naaj parvò sluu ſvarhu, i krijvuu mijſal, ſctò bij tkogod moggao imat ghijzdajuuchſſe kakono nà priliku dà by çinio ſarzem, zà namaamjivat nà bluud.

2. Ako taa zalihnoſt jeſt zabraanienïa pod teskij pedips Prokleſtua, olli drugghy, i takij pedips bijo by ù obiçaaju.

3. Mallaa çyna, ſctoſſe çinij od iskargniega, kad poraad takovijh ghijzdaa tkogod zaçmee takovuu çynu od ſebbe, dà dopree kudit inee, kad poraad gliubavi, ſctò noſſij ovakouym taſctinam, zà nyſcto çyny ſpaſſeenje iskargnieegga, mallo maareech, ſmutiujeeliſſe, olli nè.

4. Prymaa joſcteer ovaa zalihnoſt jednu zloçchju izvanskuu od poroodaa, kad ghijzdatſſe by bylo tkomuugod uzrok od kradgniee, od nè plaatianja vlaſtityh dugoovaa, od nè çinyvania almuſtua, kad jeſt darxaan pod pedips ſmartnoga grijha çinitga.

5. Od prigliubienjaa, too jeſt, kad tkogod tolikoo prigliuby ghyzdatſſe, dà ù toomu ghizdanju dopree poſtavit ſvoju poslidnuu ſvarhu, i gottou jeſt ſmartno ſagryſſit xà doteçhga.

Dalli bilixi, dà Nauſitegli obchieno darxee, dà uvoddit tee naaçine odychiee nè obiçaainee, i hodit oçcito parſſima odkryvenym, ghdy ny jee obiçaaja, jeſt teexak gryh poraad veçchjeega mogguuchſtua, ſctò imaduu ſtuari nè obiçaajnee zà gannut: dalliſſe ty naaçini imali by iskoreenut iz Darxavaa, ghdyſu ù obiçaaju, jeerſu tolikee namame nà bluud,

Upit. Dalliſſe nè moxè zataajat, dè xenee nè gubbee mnoggo vrymena izpraazno gladeechſſe, i ghijzdajuuch?

Odgr. Pry iſtinito beſſidijs, i veçchjee kraat iſteexe ſuze iz oçciuuh Sveetijh *Boxjih*.

S. Biskup Nonnio razgleedajuuch Pelagiu, tkojaa nettom vujde ù Zarquù, priteeghnuu k' ſebbi poraad lypoſti kypa, i razbludee ſvooga vreeſſia occi, i ſarza ſuijunh, gorko poçcee cuylit, Od ſctà upytaan, odgovory: *Duy ſtuaari navodeeme plakat: jedna izgubbytje tee xennee, à druggaa, dà jaa, tkoji iſpovydam, daſam Karſtianin, nè çinym tolikoo zà odraaxat Boggu, tkoliko ouaa zà omillit gliudma.* Tuu paak obraaty *Boggu* molbam, i goruuchym prigouaaranïima S. Biskup, dà ſtuupy nà takuu ſveetigniu, kakono jeſt uidit ù gniegou zyuotu nà 8. Liſtopaada.

Upit. Çineeli paak xenne ſtuaar prijſtoojnuu ſvoomu poſcteniu odyvajuuchſſe tolikoo raskono?

Odgr. Nè by moghle barx goree uçinit, zà dajimſſe nè Virrujee. Akoſſe na' zaad obazdreemo na' daunienaa vrimena, Klaudia Diviza Veſtale by darxaanaa nè çiſtaa nè za' drugoo, negh poraad ſmionſtua gnieezinyh ryçijh, i ghdijſſe od ueçh ghijzdaſſe, akoſſe virrujee Ouidiu, tkoji od gniee ovakoo zapijvaa ù piſſmu: *Cyſtaa pravo: dalli jooj gliudi virrovaauu jur nijkaako, Vvrijdij jee jeer glaas huudij, I okrijvij ſvakojaako, Naudijpoj ghijzdatijla, Zarnee koſſe napravienee, Jezik oſctar, dà nemillaa vidiaaſſeſſe meju xenne.* Ù iſtinu tkoliko mallo oholooſt slaxe s' çijſtoçhjom viditçhjemo dolli na ſctijven. XII.

Digitized by Google

S. Cipriano ù kgnig. odyçh. Diviz. vellij: *Ghijzde, raskoſnee odiçhje, i laſctenia nè priſtojee neçh xennam nè çijſtiim, i obchienijm, i nij jee barx xennee, tkojaaſſe raskosnijee nè odijvaa od onnijzijh tkojee imaduu poſctenie pod noggama.*

Tertulliano prozyvaa xenne taſctoo naghijzdaanee *Xarſtue prij nè ſriçhnee obçhienoga bluuda.*

Vpit. Jelli ikad Boogh pedipſſiao zalihnoſt, i raskoſſie xenskee?

Odgr. Jeſt. Vidi prilike, i dogadjaaje zgoor reçcenee na' pogl. 5. Kgnig. 2.

Vpit. Ghdij jeſt nè podobnijee, daſſe xenne prikazujuu taſcto nareeſſienee?

Odgr. U' Zarqui, ghdij Apoſtol hoççhie, daſſe xenne mollee glaavom pokrijvenom poraad çiaſti Ss. Angelaa, tkoji kakono ſtraxaani iſtee, obhodee razgleedajuuçh odijçhiu mijſal, i uzdarxanjee ſvaçijee. Nut nek mallo razvidee, pruddijli gnijma priſtuupit odijçhjom takoo nè podobnom. Znaam, da bij veçchjee kraat promijslile, da' bij mnile ſuſritſſe s'Grixoſtomom, tkoji bij jih proſvijſtio onnijzijm ſvoiim oblaaſtnim riçma: *Nut mallo mijslijſli poſtuupit ù Zarquù zà ighrat, olli traaxit pijrovat, i naslaaditsse putteno? Barx zà çinitſse vidit, olli zà pripravit loxnizu pijrnuu. Nij jeo too odijçhja molleeçhiega; Doslaſſi zà proſſit od Bogga ſuzam, i vapaalima proſtienje trojih grijhaa? Zà ſcto tolikoo naſtojanie gladditsse, i ghijzdat brez potribbe?*

Upit. Xenne, tkojee ù mladoſti bijleſu taſcto xeglnee, i taſctee ghijzdajuçhſee, imaduuli barx od togaa çinit pokoru.

Odgr. Dò iſto. Na' izgleed S. Pelagiee zgoor immenovaanee i S. Paule od tkojee pijſſiee S. Jerolim nad gnieezinoo Nadgrobnizi, da' plakaaſſe proſſaſtee grijhe proſtnee ſvojee mladoſti, kakono teeskee, i gardnee. *Svijſtienaa od menne* (vellij Sveetaz) *uſteeghnut ſcto god ſuoj plaç zà uçuuat vijd potribbit nauku S. Pijſma: Odgovaarasse, nè nek jur ublildij ovoo lijſze, tkojee jednoog nè ſramotu Boxjuù oholo jeſt poſtuupale poraad rumenila na' gnieggautuorenoga. Nekſse pedipſiaa ouoo tijlo odgojenoo meju raskoſſiam. Zalihnij ſmijh nekſse zamijnij dugzhijm plaçeem. Mekahnoſt parzenijſtia, i ſvijlnee odiçhiee nekſse promijnee s' Ciliziom. Cinilaſam tolikoo za odraaxat Muuxu, i Svijtu, ſcto neechju imat çinit za' omillit Karſtù?*

Upit. Imaddoſſeeli Sveetij ù pogardu mekahnoſt odiçhjee?

Odgr. Dò iſto. S. Frano Aſſixanskij bij jedan od tijzijh, i velliaaſſe, da' S. Juan Karſtitegl doſtojan bij poraad togaa uzroka, daga Iſſukarſt pofaalij. Ako bijmuſſe podaala tkojagod odiçhja mekahnaa, iznuutra bij iſpleo nijkee konopçichje. Obiçajan bijaaſſe kadgod reçh: daſſe mekaanoſt imadiaaſſe traaxit ù polaçam Poglauskijm, a' nè ù kuçchjam ubuzijh, i da taa zazijvaa nè priateteglia naſſega priſtuupit, dalli daga oſctrima ſtraſſij.

Upit. Nij jelli iſtina, daſuſse i meju xennam vidili izgleedi pogardee od taſctijh, i Suijtounijh ghijzdaniaa?

Odgr. Jeſt. S. Franiza Rijmskaa ſuakojaako poccee naſtojat za' iznaajt naaçine za' odvraatit Goſpoje Rijmskee od raskoſſiaa, i taſctijnaa Suijta. Poraad çessaa joſcteer za' xijva Muuxa namiſtij kuçchju Goſpojaa prikaazanim pod Upravom S. Benedetta.

SCTIJVEENJE X.

Od Dangubbee, i od potribbee zà ubighnutjee.

Upit. NY jelll i dangubba jedna od prigodaa, tkojee navodee nù bluud?

Odgr. Jeſt. I Duuhiee Sueety takuu zove, ghdy pò vuſtym Ezekiela gouory od opaçinee Sodomitskee: *Euo ovaa by nè pravednoſt. Sodomee ſeſtree tuojee, oholoſt; naſſitiſctjee kruha, i obylnoſt, i dangubba gnjeezina, i kchierijh gnjeezinyh.* Ezek. 16.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Kakoſſe ikad zgadjaa, daſſe dangubbom podaavaa uzrok bluudu?

Odgr. Razloghſſe vaddy od naravi Sarza naſſega, tkoji dangubban nè moxe ſtaat, akoſſe nè zabavjaa ò dillim poſćtenym, prilaagaaſſe taſćtijm, i nè poſćtenym. Toiikoo too jeſt iſtina, daſſe obćhieno velly: *Da' gljudi nyſćta dillujuuch, zlò dillovat uçcee. S.* Juan Grixoſtomo velly: *Kako zemglja nè napunnienaa ſtablima, i ſimmenima odplodyſſe, ny veçchjee, nij magnje plodit çinij traave i dobree, i zlee: takoo ſarze naſſe, kadſſee ſlobbodnoo nahody zabaavaa potribbitij, ganuutoo od prighnuutja, ſćtò imaa, da' ſvè dillujee, traaxij zabave nè koriſtnee, i ſćtetnee.* Kako Xarvni, ſćtò vitri mottajuu, ako jim nè ſtaddee xitta zà tart, ſaami ſebtaruu, i grijzuu: takoo pameet gliudskaa, nè budduch jooj jeednee poſćtenee zabavee protyva ſebbiſſe iſtoojobratjaa, ò zlù misleeçh. Oudy jeſt, daſſe vellikomu Antonu s' Nebba reçce: *Antone, traaxitli omillit Boggu? Molliſſe, a' kad nè buddees moggao molliſſe, ruukama truudi, i ſvakda ſćtogod dilluuj.* A S. Jerolim pyſſiuuch Ruſtiku: *Dilluuj ſćtogod posla, da' tè ſvakda Djavaal zateçce zabavienoga.* Cemuu jos ugaadjaa onnaa obćhienaa Popijuka: *Saddaa ty ſćtij, a' ſad molli, ſaddaa posluuj ù naſtojanje, Takoo mukka teb brez bolli Byrchje, i kraatkoo truudovanje.*

Vpit. Imaassli prilike od çegljaadi, tkojimaſſe zloo dogodij za' ſtaat ù dangubbi?

Odgr. Imaam. David, doklee naſtojaa ò zabavi vojevania, obraanijsse od bluudnoſti, dalli kadſse dangubban ſuſtavij ù kuſchi, padde ù prigliubodijnſtuo, a' od togaa ù ubbooiſtuo.

Sanſon, doklee naſtojaa vojevat, bij nè dobbijtan. Kad dangubban poçinuu s' Dalilom, bij uhittien, i oslijpien od nè priateegljaa.

Salamon, dokleeſse zabaviaaſse ò zgraddi Templa, nè uzbojaaſse od oſtana bluuda. Nettom ſvarſſij zgraadjuu, uçiniſse bluudan, i kijpoklagniavaz.

Upit. Cemuuſse prilikujuu nè pomgnivij, i dangubnij?

Odgr. Jednooj plaauki, tkojaaſse, nijkad nè otiskujee od kraja, jednooj Loqui, tkojaaſse nijkad nè miçcee, i jednomu, guozdiu nè Koriſtnomu. I ù iſtinu, dokleeſse sluuxijmo od guozdja; ſvijtlijſse kakono ſrebro; ako paak dangubnoo ſtoji, zaarghjaa, i na' magniee dohodij.

Vpit. Dalli za' tkojee razloghe çinijs, da' dangubba jeſt priategl, i poſrijdnijk takoo glaunij bluudnoſti.

Odgr. Jeer too pokazujuu *Ss.* Pyſma, i razlozi zgoor prinoſſeny ſuidokujuu nam. A' ſćtò ueçchjee? Akò iſtoo izreçcenje Gliubavi ſuytounee oçcitujee: *Gannuutje Duſſiee dangubnoo ſtojeechjee pomgnjee. Zà* too Diogene Sinopenskij prii Laerziu velly: *Da' zabava dangubno ſtojeechyh jeſt Gliubau.* Cemuu odgovaaraa kollo Pijvalaazaa: *Ako Lynoſt ty uklonijs; Luuk poxudee bluudnee ghinee, Jeer zabavomſse razgovorys, I uxganje, ſarza ſtinee.* Ovid. A' drugghij: *Za ſćtò Egiſto bluudno skryvij Stugbjom xennom tòosse pytaa? Evoti uzrok, i razlogh xyvij, Jeer bij lijnaz ovogh Svijta.* Marzial.

Iedan vellik naućitegl zloçchjee jeſt dangubba, vellij Duuh Sveetij: *Mnogguu zloçchju nauçil dangubba.* Mudroſit. Iſs. Nav. 33. Napokon Adam dangubban ſunovraatij iz Raja; a' Apoſtol od truudaa, i od tarpienjaa bij oblakſſian, kako bilixi Grixoſt. ù govor. 1. puuku.

Vpit. Od onnogaa, ſćtoſse dò ſad jeſt izrekło, dohodijm ù poznanie, da' jos i ſan jeſt vellik nè priategl çijſtoçhjee.

Odgr: Dò iſto. Tkò dangubnij od ſpaavajuuçhjega? Jeduaſse razluçujee od Martza odredienoga za' ukoppat: *San ſćtojee inoo, è ludiaace, Neth ledenee ſmarti slikka?* U' loxnizi ſćto jeſt greb

xij-

Digitized by Google

xñvijh gliudijh veçchjuu poghibijl nè imaa zà' poghinut çiſſtochia, jeer loxniza jeſt onaa peech, ghdijſsetò veçchjee raxgaaraa plamnaen paklenij bluudnoſti poraad veçchjee pripravee, ſétò prijmaa tijlo od pokoja, i od ſuojee iznutrenee vruchinee, tkojaaſse nij mallo tad raſtarkujee, kakono obdaan poraad mizzanja, ſéto çovik çinij, zabaviajuuchsse ò ſuojim ſvakdaanijm poslima, dallisse jos uzmnaaxaa od vruchinee izvanskee pokroovaa. Poraad tijzijh, i takovijh razloogaa onnij, tkoji iſtinito naſtojee uzdarxaavatſse çiſtij, oſtaviajuu ranno loxnizu, nijtſse povratiajuu negh kaſno kad potribba naravi too iſchjee.

Vpit. Nauçime, kakoſse imaam vlaadat zà' imat ledan ſan zdravonoſnij.

Odgr. Nauçitçhiete S. Bernardo, tkojiti vellij: *Paziſſee tkoliko moxes, sluugo Boxjaa zaduubliſſe ù ſan, takoe dà tuoje ſpaavanje nà miſto zà byt poçinuutje tyla truudnoga, buddee greb uduuſſienoga; nè jedno pokrypienje, dalli jedno pritiſnuutje duuhi. San jeſt ſtuaarſumgnivaa, i veçchjee priliçnaa pijanſtvu. Razmijſlì, da' vryme, ſétò ſnù podaavaas, jeſt vryme za' tè izgubbienoo. Dalli kadſſe pripravijs pooit ù loxnizu naſtooj zaççet tkojugod myſal zdravonoſnuu, i takuu, da' millaa buddeti ù ſnù, i probuudien moxeſſiee priuzeet sa' ſlaaſtju. Takoo dillujuuch, nooch za' tè bytçhje biſſtraa, i radoſtnaa kakono daam, ti hçhjes ſpaavat, bytçhjes gottovij razbuudiſſe, i povraatiſſe na' onnuu myſal od tkojee nyſſiſse ſa' ſvym odilio. Spomeeniſse joſtteer, da' trizmenoſt ſna' viſſil ò trizmenoſti gizbinee, i chjuutienjaa; da' ſan putteny, i vellik jeſt ſan xyvinee, a' navlaſtito ſétò imaa pogardit jedan ſluuga Boxji.*

Upit. Tkojee zabave imitçhjee xenskee glaave tolikoo prighnuute nà dan gubbu, i nà mekkoo xyvienje.

Odgr. Nek traaxe boglieega ſuitta, od ſétojim podaavaa Duuh S. ù Reçen. ſoch. ſpam. nà 31. Nek naſtoojee preſt, i tkat vunnù, i predijvo, i nek raadee, dà kçhieri gniouee iſtoo çinee, akoçhjee byt ù broju xeenaa, ſétò jaakee Boogh prozijvaa. Ovoo jeſt zabava, nà tkoju çijniſſe, daſu navlaſtito odreedienee od Naravi, nijtſſe i maruee bij imale ſramovat poslij izgleeda, ſétò imaduu od rolikoo Zeſſarijzaa, i Kraglijzaa.

V' Pijſrnuſſe faalj Anna xenna Tobiee, jeerſe ſvakij daan zabavjaaſſe ò tkaanju.

S. Jerolim piſſiuuch Demetriadi, nagovaaraajee, dà preede, i tkaa: *Imaaj vunnu ſvakda ù ruukam, olli predijva xizze parſtima proteexi, olli za' namotat podku ù koritçiçhim vretena nekſse varttee.* A indij: *Nekſse nauçij i vunnu çinit darxat kudigliu, poſtaaviat ù krijlo koſſijx, varttit vretene, xizze parſtima protteżat.*

SCTIJVEENJE XI.

Od Lijkariaa protijva zloçchi bluudnoſti.

Upit. TKojuu lykariu podaavas protyva prijgardnooj zloſchi bluudnoſti?

Odgr. Prikaazatçhiu mnogghee, i razlikee, ſétò zà veçchjuu bijſtrinu razdylitçhiu ù çettiri Sctijvenja, prikazujuuçh duaa zà ſvakoo.

Parvaa lijkaria, ſétoçhiute nauçit ù ouomuu ſctijveniu, bijtçhje odolit napaſtovaniu ù gnieggovu poçeetku dillima ſtraha, i gliubavi Boxjee.

Druggaa, obçhit, i velle çijnit krijpoſt ſuprotiunuu bluudnoſti, too jeſt, nè çijſtoçje.

U' druggooj beſſiditçhiemo od treçchjee, i çetuartee lykariee, i bijtçhje,

Mollitua s' Sctijveniem Sueetijh kgnijgaa.

Ceeſtjenje Sakramentaa.

U' treçchjoojchjeſſe prinoſſit zà peetnu, i ſeeſtuu lijkariu ovee duij.

Ubighnut obçhienje s' xennam.

Uzteezat çhjuutienja.

U'

Digitized by Google

U, Cetuartooj zà ſeedmuu, i oſmuu lijkariu.

Umolliſtje prijblax: Divizee, i Sueetijh.

Uſpomena od çettiri naaj poslijdnijh.

Upit. Tkò jeſt uççio, dà paruaa lykaria jeſt odolit napaſtovanju ù gnjeggovu poçeetkù?

Odgr. Pijſmaa Ss. Otaazaa, i izgleed Sueetijh.

S. Cipriano ù govor. od poſt. vellij: *Imaamoſse uklanjat od parvijh napaſtovanjaa Djavalskijh, nijtſse imaa izçijkat, da' maalaa Zmija leeſuuçhja, veçshja uçiniſſe.*

S. Jerolim yellij: *Djaval jeſt jedna zmija puuzauſjivaa, akomuſse nè uhitij glaava, zoo jeſt, akomuſse nè odolij na parvaa potizzanja, nij jee ſumgnjee, daſse nè upuuze kradimizee ù unutrenoo ſarza.* A ù piſt. Euſtokiu: *Neeçhju da' puſtjas uzraaſt mijsal bluudnuu. Nek nè uſtavij ù tebbi nogzu ſcto çhjuutij od Babilonzee, i ſmeergnjee. Cuuj, Pſalmiſtu, zkoji govorij:* Kçhjeer Babiloniee ubogaa: Blaxen, tkò buddee odvraatit tebbi odvraatienje tuoje: Blaxen, tkojiçhje darxat, i udarit ò kameen malaknee tuoje, Pſal. 36. *Jeer budduuçh nè mobguucbje, da gljudskoo çhjuutienje nij jee kadgod uaskoçenoo od vruçhinee xijlaa, i mozga, za' zoo taa jeſt faalien, i prozvan, blaxen, zkoji zadaavij mijsal nè çijſtuu ù ſuoomu poçeetku, i udaraajee, i buubaa ò kameen. A kameen jeſt Issukarſt:* Kgnig. 6. nareed. pogl. 13. Reçcen. Soch. Spamet. 4.

S. Gargur. *Parvoo napaſtovanie Zmijen jeſt lakſſie, i mekkoo, i lakkoſſe prighnjeecij noggom krijpoſtij: dalli akoſſe poraad nè pomgnjee puuſtjaa uzraaſt, zoo raſtuoraa vraata Sarza, dotiçcee zolikuu snaagu, da' nadlaçauſſi razbor, poteeghneega dolli naghloſtju nè tarpjivom.*

Upit. Tkojaa jeſt krijpoſt, nogghi tkojee priſtoji prighnjeeçit parvoo napominianje?

Odgr. Krijpoſt Sveetoga ſtraaha, à paak gliubavi Boxjeee, kakonoſſe jeſt jur izreklo nà poçeetku Ovogaa Sctijvenja.

Upit. Nà tkojichies naaçin priloxit ſtraah Boxji ouomuu zaçeetku?

Odgr. Naaj parvo obçhieno. Vidi ſcto od ſtraaha Boxjeega rekoſmo ù parv. Snop. dijl. 1. pogl. 9. kgnig. 2. Druggoo, ponaviajuuçh vlaſtitijee, ſctoſſe jeſt izreklo ù Sctijvenjima proſſaſtim ovogaa poglavja, ghdij pò prigodam ſuakda kuſſaſmo kako moggoſmo, tkoliko jeſt marzak, i pogardan oççima Boxjim çovik nè çijſt, i nè çijſtochja.

Upit. Imaassli priliku od tkojeegod xenskee glaavee, dà nahodeeçhſſe ù vellikooj tijſnoçhi, uzdarxalaſſe jeſt od grijha poraad uzroka togaa ſueetoga ſtraaha?

Odgr. Imaam. Prylypaa jeſt prilika Suxanee, tkojaa odabraa bijt oſvadienaa kakono prigljubodiuniza, i kakono takaa umryt, negh xyvit priſtaauſſi nà xelje nè çiſtee duajuuh Starçinaa. Cuuj gniuu, kako beſſidij, poſtavienaa meju ſtraahom Boxjim, i taſctom ſmartju: *Akò ovaa buddeem uçinit, ſmartmi jeſt: alli ako nè buddeem uçinit neeçhju ubighnut ruukè vaſse. Dalli bogljee jeſtmi brez dilla uppaſt ù ruuke vasse, negh ſagriſſit prid lijzem Goſpodinovijm.* Daniel. 23. Kakono dà bij rekla: Boglieèmi jeſt tijlom poghinut negh duſſiom, i bojatſſe od lijza, i uvridienja Boxjeega, negh gliudskoga. Gliudi, kakono vellij S. Bernaràò, kad ſtrattee tijlo, nè imaduu ſcto çinit s' duſſiom. Onnogaaſſe dakle imaamo veççhjee bolat, tkojino obba ossuudit à pakaal moxe.

S. Juan Grivoſtomo ù ſuogmu govoren. ſvarh Suxanee vellij: Suxana nè hajaaſse zà onnoo ſcto çujaaſse, jeerſ. ſe bojaaſse onnogaa, tkoomu ſcto skrounoo ne bijaaſse. Jeer krijvij ſuidozi jur mogguu uvridit dobroo imme, dalli nè duſſiu. Vpeçatimo dakle ù Sarze ovuu lijpuu uſpomenu: *Svakaa*

na'

Digitized by Google

na' Svijtu izgubbiti, alli duſſiu çuuvat ſpomeeniſse.

Upit. Kakoçhies uçinit ſiedijnit gljubau sà ſtraahom Boxjim, zà isvarſnijee odvraatit ſarze gliudskoo od mijslijh grijſnijh.

Odgr. Ovijm, olli ouakouijm govorenjem: Ah! dà bij dobro doznala duſſio virnaa çijnu, i poſtenie tuojee varſtee. Kraagl velliçanſtua, i slavee gliubij tebbe milloſtiuo ì nè varraujivo. V' iſtinu nè doſpiuen lijpotom, plemmenitoſtju bogaſtuom, i ſvakoom izvarſnoſtiu iſçhjee tuoojpijr, xellij s' tobboom progouorit: pogledaajga dobro, à paak mi umijreçh, moxesli xellit plemmenitijeega, çeſtitijeega, i blaxenijeega pijra, I ako nè moxes, zà ſtosse s' gnijm nè ſluuçijs ſà ſuijm ſarzem, i gliubavju? Dakle zà doprijt nà zemaglskij pijr moçchichje çovik razluuçitſſe radoſtan od Otza, i Maajkee, à poraad gliubavi Goſpodina tuooga, i zaruçnijka Iſsukarſta, tkoji ſaamo moxe, i hoçchje tebbe ſahraanit, i blaxenuu uçinit, neechjes oſtauit Stuorenje, tkojee slaaga nà tuoje ſtette? O lijpoſti daunienaa, i novaa, tkolikoſam okaſnio tebbe obgljubit? kadsse ikad priloxitçhju k' tebbi, zà ueçh nijkadte nè oſtavit? Neh gljubij tkò hoçchje ſtuorenja, jaasam za' mè odluuçio nè gljubit ù naprijdak druggooga, negh mooga Stuoriteglja, Goſpodina, i Bogga. Taa mi jeſt za' doſti. Mooj Boogh, moje ſvè.

Upit. Imaasli priliku od çegljaadi, tkojaa poraad gliubavi Boxjee nè ktijddoſsee pijra vrijmenitoga, i Suijtounoga.

Odgr. Imaam. Suxanna prij plemmenitaa Diviza poraad xeljee za' uçuuvat, ſuoje diuizanſtuo, ſtò Boggu obetala bijaasse zauitom, oduarxe pijr Galeria Maximiana Sijna Diokleziana Zessara. Poraad ſta' Uſſilnijk budduu çh razlikijm Varſtam muukaa kuſsaosse odklonit jee od ſueetee odlukee, napokoon videechjee ſuejer temeglituu, zapovidij, dajooj odſijkuu glaavu ù gnjeezinooj kuſchi, i takoo Sueetaa diuiza odlettij ù Raaj bogataa duijmaa krunnam, Divizanſtua, i Muçcenſtua.

Upit. Tkojaa jeſt druggaa Lijkaria, olli drugghij ſlaan ovogaa Sctijuenja?

Odgr. Jedna vellikaa çijna çijſtochjee.

Upit. Poraad ſta vellijs, dafse çijſtochia darxat imaa ù tolikoo vellikooj çijnij?

Odgr. Jeer too Pijſmo hoçchje, i Ss, Otzi s' pofalam, ſtojooj podaavajuu, too ſuidoçce, i Suij Sueetij potuardiujuuçh vlaſtitijm izgleedma.

Upit. Tkojuu faalu podaauajuu Pijſma ciſtochi?

Odgr. Duuh Sueetij na' mnoggojee mijſtaa faalij.

U' Mudroſti na' 4. vapjijee, i uellij: *O tkoliko lyp çyſtij porod s' ſvitlosſtiu nè umarlabbo jeſt uſpomena gnjeezina, jeer i pry Boggu poznanaa jeſt, i pry gljudma.*

U' Zarkoſtijuſtuu Iſſuſſa Sirakova nà 26. iſpovydaa, dà nijednaa çijna jeſt jednaakaa s' gnjeezinim doſtojanſtuom: *Svakoo izmirriſtie ny jee doſtoojnoo uzdarxajuuçhjeeſſe duſſiee.*

V' Oçittovanju nà 14. prozyvjee Dyuize paruine, i druughe Boxjee, i jagnza: *Ovyſu, tkoſiſſe s' xennam nyſu oſquarnili: dyuziboſu. Ovy slijdee jagnza kadgod buddee poſſao. Ovijſu kupieny od gliudijh parvine Boggu, i Jagnzu.*

V' Suet. Mattiu nà 22. oçcitujeesse priliçnaa Angelima: *V' uskarſnuutju nijtçhleesse xennit, nijudaavat, dalliçhjee bijt kakono Angeli Boxji.*

V' paruooj Apoſtola Korintianima nà 7. uellij: *Xenna nè udaanaa, i Diviza razmijsljaa, tkojaaſu Goſpodinova, da' buddee ſveetaa tijlom, i duuhom. A' tkojaa udaanaa jeſt, razmijsljaa ſtoſu Svijta na' tkoji naaçin odraaxat Muuxu.* Pò çemuuchje reçh, dà jeſt dobroo oxennitſse, dalli bogliee nè: *Dakle tkò xennidbom ſaſtavjaa divizu ſuoju,*

Digitized by Google

ju; dobrae ginii, a' tko nè saſtavjaa bogliee ginij.

V' druggooj Korintianima pogl. 11. ſvittujee dijuziſſe uzdarxat zà odraaxat Karſtu: *Od dijuaaxaa zapovijd Goſpodinovu nè imaame, alli ſuit podaavam, kakono milloſardje dotekaauſſi od Goſpodina, da' buddeem virran.* 1. Kor. 7. *Nadsiçceembo vaas Benjim nadsizzanjem. Obetabbo vaas jednomu çoviku divizu çiiſtuu prikaazat karſtu.* 2. Korin. 11.

Upit. A' od çijſtochiee ſctò vellee ſtaarij Otzi?

Odgr. Cçuj kako beſſidij Tertulliano à kgnig. od dobr. çyſtoçh. pogl. 1. *Cijſtochja jeſt zuijt chjuudijh, peſctеenje tijleeſſiaa, lijpooſt obbajuuh ſpollaa, çijlochja kolina, virra obijtilijh, temeegl ſuectignjee, nareçcenje dobaaraa pameeti. Ovaa jeſt jedno ſtablo mekkopuſtoe, tkojeeſſe mallo kad uvrijnujee ù ſuijtu, muçno povratjaa plode na' zrillinu, i vellikaa jeſt ſtuaar, ako za' dugtoe odolij aeru Suijta. Sa' ſuijm tijm nè oſtavjaa kadgod poſtavit korene ugaadjanjem naravi, i pomgnjem nauçina.*

S. Cipriano: *Sramenjiuoſt jeſt poſctenje tijleeſſiaa, ghijzda chjuudijh, zdravje obajuuh ſpollaa, uzda ſraama, ſtudenaz çijſtochjee, mijr kuchiee, glaava skladda &c. Sramenjivoſt nè traanij ghijzde, jeſt prijlijpaa ù ſebbi iſtooj. Onaa naas uvodi ù milloſt Goſpodinovu, ſluçujee naas k' Iſſukarſtu. Onna mijrreçh inaad naſſijh puttenijh ponellinjaa, krotij nas dijl nijxji, i pridaavaa nam ſvoju blaxenuu tiſſinu.* A zà çynit tò veçchiee ſiat lypooſt od oſſina zloçchjee ſuprotijunee, beſſidy od nè ſramexjiuoſti ovakoo. *Nè ſramenjivoſt jeſt jedan gyd chiuurieniaa: razanganje dobree duſſiee, Maajka nè pokornoſti, razruba dobbi naaj lypjee, opſovanie poroda, nè priategliza rodſtua, i obijtiliuuh, tkojim kraade baſctine, i ſmuutjujee priſtuupanja nà iſtee.*

S. Efrem ù govor. od Cyſtochiee: *O' çyſtochjo Maajke pogljubienja, i naaçine Angelskoga ayvota: O' çyſtohjo, ſctoſſi hyſctra ſurzem, ù ryçma ſlaaſtnaa, ù ogleedu radoſtnaa: O' çyſtochio, ſctè çinijs gljude priliçnee Angelima ec.*

S. Aguſtin ù kgnig. od graad. Boxjeega, kgnig. 2. pogl. 26. *Tolikaa jeſt ſnaaga dobretee, i çyſtochjee, daſſe nà gnjeezine faale ſvij, i mallo nè ſvà gliudskaa narau gannee, nyiſſe ikad zapuuſtjaa gruboçhi zloçchjee, tkojaa dohody sà ſvijm izgubbit naslaadienje çyſtoçhiee.*

S. Bernardo: *Sctò jeſt lypiee od çyſtoçhiee, tkojaa çyſtij nè çijſtee zaçeetee od ghjuuſnoga ſimmena: od nè priategljaa çiny naas priateglje, i od gliudyh Angele. Razlizy jeſſu meju ſobboom çovik çijſt, i Angel, dalli çeſtitoſtju, à nè krijpoſtju. Cеſtitijaa jeſt çiſtoçhja Angela, à jaçjaa onnaa çovika. Cyſtochja nà ouomuu miſtu, i uritimenu umarlomu prikazujee nykoo ſtaanjee slavee nè umarlee.*

Upit. Ktijo bij, dami pouidijs tkolikoſu Sveetij çijnili çiſtoçhju?

Odgr. Nij jee zaduoglian S. Ambroxio uznoſſit jaakoſt S. Pelagiee, tkojaa vraatienaa od progoniteegliaa, prija negh prijd gnijh doprij, velliaaſse: Dobronoglnoçhju umrijt, nijtmeſse hoçchje itko dodit, nij bluudnijm okkom proçinit ſvarh menne. Moje poſctenje, i ſraam ſamnomçhiee cijlovitij doojt, à dojada mojih otimavaazaa oſtadtçhje brez plodda. Pelagia pooitiçhje k' karſtu: nijtkojooj uzeet neeçhje gnieezinu slobbodu: moja virra, i ſramexjivoſt bijtçhje ſvejer slobbodnaa. *Sctoſe* ù menni nahodij podloxnoga oudij nek oſtaddee, dalli zà nijſcta sluuxit. Sctò reçce, too uçinij, jeer prija negh uppadde ù ruuke priſtaauaa, bij ſunonraatienaa nijz jednù ſtarmenitoſt prij viſſokuu, i odlettij ù Raaj s' duoſtrukkom krunnom, Diuizanſtua, i Muçenſtua, *S.* Ambrox. kgnig. 3. od Divizanſt., *S.* Ju. Grixoſt. i oſtaalij.

Digitized by Google

Takoſſe uzdarxaa i Divíza S. Kunegundaa xenna Enrijka Zeſsara, i za poſvidoçit ſuoje divizanſtuo, çitouataa proſseetaaſse pò xeravi. Posly ſmarti ſuooga Muuxa vujde ù jedan Manastijr, ſtò bijaaſſe çinila ſgraadit, ghdij budduch za' 15. godijſtaa za' ſebbizee podaala çudnovatee izgleede ponijznoſti, i pokore, primijnuu. Zarqua od gniee çinij uſpomenu na' 3. Oxuujka.

Sueetij Elzearío Kneez Ariana ù ſtanju Xennidbee uzdatxaa ſvakda cijlovit zuijt ſuooga divizanſtua s' ſuojoom xennom Delfinom. Ktijdde Boogh pokaazat tkolikomu millaa bijaaſse taa jaakoſt vitezkaa, i poraad togaa prikazujuuchſse ù vidijniu Mallini xenni i plemmenom, i bogoſtovju glaaſſiovitoo, uçinij jooj nazrit Sveetoga Mladichja raskoſno odijvenoga, da' ſtieegom prij bijlijm, i ſiajuuchijm ù ruuki proſvijtlijvaſse aer, i poglie okolo, slijdiaaſſega uellikoo mnoxtuo punka ſvakee varſtee, dobbi, i ſpolla. Vpijtan Issukarſt od vidijnia, odgouorij: Too jeſt divizanſtuo, i çijſtochja Elzearia, tkojachjee od ſviluuh bit ſaaliena, i mnogghijchjeje prilikovat.

S. Kaximiro Baan Polonjee odabraa bogliee umrijt od teeskee nemochi od 25. godijſtaa, negh ſahraanit xijvot ſtetetom ſvojee çijſtochjee, kakonoga ſvittovaauu Lijkaari.

SCTIJVEENJE XII.

Mollitua i çeeſtienje prij S. Sakramentaa jeſt treçchjaa, i çetuartaa lijkaria protijva bluudnoſti.

Upit. TKojaa jeſt treçchjaa, i çetuartaa lijkaria, ſtoſſi dohraanio za ouoo Sctijuenje?

Odgr. Treçchjaa jeſt mollitua, i Sctijuenje kgnijgaa Sueetiſh, a' naulaſtito S. Pijſtma.

Çetuartaa çeeſtienje Ss. Sakramentaa Pokoree, i Priçeeſtienja.

Upit. Odklee vadijs tee duy lykarie?

Odgr. Iz S. Pijſtma, i iz obiſaaja Sveetyh.

Upit. Kako beſſidee od Mollitiee i od bogogliubnoga ſctijuenja Se Pijſma?

Odgr. Salamon, too jeſt naaj mudry meju gliudma, velly, dà znaduuchi oon, dà uzdarxanje jeeſt daar Boxji, proſſija mollituom od ſvoggaa ſarza: *Nestem znadeh, da' inako nè bij moggao bijt uzdarxaan, ako Boogh nè bij dao, i ouoo iſtoo bijaaſse mudroſti znat, çij bijaaſse ovoo daar: poſſumpih Goſpodinu i mollioſamga, i rekoh iz ſuijh prijſarznijh mojih. Bonee Otaczaa mojih, i Goſpodiue Milloſardja &c.* Mud. 8. 19.

Iſtoo uçiny Apoſtol kadſſe naajde naskoçoen od binuda: *Podaan jeſtmi oſtan putti mojee, Angél Satanee, tkoji bijme izauſſivao. Rad ſtà' trijkrat Goſpodina mollioſam.* 2. Kor. 12.

Upit. Alli Apoſtol paak nè imadde ſuojoom prem dà vruuchjom, i ponavianom mollituom ſtò pijtaſſe od Goſpodina.

Odgr. Paçce imadde, jeer mollituom, ſtò uçiny, imadde millooſt odolit napaſtovanju, i uzdarxatſſe çijst. I my ù iſtinu imali bijſmo iſtoo, dà vellikijm naſtojanjem, i virnim naslydovanjem kuzzali bijſmo nà gliubeznivee uſſi Bogga naſſega. Nè ſumgniaaſſe jur S. Aguſtin, i zà too velliaaſſe ſvarh ovogaa: *Za' iſto ty bij podao onomuu tkoji jeekom unutrenijm bij kuzzao uſſi tuoje, i virrom çuarſtom ù tebbe bij uznoſſio pomgniu moju.* Kgnig. 6. Iſpovid. pogl. 11. Takoo reçce, i takoo uçinij. Cuvitega kako mollij: *Dopuuſtimi Goſpodine ſtò zapovijdas. a' zapovidimi ſtto hoçchjes. Zapovijdas, nam uzdarxanje. O gljubavi, tkojaa ſuakda gorise, i nijkad nè dohodijs na' magnje, gljubavi, Boxe mooj uſpaalime. Zapouijdas uzdarxanje, dopuuſtimi ſtto zapouijda, a' zapovidimi ſtto hoçchjes.* Luk. 19 pogl. 29. Dakle s' mollituom prijmaaſse daar uzdarxanja. Dallichieſmi rech: Zà ſtò odraaxaa bogljee Boggu podat Apoſtolu potribbituu ſnaagu zà odolit poxellinju, negh razoruxatga, zduigaauſſim u

oſtan,

Digitized by Google

oſtan, kakonoga oon bijaaſse mollio? Nà ſctoti odgovaaram, dà Boogh nè ktijdde razoruxat poxellinje, uzduixuuchmu oſtan, jeer poslaanaa by taa nevoglja Apoſtolu od Bogga, zà uzdarxatga ù ponyznoſti, brez tkojee nè moxe mollitua omillit Boggu, tkojoomſſe prijmaa daar uzdarxanja, kakono uççij *S.* Gargur. Ceeſto oholoſt, velly ovij Sveetij, bij zà mnogghee jedno uſſiaanje bluudnoſti, jeer kakonojih duuh upravjaa k' Nebbu, put dollijh poteezaſse. Ovijſse prija skrovito uzduixuu, à paak oççito poddajuu; jeer kadsse nadijmjuu skrovitijm gannuutjem Sarza, ſunovratajuu paak oççito ù tylu; tkojuu brezrednoſt promijsliajuuch *S.* Aguſtin ù govor. 13. od rijç. Goſpod. reçh imadde, dà Uzdarxaajuchijmſse oholym jeſt koriſtnoo, dà Boogh dopuuſty, dà padduu, dà pò paddaanjem oſtaddu ponijzenij. Akoçhjemo dakle bijt çijſtij, buddimo i ponijznij, jeer çijſtochja nè moxe ſtaat brez ponijznoſti, kako naas oznaniujee S. Fulgenzio: *Da' çijlovituo pribijvaa Boggu poſveetienoo Divizanſtuò, kakoſse çuuvaa cijlovitoſt tijla, mnoggo veçchjee çuuvatſse imaaponijznoſt ſarza. Akobo tkojaagod iſtinito diviza jeſt karſtoua, ne' moxeſse s' karſtom negh s' ponizznoſtiu ſaſtavitſse.* Piſt. 3.

Upit. Imaasli tkojigod izgleed od çegljaadi, tkojaa pò mollitui iſproſſiſsee çijſtoçhju?

Odgr. Imaam. Oppat Sereno, tkoji dugghijm mollituam, i prijuruuchijm ſuzam pijtaſse od Bogga daar çijſtoçhjee, ù ſnuù vidij Angela, tkoji zavukaauſſimu ruuku ù utrobbu, izvaddij, i odbaazij kuus meſſia uxgaanoga, à paak opera namiſtijuſſimu iznutrenaa, i ozdraujuſſimu rannu, reçce: Evo usliſsaanaa jeſt mollitua tuoja, i odloxenoo od tebbe dotizzanje poxellinja.

S. Cecilia pedipſſiavaſse ſvoje tijlo poſtima, i Ciliciom, i molliaaſse Goſpodina rijçma Pſalmiſtee: *Buddi Gospodine ſarze moje nè oſquarnienoo ù opraudanjima tuojim, da' nè buddeem ſmeetatſse.* doſtoojnaa by doteçh çistochju Angelskuu, i Angela za' ſtraxanina tee; za' too povidij too Valerianu ſuoomu Muuxu, Tiburziu brattu, i mnozijm inijm. Nè beſſidijm oudij od doſtojanſtua S. Tomee Aquinanskoga, jeerſse ſctijee ù Brev. Rijmsk. na' 7. Oxuuika.

A za' reçh ſctogod od Sctijvenia ſveetoga; ſctò jeſt drugoo Sveeto Piſſmo, negh kgnigga pijſſiaanaa Stuorenju od Bogga ſvee mogguuchjega? Raſtuorijjednu ouakuu kgniggu *S.* Aguſtin, i naajde zapijſſianoo ruukom Apoſtola: *Nè ù proxdarloſtima, i pijanſtuima, nè ù loxnizam, i nè çijſtochjam, nè ù inaadu, i nadtizzanju: dalli obuuziteſse Goſpodinom Issukarſtom, i putti pomgniu nè buddite çinit ù poxellijnlima.* Rastuoriſseyh mnozij oſtaalij, i naajdoſsee iſpijſſianee lijkarie priklonitee za' ozdravit ſvoje nè moçchi.

Upit. Beſſidimi ſad od çetuartee lijkariee, ſctoſse, kakonoſſi izrekao, uzdarxij ù çeeſtienju ovijzijh ſduajuuch Sakramentaa Pokoree, i Eukariſtiee.

Odgr. Vellijm, naaj parvo, da' Ss. Sakramenti imaduu od karſta, tkoji gnijh nareedij onnoo mogguuchſtuo, i krijpoſt za' iskoreenut ſa' ſvijm grijh iz duſſiaa Virnijkaa, i za' uveſt obijlno milloſt za' pridobbit napaſtovanja', i za' darxat na' uzdi gannuutja çhjuutienja onnijzijh, tkojijih doſtoojno prijmajuu. Dalliſse sluuxeeçh od gnijh obsluuxitſse nè imaa jednaak naaçin ſa' ſuijmaa. Karſtienje, i krizmanje prijmatſse nè imaduu, negh jednooç; Napokoonoo pomazaanje ù ſvoja dobba; Reed, i Xennidbu pò zazuaanju ſvakooga, onnoogaa jednooç, ovogaa ù rijtko; za' Sakramentee ſaamo Pokoree, i Eukariſtiee, nij jee ubilixenja. Prijmajuuch çeeſtijee ovaa duaa poslijdnaa tolikooſse veçchjee prijmaa milloſti, i ſnaaghee za' doſtoojno zadovoglit duuxnoſti karſtianskee dobrotee, i za' u-

Digitized by Google

zdarxat nè taknuutuu biſloçhju divizanskuu.

Upit. Od ouogaa, ſctoſſi izrekao razloxijm, da' ako tkojaagod milloſt Boxanſtuenaa imaa ſctogod vlaſtitoga za' uſnaaxat duſſiu protijva napaſtouanjima, velle veçchjee bijtçhjee uçinienoo iſtoo od onnee milloſti tkojuu çeeſtina iſpovijdijh, i priçeeſtienjaa hodij primajuuch ſvakda novijaa uſnaaxanja.

Odgr. Prij dobro vellijs, i za' veçchjuu bijſctrinu nadoſtavjam s' Angelskijm S. Tomaſsom, da' jednaa ſaamaa, i naaj magnjaa marva milloſti, iſtom da' uloxijmo nas truud. i naſtojanje, za' doſti jeſt podat nam ſnaagu, za' pridobbit tkojuumugod varſtu napaſtovanja; ako ſama milooſt pò ſebbij too çinij; ſctò neeçhje uçinit milooſt uſnaaxanaa od ſvijuuh pomoçhijh, ſctoſse ù çeeſtienju Sakramentaa Pokoree, i Euſtariſtiee dotiçuu protijva ſaamijm napaſtovanjima uzbuudienijm od putti, i od çhiuutienja, kadjee mij priſtooinom pripravom buddeemo prijmit pò Sakramentima, i dillujuuçh skuppa k' gnioj naſſijm truudima, neeçhjemo jee puuſtiat dangubnuu? Too buddi reçcenoo k' reedu porodnomu ovijzijh duajuuçh Sakramentaa.

Upit. Rezzimi ſad poraad çeſsaa S. Eukariſtia imaa tolikoo jakoſt protijva nè çijſtoçhi?

Odgr. Jeer nam ù ouomuu Sakramentu Boogh pripravjaa ſtool ſvojim tijlom, i karviu za' uſnaaxat naas protijva naſſijm nè priateglma: *Priprauiosſi prijd lijzem mojim ſtool protijva onnijzijm, tkoji oxalloſtjujuu menne.* Pſal. 22. Cuujme dakle, tkojigod me sluſſaas. Lijpooſt ſtuorenaa, i gliubau taſctaa Stuorenja ſueezaſseelite, oſuxgniſſeelite, nij jelli iſtina? Uçcini kakonoti vellijm. Daruuj Sarze, i gliubau tuoju naaj lijpjeemu nad ſvçe gljudskee Sijnove. Giddi tijlo gnieggovo, i karu skuppa ſaſtavienijh Boxanſtuu, i umijmti reçh, da' ſueetom gliubavju prilaagajuuçhte k' ſebbi, priobraatitçhjete ù ſvee inno od ſctò ſad jeſſi. Too jeſt vlaſtitij porod ovogaa Sakramenta, ghdijſse iſtinito nahodeeçh Boogh nas s' duijma naravim, gliudskom, i Boxanſtuenom, çinij ſuojim mogguçhſtuom tuu novuu prominu utuardiat vogliù ù dobru, i ſaſtavjaa k' ſebi çovika. Jeer, kakono velle Ss. Orzi, nè ſaamo Boogh ù ouomuu Sakramentu ſebbe duhouno pridaavaa duſſi pò milloſti, i pò daarima ſvooga bijuſtua, dalliſse na' nijkij naaçin pridaavaa, i vjedinjujee iſtoomu tijlu, ù tkoomu iskoreniujee, i podlaagaa poxellijnje, tkojee ù putti imaa ſuoje korene, takoo da' ù naprijdak nè buddee veçh pridobbiuen razbor, dalli gniemu posluuſſian. Vellij S. Cirillo: *Takoo jeſt, kad Iſſukarſt pribijvaa ù nama, krotij zakon naſſijh vudaa, usnaxaavaa bogogljubſtuo, i zduinee ſmuutgnie duſſie.* Velly S. Bernardo: *Duij ſtuaari dillujee ù nama ovij Sakramenat, jednu dà odlaagaa ebjuutienje ù grijſſima lagahnijm: drugguu dà zduixcè priſtanuutie ù texijm.* Slydij beſſidit nà druggoomu miſtu: *Zà too ako tko od vaas veçh nè guiee, ny takoo jaakoga gannuutja ſarubee, nenavidoſti, bluudnoſti ec. nek poznaa taa daar od tyla, i karvi Goſpodinovee, jeer krijpoſt Sakramenta jeſt ù gniema.* Ovy Sakramenat jeſt praavoo xitto odabraanyh, i vyno Dyvaazaa. Put Divizanskaa Karſtoua, tkojoomſſe ù Sakramentu hraanymo, çinij naas ſebbi priliçnee, nè ſaghnilivee, i nè umarlee. Nekſſe jur faaly Starina od voddee Rikee Selena, ghdy (akoſſe jur virrujee Pauxaniu, tkoji too povydaa) tkò by izapraoſſe, nè çhiuutiaaſſe veçh gannuutia bluuda; dalli jaa s' Grixoſtomom darxym, i vellym, dà zà ugaaffit plammene nè çyſtee gliubavi, nij jee izvarſnijee lykariee od karvi Iſſukarſtovee ù Sakramentu.

Upit. Imaasli tkojuugod priliku ovomuu prlklonituu?

Odgr. Imaam. S. Kate Sienska, çeeſteeçh Eukariſtiu, uzaaide nà jedno ſtaanje çyſtoçhiee Angelskee, i prymij

tako-

Digitized by Google

takovee daare, i millosti çudnovatee zà svee vyke. A naaj parvo bijaasse vellizma priategliza s' Isukarstom, tkojisse çeesto s' gnioom uzdarxaa govorit Boxanstuenoo Offizie. 2. Zarnuçij jee Isukarst, tkojiooj svojoom ruukom postavy nà parst parsteen. 3. Xyvila jest zà tolikoo daanaa saatnim kruhom Eukaristiee brez takovee drugghee gizbinee. 4. Pomolly jednoç Gospodina, dà jooj promynij sarze, i toodoteçce: jeerjoojsse prikaazaa, i odnesse Sarze, paaksse dò try dneva provraatijussi, podadde jooj svoje govoreçh: Uzmi çhjerze sarze moje, dà ù naprijdak xijves menni: i od tad sueetiza molleçh govoraasse: Gospodine budditi priporuuçenoo, nè moje, dalli tuoje Sarze. 5. Posly tee zamynee Sueetiza sà suijm çju ù sebbi promynu gannuutlaa, i pouodiaasse jedan xyuot veçchjee Nebbeesky, i Angelskij, negh gliudskij, takoo dà reçce Blax. Raimundo kapuanskomu suoomu Ispovidnyku, tkojitoo povijdaa: Jaa nysam veçh onnaa, sètosam byla: sasvymsam druggaa: Moje sarze raxgaaraa tolikoom gliubavju, damisse ovij oggagn pram Suijtounomu çijnij studen. Takaa paak jest radost mojee pameeti, dà nè moggu staat à sebbi dallisse çuddym, dà poraad vellikee radosti nè pukneem, i umreem. Sù vissiee chjuutijmsse, dà me tolikaa raxgaaraa gljubau, i xelia zà spassenie iskargniega, dà by dragovolgno podnyla zà dobroo svakee dussiee suee tughe, i mukke ouogaa Suijta, i smart istuu. 6. Velle kraatiee duuh zanossaasse, ghdy jooj Boogh objaujivasse prij visokaa, i nè izgovorivaa skrouistia, i molleçhjee gnjeezin Ispouidnijk sètogod povidit, odgouaarasse: Nizokee jessu, i zemaglskee rijçi nasse, zà toonijkaako gnijma moggu izreçh stuaari tolikoo visokee, i kadbijih izrekla, nè bijih moggao razumit, ny razabrat pameetju.

SCTIJVEENJE XIII.

Peetaa lijkaria, ubighnut obghienje s' Xennam.

Upit. TKojaa jest peetaa lijkaria, zà nè uppast à nè çijstochiu, olli zà odgnjee oslobboditsse?

Odgr. Ubighnut obçhienie s' xennam.

Upit. Cijnijssli, dà obçhit s' gnijma jest prigoda od vellikee poghibilli zà çijstochju?

Odgr. Salamon odgovaaraa, tkoji odgovaaraa kakono onny vellikij Mudraz, sètò jest, i odgovaaraa pò kussaniu: *Zatekoh gorcijuu od smarti xennu, tkojaa zançiza jest loussaaraa, i mrina sarze gnjeezino, sueze su ruuke gnjeezine, tkè draaga Boggu, ubighnutiçhje tee: à tkè grijsnijk jest, uhitien bijtçhje od gnjee.* Mudrosvit. Iss. Nav. nà 7. Jaa znaam sètogod sù vissiee, vellij S. Baxilio suarh pogl. 3. Ixai. Xenna imaa otroou ù oçcima, i zà toosse od gniee çuuvaj, kakono od Basiliska. Onna oghnienito strijliaa oççima, opeeta vellij Virgilio: *Mal pò mallo snaagu fattaa, I sledajuçh parnij xenna:* Drughij paak ponaavjaa: *Plamen Xenna Sotonskij jee, Zvijst ruxizee prij smardeeçhij, Slaskij otroou, tkij ubbijee; Ipodaavaa truud naaj veçchij. Parnij sarza razgleedanjem, Lijzem, konom, i vreessim. I medenijm gniee smijhaniem, Nè daa mijra pod Nebbeskijm. Ako mudar hoçchjes bijtti, ktijssee od gnjee ukloniti.* Tkogod hoçchje oslobbodit svoju pravednost, nek dobro postuupaa ù ovijzijm zançizam. David, i Salamon paddossee, nijt onomuu sluuxila jest sueetignja, nyt ouomuu gnieggovo vellikoo umijnstuo; i jur od vissiee uççij naas kussanje, dà gljudi iskussanee çijlovitosti zà od ueçh spriateglijvatsse s' xennam, slusajuuch ispovijdi, olli uzbudjujuuçh ù gnijma zabavu bogosstovia Karstianskoga, çeestosse naajduu priteçcenij od prigliubienjaa zamiritijh: Zà too imadiaasse dobro razlogh S. Jerolim uvijstia sveoga Nepoziana ubighnut

ginut druxbu, i nè tarpitjih ù ſuojooj kuçchi, i ù dogadjaalu nemochi.

Upit. Tkojaa dakle bijtchie lijkaria zà uçuvatſse od togaa zlà takoo ukuçhnoga, i poghibjivoga?

Odgr. Nijſçta druggoo, negh iſpunnit ſuit Apoſtola: *Bimite bluudnoſt*, too jeſt, uzdarxatſse tkolikoſse moxe gledat xenne, govorit, i obchit s' gnijma: *Nà ſrijdi xeenaa nemaoj pribijvat, od odijchjaa bè izlazii grizliza, i od xennee nè pravednoſt çovika.* Mudroſvit. Iss. Nav. 41.

Onnu pomenju dakle, ako nè vechjuu, nek imaa çovik od odijchiee pixnee duſſiee ſvojee, tkojuu obiçajan jeſt imat od ſuojee odijchjee ſvakdaanee. Nex çuuvaa ſuoja chiuutienja, i akò too nij jee zà doſti, nek pobighnee [ſçtò jeſt naaj iſtinitijaa lykaria) od ovijzijh grizlijzaa. Takoo ſnittujee jedan karſtianin Pivalaz: *Sctochies çinit pijtas, kadda Liſzem ſtaddee tebbe Vijla: Nè ſid, dalli hodi taddaa, dà nè bijte umorila.* I takoo pravo uçimij mlaad Joxef, kadnoga uſtavij bluudnaa Goſpodariza; oſtavij jooj ù ruuxam plaast, i pobixe,

Od druggoga dijia ovoga Sctijvenja, too jeſt, od potribbee, ſçtò jeſt zà uſtoczat chiuutienja iznutrenaa, i izvanxnxa, jur beſſidiſmo ù paruaſnijm Sctijuenjima, à navlaſtito ù 4. 5. 6., i 8. ouogaa poglavja, i zà toote tamo ſaglieem, ſctijooçe.

Upit. Povijdimi barem pò tuoomu obiçaaju tkojuugod prilikuu ovomuu priklonituu.

Odgr. S. Illarion joſçteor mlaad nachodeechſse ù puuſtigni veoma naskoçen od bluuda, ſardiaaſſeſſe nà ſebbe iſtooga, i buubajuuchſse ù parſſi, kakono da bij nà taa maaçin moggao otirrat zlee mysli, velliaaſſe ſvoomu tyelu: Tovaarino, ſçtò jeſſi, naajtichju dobro jaa maçin daſse veçh nè pardezzaas, podaavatchjuti ſlammu zà ſoob, i zduigaauſſati veçchij dijl çizbinee potribbitee, napartitçhjute novijm brimenima, i duoſtruzijm truudma, takoo iztakmiiuſſi od glaada, od xeedjee, od vruçhinee, i od zyme mijslitchjes ò gizbini, à ne' è bluudù. Sctomu zapriſtij, too uçinij, i ù naprijdak ò iççemuu ne' xijvij, negh ò ſokku traavaa, i ò mallo ſmokaavaa ſvakoo trij dneva; by gnieggova zabava mollitua, i Pſalmi, teegh zemgliee, dà truudom rabotnijm oteſçat buddee truud uzdarxanja.

SCTIJVEENJE XIV.

Bogogljubſtuo Bl. Divizee Maricc, i Sveetijh lijkaria izvarſna.

Upit. POſtuupaaj, i pouijdaajmi, tkojaa jeſt ſeedmaa lijkaria protijua bluudnoſti.

Odgr. Jeſt bogogliubſtuo *B.* D. Mariee, i inijh Sueetijh, tkojiſse obilixiſſee navlaſtito krijpoſtju çijſtochiee. Cuuj Grixoſtoma, tkojite nudij: *Tkolizij i kakovij jeſte vij, ò Diuzi, utizzaajteſſe k' vellikooj Maajki Goſpodinovooj, jeerchjevam enna ſuojoem obranom uzdarxat ovoo prijlipoo, nè procijnienoo, i nè ſagbgnilivoo blaago.* I dè ſaad nij jeſſe naſſao, tkò iſtinito xelian od çijſtochjee ſarza, zà maan jee mollio jeſt pò naaçinu S. Zarquee: *Divo ſaamaa nad ſvee xenne krotkaa, joſçteer xigliju çijſtij, Naas od xrijvijh odrijſſenee, krotkee uçini brez nè çijſti.* Maria jeſt, uellij *S.* Ambroxio, tkojaa uzduighnuu biligh ſueetoga divizanſtua, i tkojaa razvij Barjaak Iſukarſtu ne' oſquarniee çijſtochjee, zazijvajuuch ſuakooga ſuojim izgleedom nà iſpovijdanje takoo lijpee krijpoſti. Meju ſuiſmaa bogogliubſtuim ù iſtinu, ſçtò poraad tee ſuarhee dillujuu, nij jee iſçta millieega Maajki Boxjool, i izvarſnieega, ſçtò prilikouat jee ù çuuvanju prij pomgniuomu biloſchjee duſſiee. Vellij. *S.* Bernardo: *Dà iſproſſiis gnieezinu obranu nè zapuuſtaaj obchjenja priliku:* Gliubijſli umolliſtje Divizee? Naſtooj prilikouat izgleed. A *S.* Ambroxio, beſſideeçh s' Divizam, uellij: *Divizanſtuo, i xijvot naſſee Goſpojee buddi onnaa prilika, i*

zar-

Digitized by Google

karzàko, prij skommuſſe ogleedat buddeſte, zà ſazgleedat kijpoſt ciſtochjee, i inijh krijpoſtinuh. Ouaa jeſt izgleed, pà ſkooma imaate prilikovat vaſſa dilla. Ovoofu kgnigghe pravednoſti, ſkojeechjee vaas nauſit ſchè imaate çinit, ubighat, i ponovit.

Ollis bogogliubſtua poglavitoga, tkojiſſe uzdarxij ù prillkouanju, jeſu druggaa bogogliubſtua, tkojaaſe uzdarxee ù nijkijm bilizima izuanskijm, tkojim pokazujeemo, dà poznaanamo uellikoo doſtojanſtuo tee prij vellikee Goſpoje, i dà oçcitujeemo uellikuu podloxnoſt, i poſchtouanje, tkojee jooj noſſijmo. Teſu uarſtee darxat ù kuchi bogogliubnee prilike, olli noſſitjih obiſsenee ù ùraatu vellikijm poſchtouanjem, i çaſtju: pohodit puutujuuch Zarque glaſſiouitee gnjooj poſueetienee: zaduuxijuatſe zauitom: uçinit tkojeegod dillo bogoſchtounoo nà gnieezino poſchtenie: poſtit Subbotu, olli xexinat ù oçci gnjeezinijh Sueetkouijmaa: çinit tkojeegod dillo pokornoo: gouorit Offizie, Litanie, Roxarie, i ouakouaa bogogliubſtua, ſchtoſu kakono tolikee daachje ſuakdaantee, ſchtoſse prikazujun ouooj uellikooj Goſpoji od gnieezinijh podloxnijkaa. Akò takoo çinit buddeemo, onnachje naas pomçh ù ſuijm naſſijm potribbam i tijlesnym, i duhounym; à naulaſtito podatchje nam pomooçh protijua napaſtouanjima, too jeſt tad kad naas ſteexee ueçchjaa potribba zazijvat naſtojanie tee uellikee Goſpojee, kakono naas oznanijuee S. Bernardo: *Ako vstadnu vitri napastovonjaa: ako uppaddees meju grebbene nevogljaa, pogleeddaaj zvijzdu zazijvaaj Marju.* Gouor. 2. ſuarh poslaan. Nij jur poraad mnoxtua, olli tegotee grijhaa, olli poraad duggooga obiçajà ù zlocchi, imadeſse itko nè uſſat k' gnjooj utechſſe; jeer tkoliko onna s' nama obilujee milloſardiem, tolikoò i doſtojanſtuom, i mogguuchſtuom prij Boggu; i zà toosse uſſat imaatno, dà naſse uboxſtuo tkoliko buddee ueſchjee, tò ueçchjuu imatchje ſnaagu gannut nà milloſt Maajku milloſardia. Budditi zà izgleed onnij ne' uſſanij grijſnijk Teofilo od tkoga s' Metaſtaſtom beſſidijſmo, ù 1. Snop. dijl. 2. pogl. 15. Kgnig. 8.

Upit. Jolli paak obiſaainaa prijblax. Diviza pomaagat onnee, tkoji jee zazijuajuu nà poghibijli çiſtochjee?

Odgr. Jeſt. S. Tomas Aquina nahodeechsse ſaam à ſuoomu pribijualiſtiu s' nijkoom zloom xennom, k' gnjemu naslaanooj zà ugrabbitmu lijpoo blaago çijſtochjee, zauapij k' Goſpodinu, i prij çijſtooj Maaiki, gouoreech: Goſpodine mooj Iſſukarſte, i ty prij S. Maajko, i Mario. Diuizo, ne' dopuuſti, dà uçinijm takoo teeskij grijh. Too izrekaauſſi, ſarzemuſſe muskom ſnaagom napunij, i lattijuſſi glaugnju goreeçhju toom zatirraa tuu paklenuu nakaazan. Prij çeſtitij Vooinijk, tkoji doſtojanbij prijmit pò ruuzi Angelskooj paas dijzanſtua zà uſpomenu, i uzdarie gnjeegoua dobbiſtia.

Od ſchtosse jeſt dò ſad reklo moçchichiee joſcteer razaznat, kakoſse ulaadat imaas zà iſproſſit obranu Ss. Angelaa, i tolizijh inijh ſueetijh oduitnykaa çyſtoçhje. Raduujſse od slauee, ſchtò imaduu gliubi gnijh praauom gliubauiu, i çini uellikuu çijnu od gniouijh krijpoſtiuuh, à paaksse ne' booj, dà tè neçchiee uslisſat, kadjih zazijvat buddees na' tuoju pomooçh. Od naaçina, kakoſse zazijuajuu oudij ne' beſſidijm, prilaagajuuchsse onnomuu ſchtò pijſſiaſsee tollikij bogogliubnij Piſſiauzi, i pomgnia Paroxaa?

Upit. Tkoiaa jeſt oſmaa lykaria protyva zloçchi bluudnoſti?

Odgr. Uſpomena naaj poslydnijh dogadiaa çovika. Ouaa jeſt ſchijt naaj ſnaxnij, tkoji imaa pravednoſt zà odbit naskoçciſtia zabraanienoga naslaadienja, jeer ſtraahom uſteexee vruchinu poxellinia, raſtavia, chiuutienje glibavi od naslaadieniaa hypnih zamijslienjem muukaa viçgnyh, prì teeskijh, i prij iſtinitijh. Zà too Mudr. zimade

Digitized by Google

de izreech: *Spominjaſſe od naai poslijdnijh tuojih, i ù vijk neechjes ſagrijſſit.* Mudroſvit. Iss. Nav. nà 7.

Upit. Kakoçhiemo moçh uvrijxit ù pameet takoo xijvò ouee ſtuaari?

Odgr. Odſtuupi ſvakij daan à tuoje skrovitoo miſto, i tuute zà nykoo vrijme promijsliaaj s' biglia tkojeegod od tyzyh razmijslianjaa, i viditiçhiees, dati tuojoom pryvellikom koriſtiu oſtatiçhjee upeçcatieny à pameet.

Upit. Uſpomena ſmarti, jelli paak velle izvarſnaa zà vlaadat odmetnyſtuo chiuutienja?

Odgr: Dò iſto: i nè imaas negh pogleedat jednoga martza zà doiſtinitſſe. Proſtij xijvot *S.* Franee Borgiee, i naaitichies. dà od jednoga dilla takooga imadde poçeetak gnieggovo obraatienje. Ny jee iſèto izuarſnijee zà svlaadat poxellijnie puttenijh pokleepia, vellij S. Garguur, ſètò myslit kakovoo imaa byt poslij ſmarti onnoo ſètò xijvuuch gliubijmo. A S. Aguſtin velly: Dà bij gliudi ktijlli myslit ò dnevu ſuojee ſmarti, dò iſto xijvili by nà daleko od napaſti, i zloçchjee chiuutienjaa.

Upit. Dobro bij rekao, dà nè bij gliudi bixali naaçinom narauskijm, od ſvakee naai magniee mijsli od ſmarti.

Odgr. I poraad togaa iſtooga razloga ktijo by, dà poojdees jee ſvſriſt, i kadte poxellinie naskaaçee veçchjoom ſnaagom, dà ſebbi reçcees: Nè znaam tkolikomi oſtajee xijvota, à ktijtçhju potrattitga ù razbludam, i bluudima? A ſètò by bijlo od menne, dà ù taa daan, i too vryme, i taa çias umreem. Sètò by pruddila menni ovaa hijpnaa, i taſètaa naslaadienja? Jeſſamli *Karſtiania*, olli Epikurei? Zà ſètò tolikaa lagodienja ouooj putti, ſètò imaa bijt gizbina zarvijh?

Od pomgniuoga razmysliania ſmarti neechies nà magniee moçh uçitnit prooit razmijsliat napokonij ſuud tkoji udijgl priſpijuaa, i joſèteer priſtrassno zavapit s' Sveetijm Jobbom: *Sètoçhju uginit kad buddee uſtat nà ſuudit Boogu, i kad buddee ispitivat, ſètochiumu odgovorit? Svakdabo mallo nè kakono naduutee vaale bajahſſe od Bogga, i tegotu gnjegovu podnoſſit nè meggoh. Job, 31.*

Nà tuu vuzdu ktijo bij natirrat *S.* Baxilio gliubounijke çijſtochiee, i vellij; *Akoſſe ikad ochjuutijs nà zgoddi zàuppaſt ù gryh, mysli è pry ſtrahovitomu Suudu Iſſukarſtovu, ikooga neeçhje moçh podnijt itko umarlij.* Paak izkazujee naaçin, i varſte, i sklaapaa, govoreeçh: *Booiſſe od ouijzijh ſtuaarijh, i tijm ſtraahom ufteeghni duſſiu tuoju, kadſſe oſſitijs, dà ſtoji za' potech za'ſètetnijm ponellijnjem.*

Nà ovaa ktijaasse joſèteer vellij Antona, daſse utekuu gnieggovi uçcenijzi, i zà too velliaſse: *Priſtatchje gliubau pram xennam ugaaſſitçhjeſſe razxxganie bluuda, ako ſuakda buddeemo imat prijd oçeima daan naaj poslijdnee plaatjee, jeer ſtraah Suuda, i pry jezivaa ſtrahota muukaa raſtaviajuu uxganja putri, i uzdarxee duſſiu, kakono s' jednoga viſſokoga grebbena da' nè ſunovraatij.*

Upit. Jeexijmſſe çiut ſètò vellijs. Nadoſtavi, akoti jeſt draago jednu priliku.

Odgr. U' iſtinu jeſt ſtuaar ſtrahovitaa uppaſt ù ruuke Bogga xijuoga. Cuuj.

Nijkij koludar Pripovijdavaz, Iſpovidnijk Papin, znaduuch pò prikaazanjima iſtinitijm, i oçcitijm, dà Iſpovijd jednee xennee, ſètò bijaaſſe iſpovidio ſveetogardnaa bijaaſſe, k' gnoojſſe povraatij zà ponuditiee, dà jee dobro opeeta, i çljlovito uçinij, dalli zatekaauſſijee martvuu, poſtavijſſe nà mollituu zà gniuu, molleeçh Bogga, daſſe bij doſtojaa oçcitouatniu ſtaanie tee duſſiee. I etto dà dò trij dneva xennamuſſe prikaazaa. Jahaaſſe nà prij ſtrahovitomu zmaju: mnogghee prij gardnee guſètetize nà miſto koſſaa bijaauujooj nà glaavi: duij xeſtokee zmije bijaajuujooj zà ogarljaaj okolo vraata,

ata, i pruuxaauu nijz parſſi zà ſaſnutjooj dooikee: nà miſto oçeiuuh bijaajuujooj duij gardnee xabbe, i duij goreeçhjee ſtrijle probaadajujooi uſſi irigaaſſe osgagn, i ſumpor iz vuſtaa, i duaa pſſa glodaauujooj ruuxe. Nakostruuſſiſſe od ſtraaha, kakono ſuak moxe çijnit, nà takij xalloſtan ogleed dobrij Iſpovidnyk, tkoomu onna reçce: Nè booiſſe Otçe, onnaaſam nè friçhniza, tkojaaſamti mallo prija iſpovidila moje grijhe. Ah, dà buddeemjih ſuijh iskaazala, ſad nè by mè praavij Suud Boxji bijo oſſuudio nà ovee mukke, i ſćto veçchiee jeſt, vijkouijkee, znaaj, dà guſćterize ſu mi zà pokaaranie ghijzdee mojee glaavee. Duij xabbe zà pedips nè poſćtenoga gledania. Strijle ogginienitee, ſćtomi probaadajuu uſſi, zà oſvetuſſu marmianja, piſſaamaa, rijçijh nè poſćtenijh, ſćtoſam çiulla, i izrekla. Zmijee paak, ſćtomi ſaſnuu dooike, pſi grijzuuchij ruuke, i ouij zmaaj, tkoji xeſtokijm badaanjem uhodljmi dò unutrenijh, ſuijſſu orudia ſarxbee Boxjee, tkojaaſſe oſvetiujee od tolizijh uvrijdieniaa, i pogardaa, tkojimga ouoo tylo uvrijdij. Ktijaaſſe reçh sù viſſiee, kad plaçuuch, i çiçeech brez uffania odneſſejee opeet zmaaj ù pakaal.

Od VII. Zapovijdi.

POGLAVJE VIII.

SCIJVEENIE I.

Nè ukradi.

Vpit. SĆto jeſt zlamenovanoo ù ſeedmooj zapovijdi?

Odgr. Goſpodin, poklee ù duijma zapovijdma proſſaſtijm providij xijvotu, i çijſtochi gliudskooi, ù ovooiſſe dostojaa providit joſćteer kakono Otaz gliubeznivij nà obranu ſtuaarijh izvanskijh, i vrijmenitijh, zabraanijuſſi izgovorivo krasti iſćtò tughjee i muuſe, naudit iskargniemu ù dobra vrijmenitaa ſuakaako, ſillom, i privarom, skrovito, i oçcito.

Vpit. Jelli nam zapovidienoo ſćtogod oſſobito ù ovooj zapovijdi?

Odgr. Jeſt: budduuçh, dà i onna imaa duaa dijla, kakono i ſvee inee proſſaſtee zapovijdi. U' paruooiſſe zabranjujee ſuakoo uvrijdienje, tkoga bijſmo moghli uçinit naſſemu iskargniemn ù dobra izvanskaa: ù druggooj, dà ſà ſvakijm pravedno buddeemo xijvitj, podaauſſi ſvakomu ſuojee, i sù viſſiee, dà çinymo gliubau Karſtiazskuu, pomaagajuuçh iskargnieega nà mirru gnieggovee potribkee, i naſſega mogguuçhſtua od çeſſaa nà ſuoomu miſtu beſſiditçhjemo.

Upit. Sćtò jeſt dakle kraſt?

Odgr. Obçhieno govoreeçh, jeſt jedno uzeet, olli uzdarxat tughjee ſtuaari protijva praudi: dalli oſſobito i vlaſtito kraſt jeſt uzeet, olli uzdareat skrovito tughjee ſtuaari protijva vogli goſpodaara tijzijh.

Upit. Poraad ſćtà Boogh ktijuuch oudij zabraanit ſvakoo dilo nè praudee, ſćtò tijçee dobra vrijmenitaa naſſega iskargniega, ſlaagaa ſvaa ovaa pod imme kradgniee bogliee, negh otimania, prem da' ovij grijh veçchij jeſt od kradgnjee?

Odgr. Jeer grijh kradgniee jeſt obchienij, i tijçee nè razliko ſuakuu varſtu çegliaadi veçchiee negh otimanie, tkojee uçinit nè mogguu, negh çegliaad ſnaxnijaa, i mogguuchijaa od oſtaalijh. Ollis ſćto, tko nè vidij, da' akoſſe kradgnia zabraniujee, jeer jeſtjedno ſramotnoo uvrijdienie uçinjenoo iskargniemu, uelle veçchieeſſe zabraniujuu inee varſte texjee od nè praudee?

Upit. Pedipſſiaali ikad Boogh krijuze od ſaamee kradgniee?

Odgr. Dò iſto. Nijkij luupex budduuçh ukrao na' xexijn *S.* Juliana Muççenijka kognia bogogliubnomu çegliadetu, tkoji bijaaſſe doſſao na' taa Saajam, jahaa pò vas daan, i pò ſvù nooch slijdeeçhjuu, i çijneech biit blijzu ſuojee kuççhjee, naajdeſſe s' jutra daan kod Zarquee, okleeſſe odijlio bijaaſſe nà ſryd mnoxtua puuka tuute skup-

pienoga, zà too priſtaſſen, i bojeechſſe byt odkrijven poraad hognia, povraatijga odkleega bijaaſse ukrao.

Drugghij budduuch ukrao nijkaa Uliſtia, ſchtò bijaajuu Zarquee S. Medarda, naskoczisſeega pczelle, tkojee prijaga uſſillovaſse oſtavit ukradenoo à paak obkruuxijuſſiga, nè millo izranniſſee, nyt gaſſe' ktijddoſsee oſtavit, doklee tirrajuchga, i iſprobaadajuuchga, poojde paſt prijd nogghe S. Medarda, tkomuu iſpouidij ſuooj grijh. Prijmijga obiczainom dobroſtiuoſtiu Sueetij, i podaauſſimu odrijtſienie, priſtaddoſſee pczelle napaſtovatga, kakono dà znadiaavu, daga Biskup bijaasse pomijrio s' Zarquom.

Upit. Grijſſheeli barx kradgniom dizza obijtili, kad ſchtogod ukuchnoo uzimajuu brez dopuuſtiania Roditeegljaa?

Odgr. Dò iſto: jeer uzimajuu tughjuu ſtuaar protiva uogli goſpodaaraa. Zà too ſmartno grijſſiee, kad ukraduu jedan brooj ubilixjiuji: *Tkò odnoſſi muuçe ſchtogod od otza ſuooga, i od Maaikee, i uellij, da' ouoo nij jee grijh, dòjdnijk ubbeizee jeſt.* Reçcen. Sochn. Spam. 28. Taa brooj ubilixjivij dalli imaa bijt veçchij ù Sjinu, negh ù Sluughi, olli ù inoſtranzu, zà tooſse Sijn laghiee joſchteer ogovaaraa poraad povraatianja, kakono uçcee Navarro, i Lexio ù kgnig. 2. od ſramot. ſrich. pogl. 13.

Upit. Grijſſheeli barx kradgniom Sluughe, i Sluxbenize, kad uzmuu oblaaſt podaavat tkoji dijl ſtuaarijh Goſpodaarevijh nà daar çegliaadi inoſtranooj?

Odgr. Dò iſto pò razlogu iſtoomu: jeerſse too uzimaa Goſpodaarima prijko vogliee gnijouee, ſchtosse oçcito vidij jeer Goſpodaarima jeſt xao, kadſſe offittee. Nijt pruddij reçh, dà lijs ovijzijh kradgniaa jeſt mallo nè ſvakda od gizbinee podaanee zà plaatiu od pomoçhi prijmienee ù poslima kuchnijm, i iſtijh Goſpodaaraa, jeerſse ù iſtinu takoo grijſſij kradgniom, od tkojeeſse prij Boggu neechie moch ogouoritsʼtijzim ogovorima.

Upit. Jelli ikad Boogh pókaazao prilikam, i izgleedma tkolikoſumu ovakovee kradgnie marskee?

Odgr. Jeſt Budduuch jednoos poslaanaa zà almuſtuo S. Benedettu duaa ſudichia vijna, tkojih noſsaaſse puutem ſakrij jedan, à drungooga pridadde Sueetomu, ſchtò dragouogino prijmij, kadſſe taa ſluuga odijlij, reçcemu: Paziſſe Sijnko, nè mooj pit vijrno izonnogaa Sudichia, ſchtoſſi ſakrijo, jeertiſse bij dogodilo vellikoo zloo. Oſtadde zamijslien, i ſmeeten Mladich poraad togaa prikora, dalli tò veçchjee, kad povraatijuſſiſse ktijdde uzet Sudich, nazrij ghdijmu iz garglka klijſſij jedna zmija.

Upit. Jelli lupextina naaj magniee ſtuaari kraſt, kakono mallo voçchja prohodeech pryko jednoga perivoja?

Odgr. Jeſt. Razaſchij Iſpovydi S. Auguſtina kgnig. 2. pogl. 9. 18.

Upit. Tkò by imao iarze gottouoo ukraſt velle dà bymu doslo dò ruuke, dalli paak by ukrao mallo, jeer od viſſiee ny jee zatekao, bylli barx teesko sagryſſio?

Odgr. By: jeer grijh priſſattaa mirre od ſvojee veçchjee, olli magnie tegotee, hotymi, i zamijslienia gnnogaa, tkojiga çinij: *Od sarza izhodse mijsli zlee, i kradgnie ec.* Matt. 15. Vid. S. Tom. nà 2. 2. pijtan. 66. çlaan. 5. 6.

Upit. Tkò budduuch ù pryvellikooj potribbi tughiaa uzimaa tolikoo, tkolikomu jeſt doſti zà pomoçh ſuoju vlaſtituu potribbu, çinyli taa lupexſtinu.

Odgr. Nè: iſtom dà inaako nè moxe pomoch ſuoju oçcituu, i tijſuuu potribbu. Razlogh jeſt, jeerſu tad ſvakaa obchienaa, barem tkoliko zà sluuxbu iſtyh. I ovaa jeſt çijna obchienaa Nauçitegliaa. Leſſ. Kgnig. 2. pogl. 12. ſumgn. 14.

Svarh

Digitized by Google

Svarh ovogaa dogadiaaja nek. promijslee Iſpovidnijzi, zà. nè bijt paak od veſh oſtrij s' onnijzijm pokornizima, tkoji nè bij bijli uzeeli veçchiee od ſtò. jeſt gnijma çilovito. bijlla potribba. poraad prijvellikee potribbee zà. uzdarxat ſebbi xijvot. Onijm. çhiuutienjem izreçce S. Ambroxio: *Gladiatumahijh krub jeſt, tkooga uzdarxijs, gollijh odijçhja, ſtò. zaklaapas, uboxijh jeſt od kuupienje pineez, ſtò u xemgliu zakoppaavas.*

Upit. Dà tkomuugod. jaa. uzmeem ſtogod od mallee çijnee, dalli ſtò oon prij. vellizma çijnij, takoo. dà poraad izgubbijtia togaa oonſſe veoma xalloſtij, i velle proklignice bijli mi bijo teexak grijh?

Odgr. Dò, iſto, kad bij bijo prividio, olli moggao. prividit, daſſe too imadiaaſſe dogodit.

Upit. Tkoliko. kradgniee çijnijs, dà jeſt zà doſti zà uçinit ſmartnij grijh?

Odgr. Svij ſaddaſnij. Nauçitegli hoçchiee, dà kadſſe uzdarxy ſtoſſe çijnij duaa Tolora, çhiudoredno razumienoo, kakonoſſe razumee praavee çijne ſtuarijh, ſtoſſe nè uzdarxee ù jednoojodluki nè razdijlienooj.

Upit. Ako ukrauſſi Kokoos, olli ſtuar jednaakuu, ſtoſſe nè bijçijnilo duaa Tolora, poddao bij vellikuu ſtettu, i tuugu ubilixivuu jednomu ubogomu çegliadetu, tkojee bij jee darxalo zà boglij dijl ſuooga imaanja.

Odgr. Dò iſto, protijva gliubavi, poraad ſtettee ubilixiuee, i jaddania ſtò donoſſijs tuoomu iskargniemu.

Upit. Tkò bij zà ſebbe iſto uzdarxao naſſaſtoo, bijli uçinio grijh kradgniçe?

Odgr. Bij dò iſto Riçi S. Aguſtina jeſſv bijſtree: *Akoſſi naſſao jednu ſtuar, i nijſſijee povraatio ukraoſſijee.* Kgnig. 3. pijtan. 5. pogl. *Ako iko. ec.*

Upit. A daſſe nè bij moggao izaznati goſpoodaar?

Odgr. Akoſſe, uçinijuſſi doſtoojnaai. ziskovania, i uloxijuſſi ſvuu pomgniu, goſpodaarſſe ſtuaari vlaſtitee nenahodij, taaſſe potrattit imaa zà pomoçh uboghee, olli zà druggaa dobraadilla. Takoo mallo dà nè ſvij Nauçitegli çijnee, i s' gnijma S. Tom. 2. 2. pijtan, 62. çlaan. 5. nà 3. I ù iſtinuſſe çijnij, daſe inaako nè moxe iſtomaçit voglia Goſpodaara tee, kad jur hoçchje naddit koriſt tad od ſtuaari ſvojee; dalli mijslijm, dà nijtko ù takoomu okolijſſiu xellio bij ſvojim ſtuaarma izgubbienijm bogliuu namiru od tee, i ù iſtinu takooſſe imaa çinit, iſtom dà tkojih naaide bijo bij iſtinito ubogh, ù tkojooj zgoddi iſpovidnijk moggao bijmu dopuuſtjat ſvuu ſtuaar naſaſtuu, olli ſtogod, kako bij doſtoinijee çijnio.

Upit. Tkò mogguçh dobbit ſebbi xijtak ſuojim naſtojanie nè bij ktijo poslovat, dalliſſe bij skijtao proſseeçh, bijlli ſagrijſſio protijva ouooj zapovijdi?

Odgr. Bij. Dalli ouij skitaanzi, i dangubnij obiçaainij xijuit s'uboxtuijm Texaaskima, kakono çinee Zigani narod nè koriſtan, i od nijſcta, imaduusso poſtavit ù tamnizu, izbiçcat, i izaaghnat, kakonoſse ſtijee kgnig. 1. zarglieniz. 1. çlaan. 4. lijſt, 34. Naredb. Zeſsar. i Kraagl. Nijt magniee imaajimſse dopuuſtiat dà proſsee pò zaquam. Vid. Peſcat. Pia V. nà 2. kolovoa. 1566. tkojaa poçimaa: *Vdijel kad od Apoſtolaasa:*

Vpit. Poraad ſcta' çijnijs, daſse imaduu zatiraat ovij uboghii skitaauzi, i dangubnij?

Odgr. Jeer nè ſaamo kraduu., dalli i robbee, i otimajuu tughiaa imaanja, za' too çinee otimania, ſtoſu jedna varſta nè praudee texjaa, od ſaamee kradgniee.

Upit. Za' ſtò vellijs, da' otimanie jeſt jedna varſta texjaa od ſaamee kradgniee?

Odgr. Jeerſse ù otimaniu nahodij nè ſaamo kradgnia, dalli i jedno uvrijdienje vlaſtitoo uçinienoo çegliadetu, akomuſse uzimaa, ſtomu priſtoji. Vel-

Digitized by Google

lij Prorok Oxea na' pogl. 4. *Sluſſaaite rijç Goſpodinovu Sijnovi Izraelskij, jeer ſuud Goſpodineou s' pribivajvuchijm zemljee, Nij jeebo iſtina, i nij jee milloſardje, i nij jee znaanje Boxjee nà zemgli. Prokleeſtuo i laax, i uboojſtuo, i kradgnja, i prigljubodijnſtuo napliſſee ec.* I ù Zakarij na' 5. *Ovoo jeſt proklignjanje, tkojee izhodij ſvarh lijzaſvee ſemgljee: jeerchje ſvakij luupex bijt ſvudien.* I Apoſtol: *Luupexi kragljeſtuo Boxjee neeçhjee poſſidovat.*

Upit. Nè bijlli imao tkojee drugghee uzroke za' doojt ù poznaanie, da' lupexſtina jeſt jedan vellijk grijh?

Upit. Razlizij jeſu teeskij nè skladdi, tkoji od ovogaa grijha iſtiçuu. Jeer tkò kraade jeſt uzrok od tiſuçhja ſumgnjaa, i opaazaa zamijslienijh, ſtòſe çinee na' mnogghee, od ſtaſse poradjajuu nenavidoſti, ne' priateglſtua. i velle kraat oſsuudienja pravednijh. Dalli ſtò veçhjee odkrijvaa texinu ovogaa grijha jeſt, da' s' kradgniom hodij sdruuxenaa duuxnoſt povraatienja; jeer kakono vellij S. Aguſtin: *Grijhſſe nè praaſtjaa, akoſſe nè povraatij ſtoſſe jeſt uzeelo.* Stuaar çijnienaa tolikoo muçnaa tkomu obiçbaj jeſt, partit ſuoju duſſiu ſtuaarma druggoomu ne' pravedno oteetijm, tkojee Prorok Abakuk prilikujee onnijzijm, tkoji lexee ù jednooj dubini kaala tuardoga, od tkoogaſse truudiajuu izbavit: *Jao onnomuu tkoji priduoſtruçjaa nè ſvoja tja doklee, i oteſçaavaa protijva ſebbi guuſtij kaal.*

SCTIJVEENJE II.

Od razlizijh varſtaa nè praudee, i kradgnjaa.

Vpit. JElli tkojaagod varſtaa ne' praudee, ſtosse zabraniujee ù ovooj zapovijdi?

Odgr. Jeſt Sveetogardie, tkojeeſse çinij na mnoggo naaçijnaa: Naaj parvo kraduuçh ſtogod Sveetoo, olli Suijtounoo, poſtavienoo ù miſtu ſveetomu, kakono ù Miſio ſlobbodee. Vidi ſtò od zgoor izrekoh ù ouomuu iſtoomu reçchjeemu dillu, pogl. 2. ſtijven. 20. i Leſſia na' 2. pogl. 45. ſumgn. 2. i slijd takoojer Nared. 17. pijtan. 4. pogl. Tkogod pogl. Sveetogar. pogl. Tkò otimaa, i pijt. 14. pogl. Ako tko, Sil. rijç. *Sveetogard.*

Upit. Ako za' ukraſt ù Zarqui, ſillu bij vçinili vraatma, prozorjim, i zijdma ovee?

Odgr. Too bij bijlo Sveetogardie veçhjee, tkoomuſse prilaagaa prokleſtuo. Pogl. Tuuxeschſse 22. od Suud Prokl. Dalli bilixi da' za' uppaſt ù too nijjee za' doſti ukraſt ù Zarqui, olli jee uſſillovat zgoor reçcenijm naaçinom, dalliſse hoſchje obboje, too jeſt, uſſillovanje, i kradgnia. Vid. Kajetan. pogl. 21. reed. Prokl. i Navar. brooj. 24.

Upit. Imaasli tkojuugod prilikuovomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. Zeſsar Leone Sijn Konſtantina kopronima mnoggoſse ukaazaa bogoſtraſſian, i dobar na' poçeetku ſvuooga Vlaadanja, dalli jeer imadde ſmionſtuo oſvoit jednu krunnu, ſtò bijaaſse darovao Zarqui Zeſsar Maurizio udarijga Boogh bolleſtiu kuxnoom, i umrij od xeſtokee oggnizee.

Buduuçh usli nijkij luupexi ù Pomolliſtie S. Edmonda Kraaglia, i Muççenijka Jnghilteree za' porobbitga, oſtaddossee ù çias okamenienij, kakono da' bij veezaanij bijli verugam guozdenijm, nijtſse odtlee moggoſsee odijlit, doklee za' ſvooj grijh ne' izvarſſissee pokoru, i nè povraatiſsee ſtò bijaajuu ukrali.

Upit. Vlaadauzi Dobaaraa Zarquenijh, Goſtionijzaa za' nemoçhnijke, i oſtaalijh Mijſtaa zadusbinee, ako poraad xeliee, olli tkoogagod ne' pravednoga uzroka prilaagajuu ſebbi tkojigod dijl Dobaaraa, i razloogaa, olli Koriſtijh, i ploodra iſtijh Mijſtaa, çineeli barx grijh kradgniee?

Odgr. V' iſtinu Sveetogardie. Vid. Saab. Trent. uprau. 17. pijtan. 1. Jeer prem da' taa Dobra ne' imaduu ijednuu ſveetigniu unutrenuu, ſa' ſvijm tijm pò zakonu narauskomu, i Zarquenomu i-

ma-

Digitized by Google

maduu biit slobodnaa od vlaadania Svijtounijh gliudijh, poraad opaaza çiasti doſtooinee ſçtovaniu Boxanſtuenomu.

Çinee joſcteer Sveetogardie reçcenaa çegliaad, kadſse velle nakanjjvajuu podat razlogh gnijova vlaadania, ako od togaa kaſniſtia Zarqua, i miſta zadusbilnaa podnossee ubilixivuu ſçtettu.

Sveetogardiem takoojer grijſſies, tkojl kuppee deſsetine priſtooinee Zarqui, i osvojivajuujih.

Upit. Za' ſçtosse plaatiajuu dessetine zarquam, i Reedounijzim?

Odgr. Jeer razlogh Boxanſtuenij, i narauskij iſçhiee, da' tkoji dillujuu puuku ſtuaari duhounee, prijmuu joſcteer od puuka petribbitoo uzdarxanje, i xiitak kakono uçcij Apoſtol pogl. 9. ſuoj. piſt. Korint. ghdij meju inijm ituaarma vellij: *Ako mij vama duhouſivaa possiaſmo, vellikoo jeſt ako mij puttenaa vaſſa pogegnjeemo.* I ù parvooj Timoteu pogl. 5. *Tkoji dobro naſtojee Poppi duoſtrukee çiaſti doſtoolnij nekſse imaduu: navlaſtito tkoji truudee ù rijçi i nauku vellijbo Pijſmo: Neeahjes zaveezijvat xualla Vollu varſeeçhjemu.* Naaj poslij Goſpodin ù S. Luki nà 10. odnoſſij ſvakuu ſumgniu, govoreech: *Doſtojanbo jeſt naaimenyk plaatiee ſvojee.* U' prilizi od ſçtà. Abram podadde Melkiſedeku vellikomu Reedounyku deſſetinu plyna, ſçtò rattom zaplynio bijaaſſe od Babilonianaa. Vidi opeet Apoſtola nà pogl. 7. gnieg. piſt. Xud. reed. 5.

Upit. Poraad çeſſaa plaatiaaſſe navlaſtito deſſeetij dijl?

Odgr. Zarqua odreedij deſſeetij dyl, jeer deſſetiza jeſt dyl doſpivenij, kakono mejaas ſvakooga broja ſaamoga. My zà tqo plaatiajuuçh Boggu deſſetinu ù gnieggovijm Sluugam, iſpovydamo pridaavat Boggu prikaazanjem naſſijh dobaaraa vrijmenitijh napun ſvakee izvarſnoſti, i uzdarxeeçh zà naas deſſet dijlaa, zlamenujeemo, daſmo nè izvarſny, i dà çekaamo naſſu izvarſnoſt od Bogga, pò gnieggovijm sluugam. Akò Xudie plaatiaavu deſſetine ſvojim Reedounijzima, tkoji nè sluuxaavu negh oſſinima ſtuaaryh doſſattijh, tkolikijm ueçchijm razlogom *Karſtiani*, pravednoſt tkojih tribujee dà buddee obilnijaa od onnee Pijſſialaazaa, i Farixejaa, imatçhjee plaatiat ovee sluugam Nouoga zakona, tolikoo gnyma doſtooinee poraad izvarſnoſti zabaavaa, ſçtò dillujuu? Vid. S. Aguſt. govor. 219. od vrym. i ſvarh Pſalm. 146, S. Klementa kgnig. 2. Naredb. Apoſtolsk. pogl. 29. 38. 39. S. Jerolima ſvarh pogl. 3. Malakiee.

Vpit. Nijsuli barx deſſetine jedno almuſtuo, ſçtoſſe Zarqui çinij?

Odgr. Nè Jurſamti rekao, daſu ovee jedna pomooçh pò razlogu duuxnaa Reedounizima poraad duhounee zabavee, ſçtò dillujuu.

Druggoo: Saabor Lateranenskij pod Innozenziom III. nà pogl. 54. uçcij, daſſe imaduu plaatjat deſſetine nad tkojimugod drugghij duugh, olliti Daaçhju.

Treçchjee: V' Saaboru Koſtanzee nà Sid. 8. jeſt oſſudienoo çhjuutienje Viklefa, tkoji uçciaaſſe, daſſe pò nijednomu razlogu deſſetine priſtojaauu Reedounijzima, dalli daſu ſaamaa almuſtua.

Od ſueggaſſe togaa vadij, dà odgovoor nas jeſt izreçcenie Virree. Vid. Saab. Trent. zgoòr reçcen. Sid. 25. pogl. 12. ghdy zapovijdaa, dà budduu prokleety, tkoji uzdarxee deſsetine, olli ſmeetajuu, daſſe nè plaatee, i hoçhje dà nè budduu odriſſienij doklee nè budduu çijlovito povraatili. Vid. takoojer S. Bern. ù piſt. 93. Teobaldu Kneezu.

Vpit. Od tkojihsse razloogaa by sluxio zà prighnut puuk plaatjat dragouoglno, i çijlovito deſſetine?

Odgr. Prinio by gnijma naaj parvo zapovijd Goſpodinovu, iſpiſſiaanuu od Proroka Malakiee nà pogl. 3. *Vnaaſſiaaite ſvuu deſſetinu ù xitnizu, i nek buddee gizbina ù kuçchi mojooj, i kuſſaaiteme ſvarh ovogaa velly Goſpodin, ako*

nè

nè by raſtuorio vama zaſtave Nebba, i izlio vama blagosloou tja od obylnoſti ec. Paak bij jim ponovio razmijslianie uçinienoo od S, Aguſtina ſvarh togaa ù kgnig. 50. ſuojih gouor. nà gouor. 48. Vellij dakle ouij Sueetij: *Naſſi ſtarji nxyvaauu takoo proſtrano obylnoſti ſuijuh dobaraa, jeer plaatjaau Boggu desſetine, à Daaçhju, i poriz Zeſſaru. Ù naſſa dobba budduuçhſſe skratçalo ù puuzima bogogliubſtuo, i virnooſt priſtoojnaa Boggu, nà miſtoſſe ouee jeſt uvela oblaaſk kragljevinee. Nijſmo kiylli razdylit naſſa dobra s' Boggom, plaatiajuçhmu deſſetine, ſad uzeetaa jeſt nam ſvakaa ſtuaar, i kraagl nam uzimaaſctè kraatiimo karſtu. Podatchjes jednomu opaakomu Vooinyku, ſctoſſe kratijs podat jednomu Reedounyku.*

Upit. Jelli ikad Boogh izgleedno pedipſſiao, tkoji neechjee plaatjat deſſetinee priſtooinee Zarqui?

Odgr. Jeſt. Danimarkee Kraagl S. Kanuto bij ubbiven od ſvojih podloxnijkaa, ſuprotijva gniemu uzbuudienijh poraad zapovijdi, ſctò bijaaſſe uçinio, daſſe plaatiat imadiavu deſſetine Zarquenijzima. Poslij gnieggovee ſmarti napadde nà ſvee kraglieſtuo takoo teeskij glaad, dà umrij pò gniemu veçchij dijl puuka, kad okolo ſctojeeçhjes Darxave obilovaauu ſvaçijme: niſt bjç priſtadde, doklee puuk razvidijuſſiſe, iſpovidij, dà toojimſſe pravedno zgaadjaaſſe poraad ubooiſtua takoo dobrooga Kraaglia, i dà, jeer nè ktijddoſse plaatjat Boggu deſseetij dijl Littinee, dostoojnoſse gnijma uzimaaſse drugoo devet.

Upit. Imaasli druzijh varſtaa, i naçijnaa kradgnjee zà iskaazatmi?

Odgr. Imaam. Onnij, tkoji vlaadajuuçh dobra ubozijh, i Sirootaa, nè traaxee, negh ſvoju koriſt, i naſtojee obogatitſse nà gnjoue tratbee, krijuziſu kradgnjee. Onnij tkoji prifattaju poslenizima plaatiu, nà miſto plaatitjih pineezma izbrojenijm, namijrajuujih ſvaçeſſaa inijm prijko gnijovee vegliee, i pogodbee, ſctò uçiniſsee; i tooſse nabraajaa meju onnee grijhe, ſctò vapijuu ofvetù kod Bogga.

Onnij, tkoji mogguuçh plaatit ſuoje duughe, too nè çinee, i tkoji muçcee praudom onnee, tkojiſujim uduuxili: tkoji taajee duugh, tkoji nà ſvoje vrijme nè plaatiajuu targovine, ſctò kuupiſsee olli povogino, i zlobno poklieçuu s' vellikoom ſctettom Obçhinee.

Poslenyzi, tkoji zà druggoogа poslujuuçh, nè çinee ſvoju duuxnoſt, i prem dà potrattiſsee dangubno dijl dneva, çijlouitoſse çinee plaatit, kakono i tkoji uloxiſsee doſtooinuu pomgnjuu.

Onnij, tkoji privarom, olli inijm tançinam pameeti prihinijvajuu daaçhje, porize, i haraaçe Kraaglju priſtoojnee, griſſiee kradgnjom, jeer dihujuu protijva oçcitooj zapovijdi Iſukarſta: *Povraatite ſctoſu Zeſſara Zeſſaru.* Mat. 22. Vid. pogl. 13. piſtol. S. Paula Rijm. i ſctò izrekoh na' pogl. 5. ovogaa dijla.

Upit. Priſtuupauzi na' baſctinu, olli izvarſſitegli napokoonee voglice, tkoji nè izvarſſiujuu hotijnie onnijzijh, tkoji prij ſmarti oſtauiajuu, çineeli barx ſuprotijva ouooj zapovijdi?

Odgr. Dò liſto: jeerſu duuxnij izvarſſit ſctojim bij nareedienoo od umirajuuchjega, a' navlaſtito zadusbine, kakono Misse, Almuſtua, i oſtaalaa.

Upit. A od Targovaazaa ſctò vellijs?

Odgr. Meju ouyzym odveçh mnogghij nahodeeſse, tkoji prodaajuu ſvoju duſſiu Diavlu s' tiſsuçhja izmijslianjima, i privaram, nè dopuuſtienijm pogodbam, zakleetuam brezrednijm, i krijuijm, i çeeſtijm proklignianjima, ſvij porodi brezrednoga prighnuutja, ſctò imaduu za' obogatitſse ſvakaako, olli pravedno, olli nè pravedno.

Upit. Bijlli ſumgnio nè naajt meju Plemmiçhima tkò bij doſtojan bijo nazvatſse luupex?

Odgr. Da' bij Boogh dao, daſſe nè by naslo veçchiee od jednoga. I za' too oſta-

Digitized by Google

oſtavijuſſi ſa' ſtraahch tiu Goſpodu, tkoji vojujuu, za' nè reçhti, daſe meju gnijma nahodee nikij brez Virree, brez zakona, i brez duſſiee, reçhiçhjuti, daſse moggnu za' ſad poſtavit ù brooj luupeezaa glaaſſiovitijh ſvijommij Pleimmiçhi, tkoji mogguuçhſtuom, olli ſtraahom iſteexuu nè doſtooinee ſtuaari ſuojih podloxnijkaa, i nè bii zloo uçinio nadoſtavit Vlaadauze, Haraçie, Dessetgniaake, i ſvee sluughe Kraglievinee, tkoji nè pravedno punnee tobolaz tratbom ubeſtua.

Upit. Jelli barx nè dopuuſtienoo prodaavat Doſtooinoſti, olliti Zadarxanja, i Benefizie Zarquenee?

Odgr. Jeſt, jeer jeſt grijh Simoniee, i jedna varſta ſveetogardia poraad pogardee, ſtoſse çijnij od jednee ſtuaari Sveetee, çijneechiee çijnom Suijtounom.

Upit. Tkò prijmaa pineeze, olli ſtò druggoo za' uzdaarie zaajma, griſſili barx protijva ouooj zapovijdij?

Odgr. Dò iſto: Ouij çinee kamatu, ako taa dobbijtak uzimajuu uprauno od zaaima, too jeſt, prò krijpoſti pogodbee togaa. Vid. Leſs. kgnig. 20. pogl. 20.

Upit. Poraad ſtaſse uzeet nè moxe nijkakau dobbijtak poraad zaaima?

Odgr. Jeer razlogh narauskij neechje, daſse jedna ſtuaar iſtaa prodaa duaakraat, too jeſt, daſse za' ſuiuu prijmee douſtrukkaa plaatia. Sad tkò kamatom zaimaa, prijmaa duoſtrukkuu koriſt jeer prijmaa ſuoje imaanje, i ollis togaa i kamate poraad ſluuxbee ſtuaari zaimenee, tkojaa ſluxba nit jee druggoo, negh ſtuaar iſtaa.

Vpit. Alliſse jur za' naajam jednee kuçchjee obçhieno prijmaa çijna.

Odgr. Too jeſt priſtooinoo. Dalli tribujee ubilixit, da' kuſchja, i ſluuxba tee jeſsu duij ſtuaari razlikee, ſtoſse ù zaajmu nè zgnadjaa, jeer tkò podaavaa ſvoje ù zaajam, podaavaa ſtuaar, i oblaaſt ſluuxitſse od tijzijh, ſtò jeſt jedna iſtaa ſtuaar, za' too, tkò prijmaajee, duuxan jeſt povraatit çijnu, i ſto zapaddaa çijlovito; daili tkò uzimaa ù zaajam jednu kuçchju, prijmaa iſtino ſtogod çynivoo çijnom, budduuçh da' kuçchja Oſtaje vazda ù ſuoomu parvoomu bijtiu, i ſluuxba iſtee padaa ù koriſt zaimiuuçhjega ſtò a iſtinu ſtogodſse çijnij.

Upit. Neechiemi dakle bijt dopuſtieno ktit tkojigod dobbijtak poraad dobroçinſtua, olli ſtoſam ugodio meomu iskargniemu mojim zaajmom?

Odgr. Nè moxesse ktijt iççeſsaa naznaanjem çijnea pravedno doſtooinee, jeer Iſukariſt hoçchje, da' pomoxeemo iskargniega naſsega millodarno, i brez nijednoga uffaanja, olli mijsli uzdaria: *V' zaajam dauvaajte, nyſtta odſtee uffajuuçh.* Luk. 6.

Upit. Boxe dobrij, tkolizij luupexi, i kamatnijzi!

Odgr. Too jeſt veçchjee negh iſtina, i zà too velliaasse Goſpodin ù S. Matt. na' 19. *V' iſtinu govorijm vama, dà bogatux prymuçnechje vuiſt ù kraglieſtuo Nebbesko.*

Upit. Poraad çeſsaa?

Odgr. Jeerjih pohlepa na' blaago navodij, daga traaxee i naaçinima nè dopuuſtienijm.

Vpit. Jelli paak jedan teexak grijh ovaa pohlepa, too jeſt, lakomoſt?

Odgr. Dò iſto: jeer jee Apoſtol nazijvaa sluuxbu kijpaa. A indij vellij: *Tkoji hoçchjee bogatij uçinitſſe uppaddajuu ù iskuſſanje i ù zançizu Djavla, i poxellijnja mnoggaa nè koriſtnaa, i naudivaa, tkoji utaapajuu gljude ù poghinuutje, i izgubbytje. Koreenbo zaalaa ſvijuuh jeſt poxellyuje.* Kollos. 3., i Tim. 6. A Mudraz: *Nyſtta* jeſt *nè pruvednijee, negh gliubit pineez. Ouybo i duſſu ſvoju zà prodaju imaa.* Mudroſv. Iss. Nav. na' 10. Takoo çioee Vilenijzi, tkoji poraad jednee taſſtee koriſti prodaavajuu duſſu ſvoju Diavlu, i takoo uçinij i Juda, kad prodadde Isukarſta. Vid. S. Baxil. u govor. 6. i 7 protiv. obogat. lakomz. i S. Ambrox.

Kgnig.

Digitized by Google

Kgnig. od Nabota Izraelitianina.

Upit. Tkoji ſuit dao bij bogatzima lakomijm za' izliçitjih od gnijovijh zlooçhjaa?

Odgr. Ponouio bij jim prij povijdanje, ſètojim jednooç uçinij Apoſtol, pijſſiuuçh Timoteu ſuoomu Uccenijku: *Bogazima ovogaa vijka zapovidi nè viſſoko umiti, nyiſſe uffat ù ne iſtinoo bogaſtuaa, dalli ù Bogga xyvoga (tkoji podaavaa nama ſvakaa obylno zà, uxyvat) dobro dillovat, bogaty çinitiſſe dobrym dillima, blagotuorit ſebbi temeegl dobar ù dossaſtoo, dà priſſattit budduu praavij xyvot*: 1, Tim. 6. U' tkoiimſse riçema uzdarxij ſedam zapouijdijh za' bogatze.

Paruaa, da' nè utemegliujuu ſuoja uffaanja ù bogaſtuima.

2. Da' uffajuu ù Bogga xijuoga.

3. Da' dobro dillujuu, too jeſt, çinee dobra dilla, i ubighnuu raskoſſie, i inee grijhe, ſètoſu obiçaainaa druxina bogatſtuaa.

4. Daſse obogatee dobrijm dillima, too jeſt, da' naſtojee skuppit uellikoo blaago doſtojanſtuaa pò dillima ſveetijm.

5. Dà lakky buddun podaavat oſtaalym too, çinit almuſtuo,

7. Dà zà obchiee, too jeſt, dà uçinee obchienaa ſuoja bogatſtua oſtaalijm pò obiçaaju; dà taa podadduu iskargniemu ù zaaſam, i ù daar naaçinima razlikym, ktijuuçh Apoſtol, dà bogatzi nè ſaamo budduu blagodarny podaavajuuçh ſuoje, dalli i dopuuſtiajuuçh sluuxbu, budduuçh Boogh podao bogaſtua bogatym zà gnijouu vlaſtituu sluuxbu, i zà onnuu oſtaalyh.

7. Dà blagotuoree ſebbi iſtym temeegl dobar zà vryme doſſaſtoo, too jeſt, bogatſtua naprijdujuuchiaa, i ſtaaunaa ſètoſu: Duhounaa, Nebbesnaa, i Vijçgniaa, ſètoſu ſveetee krypoſti, tkojee oon ſuprotſtaviaa, kakono takee, bogatſtuima varraujivijm ovogaa Suijta. Zà dà paak imaamo doteçh praavij xyvot, too jeſt, blaxeny, i vieçny nà Nebu, ghdij Iſſukarſt hoçchje dà poſtaujamo naſſa blaaga; *Ghdy ny arzhia, nij grizllza razruſſujee.*

SCTIJVEENJE III.

Od Povratianja.

Upit. SCtò jeſt povratianie?

Jeſt jedno dillo praudee, tkojimſſe povratiaa ſtuaar priſſatienaa, i uzdarxaanaa nè pravedno, olliſſe naknadiaa ſètetta uçinienaa.

Upit. Jelli ſtuaar potribbitaa uçinit povraatienie?

Odgr. Tolikoo potribbitaa, dà tkoga jeſt duuxan uçinit, nè moxeſſe ſahraanit brez togaa.

Upit. A zaſèto zbiglia too?

Odgr. Jeer potribbitoo jeſt zà ſpaſſeenje obsluuxyvat zapovijdi Boxjee. Sad ſeedmaa zapovyd, tkojaa zabraniujee kraſt, zapovijdaa i pò zakonu praudee, daſſe naknadij ſètetta uçinienaa iskargniemu.

Upit. Tkoſſe oſvadiaa nà Ispouijdi, dà jeſt ukrao, olli kakogod naudio iskargniemu, moxeli byt odrijſſien; kad vogliu nè imaa povraatit zlò uzeetoo, olli naknadit iskargniemu zà uvrijdienie gniemu uçinienoo?

Odgr. Nè: jeer takij nij jee pripravan, kakonoſſe hoçchie, kad oſtat hoçhje ù ſtaaniu ſuooga grijha, too jeſt, xradgniee, jeer nè povraatit, jeſt iſtoo ſètò ponovit urijdienie iskargniemu. Cuuj kako beſſidij S. Aguſtin: *Akosse ſtuaar tughjaa, pò tkojoojsse ſagrijſſij, moxe povraatit, à nè povratiaaſſe, nij jee praavaa pokora, dalli motrienaa, Hoçchjesli çinit praavuu pokoru? Znaaj, daſse zriih nè praaſtiaa, akosse nè povraatij zlò uzeetoo.*

Upit. Dalli akò ovij takij nijkaako nè bij moggao povraatit?

Odgr. Tad duuxan nè by bijo, jeer nijedan jeſt duuxan uçinit ſètò nijkaako nè moxe, zà too kellij S. Aguſtin: *Rekaoſam, akosse ſtuaar mone povraatit*; jeer moxe bijt, dà tkò uzimaa tughjee, doojdee poraad opaakoga xijvota ſuooga, olli poraad pogardaa, ſètoſumu

Digitized by Google

mu uçinienee od oſtaalyh nà takoo ſtaanie, dà nè buddeç moggao povraatſt. Takovomu nè byſmo dò iſto moghli reçh: Povraati zlo uzeetoo, ako jur nè bijſmo virrovali, dà oon imaduuçh, zanijkao by.

Bilixi da' Iſpovidnyzi imadu pomgnivo uçcit, akoçhiee çylovito izuarſſit duuxnoſt ſuoju, budduuçh prij obillat lys nè praudee, i veoma potribbity, da' znaa onny tkojidhje çinit dillo ſuudza na' Suudù duſſieunomu.

Bilixi opeeta, da' jeſt vellikaa razlikoſt meju povratianjem, ſçtoſſe uçinit imaa iskargniemv poraad ſçtette uzrokovaanee; i ſtuaari uzeetee, i zadovogliſtua, ſçtoſmo Boggu duuxnij poraad kryvinee uçinienee protyva gnieggovu Boxanſtuenomu Velliçanſtuu. Jeerſſe kadgod nahodee meju pokornyzima nijky tolikoo mlohavoga razbora, i razuuma, i barx kadgod meju iſtijm Pokornizima, tkoji mniduu, daſu podpunno iſpunnili ſuoju duuxnoſt, kadsu iſpovidili kradgnju, i izvarſſili pokoru podaanuu od Iſpovidnijka, i kadſu too uçinili, nyſçta nè mijslee ò povratianju, kakono da' Boghjim protijuſſi gryh, by tolikoojer odpuuſtiao naknaadienje uvrijdienia uçinienoga iskargniemu. Suarh çeſſaa duuxny jeſſu Iſpovidnijzi pomgnivo nauçit pokornyke, aho neeçhjee bijt dijlnijzi gnijovijh grijhaa, i oſſuudienia vyçgniega s' iſtijm.

Upit. Imuasli tkojigod izgleed ſvarh ovogaa priklonitij?

Odgr. Imaam. Prij ſtrahovitij dogadiaaj povijdaa Otaz Fillip Oltreman ù ſuoomu Nauçitegliu Karſtianſkomu. Jedan Goſpodiçiçh Latinin, vellikij kamatnijk çeeſtoſſe iſpovijdaſſe, dalli poraad ſuooga otuardnutia ù pogardnooj targovini, i ù uxdarxaniu od zlò doteççenoga, nè nahodjaaſſe tko bijga odrijſſio, i za' too ſuakij çjaas promynijvatſe Iſpovidnijka. Naaidega napokom, kakono ktijaſe, lakkooga, i ugadjavoga, tkoji korreeçh inee Iſpovidnijke, kakono od veçh tankee, ſlobbodnoga odriyſſijvaſe; za' too odraaxaauſſi ſa' ſvijm Goſpodiçichju çeeſtoga çiatiaaſse na' ſuoomu obylnomu Stollu. Budduuçh jednooç skuppa veſselo veççerali; pooide koludar k' ſuoomu Manaſtijru; a' nè ſriçhnij kamatnijk dò mallo dobda umrij od ſmarti nè naadnee, i ù iſtoo dobba duaa Diavla pod obliçiem ſluugaa zakuzzasse na' vraatim Manaſtijra, veoma hijteeçh, daſse poſpijſij Iſpovidnijk naſtoiat gnilovu izdissuçhjemu goſpodaaru. Potexijſse ovij pospisno tkooga lattiſse Diavli, i ponessoçse ù Pakaal, da' bijmu bijo druugh ù mukki, s' tkojim bij dijlnijk ù Krivinam.

Cuuite dakle Iſpouidnijzi, Prijpouidauzi, Kurati, Biskupi, i ſuij Zarquenij Stariſſine, ſçtovam prijtij Goſpodin pò vuſtijm Ezekielouijm pogl. 3. *Sijnu çoviçji, razgleedauza podaddohte kuçchi Izraelovooj, i ſlussatçhjes od vuſtaa mojih riiç, i naviiſtitchjes gnijma od menne. Ako govoreeçh jaa nè bogoſctounomu: Smarrju umrijtçhjes: nè buddeeſmu naviiſtio, nij beſſidio buddees, dasse odvraatij od puuta ſvooga nè bogoſctounoga, i dà xijve, iſtij nè bogoſctounij ù nè pravednoſti ſvojooj buddee umrijt, karu gnieggovu od ruukee tuojee iziskaavatçhiu.* A ù pogl. 33. *Da' ako razgleedavaz buddee vidit maç dobodeeçhij, i nè buddee zatruubit truubjom, i punksse nè buddee çuuvat, i doprijt buddee maç i odnijt od gnijh dussiu, oonsse ù iſtinu ù nè pravednosti ſvojooj jest uffattio, a' karu gnieggovu od ruukee razgleedauza iziskaavatçhju.* Vellij *S.* Aguſtjn: Da' bij pomgniuo promijslio ouee rijçi, poznao bij, da' ſuij Reedounijzi na' vellikooiſu poghibijli, jeer gnijma navlaſtito jeſt upravienaa zapovijd Duuha Sveetoga po' Ixaij na' 58. *Vapij, nè priſtaaj.* I ù Ezekielu na' 3. *Ako nè buddees naviiſtit na' pravednoſt gnieggovu, karu gnieggovu od ruukee tuojee ziskaavatçdiu.*

Upit. Naprijduuimo mollijmte, beſ-

Digitized by Google

ſidit ò povratianju. Tkò jeſt duuxan povraatit?

Odgr. Tkogod zadadde ſctettu ſvoomu iskargniemu ù tiilu, ù xijvotu, ù ozloglaſſieniu, ù dobrima vrijmenitijm, olli ù tkojooimugod ſtuaari, darxaan jeſt povraatit.

Tkogod zapovidijo, ſvittovao, pomogao jeſt, olli priſtao na' kradgniu, tkò bij dijlnijk, tko prijmaa luupexe, olli skrije ù ſvojooi kuſchi lupeſctine, tko nè ſmeete, dasse zloo nè bij çinilo, kad moggaaſse, i imadiaasse ſmeeſt.

Upit. Sijnovi obijtili, tkoji kraduu pineeze, olli oſtaalaa ukuçhnaa jeſuli barx darxaanij povraatit?

Odgr. Dò iſto; jeer takoo çineech (kakono od zgoor vidiſmo) iſtinito çinee kradgniu, iſtom da ſtuaar, olli çijna bnddee ubilixivaa. Takoo, da' Synovi poslaanij indij uçcitsse, ako protijva hotyniu ſvojih Roditeegliaa potrattee ù taſctine brooj ubilixjivij tijzijh pineezaa, ſctojim odreediſsee Roditegli za' sluuxbee poſctenee, too jeſt kakono za' kupovat kgnigghe, xijtak, odiçhiu, i ovakovaa, darxaanij jessu povraatit, kakono bilixij Navar. pogl. 17. brooj. 164. Razlogh jeſt, jeerjim Roditegli nè podaavajuu tee pineeze, dajih takoo vlaagajuu, nijtſse razumij, dajih darijuajuu, jeer hoçchiee, dasse vlaagajuu za' tee, i tee pottibbe odluuçenee, i doſtooinee, kakono rekaaussi, kuupovat kgnigghe &c. takoo da' goſpodarſtuo tijzijh nè buddee prinessenoo Sijnovima, ollis ſaamo ugouorom izreçcenijm. Dalli bilixi, kad bij Sijnovi dosli potrattit reçenee pineeze ù almuſtua, ù zabave poſtenee, i ù ighre çiatinee, nè bij imali bijt darxaanij povraatit, budduuch daſse tad çijnij, da' too Roditegli dopuuſtiajuu kadſse iſtinito nè znaa, dassu inasiee çhiudi, Navar. reçcen. broo. 15.

Upit. Ne bijlli biilo barx za' doſti za' nè zaduuxit Sijnove povraatit, da' gnilma maaika priſtaddee, dasse sluuxee od iſtiih pineeraa, kakojim bijlo bij drago?

Odgr. Nè: jeer upraviamie, i vlaadanie dobaara kuçhnijh nè priſtoji Maaiki, dalli Otzu.

Upit. Tkoji nè vratiajuu, olli odmiçuu povraatit zaajam, olli nè takoo dobar, kakoga prijmissee, jeſſuli darxaanij povraatit?

Odgr. Do' iſto; dalli i' ſuakuu koriſt ſcto izhodij; i takoo joſctoer darxaan jeſt, tko plaatiajuuçh duugh çinij ikaako ſuoomu uduxiteglju ſçodu. Razlogh bijſctar, i oççitij jeſt.

Upit. Tkolikoſse paak imaa povraatit?

Odgr. Tkolikooſſi prijmio, i darxijs, olliſſi duuxan, kadsse znaa brooj odluuçenij, inaakoſse imaa ſtaat na' proçijui tkoogaagod varſnoga, i dobrooga çegliadeta.

Upit. Daſam duuxan duaa, alli try Tolora jednomu, tkoji jeſt umro brez ostadka, i baſctinyka, i dà bij çinio reçh jednu Miſſu zà tuu duſſiu, bijlli priſtooino povraatio?

Odgr. Nè; jeer by zà tolikoo pineezaa izreklesse tolikee Miſse, zà too nè by koriſtno potrattio pineeze tuooga iskargniega, i nè by çylovito, i doſtooino povraatio.

Upit. Tkomuuſſe imaa çinit povratjanje?

Odgr. Onnomuu çijaa jeſt ſtuaar, olli gnieggovu baſctinyku.

Upit. Alli dà jaa too Zarqui povraatijm, olli uboghijm, nè bijlli bijlo barx zà doſti?

Odgr. Nè: jeer ny Zarqua, nij Uboghij podneſsossee ſctettu, kakonoſse çynij. Akoſse paak ne moxe povraatit onnomuu, tkoji ſctettu podneſse, olli gnieggovu baſctinyku, tadçhje imat povraatit Zarqui, i uboghijm.

Upit. Dravoglno bij povraatio duoſtrukko veçchjee Zarqui, i Vboghijm.

Odgr. Too ny jee zà doſti. Kako bijuſſi tij duxnijk Paulou, nè bij iſpunnio plaatiuuſſi Petru, takoo nè iſpunnjaas

jaas plaatiajuuçh Zarqui, sctosſi vlaſtito duuxan drugsoomu, negh, kakono rekoh, da' nè bii vesh nassao tkomuu povraatit.

Upit. Dalli kakeçhiu moch povraatit zlò uzeetoo ſuoomu goſpodaaru, à nè uvrijdit ſuoje poſctenie?

Odgr. Naaj paruo odgouaaram, dà too jeſt grebbeen, ſctoſse ſuakda ſrittaa poslij lupeſctinee. Suij inij grijſſi, kadſu dobroom Iſpovijdiu pomarſſienij, nè oſtauiajuu ijednuu duuxnoſt poslij ſebbe, ſaamaa nè prauda poteexee zà ſobbom jedno bimme, ſctò Iſpoviid nè moxe zduighnut, i jeſt duuxnoſt pouraatienja, od çessaasse zgaadiaa, daſſe mnogghij ikad nè uſtajuu iz togaa kaala.

Druggoo odgouaaram, dà jeſt dobar naaçin uçinit pouraatienje brez ſctettee poſctenia, iſtom dà hoschies. Suituujſe s' tuojim Iſpouidnijkom, sluuxiſse od tkogagod tuooga glauuoga prateglia, olli od iſtooga Iſpouidnyka zà poſrijdnijka, tkojiſse ù too ulaagajuuch, reçcee ſtraani uvrijdienooj: Goſpodaaru, jeſt jedno çegliaade, tkojeeti jeſt skoro uzeelo, olli uzdarxalo, ſctoti ſad ù ruuke pridaauam; proſtimu, mollijmte poraad gliubaui Boxjee, kakonote i oon mollij; obijtajuuçhsse veçh nijkad uppadat ù takoo pomankanie, od ſcta sà ſuijm ſarzem jeſt pijtao oproſtienie od Bogga.

Upit. Jelli zà doſti nà taa'naaçin povratiat?

Odgr. Jeſt: iſtom daſse çijlouito naknadij ſctetta, olli uvrijdienie.

Upit. U' tkojee urijme tribujee uçinit pouraatienje?

Odgr. Sctoſse prija moxe, olli nè priſtoji odmizzat, kad nij jee zadovoglnaa druggaa ſtraana. Vid. *S.* Tom. 2. 2. pijtan. 62. çlaan. 8. Razlogh jeſt, jeer tkò tughiee uzdarxij prilo uogljee goſpodaara, çinij protijua zapouijdi braneeçhiooj: *Nè ukoddi*; à zapouijdi braneeçhjee zaduxujuu *Svakda*, *i zà ſuakda*, kakono uçcee sà *S.* Tom. ſuij Naučitegli. Takoo dà onny ſvè xijve ù nè priſtanomu ſtaaniu grijha ſmartnoga, tkoji mogguçh ſctò jeſt nè pravedno uzeo, naslijdujee uzdarxat; i ſctò zà dughjee uzdarxij, tò texjee grijſſij; i ù iſtoomuſsu ſtaaniu tolikoojer onnij, tkoji dokleeſu xijvij, mogguuçhi pouraatit, odluuçiliſu too nè izvarſſit, negh ù naaj poslydnooj ſuojooi nemoçhi, kad i ù poslijdnooj ſuojooj naredbi jurſu nareedili izgouoriuo, daſse iſtinito taduçinij pouraatenje: jeerſu ovij ù iſtinu, kakono izrekoh, ù ſtaaniu oſsuudienja i nè bolleesse od ſuojih grijhaa. Odkleeſse uadij, daſse mnogghij gubbee jeer neeçhiee dà plaatiajuu duughe, poraadſctajih duſſia nij maruee grijze, virujuuçh, dà nijſu duuxnij plaatitjih prija, neghſse izreçcee Suud, ù çemuuſse uelle uarrajuu; jeer nè prauedan poſſidouaz tkoliko kraat, razmijslijuſſi ſuoju duſſiu, razmijsliaa, dà jeſt duuxan, i sà ſuijm tijm odluuçij ù ſebbi iſtoomu, da' pouraatit neeçhje ako nè imaa tkoogagod pravednoga razloga, tkojiga ogouorij, tolikoo kraat ſmartno grijsſij. I kakono jedan Hotnyk, doklee darxij Hotnizu, nij jee praavij pokornik, prem daſse jeſt velle kraat iſpouijdao, dalli na' taa naaçin iſpouijdajuuchsse, tò veçchjee partij ſuoju duſſiu nadoſtaviajuuçh grijhe na' grijhe, takoo tkò ſarzem, i mijsliu uzdarxij tughiee brez pravednoga uzroka, nij jee praauij pokornijk. Navar. pog. 17. brooj. 64. Tkò hoçchje znat razloghe, tkoji ogouarajuu pouraatienje, olli barem daga mogguu odmaknut nek ſctijee Lessia Kgnig. 2. pogl. 16.

Upit. Jelli iſtina, da' duſſia Virnijka martuoga nè moxe bijt oslobbodienaa od muukaa Cijſtilla, ako prija nijſu plaatienij gnieezini duuzi?

Odgr. Nij jee: jeer tooçegliaade moxe bilt umarlo Muçcenijk, olli izvarſno skruuſſienoo, olli çijlouito da' jeſt, prijmilo otpuuſtianje grijhaa, i mukkee pò krijpoſti tkogaagod Vellikooga Proſtienja, tad udijgi bijlo bij otiſslo

ù Raaj. Ako paak poraad tkojeegod proſtnee nè pomgniee da' nij jee plaatilo ſuoje duughe, bijlo bij za' tkojee vrijme zadarxaanoo ù C,ijſtillu, dò iſto kad buddee zadouoglilo za' grijhe, bytſhiemu odpuuſtienaa mukka. Vid. S. Tom. Tkogod. 5. ſlaan. 13.

SCTIJVEENJE IV.

Od Almuſtua.

Upit. TKojaa jeſt druggaa ſtuaar zapouidienaa ù ouooj zapouiidi?

Odgr. Almuſtuo.

Upit. Kako razumijs, dasse narediujee Almuſtuo ù ovooj zapouijdi?

Odgr. Jeer SS. Otzi uçcee, da' nè darijuat ubogoomu ſcto nama pritiçcee poslij poſctenee hraanee, i ukraſt, jeſt jedna iſtaa ſtuaar. C,uuj kako beſſidij S. Baxilio ù govoreniu bogatzima ſvarh ovyzijh rijçijh Evangelia *Razruſſit çhiu xitnize: Nyſſili barx tij jedan praavij priuzimavaz kad ſebbi prilaagas ſctoſſi od Bogga prymio zà razdilijvat ubozijm? Jeſt glaadnoga onny kruh, ſctò uzdarxijs, i gollooga onnaa udijchia, ſctò pod kgliuuçem darxijs. Vbogoga jeſt onnoo srebro, ſctoſſi zakoppao; zà too znaaj da çijnijs uvrijdienje tolizijm ubogbijm, tkolizijsu onij, tkojim mogguuçhuçinit almuſtuo, kraatijsga.*

S. Ambroxio ù govoreniu 81. *Reçhichiesmi, tkò me moxe osvadit za' nè pravoga, akosse uzdarxijm nè uzimat tughiee, a' inoo nè çinijm negh çuuvat pomgnivo fuoje? O' rijçi, ſraamnaa, Tuoje vlaſtitoo? Sctò? Odkleeſſi prijmio za' donijt na' ovij Svijt?* A paak: *Nij jee magnij grijh uzeet tkomu imaa, negh kraatit uboghijm ſctò gijma tribujee, kad iſtinito moxes podat, i obilujees.*

Sueetijh Jerolim ù Piſt. Edibij pijtan. 1. *Ako ſu viſſiee imaas, od ſctò tebbi jeſt potribba za' tuooi xijtak, i odijçhiu, podaajga uboghijm, jeerſſe gnijma priſtoji.*

Sveetij Aguſtin ſvarh Pſalma 247. *Sctò ſu viſſiee jeſt bogatzu, potribbitoo jeſt ubogomu. i tkò uzdarxij ſctomu jeſt ſu uiſſiee, uzdarxij ſcto inijm priſtoji.* I ò govor. 8. ovakoo vellij: *Booghti çinij ovoo poſctenie, i mallo da' nè vellijti: Buddi parvij uzimat od ſtuaarijh obchienijh, ſctoti tribujee za' uzdarxanje tuojee obijtili, a' oſtaaloo daruui Iſukarſtu.*

S. Juaſi. Grixoſtomo ù gouoren. punku Antiokensk. *Zapovijdaliti barx Boogh tkojeegod dillo tijſnoo, i muçnoo? Oon hoçehje, de' piluxijs ſctoti jeſt ſu viſſiee potribbi uboghijh, too jeſt, da' pravedno razdijlijs onnee ſtuaari, ſctoſſi nè koriſtno poſtauio ſa' ſtraanee.* I mallo poslij: *Niſſi druggoo, çoviçe, negh razdijlitegl tuooga, parvo kakono tkò vlaadaa s' dobrima Zarquee.* I udygl naslijdujee. *Tij too prijmio niſſi za' potrattit ù raskoſſie, dalli za' çinit almuſtuo. Vbozijh jeſt ſctò poſſidujees, prem da' dohoditi od tuooga truuda, olli Oiçinſtua.*

S. Bernardo ù Piſt. 42. Enriku Aribisk. Senonensk, *Naſſe jeſt, vapijuu uboghij, ſctò razmetiees. namaſſe nè millo uzimaa ſctò trattijs ù taſctine: nasse nè po razlogu praudee, dalli po' duuxnoſti gtiubavi.*

Dalli dà tkò ne çijnij, dà uzvelliçaavam, çuuimo ſctò vellij Angelskij S. Tom. 2. 2. pijtan. 87. ſlaan. 1. *Goſpodin nè ſaamo zapovijdaa, da' darujeemo deſſeetij dijl uboghijm, dalli iſvee ſctò nam pritiçcee.* A' ù pytan. 66. ſlaan. 7. ovakoo izgovaaraa: *Stuaari, ſcto pritiçcuu naſſooj potribbi, po razlogu narauskomu priſtojee uzdarxanju uboghijh.* Napokoon ſuarh 4. od oſſud. ſvidoçij, dà takoo çynee ſuij Bogoslouzi.

Upit. Imaasli priliku tkoogagod ſueetoga, dà takoo jeſt iſpunnio, kako vellij S. Toma?

Odgr. S. Frano (kakono pijſſiee S. Bonaventura, i oſtaalij ù gnieggovu xijvotu) nettom bij prijmio tkojeegod almuſtuo, i ſuſrio uboxijeega od ſebbe. darovao bijmuga, govoreeçh, daſſe priſtojaaſſe gniemu pò razlogu. Zà too budduuçh jednoc çujo, dà nykaa ubogaa

ogaa ſtariza tarpiaaſſe i glaad, j ſtudeen ſnijmij udijgl s' ſebbe odyſhiu, i obraatijuſſiſe druugu, reçce: Pouraatimo jur ovuu odyſhiu, ſčtoſam dò ſad darxao, çekajuuſh tkomuuſſe pravedno bij priſtojala; zà tooçijneech takuu tuu naſsu ſeſtru, mollijmte, dà jooj bij ktijojee poslat s' nijkoliko kruha, ſčtoſu nam udijlili. Joſčteer hoçchiu, kadjooj koludri pridadduujee, dà rekkuu, dà jooj Frano povratiaaſſe ſčtojooj priſtojaaſse. Dalli, ò Provijdianie, i Blagodarſtuo Bogga naſsega! ù iſtoo dobba kadsse oon ſvuukovaasse zà odijt uboghee, etto nijkij sluuga Papijn, tkojimu darovaa tolikoo łakaataa Sqittee, tkolikomu tribovaaſse zà obuuſh ſebbe, i ſuoju druxinu.

Vpit. Sčtò jeſt Almuſtuo?

Odgr. Jeſt jedno dobroçynſtuo, olliti dillo od gliubavi, çyme mij gannuutij nà milloſardie karſtianskoo, pomoggamo tughiee vboſčtuo, i potribbu.

Upit. Cynijsli; dà jeſt brez gliubavi, tkò nè imaa milloſardja od ubozyh?

Odgr. Evangeliſta *S.* Juan darxii zà nè mogguuçhjee, dà tko imaa gliubau, nè imaa milloſardia od ubozijh, i vellij: *Tko buddee imat imaanje ovogaa Svijta, i budde vidit, da' brat gnieggov potribbuu imaa i buddee zatuorit unutrenaa ſvoja od gnietga, na' tkoji naaçin gliubau Boxjaa peibijvaa ù gnjemu?* 1. Ju. 3.

Upit. Tkoliko jeſt varſtaa Almuſtua, olli milloſardia?

Odgr. Duij: Tijleſnee, i Dukounee.

Upit. Tkoliko jeſt dillaa mijloſardia tijleſnijh?

Odgr. Sedam: Napittat glaadnee, napoit xeednee, odijvat gollee, pokodit, i odkuupiat tamniçare, pohodit nè mogçhnee prijmat puutnijke, ukoppavat martuee.

Upit. Tkoliko jeſt diilaa milloſardia duuhounyh?

Odgr. Sedam takoojer, too jeſt. Svyſtit grijſnijke, uccit né umitnee, daavat dobar ſuit onnomuu, tkoji ſumgnij, mollitſſe Boggu zà zdravie iskargniega, razveſsellit oxaloſtienee, podnoſſit uſtarpieno pogardienja, i praaſtiat uvrijdienia.

Upit. Tkojaa varſta çeglіaadi jeſt duuxna çinit Almuſtuo?

Odgr. Svak moxe tkojeegod Almuſtuo uçinit, olli tijleſnoo, olli duhounoo, jeer ſuak moxe imat dò ruukee tkojigod naaçin zà pomoçh potribbu tijleſnuu, i duhounuu iskargniega.

Upit. Nahodijliſse barx ù Piſsmu tkojaagod zapovijd, ghdijſse narediujee Almuſtuo?

Odgr. Zapovijd jeſt ù Dessetizi i ù Daskam Zakona, i od iſtyh oçcito çinij uſpomenu Piſsmo ù Zarkoſčtijuſt. Iss. Sirak. nà pogl. 29. *Poraad zapovijdi primaaj ubogoga, i poraad potribbee gnieggovee nè puuſtiaajga prazna. Izgubbi pineez poraad bratta.* Imaamo sù viſſiee zapovijd ſsukarſtovu ù S. Luki nà pogl. 11. *Podaavajte almuſtuo i evo ſvakaa gijſtaa jeſsu vam.* Vidi Garguura Valentinskoga ù prigovar. 5. pijtan. 9, od Almuſtua nà 4. I ù S. Matt. nà 25. *Doojdite bl goslovienij otza mogga, poſſiduuite pripraujenoo vama kraglieſtuo od uſtanovitienja Svijta? gla. bdiahbo, i podaddoſtemi gisi: xeediab, i podaddoſtemi pit: gooſt bijab, i prijmiſteme ec.* A mallo posly: *Tad recchiçhie i onnijziim, tkoji s' lijvee bijtçhiee: odijlitesse od menne prokleetij ù oggagn vijçgnij tkoji pripravien jeſt Diavlu, i Angelima gnieggovijm, Glaadjaoſam, i nè podaddoſtemi gisi: xeediaoſam, i nè podaddoſtemi pijtie.* A paak. *I pooiriçhjee ovij ù mukke vijçgnjee, a' pravednij ù xijvot vijgnij.* Od tkooga miſta Evangeliſtee vaddijm ouoo razloxenje: Nijtko jeſt ossuudien jeer nè çinij, ſčtomv nij jee biilo zapovidienoo, dalli oudij vidijmo, dà tkò zapuuſtij nè çinit Almuſtuo jeſt oſſuudien nà mukke vijçgniee, dakle almuſtuo jeſt dillo zapovijdi.

Sù viſſiee Apoſtol zapovijdaa, daſſe

ſe ſvak potrudij dillovat ſuojim ruukam, zà imat od ſcesa pomaagat uboghee ù gnijovijm potribbam: *Tkò kradiaasse jur nek nè kraade; a' boglice neksse truudij poslujuuch ruukama suojima, ſcto dobroo jeſt, da imaa odklee podat potribbu podnoſseeghiemu.* Efex. 4. Nè iſvarſſiujee dakle zapovijd Apoſtola (bilixij oudij S. Jerolim) tkogod ſaamo truudij za' ſaamoga ſebbe, a' od oſtaalijh uzmiſcee ruuku ſuoju.

Upit. Kadſmo duuxnij çimit Almuſtuo?

Odgr. U' duaa dogadiaaja. Parvo: akosse iskargnij nahodij ù naaj zadnooj potribbi, duuxanſſiga pod ſmartnij grijh pomoch imaanjem, ſcto pritiſcee tuoomu poſcstenomu xijtku. Takoo ſuij obchieno çinee Nauçitegli, kakono vellij Navaro, i oudij miſto imaa recçenje: *Ako niſſi napittao, ubbioſſi.* Druggoo: Akoſse iskargnij ù teeskoojnahodij potribbi, duuxanſſi takoojer pod ſmartnij grijh uçinitmu almuſtuo, nè ſaamo od dobaaraa, ſcto pritiçcuu tuoomu ſtaanju, i takoo obchiemijee darxee ſuij Bogoslouzi. Vid. S. Tom. na' mnog. miſt. 2. 2. pijtan. 66. çlaan. 7. i pijtan. 87. çlaan. 1. na' 4 pogl. 2. Kajetan, Snop. 2. zboren. 5. od zapovijd. zarquem. razlik. lijſt. pogl. 14. Petr. Navar. Kgnig. 3. od povraat. pogl. 1. brooj 358. sklaapan. 3., i mnog. oſtaal.

Upit Od tkojihsse dobaaraa imaa çinit Almuſtuo?

Odgr. Od ſuojih vlaſtitijh: *Poſctuuj Boga od tuvoga imaanja.* Recçen. Sochn. Spamet. 3.

Vpit. Da' bij podao ù Almuſtuo, ſcto imaam povraatit iskargniemu, bijlli dobroo bijlo moje Almuſtuo?

Odgr. Od togaaſmo jur beſſidili ù profaſtomu Sctijueniu.

Vpit. Tkomuu priſtoji çinit Almuſtuo?

Odgr. Svakomuu, tko imaa sù visſice dobaaraa, i s' gnijma vlaadaa.

Tkoliko paak onnij, tkojiſu podobnaaſti oſtaalijh, i nè imaduu içeſsaa vlaſtitoga, ovij nè mogguu Almuſtuo çinit. Takovijſu Sinovi obijtili; Reedounijzi, olliti koludri, Sluughe, Sluxbenize, negh od ſctogod prij mallo, ghdijſse moxe virrovat dopuuſtianje ſtariſſinee, olli goſpodaara. Tkoliko paak xenne, razgleedatſse imaa obiçaaj Darxavee, ghdijſſi, dalli obiçaaino xenna nè moxe potrattit ſtuaar ubilixivuu brez priſtanuutia ſuooga Muuxa. I nè mijsli jur reçh: Jaa od mooga çinijm ſcto hoçchju, jeer onna iſtaa nij jeegoſpodariza nij od ſebbe iſtee. S. Aguſt. 1 piſt. 199.

Upit. Kakoſse imaa çinit Almuſtuo?

Odgr. Parvoo veſſelho: *Veſſelloza davauza gliuby Boogh.* 2 Kor. 9. Velly Mudraz: *Prighni ubogomu brez zlovogliſtua ubo tuoje, i odgovorimu myrotuorno ù Krorçini.* Mudroſvit. Iss. Nav. 4. Druggoo: Hitro: Tkò *bitro podavaa duaakraat podaavaa. Sarze potribovajunchiega nè onalloſtiuuj, i nè odmiſci podaatmu, tkò jeſt ù tyſnoçhi. Oudy. Ako oçci udovizee izçijkat uçiniofamex.* Job. 31. Treçchjee: Skrouito, i brez faſtania: *A ty çinecch Almuſtuo nek nè znaa lyvaa ruoja, ſcto çiny deſnaa tuoja, dà buddee Almuſtuo tuoje ù skrovitomu ex.* Matt. 6. Too jeſt, iſchiuuch tkoliko namſſe priſtoji, i jeſt mogguuchje skrovitoga uçinit. Cetuartoo: Blagodarno, too jeſt, tkoliko ſtaanie naſſe dopuuſtjaa. Takij jeſt nauk Tobiee ſuoomu Synu: *Od imaanja tuooga çini Almuſtuo, i nemooj odvraniaa lyſsze tuoje od ijednoga ubogoga: takoobe uçinitchjeſſe, daſſe i od tebbe nè odvraaty lijſsze Goſpodinovo. Kakogod buddees mogao takoo buddi milloſardan. Ako mnogo buddees imat, obylno podavaj: ako prymallo buddees imat, ioſcicer i prijmallo dragouogluo ravdylijvat naſsooj. Vzdaarie dobroo blagoxerijs ù daan potribbee: jeer Almuſtuo od ſvakoga grijba, i od ſmarti ſlobbody, i neecchie podnyt, dà duſſia poojdee ù tmine. Vſtagnicho*

che velliko bytchje pryd prijatſtohomu Bogu Almuſtuo ſuymaa çineechim gnieggo. Tob. 4. Dalli nè mijsli, da' tijm ogovorom Almuſtua, imaas slobbodu za' grijſſit brez pokaarania. Goſpodin nij iee nijkad bijo naajmenik grijha. I ouaa jeſt krijvina, ſtò oſudiujee S. Aguſtin ù karſtianima ſvojih doobaa. Dakleſse dobro imaa pomgnit (vellij oon), da' barx nijtko nè çijnij, da' grijſſi prijteskij, pò tkojim çovik jeſt udaleçaan od kaglieſtua Nebbeskoga, nè mogguu biit uçinienij ſvakij daan, i odkuupitſe ſvakij daan Almuſtuom. Tribulee naaj parvo razvidit nas xitvot, a' paak pò Almuſtuu imaamo traaxit, da' nam uçinij Bogga umollivoga, a' nè naſtojat na' nijkij naatin namaga pridobbit, za' moch vazda slobbodno grijſſit: jeer oon nijkad dopuuſtio jeſt slobbodu za' grijſſit, prem da' ſuoomu milloſardiu pomarſliulee grijhe jur uçiniene, akoſse ne' zapuuſtiaa doſtooinoo iſpunienie.

Upit. Imaasli gottou izgleed iççij, tkò dragovogino jeſt çinio Almuſtuo s' uffaanjem za' doteçh Raaj po' gniemu?

Odgr. Imaam. Roberto Kraagl Franzee Sijn Ugona Kapeta vodiaaſse ſvejer ſobboom za, duorbu tiſuchija ubozih, tkojim proviidiaſse ſvaa potribbitaa za' xijtak, kamogodſse bij upuutio. Tooſu bijla oruuxja, ſtò' uſtanovitissee ù gniemu, i ù gnjeggovu oſtadku Krunnu togaa kraglieſtua.

Blaxe. Amadeo III. Baan Savojee glaavom sluuxiaſse na' ſtollu uboghee, tkojee zvaaſse ſuoje Arte za' natraaxit Raaj. Rolateur. Kgnig. 2. ſuojih iſpiſs. Svijt.

Upit. Jelli ikad Boogh izgledno pokaazao, tkolikomu marskaa jeſt ne' milloſt, i lakomoſt pram ubozijm?

Odgr. Jeſt. Attonee Aribiskup. Magonzee, tkoji xijviaaſse ù dobba Ottona Vellikoga Zeſsara, godiſſta 914. pokaazaaſse ne' ſaamo lakom prijko reeda, dalli i prijecmil pram ubozijm, ſtò' zuaaſse zaludnuu çegliaad, i ſaamo vriidnuu, kakono miſſi, za' izgriſt tughjaa imaania. Budduuchmu dogarſtilo gnijovoo doſaadnoo pijtanie ù Prijtiſnoo vrijme, pokaazaa, dachi çlim uçinit obijlnoo Almuſtuo, i budduçh ſe mnogghit skuppili ù jednu vellikuu Xitnizu, uçinij uxgatjee, za' ù hijp ſuijh s' oçciuuh ſnymit. Nà taaſſe oggagn uſpaaly Boxiaa oſveta, i ſiattaausi mnoxtuo mijſſiaa iſpunnitegli ſuojee pravednee ſarxbee, tiſnuujih nà poraaz zarquenoga Faraona, tkomu zà nyſcto by gnieggovo mogguuchſtuo, i bogastuo zà obraanitſſe od zuubyh takovee xyvinee, tkojiga obdaan, i obnooch progoniavu, takoo dà iz' ſuojee polaçee iſtirraan, ſillovaan by uteçh ù jednu kuulu, ſtò bijaaſſe ò Obtoku Rikee Rena, tkojaaſſe i danaſnij daan zove Mijſenaa kuula, ghdy priſtighnuut, izgubby xyvot izgrijzen.

SCTIJVEENJE V.

Od ploda Almuſtua.

Upit. KAcochieſſe ikad noch uglaavit bogatym, dà proſtranij budduu, i blagodarnij Almuſtuom pram ubozym?

Odgr. Prikazyvajuuchjim plode tolikoo tyleſne, tkoliko duhounee iſtooga.

Upit. Tkojiſu plodi tyleſnij Almuſtua?

Odgr. Parvò, dà *Boogh* navlaſtito blagoslyviaa, i uzmnaaxaa imaanje onnogaa, tkojiſſe ò tomuu zabaviaa. Obetanje jeſt iſpyſſianoo od Apoſtola ù 2. Kor. pogl. 9. reed. 6. *Tkò ſijee ù blagoslouim, od blagoslouyh i powetçhje.* A' ù Reedk. 10. *A tko posluxnjee ſimme ſijuuçhiemu, i bruubçhje xà giſt podat, i uzmnoxatçhje ſimme vaſſe, i uzvelliçatçhie uxraaſtje xytaa praudee vaſſee, da' ù ſuymaa obogatieny obilujeete.* Taaſſe iſtina tomaçy duama priliçnoſtima: kako ſtudenzi obchienij podaavauju obilatijuu voddu, i zdravijuu; i Dooike. ſtoſſe çeſtijee muuzuu, ſtò veçchiee nabrizgavajuu: takoo bogaſtua obilnijee naviruu, ghdijſse poraad gliubavi

bavi Boxjee obylno razdijliujuu, velly S. Klemente Alexandrinskij. Vid. S. Ju. Grixoſtom. ù govoten. *Dà Almuſtuo jeſt zanaat od luijuugh prykoriſtan.* Kgnig. 3. pogl. 7.

Sueetij Juan Almuſtnyk velliaaſſe, daſſe nauçio jeſt pò kuſſaniu, dà tkolikoſſe veçchjee ubozym podaavaa, tò veçchieeſſe prijmaa od Bogga, zà too govoraaſſe: Viditçhju Goſpodine, tkoçhje prija ſuuſtat, olli ty podaavajuuçhmi, olli jaa ubozym radijliujuuçh. Zà ſćtò, ubilixitiſſe imaa, vellij S. Ju. Grixoſtomo, dà Boogh kad zapovidij Almuſtuo, nè imadde ſaamo zà ſvarhu providit potribbi ubozyh, dalli i zà veçhjuu koriſt Almuſtnijkaa, zà tooſſe moxe reçh, dà nareedij Almuſtuo veçchjee zà koriſt onnogaa, tko çinyga negh tkò prijmaaga. Zà too tkoçhje çinit praavoo Almuſtuo, çinitga imaa veſſelo, kakono znan, dà veçhjee prijmaa, negh podaavaa.

2. Obiçajaan jeſt Boogh nadaarit doſtojanſtuo Almuſtua nà ovomuu Suijtu plodnoſtiu Roditeegliaa, i daarom poroda; takoo Babbe Eghitskee, jeer uzdarxale bijaajuu, i zadaajale dizzu Xudinskuu ſuprotyva zabraniſtiu Faraonovu, Boogh nadaarij blagoslovom plodnoſti, i obylnoſti ſvarh gnijovee Obytili. Abram, i Sara prijmiſſee od Bogga zà uzdarie, jeer bijaajuu goſtili ù ſuojooj kuçchi Angele, tkoji ù oblyçiu puutnykaa bijaajuuſſe gnijma prikaazali. Pò tomuu biliggu i Eliezer Abramoou Sluuga poznadde, dà Rebeka byla by doſtooinaa xenna Ixakova. Elia, i Elixeo nadaariſſee blagodarnoſt ſuojih goſtiuuh porodom, ſćtojim od Bogga iſproſſiſſee.

3. Almuſtuo naas braany od nè prijateeg'jaa: *Almuſtuo ſuarh Sçhyta mogguuçhiega, i ſvarh kopia protyva nè prijategliu tuoomu vojevatçhje.* Zarkoſćtijuſt. Iſs. Sirak. 28. Zà ſvidoçanſtuo od ſćtà ſćtijeemo, daſſuſſe Duſſie Cyſtilla velle kraat prikaazale ù oblijçiu Voojnijkaa oruzaanyh zà izbavit ſvoje dobroçijnze.

Upit. Tkojiſu plodi huhounij Almuſtua?

Odgr. Kad Almuſtuo çinijmo, ſiieemo dobra naſſa vrymenitaa ù zemgliu ubozyh, zà pokuppit obylnuu xetuu nà Nebbeſſim. *Rasparſſiaa, podadde ubozijm: prauda gnieggova pribijvaa ù vijk vijke uyka.* Pſalm. 111. Vidi xij vot S. Lovrinza. Zà too naas oznanivaſſe Goſpodin: *Cinite vama priatsgljee od bogaſtua nè pravednoſti, dà kad nè ſtat buddeete, prijmuu vaas ù vijçgnjaa pribijualiſtia.* Luk. 11.

Bilixi, daſſe Almuſtuo prilikuiee ſimmenu zà mnogghne razloghe.

Pàrvo: Simmesse baazaa ù zemgliu i gnioomſſe prikrijvaa; i Almuſtuoſse skrovito imaa çinit: *Zakloppi Almuſtuo ù ſarze ubogoga.* Zarkoſćtijuſt. Ill. Siruk. 19.

2. Cijnijſse, dasse ſimme gubbij, kadsse baazaa ù zemgliu; dalli ny jee ovvaakoo; jeerſse baazaa, zà ponovitga, i uzmnoxatga; Almuſtuo jeſt jedno ſimma vyçgniega blagoslova, ſćtò nam Boogh pripravij nà Nebbù.

3. Od Simmenaſse poradijaa ſtooſtruk plod, à od Almuſtua dohodeenam dobra duhounaa, ſćtoſſe ſtookraat veçhjee çynee od dobaaraa vrijmenitijh, ſćtò zà Almuſtuo podaavamo: *Darxij nà kamatu Goſpodinu tkoſſe ſmillyvaa ubogomu*, Proverb 19.

4. Simmeſſe jedno godiſte ſijee; à druggoo kuppij Almuſtuoſſe ſijee godiſta milloſti, à godiſtaſſe Slavee plod kuppij.

Upit. Imaasli jednu priliku zà ukaazatmi, dà Boogh uzmnoxaavaa ù druggoomu vijku plode Almuſtua toom Koriſti kakono vellijs?

Odgr. Imaam. Evagrio Mudroznanaz budduuçh çujo daſſe zà Almuſtuo povratiaaſſe plod ſtooſtruukkij nà Nebbu, podadde 60. libaaraa Sinexiu Biſkupu, dà ubozijm razdijlijiktiiuuçh ſvarh togaa damuſſe pijſmom obetaa, daçhje bijt nadaaren nà Nebbu, i s'tijm pijſmom

Digitized by Google

ſmum ktijdde bijt ukoppaan. Treçchijſſe daan poslij ſmarti Biskupu prikaazaa, i reçcemu: Pooidi k' moomu grebbu, i uzmi tvoje pijſmo. Pooide, i uzeeuſſiga, nazrij, dà iza togaa upijſſiaanee bijaajuu ovee rijçji: *Evagrio Mudroznanaz Biskupu Sinexiu pozdraau. Znaaj Otçe, dà pò tuoomu abetanju prymioſam podpunno çynu mooga Almuſtua s' plodom ſtooſtrukkijm, i zà toose nazivan namijren.*

2. Almuſtuo izbavjaa çovika od grijha, i nè dopuuſtiaa, dà duſſia pooide ù tmine. Job, 4. J ù iſtinu, vellij S. Jerolim, nè ſpominiamſſe, daſam ikad ſctijo, dà itko jeſt umro od zlee ſmarti, tkoſſe jeſt dragovogino zadarxavao ò dillima gliubavi; jeer ovij takij imaa mnogghee umollitegije, i mogguuchje nij jee, dà molbe mnozijh nè budduu usliſſaanee.

Upit. Imaasli jednu priliku ovomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. Budduuch primijnula ù graadu Joppe nijkaa xenna velle bogoſtraſnaa, i almuſtniza, reçcenaa Tabitta, oznanniſſee S. Petra Apoſtola, tkoji tad prijpovijdaſſe Evangelie ù Graadu Lidda, mallo daleko od Joppa, tkoji nà molbe nijkijh ſvojih Uçcenijkaa doprij k' pribijvaliſtlu tee xennee lexeechjee ù neſſillim, i obkruuxienee od razliziih udovijzaa, tkojee nazrijuſſi vujt Apoſtola, skuppiſſeeſſe udijgli okolo gnjegga, povijdajuuchmu glaaſſiovitaa dilla gliubavi, ſctò martuaa bijaaſſe çinila, i jedna nadtiçcuuchſſe nàd druggùu, pokazijvaauumu odijchje, ſctò od gnjee zà Almuſtuo prijmili bijaajuu. Taa xalloſtnij ogleed gannuu Apoſtola nà milloſardje, i uçinijuſſi ſvijh izijt iz pribijvaliſtia, uçinij zà gnjuu mollituu, i uskrijſſije.

5. Almuſtuo jeſt kakono druggoo Karſtienje, vellij S. Ambroxio ù govor. 32. S, Leon ù govor. 2. od skupl., S. Jerolim ſuarh Pſal. 133. Zà too velliaaſſe Goſpodin: *Podaavajte Almuſtuo, i evo ſvakaa çijſtaa jeſtuvama.* Luk. 11.

4. Almuſtuo naas braanij prij priſtolju Boxjeemu: *Naduiſſujee millosardie Praudu.* Jakob. 2. ù Garshomuſſe ſctijee: *Protyva Suudu slavilsse millosardje.* I ù iſtinu kadſſe ſvarſſij Suud, Iſukarſt skloppitçhje daan onnoom do. broſtivom oſſudom: *Doojdite blagoslovenij Otza mooga ec. Glaadjaoſsam i podaddoſtemi giſt ec.* Matt. 25.

5. Almuſtuo jeſt kakono jedno poſveetiliſtje, tkojimſſe zadovoglijvaa zà gryhe Boggu, ſarxbaſſe gnjeggova tiſſij, kakono bilixij S. Aguſt. ù govor. 29. *Od dobroſtivoſti, i ſaobchienja nemoojteſe zaboravit; takovijmboſſe poſveetiliſtjim doſtoii Boogh.* Apoſtol Xud. 13, Vid. S, Aguſt, Kgnig. 10. graad. pogl. 4.

6, Almuſtuo çinij çovika priliçnoga Boggu, ù tkoliko dobroo çineech iskargniemu prilikujee narau Boxjuu, tkoji bijuſſi nè doſpivenaa dobrota ù ſvoomu bytju, imaa pò ſuojooj naravi uçinit ſebbe obchienoga oſtaalijm: *Buddite milloſardnij, kakono i Otaz vas milloſardan jeſt.* Luk. 6. Vid. S. Leona ù govor. 10. Korizm., i Nazianz. ù govor. ubogh. pomoch. Velly oon: Nijſta çovik imaa tolikoo Boxanſtuenoga, tkoliko nadaarit, jeer Boogh veoma uxijvaa bijt zuaan: *Otaz milloſardjaa, i Boogh ſveggaa obradovanja.* 2. Kor. 1.

Upit. Akosu tolikaa, i takaa doſtojanſtua, i plodi Almuſtua, priſtoji reçh, dà nè imaduu mnoggaa doſtojanſtua onnij, tkoji nè mogguu çinit Almuſtuo, kakono rekaauſſi Koludri, tkoji içceſſaa ſvooga nè imaduu?

Odgr. Nè jur, kakonochies razumit pò slydeechjooj priliki. S. Gertrude budduuch çulla Evangelje ponedijlka Nediljee Korizmenee parvee: *Glaadjaoſsam, i podaddoſtemi giſt ec. Doojdite blagoslovienij Otza mooga ec.* Jao menni, reçce, ò Goſpodine, nama jeſt zduighmuutoo too moogguuchſtuo çinit taa dilla milloſardja, jeer ù Reedu nè poſſidujeemo iſſto vlaſtitoo. Nut mollijmte, doſtooiſſe ukaazatmi kakochju mo-

çh uçinit zà biit dijlniza blagosloovaa takoo vellikijh, ſtò obijtaas onnijzym, tkoji çinnee milloſardje s' iskargnijm. Tkojooj odgovorij Goſpodiu: *Prem dà ſvè brez priſtanka jaa glaadjaam, i nedjaam ſpaſſeenie gliudskoo, ounyghieme naſſitzit, tkojiçhieſſe ſvakij daan ſillovat imat tkojigod duhounij razgovoor s' iskargnym zà nauçitza, i upravitga ìnà puut vijegnjeega ſpaſſeenja. A tkò buddee ſctijt S. Piſſmo, olli tkojeegod kgnigghe duhounee zà uzbuuditſſe nà skruuſſienje, i bogogliubſtuo, taaçhiemi prikaazat jedno pijtje prijslaaſtnoo zà ugaaſſit moju needlju. Sù viſſiee akoſſe buddee pameerju, i ſarzem skupjat zà mijslit ò menni barem zà jedno vrijme naſtoojno, i uxgaano, ovijçhiemi pripravit pribivaliſtje velle milloo. Tkoſſe ſvakij daan buddee ſillouat çinit tkojegod dillo krypoſti, dvavoglnochiu prijmat too prikaazanje, kakono jednu odiçhju uelle prikladuuu za' obuuçhime. Tkò ſarzeno buddee pridobbyvat tkojegod napaſtovanje, bijçhiemi milloo, kakono nemoçhnoga da bijme pohodio. Napokoon tkome buddee bogogliubno mollit za' obraatienje grijſnijkaa, i za' oslobbodienje duuſſiaa Cijſtilla, taaçhiemi tolikoo draagh biie, kako da' bijme pohodio ù tamnizi, i pomagao ù mojim nè moçhima.*

Od VIII. Zapovidi.

POGL. IX.

SCTIJVEENJE I.

Nè rezzi krijvoo ſuidoçanſtuo protijva tuoomu iskarſnjemu.

Upit. TKojaa jeſt ooſmaa zapovijd?

Odgr. Nè rezzi krijvoo ſuidoçanſtuo protijva iskargniemu tuoomu.

Upit. Kako slaaſaa ovaa zapouijd s' proſsaſtijm?

Odgr. Cettiri proſsaſtee, tkojeesu drugghee daskee, i priſtojee iskargniemu, zabranjujuu ovogaa uvrijdjat dillom, i rijçma.

Upit. Rezzimi ù kraatko, ſctoſſe zabraniujee ù ovooj oſmooj zapovijdi?

Odgr. Grijſſi, tkojiſſe, jezikom çinee protijva iskargniemu, meju tkolimſu naaj parvo krijvaa ſvidoçanſtua prijd Praudom uçinienaa. Druggo, i magnjee poglavitoo zabraaniuuuſse ſvij inij grijſſi, tkojiſse jezikom çinee protijva poſctenju iskargniega. Vid. S: Garg. nà 3. Od Chudored. pogl. 8.

Upit. Tkosu onnij, tkoji priſtupajuu ovuu zapovijd?

Odgr. Svij onnij', tkoji privarteju pravednij reed praudee krijvijm ſvidoçanſtuom, oſvaddom, laxju, daarima oſquarnjuu voglju Suudza, olli oſvadnijka, olli navoddee krijuza zlobno umuknut pò ſvè iſtinu, olli ù dijlu, i napokoon zà ubighnut iz rukuuh praudee oſquarnujuu pravednoſt Odvitnijka, Naſtojaanza, i oſtaalijh sluugaa Praudee; zà too dobro moxes vidit, dà Suudziſu nà veçhjooj poghibyli zà ſagrijſſit protijva ovooj zapouijdi.

Upit. Jelli vellik grijh na' ſudu reçh krijvoo ſvidoçanſtuo?

Odgr. Jeſt: i tò veçhij grijh, tkolikò veçhjee jeſt uvrijdienje, ſctoſſe pò takoomu krijuomu ſvidoçanſtuu çinij iskargniemu. Zà too akò krijvo prikaaxes ù oſvadnjim ſtuaarma, ghdijsse raadij ò xijvotu iskargniega, grijh jeſt texji, negh dà bij prikazao ù ſtuaari Duoornoj, ghdijſse nè raadij negh ò dobrima vrijmenitijm. Takoojer tkoliko veçchjee jeſt izvarſnij, i mogguçhij çovik, protijva tkoomu povijdaas, tò gardnij jeſt grijh, jeer ù iſtinu poſctenje jednoga varſnoga çouika jeſt veçchjee çijnee, negh onnogaa magnie varſtee, i naslijdno izgubbienje jeſt ubililixivijee, i ſctosse darxat imaa ù veçhjooj çijni.

Upit. Jelli ikad *Boogh* izbavio çegljaad pravednuu od poghibijli, ghdij biiaajuu poraad krijuijh oſvadaa, gnyma napartieniih od krijuoſvadnijkaa, i laxniih Suidookaa?

Odgr. Vid. Kgnig. Daniela pogl. 6. 13.

Narçiſsu Biskupa Jeruzolimskoga laxno okrijviſsee jednijm gruubijm, i nè poſctenijm grijhom trij Suidoka tkoji

zà

zà doiſtinit ſuoju laax naſoſtauiſsee zakletui mnoggaa proklignianja protijva ſebbi. Paruij reçce: Dà ako too nè bijaaſse iſtina, dà bij izgorio: drugghij, dà bijmu dosla nijkaa nè mooch: treçhij, dà bij oslijpio. Suaa taa proklignianja doiſtiniſseeſse ſuarh gnijh, kako bijaajuu ſebbi napijli. Euxeb. Kgnig. 6. ſuooga pouijdan. pogl. 7.

Kako S. Atanaxio bij oslobbodien od krijuee oſuadee ſuojih nè priategljaa. Vid. Breu. Rijmsk. nà 2. Suijbgnia.

Vpit. Nareediſseeli barx Zarquenij zakoni, i Naredbe pedipſſie protijva krijvijm ſvidozima, i oſuadnyzima?

Odrg. Nareedissee. Vid. Grazian. ù dijl. 3. pijtan. 5. pogl. 9. Nareedjujeemo.

Upit. Jelli ikad Boogh izbauio gliude prauednee, i prauee od laxnijh oſuadaa uçinienijh od krijvijh oſuadnijkaa?

Odgr. Jeſt. Kadgod zazuaauſſi Martuee nà xijuot, da' bij ſuidoçili iſtinu, ſçtoſse inaako nè moggaaſse iznaajt: Kadgod çineech beſſidit diçizu ù pouijtku. Vid. Brev. Rijmsk. na' 7. Suijbgnia.

Vpit. Imaassli tkojigod izgleed ouomuu priliçan?

Odgr. Imaam. S. Brizio Biskup Tourſa, budduuçh laxno oſuadien, da' bijaaſse imao dijte s' nijkoom xennom ſuojoom prijateglizom, uçinijuſſi donijt dijte ſaamo od Miſseeza zapouijdijmu, da prijd ſuijmaa pouidij bijaaſseli gnieggoou Sijn: tkomuu too dijte odgouorij, da' nè bijaatse. Ktijaauu okolo ſtojeeçhij izaznat, tkò bijaaſse; dalli Sueetil reçce. Menni jeſt za' doſti za' ſad obraanit ſebbe iſtooga: uij ako xellijte ù naprijd znat, pijtajtega. Garg. Turonensk. kgnig. 2. pouijdan. Fraz. pogj. 1.

Iſtooſse dogodij Oppatu Danielu s' jednijm dijtetom od 25. daanaa, tkooga ſuojim mollituam bijaatse iſproſſio od Bogga nijkoomu ſuoomu goſtu. Sofron. ù Liuad. Duuhoun. pogl. 114.

Upit. Jessili çujo ikad, da' tkojee çegliaade nè prauedno oſsuudienoo, budduuçh pozuaalo prijd Boxjee priſtolje ſuoje Oſuaditeglje, olli Suudze, bijlo jeſt usliſsaanoo?

Odgr. Jeſsam. Jedan Brattuçed uellikooga Suduza Liegenskoga ſvuide ù Reed S. Jakova, ſçtò nà xaò by Suudzu, tkojiga veoma gliubiaaſse; zà too naſtoiaa çeeſto kraat uklonitga od takee ſveetee odlukee, i napokoon oruxan vujde ù Manaſtyr, i ſilloom iſtee gaussi Mladiçhia, skinumuu odijçhju Koludarskuu, i obuuçe Suijtounee hagline. Zarquiſſe Oppat potuuxij, i Biskupu od prijmienoga uvrijdienja, dalliſſe nè zadovoglij kako çijniaaſſe, dalli imadde pſoſti, i pogardu, çijmga, zatiraſsee. Tad dobrij Oppat klekaauſſi priyd ſuijm, ovakoo reçce Suudzu: Gospodine, kad jur nà ouomuu Svijtu nè moggu naajt Suudza, dà my uçinij pravizu ſuprotijva tebbi, jaaſse pozijvam prid priſtolje Bogga naſsega naaj viſſieega Suudza zà çjut dò 40. daanaa gnieggovu praavuu oſsudu pò dillim obbajuuçh naas. Prooidoſsee ty dneva, i ù 40. ù. pooldnee primijnuu Oppat, i zvonneeçh zvonno poraad gnieggoveee ſmarti Suudaz tkojiſse veſsele goſtiaaſse s' ſuojim ukuchnijm, too çujuuch, upiitaa uzrok, i budduuçhmu reçceno, daſse ſuoniaaſse poraad ſmarti Oppatovee, ſçtoſse tad bijaaſse dogodila, oon oſſittijuſſiſse, daſse taa daan ſvarſijvasse vrijme nareçcenoo, proslovij obraatijuſſiſse pram ſvojim: Ajmeh! ſçtoſse imaa çinit, jurſam martau, i danas imaamise prikaazat prijd priſtolie Boxjee. Kad too izreçce, vriſnuu prij ſtrahovito, i iſpuuſtij nè ſriçhnuu duſſiu meju ruukam okolo ſtojeeçhijh, pozvaan dò iſtò prijd lyze prij vellikoga Suudza, prijd tkojim zanymy tançina, i lijpoo govorenje pò naaçinu odvitnijkaa, i ghdij prighnuutje, i daarì nè mogguu imat miſta.

Vpit. Kad, i kakoſſe grijſſij proty va ovooj zapovijdi nè kazujuuçh pri-

dj Praudom iſtinu poznanuu?

Odgr. U' slijdèeçhijm zgoddam ſçtoſu obçhienijee. Kad ſvidoke iſpitujee vlaſtitij Suudaz pò reedù Praudee, i nè povijdajuu iſtinù; i ako ſvidoçanſtuo takooga jeſt od tolikee potribbe, dà brez togaa iskargnij jeſt nà ſpoghibijli izgvbbit ſvoja imaanja, poſçtenje, xijvot, tad tkò imaa ſvidoçit, à nè ſvidoçij, duuxan jeſt nà ſvee ſçtette, ſçtò iskargnij dohodij podnoſſit.

Odvitnijk tkoji poçmee braanit tkojuugod praudu, takoojee imaa nareedit, daſse oçcito buddee zrit iſtina; zà too teesko griſſij, akò pò ne znaanju, olli nè pomgni nè iſpunnij ſvoju duuxnoſt, i duuxan jeſt naknadit ſvee ſçtette, ſçtò poraad togaa podnoſſij gniegsoou iskargny. *S.* Tom. 2. 2. pijtan. 7. Navar. pogl. 17. brooj. 28. Ako Odvitnijk ù naprijdovanju praudee, ſçtò poççea jeſt braanit, ſumgnij dà imaa mallo temeglja od razloga, ſvittovatſſe imaa s' inijm Odvitnijzima, i naſſaauſſi, dà jeſt iſtinito takoo duuxan jeſt uſteeghnutſse i nè braanit, zà nè uçinit jednu nè pravednoſt, i zà nè napartjat nà ſuooga branienijka tratbe nè koriſtnee. Dalli akò parniza jeſt ſumgnivaa poraad çijnee Nauçitegljaa, olli poraad razliziih tomaçenjaa zakoonaa, pò tkojim imaa byt ſoudienaa, moçchiçhje naslydovat braanijee, iſtom dà Branienijk od gnjegga oznanien, priſtaddee.

Odvitnijzi darxaanij jeſsu targat praudu ubozijh mukte, i zà gliubau Boxjuu, kad nij jee druggooga tkò bij too çinio, inaako teesko Bogga uvrijdiujuu. *S.* Tom. *Soto*, i oſtaalij.

Pijſſiaauzi, tkoji pò nè umijnſtvu, olli pò druggooj krijvini nè pijſſiuu ſtuaari parnizee, kakonoſse priſtoji, darxaanij jeſſu nà ſvee ſçtette, tkojee dohode iskargniemù poraad gniih: *Tkòbo po' ſuojooj Krijvini wzrok ſçtette podaauaa, ſçtettu da' jeſt zadao çynijſſe.*

Upit. Tkò priſtuupaa ovuu zapovijd oçcito vaajuuçh ſtuaari skrovitee?

Odgr. Pyſſiavaz, tkoji protijva zaxlotui uçinienooj, kad by uzneſsen nà ſvoju Zabavu, oçcitujee, ſçtomu jeſt zà skrovitoo bijlo povidienoo, i nè obsluxujee oſtaalaa poglavja, tkojaa pod Zakletvu jeſt obetao. Vid. Nauçit. ù rijç. *Pyſſiavaz.*

Tkogod oçcitujee grijhe skrovitee iskargniega ſçtettom xijvota, poſçtenia, i dobaaaraa iſtooga, teesko griſſij nà mirru ſtuaari oçcitovaanee, i duuxan jeſt nadoknadit iskargnjemu ſvee ſçtette, ſçtoſse zadaavajuu.

Tkogod brez potribbee oçcitujee, ſçtò jeſt potaajno izaznao, podloxan jeſt ſçteti. Rekoçh brez potribee, jeer ù nikijmu zgodam jeſt potribbito oçitovat potajnaa izaznania, too jeſt, kad nareedienoo jeſt nà razruſsenje dohounoo, olli tijſeinoo iskargniega. Vid. S. Tom pijtan. 70. ollis ſvakda Sueetee Jſpovijdi, od tkojee beſſiditçhiemo ù dijlu 4. pogl. 5.

Thò otvoraa lijſte zapeçcatienee tughjee, zà tooſse zgaadjaa, i moxeſse zgoddit ſçtetta ubilixivaa iskargnjemu, teesko grijſſi, i darxaan jeſt naknadit ſçtettu.

Tkò oçcitaa çinij piſſma, i ozloglaſiujee poſçtenaa, ſçtò jeſt uçinio, olli çinij dà inij ovaa uçinee, od ſtoſse zgaadjaa ſçtetta ubilixivaa iskargnjemu, ſmartno gtiſſij. pijtan. 1. pogl. 1. 2. Kgnig. od Ozloglaſs. nè poſçten. kgnig. 1.

SÇTIJVEENJE II.

Od Laxi.

Upit. SÇto jeſt laax?

Odgr. Jeſt jedno zlamenovanje ſtuaari laxnee, olli ſumgnienee laxnee, zà iſtinituu izreçcenoo rijçma, olli bilizima jednaahijm, s' mijſljù zà privarit iskargniega. S. Tom. 2, 2. pijtan. 110. Vid. S. Aguſt. Kgnig. od Lax. pogl. 3.

Upit. Zà ſçtò vellijs, *olli bilizima jednaakym?*

Odgr. Zà iſtomaçit, daſse tolikoo moxe slaggat bilizima, koliko rijçma.

Upit. Jelli ikad dopuuſtienoo reçh laax?

Odgr. Nè; jeerſu obçhieno ſvè laxi zabraanienee ù ovooj zapovijdi.

Vpit.

Digitized by Google

Upit. Tkoliko jeſt varſtaa laxi?

Odgr. Trij: too jeſt Sjalivaa, Ugodivaa, i Setnaa.

Upit. Sctoſse razumij zà laax Sjalivuu?

Odgr. Razumijſse jedna laax izreçcenaa zà proojt vryme, kad zà zaçinit naſse razgovore, i millijee uçinit, tkojih sluſsaa, myſſiaamo iskaazanja ſtuarijh laxnijh brez ikakovee ſctettee iskargniega. Takovee bijleſu laxi od tkojihſse oſvadjaa S. Aguſtin ù Kgnig. 2. gniegg. Iſpovijd. pogl. 2.

Vpit. Sctò razumijs zà laax Ugodivuu?

Odgr. Onnuu laax, ſctò nè çinij ſctettu itkomuu, dalli tkomuugod jeſt koriſtnaa. Takijbij nà priliku ſvit ſctò podadde Kuſaj Abſalonu.

Upit. Dà jaa slaxuuçh moggu ſahraanit mogga Iskargnjega nè bijlli bijlo barx dopuuſtieno slaggat?

Odgr. Nè, jeer nijkad doſtooinoo jeſt slaggat: *Nemooj kiyt slaggat ſvakuu laxu*. Vellij Duuh S, ù Mudroſvit. Iſs. Nau. na' 7. *Nè imaduusse çinit zla', daſſe dogodee dobra*. Innoz. III. ſvarh pogl. ſvarh gniegga. Vid. S, Aguſt. ſvarh Pſalm. 5. I nè rezzi jur da' nyſſi obiçajan laggat, negh ugodjivo, i ſialivo za' prolazit vrijme, olli za' koriſt druggooga, jeer obiçaaj laggania, i popuuznuutje jezika naveſtçhjete mallo pò mallo slaggat ſctettom imaanja, poſctenja, i xyuoia tuooga iskargniega. Za' toote oznaniujee Duuh Sveetij: *Nè priſtanooſt gnjee* (too jeſt laxj) *ny jee dobraa*. Nadoſtavi paak, da' od laxi lakkoo jeſt proojt ù krijuokleeſtuo; jeer tkò çeeſto laxee, i çeeſtosse kunne, jeſt joſctеer nè mogguuçhje, daſse çeeſto krijvo nè zakune. Znaam da' nijkij daunienij Pijſſiauzi takoo Neznaboxzi, kako karſtiani çijniliſu, da' bij moggao çovik kadgod slaggat za' doprijt na' ſvoje pravoo zamiſslienje, na' onnij naaçia kakonoſse slaagajuu lijkarie, sa' ſvijm da' zlee varſtee, ù naſſu sluxbu kadsu prudnee ſaddaſnooj potribbi nè moçhnijka. Dalli ovuu ſumgnju ſvartjaa S. Aguſtin ù Kgnig. od Laxi, i oſssudienaa jeſt od S. Zarquee, tkojaa poſtuupajuuçh upravom S. Pijſma ù Reçcen. Soçh. Spam. na' 12, *Pogardaſu Goſpodinu uſtne laxiuee*, nareedij, da' izreçh laax jeſt vazda grijſnaa, i ne' dopuuſtienaa ſtuaar.

Upit. Imaasli jednù priliku ovomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. Sveetoga Antima Biſkupa Nikomedienskoga traaxavu na' ſmart Priſtave Maximiana Zeſsara, ne poznaavajuuçhga. Oonjih poolde ſusriſt, s' ſobboom na' ſtool prijmij, a' paakjimſse oçcitovaa. Zaçudienij tij od ugliudnoſti gliubavi, i ne' boiaania Sveetoga, meju ſobboomsse pogodiſsee dokaazat Zeſsaru, daga nijghdij ne' nahodiaavu, prem daga pò ſvooj Nikomedij bijaajuu traaxili, i da' takoo bij uçuuvalimu glaavu. Tomuu ne' priſtadde Sveetij, odgovurijuſli: Mij Karſtiani ne' ſaamo ne' moxemo izreçh laax, dalli nij ſvittovat druggooga, da' jee izuuſtij: i ſadruuxijuſſisse s'gnijma ſmiono upuutijſse, i prikaazaa prijd lyze Uſſilnyka, ghdij poraad Virree Iſsukarſtovee promijnij meju xeſtokijm mukkam umarlij xijvot s' vyçgnijm.

Upit. Ovee duij varſte laxiuuh, too jeſt, Ugodivaa. i ſialjivaa jeſsuli barx ſmartnij griſſi?

Odgr. Nyſu po ſvojooj naravi, negh proſtnij.

Upit. Sctò razumijs zà laax Sctetnuu?

Odgr. Onnuu, tkojaa Podaavaa ſctettù duhounuu, olli vrijmenituu iskargniemu. Vid. Navar. pogl. 18. brooj. 4.

Upit. Jelli paak ovaa laax grijh ſmartnij?

Odgr. Jeſt, kad ſctetta jeſt ubilixivaa, ſctoſse çinij, olliſse razumij uçinit s' iſtoom.

Upit. Dakle laax ſctetnaa jeſt ſmartnij grijh?

Odgr. Dò iſto. I ovooj odgovaarajuu

juu rijçi Piiſma: *Vuſta, tkojaa laxuu, ubbyvajuu duſſiu*. Mudroſvit. 5. A na druggoomu miſtu: *Pogubbitçhjes ſvijh, tkoji govoree laax*.

Upit. Tkojimſse prigoddam donyt moxe vellikaa ſctecta iskargnjemu laxju ſctetnom?

Odgr. Slydeeçhijm, olli ovakovijm: U' zboreenjima, ù govorima, ù sloxnoſtima, ù peçcatima, ù ſuudima, i krijvijm zakletuam, ù laxnym ſvidoçanſtuima, ù pogodbam, ù oſvadam laxnijm ù ogouaaranjima ec., tako da' vidijs, dasse ovij grijh pruuxaa ſvarh ſuakee varſtee çegljaadi. Pryſctetnaa nada ſuee jeſt laax, tkojaasse çinij, okolo ſtuaarijh Virree, olli dobree uprauee xyuienja, i duſſiee: Kakono rekauſſi, prijpouijdajuuçh jedan krijuouirskij Nauk, darxeçh da' kamate magnjee jeſu dopuuſtienee, olli laax iznutrenaa. Druggoo: Ako Iſpovidnyk ne' umitan ſuidoçij ſuoomu pokornyku, da' oon nij jee darxaan povraatit, kad ù iſtinu jeſt darxaan, olli daga duſſia ne' tyſctij çinit tkojuugod pogodbu ne' pravednuu, ſumgnivuu, olli uelle zamarſſienuu.

Upit. Jelli dopuuſtienoo kadgod sluxitſse od pouratianja pametnoga, olli od rijçijh, ſctosse obboſtrano razumee?

Odgr. Prem da' slaggat ikad nij jee ſtopuuſtienoo, alli kadgod jeſt dopuſtieno skryt iſtinù. Vid. S. Aguſt. ſuarh Pſal. 5. i izreçcen. 25, 26. 27. 28. ſctò Innocenzo XI. oſsuudij na' 2. Oxuujka 1679. s'istomaçenjima Nauçitegliaa Katoliçanskijh.

Upit. Jelli kad Boogh pokaarao ù ouomuu vijku laxijuze?

Odgr. Jeſt: jeer pokaaraa nagglom ſmartjù uhode, ſcto poslaa Moixeo ù zemglju obetaanuu za' pedips, jeer bijaajuu pouratjajuuçhse poplaſili puuk laxnijm prikaazanjima.

Anania, i Saffira gnieggova xenna jeer slaggaſſee Duuhu Sveetomu, umryſſee nè nadnom ſmartju prydnoggam S. Petra Apoſtola.

Vpit. Marzyli Boogh nà grijh laxi?

Odgr. Dò iſto, i vellizma: *Seeſt jeſſu ſſtò nenavidij Goſpodin, i ſeedmee pogardiujee duſſka gnjeegzova: Oçci uznoſſitee*, jezik *laxiv ec.* Prouerb. 6.

Upit. Poraad çeſſaa Boogh tolikoo nenavidij laax?

Odgr. Jeer jeſt Diavalskij gryh. Djavaal parvij by, tkoji izreçce laax nà Svijtu: *Neeçhjete umryt*. Izhod. 3. i zà too Apoſtol S. Juan nà pogl. 8. beſſideeçh od Djavla velly: *Kad izgovaaraa laax, od vlaſtitih beſſidij, jeer laxiv jeſt, i Otaz gnjee*.

Upit. Gljubijli paak iſtinito Boogh iſtinu, i tkò bixy ſvakuu laax?

Odgr. Gljuby, jeer takovij priliçnij jessu Bogu, tkoji jeſt pry iſtinity, dalli i iſtina iſtaa.

Upit. Jelli ſtuaar od vellikoga doſtojanſtua prij Bogu uzdarxatſſe od laxi?

Odgr. Jeſt. Nijkooga puuſtigniaka pohodeeçh drugghij puuſtigniazi, ſctò tamo Angel bijaaſſe *priveo*, ovij iskaazaa, dà jeer nè bijaaſſe izrekao laax od dneva ſuooga obraatienja dò tad, i jeer ſvakda jeſt veçchjee gljubio Nebbeskaa, negh zemaglskaa, nè bijaaſſemu ikakovu ſtuaar zakraatio, ſctò jeſt pytao. Dò try dneva ouij umrij, i nazriſſee okolo ſtojeeçhij, ghdijsu duſſias' Angelima hodiaaſſe ù Raaj.

SCTIJVEENJE III.

Od oſtaalyh zlooçhjaa, i krijvijnaa jezika.

Vpit. Sctò jeſt ozloglaſſienje?

Odgr. Jeſt skrovitoo omraçaanje dobrooga glaſſia iskargniega.

Upit. Jelli paak too teexak grijh?

Odgr. Jeſt, i texji od kradgnjee: *Bogljee jeſt imme dobroo, negh blaaga mnoggaa*. Prouerb. 22.

Upit. Ozloglaſſienje jelli kadgod uzrok od mnozijh zaalaa, i ſmuutgajaa?

Odgr. Jeſt, kakonoſſe moxe vidit ù kgnig. Eſter. ghdijſſe ſctijee, daſſe nè milloſtivij Aman tolikoo podneſſe ſvojim

Digitized by Google

jim laxima, i ozloglaſſienjima prijkraglju Aſſueru, dà uçinij, dà buddee puuk Izraelskij nà oçcitooj poghibyli xijvota, dà tomuu Boogh nè prouijdiaſſe.

Upit. Jelli Boogh kadgod pedipſſiao ozloglaſnijke?

Odgr. Jeſt. Povijdaa Kantipratense, dà jeſt poznavao nykoga Reedounijka, takoo prighnuutoga nà ozloglaſſienje, dà kad nè znadiaaſſe kako ozloglaſſit oſtaalee, poçeo by ſebbe iſtooga. Ouij budduuçh ù naai poslijdnooj nemoçhi, tolikooſſe uznemijrij, dà ſuojim zuubma ogrijzajuuçh jezik, i takoo nagardienoga plazeeçh, ſuijmaa kazijvaſse, zlamenujuuçh, da' taa bijaaſſe orudje nè ſrichnaoo ſuooga vijegniega oſſuudienja.

Upit. Dalli, da' bij iſtinitoo bijlo, ſçtoſſe od iskargniega vellij, bijlli barx bijo krijvaz od ozloglaſſienja tkò too povijdaa?

Odgr. Buddi iſtina, olli laax ſçtò govorijs, olli pò ſebbi izuſtiujees, olli dokazujees kakono çuvenoo, ako iſtinito podaavas, olli razumijs podat ſçtettu iskargniemu, çinijs grijh ozloglaſienja.

Upit. Jelli teexak grijh oſramotit iskargniega prilaagajuuçhmu tkojuugod zloçchju, olli zlotuoriſtuo laxnoo?

Odgr. Jeſt: jeer, ollis ozloglaſſienja, tij gouorijs jednu laax ſçtetnuu.

Upit. Grijſſijliſſe barx ſmartno ozloglaſſivajuuçh iskargniega?

Odgr. Dò iſto, kadſſi pò takoomu govoreniu ſçtettan; olli razumijs biit takij ubilixivo poſçteniu iskargniega.

Upit. Tkomuu jeſt ikad priliçan ozloglaſnijk?

Odgr. Jednooj zmij: *Ako uzydaa zmija ù mukloſti, nyſçta od gniee magniee imaa, tko' skrovito ozloglaſſiujee.* Mudrosvit. Iss. Nav. 20. Vid. S. Bonav. ù xijv. S. Fran. pogl. 8. §. 1.

Upit. Tkojee jeſt ozloglaſſienje ſçtetnije od oſtaalijh?

Odgr. Onnoo, tkojimſse beſſidij od Nauka Karſtianskoga, od Prijpovijdauzaa, od Reedounijkaa, i Koludaaraa, kakono obçhieno çinee Krijuovirzi.

Upit. Tko' sluſsaa ozloglaſnijke uhodijli barx ù dijl gnijova grijha?

Odgr. Do' iſto; takoo da' jeduati bij znao reçh, grijſſili texjee tko izuſtiujee, olli tko' sluſsaa ozloglaſſienja. S. Jerol. ù Piſt. Nepotù pram ſvarſſi, i S. Bonaven. ù kgnig. razmijsl. Eugen. na' doſpijtku.

Upit. Da bij tko' dravoglno nè slussao ozloglasnijka, i ſaamo da' nè bijmuſſe ſuprotijvio, bijlli ſagrijſſio?

Odgr. Ako imaa tkojeegod Stariſſijnſtuo, olli oblaaſt ſvarh ozloglaſnijka, duuxan jeſt pokaaratga, innaako teesko griſſij, zlù priſtajuuçh: ako paak nè imaa ikakova Stariſſijnſtua, i nè opireemuſse, kad bij moggao iſteeghnut tkojuuhod koriſt od ſvitta, olli poraad ſtraaha, olli opaaza gliudskoga, olli poraad ſraama nè ſmijdemuſse oprijt, Bogga uvrijdiujee, dalli nè teesko, kakono ù zgoddi zgoor reçcenooj. Alliſse bij moghlo zgoddit, daſse bij ſagrijſſilo protijva gliubavi, kad s' jednee ſtraanee ozloglaſſienje bijlo bij teeskoo, a s' drugghee, da' imaa iſtinitoo uffanje imat naprijdak pokaaranjem. Vid. Less. pogl. 11. ſumgn, 4. brooj. 21. Dalli, ako tko' sluſſaa nij jee ſtarij od ozloglasnijka, i çijnij, da' nè moxe imat naprijdka pokaaranjem, dalliſse boji nè porad uzroka veçhjeemu zlù ſvijſteeçhga, tomuu jeſt za' doſti, da' muuçij, i da' ù ſuoomu ſarzu xallij grijh ſvooga iskargnjega.

Upit. Sçto çinit imaamo kadſse nabodijmo ù druxbi ozloglaſnijkaa, i uffanja nè imaamo imat naprijdka naſſijm pokaaranjima?

Odgr. Tomas Moro Vellikij Piſſiavaz Inghilteree, çovik glaſſiovit poraad dobrotee, i nauka, nahodeeçhiſse ù ovakovijm prigodam, naſtojaasse privarnut govorenje ſvarh drugghee ſtuaari, prem da' velle razlikee: Govoraſſe na priliku: Nek ſvak beſſidij, ſçto-

mu

mu draxaa, i reçhiçhju vazda, da' onna zsradja jeſt prijlijpaa, i da' sklop-pitegl iſtee jeſt çovik glaſſiovit ù ſuomù poslù. Staplet. ù xijvot. Tom. Moro. Vid. *S.* Ju. Grixoſt. ù govoren. 4. puuku, i S. Bernar. govoren. 24. svarh Pijrkopijv. Kretenſi neznaboxzi obiçaainij bijaajuu prilikovat ſvooga Jova brez ijednoga uha, za' dat razumit Poslavizam, tkolikojim priſtoji nè prilaagat lakko uſſi oſuadnijzima. Dalli boglij tad ſvit jeſt onnij Duuha Sveetoga: *Obſctri uſſi tuoje tarniem, i jezik opaak nemooj ſluſſat.* Mudroſvit. Iss. Nav. 28. Taa ploot, tkojim obſtijrat imaamo uſſi naſse protijva ozloglaſſienjima i ozloglaſnijzima jeſt ſtraah Boxji, tkoji ſnaagu podaavaa duſſiam naſſijm zatiſnut tad uſſi, i kazijvatſse zlovoglnij ù obrazu, i marditſse, olli biit ſarzen za' posviiſtit ozloglaſnijka, zatirratga od ſebbe, jeer kakono vellij Salamon; *Vittar Syver raſparſſiaavaa kiſſe, à obraz zlovoglian jezik ozloglaſnika.* Reçcen. Soch. Spam. 25.

Upit. Jelli barx ozloglaſſienje oſvadjat, i povydat Suudu krijuovirza, olli oznanit dà jeſt kugga ù tkojooigod Darxavi olli kuçchi?

Odgr. Nè, dalli potribbitoo zà uſteghnut, dà krijuoviraz ſuojim otroounym naukom, olli kuxan ſuojoom nè moçhju nè otrujee inee.

Upit. Sctò jeſt Pſooſt?

Odgr. Jeſt jedan gryh, tkojimſſe uvrijdjujee poſctenie, i dobar glaas iskargniega pryd gnijm rijſma, namiggaavanjem, olli oſtaalym bilizim, ſctò od tkogaagod gryha koree, kakono nà priliku rekkauſſi: Tijſſi jedan luupex, laxaz, opaak ec. Vid. S. Tom. pytan. 72.,

Upit. Pſooſt jelli vellik grijh?

Odgr. Jeſt, i texji od zlogovorenja, jeerſſe nè poſctenju iskargniega nadostavjaa ſmeetgnia, tkojaa mnoggo uzmnoxaavaa uvrydienje, i ſillu, ſctomuſſe çinij. Takoo dà meju zlogouorenjem, i pſoſtiu jeſt onnaa razlikoſt, tkojaa paddaa meju xradgnjom, i otimanjem ſilnijm.

Upit. Sctò jeſt Nesklad?

Odgr. Jeſt ſmuutgnia myra, i razruſſenje sxladda meju prijateglma.

Upit. Odkleeſſe ikad poradiajuu nè skladdi meju gliudma?

Odgr. Mallo nè ſvakdà od uvrijdienjaa zamynitij meju prijateglma, i velle kraat poraad zlyh dokaazanjaa, ſctò çudnovatijm, dalli opaakym iznaſſaſtiom raſtaviajuu prijateglſtua.

Upit. Ny jelli iſtina, dà ovaa iznaſſaſtja marskaa jeſtu Boggu?

Odgr. Dò iſto: i zà too zapovidij, dà by tij ſvij ſijaauzi neskladda byli protiraany iz puuka Izraelskoga: *Neoçhje byt krijuoſvadnyk, nij uzmuutjivaz ù puuku.* Djakodilſt. 19. Takyſu byli nijkij ſvitnijzi Saula Kraaglja, tkoji nè priſtavaauu potizzatga protijva Daviddu.

Upit. Grijſſieeli barx teesko onnij, tkojiſſe ſillujuu uzbudyvat nè skladde?

Odgr. Dò iſto: jeer razruſſujuu prijateglſtuo, ſctoſſe veçehlee çynij od poſctenja poraad koriſti, tkojaa odtlee izhodij.

Upit. Kakoçhiemoſſe moçh pomijrit s' naſſijm iskargnijm, kad by bijo s' nami ù nè skladdu?

Odgr. Gniemuſſe podlaagajuuçh, i ſtanovito iſpovijdajuuçh, dà pogardiujeemo nè skladdę, i nè mijr.

Upit. Çemuſu darxaanij onnij, tkoji nà tkojigod naaçin uvrijdiliſu iskargniega ù poſctenje, olli zlijm dokaazijvanijma ſijaliſu nè sklad meju prijateglma?

Odgr. Çinit pokoru prijd Boggom, i povraatit poſctenje doſtooinoo od ſvaçeſſaa iskargniemu, ù çemuſuga uvrijdili, i ſctettovat çinili.

Upit. Kakoſſe imaa uçinit too povraatienje?

Odgr. Akoſſi laxnijm iznaſaſtjima zloo govorio od gniegga imaadeeſſe poreçh, i slobbodno iſpouidit, dà tkolikoſſi protyva gniemu izrekao, jeſt laxneo,

Digitized by Google

noo, i daſſi krſjvo beſſidio, i laggao; dalli kad bij bijla potribba, i dà ſtuar too hoçchje, imaas potuardit tuoje poreſcenie Zakletuom, i napokoon takoo dillovat, dà podpuno dooidees poreçh ſvè, ſctoſſi izuuſtio nà ſctettu iskargniega, i çijlovito nadoknadit ſctettu, ſctoſſimu uçinio.

Dalli ako pò ſriſchi ſctoſſi izrekao, bijla bij iſtina, dalli skrovitaa, duuxanſſi takoojer poreçhſſe (jeer oçcitujunçh too dillovaoſſi protijva reedu praudee) govoreeçh, daſſi zlò beſſidio i veoma uvrijdio tuooga iskargniega. I ù svakooiſſe zgoddi nadoknadit imaa fvakaa ſctetta, ſctò iskargnij poraad tebbe podneſſe ù poſctenju.

SCTIJVEENJE XII.

Od Marmianja, i Millolaxnoſti.

Upit. Sctò jeſt Marmianje?

Odgr. Jeſt jedna nè pravednaa tuxba, ſctò çinij jedan çovik uxnemijrenij skrovito, olli oçcito protijva iskargniemu ù miſtu, vrijmenu, i naaçinu, i prijd tkojimſſe nè priſtojaaſſe. S. Antonin. 2. dijl. nadpijs. 7. pogl. 2. Cajetan. nà rijç. Marmian.

Upit. Tkojee marmianje jeſt veçchjee od ſuijuuh oſtaalijh?

Odgr. Tkojeeſse çinij ſuprotijva Boggu, i gnieggovijm doſtojanſtuima, praudi, milloſardiu, providiſnju, kakono daauno çiniaavu Sijnovi Izraelskij. Broj. 13. i nà mnoggo oſtaalijh miſſtaa.

Druggoò. Kad podloxnijzi marmiajuu protijva ſuojim Stariſſinam Zarquenijm, olli Suijtounijm, govoreeçh zlò ſuarh gnijova xijvienja, naaçina, vlaadanja ec.

Upit. Cijnijsli, daſu takaa marmianja marskaa Boggu?

Odgr. Dò iſto, i veçchiee negosse moxe izreçh, i jur podadde oçcitij biligh ù pokaaranju izglednomu, ſctò poslaa nà Kore Datana, i Abirona, tkojee xijvee zemglia proxdrij jeer marmiaſſee od Moixea, i Arona. Broj. 6.

Upit. Sctò jeſt millolaxnoſt?

Odgr. Jessu nijkee rijçi lagodeeçhiee, olli ſaale laxnee, i ſumgnivee, podaanee tkomuugod, opaazom zà doteçh gnieggovo dobrohotijnie, i milloſt?

Upit. Millolaxnijzi uzrokujuuli barx vellikuu ſctettu s' ſuojim millolaxnoſtima?

Odgr. Dò iſto; jeer millolaxnijzi, kakono velliaaſse Origene, jeſſu nijkaa varſta gliudijh, tkojaa lovij iskargniega mekkijm zançizam ſvilleniim zà pridaavitga, too jeſt, zà çinit dì umree ù ſuojim griſſima; jeerſſe ſuak nasladiujee çinit onnaa dilla, od tkojih nè ſaamo znaa, dà nè imaa bijt pokaaran, dalli faalien, zà too nij jee iſcto ſctetnijee çoviku, olli takoo ſuprotijunoo dobromu xiivotu, kakono millolaxnoſt: takoo dà veçchjee udij çoviku jezik millolaxnijka, negh maç progoniteglia, vellij S. Aguſt. ſvarh Pſal. 3. Vid. S. Garg. Kgnig. 18. Chiudoreed. pogl. 3.

Bione Mudroznanaz budduuçh jednoòç upijtan, tkojaa zvijr meju oſtaalijm xeſtiaa bijaasse, odgovorij: Akomi beſſidiis od xeſtozijh, i diujih, ovoo jeſt Uſſilnijk, akò od tihijh Millolaxnijk. Laerz. Kgnig. 1. pogl. 6.

Upit. Razbornij Poglavize jeſſuliſse ikad ſuprotijuili, i pogardijvali takuu varſtu gliudijh?

Odgr. Jeſsu. Konſtantino Vellikij, kakono povijdaa Niceforo nè moggaſse podnyt nazritjih, i obiçajan bijaasse zvatjih: Grizlize, i Miſſie Duoora kraaglskijh.

Dokazujee Enea Silvio dà Zeſsar Sigiſmondo zauſſi jednoga Millolaxnyka. Reçce tad ouij: Zà ſctome udaraas, Zeſſare? Odgouorij: Jeerme ugijdaas, Millolaxnyçe.

Upit. Millolaxnoſt jelli vellik grijh?

Odgr. Jeſt: Kadsse pò millolaxnoſtiu faalee dilla, ſctoſu pò ſebbi ſmartnij griſſi, kakono nà priliku: Dà pò millolaxnoſti, i zà doteçh milloſt tkogaagod podao bijmu razumit, dà pijanſtuo, i bluudnoſt jeſsu ſtuaari dobree, i faljivee. Tooj varſti çegliaadi upra-

Digitized by Google

vienaa jeſt prijtgnia Ixaiee nà 5. *Jao, tkoji vellyte zloo dobroo, à dobroo zloo.* Vid. S. Garg. Kgnig. 7. pogl. 17. i Ezek. pogl. 13. brooj 8. Takijſu millolaxnyzi, vellij S. Maximo, tkoji nazijuajuu, probuudienoga jednoga porughjiuza plemmiçhja jednoga ſramotnoga, hrabrenoga jednoga ſarditoga, ſteedioza jednoga lakomza, blagodarnijka jednoga raſſipaauza. Takovij faalzi imaduu blagoslou ù vuſtijm, à prokleeſtuo ù ſarzu, jeer takoom faalom navodee ſvà prokleeſtua nà xyuot onnogaa, tkogaa faalee; à faaleeçh gnijove zloçchje çineejih krijuze uijçgniçga ossuudienja.

Druggoo; Millolaxnoſt poraad ſvarhee, ſctò zamijslij millolaxnijk, moxe bijt grijh ſmartnij, kakono rekaauſſi, kad millolaxnijk razumij podat teeskuu duhounuu ſctettu, olli tyleſnuu iskargniemu. Od tee varſtee millolaxnoſti beſſidij S. Pijſmo, govoreeçh: *Bogliee jeſſu ranne gliubeeçhjega, negh privarny çelovi nenavideeçhjega.*

3. Kadsse millolaxnoſtiu podaavaa oſtaalijm uzrok uvrijdit ſmartno Bogga, kakono uçiniſsee millolaxnijzi s'Erodom, tkoji budduuçhsse uznio nà nè ſvijſtnee vapaaje puuka millolaxnijka, by zà toe teesko pedipſſiaau od Bogga, kakonoſſe ſctilee ù Dill. Apoſtolskijm nà 12.

4. Vid. Saab. Trent. Sid. 4. Upr. od uçinien. i sluuxb. Sveet. Kgnig. *Poslij ovijzijh ſmionſtuo* ec.

Upit. Sctoſse çinit imaa kad naas Millolaxnizi faalee?

Odgr. Imaamoſse darxat zà onnee ſctoſmo, a' nè ſctò naas Millolaxnijzi maaſtee. Suit jeſt Katonou: *kadte faalom blaznij tkoij, zà tuoogh Suudza gniegga çijni, Nè kakuaçhjete uçiniti, dalli kakau jeſt proçyni.* I jeſt prauoo oznanienje, ſctò nam podaauaa Duuh S. *Synko mooj, akote budduu zadoyvat grijſnijzi, nè priſtatij kgnijma.*

Upit. U' tkojee urijme poghibjivee jeſsu millolaxnoſti?

Odgr. U' vrijme nè moçhi, kad prijategli, olli Rodbina ſnè 'moçhnijka okoloſu gniegga naſtooinij uglaavitmu, da' poghibijl ikakova nij jee, daſse tribujee uslobbodit, da'jos nij jee vrijme prijmit Ss. Sakramente, i ouakovee ſtuaari poraad tkojih laxivijh uglaavieenja nè opaazaa nè moçhaijk ceeſto jeſt privaren od uiçgniee ſmarti, prija negh znadde poghibijl ſmarti vrijmenitee.

Upit. Kako çujeem, moxeſse na' razlikee naçine, i çeeſto ſagrijſſit zloom sluxbom jezika.

Odgr. Jeſt prij iſtinito; too jeſt jedan kameen, d' tkoomuſse ſuij veçchjee, olli magniee zaplitiajuu; *Akò tko ù ryçi nè uvrijdiujee, ovij izvarſſian jeſt çovik.* Ouako beſſidij S. Jakou. Vidi ſctò ſvarh jezika vellij ovij Apoſtol ù pogl. 3. ſuoj. Piſt. Zakonit.

I ù iſtinu, tkoſse bij ktijo razvidit od grijhaa, ù tkojee priilakko utiçee jezik, imao bij ſvakij daan dozuatga nà iskuſsanje, i krijuza zatokaauſſigaj, zadat ſebbi pokoru za' ſuakij puut, tkoji ſagrijſſij, a' paak ponovit s' Prorokom odluku za'bijt veçchjee negh ikad pomgnivij çuuatga: *Rekoh çuuvatçhju puute moje, dà nè skrijvijm ù jeziku moomu.*

Upit. Imaasli izgleed tkogaagod çegliadeta, daſse jeſt na' ovij naaçin okoriſtio od rijçijh reçcenoga Pſalma?

Odgr. Imaam. Oppat Pambo, jeer nè umidiaaſse ſctit, bijaaſse poçeo uçitſse prij nijkomu koludru prij mudrotnu, tkoji raſtuorij Pſalterie, i proſctij parvee rijçi Pſalma 38. *Rekoh, çuuvatçhju puute moje, dà nè skryvijm ù jeziku moomu.* Pambo nè ktijdde druggoo çjut, dalliſse uſtaauſſi, od tleesse odijlij, govoreeçh meju ſobboom: Akò moggu izvarſſit, ſctomi narediujee ovij reedak, toomi jeſt za' doſti. Upijtan dò pool godiſta od ſuooga Nauçiteglia zà, ſctoga ueçh nè bijaaſse doſsao naajt, odgouorij; jeer nijſam umio iſpunit dobro onny reedak. Dò nykoliko godiſtaa, pijtajuuçhga nijkij gnieggoou

zra-

Digitized by Google

znanaz, bijaaſseli napokoon nauçio redak? Odgovory: Jedua ù 49. godijſtaa znaoſam iſpunitga. Beſſidiaaſse dakle veçchjee kakono Karſtianin, negh kakono Neznaboxaz tkò izreçce: *Parvaa kripoſt Jeſt ymiti uſteezati brytkij jezik. Blyzu Bogga jee onnij çovik, kij razlogom znaa muçati.*

Od IX. Zapovijdi.

POGL. X.

SCTIJVEENJE JEDIJNOO.

Nè poxelli xennu iskargniega tuooga.

Upit. SCtoſse zabraniujee ù ouoojdeuetooj Zapovijdi?

Odgr. Navlaſtito ſuakaa poxuda prigliubodinſtua, i ugovoriuo ſuakaa druggaa myſal, olli poxuda povoglnaa ù tkojooimugod druggooi ſtuaari puttenooj, i nè poſctenooj.

Vpit. Ako Boogh ù ſeeſtooj zapouijdi: *Nè bluudi* zabraniujee skuppa s' prigliubodinſtuom ſvakuu drugguu uarſtu nè çyſtoçhjee, tkojiçhje bijt razlogh nadoſtavit deveetuu: *Nè poxelli tughjuu xennu?*

Odgr. Da nè by itkò moggao çijnit, da' oon ſaamo razumio jeſt zabraanit dillo izvanskoo ſuarh takee ſtuaari, dalli da' paak nè bijaaſsemu na' xao brezredje iznutrenoo hotijnja (kakono Xudie çyniaauu ù S. Matt. na' 5.) ktijdde Boogh izgouoriuo iſtomaçit ouoom deveetom zapouijdiu, da' oon od naas hoçchje nè ſaamo prauednoſt ù dillima, dalli i ù mijslima; jeer zakon Boxji jeſt duhounij, i zabraniujee nè magnie brezrednoſt gliubavi, tkoliko dilla izvanskoga, budduçh daſu ſvakaa otuorenaa, i oſcitaa prijd Boggom. Dakle zakon Boxji jeſt kakono jedno zarzalo prijçijſtoo, ghdij razgleedamo zloçchie, i krijuine natsee naraui, i dohodijmo ù pznaanje, da' poxude iznutrence, protijunee duuhu, i razlogu jeſsu zloſhnee, i grijſnee; za' too iznutrenoo, i brezrednoo gannuutje poxellijnia nè dohodij od Bogga, dalli bijuaa ſaamij porod grijha pò izreçcenru Apoſtola: *Poxellijnie nè znadiaah, dà zakon nè bijaaſſe rekao; Nè poxelli.* Rijm 6. Kako rekaauſſi: Nijſam znao da gannuutja iznutrenaa ſarza, i poxellijnia nè oçcitovaanaa tkojimgod biligom izvanskijm, bijla bij darxaanaa ù broju dillaa, da' mè zakon Boxji nè buddee nauçio, da povoglnoo, i odluçenoo poxellijnje jednee zlee ſtuaari, nè pravednee, i zabraanienee jeſt grijh, nè magnjee kakono dillo izuanskoo.

Vpit. A od poxellijnia, too jeſt, od puttenoga gannuutja ſctò ù naſſijm udima pribijvaa ſctò uellijs?

Odgr. Vellijm, da' too grijh nij jee, jeer grijh ù naſſijm udima nè pribijvaa dalli ù uogli. Drugçoo: Zakon nè bij podaan putti, i bluudu, dalli çouiku, i odklaniaa od dillaa gliudskijh, ſctoſu ù oblaſti çovicioj. Nut paruaa gannuutia putti, tkojaaſse çeeſto çinee çjut protijua uogli çouiçioj, nijſu dilla gliudskaa nij ù oblaſti çovika, i za' too nijſu zabraanienaa od zakona Boxjeega, prem da' inaako beſdij Kalvino, ſi gnieggoui naslijdnijzi.

Nè braanij, da' Apoſtol kadgod ouomuu poxellijniu, i gannuutiu podaavaa imme grijha, jeermu ù tolikoo podaauaa too imme, ù tkoliko onno izuodij ſuooj iſtook od grijha, i na' taa naas prighigniee, kakono na' velle mijſtaa uçcij S. Aguſtin, i narediujee Sabor Trentinskij.

Upit. Neeçhie dakle bijt potribbitoo oçcitovat gannuutja nè pouoglnaa poxellijnia ù S. Iſpovijdi?

Odgr. Nè: jeer kakonoſse jeſt reklo, takaa gannuutia nijſu grijſnaa. Opeet proſtij pogl. 7, ouogaa III. Dijla, a' navlaſtito Sctijuenie IV.

Vpit. Rezzimi dakle bijſctro, i ù mallo rijçijh, tkojee poxellinie jeſt oudij zabraanienoo, a' tkojee nè.

Odgr. Nij jee zabraanienoo poxellijnie ù ſebbi, jeer too grijh nij jee, negh jedna nè mooçh oſtavienaa ù naima od grijha Adamova, i nij magniee jeſſu zabraaniena gannuutia nè pouoglnaa, i nè odluçenaa iſtooga. Napokoon nij je-

Digitized by Google

dnam zabraanienoo çhjuutit gannuutja poxellijnia, dalli priſtanuutie, kad prihodee mejaasse ubilixenee od Bogga.

Vpit. Poraad çeſsaa dopuuſtiaa Boogh, daſmo uznemijrenij od togaa potaknutja?

Odgr. Zà podat uzrok Duuhu pravedno dobbit ſuoju krunnu. Prilika togaa byliſu Jebuxei, tkojee nè ktijddee Gſpodin, dà budduu ſà ſvijm poraazenij, dà by Synovi Izraelskij imali ò çemuu zabaviatſſe vojujuuçh.

Upit. Imaasli priliku ouomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. Reçce jednnoç Goſpodin S. Brigidi: *zà ſtoſſe takoo uznemiryvas çhjerze?* Odgovorymu: *Jeerme naskoçciſſee razlikee, i nè koriſtnee zlee mysli, ſtò od ſebbe nè moggu zatirat, i zà voome ſtraah Suuda tuooga tyſtly.* Tkojooj Goſpodin: *Ovoo jeſt praavaa prauda, da' kakoſſiſſe prija nasladyvala od taſtlynaa Svilta protyva vogli mojooj, takoo ſad uznemyrujuute zlè mysli protyva vogli tuojooj. Dalliſſe booj Suuda mooza prilikom, i razborom, i temeglito uffaaj ù mè Bogga tuooga. Jeer iſtinito znaaj, da' opirauçhſſe zlym myslima, i pogardiujuuçhjih, duſſiaſſe çyſtij od ſuojih ſquarnaa, i dotiçcee ſvoju krunnu. Akojih zatirat nè moxes, uſtarpieno podnoſſi jih, i voglioomſſe opri, i prem da' nè priſtadees, paziſſe ſa ſuym tym nè uznijiſſe, i paſt, jeer tkò ſtoji na' noggama, ſaamo ſtoji pò krijpoſti, ſtò prijmaa.*

Upit. Darxijsli zà dobro uçinienoo, ſtò mnogghij çinee ſuprotivitſe pedipſſima povoglnijm, paruijm gannuutjima, i myslima uzbuudienym od poxellijnia?

Odgr. Do iſto: i too sluuxij zà uzdù dylu dogniemu, daſſe nè zapleete nij ù ſtuaari naxi magniee.

Dokazujee Kantipatrenſe dà nykij koludar ſveetoga xijuota ù ſtranam Hannoniee, jeer jednooç ſaamo bijaaſſe pogledao jednu ſxennu, imadde tolikoo ſaakoo napaſtovanie, tkojee zà zatirat nè by zà doſti ny ſmart iſtee xennee, takoo dà obdaan, i obnooçh imadiaaſejee ù pameeti. Sctò uçinij? Videeçh, damu Diaval, i opaakaa poklepa nè daavaauu ny mallo mijra, poslij arvania od try godiſtaa, pooide obnooçh k' grebbu tee xennee, i raſtuorijuſſiga; poſtavij ſuooj obraz nà tuu ghniuſnuu meſſinu ghnyluu, i takoo ſtaa, doklee poraad vellikoga ſmraada padde ù nè ſuijſt. Posly togaa hrabrenoga dilla veçh nè çju ikakuo puttenoo gannuutie ù ſebbi.

Od X. Zapovijdi.

POGLAVJE XI.

SCTIJVEENJE JEDIJNOO.

Nè poxelli iſto iskargniega tuooga.

Upit. SCtoſſe zabraniujee ù deſſeetooj zapouijdi?

Odgr. Xellit dobra iskargniega, buddi ovaa makjivaa, kakono pineezi, xivotina ec. olli nè makjivaa kakono kuçhie Baſſtine ec.

Upit. Cinijmli barx grijh, kad vellijm: Dà bij Boogh dao, dà bij too, i too imao?

Odgr. Nè; iſtom dà xellit imat too praavom çynom. i inijm naaçinima dopuuſtieniim,

Upit. Dà tkò traaxesh prigodu zà ukraſt, i nè mogguuçh too iſpunit, bijlli barx takoo, i takou uçinio grijh kradgniee?

Odgr. Dò iſto. Uçinio bij grijh kradgniee voglioom, dalli ovoom razlikoſtiu, dà nè bij bijo darxaan povraatit, çemuu nij jee darxaan, negh tkò dillom çinij grijh kradniee.

Bilixi. Moçchiçhie oudij Katekiſta dotaknut iznova ù kraatko inee zapovijdi Deſſetizee, i takoo Koriſtno potrattit ſuee urijme odreedienoo Kateхiſmu.

Digitized by Google

DYL CETUAARTI
KATEKISMA.
OD SAKRAMENTAA

Sveetee Zarquee.

POGLAVIE I.
SCTIJVEENIE I.
Scto jeſt Sakramenat.

Upit. OD çeſſaſſe zborij ù çetuartomu dijlu Katekiſma?

Odgr. Od Sakramentaa S. Zarquee.

Upit. Poraad tkooga razloga sboritsse imaa od Sakramentaa ù Katekixmu?

Odgr. Jeer ouij nauk jeſt potribbit, i Koriſtan Karſtianima. Jeer Sakramenti jeſſu kakono nijkaa zlamenja otaai. naa, i orudia nareedienaa od Boſaa, dà pò gnyma prijmamo Virru, Uffanje, i Gliubau, od ſtaſſe jeſt dò ſad zborilo, i zà uzdarxat, i uzmnoxat praudu, ſcto dotekoſmo pò doſtojanſtuima Iſſukarſtovijm, i zà opeeta jee prijmit ako biiſmo jee biili izgubbili: *Po' tkojim ſuakaa praavaa prauda, olli poçimaa olliſſe poçeetaa uzmnaanaa, olliſſe izgubbienaa ponaapravja.* Vellij Saabor Trentinskij.

Upit. Tkoji razlogh bij nareedit Sakramente? Nebijliſſe barx moghla imat iſtaa ſvarha pò dillima Virree, Uffanja, i Gliubavi?

Odgr. Nè: jeer budduuçh çovik slozen od duſſiee, i tijla, duuxan bijaaſſe podaavat duoſtrukkoo poſctouanje çiaſti iznutrenee duſſiom, i izuanskoo tileſno ſa druuxenoo s' iznutrenijm, obboje, ſcto podaavaa nà mnoggo naaçinaa çovik Boggu, dalli nà naaçin plemmenitij, i ſpaſſonoſnij s' sluxbom Sakramentaa.

2. Ktydde Boogh nareedit Sakramente zà priloxitffe mlohauſtuu naſſee naravi nè vrijdnee razumit ſtuaari duhovnee negh s' pomoçhiu olli pò ſtuaarima vidiuijm, ſcto tomaçij S. Juan Grixoſtomo ovijzijm rijèma: *Da' çovik buddee bijo gool duuh brez tijlla, Boogh bijmu bijo podao ſuoja dobra nè obſtartaa ikakouijm zaſtorom çhiuutiviim; dalli budduçh duſſia sluuçenaa tijlu, ſa' ſuijm jeſt tribovalo, daſſe za' razumitjih çovik sluuxij od ſtuaarijh çhiuutivijh.*

3 Zà pridobbit kanienje, tkojimſſe farze naſſe gannee virrovat ſcto nama jeſt obetao. Za too jeſt, dà Boogh tia od poçeetka Suijta nè bij zadovogliau utuardit uelle kraat ſuojoom nè varravjinom rijçiu Virru ſuojih obetaniaa, dalli ktijdde i ſvidoçitiee zlamenjima, i bilizim, çudnovatijm, kad obijtaa tkojeegod çudnovatoo, i nè obiçaajnoo dobroçijnſtuo; zà too kad obetaa izbavit ſuoój puuk od ſillee Faraonovee po Moixeu, naſtojaa (zà takoo reçh) uvirrovat ſuoje obiſtanie s' razlikijm, i prijçudnovatijm zlamenjima. Takovijm naaçinom Iſſukarſt Spaſſitegl nas budduçh nama ù nouomu zakonu obetao oproſtlienje grijhaa, ſuoju milloost, i podatie Duuha Sueetoga zapeçatij ſuoje obiſtanie nijkijm bilizima çhiuutivijm,

ſcto'

ſčto oſtauij zà zalogh ſuojee nè pobbitnee rijči.

4. Dà bijſmo imali nà naſſu oblaaſt ù Sakramentima priſtooinee lijkarie za' ſpaſſenie duſſiee budduuçh Sakramenti onnij potozzi, prij reçcenij od Ixaiee, kroz tkojee protiçcee vodda ſpassenia razvedenaa od nannaa Iſuſſa propeetoga.

5. Razlogh, po' tkomuuſſe moxe çinilt potribbitoo nareedienje Sakramentaa jeſt, da' ù gnijma imaduu Virnijzi jedan biligh vidiuij, po' tkomuuſſe i poznavajuu mejù ſobboom, i razlikujuu od Nevirnijkaa,

Iſukarſt nareedij Sakramente, da' by Karſtiani po' iſtijm iſpouijdali blaaghdano ſvoju Virru prijd Suijtom, kakono rekaauſſi, tko' idee dillovat, olli prijmit Sakramenat karſtienja, oçcito iſpovijdaa, da' virrujee, da' po' krijpoſti tee Voddee, tkojaa od izvanka peree tylo, damu, Boogh ù iſtoo dobba oçciſtiaa duſſiu.

Napokoon Iſukarſt nareedijuſſi Sakramente, imadde za' ſvarhu ponyzit oholoſt çoviçiuu, podlaagajuuchga Stuorenjima, za' pedips ghdijſſe bijaaſse oduargao od Stuoriteglia.

Upit. Sčto' jeſt Sakramenat?

Odgr. Jeſt jedan biligh vidiuij milloſti nè uidivee, nareedien od Iſukarſta za' naſſe ſpassenje.

Upit. Za' ſčto' vellijs, da' Sakramenat jeſt jedan biligh nareedienij od Iſukarſta za' poſueetienie naſse?

Odgr. Za' datnam razumit da' Sakramenti uzdarxee, i dillujuu ù nama milloſt, tkojuu zlamenujuu.

Upit. Iſtomaçiſe bogliee.

Odgr. Bilixi ſčtoſse zgadiaa ù Sakramentu Karſtienia. Reedounijk izlijva voddu na' glaavu çegliadeta, tkojiſse karſti, izuuſtiujuuçh ù iſtoo dobba Formu Sakramenta: *Jaate karſtijm ec.*, a' Boogh tolikooler ù iſtoo dobba izčijſtjaa duſſiu od grijha togaa iſtooga çegliadeta. Takoo rezzi od inijh Sakramentaa.

Vpit. Tkò podadde ſnaagu ovijzijm bilizim izvanskijm?

Odgr: Iſukarſt Goſpodin nas, tkoji ktijdde, da' nam buddee razdijlien plod gnieggovee mukke, i çijna gnieggouee karui za' poſveetienje duſſiaa naſſijh.

Vpit. Za' ſčto' vellijs, da' Sakramenti iſtinito, i nè varaujivo poradiajuu milloſt, tkojuu zlamenujuu? Suij, tkoji prijmajuu ſvee Sakramente dotiçcuuli barx ſvakda milloſt?

Odgr Sakramenti vazda dillujuu suooj porod, kad, tkolih prijmaa, ne' poſtaviaa od ſuojee ſtraanee tkojeegod oporiſtie.

Vpit. Tkojaaſse pripraua iſçhiee za' prijmit koriſtno Sakramente?

Odgr. Oudij tribujee razlikovat: jeerſse nijkij zovuu Sakramenti Martuijh, takoo proozuaanij poraad gnijova poroda ulaſtitoga, ſčto jeſt pouratiat xijvot milloſti onijzijm, tkoji duhouno umarli bijaajuu poraad grijha. Takovij Jeſu Sakramenti Karſtienja, i Pokoree. Oſtaalij peet zovuuſse Sakramenti Xyuijh, jeer çijnee xijvot duhounij ù onnyzijm, tkoji prijmajuujih, kakono da' imaduu za' porod vlaſtitij uſnaaxat, nahraanit, podat oblaaſt, poſueetijvat praauoo tijlo Issukarſtoue, çinit tkojeegod Zarquenoo dillo ù Zarqui, ſnijmit mlohauſtua oſtauienaa ù duſſi od grijha, podat millooſt za' podnoſſit brimme Xennidbee ec. ſue tkojee ſtuaari çijnee xijuot milloſti ù duſſi onnogaa, tkoji imaa prijmit Sakramente.

Sprijdſtaauſſi reçcenaa, odgouaaram tomuu piitaniu, i uellijm, da' tkoſse nahodij ù ſmartnom grijhu, bijtçhie zà doſti priprauan prijmit Sakramente karſtienja, i Pokoree po' skruuſſieniu laghjeemu, ſčto jeſt jedno skruuſſienje ne izuarſnoo. Razlogh jeſt, jeeriu ouaaduaa Sakramenta Martuijh nareedienaa za' oxijujivat duſſie. Inij hoçchjee jedno praauoo skruuſſienje, olli baremjedno dillo pokaianja, daſse virreno çijnit moxe skruuſſienje, jeer budduuçh

Sa-

Digitized by Google

Sakramenti xivnijh, çijnee xivuot duhounij ù omnizim, tkoji gnijh prijmajuu.

Upit. Ako Sakramenti Karſtienja, i Pokoree imaduu zà porod ſuooj vlaſtity oxyujivat duſſie, i grihe odpuuſtiat, tkojaa potribba jeſt pripraujatſſe zà prymitjih?

Odgr. Iſtina jeſt, dà Diçiza nè çinee ikakovu pripravu prija karſtienja, ſtò prymajuu; jeer kako ſagrijſſiſsee ſaamo ù uogli Adama, takooſu opraudaanij od Iſsukarſta brez nijednoga gnijova dillovania. Dalli jeſt *joſcteer iſtina*, dà tkoſse nahodij ù ſmartnomu grijhu, akoçhie opeeta bijt zazuan nà xyuot milioſti, imaa jednijm dillom ſuojee vogliee odreçhſse od gryha, obraatitſe k' Boggu ſuoomu Stuoriteglu, nà onnij naaçin, kakonoſse jednijm dillom ſuojee vogliee bijaaſse uklonio od Bogga zà slijdit grijh. Tkojee nasse obraatienie k' Boggu (ſtò zovemo pokajanie) imaa bijt nadnaraunoo, jeer nijedno dillo naraunoo za' doſti jeſt za' Spaſsenie, kakono oſsuudij ù mnozijm Saaborima Zarqua. Od ouogaa obraatienja, olli pripravee oçcito beſſidij S. Pijſmo, kad velli: *Pokoru çinite, i nekſſe kanſtij ſvakii od vaas.* Dill. 2.

Upit. Sctò imaa çinit, tko znaduçh, da' jeſt ù smartnomu grijhu, hoçhie da' prijmee tkojigod Sakramenat martuijh?

Odgr. Tribujee razlikovat: jeer akoçhie prijmit prij S, Priçeeſtienie, potribbitoo jeſt, daſſe prija iſpovidy iſtomdaſſe moxe naait Iſpovidnyk. Saab. Trent. Sid. 13. pogl. 7. Uprav. 11. od çeſſaaçhieſſe beſſidit nà ſuoomu miſtu. Tkoliko paak inym Sakramentima, zà doſtiçhie byt uçinit dillo Skruuſſienia. Naaj zdrauij naaçin ù iſtinu vazda bytçhie iſpoviditſſe jeer muçnoo jeſt jedno dillo izvarſnoga pokajania uçinit, i zà druggoo çiaaſt priſtooinaa; Sakrametu iſçhiee, dà priſtuupys veçchioom pripravom ſctò moxes, zà byt tò veççhiee slobbodan (çhiudoredno beſſideçh) imat pripravu potribbituu. Too jeſt razlogh, poraad tkoogaſſe dizza podiaçaanaa ſagliuu nà Iſpouijd, kadſu zà prymit Sakramenat Potuardienja; olliti kryzmee. Vid. Saab. Darxaue. II. Kambraja, nazvaan. 17. pogl. 1. i Malineskij, nazvaan. 14. pogl. 1. A zà onnee, tkoji prijmit hoçchiee Sakramenat Xennidbee Vid. Saab. Trent. Sid. 22. od Uprau. Xennidb. pogl. 1.

Upit. Zaal xyvot Zarquenyka moxeli ſmeeſt porod Sakramenta?

Odgr. Ne: jeer kako izrekoh, Sakramenat ſvakda dillujee ſuooj porod, kad nè zatiçcee ſmeetgniu od drugghee ſtraanee, too jeſt, od tkoga prymaa. Druggoo: znatſſe imaa, dà Iſſukarſt kako nareeditegl, takoo jeſt Sluxbenyk poglavity Sakramentaa: *Ny tko naſsadiujee jeſt iſcto, ny tkò poskraapaa, dalli tkoji uzraaſt podaavau Boogh.* Sakramenti velly S. Cipriano ù govor. *ſuarh Veçcer. Goſpodin*; zà tkoliko jeſt ù gnyma, nè mogguu bijt brez vlaſtitee krypoſti, i nà njiedan naaçin krijpooſt Boxanſtuenaa odyliujeeſſe od Otaaiſtuaa, prem dajih dilluiuu i nè doſtooinij. A S. Aguſtin kgnig. 3. protyu. Donatiſt. pogl. 10. Karſtovo karſtienie poſueetienoo rijçma Evangelskijm, jeſt Sueetoo, prem dà gliudi jeſſu nè çyſtij, teerſſe Sveetignia iſtooga nè moxe oſquarnit, i Boxanſtuenaa krypooſt nastoji Sakramentu, i zà ſpaſſenie onnogaa tkoſſe dobro sluuxy, olli zà oſſuudienie tkò zlò. Vid. iſtooga ù zbor. 2. pogl. 6. ſuarh Ju. i Saab. Trent. Sid. 7. Uprav. 6. 7. 8. od Sakr. ghdij oſſudiujee, dà Sakramenti podaavajuu Millooſt *dilla dillovanoga.*

Vpit. Sctò zlamenujee ovaa riiç *dilla dillovanoga?*

Odgr. Hoçchie reçh, dà Sakramenti podaavajuu millooſt, pò krijpoſti iſtooga dilla Sakramentskoga, à nè pò doſtojanſtuim, namysnika tkoji diluje. Razlogh jeſt, jeer krypooſt Sakramentaa izhodij od Iſſukarſta, tkoji pò nijedan naaçin viſſi ò pripravi Zarquenyka. Dalli nè-

ta.

Digitized by Google

tajim, dà dobraa priprava, i bogogliubſtuo Zarquenyka nè moxe donit tkojuugod koriſt duhounuu sù viſſiee naſijm duſſiam ù çias kad dillujee Sakramenat tkojaaſſe duhounaa koriſt zove dà dohodynam *od dilla dillovanoga*.

Upit. Imaasli tkojuugod priliku, tkojoom bymi ſvidoçio, dà Zarquenyk ſvojim zlym xyuotom nè moxe ſmeeſt kripooſt milloſti *Sakramentskee?*

Odgr. Imaam. *Sveety* Otzi, i oblaaſtiu Evangeliſtee *S.* Juana nà 4. uçcee, dà Juda Izdainyk mnogghijm dillovaa Sakramenat *Karſtienia*, dalliſſe, nighdij nè ſtijee; dà niedan od ovijzijh takouijh by opeeta karſtien, kakono iznova karſtienyſu bijli, tkojee karſtio bijaaſſe *S.* Juan *Karſtitegl*, budduuçh dà karſtienje Judee bijaaſſe karſtienie Iſſukarſtovo, ghdij Juanovo bijaaſſe Juanovo. Razmyſlianie jeſt S. Aguſtina ò zboren. 2. ſuarh Juana. Nijt çiuddo jeſt (ſklaapaa oudij S. Grixoſtomo) dà Boogh jeſt obiçajan ſluuxitſſe od Zarquenykaa, prem dà nè doſtooinijh; i zaal xyvot Reedounijka ne' udy Milloſti Sakramenta.

Upit. Tkojiſu dijli potribbitij zà uçinit tkojimugod *Sakramenat?*

Odgr. Ouij, too jeſt, Lijs, olliti Materia, Forma, i Odluka Zarquenyka çinit, ſtò tad *Zarqua* dillujee, olli dillovat, ſtò nas Goſpodin nareedij.

SCTIJVEENJE II.

Tkò jeſt Tuoraz Sakramentaa.

Upit. TKò jeſt Tuoraz Sakramentaa?

Odgr. Sve' Sakramente Nouoga Zakona nareedij Iſſukarſt Goſpodin nas. Tahoo *Saab. Trent.* od Sakr. uprau. 1. i *Saab. Florentinsk.* ù Vpravi Eugenia Armenima.

Bilixi, dà kako ny jee itko, negh Boogh vruutak ſuakee çijſtoçhiee, tkoji moxe opraudat, i oçyſtit duſſie naſſe, takoo itko ny jee, negh oon, tkoji bij mogao nareedit Sakramente, tkoji jeſſu pry krijpoſtni naçini zà dillovat naſſe opraudanie. Dakle Boogh jeſt, tkoji nareedij Sakramente ù Iſſukarſtu Goſpodinu naſſemu. Sù viſſiee Sakramenti dillujuu ſvoje porode ſvarh duſſiaa naſſijh, dalli dillovat ù Sarzu, i pameeti gliudskooj jeſt dillo vlaſtitoo moguçhſtua Boxanſtuenoga: dakle i poraad togaa çiniſſe vidit, dà *Sakramente Boogh* pò Iſſukarſtu nareedij. Sù viſſiee Sakramenti jeſſu lykarie grijka, tkojee ne' priſtoji nareedyvat ne' moçhnijku, dalli Lijkaaru, ſtò jeſt Boogh; dakle Boogh jeſt nareddiregl Sakramentaa. Napokoon Sakramenti jeſſu poglavitee Zakonoduorbe, tkojim Karſtianskij *Zakon* çiaſtij Bogga; dakleſſe Boggu priſtoojaaſſe, kakono tuorzu iſtooga zakona, nareedit Zakonoduorbe, tkojim ktijaaſſe, dà buddee ſluuxen, i çiaſtien ù gniemu. Poraad rogaa razloga S. Aguſtin faalij Sokrata, tkoji velliaaſſe, daſſe ſvakoo Boxanſtuo imadiaaſſe ſctovat onnyzijm iſtijm naaçinom, ſcto oon bijaaſſe nareedio nà ſuoje poſtenie. Priſtojaaſſe ſlavi Boxjooj i koriſti veçchiooj naſſega ſpaſlenia, dà oblaaſt zà nareedit Sakramente nè buddee podaanaa ijednomu ſtuoreniu, dà bylmo poſpiſnijee poznali Tuoorza naſſega ſpaſsenia, i poſtavili ſaamo naſsa uffaania ù iſtooga Bogga.

Bilixi opeeta, dà *Boogh* jeſt Tuoraz poglavitij Milloſti: Orudje ſluuçenoo, i bytnoo jeſt pry S. Covicanſtuo naſſega Odkupiteglia, ſluuçenoo s' Ryçiu; Orudie raſtavienoo jeſſu Sakramenti. Qvym çhiuutienjem veelij *Saabor Trent.* dà Sakramenat karſtienja jeſt uzrok orudny naſsega opraudania.

Upit. Tkoliko jeſt Sakramentaa Zarquee *Katoliçanskee?*

Odgr. Ny veçchiee, ny magniee od *Sedam*, kakonoſte ſuidoçij pò Piſmu, pò Pridaaniu Ss. Otaazaa, i pò oblaaſti Saabooraa.

Upit. Tkojiſu?

Odgr. Karſtienje, Krizma, Eukariſtia Pokora, Naipokoinoo pomazanie, Reed, i Xennidba.

Vpi.

Digitized by Google

Upit. Cinyli barx occito Pijſmo uſpomenu od ouizijh ſedam Sakramentaa?

Odgr. Nè.

Upit. A' zà ſctojim podaavamo too imme?

Odgr. Jeer Zarqua, naslonienaa nà Pridaanie, takoo zapovijdaa, i too zà doſti jeſt jednomu Katoliku.

Upit. Tkoji razlogh jeſt, pò tkoomu nij jee negh ſedam Sakramentaa?

Odgr. Parvij razlogh jeſt: jeer Takoo by dragoo Iſſukarſtu odreeditijh ù tij brooj od ſedam. Drughij: jeer priſtojaaſe, dà Sakramenti nareedienij zà pomooch xijvota duhounoga, tkoji viſſij ò milloſti, odgovarau razlizijm ſtaanjima xijvota narauskoga çovika, takoo skrovito, hako occito. Parvoo ſtaanie xijvota narauskoga jeſt poro iitse; 2. uzraaſt; 3. odhraanitſſe. 4. Lijcitſse od nè mochi. 5. Providitſse od priſtoinee obranee zà odollit ſuojim nè priateglma. U' reedu paak Obchine potribbu imaduu gliudi od Suda; ſctojih bij vlaadao, i naaj poslij tko naſtoji nà razrod, i uzdarxanie naroda gliudskoga. Takoo zà xijvot duhounij, imaamo od karſtienia poroddienie: od krijzmee ſnaagu: Od Eukariſtiee gojenie: Od Pokoree lijkariu: od Napokoonoga pomazania zdrauie, i oruuxia zà odolit naſsemu ne priategliu ù naaj poslijdnoomu, i poghibijvomu zatocistiu: od Reeda oblaaſt pridaavat Sakramente, i vlaadat Zarquom: à od Xennidbee Millooſt naslijdovat ſvè, ſcto jeſt ù gniooj zà vecchiuu slavu Boxjuu, i uzmnoxanie puuka virnoga. Evo tkolikee pomochi imaamo od Bogga zà upuutitſse ù xijvot vijcgnij.

Upit. Sakramenti jeſuli barx ſvìj jednakoga doſtojanſtua, i potribbee?

Odgr. Prem dà ſuij Sakramenti uzdarxee ù ſebbi jednuu Boxanſtuenuu, i çudnovatuu krijpoſt, i zà too dafu doſtoojnij od prijviſsokee cijnee, i çiaſti, alli nijſu od jednoga jednakoga doſtojanſtua olli potribbee: jeer karſtienie pò ſvè jeſt potribbitoo ſvijmaa: *Ako tko nè buddee bijo priporodien od uoddee, i Duuha Sveetoga nè moxe uuit ù kraglieſtuo Boxjee.* Ju. 3. Pokora potribbitaa jeſt ſaamo onnijzijm, tkoji paddoſsee ù grijh bijtnij poslij karſtienia; a' Reed paak ſuooj Zarqui, dalli ne' ſvijmaa Virrnizima vlaſtito. Dalli Eukariſtia poraad ſvojee izuarſnoſti velicinee, i mnoxſtua Otaaiſtuaa, ſcto uzdarxij, prij velle nadkodij doſtojanſtuo inyh Sakramentaa, ſctochiu bijſtrijee iskaazat nà ſuoomu miſtu, kadchiu zborit od ſvakooga Sakramenta vlaſtito.

Upit. Tkojiſu poglavitij porodi Sakramentaa?

Odgr. Jur od zgoor ù iſtomaçeniu Sakramenta izrekoh, dà porod poglavitij Sakramentaa, jeſt Millooſt, obchieno od Nauciteegliaa nazvaanaa *Opraudajuuchiaa*, tkojaa çinij ſovika mitlooga Boggu, i vrijdnoga xijvota vijcgniega.

Upit. Kako moxe bijt, dà Sakramenat, olli jedna ſtuaar narauskaa, i chjuutiuaa, kakono na' priliku Vodda ù S. Karſtienju, mogguuchiaa jeſt porodit jednu ſtuaar nad narauskuu, i takoo izvarſnuu, kako milloſt?

Odgr. U' iſtinuſse razlogh pameetju nè moxe razabrat gliudskom, neghsse ſpominiat od onnogaa, ſcto od zgoor izrekoh, too jeſt, da Tuoraz Sakramentaa jeſt Iſsukarſt, i dà ovijm ſtuaarma lyſnym, i chiuutivijm naſtoji ſvè mogguuchiaa krypooſt *Boxjaa*, tkojoom dillujuu, ſctò nè bij mogli ſnaagom narauskom.

Upit. Ktyddeli ikad Boogh uſtanovitit ovuu naſsu Virru çuddeſſima, à navlaſtito nà poçeetku ſvojee Zarquee, kadſse poçeſsee dillouat Sakramenti, ſctò bijaaſse nareedio?

Odgr. Ktijdde. Sctijeemo ù S. Pijſmu, dà kad Iſsukarſt by karſtien ù Rijki Iordana, Nebessasse raztuorisse, i

Duuh S. ſuarh gniegga ù priliki golubizee ſaajde, zà çinit, nam razumit, dà oon jeſt, tkoji ulyuaa millooſt ù duſſie naſse kad prijmaamo S. Karſtienie. Takoojer nà daan Duhoovaa Duuh S. ſaajde nad Apoſtole ù priliki jezykaa oggnienijh, za' zlamenje gliubavi prij goruuçhiee, tkojuu ulijvaa ù Sarza Virnijkaa, kad prijmajuu Sakramenat krizmee, i jakoſti za' odolit hrabreno naskaakanjima nè priateglia Paklenoga, i zà iſpovijdat ſmiono Virru. Oſtaalee Sakramente takoojer poſvidoçij Boogh s' mnogghijm, i glaſſiovitijm çuddeſſima, kakonoſse vidij pò Pijſmu, i ſvidoçee Ss. Qtzi nà mnoggo myſtaa.

Upit. Ako milloſt opraudajuuçhiaa jeſt porod ſvijuuh, olli tkoogagod Sakramenta, tkojaa potribba bij uzmnoxaavatjih?

Odgr. Too nè by uçinienoo brez velikoga razloga: jeer prem da' jeſt iſtina, da' ſuij Sakramenti podaauajuu Milloſt opraudajuuçhjuu onnijzijm, tkoji jeſu pripraunij, kakonoſse priſtoji, za prijmitjih, nyſcta magniee ſvakii Sakramenat imaa ſuooj vlaſtitij porod, poraad tkooga jeſt bijo nareedien. Vid. S. Tom. ù 3. dijl pijtan. 62. çlaan. 2. Ouijſse porod uzdarxij ù nykijm pomoçhima vlaſtitijm potribbitijm zà prijmit ſuarhu Sakramenta. Kakono na' priliku: ù Karſtienjuſu nam podaanee pomoçhi nà vrijme zà uzdarxat ù nama pravednoſt, ſcto pò gniemu prijmiſmo: ù Krijzmi pomoçhi potribbitee zà hrabreno iſpovidit Virru: à ù inijm Sakramentima ſvee pomoçhi vlaſtitee Milloſti, nareedienee nà vlaſtitu ſvarhu ſuakooga Sakramenta, ſcto poraad togaa razloga zovuu Bogoslouzi immenom milloſtjiuuh Sakramentjivijh. Svarh çeſsaa bilixi, dà prem da' Milloſt obiçaainaa, i daar ſuetijh krypoſtiuuh podaavajuu nam xyvot duhounij, ſa' ſvijm tijm akonam Boogh nè podaa prija pomoçhi vlaſtitee, zà duggoo vrijme nè moxemo ſtaat temeglitij nà ſvaa napaſtovania, i uzdarxat poſſidovanie Milloſti, i zà too tribujuu nam pomoçhi bijtnee nà vrijme zà tuu ſuarhu, ſcto Boogh zavezaa s' Milloſtiu Sakramentjiuom, too jeſt, vlaſtitom ſvakooga Sakramenta oſobbito, pò tkojooj dotiçee nijkuu oblaaſt, daçhie prijmit takee pomoçhi na' ſuoje vrijme, i miſto pò Sakramentima jos laghjee, i iſtinitijee, negh pò inijm dillima bogogliubnijm, kakono od Almuſtua, i Mollituee ec.

Upit. Nè dillujuuli Sakramenti drugghij porod, ollis reçcenijh?

Odgr. Dillujuu. Jeſt drugghij porod nè obçhienij ſuijm Sakramentima, dalli ſaamo vlaſtitij ouijzij trijuuh, Karſtienja, Krizmee, i Reeda ſveetoga, i too jeſt Peçcat.

Vpit. Scto jeſt taa peçcat?

Odgr. Jeſt jèdan biligh duhounij nè pomarſſivij, upeçcatien ù duſſiu, i ikakoſse nè moxe pomarſſit, takoo Sakramenti, tkoji pritijskajuu ouij peccat, nè mogguuſse ponovit, too jeſt, iznova daauat.

Upit. Tkoji porod çinij ù nama peçcat?

Odgr. Çinij naas vrijdne prijmit, olli dillovat Sakramente, i razlikujee naas jedan od druzijh. Peçcat Karſtienia çinij naas vrydnee zà innee Sakramente, i razlikujee duſſie virnee od Nevirnyh. Peçcat krizmee çinij naas poznaavat zà Vooinijke karſtove, i za' Starenijke ù Virri pramoſtaalym Virnizima, nè jos krizmaanym. Peçcat Reeda çiny naas poznaavat za' sluughe Iſſukarſtoue.

Upit. Tkoji plod vaddijs iz nauka proſsaſtoga od poroda Sakramentaa?

Odgr. Od parvoga poroda vaddijm, da' çeeſtit Sakramenat Pokoree, i Eukariſtiee jeſt prykoriſtaan, takoo za' opeet priſſattit milloſt izgubbienuu, kako za' uzmnoxatiee, kako i za' doteçh ſnaagu za' oprytſse, i odolit Diavlu, i grijhu.

Bit-

Digitized by Google

Birgero Otaz S. Brigidee bijaaſſe obiçajan iſpovydatſſe ſvakooga Peetka, i takoo uçinij i gnieggoou Sijn, ſuee onnoo kratkoo vrijme, ſctò xijvij; negh ſctoſſe posly Iſpouijdi izbiçcaavaſſe prij nè millo zà uſpomenu izbiçcanja Iſſukarſtova, i zà darxat tò veçchjee nà uzdi ſuoju put odmetnizu.

Ako paak beſſidijmo od peçcata, poslijdnoga poroda Sakramentaa reçcenijh, i od gnijhſſe vaddij nè mallaa Koriſt, razmijſliajnuçh, da budduuçh mij tijm biligom upijſſiaanij ſnaxnijee nà sluxbu ſpaſſiteglia, imaamo veçchjuu duuxnoſt razluuçitſſe od ottaalijh jednijm naſtojanjem xijvota ſuijſtnijeega, i nè nkorivoga.

Upit. Imaasli tkojuugod priliku ovomuu priklonituu,

Odgr. Imaam. Sueetij Nikola Biskup Mireenskij uzaaide nà Biskupat pò mnogghijm doſtojanſtuima, tkojaa moggaauga tja od tad uçinit jednoga vellikoga *Sueetza*: Nijſcta magniee nà ſiajnoſt novooga doſtojanſtua poznaddeſſe tolikoo ubogh, dà zaçee nareedijvat ſuooj xijvot, kakono, daſſe prija od togaa nyſcta nè bijaaſſe truudio zà Raaj. Gidiaaſſe jednooç ſaamo nà daan okolo veçceri, à inoo dneva trattiaſſe ò poslima ſuojee duuxnoſti. Zaçijniao bij ſtool ſctijveniem Ss. Kgnijgaa, i razgovaraobiſe s' Reedounyzima glaaſſiovitijm poraad Mudroſti, i nauka. Provodiaaſſe veçchij dijl uoçhi ù razmijslianiu, à paak oſtaaloo ſpaavaſſe nà golloj zemgli. Uboxijee negh prija odijven bijaaſſe, podaavajuuçh inijm Zarquenizima prij krrſpkij izgleed pogardijvat taſctine ſuita. Dalli nijſcta prij ſuijtu nè izgubbij, dalli tò veçchiee uzmnoxaa çijnu ſvoju pò tiimaa zabavam ponijznoſti.

SCTIJVEENJE III.

Daunieny jeſt obiçaaj Zakonoduorbaa ù Sakramentima.

Upit. JElli daunieny obiçaaj zakonoduorbaa ù dillovaniu Sakramentaa?

Odgr. Jeſt: jeer veçchij dyl dolazij od pridaaniaa Apoſtolskijh. Vid. S. Dionix, Kgnig. od Reeda Zarquen., i S. Baxil. Kgnig. od Duuha S. pogl. 27. i Saab. Trent. sid. 22. pcgl. 4.

Upit. Imaduuliſse barx velle çijnit, i pomgniuo izvarſſivat Zakonoduorbe ù dillovanju Sakramentaa?

Odgr. Dò iſto. Vid. Sab. Trent. sid, 7. Vprau. 13. Sluſsaaj Damaskanina: *Tkojaa karſtianskij zakon neznan zahoda prymaa, i meju vykima çuuvaa nè ſtreſſenaa, nyſu taſctaa, dalli koriſtnaa Boggu millaa, i zdravju naſſemu ugadjavaa pry mnoggo.*

Upit. Zà ſctò sluuxee Zakonoduorbe, ſctoſſe çinee ù sluxbi Sakramentaa?

Odgr. Zakonoduorbe blaaghdaanee, i Zarquenee, Zarquaa çinij ù sluxbi Sakramentaa zà mnogghee, i teeskee razloghe. I naaj parvo: Onnij, tkoji naſtojee nà dillovanie Sakramentaa pò velliçnoſti xakonoduorbaa nauçenij jeſſu daſse tunte iſcta nè dillujee taſctinee, dalli Boxanſtuenaa, i prij dubokaa Otaaiſtua, doſtooinaa od jednoga prij ponyznoga poſctouania. Sù viſſiee Zakonoduorbe miçcuu ù onnijzijm, tkoji priſtuupajuu nà Sakramente poklonſtuo, i bogogliubſtuo iznutrenoo, ſctò veoma milloo jeſt Boggu. I dò iſto Zakonoduorbe druggoo nijſu, negh bilizi, tkoji iſtomaçujuu, i uzbudiujuu klagnianje, i bogogliubſtuo iznutrenoo; à onnij, tkoji dillujuu Sakramente çinee ſuojuu duuxnoſt ueçchijm plodom, i doſtojanſtuom, kad slydeeſh ſtaareenaredbe Zarquenee, i prilike ſveetijh, izvarſiujuu pù tanko Zakonoduorbe.

Upit. Bijlli dobaar bijo Sakramenat, kad dillujuuçhga bij oſtavilesse Zakonoduorbe?

Digitized by Google

Odgr. Tkò bij jih oſtavio brez potribbee bij ſagriſſio, dalli nyſſta magniee Sakramenat dobar bij bijo, jeer Zakonoduorbe nè priſtojuu ſòku Sakramenta. Opeet razaſſtij ſſtoſſe jeſt od zgoor izreklo, zboreeſh ſvarh Zakonoduorbaa ù obſhinu. Tkoliko paak Zakonoduorbam ſuakooga Sakramenta oſſobbito, beſſiditſhiu na' ſuoomu mistu.

Upit. Imaduuliſſe barx Sakramenti darxat ù vellikooj ſiini, i poſſtovanju?

Odgr. Dò iſto: i naaj paruo jeerjih Bogh nareedij ù Nouoomu Zakonu. Paak jeerſu zlamenja, ſſtò nè ſaamo zlamenujuu Milloſt Boxjuu, tolikoo nama potribbituu, dalli, i dà gnivu uzdarxee, kakono ſudovi Duuha Boxjeega. Sù viſſiee, jeerſu lykarie prij krijpoſtnee, i iſtinitee, ſſtò nama podadde nas milloſtivij Spaſſiteegl protijva grijhu: i napokoon jeer uzdarxee, i uzmnaxajuu milloſt ù pravednijm. Vellij ſueetij Aguſtin: *Vellikaa ſnaaga Sakramentaa çynyſſe veſſbjee neghſſe izreſh moxe, i zà tooſu ſueetogardny, tkoji jee kudee; jeerſſe nè moxe kudit brez nè milloſti, brez çeſſaa milloſt ſtaat nè moxe.*

P O G L. I I.

Od *Sakrementa karſtienja.*

SCTIJVEENJE I.

Sſtò jeſt Sakramenat karſtienja.

Upit. SCtò jeſt karſtienje?

Odgr. Jeſt parvij, i potribbitji Sakramenat Nouoga Zakona, tkojiſſe uzdarxij ù izvanskomu opraanju tijla; i ù izreſſceniu rijſſijh Evangelskijh pò naredbi Iſſukarſtovooj.

Vpit. Za' ſſtò vellijs, da' Karſtienje jeſt parvij Sakramenat.

Odgr. Jeer tkò ny jee karſtien, nij jee vrijdan nijednoga Sakramenta, jeer ovij nijſu bijli nareedienij, negh za' ſaamee karſtiane: a' karſtjanin nij jee tko joſſteer ny jee karſtien. Nij jee vrijdan dobaaraa, i dillaa ovogaa xijvota tkoſse na' ſvijt nij jee porodio, i takoo nij jee vrijdan od Sakramentaa, olli od tkoogamugod druggooga dobra duhounoga, tko pò Karſtieniu nij jee priporodien karſtu: jeer kako bijtje ù naravi jeſt temeegh ſuijuuh dillaa, takoo duhounoo bijtje, doteſſceenoo po' priporodienju karſtienja, nadhodij ſvakoo uzmnoxanie, i ſuakuu drugguu izvarſnoſt duhounuu.

Vpit. Za' ſſto uellijs, da' karſtienje jeſt Sakramenat potribbitij?

Odgr. Jeerſſe opraudanie çovika [ſſto' jeſt jedno prinytje od onnogaa ſtaanja, ghdijſse çovik poradjaa sijn parvooga Adama na' ſtaanje Milloſti, i ubaſſtinyſtuaa Sijnoovaa Boxjih po' druggoomu Adamu Iſſukarſtu) nè moxe çinit poslij naviſſtienia Evangelia brez opraanja priporodienja, olli brez xeljee za' doteçliga po' oſsudi Spaſſiteglia: *Akoſſe tkò, nè buddee priporodit od voddee, i Duuha Sueetoga, nè moxe vuit ù kraglieſtuo Boxiee.*

Upit. Jelli potribbitoo karſtienje za' maalu Dizzu?

Odgr. Jeſt: jeer, kakono dobro znaas, rijſci Iſſukarſtove jeſſu obſhienee, i proſtiruuſse obſhieno ſvijmaa. I razlogh, ſſto nas Goſpodin prinoſſij, too ſuidoſcij: *Sſtobo porodienoo jeſt od putti, put jeſt: A' rribujee, daſſe vij porodyte iznova.* Vid. Saab. Trent. sid. 5. Vprau. od grijh. iſtoçn. i pogl. Veçſhjee od Karſtienja, i gnieggova poroda.

Vpit. Jelli daunienij, i obſhienij obiçaaj ù Zarqui Karſtit maaluu Dizzu?

Odgr. Prijdaunienij kakono i Zarqua, i çinee uſpomenu ſuij Ss. Otzi. Zarqua vazda jeſt virrovala, dà maalaa dizza, tkojaa umiruu brez karſtienja jeſſu izgubbienaa za' ù vijke, i takoo izgovaarajuu Saabori Kartaginenskij, Millevitanskij, i Trentinskij sid. 6. pogl. 3. i sid. 7. Vid. S. Aguſt. piſt. 9. pogl. 92. Odkleesse vidij (vellij iſtij Nauçitegl) tkoliko jeſt vellik razlogh nè kaſnit karſtienje Dizzi, kadſu na' poghibyli xyvota.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Nè mogguulisse ſahraanit dakle dizza malaknaa karſtianskaa brez karſtienja?

Odgr. Nè: jèer tko' bij too izrekao, oprobijſse upraauno rijçma Issukarſrovijm zgoor reçcenym: *Ako tko nè by priporodioſſe ec.* Vid. *S.* Aguſt, kgnig. 1. odgrijs. doſtooj. pogl. 23.

Upit. Sctoſse zgaadjaa od dizzee, tkojaa umiruu brez karſtienja?

Odgr. Vmiruu ſinovi ſarxbee poraad grijha iſtoçnoga, i zadarxaanij jeſſu ù Limbu, od tkoogaſam beſſidio ù ſnop. 1. dyl. 1. pogl. 10. i nè imaduu veçh ikad vidijnja Boxjeega.

Upit. Podnoſseeli tuute tkojigod pedips çhiuutienja?

Odgr. Jeſt velle priliçnoo, da' nè. Vid. pogl. Veçchjee karſtienja, i gnieggova poroda, i ſcto' tuute velee Nauşitegli.

Upit. Jeſuli duuxnij i podraaſtlij prijmit Karſtienje?

Odgr. Do' iſto, i potribbito: jeerſu obçhienee rijci Iſsukarſtove, i nijednoga nè odçijpiujuu. Dalli jeer produuglienje karſtienja ù predraaſtlijm nè noſſij ſobboom onnee poghibilli, pod tkoieeſu podloxnaa diſiza, i jeer podraaſtlij mogguu jednijm dillom protijunijm vogljee ſtavit pripriku karſtienju, za' too Zarqua za' zduighnutjee obiçaajnaa bij tja od parvijh doobaa uççit prija podraaſtlee ù ſtuarima Virree, i kako bij imali prijmat ovij Sakramenat, a' paak na' vrijmena odreedienaal, too jeſt, ò Blaaghdaanima vazmenym i Duuhoovaa podaavaſſe gnyma vellikym poſctenjem, i occito *S.* karſtienie ollis ù zgoddam potribbee, ghdiſſe karſtiaaſſe ù ſvakoo dobba. Ovij jeſt razlogh, poraad tkogaa Zarqua i danaſnij daan blaaghdaano blagosliviaa karſtienize ù vellikuu ſubbotu prijd Duuhove, tkojim naaçinom razumym i ukaazat, dà krijpoſt karſtienja izhody od doſtojanſtuaa Iſſukarſtovijh, i od miloſti Duuha Sveetoga.

Upit. Bylli moggao jedan çovik podraaſtao, jur nauçen ù Virri, doteçh kraaglieſtuo Nebbeskoo brez Karſtienja?

Odgr. Bij ù duij prigode. Parvo, kad jedno tako çegliaade podnylo by mukku poraad gliubavi Iſſukarſtovee; i tooſe zove karſtienie karvaavoo, jeer tad too oſtajee karſtienoo ù ſuojooj karvi, too jeſt, proliivajuuch ſuoju karu poraad gliubavi Iſſukarſtovee, dotiçcee iſtij porod, ſctò bij bijo dotekao pò karſtieniu voddenomu: too jeſt, mukku, i çijlloo odpuuſtianie ſuojih grijhaa. Ovij nauk jeſt *S.* Baxilia ù kgnig. Duuha *S.* pogl. 16. *S.* Cipriana ù piſt. Xud. pogl. 8. S, Aguſtina nà mnoggo mijſtaa, Tertnlliana ù kgnig. karſtien. *S.* Klementa Alexandrinsk. kgnig. 4. S. Cirilla kgnig. 2. ſvarh Diakodiſſt. S. Proſpera çhiuutien. 148, *S.* Fulgenzia Vir. Petr. S. Bernarda piſt. 7. Takoo karſtien by dobrij Razboojnijk, tkoji nà krijxu iſpouijdij Iſſukarſta.

Druggoo, kad jedan Katekumen (too jeſt tkò çekkaa karſtienje, i meju too çinij uççitſſe ù Ottaajſtuima Virree) skruuſſien primynee prija negh jeſt prijmio Sakramenat: jeerboſſe taa ſahraniujee pò karſtienju Duuha jeer prijmaa od Duuha S. Milloſt, i porod karſtienja brez nijednoga dilla gliudskoga. Od tee varſtee karſtienia beſſidij S. Aguſtin kgnig. 5. protyv. Donatiſt. pogl. 24. 25. Sveetij Ambroxio govoreeçh Zeſſaru Valentinianu, tkoji umrij jos Katekumen, vellij: *Karſt tebbe karſtio jeſt, jeerti gliudskee duuxnoſti nè ſtaddoſſee.*

Upit. Kad Boog nadopuuniaa takovoo nè ſtannuutie karſtienja?

Odgr. Sueety Aguſtin odgovaaraa: Tad kad çovik nè po ſuojooj krijvini, dalli pò potribbi, nè moxe doteçh karſtienje. Inaako akomu Karſtienie, olli obbraatienje, olli Virra nèſtajee pò gnjeggovooj krijvini, dà neeçhie dà prijmee Sakramenat, olli dalle k' Boggu obraatij, oſtajee taa ù ſu omu grijhu, i nè moxe byt priporodien.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Imaasli jednu priliku ovomuu priklonituu?

Odgr. Rabodo Kraagl Frixiee, budduuch nà hijpu zà prijmit karſtienje od S. Vulſtana, upijtaaga, ghdij çijniaaſſe, daſſe nahodij veçchij broojkraagljaa proſaſtij, i Goſpodee kraglieſtua, ù Raju, ollt ù Paklu? Iodgovaarajuuch ſveetaz, dà ù Paklu, jeer veçhij dijl tijzijh bijaaſſe umro brez karſtienja. Nè ſriçhnij Rabodo, uſtuupiuſſi od karſtienizee, reçce: Dà s' gnijma ktijaaſſe bijt. Takoo dò mallo daanaa primynuuvſſi brez karſtienia, poojde ſadruuxitſſe s' vecchijm brojem ù viçgniee mukke, ghdilga S. Villebrordo Matrikskij, Biskup nazrij obveezanoga verugam oggnienijm. Baron. godiſt. 719. 3 dijl. pitan. 66. çlaan. 11.

Bilixi meju too kad Govor. obiçaj. ſvarh pogl. 6. S. Paula Xudi. i poslij gnieg. S. Tommas. i gnieggovi Iſpijſſiauzi vellee, daſu trij karſtienja, too jeſt, karſtienje Voddee, Duuha, i Karvi, nè ſuprotijveeſſe Apoſtolu, tkoji ù pogl. 4. Efex. ſvidoçij, dà nij jee, negh jedno karſtienje, kakono i jedna Virra, i jedan ſaami Boogh, jeer Apoſtol beſſidij od karſtienja vlaſtito reçcenoga, iſtò jeſt Sakramenat, od tkoogaſſe oudij zborij: a' S. Tommas beſſidij on onnijzijh karſtienjaa, tkoji nijſu Sakramenti, dalliſſe zovuu karſtienje pò prinaprauianjù gouora, jeer kadgod darxee miſto, i djllujuu onny iſtijporod, ſctò obiçaainoo jeſt dillovat praavoo karſtienie, kakonoſſe jeſt od zgoor proslovilo. Jeer ako karſtienje Voddee peree, i çijſtij duſſie naſſe od ſvakee zloçhjee, Muçcenſtuo dillujee iſtij porod, kakonoſſe ſctijee ù Oçcitovan. nà pogl. 7. *Ouij jeſſu, tkoji doojdoſſee od nevoglice, i opraſſee rize ſuoje, i ubyliſſee ù karvi Jagaagnza*; too jeſt, opraſſee ſvoje odijçhie ù karvi jaganza, ù tkoliko jeer podneſſoſſee mukke poraad immena Boxjeega, byliſu uçinienij doſtoojnij prijmit od mukkee ſijna Boxjeega iſtij plod, ſctoſu obiçaajnij prijmat, tkojiſu priporodienij karſtienjem Voddee.

Takoojer karſtienje Duuha, olli Pokoree peree, i çijſtij duſſie naſſe, nè inaako od karſtienja Voddee; i zà toſſe i too zove immenom karſtienja po zlameniu, i poraad ſuooga poroda. Vellij Ixaia nà pogl. 4. ako' *Buddee oprao Goſpodin ſmraade chiergh ſiona*, i *karu Jerozolima*, too jeſt, grijhe, *buddee oprao iz pryd gnjeegga*, i *ù Duuhu ſuudu*, too jeſt, Pokoree, tkojoom uçinieny kakono ſuudzi naas iſtijh, çinit buddeemo oſvetu od uvrijdienjaa, uçinienijh od naas iſtijh naſſijm grijſſima, *i ù Duuhu goreechnoſti*, too jeſt Milloſti. Ovooſſe zove karſtienje Duuha, jeerſſe pò krijpoſti Duuha S. Dotjçcee porod praavoga karſtienja, tad kad tkojeegod çegljaade nè imaa karſtienje voddenoo, ganuutoo jeſt od Duuha S. virrovat *Otanjſtuu Virree, gliubit Boga, i kajatſſe od gryhaa uçinienijh*. S. Tom. ù 3. dyl. pijtan. 66. çlaan. 11.

SCTIJVEENJE II.

Od Lyſſia, olliti Materiee karſtienja.

Upit. ZA ſcto' vellijs, dà karſtienie jeſt jedan Sakramenat, tkojiſse uzdarxij ù izvanskomu opraanju tijla?

Odgr. Zà iſtomaçit tkoji jeſt Lijs ovogaa Sakramenta.

Upit. Tkoji dakle jeſt Lijs Sakramenta karſtienja?

Odgr. Narauzkaa Vodda, i opraanje, ſctooſse gnioom çinij. Zà voddu narauskuu razumym Voddu narauskuu Rykee, Vruutka, i Studenza.

Upit. Jelli barx zà doſti jedna ſaamaa kapglia?

Odgr. Nè: jeer ovaa rijç *Karſtym* hoçhje reçh iſtoo, ſcto' *Pereemte*, i *karſtienje* hoſchje reçh *Praanje*. Tadſſe reçh nè moxe, dà jedna ſaamaa kapglja çinij praanje, dakle nij Sakramenat, budduuch dà Forma *Jaate karſtijm* zlamenujee iſtoo kakono reçh: Nà onnij naaçin kakote pereem izvanka Voddom, takoote Duuh S. peree izlijvanje:n

Digitized by Google

jem obylnijm ſuojee milloſti, po Voddi zlamenovaanee.

Upit. Tkoti uçinij znat, dà praanje, Voddom uçinienoo, jeſt Lijs vlaſtitij karſtienja?

Odgr. Sveetij Juan ù ſuoomu Evangelju na' pogl. 3. *Ako tkò priporodien nè buddee ec.* Apoſtol ù pogl. ſuoj. piſt. k' Efex., S. Luka pogl. 8: i Dilla Apoſtolskaa na' 10. i poslijovijzijh duaa Saabora Trentinskij, i Florentinskij.

Upit. Jelli ſtuaar potribbitaa za' karſtit zataapat ù Voddu çegliaade, tkojeeſse karſtij?

Odgr. Zataapanje prem da' jednoog bylo jeſt ù obiçaaju, nij jee ſad potribbitoo, dalliſse iſçhiee, i za' doſti jeſt praanje izvanskoo, Tooſse praanje çinit moxe na' naaçin zataapanja, i oskraapianja, olliti izlijvanja: U' çemuu nek ſvak slijdij naaçin, i obiçaaj ſuojee Zarquee.

Upit. Cyniſuſſi, daſse hoçchie dillovat Sakramenat karſtienja nà jedan od trijuuh reçcenyh naaçinaa, hoçchieli tribovat, ponaavjat dillo zà trijkraat?

Odgr. Uçcee Ss. Otzi, dà jeſt bijo obiçaaj ù ſtaaroo dobba zataapat dò trijkraat ù Voddu Karſtienizee çegliaade, tkojeeſſee karſtiaaſse, i too zà uſpomenu od onnyzijh trijuuh daanaa, ſtò Goſpodin ſtaa ù Grebbu. Dalli Saabor Toletanskij, slijdeeçh proçynu S. Garguura PP. paak iſtomaçij, dà jedno ſaamo zataapanje zà doſti jeſt, dà buddee dobroo karſtienje, jeer akoſse ù trij reçcenaa zlamenovaauu trij dneva, kad ù grebbu karſt lexaa ukoppaan, ovijm ſaamym jeſt zlamenovaanoo jedijnſtuo Boxanſtuenee naravi ù trijmaa ſobſtuim Prijſv. Troojſtua.

Upit. Poraad ſtaſse izlijvaa Vodda bogljee ſvarh glaavee, negh ſvarh inijh vudaa?

Odgr. Jeer glaava jeſt onnij dijl Tijla, ghdij çhiuutjenja rakoo iznutrenaa, kako izvanskaa dillujuu veçchjoom ſnaagom. U' iſtoo dobba paak, kod karſtionijk ixlijvaa voddu nà glaavu Karſtienijka, imaa i izreçh Formu.

Upit. Jelli barx ſtuaar potribbitaa zà dobrotu ovogaa Sakramenta, dà Vodda buddee blagoslovienaa?

Odgr. Nè: dalli zà doſti jeſt, dà buddee ſaamaa vodda, i narauskaa; sà ſuijm tym, akò gliuutaa potribba nè zaduuxujee naas inaako çinit, karſtienjeſse nè imaa dillovat druggoom voddoom, negh onnoom blagoslovjenom karſtienizee.

Upit. Tkoji jeſt razloogh blagoslyviat Karſtienize?

Odgr. Ovoo jeſt jedan naaçin, ſtò ù Zarquu doprij pò pridaanju Apoſtolskomu, tkojaaſse sluuxi, zà zlamenovat oçcitijee od poroodaa karſtienja, i zà uzmnoxat virrouanje ù Virnyzima, ſtoſse priſtoji ovomuu Sakramentu: jeer kadſse by dilloualo Voddoom obçhienom, à nè blagoslovienom, moggao by puuk neznan lakko virrovat, dà too dillo jeſt taſtoo, i brez ſvakooga poroda Duhounoga.

Upit. U' tkojee vryme, i kakoſse blagoslijviajuu karſtienize?

Odgr. Voddeſse odreedienee Sakramentu karſtienia blagoslijviajuu ſveetijm mollituam, i Zakonoduorbam, ſi ulijtiem S. Krizmee pò obiçaaju ſtarjih naſſijh, i too nè ù ſvakoo dobba, dalli ſaamo nà xexijn ſveetkovynaa poglavitijh, i blaghdaanijh Vazaam, Duhoovaa, ù tkojaa ſamaa duaa dneva bijaaſse obiçaaj ù proſsastaa vrijmena blaaghdaano dillovat S. Karſtienje, kakonoſse od zgoor jeſt izreklo.

Upit. Sveetij Otzi çineeli uſpomenu od blagoslova Voodee karſtienja?

Odgr. Dò iſto. S. Dionix. Areopagita ù kgnig. 1. od Zarquen. Reed. pogl. 2. S. Cipriano kgnig. 1. piſt. poslijd. *S.* Ambrox. kgnig. 1. od Sakram. pogl. 5. S. *Baxil.* od Duuha S. pogl. 17. S. Aguſt. prijs. *6.* protijva Julianu pogl. 8. i zboren. 118. ſuarh Juan.

Upit. Tkojeeſu poglavitee Zakonoduorbe, ſtoſse çinee nà blagoslovu

tee

tee Voddee ?

Odgr. Ovce duij, too jeſt: Zataapanie Voſctenizee, olliti Cerea Vazmenoga ù Voddu, i Vlijtie ſueetijh Uljaa.

Upit. Sctò zlamenujee Voſcteniza Vazmenaa, ſctoſse ù Voddu zataapaa kadſe blagoslijviaa?

Odgr. Zlamenujee, dà karſtienje çijſtij duſſiu od grijha prò krijpoſtj Mukkee, i Usarſnuuſtia naſsega ſpaſſitesl-ja. Opeet razgledaaj, ſctò od Voſctenizee Vazmenee rekoh, beſſideeçh ſuarh parvee zapovijdi Deſsetizee.

Upit. Sctò zlamenujee Ulijtje, i ſmijſianje ſveetijh Uljaa?

Odgr. Dà milloſt Duuha ſveetoga, ſctò namiſse podaavaa ù karſtienlu, dillujee ù nama odpuuſtianje naſſijh grijhaa, i napuunjaa naas ſueetijm krijpoſtima.

Upit. Pedipſſiaali ikad Boogh tkogaagod, tkoji oſquarnij Karſtienize?

Odgr. Pedipſſiaa. Okolo godiſta 1579 Graadiçh Kerpen blyzu koloniee, budduuçh uznemirren od çeeſtijh Çeetaa Spagniolskijh, i Olandeskijh, nijkij Vooinijk uſsaauſſi ù Vellikuu Zarquu, oblakſſia utrobbu pogardom ſveetogardnom ù karſtienizu. V' iſtoo dobba pò ſuudu Boxjeemu oslijpij, i odtlee izhodeeçh ſijmo tamo slippajuuçh, uppadde ù nepriateglskee ruukee, tkojiga poveddoſſee prijd vraata iſtee zarquee, i tuute obiſſiſsee.

Vpit. Byllimi moggao tkojimgod biligom oçcitijm, ukaazat, dà blagoslovit karſtienizu jeſt dillo draago Boggu?

Odgr. Bij: jeer vodda oſtajee bijſctraa, i çitovataa tjà do' godiſta,

Upit. Zà ſctò ktijdde Iſsukarſt boglјee odabrat Voddu zà lijs karſtienja, negh tkojuugod drugguu ſtuaar?

Odgr. Parvo: jeer budddu̇ch karſtienj- jedan Sakramenat ſuijmaa potribbitij zà podat xijvot duhounij duſſi, bijaasse i priſtoojnoo, dà Lijs iſtooga buddee obſhienij ſuijmaa, i lakij imatsse, ſctò jeſt Vodda.

2. Jeer Vodda, kako imaa zà porod ſvooj vlaſtitij prat od izvanka, takoo podobnijee od ſvakee inee ſtuaari ukazujee ſnaagu, i izvarſnoſt, ſctò karſtienje imaa sà izçijſtit duſſiu od ghniuſſoobaa grijha.

3. Kakg porod vlaſtitij voddee jeſt tijlessa razhlaadit, takoo karſtienje imaa zà porood ſuooj vlaſtitij olaadijvat uxgaanje poxelijnja.

4. Vodda, kakono proziravaa, podobnijaa jeſt od ſvakee inee ſtuaari prijmat upeçcatienje od ſvijtloſti: a' pò Sakramentu karſtienja duſſia prijmaa ſuijtloſt Virree, i milloſti. Rijm. 6. Poraad çeſsaa karſtienje joſcteer bij prozuaanoo ù proſsaſtaa dobba. *ſakramenat proſvijtlienja.*

SCTIJVEENJE III.

Od Formee karſtienja.

Upit. TKojimſse rijçma imaa dillovat S. karſtienje?

Odgr. Rijçma uzeetijm od Evangelja i nama prikaazanijm od Pridaanja, i Oveeſu: *Jaate karſtijm U Imme Otza. i ſijna, i Duuha ſveetoga*; tkojeesse rijçi zovu Forma karſtienja: ghdij bilixi, da' govoreeçh *ù Imme* iſpovijdamo jedijnſtuo Boxanſtuenee naravi ù trijma ſobſtuim Boxanſtuenijm iſtinito razlikovanijm, too jeſt, Otza, Sijna, i Duuha ſveetoga.

Upit. Cçijnijsli, da Formu zgoor reççenuu karſtienja Paroki imaduu uçcit puuku?

Odgr. Dò iſto: jeer çeeſtokraat zgadiajuuçhſſe mnogghee zgodde potribbitee, ù tkojim takoo gljudi, kako xenne mogguu karſtit, za' too jeſt, da' ſvij Virnijzi jeſsu duuxnij znat, na' tkojiſse naaçin dillovat imaa ovij Sakramenat. Za' too tribujee, da' Paroki uçcee puuk bijſctro Formu zgoor reççenuu karſtienja: *Jaate karſtijn ù Imme Otza, i ſina, i Duuha ſveetoga.*

Upit. Tkò bij za' ovee rijçi izrekao drugghee, kakono na' priliku: *Jaate karſtijm ù imme Bogga. i ſveotoga kry-*

xa;

Digitized by Google

na; olli: *Jaaſe karſtijm ù imme Bogga, : ſvegga Duoora Nebbeskoga*: olli tkò, oſtavijuſſi ovee rijçi, izlio bij ſaamo veddu na' glavu çegliadeta, tkooga razumij karſtit, bijlli dillovao barx karſtienje?

Odgr. Nè: jeer ovee rijçi: *Jaaſe karſtijm ù imme Otza, i ſijna, i Duuha ſveetoga*, jeſu tolikoo pottibbitee, kakono duſſia razloxitaa çoviku, i naslidno jeſt dijl poglavitij bijtja ovogaa Sakramenta.

Vpit. Dà bij tko Karſtio ſaamo ù imme Iſſukarſta, bylli dobroo bijlo karſtienje, i tee rijçi?

Odgr. Nè: jeer pò zapovijdi Iſſukarſta naſſega Bogga, i ſpaſſiteglja, tribujee, daſſe karſtienjee podaa ù imme prysv. Trooiſtua, ovakoo zazijvanoga: *V' imme Otza, i Sijna, i Duuha ſveetoga*.

Upit. Jelli barx ſtuaar potribbitaa, dà Forma Sakramenta budde izuuſtienaa jezikom Latinskijm?

Odgr. Nè: jeer ako bij ù potribbij dillovao karſtienje ſvijtounijk, bijla bij bogliaa ſtuaar, i ſlobbodnijaa, dà bij jee izrekao ù jezik Materinskij. Tkoliko paak od karſtienja, ſchò podaavaa Namiſtnijk obçhienij ù Zarqui, gledatſse imaa obiçaaj iſtee Zarquee, i nè moxeſse pò nijedan naaçin priſtuupit brez g:ijha.

Vpit. Imaduuli barx Paroki iſpijtijvat pomgnivo ſuijtounijke od Lijſſia, Formee, i od oſtaalijh okoliſſiaa, tkojim bij ſuijtounijzi ù potribbi karſtit imali?

Odgr. Dò iſto: jeer kad budduuçh too ſvè iskuſſali pò tanko, imali bij tkojuugod ſumgniu iſtinituu, dobar jelli, clii nè Sakſamenat karſtienja, duuxny jeſſuga ponouit s' ugovorom. Vid. Katekix. Rijmsk, dijl. 2. pogl. 2. §. 42. *od poſveetien.* razlik. 4. *kad zà too kgnig.* 3. Naredb. od karſtien. i gniegg. porod. pogl. *Od tkojih.*

Upit. Nij jelli barx zà doſti za' karſtit izlit uoddu na' çegliaade, tkojeeſe karſtij, i izreçh ù iſtoo dobba Formu?

Odgr. Nè: jeer ollis togaa iſçhjeſſe, da' sluuga, olli Dilounijk imaa mijsal, i odluku dillovat ſcto' nas Goſpodin nareedij.

Vpit. Tkomuuſſe priſtoji karſtit?

Odgr. Suak ù potribbi karſtit moxe tko' Katolik jeſt, tolikoojer i krijuoviraz, Nevirnijk, Xudia ee, i ſvak dobro karſtij, kad jeſt Lijs, Forma, i odluka ù dillouniku. Dalli obiçaajno, ako' urijme, i prigoda too dopuuſtiaju, karſtienjeſſe dillouat imaa ù Zarqui s' Zakonoduorbam obiçaajnijm od Biskupa, olli Reedounijka, olli Djaaka, kadmu ouij dopuuſtiajuu.

Alli jeſt priſtoojnoo, da' kadſſe karſtienje dillujee ù potribbi, xenna nek nè karſtij ghdij buddee çovik, nij ſuytounijk prijd Zarquenijkom, ny Djaak prijd Reedounijkom, negh ako bij xenna bijla viſſtijaa ù tooj zabavi od çovika, kakonoſſe çeeſto zgaadjaa ù Babbam.

Vpit. Cuddijmſse çjut, da' karſtienje dillouaanoo od krijuovirza jeſt dobroo.

Odgr: Nemçoj nijſcta ſumgnit, da' karſtienje dillujuuçh jedan Krijuoviraz, da' çujees da' dillujuuçhga nè privarijſſe ù dillima potribbitijm. Takoo ossuudiujee izgovorivo *S. Saab.* Trent. ſid. 7. pogl. 4. Razlogh jeſt, jeer Sakramenat karſtienja, kakono izrekoh, upeçcatiujee ù duſſiu karſtienoga peççat, i za' tooſse ponaavjat nè moxe. Promynitſse nè imaa biligh Oouzam, kadſſe ſaſtavjajuu s' ſtaddom Goſpodarovijm, vellij S. Aguſtin, jeer taa upeçatij sluuga bixalaz: I Vooinijku, tkoji pokalaan od ſuooga ſmionſtua, na' posluuhſſe povraatjaa, nè promijnjujeeſse Odijçhja gnieggova Kraaglja. I za' too opeeta na' druggoomu miſtu vellij iſtij ſueetij: Zarqua katoliçanskaa nè imaa ponaavjat karſtienje dillovaanoo, olli polaanoo od krijuovirza, daſſe nè bij çinilo, da' taa ſuudij dillo krijuovira-

Digitized by Google

azaa, ſčto' jeſt Iſukarſtovo, od tkooga Izrçcce karſtitegl: *Ovij jeſt, tkoji karſti.*

Vpit. Jelli ſtuaar nè dopuuſtienaa noſſit Dizzu k'Zarqui, krijuovirſkooj, da karſtienaa budduu?

Odgr. Jeſt: i Goſpodin pokaazaa çuddom, damu marskoo bijaaſse too zloo dillo.

Godiſta 1579. ù Amſterdam rodijſse od Maajkee katoliçkee jedno çeddo nykoomu gradianinu Kalviniſti. Doslo budduuch urijme za' karſtitga, ktijaaſse Otaz, daga Kalviniſti karſtee a' Maajka da' Katolizi. V' toomu inaadu bojeeghſse xenna, da' Muuxje nè privarij, onna iſtaa karſti ſuoje çeddo naaçinom katoliçanskijm. Nè znaduuch too Otaz, odneſsega k Zarqui kalvinskooj za' karſtitga, i taa Namisnijk prijmiuſſiga za' poçeet na' ſuooj naaçin daavatmu karſtienje, ù çjas po' Boxjeemu dopuuſtianju onnijmij. Zaçuddien Muux od novinee dogadiaaja, k' kuçchiſse povraatij, i upijtaa xennu, bijaaſseli ſčto' çeddu uçinila? A'onnamu iſpuvidij, daga bijaaſse karſtila. Opomeenuſse çovik, i ſpametno razmijſlijuſſi dogadjaaj, poznadde proſvijtlienje Boxjee Milloſti, i ſuooj zahod, i povraatijſse ù krijlo Zarquee Katoliçanskee.

Upit. Ako jeſt dobroo karſtienje ſčto dillujee jedan krijuoviraz, olli jedan katolik ù potribbi, za' ſčto' paak dizzu tako karſtiennu donoſsee k' Zarqui?

Odgr. Za' izvarſſitjim ſvee onnee Zakonoduorbe, tkojeeſse tad ù potribbi nè moggoſsee uçinit,

Upit. Ouee Zakonoduorbe jeſsuli paak draaghe Boggu?

Odgr. Do iſto. Kadſse krijuovirſtuo poçimaaſse proſtirat po' Fiandri okolo graada Delſt, karſtij mnogguu dizzu nykij Pop krijuoviraz po' ſvoomu naaçinu brez obiçaa nijh Zakonoduorbaa. Svaa taa dizza skuppa obnemoçhjaſse, çuddom vlaſtitijh Roditeegljaa, tkoji videech oſcituu Boxjuu oſvetu, mollifçe jednoga Poppa katolika, da'. by ktijo nadoſtavit daunichee, i zapuuſtienee Zakonoduorbe Zarquee katoliçanskee. Sčto' uçiuijuſſi, dizza udijgl ozdraviſſee. Bredemb. kgnig. 7. posl. 48.

SCTIJVEENJE IV.

Od Zakonoduorbaa karſtienja.

Upit. SCto' zlamenujuu, obshieno beſſideeçh, Zakonoduorbe karſtienja?

Odgr. Zakonoduorbe karſtienja nijkeefu nareedienee za' zlamenovat na' izvanka ſčto' Duuh S. dillujee ù nama iznuutra po' karſtienju: a' nijkee za' prikaazat duuxnoſti, ſčto' çovik priſfataa prijmajuuch ovij Sakramenat.

Upit. Od tkolikoſu varſta zakonodvorbe karſtienja?

Odgr. Suee moilitue, i zakonoduorbe od tkojiſse zarqua sluuxij, dillujuuch blaaghdaano karſtienje, ſtiskajuuſse na' trij poglauia. Nijkee ſprijdhodee karſtienje, nijkee ſadruuxujuuga, a' nijkeeſse poslij gnjegga çinee. Od ſvijuuh reedom beſſiditchju ù ovaa trij slijdeeçhjaa ſčtijvenia, za' priloxitſse laghjeemu razuumu ſčtijooza.

Upit. Rezzimi, zaſčto dakle çeddo, tkojeeſse imaa karſtit, nij jee udijgl ù Zarquu uvedenoo, dalliſse darxij na' vraatijm?

Odgr. Jeer tko' oſquarnien jeſt grijhom, nij jee doſtojan vujt ù Zarquu: *Zarqui Boxjooj priſtoji Sveetignia.*

Upit. Sčtoſe tuute çinij okolo çegljadeta, tkojeeſse karſtit imaa?

Odgr. Too jeſt uçeenoo, a' paak zaklignjaanoo. *Vid. S.* Tom. dijl. 3. pijtan. 7v.

Upit. Poraad çeſsaſse pridaavaa nauka tko jos ny jee vrijdan od razuuma porad dobbi?

Odgr. Pridaavamu Virru Zarqua Katoliçanskaa, daſse poslij nauçij od Roditeegliaa, i kumoovaa, ſčto nà ſuoje vrijme imaa virrovat.

Upit. Odkle jeſt ikad izijsla taa Zakonoduorba uçcit dizzu prija karſtienja?

Odgr. Od zapovijdi, ſčto' Iſukarſt uçi-

Digitized by Google

uçinij ſuojim Apoſtolima, govoreeçh: *Poojdite pò ſvemuu ſvytu, i uçcite ſvee Narode, karſteeçh gnyh ù Imme Otza, i ſijna, i Duuha ſueetoga, uçceeçhenyh çuuvat ſvakaa, tkojaagod zapovidioſam vama,*

Upit. Poraad tkojee ſvarhee sluuxijmoſse od zaklignjanja?

Odgr. Za' izbavit onnogaa, tkojisse karſtij, od oblaaſti Diavalskee.

Upit. Jelli daunien ù Zarqui taa naaçin zaklignjat çedda prija karſtienja?

Odgr. Jeſt: jeerſse od ouogaa naaçina sluuxij S. Aguſtin protijva Pelagianima, za' ſvidoçit, daſse ovaa poradjajuu pod oblaaſti Djavalskooj; i ù kgnig. 20. od Xennidb. i poxellin. pogl. 18. ſvidoçij, da'taa naaçin prijmaa ſva' Zarqua katoliçanskaa. Çinij tolikoojer uſpomenu S. Dionixio ù kgnig. 2. od zarquen. Reed. pogl. 2. i beſſidij Celeſtinu Papi ovakoo: *Olli malakni, olli mlaadij nà priporodienje dobedeeçh Sakramenta, nek prija nè priſtuupaju k' ſtudenzu xyvota, dokle zaklignià nijma, i udahnuutijma diakaa nè çyſtij duuh od tyzijh nè odklony ſe.*

Upit. Poraad çeſſaſſe sluxee od udahnuutja ù zaklidnianjima?

Odgr. Tooſſe çinij prilikujuuçh Iſſukarſta, tkoji udahnuu ù Apoſtole kadjim podadde Duuha ſueetoga. Takoo dà ù ovomuu udahnuutju jeſt zlamenovaanoo pobighnuutje Djavalskoo, i doſſatje Duuha ſueetoga. Od tee Zakonoduorbee uſpumenu çinij i S. Aguſtin ù kgnig. 6. protijv. Julian. pogl. 2. i S. Ambroxio kgnig. od onnijziih, tkoji prijmajuu Qaajſtua pogl. 1. govoreeçh: *Voogn xyvota viçgniega vij udahnuut prymite.* S. Cirillo Jerozolimskij ù ſvoj. Nauk. Otaajſtuenobog. ghdij vellij, dà Udahnuutje Sveetij, i zazijvanje immena Boxjeega jeſſu kakono jedan plameen prij goreeçhij, tkoji muççij Diavle.

Vpit. Kako ikad Diavaal, tkoji jeſt ſaamo duuh, moxe bijt muçcen, i izaghnaan pò udahnuutju onnogaa tkoſi karſtij?

Odgr. Tooſſe zgaadjaa jeer too udahnuutie dovodij Djavlu nà pameet onnij vellikij daah, i misnize Pakla, od çeſſaa beſſidij Ixaia nà pogl. 30. *Vdahnuutie Goſpodinovo kakono potok ſumpora uxijgajuuçhij gnjegga.* Zà too priſtraſſen od biligga, i od prijtgniaa oggnja Vyçgnjega, i nè ubighjivoga, ſçtomu jeſt gottou, uſſillovaan jeſt pobighnut, i oſtavit Katekumena.

Upit. Sçtò zlamenujee zlamenje krijxa, ſçtoſſe çinij nà mnoggo mijſtaa tyla çegliadetu, tkojeeſſe karſtij?

Odgr. Naaj parvo, dà Sakramenat karſtienja upeçcatijvaa ù duſſiu karſtienoga peçcat, too jeſt, biligh nè pomarſſivij Iſſukarſtoou, pò tkoomu biliggu tko karſtianin bij, bijtçhje zà takooga poznaan i poslij ſmarti nàdaan ſuuda.

2. Dà ſvaa çhjuutienja karſtienoga raſtuoraa, i uſnaxaavaa karſtienje, dà moxe poznaauat praavoga Bogga, i ſpaſſiteglja naſſega Iſſukarſta, i skuppa razumit, i obsluuxyvat gnieggove zapopovijdi.

3. Dà Karſtieny duuxan jeſt çinit oççitoo iſpovydanje Virree Katoliçanskee, ulaagajuuçh ù too ſuaa ſvoja çhjuutienja, i mogguuçhſtua.

4. Daſſe Karſtianin, izbavien od ſuxagnſtua Djavalskoga imaa prigarlit krijxu, i Jarmu Iſſukarſtovu; jeer xijvot karſtianina ny jee uçinien zà raskoſſie, dalli zà truude, i nevoglje, i zà noſſit brez priſtanka krijx, i skarſſienje Issukarſtovo ù ſuoomu tylu, i ù ſvijm ſuojim vudima.

5. Dà tylo naſse pò karſtienju uçinienoo jeſt pribijvaliſtje Duuha S., jeer pò biliggu, ſçtò jeſt nà kuçchi, 'poznaavaſse tkò jeſt goſpodaar, i zà ſçtò jeſt odreedien; ollis ſçtò Zarque, i Pomolliſtja nikad brez krijxa Jessu poſuetyuaanaa Boggu.

6. Dà karſtienje prijmaa ſvuu ſuoju

krypoſt, i izvarſnoſt od krixa', i od mukkee, i ſmarti Karſta naſsega Odkupiteglja.

Upit. Poraad çeſsasse podaavaa okuſijvat ſool onnomuu, tkojiſse imaa karſtit?

Odgr. Parvo: Toomſse Zakonoduorbom kaazujee, dà ſeddo Oſtajee oçcyſtienoo pò karſtienju od ghnillaadi, i ſmraada grijka, i skuppasse molly Goſpodin, daſse doſtoji uçuuvatga od ſvakooga ſaghnylſtua zloçhjee, zà tò veçhjee pripravitga prymat vazda veçhjee novee, i obilnijee milloſti. Od jovogaa naaçina ſvidoçij S. Aguſt. ù kgnig. 1. ſuoj. iſpovijd. pogl. 26. Saab. Kartaginensk. 3. Naredb. 5. Rabbano kgnig. 1. od Nareedb. Zarquen. pogl. 27.

2. Podaavaamuſſe okuſſiat ſool blagoslovienaa, zà zlamenovat, damuſse podaavaa slaaſt ſtuaarijh duhounyh, damuſse nè buddee çinit nè slatkaa ryç Boxjaa, dalli bogljee daſse nasladiujee vidijuſſi i okuſſijuſſi tkolikoo jeſt sladak, i slaaſtan Goſpodin.

3. Daſse ù karſtienju pridaavaa çoviku praavaa, i Boxanſtuenaa mudroſt; tkojaa imaa byt vodaz ſvijuuh dilla karſtianina, dà nè ſuyſtno nè buddee dillovat, i ſmiono protyva zakonu Goſpodinovu. Velly poſſtovaany Beda: *Sool Mudroſti, tkojoomſu obilixenij katekumi, ù ſuijmaa dillima naſſijh poſvoetiliſtjim prikaazijvat zapovidienij jeſmo.*

4. Zà zlamenovat, dà pò milloſti karſtienja tylo naſse bytçhje jednooç izbavienoo od saghnylſtua.

Upit. Poraad ſetà Redounyk dotijçee pgljuvakom nozdarve, i uſſi çedda?

Odgr. Too çiny, govoreeçh *Epheta*, ſetò jeſt *Otuorit*, prilikujuuçh Iſsukarſta, tkoji iſtoom Zakonoduorbom, i ovijzijm iſtijm rijçma podadde vijd, i govoor gluuhomu, i nymomu, i hoçhie zlamenouat, dà karſtienij çijnuuſse pò krypoſti karſtiegnja praavoo, i xyvoo vudo Issukarſtovo, i sluçujeesse s' inijm jednomu iſtoomu tijiu.

2. Damuſse raſtuoraluu uſſi iznutrenee, dà veçh nè buddee gluuh nà obijtania, nà prijtgnie, nà oznaniſtja, i nà zapovijdi Boxjee, dalli dà lakko razumij glaas ſvooga Goſpodina, i Pastijra i daga razaznat buddee pò glaaſſiu od inoſtranza, i nè priateglia. Dotijçee takooier nozdarve iſtoom pgliuvakom, daſse raſtuoree nà ſpaſsonoſnij mijrs Boxji, tkoli od ſuijuuh Stuorenijh izdissee, à nè na' ſmraad Svijta, too jeſt reçh, da' znaa sluuxitſse od ſtuorenja za' tuu ſuarhu, za' tkojuu by ſtuoren, a' nè za' poſtavjat ù iſtoo ſuoju posliidnuu ſvarhu.

3. Da' razumijmo, da' karſtienje raſtuora oçci pameeti, i pripravjaa jee prijmat ſvytloſt iſtinee Nebbeskee, od ſeta' nam podadde izgleed Iſſukarſt ù slijpzu Evangelja, tkoomu budduuçh takao oçci kaalom, podaddemu paak vijd pò voddi Siloe'.

SETIJVEENJE V.

Slijdijſſe bsſſidit od Zakonoduorbaa.

Upit. TKojeeſu drugghee Zakonoduorbe, tkojee zdruxujuu Sakramenat karſtienja?

Odgr. Parvaa ieſt odrijzanje, kad Redounyk velly Ceddu: *Odrijçeesliſse Sotonee, i od ſvijuuh dillaa gnieggovijh, i od ſvijuuh raskoſſiaa gnjeggovijh?* A' kuum na' ſuakoo upijtovanje odgovaaraa: *Odrijçem.*

Upit. Jelli paak daunienij ovij naaçin Odrijzanja?

Odgr. Jeſt. Beſſidij S. Jerolim, i uelly: *U' otaajſtuimaſſe odrijçemo naaj parvo: tko jeſt ù Zapaadu, i nama umiree s' grijſſima, i takoo obraatienij k' Iſtoku ugovaaramo s' ſuuzem Praudee, i obijzamo sluuxitga.*

S. Aguſtin vellij: *Odryçemoſse Djavla, gnjeggovijh Angellaa, i raskooſſiaa. Jeſteli çjulli? I tiſſiſſe blaaghdaano odrekao Djavla, gnjeggovijh Angelaa, i raskooſſiaa. Promyslite, prijpogljubienij,*

dà

dà iſpovijdate prijd Duoorom Nebbeskijm, dà immena takovijh iſpovijdnykaa xpiſſiaanaa jeſſu ù kgnigzam xyvota, à nè jur çegljadeta umarloga, dalli, lednee vlaaſtnee viſſiee, i Raajskee.

S. Ambroxio: *Ulizaaſſi ù ſveetigniu prijporodienja, mijſli kakoſſi bilo pijtan, kakoliſſi odgovorio. Odrekaoſſiſſe Djavla dillaa gnieggovijh, ſvijta, gnjeggova bluuda, i naslaadienjaa. Spomeeniſſe, daſſi xadao riiç prijd Ss. Angelima, i da' oua bij zapiſſiaanaa u kgnigghe xijvijh.*

Opeeta S, Aguſtin: *Nè priategl jeſt iztirraan iz ſarzaa vaſſijh. Vçinioſsi jedno blaaghdaanoo iſpovijdanje, odrijçuçhſſe prijd lyzem Boxjim, i Angeelaa gnjeggovijh. Odreziſse nè ſaamo riiçma, dalli i çhjuudjiu, nè ſaamo jezikom dalli, i dillima.*

Dakle ouoo iſpovydanje, olli odryzanje pò rijçi, i çijni SSs. Otaazaa çinee ſvij Katekumeni prija karſtienja ovoom vlaſtitom ſuarhom, dà Vyrnizi pozuaduu duuxnoſt, tkojuu imajuu, nè razlikuu od koludarskee, i Reedounyçkee, odreçhſse Svyta, dà prilikujuuçh Iſſukarſta, nè budduu Xartue Suijta, dalli daſſe sà ſuijm od gnjegga odçypee, i od ſveggaa ſctò Svijtom diſſee, çekajuuçh od Bogga temeglitym uffanjem daar vyçgnieega blaxenſtua: razmysliajuuçh, daſim jeſt tolikoo potribbitoo jedno takoo iſpovijdanje, dà tkò zapuſtiaaga, çinyſſe nà nijkij naaçin krijvaz, kakono i koludar, tkoji skrijvij, ſuoomu darxaanju Reeda.

Upit. Tkojeeſu raskoſſie Diavla, od tkojih iſpovijdamo odreçhſſe ù Sakramentu karſtienja?

Odgr. Druggoo nyſu (kakono vellij S. Aguſtin) negh nè doſtoojnaa poxellijvanja, poxude puttenee, oholoſt, pohlepa Velliçanſtua, i ſtuaari ovakovee. Kgnig. 3. od Simb. pogl. 1.

Upit. Poraad çeſſaa Reedounyk prij Karſtienizi pijtaa ovakoo çeddo, tkojeeſſe karſtit imaa: *Virrujeesli ù Bogga Otza ſvemogguuçhjega? Virruieesli ù Iſukarſta ec.?* tkomuu oon, olli nà gnjeggovo imme kuum odgovaaraa: *Virrujeem?*

Odgr. Jeer ù ovijzijm duama obijtanjima ſtoji ſvè mogguchſtuo, i nauk zakona Iſſukarſtova, tooje ſtavit kryvinu odreçhſſe Diavla, i temeglito virrovat ſvè ſctò uçcij S. Maajka Zarqua: *Tkò buddee virrovat, i karſtitſſe, ſahraanien bijtçhje.* Mark. 16.

Vpit. Zà ſctò ſluuxy pomazaanje, ſctoſſe Ulſem Sveetijm çinij nà parſſi, i rammena çedda, tkojeeſſe karſtij?

Odgr. Zà ouoo naaj parvo, dà razumij, dà jeſt doſsao nà ovij Svijt zà uzdarxat, kakono Arvalaz Iſſukarſtou, xeſtokij booj, ſctò nè priſtano çinee duſſiam naſſijm trij glaunaa nè priateglia, Suijt, Djavaal, i Put. Daauno obiçaaj bijaaſse, dà Aruaauzi prija arvaanja bij pomazalisse uljem pò ſvemuu tijlu, i too çiniaavu zà duaa uzroka, zà ſnaxnijee arvatſse, i laghjeeſſe izmizzat iz rukuuh ſvojih ſuprorijunijkaa. Sù viſſiee ſluuxij zà zduighnut i izçijſtit ſakrijvenee oſtadke krijvijnaa kakono çinij Ulje, tkojee ulazij, i pribaljaa iz nuutra. Drugoo, pokazujee nam, dà milloſt karſtienja nama jeſt podaanaa, nè jur pò naſſim doſtojanſtuima, dalii pò ſaamomu milloſardju, i Dobroti Iſsukarſtovooj, ſctò namsse prilikujee ù ulju pò izreçcenju Pſalmiſtee: *Utovioſſi ù ulju glaavu motu.* Pſal. 22, Treçchiee, jeer ulje jeſt jedna varſta lijkariee; zà too pò takoomu pomazaaniu dohodijmo ozdravit od naſſijh nemoçhijuuh duhounijh, i prem daſse takoom ſnaxnom lijkarioom nè ugaſſiujee sà ſuijm potaknuutie poxellijnia, baremſse slaamaa, i krotij, i mallo pò mallo prijmamo mogguuchſtuo zà oprijtſse napaſtovanjima Diavla, i putti. Evo kako beſſidij S. Pavaal: *Grijh uaas neeçhje goſpodovat, jeerbo nijſſte pod zakonom, dalli pod milloſtju.* Rijm. 8. U' proſsaſtaa dobba, kakono ſuidoçii S. Dionixio Areopagita, obiçaaj bijaaſse omazat ſuakij dijl tijla, inaako od-

nasses

naſsee dobbi, ghdiiſse ſaamo maxuu parſſi, i rammena. Pomaxaanie parſſiuuh jeſt ſćtò nam uſnaxavaa pameet, i ſarze, à ù rammenima podavaa nam ſnaagu zà poſtuupat çijſtochiom Sarza ù puutu krijpoſti, i izvarſnoſti.

Upit. Sćtò zlamenujee onnoo pijtat udijgl prija karſtienja çeddo, hoçchieliſse karſtit?

Odgr. Nè druggoo, negh potribbu, ſćtò imaa çovik povraatitſse k' Boggu pò ſuojooi slobbodnooi vogli: kadsse nas parvij Otaz iſtijm ſuojim slobbodnijm priſtanuutiem oduarxe od ſuooga Stuoriteglia, i priſtuupij gnieggoou Sueetij Zakon za' priloxitſse potizzanjima Staroga Zmaja.

Upit. Sćtò druggoo sù viſſiee imaa çinit, olli priſtanuutiem, tkò imaaſse karſtit, ako jeſt uzraaſtao, olli za'gniegga priſtanuutiem kuuma, ako jeſt dilte?

Odgr. Podaavaſse udijgl Sakramenat karſtienia, peruuçh iſtoo tijlo, i çijſteeçh Sarze od ſuakee ſquarnee, zazuaauſſi imme Prijſveetoga Trooiſtua: *Jaate karſtijm à imme Otza, i ſijna, i Duuha ſveetoga.*

SCTIJVEENJE VI.

Od S. Krizmee, od duuxnoſti kumoouaa i od Rodſtua duhounoga, i ſvijçhjee gereçhjee.

Upit. NEttom jeſt podaanoo S. Karſtienje, ſćtò oſtajee dillovat?

Odgr. Reedounijk maxee glaavu çeddu s'krizmom, i daajeemu razumit, da' kakono novij karſtianin sluuçioſse jeſt, kakono vudo, karſtu ſvojooi glaavi, i gnieggovu tijlu, ſćtò jeſt S. Zarqua, uzamſſi od karſta imme karſtianina, kakonoga karſt uzimaa od krizmee.

Upit. Tkolikeesu duuxnoſti, ſćtò Kumovi imaduu?

Odgr. Trij podaavaa S. Dionixio Areopagita pogl. 2. 7. od Zarq. reed. Parvaa jeſt, nauçit çeddo, ſćtò na'karſtieniu darxee, ù ſtuaarima Virree: jeer kako ſuak, tkoſse na' ſvijt poradjaa, brez otzaſse nè poradiaa, a' kadſse porodij, podaademuſse nauçitegl, daga upraviaa, i uçij; takoo Sueetaa, Maaika Zarqua Vlrnykaa, nettom jeſt priporodila jednoga çovika nà xyvot duhouny Sveetym opranniem karſtienja, hoçchie i onna, dà nè oſtadee brez tkooga god çegljadeta, tkojee buddeega upraviat potribbitym naukom nà puut xyvota, vijçgnieega. Druggaa: iſpouydat Virru, i odgovaarat nà imme çedda, daſſe odrijçee Suijta, i Diavla, i nà gnieggovoſſe imme obytat kakonoſſe by obetao, dà buddee ù dobbi razbora. Treçchiaa jeſt, zà sluuxit zà ſvidoke nà karſtienju, ghdij onni kakono kumovi naſtojee.

Doſtojan jeſt gnieggova prij bogogljubnoga naſtojanja ſvit, ſćtò Kumovima podaavaa S. Aguſtin ù govor. *169.* od vrijm. *Oznaniujeem vaas bratie pry draagaa obbajuuh ſpollaa, daſſe ſvaky puut ſpomeenete, kadſſe ponaavjaa blaaghdaan Vazmeny, daſſte jamzi Virree poraad onnee dizzee, ſćtò nà karſtieniu darxaſte. Prij ſarzu vama tribujee dà ſtoji gnijovoo ſpaseenje. Duuxny jeſte nagovaaratjih, daſſe ù Sueetooj çyſtochi uzdarxee, dà nè raſardiujuu Bogga pſoſtima, i kryvokletuam, i naaj posly peelitjim ſtraah Boxii, i çuuvanje S. çyſtoçhjee.*

Odkleeſſe vidij, daſſe nè imaduu prijmat zà kumove gliudi sà ſvijm nè umitnij ù ſtuaarma duhounym, i tò magniee xyuota pokuarenoga, i krijuovitze; budduuçh protyva ſuakoomu zakonu, i podobnoſti, i gliubavi poduarçh Oouze ù ruuke Vuuka. Vid. Ritual Rymski pò naredb. Paula V. uçin.

Upit. A'zà ſćtò Otzi naravnij nè mogguu iſpunnit pò ſebbi iſtijm tee duuxnoſti.

Odgr. Jeer gljubeeçh ſvooj porod gliubavju naranskom, i putrenom naſtojee veçchjee xyvit obradovaanij, negh traaxit gnijovu korift duhounuu: *Nè priatgli çovika ukuçhuy gnieggovi.* Matt.

10.

Digitized by Google

10. i zà too Zarqua kakono Maajka, tkojaa nè imaa druggooga opaaza, negh ſaamo dobro duſſiaa, ſuemuu providij.

Upit. Nè bylli zà doſti byli Paroki zà tuu zabavu?

Odgr. Paroki nè mallo çinee, kadu. praviajuu kakono hoſchie gnijova duxnoſt, vlaſtitijm Parokiam: *Zà too Bozanſtaenijm naſſijm Vodzima Apoſtolima è pameet doojde, i çyniloſſe jeſt prijmat çedda pò ovomuu ſveetomu naaçinu, tkojim narauskij Roditegli çedda, kad tkoomugod nauçnomu ù Bozanſtuenijm, kakono dytouodzu by pridaavali; pod tkojim, kakono pod Bozanſtuenijm Otzem, i ſpaſſeenja ſveetoga prijmaauzem, oſtaalo uyvota çeddo by provodilo. S.* Dionix. Reed. Zarquen. pogl. 3. dyl. 3.

Upit. Zà tkoji uzrok Zarqua braany Virnizima darxat nà karſtienju vlaſtitoo ſvojee çeddo?

Odgr. Poraad ovogaa razmyslianja, daçhiee ty ſvakda bogljee ; bijt nauçenij, i duhouno odgojenij od ſuojih kumoovaa, negh od Roditeegliaa, tkoji çeeſto zaslypienij gliubaviu brezrednom, zapuuſtiajuu potribbitijaa, ſtò jeſt pomgniu uyçgniega ſpaſſeenia. Naredb. *Reçenoo jeſt* 30. 41.

Upit. Tkoliko kumoovaa, olli kuumaa hoçchieſſe nà karſtienju?

Odgr. Jedan, olli jedna zà doſti jeſt. Nijſcta magniee Saab. Trent. Sid. 24. pogl. 4. od Ponaprav. dopuuſtij, dà jedan ſaam çovik, i xenna jedna à nè veçchjee darxee çeddo nà karſtienju, i toſſe uçiny zà ſmeeſt mnoxtuo kolijna takooga roduſta, i zà uklonit ſmuutgnie, ſctoſſe by zgaadiale, xenneeghſſe nè znanno ù reçcenaa kolina.

Upit. Scò razumys zà rodſtuo duhounoo?

Odgr. Vid. Saab. Trent. nà miſt. reçen. i ſctoçhiemo ù naprijd reçh.

Upit. Tkojaaſu immena, ſctoſſe dizzi nadyvat imaduu, tkojiſſe karſtee?

Odgr. Svarh togaa beſſidy Ritual Rijmskij: jeer çeddo, tkojeeſſe karſtij, Isukarſtuſſe priporaadjan, i podaavamuſe imme, dà buddee zapyſſiaanoo ù gnieggovu Voojnizu. Zà too Parok naſtojat imaa, nè nadyvat immenaa taſctaa, nè poſctenaa, ſmyhaujivaa, dalli imme tkoogagod Sveetoga, dà Vijrnizi slijdit budduu gnieggoou izgleed, i uxyvat obranu.

Upit. Scoçhje reçh onnij ruub bijlij, tkojimſſe prikrijvaa glaava çeddu karſtienomu, ouijzijm rijçma: *Prymi odijçhiu bijluu, i nè oſquarnienuu ec.?*

Odgr. Parvo ovij zlamenujee çijſtoçhiu duſſiee, i pravednoſt, daſſe duſſia, izçijſtienaa od ſuakee ghniuſſobbee grijha, odijee kakono pravo jednoom prijbijlom odijçhiom. C,uuj kako beſſidij Ezekiel nà pogl. 36. *Izliçhju ſvarh vaas voddu çiſtuu, i ogciſtiechjereſſe od ſvijuuh oſquarnienjaa vaſſih.* Druggoo: Daſſe pò ouomuu S. Sakramentu çovik odkuupij od prijnemillooga ſuxagnſtua Djavalskoga, i dijlnijkſſe uçinij od onnee slobbodee, ſctò uxijvajuu Sijnovi Boxji. Treçchiee. Uxijvanie iznutrenoo duſſiee, jeer kako zarnaa odijçhia jeſt biligh xalloſti, takoo bijlaa jeſt radoſti. C,etuartoo: Uskarſnuutje doſſaſtoo, pò tkoomu dotiçeemo oblaaſt, i ù zalogh imaamo iſtij Sakramenat karſtienja. Peetoo: Pravednoſt karſtianskuu, vellij Rabbano: *Tkojuu poslij ſtaarijh ſquarnaa, naſtojanjem ſveetoga sà obçhienja, çijſtuu çuuvat imaamo zà prikaazat prijd priſtolje karſta.* Kgnig. 1. nared. Zarquen. pogl. 29. jeerçhje jee takuu od naas pijtat karſt takoo çijſtuu, i biſſctruu, takoo uklonienuu od ſuakee ſquarnee, kako nam bij podaanaa nà S. Karſtienju: *Neeçhje vuit u graad ſveetij iſcta oſquarnienoo.* Oſcit. 21. Vid. S. Dionix. kgnig. od Reed, Zarquen. pogl. 2. dijl. 2. S. Ambrox. Kgnig. od onijz. tkoj. Otaajſt. ubilix. pogl. 7. S. Aguſt. govor. 157. od vrijm. i Saab. Trent. Sid. 6. Ponap. 7. nà ſuarhi.

Upit. Kakoſſe moxe uzdarxat dò ſuarhee bijloçhia odijçhiee karſtienja, too jeſt,

Digitized by Google

jeſt, çiiſtoçhia, i pravednoſt xiivota?

Odgr. Naaj parvo ſtraahom Boxjim, i gnjeggovijh Suudaa. Druggoo çeeſtijm razmijslianjem taſtinee Svijta, i ſtuaarijh zemaglskijh, i inaako od nè varraujivee iſtinee, i vijçgnioſti obijtaniaa i priitgniaa Boxanſtuenijh. Ovaa jeſt prijdobraa ſool zà ſvijſtit naſſu put, i xijvienje puttenoo: *Synovi gliudſkih dà naſtè gliubitte taſtinu, i iziskujeete laan?* Pſal. 4. Treçchjee jednooſſe uçinit imaa jaakaa, i hrabrenaa odluka ubighnut blaznienja, izlee druxbe, ſtò naas nà zloo navodee, çeeſto grijſſima oſquarnienee. Ovaa ſtaaunoſt, i jaakoſt, od tkojee beſſidijm, jeſt prij vellizma potribbitaa Karſtianinu. Dalli jeſt ſtuaar plakjivaa, dà mallojihsse obsluxujee. Too çinee ſaamo odabraanij, tkoji nè priſtajuu s' Apoſtolom vapit: *Tkoçhje naas raſtavit od gliubavi karſta?* Rijm. 8. jeddali nè voglia, uboxtuo, glaad, golotignja, poghibijli, progonſtuo, maç: i zà mè dò iſto çijnijm, dà nij ſmart, nij xijvot ec. jeer gliabau karſtova jeſt ſvarh ouijzijh nevogliaa, i muukaa. Sarze, tkojee jeſt priloxenoo k' Nebbu, karſtu, i ſvijçgnjoſti, ſmijeeſſe od ovijzijh ſtuaarijh zemaglskijh, kakono od ſtuaarijh ubozijh, i od niſſcta. Takoo ſarze vellikoo, prij viſſokoo, i hrabrenoo pokaazaa S. Juan Grixoſtomo kadga Eudoxia Zeſsariza proghnaa; jeer pijſſiuuçh Ciriaku ù piſt. 3. pogl. 5. ovakoo uellij: *Kadſam bijo iz graada proghnaan, nijſcta mè, nè muçeiaaſſe, dalli velliaah mejuſobboom: akome Kragliza hoçchje proghnat, nekme proghnee* jeer *Boxjaa jeſt zemglja, i vas okolijs gnjeezin: i akoçhjeme nà kuuſſie iſſich, nek iſſijçe; Iſtoo podneſſe Izaia. Akoçhje mè hittit ù Moore, nek hittij, ſpominjajuuçhſſe od Jonee. Akoçhjeme kamenovat, nek kamenujee, bijtçhju druugh Stipaana parvoga Muçcenijka. Akoçhjeme raſtavit glaavom, nek raſtavij, imatçhju druuga Juana karſtiteglia. Akoçhjemi uzeet moja Dobra, nek uzmee, gool izaajdoh iz utrobbçe maajçinee, i gool povraatitçhjuſſe.* Cetuarteo: Nè priſtojiſse, dà zagliubijmo nij Svijtounaa. Sarze nasse uçinienoo jeſt kakono Stuup tronuughlij, nijze obarnuut, daſse dotakneemo zemgliee jednijm ſaamijm dotaknuutiem, i magnjee neghsse moxe. Rezzimo s'Prorokom: *Sſtò menni jeſt ù Nebbu, i od tebbe ſſto ktiiddoh ſvarh zemgliee? Boxe ſarza mooga, i dillu mooj Boxe ù vijke.* Pſal. 72.

Upit. Imaasli tkojigod izgleed od itkogaa, tkò dò ſuarhee ſuooga xijuota jeſt uzdarxao çijſtuu odijçhju karſtienja?

Odgr. Prinijtçhiu izgleed Sveetoga Pudenta Otza S. Pudenzianee. Euo iſtee rijçi, ſtoſse ſtijuu ù Muçcenikispijsſiuu Rijmskomu: *V' Rijmu S. Pudenta Parvovijçhnijka, elliti ſenatura, tkoji od Apoſtolaa ù karſtu nà karſtienju odijven, pravednuu odijçhiu dò kruxnee xijvota nè oſquarnieno uçuuvaa.*

Upit. Stoçhie reçh Suijçhia uxgaanaa?

Odgr. Poslij ſueggaa ouaasse çeddu, tkojeeſse karſtij, podaauaa s' ovakouijm rijçma: *Vzmi ſuijçhju goreeçhjuu, i nè pokaaran çuuvaaj karſtienje tuòje, obluxuuj Boxjee zapoviidi.* U' tooiſu ſuijçhi zlamenovaanee trij krijpoſti Bogoslounee, tkojeeſse ulijvajuu ù karſtienijka pò krijpoſti Sakramenta. Virra ù Suijtloſti. Gliubau ù Vruçhini, i Uſſanje ù prilizi naraaunooj Voſctenizee, tkojaa od dolli uzgoor uziazij, kakoſſe Uffanje naſse pò ſebbi uzduixee, i naas uzduixee pram Nebbu. Sù viſſiee ovaanamſse ſuijçhjaa podaavaa ù ruuke, jeer ny jee zà doſti uzdarxat ù Sarzu Virru, Uffanje, i Gliubau, akojee nè kazujuu i dillima. Vellij Apoſtol: *Spominiavij dilla Virree vaſſee. I truuda, i gliubavi, i podnaaſſianja Vffanja ec.* 1. Teſsal. 1.

Poraad togaa razloga nama zapovidienoo jeſt dijlitsse ù Mijru, dobro iſpraanij tljzijm krijpoſtima, too jeſt, nè ſtaat dangubny, ny lijnitſse, ny pri-

ſta-

Digitized by Google

ſtavat onnijzijm daarma ſctò primismo dalli truuditſe, i napriidovat od krijpoſti dò krijpoſti, i prolazit nà ſtua ari veçchjee, i ſvakda puutovat ù tomuu xivotu novoomu.

SCTIJVEENIE III.

Od poroodaa karſtienja.

Upit. TKojiſu porodi karſtienja?

Odgr. Izvarſnoſt, i krypoſt karſtienja mnoggoſſe poznaaje pò prijrazliçitym gnieggovijm porodima. Parvoo jeſt? Odpuuſtianie ſvijuuh gryhaa, takoo iſtoçnyh, kakoo bytnijh, kakono po proroſanſtuu Ezekiela: *Izlitçhiuſuarh vaas voddu çijſtuu, i izçyſtitchbietese od ſuijuuh ghniuſſoobaa vaſſijh.* Jeſt nauk Apoſtola, tkoji nà duggo izbrojiuſſi grijhe, à navlaſtito onnee, ſctoſu obiçaainij çinit Nèvirnizi, prigovaaraa: *I ovaa ù iſtinu byliſte, dalli opraanij jeſte, dalli poſveetienij jeſte ù immenu Goſpndina Jſſukarſta, i ù Duuhu Bogga naſſega.* 1. Kor. 6. too jeſt, ù karſtienju. Iſtoo Efexianima pogl. 5. velly, dà karſt podadde ſebbe iſtooga zà Zarquu: *Dà by tuu poſveetio, izçyſtijuſſi opraniem voddee ù rijçi xyuota, dà by pridao ſebbi ſlaunuu Zarquu, nè imaduuçhjuu ſquarnu, olli vraſku, olli ſctogod ovakovoo, dalli dà buddee ſveetaa, i nè oſquarnienaa.* U' pogl. 2. Dill. Apoſtolskijh priporuçujeeſſe Virnizima: *Pokoru çinite, i nekſſe karſtij ſuakij od vaas ù imme Iſſukarſtouo, ù odpuuſtianie grijhaa.* Vid. S. Aguſt. Kgnig. 1. od doſtooj. grijh. pogl. 15. Saab. Trent. Sid. 5. pogl. 5.

Upit. Bylli od togaa imao tkojuugod priliku?

Odgr. Vellij S. Garguur pijſſiuuçh Teopiſti plemmenitooj Goſpoji Rymskooj, dà priſſaſtie Moora Zarglienoga prilika jeſt S. Karſtienja, ghdij nè priategli, too jeſt, Egipziani, umiruu nam izà pleeçhiaa? Izass. 14. A mallo nyxjee: Tkò vellij, dà ù karſtieniu niſſu nam odpuuſtienij sà ſuijm grijſſi, nek reçcee, dà i ù Mooru Zarglienomu Egipziani iſtinito nè umriſſee; dalli akò iſpovijdaa, dà iſtinitoſu Egipziani umarli, nek iſpovidij, dà i gryſſiſu ù karſtienju sà ſvijm zduighnuutij; jeerſe ueçchiee çynij ù odrijſſieniu naſſemu iſtina, negh oſſin iſtinee ù priliki. Mnoggo inyh ſtuaarijh prinoſſij S. Jerolim, iz Pijſma izvadienyh. Piſt. Ocean. Vid. S. Aguſt. govor. i ſuarh Psal. 133.

Takoojer ù priliki ouogaa Naaman Sirianin, izpraauſſiſſe ù Jordanu, by oçcijſtien od gubbee: *I pouraatienaa bij put gnieggova, kakono put dijteta malaknoga.* 4. Kraagl. 5.

Vpit. Tkoji jeſt drugghij porod karſtienja?

Odgr. Jeſt çylouitoo odpuuſtianie mukkee, ſctoſſe bij imala podnyt nà druggoomu ſvijtu poraad grijha, takoo dà veçh nè oſtajee, ijednaa krijvina ù tooj dizzi, tkojaaſu iſtinito ù karſtienju pohoppaanaa s' karſtom; i ovoo jeſt razlogh, pù tkoomuſſe nè napartjaa ijednoo dillo zadovoglivoo onnomuu, tkoji jeſt karſtien. Rym. 6. 8. Vid. S. Garg. Kgnig. 7. iſpijs. piſt. 24. bilix. 1. Dalli onnij, tkojiſu ù karſtu priporodieny pò doſtojanſtuima iſtooga karſta, ù krijpoſt karſtienja, bytçhiee nà ſuoje vrijme izbavienij od veçchjee zaalaa, i bollestiuuh, pod tkojeesu sad podloxnij: jeer ù dossaſtomu uskarſnuutju prijmit. çhjemo onnuu slobbodu, tkojaaçhiena as ù vijke obraanit od ſaghnylſtua, i od ſuijuuh zalaa, i bolleſtiuuh: *Tkoji uskrijſſij Iſſuſſa od Martuijh, oxyvitçhje i umarlaa tyleſſa vaſſa poraad pribijvajuuchiega duuha gnieggova ù vama.*

Upit. Dalli zà ſctò Boogh nè zduixe udijgl poslij karſtienja nè moçhi potribbee, ſuaa zlà ovogaa xijvota?

Odgr. Poraad veçchjee razloogaa. Parvo: Dà gliudi nè bij iskali bijt karſtienij veçchjee poraad gliubavi daarijh, negh poraad doſsaſtijh dobaaraa. S. Aguſt. kgnig. 1. od doſtooj. grijh. 31. 33. 34. i nà oſtaalijm miſtima. Dalli kadgod Boogh darijee pò karſtienju nè ſaimo zdravje duhounoo, dalli i tijle-

ſnoo, kákonoſse doſodij Konſtantinu Vellikomu Zessaru. 2. Zà podat nam zabavu od Virree, od Uſtarpienja, i Uzmnoxanja slavee. Tkobo zakonito buddee vojeuat, ukrunnitçhieſse. S. Aguſt. ù gouor. poslijdn. ſuarh Juan. Kgnig. 13. od graad. pogl. 4. i Kgn. 3. od doſtooj. grijh pogl. 34. *Zduxgaauſſi jeer ſvakuu nevoglju, ſkò by muçenſtua dobbijtie, diuizanſtua krunnu, nauka, i pripovydanja biligbe doſtojao?* Sluuxee dakle potribbe zà dat miſto, i uzrok krijpoſti. 3. Daſse mè by çijnio lagahan grijh, ako by s'gnijm doſpijuala mukka. S. Aguſt. kgnig. 31. od graad. pogl. 25. i govor. poslijd. ſuarh Juan. 4. Dà potribbe ſadasnoga xijvota naghonee maasxellit blaxenſtuo druggooga xijvota, tkoji jeſt slobbodan, i brez ſvakçe potribbee, i dà çovik puutnijh nè oſtavij kuçchiu poraad konaka, i otazbinu poraad izaghnanja. 5. Dà mukke, ſcto oftajuu poslij grijha, sluuxee nè ſaamo zà uzdu', dalli zà lijkariu, i opaaz protijva napaſtovanjima. S. Aguſt. ù doſpijtk. iskazan. Pſal. 31. Kgnig. 22. ſuprotijva Fauſtu pogl. 21. Grixoſt. Kgnig. 1. od provid. i govor. 28. Antiok. i nà inijm miſtima. 6. Dà bij takaa bijla vuda, kako jeſt glaaua, ſcto jeſt Karſt, tkoji prem dà od poçeetka ſuooga zaçeetja imadde ſuakij napun milloſti, uzdarxaa sà ſuijm tijm brimme umarloſti, doklee dovarſſijuſſi karvaauij ogleed, i zgoddu ſvojee mukkee, ſlauno uskrijſſij zà veçh nijkad umrijt: *Nè priſtojibo pod tarnovom glaavom, da' buddee vudu mekabnoo.* Bern. govur. 2. od doſsaſt.

Upit. Tkoji jeſt treçchij porod karſtienja?

Odgr. Jest jedno dobro blagodarnoo milloſti Boxjee, i nè ſaamoſse uzdarxij ù çijloyitomu odpuuſtianju grijhua, dalli sù viſſiee ù ulijtiu Milloſti, Virree, Uſſanja, i Gliubaui, kakono oſtaalſih krijpoſtiuuh.

Upit. Kad jur, ſaamo ſpomeenuuvſſi, beſſidijmo od milloſti, rezzimi ſcto taa jeſt?

Upit. Milloſt, kakonojee tomaçijs. Tomas, jeſt jedna krijpoſt Boxanſtuenaa, tkojaasse ù duſſiu upeçcatijvaa kakono jedna lijpaa ſvijtloſt, zà too jeſt daſmo pò ghiooj uçintenij Sijnovi Boxji, i baſcetinizi gnieggovee slavee: i kako pò iſtooj milloſti ù naas prijmamo Duuha Sveetoga, takob nazvaanijſmo Sijnovi Boxji. Trent. Sid. 6. pogl. 5. Grixoſt. gouor. 1. Novovirzima.

Upit. Kako jeſt too, dà poslij karſtienja, tkojeenam ulijvaa tolikuu ſuijtloſt, i milloſt ù duſſiu, tolikooſmo mlohauij, naslijdujuuch tolikoo lijno çihit dilla doſtooinaa uiçgnieega xijuota?

Odgr. Jeer poslij karſtienia nè priſtajee odmetnuutie, ſcto çinij put protijva duuhu: odklee jeſt, dà Karſtianin nè priſtano imaa prigodu zabaviatſse ò krijpoſti, i hrabreno uojeuat, zà bijt doſtojan krunnee od slavee. Sur. dijl. 3. pogl. 10. Sctijuen. jedijn.

Vpit. Tkojiſu drugghij porodi karſtienia?

Odgr. Jest çetuartij, ſcto jeſt poçinutie duſſnee, i slobboda xijvota prossastoga s' jednoom çudnovatom razmijnom xijvienia, i çhiuudijh. Vid. ſcto S. Agust. pijſſiee od sebbe iſtooga lijst. 9. Ispouijd. pogl. 6. S. Ciprian. kgnig. 2. piſt. 2. Donatu, ghdij slobbodno ispovijdha kakau bijaaſse prija karſtienja, à kakau poslij: prijmajuuch od tijzijh suijuuh dobaaraa, sctosse uxijuajuu ù karſtianstuu. Druggaa takaa izkazujee Nazianzeno ù ſuoomu gouoreniu sprouodnomu nà poſalu S. Cipriana, ghdij zborij od gnieggoua çudnovatoga obraatienia, i milloſti, sctomu zadadde, da' uareedij Karstieniem svoje çhiuudi, i xijuot.

Peetij porod jeſt peçcat, ſcto ſe upeçcatijvaa ù duſſiu Karstienoga. Pogl. prossast. Sctijv. 2. po' frijd. too jest reçh, jedan biligh duhounij, tkorisse veçh nijkad nè moxe pomarſſit; a' budduuch takaa narau, i ſnaaga ovogaa

peç-

Digitized by Google

peçcata, zgadiaasse dasse karstienie nè moxe podat ueçchiee, negh jednoos, akosse uçinit neechiee Sveetogardie.

Seestij jest, rastuorat uraata Raaiskaa Karstienomu: *Nebbeſſabosse rastuorisse, i Duuh S. ù prilizi goluhizee ù karſta ſaajde.* Pogl. veçchij od Karstien. i gnjeg. porod. Za' too uidijmo, da' çegli adetu, tkojeesse karstij, ollis daarijh Duuha S. tkojimsse napuniaa otuorajuumusse uraata Raaiskaa, kadsse uzdarxij prauednoſt Karstienja. S. Agust. kgnig. 2. od doſtooj. grijh. pogl. 28. S. Cipri. kgnig. 2. pist. 2. 3.

Seedmij, i poslijdnij jest, izgonit Diaula iz onnijzijh dusſiaa, tkojeesse ù grijhu nahodee, i ù gnijh uvest Duuha Sueetoga.

Upit. Jmaasli tkojuugod priliku ouomuu priklonituu?

Odgr. Imaam. Nahodeechsse jednooç S. Maria Ognies ù Sello, nè velle daleko od graada Nivellee, i uhodeech ù Zarquu kadsse jedno dijte karstiaasse, nazrij ghdij iz togga tijla pobighnuu jedan Diavaal velle sramotan, i smeeten, i ù istoo dobba ghdij Duuh S. uhodiaasse s' mnoxtuom Angeelaa ù gnieggovu dusiu.

POGLAVIE III.

Od *Sakramenta Krizmanja.*

SCTIJVEENJE I.

Sctò jest Sakramenat krizmanja.

Upit. KRizmanie jelli Sakramenat?

Odgr. Do' isto. S. Agust. kgnig. 2. protliv. Petiliam, pogl. 13. suidoçij, da krizmanie jest Sakramenat nijsta magniee prijsueetij, negh istoo karstienje. Istoo suidoçee ostalij Ss. Otzi, tkojee napominiee Belarmino od krizm. pogl. 5. 6. Jest i od Virree, kakonosse uidij i po' Saab. Trentinsk. sid. 7. Uprau. 1. 3.

Krijuovirzise suprotijuee, i tijçuu ouij nas odgouoor, gouoreech, dasse ù nijednomu mistu Pijsma nahodij, da' bij nareedien taa Sakramenat. Dallisse gnijma odgouaaraa.

Paruo, da' razloxenje nè sluuxij, jersmo darxaanij uirrouat mnogghee stuaari, sctò' nijsu izreçcenee ù S. Pijsmu, dallijh Apostoli na' glaas ostauissee nama. Od sueggaa togaa imaamo potuardienie od S. Maaikee Zarquee, tkojaa naas otuorito uçcij. 1. kor. 11 reed. poslijd. i 2. Juan. pogl. jedijn. Za' too Apostol 2. Tessal, pogl. 2. reççe: *Darnite pridaania tkojaa nauçiſte, olli pò govoreniu. olli pò kgnigghi nassoj.* Takoo ù Dijl. na' 15. Apostol slobbodij Virnijke: *Narediujuneh çuuuat zapouijdi Apoſtolskee, i ſtarijh.* Dallisse josteer znaa, da' ù suoi Zarquitja od poçeetka bij Sakramenat krizmee, i dasu gnieezini naaçini bijlli dillouaanij, i ostauienij od Apostolaa. Ouakoo uçcij S. Klemente IV. Papa posly S. Petra. kgnig. od naredb, pogl. 16. 16. 17. ghdij velly: *ſuij imaduu barzit, i kugchju pridat i ſedmeroſliçnuu Duuha S. Millost prymit.* Istoo uçcij S. Urbano Pist. Naredb. S. Kornelio pist. Fabianu, S. Dionixio dijl. 2. Zarquen. Reed. S. Agust. pogl. 14. ghdij vellij: *Razgleedam vidiuij Sakramenat, tkoji bilt ù dobrijm, i zlym moxe, gnijma za' daar, ouijzijm za' ſuud nè vidivijm pomazanjem krizmee.*

2. Dà toosse otuorito svidoçij svidoçanstuom S. Pijsma, jeer prem dà too oçcito nè napominiee nareedienje ovogaa Sakramenta, zapysiaa nama obetanie, sctò nam Boogh uçiny pò vustijm suooga Proroka. *I byschje ù naaj poslydnijm dneuima, i izlitçhju od' duha mooga ſuarh ſuakee putti.* Tkojuu stuaar Sveety Petar Dill. 2. tomaçij od Duuha Sveetoga, tkoji by prijmjen nà daan Duhoovaa gouorecçh, dà bygà prijmili Ostaalij, tkoji by prijmili ovij Sakramenat. Takoojer karst ù S. Ju. pogl. 14. 15. obijtaa nà veçchie mistaa dossastie Duuha Sueetoga, sctosse razumit nè imaa od saamyh Apostolaa, jersse ù Joelu sctijee, dà duuh Gospodinou saaitichje *ſuarh ſuee putti*, too jest suarh suijuuh Virnykaa, kakonosse sctijee

jee ù S. Ju nà 7.

3. Joſchteerſſe vidy ù S. Pijſmu, dà jur ù dobba Apoſtolskaa bijla jjeſt dillovaanaa krizma, kakonoſſe ſchtijee ù Dill. 8. 19. Odkleeſſe vadij, i moxeſſe ovakoo razloxit. Krizma, olliti poſtavianje rukuuh jeſt jedan biligh vidivij, pò tkoomuſſe podaavaa obchieno Duuh S., kakono jeſt ù Dill. 8. 19. dakle jeſt jedan Sakramenat. Naslydbasse ſvidoçij s' iſtomaçenjem Sakramenta. Oççit jeſt ſprijdhodeechij, jeer too çinilisu Apoſtoli, ù tkoliko bij zapovidienoo, i nareedienoo od Iſſukarſta. Tò veçchjee, dà nij jee virrovaujivoo, dà Apoſtoli ù tee dneve, kad Zarqua nettom proçuala bijaaſſe, pò vlaſtitomu izmyslieniu, iznaaidoſſee jednu takuu zakonoduorbu, à dà too bij bijli uçinili, iſtina bij bijla, dà nè bij bijli pridaavali Duuha Sveetoga.

Upit. Schtò jeſt dakle krizma?

Odgr. Jeſt jedan Sakramenat, ſchtò nareedij karſt Goſpodin nas, tkojiſſe pridaavaa çegliaadi karſtienooj poſtavianjem rukuuh, ſchtò Biskupi çinee, i pomazanje S. krizmee, iFormom rijçijh prijſveetijh, nareedienijh od karſta Goſpodina naſſega.

Upit. Zà ſchtò vellijs, dà krizmu nareedij karſt Goſpodin nas?

Odgr. Jeerſam od zgoor zà doſti iskaazao, dà ſvè Sakramente nareedij Iſſukarſt; i ù tkoliko od ovogaa oſſobbito vidi kako pyſſiee Fabiano PP. Biskupima Iſtoçnijm. Snop. 2. Saab. ghdij ſvidoçij, dà naaçini, i rijçi, od tkojihſſe sluuxij Zarqua katoliçanskaa ù dillovanju krizmee, zapovidijh karſt Goſpodin nas.

Upit. Poraad çeſſaſſe ovij Sakramenat nè podaavaa, negh karſtienijm?

Odgr. Jeer brez karſtienja itko jeſt uvrijdan prijmit ikakau Sakramenat, kakonoſſe od zkoor jeſt izreklo.

Upit. Zà ſchtoſse nadoſtaviaa poſtavianje rukuuh, ſchtò çinee Biskupi?

Odgr. Zà zlamenovat, dà Biskupiſu dillovaaunizi obchienij togaa Sakramenta. Vid. Saab. Trent. Sid. 7. Nareedb. 3.

Upit. Ghdij nahodijs, dà Biskupi jeſſu dillouaaunizi obchienij ovogaa Sakramenta?

Odgr. U' pridaanjima S. Zarquee i ù Sveetijm Papima. Vrbano: Vid. piſt. nà doſpijtk. *ſuym karſtianim*. Euxebio piſt. 3. *Biskupima Toskanee, i Kampaniee*. S. Damaſo *okolo ſrijd.* piſt. 4. Proſperu, i inijm Bisk. Katolik. Prij Innocenziu I. ù piſt. Decenziu pogl. 3. V' S. Leonu piſt. 88. Biskupima Nimskijm, i Franzeskim. A' oçcitijee ù S. Pijſmu, odkleeſſe vidij, dà nijtko drugghij nè imaa oblaaſt, obchienu, negh Biskupi dillovat ovij Sakramenat. Odklee jeſt, daſſe ù dillima Apoſtolskijm ſetijuu ovee vlaſtitee rijçi: *Kad bijaaju çiulli Apoſtoli, tkoji bijaaju ù Jeruzolimu, da' bijaaſſe primila Samarita rijç Boxjuu, poslaſſeelim Petia, i Juana. Tkoji kad bijaaju dosli, molisſeesse za' gnjih, da' bij prijmili Duuha ſveetoga. Nè joſchteerbo ù nijtkogaa od gnijh bijaaſſe doſſao, dalli karſtienij ſaamo bijaaju ù imme Goſpodina Issussa. Tad poſtavjauu ruuke ſvarh tee, i prijmaauu Duuha Sveetoga.* Dill. 8.

Od çeſſaa dohodymo ù poznaanie, dà tkò dillovao bijaaſſe karſtienie, bijaaſſe ſaamo Djaak, i brez oblaaſti, zà krizmat, i takaa oblaaſt bijaaſſe dohraanienaa Zarquenizima veçchjee varſtee, i izvarſnoſti.

Upit. Kako jeſt too, dà Biskupi ſaamo imaduu oblaaſt krizmavat?

Odgr. Iſtomaçitchju too tkojoomgod priliçnoſtiu (S. Tom. 3. dijl. piſtan. 72.) Nà onnij iſtij naaçin, kakono Voiuode zakupiujuu, i upijſſiujuu Voinijke, tribujee, da' Biskupi, tkojiſu glauaari karſtianskoga voinijstua, poſveetee onnee, tkojiſſuſſe upijſſiali pod bariak karſtou, i kakonoſu obiçaainij Poglavize podpijſſijvat kgnigghe ruukom ſuojih skrovitnykaa, takoo zapadde Biskupima podbilixit kgnigghe pijſſiaanee karſtienjem, too jeſt, Virnijke karſtienee, bili-

Digitized by Google

bilixit zlamenjem krijxa, i potuardit krlzmom ſpaſſenja.

Upit. Sctò dillujee ù duſſi Sakramenat?

Odgr. Vzmnoxaavaa nam milloſt, darijvaa nam Jaakoſt Duuha S. za' uçinit naas opazniſee protijva zaſſidam naſſijh nè priateegliaa, Svijta, Diavla, i Putti, i za' laghiee uzdarxat pravednoſt karſtienia, i napokoon za' iſpovidit hrabrenijm ſarzem, poſtavijuſſi na' ſtraanu ſuakij gliudskij opaaz, S. Viruu karſtovu: i za' tooſſe zove Sakramenat Potuardienia, olliti krizmee.

Upit. Tkojaa razlikoſt jeſt meju krizmom, i karſtienjem?

Odgr. Prij vellikaa: jeer bilizi izvanskij, ſctò zlamenujuu milloſt nè vidivuu Jessu razlikij ù obbama Sakramentima. Lijs, i Forma karſtienja jest razlikaa od Lyſſia, i Formee Krizmee Takoojer razlikaa jeſt gnijova Milloſt, i porodi; jeer pò milloſti, ſctoſſe prijmaa ù karſtienju, na' novijſſe priporadjaamo xijvot: a' pò milloſti, ſctò nam podaavaa Sakramenat Krizmee, çinijmoſſe gliudi, oſtavjajuuch ſvè scto bijaaſſe ditinskoo.

Upit. Imaamoli offobbituu duuxnoſt za' prijmat ovij Sakramenat?

Odgr. Nè: budduuch ovij odluuçeno potribbitij, mogguchſſe Virnijk ſahranit, prem daga i nè prymee. Daili bij teesko ſagriſſio tko' bijga kudio, i za' gniegga nè maario. Za'tooſſe imaa sa' ſuijm naſtojat, daga ſvakij Virnijk prijmee: jeer ù priliki togaa Sakramenta, po' tkoomuſſe ſlikkujee Zarqua katoliçanskaa Issukarſtova, Apostoli byliſu napunienij Duuhom S. Dilj. 2. Paak kako narau nè imaa druggooga opaaza, negh dovodit nà ſtaanje dovarſienoo onnee, tkojiſu od iſtee porodienij: takoo Boogh, olli gnieggova Zarqua naſtojeè dovarſſit onnee, tkojiſu priporodieni voddoom karſtienja. Cuuj ſctò pyſſiaanoo oſtavij S. Cipriano od karſtienja, i krizmanja: *Tad na. pokoon sà ſvijm poſveetienij, i byt ſinovi Boxji mogxuu, akoſſe Sakramentima obbama porodee.* Oçitij jeſt razlogh: *Ako tkò priporodien nè by bijo od Voddee, i Duuha Sveetoga, nè moxe vujt ù kraglieſtuo Boxjee.*

Upit. Moxeliſſe ſvidoçit tkojimgod izgleedom pedips, ſctò Boogh zadaavaa onnijzijm, tkoji kudee taa ſveetij Sakramenat?

Odgr. Novato glaſſiovitij krijuoviraz, kakono uellij S. Euxebio Zeſarienskij, doſtojan nè bij prijmit Duuha S., jeer nahodeeçhſſe teesko nemoçhian, krizmatſse nè ktydde. Kgnig. 7. povijd. Zarq. pogl. 24.

Upit. Jeſſüli barx duuxni Roditegli çinit, dà gnijova dizza prijmuu taa Sakramenat?

Odgr. Dò iſto. Sveetij Anſelmo Biskup Kantuarienskij budduuch dossao ù S. Bertin, i prijmien radoſtno od puuka, i od ſuijuuh Zarquenijkaa, tkojiſſe bijaajuu tuute navarvili, ghdij zà peet daanaa priſtaa, molliſſeega mnogghij inoſtranzi, dà podaa S. Krizmu gnijovooj dizzi, odgovorij: *Ovee, zà tkojee pytate, dragouoglna ù ovomuu uzroku prijmiçhiu, i drugghee od ovogaa Sakramenta potribbujuuchiee, ako gottovij budduu, neeçhju odvarçh.* Poraad togaa gljubeznivoga odgovora pruxijuſſiſſe glaas pò ſvemuu graadu, naſarnusſee vellikij, i maalij, i ſueetijm utizzanjem dooidoſſee k' ſveetomu zà prijmit krizmu: i bijaaſſe proslo nykoliko godiiſtaa, dà nijedan Biskup ikad bljaaſſe ù tomuu Miſtu too dillo uçinio.

Upit. Gryzijaaſſeli ù ſtaaroo dobba duſſia Biskupe, da' by tkogod umro pò gnijovooj krijvini nè krizmaauſſiſſe?

Odgr. Dò iſto. Sveety Morilio Biskup Angreskij, budduuch mollien krizmat jedno dijte, tkooga ù Zarquu doveli bijaajuu, i çineeçhga poçekat, doklee Miſſu bij ſvarſſio, evoo meju too iznenaada umrij. Tolikoo oxalloſtijga taa dees, da' çijneeçhſſe i krijvaz poraad ka-

Digitized by Google

kaſnienja, prij skovito za' pedipſſiatſſe vujde ù jednu plauku, i na daleko poojde sluuxit za' Vartlaara nijkooga Goſpodiſichia ù odijſchi ſuijtoumooj. Posly ſedam godijſtaa, i poslij mnoggo iſtraaxyvanja, napokoonga gnjeggovi naajdoſſee, i plaçcom, i molbam prighnuſseega doojt s' gnijuna ù Angres, ghdij nettom doprij ſpooide k' grebbu onnogaa diſteta, i tuute ù kratko pomollijuſſiſſe Boggu, çudno povraatijga na' xyuot, i budduchga krizmao, ktijdde, daſse od tad prezove Renato, too jeſt, Priporodko, i tolikooga upravij ſuoſim ſueetijm nauzima, da' dotekaauſſi vellikaa doſtojanſtua, i krijpoſti, doſtojan paak by bijt odabraan poslij ſvooga Nauçiteglia, i Otza za' Biskupa togaa graada. Sur. ù gnieg. xyv. na' 23. Ruina pogl. 15.

Vpit. Tkolikoſse godiſſtaa naaj magniee hoçchje za' prijmit *S.* Krizmu?

Odgr. Sedam. Tad Djavaal, Put, i ſuijt poçimajuu naskaakat ſuojim napaſtovanjima karſtienee duſſie. Vid. ù xijvot. S. Petra Muçcenijka na' 29. Traugnia ù Brev. Rymskomu: Dalliſse jeſt naslo dizzee ſedmogodiſtnee, tkojim budduuçh prijtili, i lagodilijh Progoniteglj, daſse odrekuu *S.* Virree, hrabreno podneſsoſsee mukne, i umrijeſsee Muſcenijzi. Vid. Dill. *S.* Diviſzaa, i Muçcenyzaa Virree, Vſſanja, i Gljubavi kchjerijh S. Soſiee prij ſuriu na' 1. Koloveza.

SCTIJVEENJE IX.

Od Liſſia, i Formee.

Upit. ZA ſchto ù tomaçenju ouogaa *Sakramenta* nadoſtaviaas: *S ſuceetee krizmee pomazaanjem?*

Odgr. Za' iſtomaçit Lijs ouogaa *Sakramenta.*

Upit. Rezzimi: Tkoji jeſt Lijs iſtooga?

Odgr. Jeſt jedna ſveetaa maaſt', uçinienaa od maslinaa, i poſveetienaa ſamo od Biskupa.

Upit. Kad nareedienoo by krizmanje?

Odgr. Daſse çiny ù vellikij Cetuartak, i tad kad poçcee Mukka Issukarſtova, tkoji Krizmu, i inee *Sakramente* nareedij.

Upit. Daavaſseeli i Apoſtoli ovij *Sakramenat* s' pomazaaniem *S.* Krizmee, i s' iſtijm ſadaſnym zakonodurbam obiçaaimijm?

Odgr. Daavaſsee. Too ſuidoçij S. Dionyxio Areopagita zarquen. Reed. pogl. 4. *S.* Tom. 3. dijl. pijian. 72. çlaan. 2., i oſtaalij.

Vpit. Sctò zlamenujee Vlje, Balſam, ſctoſu (kakono rekoh) Lijs ouogaa Sakramenta?

Odgr. Vlje zlamenujee Milloſt Duuha *S.* tkoji uſnaxaavaa dnſſie virnijkaa za' too jeſt, da' karſt Goſpodin nas jeſt nazvaan *Pomazaanij Uljem radoſti.* Pſal. 44. Vid: S. Tom. çlaan. 2. pò ſriid. I ù iſtinu ulje, tkojee pò ſuojooj naravi jeſt tuuſtoo, i ritkoe, tomaçij milloſt, ſctò nam pò Duuhu ſveetomu podaavaa Karſt tolikoom obilnoſtiu, tkoji jeſt glavaar ſvijuuh Virnijkaa: *kakono pomaaſt nà glaavi, tkojaa ſalazij na' braadu, braadu Aronovu. Tkojaa ſalazy na' kraaj odyçhiee gnjeggovee.* Pſal. 132. Balſam, tkoji diſsee vogniom prijslaaſtnim, zlamenujee vooga ſvijuuh krypoſtiuuh, tkojim Virnizi diſsuu, nettomſu bijli krizmaanij, i da' moggur rech s' Apoſtolom: *katſtou dobar vooza jeſmo Boggu.* 1. Kor. 2.

Balſam ſuviſſiee ovoo imaa, braanit tijlo od ſaghnijlſtua, i raſpadnuutja. Stuaar, ſctò jeſt vlaſtitaa ovogaa Sakramenta; znaduuçh, da' duſſie Virnykaa s' milloſtiu Boxjom, ſctò pò ouomuu *Sakramentu* prijmajuu, mogguu, gottovee kakonoſu, dughſjee uzdarxat ſuoju pravednoſt od kugghee grijhaa.

Upit. Jelli potribbitoo, da Biskup blagoslovij *Sueetuu* krizmuu?

Odgr. Jeſt. Blagoslou *S.* krizmee jeſt ſvakda bijo ulaſtit ſvijm Biskupima, i da' jeſt iſtina Vid. S. Baxilia od Duuha *S.* pogl. 27. i *S.* Cipriana kgnig. 1. piſt. 17.

Vpit.

Vpit. Scto pruddij blagoslou S. Krizmee?

Odgr. Sveetij Cirilo odgovaarua: *kako kruh Eukaristiee poslij zazuannoga Duuha S. izrekaoossi ryçi posveetienia nij jee veçh kruh obçhienij, dalli zylo karstovo, takoo Sveetaa ovaa pomasst nij jee veçh obçhienaa maast poklee jest posveetienaa, dalli jest S. krizma, tkojaa od karstova drllovania dillujee millost, od Duuha S. prijmijussi snaagu, i izvarsnost.* 3. katek. Bogomys.

Vidi, kako bessidij saab. Trent. Sid. 7. od krizm. uprav. 2. *Ako tkò buddee reçh, dasu uvrijdiauzi Duuhu S. onnij, tkoji sveetooj Potuardienja krizmi krijpoost tkoiuugod podaavajuu, prokleftuo buddi.*

Upit. Imaalisse barx darxat ù vellikomu posctenju sveetoo Vlje?

Odgr. Do' isto. Meju inijm sveetogardnijm opasinam Donatistaa, dokazujee Optato Biskup Millevitanskij, da Vrbano Formenskij, i Felize Hidikrenskij Biskupi Donatistaa, budduuch baazili nijz jedan prozor za' pogardu jedan fuud od Zakla, ghdijsse darxaase S. krizma, cudnoga uzdarxaa ruuka Angelskaa, takoo da' paaussi na' jedan kameen, ostadde çittovat.

Upit. Ktijo by znat, tkojeesu rijçi, sctosu Forma ovogaa Sakramenta.

Odgr. Ovcesu. *J. zlamenujeemte slumeenjem krijxa, i potuardjujeemte krizmom zdravja ù Imme Otza, i Sijna, i Duuha sveetoga.* Vid. S. Tom. çlaan. 4. ù Pontif. Rijmskom. i Saab. Florentinsk. ù Naredb. sluuçen.

Upit. Ovee rijçi ghdijsse nahodee: u' S. Pijsmu, olli ù S. Otzima?

Odgr. Nè; prem dasse çijnij, da' Apostoli çinee tkojuugod uspomenu. 2. kor. 1. Vid. S. Ambrox. *od onnijz. tkoj. Otaaistu. priçin. pogl. 7. i okolopijs. Teodoreta, Anselma, i ostaalijh svarh reçev. mist. Apostola.* Sa' suijm tijm poraad onnee oblaasti, scto' imaa Zarqua katolisanskaa nasa Maaika, i Nauçitegliza, imaamo virrovat, da' ouaa jest praavaa Forma Sakramenta krizmanja.

Upit. Imaasli tkojuugod priliku za' suidoçit, da' ovee Zakonoduorbe, od tkojihsse Biskupi sluuxee, ù staaroo dobba, dasusse çinile?

Odgr. Prilika jest Konstantina vellikoga, tkoji, poklee prijmij S. krizmanje, ovakoo bessidij od sebbe istooga ù jednooj suojooj Naredbi: *A' oprnausssi meune studenzom, obuukaussi odijçhom prijbijlom, sedmerosligaee milossti Duuha sueetoga sdbilixienje ulonij, blaxeneekrizmee pomazaanjem, i barjaak krijxa na moomu çellu pomazaa.*

SCTIJVEENJE III.

Od Zakonoduorbaa istooga.

Upit. TKojeesu zakonoduorbe poglavitee krizmanja?

Odgr. Parvo, Pomazaanje, scto sse çinij na' çellu çegljadeta karstienoga nà priliku krijxa, dasse nauçij slobbodno ispovidat Issukarsta, tkoji podnesse muku, i smart poraad gliubavi gnjeggovee. Druggoo, zausniza, tkojuu podaavaa dijetetu krizmanomu uz obraz, dasse spomeenee staat gottou, kakono hrabreni Artalaz dragovoglno podnijt svakuu suprotijunost, i progonituo zà gliubau Issukarstovu.

Nijkij hoçchjee, dà zausniza, scto Biskup zadaavaa sluxij i zà ovuu suarhu, dà dizza imaduu zà svakda uspomenu, dasu prijmili ovij Sakramenat, tkojisse nè moxe ponovit. Sù vissiee darijeesse mijr, dà dijte krizmaanoo znaa, dà jest bijlo obogatienoo milosstiu Boxjoom, i ovijm sueetijm mijrom, tkoji jest veçchij od svakooga nassega razuuma, kakono ù govorenju Apostola Rijmianima: *Opraumdanij dukle mijr imaaimo.*

Druggoo obuuseesse çello jednijm ruubom, nijsscto poraad posctenja S. Krizmee, nijsscto zà napomenut pogarde, scto sse imaduu podnossit poraad immena Issukarstova, nè pristojeech, dà jedan karstianskij Voinijk pò svee vrimme, scto vojujee nà ouom suijtu, ischjee

Digitized by Google

çhjee od ſvijta, i od gniegouijh naslaadieniaa ſvaraujivijh, slavu i poſtenia, dalli bogliee slavu duggovijkuu, i praavuu od Bogga, i od gnieggovijh ſuetijh. Nadoſtavi, dà taa zakonoduorba, ſtoſſe çinij veexuuch ruubom çellо, ſpominjee nam potribbu, ſtò imaamo, zà uzdarxat milloſt prijmienuu pò krizmi: *Pomazaanje, ſtto prijmiſte, nek oſtadde ù vama.* Ju. 2.

Upit. U' tkojee vrijme obiçaainoo jeſt podaauat ovij Sakramenat?

Odgr. Nà Blaaghdaan Duhoovaa, ù onnee dneve pravo ukee Uçcenitzi karſtoui prijmiſſee ù duſſie ſuoje krijpoſt Duuha ſveetoga.

Upit. Zà ſtoſſe podaavaa kuum i onnijzijm, tkojiſſe krizmavajuu?

Odgr. Jeer ù ſtaroo vrijme, kadsse podaavasse tkomuugod çegliadetu uzraſtlomu karſtienie, i krizmanje, prittojaassejim imat pomgniu zà nauçit Novouirze, takoo ù jednomu, kako ù druggoomu; Nijſtto zà ukazat karſtianinu, dà ollis izvarnoſti prijmienee pò Milloſti Duuha S. uzdatſſe nè imaa ù ſebbe iſtooga, daliiſse puuſtiat upravjat ſvittom onnizijh, tkojiſu ſtaarij vrijmenom.

Upit. Kadſse podaavaa krizma, moxelisse kadgod promijnit imme?

Odgr. Moxe, à navlaſtito ako ù karſtienju poſtauiloſe, jeſt tkojeeaod taſtoo imme, kakono nà priliku Erkole, Etore ec. tkojaa immena kakono Neznaboskaa, promynujuusse immenom tkoogagod ſveetoga, kakono Marka, Petra ec. Odklee neksse krizmanij nauçee promynit immenom çhjoudi, i uzdarxat ù ſebbi ſvakda ueçchjee milloſt Duuha S. prijmienuu ù S. Sakramentu.

Vpit. Ovij Sakramenat moxelisse prymit veçchjee negh jednooç?

Odgr. Ne; jeer upeçcatiujee ù duſſiu peſcat, tkoji jeſt nè pomarſſivij. Saab. Toletansk. 8. Naredb. 7. Florent., i Trentiskoj.

Vpit. Bylli teesko ſagrijſſio, tkò bij veçchjee, negh jednooç prymio ouij Sakramenat?

Odgr. Do' iſto': ollis dà bijga moghla ogovorit pripreſtnoſt, olli nè znaanje.

Upit. Tkojiſu porodi ouogaa Sakramenta?

Odgr. Paruo, Uzmnoxanje, ſtoſſe çinij od Milloſti, i od krijpoſtiuuh Bogoslounyh. Druggoo, Onneo priobrazienie, ſtò çinij çovik dijte ù Çovika zrillooga ù nè proçynienomu poslu zakona. Treſchiee, Obylnoſt prossuutaa od ſedam daarijh Duuha S. pò tkojimsse çouik pripraviaa prijmit, i poslussat Boxanſtuenaa zuaania. Çetuartoo, Snaagu, ſtò podaavaa zà odaljat naſſijm trijma glaunym nè priateglma, Suijtu, Djavlu, i Putti. Zà too jeſt. dà uelle kraat pò mogguuchſtvu, i izvarſnoſti ouogaa Sakramenta nà praaznoo jessu palla ſvà kussanja Diaualskaa.

Vpit. Ktijo bij od tebbe kakovugod priliku.

Odgr. U' vrijme, kad Neznaboxzi çinee tkojeegod poſveetiliſtie ſuojim Boggovima (ovakoo pijſſiee Lactanzio Firmiano) akosse tuute zateçce çegliaade krizmaanoo, nij onni nè mogguu çinit too poſueetiliſtie, nijtjim kijp podat moxe ikakova odgouora. I too bij poglavitij uzrok, poraad tkogaa Zeſsari poçeessee progonit zakon katoliçanskij; i zà potuardienje ouogaa nahodeeçhsse jednooç nijkij karſtianin gledat poſueetiliſtje nijkijh Plemmyçhiaa, uçinijuſſi zlamenie ſuarh gnijoua çella, uſſilouaa pobighnut iz nè naada iz utrobbee xartuee gnijoue Boggoue, tkoji laxno pokazijuaauu dossaſtee dogadiaje.

Upit. Imaasli priliku, i izgleed iççij, tkojisse jeſt hrabreno opirao nè prijateglma S. Virree?

Odgr. Imaam. Budduch jednooç Aproniano komentarienskij doueo prijdlijze nijkooga Sifinia Diaaka, ù çjas tkoga ofvadiaasse, zaçju pò aeru ovee çudno.

Digitized by Google

dnovatee rijçi: *Dooidite blagoslovienij Otza mooga, prijmite kragljeſtuo, tkojeevam pripravieneo jeſt od ſuſtanovitienja ſvijta.* Poraad ſeſsaa razuidijuſſisse od ſuojee krijvinee Aproniano, poklee prijmij od Sifinia S. Karſtienje, à od S. Marcella Pape Krizmanie, podnesse zà gliubau karſtovu prijmuçnuu ſmart i slauno umrij Muçcenijk.

Upit. Krijpoſt Krizmania nij jelli bijla barx oçcitaa ù dobba Apoſtolaá?

Odgr. Dò iſto. Mallo prija negh Xudie uhittissee karſta, bijaajuu Apoſtoli takoo mlohavij, dà iz parvo pobighnussee. Dalli S. Petar, tkoji jur bijaasse odreedien bijt kameen temeglnij S. Zarquee, i dò togaa dobba bijaasse bijo ſtanouit, i jaakij, poplassen od glaaſſia jednee Xençizèe mlohauee, do trijkraat zataajaa, dà nà bijaasse uçcenijk ſuooga ſpaſſiteglia. Nettom slavan uskrijſſij, ſçtijeesse, da' ſuij skuppa Apoſtoli ſtaddossee zatuorenij ù jednooi kuçchi poraad ſtraaha, ſçtò imadiaauu od puuka Xudinskoga. Nà daan ſpaak Duhoovaa tolikaa bij obijlnoſt milloſti, i krijpoſtiuuh, ſçtojim Duuh S. udijlij, da' obaajdossee nè ſaamo ſuee Darxaue Xudiee, dalli ſuee ſtraane ſuijta, prijpovidajuuçh brez ſtraaha S. Evangelie, i çijneeçhsse prij çeſtitij, kad bij jimsse namirila tkojaagod prigoda, da' budduu pogardienij, i ubbiuenij poraad gliubavi Issussovee, i gnieggouee S. Virree.

Peetoo, *Boogh* pò krijpoſti S. Krizmee dillujee kadgod çuddessa, tkojaa uzroçij Duuh S. i evo prilika, i izgleed. Nahodeeçhsse jednooç S. Remberto Aribiskup Bremeriskij ù Suezij, i odjven zarqueno blaaghdaano, maxuçh S. Krizmom nijkooga slijpza, çudnovato pouraatijmu vijd.

Seeſtoo, ſueetij Sakramenat, krizmania upeçcatiujee ù duſſiu peçcat, i za' toosse, kakono rekoh nè moxe podat, negh jednooç.

Seedmoo, U' druuggoomu vijku çinitçhie nam prijmit ſçtogod viſſiee slavee, kakono pravo darxaanij jesmo virrouat, da' daar, tkoogaçhje Boogh podat gliudma, ueçchijçhie bijt od onnogaa ſçtoçhje udijlit dijçizi.

Cuuj kako mudraa glaaua Tertulliana ſtijskaa ù mallo rijçijh zakonoduorbe, i porode ouogaa Sakramenta. *Putſſe, reçce, maxee, daſſe duſſia poſveetij, putſſe zlamenujee daſſe utuardij, putsse poſtavianiem rukuu oſſinij, daſſe duſſia duuhom prosvijtlij.* kgnig. 1. od Uskarſn. putti pogl. 8.

Upit. Kakosse imaa priprauit, tkò imaa prijmit S. Sakramenat krizmania?

Odgr. Ako jeſt jur dobbi ſrijdouijçnee, imaadesse prikaazat, i priſtuupit duſſiom oçciſtienom od grijhaa, odijçhiom priſtoojnoom, onnoom ponijznoſtiu, i poſçtenjem, ſçtosse ossobbito priſtoji tolikoo vellikoomu Sakramentu.

POGLAVJE IV.

Od *Prijſveetoga Sakramenta Eukariſtiee.*

SCTIJVEENJE I.

Sçtò jeſt ovij Prijſveetij ſakramenat?

Upit. PO' tkoomu razlogu Iposlij duaa prossaaſtaa Sakramenta poſtauioſse jeſt Sakramenat Eukariſtiee?

Odgr. Jeer, kako vidijmo ù reedu naraui, da' tkosse poradiaa, imaa potribbu od hraanee za' uzdarxat ſuoje tijlo; i kako Vooinijzi nè hodee na' Voojsku, akosse prija nijsu prouidili od zahijree, takoo jedan karſtianin, nettomſe karſtu priporodij uoddoom karſtienja, i upijſſiee po' S. krizmaniu ù duhounoo uoojnijſtuo, imaa imat tkoj ugod zahijru Nebbeskuu za' uzdarxanje duſſiee, i taa jeſt tijlo iſtoo Karsta Goſpodina nassega, tkojeesse ù ouomuu Sakramentu Virnizima podaauaa.

Vpit. U' çemuusse razlikujee Eukariſtia od oſtaalijh Sakram ntaa?

Odgr, U' ſuojooj nè izg uoriuooj izvar-

Digitized by Google

uarſnoſti na' taa naçin, da' od ſuijuuh oruudiaa, odkleesse prijmaa milloſt Boxjaa, nij jee ijednoga, tkojisse moxe ſujednaaçit gniooj. Onna jeſt jedan çudnouatij zalogh nè izmirnee dobrotee nassega ſpaſſiteglia, i skup ſuijuuh çudeeſſiaa Boxjih? i za' iſtomaçitsse ù jednu rijç, recchiçhju, da' Eukariſtianij jee magniee izuarſnaa od iſtooga ſobſtua Issukarſtoua, ſćto' iſtinito tuute jeſt; i za' too S. Dionijxio zoue ouij *Sakramenat Sakramentaa*, *i Poſveetiliſtie Poſveetiliſtiaa*.

Vpit. Nè bylo bijo vellik grijh nevirnoſti zlò sluuxitſſe od nakoo Velikoga Sakramenta, ollimu kraatit onnuu çjaaſt, i poſćtenje ſćomuſſe priſtoji?

Odgr. Dò iſtò. Vidi S. Paula kakonaas xeſtoko kaaraa, i nabraajaa ſuarhu plakivuu mnozijh, tkojiſſe priblijzaſſee S. Priçeſtienju brez potribbitee pripravee, i poklonſtua.

Upit. Iſtomaçimi ſćtò jeſt Eukariſtia?

Odgr. Ouaa jeſt jedan Sakramenat, ghdij pod oblijçjem kruha, i Vyna, na, ſćtò Reedounijk poſveetiujee, uzdarxijſſe praavoo tylo, i karu Iſſussa Goſpodina nassega, nareedien, dà sluuxij zà giſtbinu duſſiam naſſijm.

Upit. Sćtoçhje reçh ovaa rijç Eukariſtia?

Odgr. Jedno zafaalienje, i jedna haarnaa uſpomena; Prija, jeer nam ovij Sakramenat darijvaa zà biligh xyuot vijegnij, od tkooga ſtoji pyſſiaanoo: *Miloſt Boxjaa, Xyvot vyçgnij*. Paak, jeer iſtinito uzdarxy ù ſebbi karſta Goſpodina naſſega, tkoji jeſt xyvot izviruçhij ſuakoom milloſtju.

Upit. Ovij Sakramenat zoveliſſe drugghym immenom, ollis Eukariſtia?

Odgr. Tolikoo vellikoo jeſt doſtojanſtuo, i viſſoçina ovogaa Sakramenta; dà ſueety Nauçitegli naſtojaſſee, nè mogguuçhga iskaazat jednoom ſaamom ryçia, izreçhga mnozym. Zà too kadgodſu zvaali ovoo Otaaiſtuo: *Sakramenat kruha, i Cjaſſee*: i prozvaanie uzeeſſe od gnyeggova parvooga Lyſſia. Kadgod *Sakramenat Otaara*, jeerſse nà Otaaru poſueetiujee; ù jezik Garçkij *ſinaxin*, too jeſt, *skup*, poraad ſveetoga obiçaaja, ſćtò imaduu puuzi skupiatſſe, i ſaſtauiatſe zà prymat ù Zarquj ovij S. Sakramenat. Drughdaſſe zove, *Obçhienje*, ſćtò jeſt iſtoo reçh *sluxçenje obçhienoo*. Zà too jeſt, da zà çettiri uzroka S. Pavaal sà Ss. Otzima zovega Eukariſtia. Parvij, jeer ovaa jeſt jedna goſtba, i gizbina, k' tkojooj priſtuupajuu, i uzimajuu fuij Virnyzi. Drughij, jeerſse ù Eukariſtij darſvaajnama ſvè çyloo Prijsv. Tijlo Issukarſta, ſćtoſſe nè çinij ù inijm goſtbam, ghdij od gizbinee, tkojaaſſe donoſſi, tkò jedan, tkò drugghij dijl uzimaa; zà too ovakoo beſſidij S. Cirillo Alexandrinskij kgnig. 4. ſvarh Juan. pogl. 7. *kakoſſe vossak vosku raskraabienomu myſſiaa, i oggagn, guozdju zaprauenomu ſebbe uvlaaçij, takoosse my myſſiaamo s' tylom karſtovijm*. I zà naslijdbu gnieggovu Boxanſtua: *Zà tooſſe çinijmo dubounij, i rodiaazi karſtovi*. Treçchijſſe vaddij od Apoſtola 1. kor. 10. *Cjaſſa blagoslova, tkojum blagoslyvjamo, jeda nè sà obçhienje karvi karſtovee jeſt? i kruh tkooga razlaamamo, jedda nè dylnijſtua tijla Goſpodinova jeſt? jeer jedan kruh: jedno tijlo mnogghij jeſmo, ſvij, tkoji od jednoga kruha dijlnijzi jeſmo*. Reçchiçhiu naaj poslij, sà sluuçenjem, ſćtò nam çinij s' Issukarſtom, dohodij razdijlijvàt ſvijmaa, i ſuakoomu ossobbito karu, mukku, i Doſtojanſtua Issukarſtova.

Ovij Sakramenat, ollis immeenaa zgoor reçcenijh, zoveſſe i Poputbina, à navlaſtito kadsse podaavaa Vjrnizima zà pripravitſse dobro umrijt. Tad prauojim sluuxy zà poputbinu ù prolaziſtiu, ſćtò çinee od ovogaa xyvota nà vijkovijçgnioſt druggooga. Vid. ſćtò vellij ſaab. Trent. ſid. 15. pogl. 6. Naſcdb.

redb. 7. pogl. U'istinu od gouor. Miss. i pogl. 1. od çuuvan. Eukarist. *Obiçaaj zà dobraanijvat ù ſveetiliſtiu ſveetuu Eukariſtiu takoo uſtaraan jeſt, dà i vyk Nieenskoga ſaabora poznadde. Zà too noſſitſſe iſtuu ſveetuu Eukariſtiuu na' nemoſhnijke, dasse i ovij obiçaaj ù Zarquam pomgnivo dobraanij, ollis ſclò ſà viſſioom pravednoſtiu, i razlogu sluuçenoo jeſt, takoosse ù mnoxiim Saaborima zapovidienoo nahodij, i prij uſtaaraanijm obiçanjem Katoliçanskee Zarquee jeſt obsluuxenoo. Zà too ovij ſveetij ſaabor, nareedij daſſe darnij sà ſvijm ovijſpasenoſnij, i potribbitij obiçaaj.* Karſtiani, ù proſsaſtaa vrijmena (kakono povijdaa Baronio) nijkad by poſtavialisse nà duggoo puutovanje, daſſe prija nè bij bijli oruxali ſueetom Poputbinom, dà zgoddijuſſisse pò namiri gnijma ſctogod prijkoga nà puutu, barem, bij radoſtnij umarli, dasu taa Sakramenat prijmili.

Upit. Tkojaaſu poglavia poglavitaa, od tkojih pò reedu imaamo beſſidit od ouogaa prijçiaſtnoga Sakramenta?

Odgr. Ovaa. Parvo. Prilike glaaſſiovitee. 2. Naredba. 3. Iſtina. 4. Prijoçhianſtuenoſt. 5. Klagnianje. 6. Prikaazanje. 7. Priprava nà Priçeeſtienje. 8. Porodi. 9. Naredba ſueetkovinee.

SCTIJVEENJE II.

Nykee prilike Prijſveetee Eukariſtiee.

PRem dà ſvee prilike, i poſveetiliſtia ſtaama sluuxilaſu zà çinit nam razumit iſtinu Prijſv. Sakramenta Eukariſtiee, kakono bilixij S. Aguſt. kgnig. 1. protijv. nè priategl. Vir. S. Leon ù govor. 7. od Muk. i Nareedb. Nedil. 7. poslij Duhoovaa: *Boxe, tkoji zakonitijh ſvijuuh poſveetiliſtjaa razlikoſti jeditnoga poſveetiliſtja izvarſnoſtju nareedioſſi:* Sà ſuijm tijm nedçhiu oſtavit dolli zabilixit nijkee prilike poglavitee.

PRILIKA I.

Stablo xijvota.

Upit. NA' tkoji naaçin ſtablo xijvota bij prilika Eukariſtiee?

Odgr. U' mallo rijçijh tomaçijm. Stablo xijvota, tkojee bij poſtavienoo nà ſridu Raja zemaglskoga, nè bij druggoo, negh jedan oſſin, i prilika Issukarſta nà ſrijdi gnieggovee Zarquee: *Darvo xijvota podaavaa gizbinu Adamu jeſteer ù prauednoſti ſtojeeçhiemu, karſt Goſpodin ù Sakramentu Otaara podaavaa ſebbe zà gizbinu bojeechijmsse gniegga.* S. Aguſt. kgnig. 3. od graad. pogl. 2.

U' ſtabluſse xijuota zrjaaſse prikaazaanjee mogguchſtuo, i krijpoſt ſuijuuh oſtaalijh ſtabaalaa, nà iſtij naaçin kakoſse imaduu u kratko ſakuppit ù çoviku ſvaa inaa ſtuorenja: takoo tijlo karſtovo jeſt nad oſtaalaa tilleſsa izvarſnoo, i plemmenitoo. U' gniemusse nahodee ſtuçenee ſuee lijkarie duhounee, ſuee krijpoſti, i ſuaa blaaga gnieggoua Boxanſtua.

Stablo xijuota izreſte pò Boxjooj zapouijdi od jedne zemglie los nè taknuutee; takoo i tijloſse Issukarſtouo uçinij po ſaamomu dillu Dunha S. ù utrobbi pryçiſtee Diuizee Mariee.

Stablo xijuota bij jedinoo ù ſuemuu Raju zemaglskomu. Ouij Sakramenat, kakono i poſveetiliſtie Eukariſtiee jeſt jedyn ù ſvooj Zarqui. Nijſcta magniee meju ſtablom xivota, i kruhom Eukariſtiee jeſt iſtaa razlikooſt, tkojaa jeſt meju dnevom, i noçchi, meju tylom, i oſſinom.

Stablo xijvota podloxnoo jeſt ſaghnylſtuu plodienoo, i odgojenoo od zemgljee brez çhiuutienjaa, brez razgovora, i brez sluxbee razbora. Dalli ſtablo Eukariſtiee jeſt ſtablo xijuota viçgnieega onnoo tylo nè umarloo. Boxanſtuenoo, jedynoo, porodienoo iz kryla jednee Divizee pò krijpoſti Duha ſueetoga. Ovoo ſuojoom nè izgovoriuoom izvarſnoſtiu, i nè izjednaçi-

Digitized by Google

voom lypoſtiu darijvaa nam jednu priliku, tkojaa sà ſuijm Bogga prikazujee.

2. Razlikoſt jeſt pry oçcitaa, i podaavaa nam razlogh. Plod ſtabla xijvota by gizbina, i lijkaria xyvota tyleſnoga çoviçieega, tkoji potribbu imadiaaſſe razroditſſe; dalli ſtablo Eukariſtiee darijvaa duſſi nè umarloſt, jeerjee goji, i tovij jednom gizbinom Raajskom, i punnoom Boxanſtua, pripraviajuuçh iſtoo tylo slauno uskrijſſit: takoo dà ſvakijm razlogom imaamoga zvat ſtablo xyvota, jeerſſe od iſtooga trij xijvota prijmajuu. Parvo: xyuot milloſti ſctò duſſi podaavaa. 2. Xijuot tylesnij, ſctò tijlu podaavaa. 3. xijvot slavee, ſctò obbama darijvaa.

SCTIJVEENJE III.

Druggaa prilika, Poſveetiliſtije Abelovo.

Upit. TKojaa jeſt druggaa priiika ovogaa Prijçiaſtnoga Sakramenta?

Odgr. Poſveetiliſtie Abelovo; *tkoji pò parvinama Ouaazaa, ſctò prikaazaa karu jagnza nè oſquarnienega prikaazanuu na' odkuupienje ſuyta çijnu slikkovaa.* S. Aguſt. kgnig. 12. protijva Fauſtu pogl. 18.

Upit. Odkleeſſi too nauçio?

Odgr. Od upravee Ss. Miſſee, ghdijſſe ſctijgu ovee ryçi: *ſvarh tkojih milloſardnym, i vedrym lyſzem pogledat doſtooiſſet i prymienaa imaaj, kakono prymienee doſtojaoſſiſſe imat daare çedda tuooga pravednoga Abela.*

Upit. U' çemuſſe priliçij ovogaa prilika sà ſtuaarju prilikovaanooj?

Odgr. Naaj parvo, Poſveetiliſtie Abelovo parvoo by ù zakonu naravi, i çeeſto uſpomenu çinee S. Pijſma poraad gnieggova vellikooga doſtojanſtua; takoojer bylo jeſt parvoo, i jedijnoo Poſveetiliſtie nouooga zakona, i nad ſuee prij izvarſnijee Prijſv. Poſveetiliſtie Eukariſtiee, prikaazanoo od Iſſukarſta Goſpodina naſſega, tkoji jeſt pravedny Abel.

Karſtianskoga,

2. Kako Abel (kakono od zgoor s' S, Aguſtinom rekoh) prikaazaa parvine ſvojih Ovaazaa: takoo karſt Goſpodin nas jagnaz pravedny, i prij çijſtij prikaazaa ſebbe iſtooga jedijno rodienoga Otza, i Maajkee, i parvo rodienoga meju mnoggoom bratjom.

v. Abel nettom uçiny poſveetiliſtie, brat izveddega ù poglje i ubbij: i nà iſtij naaçin karſt Goſpodin nas, pò naredbi Prijſv. Sakramenta, i Poſveetiliſtia by uhitien od Xudiaa, i takooler umoren prij xeſtokom ſmartiu krijxa.

4. Poſveetiliſtie Abelovo bij milloo Boggu poraad gnieggovee pravednoſti prikazujuuchga: dalli Poſveetiliſtie Eukariſtiee jeſt ſvakaako velle veçchjee, jeer Boggu jeſt prymilloo poraad vlastitoga ſijna: *V tkoomu ſebbe dobro naſlaadij*, i oon jeſt ù Miſſi xarſtua, i prijçiſtoo prikazaliſtie, oon jeſt parvij, i poglavitij prikazujvalaz.

SCTIJVEENJE IV.

PRILIKA III.

Poſveetiliſtije Melkiſedekovo.

Upit. TKojaa jeſt treçchiaa prilika Eukariſtiee?

Odgr. Poſveetiliſtie Reedounyka Melkiſedeka.

Upit. Iſtomaçimi too nykoliko veçchjee.

Odgr. Prilikovaa ù ſtaaroo vrijme Boogh Reedounijſtuo ſuooga ſijna ù kijpu Melkiſedeka, à Eukariſtiu ù ſuoomu prikazijuaniu. Too tomaçij S. Pavaal ouijzijm rijçma, govoreech: *Melkiſedek Kraagl ſalemskij, Reedounyk Bogga pryvissokooga, tkoji ſuſritte Abrama povratjajuuchieegasse od iſſiçecnja Kraagliaa, i blagoslovilga: tkoomu i dessetine od ſuijuuh razdylij Abramu: parvo ù iſtinu, tkojisse tomaçy, Kraagl praudec: a' paak i Kraagl ſalemskij ſctò jeſt Kraagl myra, brez Otza, brez Maajkee, brez rodoslovia, ny poçeetak daanaa, ny ſvarhu imajuuçhij, a' prilikovaan Sjnu Boxjeemu, oſtajee Reedounijk à vijke.* Xud, 7.

Xelly dakle Apoſtol, dà Melkiſedek

bij

Digitized by Google

bij prilika karſtova jeer Melkiſedek bijaaſſe jur kraagl praudee, dalli ù priliki, ghdij karſt bijaaſse iſtinito, uçinien ſuudaz od Bogga xijvih, i martuijh. Melkiſedek bijaaſse kraagl myra, dalli karſt bijaaſſe praavij Salamon B. Poglavitza Mijra, jeer uçinij nakono poſrijdnijk myr meju Boggom, i gliudma. Melkiſedeka Boogh pomazaa jednijm pomazanjem nè tijleſnijm, kakono Arona i inee Reedounike Xudinskee, dalli jednijm pomazanjem duhounijm: à karſt Spaſſitegl nas bij od Otza pomazaan ſveet ſveetijh: *Vliem radoſti nad jedij no ſriçhnee ſvoje*. Melkiſedek bij brez Otza, i Maaikee, i brez Rodoslovia: Od karſta reçeenoo jeſt pò Proroku: *Kolino gnjeggovo tkoçhie iskaazat?* Iſai. 33. I nè ſaamo kolino viiçgniee, pò tkoomu bij porodien od Otza brez Maajkee, dalli i vrijmenitoo, pò tkomuuſſe rodij od Maaikee brez Otza. Dalli poglavitaa priliçnoſt jeſt Reedounijſtuo karſtovo ù onnomuu Melkiſedeka; i ovoo Otaajſtuo tomaçij nam Apoſtol govoreeſh, dà Reedounijſtuo karſtovo pò reedu Melkiſedeka jeſt zà ù vijke: kakono jur bijaaſse prorokovao Kraagl David: *Zakleoſse jeſt Goſpodin, i neeçhjesse pokajat: Tijſſi Reedounijk ù vijke pò Reedu Melkiſedeka*. Pſal. 109. Tkoliko paak Reedu, Reedounijſtuu, i Poſveetiliſtiu Melkiſedeka vidi pogl. 14. Izhoda.

Poçcee od karſta iſtina iſtooga Reeda, Reedoonijſtua, i Poſueetiliſtia s' naredbom ſchò oon uçinij ù naaj poslijdnooj veçceti, Sakramenta Eukariſtiee, i prikaazanjem Poſveetiliſtja nè proçijuienoga tijla, i karvi ſuojee pod oblijçjem kruha, i vijna? i naslijdujee joſcteer, i naslijdovatchje dò ſuarhee ſvijta pò sluuxbi Reedounijkaa prikazijvajuuch Karſta Reedounijka pò Reedu Melkiſedeka, too jeſt reçh bijſctrijee, nè priſtano tijlo gnjeggovo pod oblijçjem kruha, i karu gnjeggovu pod oblijçiem Vijna, kakono Melkiſedek prikazijuaſse kruh, i vijmo, too jeſt, prilike iſtij.

SCTIJVEENJE V.

Cetuartaa Prilika.

Jagnaz Vazmenij.

Upit. SCtò ktijaaſſe reçh Jagnaz, Vazmenij Xudinskij?

Odgr. Bijaaſse jedna prilika prij izgovoriuaa karſta Goſpodina naſſega, tkoji jeſt Jagnaz Boxij, umoren zà odkuupit ſuoje Oouçize, i izbavitjih ſuojoom karviu od sluxbee Egiptskee, too jeſt, od uijçgniee mukkee, ſchò nam bijaaſſe odreedienaa zà naſſe grijhe. Vid. pogl. 12. Izaſsaſt. i tuute razgledaaj naaçin Jagnza Vazmenoga.

I oudij pomgni, dà ouaa Zakonoduorba ù ſuojim okolijſſima bijaasse prilika Poſveetiliſtia krijxa, ù druzijm Poſveetiliſtia Miſsee, zà too S. Pijſmo, i S. Otzi prilaagajuujee ſad jednomu Poſueetiliſtju, ſad druggoomu: zlamenovaasse ſmart karſtovu nà krijxu jagnza iſtinito umorenoga ù prolijtiu karvi, i ù putti ſuojooj oggniem iſpeçcenom:

Od oueeſse prilikee sluuxio jeſt S. Ju. ù pogl. 19. ſuooga Evangelia, ghdij vellij: *A' k' Issussu kad doojdossee, nettomga nazriſsee jur martuoga, nè razbiſsee gniegsove çijpze nogguuh ec.* I' dò mallo poslij: *Uçinienaaboſsù ouaa, dasse Piſsmo iſpunnij: kooſt nè ſmarvitchiete od togaa.*

U' druuzijma okoliſſima iſtij Jagnaz bij prij bijſctraa prilika Eukariſtiee. Jeerſſe ovij Jagnaz izbiraaſse od ſveggaa ſtadda zà ſveetkovat Vazam ù çetarnaceſtij Miſseez, i çijlſse imadiaaſse giſt ù kuçchi s' kruhom prijſçnijm, s' loçchikam, brez slaamanja koſtiuuh. Prigovaarajuuçh Goſpodin ſuarh ouogaa Jagnza reçce: *Xelliom xellioſam ouij Vazam giſt s' uama prija negh tarpijm*. Luk. 22. Odtlee navlas proojde Goſpodin od veçceree Jagnza k' Eukariſtij novooga zakona, od Poſveetiliſtia daunienoga Vazamaa nà prikaaza-

nje

nje nè oſquarnienoga Jagnza, od tkooga vellij S. Pavaal: *Vazma nuſsa podadeeſse na' poſueetiliſtie karſt.* 1. Kor. 5. Zà dat nam razumit, dà daunienij Vazam bijaaſse ſvarſſien od karſta naredbom novooga Poſveetiliſtja pod oblijçjem kruha, i Vijna ù naaj poslidnooj veçceri. Vellij *S.* Leone *: ſtaroo obsluuxenje novijmſse nè zduinee Otaajſtuom!* govor. 7. od Muk. Goſpodinovee.

Upit. Iſtomaçimi ovee ſtuaari, mollijmte, nà dughjee.

Odgr. Bijaajuu ovii obiçaaji jagnza Vazmenoga. Parvo: Nareedijvaſse zakon, daſse ù veçceer jagnaz poſveetij Miſſeeza çetarnaeſtoga, à paak daſse gijde. 2. Ktijaaſse zakon, daga gijde ſvakoo çegliaade ſvakee kuçhjee, i obijtili. Druggh. *Zak.* 16. 3. *Bij* nareedienoo poſveetiliſtie Jagnza Vazmenoga zà biligh, i uſpomenu poſpiſnoga oslobbodienja Izraelskoga iz Egipta, jeerſse ù veçceer poſveetijvaſse, à paakſse obnooçh gidiaaſse, i tuu nooçh bijaaſse Vazam, olliti *Faxe*, ſtò' jeſt reçh *Prolazniſtie Goſpodina*, kad prolazeçh ubbijvaſse ruukom Angelskom ſuee parvo rodienee Egipta. Vid. pogl. 12. Izaſsaſtja, 4. Jagnazſse poſveetijvaſse okolo veçceri. 5. Imadiaaſse ogńjem bijt iſpeçcen. 6. Imadiaaſse bijt Xudia Kolinom, olli barem zakonom, tko' gidiaaſsega. 7. Obnooçhſse gidiaaſse. 8. Od ſuakooga Otza obijtili ſà ſuujim ukuſhnijm ù vlaſtitooj kuçchi. 9. Nè ſlaamaaſsemuſse iednaa kooſt. 10. Giſtſse imadiaaſse hiteech. 11. Ako bij ſtogod priteklo bij izgoriloſse. 12. *S'* kruhomſſe prijſnym gidiaaſſe. 23. *S'* loçchikam, 14. Bozzima opaſſaanym. 15. Staapom ù ruuki. 16. Noggama obuvenijm.

Vpit. Nà tkoji naaçin ſvee ovee zakonoduorbe odgovaarajuu ſvetooj Eukariſtij?

Odgr. Parvo, okolya vrijmena, too jeſt, pram veçceri çetarnaeſtoga Miſſeeza, bij oçcito doſpiven ù naredbi Poſveetiliſtia Eukariſtiee nà poslydnooj veçceri, jeerſſe nè moxe prinijt druggaa iſtina, negh ovaa, zà tkojuu karſt nareedij takuu priliku. Dakle ù nareedienju, i poſveetienju iſtoomu Eukariſtiee, tkojuu oon uçinij tuu veçceer prija ſuojee Mukkee, doiſtinijſſe à ſuakoomu gnieezinu dylu prilika, tkojaa zà zlamenovatjee by odreedienaa.

Upit. Dalli nakoſse reçh moxe, dà kaſt jeſt poſveetien à Poſvetiliſtiu Eukariſtiee, budduch jur oon nè umarly: ako jer miſsa, ſtoſse ſuakij daam govorij, nè magnjee kakono parvuu, ſtò karſt reçce ù naaj poslijdnooj veçceri, obiçaainij jeſmo mij zuat *Poſueetiliſtie* brez karui? Kako moxe bijt, dà karst takoo tad, kako poslij bijo jeſt poſveetien; i zà too kako prilikouanij odgouaaraa priliki?

Odgr. Daſse xartua moghla buddee reçh poſueetienaa, nij jee ſuakda potribbitoo, dà taa buddee ubbiuenaa: zà doſti jest, dà jedna xijveeçhjaa ſtuaar, olli nè umarlaa Bogguſse posueetij uzimajuuçh slikku, i priliku od martuee ſtuaari: kakonoſse zgaadiaa ù Eukariſtij, ghdijſse karst podaavaa pod oblijçiem kruha, i Vijna, i tuute ſtoji kakono, dà bij bijo martau. Pod tuu varſtu moxeſse iſtinito reçh poſueetien poraad oblijçja, prem dà ù ſebbi iſtoomu oſtajee dò iſto xiſu, i nè umarlij. Ouoo jeſt iedno gouorenje priliçnijee Pijſmu, i Ss. Otzima: i ouakoo pravo beſſidij S. Andria Uſſilnyku: *Jaa ſuakij daan jagnza nè oſquarnienoga poſveetiujeem, tkojeega put posly kad vas puuk virnij gio buddee, jagnaa, tkoji jeſt poſveetien, çijl naprijdujee, i nejv.* Brev. Rijmsk. nà 30. Studenoga.

2. Tkoliko druggoomu okoliſſiu od gidienja, dà ſuak ù ſuojooj kuçchi gide jagnza, ouij oçcito bij izvarſſien od poueetiliſtia Eukariſtiee, à nè ù onnomuu krijxa; jeer ù ouomuu nij jee çegliadeta, tkoji gidejee, i jeſt iedno poſueetili-

tilistie, skrovito nè çinienoo ù obijtili, dalli oçcito, i ghdij svak vidij: inaako spassitegl posveetiujuuçhsse po' sebbi istoomu, darijeesse zà gizbinu Apostolima, shoji bijaajuu gnieggova obijtil, i prikazouaauu Zarquu, od tkojeesse oon odijlijussi, ostauiaasse ù zalogh suojee gliubavi vlastitoo sijlo, i karu.

3. Imaa i treçchjaa zakonoduorba suoju suarhu, jeer karst Gospodin naa nareedij Sakramenat, i posueetilistie suooga nè proçijnienoga sijla ù ueçceer onnee nochi, kad bijubitien zà bijt propeet s' jutra daan, i poojt s' ouogaa Suijta nà drugghij i takoo zadaavit sueo paruo rodienee Egipta, sctosu grisssi naroda gliudskoga, i ù suoju karu, kakono ù potok Moora zarglienoga nè izbrojenijh suojih dostojanstuaa utoppit suee oblaasti paklense (tcto' jesu Otajstuenij Faraon s' suojoom Voojskom) za' izbavit suoje odabraanee.

4. Jagnaz Vazmenij bij kasno posueetien, i takoojer karst, kako na' krijxu, takoo ù Eukaristij posveetien bij okolo veçceri Suijta, i kakono uellij S. Ju. pist. 1. pogl. 2. ù naaj posliidnaa dobba.

5. Ako Jagnaz Xudinskij bij ispeççen oggnjem, tolikoom gliubavju karstsse podadde nama ù Eukaristij, dasse moxe reçh na' nijkij naaçin ispeçcen oggnjem suojee gljubavi, za' pokaazat nam, da' imaamo i mij uzimatga, i gist jednaakom gliubavju, i uxgaanjem pogliubglienosti.

6. Nè moggaasse posueetijvat, nij okuussiatsse jagnza, negh tkò bijaasse Xudia: nijt moxe, negh tko jest Karstianin pristuupat k' Sveetomu Stollu, i priçeestienju Tyla Karstoua.

7. Obnoochsse gidiaasse jagnaz, za' nauçit naas, kako skrovito, i nè razumnoo nasemu razboru jest Otaijstuo Eukaristiee, i saamosse poznaavaa pò traagu Virreet

8. Svakij Otaz obijtili gidiaasse jagnza ù kuçchi s' suojoom segliadju, takoo suakij Pastije ù suojooj Kuratij, scto jest kakono gnieggoua obijtil, gijde s' suojim podloxnijm jagnza Boxjeega. Dalli jest ovaa razlikost, da' Xudie gidiaavu ù razlikijm obijtilima jagnze razlikee, jeersu ouij gidexjivij: alli Karstiani gidiuu jedijnoga saamo, nè saghgnilivoga', i nè umarloga, tkoji suijmaa, i suakda jest za' dosti.

9. Onnoo nè razlaamat ijednuu koost jagnza, zlamenujee nè tarpjiuost naravi Boxanstuenee, tkojaa jest skrijvenaa pod gliudstuom, kakono kosti pod meesiom; dalli oudij sù vissiee zlamenujee nè tarpjiuost gnieggova tyla, skrijuenoga pod oblyçiem kruha, i Vijna. I zà toosse prijdobro ispuunjaa prilika ù ouooj gostbi Eukaristinskooj, jeer tuute gideemo jagnza, nè saamo nè karsieechmu ijednuu koost, dalli pò nysto razdijliujuuch istuu put çijloga sa' suijm nè razdijlienoga, i nè umarloga, nè mogguuch nykad na' magniee doojt, nij istrattitsse. Vid. rijçi zgoor reçcen. S. Andr.

10. Gidiaasesse pospino, i hyteech, za' nauçit naas, dasse ouoo Otaajstuo hoçchie prijmit pohlepnijm xelliam, i xijvom virrom, nè ussaaussi velle ù nuutra, nij ktijussiga xuaakat od veçh tastoxelliom çhiuutienjaa, i razgovaaranjaa.

11. Stosse izgist nè moggaasse, zakon ktijaasse, dasse saxghee, podaajuch nam razumit, da' tkoliko nè moxe doprijt nas kratkij razuum ù ouomuu vellikomu Otaajstuaa, svee dasse pridaa, i ostavij oggniu jednee goreechjee gliubavi, i bogogliubstua.

12. Kruh prysnij zlamenovaasse pravednost dobree dussiee, tkojoom pristupat imaamo k' Eukaristij, kakono tomaçij Apostol 1. Kor. 5.

13. Loschike diujee, druggoo neechiee reçh, negh dasse skruussienje, i pokora imaduu prija çinit, neghsse priçeestij, kakono naas uçij Saab. Trent. Sid. 13. Naredb. 11.

14. Bozzima opasaanym gistsse imadia-

diaaſse jagnaz vazmenij; i hoçchie reçh, daſse iſchiee jedna vellikaa ſcijſtoçhja ù Virnym, tkojiſse paaſſiuu putju diviçanskom jagnza nè oſquarnienoga; jeerſu bozzi zlamenja bluudnoſti, a' tee oppaſsat nij jee druggoo, negh skarſſit put poraad bluuda, kakono tomaçij S. Garguur: *Bokke oppaſſijaamo, kad putti bluudnoſt pò uzdarxanju ſtijskamo.* Govor. 13. ſuarh Euangel.

Napokoon ſtaap ù ruuki, i obuçhja na' noggama uſcee naas, da' xyvemo kakono puutnijzi na' ouomuu umarlomu Suijtu, naslonienij na' ſtaap krijxa, oſnaaxaanij ù naſsemu puutovanju toom nè umarlom hraanom, tkojaaçhje nam podat ſnaagu teçh ſuakda pram onnoom blaxenom Otasbinom, i k'onnooj vijçgniooj goſtbi ghdijçhiemo bijt naſſittienij od iſtooga Bogga, nè veçh pokrijvenoga, dalli poznaanoga, i vidivoga lyze lijzem.

SCTIJVEENJE VI.

Peetaa Prilika.

Manna.

VIdi pouijdanje nà pogl. *16.* Izaſſaſt. od tkoogaçhiu ù kraatko oudij proslovit. Manna by gizbina çudnovataa, ſcto Boogh providij puuku Izraelskomu od ſeeſt ſtoo tiſſuuçhjaa, i veçhjee gliudijh brez xenskijh ſglaavaa, i dizzee, zà çetardeſſet çylijh godijſtaa, od izaſſaaſtja iz Egipta, i priſſaſtia Moora zargljenoga, doklee doojdoſſee k' zemgli obetaanooj. Svakooſſe jutro ù tooj puuſtigni vidila bij zemglja prikrijvenaa, i bijaaſſe nà kuuſſie, i marue kakono iſtuuçenaa, dà bijaaſſe kakono zarno ſijrka, à bijloo, takoo dà imadiaaſſe ſlikku ſlammee. Iz parvo Izraelitiani zriuuçhjee, zaçudienij poraad tee novinee gizbinee veçh nè vidienee, govoraauu izminito zableznuutij od çudda *Manhu*, too jeſt, *Scto jeſt ovvo?* i od togaaſſe prozuaa Manna.

I ù iſtinu tolikaa bijaajuu çuddeſſaa, ſcto skupiaauuſſe ù ovuu gizbinu, dà razlogh imadiaauu Izraelitiani oſtat kakono izneſuiiſtienij. Cuddnovataa bijaaſſe naaj parvo oblynoſt, ghdij daxdiaaſse ſvakij daan, dà bijaaſse zà doſti nahraanit tiſsuçhja tiſsuçhjaa çegljaadi; nij magnij ogovoor, i mirra nareedienaa od Bogga ſvakomuu, obçhienaa ſvijmaa, dalli zà doſti ſvakoomu, nè razlikujuuçh dobba, ſpol, bijuſtuo; à bijaaſse jedna Mirra ſcetoſse ſvaasse *Gomor*, provijdiajuuçh *Boogh* pò sluxbi Angelskooj, dà tkò bij jee veçchjee nakuppio, nè by naſsao veçchjee imat, à tkò magnjee, dà bijaasse magnjee. Suemuu tomuu nadoſtavi, dà tkò by od viſſiee pomgniu ſvarh doſsaſtoga ktijo dohraanit zà s'jutra daan, privaren bij naſsaoſse, jeer udijgl bij naſsaojee ſaghnijtuu, i uzarvaanuu: à tkò bij odveçh nè pomgniu ù jutrojee nè skuppio, veçhjee nè nahodiaaſse, jeer nettom bij jee ſunze dotaklo, raſtaapaaſſeſse. Nijtſse too zgaadiaaſse, jeerjooj takovaa narau bijaaſse, dalli takoo ktijaaſse skroviſtie *Boxjee*, tkoji ktijaaſse ſuarnut Izraelitiane nà jednu priſtooinuu pomgniu, i skuppajim zabraanit sù viſſiuu. Jeer Manna, k' kuçchi doneſsenaa, tolikoo tuardaa bijaaſse, dà tribovaaſse xarunom jee ſtart, olli inaako ſmarvit, i priſtavienaa k'oggnju nè raſtaapaſseſse: i bijaaſse bijuſtva tako çuarſtoga, i nè raſpaddavoga, daſſe ſvakee Nediljee ſvak. bij providio duij mirre, i zà too taa daan duoſtruko bij daxdila Manna, negh inijh daanaa, i dò ſubboteesse dohraanijvaſse; i zà too zà mnoggo ſtootijn godijſtaa uzdarxaoſse jeſt jedan ſuud, tkoga Vellikij Reedounijk Aron bijaaſse poſtavio ù Pribijvaliſtie Obetania. Naaj poslij bijaaſse çudnovataa ſlaaſt, tkojuu imadiaaſse od Medda, i çudnovatijee onnoo imat ſlaaſt od ſvaçetsaa, jeer ſuak nahodiaaſſe ſlaaſt onnee gizbinee, ſcetomu draxjaa bijaaſse.

Sad dà Mannà bijaaſse prilika Sakramenta, oçcitoſse vidij ù S. Juanu nà pogl. *6.* ghdij ſpaſſitegl beſſideeçh

Xu-

Digitized by Google

Xudiem, tkojiſse ſaaliaauu od ſvojee Mannee, prilikujeejim praavuu Mannu Nebbeskuu, too jeſt, ſvoje Tylo, ſtò zove kruh ſassaſt s' Nebba, i nadmetjee ſvarh Mannee od puuſtignjee. Velij dakle: *Ovij jeſt kruh, tkoji s'Nebba ſaajde: Nè kakono otzi vaſſi gidoſſee Mannu, i umarliſu. Tkò gide ovij kruh, nijve ù vijke.* Sveetij Juan Grixoſtomo, i Teofilato pyſſiuuçh ſvarh ovogaa miſta S. Juana, kazujuu, kako Manna prilikovaaſse Sakramenat Eukariſtiee, i tkoliko tomuu, ſtò oon uzdarxij, i tkoliko gniezgovijm porodima, dà Apoſtol prilikujee mannu Eukariſtij. 1. Kor. 10. *Svij iſtuu gizbinu duhounuu gidoſſee, i ſvij iſtoo pytje duhounoo piſſee.* Dalli kako Manna by prilika Eukariſtiee, bogljeechiesse razumit pò lypijm jednaaçenjima, i odgovaaranjima, pò tkojimſse jedna ſtittaa, i priliçyſse druggooj.

1. Mannaſse zove kruh Nebbeskij, jeer dohodiaaſse iz Aera ſtò ù S. Pyſmu prozyvaaſse Nebbo; dalli Eukariſtija iſtinito jeſt kruh Nebbeskij, jeer uzdarxij onnogaa, tkoji iſtinito s' Nebbà ſaajde, à nè ſaamo s' Aera. Reçcebo Spaſſitegl Xudiem: *Nè Moiſeo podadde kruh s' Nebba, dalli Otaz mooj podaavaa vama kruh od Nebba praavij.*

2. Manna bijaaſse jedna gizbinà ſtò ſuojoom ruukom Angeli sloxiſsee, i zà tooſse zove *gizbina duhounaa.* Nà iſty naaçin Tijlo karſtovo, tkojee nij jee porodienoo zà xyuot obçhieny, dalli od ſaamee Divizee, i pò krypoſti Duuha S. bijvaa nà Otaaru poraad poſveetienja Reedounyskoga, tkojiſu kakono Angeli Zarquee, zà too Eukariſtia jeſt kruh Angelskij:

3. Bij podaanaa Xudiem Manna za' gnijovu popurbinu, i providijnje ù puuſtigni, doklee bij doparli k' zemgli obetaanooj; takoo karſt Goſpodin nas podaan jeſt nama à puuſtigni ovogaa Svijta doklee Zarqua vojujuuçhjaa vujdee ù zemglju xyvuçhijh, ſtò jeſt. Otazbina Nebbeskaa.

4. Stò godſse by ſakuppilo, velle, olli mallo Mannee, na' magnjee nykad nè dohodiaaſse, ny veçchjee od Mirree jednoga Gomora, tkoji takoojer bijaaſse ſvijmaa za' doſti. Takoo Virnyzi jednaako prijmajuu ſveggaa Karſta, olli bylo veçchjee, olli magnjee Priçeeſtiliſtje, ſtò uzimajuu.

5. Mannà ſlunxaaſſe zà gizbinu, i pytje. Eukariſtia uzdarxij takoojer Tylo, i karu iſſukarſtovu, iſtinaa gizbina, i praavoo pytje, prem dà pod jednym ſaamijm oblijçjem.

6. Manna podaavaſſeſſe Xudiem izaſſaſtijm iz Egipta: takoo jeſt S. Eukariſtia, nè imaa ſlaaſti, negh zà onnogaa, tkoji oſtavij zdilline Egipta, too jeſt, naſlaadienja puttenaa, i ſuyta.

7. Mannaſſe nè podaddeſ, neg posly priſſaſtia Moora zarglienoga: Eukariſtiaſſe nè podaavaa, negh posly karſtienja.

8. U' manni nahodiaavu Xudie ſvee ſlaaſti, kakonoſſe ſtijee ù kgnig. Mudr. pogl. 16. *Angelskom gizbinom nahraanioſſi puuk tuoj, i ugotovieny kruh s' Nebba podaaſſijm brez truuda, ſuakoo naſlaadienje ù ſebbi imaduuçhij, i ſuakooga okuſſianja ſlaaſt;* Takoo Karſt ù Eukariſtiji uzdarxij, i ſvarh ſveggaa ſlaaſt poxellynjaa puttenijh, i gizbijnaa zemaglskijh, vellij Niſſeno: *karſt malaknym jeſt mlyko dizzi zeelje, ſvarſſienym çuaſrtaa gizbina.*

SCTIJVEENJE VII.

Prilika Seeſtaa.

Kruſſi Prikaazanja.

Upit. TKojaa jeſt ſeeſtaa Prilika?

Odgr. Kruſſi Prikaazanja. I od ovyzijh tribujee paruo znat Povijdanje, ſtoſſe ſtijee ù Diakodilſtu. pogl. 24. Bijaajuu ovij duanaeſt kruſſi prijſnij, sloxeny od zuijta Muukee, tkojiſse poſtaujavaauu pò zapovijdi Boxjooj uçinienooj Moixeu; nà jedan Stool nijkooga darveta nè ſaghnylivoga, recoenoga, *Sethin*, i poſtaartij plaſſam ſu-

Digitized by Google

uhoga zlaata, ſeeſt s' jednoga, à ſeeſt s' druggooga kraja Iſtooga Stolla, i nà ovomuu takoojer jedna korabjiza zlaatnaa punnaa prij plemmenitoga, i çyſtooga tamjana. Zuaauuſſe *kruſſi Prikazanja*, olliti *kruſſi Lyzaa*, zà zlamenouat, dà bijaajuu kruſſi prikaazanij, olli poſlavienij prijd lijze Boxjee: Sad, kakono ſgottoujivaauuſſe pò rukam ſaamijh Reedounijkaa, takoo pò rukam gnijovijm prikaaziuaauuſſe, I promijnjaauuſſe ſvakee Subbotee, i teplij poſtavjaauuſſe, odnoſseech paruee, tkoji paak ſluuxaauu zà hraanu Reedounijzima, tkoji ſaamij moggaauujih giſt, kakono vellij S. Matt. pogl. 12. Bijaajuu duanaeſt, jeer too bijaaſse prikaazanje duanaeſt kolijnaa Izraelſkijh, ſuakoo od tkojih prikazujuuçh ſvooj kruh zà zafaalienje, ſuidoçiaaſse poznaavat od Bogga ſuooj xijvot, i naprijdovanje.

Sad prilikuujmo iſtinu Sakramenta s' Prilikom. Zuijt muukee brez quaaſſia od çeſſaa kruſſi ſloxenij bijaajuu, zlamenovaauu Tijlo Karſtovo, ſloxenoo od karvi prijçijſtee Divizanskee pò krijpoſti Duuha S. brez quaaſſia grijha, Teghgljaaſſe ſuakij kruh duij Deſsetize, ſtò prilikovaaſse duij naravi, Coviçanskuu, i Boxanſtuenuu, uzdarxaanee ù Sakramentu. Suakijſse daan prikazijuaauu tij kruſſi zà Sijnove Izraelskee, kakono Tijio karſtovo zà ſvee karſtiane ù Svçetooj Miſſi. Saamij Diaazi mijſſilibijih, i pekli, kakonosse vidij ù kgnig. ſtuaar. zapuuſt. pogl. 9. 23. takoo ſaamij karſtianskij Reedounijzi çinee Poſveetiliſtie, i Sakramenat Tijla karſtoua. Tamjanſse naſtaaviaaſſe, ſtò kaaxee zafaalienje, jeerſse Poſveetiliſtie Miſsee prikazujee Bogguza' faalu ſvijuuh dobroçijnſtuaa od gniegga prijmienijh; kako i za' iſpouijdanje i poznaanje naſsee podloxnoſti, i naaj ſtarjeega goſpodarſtua Boxjeega ſuarh naas. Tamjan paak poſtavien bijaſse ù jednu korabjizu zlaatnuu, za' zlamenovat, da' Tijlo karſtovo pribijuaa ſaamo ù duſſi, tkojaa jeſt punnaa Gliubavſt, i da' ſuarha S. Priçeſtienja hoçhie bijt mollitua, i Razmijſlianje, zlamenovaanoo ù tamianu, kakono gliubau pram Boggu jeſt zlamenouaana à zlaatu', ſtò jeſt lijpiee, i proçijnienje od ſuijuuh Ruudaa, kako gliubau jeſt pogliubienje plemmenitijeee, i ſueetijee.

SCTIJVEENJE VIII.

Prilika Sedmaa.

Kruh Eliee.

Upit. REzzimi ù kratko Pouijdanje ouee Prilikee, a' paakmi iſtomaçi iſtinu za' ovuu prilikovaanuu.

Odgr. Pouijdanje jeſt ovoo (3. kraagl. 19.) Bixeech Elia iz prijd naghloſti ſarxbee kraglizee Jezabelee, raſtuuxen, i truudan lexe pod oſſin jednoga Smrijçia, i mollij Bogga, daſse bij doſtojao zduighnutga s' ovogaa Svijta, i izbavit od ſuojih neuogliaa. Na' vruçhini ſuojee mollituee zaſpaa pod tijm ſtablom: dalli Boogh, tkoji obradovaavaa ſuoje Sluughe oxalloſtienee, poslaamu jednoga Angela s' kruhom peççenijm pod luugom, i s' jednijm Suudom voddee Pokrijpijuſſiſse Prorok, poçee puutovat, i imadde ſnaagu naprijdovat ù *Jakoſti ſtee gizbinee*: za' çetardeſset daanaa, i noçhijh za' ſebbizee, doklee doprij dò Oreba planinee Boxjee,

Sad evoti iſtina prilikovaanaa ù ouomuu Poviidanju. Karſt ù Sakramentu jeſt kruh poslaan od Bogga pò dillovanju jednoga Angela, too jeſt, Reedounijka, tkooga Angelom Pijſmozove. Malak. 1. Ouij dakle jeſt Angel, tkoji poſveetiujee kruh nas, tkojiga promijniujee ù ſook putti pò krijpoſti rijçi Boxjee, i pò gnjegovooj naredbi razdijliujeega Virnijzima. Kruh Eukariſtiee peçcen jeſt pod luugom, too jeſt Tijlo karſtouo bij nam pripravienoo na krijxu prij uxgaanom gljubavju, i pod ponijznoſti, i pogardom iſtooga bijna nijkij naaçin peçcen, i podaan za' odkupienje ſuijta.

Smrijç

Smrijç malaknoo ſtablo, i pogleedu nè ugodan, tkoij druugsooga zuijtia, i zelenila nè imaa negh oſtreedraçe, prikazujee nam ſtablo krijxa karſtoua, tkojee iſcta nè imaa lypoga ogleedu, dalli ſobboom ſtraſſij, i çinijsse kudjivoo tkogodga gleddaa: alli too jur jeſt *Stablo uſkliudnoo, i ſiaajnoo* uirnooj duſſi, jeer *ureſſieenoo grimizom kraaglia.*

Elia truudan, i oxalloſtien *pruniiſſe, i zaſpaa pod oſſinom ſmrijçia.* Duſſia Karſtianskaa uzimaa ſuoje poçinuutje nà razmijslianju prijſu. Sakramenta, tkoji jeſt kakono oſſin, i uſpomena ſmarti ſpaſſiteglia; jeer kako nam oſſin prikazujee Tijlo, takoo Sakramenat mukku Goſpodinovu: i kakoſse tijlo s' oſſinom nahodij, takoo i Tijlo karſtovo pod pokrivom Eukariſtiee, tkoiaa jeſt prilika gnjeggouee ſmarti. I ù iſtinu nij jee meju potribbam, i nevogliam ouogaa xijuota jedan iſtinitij pokooj ' i dubji, ſcto' ù razmijslianju ſmarti ſpaſſiteglia, sluuçenee u' çeeſtomu prijmanju Sakramenta. Veliaaſse Dauid Goſpodinu s' glaavom ſuijuuh karſtiaanaa oxalloſtienij: *Pripravioſſi prijd lijzem mojim ſtool protijva onnijxiim, tkoji uznemijrijvajumme.* Pſal. 22.

Angel buudij Eliu. i nuddijga, da' gilde togaa kruha: *I' reçcemu: Uſtanijſe, i giddi.* Ouij jeſt Reedounijk, tkoji priporuùçijuaa puuku çeeſtit ouij Sakramenat. Puutovanje od çetardeſset daanaa, i noçhijh, ſcto' uçinij Elia pokrijpjen toom krijpkom gizbinom, zlamenujee urijme naſsega puutovanja ù ouomuu umarlomu xijuotu, razdijlienoo na' çettiri deſsetize, ſcto' jeſt, Ditiinſtuo, Podraaſtianje, Mladooſt, i Starooſt, ù tkojaa dobba vazda çovika naskaaçuu progonſtua Diavalskaa, Puttenaa, i ſuytounaa. Too ſuee puutovat, dokle doprees dò planinee Boxjee, ukazujee naprijdovanje, ſcto dusſia çinij ù krijpoſti, pegniuuçhſſe nè priſtano pò jednooj nè ſuſtauienooj zabavi dobrijh dillaa dò varha izvarſnoſti karſtianskee, à odtlee dò varha prij vilſokee planinee naſsega vijçgnieega blaxenſtua. Sad pokrijpienje, i uſnaaxanje ouogaa naſsega puutouanja, i uzdarxanje ouogaa umarloga xijuota jeſt prijmat çeeſto S. Tylo ſpaſſiteglia naſsega.

Rad ſcta ù ſtaare urijme karstianiga k' kuçchi noſſiaauu, naulaſtito ù urijme progonſtua, i ſvakijga daan gidiaauu zà uſnaaxatſe nà Muçcenſtuo, i ouoo bij uzrok jakoſti tolizijh Muçcenijkaa, kakono uçcij S. Cipriano kgnig, od ſtrah. çudu., i uslobbod. Muççen.

SCTIJVEENJE IX.

Od Nareedienja S. Sakramenta.

Upit. TKò nareedij S. Sakramenat Otaara?

Odgr. Jſſukarſt Goſpodin nas, Tuoraz, i Nareeditegl ſuijuuh Sakramentaa.

Vpit. U' tkojee vrijme nareedijga?

Odgr. Saabor Trentinskij odgouaaraa ouakoo ù Sid. 13. pogl. 2. *Nas ſpaſſitegl prohodeeçh s' ovogaa ſuyta k' Otzu nareedij ouij Sakramenat, ù tkojeemu jeſt kakono iſpraznia, i proſſuo Juaa bogatſtua gliubavi ſuojee pram gliudma, çineeçh nam, kakono jedan skup ſuijuuh ſuojih çuddeeſſiaa, i zapovidijnam, dà byſmo priimajuuçhga çinili uſpomenu od gniegga, i odgnjeggouee ſmarti, i mukkee, doklee oon dooidee ſuudit ſuijt. Krijdde paak, daſſe prijmee oui Sakramenat kakono jedna gizbina duhounaa duſſiaa, odklee* budduu odhraanienij, *i uſnaaxanij onnij, tkoji xijuuu xijuotom onnègaa, tkoji izreçce:* Tkò gide menne, i oonçhje xyvit poraad menne: *i kakono jednu lijkariu zà bijt oslobbodienij od grijhaa proſtnijh, i uçuvatjih od ſmarsnijh. Ollijs çeſſaa krijdde, dà ouij buddee jedan zalogh naſsega vijçgniega Blauenſtua, i ſu viſſiee jedan biligh, i zlamenje onnogaa Tijla, tkojeega oon jeſt glaava, i tkoomu krijdde dà bijſmo mij kakono vuda prij tijſnom ſuezom Virree, Uffanja, i Gliubavi nijvili sluuçenij, dà bijſmo rel.liſui*

Digitized by Google

iſtoo, nij dà bij bijli nè skladdi meju nama. Svee ouoo jeſt kakono dà by Saabor rekao: Karſt Goſpodin nas nareedij ouij Sakramenat.

1. Zà ukaazat nam prij uxgaanuu gliubau tkojoomſse tad nama podaavaſse zà gizbinu, i dò mallosse dobba by podao zà naſse odkuupienje.

2. Zà oſtavit nam jedam zalogh, i xyvuu priliku ſuojee mukkee, i suijma Otaajſtuma ſuooga xijvota: i zà too Apoſtolima reçce: *Ouoo çinite ù moje uſpomenutje.*

3. Za pokrijpit naas ouoom gizbinom, i ouijm pijtiem ſuooga çoviçanſtua, i uzdarxat xijvot nas duhouny.

4. Zà sluuxit nam zà lykariu protijva ſuakooj naſsooj nemoçhi duhounooj, too jeſt, protyua grijhu, i napaſtovanju.

5. Zà dà by nam iſtij sluuxio zà zalogh xijvota vijçgniega.

6. Zà sluuçit ſebbe iſtooga kakono glaavu s' Virnizima, ſtoſu gnieggoua vuda, i nè ſaamo sluuçenjem ſuojee uogliee, dalli i naravijh, i tijleeſſiaa.

7. Zà podat nam zabavu ſuojih krijpoſtiuuh, à navlaſtito Bogoslouniih, Virree, Uffanja, i Gliubavi. I dò iſto Virromſse zabavjamo, virrujuuçh ſuprotyua ſuemuu iskuſſavanju çhiuutienjaa iſtinitoſt karſta, ſtò nè vidijmo: Uffanjem uslobbodijvajuuçh naas uffat ſuarh zaloga, ſtò imaamo ù ouomuu Sakramentu od doſſaſtee slavee: jeer ako jeſt karſt pram nama takoo blagodaaran, podavajuuçhſse ù ouomuu xyvotu, velle veçchjee bijtçhie ù druggoomu. Napokoon Gliubau, jeer veoma uzbudiujee naſſe pogliubienje, vidij ù ouomuu Otaaiſtuu, kakoſmo gliubienij od karſta: *Kad bijaaſſe obgliubio uoj e, tkoji bijaajuu nà Suytu, dò Juarhee obgliubij tee.* Ju. 13.

Naaj poslij zà oſtat karſt s' nama s' ſijlom dò ſuarhee Suijta, prem dà pod druggoom prilikom, zà bijt klagniaan i zazijuan od naas: zà bijt prikazijvan ſuakij daan nà Poſuecetiliſtje Eukariſtinskoo za' zafaalljuat Boggu od gnieggouijh dobroçijnſtuaa, i na' poſuecetiliſtie milloſardjiuoo za' ukrotit ſarxbu Boxjuu, tkooga teesko uvrijdiſmo.

Upit. Iſtomaçimi ù kratjee, ſtò moxes, kako, i kad nareedij karſt ouij Sakramenat?

Odgr. Poklee Karſt uçinij s' ſuojim Uçcenijzima Vazmenuu veçceru, dabijſſe prilika uklonila iſtini, i oſſin tijlu, uzee kruh, i Boggu zafaalij, blagoslouijga, razlomij, i podadde Vçcenizima ſuojim, i reçee: *Uzmite, i gjdite: Ouoo jeſt Tylo moje, tkojeçhieſse za' uaas pridanaa: Ouoo çinite ù moje uſpomenuutje.* Matt. 26. Luk. 22. Na' iſtij naaçin uzee Cjaſſu poslij Veçeree, i reçce: *Ovaa Cjaſſa novij zakon jeſt ù mojoj karvi ec.*

Vpit. Bijttichjee dakle duaa Sakramenta Eukariſtiee, kadſu duaa oblijçja kruha, i Vijna, pod tkojim bij nareedien?

Odgr. Too nè, jeer inaako bijlo bij veçchiee od ſedam Sakramentaa, ſtoſſe nè moxe reçh. Za' toofſe jedijnſtuo Sakramenta nè uzimaa od jedijnſtua oſnouanja, dalli od zlamenovanja, too jeſt, od ſaſtauienja duaſuuh oſnouaaujaa za' zlamenouat, olli uçinit jedan ſaam porod. Kako dakle kruh, i Vijno prem da' ſozzi razlikij, ù tkolikoſu paak hraana çoviçjaa, ſaſtaviajuuſſe uçinit jednu ſaamo goſtbu, takoo gnijoui dogadiaaji ſaſtaviajuuſſe zlamenovat, i uçinit jedno ſaamo pokripienje, i ſaamuu goſtbu duhounuu.

Upit. Za' ſtoſse ktijdde Spaſſitegl podat nama ù Sakramentu pod oblijçjima inoſtranijm?

Odgr. 1. Da' bij gliudi nè jeexiliſſe giſt Put, i karu ù ſuoomu vlaſtitomu bijtju. Da' bij Virra imala ſuoje miſto, i doſtojanſtuo. 3. Da' bijſmoſse poznaauali ſuejer puutnijzi, i da' bijſmo ſvejer bleepili zrit karſta lyzem odkrijvenijm.

Upit. Za' ſtoſse jeſt skrijo pod oblijçie kruha, i Vijna?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Ponaad veçchjee uzrokaa. 1. Za' ukaazat, da' gnjeggouo *S.* Tijlo jeſt poglavitaa hraana duſſiaa, kakono kruh, i Vijno jeſſu poglavitaa hraana tijleeſſiaa. 2. Za zlamenovat sluuçenje ſvijuuh Virnilkaa s' Karſtom, i meju gnijma jedno ſaamoo tijlo, jeer tijlo Zarquee jeſt ſloxenoo od mnozijh vudaa, kakono Kruh od mnoggo zarnaa, i Vijno od mnoggo groozdaa, kakono nareçce S. Pavaal 1. Kor. 10. *Jedno tylo mnogbij jeſmo, ſuij od jednoga kruha dylnijziſmo.*

3. Za' oſtavit nam i ù ouomuu jednu priliku onnogaa, ſétò karſt podneſſe za' gliubau naſſu; jeerſe zarno ukoppaavaa ù zemglju za' poghinut, i nijknut, na' poglju tarpij Vitre, kruupe, leed, vruſhinu, zijmu: na' guunu jeſt varſſienoo, ù mlinu ſtarvenoo, ù peſchi iſpeçcenoo: grozd paak poslij kad jeſt pritarpio ſuee godine, jeſt utargaan s' lozee, ſmeeçen, i raſçinien, i ollis togaa izaxeet joſéteet ù tjeesiu.

Upit. Za' ſétoſse ù ouomuu Sakramentu ulijvaa mallo voddee ù vijno?

Odgr. Jeer naas Pridaanje uçcij, da Karſt takoo uçinij kad poſveetij, kakonoſv onnee riçi: *Pyte Vyno, tkojeg mijſſiab vama*; i takoo zapovijdij; daſſe uçinij, kakonò ſuidoçij Alexandro I. ù piſt. ſuijmaa Karſtianim Julio I. Innozenzio III. i oſtaalij immenovaanij od Graziana, Klement. kgnig. 8. od Nareedb. Apoſtolsk. pogl. 18. Iren. kgnig. 4. pogl. 57. Cipr. kgnig. 1. piſt. 2. S. Jakou, S. Baxilio, S. Ju. Grixoſtomo ù guieggovijm Liturgiam, Sabb. Kartaginenſk. III. Nareedb. 14.

Too zamyſſianje voddee s' vynom çinyſſe zà mnoggo razloogaa: zà zlamenovat voddu, i Karu, ſétò skuppa protekoſſee iz bokka karſtovz. Druggoo: zà zlamenouat sluuçenje puuka Virnoga s' karſtom pò sluuçenju voddee s' vynom, budduuçh dà vodda zlamenujee puuk. Takoo Giullo Pp. iskaazan. od poſveetien. razlik. 2. pogl. kad ſvè, i S. Cipr nà miſt. zgoor reçcen. Treçchjee: zà ukaazat sluuçenje duijuuh naravijh ù karſtu.

Upit. Tkò nam ubilixij riçi poſveetienja?

Odgr. Iſtij nas Spaſſitegl, kakono ſvidoçij Innozenz od govoren. Miſſee pogl. S. Matt. Rekloſſe jeſt od zgoor, dà karſt by Nareeditegl ouogaa *Sakramenta*, ſétò dò iſto nè uçinij, dà nam nè podaa ryçi, ſétoſu Forma Sakramenta: *Govorenje Goſpodinovo ovij çinii Sakramenat*, velly S. Ambroxio, i razlogh od ouogaa jeſt byſétar, jeer karſt Apoſtolima nareedy, dà uçinee onnoo iſtoo, ſétò oon bijaaſſe uçinio; ſad dakle jeſt iſtina, dà uzimajuuçh kruh, reçce: *Ovoo jeſt tylo moje*; takoojer i Claſſu: *Ovaa jeſt karu moja*: Ktydde dakle, dà ty poſveetiujuu iſtijm riçma, tkojim oon bijaaſse poſueetio.

SCTIJVEENIE X.

Od iſtinee Eukariſtiee.

Upit. Sétò oſtajee ſad reſh?

Odgr. Sétò iz poçeetka narekoh zà trecchij çlaan ovogaa oſnouanja, toojeſt, iſtinu Eukariſtiee, ſétoſse uzdarxij ù praavomu, iſtinitomu, i tylesnomu bytju Tijla, i karui Issukarstovee.

Upit. Tkojaa dakle jeſt Virra Zarquee Katoliçanskee ſuarh ovogaa çlaana?

Odgr. Zarqua virrujee, i iſpovijdaa ù ouomuu Sakramentu trijſtuaari, ſétcsu iſtinito çudnovatee, i jeſſu porodi nè varaujivij poſveetienja. Paruo: Dà praavoo Tijlo, i karu Iſſukarſtova jeſt iſtinito, i ſoçhianjivo ù Sakramentu pod obliçiem kruha, i Vijna. Druggoo. Dà poslij poſueetienja nè oſtajee ikakova krijpoſt kruha, i Vijna, ſétò prija bijaajuu. Treçchjee: Dà oblijçiaa ſétò prija poſveetienja imadiaauu zà ſuoje naſloniſtje, i ogleed krijpoſti kruha, i vijna, vellikijm ſuddom oſtajuu ù ouomuu Sakramentu brez ikakova ogleeda, tkoji gnijh uzdarxy. Jeer ſétò razgleedamo, tijçemo, i okuſſijvamo

Digitized by Google

ù Sakramentu, jeſſu iſtij dogadjaaji, ſétò prija bijaajuu ù kruhu, i Vijnu: dalli veçh nij jee kruha, nij Vijna, dalli ſaamaa krijpoſt Tijla, i karui Goſpodinouee, tkojaa nykaako moxe byt ogleed oblijçjaa.

Upit. Ovu iſtinu odkleeſſi nauçio?

Odgr. Od iſtijh rijçijh Spaſſiteglia, tkoji reçce: *Ovoo jeſt Tijlo moje: Ovaa jeſt karu moja*. Tkojee rijçi skladnym priſtanuutjem ſvijuuh Ss. Otaazaa ſvakee dobbi bijleſu razumienee ſuarh praavoga, i iſtinitoga bytja karſtova ù Sakramentu. Dalli zà ukaazat tkoliko ſveetogardno krijuovirzi taajee, i nijkajuu too bytje, i ſuidoçee, dà Sakramenat druugoo ny jee, negh jedna prilika, i prikazouanje karſtovo, ktijdde Boogh potuardit ovuu iſtinu vellikijm çuddeſſima, meju tkojim izbireem jednoga ſaamoga, ſétò dokazujee Florimondo Remondo kgnig. 2. pogl. 12. od iſtok. krijuovirſt., ſétò vidio jeſt, i velly, dà ouijm çuddom bij oon uçuuvan od krijuovirſtua; kakono too povi daa i Lindano Biskup Ruremondenskij ù odgovor. Juan. Kampana kgnig. Kalvin. i Kornel. Gemma kgnig. 2. pogl. 2. od narav. Box. çhjud., i jeſt ovoo.

Vellij ovij: Pouijdam, ſétofam vidio mojim oççima ù Zarqui Stoolnooj S. Paula ù Londri, ghdij Poſét. Aribiskup Kantuarienskij Tomas Arondel, Sijn, i brat Knezoovaa togaa immena, godiſta 1583. naſtojan od Alexandra Biskupa Norviçkoga, i od mnoggo oſtaalijh, i ſideçh nà Biskupskomu Sidaliſtiu, pitaſse od nijkooga Svittaara, oſvadienoga od krijuovirſtua, ſvarh Otaajſtua prij S. Sakramenta. Ouij nè kti uuçhſſe prighnut, nyt zvat inaako S. Oſtiu, negh kruh blagoslovienij, naaj poslymu bij naredieneo, da' joojſſe poklonij. Çemuu oon odgovorij pſoſtju ſueetogardnom. U' iſtinu doſtojan nij jee poklanianja jedan pauuk. Tadſſe vidij s' ſomiçhia Zarquee ghdijſſe ſpuuſtij jedan vellikij, i prij gardnij pauuk. tkojiſſe uprauuo upuutij k' ſveetogardnijm vuſtma, naſtojeçh vujt ſvakij puut, kad bij jih pſounijk ktijo otuorit, olli beſſidit. Tuute bijaaſſe Poglaviza Tomas Baan Oxfordenskij, tad vellikij Pijſſialaz Inghilteree, i vidij too prij ſtrahovitoo çuddo. Dalliſſe Aribiskup uſtaauſſi sa' ſuijm inijm prikaazaa puuku tuute skuppienomu ſétò ruuka oſvetitegliza Boxjaa bijaaſſe dillovala protijva nè doſtoojnomu krijuovirzu, tkoji ù taa iſtij çjas, jeer veçhjee çijnio bijaaſſe jednoga pauka, negh nè proçijnienuu put jagnza nè oſquarnienoga, iſpuvſtij duſſiu, i oſtavij ſuoje grijſnoo meeſſio, daga proxdree jedan oggagn gorij od pauuka.

Odkleeſſe vidij tkoliko taſſéto krijuovirzi govoree, da' rijçi poſveetienja nijſu bijſétree, i za' too pouoglno iznahodee tiſſuçhia razlikij tomaçenjaa, jeer tribujee ſaſtanit rijçi Pijſma s' obçhienijm çhjuutienjem, i iſtomaçijvanjem Zarquee, tkojaa jeſt praavaa, i nè varaujivaa uprava, tkojoomiſſe Pijſma imaduu tomaçit.

J dà ouoo ſvakdà by çhjuvtienje Zarquee, i iſtomaçyvanje Ss. Otaazaa, millijmiſſe oudij ù mallo iskaazatuam, izbrojiuſſi Pijſſiaauze duanaeſt parvyh Vykaa, immenujuuçhjih ſaamo nykoliko uzà ſvakij Vijk, i bilixeçh miſto, ghdy beſſidee.

U' parvyſſe Vyk poſtavjaa zà kolovodza Iſſukarſt Syn Boxji. Ju. 6. à posly gnjegga S. Mattij Apoſtol, i Evangeliſta pogl. 26. S. Marko Evangeliſta pogl. 14. S. Luka Evangeliſta pogl. 22. S. Pavaal Apoſtol, i Nauçitegl Narodaa, 1. Kor. 11. S. Andria Apoſt. ù Dill. gnjeg. Muçcen. S. Jakou ù gnieg. Litorg. S. Dionyx. Areop. Reed. Zarquen. pogl. 13. S. Ignaz. uçenijk. S. Juana Apoſtola piſt. Rijm. i Efex.

U' drugghij vijk S. Aleſſandro Pp. i Muççen. ù piſt. ſuijm Karſtian. S. Telesforo Pp. ù piſt. ſuijm Bisskup. S. Juſtin. Muçcen. prigovar. Antonin, Zeſſaru, S. Ireneo Bisk. Leona kgnig. protijv. krijvo-

Digitized by Google

vovirſtu pogl. 32. 34.

U' treçehjeemu Vijku Tertull. od Uskarſu. putti pogl. 8. S. Ponzian. Pp. i Muſcen. piſt. Felizu, Origen. ſvarh kgnig. Brooj. gouoren. 8. S. Ciprian. Biskup Kartag. i muçen. Korneliu PP. od dill. temegl. Karſta. S. Lourinaz Muççen. Djaak. S. Xiſta Pp. ù dill. Muççenſtua.

U' çetuartij Vijk, S. Silveſtro Pp. ù Nareedb. S. Makariu Patriark. Jeruzol. od poſvee razlik. 1. S. Alexa. Bisk. Aleſſandr. ù Sbab. Niſensk. od 318. Biskuupaa, razlik. 93. pogl. doojde k' ſveetomu. S. Atanaxio Bisk. ſvarh pogl. 5. i 10. Kor. i S. Illario Bisk. Potier. kgnig. 8. od Trooiſtua, S. Garguur Nazianz. pijſm. Biskupima, S. Baxil. Velik. govor. od karſtien. S. Ambrox. Bisk. Milan. i S. Zarquee Nauçitegl kgnig. 4. od Sakram. pogl. 4. S. Garguur Niſſen. govor. od Sakrament. Boxanſt. S. Jerol. Nauçitegl Zarquee Piſt. Xud. pijtan. 2. S. Ju. Grixoſt. Bisk. Zarigrad. govor, 2. ſvarh 2. Timotea, inà velle oſtaalyh Mijſtaa.

V. peetij Vijk S. Aguſt. Bisk. i Nauçitegl Zarq. piſt. 118. zboreen. 26. ſvarh Ju. i indij S. Ciril, Alexandr. s' inijm 200. Otzima ù Saab. Efex. S. Leon PP. Konſtantinu. S. Fulgenz. Bisk. Monimu.

V' ſeeſtij vijk S. Avito Biskup. Vien. kgnig. 5. od priſſaſt. Moora zarglen: S. Benedet. Oppat ù uprau. Sçijooza nà ſtollu, S. Garg. Tourſ. kgnig. 2. çuddes. S. Martina, Kaſſiodor. Oppat. ù. iſtomaçen. Pſal. 109.

U' ſeedmuij vijk S. Garguur Pp., i Nauçitegl Zarquee 4. razgouor. pogl. 48. S. Izidor. Bisk. Sivil. kgnig. od poçeetk. Offiz. pogl. 18. S. Garguur Patriark. Zarigradsk. sà 150. Otzima ù 6. Saab, prineſſ. ù razlik. 20. Pogl. Pop.

U' oſmy vijk, Poſct. Beda ù govor. dneva oſmin. Vodokarſt. S. Ju. Damask. kgnig. 4. karſtiansk. Vir. pogl. 14. S. Bonifaz. Bisk. Magonzkij od poſveet, razlik. 1. pogl. Suud, Pavaal Djaak ù xyvot. S. Garguura Vellikoga!.

V' deveetij vijk, Rabano Bisk. Magonzsk. od Tyl. i karu. Goſpodinovee, S. Nikola Pp. ù ſuojim piſt. Teofilat. ſvarh. pogl. 6. 8. Juana.

V' deſſeety Vijk, Rodolfo Floriazensk. ſvarh Djakodil. pogl. 14. S. Odon. 1. Oppat Kluniazensk. kgnig. od pridaavan. 1. pogl. 21. Stipaan Biskup Edunsk, kguixiz. od Sakramenta Otaara.

V' jedanaeeſtij vijk, S. Petar Damiano Bisk. Oſtiensk. i Kardinal od çuddes. gnieg. dobba, S. Anſel. Bisk. Kantuariensk. kgnig. od Otaajſtu. Zar. qu. protijv. Berengariu, Ruperto Oppat. kgnig. 5. od Boxanſt. Offiz. pogl. 15.

V' duanaeeſtij Vijk, Vgone S, Vittora kgnig. od kolud. Naredb. pogl. 50. Rikardo ſueetoga Vittora blax. Bernardu ſvarh onnogaa: *Izcyſtite ſtaaroo xitto ec.* S. Bernar. Oppat kçhjaravallenskij nà blaghdaan ſuijuuh ſueetijh govor. 1.

Evo tkolikij ſuidozzi, ſctò byſtro çineo vidit, tkojee çhjuutienje, i Virra bijaaſſe Zarquee obchienee ſuaghda ckolo praavoga, i iſtinitoga bytja Tijla karſtova ù Sakramentu. Oſtaviam inee Otze, i Nauçiteglje Vijkaa slijdeeçhijh, jeer jos i danaſnij daan imaamo Zarque, Suudove ſueetee, Otaare, ſctò pò vlaſtitomu bogogliubſtuu uçiniſſee, i sluuxiſſeejim zà S. Poſveetiliſtje Miſſee, i zà too nam druggoo nè tribujee zà poznat, ſctò onni virrovaliſu.

Dalli jeer mnogghij krijuovirzi, i nè virnyzi kakono Xudie hodee traaxeeçh zà ſctò, i kako karſt bij moggao uçinit jedan Sakramenat, ghdij podadde nam ſebbe zà gizbinu: *Nà ſkoji naaçin moxe ovij nama put ſvoju podat zà giſt?* Ju. 6. Ovijzijm potribbitoo jeſt odgovorit onnoo, ſctò Aguſtin Felizianu i *Ovoo Virra virrujee, razuum nek*

nè

nè iziskujee , dà olli nè naſſaſtoo çijnij nè virrovaujivoo olli naſſaſtoo nè virrujee jedynoo.

Upit. Jelli ikad Zarqua oſſuudila zahod protijunij?

Odgr. Jeſt dò iſto : Jeſt veçchjee od ſeeſt ſtoo godijſtaa , dà oſſuudij Berengaria iznaſlaza iſtooga krijuovirſtua , ſtò danaſnij daan daxee Kalviniſti , too jeſt, dà Eukariſtia ny jee, negh jedno zlamenje, i prilika Tijla karſtova. Naaj parvo oſſuudijga Saabor Verzellenskij pod Leonom IX. Dalli jeer poslij gnieggova odreçenja opeeta ù iſtoo krijuovirſtuo uppadde, opeetaga oſſuudij Saabor Tourskij, i duaa Rymskaa, parvij pod Nikolom II. à drugghij pud Eugoniom VII. ghdij pridobbiven ,poreçceſſe, i ſaxgaa ſvoja Pijſma , i uçinij ouoo iſpovijdanje ſvojee Virree , tkojee dokazujee Tomas Valdenskij ſnop. 2. od Sakrament. posl. 33. *Jaa Berengario ſarzem virruleem, i vuſtma iſpovijdam, daſſe kruh, i Vijno obratjena ù praavuu, i ulaſtituu , i oxijviteglizu put , i karu karſtovu, tkojaa liz bokka iſteçce , nè ſaamo pò zlamenju , dalli i ù vlaſtitoſti naravi , i iſtinee ſokka.*

Bij joſcteer ovaa iſtina iſtomaſenaa, i nareedienaa ù oſſam Saaborima Obçhienym, too jeſt ù Niçenskomu, I. i II. ù Rymskomu pod Nikolom II., ù Lateranenskomu pod Innozenziom III. i ù onnijm Vienee , koſtanzee , i Trenta .

SCTIJVEENJE XI.

Od çuddeeſſiaa za' potuardienje Sakramenta .

Upit. KTilo by znat, jelli Boogh kadgod çinio çuddeſſa zà potuardit praavoo, i iſtinitoo bytje karſta ù Sakramentu?

Odgr. Mnoggoſſe ouijzijh by mogglo iskuazat, dalli meju ouijzijm izabratçhju duaa, olli trij.

Parvoo Cuddo .

Jedna Gospoja Rymskaa (kakono pijſſiee pavaal Djaak ù xyuotu S. Gargura vellikooga, i poslij gniegga innij Pijſkaauzij doojde jednoos , kakono obiçaajnaa bijaaſſe, prijmit od ruukee Papinee Tylo Goſpodinouo . Tad kadiooj ſveetij podaavaſſe S. Oſtiu , govoreeth . *Tylo Goſpodina naſſega çuvaai duſſiu ſuoju* , poſcee onna ſmijhatſſe . Vzmaknuu udijgl Sueetij ruuku , çuddeeshſſe, i poloxij S. Oſtiu nà Otaar. Paak ſuarſſijuſſi Miſsu, upijtaa Goſpoju prijd ſvijm puukom , zà ſtò tad kad ktijaaſſe prijmit S. Tijlo, bijaafse jooj nà pameet pallo ſmyhatſſe? Ovaa budduuth zà nytkoliko urijmena muukle gouorila meju zubima , napokon izreçce: Jeer tij zvaaſse Tijlo karſtovo onnij kruh ſtoſam jaa iſtaa sloxila, i oudij donijla nà Otaar mojoom ruukom. Tadſse Sveetij Papà poſtavij nà mollituu sà ſuijm puukom zà tuu xennu nè virruujuuçhjuu, *i mallo* poslij uſtauſſiſse naajde, daſse Oſtià, ſtò nà Oraar bijaafse poloxio , ù put vidivu bijaaſsefse obraatila . Too oon uçinij, dà Goſpoja, i uas puuk agledaa; i od tadsse onna nauçij virrovat, à ouij uſtanovitiſse ù Yirri, tkojuu virrovaaſse: i opeetaſse sà ſvijma pouraztijuſſi nà mollituu , taaſse Sveetaa put opeeta ù parvoo bijtie kruha povraatij.

Cuddo II.

Dokazujee Anſilokio Biskup ù xijvotu Baxilia Vellikoga, dà Sueetij nà Vazma govoreeth Miſsu, s' Karſtianimaſse umyſſiaa nijkij Xudia poraad taſtobelnoſti zà vidit Poſveetiliſtie, ſtò Karſtiani prikazijvaauu. Kad bij vrijme od S. Priçeeſtienja , nazrij ù ruukam Sveetoga jeduo Diſteſze, tkojeeſse kakono pò ſebbi razdijlijvaſse, i uzmnaxaaſseſse kakoſse bij diſlio S. Kruh , i podaavao Viruijzima . Priſtuupij i oon , i uzee S. Priçeeſtienje, tkojeeſse ù çjas ù put obraatij , ſtò k' ſuojooj kuſchi odneſſe zà pokaazat xenni, povijdajuuçhjooj çuddo , ſtò ſvojim oçima bijaaſſe razgledao. S' utra daan

dooj-

doojdesse prikaazat Biskupu, i karstitse sà suoom obytilju.

Cuddo IV.

U' Afriki (kakono povijdaa Optato Millevitanskij) nahodiaauusse duaa opaakaa Biskupa Donatijstaa, Urbano Fermenskij, i Felize Idikrenskij obba nastoojnaa odvratjat puuk od sctovanja Prijsv. Sakramenta Eukaristiee, jeer nà occigleed suijuuh baazaauu S. Posveetilistje nà zemglju, daga pssi proxdruu. Dalli ò cuddo, nykad cuvenoo Pò praavomu Boxjeemu suudu pobisnijussi pssi, nè dotakaaussi S. Eukaristiu; naskoccisse svoje gospodaare, i kakono izdaainijke S. Tyla, zuubma, i nóktinajih razadrysstee.

Upit. Sctò suprotstaviajuu krijuovirzi istini ovogaa S. Sakramenta?

Odgr. Parvo, dà jest mucno virrovat, dà ù Eukaristij ostajuu oblyçjaa brez gnijova sokka. 2. Dà jedno Tylo takoo vellikoo, kakono Issukarstovo uzadarxij takoo mallo mista. 3. Dasse jedno saamoo tylo moxe naajt ù istoo vrijme nà tolikoo mjstaa. 4. Dà nij jee pristoojnoo, dasse put nè procijnienaa Issusa nassega spassiteglja podaa zà gizbinu stuorenju.

Nà parvoo oporistie odgovaaraa S. Agustin: *Evo kakovijm razlozenjima svè moyguchstuu Boxjeemu oparlosse jest gljudskoo molchaustuo, tkooga posjdujee zastitna.* I paak S. Bernardo: *Sctò veçchjee protijva razlogu, negh razlogh razlogom sillovatsse priprooje? I sctò veçchjee protijva Virri, negh krijt nè virrovat sctò nè moxes razlogom doseech?* Vidi jos sctosse jest reklo ù snop. 1. dijl. 1. pogl. 1. sctijven. 1.

Druggoo odgouaaram, i pytam krijuovirze; kako moxe jedan Angel byt vas ù jedan cjas? Kako Boogh svuud moxesse naajt? Kako dussa nahodisse svà pò svemuu tylu, i svà ù suakoomu dijlu istooga? I akomi odgovoree, dà nè znaduu, nijt mi razloga dat moggu; kakochieesse dakle usuudit znat Otaajstuo Eukaristiee? Reçchiehju s' sveetym Tomassom Aquinskim: *Prem chjuutienje dà nesstajee zà utuardit sarze pravoo, saamaa Virra zà dostijee, kadjee, ù virri onno zdravoo.*

Dalisse povraatimo odgovorit parvoomu oporistju jednoom prilisnostiu. Xenna Lotova, kad bixiaasse od uxganja Sodomee, i Gomoree, nettomsse nà zaad obazdrij, by obraatienaa ù jedan kijp solli. Tkò razgledasse jedan takij kijp, zriaasse priliku xennee Lothovee, i sà suijm tijm taa nè bijaasse gnjeggova xenna, dalli sool pod oblisçiem jednee xennee; i kakosse ù tomu obraatienju promijnij sookliznutra, i ostadde prilika izvanka, takoosse ù Otaajstuu Eukaristiee promijniujee iznutrenij sook kruuha ù Tilo Gospodinovo, à ostajee saamo izvanka prilika kruha, sctò prija bijaasse.

Druggoomu oporistiu ovakoo odgovaaram: karst ucij ù svoomu Evangeliu: *Laghjee jest da' Deva kroz supglinu ighlee proojdee, negh bogataz dà vujdee ù kraglieststuo Nebbeesstiaa.* Matt. 19. Dalli sà suijm tijm, dà Deva jest veçchiaa od Tijla karstova, à supglina ighlee magnjaa od jednee Ostiee i naaj magnjee, Boogh ucinit moxe, i çeesto çinij, dà jedan Bogataz vuidee ù kraglieststuo Nebbeskoo, i zà naslijdbu dà jedna Deva vuidee kroz supglinu ighlee, moçchiehie takoojeer, i to' laghjee ucinit, dà gnieggovo Tijlo stoji pod oblisçiem Kruha, i Vijna.

Treçchjee, kazujeesse bijsctro, dà moxe byt Otaajstuo S. Eukaristiee s' Otaajstuom Uputtienja, ghdij (kakonosse prij Ixaij vidij) jedna Diviza zaçee, i porodij; sctò' Kalvino sà suijm taaji, i nijsee istoom psostju, tkojogm nijsee S. Sakramenat Eukaristiee: dalli ako Boogh moxe ucinit, dà budduu ù istoomu mistu duaa Tijla, nà priliku onnoo B. Divizee, i karstovo, à zasctò neechje mosh ucinit, dasse istoo Tijlo Issukarstovo naajdee nà veçchjee mjstaa, i nà razlikijm Otaarima? Sù vissiee: Zà sctò' neechje mosh ucinit, da' svè Tylo Karstovo staddee ù jednu ma-

Digitized by Google

aluu Oſtiu. Dalli ako iſtina jeſt, da' moxe poſtavit mnoggaa Tijleſsa çijtaa ù jedno ſaamoo miſto, nij jee protijva razlogu, da' moxe ſtavit ù jedno iſtoo miſto, joſchcer dijle iſtooga Tijla na' priliku, ù jednu maaluu Oſtiu, dalli ù jedan brezdijlak. Ovee trij ſtuari jednaako hodee, i jednaakoſu maçnee, i ſuprotijunee naravi, iſchjuuchſe za' uçinitjih jedna krijpoſt, i mogguuchſtuo jednaakoo. Tolikoo jeſt muçnoo, da' jedno miſto zadarxee mnoggaa tijleſsa, tkoliko da' jedno ſaamoo tijlo oſtadee zadarxaanoo od mnogchijh mijſtaa.

Treçchjeemu oporiſtiu odgovaaram, daſse ſuemogguuchſtuo Boxjee nè imaa ſtijskat, kakonoçhju uçinit vidit ù slijdeçhijm ſuidoçbam.

1 Boogh na' taa naaçin ſtuorij duſſu nasu, da' prem da' jeſt jedinaa ù jedijnomu tijlu, nahodiſse dalli ſua' ù ruuki, ſva' ù nogghi, i ſva' ù tkoomuti draago dijlu iſtooga.

2. Kad jeſt tkogod çeddo od mallo daanaa, i nè vecchij od peedgnja, hodij paak raaſtruch, i dohodij duoſtruko vecchij, negh jeſt prija bijo, i akoga izmirrijs, zatechichjeſga vecchjee od duaa peedgnja. Duſſia nij jee oſtavila jur onnij parvij peedagn za' pooit ù drugchij, nijtſse jeſt moghla prunit, jer jeſt nè razdijlivaa.

3. Evo kakoſse lakko raſçijnjaa çetuartoo oporiſtie. Vellee krijuovirzi: Daſse nè priſtoji giſt put ſveetuu Iſukarſta. Odgovaaram: Taxaa bijla jeſt naredba, i zapovijd Boxjaa. Dalli Boogh iſcto nè zapovijdaa, ſcto' nij jee dobroo, prij poſcenoo, i razloxnoo. Rezzimi, mollijmte. Boogh iſtij tkoji jeſt na' tollkoo naaçinaa nè doſpiuenij doſtoolnij od çoviçanſtua karſtova, nè nahodijliſse barx ù ſvakooj gizbini, ù ſuakoomu pijtiu, ſcto' uzimaamo, dalli i ù ſuijm ſtuaarma, ſcto' odmetieçmo? Tkojuu posardu ikad prijmaa ſunze, tkoli ſuojim zrakam uhody ù ſvakoo miſto, i naaj ghniuuſnijee? Hoçchieliſse barx too, olli gniuggovi zraazi ikaako oſquarmit? U' çomuſse dakle moxe uvrijdit Tijlo karſtovo ù onnij iſtij çiat kadſse giide? Dijuſſi oon jedna duhoumaa gizbina duſſioo, tkojaaſſe jur nè promijnijujee ù naſsu put, kakonoſta luudo virrovali nykij krſtiovirai, dalli ſittij glaad duſſioo, i darijvaa doſpijtak ſuakooj xetji. Zà too obiçajan bijaaſſe reçh S. Aguſtin: *Tyſſe neeçbies promynie ù mnone, dullijaa ù tebbe.*

SCTIJVEENJE XV.

Od Priſoçhianſtuenoſti.

Upit. Scto razumyss zà Priſoçhianſtuenoſt?

Odgr. Priſoçhianſtuenoſt, od tkojeeſſe oudy beſſidij, nij jee druggoo, negh obraatienje, ſcloſſe çinij od ſuggaa ſokka Kruba, i Vyna ù ſook Tyla, i karui karſtovee ſctoſſe çiny pò poſveetienju.

Upit. Tkojeefu ryçi, tkoimſſe çinij ovaa Priſoçhiaſtuenoſt?

Odgr. Onnee iſtee, tkojim jur narekoh, daſſe çiny poſveetienje, too jeſt: *Ouoo jeſt Tylo moje: Ovaa jeſt Karui moja.*

Upit. Tkò imaa oblaaſt poſueetijvat?

Odgr. Saami Reedounyzi', reedienij, kakonoſſe priſtoji ù S. Zarqui Katoliçanskoj. Vidi ſctoçhiemo reçh od Sakramenta Reeda pogl. 8. Sctijuen. 2.

Upit. Nettom jeſt poſveetienoo Poſveetiliſtie, ollis Tyla karſtova, ſctoſſe nahodij?

Odgr. Nahodyſſe skuppa duſſia, i Boxanſtuo iſtooga Goſpodina naſſega Iſſukarſta nè ſaamo, dalli vas Iſſukarſt praavi Boogh, i praavij çovik, takij kakau ſiddij nà deſnuu Otza.

Upit. Posly Poſveetienja jelli jos pod oblyçiem kruha karu Goſpodina naſſega Iſſukarſta?

Odgr. Too jeſt od Virree: jeer tylo zijuoo, kakono jeſt Tijlo karſtovo, nè moxe byt brez karvi.

Upit. Tylo, Karu, Duſſia, i Boxanſtuo

ſtuo dohodeeli barx à ouij Sakramenat pò krijpoſti ovijzijh rijçijh: *Ovoo jeſt Tylo moje?*

Odgr. Nè: dalli pò krypoſti rijçijh, tkojimſſe poſveetiujee kruh, dohodij ſaamo Tylo, à pò rijçma, tkojimſſe poſveetiujee Vyno, dohodij ſaamo Karu. Suee inoo oudyſse nahodij pò *narauskomu ſadruuneniu:* jeerſu ovaa meju gnijma nè razdyliva. Ghdijgodſſe karſt nahodij, tuuteſſe nahodij kakono praavy çovik s' ſuojim tijlom, s' karviu, s' vudima, s' duſſiom, i napokoon tuutesse nahodij kakono praavij Boogh ſvemogguuchij s' duama Naravim meju ſobboom sluuçenym à jedijnſtuu ſobſtua.

Vpit. Zà ſtò vellijs, dà Tijlo karſtovo ſaamo dohodij ù Sakramenat pò krijpoſti poſveetienja kruha, à karu ſaamo pò krijpoſti poſveetienja C.jassee?

Odgr. Nè zà druggoo, negh dà ovaa duaa naaçina, olliti Forme Poſveetienja sù viſſiee nè zlamenujuu ù ſuojim govorima izuuſtienym; jeer ovee rijçir *Ovoo jeſt Tylo moje* sù viſſiee nè zlamenujuu barem izgovoriuo, negh Tylo. A ovee: *Ovaa jeſt karu moja*, nè zlamenujuu, negh Karu. Forme Sakramentaa imaduu tuu vlaſtitoſt çinit ſtò zlamenujuu, à nijſſta vecchjee Takoo darxee Bogoslouzi, tkoji uçee, dà poslij poſveetienja kruha dohodij pò krijpoſti Sakramenta ſaamo tylo pod oblijçjem kruha, à poslij poſveetienja C.jaſsee ſaamaa karu pod oblijçiem Vijna.

Dalli jeer ſuà inaa, ſtò priſtojee izuarſnoſti ſochjanjiuooj karſta Goſpodina naſsega, praavoga Bogga, i çovika, nè mogguuſse paak razluuçit, nij od Tijla, nij od Karvi, zà too iſtoo naslijdno uçcee, daſse oſtaaloo nahodij pò *narauskomu ſadruuzenju.*

Upit. Zà ſtoſse ù Eukariſtij razluuçenoo çinee duaa poſueetienja?

Odgr. Poraad duaa uzroka, jedan od tkojih odgovaaraa Sakramentu, à druggih Poſueetiliſtju. Bij naajparvo, ſtò tijçee Sakramenat, veoma priſtoojnoo, dà Sakramenat Eukariſtiee, ſtò naam imadiaaſse sluuxit zà hraanu duſſiee, buddee nareedien nà priliku pijtja, i gizbinee, ſtuaari obbe potribbitee zà uzdarxat tijleſnij xijvot. Druggoo, daſſe tò vecchjee buddee prikazijvat ù Poſueetiliſtiu S. Miſsee mukka Iſsuſsa naſega Odkupiteglja; ghdijſse razluçujee karu od tijla, i ſpominiaa kako izgovaramo ovee rijçi, ghdijſse poſuestjujee C.jaſsa, *Tkojaa zà vaas, i zà mnogghee izlyçhjeſſe ù odpuuſtianje grijhaa*, dà iedan Boogh uçinien çovik prolio jeſt Karu poraad gliubavi naſse. Nijſcta magnjee ſuijtounijzi zadovoglnij bijt imaduu priçeſtijuatſse pod jednijm oblijçiem, kakonochjemo nijzjee reçh ù ſtijuen. 23.

Upit. Jelli barx od Virree, dà ù ſuakoomu naaj magnjemu dijlçichju obbojeega oblilçja nà hodijſse iſtinito Tijlo karſta Goſpodina naſsega?

Odgr. Dò iſto. C.uuj kako odgovaraaj *S.* Aguſtin: *Svakij prymaa karſta Goſpodina: i ù ſvakoomu dylu vas jeſt, nyt pò ſuakoomu nà magnjee dohodii, dalli cylſſe pridaavaa ſuijmaa.* Iskaazan. od poſveet. razlik. 2. pogl. 1.

Sveſse ouoo jeſteer vaddij od Evangeliſtaa, nijt imaamo uirrouat, dà karſt poſveetij od jednoga dò jednoga ſvee dijle kruha ſuojoom ulaſtitom Formom rijçijh, dalli jednoom ſaamom, i iſtoom uas kruh, tkojiſse pripravio bijaaſe zà ſueetaa dillouanja, i daſse razdijlij ſuijm Apoſtolima: ſtoſse znaa, dà oon uçinij od C.jaſsee, kadizreçce: *Vzmite, i razdijlite meju vama.* Saab. Trent. Sid. 17. pogl. 3. pram ſuarsi., i Nareedb 3. Sid. 23.

Svee ouoo potuardij S. Tomas s'slijdeeçhijm rijçma: *Kad otaaiſtuo razlomyſſe, Nyſcta nemooj tij ſumgniti, Dalli dobro ſpomeeniſſe Nè puuſtiatſſe privariti, Jeer pod maruoom vas Boogh ſtoji Tkoliko ù ſuem, i naſtoji.*

Upit. Sook kruha nahodiliſse skuppa s' Tijlom Karſtovijm?

Odgr. Nè: jeerſse ſook kruha pò ſebbi obratjaa uas ù ſook Tijla karſtoua, ſétò nam jeſt prij dobro iſtomaçenoo ù ovooj rijçi, *Priſoçhianſtuenoſt.*

Upit. Sook Vijna nahodiliſse ù Cjaſſi s' ſoçhianſtuom karvi karſtovee?

Odgr. Pò nijedan naaçin, jeerſse pò krijpoſti poſueetienja ſua' jeſt obraatila ù karu karſtovu. Ouakoo jeſt bijlo ſuudienoo ù Saaborima obçhienijm Lateranenskomu, Florentinskomu, i Trentinskomu.

Vpit. Meju too i poslij poſveetienja druggoo nè vidijmo, nij okuſſiamo, nij tijçeemo, negh kruh, i Vijno.

Odgr. Sueetij Ambroxio razgovaarajuuçhſse ſuarh ovijzijh rijcijh Pſalmiſtee. *Svakaa, tkojaagod kzydde Goſpodin uçinij nà Nebbu, i nà zemgli*, vellij: Prem daſse vidij prilika, kruha, i Vijna, imaamo nijſéta magniee virrouat, da' jeſt, i daſse nahodij ù gnijma praavoo Tijlo, i karu karſtoua. Poraad ſéta' iſtaa Iſtina jednooç ovakoo progovorij ſuojim Vçenijzima: *Ovaa put moja jeſt zà Svyta xyvot*; a' put, od tkojee beſſidij, jeſt onnaa iſtaa, ſétoſse porodij od Mariee Divizee, ſétò tarpij na' krijxu, i ſétò paak tolikoom slavom uskarſnuu iz grebba. I za' too jeſt onnaa praauaa put naſsega ſpaſſiteglla, tkojaaſse prikazujee i danaſnij daan za' ſpaſsenje gliudskoo. Akojee uzimaamo ſuijm onnijm pripravam, ſétoſse iſçhjuu, onna çinij naas vrijdnee od xijvota vijçgnjeega: *kruh tkojiçhiu jaa podat, put moja jeſt za' Suijta xijvot.* Ju 6. Ovakoo govorij S. Nauçitegl na druggoomu miſtu: *Tij barx vellijs, mooj jeſt kruh obiçaainij*: *dalli kruh ovij jeſt kruh prija rijçijh Otaajſtuaa: nettom buddes priſtupilo poſveetienie, od kruhaſſe çinij put karſtova.* Kgnig. 14. od Sakram. pogl. 4. dokaazan. od Iſpouijd. razlik.

A' S, Aguſtin: *Vijrno iſpovijdamo, da prija poſveetienja kruh jeſt, i vijno, ſétò narau sloxij, a' poslij poſveetienja put karſtova, i karu, ſétà blagoslow poſveetij.* pogl. 2. Vid. S. Ju. Damas. kgnig. 4. od Vir. Katoli. pogl. 14.

Prem da' ù ouomnn Sakramentu naſsa çhjuutienja inoo nè zriuu, negh kruh i Vijno, too nam za' çuddo nè buddi: jeer ſétoſse okuſſiaa, ſétoſse vidij, i ſétò jeſt ogleed inijh çhiutienjaa, nij jee jur ſook, dalli ſaamij dogadiaaji. Odklee dohodij, da' ù Sakramentu nè ukuſſiaamo, negh oblijçja kruha, i Vijna: jeer tee ſtuàari, ſétoſu vlaſtitee tijlu, i karvi karſta Goſpodina naſsega, nahodeeçhſse tuute brez gnijova razlaziſtia narauskoga, i brez gnijovi ogleeda, nè mogguu nijkaako gannut çhiuutienja, nij dillovat iſéta na' izvanka.

Vpit. Za' tkoji uzrok dakle, i poslij poſueetienja zoves Eukariſtiu *kruh?*

Odgr. Sveetij Matt. 16. S. Mark. 14. S. Luk. 22. S. Ju. 6. Sveetij Otzi, i ſaabori zgoor reçcenij oçcito, i bijſétro uçcee Priſoçhjanſtuenoſt. *Suarh naaçina* gouorenja, od tkoogami miçcees ſumgniu, jurſamſse iſtomaçio, da' jeſt jedan obiçaaj prij daunienij S. Pijſma podaavat nijkijm ſtuaarma onnoo iſtoo imme, tkojim priliçee ec.

Vpit. Biliximi, ghdil Zarqua jeſt oſſuudila krijuovirſtuo Lutera, tkoji uççij, daſse ù Sakramentu nahodi kruh skuppa s' Tijlom Karſtovijm.

Odgr. Vidi Saabor Trentinskij Sid. 3. Vprau. 2. *Akò bij tko rekao, da' ù Prijſv. Eukariſtiee Sakramentu oſtajee ſook kruha, i Vijna s' Tijlom, i karviju Goſpodina naſſega Iſſukarſta, i buddee taajao, da' onnoo çudnovateo, i jedijnoo obraatienje ſvega ſoka kruka ù put, i ſvega ſoka vina ù karu, oſtajuuçh ſamo dosadiai i obliçja kruka i vina, tkojebo obraatienie katoliçanskaa zarqua prijkladno Priſoçhjanſtuenoſt zove*, Prokleſtuo buddi.

SCTIJVEENJE XIII.

Od klagnianja.

Upit. Jeſmoli duuxnij çinit klagnianje Latriee S. Sakramentu Eukariſtiee?

Odgr Jeſmo: Akò jeſt od Virree, kakoſmo çinili vidit, daſse Issukarſt praavij Boogh, i praavij sovik tuute nahodij,

Digitized by Google

hodij, prij pravednoo jeſt, damu podaauamo tuu çjaaſt, hoçchju reçh, klagnianje Latriee, ſctoſse priſtoji ſaamomu *Boggu Stuoriteglju* Nebba, i zemglјee. Vid. Saab. Trent. *Sid.* 13. pog. 5. Vprau. 6.

Upit. Kakoſse çinij too klagnianje?

Odgr. Nijze prilegaauſſi k' zemgli, buubajuuçhſse ù parſſi, prighignſuuçh nijzko glaavu ec.

Upit. Jeſmoli darxaanij ſuakda, i ſuakdi podaavat bilighe togaa klagnjanje prijd Prijſueetym Sakramentom?

Odgr. Jesmo. Imaamo izgleed od iſtijh xijuijnaa nè razloxitijh. Dovedoſſee k' S. Frani Glavaaru Reeda magnjee Bratjee, jednu Oouzu, i poraad gliubavi, ſctò nossaasse pravednoſti, i priproſtnoſti, dobrij ſluuga Boxji, od kad dò kad napominjaaſse jooj, dà ſtoji pomgniuaa na' faale ſctosse Boggu zadaavaauu, i dasse pazij, da' joojjedan koludar nè uçinij tkojeegod zloo. Oouza nè ſaamo ſlutsaaſse suit Sueetoga, dalli zaçuuſſi Reedounijke pijuajuuçhjee ù kooru, i uſsaauſſi ù Zarquu kad bij tkojigod Miſnijk uzduizao S. Oſtiu, kleknula bij na' zemglju, koreeçh nè bogoſctounee od gnijoua nè bogogliubſtua, i uslabadiajuuçh bogogliubnee na' poſctovanje prij S. Sakramenta. S. Bonav. ù gnieg. xijv. pogl. 8. §. 7.

Juan Egidio, tkoji umrij, godiſta 1506. ù ſuojim nykim kgniggam, nazvaanijm *Liſtue Nebbeskee*, ovakoo beſſidij: *I ſtuorenja nè razloxnaa naas uçtee, dà jeſt ù Sakramentu Tylo karſtovo. Nykij Reedounijk noſſeegh jednoog Nemochniku S. Priçeeſtienje, pò nè ſtriçhi padde, i izgubbij s' ſuudom S. Oſtiu. Poslij togaa ſctò paak bij. Dolettij jednoo jatto nè izbrojenoo pçellaa, tkojeè çudnovatijm dilloranjem sloxiſſee nà poſctenje ſvooga ſtuoriteglja jedan maalij ſtatoor. Tkojee çuddo razznaauſſi Reedounijk, s' Proçeſſionom ſamoſſe upuutij, i uzimaauſſi Sveetij ſuud s' Poſueetili-ſtjem, povraatij obbe prij poſctene Zarqui.*

Upit. Poklanianje tkojeeſſe obiçaaino çinij S: Sakramentu, nè bylli bylo zà doſti, daſſe çinij nà tkojimugod naaçin?

Odgr. Pò nijedan naaçin. Jurſſe od zsoor jeſt nareklo, dà poſctenje, poklagnianje, i çjaaſt, ſctò duuxnij jeſmo podaavat S. Sakramentu Otaara, byvat nè imaa jednaakoo Virri, tkojuu imaamo od iſtooga; dalli jeer naas Virra uçcij, dà Boogh jeſt tuute, dakle çinit imaamo Sakramentu onnoo poſctenie, onnoo poklagnianje, onnuu çjaaſt, i poſſtenje, ſvè vlaſtito kakonoſmo duuxnij Boggu.

Upit. Uçinyli Boogh vidit tkojimgod çuddom, damu jeſt millaa çjaaſt, i poſctenje, ſctoſſe çinij Sakramentu Eukariſtiee?

Odgr. Tooçhjes razvidit pò slydeeçhiemu dogadiaaju. Rodolfo Kneez Asburgenskij, budduuçh iziſsao uxijvat razblude Lova, tuutegà zateçce vellikij dax, od tkooga hyteeçhſſe uxlonnit, ſusritte jednoga Reedounijka, tkooga pijtajuuçh, kamo hodiaaſſe pò takoomu karſnomu vrijmenu? Odgovorijmu: Noſſijm jednomu texaaku teesko nemoçhnomu S. Eukariſtiu zà poputbinu. Too çuuvſſi Rodolfo, udijgl s'kognja ſiahaa, i kleknuuvſſi poklonijſſe S. Sacramentu, i uçinij uziahat Reedounijka, tkooga ſvè piſſizee nasliidovaa dò kuçchjee nemoçhnijka, à odtlee dò Zarquee s' çuddom togaa dobrooga Zarquenijka, tkojisse nè ſuſtaviaaſse faalit izgleed, bogogljubſtuo, i ugliudnoſt togaa Goſpodiſichja. Dò mallo danaa poojde pohodit Rodolfo ù nijkooj puuſtigni Elveziee jednu xennu, tkojaa xijviaaſse ù vellikooj ſueetigni; Kad k' gniooj uhodiaaſse zà pozdravitjee, taa, kakono prorokujuuçh obraatiuſſiſse, ovakoo poçeemu beſſidit: Znaaj, dà poraad poſctenja, ſctoſſi uçinio S. Sakramentu, i gnieggovu Reedou-

eduamiſku, Boogh ti pripravio jeſt jedno obilatoo uzdarje, nè ſaamo tebbi, dalli i ſvemuu tuoomu Kolinu. I pravo dò deſset godijſtaa, kakonomu ovaa bijaaſse rekla, bij Rodolfo odabraan zà Zeſsara Rijmskoga, doiſtinijuſſiſse ù toomu kneezu onnoo reçcenje, ſtò Iſtina izuuſtij: *Ako tkò menne buddee poſluuxit, poſtovatçhioga Otza mooj.* I onnoo druggoo z. Kraagl. 2. *Tkogod buddee poſtovat menne, poſtovatçhjuga; a' tkoji pogardiujnu menne byçhice nè plemmenitij.*

Tolikoo bijaaſse bogogliubſtuo, ſtò imadiaaſse S. Sakramentu nijkij Goſpodiſich Franzeskij, dà nè ſaamo ù Zarqui, dalli i puutem, kad bijga noſ. ſilli nad nè moçhnijke, kleknuuvſſi prij poſtenomuſse klagnjaaſse. Povratiajuçhſse jednooç k' graadu, i jahajuuçh sa ſtraanee, ghdij bijaaſse vellikij kaal, ù iſtoosſe vrijme dogodil, dà prohodiaaſse Iſukarſt Goſpodin nas ù Sakramentu. Nà parvij ogleed oſtadde mallo zamijslien, i odluçujuuch ù ſebbi, ſtò imadiaaſse çinit, vellioaſſe: Ako s' kognja ſaajdees, uppaſtçhies ù ovij kaal, i ogaditçhjes odijçhju plemmenituu, tkojoomſſi odijven, ollis ſtoghietiſse na' ruugat, tko tè buddee vidio: dalli ako nè ſaajdees, imatçhies ſvojer grijzgniu ù duſſi, daſſi povargao obiçaaj tolikoo ſveetij; ſtò' bij? Pridobbij bogogliubſtuo ſvakij opaaz, i ſiahaauſſi, klekuuu ù kaal, i primijuſſi ruuke, poklonijſse Tijlu prijſveetomu Iſuusa. Oh! tkolikoſſi çudnovatoo ù tuojim daarima, takoo ſaddaenijm, kako doſsaſtijm ſveemogguuçhſtuo Boxiee. Uſtaddeſse poslij togga na' nogghe ponijznij klagnjavaz, i vidiſsega odijlitſse brez ikakuee ſquarnee na' gnieggovooj odijçhi

Upit. Za' ſtò' ikad krijoovirzi okrijujivajuu nans od kijpoxlagnianja poraad poſtenja, ſtò' noſſimo ſveetooj Eukariſtij?

Odgr. Jer nè virrujuu, da' Tijlo karſtavo iſtinito jeſt ù Sakramentu.

Upit. Çimeſli teeskuu pogardù Boxgu, tkoji neçhjee, i taajee, daſse ſtujee S. Sakramenat?

Odgr. Dò' iſto. Prinijtçhju jedan izgleed od pedipſſia, ſtò' kadgod podadde ovakovijm opaçinam.

Godiſta 1561, na' 8. Traugnja ù Banovini Gheldriee noſsetçh zoroom jedan Kuraat S. Sakramenat nykooj xenni nè moçhnooj, jedan od duajuuh Mladijçhjaa, tkoji ſtaanu nà vraatym jednee Goſtionizee, okladdijuſſiſſe tkò bij prija proguzzao jedno laaje, dokleeſſe by priblijzjao taa Reedpunijk, obraatijuſſiſſe k' druugu reçcemu ovee rijzi. Jaa dò iſto neçhju tolikuu mukku imat proguzzat moje jaaje tkolikaaçhje byt onnee xennee, prijmajuuch gnieezina maloga Bogga, tkooga zà naruugatſſe takoo immenovaaſſe. Dalli ſtoſſe dogodil? Pò Boxjeemu dopuuſtianiu jaajemuſſe ſuſtavij ù garlu, i tkolikogod naſtojaa dolli potiratga: nijkaako bij vriidan, takoo dà paauſſi nà tleh, i uzarnijuſſi kakono ughlsen ù obrazu, treepeçeh poraad bolli, izriggaa opaakuu duſſiu, i oçhjuutij nà svoju ſramotu tkoliko vellikij, à nè maalij Boogh bijaaſſe omnij, od tkogaſſe prijhuudij krijuoviraz takoo ſveetogardno natuugaa.

SCTIJVEENJE XIV.

Od prikaazyvanja S. Eukariſtiee.

Upit. SCtò nam oſtajee reçh od S. Eukariſtiie?

Odgr. Dà taa jeſt nè ſaamo jedan Sakramenat, tkoji uzdarxij blaaga nè prizarpnaaa ſvijuuh milloſtiuuh, dalli ù viſſiee jedno Poſvetiliſtie nè karvavoo Novooga zakona, tkojeſſe prikazujee, i dillujee ù S. Miſſi.

Upit. Kadſſe govorij S. Miſſa, prikazujeemoli Boggu jedno Poſuuetiliſtje?

Odgr. Dò iſto: dalli poraad togaa obchjeno zovemoga S. Sakramenat Miſſee: ovakoo tomaſij S. Saab. Trent. ſab

22.

22. pogl. 1. Uprav. 2.

Upit. U' ekomuuſſe dijlu Miſſee prikazujee Poſveetiliſtie Eukariſtiee.

Odgr. V' poſveetienju.

Upit. Tkojuu razlikoſt ſinijs meju Sakramentom, i Poſveetiliſtjem?

Odgr. Parvo. Sakramenat by nareedien zà poſveetit ſtuorenje; i zà too Sakramenat odgovaaraa çoviku, à Poſveetiliſtje Boggu. Druggoo, Sakramenat nè pruddij, negh onnomuu, tkojiga prijmaa onnyzijm dobrijm pripravam, tkoieeſſe iſchjuu. Poſveetiliſtie dalli jeſt prudnoo ſvemuu ſuijtu, dobrijm, i zlijm, xyvijm, i martuijm, iſtom dà nyſu primiſnuli à grijhu ſmartnomu: jeer prem, kakoſu naſſa obetanja, upraunò nè by nareedien zà opraudat ſtuorenje, dalli zà podat çiaaſt Boggu, sà ſuijm tilm prijvelle pomaagaa çovika zà poſveetitiſſe, ù tkoliko tiſſij Boxjuu oſvetu s' ſlaſtiu, i molbam, ſchomuſſe pridaavajuu; i pò tomuuſſe razlogu iſpraaſſiaa milloſardje, Pokora, i odpuuſtianje grijhaa, zà tkojeeſſe prikazujee.

Upit. Sveetaa Eukariſtia dohraanienaa ù S. Suudu, jelli barx Sakramenat, olli Poſveetiliſtje?

Odgr. Nettomſſe uçinij poſveetienje jeſt Sakramenat. Poſveetiliſtje nè çinijſſe negh ù iſtoomu prikaazanju Tijla nè proçijnienoga, i karvi Karſta Goſpodina naſſega, kad Reedounijk izreçee rijèi odreedienee zà poveetienie kruha, i Vijna.

Upit. Zà tkoliko vrijmena jeſt Sakramenat pod oblijçjim kruha, i Vijna?

Odgr. Zà tolikoo, doklee iſtaa oblijçia ſtojee, i jeſtu.

Upit. Moxeliſſe Poſveetiliſtie prikazat tkojeemu ſveetomu, olli ſtuorenju?

Odgr. Nè, dalli ſaamomu Boggu, ſtuoritegliu ſveggaa, i Vlaadauzu. Poraad çessaa ebiçajala jeſt Zarqua govorit' Miſſe nà uſpomenu, i poſchtenje ſveetijh, prikazijvajuuch nè jur ghijma Poſveetiliſtje, dalli ſaamomu Boggu Troojnomu, i jedijnomu, tkoji jeſt krunna ſvijuuh ſveetijh. Vid. S. Aguſt kgnig. 1. od graad. pogl. 27. kgnig. 20. protijva Fauſtu pogl. 21. i ſaab. Trent. sid. 22. pogl. 3. Uprav. 5.

Upit. Posveetiliſtie, schò prikaazaa Karſt Goſpodin nas nà darvu krijxa, jelli iſtoo, ſchtosse prikazujee od Reedounykaa ù S. Miſſi?

Odgr. Dò iſto: Jur kad s' obbe ſtraane jeſt iſtoo Poſveetiliſtie, too jeſt, iſtij Karſt Goſpodin nas, tkoji pokleeſse prikaazaa ſaamo jednoçproliſtjem ſvojee nè proçijnienee karvi nà krijxu, i ſadsse prikazujee pò ruukama gnjeggovijh Reedounijkaa s' naaçinom ſaamo razliçitim Poſveetiliſtia. Rekoh dobro, pò ruukama gnjeggovijh Reedounijkaa: jeer bijuſſi omni, tkoji govoree Poſveetiliſtie S. Misse, prikazijvajuu Iſukarſta, ſchò jeſt Reedounyk poglauitij. Schtoſse moxe lakko razvidit ù izgovaranju, ſchtosse çinij od posveetienja, ghdij Reedounijzi nè vellee: *Ovoo jeſt Tylo Goſpodina naſſega Iſſukarſta*, dalli, *Ovoo jeſt Tylo moje*. Saab. Trent. sid. 22. pogl. 9.

Upit. Gouoreech tolikee miſſe, çinijliſſe pogarda poſveetiliſtju Krijxa?

Odgr. Pò nijedan naaçin; dalli od prikaazanja nè karvavoga S. Missee dohodijmo bijvat dylnijzi od vellizijh dobaaraa i ploodaa, ſchtoſse uçinij s' prolijtiem tolikee karvi, i namynienaa jeſsu ſvakoomu osobbito zà odpuuſtianje grijhaa, ſchtò nam Issukarſt doteçce nà Otaaru Krijxa: *Jedyno za' too na' odryſſienie naſſe prikaazanaa ſuzamu, i dobroſtivoſtiu pameeti ſveetroga otaara narvna pomnagaa ec.* S. Garg. govor. 37. Evang. Nadoſtavi joſcteer dà Karſt izgovorivo zapouidij Reedounizima, dà too çinee ù gnieggovo uſpomenuutie ovijzijm rijèma: *Ovoo çinite ù moje uſpomenutje.*

Upit. Miſsa, tkojuu reçcee jedan huudii Reedounijk, hocchieli tolikoo prudnaa bijt, kako onnaa, tkojuu izreçcee do-

Digitized by Google

dobrij Reedounijk?

Odgr. Hoſchje dò iſto. Poſueetiliſtie vazda jeſt Boggu prijmienoo, nè magnjee od ſtuaari prikaazanee, kako od prikazujuuçhjega, tkoji kakono Reedounijk dillujee ſétò Karſta priſtoji, i Zarquu, ſétò obboje. Boogh prijmaa; i kakono daauno pò vuſtijm Malakiee Gospodin reçce, prikaazanje, tkojeesse çinij ù S. Miſſi, jeſt ſvè lijpoo, i çijſtoo, takoo dà nij zloſchja, nij nè doſtoojnoſt prikazujuuçhijh prinijt moxe iſednuu squarnu. ſaab. Trent. ſid. 22. pogl. 2.

Upit. Imaasli priliku ovomuu priklonituu.

Odgr. Povijdaa Tomas Kempis ù xyvotu Enrika Bruta, dà bijaaſse ù Frixij nijkij Reedounyk nè ſaalivoga xijvotu arghjavoga Roda; i malle vrijdnoſti poraad umynja. Jednooſ hodeeçh ù Zarqu zà reçh S. Miſsu, priſpij tad nijkaa vellikaa Goſpoja, tkojaa poznaavajuuçh gnieggovu mallu vrijdnoſt, poſçee ù ſebbi od gniegga ovakoo ſynit, i marmgnjat: ſétoçhjes ikad ty uçinit hè ſvijſtgniaaçe izvitrenij? Kako moxes, ò nè doſtooiniçe, dillovat jedan Sakramenat tolikoo vellikij? Takoo onna mìsleeçh ù ſebbi, priſtuupijuaa Reedounyk k' Otaaru, i nettom doojde uzduizat S. Tylo, daſse prikaazaa oççima Goſpojee Issukarſtova Prilika. Poslij Missee poojde k' druggoomu Reedounyku, i iskaazaamù too vidijnje, i zluu mijſal, ſétò bijaasse imala, kajuuçhsse, od togaa Reedounijka. Odgovorij jooj: Zaſaali Boggu, tkojiſse uçinij pomguiu od tuooga ſpassenja. Pazisse ù naprijdak zlo nè çijnit od ſluugaa S. Otaara, i nauçisse virrovat, dà poslij poſveetienia jeſt iſtinito ù Poſveetiliſtiu Issukarſt, prem dà Zarquenijk nij jee onnogaa izgleeda, i çijſtoçhjee xijvota, kakono bij priſtojalo dà buddee.

Upit. Kako Poſveetiliſtie krijxa jeſt razlikoo od Poſveetiliſtja Missee tkoliko ù porodu?

Odgr. U' ovoomu naviaſtito, dà Poſveetiliſtie S. Missee uzimaa ſvuu ſuoju ſnaagu, i krijpoſt izvarſſituu od Poſueetiliſtia krijxa. 2. Jeer Poſveetiliſtie krijxa jeſt uzrok obçhienij od ſueggaa nassega opraudanja, i od ſvee Milloſti, nè budduuçh takoo onnoo Missee, prijmajuuçh mij mnoggaa inaa dobroçinſtua inaako brez ovogaa Poſveetiliſtja. 3. Jeer Poſueetiliſtie karvi udilloua nasse ſpassenje na' naaçin zadovogliſtua, i iſplaatianja zadouoglnoga za odpuuſtianje naſſijh grijhaa, i za' isproſſit milloſt, slavu, i ſuaa inaa dobroçinſtua, ſétò' ighda Boogh podadde gliudma; takoo da' tja do' sad Poſueetiliſtie poraad ouogaa razloga nij jee nijkad bijlo namynienoo nijednomu çegliadetu ossobbito; dalli karſt Goſpodin nas namijnij, nijſćto za' suoja dilla, kad zazuaa Apoſtole, i oproſtijim gnijoue krijuine, a' nijſćto kadga oſtavij ù ruuzi Boxjeega prouidianja, tkojee dijlij suoiee milloſti, kakomuſse millij, dalli s'opaazom uazda Poſveetiliſtia; a' nijſćto za' nassa dilla, uçinienaa ù ſtaanju milloſti, dasse uçinijmo doſtooinij milloſti, i slauer. Nijſćta magnie, jeer nassa dilla imaduu magniee krijpoſti, i jessu joſćteer uelle kraat muçnaa: Boxjaa dobrota, tkojaa ktijaasse naas pomoçh obijlnijm, i vlaſtitijm naaçinima, nareedij drugghee naaçine veoma: izvarsnee za' doteçh nassu suarhu, too jeſt, S. Sakramente, i Poſueetiliſtie nè karuaavoo, po tkojim iznoua nij jee iſćto namijnienoo, dalli ſaamo ſvè, ſćto dotekosmo od karuaauoga Poſueetiliſtia krijxa. 4. Jeer porod bijtnij, Poſueetiliſtia karvaauoga, too jeſt, çijna nassega Odkupienja jeſt nè doſpiuenaa, i brez ſùarhee; za' too prem da' gliudskij grijſſi bijli bij brez broja, da' budduu inſćteer vriidnij jednee milloſti nè izbrojnee, takaa çijna bijla bij veçchiee negha za' doſti; dalli ù tkoliko Poſueetiliſtiu Misse, prem da' po' ſebbi iſtoomu poraad ſtuaari prikaazanee, i poglavito-

Digitized by Google

ga Prikazijuanza jeſt od jednee çijnee brez ſvarhee, jeſt sa' suijm tijm umejaaſſienoo ù ſvojim porodima. *Boogh poſtavij nijkuu upravu, i mirru za'dazijuat onnijzijm, za' tkojeesse buddee prikazijuat ouoo S. Poſueetilistie. 5. Poſueetiliſtje Krijxa jednooç ſaamo prikaazano, by ueçchjee negh za' doſti za' iſproſſit nam ſuakoo veçhiee dobroo, ſtuaar tolikoo ueçchjaa, da' gnjeezin porod jeſt ſa' suijm nè doſpiuenij, i nè umejaaſſienij. Dalli ù tkoliko Poſueetiliſtiu nè karuaauomu, triboualo jeſt, dasse prikaaxee velle, i uelle kraat, jur kad budduuçh onnoo umejaaſſienoo ù ſuojim porodima, nij jee moghlo po' sebbi bijt za' doſti za' prijmit ſvee: Dalli po' poſueetienju nè karuaauomu prijmaamo od Bogga ſuè milloſti, i daare od tkojih naas uçinij urijdnee, i doſtoojnee mukka, i ſmart karſta naſsega Odkupiteglia.*

Upit. Kako razumijs ſvè too?

Odgr. Cuuj kako razumij Zarqua Sveetaa: *Uçcij S. Saabor, dà Poſveetiliſtie ovoe iſtinito jeſt, milloſardjiveo, pò tkoomuv iſtoomu çinyſſe, dà ako praavijm Sarzem, i praavom virrom, ſtraahom, i çiaſtiu skruuſſeny, i pokorenij k' Boggu priſtuupimo, milloſardie doteçemo, i miloſt naajdemo ù pomoçhi priatnooj. Jeer prikaazanjem ovoga ſmillien Goſpodin, milloſt, i daar pokoree dopuuſtiajuuçh, opaçine, i grijhe, jos vellikee, odpuuſtiaa.*

Upit, Jelli ikad Boogh tkogaagod pomogao Virnyka tkojimgod çuddom zà S. Poſveetiliſtje Miſſee?

Odgr. Jeſt. Od nykoogaſſe vrijdnoga çovika povijdaa, dà pò neſriçhi budduuçh upao ù ruuke svojih nè priateegliaa, nà dalekko odveden by ù ſuxagnſtuo, ghdij zà duggoe ſtaa, dà xemnamu ikakau glaas od gniegga nè imadde, i çijneeçh, dà umro bijaaſſe, ſuakuu Nediliu çigniaaſſemu reçh jednu Miſſu zà duſſiu. Svakda, kad byſſe govorila Missa, çujaaſſe oon, dà bijmuſſe Verughe raſtuorile. Oslobbodijuſſiſſe paak od ſuxagnſtua, i doſſaauſſi ù svoju Otazbinu, iskazujuuçh xeani çudnij dogadiaaj, ovaa promijslijuſſisse ſvarh daanaa, i vrijmeenaa, kadſſe velliaasse, damusse verughe raſtuoraanu, lakkoſse domijslij, dasse too tad zgadiaaſſe, kadſſe zà gniegga Missa govoraasse. Veliij S. Garguur govor. 37. *Pò ovomuu, bratjo prijdraagaa, ſkolikuuçhje ſnaagu imat Poſveetiliſtie, ſctò prikazujeemo, zà raſtarghnut ù vama zançize duſſice, kad od druggooga prikaazanoo moue raſtuorit onuee verughe, ſkojim drugghij veezan bijaaſſe.* Drugguu priliku naaitçhies ù S. Aguſtinu kgnig. 22. pogl. 8.

Vpit. Poſveetiliſtie Miſſee jelli jos prudnoo duſſiam primijnuutijh?

Odgr. Jeſt: nyt innako naas uçcij virrovat S. Maajka Zarqua. Vid. Saab. Trent. Sid. 22. pogl. 2: Uprau. 3., S. Aguſtin. kgnig. Iſpovijd. pogl. 12. 13.

Vpit. Poſvidoçimi too tkojimgod dogadiajem:

Odgr. Sctijeesse od nykooga Reedounijka, dà nahodeeçhsse ù jednomu graadu, ghdijsse Litti çhiuutiaasse vellikaa vruuçhina, obiçajan bijaàſse jednooç nà daan razhlaaditſſe ù kuupaliſtiu, ghdij budduuçh jednooç poſsao zà okuupatsse, ſusritte jednoga nè znanoga çovika, tkojiga tuute sà ſuijm prijlijpo posluuxij ù ſvè, i pò ſuè. Too by zà velle kraat, sctoga uçinij ſtaat zamijslienoga, i pomgnivoga nà tkoji naaçin moggasse ugledatga, i çijm takoo gliubeznivu sluuxbu nadaarit, zà ubighnut nè harnoſt. Vzimaauſſi dakle ſobboom duaa kruha blagoslovienaa, i upuutijuſſiſſe k' kuupaliſtiu, ponessemuiih, i mollijga, dà by prijmio takovij daar; dalli ſvarh togaa oon tuxeeçhſſe, odgovorijmu: Zà sctomi donoſſijs takovee daare? Taa kruh jeſt kruh ſveetij, i menni jeſt zabraanienoo giſtga, Kakovame vijdijs, çovikſam, tkojiſam bijo vellik nà Svijtu, i poslij mojee ſmarti oſſuudienſam bijo tarpit ù ovijzijm voddam: akoçhjeſmi uçinit tko-

tkojeegod dobroo, prikaaxi Boggu taa kruh zà oblaxſſianje duſſice mojee, i kadſſe povraatys, i naajtmę nè budees, znaaj, dà tè jeſt Boogh tad usliſſao; i too izrekaaussi, izmijsliſsę. Meju too odijlijuſſisse Reedounyk, poslij kad zà ossam daanaa, nè priſtadde Boggu priporuuçijvat tuu duſſi plaçcom, i molbami S. Posueetiliſtja, povraatiſsę k' kuupaliſtiu, dalliga veçh nè naajde. S. Garg. kgnig. 4. razgovor. pogl. 57.

Upit. Zà ſtosse ovoo S. Poſveetiliſtje zove Miſſa?

Odgr. Ovaa riiç *Miſſa* uzimaa ſvooj iſtook od *Poslanja*, olliti *Pokliſſaara*, i izhodij od rijsi *poslat*. Evo razlogh, zà tkojiſsę takoo zove. Parvo: jeerſse ù ouomuu Poſveetiliſtju ſagljee kakono jedan Pokliſsar k' Boggu, zà s' gnijm zborit od poſſiaalaa xyuijh, i martuijh. U' paruooj Miſſi, ſtò karſt reçce, by skuppa Poklissaar, i Prikazaliſtie: Nà Otaaru ù iſtinu jeſt Poklissaar, dalli poraad posrijdnijſtua Reedounijka, prikaazanje mallo nè vazda çinij pò ſebbi iſtoomu,

2. Jeersse ù ovomuu Poſveetiliſtju prikazujee kako *Boogh* poslaa *Sijna* ſuooga nà *Svijt* zà naſsega Odkuupiteglja,

3. Jeer S. Poſveetiiiſtje jeſt prikaazanoo, i kakono k' Boggu poslaanoo pò Reedounyku s' mnozijm mollituam. Vid. Vgon. S. Vittor. kgnig. od Sakram. dijl. 8. pogl. 25.

4. Jeersu Angeli s' Nebba poslaanij nà zemglju zà ſtovat too S. Poſveetiliſtie, tkojee i onni Boggu prikazyvajuu, kakono vellee Nauçitegli od ossud. 4. razlik. 13. S. Tom. 3. dijl. pijtan, 83. çlaan. 4.

5. Jeer poslij Posveetiliſtia saglieese puuk k' kuçchi, kad Reedounyk, olli Djaak izreçcee: *Iddte, Miſſa jeſt*, ſtò jeſt tkoliko reçh: Pooidite, jeersse jeſt Posveetiliſtie dovarſhilo. Takoo Ixidor. Kgn.g 6. Origen. Raban. kgnig. 1. pogl. 32. od Narozd. Zaquesnyk.

Upit. Ouaa riiç *Miſſa* jellisse iz nova iznasla?

Odgr. Nè: jeer jeſt prij daunienaa, od tkojeeſse sluuxissee Ss. Otzi, i Saabori kakono S. Klemente Rijmskij; Evariſto, Alexandro, Telesforo, Igino, Pio I. i Sotero Pp. i Saabor Rymskij pod S. Silveſtrom, Kartaginenskij II., Arleſſio, i inij.

SCTIJVEENJE XV.

Od *Dylaa poglavitijh S. Missee.*

Upit. TKoliko jeſt dijlaa poglavitij S. Miſsee?

Odgr. Trij: Poſveetienje, Prikaazanje, i Priçeeſtienje?

Vpit. Tkò parvij bij nareedit ovaa trij dijla poglavitaa?

Odgr. Iſusakarſt Gospodin nas, tkoji kakono od zgoor izrekoh, prikaazaa paruoo Posueetiliſtie, i nareedij Apoſtolima, i suojim naslydnijzima ù Reedounijſtu, da' iſtoo çinit budduu.

Upit. Ukaaximi ſad da' karſt ù ſuojooj naaj poslijdnooj ueçceri izgouorio jeſt Missu ù suakoomu gnieezinu dijlu,

Odgr. Toochiemi lakko bijt; jeer ù tkoljko parvoomu, i poslavitomu Euangeliſti nama vellee, da' Issukarſt uzee kruh, i reçce: *Ovoo jeſt Tylo moje*: a' paak C,jaſsu, i reçce: *Ovaa jeſt karu moja*; tkojim riiçma priobraatij kruh ù svoje Tiilo, a' Vijno ù karu ſuoju, i takoo uçinij posueetienje; jeer takoo jeſt zlamenovanje rijçijh, i bijla bij prij ſtrahovitaa psooſt reçh; da sù tee rijçi bijle brez ſtuora, i brez iſtinee.

Tkoliko Prikaazanju S. Mark. pogl. 14. vellij, da' karſt uzimaauſſi kruh, blagoslovijga, a' uzimaauſſi C,jassu, uzdadde faale, prija negh izuuſtij rijçi Poſveetienia. Takoojer S. Luka govorij, da' karſt uzdadde faale, too jeſt, prikaazaa Boggu Posueetiliſtie faalaa. Ollis togaa pò naravi svojooj ù poſveetieniuſse uzdarxij, i prikaazanie, nè

ina-

Digitized by Google

inaako negh ù ſtaromu zakonu tadsse razumiaauu Boggu prikaazanee xyuine, kadſse priklaanee poſtaujiuaauu na Otaar.

Tkoliko Priçeeſtieniu, jeſt obçhienoo Zarquee çhjuutienie, da' Spaſſitegl priçeeſtij ſebbe iſtooga, kakono bijſctro *S.* Jerolim upijsſiaa Piſt. Nedib. pijtan. 2. U' Djakodilſtuu tolikoojer na' pogl. 6. 7. bij nareedienoo da' Reedounijk poſveetiujuuçh buddee paruij giſt od suooga Posveetiliſtia, tkojuu priliku iſpunnij Issukarſt.

Evo dakle Sveetoo Posveetilistie Miſsee, ſctò *Spaſſitegl* nareedij, i dillovaa, oſtavijusſi joſcteer za' posueetiliſstie suojooj Zarqui, tkojaa paak naſlydovaa ſuakij daan prikazijuat iſtijm rijçma, i Zakonoduorbam, takoo da' brez gniegga nè bij moggao staat Zakon Nouij, i Karſtianskij.

Upit. Uçinimi ſad vidit, da' karſt jeſt reedio za' Reedounijke ſuoje Apostole, i da' jeſt zapovidio gnijma prikazijvat iſtoo Poſueetiliſtie?

Odgr: Too ſuldoçij *S.* Luka iſtijm rijma *Spaſſiteglia: Ovoo çinite na' moje uſpomenuuje*, pò tkojim zadaddejim nè saamo oblaaſt, dalli zapouiid prikazyuat too *Posveetiliſtie*, kakono ulaſtitoo gnijova Reedouniſtua. Jeer bij kakono reçhjim: Posueetinujte kruh, i Vijno, priobratiaajtega, giditega, kakono ſamga poſveetijuao, priobratjao, i gio jaa iſtij, ù çemuusse navlaſtito uzdarxij poſveetiliſtje Missee. Nareedij dakle Apoſtolima, da' prikazujuu too Poſveetiliſtie; a' jeer too nij jee dopuuſtienoo negh saamijm Reedounijzima, slijdij, da' tijzijm gnijh reedij, i poſveetij Reedounijke. Vid. piſt. 5. Korint. pogl. 11.

Promijſli ollis togaa ouijrazlogh. Issukarſt jeſt vijçgnij Reedounijk pò reedu Melkisedekovu, imaa dakle bijt tkojeegod poſveetiliſtie, ſctò oon prikazuiee Otzu Vijſgnieemu dò suarhee ſuijta, inaako bijo bij jedan Reedounijk brez poſueetiliſtia. Sad ù Zarquinij jee druggooga posueetiliſtia, tkooga ù vijke imaduu prikazijvat Reedounijzi, negh onnoo od Missee: dakle too iſtoo Poſveetiliſtle oon Reedounyzima nareediſ, daga dò svarhee prikazujuu.

I oudijsse za' veçchiuu bijſctrinu imaa bilixit, da' Reedounijſtuo Nouooga Zakona nij jee druggoo, negh Reedounijſtuo karstouo, tkoji jeſt Reedounijk ù ſvakoomu Reedounijku, zakonito reedienomu, i pò gnjemu, kakono pò ſuoomu Namiſtnijku odpuuſtiaa grijhe, prikazujee Poſveetiliſtie, i dillujee Sakramente.

Druggoo. Imaadesse bilixit, da' Reedounijk ù Miſſi ne gouorij ù suojooj vlastitooj glaavi onnoo, ſctò sprijdhodij posueetienje; dalli ù glaavi Karſtovooj çinij posueetienje, i gnieggouijm iſtijm rijçma, takoo da' Issukarſt, kakono naaj ſtarij, i poglauitij Reedounijk izuuſtiujee pò vuſtma ſuojih sluugaa rijçi poſueetienia, tkojee ù naa poslijdnooj ueçceri izreçce, i prikazujee Vijçgnieemu Otzu Poſueetiliſtie Miſsee, kakono tad uçinij.

Vpit. Gospodin nas reçceli Miſsu sa' suijm onnijzijm mollituam, i zakonoduorbam, kakonosse ſad gouorij?

Odgr. Nè: dalli ſaamo tkoliko ù dylima poglavitijm jur reçcenijm, Poſveetieniu, Prikaazaniu, i Priçeeſtieniu.

Upit. Alli tkò nareedij onnee Mollitue, *Sctijuenja*, i Zakonoduorbe, ſctoſte çinee?

Odgr. Apoſtoli, i oſtaalij Biskupi Zarquee, gnijoui Naslijdnijzi.

Vpit: Dalli za' ſctò nadoſtavisses onee duorbe Zakona, i naaçine paruoomu nareedienju *Karſta?*

Odgr. Jeer Duuh Sveetij, tkoji vazda upraulaa Zarquom takoojih nadahnuu; i jeer Karſt ù onnooj naaj poslidnoo veçceri imaduuçh ueçchiee ostaalijh ſtuaarijh uçinit, ſaamo utinij poglavitee, ſtuari, inaa oſtavijuſſi o-

dreedieniu Apoſtolskomu, i gnijouijh Naslijdnijkaa. Vid. Saab. Trent. Sid. 21. pogl. 5. Nijſcta magniee za' ſuee ouee Mollitue, i Zakonoduorbe nadoſtavianee, nè oſtajee, da' Posueetilistie jeſt istoo, prauo kakono Stablo, tkojee litti jeſt odijueno lyſtiem, zuytiem, i vocchiem iljest oanoo istoo, tkojee zijmi bijaaſse golloo.

SCTIJVEENJE XVI.

Izkaazanje S. Miſſee, i od ſuijuubgnjeezinijh dijlaa, i Zakonoduorbaa.

Upit. IStomaſimi ù mallo rijçijh, kako Miſsa jeſt jedan skup Xijvota, i Smarti Spaſſiteglia.

Odgr. Hocchiu ù kratko, dasse moxes zabauiat ù urijme S. Missee, razmijsliaiuuch ſcctosse çinij.

Paruo: Videeçh Reedounijka priſtuupit k' Otaaru, çijnijm zrit Spaſſiteglia, tkoji poçimaa Posueetiliſtie, i Otaaiſtuo ſuojee mukkee: i tadſse obraatijuſſi k' mogguuchſtuima duſſiee mojee, govorijm gnyma s' Zaruçnizom Sueetijh Popijuakaa pogl. 3. *Izaaidite, i vidite kçhieri ſianove kraaglia Salamona ù krunni, tkojoomga ukrunnij Maaika gnieggova*, too jeſt, Sinagoga.

Ispovijd ukazujee çhiuutienje skruſſienja, i pokajania, tkojimſse imaamo pripravit nà too vellikoo Posveetiliſtie, i napominiaami nè izbrojenee krijvine, ſctosam uçinio, i ſuakij daan çinijm, od tkolihchiu pijtat oproſtienje od Bogga.

Priſtuup Missee, zlamenujee vellikuu xelju, ſctò Sveetij Otzi imadjauuu od doſſaſtia Karſtova nà Suijt, i duaakraatſse govorij zà tò veçchiee pokaazat uxganie tee xeljee.

Goſpodine promilluui, jeſt jedno pijtanie, tkojeeſſe ponaaviaa devet kraat prij S. Troojſtuu, trijkrat zà ſuakoo Boxanſtuenoo ſobſtuo, pò tkomuuſſe proſſij, dà imaa milloſardie od ſvijta, i duhouno dooidee ù naſſu duſſiu.

Kadſse prijvaa, *slava ù naaj viſſijm Boggu*, prikazujeeſſe pijvanje, ſctò Angeli uçiniſſee nà Porodienju Goſpodinovu, i ſvakij Virnijk nekſſe ſilluiee faalit, i proslavit Bogga, ù druxbij iſtij Angelaa poraad tolizijh dobroçijnſtvaa, ſctò podadde ſuijtu doſſaſtie ſpaſſiteglia. Sctò slydij poslij Himna Angelskoga, Apoſtoli nadoſtaviſſee, Papa Telesforo, i oſtaalij kakono ſuidoçij Innozenzio III. Kgnig. 2. od Otaaiſt. Miſſ. pogl. 20.

Goſpodin s' vama, jeſt jedna pozdraau Reedounijka puuku, zà uzbuudit ſarza nà bogogliubſtuo, navlaſtito napominiuuch, ù tyzijm rijçma oçcitovanie Goſpodinouo Kraaglina, i Neznaboxzima ù daan Vodokarſtia. I tad okolo ſtojeeçhij imaduu od Bogga pijtat jednu veliikuu ſvytloſt Virree, zà ſuakda poznaavatga prijd ſobboom ſvakdij, i poslij ſadaſnoga Vijka jednu izvarſnuu ſvijtloſt slavee, zà razgleedatga lijze lijzem, i uxijvatga ù blaxenoj vijkovijçgnioſti. Ovij naaçin pozdraavijh jeſt prij dauuienij, kakono jeſt vidit ù Liturgiam S. Jakova, S. Baxilia, i oſtaalijh; à S. Dionyxio Areopagita zovejih *Prijboxnſtuenee*, jeerſu izvadienee iz S. Pijſmaa. Ruth. 2. pogl. 2. ſtuaar. Zapuuſt. pogl. 15.

Pomollimoſse, too jeſt, Mollitue, ſctoſſe poslij govoree napominiuu nam Prikaazanje Goſpodinovo ù Tempal; à S. Zarqua, i ſvakij Virnijk zafaaliujee Priiſv. Troojſtuu, dà jeſt prymio nà frijdu Templa gniegovo Milloſardje s' dobrijm ſtaarzem Simunom ù glaavi ſpaſſiteglia prikaazanoga Templu; i zà tooſſe ſvee Mollitue zaglaviujuu ovijzijm rijçma *Pò Goſpodinu naſsemu Isukarſtu. ec.* zà ukaazat nam, dà Karſt jeſt Posrijdnijk, pò tkoomu prijmamo od Bogga ſvakoo dobroo.

Piſtula nam prikazujee prijpovijdanje S. Juana Karſtiteglia, tkoji nudiaaſſe nà pokoru, i slidit naſſega ſpaſſiteglia. I oudii imaa ſuak razmysliat, tkolizij Prijpovijdaauzi prijpovijdaliſu nam iſtoo, i tolikoom ſuojoom malloom koriſtiu.

Gradual zlamenujee obraatienje Xudiaa,

diaa, ſétò uçinij S. Juan Karſtitegl; à *Alleluja* zlamenujee veſſelie, ſétò çinee Angeli ù obraatienju grijſnijkaa, kadſſe nà pokoru prighnuu; daſſe pò ovomuu razmijslianju ſvak gannee promynit ſvoje xijvienje.

Evangelje, tkojeeſſe govorij nà desnuu ſtraanu Otaára, zlamenujee prijpovijdanie Iſſukarſtouo, pò tkomuuſmo prineſſeny od lijvee nà deſnuu, too jeſt. od prigliubienja ſtuaarijh vrijmenitijh nà uijçgniuu gliubau, i od grijha nà milloost.

Tamjan, *i ſvijçhje*, nà Vellikooj Miſſi ù obiçaaju, reçchiçhie, dà karſtovo prijpovijdanje napunnij Svijt dobrijm vogniom Boxauſtuenee slavee, i suytloſtiu poznaanjaa Boxjih.

Virrovanje, ſpominiee nam obraatienja, ſétò Apoſtoli uçiniſſee, i Vçcenyzi Karſtovi pò ſvemuu ſvijtu, i nagonij naas pijtat ſuijtloſt xijvee Virree zà razvmit prij dubokaa Otaaiſtual, ſétoſſe ù Evangeliu uzdarxee, tkojee meju gnyma bij prijpovijdaanoo.

Goſpodin s' vama, ſpominiee nam çuddella, ſétò karſt za' potuardit ſuoje Evangelie uçinij, ozdrauiajuuçh puuk od suijuuh gnijovijh bolleſtijh ec. i skuppi naas prighigniee mollitga, dà s' nama buddee ſvojoom milloſtiu, i dà nam ozdrauij duſſiu od suijuuh nè moçhiuuh duſſieunijh.

Too buddi zà doſti suarh paruooga dijla Miſſee, prooidimo nà drugghij, tkojiſſe od Prikaazanja pruuxaa dò Priçeeſtienja.

5. *Prikaazanje*, tkojeeſſe çinij nà Taniuriçhiu, a' paak od Vijna ù Cjaſſi, zlameuujee vellikuu pripravu, i dilla goreeçhiaa jednee vogliee odluuçenee, ſétò karſt uçinij doklee xijvij, prikazijuajuuçh ſebbe Vyçgnieemu Otzu za' naſſe Odkuupienie, i za' podnyt ſmart poraad naas. I izgleedom togaa prikaazania ſvij virnyzi imadvu prikazijuat ſebbe iſtee Boggu, za' dragouogino ſétogod podnijt poraad gliubavi gnieggovee, i ſuakda kad bij draagoo bylo Boxjeemu Vellivanſtuu takoo nareedit.

2. *Mollitesse Bratio* s' Mollituam taajnijm, zlamenuje uklonſtuo, ſétò ſpaſſitegl uçini od Jeruzolima ù puuſtignitu ù graadiçh Eſrem, ghdij skrovito beſſidij s' Uçcenyzima od ſuojee Mukke, i ſmarti; i too çinijme razmysliat na' mukku, ſétò podneſſe Spaſſitegl, videeçhſſe zatiraan od Xudiaa, i tolikoo kraatga Virnijzi tirajuu iz ſuojih duſſiaa s' gnijovijm grijſſima.

3. *Priglaſſie*, ſétoſſe i za' ſueggaa pijuaa glaaſſia, i ſuarſſiujeeſſe s' *Oxanna ù naaj viſſijm*, zlameuujee oçcitoo, i blaaghdaanoo Uſſaſtie Goſpodina naſſega ù Jerozolim na' Zvijtnizu, kad Xudie pijuaauu *Blagoslovien*, *tkoji doojde ù imme Goſpodinovo Oxanna ù naaj viſſijm*. I pram tomu prymaniu, ſétò Xudie çinee Karſtu, tkooga nè poznaajuu, i maali by Virnijzi, tkojiga poznaavajuu, ſmeeitſse za' naſtojat tomuu S. Otaaiſtuu brez uxgania, brez gliubavi, i brez bogogliubſtua.

4. *U' Mollituam taainijm Vpravee*, *i ù ſpomeenisse*, prikazujeesse mollitua Goſpodina nassega ù Vartlu, izdahnuutje, i znooj karvaavij, ſétò pritarpij, i kakoga ſuij gnieggouij oſtavissee. Taa uſpomena imaa uzbuudijvat okolo ſtojeeçhiee na' bogogliubſtuo, raznyslajuuçh goruçhiuu Mollituu ſpaſſiteglia, i pijtatmu ſveetoo naslydovanje, za' veçh nykad puſtiatga poraad ikakovoga ſtraaha, olli opaaza gliudskoga.

5 Kad Reedounyk pruxij ruuke nad Cjassu, i kruh ukazujee nam kako Xudie poſtauissee ruuke na' Spaſſiteglia, vezujuuçhga, biccajuuçh, i ossuudjuçhga na' ſmart. Oudij ſvak poznaaj, da' ſvarh gniegga imadiaasse Boogh pruxit ſvoju ruuku ofveetiteglizu za' tolikee grijhe, dalli da' Otaz Nebbeskij za' ſahraanit sluugu nè virnoga udarij Sijna pravednoga.

6. Kad Reedounijk çinij krijx nad Cjassom, i kruhom, imaamoſse ſpominiat, kakoſse priprauij krijx Spaſſiteglu, i poſtavien bymu na' pleçchia,

daga

daga noſſij na' planinu Kaluariee; i mollitga imaamo, da' nam podaa ſnaagu noſſit nas s' gliubaviu, i radoſtno.

7. *K*adsse uzduixee *S.* Tijlo prikazujeenamsse Spaſſitegl, tkoji uzduighnuut by na' krijz za' odkuupienje Svijta. A' kadſse uzduixee C. iaſsa prikazujeenamſse prolitie karvi, ſtò obylno tezziaaſse iz gnieggova Prijſv. Tyla na' krijx pribivenoga. Imaamo tad prikazijuat Otzu Vijçgnieemu too Posueetiliſtie Sijna gnieggova za' zadovogliſtuo grijhaa naſſijh nè ſaamo, dalli i oſtaalijh takoo xijvijh, kako martuijh.

8. *K*ad Reedounyk polaagaa Tylo, i C. iaſsu na' Tijleſnijk, i pokrijvaaga pokazujeeſse nama skijnienie s' krijxa, kad Tylo karſtouo bijukoppaanoo, i obviitoo ù platnoo byloo, za' byt paak poſtavienoo ù greb. Ovoom xeliom xuudijmo ukoppatsse tò veçchiee s' Issukarstom ù greb ponyznoſti.

9. Na' drugghij *ſpomeenisse:* Goſpodin naas oſtaauſſi ù grebbu tkoliko Tylom, ſaajde ù Limbo tkoliko duſſiom, odklee izuaddij *S.* Otze. Mollimosse tad za' duſſie martuijh, da' pò doſtojanſtuima gnieggouee mukkee budduu oslobbodienee od Muukaa, ſtò tarpee.

10. Reedounijkſse ù parſſi udaraa za zlamenovat pokajanie Xudijnskoo, tkoji bijaajuu umorili Goſpodina naſsega. I mij tolikoojeer imaaimo vellikuu bolleſt, daſmo naſſijm grijſſima tolikookraat podaavali ſnarr Sijnu Boojeemu.

11. *Otçe nas* zlamenujee Mollitue, ſtò' tad çiniaasse Divizaa Maria, Apoſtoli, i Uçcenijzi, kad ſtaa Goſpodin ù grebbu. Mollimosse i mij tolikoojer da' Iſsukarſt ktiddee uskarſnut ù duſſi naſsooj.

12. Kadſse govorij *Mijr Goſpodinow buddi vazda s' vama*, razmijſliamo Goſpodina naſsega od malla uskrijſſienoga, ſlaannoga, i nè umarloga, tkoji naviſtiujee mijr Apoſtolima, i Uçcenijzima, ù iſtoo dobba ſuij pijtamo od gniegga praauij mijr, i pokooj duſſiama naſſijm.

13. *Jagagnçe Boxji*, napominiee nam, da' nas Goſpodin budduuch jagnaz brez ſquarnee, pomijrij naas s' Vijçgnijm Otzem vlaſtitom mukkom, i ſmartiu, dovarſſijuſſi ſuoje dobbijtie Uskarſnuutia, ghdij oon jeſt nas jagnaz Vazmenij, i tadga mollijmo poraad ouijzijh S. Otaaiſtuaa, daſse doſtoji poſtavit naas ù brooj ſuojih Ouçijzaa, i da' utinij naas od ſuooga ſtadda.

Dovlee drugghij dijl Miſsee: Sad na treçchij ſahodijm, i poslijdnij dijl.

1. *Nà Priçeeſtienju*, Reedounyka uſpomenaſſe çinij od Uzaſſaſtia Goſpodinova nà Nebbo, kad nam uzee ogleed vidivij, uſſauſſi ù Nebbo, kakomiſe çijnij zrit Reedounijka poraad doſtojanſtua gnieggova Reedounyſtua, i dobree pripravee. Sad oudij miſto jeſt uxgat ù nama xeliu s' gnym obçhit, i dà duſſia naſſa buddee kakono Nebbo zà prymit Goſpodina.

2. *Posly Priçeeſtienja*, too jeſt, ſtoſſe pyvaa poslij togaa, zlamenuje pijvania Slavee Vyçgniee poraad dobbijtja Spaſſitegliova.

3. *Goſpodin s' vama*, zlamenujee, dà prem Goſpodin nas nà Nebbu jeſt, nyſcta magniee oſtajee s' nama na' zemgli ù Prijſv. Sakramentu Otaara. I oudij ſvak naſtooj, da' ù gniemu oſtaddee ù S. Priçeeſtieniu, akoga uçinit moxe na' ſvarſſi Miſsee.

4. Poslydnijmſſe mollituam zafaliujee Boggu ſa' ſuoom Zarquom za' ſvaa dobroçynſtua prymienaa od gniegga pò Iſſukarſtu.

5. Naaj poslydnij *Goſpodin s' vama* zlamenujee poslydnoo doſſaſtie Karſtovo na' suud obçhienij. Svak nek zamyslij çjut Truubju Angelskuu, tkojaa zazyvaa ſuee gliude od çettiri dijla Svijta.

6. *Iddite Miſſa jeſt*, napominiee prijſtrahovituu naaj poslijdnuu offudu, tkojaachieſſe izreçh protijva odbaazenym

ovij-

Digitized by Google

ovijzym rijçma: *Otydite prokleetij ee:*

7. Blagosloou Reedounyka napominiee nama osſudu ugodnuu, i blagoslou Odabraanijh, kadjimſſe reçh buddee: *Doojdite blagoslovienij*. I oudij svak nek mollij Bogga, damù millooſt uçinij xijvit takoo dobro, i na' taa naaçin pripravitſſe, daga dopaddee takoo çeſtitaa ofluda.

Napokoon nek ſvak zafaadij Boggu od vellikooga dobroçinſtua, ſçtomu uçinij, dijlnijka çineçhga od takoo vellikoga Poſveetiliſtia, i zamynito nekſe prikaaxee, i podaa na' gnieggovu ſluzbu.

SCTIJVEENJE XVII.

Od odyçhiee Reedounyka miſſeeçhiega.

Upit. Niſta joſçteer nyſſi rekao od Odyçhiee Reedounyçkee.

Odgr. Iſtina jeſt: dalſi oudij jeſt miſto od togaa za' beſſidit. Znaaj dakle, da' Reedounijk, obuuçen ſueetom Odijçhioom, prikazujee Spaſſiteglia, tkoji na' ſmart hodij.

1. Naglaaunyk, ſçtò Reedounijk na' glaavu poſtaviaa, i vraat prikrijvaa, zlamenujee, kako Iſſukarſt podnesse, da krunijzimu obveexuu obraaz, za' doteçh nam millooſt zritga jedan daan obrazom odkrijvenijm ù kraglieſtvu gnieggovu: *Uçini, Goſpodine, dà ù tebbe imaamo tuu virru, dà tè doſtooinij buddeemo zrit tamo gori ù baſtlini ſlavee tuojee.*

2. Koſsuglia zlamenujee onnuu odijçhiu bijluu, tkojoom Erode obuuçe Goſpodina za' poruuganie: *O mooj dobrij Goſpodine, jos i na' ſramotu tuojih nè priateeljaa onna kazujee tuoju pravednoſt, nyſçta magniee nè pravednoſſi oſſuudien od gnijh za' ſabraanit grijſnijke.*

3. Stola, Manipul, i Paas prikazuuju uze, tkojim Iſſukarſt ſueezaan bij ù Vartlu, i prij Stuupu: *Ovooſu gryſſi naſſi, mooj Boxe, tkojiti vezuju ruuke za' nè podat nam miloosti tuoje, i dajih nè prymeemo.*

4. Planita, i krijx, ſçtò imaa po' ſrijdi, zlamenujuu odijçhiu grimiznuu, tkojoom obuuçen bij za' poruuganie ù kuçchi Pilatovooj: a' krijx zlamenujee onnij, tkooga na' pleçchijm noſſio jeſt do' Kalvaria. *Podaaimi ſnaagu, Boxe mooj, da, xeth buddeem pò ſtoppam tuojim, ſarxeno noſseeçh krijx mooj, i uſtarpieno podnosseeçh poruuganja tuojta.* Oudi bilixi tkojoom Reedounijk pomgniom imaa naſtojat nà çyſtoçhju, i ugliudnoſt odyçhiee Reedounyçkee, i tkoji too nè dilluuju, pokazijvajuu mallux Virru Poſveetiliſtiu, ſçtò prixazujuu, i skratçajuu çjaaſt, i poſçtenie, ſçtò Virnyzi imaduu. Zadaavajuu temeegl velliky ſumgnit, dà nè imaduu duſſiu ſuoju velle çyſtuu, navlaſtito ako nè naſtojee nà doſtooinoſt, i çyſtoçhiu ù Cjaſſam ù Tanuriçhim, ù Cjijſtiozym, i ù Tyleſnizijma, i ſvemuu ſçtò navlaſtito ſluuxy zà Sakramenat.

5. Kaoka, oliiti krunna nà glaavi Reedounyka zlamenujee tarnovuu krunnu, tkojoom Spaſſitegl bij okrunnien: O' *milloſti! O' gliubavi ſaamaa dobroga Issuſsa! Uzimaa za' ſebbe krunnu tarnovuu, za' napravit nam krunnu ſlavee.*

Upit. Ktijo bij znat, bijlli teesko ſagrijſſio, tkò ruugajuuçhſſe Sueetom Odyçhiom, i zakonoduorbam Miſſee, by jih priçijniao zà naruugatſſe?

Odgr. By: jeer by too bijlo ruugatſſe s' Iſſukarſtom, s' gnieggovoom mukkom, i Boogh nam zadadde zà takij grijh kadgod prij izgleednee pedipſſie, kakonoçhiemo nijziee iskaazat.

Godiſta 1571. (kakono ſuidoçy Bredembak kgnig. 1. pogl. 4.) dogodiſſe ù Goudu graadu Olandee, dà nykij gradianin Katolik obnemoçhiaa. Kalviniſti zà naruugatmuſſe, rekoſſeemu, dà by laghiee, i tiſſijee primynuo, iſtom dà bij prija çujo Miſſu. I ù iſtinu jedan od gnijh, immenovaan Ermano Adarik udyglſſe upuutij traaxit Sveetee Odiçhie Reedounijçkee, i naſſaauſſijih ubuuçeſſe, i s' druxinom Miſſu reçce nà

je-

Digitized by Google

jednomu Stollu zà too ſgottouienoomu, dò *Jagançe Bonji*, kad tuute priſpij jedan gnieggoou sluuga doneſſemu glaas, damuſſe xenna truudiaaſſe zà rodit. Too ſuuvſſi, ſvuçeſſe, i poteçce k' kuſchi, tkooga oznaniſſee, dà xennamù porodila bijaaſſe duaa Bliznaza. Nà taa glaas radoſtan oſtadde, dalli zà mallo, jeer doſſaauſſi k' kuçchi, martueejih zateçce, à Maaiku izdiſſuuchjuu, tkojaa dò mallo umry. *S'jutraſni* daan oon iſtij, i tkooj nà tooj Miſſi byliſu, i pomaagaliga, umrij od kughee, à Ne mochnijk Katolik ozdravij. *Ny jeeſse ruugat s' Boggom*; S. Paval Galaſi. 5.

Upit. Nè pokaazali Boogh i çuddeſma tkolikomu jeſt prijmienoo Poſveetiliſtie S. Miſſee?

Odgr. Dò iſto. Dokazujee Juan Nauklero, dà okolo godiſta 1604. by tolikoo ſtreſſien graad Sirakusee od trupſſia, daſle Zarqua punnaa puuka nà vellikooj Miſſi razorij, i ſvà padde, i ubbij vas puuk, ollis Reedounijka, Diaaka, i Podiaaka, tkojiga sluuxiaavu,

Sveetij Iuan Grixoſtomo Kgnig. 6. od Reedounijſtua ouakoo pijssjee: *V'too vryme* (too jeſt S. Miſſee) *Angeli Reedounyku naſtojee, kad Miſsu govory, i ſuee Nebbeskee Vlaaſti vapijuu, i okolo Otaara mnoxtuo Blaaxenyh Duhoovaa poraad poſctenia onnogaa, tkomuuſse prikazuee Poſveetiliſtie. Jeer jedan Staraç cudnovatyh krijpoſtiuuh nazrij mnoxtuo Angeelaa raskoſno odijvenoo, i ſiajuughjee, tkojee obkruuxilo bijaaſse Otaar glaavom prighnuutom, kakonoſu obiçaaiuij Duorani klagniatsse pryd Zeſsarom.*

Sveetij Eutimio vidij çeeſto Angelç, tkojiga sluuxiaauu, kad Miſſu govoraaſse. *S.* Ciril, ù gnieg. xijvot, Kad Sveetij Luupo Biskup Senskij govoraasse Missu, ſvij Zarquenijzi, tkoji naſtoaauu nazrissee ſaajt s' Nebba jedan draaghij kameen, i uppaſtmu ù Cjaſſu. Muçcenijk. iſpijs. Rijmsk. Nadglaavomſse S. Martina, kad govoraasse Miſsu, nazrij jedan kruugh oggnienij, tkoji prikazijvaaſse uzganie gnieggovee gliubavi. Sever. ſulpiz. ù gnieg. xijv.

Upit. Jelli ſtuaar Boggu millaa sluuxit S. Miſsu?

Odgr. Jeſt; jeer too jeſt skuppa dillovat Poſveetiliſtiu uelle blyzu, i çinit dillo Angelskoo. Sveetij Stipaan parvij Muçcenijk sluuxiaaſse kakono Djaak S. Jakovu parvoomu Biskupu Jeruzolima, kakono ſvidoçij *S.* Ignazio pijſſiuuch Herodu. S Tomas Aquinskij prij ſeeſto sluuxiaaſse mnoghijm bogogliubſtuom jednu Miſsu, poklee ſuoju bijaaſse ſuarſſio. *Surio* ù gnieg. xijvot. Sveetaa Matilde Diviza nazrij jednooç duſiu nijkooga koludra nè miſnijka prij ſuijtluu, i ſiaainuu, jeer dragovoglno sluuxiaasse Missu, kad moggaaſse,

SCTIJVEENJE XVIII.

Od çeeſtienia za' govorit Sveetuu Miſsu.

Upit. CIneeli dobroo Reedounijzi govorit ſuakij daan S. Miſsu?

Odgr. Dò iſto, akoſu dobro pripravienij. S. Guduvalo Biskup, obiçaajan bijaasse govorit jee ſvakij daan. Ktijde Boogh obiaavit, tkojoomsse çyſtoçhiom Sarza bij pripraviao nà tolikoo vellikoo Otaaſtuo: jeer pokleeſſe bijaaſse pripravio poſtima, bdenjem, i mollituama, nahodeeçhſse oon nà Otaarù ù odijçhi Reedounijçkooj, i duuhom uzduighnuutijm k' Boggu, nazrij raſtuoritsse Nebbo, i Angele ſalazit, i kod gniegga nà noggam ſtaat, doklee naprijdovaaſse Missu, i ſaalit prij poſcteno pijvaanjem Bogga, Qonſse paak upravan darxaasse primetjuuçh jagnza nè oſquarnienoga, i jedan Stuup çiniaaſseſse ſiaajnij, i ſuijtlij. Nebbeſsaſse s' zemgliom sluuçyuaauu; Stuorenja nè ſaghnijlivaa, i nè umarlaa slaagaauu s' ſaghnylivijm, i umarlijm, i s' gnijmaſse radovaauu poraad milloſtiuuh, ſcto Boogh gliudma

do-

Digitized by Google

dopuuſtij. Sur. ù gnieg. xyvot. 6. Sarpgnia:

Sveetij Apoſtol Andria od ſebbe iſpoviidaa, dà ſvakij daan jeſt poſveetijvao jagnza brez ſquarnee. Vid. Dill. gnjegg. Muccenſtu. Od ouogaa takoojer imaamo prilike ù xijvotima Sveetijh Biskupaa Ignazia, Cipriana, Ambroxia, Aguſtina, Garguura, Lourinza Juſtiniana Mletaſkoga Patriarkee, i inijh.

Upit. Kakoſse bij moghlo poſvidoçit, dà dobroo jeſt ſuakij daan govorit Miſsu?

Odgr. Mnogghijm, i vrijdnijm razlozima. 1. Reedounyk, kakono jeſt duxnoſt gnjeggova znaanja, darxaan jeſt mollitſsé zà puuk, i prikazijvat daare, kakono vellij Apoſtol Xud. 8. i poſveetiliſtia zà ſvoje grijhe, iſoſtaalijh. Dalli budduuçh, dà oon, i oſtaalij uvrijdiujuu ſvakij daan Bogga, pravoo jeſt, dà oon ſuakij daan poſueetiujee zà ſebbe, i zà oſtaalee. 2. Goſpodin nas Zapovidij ù ſuojooj naaj poslijdnooj veççeri, dà Apoſtoli, i gniovi naslijdnyzi prikazujuu too Poſveetiliſtie zà vijkovi'çgniuu uſpomenu gnieggovee mukkee; i zà too iſćto nè budduuçh Koriſtnijee, negh jedna çeeſtaa, i ſvakdaanaa uſpomena, i prikaazanje togaa S. Otaaiſtua mukkee, i ſmarti naſsega Spaſſiteglia prij vellikaaſhie byt Koriſt ſuakij daan Miſſit. Vid. iſtoſse reçce ù Snop. 1. dijl. 2. pogl. 7. ſuarh onnijzijh riiçijh *kruh nas ſvakdaany.*

Upit. Zà ſćtò dakle mnogghij Reedounyzi vaddee mallo plodda, i bogogliubſtua, govoreech ſuakij daan Miſſu?

Odgr. Jeer pripravienij nijſu, kakonosse bij priſtojalo, dalli priſtuupajuu k'tomuu Prijſv. Poſveetiliſtiu mallo nè pò obiçaaju, i brez razmijslianja. Dalli zà uzbuudit, i uxgat slabboçhiu ovijzijh, i za' çinitlih zaſraamitſse od gnijova nè poſćtovanja, bijlo bij za' doſti, da' proſćtijuu ſćtò vellij Saabor Trentinskij Sid. 22. ù onnijzijm riiçma:

Tkolikaasse pomgnia imala bij ulaagat da' Prijſv: Poſveetiliſtie Missee ec.

SCTIJVEENJE XIX.

Naaçin za' pripravitſse na' ſueetoo Poſveetiliſtie Missee.

Vpit. SCtò çinit imaa Reedounijk za' dobro pripravitſse reçh S. Miſsu?

Odgr. Peet ſtuaarljh navlaſtito imaa uçinit. 1. Zabaviatſse ò Virri okolo Sveetoga Sakramenta. 2. Iskuſsat, i dobro izçijſtit ſuoju duſſi. 3. Vpravit namijnienje. 4. Uzbuuditſse na' bogogliubſtuo, 5. Proſſit ſtuaari potribbitee. Daſse prijlako ſuee ovee ſtuaari mogguu uçinit, razliko çhiujih iſtomaçit ù peet çlaanaa, i sluuxitçhjee za' pripravu na' S. Priçeeſtienje.

Claan I.

Tkojuu Virru imaa imat Reedounyk okolo Prijſv. Sakramenta.

Reedounijk imaa ſtanovito virrouat brez nijednee Sumgniee, ſćtoſmo ſprijda rekli ſuarh iſtinee prij S. Sakramenta: too jeſt, da' onnij çias iſtij, kadsse izuſtiujuu rijçi Poſveetienja, oſtaviaa tuute bijvat kruh obçhienij, oſtaauſſi ſaamo gnieggovo oblijçie, tkoje sluuxit imaa kakono za' prikrijtie Sakrament. jivoo ſuoomu ſpaſſitegliu, tkoji priſtuupaa ù ſuakij dijl kruha. Sad ouoo neſtajuuçh udijgl çudnovatijm, i nè izgoviviim naaçinom pod too oblijçie podlazee ſvee ouee ſtuaari.

1. Sveetoo Tylo Karſtovo, tkojeesse pò dillu Duuha S. porodij od prijçistee utrobbee Divizanskee, tkojee bij na' krijxu propeetoo, ù greb poſtavienoo, i nà Nebbu proslavienoo, i ſad ſiddij na' deſnuu Otza.

2. Jeer Tijlo xijvit nè moxe brez karui, oudijſse joſćteer nahodij i karu nè proçijnienaa, tkojaa na' krijxu proliuenaa bij za' odkuupienje Suijta.

3. Jeer nij ee praauij, i doſpivenij çovik brez duſſiee razloxitee, jeſt tuute i duſſia slaunaa Karſtoua, i s' gnioom ſua' blaaga Boxanſtuenee mudroſti, ù gnioo skrijvenaa.

Digitized by Google

4. Naslijdno tuute jeſt i Boxanſtuo na' jedan vlaſtitij naačin, budduuçh da karſt jeſt praavij Boogh, i praauij çouik. Ouee çettiri ſtuaari, i ſuakaa od iſtijh çijlouito, i izvarſſito uzdarxaajuuſse pod obbama oblijçjima kruha, i Vijna, nè magniee ù kruhu, kako ù Cjaſſi, nij magniee ù Cjaſſi, kako ù kruhu.

Na' daleko dakle od naas ſuakaa ſumgnja; jeer kako Boxanſtuo ſtaa jur skrijuenoo ù utrobbi Diuizee, i vidivoſse prikaazaa na' ouij Suijt Sijn Boxji pod pokroyom naſaega çoviçanſtua, takoo ſad çouiçanſtuo slaunoo Goſpodjna nassega, sluuçenoo gnieggovu Boxanſtuu, skrijuenoo ſtoji pod oblijçiem kruha, za' çinitſse vidiuoo nama umarlijm, takoo da' nassa Virra imaa ſuoje doſtojanſtuo.

Cłaan II.

Tkojoom çyſtoçhioom uyvota Reedounyk imaa priſtuupat k' Otaaru.

Ollis togaa potribbitoo jeſt, da' Reedounijk naſtoji uzdarxat prij dobar xijuot, i duſſiu çijſtuu za' doſtoojno priſtuupit k' Posuetiliſtju; i za' too nè priſtano buddi ſuarh ſebbe, i ſuijuuh ſuojih dillaa. Nekse obiknee ſuakij daan iskussauat ſuooj xijuot, i izçijſtiat ſuoju duſſiu pomgnjvo dillima skruuſſienja, i dobroom iſpouijdju, zadouogljeeçh Boggu za' ſuee ſuoje grijhe uçinienee. Nekse çeeſto ſpominjaa od onnogah, ſtò uellij Saabor Trentinlkij ù Upau. 11. Sijd. 23. pò onnijzijm rijçma: *Ako tkogod reçh buddee, da' ſaamo Virra jeſt zadovoglnaa priprava ee,* ghdij tomaçij, da' ſaamaa Virra ni jee za' doſti za priſtuupit dobro priprauien k' Sakramentu Eukariſtiee, dalli da potribbitaa jeſt iſpovid, tkoſse ù grijhu çhiuutij, prem dà çynij, dà jeſt skruuſſien, ako imaa gottovoga Reedounyka, i nà obyr.

Zà uzdarxat tuu çyſtoçhiu xyvota prudditçhje nè mallo Reedounyku' ubighnut zlaa obçhienja Svijta, à navlaſtito priateglſtuo s' xennam tkolikomu dopuuſtiat buddee gnieggova varſta, i ſtaat mallo nè ſvejer ù Zarqui, i ù pribyvaliſtiu, zà naſtojat Boggu, mollitui, i nauku Sveetijh kgnijgaa. Akoli paak zà potribbu, i tkojigod pravedny uzrok vanka buddee izyti, nekſſe k' kuçchi povraaty, i ù ſebbe iſtooga prija negh moggao buddee, i otreeſſiauſſi s' ſebbe praah, ſtò jeſt barx skuppio pò ſrijd Svijta, nek iskuſſiaa ſvoja putovanja, zà uçinit doſtooinuu pokorù od ſvakooga grijha, ſtò pò nè ſriçchi bij bijo uçinio, mijslju, rijçma, olli dillima. Napokoon dà Reedounyk moxe reçh s' Prorokom: *Duſſia moja ù rukama mojim ſuakda.*

Dalli tkolikij nè ſrichnij Reedounyzi danaſnij daan jeſſu, tkoji zaborauijuſſi ſvoje ſpaſſenje, nyt maareeçh zà ikakovu çijſtoçhiu, i pripraxu, prijmajuu Sveetoo karſtovo Tylo, kakono dà by bijlo xivijnskoo meſſio, i nè ſramujuuſſe dotyzat rmukam, i vuſtma gadnijm blagoslovienoga Sina Boxjeega, i Divizanskoga. Nekſſe ſpomeenuu ovij takij, dà Djavaal vujde ù Judù poslij Priçeeſtienja uçinienoga brez pripravee, i ſveetogardno.

Cłaan III.

Od namynyuaanja, ſtò Reedounyk imaa imat, bodeçh reçh Sueetuu Miſſu.

Promysli zà nijtkoliko, i pijtaaj tebbe iſtooga, zaſcto, i tkojoom odlukom priſtuupaas k' Sveetomu Otaaru; jeer duij ſtuaari navlaſtito imaas imat prijd oçcima duſſiee tuojee, too jeſt, jednuu ſveetuu xeljù, i gljubaù goreeçhjuu, tkojoom priſtuupit imaas k' Poſveetiliſtju, i jedno ſveetoo namijnienje, olliti odlukù uçinit too S. dillovanje onnoom ſvarhom, poraad tkoje bij iznaſſaſtoo, i nareedienoo od Karſta.

Naaj parvo pogledaaj, tkojeeſu xelje tuoje, i paziſſe, nè govorit Miſſu poraad lakomoſti, ſtraaha, taſctee slavee, obiçaaja, olli poraad tkogaagod gliudskoga opaaza. Vellij jedan Sueetij Nauçitegl: *Jao, jao, Goſpodine Bo-*

Digitized by Google

ne, tkolikij danas nè friçhny nà S. Reedove, i Boxanſtuenaa Otaajſtua priſtupajuu, nè Nebbeskij kruh, dalli zemaglskij, nè dunh, dalli dobbytak traaxeçh, nè Boxjee poſctenje, dalli taſctuu ſuoju poblepu, nè duſſiaa ſpaſſenje, dalli doteçcenje pinezijh, nè zà Karſta ſtuuxit çyſtim ſarzem, i zylom ù gniegovijm Omaiſtuima, dalli raskoſſie, obogatitſſe, uzoholyvatſſe, raskoſno xyvit Karſtovijm didijnſtuom, i almuſtuima puuka, i Zarquenaa doſtojanſtua bleepeçch mnogghym praudanjem, i Simoniom bogljee otimajuu, negh doticuu, nè zuannij od Bogza, dalli naghnaanij od Djavla.

Dalli dà dillujees ſvakaa veçchijm plodom, upravjaaj naaj parvo tuoje odluke, priſtuupaaj prikaazyvat S. Poſveetiliſtje.

1. Zà boóleſt, i griizgnju grijhaa tnojih, uſſajuuchſſe doteçh odpuuſtianje pò Poſveetiliſtiu milloſardivomu, ſctò hodys zà prikaazat Boggu.

2. Zà lykariu tuojih duhounyh nemoçhiuuh, utiçcuuhſſe k' Iſſukarſtu, kakono Boxanſtuenomu Lykaaru duſſiaa naſſijh, od tkooga uſſaas ſpaſſenje, i uzjaçaanje.

3. Zà imat oblakſſianje ù tkojoojgod nevogli od onnogaa, tkojite poſpiſno izbavit moxe od ſvakee ſuprotijuſctinee.

4. Zà prymit tkojuugod duhounuu milooſt pò Sijna Boxjeemù, tkomuu Otaz viiggnij nè bij iſcta znao zakraatit.

5. Zà jednu praavuu voglù zà Boggu zafaalit zà ſvaa dobroçiinſtua uçinienaa takoo tebbi, kako tuoomù iskargnjemù; nè imaduuch mij ikakova bogljeega naaçina zà ukaazat naſſe poznaanje prij velikoomu Dobroçiinzu, negh uzeet Cjaſſu ſpaſſenja, kakono vellij Pronok, i poſveetitmu Poſveetiliſtje faalee.

6. Zà gljubau, i milleſardje od iſkargnijh, takoo xijvih, kako mattuijh nè budduuch izvarſnijee ſtuaari za' iſproſſit ſpaſcenje patvijm, i pokooj druzijm, negh Karu od Karſta prolijvenaa zà oproſtienje grijhaa.

7. Zà faalit Bogga, i Sveetee, jeerſe doſtoinijee nè moxe faalit Viiegnij Otaz, negh poſveetiuuuchtuu Sakramentjivo gnieggova Sijna.

8. Zà sluuçit tebbe ù tiſnijuu gliubaù Boxjuu, i obgarlit s'gnijm ſuijmaa mogguuçhſtuima duſſiee, jeertiſſe pridaavaa tolikijm tuojim uxijvanjem, i ſlaaſtiu, kakono pokrijpienje duhounoo.

9. Zà puijsoreechjuu xelju zà uzmnoxat ù tebbi gliubau Iſſukarſtovu uzmnaazanjem gnieggovijh milloſtiuuh, i darijh duhounijh, jeer ovij Sakramenat uzdarxij ù ſebbi vruutak milloſtiuuh, i ſveetignjee, ſctò jeſt karſt iſtij Tuoraz ſpaſſeenja, i ſvaçijeega dobra,

Ovoosu porodi bogogliubnij, tkoji imaduu sadruuxijvat Reedounijka nà Otaar; dalli parvaa mijſal imaa bijt klagnjatſſe Boggu naaj viſſijm poſctovanjem, ſctoſſe zove od Latriee, pò tkoomu poznaavamo, i iſpovydamo gnieggovo Goſpodovanie naaj viſſiee od ſvijuuh ſtuorenyh, i naſſu nè doſpivenuu podloxnoſt, i sluxbu onnomuu naaj ſtarieemu, i Boxanſtuenomu Velliçanſtuu. Nyt jeſt bogljeega naaçina çinit takuu sluxbu Boggu, negh pò ovomuu S. Poſveetiliſtiu.

C.laan IV.

Kako Reedounyk imaa azbuudit ù ſebbi razlikoo bogogliubſtuo prija Miſſe.

Nij jee zà doſti, dà Reedounijk nè buddee oſquarnien grijhom smartnym, dalli darxan jeſt ubighnut, tkoliko moxe; jos i proſtnee, ſctoſſe prijko dneva brez broja çinee, olli poraad dansubbee, olli nè pomgnjee, olli jednoga nijkooga obiçaaja xijvota raſtarka noga, i raſparſſianoga. I prem dà tij nè ubbijvajuu duſſiu, kakono ſmartnij, mlohaveejee ù gliubavi, i çineeçovika vlasieega, zabuuſſienoga, nè bogogliubnoga, i nè pripraunoga miſſit. Tribujee

dakle otreeſt ſtaa praah prigliubienjaa ſuijtounijh, zà ſinit naas Zarquenike, i sluughe podobnee zà Sveetaa Otaaiſtua uxgaanjem gliubavi, i bogogliubſtua.

Zà too uçinijt, promiſsli navlaſtito duij ſtuaari: Mukkù Goſpodina naſſega, kakono ſctò oon iſtij vellij: *Ovaa zkolikogod kraat buddeete ſinit ù moju uſpomenu çinitçhjete*, i vellikuu gliubaù Spaſſiteglia, ſctò vellizma proſſijvaa ù naredbi ovogaa Sakramenta,

Claan V.

Zà zkotaa, i zkojim reedom imoa Reedounyk molliſſe ù S. Miſſi.

Nek pomgnij Reedounijk, tkoji zà nè bijt od veçchjee prijko razloga dugh ù S. Miſſi, ſtuaarçhje dobraa bijt prija reſh mollitue, ſctoçhje uçinit. Moçchiçhje dakle razdijlit Zarquù nà trij dijla, *ù Slavodobytnuu; Cyſteeçhjuu: i Vojujuuçhinu nà ovy naagin: O' pry S. Trooiſtuo Otçè, Synu, i Duuſſie ſveetij Vijegnij Boxè, ſtuoriteglu, Uzdarxauçe, Odkuupiteglu, xafaalyvamzi, i blagoslyvjaam poraad slavee tuojee nè izgovorivee, i poraad çiaſti, ſuakda nè oſquarnienee, i shaunee Divizee Marice Maajke Iſuſſovee, zà poſctenje i slavù, ſctoſſi podao ſvemuu Duoxu Nebbeskoomu: Podaajmi Milloosti za' moçh ſuexzit imme Boxanſtuenoga Velliçanſtua tuooga ne' doſtoojnoga sluugu, zkoogaſſi za' faamu dobrotu tuoju uzduigao iz praaha zemglice na' ovoo Doſtojanſtuo tolikoo viſſokoo Reedounijſtua: i za' ſuee gljude, zkojimſſi Otaz, Vzdarxavaz, Odkuupitegl ec. a' navlaſtito za' ſuee Sijnove S. Riimskee Zarqnee. A' naaj par. vo, mollijmziſſe za' naſſega prij S. Otza Papu J. i za' ſtaanje Zarquee obçhienee. Sù viſſioe, za' naſſega prij poſct. Biskupa, i za' ſvee Zarque gnjemu podloxnee: i za' Zeſſara, i Kraaglia naſſega, i za' vas puuk gnjemu podloxan: i za' moje Rodiaake, Priateglie, Dobroçynze, i Podloxnijke, i za' inuu çegljaad, mojooj pomgni, olli mollituam priporuuçenuu ea.*

SCTIJVEENJE XX.

Naaçin, ſctò imaduu darxat ſvijtounijzi za', pripravitſſe na' ſveetoo Priçeeſtienje.

Upit. REzzimi, kakoſſe imaduu pripravit Svijtounyzi zà prijmat Tijlo Iſuſſovo?

Odgr. Imaduu prija razmijſliat, dà ſveetoſſe imaduu ſtuaari Sveetee vlaadat: inaako dillujuuçh; Obratiajuuçhjih ù orudia Viçgnjee oſsudee; i tooſſe ſvidoçij prilikom Korabiee Boxjee, tkojuu ſctujuuçh Synovi Izraelskij, prineſsejim dobra vellikaa; à pogardiujuuçhiee Filiſtei, prineſsejim rassuutie, poraaz, i inee plakjivee neuoglie. Dvijſu varſte pripravee: Jedna potribbitaa, à druggaa prictoojnoſti.

Vpit. Zà imat ovuu pripravù potribbituu ſctoſse iſçhjee?

Odgr. Dà nijſſi naaj parvo oſquarnien ſmartnijm grijhom. Vid. Saab. Trent. Sid. 13. pogl. 7. Uprav. 1.

3. Daſſi slobbodan od navezee prokleeſtua.

3. Daſſi poſtan, too jeſt, dà poslij pool noçchi nijſſiſse içeſsaa okuſſio, nijpio. Od poſveet. razlik. 2. pogl. slav. iz S. Aguſt. piſt. 118. Iſtom dà nijjee potribba prijmit S. Priçeeſtienje zà popuutbinù poraad teeskee nemoçhi.

4. Tribujee naſtojat nè puuſtiatſse raſtarkijvat od ikakuee ſtuaari, ſctò ubilixivo moxe ſmeeſt bogogliubſtuo.

5. Dà kad bij tkò taa daan uçinio tkojeegod dillo ſmartnoo nè çijſtoçhiee uzdarxatſse ima, prem dà iſpovijdien i pokajaan, od S. Priçeeſtienja: ollis ù potribbituoj prigodi.

6. Dà tolikoo prija, tkolliko poslij S. Priçeeſtienja uzbuudiuatſse imaa na' bogogliubſtuo.

Vpit. Zà ſctò zoves pripravu od priſtoojnoſti?

Odgr. Za' onnee trij ſtuaari, ſctò naas uçcij çinit tolikoo prija, tkoliko poslij S. Priçeeſtienja.

Upit. Tkojeeſu tee trij ſtuaari, ſctoſſe imaduu prija çinit?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Naaj parvo iskuſsagnje duſſie veçhjoom pomgniom, neghſse moxè za' isçijſtitjee, nè ſaamo od ſmartnijh grijhaa, dalli i od proſtnijh, i bollitſse praavijm ſarzem od grijhaa uçinienijh poslij naaj zadnee iſpovijdi.

2. Uzbuudit ù nama vellikuu xelju za' prijmit tuu *Boxanſtuenuu* gizbinu poraad duaa razmijſlianja: jedno izvarſnoſti, i Koriſti *Sakramenta*: druggoo naſsee ossobbitee potribbee. Vid. S. Ju. Grixoſt. govor. 60. puuku, i 83 ſvarh. Matt., i *S.* Ju. Damask. kgnig. 4, od Vir. Katol. pogl. 14.

3. Upuutit ù nama çhjuutienja jednoga praavoga bogogliubitua, i poklonſtua, i takoojer poraad duaa razloga: jedan za' razmijſljat, daſse prijmaa ù Sakramentù Issus glaavom prijd lijzem tkooga zaſramiujeeſse od ſuojih ſquarnaa Sunze, i *Z*vijzde, tkooga Velliçanſtuo nè doſpijtnoo klagniajuu, i bojeegaſse Angeli, i ſvee ſtuaari nè çhjuutivee; druggoo, ulaagat mijſal ſvarh vellikijh dobroçijnſtuaa, ſçtò nam Boogh çinij, a' naaj poslij na' nassu nè doſtoojnoſt poraad tolizijh grijhaa, i nevogljaa, od tkojih jeſt pun xijvot çoviçanskij.

Upit. Tkojeesu tee trij ſtuaari, ſçtoſe çinit imaduu ù Priçeeſtienju?

Odgr. Parvo: Uxgatſse veoma ù gliubau Bogga Goſpodina naſsega, i izvaddit jedan dijl od gnjeggovee S. Mukkee, i Ranaa: a' druggaa od vejlikooga dobroçijnſtua, ſçtò nam ſuejer çinij: Kadſse Goſpodin Nebba, i zemgljee darijvaa tolikoom prijkoreednom gljubavju jednomu Stuorenju od nijſçta, takoo daſse nalsadiujee s' gnijm ſtaat; dalli ſçtò jeſt veçchjee, pokrijpjujeega ſvojoom prij S. Putju, i nè proçijnienom Karvjù.

2. Zaçeet jedno xijveo, i temeglitoo Uffanje, dachjemo prijmit od Bogga ſvee ſçtogod piitamo. I razlogh imaamo poſtaviat ù gniegga jednò takoo uffanje, kadsse tolikoom gliubeznivoſtiu pridavaa ſuojim ſtuorenjima za' izlijçit gnijovo uboxtuo.

3. Zafaalijvatmù ſa' ſuijm dragovoglnijm ſarzem od takooga vellikooga dobroçijnſtua, i gliubaui, ſçtò nam uçinij ù ovomuu Sveetomu Sakramentù.

Upit. Tkojaaſu trij çlaana, ſçtò dohodee poslij *S.* Priçeeſtienja?

Odgr. Parvij jeſt, nè puuſtjat, daſse zabaviamo ò mijslima tasçtijm za' taa daan: çuuvat dobro jezik, i pogleed: mijslit ò vellikoomu poſçtenju, ſçtò nam uçinij jedan Boogh, da' doojde pribijvat ù nama pò Sveetomu Priçeeſtienju, a' paak mollitga, dasse od naas nè odijlij ovijzijm rijçma: *Oſtaddi s' nama Gospodine, jeerſse obnoçhjzuaa.*

2. *S*uakaako naſtojat çinit mnoggaa dilla doſtojanjivaa na' poſçtenje naſsega *S*paſſiteglia, i poraad onnee gliubavi, ſçtomù noſſijmo odluçujuuçh ikad nijſçto nè çinit, ſçtò nijeemù milloo.

3. Zabavjatſse ò S. Mollitui pijtajuuçh od Bogga svè ſçtò jeſt potribbitoo takoe za' naas, kako za' naſsega iskargniega, zafaliujuuçhmu od vellikooga dobroçijnſtua, ſçtò nam uçinij.

Upit. Podaajmi tkojuugod priliku.

Odgr. S. Margarita Diuiza Kçhieer Kraaglia Ungarskoga, od uzduighnuutja *S.* Tijla dò Priçeeſtienja nè priſtavaasse grozno çuijlit, i izneſvijſtienaa zrjaaſsese veçchiee martuaa, negh xijuaa. Na' daan prija neghſse bij priçeeſtila içeſsaa nè gidiaaſse, negh mallo kruha, i Voddee, i prouodiaasse ſvu nooçh ò ſueetum zabauam. Velje kraat kadſse priçeeſtijuaſse, uidiſseejee uzduizatſse ù uiſſinù za' ſeexagn, mallo nè brez jkakua çhjuutienja. Iſtomaçitsse nè moxe, tkojim millijnjem bogogliubſtua ſuakda s' uellikijm ſuzam bij priſtuupala k' S. Otaaru. Nettom ſe bij priçeeſtila, kaſnijee negh bij moghla, by zduighlaſse s' ſuooga miſta, za mogh na' dughljee veçchijm ugadianjem uxijuat ogleed ſuooga prij pogliubieno-

ga-

ga Issukarſta. Na' daan priçeeſtienja ſtaaſse ſua' pomgniuaa mollit Bogga, i nè podaauaaſse tijlù, negh pod ueççeer, jedno ubogoo pokrijpienje gizbinom. *Sur.* ù gnje. xiju. 28. Sijçgnja. Vidi ù xijuotù S. Fran. ſctè pijſſiaa S. Bonau. pogl. 6. uellikoo poſctenie, i gliubaù, ſctè imadde pram S. Sakramentù.

Upit. Tkoji pedips doſtojee onnij, tkoji nè doſtoojno priſtuupajuu k' Stolù *Karſtouù?*

Odgr. Iſtij, kakono i Juda, dajih poſſidujee Djauaal a' paak priuzeetij od nè uffanja da' ſunouraatee ù Pakal pò ſuee uijke meiù nè prijateglie Boxjee. *S.* Bern. od iſponijd, razlik. 2. kak. Juda.

Tomas Kantipratenskij prinoſſij ouij dogadjaaj.

Bij (uellij) ù jednomù Miſtù, nè daleko od mojee Otazbinee nijkij Reedounijk, tkoiiſse nè çijctochiom ſarza nè ſramouaaſse priſtuupat k" S: Otaaru, i prijmat *S.* Sakramenat. O' uellikaa praudo *Boxjaa!* izaghnijſseemù mallo pò mallo za' pedips gnjeggoua raſpuuſtnoga xijuota uuſta, jezik, i braada, iſdiſsuuch tolikij ſmraad, da' nijedan gnjeggoù priategl naaj glaunij nè ſmidjaaſse k' gniemù priſtuupit.

Upit. Pedipſſiaauali Boogh i onnee, tkoji nè oſtauiajuuch blizjuu prigodù grijna, idduu prijmat Sueetij Sakramenat?

Odgr. Dò iſto. Lotario Kraagl Franzee poojde ù *Rijm* za' prijmit od Adriana II. Papee odrijſſienje ſuooga oçitooga prikliubodinſtua: obijtajuuchſse zakleetuom Papi, da' zatirrao bij Valdraadù ſuojù hotmizù, nij nijkadjee ueçh pogledao. Iſtoo budduuch obetali ſuij gnjeggoui Duoraani, poojde *S.* Papa reçh Miſsu, i obraatijuſſiſse pram doſpijtkù iſtee k' kraagliu s' ſueetijm Priçeeſtiliſtjem ù ruuzi, reçte: Kraaglju, ako jeſt ſuè iſtina, ſctoſſi rexao, too jeſt, daſſi uſimio praavuu, i ſta. nouituu odlukù, dachies oſtauit tuoje ſmuutjiuoo obchienje, priſtuupi slobbodnò, i znaaj, da' ouij S. Sakramenat xijuota uijçgnjeeſa pomochichjete, da' doteçces oproſtienje tuojih grijhaa: dalli akote joſ duſſia kryvaa oſvadjaa, i ù ſebbi myslijs opeetſſe povraatit nà nè çijſtochje tuoje, virruuj, dà ovaa gizbina xijvota vijçgnieega promijnitchieſſe ù otrooù vijçgniee ſmarti. Paak obraatijuſſiſſe k' gnieggovijm Duoranima, ovakoo Proslovij: Akò jur jeſt iſtina ſctò velliſe, dà nijſte ugadjali vaſſemu Kraagliù ù krijvini prigliubodijuſtua, i dà nijſte obchili s' onnoom çegljadju, ſctò *Sveetoo* ſidaliſtje proklee, nek vam Tylo Karſtouo sluuxij zà ugovoor vijçgnieega *Spaſſenja*. Mallo mareech zà too govorenje, Kraagl priſtuupij s' Duoranima, i priçeeſtiſseeſſe. Dò mallo poslij dijlijuſſiſſe iz Rijma, nà puutuga poſpiſno udarit oſveta *Boxjaa*, jeer obnemochjaauſſi ù Piazenzi Miſſeeza koloveza, nè ſrichno umrij; i iſtooha godiſta pomrijſſee ſuij tkojiſſe brezoçno uſſuudili bijaaju priçeeſtitſse.

Upit. Jelli barz vellik grijh, i opaçina priçeeſtitſſe s' martnijm grijhom nà duſſi?

Odgr. Jeſt i prij vellik, budduch, daſſe uvrijdienje uprauno çinij Prijsv. Coviçanſtuù karſtovù; i jedan takij grijh, ſctoſſe zove *Sveetogardie*, moxeſſe izlednaaçit opaakomu nè milloſardiù Xudinskomu, tkoji iſpunniſſee ſvooj gijd protyva Karſtu, kadga nà tolikee naaçine izmuçciſſee; zà too jeſt, da jedan Karſtianin, tkoji imaa ſvijtloſt S. Virree, çineech ſveetogardno jedno Priçeeſtienje, nijkadſse neech*je* ogovorit od jednee oçcitee zloçchjee, kakono ogovorij S. Pavaal mnoghee Xudiel, tkoji Iſuſsa pogardiſsee, nè znaauſſi ſctò çiniaauu. 1. Kor. 8.

SCTIJ-

SCTIJVEENJE XXI.

Od *Priçeeſtienja*.

Upit. TKoji nyſu nij Keedounijzi, nij Miſnijai tkoliko kraat duuxnij jeſſu priçeeſtiſſe?

Odgr. Jednooç nà godiſte, nettomſu doparli nà godiſta razbora. Takoo nareedy Saabor Lateranenſkij pogi. 21. Nared. *Svakij jednoga, i druggooga ſpolla Virnijk poslij kad nà godiſta poznaanja buddee doprpo, ſvee ſvojegrijhe nek virno iſpovidij barem jednoç nà godiſte.*

Upit. Sveetaa Zarrqua nè faalijli barx priçeeſtijvatsse çeſtijee?

Odgr. Faalij: Saabor Trentinskij ſid. 25. pogl. 8. ovakoo vellij: *Saabor ſvyſtij, nagovaaraa, mollij, i zaklignjee zà iznustrenaa Iſuſsa Goſpodina nassega, ſvakooga praavoga ſtjna Zarquee katoliçanskee, i Rymskee, dà ù ovomuu jedijnſtua hiliggu, ù ovooj zavezi gliubavi, ù ovomuu zlamenju skladda jurſſe napokoon kadzod slonce, i ſdruuxee, i ſpominiajuuçhſſe od tolikooga velliçanſtua, i takoo ubilixjivee gliubavi Iſukarſta Goſpodina naſsega, tkoji pogliubienuu duſſiu ſuoju, zà uaſsega ſpaſseenja çijnù, i put ſvoju podadde namzà giſt, taa ſveetaa Otaaiſtua Tijla, i karvi gnieggovee, onnoom remeglitoſtju, i ſtaannoſtju Virree, onnijm duſſiee bogliubſtuom, i milloſtju, i bogoſtoviem, da' virrujuu, i poſtujuu, da' kruh taa nadſoçhjanjivij çeeſto prijmat mogguu.*

Upit. Parvaſni Karſtiani jeſsuliſse çeeſto priçeeſtijvali?

Odgr. Jednooç nà daan poklee ſluſſali bijaajuu S. Miſsu. Too potuardiujee S. Luka, tkoji vellij: *Bijaajuu naprijdujuuçh ù nauku Apoſtolaa, i obshjenju razlaamanja kruha, i ù mollituam.* Dill. 2.

Upit. Imadiaauuli tij tkojuugod zapovild, tkojaa gnijma naslanjaaſse jednu takuu duuxnoſt?

Odgr. Nè: dalli poklee nà daan Duhoovaa prijmiſsee Duuha Sveetoga, tolikoosse uxgaſsee ù zabavam bogogliubſtua, dà poçeeſsee çeeſto prijmat S. Sakramenat Eukariſtiee; zì uſpomenù çeſsaa Papa Urbano IV. nareedij Blaaghdaan prij S. Tyla karſtova, zapovidijuſſi, daſse ſveetkovat imaa ù Cetuaartak posly Oſminee Duhovaa. Poraad çeſſaa, kakono beſſidij S. Tomas ù Offiziu, tkojiſse çiny od togaa Blaaghdaana: *Doſtoino jeſt, da' takooga Sakramenta naredbu togaa vrijmena navlaſtito ſchujeemo, kad Duuh S. ſarza Vçcenijkaa nauçij, za' podpunno poznaavat Otaaiſtuo togaa Sakramenta: jeer i ù iſtoo dobba poçeeſsee Virnyzi çeeſto Sakramenat prijmat.*

Bijaaſseſse dalli mallo pò mallo mijmooſsaauſſi nijkaa godiſta, tolikoo omlohavilo bogogliubſtuo Virnijkaa, dà priſtaauſſi ſueetij obiçaaj priçeeſtijvatſſe çeeſto, nareedij S. Fabiano Papa, i Muçcenijk, daſse ſvakij Virnijk priçeeſtij trij kraat nà godiſte, too jeſt, nà Boxiçh, nà Vazma, i nà Duhovè: Sdò paak mnogghij Saabori potuardiſsee. Budduuçhſse paak zaal obiçaaj uveo odmizzat S. Priçeeſtienje od godiſta dò druggooga, nè obsluxjuçh S. Naredbù iznova Saabor Lateranenskij pod Innozenziom III. nareedij, dà ſuij Virnyzi duuxnij budduu priçeeſtitſse jednooç nà godiſte ò Vazmim, tkojuu paak Naredbù ponovij, i potuardij Saabor Trentinskij Sid. 23. Nareedb. 9.

Upit. Jelli dakle zà doſti priçeeſtitsſe jednooç nà godiſte?

Odgr. Jeſt: i tooſse çiny nà vazma; i tkò inaako çinij ſmartnò gryſſij, kakono ſvidokujuu pedipſſi ù iſtooj Naredbi zabilixenij.

Upit. Cijniſseeli zà dobroo ſveetij Otzi priçeeſtyvatſse çeeſto?

Odgr. Sveety Ignazio Muçcenyk ovakoo pijſſiee puukù Efexinskomù: *Naſtoojte çeeſto priſtuupat za' prijmit S. Eukariſtiuu za' veçchjuu ſlavù Boxjuu. Sa' ſvijm tijm, daſse vil skuppiaate ù Boxjuu kuçchju, mlohavaa, izbodee arvaanja ſotonee, i ukrotijuujuuſse potixxanja putti.*

S. Ci-

Digitized by Google

ſ. Cipriano ù zborenju ſuarh Mollituee Goſpodinovee, prikazujuuçh onnee rijçi *Kruh nas ſvakdaanij*, vellij: *Mollymo Bogga, da' nam daruiee ovij kruh, da' mij, tkoji xijvemo ù Issukarſtu, i prijmamo ſvakij daan gnjeggovo Tylo ù Sakrnmentù za' hraanu vilgnjeega ſpaſsenja, grijſſieeçh paak teesko, i i buddnuçh nam zabraanienoo prijmit ſveetuu gizbinu nè raſtaujaamoſse od Tijla karſſova.* Odkleeſse znaa, dà obiçaaj priçeeſtijvanja ſvakdaanoga naprijdovao jeſt ù Affriki dò dobbi Sveetoga Cipriana; i ù iſtinu Tertulliano gnjeggoò Nauçitegl ù kgnig. od Mollituee tomaçij zà kruh ſvakdaany Tylo Karſtovo, govoreeçh: *Tkoogaſſe Tijlo ù kruhu çinij.*

Sveetij Ambroxio ovakoo beſſidij: *Svaki puut kadſse prolijvaa karu karſtova, prolijvaſse za' odpuuſtianje naſſijh grijhaa. Jaaga imaam vazda prijmat, da' mi ſvakda pruddij doteçh oproſtienje mojih grijhaa. Lijkariasse imaa uzijmat od onnogaa, tkoji brez priſtanka uppaddaa ù nemoçhi grijha.*

Upit. Tkoliko kraat, olli tkolikoçeeſto priçeeſtijvatſse imaduu Suijtounijzi?

Odgr. U' ovomuu dobroo jeſt vladatſſe ſvittom tkoogagod dobrooga, i razboritoga Iſpovijdnilka. Dallimi prijdraagh jeſt ſvijt, ſchò podaavaa S. Tom. Aquin. diſt. 5. pijtan. 80. çlaan. 10., tkoji nam napominjee, dafse imaduu duij ſtuaari promiiſliat ſvarh prijmanja ovogaa Sakramenta, jedna od, ſtraanee iſtooga Sakramenta, krijpooſt tkooga prij velle pruddij Stuorenju; i za' too ny jee negh dobro prijmatga ſvakij daan, dà çovik ſvakij daan prymee plod: Druggaa mexeſse razmysliat od ſtraanee onnogaa, tkojiga prijmaa poraad duxnoſti, ſchò imaa priſtuupat vellikijm duuhom bogogliubitua, i poſctenja; i ako jeſt, tkoſse çhjuutij imat takij duuh, dobroo jeſt, dafse ſvakij daan priçeeſtiujee. Zà too S. Aguſt. ù govor. 18. od rijç. Goſpod. poslij kad naas nagovaaraa priçeeſtijvatſse ſvakij daan; dà çeeſtijee prijmemo dobraa, nadoſtavjaa: *Xivi takoo, da' doſtojan buddees priſtuupit k' Sakramentu ſvakij daan.* Dalli jeer velle kraat, olli nemoçh tyla, olli duſſiee nama ſmeetaa naslydovat too bogogljubſtuo, dobrooçhje bijt, dà çovik poojdee prijmit Eukariſtiu taa daan, kadſse zatesce bogljee pripravan. Sklaapaa naaj posly S. Aguſt. ovijzijm rijçma: *Eukariſtiee obçhienje nij faalijm, nij kudijm.*

Upit. Hoçchjeeliſse imat çeeſto priçeeſtyvat onnij Svijtounijzi, tkoji oxennienij poſcteno, i ſveetò xijvuu, tkoji zabaviajuuçhſse ò poslima kuçhnym, tkoji, ò Doſtojanſtuima prij Suudima, tkoji targujuuçh ec.?

Odgr. Ovijm zà doſti jeſt, daſse priçeeſtee ù dneve Nedilnee, i nà vellikee Blaaghdaane. Dalli çijnijm, daſsu dobrooga glaaſſia, çhjuudi, i xyuota. Too jeſt ſuit Nauçiteegljaa, i ovakoo jeſt obiçaajnoo danaſnij daan ù Zarqui. Vid. od Sales. uvod. 2. pogl. 20.

Upit. Zà reçhti pravo, mnogghij jeſſu, tkoji takoo çeeſto nè ſmiduuſse priçeeſtijvat?

Odgr. Ako too dillujuu poraad ponijznoſti, nek nè govoree zlò od onnijzijh, tkojiſse çeeſto poraad bogogljubſtua priçeeſtiujuu: jeer ghdij nij jee ikakovee zapovijdi, tkojaa zaduxujee, ſuak goſpodaar jeſt dillovat ſchò çijnij, dà jeſt prikladnoo dillovat. Aguſt. 18. Januariu.

STIJVEENIE XXII.

Razluzi, i priliçnoſti.

Upit. TKojimſse razlozim, i priliçnoſtima uglaavit moxe çeeſtienje Sueetoga Sakramenta Eukariſtiee?

Odgr. Ovizijm, olli ovakovijm. Parvij jeſt, da' duſsja imaa ſuoju hraanu, brez tkojee, kakono tijlo, nè moxe ſtaat. Dalli ovaa hraana inoo nij jee, negh katſtovo Tijlo ù Sakramentu, kakono pravo oon iſtij vellij: *Pus moja iſtinito jeſt gizbina, a' karu moja iſtini-*

to

Digitized by Google

to jeſt pijtje, i kruh, ſtoçhju podat put moja jeſt za' mijuot ſvijta. Ju. 6. Dalliſse prijceesto sluuxijmo od hraanee tijleſnee zà pokrijpit ſnaagu, i pomoçh vlagguu ukorenienu, tkojaaſse mallo pò mallo poraad uruchinee narauskee izgijdaa. Poraad togaa iſtooga razloga imaamo çeesto giſt kruh Eukariſtinskij, tkoji jeſt duhounoo pokrijpienje duſſiaa naſſijh, budduuçh dà milloſt, ſtò jeſt xijuot duſſiee, malloſse pò mallo nà nijkij naaçin ſuarſſiujee od naſsega narauskoga poxelliſnja; i zà too imaamo opeeta naaçin imatjee, çeeſto priceeſtiujuchſse.

2. Dà Sijnovi Izraelskij nè bijaajuu pomgnili kuppit Mannu, i gnjoomſse hraanit, ſuakaako, nè imaduuçh drugghee hraanee, bijli bij umarli od glaada. Na' iſtij naaçin Boogh nam podadde ù puutouanſù ouogaa Suijta Tijlo ſuoje s' Karnjù za' hraanu naſsù, i poputbinu: i kako tij ſuakij daan kuppiaauu Mannu za' pokrijpitsse, takoo bijſmo imali i mij prijmat ſuakij daan kruh ouij, da' duſſia naſsa nè bij oſtinula ù gljubaui Boxjooj, i daſse ù tooj tò ueçchjee uzmnoxaa ſnaagha ſueetijh krijpoſtiuuh.

3. Ouijſse zoue Sakramenat jedijnſtua, pò tkoomuſse ſtuorenje, tkojee iſtinito gljubij, sluçujee s' ſuojim ſtuoritegljem. Ako dakle tko xellij sluuçitſse ſuoomù Boggu, tkoji jeſt naajviſſiee dobroo, i izuarſnoſt, nek çeeſto priſtuupaa k' ouomuu Sakramentù.

4. Naſsaſu dilla tò plemmenitijaa, i ſaaliuijaa, tkoliko jeſt izuarſnijaa krijpoost, odklee iſtaa iſtiçuu. Dakleçhje boglice bijt çeeſto prijmat ouij Sakramenat poraad uzroka gljubaui, negh uzdarxatſse poraad ſtraaha.

5. Nyjee bogogliubſtua milijeega Boggu od uſpomenee mukkee karſtovee: dakle imatçhie reçh, dàmù iſtò priſatnijee ny jee, ſtò naslijdovat prymat priſtoojnom pripravom ovij Sakramenat, tkooga Karſt navlas nareedy zà oſtavit nam jednu uspomenù od ſebbe iſtooga, govoreeçh ſuojim vuſtma: *Ovoo çinite nà moje uſpomenuutje.*

6. Porodi ovogaa Sakramenta, od tkijçhieſſe zborit nà dughljee ù jednomu od slijdeeçhijh ſtijvenjaa, imali bij sluuxit zà oſtan gliudma, daſſe budduu çeeſto priceeſtijvat.

Upit. Dalli tkojuuçhieſmi priliçnoſt podat priklonituu ovomuu?

Odgr. Evo parvaa. Jedan priategl dragovoglno obçhij s' druggbijm. Akò ly dakle dragovoglno nè obçhijs s' karſtom, biligh jeſt, daga mallo gljubijs.

2. Kako jednomu Otzu jeſt draago, daga Sijn ponudij dooit ù ſvoju kuçchju, znaduuçh, dà iſtij znaa tuu gnjeggovu xelju, marzij, i pokazujeeſſe uvrijdien, ako jeſt jednooç, olli duaakraat prijko godiſta ponudien: Takoo ſe karſt, *tkooga raskoſſieſu byt s' Synovijma gljudskijm*, moxeſſe pokaazat uvrijdien od naas, akoga ù rijtko ponudjaamo.

3. Kako jedan bogataz pò ſebbi milloſardan, i blagodaaran, çeeſto pohodeeçh kuçchju jednoga ubogooga, tkojaa ſtoji zà razruſſitſse, oſtavjaa ſvakij puut ſtogod ſvooga, takoo zà bilighugledanja, kako zà ponapravienje kuçchjee, à navlaſtito ako buddee ù ſebbi odluuçio çeeſto dohodit: Na iſtij naaçin Iſſukarſt prijbogat, i prijmilloſtiu, kadgod uhodii ù naſſu kuçchju pò Sakramentu, nijkadſſe nè dylij: ako nè oſtavij tkojigod bogatij, i nè proçinienij daar, nè ſaamo zà uzdarje priceeſtienja, tkoliko zà pripravit ſebbi jedno doſtoojnoo pribijvaliſtie, ghdij odluuçio jeſt çeeſto dohodit.

4. Kad jeſt aer otrovaan, ſvak traaxij lykariu zà mooçhſſe uçuuvat protijva zlobnoſti nemoçhi kuxnee, ſtoſſe jeſt proſtaria: Dalli jeer jeſt vas ſuijt pun kuxnoga raſtrovanja, too jeſt, grijhaa, i nè priſtanijh prigoodaa zà ſagrijſſit, zà too tkò xelly bijt uçuuan od grijhaa, nekile tò veçchiee çeeſto uteçce k' ovooj Sveetooj lykarij, tkoliko texjee nadſtojee poghibijli; i veçchjee ſe

ſu prigode, tkojee naas naveſt mogguu nà uvrydienje Boxiee,

5. Kad jeſt jedan Poglaviza ſazuao nà çjaaſt jednoga nijzjeega od ſebbe, ako taa nè doojdee, olli dà nè imaa zakonitoga ogovora, too prymaa zà zloo Poglaviza, i teeskoſe raſardij: takoo vijçgnjooj Mudroſti, tkojaa nè priſtajee zazijvat naas; *Doojdite, gidite krub mooj, i pijte Vyno, tkojee zamyſſiah vama*, jeſt jooj nà xao veoma, akoſſe nè prighneemo nà ponudienje.

6. Kako tko proojt imaa kroz nè priateglie, naſtoji imat s' ſobboom gliudijh oruuxaanijh zà uſtraſſitjh, ollisſe oprijt: takoo mij, tkoji xyvemo meju tolizijm nè priateglma vidivijm, i nè vidivijm, jmaamoſſe sluuçit s' Iſſukarſtom, tkoji ſvakda s' sobboom imaa mnoxtuo Angeelaa nè izbrojenoo, Oon nam je Sakramentu podaavaa millooſt, ſnaagù, i imaa pomgnju vlaſtituu od naas. Dakle imatçhiemo çeeſto priſtuupat k' ovomuu Sveetomù Stollù, i ponaaviat govorenje s' Pſalmiſtom: *Pripravioſh pryd lyzem mojim Stool protyva onnijzijm, tkoji obnevoelijvajuume.* Psal. 22.

Upit. Jelli dakle potribbitoo iſpoviditlle prija Priçeeſtienja?

Odgr. Dò iſto, ako imaas, olli ſumgnis imat na' duſſi tkojigod teeskij grijh. Too iſtomaçenoo bij ù Saaboru Trentinskomù S. d. 13. pogl. 7. Naredb. 11. i velly na' poglavju 7. *Ako nij jee priſtojnoo, daſſe iſko vlaagaa ù ſueetee Duorbe, negh ſveeto: Dò iſto tkoliko veçhiee jedna duſſia karſtianskaa jeſt nauçenaa od ſueetignjee, i Boxanſtua svogaa prijſve. Sakramanta, jo' veçhjeeſſe çuvat imaa pomgnjom nè priſtuupat nzimatga brez jednoga vellikooga poſſtovanja, i ſueetignjee.* Navlaſtito da' Apoſtol prijtij nam onnyzijm prij ſtrahovitijm rijçma, *Ako tkogod gide, i pijee nè doſtoojno, ossuudienje ſebbi gijde, i pijee nè proçintujuuch Tylo Goſpodinovo*; i za' too tkoſse hoçchie priçeeſtit tribujee, daſse ſpomeenee od ovee za-povijdi: *Iskuſſaaj dakle ſebbe çovik.* Dali da' taa obiçaaj Zarquee tomaçij nam da' jeſt potribbitoo ovoo iskuſſaanje od naas Iſtijh, da' Karſtianin, tkoji çhjutij na' duſſi ſmartnij grijh, prem damuſſe çynij, da' jee skruſſien, nekſſe nè uſudiuiee priſtuupat k' S. Eukariſtij, akoſſe prija nij jee iſpovidio. Sçtò pò Naredbi ſveetoga skuppa imaduu obsluuxit ſvakda nè ſaamo ſvij Virnijzi, dalli i onnij Rredounijzi, tkojiſu duuxnij Miſſit. Bijlibij dalli ſlobbodnijnè iſpovidjtſe, kadſe nè bij dogodio Iſpovidnijk, dalij darxaanij bij ſvakda bijli uçinit dillo skruuſſienja. Ako bij paak potribba zakonitaa ſteeghla Reedounijka, nè iſpovijdiuſſiſse reçh Miſſu, poslij togaa duuxan jeſt udijgliſse iſpovidit.

SCTIJVEENJE XXIII.

Od priçeeſtienja, ſçtò' çinee ſuijtounijzi pod jednym ſaamijm oblyçjem.

Upit. POraad geſsaa Suytounijzi priçeeſtjujuuſse pod jednym ſaamym oblijçiem, razliko od Reedounykaa, tkojiſse priçeeſtiujuu pod obbama?

Odgr. Reedounyzi, tkoji govoree S. Miſsu, poſveetiujuu, i priçeeſtiujuuſse pod obama oblijçjim, za' xijviee prikazijvat Poſveetiliſtie krijxa, i bijt dylnijzi iſtooga, kakono karſt zapouidij, nareçdijuſſi S. Sakramenat, i Poſveetiliſtja.

Vpit. Za' ſçtò jeſt uſteeghnutaa Suytounijzima sluxba Cjaſsee?

Odgr. Pò oblaaſti, ſçtò ſvakda imadde Zarqua Sveetaa promynievat, olli nadoſtaujat onnaa, ſçtò priſtojee Sakramentima, oſtavijvſſi nijſçta magniee çyloo, i nè taknuutoo gnijovo bijtie, dalli promynijuſſi ſaamo, ſçtò moxe byt za' ueçchiuu Koriſt onnogaa, tkoji çeeſto prymaa S. Sakramente, i moxejim uzmnoxat poſſtouanje pò prigodam, pò miſtima, i pò vrymenima. Od ſçta çijnijnamſse, da' naas oznamij Apoſtol ouyzijm suojim rijçma: *Takoo naas nek proçynij çovik kakono slunghe kurſtove,*

i ta-

i razdijliteslje Otaniſtnaa Boujih. Kor. 4. I znaadeſse daſse i oon jeſt sluuxio od takee oblaaſti, kad poklee nareedij mnoggaa ſuarh Sakramenta Eukariſtiee: kakono i ſuaa inaa, reçce: *Oſtaalaa, kad buddeem dooit, razreeditçhiu*. pogl. 11.

Upit. Uçceeli barx S. Pijſma, da' jeſt za' doſti priçeeſtijvatſe pod jednym oblyçiem ſaamym, za' prymit plod togaa Sakramenta?

Odgr. Vçcee. Too potuardijuee karſt Goſpodin nas u Juanu na' 6. *Ako ſkò buddee giſt kruh ouij*, too jeſt, tkoſse buddee priçeeſtit pod jednijm oblyçiem, kakono tomaçij Saab. Trent. Sid. 22. Nareedb. 11. *Xivirtchje ù vijke*.

Svidoçij takooier S. Luka, da' Karſt ſpaſſitegl nas razdylij Eukariſtiu duama Vecenizima ù Emauſsu pod ſaamym oblijçjem kruka, kakono iſtomaçiſsee S. Otzi, Grixoſt. Aguſt. Teofil., Lattanz. Eutim. Beda, i mnogghij oſtaalij. Ovoosu gnieggoue ryçi: *I uçinienoo bij, kad ſidiaſſe s' znyma uzee kruh, i balagoslovil, i razlomil, i podaavaſſejim, i otuorenee biſſee occi gnijove, i poznaddoſſeega, à oon izviriij iz occiuuh gnijovih*. Ymalloposly: *A onni povijdaauu, tkojaa uçinjenaa bijaſu nà puutu, i nà tkoji naaçin poznaddoſſeega ù razlaamanju kruha*.

Upit. Dillouasseeli ouij Sakramenat Apoſtoli pod jednym ſaamym oblijçjem?

Odgr. Iſtij Evangeliſta dill. 2. too ſuidoçij. Iſtoo uçiniſsee Uçcenijzi, i Naslydnijzi, kakono uirru çimij ù ſuojim piſsmima Tertull. Kgnig. 2. Muxat. Clement. Alexandrinsk. kgnig. 1. Cipr. govor. 5 od padnuut. Baxil. Zeſſar. Patriar. Jerolim prigouar. protijv. Jouinian. Aguſt. gouor. od vrym.

Upit. Jedna ſaama ſumgnja oſtajeemſr. Karſt nareedij ovi Sakramenat na naaçin jednee goſtbee, i pokrijpienja duſſiaa naſſih, i reçce: *Ako nè buddeete giſt mut Sijna çovicjeega, i pit gnieggovu karu, neçhjete imat xivot ù va-*

ma. Dakle gizbina, i pijtje, ſcto skuppa sluuçenij çinee goſtbu, jeſsu potribitij za' ſpaſseenje.

Odgr. S' Saaborom Trentinskijm odgovaaram, kakomu draago razlikij S. Otzi, i Nauſitegli razumee rijçi S. Juana na' pogl. 6. Iſtina jeſt, da' uellij: *Ako nè buddeete zift put ſijna coviçjeega, i pijt gnjeggovu Karu ec.* reçce josteer: *Ako tkò buddee giſt od ouoga kruha, nikvirtchje ù vijke*.

Vellijm sù viſſiee, da' sluuçenje slucujuuchjee (1) jeſt bijlo poſtavienoo na' miſto od razluçujuuchjeega (*Alli*) kakonoſse naddij Dill. 3. *Srebro, i zlaato nij jee menni*; too jest: *Ako nè buddeete pijt, nij giſt ec.*

Onnomur, ſcto mallo prija gouoraamo, da karſt nareedij ouij Sakrameaas na' prilikù jednee goſtbee, olliti pokrijpienja, jaa odgovaaram, da ù tkolikò zlamenjima uidiujm jeſt zlamenovaanaa izgouorivijee çijlaa goſtba s' obbama oblijçjim, i za' too da' Iſsukarſt naaj magniee za' tkoji razlogh *barem drugsoomu* nareedij ouij S. Sakramenat, da' bijſmo bogljee razumili gnjeggovù izuarſnoſt: Za' too ù tkoliko ſtuaari uzdarxaanoo, il ù ſtkoliko gnjeggovù plodù, ſcto' jeſt od tolikee izvarſnoſti, i koriſti, nareedienaa dohodij nam goſtba pod jednijm ſaamym oblyçjem, dalli i pod obbama uas Iſsukarſt.

Nijt pruddij reçcenje, da' Karſt Goſpodin nas Matt. 26. nareedijuſſi ouij Sakramenat, Apoſtolima reçce: *Pijte od ovogaa ſuij*: jeer ouaa zapovijd pijveenja priſtojaaſse ſaamo Apoſtolima, tkoji tuute tad bijaajuu: prijmajuuch od Karſta ù iſtoo dobba, nettom jih uçinij Reedounyke, oblaaſt skuppa poſueetiliſtje S. Eukariſtiee pod obbama oblyçjim, i obba uzimat, dà ſuakdij oſtadee douarſſienoo Poſueetiliſtie. Dalì nè imadoſsee jur od Karſta tuu zapovijd Suiſtounizi, tkojim, jeer nè poſveetiujuu, dalli jeer ſaamo prijmajuu Eukariſtiù kakono Sakramenat, zà doſtì jeſt, daſse priçeeſtee pod jedno ſaa-

Digitized by Google

mo oblyçie prijmajuuch pod iſtijm, kakono izrekoh, çylovito porod, i koriſt Sakrameta.

SCTIJVEENJE XXIV.

Od plooda, i poroodaa ovogaa Pryſv. Sakramenta.

Upit. TKojiſu plodi, olii porodi ovogaa prijſv. Sakramenta?

Odgr. Jeſſu mallo magnjee neghbrez broja, i od prij vellikee çijnee, jeerſmo ù ovomuu Sakramentu dylnijzi od vruutka ſvakee milloſti, i od ſvijuuh dobaaraa Nebbeskijh. *S.* Tom. 3. dijl. pijtan. 790. Naaj parvo S. Priçeeſtienje sluucujee prij tijſno duſſhu naſiu s' Boggom ſvojim ſtuoriteglјem: *Tkò gijde, moju put, i pijee moju karu, ù menni pribijvaa, à jaa ù gnjemu.* Ju. 6. Zà too S. Cipriano, govoreeçh od porodienja Iſuſſova, vellij: *Sakramentza ſa obchienje pò tkoomu gnjeggova tyla praviçnoſti slugujeemoſſe, naas ù tolikoo usnaxaavaa, dà od ſvijta, i od Djavla, i od naas dobbijtje oſvojimo, i Sakramentjivoom slaaſtju oxyvijujuuchijm otaajſtuima prilaagajuuchſſe jedna put, i jedan duuh bnddeemo, govoreeçh Apoſtol: Tkoſſe prilaagaa Boggu, jedan duuh jeſt.* Prem daſſe too sluuçenje çinij ù tkoliko duſſi, dalli myſmo, ù tkoliko tylu, nettomſſe priçeeſtijmo, kakono jedno prijbijvaliſtje iſtooga Sakramenta noſſeeçh ù nama Iſſukarſta praavoga Bogga, i çovika. Ovoo jeſt nauk S. Girilla. *Takoo karſtenoſſee bijtchiemo, too jeſt Karſta noſſeeçh, kad gnjeggovo tylo, i karu ù naſſa vuda prinoſſijmo, i takoo, kakono Bl. Petar vellij, Boxanſtuenee naravi dijlnijzi çinijmoſſe.*

2. Pomarſſiujee grijhe proſtnee, i lyçij ranne ù naſſooj duſſi. Vid. Cipr. od Veçcer. Goſp. *S.* Ambrox: Kgnig. od Sakram. pogl. 4. i ſuarh Pſal. 118., govor. S. Ju. Grixoſt. ſvarh Ju. govor. 46. Zà too Reedounyk kad imaa podaavat Sakramenat puuku, kazujuueh S. Priçeeſtilo, pocimaa izgovaarat ryçi *S.* Juana Karſtiteglja: *Evo jagnax Boxji, evò tkoji zduixee grijhee Svijta.* Ju. 1.

3. Pruddij zà skratçat, i ſuartjat naſſa chjuutienja. Vellij S. Cirilo: *Bogoſſtounaa proſſijm mjslienja priffatraaj, naſtoojno, i ſveeto xijvi, i od blagoslova dijlnjk buddi, ſſtò, menni virruuj, nè ſmart ſaamo, dalli, i nemòchi ſvee odgonij. Krotijbo, kad ù nama pribijvaa korſt, uznemillivajuuchi vudaa naſſijh zakon, bogoſſtouje uſnaxaavaa, ſmuutgnje ſarza ugaſſijee.*

4. Cuuvaa naas, dà nè uppaddeemo ù texjee grijhe. Od ovogaa dobra napominjee S. Bernardo, govoreeçh: *Duoje taa Sakramenat dillujee ù nama, too jeſt dà i chiutienje skratçaauua, ù naoj magnijm, i ù texjim grijſſima zduixee sà ſvijm priſtanuutje. Ako tkò od vaas nè takoo çeeſto ſad, nè tolikoo zliuutaa çhjuutij ſarxbee gannuutja, nenavidoſti, bluvdnoſti, i oſtanlijh ovakovij, faale nek zadaa tylu, i karvi Goſpodinovooj, jeer krijpoſt Sakramenta dillujee ù gnjemu.* Govor. od karſtien. nà veçcer. Goſp. imaan. I odovleeſſe uçcijmo poznat dà tkò zà mnoggo oſtavij nè priſtuupat k' *S.* Priçeeſtienju, lakko ù ſmartnee grijhe uppaddaa. Ovoo jeſt jedno razgleedanje S. Ju. Grixoſtoma ſvarh 1. Kor. govor. 24. *Kako ſtudenoo k' Eukariſtij priſtuupanje poghibijvoo jeſt, takò nijednoo otaaiſtuenee tee veçceree dijlnijſtuo kugga jeſt, i ſmart. Ovij zà too ſtool duſſiee naſſee ſnaaga jeſt, xilla pameeti, uffanja zaveza, uffanje, zdrauje, ſvijtloſt, i xijvot nas.*

5. Pomaagaa naas, dà buddeemo dobbytnizi ſvakooga napaſtovanja Djavalskoga, i puttenoga. Pijſſiee Pſalmiſta: *Pripravioſſi prijd lyzem mojim ſtool protijva onnijzijm, tkoji obnevoglјivajuu menne.* Pſal. 22. Tkojee rijçi tomaſeech *S.* Ju. Grixoſtomo: velly: *Ovij ſtool jeſt S. Priçeeſtienie. Tkosù, tkoji naas obnevoglјuajuu? potizania nè prijateglia, ſmuusgnie, ponellinia, xelje, i çiaſti ſvijta. Ovee naas uznemyrijvajuu jeer tkò prouodij takij nyvot, podnaaſſiaa*

ſiaa mnogghee nevoglie od putti, dalli priſtnupaa k' ſtollu mogzuuchjeega, i pomgniuo razmiſliajuuch tkolikoſſe prijd gniegza ſtauiaa, prijmaaza, alli sàſtraakom, i ponijznoſtiu: zakoo daſſe nevoglie promijniluajuu ù radoſti. Uzimaaſſe gniemu ſvè ſctò jeſt putzenoo, à pridaaveſſe ſvè ſctò jeſt dubounoo, i od togaa S. ſtolla prijmaa naaçine zà moçhse obraanit od ſvakee varſtee progonstua. Apoſtoli nahodeechſſe nà Meoru, i bnddudçh nè poghibiſli poroppa, zavapijſſee: Goſpodine ſahraani naas, ghineemo, i prijmien ù gnijovu plauku ſpaſſitell, uçinienaa bij tiſſina vellikaa. Matt. 8. I ù iſtinu; jeer s' gnyma bjjaaſle onnij, tkogaa sluſſaauu Vitri, i moore.

6. Iſpraaſſiaa nam od Bogga uzmnoxanie milloſtih, nijt nouoo imaa nam too byt, nè budduuçh Eukariſtia od indij uzeela ſuoje imme, negh od Milloſti.

7. Uxygaa duſſie naſſe ù gliubavi Boxiooj, i uslabbadiaa naas hrabreno podnoſſit naaj muçnijaa zà gliubau Iſuſſovu; i poraad tugaa uzroka obiçaainij bijaajuu prijdaamo Biskupi poslat S. Eukariſtiu onnyzijm, tkoji bijaajuu ù ruukam Vſſilnykaa, dà by imali ſnaagu odolit xeſtini muukaa, i tò veçchiee ſmiono iſpovidat immekarſtovo.

8. Podaavaa jedno vellikoo uxijvanje duhounoo onnyzijm Virnijzima, tkoji jee prijmajuu praavijm bogoglinbſtuom: zà too ſadruxujuu pyuanje S. Zarquee. *Tkoliko slaaſtan, Goſpodine, jeſt duuh tuooj, tkoji da' slatkoſt tuoju pram ſijnouima bij pokazaa, krukom prijslaaſtnijm s' Nebba podaanijm gladiajuuchiee napuniaas dobrima ec.* Sur. 19. Lijſtopada, Vid. S. Ciprian. piſt. 54.

9. Daryvaa nam jedan zapogod xij vota uijçgnieega: *I doſſaſtee slabee namaſſe xalogh podavaa*: ouakoo pyuaa S. Zarqua. Xijuot vijçgnij podatchieſſe u Raju onnijzijm, tkoji jur nà nemgli budduu zapogod imali: *Jaaſam kruh, tkoji s' Nebba ſaajdoh*, ryçiſu iſtee Iſtnee; *akò tkò giſt budçe ovij kruh, xijviçhie ù vijke: Tko gijde put moju, i maa nijvot uijçgnij.* Ju. 6. Tkolikoſu jur dobro naslonienaa naſſa uffanja tolikijm lijpijm zlameenjima, i zapogodima.

10. Podaavaa nam zdravie tijlesnoo; i od togaa podaoſam priliku ù ſtablu xyuota. Xenna Evangelia, tkojaa jur bijaaſse duanajeeſt godiſtaa, dà podnoſſaaſse karuotoçje, nettom ſaamo dotaçe odijçhju karſtovu, ozdravij. Matt. 9.

Ako jur Marlina Elixeova, martaza, tkoogaſse dodij, çudnovato oxijuij; imatçhje tò veçhiee mogguuchſtua tylo prijſv. Karſta Goſpodina naſſega, tkojee goſpodujee xijuot, i ſmart, podat, tko doſtoojnoga prijmaa, duſſie, i tijla xijuot.

11. Razbijſctrijvaa pameet, tkoga prijmaa, i izgonnij iz gniee ſvee tmine, kakono ſunze vidiuoo nà Nebbu, tkojee ſvojim iſtizzanjem ù çias proſvijtlyuaa vas mraak noçhnij. Onnaa duaa Uçcenijka, tkoji hodiaauu ù Emaus s' Iiſnkarſtom; tkoji tomaçiaaſſejim Pijſma ſueetaa, nè poznaddoſseega, negh poklee iz gnjeggovee ruukee prijmissee krud poſueetienij. Tad, *raſtuorenee bijleſu oçci gnijoue, i poznaddoſſeega ù razlamaniu kruha.* Luk. 24 J za' tooſse Sakramenat Eukariſtiee zove Otaaiſtuo Virree. ſctò jeſt ſuijtloſt duſſiee. Vellij S. Aguſtin: *Tkogod uirran jeſſi, obradouaauaa zebbe razlaamanje kruha, daleçina Goſpodinoua, daleçina nij jee:* Jmaaj Virru, i s' tobboom jeſt, tkooga nè vidijs.

12. Sluuxij nama zà poputbinu, kadiſe dijlit s' ouogaa Suijta imaamo, zà puutovat k' Vijkovijkoſti, i prooit od izaghnaanja zemaglskoga k' Otasbini Blaxenijh. Od ouogaa nahodijm duij prilike ù ſtaromu Zakonu. Evo parvaa. Izraelitani gidiaauu jagnza Vazmenoga kakono puutnyzi pripravienij zà puutovat. Jzassaſt. Evo druggaa. Elia, tkojiſſe jeſt sluuxio od kruha peçcenoga pod luugom zà prooit nà planinu Oreba. 3. Kraagl. 15. J zà too Virnyzi uzimajuuu kruh ovij zà pripraujaſſe

ſe umrijt, dà tym uſnaaxaanij, çeſtito uzaajduu nà planinu blaxenſtua. J za' too Saabor Nicenskij, i mnoghij inij nareediſſee, dasse itkomuu nè kmatij, tkoſse nahodij nà poghibijli ſmarti taa ſveetaa poputbina.

Vpit. Sveetij ù ſtaaroo urijme jessulj barx obiçaainij billi uzimat prija ſmarti S. Priçeeſtienje zà poputbinu?

Odgr. Dò iſto. Sveetij Ambroxio Biskup Millaana (kakono dakazujee S. Paolino ù gnieggovu xijvotu) nahodeechsse nà izdiſsaanju, i hleepeech prijmit S. poputbinu, i budduuch brez glaaſſia za' pijtatiee, napokoonjee prymij pò ruukam S. Onorata Biskupa Vercellenskoga, tkooga çudnouato oznanijuſſi Boogh, poojde odnijtmujee.

S. Maria Egiptka poslij kad potrattij 40. godijſtaa ù prij xeſtokijm pokoram ù jednooj puuſtigni, ù naaj poslijdnaa dihaanja ſuooga zijvota xelleech oruxatsse ſueetom poputbinom, ktijddejooj Boogh ugodit, poslaauſſi jooj jee pò jednomu Reedounijku reçcenomu Zoximo. Sur. 9: Traugnia.

Sueetij Jerolim budduuch na' primijnuutju, doſaadno zapijtaa, damu doneeſsu Prijſv. Tijlo Jssuſsovo. Ktijuuçhga primit, poſtauitſse uçinij na' zemglju, i obſlaare oſtroom vriçchom, paak ponyzno kleknuuvſſi, grozno çuijleech, buubajuuchſse ù parſſi, i ponijzno poklonijuſſiſse prijmijga.

SVETIJVEENJE XXV.

Od Nareedienia Blaaghdaana Tyla Goſpodinova.

Upit. JMaaslimi ſtò rech ſuarh nareedienia ſueetoga Sakramenta?

Odgr. Blaaghdaan S. Sakramenta ſueetkujeesse ù paruomu Cetuartku prij Oſmini Duhoovaa, i nareedijga Papa Urbano IV. godiſta 1263, i ouoo bij ſuarha (kakono pijſſiee S. Tomas Aquina kguixiz. 75.), da' ſvakij virnij karſtianin çuddijſse, i ſtujee naaçin nè izgovoriuij, tkojim Jſukarſtſse iſtinito nah odij ù Sakramentu vidiuomu, i skuppa da' podaa slavu mogguuchſtvu Boxjeemu, tkoiee dillujee ù iſtoomu ſakramentu tolikee ſtuaari çudnovatee za Koriſt duſſiaa naſſijh. Drugghij razlogh, jeer bij nareedien, donoſſij ſaabor Trentinskij sid. 17. pogl. 5. *I ù iſtinu tribovalo jeſt, dobbytnizu iſtinu od lani, i od krijuovirſtua slavodobbittie çinit, dà gniee ſuprotſtunijzi prijd lijzem tolikee ſvijtloſti, i ù tolikooj obçhienee. Zarquee radoſti poſtavienii, olli omlohavienij, i razbivenij dà popuznuu, olliſi zaſraamienij, i smeetenij kadaodſſe razuidee.*

Vpit. Tkojoom prigodom zapovidij Papa Urbano, daſse blaaghdaano ſueetkujee reçcenij daan pò ſuemuu karſtianſtvu?

Odgr. Ako xellijs too izaznat, razaſçtij slijdeechiee pouidanje. Xijviaasse godiſta 1230. ſueetaa Juliana ù jednooj ſpilli Goree imenovane Kornelio, i na' tolikuu izuarſnoſt ſveetignie doprij ſuojim xijvienjem, da' çeeſto jee nazriiſsee ù gnieezinijm zaneſſeenjima, ghdijſse za' duggo s' Boggom razgovaaraſse. Takoojer çudnaa poraad duuha proroçanſtua, vidiaaſse kadgod, kakono ù prij bijsstromu zarzalu, naaj skrovitijee gliudskee mijsli. Gnieezin xijuot bijaaſſe jedno nè priſtanoo s' Diaulom ubjeuanje. Tkò bij mogao izreçh tkolikojooj Boogh ugaadiaaſse çeoſtljm, i ossobbitim vidinjima, i meju inijm reçchichiu ouoo. Vidiaaſse ſueetiza, i çeeſto, kad ſtaaſse razmijsliajuuch Velliçanſtua Boxjaa, Miſseez ù ſuojooj punnooj ſiaainoſti, i razgleedaſse nijkoo raſtavienje u' gnieggouooj slikki okruuxenooj: Nè znadeuch ſtò ktijaaſse reçh ogleed takij, tolikoo ſuojim mollituam naſtojaa, da' jooj Boogh obiaavij Otaajſtuo, oznanijuſſijee, da' miſseez prikazijvaſse S. Zurquu, a' u' gnieggouoomu raſtauienju neſtanuutje jednoe ſueetkovinee, ſtò ktijaaſse, da' budduee nareedienaa za uzuijſſenje ſueetee Vireee. U' iſtoo dobba Booghjooj zapovidij, da' poſmee ſueetkouat ouij Blaagh-

Digitized by Google

aghdaau, i oſtaalee uglaauit tolikoojer dillovat. Dalli S. Diuiza nè priſtano k' Goſpodinu ſuoomu obraatienaa ovakooga molliaafse: ſpaſſitegliu mooj ſuemogguuchij, uloxi u' ovuu ſtuaartuoju prijſu. defnizu: sluuxiſse od uarſtnijee çegliaadi pò doſtojanſtuu, i krijpoſti, i oſtauime mijrouat, kad jur poznaauaam moje malloo doſtojanſtuo, i uellikoo moje mlohauſtuo.

Odgouoor, ſcto jooj s' Nebba ſaaide, bij ouij: *Iſpovijdamſse tebbi Otze; daſſi skrijo ouaa od mudrijh, i razborisijh, i obiaavioſſi sas malakuijm.* Mat. 11. Drugghij puut zaçiu s' Nebba ouee rijçi: *Poſtauij ù vuſta moja pijvaanje novoo pijſmu Boggu naſsemu. Nijſam skrijo milloſardie tvoje od Saabora mnoggooga.* Pſal. 39. Za' duaadeſset mallo nè godijſtaa, jeerſse nè doſtoojnaa cijniaaſse ulaagatſse u' too iſpunnienje zapovijdi, naprijdouaa ſuejeri uzdaaſſim, i molbam ſarzeno od Bogga proſſit, da' jee od togaa brimmena oblakſſiaa, i daſse doſtojaa napartitga druggoomu. Ouij naai poslijdnti imadde odgouoor, too jeſt, da' takoo ktijaaſse Boogh, da paruaa buddee u' tomuu dillu, ſctosse paak imadiaaſse proſtrijt po' inooj çegliaadi ponijznooj, i ſueetooj. Posluſſaa ſueetiza, i iskaazaa ſtuaar Juanu Loxanskomu kakoniku *S.* Martina Liegienskomu, cijlouitee dobrotee çouiku molleechga, da' too ſuittujee s' tkojimgod izuarſnijm Bogoslouzem *S.* Zarquee. V' iſtinuſse nè zakraatij oznanit Jakova Trojenskoga Arkidiaaka Liegienskoga, tkoji bij paak uçinien Biskup Verdunskij, paak Patriarka Jerozolimskij, i naaj posly Papa, prozuaan Urbano IV. Ovijſe razgovorij s' duama izuarſnym ghudma poraad izgleeda, i çhiuudi, too jeſt, s' Ugonom Glavaarom Reeda S. Dominika, tkoji paak bij Kardinal, i s' Gujardom Biskupom Kambrajenskijm, i s' mnogghym inijm vrijdnijm, tkoji ſuij sloxiſſee, dà toodillò bij zà vellikuu slavu Boxjuu. Mallo poslij oznanienaa bij od ſvegaa togaa Ixabella Beghina Nujaskigaia, tkojuua Juliana odabraala bijzaſse zà drugarizu ù planinu Kornelio, kakono i drugsoj diuizi, tkojaa xyuiaaſse ù prijguuſtooj puuſtigni kod ſveetoga Martina Liegia. Hodeech jednooç iſtaa Ixabella, tkojaa bijaaſse prij bogoſtraſnaa, pohodit ſamaſtuu divizu, uſſaauſſi ù Zarquu S. Martina, nettomſse nyze poklonij Propeetomu, bij çudno oznanienaa od tee pryſv. *Sveetkovinee*, tkojaaſse imadiaaſse razglaaſſit pò ſvemuu ſvijtu. Vidij à duuhu zà duggoo vrijme zaneſſenaa, jednu Vooisku malle uè brez broja duhoovaa Raajskij, tkoji molliaauu Goſpodina oçcitovat ſuijtu, tkooga bijaajuu zà naskoçcit mnogghee neuoglie, tuu Pryſv. *Sveetkovinu*, zà veçchjee utuardit Virru Zarquee vojujuuçhjee. Nettom çiu S. Juliana, dà Boogh odabrao bijaaſse drugghee ſvidoke ovogaa ſveetoga obiaavienja, imadde vellikoo uxijvanje iznutrenoo, i uçinij udijgl sloxit Offizie, tkojee poçimaa: *Duſſiaa gixbina*, tkogaa reçcenij Bogoslouzi potuardiſſee, i poçeeſſeega govorit ù Liegiu, ù Tongres, i pò drugghijm Miſtima, doklee Papa Urbano razglaaſſij offizie ſveetoga Tomaſſa.

Ovaa ſveetaa obiaavienja dakle gannuſſee Urbana nareedit, i ſueetkovat pò ſvemuu karſtianſtuu Blaaghdaan prij S. Sakramenta, kakonoſſe oçcito vidij pò jednooj Peçcatnizi, ſcto tad izaaide, tkojuu paak potuardij i raſſirij Klemente V. Martin V. Eugenio IV. tkoji podaddoſſee obylnaa proſtienja onnyzijm, tkoji bij poſtili nà xexijn, i ſadruuxijvali nà daan togaa Blaaghdaana ù proceſſionu taa S. Sakramenat.

Upit. Scto imaas protijua krijuovirzima, tkoji reexee protijua ovomuu Blaaghdaanu, à navlaſtito protijva Proceſſionima, ſctoſſe tad çinee?

Odgr. Prokleeſtuo Saabora Tentinskoga Sid. 13. *Ako sko buddee reçh, daſe ù S. Eukariſtie Sakramentu karſt jedijnorodienij Bonij Sijn nè imaa çaſtim La-*

Latriice, i izvanskem klagniat, izà too ſveetaznijm, nij vlaſtitijm ſueetkovanjem poſctovat, nij ù proceſſionima pò faliienomù, i obghiemomu ſueetee Zarquee naaçinu, i obiçaaju blaaghdano okolo noſſii'; alli nè occito da' buddee poklanjaan puuku prikazijuat, i da' gniezgovi klagniaauzi jeſsu kijpoklagniauzi:. Prokletſtuo buddi.

POGL. X.

Od Sakrameeta Pokoree.

SCTIJVEENJE I.

Sſto, i ù çemuuſse razlikujee od oſtanlijh ovij Sakramenat?

Upit. TKoje jeſt sluuçenie, ſctò imaa Sakramenat Pokoree s' inijm jur reçcenijm?

Odgr. Evoga, Pò *Sakramentu* karſtienja priporodienij jeſmo zà priuzeet novij naaçin xyuienia pò Iſſuakarſtu, tkojimſmo priodijvenij i jedna takaa promijna xyvota çinijſſe zà nè zapuuſtiat mij dangubbu, olli dà poſtuupaamo zà prigliubienjima zemaglskijm, dalii bogliee, dà ſvakda moxemo nè prjſtano vojevat protijva trijma glaaunijm naſſijm nè priateglma, Diavlu, Sviſttu, i Putti, i zà tooſu nam darovaanaa oruuxja ù Sakramentu Potuardienja, olliti krizmee, i hraana ù *Sakramentu* Eukariſtiee. Dalli jeerſu ù boju razliki deeſſi, ſctò nà uooinijke napakdajuu, dopaauſſi çeeſto tkogaagod ranne, i poghiuuutie; Boogh, tkoji jeſt Otaz milloſardia, i ſvijuuh praauij razgouoor, tkoji naas poduixee kad paddaamo, à na' nogghe poſtauiaa, kadſmo palli, providij naas *Sakramentom* Pokorre, ſctò jeſt lykaria duſſiaa, tkojee paddajuu ù grijh, olliſu jur palle. *Spomeeniſſe* joſcteer tkolikoſmore, kli ù ſnop. I. nà 1. Dijl. pogl. 1. daſu grijſſi nemoçhi poghibljvee duſſiee, i ubilixi, dalſe oudij nè izishujee od inijh nemoçhiuuh, negh od onnijzijh, od tkojih çovjk, olli pò mlohauſtuu, olii pò zloçchi dohodij paſt poslij karſtienja, i oveeſu pravo grijſſi bytnij: jeer ù tkolilo otrovanju, i zloſhi duhounooj ſveggaa Naroda gliudskoga; ſctò jeſt grijh iſtoçnij, ny jee ineo lijkariee, negh Sakramenat karſtienja, kakono jur rekoſmo nà ſuoomu mistu?

Upit. Dakle, Sakramenat karſtienja perree iz nuutra ſvakuu ſquarnu, i ozdraviaa ſvakuu nemooſh duhounuu, i tolikoo grijhaa iſtoçnijh, tkoliko bytnijh?

Odgr. Vidi odgovoor, ſctò, ti podaavaa Saab. Trent. Sid. 14. pogl. 1. *Dà bij bijla ù ſuijm priporodienijm taa barnoſt pam Boggu, da' praudu ù karſtienju ſ' gnijee dobroçinſtuom, i milloſtiu prijmienuu, ſtanovito bij çuuvali; nè bij potribba bijla, da' drugghij razliçit od iſtooga karſtieniaSakramenat za' odpuuſtiaanie grijhaa buddee nareedien. I za' too Boogh ù milloſardiu bogat poznadde slijppaaanje, naſſe, gnyma i xijuota lijkariu podadde, tkoji ſebbe iſtee paak ù sluxbu grijha, i Diavla oblaaſt byliſu pridaali, Sakramenat too jeſt Pokoree, tkojimſse padnuuuym poslij karſtiena, dobroçinſtuo ſmarti karſtovee namijniuiee,* S. Jerolim ſuarh pogl. 3. Ixai. nauç. 44. razlik. 15. I zà too *S.* Otzi prozuaſlee ovij Sakramenat *Druggaa poslij poroppa daska.*

Upit. Tkojaa jeſt dakle ſvarha poglavitaa ovogaa *Sakramenta?*

Odgr. Opraudanje grijſnijka karſtienoga, uskarſnuutie duhounoo, i gnieggovo pomijrienje s' Boggom. Zà too jur od zgoor rekoſmo, dà Sakramenat Pokoree zoveſſe *Sakramenat Martuijh.*

Upit. Iſtomaçimi, ſctò jeſt Sakramenat Pokoree?

Odgr. Jeſt jedan Sakramenat, ù tkomuu Reedounijk darijvaa odrijſſienje ſvijuuh grijhaa onnomuu, tkò çijlovite buddejih iſpovidio, i pogardio: Sab. Trent. Sid. 14. pogl. 1. Uprau. 1. i Sid. 6. pogl. 14.

Upit. Tkò podadde oblaaſt Reedounyzima odrijſſijvat od grijhaa?

Odgr. Iſſukarſt Goſpodin nas [Saab. Trent. sid. 14. pogl. 1.] tad navlaſtito,

Digitized by Google

tò, kad, poslij kad uskarſnuu treechij daan od ſmarti nà xyuot, dahnuu ſuarh ſuojih Uęcenijkaa, govoreechjim: *Prijmite duuha ſueetoga tkojih odpuuſtiat buddeete grijhe, odpuuſtiatiçhiceſse gnijma; à tkojih buddeete uzdarxaavat uzdarxaany Jeſsu.* Ju. 20. reed. 22. Poraad tkooga dilla tolikoo vlaſtitoga, i ryçiih byſtriih *S.* Otzi ſvij sloxno inoo nijkad nè razumiſſee, negh oblaaſt podaanuu Apoſtolima, i gnijovijm zakonitijm naslydnijzima, odriſſijvat, i uzdarxaavat grijhe, zà pomyrit Virnijke padnuutee posly karſtienja: i s' razlogom Zarqua Katoliçanskaa oduarxe, i osuudij kakono krijuovirze Nouaziane, tkoji tuardoglauno nijkaauu oblaaſt zà odrijſſijvant grijhe ec.

Upit. U' Tkojee vrijme imaamoſſe uteçh k' Sakramentu Pokoroe?

Odgr. Poſpinilee ſćto' moxemo, naulaſtito kad tkogod uppadde ù ſmartnij grijh.

Upit. A' zà ſćtò too?

Odgr. Zà prijmit opeeta xiivot duhounij duſſiee, ſćtò jeſt millooſt Boxjaa.

Upit. Tkojee priliçnoſti imaas zà uglaavit grijſnijka nè odmizzat Pokoru?

Odgr. Ovee iſtee. Tkoçhje gollym ruukam primeçhjat zmiju, i udijgliee ne odbaazit? Tkoçhie goit ù ſebbi kuggu? Tkoçhieſſe odluuçit noſſit Djavla ù ſarzu? Dalli tkojaa kugga? Tkojaa zmija? Tkojili Djavaal bytçhjeikad gorij od grijha? Dakle poſtaujaaj ſvu tuoju ſnaagu zà iſtirratga pò S. Pokori.

Upit. Jelli barx ſtuaar poghibjivaa naslijdovat ù ſmartnomu grijhu, i hodit produghjivajuuçh pokoru?

Odgr. Jeſt: Moxe byt, dà prigoda, ſćtò ſad imaamo zà obraatitſſe k' Boggu, i opeeta doteçh gnieggovu Sueetuu milloſt veçhſſe nè pouraatij. Moxe byt, dà naas naskoçcij nè naadnaa ſmart, olli dà Boogh raſardien zakraatij nam duuh pokoree.

Upit. Bylli imao tkojuugod priliku ovomuu priklonituu?

Odgr. Imaam, i pryſtrahovituu, kakono poviidaa Beda kgnig. 2. Poviidan. Inghilter. pogl. 14. Vellij dakle, dà ù kraglievanju Konredaa naslijdnijkaa Eldrida ù Inghilteri nykij Voojvoda, tolikoojer pohleepan odraaxat Kraaglíu, tkolikoo nè pomgniu od ſvojee duſſiee, teesko obnemoçhiaa. Ceeſtoga, i sbiglja Kraagh nagouaraaſſe, daſſe iſpovidij, i dà odvarxee ſvoje opaakoo xijvienje prija ſmarti, jeer tad moxe byt, nè bij imao naaçin too uçinit. Alli nè ſriçhnaak nijſćta nè maaraſſe, obijtajuuçh, dà bij too ſve vrijmenom udillovao. Uzmnoxaavajuuchmuſſe nemoçh, Kraagl, tkojiga gliubiaaſſe, doojdega pohodit, i tkoliko ikad moggućhjeemu bij, ponudijga, daſſe prija ſmarti iſpovidij. Odgouorymu: Dà too joſćteer nè bijaaſſe doslo vrijme, alli nettom bij ozdravio, by iſpovidioſſe, daſſe nè bij reklo, dà oon poraad ſtraaha smarti too çiniaaſſe, ſćtò zdraù nè bijaaſſe ktijo uçinit. Dalli ſuarha pokaazaa, daga Djavaal bijaaſſe zasliipio, i priuario. Opeetga tò texjaa naskaaçuuch nemooçh, opeetaſſe poraad tee ſvarhee povraatij Kraagl pohoditga: dalli nettomga oon nazrij, poçee nè uſſano vapit: Sćtoçhies Goſpodine? Sćtò oudij dohodijs? Stuaar jeſt uçinienaa: lyka nè imaa. Odgouorijmu kraagl: Nè beſſidij takoo, dalli beſſidi kakono çovik ſpametan. Nè, reçce nemochnijk, oudijſſu mallo prija usla duaa prijghizdavaa Mladiçhia, i ſiddemi jedan nad glaavom, à drugghij nad noggam. Jedan od iſtijh izvaddio jeſt, i daomi ſćtit jedne kgnixize velle lijpee, dalli od mallee debellinee, ghdijſam razgledao ſvè dobroo, ſćtoſam uçinio, ſćtò prij malloo jeſt. Vzeeſſeemi paak tee, nè proslovijuſſi nij rijçi. Poslij togaa dosla jeſt çetta duhoovaa nè çiſtijh, i prij ſtrahovitijh, dà nijkij od iſtijh okruuxiſſeemi kuçchju, à inij jeſſu ù gniooj. Gla-

Digitized by Google

vaar gnijpou prij nagardnij iſteeghuuu prij kruupnee kgnixine, dà bijaaſſe ſtrahota razgleedanjih, i podaddelih jednomu ſvoomu Diavlimi, damijh uçinij ſčtit. *Sčtioſam*, i naaidoh ſvee moje grijhe takoo od dillaa, kako od rijçih, i mijslijh, razliko zarnijm slouima ubilixenee. Ghdij obraatijuſſisse Diavaal pram onnijm Mladiçhjem ù bijlo odijvenijm, tkojimi joſſteer naſtojaauu, reçce gnijma: *Sčto' oudij çinijte*, kadſse oçcito vidij dà jeſt nas? Odgovoriſſeemu: Iſtina jeſt, uzmitega i poneſſitega s' vama ù pakaal; i too izrekaauſſi, ù çjas izmijsliſſeeſſe, Pristuupiſsee tad duij Djavline s' villam guozdenijm zakuçenijm ù ruukam, i jedanmè udarij ù glaavu, à drugghij ù nogghe. Tee kgliukke, ſčtomi malle po' malle uppadajuu ù tijlo s' prijxeſtokom mojoom naukkom, nettomſse ſaſtanuu, umrijtiçhiu, i bijtçhiu poneſen ù pakaal. Ovakoo beſſidiaaſſe naa nè ſriçhnij, tkoji dò malle izdahnnu, ſillovaan çinit jednù vykovijkuu pokoru brez ploda, jeerjee zapuuſtij çinit zà malle vrymena, nè brez uſſanja zà iſproſſit proſtienje.

Upit. Dalle by tkogod nà ſvarſſi xyvota obraatio, bylli moggao prijmit oproſtienje ſvojih grijhaa, poslij kad jeſt ſuakda prij opaako xyuie?

Odgr. By. Mnogghij prymiſſeega pò praavooj pokori, prem dà kasnooj, i takoosſe ſahraanij dobrij Luupex; dalli ſuak nekſſe çuvaa velleſſe çijnit, i zlò sluuxitſſe od milloſardia Boxjeega. Vid. S. Gangur. govor. 29.

Upit. Tkoliko jeſt dijlaa Sakramenta Pokoree?

Odgr. Trij; too jeſt, skruuſſienje, Iſpovijd, i Zadovogliſtuo, ſčtoſu trij dijla potribbitaa pokorniiku zà bijuſtuo i çijlovitooſt Sakramenta.

Vpit: Odklee iſtiçcee, daſu trij dijla potribbitaa zà odpuuſtianje grijhaa?

Odgr. Iſtiçcee, ghdyſmoſſe grijſſieech ukloonili od Bogga mysliu, i dillima; i zà tooſſe pomyrit s' gnijm imaamo skruuſſienjem Sarza, iſpovijdiu vuſtaa, i zadouogliſtuom dillaa. Vid. Saab. Tren. Sid. 14. pogl. 3.

SCTIJVEENJE II.

Od skruuſſenja, parvooga dila Sakramenta Pokoree.

Upit. SCtò razumijs zà skruuſſienje?

Odgr. Skruuſſienje; ſčtò meju dillima pokornyka imaa parvoo miſto, jeſt jedna bolleeſt duſſiee, i pogarda grijhaa uçinienyh s' odlukom veçh nè çinitjih. Vid. Saab. Trent. Sid. 14. pogl. 4. Qvakoo velliaaſſe skruuſſien kraagl Ezekia: *Razmijsliatçhiu tebbi ſvaa gordiſta moja ù gorkoſti duſſiee mojee.* A' Goſpodin pò vuſtma Proroka Jeola pogl. 2, nagovaarajuuch naas nà pokoru, qvakoo nam beſſidii: *Razdrite ſarza vaſſa, à nè odijçhie vaſſe, i obraatiteſſe k' Goſpodinu Boggu vaſſemu.*

Vpit. Zà ſčtoſſe meju dillima pokoree broji skruuſſienje. Nè by bijla barx zà doſti jedna ſtanovitaa odluka nè grijſſit ueçh ù naprijdak?

Odgr. Nè: jeerſſe nè moxe poçeet novij xijvot, ako prija nè nareedijmo, i razvidijmo proſſaſtij. Vellij *S.* Aguſtin ù govor. 50. *Svak, tkò jur goſpodaar od ſvooga hotijnja uçinien jeſt, kad pristuupaa k' Sakramentu Virnijkaa, akoſſe nè pokajee od ſtaaroga xyvota, novij nè moxe poçeet.* Ovij naaçin pokoree podaavaa nam Ezekiel nà pogl. 18. *Odbaazite od vaas ſuee nè pravednoſti vaſſe ec.* A' Prorok David ù Pſalmu 50. *Tebbi ſaamomu ſagryſih?*

Upit. Too skruuſſienje, i bolleſt ſarza jelli bijla ſvakda potribbitaa ù ſvakoo dobba?

Odgr. Jeſt: i too tomaçijſaabor Trentinskij nà reçcenomu Miſtu.

Upit. Zà ſčtò vellijs, dà skruuſſienje jeſt parvij dijl Pokoree?

Odgr. Jeer parvuu ſtuaar, ſčtò çinit imaa pokornijk zà prijmijt odrijſſienje grijhaa, jeſt obraatitſſe k' Boggu, kajuuchſſe, i pogardiujuuch grijh, poraad tkooga bijaaſſeſſe od gniegga uklonio,

Digitized by Google

nio, i govoreeçh s'Sijnom razmetnim: *Otçe ſagryſſioſam protyna Nebu, i pryd tebbom.* Luk. 15.

Upit. Prighignjeelisse Boogh nà milloſardie poraad skruuſſienja, i nà ſuze Pokornijka?

Odgr. Prighignjee: jeer naas oon ſaam iſtinij pò vuſtim Ezekiela Proroka pogl. 18. daſhie proſtit grijſnijku, nettomſe pokajee. I iſtoo ſvidoçij Psalmiſta ù Pogl. 50. *ſurze ſtervenoo, iponyzienoo Bove neeçhies odvarçh.* Dalli vellij S. Ju. Grixoſt. ù govor. 22. dà jedan nè ſviſtan gliubounijk nè gliubij svoju xennu, kako Bopgh jednu duſſiu pokornizu. Dahiſu prij lijpee rijçi S. Aguſtina ovomuu priklonitee ù Kgnig. od Pokor. *O ponyznaa ſuzo, ſuoje jeſt krugliestuo, ſuoje jeſt mogguuchſtuo, od ogleeda ſuudza nè bojiſſe; nè prieteglima eſvadnijzima muuçanje peelijs, ſaamaa uhodijs k'krugliu, dalli ſaama nè uſtupaas, dobbijvaas nè dobbitnoga, i vezujtes ſueemogguçhjega.*

Upit. Tkomuuſse priliçee onnij, tkojiſse iſpovijdajuu brez bolleſti grijha?

Odgr. Jednomu sluughi neharnomu, i brez obraznomu, tkoji budduuch teesko uvrijdio ſuooga Goſpodaara, ovakoomu vellij: Goſpodine poznaajeem, i iſpovijdaam, daſamte teesko uvrijdio pijtamti proſtienje, alliſe nè kajeem od zla ſctoſam uçinio, proçijni ſad, biilli taa sluugaa imao oproſtienje, i naslijdno, hoçchieli ikad grijſnijk prijmit milloſardje od Bogga, tkoji jeſt naaj viſſij goſpodaar od svijuh, akò jurovij buddee iſpovidit ſuoo grijh, dalli brez bolleſti. Vellij S. Eugenio kgnig. 2. Paſtir. pogl, 31. *Imaduſſe poſviſtir, tkoji uçinienaa zapuuſſiajuu, nyt ſvoja plaçuu, da nè jur odpuſtienee, çynee kryvine, tkojee prem dà dillujuueh nè uznaaxajuu, nijednijm sà ſvym tymplaçima eçijſtujuu.*

Upit. Sveetij çiniſeeli vellikee pokore zà ſvoje grijhe?

Odgr. Pryvellikee. Vidi ovee prij Klimaku ù 5. clan. od pokor. prij S. Baxiliu ù govor. protijv. bogatzim lakomim, i od pokor. ghdij povijdaa pokoru Akaba, Manaſſeſſa, i Ninivitaa; prij S. Jerolimu Kgnig. 2. ſuarh Matt. ghdij ſaalij onnuu Eliſe, i Juanna Karſtiteglia; prij S. Aguſtinu govor. 104. i 124. od vrijm. ghdiiſſe prikazujee onnaa S. Petra Apoſtola prij S Ambroxiu kgnig. 2. od pokor. ghdiiſſe iskazujee onnaa S. Marice Maghdalenee; i vellizma uznoſſij onnuu, ſctò uçinij Teodoxio ù govor. ſprovodnomu, ſctò izreçce od togaa Zeſſara. Zà teo Prorok Mikea nà pogl. 5. velli od gryſnijka: *Poſtuuparçhiu ſvuçen, i govol çinitchiu ploesk kakono unnaajaa, i plaç mallo nè ſtruuzienaa.*

Upit. Kakoſſe ſuidokujee potribbaod bolleſti, olli od skruuſſienja?

Odgr. Pò Pyſmu, i Ss. Otzima. Takoo ù S, Luki pogl. 1. 3. *Ako pokajanje nè buddete imali, ſuij prilicnochiete poghinut.* A S. Petar ù Dil. pogl. 3. *Pokaaitesse dakle, i obraatitesse, da' budduu pomarſſienij grijſſi vaſſi.* A Goſpodin ù Oçcitovanju pogl. 2. *Dooitçhiuti poſpisno, i maknutçhju ſuijgniaak ſuooj s' miſta ſuooga, ako pokoru nè buddees çinit.*

Iſtuu potribbu od skruuſſienja poznaddooſſee Ss. Otzi. Ovakoo Tertulliano ù kgnig. od pokor. diuiz. puzn. pogl. 8. *Dobroo jeſt pokajatſse olli nè? Scto primetçhiees? Boogh zapovijdaa.* I S. Ambroxio: *Pokajaanie potribbitve jeſt, kakono rannienijm potribbitve jeſsu lijkarie.* I nadoſtoviaa, dà tkò buddee dobro uglaavien, dà niee lykariee poslij karſtienja drughee, negh pokora, bytçhje gottou uzeet ſuakijtruud, nè mijr i ſmeetgniu. S. Aguſt. à piſt. 48. *Nije da' itko çijni od zakoda na' iſtinu, olli od tkoogamugod olli velikooga, olli maloga grijha na' pokauranie, olli pokajanie moxe prooit.*

Upit. Tkolikeeſu varſte skruuſſienja?

Odgr. Duij. Paruaa jeſt skruuſſienje ſvarſſienoo, drusgaa nè ſuarſſienoo, ſcto-

ſe zove ſtreenje.

Upit. Sctò razumijs zà skruuſſienie ſvarſſienoo?

Odgr. Jednu naaj viſſiuu bolleeſt, i pogardu grijha, ſctò izhodi od gliubavi *Bogga* pogliubienoga nad ſvee ſtuaari.

Upit. A zà skruùſſienie nè ſuarſſienoo ſctò razumys?

Odgr. Jednu naaj viſſiuu bolleſt ſarza, dalli tkòjaa izhodij od jednoga uzroka magniee izvarſnoga, kakono od ſtraaha muukaa paklenyh, i ovakee.

Upit. Iſtomaçimi ovee ſtuaari nà dughjee.

Odgr. Izvarſnoo skruuſſienje jeſt jedna bolleeſt, pò tkojoomſſe veoma bollymo, daſmo *Bogga* uvrijdili, tkogaa nad ſvee ſtuaari gliubijmo. A nè izvarſnoo skruuſſienje jeſt onnaa, pò tkojooiſſe veoma bollymo, dà uvrijdiſmo *Bogga*, jeerſſe bojimo od Pakla, olli po ad druggooga ovakooga uzroka. Dalli pomgni, prem dà bolleeſt imaa byt vellikaa, dalli potribbitoo nij jee, dà buddee çhiutivaa: dalli zà doſti jeſt, dà buddee jedna bolleeſt, kakonojee nazijvajuu, *Proçijnivaa*, too jeſt bolleeſt ſarza, tkojàa çynij, i ſprijdſtaviaa izgubbienje Boxjee, i milloſti gnieggovee ſuakoomu druggoomu zlù. Opetçhiuti iſtomaçit jednoom priliçnoſtiu. *Kad* sluuga, olli sijn nè sluſſaa, onij Goſpodaara, à ouij Otza, sluuga razmyslijuſi ſvooj proſſaſtij nè posluuh, bollijſſe, dalli poraad ſtraaha, dà nè buddee biven, olliti iſtiraan iz kunchiee: Nè takoo ſijn, jeerſſe oon bollij, dalli poraad doſtoinijeega uzroka, too jeſt, dà jeſt veoma nà xao uçinio ſvoomu prij dobromu Otzu tkojiga gliubij, à oon gniegga, i jeer jeſt izgubbio dobruu milloſt takoo gliubezbivoga Otza. Takoòſſe duaa Kaarſtianina razliko bollee, daſu Bogga uvrijdili: jedan, jeerga gliubij, i zoveſſe bolleeſt skruuſſienja izvarſnoga, ſctò iſtiçcee iz gliubavi Synouskee, drugghij, jeeergaſſe boji, i zoveſſe skruuſſienje nè izvarſnoo, ſctò izhodij od ſtraaha sluxbenoga, too jeſt; vlaſtitoga sluugam.

Upit. A porodi skruuſſienja izvarſnoga, i nè izvarſnoga jeſſuli razlikij meju sobbom?

Odgr. Prij razliki; jeer skruuſſienje izvarſnoo, sluuçenoo s' xeljom, i vogliom zà iſpoviditſſe, zà doſti jeſt pò ſaamomu ſebbi zà opraudati naas, i povratit naas ù millooſt Boxjuu: dalli nè izvarſnoo nij jee zà doſti, akoſſe iſtinito nè prymee Sakramenat od Pokoree.

Dalli pomgni, dà nytko, tkò by imao duſſiu oſquarnienuu ſmartnym grijhom, prem daſſe çijnij iſtinito skruuſſien, nè imaa priſtuupat k' Sueetomu Priçeeſtienju, akoſſe prija nè ispovidijjeer Zarqua, tkojooj priſtoji iſtomaçyuat praavoo çhiuutienje Piſſma, ovakoo jeſt razumila, i iſtomaçila onnee rijçi *S.* Paula *Korint.* pogl. 11. *I iskuſſaaj ſebbe iſtooga çovik, i takoo od kruha togaa nek gijde:* Too jeſt, dà oudijſſe razumij iskuſſanje od ſebbe iſtooga, i priprava tkojaaſse uzdarxij ù skruuſſienju, i *Sveetooj* Iſpouijdi. I takoo nareedij ſaabor Trent. Sid. 13. pogl. 7.

Upit. Bolleeſt, daſmo *Bogga* uvrijdili poraad ſtraaha pakla, olli poraad gardobbee grijha, hoçchieli bijt dobraa, i koriſtnaa?

Odgr. Vellij *Saabor* Trent., dà jeſt jedan daar *Bonji*, i nadahnuutie Duuha ſueetoga, ſctò pripraviaa nà millooſt, jeer uklaapaa odluku zà razuiditſſe, i uſſanje proſtienja. Ovakoo beſſidij ſaab nà Sid. 14. pogl 4. *Ako uogliu za' ſagriſſit od varxee uſſaniem proſtienja, da' jeſt daar Boxji, i Duuha ſueetoga nadahnuutie, nè joſcteer ù iſtinu pribijuajuuchieega, dalli ſaamo gannuutiega, tkojim pokornik pomoxen, puut ſebbi nà pokoru pripraviaa.*

Upit. Daſse tkogod bij iſpovidio s' ſaamym skruuſſienjem nè izvarſnijm, bylli imao odpuuſtienje grijhaa?

Odgr. Jur rekoh, dà bij, jeer dà ſkruuſſienje nè izvarſnoo pò ſebbi ſaamomu

Digitized by Google

mu nij jee zà dosti zà opraudat grijsnijka brez Sueetee Ispouijdi, zà dosti jest, nysta magniee s' Ispovijdiu. I ovoo jest onnoo, sètò jest obiçaainoo govoritse, dà Pokornijk s' Ispovijdiu pò skruussienju nè izvarsnomu, çinijse izvarsno skruussien. Zà toose vidij tkoliko pruddij çeestose ispovijdat, jeer nè izvarsnoo skruussienje s' Ispouijdiu dotiçcee, sètò pò sebbi saamomu ne moxe.

Upit. Hoçchieli bijt zà dosti çinit dilla nè izvarsnoga skruussienja, i çeestose ispovijdat?

Odgr. Ovaa dò isto jest stuaar velle dobraa, i spasonosnaa: dalli tkose nije tvè takoo ispovijdao, nij ubbaa uçinio ikakuoo dillo skruussienja izuarsnoga, ù istinu nè bij uçinio sètose pristoji, zà bogliee utuardit suoje spasseenie.

Upit. Kako too moxe bijt?

Odgr. Too jest prij bijsètroo: jeer ako bij tko uppao ù smartnij grijh, à nè imao naaçin zà ispovidit se, sillovaan by bilo zà duggo staat ù grijhu, i brez miilosti Boxjee, çemuu moggao by providit skruussienjem izvarsnijm svakij çias. Ollis sètò, nij jee çlaan od Virree, dà skruussienje nè izuarsnoo buddee zà dosti zà doteçh milloost ù Sueetooj Ispovijdi; i zà too ù stuaari toliko potribite tribujee najtise zà bit sigurij çinitijee, à navlastito nà çias smarti. Dalli zà bijt pripravan çinit dilla skruussienja izvarsnoga, pruddij ù tijzijm prigodam prij velle, dokleesmo xyuij, çeestije çinitjih.

SCTIJVEENJE III.

Naaçin zà çinit Dilla skruussienia izvarsnoga.

Upit. KAd jur skruussienje izvarsnoo jest od tolikee çynee za' spasseenie, ktijo bij, da' me nauçijs naaçin za' çinitga.

Odgr. Naaj parvo pomgni, dasse dilla skruussienia izuarsnoga nè uzdarxee izgouaarat kako stojee nykee rijçi nauçenee, olli upijssianee ù kgniggam, dallisse uzdarxee ù jednooj bollesti iznutrenooj sarza, pò tkojooise Pokornijk bollij od grijhaa poraad gliubaui Boxjee, tkoji jest prij vissokaa dobrota, tkojuu uvrijdio jest.

2. Prem dasse skruusienje izuarsnoo uzdarxij saamo ù ouomuu Dillu bollesti suarh suakee inee bollesti, kakonose jest reklo, sa' suijm tym za' pripravitite na' tuu bolleest, bijtçhie dobroo sadruuxitiee s' razlikijm ostaalijm dillima, tkojaaçhiete na' too pomaagat.

Razmijsli naaj paruo dobraa, tkojaasse gubbee grijhom smartnijm, too jest, Milloost, i Gliubaù Boxlaa, tkojaa jest dobroo nad suakoo inoo dobroo skuppa sastauienoo. Razmysli i zla', sètoti donossij grijh, jeerte çinij nè prijateglia Boxjeega, suxgnia Diavalskoga, i pogardnoga prauo kakono i oon istij, i dostooinoga muukaa paklenijh, i toosu zla' brez prilikee goraa od suakooga zla', i mukkee ouogaa suyta skuppa sastauienijh.

I za' sètò skruussienje izuarsnoo jest daar Boxji, i imaa dooit od Otza sui. jtlostiuuh, ponijznoga molli, da' possagliee suarh tebbe Millost Duuha sue. etoga, da' tè prosuijtlij, i uxghee, i isteeghnee iz tuardinee sarza tuooga su ze skruussienja.

Nadostaui paak Dilla Virree okolo Vellicanstua, Dobrotee, Mogguuchstua, i Praudee Boxjee, dati uçinee zaçeet straah od istooga Bogga. Paak proçidi çinit dilla Uffanja ù gnieggouo nè dospiuenoo millosardie, i ù dostojanstua Spassiteglia; i poslijtyzij uçini dillo Skruussienja izuarsnoga, pogardijussi sa' suijm sarzem grijhe uçinienee, poraad uzroka saamee gliubavi Boxjee. I skloppi pijtajuuchmù prij ponijzno oprostienje, odluuçiiussi razvidit xtjuot, nè saamo obchieno, dalli ulastito, i dachjes uklonit prigode grijha, i zadouoglit suakooj duuxnosti dussiee tuojee, kakono na' priliku plaatit duughe, sètò imaas, pouraatit tughiee imaanje, olli posetenje, akossi duuxan, i ouakaa. Od suegaa ouogaa podarçhiuti nauk ù sly-

dee-

deeçhiooj mollitui.

Mollitua jednoga grijſnika, ſkò uzdarxij nauk skruuſſienja,

O Goſpodine mooj Iſuſſe Boxe, i çoviçe praavy, tkojiſſi ſtuoritegl, i ſpaſſitezl mooj pogledaajme mollymte, onnijm okkom, tkojimſſi pogledao Petra gryſnyka, dà i jaa izaajdeem iz mojih nè pravednoſtiuvh, i dajih gorko plaçeeem. Obraatime, Goſpodine, i obraatitçhiuſſe k' tebbi. Vidym sù viſſiee, Boxe mooj, vidijm, dà gardno ſagryſſih ù moomu xyuotù, i porakoh ſarxbu tuoju, i zloo uçinih pryd oçcima tuojim: i jao menni, dà ikad uppaadem ù ruuke praudee tuojee. Tyſſi onnij oggagn, tkoji slyuaas, i çyſtijs ſrebro naaj çyſtijee, dalli ſad ſkloçhju uçinit od jednoga darva izgryzenoga, od ſeena ghnyloga, od slamkte ſuuhee, od kaala nè çyſtoga? Kakoçhiu moçh, Goſpodine, uzduighnut oçci za' pogledatite? Kakoçhiuſſe moçh prikazat pryd ſveetoo lyſze tuoje?

Dalli kamoçhiu poojt, tkomuuliſſe uteçh, negh k' tebbi moomu Bogu? Hoçhju jur jednooç izaajt iz dubinee mojih krivijnaa, hoçchiuſſe povraatit k' moomu Otzu, i reçhmu s' ſijnom razmernym: Otçe ſagrijſſih pram Nebbu, i tebbi ec. Takoo jeſt, duſſio moja: Oon otaz jeſt; oon imaa iznutrenaa kakono Otaz, ſmillitçhieſſe na' tebbe, i razgleedajuuchte ponijznuu, i skrunſſienuu neeçhiete od ſebbe odvarçh.

Prijmi, Goſpodine, ouogaa slunga bineeçhieega, tkojiſſe povratjaa na' slunbu tuoju. Prijmi, Otçe ouogaa Sijna razmetnoga, tkoji dohodij na' pokoru. Onnaaſam, Otçe od milloſarda, onnaa duſſia nè harnaa, tkoja od tebbe izvadienaa od nijſſta, ſtuorenaa na' priliku tuoju, odkupienaa karuju Sijna tuooga, odreedienaa unijuatite k vijke, tkojaatiſſe imadiaaſſe klagniat kakono ſtuoritezliu, kakono Odkupitezlja traaxit, bojatſſe tebbe kakono Goſpodaara, gliubit kakono zaruçnika, nellit, i uzdiſſat za tobboom, kakono za' naaj viſſijm dobrom, zaboravijuſſi tuoja dobroçijnſtua, i nè doſpivenuu dobrotu, ſuprotijva Virri na Karſtienju podaanooj, s' nè podnoſſivoom pogardom, i nè harnoſtju, Svijuſſe jeſt darovala, Putti, i Djavlù tuojim nè priatezlma. Ispovijdaamti, da' jeſt prij vellikaa opaçina moja, i da' ſaamo jeſt veçchjee od gnjee nè doſpiveneomilloſardje tuoje.

Nè pogleedaaj, Boxe mooj, grijhe, dalli karu karſta tuooga. Poſtavi krijx, i ſmart gnjeggovu, i doſtojanſtua Maricе Divizee, i ſvijuuh Sveetijh meju praudem tuojoom, i duſſioom mojoom. Evoti ſarze moje gootovoo uſtarpieno podnijſe mukke, ſkloſam doſtojao, zadovoglit ſuijmaa onnijzijm, ſkò uvrijdioſam, i çinit plode doſtoojnee pokoree. Evoga zertvoga çijnit, i gliubit tebbe ſaamoga ù naprijdak, i bijt s' tobboom ſaamijm za ù vijke, jeer kakono zloçchja moja navedde odijlitſſe od tebbe, takoo ſad xelijm opeeta sluuçitſſe ſtanovito s' tobboom, kakono s' mojim naaj viſſijm, i jedinijm dobrom.

Ouij naaçin za' çinit dilla skruuſſienja izvarſnoga imao bij darxatsse barem ù obchienijm Ispouijdima, i tò ueçchiee kadſſe tkogod priprauiaa na' ſmart; dalli ù tkoliko uzdarxanju çeeſtosse bij imala çinit, i barem duaakraat na' daan, za' utuardit bogliee neghsse moxe jedan possaal tolikoo prijkruupan, kakono jeſt onnij od ſpaſseenja nassega.

Upit. Ktijo bij, da' mi poſuidokujees plod skruuſſienja izvarſnoga, tkojimgod prilikam.

Odgr. Maghdalena skruuſſienjem izvarſnijm pomarſſij ſuoje grijhe: *Odpuuſtiajuujoiſſe gryſſi mnoggbij jeer gliubila jeſt mnoggo.* Luk. 7.

Bijliſu Oçcitnijku odpuuſtienij grijſſi, kad ponijznoſtiu, ſmeetgniom, i bolleſtiu nè ussuudijuſſiſse uzduighnuut s' zemgliee oçci, izreçce: *Boxe umolliu buddi menni gryſnyku.* Luk. 18.

Dokazujee S. Klemente kgnig. 2. od pripozn. da' S. Petar ſpominiajuuchſse da' bijaaſse zamajao ſuooga Gospodina,

to-

Digitized by Google

tolikoe çuiliaasse, da' suzemu progaraauu obraz, oſtauiajuuſh nijz gniegga braagotine.

Vpit. Moxeliſse reçh, da' jeſt izuarſno skruuſſien, tkoſse bollij, da' nè imaa bolleſti od ſuojih grijhaa?

Odgr. Taa nè imaa skruusfienja izvarſnoga, dalli ſaamo ne' izvarſnoo. Vid. Navar. ù Ruukotuor. pogl. 1. broj. 18.

Vpit. Tkoſse ispouijdaa brez bolleſti, i brez praavee odlukee za' razuiditsse, prijmaali odpuuſtianje ſuojih grijhaa?

Odgr. Ne' do iſto, i izgleed slijdeçhij toçhieti poſuidoçit. Skore (vellij Cesario Kgnig. 2. pogl. 15.) ù Zarqui nassee Gospoiee Parigia umrij jedan mlaadij kanonik, tkoji raſpuſtieno, i opaako bijaasse xiuio. Raſardien Boogh pokaaraaga teçskom nemoçhju, tkojaaga dotiraa ne' ſmart. V' tomuu ſtaanju poraad ſtraaha ſmarti, tkojaasse prijpospiſne priblijxaaſse, iſpouidijſse, i plakaa ſuoje grijhe, obbetaa razuiditsse ù napriidak, i prijmijuſſi Sakramente S. Zarquee, primijnuu. Tijlo gnieggovo, jeer bijaaſse goſpodiçich, i bogat, prij poſçteno bij ukoppaanoo. Bijaasse tolikoo lijp daan na' gojeggovu ſprovodienju, da' lijpji bijt ne' moggaaſse, i mnogghij gouoraauu, daſse i too dobroo martuomu nadoſtaviaasse na' tolikaa obijlnaa dobra, ſçto' xijvuuſh bijaasse uxijvao. Dallisse do' mallodaanaa prikaazaa nijkoomu suoomu priategliu, i reçce, da' ossuudien bijaasse. I jeersse priategl velle çuddiaaſse, i napominjaassemu Iſpouijd uçinienuu, Priçeeſtienje, i Napokoonoo pomazaanje, içto' bijaaſse prijmio, Martuij reçeemu: Jedna ſtuaar ſaamo nij ièe billa. A' tkojaa bij taa ſtuaar, upijtaaga priategl? Odgouorij: Praavoo skruuſſienje, jeer prem da' pe' Iſpouidnijku Boggusam obetao çijſtoçhju, i inaa potribbitaa za ſpasseenje moje, iſtina jeſt, dami sarze moje gouoraasse, da' ako bij ozdravio, teo ne' bij iſpunnio; i jeer sarze moje veçhjee nateezasse za' priſtupat, negh obetaanaa za' izuarſit, nijſam bilo doſtojan od oproſtienja nijednomu grijhu moomu.

SÇTIJVEENJE IV.

Uzrozzi za' Skruuſſienje izuarſnoe.

Vpit. TKojaa razmyſlianja, i uzrozzi moghli by sluuxit zà gannut jednu duſſiu nà Skruuſſienje izvarſnoo?

Odgr. Cyneemiſſe prij ſnaxnaa razmyſlianja, ſçtoçhiu izreçh.

1. Sagryſſioſam protyva Boggu, moomu Stuoritegliu, i uzdarxauzu tkojimi podadde bytie, i uzdarxijmiga ſuakij çias; i ù iſtoo dobba kadmiga uzdarxaaſſe, uvrijdiaoſamga. Svojoom ruukom uzdarxaome jeſt, à jaaſam zadaavaomu ranne, dà byme puuſtiao poghinut: podaavaaſſemi ſtuorenia zà pomoçhime sluuxitsa, od tkojihſſamse sluuxio zà pogarditsa. Dalli ſamſſe zlò sluuxio od gnieggovijh iſtijh pomoçhiuuh, brez tkojih nè moggaah uçinitmu uvrijdienje, ſçtomu uçinih.

2. Sagrijſſioſam protijva jednomu Boggu, tkojime jeſt ſvakda gliubio, i joſme gliubij. Zaboravioſam onnogaa, tkojime uykad nè zaboraviaa. Moggaaſſeme udijgl poslat ù pakaal, kako tolikee drugghee poslaa, i dò ſadme jeſt podnoſſio.

3. Dà mè bijaaſſe poslao ù pakaal, kakonoſam tolikoo kraat doſtojao, à paak smillijuſſiſſe menni, dà byme izvaddio ovym ſaamym ugovorom, dà bymu pijtao proſtienje, i razvidioo mooj xijvot: ah tkolikee duuxnoſtì imao by zà too uçinit' Promijsli dobro. Iſtuu millooſt, dalli tò veçhjuu ſvejer uçinymi, ſçtome pò suojooj dobroti podneſſe, i ù pakaal nè poslaa, kad bijaah ù ſmartnomu grijhu, i tolikoosam duuxan gniemu, kakono dà mè jeſt iz pakla izvaddio.

4. Sagrijſſioſam protyva moomu Goſpodinù, i kraagliu, i naſtojaoſam tkoli-

ſkoſam moggao zduighnutga s' Priſtolja, i druggoga nà gnieggovo miſto ponit, ſétò jeſt krijvina prij Vellikaa od Velliçanſtua uvrijdienoga. Zapuuſtiaju-uçh mooga Bogga grijhom, nè ktyddolimu oteet gnieggovo Zeſſarſtuo, krunnu, i Boxanſtuo, zà podaavatga kiipima, too jeſt, onyzijm ſtuorenjima, ſétoſam gliubio prijko gnieggovee vogliee, i zapovijdijh? Nyſamli poſtavio nà iſtij otaar Korabiu zakona, i kyp Dagona, kakono dauno uçiniſſee Filiſtei.

5. Sagrijſſijh protyva Boggu moomu, tkogaaſam imao gliubit ſvarh ſvakee ſtuaari poraad gnieggoveelypoſti, i dobrotee nè doſpivenee, zà gliubit nà gnieggovo miſto ſtuorenja od nyſéta, i prij gruubaa.

6. Sagriſſijh protyua Boggu Odkuupitegliu moomu, tkoji çijnom muukaa prij xeſtokijh, i ſvojoom karviu odkuupij duſſiu moju, à jaa prodaddohiee Diavlu zà jedan çias ghniuuſnoga naslaadjenja. Promysli mallo, ſétò zaruçnijk duſſiee tuojee uçinij zà tebbe, i podneſſe.

Svijmaa ouyzijm uzrozzim moxeſſe nadoſtavit uſpomena napokoonyh, razmjslianje grijha ù ſebbi iſtoomu, ſétò jeſt jedan nè posluuh, jedno odmetnuutje, jedna nè virra, i ubbooiſtuo iſtooga Bogga. Sù vſſiee, nenavidoſt, ſétomu Boogh noſſij, i uçinij jee zrit ù pedipſſianju Angeelaa, i od tolikoo çegliaadi zà ù vijke ossuudienee, i mnogghij poraad jednoga ſaamoga ſmartnoga grijha, i ù tyſnoſti praudee uçinienee s' ſvojim iſtijm Boxanſtuenym Sijnom pravednijm, prij ſveetijm, i razlikijm od grijſnykaa. Napokoon razmijsliaaj, dà jeſt Boogh prijd tobboom, pod oçcima tkooga ſagryſſioſſi, i Velliçanſtuo nè doſpijtnco, i izuarſnoſt iſtooga, protyua tkomuuſse çovik, tkoji nij jee veçh negh mallo praaha, uſsuudij uznijt çello, i pogarditga.

Upit. Bylli imao tkojuugod lijpuu priliku od tkogaagod, dà poraad ovijzijh uzrozzijh imadde uellikoo skruuſſienje od ſvojih grijhaa?

Odgr. Poviditçhiuti ſétò dokazujee Bellarmino od jeek. golbaiz. kgnig. 3. pogl. 1. Raimondo kapua Iſpouidnijk S. Katee Sienkigniee, mollij tuu, damù od Bogga iſproſſij jednu Peçatnizu, olliti Pijſmo podpuunoga Proſtienja, tkojeega buddee doiſtinit, damu Boogh bijaaſse odpuuſtiao ſvee grijhe. Obetaaſse Sveetaa, i s' jutra daan, uçinijuſſi prija mollituu zà iſproſſit too Pijſmo, poojde k' Raimondu, i s' gnymſse poççee razgouaarat ſvarh nè harnoſti grijſnijkaa pram Boggom. Tad Raimondo taknuut ſvijtloſtiu Duuha Sveetoga, poznadde velliçinu, i mnoxtuo ſvojih grijhaa takoo bijſétro, kako dà bij jih vidio, i udijglga naskoſcij jedno skruuſſienje prij gorkoo, ſétoga uçinij grozno naplakatſse, nè mijrno uzdissuuçh, i buubajuuçhſse ù parſſi, dà bij nà poghibijli, damu tee s' Sarzem malo nè puknuu. Tad Sveetaa Diviza reçce: Ovoo jeſt Pijſmo Proſtienja, ſétoti Boogh fagliee: naſtooj bijt haran nà tolikoo vellikoo dobroçijnſtuo. Takoo oſtavij Iſpovidnijka prij vesselloga, i radoſtonoga.

Upit. Iſpovidnijk kadſse namijraa nà çegliaad takoo nè umitnuu, i tolikoo nè vrijdnuu çinit taa promijslianja, dà oſtaduu kakono zableznuutaa, ſétò imaa çinit s' tijzijm zà priveſtjih nà pokajanje?

Odgr. Tkoliko jaa, naſtojajo bij ganuutjih ovijzijm, olli ovakovijm pijtanjima.

Virruieesli iſtinito, daſse Goſpodin naas upuutij, i porodij ù jednooj ubogooj kogniuſnizi poraad tebbe; dà zà tè bij izbiçcaan okrunnien tarniem, propeet, i umro zà izbavitite od pakla? I da' za' tolikaa dobroçijnſtua od tebbe innoo nè pijtaa, negh da' obsluuxijs gnieggove zapovijdi, i daſse proojdees grijgha? Za' ſétò too niſſi uçinio? Hoçchjeesli ù naprijdak çinit? Nè

çij-

Digitized by Google

ſijnilitiſse pravoo da' too uçinijs?

Bijlli ſmio odgovorit Boggu, da' za tkoliko oon uçinij, i poduesse za' tebbe, neeşhies za' gniegga nijsćta uçinit?

Virrujeesli da' jeſt Pakaal, i da' taa oggagn gorrij ù vijke.

Virrujeesli, dasse za' jedan ſmartnij grijh çovik podlaagaa pod tuu mukku, i daçhie dò iſtò ù gniuu uppaſt, ako ù tomuu ſtaanju umree?

Nè znaasli, dasse çias ſmarti nè znaa?

Nijſſili vidio, da' mnogshijiz nè naada umirajuu?

Sćtoſse mnogshijm dogodij, nè moxeliſse zgoddit i tebbi?

Vidijsli na' tkojeeſſiſse poghibijli poſtavio poraad tuooga brezobraznoga ſmionſtua?

Jedda Stuoritegl tuooj nij jee doſtojan gliubavi nad ſvaa ſtuorenja?

Mè imaaliſse veçhiaa çijna imat od Bogga, negh od ſvijuuh ſtuaarijh Svijta?

Nè bijlli uçinio krijvo Boggu, tkò bijga magnjee çinio od tkojeemugod ſtuaari ſtuorenee?

Tkò bij takoo uçinio, nè bijlli bijo doſtojan od vellikooga pedipſſia?

Tijſſi onnij, tkojiſſi too uçinio jedan grijh çineeçh.

Nè znaasli, daſse jednijm grijhom gubbij millooſt Boxjaa, dalli iſtij Booh, tkooga imaa çovik uxijvat, tko obsluuxij gnieggove zapovijdi?

Nè znadiaaſseli, da' too dillujuuçh, çiniaaſse jedan ſmartij grijh?

Takoo dakle tij gottou bijaasse izgubbit bogliee millooſt Boxjvu, dalli Bogga iſtooga, negh ovoo, olli onnoo Stuorenje?

I ako nè rijçma, barem dillima tij govoraasse Boggu: Goſpodine ,,jaa veçhiee çijnijm ovoo Stuorenje, negh tebbe; i poklee potribbitoo jeſt obba oſtavijt, vollijm tebbe oſtavit Bogga mooga, negh ovoo Stuorenje, too jeſt, ovu proxdarloſt, onoo naslaadienje, ovu ſarxbu, ovuu lakomoſt, ovuu bluudnoſt; i hoçhiu bogliee bijt nè priategl tuooj, negh nè zadovoglit mojim pohlepam nà ovij naaçin?

Nut ſuudi tij, ſćtoſſi doſtojao ovaa çineeçh?

Tkojee zadovoglſtuo, tkojuuli pokoru duuxanſſi çinit, za' nadoplaatit za' takoo vellikijh grijh, i ponapravit tolikoo vellikuu pogarduu Boggu?

Nè çuddijsliſse od uſtarpienja, i od dobrotee Boxjee, tkojite jeſt dò ſad poduoſſio nè poslaauſſite ù pakaal kakonoſſi bijo doſtojan?

Razuidiſse dakle, i pomgnivij buddi i plaçci grijhe tuoje.

Virrujeesli, da' ti Boogh podadde bijtie, i ſvaa dobra ſćtò imaas, i za' tebbe prolij ſvoju ne' proçijnienuu Karu? A' za' ſćtò dakle ne' ktijdde uçinit jednu naaj magniuu ſtuaar za' gnjegga, ſćtoti jeſt pijtao, i zapovidio?

Poslij tuooga naaj posliidnoga Priçeeſtienja, tkolikoſſi vrijmena ſtao ne' uvriidijvat Bogga?

Dakle ne' prijmaas Stuoriteglia tuooga, negh za' jedan, olli duaa dneva? Takoo dakle od ſebbe tirraas Bogga tuooga za' podat miſtò Diavlu?

Bijoſſi dakle tolikoo brezobrazan, daſſi dillima moggao reçh tuoomu Stuoriteglju: Goſpodine, uklonniſse, jeermi pruddij povraatitſse na' moje naslaadienje, i grijh akoçhie bijt potribbitoo, da' oſtavijm moje naslaadienie poraad tebbe, too neeçhiu uçinit. Staatçhiu laghiee brez tebbe, negh brez mooga grijha. Nut ſćtoçhieti pruddit ſad prijmit Goſpodina, akoçhiesga paak dò mallo daanaa zatirrat?

Alli çekaaj, daſse uſtarpienje, i duggoo tarpienje Boxjee obraatij napokoon ù ghniju, i ſarxbu.

Rezzimi, mollijmte, bijlliti draago bijlo na' çjas tuojee ſmarti, daſſi uçinio tee grijhe, olliçhjesse pokajat. A' za' ſćtò too ſad çinijs, od ſtaçhiesse dò iſtò pokajat, dalli barx Kaſno?

A paak znaasli iſtinitò, daçhjes po-

ſlij ſmarti imat jednu praawuu bolleſt?

A kakoſchies moch sbiglia pokajatsse i pogardit tad, ſchtò ti jeſt ſad tolikoo milloo? Kako uffaas tuu millouſt od Bogga, tkoji gliubijs grijh veçchiee od gniegga? Tkojiſchies uzrok tad imat? Jakoga buddees imat, za' ſchtosse ſad ne sluuxiis?

Znaas zbiglia, da' Boogh ti jeſt ne' priategl ù tomuu ſtaanju. Da' bij znao, da' jedan Poglaviza jeſt ſuprotijva tebbi raſaardien, ſvakaako bij naſtojao ukrotitga; a' za' ukrotit Bogga tolikoo mallo maarijs?

SCTIJVEENIE V.

Od Odlukee zà razviditſſe.

Upit. SCtoſchie reçh onnaa Odluka veçh nè grijſſit, ſchtò jeſt obiſaainaa naſtoiatſſe, kadſſe beſſidij od skruuſſienja izvarſnoga?

Odgr. Ny jee zà doſti imat bolleſti, i pogarde grijhaa, kad nij jee ſtanovitee odlukee nè ſagrijſſivat ù naprijdak, i razuidit ſvooj xyuot.

Upit. A zà ſchtò too?

Odgr. Jeer tkò neeçhje oſtavit grijh, ù iſtinuga nè pogardiujee, dallimu noſſij jos gliubau; i zà too doſtojan nij jee, damuſſe oproſtij.

Vpit. Iſtomaçimi tootkojoomgod priliçnoſtiu?

Odgr. Vidijmo, daſſe tooſuakda zgaadjaa meju gliudma, tkojim ny jee zà doſti, daſſe tkogod pokajee, dà jeſt uçinio jedno uvrijdienje, ako joſcteer nè potuardij dà too veçh çinit neeçhje. Iſtoosſe veçchim razlogom imaa çinits' Boggom.

Upit. Tkomuuſſe prilikujuu onnij, tkoiſſe bollee, daſu Bogga uvrijdili, brez vogljee zà razviditſſe?

Odgr. Onnomuu, tkoji bij reekao kraagliu: Goſpodine, xaomi jeſt, daſam uvrijdio Velliçanſtuo tuoje: poznaavam krijvinu moju, i proſlienje pytamti: dalli nij jeeme voglia magniee uçinit ù naprijdak. Taa nè by bilo doſtojan proſtienja, dalli pedipſſia.

Vpit. Schò imaa çinit, ekò odluuçij veçh nè grijſſit?

Odgr. Bijxat imaa od prigoodaa blijziih, too jeſt, tkojee mallo nè ſvakda çinee uppadat ù grijh. Vid. Navar. manuk. cotuor. pogl. 4. 15.

Upit. Zà ſchtoſſe bijxat imaa od tyzijh prigoodaa?

Odgr. Jeer inaako mogguuçhjee nij iee ubighnut grijh: *Tkò gliubij poghibyl, ù gniooçhie pogimut.* Zarkoſtijv. Iſs. Sirak. 3.

Upit. Iſtomaçimi tuu ſtuaar tkolikogod vlaſtito?

Odgr. Nà priliku, kuſſaanjeme uçcij, dà jaa pribyvajuuch ù onnooj kuçchi, olli obchieech onnoo çegliaade, obiçajanſam uppadat ù tkojigod grijh pogleeda, rijçi i taknuutja nè poſchtenoga, ako imaam dobroo skruuſſienje, i odluku zà razviditſſe, potribbitoo jeſt, dà odluuçim oſtavit too obchienje, i kuçchiu. U' tooj, i ovakovooj zgoddi imaa pokornyk uglaavit sà ſvijm Iſpovidnyka od ſvooga ſtaanja, i od prigoodaa, i poghibylijh zà uppaſt, ù tkojimſſe nahodij. Tkò naprijdujee ù ovijzijm prigodam, i ſvakij puut promijniujee Iſpovidnijka, dà nè buddee uſillovaan oſtavitjih, s' Boggomſſe ruugaa, ji s' Sakramentom poraad razloogaa zgoor reçcenijh.

Upit. Too jeſt prij iſtinitoo, dalliſſe ſvakda nè moxe promijnit pribijvalistje, nij oſtavit çegliaad, ſchtò naas çinee uppaddat ù grijh?

Odgr. Too znaam: dalli akoti millij tuoje ſpaſſenje, iskaani duſſiee tuojee ſtaanje jednomu ſpametnomu, i razboritomu Iſpouidnijku, i nè umukni jednuu potribbu iſtee, i oopchieti ukaazat ſchtò imaas çinit.

Upit. Uçinimi razumit tkojoomgod priliçnoſtiu potribbu zà uklonitſſe od ovijzijh prigodaa.

Odgr. Kakoſſe tkò neeçhje oxech, priblyziatſſe nè imaa odvech k' oggniu, i nè imaa privartat ruukam pakaal, nij xeravù, tkoſse neeçhje omeegliat, nij oſ-

oſquarnit ſraabom, gubbom, i druggoom nemoçhjukuggonoſnom, nè imaa giſt, pijt, nij obçhit s' onnijm tkoogafſe darxee tee otrounee nemoçhi: takoo imaa bixat od prigoodaa, tkoſse xellij oslobbodit od grijhaa.

Vpit. Sçtotisse çijnij od onnijzijh, tkojiſse tolikoo kraat iſpovijdaiuu, i ſvejer oppeeta uppaddajuu ù iſtee grijhe?

Odgr. Zànè virrujeem, i prij virrujeem, dà ne' imaduu doſtooinoo skruuſſienje izvarſnoo od grijhaa ſuojih, jeerjim neſtajee praavaa, i izuarſſitaa odluka za' razviditſse. *Sueetoo* Pijſmo 2. Petr. 2. prilikujeejih jednomu pſſiu, tkojiſse povratiaa na' riggotine, i praaſzu, tkojiſse pouratiaa privartaſse ù barlogu, odklee mallo prija bijaaſse izijssao.

Upit. Od tkojih grijhaa tribujee uçinit odluku zà razviditſse?

Odgr. Tomuusse odgouorit imaa razlikovanjem. Akoſse pokornijk iſpovijdaa od grijhaa ſmartnijh, iſpovijdçhje dobraa bijt, kad imat buddee odluku nijkad veçh uçinit ſmarthij grijh, prem dà ne' imaa takuu odluku od proſtnijh. Razlogh jeſt: jeer taa pokornijk imaa skruuſſienje izvarſnoo praavoo, i priſtoojnoo pram ſmartnijm grijſſima, ſçtoſu lijs potribbitij Sakramenta; zà too Sakramenat imaa onnijlijs, tkojisse isçhiee, i podatſse imaa pokornijku. Dalli akoſse ovij ne' iſpovijdaa, negh od ſaamijh proſtnijh, imaa imat izvarſnuu odlukù razviditſse od tyzijh: inaako neeçhje bijt dobraa iſpovijd poraad neſtanuutia lyſſia zakonitoga, i zadovoglnoga, ſçtò jeſt iſpovijd grijhaa s' priſtooinijm skruuſſienjem izvanskijm, i s' odlukom; i zà too neſtajuuçh tkojeed od ovijzijh dijlaa, bijtçhie dò iſtokrijvaa a' ghdij jeſt krijvina poznanaa, olli pouoglnaa, bijtçhje i ſveetogardnaa iſpovijd. I velleſse tribujee boſat, daſſe mnoggaa çegliaad joſçteer duhounaa ù tomuu varrajuu, tarkajuuçh odveçh ne' ſvijſtno, i brez potribbitee pripravee k' Sakramentu.

SCTIJVEENJE IV.

Od Iſpovijdi, drugghij dijl Pokoree.

Upit. JElli za' doſti imat skruuſſienje od grijhaa s' odlukom za razviditſse?

Odgr. Ne': jeerſse hoçchie i iſpovijd, ſçtò jeſt drugghij dijl Pokoree.

Vpit. Sçtò jeſt Iſpovijd?

Odgr. Jeſt jedno oſuadianje, ſçtò pokornijk çinij od ſvojih grijhaa Reedounijku, tkoji oblaaſt imaa odrijſſitjih.

Upit. Za' ſçtò odkrijt imaamo grijhe naſse Iſpovidnijku?

Odgr. Jeer too Iſukarſt zapouidij, kad podadde Zarqui ſvojoj oblaaſt praaſtjat, i uzdarxaavat grijhe. Ju. pogl. 20.

Upit. Uçinimi vidit, da' pò toojoblaaſti oſtauienooj Zarqui, jeſmo duuxnij iſpovijdat naſse grijhe.

Odgr. Vellij Saabor Trentinskij Sid. 14. pogl. 15. *Iſſukarſt Goſpodin nas, krijuuçh uzaajt s' zemgljee nà Nebbo, oſtavij Reedounijke ſvoje Namiſtnijke kakono ſuudxe, i Naſtoonijke, k' tkojimſſe imaduu prinaaſſiat ſvee ſmartnee krjvine, ù tkojee Virnijzi budduu uppalli, da' pò oblaaſti kgljunçaa izreknu oſſndu olli od uzdarxanja, olli od opuuſtianja grijhaa. Jeer jeſt ſtuaar bijſçtraa, da' Reedounijzi brez poznaanja od praude nè mogguu uçinit ovij Suud, ako Pokornijzi nè oççituuju ſvooje grijhe, olli too çinee ſaamo obçhieno, a' nè vlaſtito, i razliko &c.*

Govorenje Saabora pò ſvemuu jeſt ovoo. Budduuçh karſt, kakonoſse vidij ù miſtu reçtenomu Juana, nareedio Priſtolje Pokoree, naslijdno nareedio, i zapovidio jeſt Boxanſtuenijm Zakonom Sueetuu Iſpouijd, jeer inaako bij za' maan bijo uzduighnuo jedno takò Priſtolje. A jeerſse ne' mogguu pò Reedounyku odpuuſtiat grijſſi nà ouomuu Priſtolju, i pò naaçinu Suuda, ako nijſu poznaanij, nijtſse poznat mogguu, akojih Pokornijk ne' iſpovidil pò ſebbi, budduuçh mallo ne' ſvee ſtuaari skrovitee, olli otaainoſti ſarza; za' too jeſt potrib-

Digitized by Google

bitoo, da' Pokornyk buddee skuppa, i oſvadiavaz, i ſuidok ſuprotijva ſebbi, akoçhe bijt odrijſſien. Takoo svakda razuumilosse jeſt ovoo miſto S. Juana od Ss. Otaazaa, i od ſvee Zarquee, kakono na' iſtoomu miſtu oſsuudij S. Saabor Trentinskij Uprav. 3. *Ako tkò odvratjaa na' druggo rijçi onnee Goſpodina Spaſſiteglia: Prijmite Duuh Sveetij ec.*

Upit. Sveetaa Iſpovijd jelli bijla ù obiçaaju tia od poçeetka Zarquee?

Odgr. Jeſt. Vidi pogl. 19. Dill. Apoſtolskijh, ghdij Karſtiani dohodiaauu nahodit S. Paula za' oçcitovat, i iſpovidit ſuoje grijhe. Tkojee miſto ù prineſſenju Sirianskomu ovakoo govorij: *Povijdaauu uvrijdienia ſuoja, i iſpovijdaauu, ſſto bijaajuu uçinili.*

Upit. Taa iſpovijd bijaaſſeli skrovitaa, i uçinienaa na' uho?

Odgr. Too mallo maarij, jeer Iſukarſt oſtavij naredbij Zarquee nareedit, ſſtò bij jooiſse çinnilo bogliee ſuarh iſpovijdi oçcitee, olli skrovitee: nijſſta magniee taa bijaaſse Iſpovijd Sakramentijvaa, i vlaſtitaa; nijtſse velle okaſnij skrovitoſse na' uko çinit. Vid. S. Ambrox. kgnig. 2. od pokor: i ſſtò Paolino pijſſiee ù xijvotu iſtooga Sveetoga. Svakda, kad bij tkogod k'gniemu doſsao iſpovidit ſvoje grijhe, na' taa naaçin Sveetaz plakaaſse, da' ſillouaaſſe ronit ſuze i ſuooga Pokornijka, i çijniaaſsesse, da' oon iſtij bijaaſse uppao ù tee grijhe. Tkoliko od grijhaa, ſſtò skrouito, ſujaaſse na' iſpouijdi, nikaakoſse ne' bij maknuo, nij proslovio, negh s' Boggom, tkògaa molliaaſse za' pokornijke.

Vpit. Za' ſſtò vellijs, da' Iſpouijd jeſt jedno oſuadianie, ſſtò ſuak çinij od ſuojih grijhaa?

Odgr. Parvo, jeerſse na' Iſpovijdi ne' priſtoji ogovaarat, napartiajuuçh kryvinu nà Diavla, nà napaſtovanje, nà iskargnieega ec.

2. Jeerſse nà Iſpovijdi nè priſtoji zabaviatſse ò razgovorimà ſtuaarijh zalih i nè priſtooinijh, ſſtò nè tijçuu iſpouijd; zà too Iſpovidnyzi nè imadu daavat miſto takovijm razgovorima.

3. Pomgni ſuarh onnijh rijçijh: *Od ſvojih gryhaa*, nè od tugijh, jeer bij too bylo raſpravianje, à nè iſpovijdanie. Paakſſe nè priſtoji odkrijvat dylnika od grijha tuooga, nij immenom ny kuçchiom, nijt ako byte iſtij Iſpovidnijk too pijtao. Zà doſti jeſt zà çylovitoſt Iſpovijdi izreçh varſti, doſtojanſtuo, Reed ec. Nà priliku jedan koludar, jedna Koludriza, nè izrekaauſſi tkojeega Reeda, olli skupſſtinee. Nà iſtij naaçin mooj Rodiaak, olli Rodiza ù tomuu, i ù tomuu Kolinu, nè immenovaauſſi Petar, Marta. Takoo i jedan Reedounyk nè govoreçh D. Tadia, Frà Luka. Jedan oxennienij, jedna muxatiza', nè kaazaauſſi tij', i tij; jeerſse takoo zà doſti poznaauaa texina grijha, nè nadoſtauijuſſi inee okolijſſie ſitnijeee, i jedijnee.

Upit. Od tkojihſſe grijhaa imaamo iſpovijdat?

Odgr. Od ſuijuuh ſmartnijh, uçinienijh poslij Iſpovijdi, i od tkojihſſe ſpominjees poslij kadſſi iskuſſao dobro dusiu tuoju. Rekoh *od Smartnyh*, jerſſe proſtnij mogguu reçh, i dobro jeſt dillouaanoo iſpoviditjih, dalli nij jee ſa' ſuijm potribbitoo zà dobrotu Sakramenta. Rekoh joſcteer *od ſuijuuh*, jeer da' bi jih tkogod umuuçao brez pravednoga uzroka, byla bij krijvaa nè ſaamo, dalli i ſveetogardnaa iſpovijd.

Upit. Iſtomaçimi too tknjoomgod priliçnoſtiu.

Odgr. Ne' bylli bijla vellikaa opaçina, dà jedan Krijuaz Kleknee prijd Kraaglia, moleeçhſſe pijtatmu proſtienie, i dà xellij gnieggovu millooſt tad, kadſſe bij izreçh ktijllo gnieggovu oſſudu, i dà ſmiono uſtadee' protijva kraaglju, ſunouraatij s' gnijm, i uſſaadijmu noox ù parſſi? Takoo dillujee gryſnijk, zlò ſluuxeeçhſſe ſveetogardno od Sakramenta. Vellij S. Pavaal Xod. 20. 28. *Ako bi*

Digitized by Google

bi tkò poſvidoſen bia od dua, olli trijſvidoca daje pogardio zakon Moizeſſou, brez niednoga miloſſardia bio jeſt oſſudien nà ſmart tkoliko veçchiee çijniſte, dà goree doſtoji mukke, tko ſiſna Boxjeega buddee potlaçit, i Karu zakona oſquarnienuu buddee çijnit, u tkojooj poſveetien bij ec. Tkojee rijçi S. Ambroxio, i Teofilato tomaçee od onnijzijh, tkoji ne' doſtooino prijmajuu Sakramente.

Upit. Sctoſse imaa çinit, dà iſpovijd ſmartnijh grijhaa buddee çijlouitaa?

Odgr. Tribujee, daſſe vlaſtito oſuadijmo, à ne' obçhieno. Nà priliku: Nij jee zà doſti reçh: Nyſam gliubio Bogga, nij iskargnieega mooga, kakonoſam duuxan oſvadiamſſe od ſedam ſmartnijh grijhaa, i od gniouijh traazijh, i okolyſaa: Oſvadiaamſſe, daſse nijſam dobro sluuxio od peet çhiuutienjaa tijla: Uvrijdioſam Bogga miſslima, ryçma, i dillim ec.

Dalli tribujee vlaſtito kaazat, ù çemuu, i kako nijſſi Bogga gliubio, tkojeeſſi zapovijdi priſtuupio, ù çemuuſſi ſagrijſſio ſvarh gliubavi pram iskargnjemu, tkojeeſſi ſmartnee grijhe uçinio, i od kakovijh ſtuaarijh. Od tkogaaſſiſſe navlaſtito zlò sluuxio, olli gledajuçh, olii tijzaajuuçh ec. olli od ovogaa, olli od onnogaa ogleeda: tkojim mijslima oholoſti, pſoſti, ne' virnoſti, bludnoſti uvrijdioſſi Bogga, i tkojim rijçma, alli dangubnijm, alli uvrijdivijm raſpraujivijm: alli ne' poſctenijm alli pſoſti, alli krijuovirſtua: tkojim dillima, alli oſuadiajuuçh, alliſſe bijuçh, alli ubijvajuuçh, alliſſe opijajuuçh, i ouakouijm; jeer inaako neeçhies zà doſti çinit poznat Reedounijku ſtaanje duſſiee tuojee, i takootiſſe neeçhje moçh zadat pokora, tkojuu doſtojis, ny liikaria priſtoojnaa tuojooj nemoçhi.

2. Tribujee iskaazat brooj grijhaa ſmartnijh, tkolikoſſe barem moxes ſpomeenut poslij pomgniuoga iskuſsaanja. Zà too neeçhie zà doſti bijt reçh: Zakleoſamſse, i pſovao imme Boxjee: imaoſam poxellijnja ne' poſctenaa ec., dalli tribujee reçh ù ſuijmaa ouijzijm grijſſima tkoliko kraat, i tkojimſſi rijçma pſovao, tkolikoſſiſse kraat zakleo imao xelje bluudnee ec.

Upit. Kakoçhie mogguuçhiee bijt iſtomaçit ſvoje grijhe takoo pò tankò onnomuu, tkojiſse ù rijtkò ispovijdaa?

Odgr. Uçinit imaa jedno pomgnivoo iskuſsaanje, kakonoçhjesse paak reçh; i akò posly iskuſsanja ne' moxe iznaajt brooj, takoo dà çijlovitò ne' moxega povidit, nek izreçcee barem onnoo, ſctomuſse çijnij iſtinitijee ovakoo: Poslij mojee naaj poslijdnee iſpovijdi, ſctò uçinyh s' ovu ſtraanu trij Miſseeza, zakleoſamſse immenom Boxjim dnanaeſt, olii trijnaeſt kraat mallo veçchjee mallo magnjee, ſctoſse mogguu ſpomeenut.

Imaa joſcteer odkrijt Iſpovidnijku prighnuutje, ſctò imaa nà taa, i taa grijh, prigode, ù tkojimsse nahodij za' uçinitga, i naſtojat napokoon izreçh brooj naaj pravij ſuojih grijhaa, tkoliko moggao buddee, kakono nà priliku jednooç, duaa, oili trijkraat prijko nediljee, ſuakda kadsse nahodij ù tomuu obçhienju, olli ù tomuu miſtu, i ovakovaa.

Upit. Ne' bijlli bylo bogljee izreçh veçchij brooj grijhaa, negh ſctò uçini zà bogljee duſſiee ſvojee, olli magnjee izreçh negh uçinij?

Odgr. Ne': jeer bij jednaako skrijvjo izreçh uviſſiee, kakono izreçh od magnjee, imaduvçh Suudaz duſſiee byt uvijſtjen od iſtinee zà pravedno ſuudit tkolikoſse moxe, i znat praavoo ſtaanje Pokornijka. Nadoſtavi, dà too bij bijlo krijuo naruuxitſse, navlaſtito ako bij bijlo ù ſtuaari teeskooj.

Upit. Imaasli ſctò druggoo, dà priſtoji çijlovitoſti Iſpouijdi?

Odgr. Ovoomi oſtajee jos reçh, dasse imaduu povidit i okoliſſi, tkoji promijniujuu varſtu ghrijha. Nà priliku: Akoſſi udario Zarquenyka, nij jee zà doſti reçh: Udarioſam jednoga çovika

tri-

Digitized by Google

tribujee reſh: Udarioſam Xaakna, Reedouuijka, olli koludra: jeer ù tomuu diliu okolijs çegliadeta promijniujee varſtu grijha, budduuch ſveetogardje poſtaviat ruuke na' çegliaade Boggu. poſveetienoo, i uppaddaaſse ù vellikoo prokleſtuo obuſtavienoo Papi. Nà iſtij naaſin ù grijſſima puttenijm tribujee iſtomaçit çegliaade, olli muxatoo, olli oxennienoo, olli slobbodnoo, olli Zarquenoo, olli ù karui, i ù tkomuu kolinu ec. Takoo joſçteer nij jee zà doſti izreſh brooj kradgnjee, i tkolikoſſi ukrao, akoſſi Zarqui, olli ſçtojoojſse priſtoji, tribujee iſtomaçit, jeer taa kradgnia jeeſt ſueetogardnaa. Takooſse joſçteer imadeu izreh i okolyſſi, tkoji kadgod skratçavajuu, olli sà ſvijm zduixuu grijh; na' priliku: Marſſioſamſe ù dneve zabraanienee, dalli pò naredbi Lijkaara poraad tkojeegod nemoçhi. bzeoſam tugjee, daili ù teeskooj potribbi mojoj, olli mojih. Udrioſam, olli rannio, alli za' obraanitſse.

I razlogh od ſveggaa togaa jeſt, jeer Iſpovidnik za' doſti ne' razumij ſtaanje Pokornijka, nijt moxe uçinit praavij Svud, akoſse Pokornijk ne' iſpovidijna' taa naaſin. Nadoſtavi, da' tkolikoſu veçchiaa mlohauſtua, tò ſnaxnijuu lijkariuu tribujee podaavat. Za' too, tkò lirijee, olli ogovaaraa ſvoje grijhe, olli povoglno umuknuu gnioou brooji, oli potribitee okoliſſie, nemoçhnijkuſu priliçnij, tkoji Lijkaaru ne' odkrijvaa zloo ſuoje, i za' too: *Sçtò neznaa lijkaria nè ozdraviaa.*

SCTIJVEENJE VII.

Vzrozi od nè çijlouitee iſpovidii.

Upit. ODklee izhodij, daſse mnogh ij çijlovito ne' iſpovijdajuu?

Odgr. Parvo: Od zaboravianja, jeer jim ne' paddajuu na' pameet griſſi uçinienij. 2. Od ne' znaanja, jeer ne' znaduu, da' ovoo, olli onnoo jeſt grijh. 3. Od ſtraaha, jeersse bojee, olli od teeſkee pokoree, olli od oſctrooga pokaaranja, olli daſimſse grijh ne' uçinij oçcit. 4. Od ſraama, jeerſse ſramujuu odkrijt taa grijh.

Upit. Tkojee zaboravianje ogovaaraa pokornijka çijlovito ne' oçcitovaavat ſuoje grijhe?

Odgr. Kad Pokornijk, uçiniiuſſi pò ſvoomu umijnju jedno pomgnivoo iskuſsanje ſvojee duſſiee, ne' ſpominjeeſſe od tkogaagod grijha, bijtçhie prij Boggu ogovoren, i dobraa bijtçhie gnieggova Iſpovijd. Takoo izgovaaraa S. Saabor Trentinskij Sid. 14. pogl. 5. *Nijſctasse ù iſtinu inoo ù Zarqui od Pokornijkaa iſçhiee, negh, da' poslij kadſe ſuak buddee protreeſſiao, i duſſiee ſuoje nidra ſvaa, i skroviſtja buddee iziskao, grijhe iſpouidii, tkojim Gospodina, i Bogga ſvooga ſmartno da' uvrijdii ſpomeenutsse buddee ec.*

Upit. Tkojaaſse pomgnia iſçhjee za' uçinit jedno dillo iskuſsaanja?

Odgr. Nijkij imaduu uçinit veçchjee, nykij magniee, jeerſu nijkij veçchiee vriidlij, à nijkij magniee: nykij çeeſtijeeſſe iſpouydajuu, à nijkij ù rijdiee: nijkij vellikee posle, obçhienee, i vlaſtitee imaduu, ſçtò duuxnijsu iskuſsaavat, drugghij nè imaduujth, i nad ſuaa ovaa jedan razboritij Iſpouidnijk duuxan jeſt imat promijslienje.

Upit. Kakoçhiesse moçh pomoçh Pokornijk, dà dobro iskuſsaa duſſiu' ſuoju'?

Odgr. Kad Iſpovidnyk vidij, da' Pokornijk poraad malooga vuma, olli zabavee ù ſtuaarima duhounijm, nij jee vrijdan uçinit iskuſsaanje, kakonoſse priſtoji, imaa s' pijtovanjima na' vrijme, i priſtooinijm nadopomaagat potribbu pokornyka, i dobro nij ee, daſſe takoo lakko oſtinuu nè umitnaa çegliaad, da' pooiduu uçinit jedno tanjee, i pomgnivijee iskuſsaanje; jeer maas kuſsaanje uçcij, daſse takaa çegliaad neeçhiee ſpomenut ù duaa vrijmena razmyslianja, ſçtò ù jedno ſaamoo. Izrekoh, *upitovanjima na vrijme*, too jeſt, ſvarh grijhaa, ſçtò obiçaaino taa çegl-

jaad

jaad çinee, i ſtò' iſtino priliçno mogguu uçiniti.

Tkoliko paak ſuarh onnyziſh, tkojiſu uridnij po ſebbi uçinit iskuſsaanje, nè priſtoji prijmatjih na' Ispovijd, akoga nyſu prija uçinili.

Upit. Sctò' vellijs od onnijzijh pokornijkaa, tkoij odluçuju Iſpovidit ſuoje grijhe, beſſidijm od nijkijh texjih, à tkolikoſu pijtanij?

Odgr. Vellijm, da' nij jeedobraa gnijova Iſpovijd, jeersse pokazujuu uçinit jedno iveetogardie, çijlouitoſse nè ispoviidijuſſi, ſvakda kadjih Iſpouidnijk nè upijtiujee.

Upit. Dalli ſctò vellijs od onnyzijh Iſpovijdnykaa, tkoji nè puuſtiajuu izreçh rijç Pokornykuu ſmeetajuuçhga nè priſtaaym pytaniem, i razbijuuçhga nauaalivijm iziskaavanjem ovakovijm: Kajeesliſſe, daſi uvrijdio Roditeglie tuoje? Pytaasli od Bogga svijm ſarzem proſtienje, daſſi ukrao, i daſſi raſpraviao iskargnieega? i nè izçekaauſſi gnijooù odgovoor, odryſſijuujih?

Odgr. Takovij Iſpovidnyzi doſtooini nijſu çinit too prij vellikoo Sveetoo dillo, jeer vlaadajuuçh nè brez vellikooga ſveetogardja Sakramentom poteexuu s' ſobboom ù pakaal duſſie, odkuupienee nè procijnienom Karviu Karſtovom; i zà tooſſe faalit imaa prijdobrij obiçaaj, ſctò darxee onnij Biskupi, tkoji ne' podaavajuu Iſpovijd Reedounyzima mallo vrijdnijm, i ne' umitnijm, negh s' ouoom duuxnoſtiu, i ugovorom, daſſe ſuakooga godiſta imaduu prikazyvat jednomu, dajih iskussaa; i dogadiaaſſe, dà poraad ſtraha, ſctò imaduu bijt odvarxenij od Iskussaauza, uçcee, i mallo pò mallo vrijdnij izhodee.

Upit. Ktijo bij od tebbe tkojigod naçin lakij zà iskuſsat duſſiu, zà pomoçh nijkee duſſie, tkojee jur imaduu dobruu vogliu, dalliſse mallo ne' ſvakda truudee, i tugujuu zà uglaavitſſe od gryhaa uçinienyh.

Odgr. Podatçhiuga: dalli naaj parvo bij xellio, dà tarkimizee razmysliis, dà Iſpovijd ny jee, nijtſſe imaa nazyvat jedna Komarda duſſiaa, kakono uçcij Saab Trent. Sid. 13. pogl. 5. Zà tooſſe takooj varſti çegliaadi, tkojaaſſe prijko razloga muçcee iziskaavat ſuoju duſſiu, imaa çinit znat, dà jeſt zà doſti jedna poſrijdgniaa pomgnia, dallionnaa iſtaa, ſctò biſsmo çinili ù jednoi ſtuaari od çijnee; daſu ſaamo grijſſi ſmartnij lijs potribbitij ovogaa Sakramenta, kakono gori ſpomenuſsmo; i napokoon dà velle jeſt zà cyſtoçhiu duſſiee iſpovidijuſſi texjee grijhe, od proſtnijhſe iſpovidit, tkoji bij nam nà pameet palli, odcrypijuſſi ù napridak naſſu gliubaù od obbajuuh. Alli bogliee od ſvijuuh çinee onnij, tkoji naſtojee uçinit jedno praavoo dillo bolleſti, daſſu uvrydili Velliçanſtuo jednoga Bogga prydobrooga, i prij pogliubienoga.

Iskussaanje.

Tkojeeſſe çinij ſvarh Deſſet Zapovydijh Deſſetizee.

Protyua parvooj zapovijdi, i naaj parvo protyua Virei.

Nyſamſſe hajajo nauçit naux Karſtianskij, i znat ſctò imaam virrouat, i dillovat zà omillit Boggu.

Beſſidioſam odveçh priateglskij s' Krijuovirzima, i ſluſſaojih odveçh xellieno.

Sumgnioſam ſuarh nykijh çlaanijh Virree, *ſctoçhie iſtomaçcit.*

Darxaoſam prij menni kgnigghe, i pijſma krijuovirskaa

Protreeſſiaavaoſam Papu, *Biskupe*, Reedounyke ec.

Sctijoſam kgnigghe Vijlenyſtua, i *kazatçhje tkoliko kraat, imaalijh, olli imadde, i zà tkoliko vrymena.*

Sluxioſamſſe od çaaranjaa, i od iznaſſaſtiaa Diavalskijh zà pribollit.

2. Protyva Uffanju.

Oſvaadiaamſse, dà ù meni nie bijlo uffania za ſahraanitſe virrujuuçh, da' ſve' ſctò, çiniaah bijaasse zà maan, i dà Raaj zà me' ne bijaaſſe.

Ne' uffaoſamſse dasse moggu razvi-

ſdit

dit od mojih zlijh obchienjaa.

Nyſamſse dragouoglno zabaviao ò krijpoſtima, çijneech, dà ne' imaam ſnaaghu zadouoglnuu za' pridobbit napaſtovanja Diavalskaa.

Zapleoſamsse ù nijkaa iziskouanja odmetnuutia Boxanſtuenoga, doklee mooj razuum ne' doſſixaaſse.

Odveçhſam ſumgnio od Boxjeega milloſardia, prem dà vellikij moli grijſſi, ſchò çiniaah ſuakij daan, ne' çineech nykad pokoru.

Poslij kad uçinijh grijh J. uçinioſam joſcteer jednoga, olli duaa jednaakaa; mijsleeçh dà iſtoo bijaaſse na' Iſpouydi izreçh jedan tkoliko trij.

3. *Protyva gliubavi.*

Imaoſam tkojuugod ſuprotijunoſt Boggu, kadmi slaasse, olli tkojuugod nevogliu, olli mi uzimaasse imaanje ec. Raſpraviaoſam *Bogga*, i gnieegovo providjnje jeerme ne' gliubiaaſse, i xeſtieeme pedipſſiavaſse jutrom, i veçcerom nyſam zafaalijvao Boggu.

Mallo kad uzduizaoſam mijsli moje k' Boggu.

Obgliubijnaoſam prijko reeda ſtuaari *Svijta*, ne' upraviajuuchjih k' Boggu.

Boggaſam sluuxio poraad tkoogagod dobra vrijmenitoga, gljubeeçh veçchjee bogaſtua, naslaadienja ec. negh gliubaù gnjeggovu.

Mlohavoſamsse podnoſſio, i raſtarkaano na' sluxbi *Boxjooj*.

Odveçhſam pomgnio na' ſtuaari izuanskee, ne' mijsleeçh nijmallo ù Boggu, i ò mojooj duſſi.

Protijva Druggooj zapovidi.

Ceeſtoſamſſe brez potribbee, i brez çiaſti kleo, govoreeçh: *Boghmè: Too jeſt iſtina, zkoliko Boogh: Duſiſeemi mojee ec.*

Krijuoſamſse zakleo duaakraat, olli trijkraat ec.

Potuardioſam zakleetuom jednu ſtuaar, od tkojeeſam ſumgnio, tolikoo Kraat-

Zakleoſamſse prijd Suudzem rijçma, i zakleetuam duoſtranijm za' privarit, odklee iſtekoſſe ſchette ubilixjivee, *ſchechies pò zanko iskaazat.*

Zakleoſamsse çinit zlee ſtuaari, a' paakjih uçinioj jeſſam.

Pſovaoſam Bogga, ſvidokujuuçh od gniegga, ollimu xelleech ſtuaari, ſchò gniegovu Boxanſtuu ne' priſtojaauu; na' priliku: *Boogh zà evoo nè znaa: za' mè nè hajee.* olli, *zhijo bii, da too Boogh nè znaa.*

Pomirmgniaoſam od Bogga, i protreeſſiao gnieggova dilla.

Jednaaçioſam *Bogga* s' tkojoomgod ſtuaari; na' priliku: *Too jeſt iſtina, zkoliko jelli Boogh: olli, Tkoliko jeſt Boogh ù Raju, olli ù prijſveet. Sakramentu.*

Uzimaoſam rijçi *S.* Pijſma ù razuum protijunij: zloſamsse sluuxio od gnijh ù razgovaranjima ſmihovitijm, i slaagajuuçh pijſma pogardivga ec.

Brezobraznoſamsse inaadio od *Bogga* i od nassega Zakona ù druxbi, pò ulizam ec.

Uçinioſam zavit Boggu od ſtuaarijh opaakijh.

Tolikooſam kraat priſtuupio zavit ù ſtuaarma dopuuſtienijm.

Tolikoo kraat obetania nijſam izvarſſio, tkojaaſam zakleetuom uçinio.

Protyva Treçchiooj zapovijdi.

Nijſam Nedjlnee dneue, nij *Sueetaz*nee, kakono priſtojaaſse, ulaagao nà sluxbu Boxjuu.

Oſtavioſam tolikookraat ù Sueetaznij daan ne' bijt na' *S.* Miſſi, i çeeſto ù vrijme iſtee naulas raſtarkaauaoſam pameet, mijsleeçh ò taſchtinam, ò ſialam, ò ſmijhaniu, i gledajuuçh ſimo tamo poraad mojee tamaſnoſti, i çeeſto bijo uzrok, da' i oſtaalij takoo dillujuu.

Otijſſiaoſam Kaſnijee na' missu poraad mojee ne' pomgnjee, kad bijaaſse ubilixivoo poçeetaa. Iz zarqueeſam jziſsao prija, neghsse jeſt ſuarſſila, i podao uzrok, da' i inij takoo uçinee.

Nijſamsse nassao slussat rijç Boxjuu, i na' miſto zabauiatſse ò dnevu Sueetaa

taaznomu, o' dillima bogogliubnijm, zabauiaoſamsse o' ighram, o' ſeetanju, o' zlooj druxbi, l za' too podaddoh zaal izgleed mojim podloxnijm.

Cęiniosam dilla rabotnaa ù Sueetaznij daan za' duaa, olli trij urijmena ec.

Zapuuſtiaoſam na' vrijmena duuxnaa prijmat S. Sakramente poraad ne' ſtannutia bogogliubſtua; i poraad ſaamoga ne' hajanja od mooga Spassenja.

Priçeſtijuaoſamsse brez priſtoojnee pripravee, i tolikoo kraat ù ſmartnomu grijhu.

Umuuçaoſam navlas taa grijh na' Iſpovijdi, i od tadſamsse iſpovijdao, i priçeeſtijuao tolikoo kraat.

Nyſam poſtio nà xexijn tee Sveetkovinee, budduuçh zapovijd poſtit.

Gioſam gizbine zabraanienee od S. Zarquee brez potribbee, i brez dopuuſtianja tolikoo kraat.

Oſtavioſam povoglno tolikoo Kraat moliitue: ſctoſam bijo duuxan izgovorit.

Protyva IV. Zapovijdi.

Nyſam noſſio çjaaſt, i poſctenje mojim Roditeglma, nytſamjih ſarzeno gljubio.

Nyſamjim podaavao ijednoo jiznutrenoo prikaazanje dobrohotynia, i çiaſti.

Nyſamjim naſtojao ù gnijovijm potribbam.

Kobbioſamſſe gnijovù zlù myslju, i rijçma ovakoo, i ovakoo.

Nenavidioſamjih, i ſardioſſe kad mè ſvijſtiaauu: ſtamovaoſamſſe byt ù gnijovooj druxbi: nyſamjih znao podnossit kad nemoçhnij bijaajuu, i ſtarij ec

Oſctroſamjim odgovarao, i pogard.. no: gleddao kryvijm okkom, i kadgod udario.

Zloſam ulaagao gnijove pi ieeze, i imaanja, nytſam ikad mollio Bogga, dà bij gnijh uzdarxao.

Suudſam protreeſſijvao, i gnijovo ulaadanje, kakono i Kraaglie, i Poglavize Zarquenee.

Nyſam plaatja Deſſetine doſtſtojnee Zarquenyzima?

Nijsam naſtojao mojim Roditeglma ù nemoçhi, i nyſam çinio pomgnit, dajimſſe podaduu Sakramenti, nijt dajih Kuraat pohodij, olli drugghij Zarquenyk.

Poslij gnijovee ſmarti nyſamſſe hajajo çinitjih poſcteno ukoppat pò gnijovooj varſti; nyſam çinio, dajimſſe reççee iiednaa Miſſa zà duſſiu pò bytju imaanja, ſctomi oſtaviſſee.

Otzi, i Starij moçchiçhieeſſe ovakoo oſvadit.

Zapuuſtioſam, daſſe moja Cędda nè uçcee, i moji podloxnij ù nauku Karſtianskomu, kako i da' nè poojduu sluſſat rijç Boxjuu, Katekiſam, i Boxanſtuenee Duorbe.

Nè pomgnioſam prouidiatjih od pomoçhijh, tolikoo duhounyh, tkol.kò vrijmenitijh.

Ktijoſam, dà moji Sijnovi, i kchjeri prijko vogliee vujduu ù Reed,

Podavaoſam zaal izgleed moomu porodu, i mojim podloxnim rijçma, i dillima ovakoo, i ovakoo.

Nijſam pomgnio. dà çegliaad, ſctome ù kuçchi sluuxaauu, obsluxujuu zapovijdi Boxjee, i S. Zarquee; nytſam gledao s' tkijm obçchiee, kunnuuliſſe, pſujuuli ec. Kad bij obnemoçhiali zapuuſtiaoſam, dà imaduu pomoçhi duhounee, i vrijmenitee.

Protyva V. Zapovydi.

Inaadioſamſſe, i udario nà ſmart togaa, i togaa, i jos uſſillovao çegliaad Zuarquenuu tolikoo kraat.

Podaoſam ſuit naruuxit tkogaagod.

Skrovitoſam uçinio too ubbooiſtuo uylovanjem, olij otrouju?

Poslij puttenoga ſagrijſſienja, podaoſam ſuijt zà izvarch pijtiem, poraad çeſſaſſe ſmart dogodij tolikoo kraat.

Poraad proxdarloſti, i pianſtua obnemoçhiah zà tolikoo kraat.

Navargaoſam drughee, dà piuu su viſſiee od potribbee.

Ovakooſam druggooga prokligniao:

Digitized by Google

Diavalte odneſſi. Tryskte primlaatio: Dà by pukuuo ec.

Trappjoſam ù ſarzù grijzgnie, i nenavidoſti, i traaxioſam prigode zà oſveetitſſe.

Poſtaviaoſam nè sklad, karbe ec. ſad meju ouijzijm, sad meju onnyzijm.

Uvriidioſam iskargniega mooga, nijtſam gniemu zadovoglio.

Naslaadioſamſſe od zlà tughjeega.

Nenavidiosam ſeſtitoſt, i napрydak iskargnjega.

Prozyva VI. i IX. Zapovydi.

Tolikoo kraatsam izuſtijvao ryçi nè poſcteneo, i brezrednee rekao i pijvao pijsmize bluudnee.

Sctijoſam kgnigghe punnee nè çyſtoçhjaa, ollisamſſe naslaadio çjutjih ſctit.

Nahodioſamſſe nà kollima, i ighrao nà ighre, tkojee potizzaauu nà bluud.

Zadarxaavaosamſſe ù opaakooj druxbi.

C,elyuaoſamsse tolikoo kraat, i nè poſcteno dodijvao,

Imaoſam mysli nè poſcteneo, i tolikoo kraatſſe naslaadio: à byleſu tee, i tee mijsli.

Imaoſam bludnee xelje ſvarh takooga çegliadeta.

Bluudnosam sagryſſio s' takijm çegljadetom tolikoo kraat.

Imaosam voglju odluuçenuu ſagryſſit s' takijm çegliadetom dà mi by dò ruukee doslò tolikoo kraat, i traaxio prigodu zà too uçinit.

Nè poſcteno tyzaoſam ſam sebbe, olli druggooga tolikoo kraat.

Uçinioſam tolikoo kraat dillo nè poſcteneo, i imao myſal nà takoo, i takoo çegliaade.

Naslaadioſamſſe tolikoo kraat gledajuuçh tkojigod dijl xenskoga tyla: tolikoojer i prilike, i kijpe, ſctome moggaauu prighnut nà bluud.

Nijſamſſe poſcteno sluuxio od xennidbçe ù uzdarxanju, i trizmenoſti, kakonoſſe priſtoji karſtianinu.

Kraatiosam tolikoo kraat duugh xennidbçe moomu druugu.

Nijsam imaò nijema, i dillima onnij opaaz poscteuja ù ſtuaarma priſtoojnijm xennidbi, ſctosam duuxan çegljaadi mojee obijtili i podaauajuuçhjim zaal izgleed, i uzrok zlò pomijslit. Too iſtoo uçiniosam ù drusbi Mladiçhiaa, Zarquenijkaa, i Reedounijzaa, olli ù goſtbam, olli ù druxbi obçhienooj.

Prozyva X. i VII. Zapovijdi.

Ukraoſam tuu ſtuaar, od tee çijnee, tolikoo kraat.

Nijsam tughiee povraatio, i zà ſctò.

Sillomsam oteo tughuu ſtuaar, *povidijuſſi ſctò, i tkoliko kraat.*

Uzdarxaoſam prij sebbi nassaſtaa, i nijsam povraatio çijee bijaaju.

Nijsam pomgnio iznaajt zakonitoga gospodaara, *kaazujuçhſctò, i tkoliko moo ze zapaſt.*

Uçiniosam tuu ſctettu ù kuçchi, Vartlu, Poglju, Lijvadi, Vijnograadu ec. mooga iskargnjega, *i povidi tkoliko kraat, i jelli vellikaa ſctetta. Vooj nyzi, i Voojvode, i oſtaalaa Goſpoda Svijtounaa paddaiuu pod ovoo upijtovanje.*

Imaosam voglju tolikoo kraat uzeet ſtuaar tughjuu.

Priſtaoſam, naſtojao, i bijosam dijlnijk od ſtuaari ukradenee.

Nijsam plaatjao, kadsam moggao moje duughe.

Takyſſe nè imaa odrijſſit, ako nè obetaa tkoliko priia moggao buddee, daçhje plaatit: jeer uzdarxaavajuuçh tughjuu ſtuaar, jeſt luupex.

Ciniosam uzdiſſat moje Najmeniſke poraad plaatje, ollisamjih ſctogod zakinuo prijko pogodbee poslovanja. Sillovaoſamjih uzimat od menne targovine, i çinio, da mi plaatee kakoſam ktijo.

Nijſam virno razdijlio nijkee ſtuaari, ſctoſu mi bijle podaanee za' razdijlitjih.

Nijsam pomgnivo sluuxio onnee, tkojisume za' too plaatjali.

Qudii tribujee, daſſe dobro promysleo

Odvi-

Digitized by Google

Odvitnyzi, Naſtoinizi, i Suudzi, i oſtaalij gljudi zakona, Ppoglavize, Goſpoda, i Vlaadauzi Darxaavaa ec. Biskupi, Paroki &c. ſuij u ſuojoj varſti, i zabavi jeſſu duuxnij po' ſebbi uçinit dobroo iskuſſanje, jeſſuli pod punnoo uçiili duuxnoſt ſvoju, i jeſſuli bijli zadovoglny od onnogaa, ſctojimſſe po' praudi priſtojaaſſe, too jeſt, od plaatje, daaçhjee, haraaçja ec.

Uzimaosam Kamatu suarh pineezijh, suarh xitta, i ovakovijh ſtuaarijh, *i povidi ſcto' jeſt, i skoliko kraat.*

Odveçhsam prigljubijvao ſtuaari ovogaa Svijta, i odveçh pomgnio kuppit blaago ec.

Nijſam almuſtuo çinio uboghijm od dobaaraa, ſctomi Boogh podadde. Oſsornoſamjih tirrao, kadsse k' menni bij utizzali.

Razaſſuoſam velle imaanja nà ighram, nà goſtbam, i nà ſtuaarma zalihijm, i taſctijm.

Budduuçh Zarquenijk, dotekaoſam too Zarquenoo Doſtojanſtuo Simoniom, i tolikoo godijſctaa jeſt, daga darxijm, i uxijvam.

Podaavaosam ruuku çinit pogodbe Simoniee.

Protyva VIII. Zapovijdi.

Krijuoſam ſvidoçio protijva tomuu, tolikoo kraat.

Slagaoſam zà ogovoritſſe, i zà ofvaddit druggooga, tolikoo kraat u ſtuaari teeskooj. *Tribovaçhje poreçhsse od lani, i sà ſuijm zduighnut uzrok ſcteree uçinienee Iskargniemu.*

Zduigaoſam mojim protreſſtuajem poſctenje druggooga, i ozloglaſſioga. *Ovijſſe pod punno zaduuxit imaa, da povraatij.*

Oçcitovaoſam otaainaa iskargnieega mooga çijneeçh nauditnù, *tolikoo kraat i duuxan jeſt ſvun ſctettu poradi tolaa nadopunnit.*

Dragovogljnoſam ſluſſao protreeſſianja, marmianja, i nijſam ovaa zabranijuao, kakono jeſt mooch, i duuxnoſt moja.

Poſtavlaoſam nè skladde meju priatelma.

Tomaçioſam nà zloo tughjaa dilla.

Imaoſam zlee ſumgnie od iskargniega, i brez nijednee iſtinee, *Povidi çegljaade, ſtuaar ſvarh çessaa, i skoliko kraat.*

Kazijvaoſam nijkee ſtuaari, ſctoſumi bijle reccenee muuçe, i pod peccat narauskij, i zakleetuu.

Raſtuoraosam kgnigghe s' odlukom zà naudit druggoomu.

Pijſſiaosam kgnigghe protijva poſctenjem druggooga. *Iſtomaçi protyua skojeega.*

Smijhaoſamſe prijko reeda, govorio, i naruugao s' uvrijdieniem iskargniega.

SCTIJVEENJE VIII.

Porxad skooga nè znaanja nijeegryſſnaa Ispovijd çijlovitè nè uçinienaa.

Upit. TKojee nè znaanje ogouorit moxe Pokornijka, kad nijeе çijlovitè uçinio ſuoju Iſpouijd?

Odgr. Onnoo iſtoo, tkojee nè izhodij pò gmieggovooj krijvini, olli pò nè pomgni; nà priliku, akò dizza, nettomsu uzraaſtlaa, dooiduu ù poznaanje od nykijh ſmartnijh grijhaa, ſctò jos malaknij uçinissee, i od tkojihſſe tad nè iſpovidiſſee, gnijove iſpovijdi ſa ſvijm tiim krijvee neeçhjee bijt, iſtom daſſe iſpovidee, kad dopruu nà razbor poznaanja. Tkolikò ſvarh inijh nè znaanjaa, tkoji izhodee pò Krijvini Pokornijka; nà priliku, jeer jeſt zapuuſtiao nè sluuſsat Prijpovijdanja, Nauh Karſtianskij ec. ghdij bijobij nauçio ſve ſctò potribbitoo jeſt za' vijegnjee ſpassenje, nijſu doſti za' ogovoritga: jeer ù toliko oon nè znaa, ù tkoliko nè ktijdde znat; i takoo nè znaanje zovèſse obçhienè *priçijnianoo*, od tkooga pijſſiaanoo jeſt: *Nè kriidde razumit, dà dobrè dillujee.* Pſal. 35.

Upit. Odkleeçhies moch poznat, da tako nè znaanje jeſt onnoo, ſctoti Pokotnyk prinaaſſiaa na' Iſpovijdi?

Odgr. Imaamga darxat za' takooga,

Digitized by Google

ako jeſt too od jednee ſtuaari, ſctosu ſuij duuxnij znat; na' priliku: Pokornijkſse ogovaaraa, velleeçh, Da' ubbit, opſovat, krijvo kleetsse ec. grijh nij jee: Olli da' nè znaanje jeſt od ſtuaarijh, ſcto' ſvak iſtee varſtee, i posla' jeſt duuxan znat; na' priliku: Iſpovidnijk nè znaa daſe ima uſſilovat uratit ukradenoo: jedan Lijkaar nè znaa razaznat Tiraku od Svolinee.

Od Iſpovijdijh obchienijh.

Upit. Cijnijsli, da' jeſt dobraa ſtuaar, i ſveetaa çinit Iſpovijdi obchienee?

Odgr. Do' iſto': prem da' nijkijm tribujee nè dopuſtiat, a' nijkym dopuuſtiat.

Upit. Tkomuu çijnijs, daſse nè imaduu dopuuſtjat?

Odgr. Onnijzijm navlaſtito, tkojiſu punnij ſumgniaa od grijha, i nijkad nè poçijvaiuu duſsom, mijsleeçh, da nijſu nijkad odrijſſienij od grijhaa pravedno iſpouidenijh, i da' jeſt opeet potribbitoo iſpoviditjih, za' imat odpuuſtienje, i too bij bilo baſsanje.

Nij magniee imatchiesse dopuuſtiat onnijzijm tkojiſu ſuakda provodili ſuooj xijvot ù nè çijſtochiam, à navlaſtito xenskijm glavam, ako budduu jednooç jur uçinile jednu izvarſnuu, i çyluu, budduuçh dà uſpomena xijvota proſlaſtoga, i velle veçchiee iskaazanje iſtijh jeſt ſvakda poghibljivoo takooj varſti çegliaadi, i nè magniee koriſtnoo iſtoomu Iſpovidnijku.

Upit. Tkomuuçhjeſſe dopuuſtiat çinit obchienuu Iſpovijd?

Odgr. Onnyzijm, tkojiſſe gannuu zà praavee uzroke çinitiee. Ovij uzrozi jeſſu razlikij. Paruij jeſt, daſſe ù Iſpovydi obchienooj ponaaviaa bolleeſt ſvijuuh grijhaa, i skuppa, ſraam. Takoo dà pò iſtooj, i pò doſtojanſtuima nè izmirnym Karſta, sà ſvymſſe zduighnee, olliſſe skratcaa mukka zà grijhe uçinienee.

3. Daſſe pò tomuu ponouienju uzbuudij ù çoviku gliubau pram Boggu, dà obazdrijuſſiſſe nà teeskee grijhe uçinienee, ſmeeteſſe: çuddeechſſe od velikee dobrotee Boxjee, tkojaa tolikoo nà duggoo podneſſe tolikee nè pravednoſti. Ollis togaa, grijſſi kadſſe videe ſuij skuppa, imaduu veçchjuu ſnaagu zà gannut, negh razmyslienij razluçeno ù razlikaa vrijmena.

3. Dà çegliaade razmysllajuuch velikoo mnoxtuo ſuojih opaçijnaa, i mallij brooj dobrijh dillaa, ſcto by tee imali nadiaçcat, uslobbodijſſe çinit dobra: takoo dà brooj grijhaa nè buddee veçhij ù broju od dobryh dillaa, ſpominiajuuchſſe od reçcenia S. Grixoſtoma: *Ako tolikaa nè budduu bijvat dobra, da' izaperuu krijvine, od oſtavienijh ſctogod ù praudusse nama proçynij: od muukaa oslobboditçhieſſe nijtko.* Govor. 8. puuk' Antiok. Iſpovydi obchienee, ſctosu zbiglia jedno vitezkoo dillo od poniiznoſti, sluuxee nam zà iſproſſit od Bogga nykee pomoçhi vlaſtitee milloſti, kakono zrieemo kussaanjem, kad nijkij poslij takee iſpovydi çijlouito, i ſpametno uçinienee, promynuu xijuot, i çhiudi, oſtavijuſſi zloçchju zà prigarlit krijpoſti. Zà too obiçaainoo jeſt ponuditjih ſuarh ovijzijh, i priporuuçit onnyzijm, tkojisse pripraviaiuu zà poçeet jednu novuu varſtu xijuienia: olli ù Reedu, olli ù Sveetijm Reedma, tkoliko i çegliaadi uznessenooj nà Doſtojanſtua naaj visſiaa, dà ſua prossaſtaa zaboravee, i uçinee cijlovito razuidilnie ſtaarij çhjuudijh.

Nadoſtavi sè uiſſiee ouoo, dà obchienaa Iſpovijd podaauaa nam jednu vellikuu iſtinu ù nè iſtini, ghdij jeſmo, naſſega vijçgnieèga ſpasseenja. Odklee jeſt, dà mnogghij, ù vrijme kadſſe priprauiajuu umrijt, nahodeechsse nemoçhnij nà Loxnizi, iſpovydajuusse vellikijm razborom od ſueggaa ſuooga prosaſtoga xyuota, izabraauſſi jednoga prij dobrooga Ispouydnijka, tkoji buddee dobro vlaadat poslom prij potribbitijm ſnijovijh duſſiaa.

Vpit.

Digitized by Google

Upit. Tkomuusse priporuuçit imaa, dalli i zapovidit obçhienaa Iſpovijd?

Odgr. Akò ſumgnia jeſt, dà ù tkojooigod od proſsaſtijh Iſpovijdijh bylo jeſt tkojeegod pomankanie, ſctonam ſmeetaa odpuuſtianje grijhaa uçinjenijhl, potribbitoo jeſt ponouit Iſpovijd. Toosse nà velle naaçijnaa zgadiaa.

1. Akò Iſpovijd jeſt bijla uçinienaa Reedounyku, tkoji oblaaſt nè imadiaaſse odrijſſit, olli dà dobrò nij jee odrijſſio, olli poraad nè umijnſtua, olli pijanſtua.

2. Akò Pokornijk nè buddee imao skruuſſienie, i bolleeſt izuarſnuu, i potribbituu, olli ſtanovituu odluku ù naprijdak nè grijſſit.

3. Akò povogluo jeſt umuuçao tkojigod ſmartnij grijh.

Upit. Faalysli obiçaaj nijkijh, tkojiſse ſvakooga godiſta iſpovijdujuu od ſuijuuh grijhaa, ſctoſu uçinili prijko togaa godiſta?

Odgr. Faalijm. Kazuju ù iſtinu tkolikojim jeſt prij Sarzu gnijouo ſpasseenje, i çinee zbiglia kakono jedan Otaz Obytili, tkoji, doſpijuſſi godiſte, dobrò razvidij svarh ſtaania, ù tkomuusse nahodee gnieggovi posli, jellisse dobbijlo, oili izgubbilo.

Upit. Zà ſctò vellijs, dà ſumgnivijm od grijha nè imaadesse dopuuſtiat Iſpovijd obchienaa?

Odgr. Jeerjim Iſpovijd nè sluuxij zà ugodnuu lijkariu, dalli bogljee zà ſmutgniù, i mukku duſſiee; i zà tooſu Iſpovidnijzi duuxnij, ſnaxnijee negh mogguu, ſuprotijuitsse nà tolikaa gnijova doſaadnaa hleepienja; jeer niiſcta pruddij, dà zà izbavitſse od tolikijh nè mijraa, çeeſto paddajuu prijd nogghe Iſpovidnijka, nè budduuch lijkariee krijpooſtnijee zà pomoçhi jednoga ſumgniuza od grijha, ſctò cijlovitò podloxitsse ſvittu ſpametnoga Uprauiaauza, i poſtavit ſvè uffanie ù *Bogga*, dalli sluuçenoo s' gliubaviu. Takaa jeſt varſta jednoga ſumngiuza od grijha, kakova jeſt jednoga krijuza, tkoji zà duggoo jeſt xijvio meju tminam jednee tamnizee: jeer kadsse smijsliaa nà ſuoje opaçine, ſctò inoo nijſu, negh tmine, tò veçchiee tijm smijslianiem dohodij napuniat ſvooj razuum guuſtijm çadiam, dalli akò paak poſtavij ſuoia vſſaania ù milloſardie Boxiee, i gliubeechga sà ſvijm ſarzem ſvojim priblijzaaſse k' praavomu Sunzu praudee, tadsse udijgl chiuutij oçcito razbijſctrit; i ù iſtinu tkò jeſt Sueet, i dà jeſt xijvio kakono Sueet, dasse cijlovito nè imaa poſtavit ù ruuke *Boxiee* dobrotee? Do' iſto zà naas dobroo nij jee, nijt takoo ktijdde nareedit Boxiee providijnie, dà bijſmo do' iſto imali iſtinu zà ſpaaſſitsse, bijuſſi jos puutnijzi, dà bijſmosse nijkad zapuuſtili dangubbi. *Od proſtienoga grijha nè mooj byt brez ſtraaha.* Zarkoſctijv. Iss. Sirak. 3. Takoo dà nij jee itko tko znaa da' jeſt ù ſtaaniu milloſti, olli nè, ſa' ſvijm rijm jeer imaamo jednoga *Bogga*, tkoji jeſt vas milloſardie, ù gnieggasse imaamo uffat brez tolikijh iznutrenijh nè pokoojaa, i skuppagaſſe bojat, nè brez uellikooga uffanja, i slobbodee duſſiee. Sluuximoſſe od jednee pomgniee krypoſtnee çineech iskuſſaanie duſſiee, dalli veçchiee zà çinit jedno dillo praauee bolleſti, à paak priloximo myſal çinit dilla doſtooinaa xyuota uijçgnieega, i zaçeet poraad gliubavi Boxjee pogardu, i marzgniu nà grijh, tadchjemo uçinit tkoliko Boogh od naas iſchiee. Odklee jeſt, dà ſuak jutromſſe uſtaauſſi imao by uçinit ovoo iſpovidienje: *Bone mooi, i Goſpodine, odluçioſam s' pomochiu tuojee ſvete milloſti ſmartnote nè uvrydievat, i po' vas ouij daan nè posluuſſat potizzania mooga nè prijateglia, dalli tè sluuxit onnoom virnoſtiu, kakonoſam duunan.*

Vpit. Kad jur Iſpouijdi obçhienee, kakono reçce, jeſſu od tolikee koriſti, ktijo, bij tkojuugod upravu lakkuu zà mochjih uçinit.

Odgr. Ny jee vellikee mukkee uçini-

ni-

nitjih, iſtom dà buddee jedna praavaa voglia. Izberi naaj paruo Miſto uklonitoo zà moch myslit ſuarh tuojee duſſice. Tunte zazovi milooſt Duuha S. daſſe taa ſueetaa zabava uſinij od Iſpouijdi obchienee çylom, i praavom mysliu zà Boggu omillit, i ponyritiſſe s'gnieggouijm Velliçanſtuom.

2. Iskuſſaai dusſiu tuoju ſuarh ſvijnuh zapovijdijh Boxjih, kakono ù Setilueniu proſſaſtomu. Mysli kakoſſi ſagryſſio, olli dillima, olli riçma, olli mysliu; i zà pomoch uſpomenuutie, moçchichies razmijſliat godiſta jur mimoslaa, miſta ghdiſſi pribyuao, druxbu, zabave, ſchoſſi imao, i ſuarh ſveggaa onnee gryhe, nà tkojeeſſi dò ſadbijo veçchiee prighnuut, bilixiuſſi pomgnivo prigode, zlee obiçaaje, i nauke, ſchoſſi tad imao nà tomuu, i tomuu miſtu.

3. Oſuadiajuuchiſſe od tuojih grijhaa nè kraatiſſe, iſtomaçit gnijovu varſtu nè ſaamo, dalli i brooj; i ako too nè moxes, baremchies povidit, tkolikoſſi kraat naaj magniee obiçaian bijo, pryko dneva upadat, nà Nediliu, nà Miſſeez, i zà tolikoſſi vrijmena ſtao ù zlomu obchienju.

4. Nettom ſvarſſijs iskuſſaanie, onnakooſſe skrutiſſi, kakonofmo rekli ù Setyveniu treghieemu pogl. 4.

5. Cini znat tuoomu Iſpouidnyku miſſal, tkojuu imaas, obchiennuu çinit Iſpovijd, tkojaa tribujee, dà buddee pravednaa, byſtraa, i brez niſkakova ogouora.

6. Doſpijuſſi Iſpovijd, ſtoi pomgniu nà ſtè buddeeti govorit Reedounijk poraad koriſti dvſſiee tuojee. Dragovogino prijmi pokoru zadaanuu, i pijtaimu suoom ponyznoſtiu odrijſſienie, odluçujuch pò Boxjooj milloſti, daçhies razvidit tuooj xijvot.

Upit. Jelli barx iznaſſaſtie ſadaſnoo çinit Iſpovijdi obchienee?

Odgr. Nè. Sveetij Eligio Biskup, xelleeshſſe uzduighnut nà veechiuu iznarſnoſt nauuha, i boieeshſſe, damu tkojigod grijh nè buddee zà oproſſien; Kleknuu prijd jednoga *Reedounijka*, i uçinij ſuoju obchiennuu Iſpovijd, i zadaauſſi ſebbi jednu prij teeskuu pokoru poççee opiratſſe naskaakanjima nè prirateglskijm, uxganijee truudeechſſe, boraveeçh, poſteeçh, i xijvuuch vellikoom çyſtochiom ſarza ù ſueetomu uſtarpienju, i gliubavi.

Upit. Poſli obchienee Iſpovijdi, ſchoſſe dillovat imaa?

Odgr. Imaduuſſe prija promyslit ovee rijçi Goſpodinovee: *Eno zdrau uçinien jeſſi: jur nemooj ſagryſſijvat, datiſſe goree ſchlogod nè zgoddi.* Ju. 5. Promysli i tkolikoom bolleſtiu, i tuugom povraatioſſiſſe ù milooſt Boxjuu.

2. Obetaaiſſe prijd Boggom, i svijm Sveetijm gnieggovijm, dà neechies ù naprijdak priſtuupat gnieggoou S. Zakon.

3. Traaxi ſuoom pomgniom, tkojaaſu tuoja zlaa prighnuutja, à navlaſtito tkojiſu byli uzrozi tuojih poddaanjaa: znaduuch, daſſe imaa ſvarroiaakonaſtojat zà ubighnutjih, jeer kakonovellij Mudrosuit. Iſus. Navin. *Tko gliubij poghibrjl, ù toorchiee poghinar.*

4. Iskuſſaaj dilla tuoja, i obchienee tuoje zabave, i pomgni kako moxes ù naprijdak çinitih veçchioom izvarſnoſtju.

5. Prikaaxi Boggu ſa ſuijm ſarzem tuoim ſve ſchoti moxe doſadſnuoga priſpit, i oſtale mukkee ù ovomuu xijvotu zà zadovogliſtuo tuojih grijhaa, odluçijuſſi ù naprijdax xyvit kakono praavij pokornijk, i uzdarxatſſe od gryſienja.

Upit. Imaasli jednù priliku, tkojoom bi çitio vidit vellikuu poghibijl, ù tkojoojſſe nahodij, tkò dotekaauſſi odpuuſtianje ſuojih grijhaa, opeetſſe povratiaa çinitjih?

Odgr. Evò jee. Budduuch S. Franc nemoçhan ù Riminu, nykij Gedeone çovik raſpuuſtien, i pun ſvakee zloçhjee, i opaçinee, teesko obnemoçhiaa i ktijdde daga odneſſuu k' Sveetomu

daga

daga prikrijxij daruom S. Krijxa. Gniemu S. Frano reççe: Kakote prikrijxit moggu, ako dò ſad, nè bojeçhſſe prudee Boxje, vagliaoſſisse è barlogu naai ghniuſnijh naslaadienjaa? dalli sà ſvijm tijm zà ugodit xelji tuojooj, i poraad okolo stojeechijh iſpunnitchiu tuoje pijtanje. Alli prija znaaj, ako ozdravijusſi povratiatsse buddees nà tuoje obiçaainee opaçine, prispitchjeti ſètogod goree. Takoo gouoreech, prikrijxija, i povraatijmu ſa suijm zdranie, i uſtaauiſiſe uzdaavaasse ſaale Boggù, i Sueetomu, vapiuuçh: Zdranſam. Nè proteçce velle vrumena, dà zaboravijuſſi Bogga, povraatiſsse nà opaakij parvarſnij xivot. Dalli Boogh, tkomuu veoma jeſt marskaa nè harnoſt gliudskaa, uçinij, dà umree od nenadnee ſmarti pod razruhom jednee kuçchjee, pod tkojoom, meju mnogghijm, ſètò ù gnjooj bijaajuu, nijedan nè ostadde pritiſnurut, negh taa nè ſrichnij.

SCTIJVEENJE IX.

Od oſtaalijh uzrokaa zà çylovitoſſe nè iſpovidit, i od Peççata Iſpovydi.

Upit. TKojisu oſtaalij uzrozzi, daſse tkò çijlovito nè iſpovidij?

Odgr. Straah, i Sraam.

Upit. Kako by uslohodio Pokornijka, tkojisse boji, i nè ſmijde odkrijt Iſpovidnyku duſſiu ſuoju:

Odgr. Uvijſtio bijga od vellikee Koriſti, ſètosse vaddij od jednee Iſpovydi dobro uçinienee, i od potribbe, tkojaa jeſt zà uçinitjee, i zaplittanja, ſètò nam Djauaal naſtoji poſtaviat, too jeſt, Straah, i Sraam. Çinio bijmu razumit, tkoliko ikad Koriſtnoo jeſt too mallo ſmeetgnjee, ſètò jeſt jur dobar dijl zadpvoglnoſti zà naſſe grijhe. Sù viſſiee bijmu prikaazao, da jaa jur nijſam jedan Angel, dalli gnjsnyk, tkoji potribbu imaam, kakono i oon, od millosardja Boxjeega, i napokoon bijga uvijſtio, ſètò jeſt Otaajſtuo Iſpouijdi.

Vpit. Jelli kadgod zgodnoo, dà Iſpovidnyzi moggu odkrijt Iſpovijd?

Odgr. Nè pò nijedan naaçin, ollis ako izgouorive, i slobbodnò Pokomyk dopuuſtjaa: i tooſſe nè imaa çinit, negh à rijtko, i ſ' tiesuçhja opaazima. Vid. ſ. Leo. piſt. 8. Saab. Lateran. pegl. 22.

Vpit. Dasse suaa Obçhina bij nahodila à oçcitooj pogibiſli bijt razrussenaa', i ù nijſètò obraatienaa, byllimoggao too Iſpouidnijk oçcitouat, budduch too izaznao nà Iſpouijdi?

Odgr. Nè, prem dasse vas Suijt bij razruſſio.

Vpit. Odklee dohodij, da' Iſpovidnijk oſtajee dauxan tooj takooj vellikooj otaajnoſti?

Odgr. Od naredbee iſtoga Sakramenta, tkojiſse veçehjee çijnij, negh uas Suijt, nijt moxe ſtaat brez onogaa prijſv. Otaajſtua, takoo dà Spaſſitegl nas, nareedijuſſi ovij S. Sakramenat, dooj-de naslijdnò nareedit otaajnoſt, ſètò duuxnij jessu sveetò, i nè oſquarnieno Reedounyzi obsluuxijvat.

Upit. Sètò by imao Iſpouidnijk uçinit, kadmà bij ſmart prijtili, zà nè pouidit, ſètò nà Iſpouijdi jeſt çujo.

Odgr. Imao bij bogliee tiſsuçh kraat umrit, negh ikad odkrijt naaj magnij okolijs jednoga saamoga grijha. Vidijs dakle tkoliko jeſt taſètij ſtraah onnijzijh, tkojiſse sramujuu odkrijt ſuoje grijhe Reedounyku: ſètochie pruddit paak bijt umuuçao nà Iſpouijdi suoje grijhe, kadçhiejih Boogh oçcitee uçinit jednoç prijd ſuijm Suiſtom?

Upit. Imaasli tkojuugod priliku, olli priliçnoſt zà urazuumit, i prighnut tee ſtraſſivee, i opazjiuee odkrijt ſuoja unutrenaa jednoom slobbodom praavoga Karſtianina?

Odgr. Imaam. Naaj parvo Goſpodin nas Issukarſt, tkoji joſèteer bi laasse brez grijha, nij. malloſse nè ſramouaaſſe uzeet lijkariu ù ſvoomu Karvavomu, i bollezjiuomu Obrizouanju: zà too mij, tkoji imaamo napartienee tolikee opaçine, odvarçhichiemo jednu lijkariu toli-

Digitized by Google

likoo zdrauonoſnuu, ſétò jeſt Iſpouijd?

2. Dà bijſmo imali tkojuu-rannù nà tijlu nassemu, nè bijsmolisse ſillovali poſpiſno od krijtiee Lijkaaru josſtijdom tratbom, i bolleſtju: zà ſéto' dakle neechiemoſse usuudit odkrijt jednomu Lijkaaru duhounomu ranne duſſiee, tkoji brez nijednee tratbee, negh jednoom saamom rijçiv moxejih ozdravit?

3. Dà bij ù Sarzu imao tkojuugod otrooù, olli zmiju, nè bijlli udiſgl naſtojao iſpriproſtitsse? A' zà ſétochjes nakajnitsse zatirat iz duſſiee grijh, tkoji gori jeſt od ſuakee otrovi, i zmijee?

4. Ako tij nè iſpouidijs tuoje grijhe skrouito jednomu çoviku umarlomu, kakonoſſi i tij, tkojimgod mallijm ſraamom, zà bijt odrijſſien, i zà pomijritsse s' Boggom, Diavaalçhiejih paak oçcitovat prijd ſvijm Suiſtom, nè brez tuojee prij vellikee ſmeetgnjee, zà çinitite oſsuudit nà ſmart vijkouijkuu: *Jeſt Jmeetgnja douodeechjaa grijh, i jeſt ſmeetgnia dovodeechia slavu, i millooſt.* Zarkoſétijus. Iss. Sirak. 4.

Za' viſétinù Iſpovidnijkaa. 1. Bilixitsse imaa, da' ù beſſidienju od ſtuarijh ſramotnijh sluuxitsse imaduu od riçijh poſétenijh.

2. Naſtojatchjee pomaagat ſtrahjivee i ſramexnjivee s' upijtovanjima prikladnijm onnomuu, ſéto' budduu izrekli; na' priliku: Akosse Pokornijk oſvadjaa od ikakovee mijſli nè poſétenee, i Iſpovidnijkſse boji, damù ſraam, olli ſtrah nè ſmeetajuu naprijdovat, nekga upijtaa, jelli imao tkojuugod opaakuu xeljù; ako jeſt takoo, nek naprijdujee, i pijtaga, od tkojee varſtee çegliadeta, olli od tkooga dilla; jelli imao tkojeegod nè çijſtoo dotaknuutje?

3. Nek buddee razboran à tomuu, za' nè ſmuutit duſſie dobree upijtouanjima doſaadnijm, i nè priſtoojnijm, i nad ſvè nekske pazil priproſtee uçcit ſtuaari, odkleesse mogguu nauçit zloçhiu.

Uçit. Odklee izhodij, da' tolikij poraad ſraama, i ſtraaha nè çinee çijlovito ſvojù Iſpovijd?

Odgr. Séttiseesse ù xijuotù Ss. Otaaçaa; da' bij jednooç vidien Djavaal obhodit Iſpovidnize, i upijtan, za' ſéto toо çiniaaſse, odgovorij, da' povraatjaasse na' iſpouijdi Pokornijzima onnij ſraam, ſétò bijaajuu izgubbili çineeçh grijh,; ſvidokujuuchſſe pò ovomuu reçcenje S. Juana Grixoſtoma: *Strijd, i ſraam Boogh podadde gryhu, Iſpovydi uffanje: priuartaa ſtuaar Diavaal, i grijhu uffanje podaavaa, i Ispovydi ſtijd, i ſraam,*

Upit. Xellio by jednù priliku, ſétò bymi çinila razumit teeskaa zlà, ſétoſu obiçaajnee zadaavat Iſpovydi ne'çylovitoo uçinienee.

Odgr. Puutujuuch skuppa duaa Prijpovydauza, od tkojih jedan Papu iſpovijdaaſſe, ù iſtinu çovik ſveetoga xyvota, a drughij po ſtij nacin dobbar, obba dooidoſſe k' nykoomu miſtu, ghdijſſe nahodiaaſſe jedna xenna, tkojaa poraad ſraama zà jedanaeſt godijſtaa bijaaſſe nà Jspovijdi umukla jedan grijh prigliubodijnſtua, uçinienoga s' ſvojim jednijm Rodiaakom. Budduuch nazrila taa duaa Reedounyka inoſtranza miſſit, ù ſebbi reçce: Evomi lypaa prigoda zà iſpovidittſſe jednomu od gnijh, jeerme nè poznaavajuu, i inoxe bijt, daſſe ſimo veçh neeçhiee nijkad povraatit. Nettom doſpiſſee miſſu, kleknuu prijd jednoga, i nettom bij tkojigod grijh izrekla (ſétò gledaaſſe ſa ſtraanee druugh Iſpovidnyka) izijsla bij jooj izuuſtaa jedna xabbetina, i poskakuuuch posla vanka Zarquee. Kako doprij zà iſpovidit grijh prigliubodijnſtua poslij inijh, ſétò iskaazala bijaaſſe poraad ſraamaga umuknuu, i prijmij odrijſſienie. Dijleeçhſſe onna odtlee, druugh Ispovidnijka vidij ghdij opeeta ſvee tee xabbetine ſiattaanee ulizoſſee opeeta ù vuſta tee nè ſrichnee xennee. Poslij togaa naprijdujuuch puutovat s' druugom, i budduuchſſe zà duggoood togaa Miſta odaleçali, druughmu iskaa-

Digitized by Google

kaaza ſkò bïjaaſſe vidio; od çeſſaa oſtitijuſſiſſe Iſpovidnijk, reçce: Poznaajem dà taa xenskaa glaava jeſt zataajala tkojigod grijh; i zà too poslij treſchjega dneva prikaazamuſſe ſa' ſvijm onnijzym ſtrahotam, ſkò sadruxujuu jednù dusſiu oſſuudienuu, i reçcemu: Znaaj Otçe, jeer zataajaah taa, i taa grljh, dasam oſſuudienaa ù mukke paklenee. Cettiriſu ſtuaari, poraad tkojihſſe obiçaaino xenne gubbee: parvaa, grijh bluuda: druggaa, taſkina ghijzdania: Treſchjaa, gaatanje: Cetuartaa, Sraam ſkò imaduu zà iſpoviditſſe.

SCTIJVEENJE X.

Od dobbi nijvera, i ù tkojee vrijme godiſtja jeſt duuxnoſt od Iſpouydi.

Upit. U' tkojaa dobba xijueta, i ù tkojee vrijme godiſtia imaamoſſe iſpouydit?

Odgr. Od jedneeſſe Naredbee Saabora Lateranenskoga, ſkò poçimjee: *Svak jednoga, i druggooga spolla*, vaddij, dà nijedan Virnyk duuxnoſt imaa iſpoviditſſe prija dobbi, kad moxe imat pameet ù razboru.

Upit. Dalli tkojaaſu taa dobba?

Odgr. Tad pravo, kad çegliaade poçimaa poznaavat dobroo, i zloo, i razaznaavatjih.

Upit. Tkojee jeſt too urijme, kadſſe imaamo navlaſtito iſpovydit?

Odgr. Too nè nareedij Zarqua Sueetaa, dalli zapovidij, daſſe ſuakbarem jednooç prijko godiſtia iſpovidij. Uveddeſſe sà ſvijm tijm obiçaaj, i obsluxujeeſſe pò ſvemuu Karſtianſtvù nà Vazmaſſe iſpovidit, kakono ſuidoçij S. Saabor Trent. Sid. 14. pogl. 5 pram ſuarſſi.

Upit. Jelli zà doſti iſpoviditſſe jednooç ſaamo nà godiſtie?

Odgr. Zà nè ſagrijſſit ſmartno protyua zapovijdi S. Zuarquee, zà doſti by bijlo jednooçſſe iſpovidit nà godiſtje: sà svijm tym kad jeſt poghibijl zà umrit, olliſſe ſpraviaamo uçinit tkojigod possaal, tkooga priſtoji ſveeto dillovat, olli prijmit S. Sakramente, kadſmo ù grijhu, darxaanij jeſmo iſpoviditſſe. Zà too Saabor Trentinskij nagovaaraa, i nudij onnee, tkojiſſe imaduu oxennit, daſſe prija iſpovidee. Sid. 24. od nareedb. pogl. 8.

Upit. Olliis zgoodaa, ù tkojee jeſt duuxnoſt, jelli barx potribbitoo, daſſe Virnyzi çeeſtijee iſpovidee?

Odgr. Nij jee içeſsaa, ſkò byt imaa veçchje prij ſarzu Karſtianinu, ſkò darxat duſſiu çijſtuu, iſpovydajuuchsse çeeſto.

Upit. Tkojim razloxenjima, i prilicnoſtima nagovaarao bij puuk, dasse çeeſto iſpovydaa?

Odgr. Ovijzym olli ovakovijm. Parvo; jedan tkoji hodij odmiçeuachiſpovijd, poſtauiaasse nà poghibyl izgubbitsse à vyke, paauſſi martau iz nénada, kakonosse velle kraat jeſt vidilo: i tkosse ſeſtijee ispovijdaa, vanka od tee poghibijli jeſt.

2. Jedan, tkojiſse ù riſtkò iſpovijdaa pokazujee mallu çijnu imat od Bogga, i nè bojatsse od gnieggouee praudee, dalli veçchjee od çovika, tkooga nè moxe podnit, da' mù xjjve nè priategl.

3. Akoſse ſvakij daan, pomgnij, daſſe kuſchja çijſtaa uzdarxij, tkolikoçhiesse veçchjee ima naſtojat duſſiu uzdarxat brez nijednee ſquarnee, tkojaa jeſt Tempal xyvij Duuha Sueetoga.

4. U' Sakramentusse pokoree nijkad nè odpuuſtjaa grijh brez milloſti: dakle tkoliko çeeſtijeesse iſpovijdamo, tò veçchjeesse prijmaa milloſti.

5. Kakono, tkosse oblakſſiaa od jednoga kruupnoga brimmena, ſkò nosſiaasse, hitrijee poſtuupaa, i uesselijee, takoo pò Jſpovijdi çeeſtooj, tkojoomſmo izbavenij od veruugaa grijha, i s' Boggom pomyrenij, dotiçeemo pokooj duſſiee, i izhodljmo gottovij nà obsluuxenje Boxanſtuenijh zapovijdijh.

6. Kako pauuzi bixee ſod kunçhjaa Poglauskijh, jeersse tee çeeſto çijſtee poraad poghibyli zà nè bijt potlaçce-

nij: Takoo Djavaal zriuuch iskoreenienaa suoja napaſtovanja, i potlaçenuu slaavu Sueetom Ispovijdju, ſctosse çeesto çinij, bixij od tijzij, tkoji çeeſto priſtuupajuu k' Sveetomu Sakramentu Pokoree,

7. Ako tolikoo pruddij nè moçhnyku lijze kijkaara, tkojimu nareediujee ſctoçhje uzimat, i od ſctasse pazit: tkoliko ixad dobra prijmitchie, tkò oçittovanje çeeſtijm ſuojee dusſiee Reedounyku prymaa ſpassonosnee ſuitte, zà dobro upravjat ſuoja dilla, i odloxit ſuakuu uarſtu zlooga obçhienja.

Upit. Imaasli tkojigod izgleed od çegljaadi, tkojisuſse çeeſto iſpovijdali?

Odgr. Imaam jedan, i velle prilicam tuoomu upitovaniu. Issukarſt reçce jednooç Sveetooj Brigidi: *Tkò nellij imat millooſt moju, i uzdarvatjee, nek naſtoji çeeſto paddat prijd nozghe Reedounyskee, i oſvadiatſſe od ſvojih kryvijnaa, i nè pomagnjaa*; i viddeesh iſlaa, ghdij looj dusſia gnjee Muuxa tarpiaasse ù Cyſtillu, reçce: *O' duſſio çeſtitaa, ſctoſſi ulaſtitoga uçinila za'ſahraanitſſe?* Odgovorij looj: *Suakyſemſſe peetak iſpouijdao praavom odlukom zà razviditſſe*. Cuvſi taa odgovoor, od tad ù naprijdak i onna poçcee iſpovydatsse, oſuadiajuuchsse od ſuakee naaj magnjee rijçi, i mijſli. Vid. gnjez. xyu. pogl. 11.

SICTIJVEENJE XI.

Od *Iſpovydnijka*.

Upit. DO' ſadſſimi tomaçio od tkojih grijhaa, i kakoſse imaam iſpovijdat: ſad mollymte, rezzimi, tkomuusse imaa uçinit Iſpovijd?

Odgr. Dobroo upytovanje. Vellijmti dakle. Parvo: Dasse uçinit imaa ſaamomu Reedounyku. 2. Reedounyku potuardienomu od Biskupa. 3. Reedounijku, tkoji imaa oblaaſt, i vlaadanje ſuarh Pokornijka. 4. Reedounyku, tkoji jeſt razboran dobar, i nauſan zà doſti.

Vpit. Zà ſctò ſaamomu Reedounijku'?

Odgr. Jeer nè druggoomu, negh Reedounijku Boogh podadde oblaaſt praſtjat grijhe. Vid. pogl. 6. i Naredb. 19. Sid. 14. Saabora Treminskoga, ghdijsse ſvidoſij, dà rijçi Karſtove ù S. Matt. pngl. 27. *Sctogod buddeete zaveezat ſuarh zemgljee ec.* razumitsse nè imaduu kakono reçcenee nè razliko ſuijmaa Karſtianima, dalli ſaamo Reedounijzima. Iſtoo uçcee S. Otzi, jeer bijuſſi ovij Sakramenat jedan Suud, oblaaſtsse zà ſuudit, kako Poglavizam ù Suudima ſtuaarijh Suijtounijh, nè podaavaa ſuijmaa, takoosse uelle magniee podaavaa ſuijmaa ù ſtuaarma duhounijm, i priſtooinijm ſpassenju, kakonoſu ovee. Sueetij Juan Grixoſtomo ù kgnig. 3. od Reedounijſtua, i S. Jerolim ſuarh pogl. 18. S. Mattia prinossee ſuarh ovogaa priliku Staroga zakona, ghdij ſaamijm Reedounijzima nareedienoo bijaasse od Boxiee ſtraanee ſuudit ſvarh gubbee: *Veoidite, pokaaxite vaas Reedounizima*. Luk. 17. A Sueetij Agustin ù govorenju 8. od rijç. Gospod. i ù zboren. 99. ſuarh Juan, vellij, dà nè brez otaajſtua, kad Gospodin uskrijſſij Lazara, zapovidij Apoſtolima, daga odrijſſiee, ktijuuch s'ovijm zlamenovat, dà taa jeſt oblaaſt gnijma ſaamo podaanaa, i gnijovijm naslidnijzima. Vid. S. Garg. govor. 26 ſuarh Euangel.

Upit. Zà ſctò Iſpovidnijk imaa bijt potuardien od Biskupa?

Odgr. Jeer Saabor Trentinskij iſçhjee too potuardienje kakono ugovoor potribbitij, brez tkooga nè moxe dillovat oblaaſt zà odrijſſivat grijhe. Ovakoo dakle Saabor Sid. 13. pogl. 15. vellij: *Prem da' Poppi ù ſnoomu readienju od grijhaa odrijſſivas oblaaſt prymajuu, nareediuiee nyſcta magniee ſueetij Saabor ec.*

Vpit. Bijlli bijlo zà doſti, dà Reedounijk budde obçhieno poznaan za' çouika uelle mudroga, i doſtooinoga?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Too vidijs dobro, dà nè: jeer Zarqua hoçchie, dà Reedouniik buddee poznaan vrijdan od Biskupa: i sù vissiee hoçchie, daga istij potuardij.

Upit. A Zà sçtò Zarqua hoçchie too potuardienje?

Odgr. A' çijnijtisse, da' nè imaa razlogh? U' parbi nijtko nè moxe bijt Suudaz, akoga Poglauiza nè odreedij, i nè poznaavaa gnieggovù urijdnost za ſuudit: a' na' Suudu dussiee postuupatchiesse magnjee opaazno? A Suudzi duhounij neechiee bijt od iskussaanee krijposti, i nauka?

Upit. Za' sçtò' Ispovidnijk imaa imat vlaadanje ſuarh Pokornijka?

Odgr. Jeersse nè moxe çinit ſuud, nij ossuda izresh, negh ſuarh jednoga podloxnijka, za' too nè bijdobroo bijlo odrijssienje izrecenoo od Reedounijka, tkoji nè bij imao oblast pram onnomuu tkooga odrijssiujee, vlastitoga, olli odreedienoga vlaadanja. Vid. Saab. Trent. Sid. 15. pogl. 7.

Upit: Tko imaa vlaadanie vlastitoo, a' tko' odreedienoo?

Odgr. Vlastitoo imaa, tko' poraad brimmena imaa pomguiu od dussiaa pram ostalijm dussiam, od tkojih jest Pastijr. Takoo Papa imaa oblaast ulastituu ſuarh ſvee Zarquee, Biskup ſuarh ſuojee Darxauee, i Parok ſuarh ſuojee Parokiee. Ostaalij paak, tkojim podaanaa jest oblaast od ouijzijh, imaduu odreedienuu. Meju ovijzijm duijma oblaastima Vlastitom, i Odreedienom jest ouaa razlikaa, dasse Vlastitaa nè moxe zduighnut, nij smeest brez uzroka zakonitoga: a' Odreedienaa zduighnutsse moxe, i smeest po' hotijniu Stasissinee, tkoji jest jee dopuustiao.

Upit. Reedounijzi potuardienij, i tkoji imaduu oblaast Vlastituu, olli Odreedienuu, moggusi odrijssiuat od ſuijuuh, olli tkoogagod grijha i prijhuudoga?

Odgr. Nè moeguu, negh na' çias ſmarti: jeer Papa poraad prij pravednijh razloogaa, moxe obustavit, i ù istinu obustauiaa sebbi odrijssienje od nijkijh grijhaa texjih, i prjhuudijh, kakono uçcij Saab. Trent. Sid. 14. pogl. 7. ghdij jos uellij, da' istuu oblaast za' obustaujat imaduu i Biskupi ù ſuojim Darxauam, *za' ſagraadienje ù istinu, à nè za' razrussennje.*

Rekoh, *negh nà çias ſmarti:* jeer ſvakda ù Zarqui obicaaj bij, kakono ondij vellij Saabor, dà nà çias ſmarti ny jee obustavienia iednoga, dà tad nè buddee nà poghibijli zà izgubbitsse, i zà too nà taa çias ſuakij Reedounijk moxe svakooga Pokornijka odryssit od tkoogamugod gryha, i zavezee Zarquenee.

Upit. Zà sçtò vellijs, dà Ispovidnijk buddee razboran?

Odgr. Parvo: jeer kakono Otaz duhounij imaa nareedit Pokornyka zà prijmit millooſt, i odpuustianje grijhaa, i xijvot dussiee ù Sakramentu, i pripravitga ollis togaa prijmit, ſuit, i pokaaranje Otçinskoo, sçtò nè buddi od veçh osstroo, nij odveçh prostnoo. 2. Jeer kakono duhounij Lijkaar imaa nareedit Lijkariee pristooinee za' ozdravitga od ſadaſnee nè mochi, i ù naprijdak za' darmu Lijkarie za' uçuuvatsse. 3. Jeer kakono dobaar nauçitegl, i vodaz ù puntu duuha imaa ſtramputnee uratiat na' puut dobrij, i nauçitjih naslijdovat istijm puutem dobrijm, jeer vellij S. Matt. pogl. 17. *Slijp' ako slypomu uodistie podaa, obba ù jammu paddajuu.* 4. Jeer kakono Suudaz imaa prauedno ſuudit, i Praudom, da' nè odrijssij tkooga imao bij zaveezat, i da' nè zaveexee, tkooga bij imao odrijssit.

Ollis togaa, imaa Ispovidnijk imat vellikij opaaz, i razbor za' znat pijtat pokornyka nè umitnoga, za' pomoshga odkrijt betteghe dussiee ſuojee, i za' umit poznat, i muustat, kad tee potribbee nij jee, za' çinit upijtouania priklonitaa, i prikladnaa Pokornyku, i za' znat napomeenut uzroke prikladnee

nee za' uzbuuditga na" skruuſſienje. Naaj poslij za' nareeditmu pokoru priſtoojnuu grijſſima.

Vpit. Za' ſtò Iſpovidnijk imaa bijt nauçan?

Odgr. Poraad iſtijh razloogaa, jeer jeſt Suudaz Nauçitegl, i Lijkaar duſſiaa. Nut akosse bij tkò ussuudio çinit Lykaar tijleeſſiaa, vellij *S.* Garguur ù ſuomu Paſtijr. dijl. 1. pogl. 1. nè znaduuçh krijpooſt lijkarijaa: Kakoçhiesse uſſuudit duſſie lijçit, nè znaduuçh zla', i lijkarie priſtooinee za' ozdravitjih? O' Reedounyzi, ò Iſpovidnijzi. Razmijslite ſtò çinijte, govorijm vam riçma Duuha Sveetoga ù 2. *Stuaar.* zapuuſt. 19. *Couikabo nè dillujeete Suud, dalli Goſpodinoù: i ſtogod buddeeteſuudit, proryua vamaçhjeſſe navarnut.*

Upit. Tkojoom dobrotoom imaa bijt vreeſſien Ispovidnijk?

Odgr. Dobrota, tkojaasse iſthjee ù Jspovidnijku za' dillovat dopuuſtieno oblaaſt odrijſſienja, jeſt, da' buddee, olli iſtino priliçno dasse çijnij, da' jeſt ù milloſti, da' nè oſquarnij ſebbe, kad Pokornyka oçcijſtiaa. Dalli ſtò veçchjee buddee ureeſeen krijpoſtima, tò vridnijſhje bijt upraviat s' oſtaalijm.

Upit. Nij jelli bogliee iſpovijdatsse ſvejer jednomu?

Odgr. Dò iſtò ù tkolikoſſe moxe, iſtom dà jeſt takij kakono rekoſmo: jeer tkò brez priſtanka slussaa nasse iſpovydi, bogliee poznaavaa ſtaanje duſſiaa, i bogliee moxe upravit nas xijvot, i podat nam svitte priſtooinijee nassooj potribbi. Kako Lykaar tylesnij moxe bogliee izliſsit nemoçhnijka, tkooga poznaavaa naraù, i gnjeggovoo dobroo, i zloo ſtaanje tijla.

Odklee jeſt, dà Pokornijk, tkojisſe iſpovijdaa sad jednomu, sad druggoomu Iſpovidnijku, jeſt kakono jedan nemoçhnijk, tkoji danas traxij jednoga Lijkaara, s' jutra druggooga, moggućhsse zgoddit, damu jedan nareedij lykariu protijunuu, ſtòne bij drugghij, i dà ſtoji tò goree: takoo i taa pokornyk, tkoji oſtavjaa jednoga Iſpovidnijka, jeerga nudij, dà izaajdee iz grijha, i dà oſtavij prigode, priliçan jednomu nemoçhnijku, tkoji zapuuſtiaa Lijkaara, tkojimu nareediujee lijkarie zadravonoſnee, zà izbavitga od nemoçhi.

Dalli rekoh, *à tkolikoſſe moxe*, jeerſu kadgod pravednij razlozi promijnijvat Iſpouidnyka, nè ſaamo jeer nà dalekoo jeſt obiçaainij Iſpovidnijk, olli nemoçhian, olli zabavien; dalli jeer kadgod imaa ſtogod, ſtò ſpametno imaa taajat ſvoomù Iſpovidnyku obiçaainomu, i tadçhje dobroo uçinit iſpoviditsse ù druggooga.

SCTIJVEENIE XII.

Od Zadovoglſtua, treçchij dijl Pokoree.

Upit. VCinijuſſi Iſpovijd, i prijmijuſſi odrijſſienie, oſtajeeli druggoo priſtooinoo Sakramentù Pokoree?

Odgr. Zadovoglit zà ſvoje grijhe, jeer rekoh, dasu trij dijla Pokoree, Skruuſſienje, iſpovijd, i zadovoglſtuo.

Upit. Sctò jeſt Zadovoglſtuo?

Odgr. Jeſt plaatit pedips vrijmenitij doſtojan poraad grijhaa, tkojaa duuxnoſt oſtajee i poslij odrijſſienia.

Upit. Iſtomaçimi too ſtogod veçchjee.

Odgr. Znaaj, dà zà ſvakij ſmartnij grijh, ſtò uçiniſmo, doſtojimo vijçgnij pedips pakla, dalli uçinijuſſi Iſpovijd, i prijmijuſſi odrijſſienje, taaſſe pedips promijniujee ù vrijmenitij. Dakle iſtina jeſt, dà skruuſſienje bij moghlo byt tolikoo vellikoo, da' bij prijmilo oproſtienje od Krijvinee, i çijlovitò od ſvegga pedipſſia, kakono bij onnoo dobrooga Luupexa, i Mariee Maghdalenee: dallisse oudij beſſidij od ſtoſse obiçaajno zgaadja.

Upit. Iſpovidnijzi od tkogaa imaduu oblaaſt, i mogguchſtuo nareedijvat pokoru nà Iſpovijdi?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Od iſtooga naſsega Spaſſitegl-ja, tkoji podaddejim oblaaſt, nè ſaamo odriisſijuat, dalli zaueezijvat grijhe nà zemgli. Vid. pogl. 15. Sid. 14. Saab. Trent.

Upit. Tkojee pokore nareedijvat imaduu Iſpovidnijzi?

Odgr. Saabor Trent. Sid. 14. pogl. 8. vellij, dà Reedounijzi imaduu, ù tkolikò Duuh Sveetij, i gnijova duſſia buddeejim zadaavat, pokore ſpassonosnee, i priſtooinee nareedijvat, imaduuçh opaaz na' varſtu grijhaa kad bij ugaadiali gniſovijm krijvinam, i mlohavo s' gnijma vlaadali, zadaavajuuçh prij lagahnee, i malaknee pokore za' prij teeskee grijhe. Za' too nek opaaz imaduu, da' pokora, ſfetò zadaavajuu, nè sluuxij ſaamo za' uçinit jedan novij xijvot, i za' uzdarxatſse ù milloſti, nij ſaamo da' buddee lykaria ù nemoçhi, dalli i pedips za' prossaſtee grijhe; jeer ſtaarij Otzi çijnee, iuçcee, da klgljuuçiſu byli podaanij ſaamijm Reedounijzima, nè ſaamo za' odrijſſivat, dalli i zaveezivat. Ovakoo Saabor.

Vpit. Tkojaa pokora za' doſti bij bijla za' plaatit vas pedips vrijmenitij, tkoji oſtajee poslij Iſpovijdi za' zaplaatit za' svakij ſmartnij grijh?

Odgr. Too ſaam Boogh znaa. Nykij çijnee, da' za' ſvakij ſmartnij grijh çinitsse imaa pokora od ſedam godiſtaa.

Vpit. Dalli za' ſfetò Iſpovidnyzi nareediujuu takoo malaknee pokore?

Odgr. Jeer ù nassa dobba jeſt tolikoo oſtinula gljubaù, da' nè bij izvarſſijvali, da' bij pokorniizima nareedijvaleſse texjee pokore.

Upit. Cineeli dobro onnij, tkoji pitajuu Iſpouidnijka, dajim podaa velikuu pokoru?

Odgr. Prii dobro: iſtom da' imaduu uogliu, naaſin, i ſnaagu za' iſpunnitjee, jeer pokora, tkojaaſse zadaavaa na Iſpovijdi, jeſt velle uridnijma zadovoglit, negh druggaa, budduuçh da' doſtojanſtua, i zadouogliſtua Isukarſtova dilluiuu veçchjee ù Sakramentu, negh izvanka iſtooga.

Upit. Ollis pokoree zadaanee, nè bijlli dobro bijlo uçinit i sù viſſiee pò ſuqomu vlaſtitomu odabraanju?

Odgr. Dò iſtò, i na' too naas nudee S. Otzi rijçma, i izgleedima. S. Pauaal 1. Kor. 11. *Dà bijſmo naas iſtee priſſuudijvali, nè ù iſtinu byli bijſmo ſuudienij.* A' S. Luka na' pogl. 3. *Cinite plode doſtoinee pokoree.* Tkoliko paak ſuarh S. Otaazaa, vidi Garg. ù govor. 20. ſuarh Evangel., S. Juana Krixoſtoma gouor. 10. ſuarh Matt. S. Ambroxia Kgnig. 1. od pokor. pogl. 5. S. Cipriana od popuznuutijh.

Vpit. Za' ſfetò dobrota Boxjaa nij jee bijla zadovoglnaa od skruuſſienja, i iſpovijdi pokornijka brez druggooga zadovogliſtua?

Odgr. Za' darxat naas veçchjee na' uzdi, i uklonit od grijha: jeer kakono vellij Saabor Trent. Sid. 14. pogl. 8. *Na' daleko od ſumgnjee uellizma odgrijha odvratiajuu, i kakono uzdom nyqoom ſuartiuu ovij zadouogliviij pedipſſi, i opazniiee, i boraveçhiiee ù riaprydak pokornijke çinee.*

Upit. Tkojaasu dilla poglavitaa, tkojimsse imaa zadovoglijuat za' suoje grijhe?

Odgr. Onnaa, ſfetò Angel Rafael priporuuçii Tobij govoreeçh: *Dobraa jeſt mollitua s' poſtom, i s' almuſtuom*, ſfetoſu trij lijkarie uelle priklonitee ſuprotiua trijma zlima poglavitijm Suljta: jeer poost tiſſij, i krotij poxellinja putti, Almuſtuo onnaa oçciuuh, a' poniiznaa Mollitua ozdravjaa oholoſt xijvota. Ollis togaa, za' mollituù pouratjaamo. Boggu dobra duſſiee, za' poqſt onnaa tijla, za' almuſtuo onnaa izvanskaa.

Upit. U' tkojee uriime tribujee izvarſſit pokoru?

Odgr. Prija ſfetò moxes: dalli navlaſtito naſtooj izuarſſitjee, dokleesse nahodijs ù ſtaanju milloſti.

Vpit.

Upit. Za' ſchò ù ſtaanju Milloſti?

Odgr. Jeer kakono uellij Mudroſuit. Jſs. Nav. 34. *Daare nè pravednijh nè pofaliujee Prijuiſſokij*; i za' too, tkojiſte mollee, poſtee, almuſtua çinee, ólli ſvakdaanee pokore, olli povoglnee ù grijhu ſmartnomu, nè doſtojee prij Boggu s' tijzijm dillima, nij millooſt, nij ſlavù, nij odpuuſtianje jednoga pedipſſia vrijmenitoga priſtooinoga ſuojim grijſſima. Za' too tkò çinij taa dilla dobraa ù grijhu, prilikujeesse onnomuu, tkoji prikazujee ſuoomu Poglavizi prij ſlaaſtnee gizbine, dalli na' ghniuuſnomu tanjuuru: olli Stablu, tkomuuſu xille zarujiuee, a' ſa' ſuijm tijm plodij voçchie lijpoo ogleedù, dalli nè dobroo; olli Studenzu, tkomuuſu na' vrillu vodde otrovaane, i za' too zleepit: olli napokoon Cjoviku, tkojisse velle truudij za' maan, i brez koriſti.

Upit. Imaali dakle udijl oſtauit ſuaa dobraa dilla, tkoſse nahodij ù ſmartnomu grijhu?

Odgr. Nè: jeer prem da' niſu dobraa za' millooſt, i za' ſlavu, barem sù Koriſtnaa za' dobra Saijtounaa, kakono beſſidij Tomaſenie pogl. od pokor. i odpuuſtian. *Sſlogod dobra ù ſmarinomu çinijs grijhu, è çoviçe, Daajee ponyznoſt Jarzu tuoomu, Pakla mukku magniuu ſtiçcee.* Ollis togaa, oſtauijuſſi zabavu dobrijh dillaa, gubbijmo obiçaaj, i çinijmo zlaa. *Bogliee* jeſt opeetsse poſtauit ù millooſt Boxjuu pò Sakramentu, i za' duggoo nè ſtaat ù tomuu nè ſriçnomu ſtaaniu grijha.

Vpit. Ghdiſse imaa zadovoglijvat za grijhe?

Odgr. Na' ouoomù Suijtù, olli dò iſto à Cjiſtillu.

Upit. Na' tkoiſſe naaçin moxe zadovoglit na' ouomuu Svijtu?

Odgr. Izuariſijuſſi pokoru nama podaanuu (Garg. Kgnig. 1. pogl. 7. svarh 3. Kraagl.) 2. Poſteech, molleech, i çinaech almuſtua, i oſtaalaa dilla millofardia [Job. pogl. naaj poslijd. reedb. 6.) 3. Nevogliam, i biçcima ſuarh naas od Bogga poslaanijm, i uſtarpieno podneſsenijm. (Saab. Trent. Sid. 14. pogl. 9.) 4. Dotiçcuuch proſtienja, odklee namſse prilaagajuu doſtojanſtua Karſtova, i gnieggovijh Sveetijh. 5. Ulazeech ù dijl dobrijh dillaa, i zadovoglſtuaa iskargnjeega: jeer dobrota Boxjaa odpuuſtiaa too gliudskoomu mlohauſtuu, da' jedan moxe zadovoglii za druggooga.

Tkojaa ſtuaar ù iſtinu jeſt prij vlaſtitaa ouogaa dijla pokoree: jeer kako jedan nè moxe izvarſſit za' nè mooſh druggooga, i za' iſpovijd, takoo tkoiſu ù milloſti Boxjooj; moggun na' imme inijh Boggù zadovoglit za' duughe nè ſuoje, doiſtinijuſſisse na' nijkij naaçin onnoo reçcenje: *jedan druggooga brimenna noſſite*. Galat. 6.

Upit. Moxeliſse zadovoglit za' grijhe ù Cjiſtillu?

Odgr. Iſtinito govoreech, duſſie tuute nè zadovoglijvajuu za' pedips griſſſima priſtooinij, dalli pedipſſie plaatajuu, i za' doſti tarpee. Alli moxemo na' ouomuu Svijtu za' gnijh zadovoglit, plaatiajuuch gnijoue Dnughe, i pomaagajuuchlih naſſijm dobroçinſtuima.

Upit. Ghdij jeſt laghiee bijt odrijſſien od grijhaa, olli od pedipſſia priſtooinoga ouijzijm, oudij, olli ù Cijſtillu?

Odgr. Dò iſtò, i brez prilikee na' ouomuu Suijtu jeer dobraa dilla, ſchoſe çinee, olli nevoglie, ſchoſse uſtarpieno podnoſsee, uechieeſu çijnee prij Boggu, negh pedipſſi, ſchoſsu duſſiee za' potribbu uſſillouaanee podnoſſit ù Cjiſtillu. Ollis ſta' pedipſſi, i mukke Cjiſtilla uſobnijee, i xeſtieeſu odtkoliko muukaa, ſchò ikad iznaajt moxe gliudskaa pameet.

Tkò na' ouomuu Suijtu nè iſpunnij pokoru za' uçinitjee paak ù Cjiſtillu, onnomuu prilikij, tkoji uollij bogliee

izmit

izmit ruuke ù olóvù raskraabienomu, negh ù hlaadnooj uoddi; olli onnomuu, tkoji mogguuch sad plaatit tuoje virrouaauze malloom tratbom, odmiçeejee dò kadga poveduu ù tamnizu, odkiee izaajt neçhie, dokle podpunnoo nè buddee plaatio onoodesset tisſuuch ſrebargniaakaa.

Upit. Poſvidoçimi tkojoomgod prilikom, daſu mukke Cyiſtilla texjee prij vellizma od ſuijuuh muukaa Suijtounijh, i za too, da' jeſt bogliee zadonoglit za' grijhe oudij, negh tamo.

Odgr Nijkij Goſpodiçich çhjuudiu ugliudan, i dobrooga xijuota, poslij dugbee pokoree, ſchò xijvuch uçinij teeskò obnemochjna, i za' çijloo godiſte podnosseech teexinu tee nemochi, molij Bogga, doga s' ſmartju izbavij od tolikoo muukaa. Boogh poslaamu Angela, tkojimu reçce: Usliſſaanee byleſu molbe tuoje, dalli odaberi, alliti jeſt millijee umrijt, olli zà trij dneva tarpit ù Cyiſtillu, olli jos xivit, i podnoſſit joſchteer dò godiſta tuu tuoju nè mooch. Oon, tkoji veçchiee çyniaaſſe zloo ſadaſnoo, negh doſſaſtoo, odgouorij: Nekme jur Boogh oſſuudij ù Cyſtillo, nè ſaamo zà trij dneva, dalli i zà veçchjee, akomu jeſt draago. Nut dakle, reçce Angel, iſproſſioſſi ſchò ktijoſſi: i dò mallo ù iſtinu izdahnuu, i duſſiamu poneſſenaa bij ù Cyſtillo. Nettom proteçce jedan daan, Angelga pooide pohodit, i reçcemu: Kakoſſi, duſſio, dò ſad? Odgovorijmu: Takoeliſſime privario? Nijsam zà iſchò, dalli mnoxſtuo, i velliçina tuojih tuugaa, i xalloſtiuuh takoote çinij beſſidit: jeer jedan ſaam daan proteçce, à nè trij, ſchoſſi odabrao, akoli paak hoçchies poreçh tuoje odabranje, slobbodnoti dopuuſtiaa Boogh poraad gnieggovee dobrote, daſſe nà Svijt povraatijs, nè budduuchti jos tylo ukoppali, i jos dà tarpijs zà jedno godiſte. Odgovorijmu. Sà ſvim ſarzemçhiu tarpit nè zà jedno godiſte, dalli i dò Suuda ſvijta. Too izrekaaſſi, povraatymaſſe duſſia ù tylo, i dò ſvee vrijme tee nemochi nudiaaſſe ſvakoga nà pokoru, iskazijuajuuch xeſtinu, i velliçinu muukaa Cyſtilla, paak umrijuſſi, pooide uxyuat s' Boggom vijſgniuu slavu.

SCTIJVLENJE XVIII.

Od Zakonoduorbaa Sakramentaa Pokoree.

Upit. JMaaliſſe barx çinit tkojaagod Zakonoduorba prymajuuch, olli dillujuuch Sakramenat Pokoree?

Odgr. Dò iſto. Kako ovij Sakramenat nareedij Iſſukarſt Goſpodin nas, takoo Zarquamu nadoſtauij nykea naaçine, i Zakonoduorbe, ſchò prem dà nè priſtojee ſokku Sakramenta, nyſcta magniee poſtaviajuu nam prijdoçci gnieggovo doſtojanſtuo, i uzvyſſienoſt, i pripraviajuu duſſiu pokornijka laghjee prymit milloeſt Boujuu.

Vpit. Kakoſse imaa podnoſſit pokornijk priſtupajuuchij uçinit ſuoju S. Iſpovijd?

Odgr. Kleknut imaa prijd Reedounijka: tkojaa Zakonoduorba, kakono ſvidoçij Dionyxio, jur bij ù obiçaaju ù vrijme Apoſtolskoo. Piſt. 6. Demoſt.

Upit. Schochie too zlamenovat?

Odgr. Uzdarxanie griſnijka, tkoliſſe oſvadjaa od ſvojih grijhaa, i proſſij oproſtienje.

Upit. Schò imaa ù viſſiee uçinit?

Odgr. Imaa poloxijuſſi oçci ù zemgliu, i skloppijuſſi ruuke, kakono obiçajan krijvaz, pijtat ſveetij blagoslou.

Upit. Schò imaa poslij togaa pijtanja çinit pokornijk?

Odgr. Zlamenovaauſſiſſe, reçchichjes: *Blagoslovi Otçe duhounij.*

Upit. Schochie too reçh?

Odgr. Nè druggoo, negh dà pokornijk dohodij poznaauat, i iſpovydat, dà brez Boxjeega naſtojania, nè bijnykad moggao dobro iſpovidiſſe, budduuch, dà Diavaal è inoommiſſe nè var. ze, negço nam ſmeeſt, daſſe nè iſpovidijmo, olli uçinit, daſſe iſpovijd nè uçinij, kakono potribba jeſt.

Upit. Schochie Pokornyk uçinit poklee

klee prijmio jeſt Sueetij blagoslou?

Odgr. Izreçchichje *Iſpovijdamſſe*, akoſſe takoo buddee dobro çijnilo Iſpovidnijku, à paakçhiemu çijſto iskaazat ſuee ſuoje grijhe.

Upit. Zà ſſto' Boogh ktydde, dà naſſijm iſtijm vuſtma iſpovijdijmo nasse grijhe?

Odgr. Dà poraad ſmeetgniee, ſſto' tee iſpovijdajuuçh çhiuutijmo, kakogod biſſmo zadovoglili zà tee, i takaa ſmeetgnia uçinila bij naas pomgnivijee ſuprotijva noviim paddaanjima.

Upit. Sſtoçhie uçinit Pokornijk poſlij iskaazanja ſvojih grijhaa?

Odgr. Nek pijtaa pokoru, i odrijſſienje od ſvijuuh ſvojih grijhaa iſpovidienijh, i zaboravienijh.

POGL. VI.

Od Sakramenta Napokonoga pomazaanja.

SCTIJVEENJE JEDIJNOO.

Sſtò jeſt ovij Sakramenat.

Upit. Sſto' jeſt Sakramenat Napokonoga pomazaanja?

Odgr. Jeſt nijkoo mazaanje uliem poſveetienijm, ſſto Reedounijk çinij po' nijkijm dijlima tijla pod narednom Formom rijçijh.

Upit. Tko' nareedij Napokonoo pomazanje?

Odgr. Iſſukarſt Goſpodin nas. Vid. Saab. Trent. Sid. 14. pogl. 1. i Naredb. 1. od Napokoon. pomaz.

Vpit. Poraad tkojee ſuarhee nareedi, en bij ovij Sakramenat?

Odgr. Nè zà druggoo, negh da' na' çias ſmarti naſsee bijſmo bijli providienij jednoom vlaſtitom pomoçhiu, kadſſe nas nè priategl naaj ſnaxnijee ſillujee zà uçinit ſagrijſſit duſſie naſse.

Vpit. Zà ſſtoſſe zove Napokonoo pomazaanje?

Odgr. Jeer too jeſt naaj poslijdnoo od priiſueetijh pomazaanjaa, ſſto' Iſſukarſt Goſpodin nas priporuuçij ſuojooj Zarqui, dà buddee dillovaanoo vlaſtitijm Virnijzim. Za' too ovoo pomazaanje Staarij prozijvaliſu: *Sakramenat pomazaanja nemoçhnijkaa, i Sakramenat izlazeçhijh.*

Upit. Moxeliſſe podat ueçchiee, negh jednooç taa Sakramenat?

Odgr. Tolikoo kraat, tkoliko nemoçhnijk buddee na' poghibijli za' umrijt ù razlikiim nèmoçhima.

Upit. Hoçchieliſſe podat nemoçhnijku ù naaj poslijdnij hijp izdiſſaanja, kad uſſania veçh nij iee od xijuota, i jurſuſſe izgubbila chiuutienja?

Odgr. Na' nijedan naaçin, kadſſe nemoçhnijk, tkoji joſcteer imaa dobroo razaznaanje od ſebbe iſtooga, moxe upravit za' prijmit obilnijee millooſt. Za' doſti jeſt dakle da' buddee tkojaagod cijnjivaa poghibijl od ſmarti. Vid. Saab. Trent. pogl. 3. Sid. 14. Poraad çessaa S. Karlo Boromeo narcedij ù dillima Saabora suooga Darxauskoga, dasse udijgl podaa Napokooneo pomazaanje onnijzijm, tkojisse bijaajuu okuxili.

Upit. Imaasli tkojuugod priliku za' poſvidoçit onnijzijm, tkoji odmiçeuu prijmit ovij Sakramenat, luudo mijsleçh, da' donoſſij potribbu ſmarti?

Odgr. Budduuçh dopro na' naaj poslijdnaa odissanja ſvooga xijvota nijkij çovik vellikee doſtooinoſti, upijtan, ktijaasseli bijt pomazaan Uliem Sveetijm, odgovorij. Mollijm vaas, od togaami nè beſſidite, jeer prijmit taa Sakramenat jeſt iſtoo ſſto' umrijt; i too izrekaauſſi, izdahnuu. U' dobba kadmu plaatnom obvijaauu tijlo za' pokoppatga, uzduixe glaavu, i priuzimaausi duuh, reçce: Jao menni, jeer nè ktrjddoh prijmit Napokoonoo pomazaanje, Boogh oſsuudijme za' tolikoo godiſtaa ù ogeagn Cijſtilla, alli daga buddeem prijmio, bijò bil ozdravio. Evo dakle, da' Sueeto pomazaanje nè barzij ſmart, dalli jee kſanjaa Nik. Dionijx. ù Bisser. Prijpovid. zboren. 1. Razruſſien. dijl. 2.

Upit. Tkomuuſſe dillovat imaa ovii Sakramenat.

Odgr. Onnijzijm, tkojisse kakono izre-

rekoh, nahodee poraad nemoçhi nà teskooj pogibyli smarti, à nè jur onnyzijm, tkoji, prem dà zdravij, nahodeesse nà istooj poghibyli, olli dà imaduu uçinit jednò jezivoo puutouanje pò voddi, olli vujt ù booj pram oçcitooj smarti, olli dà by tkò bijo nà smart osstuudien, i vodien nà vissala; nytsse imaa podaavat dizzi, tkojaa jos nysu dobbi razboritee, nij nè svijstnijm, kad nè bij od kad dò kad imali tkojeegod ubilixiuoo vrime meju staanjem zdravoga razaznaavanja, i dà bij pijtali taa Sakramenat.

Upit. Od tkojee dobbi dizzi imatçhjesse podaavat?

Odgr. Od devet, olli od desset godijstaa, kadsu nà poghibyli smarti; i prem dasse jos priçeestituali nijsu, imajimsse podat Napokoonoo pomazaanje, kakonosse podaavaa i Sveeta Poputbina. Too jest çijna mnozijh varstnijh Nauçitegljaa. S. Bonav. ù 4. razlik. 23. 92. S. Anton. dijl. 3. pogl. 8.

Upit. Tkojimsse uliem imaduu mazat Nemoçhnijzi?

Odgr. Uliem maslinee, sètò Biskup posveetij. Too ulie zlamenujee milloost Duuha Sueetoga podaanuu nemoçhnyku poraad trij poglavitaa uzroka. Parvo. Zà odpuustianje grijhaa prostnijh, i inijh sètosusse zaborauili. 2. Zà podatmu snaagu sarzeno odaaliat napastovanjima Diavalskijm, i podnossit ustarpieno svoju nè mooçh. 3. Zà prijmat zdrauie tylesnoo, kad nè udij zdraviu dussieunomu.

Upit. Nà tkojaasse inista tyla maxee nè mochnijk?

Odgr. Nà peet chiuutienjaa: Nà oççi, setonam podadde naraù zà gleedat, nà ussi zà çiut, nà nozdarue zà vogniat, nà vusta zà okussiat, i bessidit, i nà ruuke zà tyzat. Suarh too peet dylaa Sakramentasse lykaria postauiat imaa, jeersu zbiglia too peet dilaa, pò tkojim suakaa varsta grijha uhodil ù dussiu.

Upit. Moxemolisse sahraanit brez Napokoonoga pomazaanja?

Odgr. Moxemo, istom dà ny jee poruuganja, sètò bij bijo vellik grijh, i teeskoo uvrijdienje, sètosse bij uçinilo Sakramentu.

Upit. Kakosse pripravit imaamo zà prijmit ouij Sakramenat?

Odgr. Paruo. Oblaksiiat dussiu od suakooga smartnoga grijha, tkoji bij smeest moggao porod Sakramenta. Zà too Zarqua obiçaainaa jest dillouatga poslij Ispovijdi, i Priçeet [illegible] kuraat u slobbodijvat nemoçhnijka svojim nagovaaranjem, dà by uzbuudijvao ù sebbi dilla Virree, i Uffanja karstianskogà, kakono obiçajan bijaasse çinit Spassitegl nas s' onnyzijm, tkojee ozdrauiaasse od tkojeegod nè mochi. 3. Nek çekaa nysèta magniee od Boxiee dobrotee, od reeda dobrooga porode Sakramenta prija sueggaa spasseenje dussiee, à paak zdravie tyla, ako too çinit buddee dobroo Boxiee millosardie, zà veçchjuu gnieggovù slauù, i zà koristt dussiee nassee.

Upit. Imaasli tkojuugod priliku zà posvidoçitmi, dà çegliaad dobro pripraunaa dotiçuu prij dobree porode od Napokoonoga pomazaanja od zgoor reçcenoga?

Odgr. Kad Sueetaa Maria Ogniacenskaa prijmaasse Napokoonoo pomazaanie, dooidossee Apostoli s' Mariom Divizom pohoditjee, i kazujuuçhjooj S. Petar kgliuuçe, obytaasse jooj gnijmaa rastuorit Raaiskaa Vraata. Naaj poslij Karst uzduighnuu krijx suooj slaunij nà dnò loxnizee gnieezinee, i nà mirru kakojee mazaauu nà razlizaa mista tyla, onna çhiuutiaasse dillovanie Duuha Sueetoga vellikijm prosuijtlienjem suooga razuuma'. Jak. Vitriak. Kard. kgnig. 2. gnie. xijv. prij Suriu na' 23. Lijpgnia.

Upit. Za' sètosse govoree Litanie Sueetijh, kadsse dillujee ovij Sakramenat?

Digitized by Google

Odgr. Dà *Sveetij*, tkoj iſu zazyuaanij naſtojat nemoçhnijku ù gnieggovù naaj poslydnomu arvanju, ſadruuxeemu duſſiu ù Raaj, nettom iz tyla izaidee.

Upit. Jelli ſtuaar od uellikoga doſtojanſtua pohodit nemoçhnyke?

Odgr. Jeſt. Too nam *Sueetij* pokaazaſſee ſuojim izgleedom. *Sveetaa* Lutgarde nè imadiaasse veçchieega uxyvania, ſètò ulaagat ſuojù glinbau pram nè moçhnijzima, i izdiſsuuçhijm, uslobbadiajuuçhjih podnoſſit, i dobrosse iſpovidit.

Piò IV. budduuçh dozuao zà obradovanie duſſiee suojee na' izdiſsaniu Sueetoga Karla Boromea, uzimaauſſi ù ruuke krijx, ouakoo beſſidiaaſſe Papi: *Sadaſſe, Sueetij Otçe, obraatit imàa k' ſlavi Raajskooj ſuaà pameet, i myſal. Suè naſſe uſſanie imaadeſſe çinit ù ſpaſiteglju naſſemu. Ouij jeſt myuot, i uskryſſienje naſſe. Ouij jeſt narſtua ſpaſonoſnaa nà krynu zà naas prikaazanaa.*

POGL. XII.

SCTIJVEENJE I.

Od pripravee za' umryt.

Upit. SCtò imaa uçinit çovik zà pripravitſſe umrijt?

Odgr. Oruuxatſse Sakramentima Sveetee-Zarquee.

Upit. Ouij naaçin darxasseeli i Sueetij?

Odgr. S. Edmondo Biskup Kantuarienskij, uijdeeçhse mallo pò mallo na' magniee dolazit, ktijdde, damu donessuu *Sveetuu* Popuebinu, i ù iſtoo dobba pruxij ruuke, i grozno plaçuuçh, ouakoo yelliaasse: *Goſpodine, ùtè virrouaoſam, faale tuoje naviſtijuaoſam, i ſlavu tuoju ù ſuaçemuu traaxioſam; prymi danes ù tuoje ruuke duuh mooj.* Rlbaden. ù zuijt. na' 16. Studenoga. Okolo ſtojeeçhij çyniaauu, da' izneſvijſtien beſſidiaaſſe govoreeçh Karſtu, kakono da' bij prijd gnijm bijo, dalli nettomſſe priçeeſtij, na' taaſſe naaçin utiſſij, daſse çyniaaſse sa' ſuijm brez nemoçhi. Nijſſta magniee mallo pò mallo targajuuçhmuſſe ſnaaga, mallo poslij *Sueetoga* pomazaanja, ù Goſpodinu primynuu.

Ferdinando Kraagl kaſtigliee, tkoji tolikoom pomgniom poſſtenia Boxjeega vlaadao bijaasse suojim kraglieſtuom, jutrom na' Boxiçh çhiuuteechſſe na' magnie dolazit, çinij pijvat S. Miſſu, i na' gniooiſse priçeeſtij. S' jutraaij daan znaduuçh, ſètomuſſe imadiaasse dogodit, uçinij k' ſebbi dooit mnogheo Biskupe, i Reedouuijke ſueetoga xyuota, za' byt od gnijh pokriipien, i pomoxen na' çjaſsu ſmarti. S' gnijma ktijdde daga poneſsuu ù Zarquu obuuçena odiçhioom kraaglskom, i krunnom na' glaaui. Tuute kleknuuvſſi prijd Otaar S. Juana, i prijd tijlessa ſveetijm Muſçenykaa Iſidora, i Vinzenzia, izglaaſſia zavapij: Goſpodine Boxe mooj, Goſpodaaru ſueggaa Suijta, tkogaa sluſsajuu Nebbeſsa, i zemglia, evoti pouratiaam kraglieſtuo, tkojimſam vlaadao, doklee tij ktijdde. Milloott, ſètoti vruuçhie proſſijm jeſt, daſſe doſtojis prijmit ù tuojee ſueetee ruukee duſſiu moju. Takoo govoreeçh, ſnymij s' ſebbe tuu odijçhiu, i ponyznoſse poloxij na' zemgliu pytajuuçh plaçcom od Bogga oproſtienie grijhaa. Paak prijmijuſſi S. Sakramenat Pomazaania, odijven kakono praavij pokornyk, jos za' duaa dneva prij tomuu Otaaru poxyuij. i na' daan S. Juana Evangeliſtee godiſta 1605. primijnuu, i pooide uxijvat, ſètò ſuojim dobrijm izgleedom bijaaſse doſtojao.

Upit. Nettom jeſt nemoçhnijk prijmio S. Sakramentee Zarquenee, ſètò oſtajee çinit za' pripravitga za' dobro umrijt?

Odgr. Parvo: Bijga nagovarao nareedit ſtuaari urymenitee ſuakijm naaçinom, i mijsliu ſueetijom, ſètoſse bij moghlo.

2. Da' odreedij ſuojim ſuaa suoja imaania, i ſètò izuarſſit imaJuu

zà

za' gnieggovù duſſiu na' mirru imaanja.

3. Da' udijgl tughiee pouraatij, akò imaa, i da' ſuakomuu naknadij ſctettù zadaanuu, i od tkojee bil bijo uzrok.

4. Da' hrabreno oproſtij ſuakoo uvrijdienie, i daga ſa' ſuijm zaboravij.

5. Da' priporuuçij ſuojim ukuçhnijm, i podloxnijm mijr ſueetij, sklad, i gliubau pram oſtadku.

6. Naſtojao bij çinit, daſse çijlovito podloxij vogli Boxjooj, i da' dragouoglnò prijmee od gnieggovee ſueetee ruukee, ſctomu hoſchie podat, olli ſmart, olli xijvot.

7. Da' çinij od kad dò kad dilla bolleſti, Virree, Uffania, Giiubavi, Zaſaalijuania, i çijlouitoga Podlaagania.

8. Çinio bij prijd oçcima nemoçhnijka uzduighnut jedan Otariſh s' prilikom B. Divizee, olli krijxa, i ſuudom voddee blagoslovienee.

9. Nè bij uskraatiosse çinitga, od Redounijkaa pohodit, nijt bij dopuuſtjao, daga ſmeetajuu nijkaa pohodiſtia brez koriſti, budduuch od veçh tad potribbit pokooj, i tiſſina, za' darxat ſarze skuppienoo ò mijslima vijkoviç gnioſti.

Od ouogaa imaamo prij lijpuu priliku ù S. Aguſtinu, tkoji ù ſuojooi naj poslijdnooj nè moçhi uçinij, damusse poſtavee prijd oçi Pſalmi Pokornij Davida, i od kad dò kad razgleedajuuchjih groznijm ſuzam çuijliaasse, i pazaaſsetse, da' bijga itkò ſmeo. Desſet daanaa prija ſmarti, nareedij, da' itkò nè bij uſsao pohoditga, ollis ſaamij Lijkaar, olli kadmusse nossaasse ſctogod za' pokrijpitſse. Takooſse uçinij, i pò ſvee toovrijme ſtavaaſse molleçh Bogga.

10. Akò bij nemoçh naprijdovala, izmijsliao bij nouee naaçine za' pokrijpit duſſiu togaa Sueetijm zabauam, sad çineeçh gouorit Litanie, ſad Pſalme, i kadgod bij çinio razmijsliat tkojigod ſlaan Mnkkee Goſpodinovee.

11. Bij naſtojao çinitmu doteçh podpuunoo proſtienie onnijzijm naaçinima ſctò bij naſsao ugodnijee.

12. Doklee bij bijo ù ſuijſtij, çinio bij da' ſuidokujee, da' hoçchie xijuit, i umrijt ù praavoojKatoliçanskooi Virri, podnoſſit uſtarpieno suoju nemooçh poraad gliubaui Boxiee, ktijtga faalit, i blagoslijuiat ù uykee, i nijkad nè priſtat ikakov potaknuutiu, olli napaſtovaniu Diavalskomu.

13. Prighnuo bijga ſa' ſuijmſse poſtauit ù ruuke Iſuſsove, i da' çeeſto izuſtiujee ouee rijçi: *U' ruuke tuoje Goſpodine priporuçujeem duuh moj: odkupioſſi mè Boxe iſtinee.* Paak napokoon priporuuçio bijmu duſſiu, kakono jeſt ù Ritualu Rijmskomu.

Kakoſſe çinij jedno dillo Skruuſſienja.

Boxe mooi, sa' ſuijmsse ſarzem boljim, daſamte uvrijdio tolikijm grijſſima, a' navlaſtito ieersu tolikoo marskij tuoomu Velliçanſtuu.

Pomiluuime Boxe pò vellikoomu Milloſardju tuoomu ec.

Nè vnidi ù ſuud s' sluugom tuojim, Goſpodine, jeerſſe neeçhie opraudat prijd lyzem tuojim svakij xijvuuçhij. Goſpodine nè ſpominiaaiſſe od nè pravednoſtiuuh naſſijh ſtaarijh, poſpiſno prija vrymena nek naas prijdooiduu milloſardia tuoja ec.

Goſpodine, oudij ſaxgbi, oudij razrixi, iſtom da' ù vyke proſtijs.

Dillo od Virree.

Virrujeem ù Bogga Otza ſuee moggucçhieega ec.

Boxe, virruujeem ſvee, ſctò virrujee Katoliçanskaa, Apoſtolskaa Rijmskaa Zarqua. *Pomozi Goſpodine, nè virrovanje moje.*

Dillo od Uffanja.

Boxe, poſtavjaam ſvaa uffanja moja ù tuoje milloſardie, i karu nè proçijnienuu, tkojuuſſi tolikoom gliubavju zà menne proiio. Nè imaam ikakua doſtojanſtua, dami Raaj podaas, daliſſe uffaam ù nè izmirnuu dobrotu tuoju, daçhjes me ſahraanit.

U' tebbe Goſpodine, uffaoſam, neeçhjuſſe ſmeeſt ù vijke:

Boxe mooj, Milloſardje moje.

Dillo od Gljubavi.

Boxe, i Stuoritegliu mooj, ſuijm ſarzem gljubijmte, ſuoom pameetju, ſuoom ſnaagom, i ſvoom duſſiom mojoom, i odluuçioſamte ſvakda gljubit nad ſvee ſtuaari: i dà bij mogguuçhie bijlo xellio bij, i ktijo joſçter gliubitte onnoom izvarſnom gliubavju, tkojoom ſaam ſebbe gliubijs, i tkojoomte gliubij prijſv. C,joviçanſtuo Iſſukarſta Goſpodina naſsega; D. Maria, vas Duoor Nebbeskij, i ſvaa Zarqua Katoliçanskaa.

Gliubiçhjuute, Goſpodine, krotçinó moja.

Dillo od Faalee, i Zafaalienja.

Blagoslijviatçhju Goſpodinu ù ſvakoo vrijme, vazda faala gniegzova ù vuſtima mojim.

Slava Otzu, i Sijnu ec.

Blagoslyviaajmo Otza: i Sijna sà Sveetijm Duuhom, faalimo, i nadviſſuujmoga ù vijke. Sçloçchiu odvraatit Gospodinu zà ſvakaa, ſçtò podadde menni? C,jaſſu ſmarti od ruukee Goſpodinovee prijmitçhiu, i imme Goſpodinoue nazuarçhju.

Dillo od Podlaaganja.

U' ruukama tuojim, Goſpodine Iſſuſſe, çiaſſi moji, i vrijmena moja. Vmryiçhju Goſpodine, nè kad buddeem ktijo, dalli kad ktijt buddees. Buddi uçinienaa voglia tuoja.

Peet çlaanijh, ſçtoſſe izreçh imadun prija ſmarti.

1. Pogardiujeem ſvakij grijh, ſçtò moggu byt uçinio, i ſvee onnee, ſçtoſusse ikad moghli uçinit, od oſtaalyhtja od poçeetka Svijta dò ſad, i dà bij moggao zabraanio bij jih pò milloſti Boxjooj, tkojuu proſſeeçh zazijvaam nà pomooçh moju.

2. Faalijm, i potuardiujeem ſuakoo dobroo uçinienoo od kad Svijt poçeetak imadde dò ſad ghdijſmo, olli ſçtoſſe uçinit imaa dò ſuarhee Svijta, i dà bij moggao, Goſpodine, pò tuojooj S. Milloſti priduoſtruçcio bijga.

3. Doklee buddeem xyuit, razumijm, dà ſuee, ſçtò buddeem çinit, govorit, i mijslit, nek buddee nà tuojù veçchjuu slavu, ſa' ſuijm onnijzym dobrijm mijslima, ſçtò ikad imadoſſee Sueetij, i mogguu imat. Ako umreem umrijtçhju ù Krijlu Goſpodina mooga, i dragovogino xellijm umrijt, iſtom daſſe oon proslavij.

4. Praaſtiaam ſa' ſuijm ſarzem ſuijm mojim nè priateglma, i ſuijm, tkojimi zloo xellee, i mollym Bogga ſà ſuijm ſarzem, dà jim podaa ſvakoo dobroo, i Vyçgnij pokooj, i slavu.

5. Dà by Boogh dao, da' bij moggao ſahraanit ſvaa Stuorenja, i zà ſvakoo potrattit mooj xijvot, dragovogino too bij uçinio po' milloſti Boxjooi, tkojvu ponyzno zazijvam, i brez tkojee niſçta nè moggu.

SCTIJVEENJE II.

Od Smarti.

Upit. SCto' jeſt *Smart?*

Odgr. Jedno razdijlienje duſſiee od Tijla.

Upit. Kelli tko, tkoji jeſt lijſſien od potribbee ſmarti?

Odgr. Nijtko ſà ſuijm, budduuçh pijſſiaanoo. *Vſtanouitienoo jeſt ſuijm gliudma jednooç umrijt.* Dalli Boogh odluuçio jeſt, i upijſſiao ù kgnigghe ſuooga providijnja godiſte, miſleez, daan, vrijme, i çjaas ſvacijee ſmarti.

Upit. Tkojeeçhie ikad biit vrijme naſſee ſmarti?

Odgr. *Smart*, kakono izrekoh, jeſt iſtinitaa, dalli prij nè iſtinit çjas iſtee. C,uuj Karſta kako naas oznaniujee ù Evangeliu: *Boravite dakle, jeer nè znaate ù tkojee vrijme Goſpodin vas jeſt dò dooiti.* Matt. 24.

Vpit. Tkoliko kraatçhiemo umrijt?

Odgr. Jednooç ſaamo?

Upit. Jeſt dakle prij koriſtnoo ſvakda ſtaat gottou, jur kad znaamo, da' jeſt iſtinitaa ſmart, à vrijme iſtee nè znaamo?

Odgr.

Digitized by Google

Odgr. Spametno beſſidijs, jeerſſe puſtiatse iznebgljuſſit od ſmarti zlee, jeſt jedno nè ſriçhſtuo, i privara, ſctosse ponapravit nè moxe, nij izlijçit: *Akò buddee paſt darvo k' juggu, olli k' Siveru, ù tkojeegud miſto buddee paſt, tuute bitçhje.* Zarkoſtijuſtv. Iss. Sirak. 11.

Upit. Sctoſſe iſchjee zà pripravit naas uçinit jednu dobruu Smart?

Odgr. Nè druggoo, negh nareedit dobro ſuooj xijvot, budduuch ſveetignia xijuota jedna nè priſtanaa priprava zà dobro umrijt. Ceeſtoſse prijmat imaduu S. Sakramenti, i iskuſſiaavat duſſia, i ſuakij daan vaddit plodde doſtoojnee od pokoree. U' iſtinuſu doſtoojnee, daſse zapiſſiuu rijçi S. Baxilia: *Suakdari prijd occima buddi daan poslydnij. Kadjſe zoroom uſtadees, çijni, dà neeçhjes doprijt dò ù veçceer; a' kad lexees za' poçinut, nè mysli o' oſvannuurju, daſſe laghjee buddees mogtao uſteeghnut od ſuijuub zlooçhjaa.*

Upit. Sctoçhie veçchjuu zadaavat mukku onnijzijm, tkojiſſe nahodee na' çjaſſu ſmarti,

Odgr. Uſpomena od uxijuanja, naslaadienlaa, çiaſtijh, dobrijh vrijmeenaa, i od vrijmena zlo' ulaaganoga. Naslaadienja, ſctotiſſe ù xijvotu çijniſsee sladjaa od medda, na' ſmartiçhieeti bijt gorçijaa od pellina. U' toomu hijpu nè ſriçhnomu ſmarti bijtçhie razlikaa çijna, ſctochiemo çinit od ſtuaarijh, ſcto ſad dillujeemo. Tad hieſſe ſnijmit ſvakij pokroù prikaazaliſtja, i doprijtchjemo tad poznaavat ù nutreno, kakonoſu ù ſebbi iſtijm.

Vpit. Bijlli çinio dakle ſpametno, tko' xijvuçh nè bij puuſtiao mijmoojt ijednuu prigodu za' dobro dillovat?

Odgr. Bij, jeer too jeſt chiuutienje Duuha Sveetoga; *Nè çiniſſe prihijnit od dneva dobrooga, i dilach dobrooga dneva dà tebbe nè mymoojdee.* Zarkoſtijus. Iss. Sirak. 14.

Upit. Scto', mallo nè ſvakda muççij çovika, tkojiſſe nahodij na' çjassu ſmarti?

Odgr. Imat oſtavit naslaadienja, bogatſtua, i çiaſti ovogaa Svijta, i nada ſvee imatſſe raſtavit s' tijlom millijm dijlom ſebbe iſtooga, i ghdij jeſt oon bijo takoo tyſno sluuçen s' duſſiom. Jeſt ù iſtinu bollexjivoo too raſtanuutie, ſctoſſe zà ù vijke cinij s' Suijtom, s' Rodbinoom, s' Priateglma, i tkolikò veçhiee imaa Sarze priloxiſtje, tò gorçijee izhodij raſtanuutie.

Upit. Tkojaa jeſt lykaria ù tomuu, ſctomi prikazujees?

Odgr. Naaj bogljaa jeſt ovaa, odçypit ù ovomuu xyuotu ſarze naſſe od brezrednoga pogliubienja Stuoreenjaa, i Suyta, sà ſuijm tym çias ſmarti, ghdij duſſia hodij prikaazatſſe prijd Priſtolie Boxiee, zà podat razlogh od xyuota, dobro, olli zlò potrattienoga, jeſt jedan çias pun ſtrahotee; jeſt jedna ſtuaar vellikaa znat, daſſe jeſt ſagryſſilo, alli nè znat, jelli nam proſtienoo; imat podnijt Suud pò vuſtima Bogga Suudza, tkojiçhieſſe izuarſſit brez pozuaanja, i imat naaj poslij ù naaj zadnoo izdiſſaanje xyuota podnoſſit prij xeſtokoo naskoçciſtje naſſega nè vidivoga nè priateglja, tkoji tad ſvakaako naſtoji prihinit duſſiu naſſu.

Upit. Bojaaſſeeliſſe Sueetij od Suuda vlaſtitoga, ſctò Boogh çinij duſſiam, nettom izijsleſu iz tyla?

Odgr, Dò iſto. Sveetij Uberto Biskup Liegenskij, doſſaauſſi nà ſuarhu ſuooga xyuota, i budduuch podao nijkee ſvitte ſuojim ukuchnym, izreçce: Oh, dà bijſte znalli mukkù, ſctomi zadaavaa uſpomena, daſam çinio jedno dillo, ſctò iſchiee tolikuu izvarſnoſt? Razmysljaam, dà ſuſriſt imaam mooga Suudza prij ſuijtloga, i prij uzvelliçaanoga. Ghdijſu Sveetee krijpoſti, ghdij dilla, ghdij uxganje gliubavi, ſctomu bij tribovale zà prikaazatſſe moomu Goſpodinu? Budduuch blyzu podat razlogh od molih talentijh bojimſſe nè çjut ukor onnogaa nè pomnoga sluughee: *Povraati razlogh od texienja tuooga, sluuga zly, i lijnij, tribovaa dakle, da'*

Digitized by Google

tij priporuuçijs pineez mooj brooinyzima i dohodeeſh bijo bij prijmio ù iſtinù, ſtò moje jeſt s' Kamatom. Stadda mooga tebbe poſtavi Paſtyra, i Vooiskee Zarquenee Vodza: Mlyka gnijova obylnoſtiu i vunaa pokrouom obiçaavaoſſ. ottirraavat ſtudeen; ſadaſnyh dakle potribbitoo jeſt ſahraanienje, tkojih tebbe poſtavih Naſtooinyka. (Luk. 16. Matt. 25.) U gnieggov. xijv. prij Suriu nà 3. Studenoga.

Tolikooſſe xeſtoko priſtraſſij S. Arſenio nà ſvarhi ſuooga xyuota, dà gnieggoviga Uçcenyzi uideeſh takoo ghdijſſe muçeiaaſſe, rekoſſeemu. Otçe, zà ſtò takoo treepijs? Nij jee ſad ſaamo, dà treepit poçimaam, i dartat, odgovorij, toolam ſvejer darxao, dokleeſam xyuio.

Sveetij Ilarione imadde iſtij ſtraah ù naaj zadnaa izdiſſaanja.

Upit. Duſſia, nettom izaajdee iz tyla, kamo poojdee?

Odgr. Udijgl prijd Karſtovo Priſtolje tkojichieejee ſuudit: *Da' podneſſe, ſtò uçinij ù tylu, olli dobroo, olli zloo.*

Upit. Ghdijſſe çinij Suud vlaſtitij?

Odgr. Nà ſuakoomu miſtu, ghdijgod priſpiee çoviku ſmart, nà loxnizi, nà puutù, nà mooru, ù boju ec.

Upit. Tkojimſſe reedom, i naaçinom taa ſuud çinij?

Odgr. Tuute jeſt Karſt kakono Suudaz. Djavliſſe prikazuiuu oſvadiajuuçh duſſiu, i iſtij Angel Straxanin ukoritçhie naas poraad otuardnuutja, ſtò nas oghluſinuu nà tolikaa gnjeggova nadahnuutia.

Upit. Stoçhjeſſe iskuſſat nà ovomuu Suudà?

Odgr. Mijsli, rijçi, i dilla, zapuſtianja, nè pomgnie, nè harnoſt ſvarh dobroçinſtua obçhienijh, i vlaſtitijh, i ſuarh iſtijh dobrijh dillaa uçinienijh magnjee pravedno.

Upit. Tkojaachie bijt ſvarha togaa Suuda vlaſtitoga?

Odgr. Skloppitçhieſſe s' offudom ſvarſivoom ſuudza, tkojichie odabranee nadaarit Vijgnioom slauoom, i offuuditçhje odbaazenee nà vijçgniee mukke pakla.

Upit. Byttiçhje nam dakle ſmart od vellikooga ſtraaha?

Odgr. Sveetij Aguſtin uçcij naas, kakoſſe od gnjee imaamo bojat, govoreçh: *Akoſſe od ſmarti bojite, za' ſtoſſe nè çuvaate? Bojaatſſe, olli nè bojat, dooit imaa kaſno, olli barzo budde dosla: Akoſſe bojis, neechies uçinit, da' nè buddee ſtoſſe bojis. Onnogaaſſe beglee booj, ſtò' ako neechies, neeçhje biit.*

Sagriiſſit beoisse, jeer ako buddees obgliubit grybe, ù drugguuçhies ſmart uſarnut, ghdij moggao bij nè dooit, da' nè bij gliubio grijhe.

Upit. Stò razumij S. Aguſtin zà druguu ſmart?

Odgr. Nè druggoo negh Pakaal, od tkoogaçhiu poçeet beſſidit.

SCTIJVEENJE III.

Od' Pakla.

Vpit. SCtoehiesmi nareçh od Pakla?

Odgr. Izrechiçhju dever poglaviaa, too jeſt, dever muukaa ſtoçhjee zà ù uijke tarpit oſsuudienij. Mukke jessuovee: Tmine, Plaç, Glaad, Smraad, Oggaan, Grijzgnia ù duſſi, Miſto, i Druxba, Neuſſanje, i Vijkouijkoſt.

Upit. Stosu Tmine ù Paklu?

Odgr. Jedna vijkovijkaa nooçh punnaa ſtrahootaa dodiaujivijh, tkojeeſſe nykad neeçhjee ſprosuytlit ſkakuoom prem dà malaknom ſuijtloſtiu.

Nooçh tuu tminavij vihaar poſſidujee nè nabraajaasse ù dnevima godiſta, nyſſe broji ù Misseczima. Pomarçaavajuu tuu tmine, i oſſin ſmarti, obuijaajee magbla, i jeſt obſtartaa gorkoſtiu. Job. 3.

Ah nè milloſtnee Tmine! tkojeechjete zà ù vijke ſmeetat tym duſſiam offundienym, dà nè mogguu ikad zrit onnogaa Bogga, tkoji jih ſtuorij.

Bilixi. Duovarſtnee bytchje Tmine ù Paklu: izuanskee tyla, à Unutrenee od duſſiee. Oueçhjee biit priſtrahovitiiee

jte od Egiptskijh, dalli takoo gnuſtee, dà uçinitchjeeſſe dodiaujivee. Mudr. 17.

Od mukkee Tmynaa beſſidij Grixoſtomo: *Tko' ryçin doprijt more, ſkoliko ſtrahovitee bojazni od tmiſnaaçhieesse porodit, ſctochiee ù Sarzima byt naſſijm? Kako oggagn tuuſte nè imaa ſnaagu uſpreghnuttse, takoo nij ſuijtit more ec.* Snop. paren. parv. Teodoru padnuut.

Dalli unutrenee tmine prijſtrahouitijeeſu od mukkee, ſctò Bogoslouzi zovu mukka od ſctettee, olliti ſakraatienje vidijnia Boxjeega. Ouij jeſt naaj veçhij od ſvijuuh pedijpſſiaa, tkojim Boogh pedipſſiaavaa çovika: jeer kako zrit Bogga jeſt iſtoo, i naaj viſſiee blaxenſtuo, i jedna çeſtitoſt Blaxenijh brèz mejaaſſia, takoo nè zritga jeſt xeſtijaa mukka oſſuudienyh: *V' uyke neeçhiee zrit ſvitlooſt.* Vid. Grixoſt. govor. 24. ſuarh Matt. Pſal. 48.

Upit. Sctò vellijs od Plaçca?

Odgr. Kakoçhjee Tmine sluuxit zà muçcit oçci, takoo plaç zà muçcit uſſi. Karſt Goſpodin ù ſuoomu Evangeliu napominjao jeſt Suuze, dà byſmo nè izgubbili uſpomenu od pryvellixee bolleſti: *Oudychje byt plag, i skrijpanie zuubijh* Matt. 8.

By odluka Boxanſtuenee Mudroſti, dà kako jeſt vlaſtitoo Blaxenijh ù Raju uxijvat vijkovijkaa skladnopijvania, i oſtaalijh varſtaa nè smutjivoga naslaadienja: takoo ktijdde, dà jos i oſſuudienij ù paklù çhiuutee tuu mukku, meju inijm vlaſtitijm çiut ù vijke jedno oglaaſſienje, tkojee nijkad doſpit neechje od glaaſſijh nè uſtaanijh, od proklinianjaa, i od jaukanja.

Karſt Goſpodin nas hodeeçh pò graadouima prijpovijdajuuch, i navijſtiujuuch kraglieſtuo Boxjee, ovakoo velliaaſse: *Tko' imaa uſſi za' çiut, nek çujee: Jao uama, skojisse ſmieete ſad, jeerchiete plakat, i cuijlit.* Luk. 6.

Upit. Iſtomaçimi, tkojaachie bijt xeedia, i glaad oſſuudienijh?

Odgr. Glaadçhie bijt bijſnij, kakono paſſij. Tkolikoo vellikaa nevoglia, i potribba jednoga, Ikoji nè imaa çijmſſe hraanit, kad jeſt prij glaadan? Dalli tò veçchjaa jeſt onnogaa, tkoji uznemyren od bijſnoga glaada, nè priſtanoſſe xellij naſſittit, dalli nè imaa, nytçhje ikad imat iſceſſa zà naſſittitſſe. Priloxi tomuu glaadu jednù xedju prij goreechiuu. Jedan takij glaad, i xedia byt çhie pravo i od oſſuudienijh. Cuuj prijtgnie Iſſukarſtove: *Jao uama, skoji naſſittienij jeſte, jeerchiete ogladnit.* Luk. 6. Bytçhie glaad, nè od jednoga dneva, miſseeza, i godiſta, dalli tkojichje byt za' ù vijke brez uſſania od pomoçhi.

Vapiaaſſe *Bogataz: Muçcenſam ù ovomuu plamenu.* Druggoo nè pijtaasse pò frijd ſuooga goreenja, negh kapgliu ſaamo voddee za' razhlaaditſse. Evo kakoſse zadovoglian od malla kazijvaasse taa uellikij proxdatlaz. Na' ſcto' doprij, proſſit umolliuo kapgliu ſaamo voddee od Lazara ubogooga, tkooga nè doſtojaſseesse ù oçci pogledat dokle xyuiaaſse. Mallo do' iſto' bijaaſſe ſcto' pijtaaſse, dalli vech urijme nè bijaaſse nij prijmit, ny moçh doſtojat too mallo ugaaſsenja ſuojooj xeſtokooj xedji.

Vpit. Tkojaa jeſt çetuartaa mukka pakla?

Odgr. Smraad: *Dijl tijzijh bijtchje ù loqui goreechjooj oggniem, i ſumporom.*

Vpit. Odkleechie izhodit ſmraad ù paklu?

Odgr. Od razlijkijh uzrookaa. Parvo: Poslij Suudnoga dneva, ſvee zemagiskee nè çijſtochie sakuppitchieesse ù pakaal, i poraad togaa razlogachieſe izçijſtit Svijt. Oh, tkojee napliſtie ghniuſsoobaa, i kaloovaa! O' kako prijgardnoo buniſtie. Oçcitov. 21.

Drugghi uzrok smraada bijtchie Sumpor, od tkooga od zgoor proslovij S. Juan, govoreech: *Dijl tijzijh bijtchie ù loqui goreechjooj oggniem, i ſumporom.* Ubilixi rijç Loqui, tkojaa na' magniee nè dohodij, nè razlijuaasse, nè ſuuſſissee, dalli ſtojeech ſuakda ù tiſſini,

za-

zadarxij ſuoje vodde ſmardeechiee. Poslij tiſsuchia tiſsuuchjaa godijſtaa bijtchie ſvejer iſtaa. U' tooisse loqui za' ù vijke vagliatiçhiee, i bijtchiee ukoppaanij onnij, tkojisu ſuakda xijvili ù barlogu nè poſcteniih naslaadienia. Vid. Izhod. na' 9. priliku tijziih prijſtrahovitij muukaa.

Treçhij. Iſtaa tijlessa ossudieniih bijtchie prijſmardeechiaa od ſvakee Marlinee, i too nareçce jur Ixaia na' 34. *Od Marlijnaa gnijoviih uzijtichie Smraad*. Jednoga ſaamoga ſmraad bijtchie za' mukku ſvijuuh, i ſmraad ſvijuuh bijtchie oſsobbito za' mukku ſvijuuh. Tkoji vogni prij ſmardeechij odiſsatçhie too meeſſio uſmardienoo, zarujivoo, i peçcenoo na' paklenooj xeravi?

Cetuartij. Jeſsu iſtij Djavli, prem da' ſuij duuhovi, noſſitçhiee s' ſobboom ſvakee varſtee ſmraad ulaſtitij tijleſſina.

Vpit. Hoçchieli dakle ù paklu bijt oggagn?

Odgr. Too od Virree jeſt. Evo kako puuku govoraaſse karſt Goſpodin nas: *Dobroa jeſt tebbi, da' mlobau vuidees ù nijuor, negh da' duij ruuke imaduuçh pooidees ù pakaal, ù oggagn nè ugaſſiviij, ghdij zaru onnijziih nè umiree, i oggagnſse nè ugaaſſiujee*. Mark. 9.

Od Oggnia paklenoga na' tolikoo mijſtaa beſſidee bijſctro ſa' ſuijm Sveetaa Pijſma. Cuuj ossudu, ſctoçhie podat Suudaz xijvijh, i martuijh, *Odijlitesse od menne prokleetij ù oggagn vijçgnij*. A' da' bij tkogod nè povirrouao da' taa oggagn nè imaa naprijdovat, i gorrit za' ù vijke, Evangeliſta na' ſuarhi ovogaa poglauia nadoſtauiaa: *I pojitichiee ouij ù mukku vijçgviuu, a' pravednij u' xijuor vijçgnij*. Jerem. 2., Ixa. 30. Pſal. 149, Matt. 5. 13. 25., Mark. 9. Luk. 13. Ju. 15. Oçcit. 19. 20. Vid. Garg. Kgnig. 4. razgouor. pogl. 29.

Upit. Kako jeſt too, da' oſsuudienij gorree ù paklu, na' magniee nè dohodeeçh, i umirajuu nè umirajuuçh, dalliſse umirajuuçh poradiajuu na' tijvot, za' xijvit, i umirat ù vijke?

Odgr. U' iſtinu jeſt çudnovatij naaçin, kakoſse too çinij, odgouaaraa S. Aguſtin: Tko' jeſt za' tolikoo uijkaa uzdarxao oggagn ù planini Etnee? Kako jeſt too, daſse jaapan uxijgaa ù iſtoo dobba kadſse gaaſſij? Neechieli moſh dakle uçinit uskarſnut tijleſsa jurve martuijh, i çinit da' goree ù jednomu oggniu, ſcto' uazda jeſt, tijleſsa oſsuudieniih, onnij Boogh, tkoji ſtuorij Nebbeſsa, i ſemgliu, i ſuakaa ſctoſu ù gnijma? Nè beſſidij jurve ù otaaiſtuim Boogh, kad govoreeçh od muukaa oſsuudieniih, izreçce po' vuſtijm ſuooga Proroka: *Zaru gnijoou neeçhie umrijt, i oggagn gnijoou neeebiesse ugaaſſit*. Ixa. 66. Takoo Boogh odluuçio jeſt, i inaako byt neeçhie: *jeer ſvakaa sluuxeemu*. Pſal. 118.

Upit. Imaamoliſſe dake bojat od oggnia paklenooga?

Odgr. Dò iſto: jeer ſtakoo naas nagovaaraa Karſt nas ſpaſſitegl: *Boojtesse onnogaa, tkoji mone tijlo, i duſſiu, poslat u' pakaal takoo vellijm vama, ovogaasse booite*.

SCTIJVEENJE JV.

Svarh iſtee ſtuaari.

Upit. TKojaa jeſt ſeeſtaa mukka pakla?

Odgr. Zaru, olliti grijzgnia ù duſſi, od ſctaſmo jur beſſidili, *da' zaru gnijoou neechie umrijt*.

Ghdij ſpametno progovorij S. Agùſtin kad izreçce: Dà meju ſuym nè ſrichſtuim gliudskijm, ny jee veçchjeega od grijzgniee krijvee duſſiee. Imat barx hoçchieli çovik miſta, kamo ubighnut? Gdijgod buddee noſſitçhje s' ſobboom ſebbe iſtooga, i ſuoju mukku. Grijzgniom krijvee duſſiee, ubboizeſmo naas iſtijh, i razlogh jeſt prij bijſctar. Kad nam ſuakaa nà opaako izhodee, Nebbo nam prijtij, i ſuprotyvee namsse Parvyſtuori nà zemgli, jos nam oſtajee utoçiſtje k' Boggu, i akò nè imaamo tkò naas razgovorij, Boogh iſtij

na-

naaſçhje razgovorit. Dalli akò duſſia jeſt oghniuſſienaa griſſima, nà nijednomu miſtu, nij ù ſvijtu, nij ù ſtuoreńjima, ny ù ſtuoriteglju moçchichjesse naait praavij razgovoor. Svakaa ſtuaar jeſt xuuç, ſvakaa ſtuaar pò ukuſſianjù jeſt gorkaa. Kamoſſe hoçchies uteçh? k'Boggu? Oonti jeſt nè priategl: jedda duſſi? onnati jeſt ubboiza; jedda k'ſveetym? Nà teſsu raſardienij: jedda k'druxini? nadoſtauiatchjeeti ſarzu bolleeſt: jedda uxyuanjima, i naslaadienjima? Trovatichieeti tò veçchjee duſſiu. Alli iſtina jeſt, dà doklee ſtoji xijuot, krijvaa duſſia oſtavjaa naas jos kadgod poçinut, olli ù ighram, olli ù goſtbam, olli ù skuppu priateegljaa, olli ù ſeetanju, olli ù ſpaavanju; ù paklu neeçhiee naas puuſtiat myrouat jèdan çias: probaadatçhjee naas obdaan, i obnooch: *zaru gnijoou neechie umrijt*.

Upit. Tkojiçhje byt uzrozi ovijzijh probaadanja duſſiam oſſuudienijh?

Odgr. Trij poglavitaa pridaavam. Parvij jeſt izgubbijtie vijçgnjee çeſtitoſti. Jeſſu zatuorenaa vraata Raja. Iz Pakla nij jee uffanja veçh ikad izyti. Tuute imaamoſſe muçcit pò ſvee vijke. Exaù, tkoji prija bijaaſſe xeſtokij çovik, i oſſornij ù obçhienju, nij jee moggao podnijt, damu brat oteo, i ukrao bijaaſſe Otçeeu blagoslou, jeer poklee zaçiu ſtaaroga ſuooga Roditeglia beſſidit, kakono Lauſſe raskrijvij, i vas priſtraſſen, reçce: *Blagoslovi joſçteer i menne, Otçe mooj.* Izhod. 27.

Tkojeeçhie ikad byt krikke oſſuudienijh çhiuuteech ſvakij od gnijh ukore duſſiee ſuojee? Oſtadde zà ù vijke brez blagoslova Boxjeega, Otza, i ſtuoriteglja tuooga. Izgubbienaaſu naſtojania, i uffanja Raja. Cynom odveçh magnioom od zdillizee Soçijva podadde tij jedno takoo lijpoo kraglieſtuo. Prokleetſſi zà ù vijke, veçhte ny jee. Nijkadſſe veçh neechjes izbavit od onnogaa Zarva, tkojite jeſt griſt poçeo. Tuojim iſtijm uſſima çujoſſi oſſudu ſuudza: *Pooidite, odijlitesse od menne prokleetij u' oggagn vijggnij ec.* Matt. 25.

Drugghij uzrok, poraad tkoogaçhieijh duſsa gnijova korit, bijtchie pogarda, ſçtò uçiniſſee od ſveetyh krijpoſtiuuh, i mnoxtuo grijhaa. Cinitchieſſe çiut nè priſtano duſſia s'ovakovijm korbam, i gouoritchje: Tkoliko kraat imaoſſi ſtaat nà mollitui, à zadarxavaoſſisse nà ighram, i trattio nè ſrichno vrijme? Tkoliko kraat zà pedipſſiaavatſſe poſtom, ruugaauſſisse od ſueetijh zapovijdijh, provodioſſi cijlee dneue, i noçhi ù goſtbam, i proxdarloſtijm? Od tolikoo ſtuaarijh, ſçtoti ù kuçhi pritizzaauu, ſçtoſſi uçinio? Zà ſçtò nyſſi barem mallo togaa ulaagao zà pomoçh potribbitee, i çinio tolikaa oſtaalaa dilla gliubavi? Moggaoſſi Raaj doteçh jednoom ſuzoom, i almuſtuom brez razadartja tuojee putti poraad Cilicia, biçcaanja, i inijh pokooraa: nyſſi ktijo: krijvi ſam ſebbe. Jmaoſſi ſtolikee lypee prigode, à puuſtiaoſſijih mymoojt. Moggaoſſi, à nyſſi ktijo. Prauednoo jeſt dakle, dà podnoſſijs, ghdij jeſſi, zà ù vijke mukku. Vidi, duſſio nè ſrichnaa, ghdijte doueddoſſee tuoje opaçine? Zà jedno naslaadienje, ſçtò nè bij, negh hijpnoo, prodadde onnee raskoſſie, tkojeechiee zà ù vijke zuaſti gori ù kraglieſtuu odabraanyh. Targoçuçe pokleknuutij, razmynioſſi Nebbo s'izjaddanjem jednoga ſvojeuoglſtua oſvetee, i naslaadienja. Tolikoo kraatſamte ſvyſtio, i poſuijſtijvao, i narekaoti tuoje padnuutie, dalli ogluhnuuvſſi nyſſime sluſsao, i çynilotiſſe jeſt, dà tì pouijdaam taſçtine. Akoſſiſſe izgubbio, krijvi ſaam ſebbe. Uzdissaaj, alli ſuee zà maan onnoo tolikco urymena, alli onnoo urijme nè proçijnienoo, od tkoogaſſiſſe zlò sluuxio, i ſçtoti jeſt zà doſti bijlo zà ſpaaſſitſſe.

Treeçchij uzrok jeſt nè maar Boxanſtuenee milloſti. Vapiaaſſe prij uſtarpienij: *Tkochiemi podat, dà budeem prij miſſeezima paruaſnym; kad praah maslom nogghe moje, i kameen mi izlyvaasse potoke ulia?* Job. 19. I ù iſtinù nij

jee nè ſrichiee, tkojaasse izjednaaçit moxe neuogli onnogaa, tkoji s'çeſtitoga bytja imaanja dohodij paſt ù naaj nijskoo uboxtuo. Ossuudienij znaduu gnijovù çaast znaduu hotijnia, ſtò imaddoſſee od slavee, i dà bijaaſsejim ù ruuki doteçh Raaj, iſtom dà ktijauu. Sposminjuuſſe, daſſe zlò sluuxiſſee od Boxjee milloſti, pò tkojooj moggauu izaajt iz ſuxagnſtua grijha, dà ogluhli bijaaju nà zuaanja Duuha Sueetoga, i Angela ſtraxanina. *Tkoçhie nam dakle dat, dà buddeemo prij Miſſeezim paruaſnym ec.* Dallisse jeſt priſuuſſio, dusse neuoslnee, zà vaas ſtudenaz xijuij Boxjeega milloſardia. Karu, i ſmart Karſtova s' Sakramentima uama nè pruddee.

Vpit. Iſtomaçimi tkojaa jeſt ſeedmaa mukka.

Odgr. Miſto, i Druxba. Miſto jeſt pryxalloſtnoo, Druxba prijgardnaa. *Poojdite ù ozgagn viçgnij* [evò Tamniza] *tkoji pripravien jeſt Diavlu, i Angelima gnietgouijm*, evo Druxba. Millijeevam bij obchit s' Diavlom, negh s' vaſſijm Stuoritegljem. Poojdite dakle, pooidite pribijvat s' gnijme s' tkojimsse tolikoo naslaadiſte xijvit, i obçhlt. *Ktijddoh vam podat zà druxbu Angele*, i bijoſam pripravio Raaj, dalli jeer bog iee poslusſaſte Djavla, negh Bogga, pooidite s' tyme kadga slussaſte. Daunienij Sveetij Otzi, i Bogoslouzi vellee, dà Pakaal jeſt nà ſrijdi zemgliee. Kako kragliestuo Blaxenijh jeſt prijviſsokoo, takoo onnoo od tmijnaa pò razlogu imadiaasse biit prijnijzokoo. Nijt magnjee pakaalchie biit velle proſtran, dallì prij tyſſian. Jedni uz drugghee bijtchiee prijçuarſto zaveezaanij, kakono opeke ù peçchi. O' tamnizo viiçgnjeega plaça, vijkouijkijh ſmradoova, i prij dubokaa, tkojaa priſtraaſſiaa ſaamo ò gniooj myslijt! U' tebbi nij jee radoſti, nasladiſtia, tiſſinee ſarza, i pokoja.

Vpit. Ktijo bij ſad znat, ſtò jeſt Druxba.

Odgr. Kakono tkoliko od uzyuanja imatchjee Blaxenij, razgleedajuugh lijze *Boxiee*, bijt s' Mariom Diuizom, s' Apoſtolima, i s' tolikoo, i tolikoo Muscenijkaa, Iſpouiidnijkaa, Divijzaa, i Angeelaa; à tkolikoo treesgnjee, i ſtraaha imatchjee offuudienij, budduuçh ù druxbi duſſiaa Boxjih nè prijateglijzaa, Duhoouaa prij gardnijh, i prij nè çijſtijh, pſovalaazaa, laupeexaa, prigliubodijunijkaa, Villenijkaa brez uſſaanja nè doſpijtnee slobbodee suij skuppa nukajuu, çjçcee, psujuu, jedan druggooga nenavidij, i kogljuusse moju ſobboom kakono razeeſtjenij, i bijsnij pſſi.

Suak dobro promijsli, i prouidi ſtuarima ſuojim. Duoja ſaamaa Vraata Vijkouijkoſt imaa. Ako vujdees, nà onnaa Raja, veshte nijtko neeshje uſinit izaajt: akò nà onnaa Pakla, tuuteçhjes ſtaat zà ù vijke. Dakle bogliee jeſt, dà poojdemo ù xijvotu k' kuçchi plaça, negh k' onnooj goſtbee, U' tooj dohodij çovik razumit, tkojaachie biit gnieggova ſuarha, i dokle jeſt ù xijuotù, çinijga myslit, ſtò imaa bijt od gniegga.

Upit. Tkojaa jeſt oſmaa mukka pakla?

Odgr. Nè uſſaanje. Onnoo nà Svijtù uffat dà imaduu doſpit ſuaa uvrijdienia, i nevoglie, jeſt dò iſto vellikoo oblakſſianje. Uffaanje jeſt jedna pomaaſt, tkojaa ozdrauiaa ſvakoo mlohauſtuo, i nà duij ſtuaari navlaſtito natexij, too jeſt, nà Koriſt, i ſuarhu. Tkò razgovorij onnee tolikee hrabrenee Viteeze Virree ù gnijouym prijxeſtokijm mukkam, negh plod uſtarpienia? Ovoo jeſt onnoo mallo razgouora, ſtò imaduu, tkoji Karſtianskij xijvuu, i podnosse zlaa uellikaa. ouoo iſtoo bijtçhie, ſtothie uxeeſtit brez ploda nijednoga mukke ossudienijh: *Traanitchiee ſmart, i neeçhie naait jee: i uellitchiee umrijt, i bixatchie ſmart od gnijh.* Oççit. 9. I od tkogaaçhieſſe porodit nè uffanje naaj nè millijee od ſvijuuh mukkaa.

ukaa. *Poslydnoo zaalaa ſuijuuh nè uffanie jeſt.*

Uzraaſtichie nè uffanje ossuudienijh, onnoo znat iſtinito, dà takoo dugghijm, i nè milloſtnijm mukkam nij mallo ikadchieſſe pomarſſit ſquarne jednoga ſaamoga grijha proſtnoga. Takoo jeſt pò febbi kuxan grijh ſmartnij, dà s' gnymechiee bijt joſcteer pedipſſiaanij ù vijke grijſſi lagahnij, kakono rijçi izpraaznee, nè pomgnie, nè poſctenia ec. Taa ſvà, ſctosse takoo lakko ù xyuotu pomarſſiujuu s' Iſpovydiu, sluuçenaa s' jednijm dillom gliubavi, s' jednijm gryhom teeskijm bijtchie s' gnijm pedipſſiaanaa pò ſuee vijke.

Upit. Tkojaa jeſt deveetaa mukka oſſudienijh?

Odgr. Vijkovijkoſſt. Vidi, ſctò od zgoor izrekooh ù Snop. 1. dijl. 1. pogl. 7. O' Vykovijkoſti, tkoçhje ikad moçh razabrat tkolikoſſi nè millaa, i muçnaa! Saſtavi joſcteer ſtrahote plaç, glaad, xeediu, ſmraad, razdiranie duſſiee, miſto, druxbu, nè uffanie, nyſuli taa vellikaa zlaa, tkojaaſu pò febbi pram Vijkovijkoſti uçinienaa paak vijçgniaa, tkochiejih ikad pameetiu zaçeet, olli iſtomaçit? Imatſse zà ù vijke muçcit, i gorrit, too jeſt pakaal gorij od iſtooga pakla. Vapijee Ixaia: *Tkoçhie moçh pribyvat od vaas s' ogniem proxdirauijm?* Pomgni, kad zlò xyues, da' nè napartijs na' ſebbe jedno brimme ſctò podnijt nè moxes: ako za' jednù ſetuart vrijmena nè moxes darxat ruuku ù oggniu, a' kakoçhies moçh *pribyvat s' goreeniem vykouijkijm?* Nè pomgniuij ſctosmo. Tkolikoſſe mallo xadarxaavamo s' mysliu ò Vijkovijkoſti! Vijkovijkoſt muukaa nij jee izmijslienie, olli ſan, olli laax. Ovaa jeſt iſtina Evangelskaa: *Odijliteſſe od menne prokleetij ù oggagn uyçgnij.* Ovee jeſſu ſrijçi bijſctrijee od dneva, dalli jur kakono rekoh: *Nijsko nè virrujee.*

POGL. VIII.

Od Sakramenta Reeda.

SCTIJVEENJE I.

Sctò jeſt Reed.

Upit. Scto' jeſt Reed?

Odgr. S Jeſt jedan Sakramenat, po tkoomuſse darijuaa oblaaſt onnijzijm, tkojiga prijmajuu dillovat sluxbe S. Zarquee, i skuppa podaavaa millooſt za' vlaadat s' gnijma doſtooino, i priſtooino.

Bilixi, da' Karſt Goſpodin nas, tkooga namiſtij Vijçgnij Otaz za' Vellikooga Reedounijka, prija negh nam odloxij ſuooj ogleed vidiuij na' ouomuu Suijtu, uzhodeeçh slavan na' Nebbessa, uçinij ſuoje Apoſtole za' Reedounijke, zapouidijuſſi jim, i takoojergnijouijm Naslijdnijzima nijkee poſueetit, a' nijkee od kolina do' kolina, da' bij bijli razdijlitegli Sveetijh Sakramentaa, i dillovaaunijzi ſtuaarijh duhounijh. Too poſueetienie, i odreedienje blaaghdaanoo zouemo *Sakramenat Reeda.*

Upit. Za' ſctoga zoues tijm immenom?

Odgr. Jeer jednijm nijkijm reedom poſtuupania Sluughe S. Zarquee dohodee reedienij od Poppoouſtua, tkomuu ſvee sluxbe Zarquenee dohodee upraviaanee kakono ſuojooi jedijnooi, i praavooi ſuarhi. Jeer budduuch od tolikooga uzvijſſienia, i vellicanſtua, prij priſtooinijee bij, da' budduu mnogghee Sluughe, da' ſuij podloxno imaduu sluuxit Reedounijſtuu, i Poppoouſtvu.

Upit. Dakle odreedienie blaaghdaanoo, olli poſueetienie Sluugaa Zarquee jeſt Sakramenat?

Odgr. Do' iſto: Kadſse po' jednooi Zakonoduorbi izvanskooi, ſcto' karſt Goſpodin nas nareedij, pridaavaa oblaaſt duhounaa, i millooſt onnomuu, tkoomu Biskup darijvaa Reed. Vidi Sueetee Otze, tkoji zapoznaajuu tuu iſtinu. Dionijx. Reed. Zarquen. pogl. 5. piſt. Demoſ. Ciprian. gouor: 50. od umijtia nogguuh, Ambrox. Kgnig. od doſtojanſtu, Reedounijk. pogl. 6. Gri-

Digitized by Google

xoſt. *K*gnig. 3. od Reedou. praued., Ciril. kgnig. 12. ſvarh Ju. pogl. 56.

Upit. Na' poçeetak Zarquee podaavauuliſse Reedi.

Odgr. Do' iſto. Razvidi, kako *S.* Pavaal piſſiee Titu ſuoomu Vçcenijku: *Poraad ouee ſtuaari oſtauihte ù kreti, da' namiſtijs po' graadouima Poppe.* Ta. koojer vidi i *S.* Dioniſxia Areopagitu Uçcenijka S. Pavla ù gnieggovijm kgniggam od Reeda Zarquenoga, ghdij povijdaa lijpil reed, ſctosse ù Zarqui nahodij, od *S*tariſſinaa, i oſtaalijh Sluugaa, tkoji dillujuu ſtuaari Sveetee, i zadarxeeſse o' duhounomu vlaadaniu puuka.

Upit. Podaaimi tkojigod izgleed, da Boogh potuardio jeſt, i omillio poſueetienie tkoogagod Biskupa.

Odgr. Onnij çias, kad Biskup poſtaviaaſse ruuke Sueetomu Grixoſtomu za poſueetitga za' nouoga Biskupa, gouoreech po' obiçaaju mollitue, iznenaadaſse prikaazaa jedna golubiza prijbillaa, tkojaa dolettil Sueetomu na' glaavu: ſcto' zaçuddij veoma vas puuk tuute navaruien, takoo da' zabuuſſienij rekoſsee: *S*ctochie ikad bijt od ouogaa vellikooga Biskupa, tkomuuſse Boogh doſtojaa uçinit tolikoo poſctenie ù gnieggovu parvoomu reedieniu? Baron. Snop. 4. godiſtb. 579.

Upit. Tkoliko jeſt Reedijh Zarquenyh?

Odgr. Sedam: Vraatarſtuo, Sctijuſtuo, Zakligniaſtuo, Akolitaauſtuo, Podiakſtuo, Diaakſtuo, Poppoouſtuo. Saab. Trent. Sid. 23. Pogli 2. Naredb. 2.

Upit. Odkleeſſe vaddij taa brooj, i too razdiilienje Reedijh?

Odgr. Od. obiçaaja, i pridaanja ſueetee Zarquee. Ovij takij brooj dohodij potuardien od Sluuxbaa, ſctoſu potribbitee zà dillovat, i dylit Eukariſtiu. Saamijm Poppovima priſtoji dillouat, i prikazyuat Eukariſtiu, tkojim ſaamijm reçcenoo bij: *Ovoo çinite.* Magnij ſaam naſtojee, i skuppa dillujuu ſuakij ù ſuoomu Reedu. Diaazi udygl naſtojee Biskupu, olli Poppu, tkoji Miſſu govorij, dillujuu Sakramente, i ſctijuu Evangelie nà tooj; dalli jednooç dillovaauu ù C,jaſſi puuku, kakonosse ſctijee ù dillima S. Lovrinza Muçcenijka. Podiaazi pripraviajuu Lijs Sakramenta Eukariſtiee ù Suudove Sueetee, i ſctijuu Piſtolu. Akoliti pridaauaſuu Lijs poſveetienja Podiaaku. Inijsse ulaagajuu pripraviat gliude, dà budduu dylnijzi S. Eukariſtiee, tkojaasse kraatij onnijzijm, ſctoſu pomaamnij, olli pod punnoo nijſu nauçenij ù Karſtianskomu nauku, olliſu pò zavezam, olli pò krijuovirſtuu, olli kijpoklagnianju sà ſuijm nè doſtooinij vuit ù Zarquu. Zakligniaauzima priſtoji izgonit Diavle iz pomaamnijh. *S*ctijoozi uçcee katekumene, i inee nè umitnee. Vrataari odlaagajuu, i odpiruu od Zarquee nè doſtooinee.

Upit. Jelli tkojaa razlikoſt meju ouijziim Reedima?

Odgr. Jeſt. Jedniſse zovuu *Reedij Veçhij, i Sveetij*, i jessu Podiaakſtuo, Djaakſtuo, i Poppouſtuo, à inij *Magnij*. Razlogh jeersse zovuu *Veçchij, i Sveetij* jeſt, dà gnijova naſtojania jessu viſſiaa, i sluuxee blyziee Sveetomu Poſveetiliſtiu; ollis ſctò imaduu ſobboom sluuçenuu nè xeenidbu, i oſtaalaa brimmena. Inij nè zovusse ſueetij, jeersse zadarxaavajuu ſaamo okolo Liſſia nè poſueetienoga.

Upit. *S*ctò jeſt probritie nà kruugh ſvarh glaavee?

Odgr. Jedna priprava zà prijmit Reedee. Jeer tkò too prijmaa çijnitſse poçimaa ù broju Zarquenijkaa, kakono i jeſt, razluçuujuuchsse od poſsaalaa Suytounijh, i ſnijmiujuuch, kakono koſse i odijçhiù, obiçaaje Suijtounee; i tkoliko viſſiee bijtchie doſtojanſtuo Zarquenoo, nà tkojee bijtchie tkogod odreedien, tò tyſnijaa bijtçhie duuxnoſt, tkojuuçhie imat zà odçijpitsse od ſtuaarijh zemaglskijh, i pridatsse nà sluxbu Boxjuu.

Upit.

Digitized by Google

Upit. Sctoçhie reſh kruugh, olli krunna Poppoouskaa?

Odgr. Cettirisu ſtuaari poglavitee, ſctò nam too prikazujuu. Paruo krunnu tarnovuu, ſctò poſtavissee nà glaavu Issukarſtovu: Odkleesse Zarquenij. zi imaduu nauçit, kakono S. Petar, tkoji noſſio jee jeſt nà glaavi, zà ſebbe nè priſtano pedipſſiavat uſpomenom od tolikoo muukaa, ſctò zà naas podneſse Nauçitegl nas *Karſt*.

2. Kraaglskoo doſtojanſtuo, ſctò jur ubilixij S. Petar: *Naarod ſveetij, kraaglskoo Reedovnijſtuo.*

3. Bijuſſi ovoo probriſtie nà kruugh zlamenujee izvarſmoſt xyuota, ſctò imaa Reedounyk provodit.

4. Pogarda taſctijh ſtuaarijh, i zalihnijh, od tkojihsse ſvukujee Zarquenijk zà uçinitſse ſaam Boxji.

Vpit. Jelli bijo daunienij obiçaaj à Zarquij podaavat taa biligh kruuga?

Odgr. Dò iſto, jeer ollijs ſcto' vellij S. Petar Apoſtol, ſpominiuu i Sveetij Dionyxio Areopagita, S. Aguſtin, S. Jerolim, S. Ixidoro Kgnig. 2. od dill. Boxanſt. Kgnig. 4. pijſſiee, dà taa biligh Apoſtoli nareedissee. Ammiano Marzellino kgnig. 14. ſvidoçij, dà nykooga Teodora nè virnijzi ossuudissee nà ſmart, jeer bijaaſse podao, i uçinio taa kruugh nykijm Mladiçhim, tkojiſſe bijaaluu pridaali nà sluxbu Zarquenuu.

SCTIJVEENJE II.

Od Poppooſtua.

Upit. TKoji Reed nadhodij ſuce inee uzvijſſienoſtiu?

Odgr. Poppoouſtuo, ſcto' Staarij Otzi Garzskijm jezikom prozvassee *Preſbijteri*, ſcto' jeſt iſtoo ſcto' reſh *Naaj priſdnij*, nè ſaamo jeer imaduu bijt od jednee dobbi podobnee, kakono hoçchjee ſueetee. Uprave, dalli velle zrillij xijvotom, i chiuudju, naukom, i razborom kakono pravo jeſt pijſſiaanoo: *Starooſt poſtovanjivaa jeſt, nè duggovijkaa, nijt godiijſtaa brojem nabrojenaa: Sidaaboſu chiuutienia ſovika, i dobba ſtareſti xyuot nè oſquarnienij.* Mud. 4. Kadgodſu byli nazvaanij *Reedounijzi*, nè tolikoo jeerſu poſveetienij *Boggu*, tkoliko jeer gnijma priſtoji dillovat Sakramente, i vlaadat sà ſtuaarima ſvetijm.

Upit. Sctochie reçh Pijſmo, kad vellij, dà ſvij karſtiani budduu nè razliko Poppi?

Odgr. Poppoouſtuoſse nà duoje razdijliujee, too jeſt, ù Poppoouſtuo unutrenoo, i nè vidivoo, i ù izvanskoo, i vidivoo. Iznutreneo priſtoji ſuijmaa karſtianim, à navlaſtito tkoji xijuu ù ſueetomu ſtraahu Boxjeemu, prikazijuajguch nè priſtano Boggu millo poſveetiliſtie dobrijh dillaa, kakono izreçe David Prorok ſuarh togaa: *Poſveetiliſtie faalee poſctovaanoga uçinijmene.* Vidivoo, i izvanskoo priſtoji ſaamo tolikoo onnijzijm, tkojiſse oſsobbito zovuu Poppi, ſctoſu, praavij Zakonitti Dillouaauzi, i Razdijlitegli Otaajſtuaa Boxjih, prikazijvajuuch vidivoo Poſveetiliſtie Tijla, i karvi prij ſueetijh Iſsukarſta.

Upit. Jelli dakle potribbitoo, dà buddee ù Zarqui Poppoouſtuo izvanskoo, i vidivoo?

Odgr. Do' iſto, poslij kad jur odzgoor uçiniſmo vidit, dà jeſt ù Zarqui Poſueetiliſtie izuanskoo, i vidiuoo, tkojee nè moxe prikazijvat, negh Pop vidiuij.

Upit. Tkojaa jeſt zabaua ulaſtitaa Poppa?

Odgr. Ouaa zabaua uzdarxij ù ſebbi duij oblaaſti: jednu Reeda, à drugguu Vlaadania. Druggaa jeſt Tijla otaaiſtuenoga karſtoua, ſcto' jeſt S. Zarqua i jeſt oblaaſt zaveezijuat, i odrijſſijuat dusſie. Paruaaſse pruuxaa ſuarh Tijla narauskoga iſteoga karſta, i jeſt oblaaſt poſueetijuat prij S. Sakrament Eukariſtiee, i ovaa jeſt do' iſto koreen, odklee druggaa prijmaa ſuoo iſtook: jeer oblaaſt Reeda jeſt tolikooler ueçhiaa, i uzvijſſienijaa, tkoliko praauoo Tijlo karſtouo jeſt ueçchiee od ſuooga

Tij-

Digitized by Google

Tijla prilikovanoga. Razumiosſi dakle tkojaaſu duaa kgliuuça, ſćto' Bogoslouzi pridaavajuu Poppoouſtu, too jeſt, jedan Reeda, a' drugghij Vlaadania.

Vpit. Cjimijsli, da' jeſt uellikaa oblaaſt poſueetijuat, i dillouat Tijlo, i karu karſtovu?

Odgr. Jeſt tolikoo uellikaa, daſse nè moxe iſtomaçit. Nà ſuijtu nij jee Doſtojanſtua, nij uarſtee, ſćtojee moxe izjednaaçit. Jednù takuu oblaaſt Boogh zakraatij Angelima, i iſtooj Marij Diuizi. Bij à iſtinu çudnoo, dà Diuiza Maria, tkoja ſueetigniom, i çijſtochiom nadhodiaaſse ſuee Duuhe Nebbeskee, ouijzijm ossam rijçma, ſćto' izuuſtij, *Evo ſluubeniza Goſpodinova, uçiniſse menni pò rijçi twojooi*, ſaajt uçinij Rijç Vijçgniuu iz krijla Otzeua, i s' priſtolja slauee gnieggouee, zà pribijuat à gnjeezinooj utrobbi: dalli jeſt uelle ueçchiaa oblaaſt Poppa, tkoji ouijma çettiri rijçma *Ovoo jeſt Tijlo moje* dillujee ſuakij daan iſtij, olli ovakij porod; jeer onnij çjas, kadjih ſvarsiujee izgovaarat, Syn Boxji ſalazij s' Nebba à gnieggoveſſe ruuke poſtaviaa, i zà gizbinumu sluvxij: dalli ovoo, ſćtò uzmnoxaauaa çuddo, jeſt, dà ryçi poſveetienia, izuuſtienee od Poppa, jeſſu praavij, iſtinitij, i ſtuarajuuçhij uzrok od Tyla Karſtova à kruhu poſueetienomu.

U' iſtinu akò prilikujeemo jedno Otaaiſtuo s' drugghijm, naajtiçhiemo à nijkijm okoliſſima velle çudnovatijm, dà dillo Poppouskoo nadlazij Otaaiſtuo Uputtienja Syna Boxjeega à utrobbi Diuizee. Vapijee Sueetij Aguſtin: *O' poſćtovaanoo Poppouſtua doſtojanſtuo, à çijm ruukam kakono à Divizanskooj utrobbi ſjinſſe Bouji uputitjee, i iſtij çias Boogh iſtij, ſkoji nà Nebbeſſim naſtoji à vaſſijm jeſt, ruukam à Sakramentu Otaara. O' poſćtovaanaa ſveetignio rukuuh! O' zabavo çeſtitaa! O' praavaa radoſti ſvijta! Karſtſſe zadarxij s' karſtom: too j eſt, Pop s' Boujim Synom, çijeeſu raſkoſſie bijvat s' ſjinovima gliudskijm, i ſćtò Angelima nij jee podaanoo, dopuuſtienoo ieſt gliudma ec.*

Upit. Imatçhieſſe dakle çinit vellikaa çijna od oblaaſti, ſćtò Pop imaa, odryſſijvat od gryhaa?

Odgr. Dò iſto, budduçh à iſtinu ſtuaar çudnovataa, dà mlohavij, i umarlij çovik mogguçhſtuo, i oblaaſt imaa reçh jednomu gryſnijkuu. *Odryſſijeemse od gryhaa tuojih:* dalli tolikijm mogguuçhſtuom, takoom iſtinom, i izuarſnoſtiu, dà iſtom dà od ſtraanee pokornyka nè buddee priprikee, à çias iſtij, kad Pop ſvarſſiujee izgouaarat ryçi, izhodeemu pomarſſienij ſuij grijſſi.

Kad karſt Goſpodin nas reçce Dartauzu: *Odpuuſtiajuuſſe tebbi grijſſi tuoji, poçeeſſee mijslit Pyſſiaauzi, i Farixei velleçh: Tko' jeſt ouij, ſkoji govorij pſoſti? Tko' moxe odpuuſtiat grijhe, negh ſaam Boogh?* Luk. 6. Nyt à iſtinu laax velliaauu, priſtojeeçhſſe oſſobito Boggu oblaaſt odpuuſtiaavat grijhe. Dalli ovuu iſtuu oblaaſt oon paak podadde Poppovima Novooga Zakona, kad izreçce: *Tkojaagod budduu xaveezat ſuarh zemgliee, bijtchie veezaanaa i na' Nebbu, a' ſkojaagod buddnu odrijſit ſvarh zemgliee, bytchiee odrijſſienaa i na' Nebbu.* Matt, 28. Ju. 20.

Pò ovooiſſe oblaaſti, duſſie, ſćtoſu umarlee grijhu, povratiajuu nà xyvot i od ſuxgnyzaa Diavalskijh, uzduixuuſſe nà poſſijnovienje Boxjee. Tkò jeſt meju kraaglma tee oblaaſti, nit magniee Angeli veezat nè mogguu, olli odrijſſit gliude nà Suijtu. Cjuij Sveetoga Krixoſtoma ſćtò vellij: *Reedounijzi, ſkoji na' zemgli pribijvajau, i na' gnioj obchiee, Nebbeskaa razdijlijvat doſtojaſſee, i oblaaſt prijmiſſee, ſkojuu nij Angelima, nij Arkangelima podadde Boogh.* Kgnig. 3. od doſtojans. Poppouſt. s' Baxiliom: jeer gnijma nè by reçcenoo kakono Poppovima: *Tkojaagod buddete ec.*

Ovijzym duama oblaaſtima poglavitijm, i kakono temeeglniim mogguu odgovorit ſvee inee, tkojee oblaſtiujuu

pry-

pryko naaçina doſtojanſtve Poppouskoo. 1. *Priſtoji* Reedu nè ſaamo poſueetyuat Eukariſtiu, dalli i pripraviat çegliaad prymitjee, i ùçinitjih vrijdnee zà prymatjee, i sù viſſiee obuzimaa ſvee inee ſtuaari, tkojee mogguu nà tkojimugod naaçin odgovaarat Eukariſtij, nà priliku dillovat *Sakramente*, vladaat ſtuaarma *Sveetijm*, pripouydat xijç Boxjuu ec. 2. Odgovaaraa druggooj oblaaſti, ſćtò jeſt onnaa od Vlaadania, Zarquenoga, uſtanovitienje zakona, pokaaranje zlò xijvuuchijh *ù Suudu ſunda*, i naaj poslij ſuè, ſćtò jeſt potribbitoo, zà upraviat ſpametno, i ſveeto kraglieſtuo Iſſukarſtove, ſćtò jeſt gnieggova S. Zarqua.

Upit. Razmyslijuſſi ovee duij oblaaſti, nè bylli rekao, dà doſtojanſtuo Poppouskoo jeſt naaj vechiee, i naaj viſſiee od ſvijuuh, ſćtoſſe nahodee i nà Nebbu, i nà zemgli?

Odgr. Takoo jeſt: tò veçchjee, akè razmysliaam nazvaania, tkojim S. Pijſmo immenujee Poppe. Kadgodjih zove Angele. S. Jerol. ù Iſtomaç. 1. Jeer Poppi, kakono Angeli poklisſaarisu Iſſukarſtovi, i iſtij nè beſſidee od ſebbe dalli nà imme ſvooga kraaglia. Vid. Grixoſt. govor. 2. ſvarh piſt. Rym. 2. Onni kakono Angeli Sluugheſu Boxjee. 3. Zabava Angelskaa jeſt nè priſtano noſtojat priſtolju Boxjeega Velliçanſtua, pyavjuuçh pijſme slavee: takoo i Poppouskaa nè priſtano mollit, i pijvat slave Boxjee. 4. Poppiſu ulaſtito duuxnij prilikovat iſtinu, pravednoſt, çijſtochiu, krijpooſt, i xelju Augelskuu, i xyuit pravo kakono Angeli meju gliudma, 5. Vlaſtitoo jeſt Angelaa çyſtit, proſuijtlit, i ſuarſſit: iſtoo jeſt Poppoovaa, tkoji imaduu byt çijſtij od ſuakee ſquarnee grijha, proſuytlijvat naukom, i dobrljm izgleedom, i bijt ſuarh ſveggaa xelnij od nè ſquarnoſti.

Takoojer kadgod Poppi zovuuſſe Boggovi od S. Pijſma. Izaſs. 21. 22. *Boggove nè raſpraviaaj*; zà too prij nama darxee miſto Bogga nè umarloga, i imme. I ù Pſal. 81. *Boogh ſtadde ù skupſćtini Boggoovaa.* Too ubilixij S. Jerolim ù S. Matt. nà 16. ghdij Karſt upijtaa ſuoje Uçcenijke: *A' vij tkooga menne vellyte?* Gliudi ò menni beſſidiſsee kakono gliudi, dalli uij, tkojiſte kakono tolikij Boggovi, ſćtò uellijte!

Upit. Svuetij Otzi darxaſſeeli ù vellikooj çijni ſtaanje Poppouskoo?

Odgr. I à prij vellikooj. Cuuj kako pijſſiee Bijskupima Spagniee Muçceniik *Sveetij*, Papa Anteros. *Nà daleko buddi, dà ſćtogod lyvaſtrano od euyzijh pomyslijmo, tkoji nà Apoſtolskoo miſto priſtuupijuſſi*, karſta *Tylo ſveetym vuſtima çinee: pò tkojim mijsmo karſtiani, tkoji kgliuuçe kaaglieſtua Nebbeskoga imaduuçh, prija Suudnoga dnevaſuudee.* Vidi i *Sveetoga* Dionijxia Areopagitu ù gnieg. kgnig. od Reeda, Sveetoga Ignazia Uçeenijka S, Juana Apoſtola, S. Ambroxia ù gnieg. zboren. od doſtojanſt. Poppousk. S. Ju. Grixoſt. kgnig. 6. S. Aug. piſt. Valeriu Biskupu, ghdij ovakoo Poppovima beſſidij, vapiuuch, i çuddeechſſe od gnijova doſtojanſtua: *O Poppi, ako ſvakooga pravednoga duſſia jeſt ſidaliſtie Boxjee, tò veçchjee ſidaliſtie, i Zarqua vij bijt imaate* çijſtoo *i nè oſquarnienoo. Akò greb gnieggoou slavan jeſt, ghdij gnieggovo lenaa Tijlo nè duhatoo, tò slaunijaa, i doſtoinitaa imaduu bijt Tijleſſa vaſſa, tkojaa od martuijh uskarſnuutij, ſvakij daan pribijvat doſtojiſſe. Ako jeſt blaxenaa ustrobba, tkojaa zà devet Miſſeezijh karſta jeſt noſſila, i blaxenaa imaduu bijt ſarza vaſſa, ghdij ſuakij daan pribijvaliſtie odabraa Sijn Boxji. Akoſu blaxenee dooike, tkojee malakan poſſaſnuu, blaxenaa i imaduu bijt vuſta, tkojaa put gnieggovù prijmajuu, i karu iſpijuu. Put dakle vaſſu ſtraabom gnieggovijm pribodite, i vama pomgnivo providite, dà jezik, tkoji zove ſ' Nebba Boxjeega Sijna, ſuprotijua iſtomu Goſpodinu nè buddee progovaarat, i daſſe ruuke, tkojeeſſe omakajuu ù karu karſtovu, nè oſquar-*

nee

Digitized by Google

nee karviu grijha. Vid. S. Garg. ù kgnig. Mauriziu Zeſſaru.

Vpit. Tkojee poſctenie Vellij Sueetij, Zeſſari, Kraagli, Poglavize noſſiliſu Poppovima?

Odgr. Sveetij Anton Oppat tolikoo glaſſiovitij poraad vlaſtitijh krijpoſtiuuh pokoree, i çuddeeſſiaa, tolikoo poſctenie noſsaaſse Poppovima, dà ſvakda, kad bij tkogaagod ſuſrio, ponijzno bij glaavù prighnuo, i pijtao ſveetij blagoslou, kazujuuchſſe veoma radoſtan, kadga bij prijmio.

Konstantino Zeſsar zakonom zapovidij ſuarh slobbodee Zarquenee, i ſuarh poſctenja, ſctò ktijaaſſe, daſse noſſij Poppovima, i iſtim zakonom poprijtij ſmart, tkoſse bij uſſuudio progonit i uvrijditjih. Teod. Kgnig. 4. pogl. 12. povijdan. Zarquen.

Juſtiniano Zeſsar nareedijuſſi, daſſe Poppouskoo Doſtojanſtuo imaa ſprijdſtaviat nad ſuaa inaa, imadde ovakoo izreçh: *Prij vellikijſu ù iſtinu daari Boxji, od goornoga podaanij milloſardia, Poppoouſtuo, i Zessarſtuo. Too ù iſtinu Boxanſtuenijm sluuxeçh, à ouij gliudskijm naſtojeech, i pomgniu pridaavajuuch iz jednoga, i iſtooga poçeetka obba izbodeeçh, gliudskij reeſſiee xijuot, i zà too nijſcta rakoo bijtçhiee pomgnivoo Zeſſarima, ſctò Poppouskoo poſctenie* (tomaçij iſpijs Garzkij, Poppoovaa Vellicanſtuo, obłaaſt, poſctovanje, poklonſtuo, i uzdarxanje) *kadsse ù iſtinu i za gnijh vazda Boggu mollee.* (U' kgnig. *miſſuakda ee. od Bisk. i kleer.*) Vid. pogl. obiçaajn. Starj. i posluuh. kgnig. 1.

Iſtijſſe Djavaal nè uzmiçeee ſctovat Poppe. Noſſeeçh S. Remigio nad jednoga nemoçhnijka S. Eukariſtiu, ſusritte Djavla, tkoji nijze paauſſi, poklonijſle Sveetomu Sakramentu. Povratiajuuçhſſe Sveetij, opeeta ſuſrittega, i nazrijuſſi, dà nè bijaaſſe prighnuo negh jedno Kolino zà pokloonitſſe, upijtaaga od uzroka. Odgovorijmu Djavaal: Parvijſamſſe puut poklonio Boggu momu, i Stuoriteglju, à drugghijtebbi, tkojiſſimu Sluuga.

Upit. Akò dakle ſvakda Sveetij Otzi parvij kraagli Svijta, i iſtij Djavaal nas glaaunij nè priategl poſctouaſſee Poppe, kako jeſt too, dà danaſnij daan darxejih ù malllooj çijnij, i dajih tolikoo pogardiujuu?

Odgr. Nè by znao tkogaa okrijvit, olli Poppe, olli Suijtounijke. Danaſnij daan nè ſctujuujih, tkolikoſu duuxnij, ù tkoliko nè poznaavajuu, olli neeçhjee poznaavat, zà nè çijnit, kakono jeſt gnijova duuxnoſt, Velliçinu, i Doſtojanſtuo Poppoouſtua, naſtojeech ſaamo raskoſno prijkazijvatſſe, goit, i uzmnaaxat raskoſſie, nè razmijsliajuuch, dà *ſvakaa slava kçhieri kraaglia jest od iznuutra.*

Upit. Jeſsuli Poppi darxaanij provodit xijvot çijſtij, i izvarſnij od ſvijuuh oſtaalijh gliudijh?

Odgr. Too dò iſto iſçhjee velliçanſtuo gnijova ſtaanja, od çeſſaa dò ſad beſſidiſmo: jeer akoſu ovij veçchij od Angeelaa, i kakono Boggovi razlogh bij ktilo, da xijvot gnijooù bij bijo Angelskij, i priliçnij Iſsukarſtovu, tkoji jeſt Pop vellikij. Vid. Saab. Trent. *Nijſcta jeſt, ſcto' inee nà bogoſctavje nè priſtano uçeij, tkoliko onnijzih xijuot, i izgleed, tkojisse nà Sluxbu Boxjuu odluuçissee, Glodajuuchsse zà ſcto' od ſtuaarijh vijka na' viſſiee uznessenij miſto, ù gnijh kakono ù zarzalo oſtaalij oçci upirajuu, i od gnijh prijmajuu, ſcto' prilikovat imaduu.* Vid. i poſeet ù Nareedb. od Uprav. Sid. 14.

Upit. Pokaaximi s' priliçnoſtima obchienijm, kako Poppouskij xiuot imaa proſſijvat ù izuarſnoſtiu, i ſveetigni ſuarh xijuota, ſctò provodee Suijtounijzi.

Odgr. Kako ù Vooiski, prem daſu ſuij Vooinijzi zà sluuxit ſuooga kraaglia, sà ſuijm tijm Vooiuodesu, i Glavaari razliki, tkoji imaduu tiſsnijuu duuxnoſt borauit, i sluuxit veçchjee, negh jedan ſaam Vooinijk; takoo i ù Zarqui Vojujuuçhiooj, ghdij prem dà ſvi-

ſu

Digitized by Google

ſu duuxnij imat ſtaah Boxji, i obsluxit gnjeggoòv zakon, jessu Zarqenijzi, tkojisu darxaanij vecchiee negh inij goit Sveetee krijpoſti, i çinit prij vellikijm uzghanjem ſuakaa, ſcto odgouarajuu sluxbi Boxjooj.

Kakoſse iſchjee, dà okko ù gliudskomu tijlu biiſcstroo, i ſuiitloo buddee zà naſtojat ſvijm oſtaalijm vudima ù gnijovijm zabavam; takoo Zarquenijzi jeſſu duuxnij prijkazijuat zrakke dobrooga izgleeda, dāſse Suijtounijzi, slijdeechjih, upuutee praavijm puutom vijſgnieega ſpassenja.

Ako onij, tkoji haſtojee prij Stollu kraaglia pomgnjee prikaazatſse ghizdavo odijvenij, tkojee ghiizde krijpoſti, i çiiſtochiee neechje bijt duuxan imat jedan Pop, tkoji ſvakij daan priſtuupaa k' Stollu Jagnza Boxjeega, kraaglia Nebba, j Zemgliee?

Upit. Hoçchjeeli dakle imat podat tiiſſian razlogh Poppi, tkojiſu od tolikoo vellikooga, i poſcstovanoga doſtojanſtua?

Odgr. Dò iſto: *Vellikoo doſtojanſtuo Reedounijkaa, dalli vellikaa razruha tijzijh, ako ſagriiſſiujuu. Raduuimosse na' uzassaſtie, dalli booimosse na' paddaanje. Nij jee od tolikee radoſti naaj viſſiaa bijt darnao, tkoliko tuughee s' naal viſſih bijt ſunovraatien.* Jerol. kgnig. 14. ſuarh. Ezek. pogl. 44.

SCTIJVEENIE III.

Tkojeesse krijpoſti iſchiuu ù Poppovima.

Upit. TKoji imaduu bijt ureeſſi, i krijpoſti poglavitee Poppoovaa?

Odgr. Znaanje, ponijznoſt, çijstochja, trizmenost, i gliubaù. Razgledaai kako Sveetij Pavaal pijſſiee Titu, i Timoteu ſuojim Uçceniizima, obbama Vellikijm Poppovima, i Biskupima.

Upit. Zà ſcto jeſt potribbitoo Poppu znaanje?

Odgr. Jeermu priſtoji nauçit puuk ù Otaajſtuima S. Virree, i ù zapovijdima zakona Boxjeega, i nagovaarat poddloxnee nà krijpooſt, i bogogliubſtuo, i uklagniatjih od zloochiaa. Çuuj ſcto vellij Prorok Malakia pogl. 2. *Vſtne Reedounijka çuvajuu znaanje, i zakon iziskaavatchjee od vuſta gniezgavijh:* jeer *Angel Goſpodina od Voiskaa jeſt.* I zà too ſpametno nareedij Saabor Trentinskij Sid. 25. pogl. 14. *Tkosse bogogliubno uirne ù sluxbam prossaſtijm budduu podnoſſili, i na' Poppoouſtuasse Reed prijmajuu, nek dobroo imaduu ſuidoçanſtuo i nek buddun zà uçcit puuk onnaa, ſcto znat ſujmaa potribbitoo jeſt za ſpassenje, i za' dillovat Sakramente, pomgnivoo iskussaanje ſprijdhodeech, varſnij budduusse potuardit.*

Upit. Vellijsli, dà ollis umynſtua, iſchieſſe ponyznoſt?

Odgr. Dò iſto, jeer pyſſiaanoo jeſt: *Tkoliko vellik jeſſi ponyzuuiſſe ù ſuymaa.* Zarkoſctyv. Iss. Sirak. 3. I zà ſcto Pop pokazujee iſtooga iſſukarſta, tkoji od ſebbe iſtooga izreçce: *Nauçiteſſe od menne, jeer krotak jeſſam: i ponyzam Sarzem.* Matt. 11.

Upit. Jelli potribbitaa i ſyſtochja?

Odgr. Dò iſto: jeerſu Poppi onnij, tkoji dotyçuu, i vlaadajuu nè proçijnienuu karu iſſuſſovu nà Otaaru: *Oh tkoliko jeſt vellikaa zabava Poppouskaa, tkojim podaanoo jeſt Goſpodina Velliçanſtua ryçma ſveetym poſveetyvat, vuſtma blagoslyviat, ruukam darxat, vuſtma ſvojim uzimat, i inijm dillovat. Oh tkoliko çyſtee imaduu byt tee ruuke tkoliko ſveetoo tylo, tkoliko brez ſquarnee byttiçhje ſarze Poppa, ù tkojee tolikoo kraat uhodij Tuoraz çyſtochjee. Iz vuſtaa Poppa, nyſcto, negh ſueetoo, nyſcto neggo poſctenoo, i Koriſtnoo izhodit imaa ryç, tkojaa takoo çeeſto karſtovo prymaa Otaaiſtuo çe.*

Akò onnij, tkoji imadiaauu giſt kruh Prikaazanja, tribovaaſſe, dà çyſtij, i ſveetij budduu, tkojaa çyſtochja ikad imatçhie byt Poppouskaa, tkoji giduu kruh Angelskij? Çuuj ukore Boxjee pò vuſtima Malakiee nà 1. *Vama, ò Reedoounyzi, tkoji porugujeete imme moje, i re-*

Digitized by Google

rekoſie: U' çemuu poruugaſmo imme tuoje? Prikazujeete ſuarh Otaara mooga kruh oſquarnienij. Svarh tkojih ryçijh S. Jerolim veliij: *Oſquarniſmo kruh, toojeſt Tylo karſtovo, kad nè doſtoojno k' Otaaru priſtuupaamo, i nè bojimoſſe oſquarnienij iſtij uzimat pry S. gnjeggovo Tylo i pyt karu.*

Vpit. Uvriidiujuuli dakle vellizma Boga onnij Poppi, tkoji ſmiduu govorit S. Miſſu ù ſmartnomù grijhu, ànavlaſtito puttenomu?

Odgr. Gnijoou grijh, kakono ſvidoçij S. Juan Grixoſtomo, uvriidiujee Velliçanſtuo Boxjee, dà doſtoji iſtij pedips, od tkoogaſſe doſtooinij uçiniſſee iſtij Propigniaauzi Iſſukarſtovi. Çuuj kako vellij S. Jerolim! *Xeſtijee mukke Pakla Poppovima, i Xaknima bluudetchijm dohraniuiuuſſe. Jao tebbi Poppe, tkoji iſtijm vuſtma çelyvaas çhier Veneree, tkojim mallo prija prymioſſi ſijna Divizee. O' ne bogoſctounij Juda, çelovom Syna çoviçjeega izdaaies?*

Strahovitoo jeſt ſctit tuxbe ſctò uçinij Spaſſitegl nas ù obiaavenjima S. Birgitee od onnyzijh Poppoovaa, tkoji provodee jedan raſpuuſtienij xyvot, i ukorivij. *Kgnig.* 1. pogl. 47. 48. 49. kgnig. 4. pogl. 132: 133. 135.

Tribujee, dà Pop buddee trizmen. Prija zà uzdarxatſſe ù ſtaanju çijſtochjee, muçnoo budduuçh dà brez trizmenoſti, çijſt buddee. Vellij *Salamon*: *Tkobo mekahno goji ſluugu ſuooga, poslychiega çhiuut it brezobraznoga. Reçcen. Soch. Spam.* 29.] 2. Dà çinij duuxnoſt ſvoju razborom, i pomgniom, zà biligh od ceſſaa Poppovima Staaroga zakona zabraanienoo bijaaſſe pytie Vijna kad imadiaauu vuit ù Sveetoskroviſtie (*Diakodit.* 10.) 3. Jeer Pop veçchjuu duuxnoſt imaa boravit, ſtaat nà mollitui i uçcit S. Piiſmo, ſctoſſe çinij vellikoom mukkom, ako trizmenoſti nij jee: *Kakdaanijmſſe ù iſtinu kuſſaanjem kuſſa, daſſe pò zadovogtnoſti pijsia pameet tuupij, gizbynaa brezrednoſtiu ſnaaga ſarza mlohavij: takoo dà naslaadienie gizbinee jos i riſleeſſtaa zdraviu jeſt ſuprotijunoo, ikoſſe razlogh trizmenoſti nè opree namami, i ſctò imaa bijt od brimmena nek uzmaknee naslaadienju.* S. Leon. govor. 8. od xexin. deſſeetoga Miſſeeza.

Napokoonſſe Pop imaa razaxgat gliubaviu, bijuſſi oon kakono poſrydnyk meju çovikom, i *Boggom*. U' onny çias, kad Odkuupitegl odabraa S. Petra zà Glavaara, i Poglavizu Zarquee zaruçnizee ſvojee, druggoo nè napomeennumu, negh gliubau, i ovoo, kako çijnijm, jeſt uzrok, dà ghdij jeſt gliubau, jeſſu i inee krijpoſti. Ju. 21. Jeer *Napun zakona jeſt poglubienje.* Rym. 13.

Vellij Naziänzeno: *Pop prija ſveggaa imaa bijt izçijſtien, i tad açciſtijvat, znaanjem napuuniat, i inee uçcit, upraviat, bijt Juiſtloſt, i oſtaalee proſvijſtlijuat, bijt poſveetien, i oſtaalee poſveetijvat.*

Upit. Akoſſe dakle ù Poppù iſçhjeſſe tolikaa izvarſnoſt, tkoſſe neeçhie ſtraſſit prymat Sveetee Reede?

Odgr. Mnogghi vellikii Sveetij mysleeçh nà tançinu krypoſtiuuh, ſctò iſçhiee ovoo takoo vellikoo Doſtojanſtuo nè ktijddoſſee podnijt nijkad reeditſſe od Poppoouſtua, nè doſtooinij çyneeçhſſe od jednoga takooga poſctenja.

Sveetij Frano budduuçh jos xakan, razmysliajuuçh velliçinu zabavee, ſtavaaſſe zamyslien, ktijaaſſeli prijmit Reed Poppoouſtua, olli nè. Velleſſe kraat prijko dneva priporuuçyuaaſſe Boggu, dà byga nadahnuo ſctò imadiaaſſe odluuçit zà veçchiuu ſlavu gnjeggovu. U naaj veçchjeemu uxganju ſvojih mollitaavaa prikaazaamuſſe jedan Angel s' prij byſctroom goſtarizom ù ruuki punoom pryçijſtoga pytia, i obraatijuſſiſſe k' Sveetomu, ovakoomu reçce: *Pogledaaj, Frano, ikogod boçchie bijt Pop, i dillovat Sakramente, ovakoo çijſt imaa bijt ù ſvojooi duſſi, kakono ovoo piitie.* Sctò zaçuuſſi, nè ſmidde veçh Pop uçinitſſe, sà ſvijm dà bijaaſſe vellikaa

iz-

Digitized by Google

izvarſnoſt gnieggova xijuota.

Sctochju reſh od Antona, od Illariona, od Makaria od Arſenia, tkoji prem dà xyuiaauu nà zemgli, kakono Angeli, nykad ſmiddoſſee poſtuupit nà Poppoouſtuo.

SCTIJVEENJE IV.

Od Dillovaauza, i od poroodaa Reeda.

Upit. TKomu priſtoji podaavat Sakramenat Reeda?

Odgr. Biskupu, kakono naas uczij S. Piſmo, *Sveetij* Otzi, i obiçaaj Zarquee.

Sveetij Petar podadde Reed S. Marku, kadga ſlaaſſe ù Antiokiu zà prijpovydat riję Boxjuu. Baron godiſt. Karſt. 45. iz Nizefor. kgnig. 10. pogl. 15. i S. Atanax. ù Sinops.

Povratia aluuchſie iz Antiokje ù Rym. S. Apollinare ſa' *S.* Petrom, iſtij reedyga zà Biſkupa, i poslaa ù Ravenu prypovydat, i obratiat duſſie. Iſtij pyſſalaz godiſt. 43. paak Metafraſt. nà 29. Lypgnia, i S. Atanax. nà miſt. reççen.

Sueetij Pavaal, i Barnaba byliſu reedienij Biskupi pò poſtavienju ruukuuh. Dill. 13. Sueetij Pavaal glaavom ueçinij Timotea Biskupa Efexa, à Tita od Kandiee. Baron. godiſt. 57.

Upit. Biskupi jeſſuli barx veçchij od Poppoovaa?

Odgr. Dò iſto: jeer Biskupi naslydnijziſu Apoſtolskij. Anakl. piſt. 3. Beda ſuarh pogl. 10. Lukee, S. Jerolim ſvarh Pſal. 44. Da' jeſt too iſtina, Biskupi reedee, blagoslijviajuu, i ſuudee Poppe, dalli tkò reedij, blagoslijviaa, i ſuudij jeſt veçchij od onnogaa, tkoji jeſt reedien, i ſuudien. Ollis ſctò S. Damaxo piſt. 5. Epifan. krijuovirſt. 75. Leone piſt. 88. Aguſt. 53. Jerolim. 85. Grixoſt. govor. ſuarh 3. i 4. Timoteu, i Dionijx. Areopagj: uçcee, da' dilla naaj uzvijſſienijaa, ſctoſſe zovuu *Reednaa* priſtojee ſaamim Biskupima, i ovaalu: Reedit *Stuughe* Zarquenee, poſveetijvat Krizmu, Zarque, Otaare, i potuandijvat karſtienee ee. Uçcij ſu viſſiee S. Dionijxio, da' Iſſukarſt nareedij ù Zarqui jedan Reed, ù tkomuu Biskupi imaduu parvoo miſto, Poppi druggoo, a' inij Zarquenijzi magnij treſchjee. Vid. Saab. Trent. Sid. 23. Uprav. 3. i 7. Tkojaa razlikoſt varſtee uzimaa ſvooj iſtook od razlikoga dilla Boxjee izvarſnoſti, na' tkojuu ſvak dillujee ù zabavi, ù tkojoo jeſt: jedne ſijſteeçh, drugghee proſvijtlijvajuuçh, a' treſchjee izvarsijvajuuçh, sluuçujuuçh, prilikujuuçh Stuorenja Boggu ſvoomu Stuoriteglju, takoo da', kako meju Angelima nijxiſu plemmenitij od druggbijh, takoo i meju *Stuugam* Zarquenijm jeſt, tkoji çinee dilla, olli imaduu zabave viſſiee od oſtaalijh; za' too jeſt, da' *Biskupi* pò Boxjooj oblaaſti viſſijſu od ſaamijh Poppoovaa. *Saab. Trent. miſt.* reçcen. Iſſukarſtjih nareedij kakono Velikee Uçcenijke ſuojee Obijzili, kakono jur ubilixij S. Illario, i oſtaalij ſuarh. Matt. 24. i poſtavijih Duuh *S.* za' upraujat Zarquom Boxjoom. Dill. 10.

Upit. Tkoji uzdarxaſſee, da' Biskupi nijſu veçchij od Poppoovaa, oſſuudijli jih barx S. Zarqua?

Odgr. Prokleela jih jeſt, kakono krijuovijrze: Takiſſu bijli krijuovirzi naſſijh doobaa, tkojee oſſuudij Saabor Trentinskij.

Vpit. Meju Biskupima iſtiim jellitkojaagod razlikoſt?

Odgr. Jeſt: jeerſu mijkij, tkoji imaduu veçchjuu oblaaſt, i vlaadanje viſſiee od oſtaalijh, kakono Aribiskupi, tkoji naſtojee mnogghijm Biskupima: Parvoſtoolmij, tkoji zapovijdajuu Biskupima. i Aribiskupima jednoga kragljeſtua: Patriarke, tkoji vlaadajuu jednijm dijlom Svijta, kakono ù Axij Patriarka Antiokenskij, ù Affriki Alexandrinskij: ù Garzkoo zemgli, i ù jednomu dijlu *Sivernee* ſtraanee Patriarka Zarigradskij, Glavaar od tkojih, kakono i ſvee Zarquee, jeſt Papa Rimskij Namiſtnijk Iſſukarſtoou na' zemgli, i Naslijdnijk od Karſta odreedienij za' upravjat Sueetom Zarquom, kadmuiz-

Digitized by Google

reçce ovee rijſi: *Paaſſi oouze moje.*

Upit. Biskupi imaduuli nè razliko reedit ſvakooga, tkojiſſe prikazujee, nè razgleedajuuch vriidnoſt, olli doſtooinoſt tjzijh?

Odgr. Nè: jeer too S. Pavaal izgovoriuo zabraanij Timoteu ſuoomu Uçenijku, kakono vidiſmo ù paruoomu Sctijuenju ovogaa Poglavja.

Upit. Xellio bij çiut jednu priliku ſuarh ouee ſtuaari.

Odgr. Budduuch doſſao Oppat Amos ù Jerozolijm, poslij kad bij reedien Patriarka, dooidoſsee ſuij Oppati puuſtigniee poklonitmuſse, meju tkojim budduuch i jaa (vellij Pijſſiaavaz] s'mojim Oppatom, poçee ovakoo Patriarka beſſidit: Mollijm vaas, Otzi, ſpominjaaj teme ù uaſſijm mallituam, jeermi napartissee brimme mallo nè podnoſſivoo, ſctò jeſt Biskupskoo Doſtojanſtuo. Toome veoma ſtraffij, jeerſse ovaa zabava priſtojala bij Sveetomu Petru, i Pavlu pomgnit ò duſſiam, a' nè menni nè uoglnomu grijſnijku, tkoji nè znaam kamosse obraatit. I ſctome ueçhjee muccij jeſt dillo, da' imaam Reede zadaavat, i poſueetijuat Sluughe Zarquenee, budduuch ſctijo, da' Papa Leone, tkoji bij Angel ù putti, borauio jeſt za' çetardesset daanaa prijgrebbu *S.* Petra, zakligniajuuch Apoſtola, damu od Bogga iſproſſij oproſtienie grijhaa, i prossaauffi too vrijme, prikaazaamusse S. Petar, i reçee: Mollioſamse za' tè, i oproſtienijſuti ſuij griſſi, ollis poſtavianje ruukuuh. Tooshiesse ſaamo od tebbe iskat, olli dobroo, olli barx zloo buddees çinio.

Upit. Tkojuu ſuarhù imaa imat tkò Reede uzimaa?

Odgr. Imaa hkeepit na' ſtaanje Zarquenoo, za' bogliee sluuxit Bogga, i za' bogliee providit poslu plemmenitomu ſuooga ſpassenja, a' nè uzvelliçaavatsse tratteech Zarquenaa imaanja, raskono xijvuuch, i lagodeech ſuoje tijlo. Takouee Goſpodin zove Naimenijke, tkoji vaddee plod od Poppouſtua, kakono Juda od zabavee Apoſtolſtua, ſctò bij uzrok od gnieggova uijçgnieega raſpa.

Upit. Tkojiſu plodi poglavitij Reeda?

Odgr. Paruij jeſt Millooſt poſveetiujuuchiaa, tkojaasse pridaavaa onnomuu tkoji Reede prijmaa, dasse uçinij urijdan dobro iſpunnit duuxnoſt, ſuoju, i dillouat *S. Sakramente.* 2. Jeſt oblaaſt tkojaa odgovaaraa Prijsu. *Sakramentu* Eukariſtiee, tkojaa oblaaſt oſtalee izuarſnijaa, i çijlouita ù Poppu tkoji ſaam moxe poſueetit: dalli ù oſtaalijm *Slungam* Magnijh Reedijh jeſt veçhjaa, olli magniaa nà mirru kakosse priblijzajuu ueçhjee, olli magniee k' *Sakramentu* Otaara; i ouaasse oblaaſt zoue zadarxanje, olliti *peccat Duhounij*, tkojim jeersse taa upeçcatijuaa ù duſſiu, tkò prijmaa Reede, jeſt razlikij od inijh Virnijkaa, zadarxeechsse osſobbito ò sluuxbi Otaara, i *S.* Poſueetiliſtia.

P O G L. X.

Od Sakramenta Xennidbee.

SCTIJVEENJE I.

Sctò jeſt ovij Sakramenat?

Vpit. SCtò jeſt ſeedmij *Sakramenat* Nouooga Zakona, too jeſt Xennidba?

Odgr. Jeſt jedan *Sakramenat*, pò tkomuu çouik, i xenna zakonitoſu sluuçenij na' uzmnoxanje Virnijkaa, i zà skuppa nè razluuçenoo xijvit.

Vpit. Tkò ſuidoçij, da' Xenidba jeſt *Sakramenat*?

Odgr. Sueetij Pauaal, tkoji takoojee proziuglice, gouoreech: *Sakramenat ovij vellikij jeſt, à jaa vellijm ù karſtu, i Zarqui.* Efex. 5. Issukarſt Goſpodin nas nareedij ouij *Sakramenat*, jeer jeſt jedan biligh Milloſti, ſctoſse pridaauaa onnizijm, tkojiſse ù xennidbu sluuçujuu: jeer ollis togaa zlamenujee sluuçenje, ſctò karſt çinij s' ſuojoom Zarquom poraad podobnoſti naraui, zlamenujee i rukovanie çouika s' xennom, i za' too ſctijeemo ù Ju. 2. da' Issukarſt po-

Digitized by Google

poſueetij pijr, i uznesſega na' bijtje Sakramenta, daſse bij zaruçnijku, i zaruçnizi podaala millooſt, po' tkoiooisse zaminito budduu gliubit, uzdarxat Virru, xijuit ù skladu i uzduighnut ù ſuectomu ſtraahu Boxieemu ſuooj porod. Za' too onnoo praauoo, i ſiſtoo odgouaaranje gliubaui, ſétò' meju ſobboom lmaduu muux, il xenna, nij jee druggoo, negh jedna prilika ovee gliubavi, ſétò karſt noſſij ſvojooj Zarqui. Sdruuxienje vidivoo çovika, i xennee, ſétoſſe cinij ugouorom riſçijh, i oſtaalijh Zakonoduorbaa izvanskijh, jeſt Sakramenat, i skuppa jedan bilìgh od sluuçienja nè vidivooga, i nè zaveezaujivoga zaruuçenijh, tkojiſſe utemegliujee pò milloſti iznutra ulivenooj, dà takoo uſnaaxaanaa gliubau narauskaa, uçinij ſtauunij, i naprijdnij sklad zaruçnickij, i dà buddee prilika sluuçienja Riſci s' naravju gliudskom.

Upit. Zà ſétò vellijs ù iſtomaçijvanju Xennidbee, *Zakonitoo sluuçenje*? Tkojeelisse ſtuaari iſchiuu, dà takoo sluuçienje buddee zakonitoo?

Odgr. Trij ſtuaari iſchjee Saabor Trentinskij Sid 24. Nareedb. od Uprau. Xennidb. Paruo, dà meju çegljaadju, ſétosse hoçchjee zaruuçit, nè buddee nijedna zaveza Rodſtua, olli duhounaa, olli narauskaa. 2. Dasse zaruuçenje uçinij prijd Kuratom, olliti Parokom, i prijd duama barem Svidozzima. 3. Dà priſtanuntje zamynitoo obbajuuh ſtraanaa buddee slobbodnoo. Dà kad nij jee jednoga od ovyzijh trijuuh ugovooraa, zaruuçenje dobroo nij jee, nij Sakramenat.

Vpit. Sétò ſmeetaa Xennidbù?

Odgr. Duij ſtuaari. Nijkee ſmeetaajuu jee, à drugghee raſtaviajuu, i oveoſſe zovuu Raſtaviajuuçhjee.

Upit. Tkoliko jeſt priprikaa raſtaviajuuchijh?

Odgr. Sedamnajeſt, ſétoſſe ù slydeçhijm ryçma uzdarxee, too jeſt: *Priçara: Varſta: Zavit: Rodſtuo: Dilloopaakoo: Razlikoſt zakona: Silla: Reed: Zauexa: Poſtlenje: Dobba: Rodſtuo pò tankooj karui: Skrovitoo, i pò naredbi nè uçinjenoo. Nè moggùuchſtuo: Umaknuutie uenskee glaauee, i dà ny jee povraatienaa ſtraani slobbodnooj. Ouaaſuaa zaabraniujuu, daſſe Xennidba nè uçinij i uçinienuu razmetiuu.*

Upit. Tkojaaſu kolina Rodſtua, ſétò zabraniujuu, i çinee, dà nè buddee dobraa Xennidba?

Odgr. Duaa: Duhounoo, i Narauskoo.

Vpit. Tkojee jeſt Rodſtuo duhounoo?

Odgr. Tkojee izhodij od Karſtienja, i Krizmee. Glos. ù pogl. ſvarh karſtien. razlikov. 4.

Upit. Tkojee Kolino Rodſtua jeſt, izhodeeçhjee od Karſtienja ſétò ſmeetaa, zabraniujee, i skuppa raſtaviaa Xennidbu?

Odgr. Duoſtrukoo. Parvoo jeſt meju onnyzym, tkoji Karſtij, i karſtienym, i meju Otzem, i Maaikom karſtienoga. Druggoo jeſt meju kuumom, i kuumizom karſtienoga, i meju Otzem, i Maaikom karſtienoga.

Upit. Tkojee Kolino Rodſtua jeſt, izhodeeçhjee od Sakramenta Krizmee, ſétò takoojer ſmeetaa, zabraniujee, i raſtaviaa Xennidbu?

Odgr. Parvoo Kolino jeſt meju krizmaauzem, i krizmaanym, i Otzem, i Maaikom krizmanoga. Druggoo, meju kuumom, i krizmaanym, i meju Otzem, i Maaikom krizmanoga.

Upit. Nauçime, tkoliko jeſt kolynaa Rodſtua narauskoga, ſétò zabraniuuu, i raſtaviajuu Xennidbu?

Odgr. Vellym opeeta, daſſe ovoo Rodſtuo razdyliujee nà duoje, too jeſt, pò debellooj, i pò tankooj Karvi. Pò debellooj, ſétò dohodij pò zakonitooj Karvi, zabraniujee, i çinij dà nij jee dobraa Xennidba dò çetuartoga kolina ukloppito, takoo daſſe zakonito nè moxe uçinit Xennidba ù çetuartomu Kolinu brez dopuuſtianja. Od rodſt. Nareedb. Trent. Sid. 24. pogl. 4.

U' ſtaaroo dobba ſedam bijaaſſe Koly-

lynaa zabraanienyh, dalli jih Saabor Lateranenskij ſtirraa ù ſettiri pod Innozenziom III. Beſſidioſam od Rodſtua cebellee karvi zakonitooga, jeer tkojee nè zakonitoo jeſt, nè çinij dobruu Xennidbu, negh dò druggooga Kolina odkloppito.

Rodſtuo pò tankoojkarvi nij jee druggoo, negh nykoo Rodſtuo, ſcto çovik çinij s' Rodbinoom xennee, tkojuu putteno poznadde, i zamynito xenna s' Rodbinoom çovika. Ovoo braanij dò çetuartoga Kolina tolikoo tkolikoo Rodſtuo pò debellooj Karvi, ako izhodij pò zakonitooi xennidbi: ako paak izhodij pò bluudnomu ſagrijſſenju, zabraniujee ſaamo dò druggooga kolina ukloppito. Oudijſſe pomgnit imaa, dà tlogod ſmiono çijnij oxennitſſe ù ovizijm Kolinima zabraanienijm brez dopuuſtianja, gryſſij ſmarno, i uppaddaa ù prokleſtuo Zarquenoo. Pogl. 5. *Nè imaa.* Sabb. Trent. Sid. 24. pogl. 5.

Jeſſu joſcteer i inee priprike, ſctoſſe zovuu zabraniujuuchiee, tkojeeſſe ſuprotyvee Xennidbi, ſctoſſe çinit imaa, dalli jee nè raſtaviajuu, kad jeſt jur uçinienaa, too jeſt: *Vrymena zabraanienaa od Zarquee, Opaçina, Parſtenovanje, olli Daari, i Zavit.*

Parveeſſe priprike, too jeſt, raſtaviajuuchiee, ſuprotyuee uprauno biitju Xennidbee; à oſtaalee, too jeſt, ſmeetajuuçhjee, ſaamo veſſeelju blaaghdanomu i ureeſſiu zgodnomu.

Vpit. Sctoſſe druggoo iſchiee, dà Xennidba buddee zakonitaa?

Odgr. Lyze, i naſtojanje Paroka, i barem duajuuh Svidookaa.

Upit. Sctoſſe treçchjee iſchiee, dà Xennidba dobraa buddee?

Odgr. Priſtanuutje obbijuuh ſtraanaa *od ſadaſnoga*, ſctò uçinit imaduu ryçma, olli bilizim jednako: çynim povogino, à nè ſilloom, izgovorivo, i otuorito pryd Parokom, i duama Svidozima.

Upit. Sctochjes zegh zà biligghe jednako çyniene?

Odgr. Dà zà iſtomaçit priſtanuutje ù Xeennidbi *od ſadaſnoga*, zà doſtiſu nè ſaamo riçi, tkoliko bilizi za tooſſe çeſto zgaadjaa, dà Divoojke poraad ſvoga narauskoga ſraama ſvarh ovee ſtuari, vecchjee bilizima, negh ryçjuu od govaarajuu.

Upit. Poraad tkooga uzroka obbe ſtraane imaduu podat priſtanuutje Xennidbi *od ſadaſnoga?*

Odgr. Zà razlikovat parvu Xennidbu parſtenovanja, ſcto' jeſt jedno obetaanje od doſſaſtoga pytania.

Upit. Poraad çeſſaa hocchjes, daſſe priſtanuutje podaa povogino, à nè uſſilno?

Odgr. Jeer inaako Xennidba nè by dobraa byla: nà prilikù, ako' by priſtanuutje ſilloom, i pogardno iſteegh, nuutoo było, jednym ſtraahom, tkojì paddaa ù çegliaade ſtanovitoo. Navarù ruk. ſpogl. 22. brooi 50. i oſtaalij ſvuud.

Vpit. Zarqua pogardiujeeli barz onnee, tkoji kakogod ſinee ſillu Xennidbi?

Odgr. Do' iſto. I beſſidij izgovorivo oudij nyxjee Saabor Trentinskij.

Pogl. VI. Saabora Trentinskoga. Sid. 24.

Offuudiujee S. Saabor neju umaknyzkom, i umaknuutom, doklee taa ù oblaaſti umaknijka buddee pribijvat, dà nijednaa nè mone oſtat Xennidba. Ako paak umaknuutaa od umaknijka razluuçena, i ù miſto ſlobbadnoo poſtavienaa gniegga zà muuna imat buddee priſtala gnjuu nek umaknijk, zà uenna nek ima; niiſcta magniee umaknijk taa, i ſvij gniemu ſvit, pomooch, i ugaadianje podaavaniuuchij, Nekſu istim zakonom prakleetij, i ù vijke pogarduij, i ſvijuuh Doſtojanſtuaa nè vridnij, i ako bij Zarquenijzi bijli, s'gnjiova Reeda nekſpaddu. I dà daruuan buddee joſcteer umaknijk xenni umaknuutoo, olli gnjuu rukujee, olli nè rukujee, priſtoino pò voglì Suudza podarjooi parchiju.

Pa-

Digitized by Google

Poglavje IX. istoega Saabora.

Takoo mallo nè svejer vrijmenitsijh Gospodaaraa, i Sundaa pèmeeti oczi zemagliskee gliubavi, i nelie zaslijpiujuu, da' gliude, i xenne pod svojim vlaadaniem szojeeshiee, navlastito bogatee, olli uszaanie vellikee baschtinee imaduughiee, prijzgniam, i pedipszim prighnuus' tijmaa Xennidbu na' sramotu uczinit, zkojuu bij Gospodaari, olli Sundi gnijma budduu ubilixiti. Za' too budduugh stuaar prij opaakua, Xennidbee slobbodu osquarnit, i dasse od tijzijh uvrijdienja poradiajuu, od zkojihsse zakeni izgijkaauu: zapovijdaa Saabor suijma, zkojeemugod varstee dostojanstua, i bijtia nahodeesse pod pedips prokleestua, u zkoji udijglie nek uppadaau, da' pè nijedan naaczin uprauno, olli nè uprauno podlennee svoja, olli zkoczemugod inee szilluiuu, da' Xennidbu slobbodno nè czinee.

Upit. Cznysli, dasse iszhiee, ollis pristanuutia obbajuuh straanaa pristanuutje Roditeegliaa, dà Xennidba dobraa buddee?

Odgr. Budduugh, dà pijtanje jest od vellikee texinee, podatchiu Odgovoor tryma Sklaapanjima.

Sklaapaanje I.

Synovi, i kczhjeri duuxnijsu prijmit svit od Roditeegliaa kadgodsse hoczhjee rukovat, i teesko grijsstiee, akosse rukujuu nà gnijovu sramotu, nè imaduugh ijednoga praavoga uzroka, sztojih moxe ogovorit. Ovakoo czhiuutee svij Nauczitegli. Razlogsse vaddij od zapovijdi sztojim Boogh zadadde, dà sztujuu Roditeglje, tkoji mucno podnossee i po' razlogu, dà gnijova dizza kraatee, i uzmiczuujim posztenje, sztojimsse pristoji, kad brez gnijova svitta prohodee nà Xennidbu. Vid. 33. pitta 1. 2. Pogl. posztujeesse. Szto' jest bijlo izvad. dienoo od S. Ambroxia Kgnig. 1. od Abrama pogl. poslijd.

Sklaapaanje II.

Prem da nè pristojij, dasè dizza xennee, olli udaavajuu brez svitta svojih Roditeegliaa, sà svijm tijm Xennidba nè ostajee bijvat dobraa. Ovoo druggoo Sklaapaanje jest istinito pò chjuutienju svijuuh Bogoslovaazaa, i pò izgovorivoomu, i slijdeechjemu istomaczenju Sv. Zarquee: *Onnee Sv. Saabor prokleestuom ossuudjujee, zkoji laxno svidoczee, da Xennidbe Sijnoovaa obijtili, uczinienee brez pristanuutja Roditeegljaa nijsu dobree, i da Roditegli dobree, i nè dobree moggu uczinit.* I ovoo jest razlogh xijvij, tkojisè prinosstij, u Xennidbisè nijednaa stvaar bijtno iszhjee, negh pristanuutje obbajuu onnijzijh, tkojisè rukovaavajuu slobbodnò, i nè zabraanienoo prijd Parokom, i dvama Svidozima i praavom mijslju ruukovatse, tkojee stvaari nahodeesè ù Xennidbi uczinienooj brez pristanuutja Roditeegljaa.

Sklaapaanjè III.

Kczhjeer, tkojaasse jest rukovala prijd zarqvom brez znaanja, ì nastojanja Otczeva, nè moxejee oon odvarch od basctinee. Razlogh jest, dasse pò ovomuu naaczinu zdvighla bij slobboda sctò jest potribbitaa ù ugovorù Xennidbee. Ostienszk. Palermitan. i ostaalij.

SCTIJVEENJE II.

Tkojeesu svarhè poglavitee Xennidbee.

Upit. STochje rech, da ù istomaczenjù Xennidbee nadostavjaas: *za uzmnoxanje Virzijkaa, i za skuppa nè razluuczeno xijvit?*

Odgr. Oveesu dvi' svarhe poglavitee Sakramenta Xennidbee.

Vpit. Czemuusu darxaanij oxiennienij s'opaazom pram naravnoj svarhi?

Odgr. Povratjat jedan druggooj zamijsto duuxnost Xennidbee.

Upit. Jelli jedna duuxnost vlastitaa svarh togaa?

Odgr. Jest: dalli josczteer jest duuxnost pravdè: *Xenni nek muux duugh povraatij, a xenna muuxè.* 1. kor. 7.

Upit. Jelli dakle grijh kraatit duuxnost xennidbee jednooj straani?

Odgr. Jest i smartnij, kadse zbiglja pijtaa, i nij jee nijednoga ogovora zakonitoga nè pristat pijtanju.

Vpit.

Digitized by Google

Vpit. Kad jeſt mnoxtvo poroda, mogguulise zaruuçenij raſtat loxnizom?

Odgr. Mogguu, iſtom da obbe ſtraanè tomuu priſtadduu: imaako, akose jedna ſtraanu prijko voglje drugghee raſtaddee, ſmartno grijſij, i jeſt uzrok od velle grijhaa, sçtose uçinit mogguu poraad nè uzdarxanja muuka, olli Xennee, i taa duuxnoſt jeſt Zamijnitaa, i izhodij od iſtooga ugovora Xennidbee.

Vpit. Naslaadienje puttenoo, tkojee jeſt sluuçenoo s'garlienjem Xennidbee, jelli dopuuſtienoo, i brez grijha?

Odgr. Jeſt: dalli kad meju ruukovaanija jeſt ſvoja ſvarha posctenaa.

Upit. Tkojeeſu ſvarhe posctenee?

Odgr. Parvaa jeſt zà poradjanje poroda. Druggaa, za povratjat druggooj ſtraani duuxnoſt Xennidbee. Trecchjaa, za lijkariù od ne uzdarxanja tolikoo ù jednooj, tkoliko ù druggooj ſtraani.

Upit. Grijsjelii barx, tkojise sluuxee od Xennidbee za ſaamoo naslaadienje?

Odgr. Grijsjee proſtno. Vid. S. Aguſt. od dobr. Xennidb. pogl. 6. 7. kgnig. od Xennidb. i poxellijn. pogl. 4., S Tom. ſvarh 4. razlik. 31. pijtan. 2. çlaan. 2. Rikard. i oſtaalij.

Upit. Jelli ſvakda dopuuſtienoo dillo Xennidbee, na tkojiſegod naaçin çinij?

Odgr. Nè: jeerſe kadgod dillujee na'takee naaçine, da ne moxe slijdijt porod dalli proſſuutje &c. Vidi sçto S. Pavaal od ouakouijh ſtuaarijh pijſcjee Rijm. 1.

Vpit. Celoui, pippaanja, garlienja meju ruukovaanijm jeſuli barx dopuuſtienij, i brez grijha?

Odgr. Akose çinee, kakono za' pripravu za dillo Xennidbee, tolikooſu dopuuſtienij tkoliko ittoo dillo poglavitoo: dalli ollis tee zgodee duuxnijſmo podnoſſitse vellikoom pomgnjom, za varovatse od tkojeegod uecchjee poghibijli, olli naaj magnjee od onnee grijha proſtnoga, sçto bijt moxe.

Upit. Jelli dopuuſtienoo naſtojat ſuee vrijme nà Xennidbu?

Odgr. Sveetij Pavaal nagovaaraa, daſſe razluuçij zà tkojeegod vrijme, zà naſtojat nà S. Mollituu, Kakono çiniaauu Karſtiani parvaſnee Zarquee. 1. Kor. 7. Tertull. k' Xenni, Cipr. od ſvijh Zarquen. Cirill. katek. 4. S. Aguſt. kgnig. 2. od dobr. Xennidb. pogl. 10. Garguur Turon. kgnig. od slav. Iſpovijd. pogl. 32.

Sveetaaſſe Eduige po' ſvee vrijme Porodienja, Adventa, olliti Prissaſtia po ſvù korizmu, ù Quatre, i ùxexijne bij razluuçila od Muuxa.

Jaa too nè vellijm zà ſmuutit duſſie zaruuçenijh, nij zà velle ſtiſnut gnijovà Xennidbu, dalli ſaamo zà prinijt çhiuutienja Sveetijh Otaazaa, obiçaai ſtaarijh karſtiaanaa, i rijçi Apoſtola: *Ovoo zà too vellijm bratio: vrijme kratkoo jeſt, oſtaalvo jeſt, da' tkoji imaduu xenne, kakono ne imaduughij budduu.*

Upit. Tkojaa jeſt druggaa ſvarha poglavitaa Xennidbee?

Odgr. Jurſam izrekao, dà jeſt xijvienje, tkojeesse çinij nè razdijlivoo meju Muuxem, i Xennom.

Upit. Poraadiçtà imaduu ruukovaanij xijvit nè razdijlivo meju ſobboom?

Odgr. Parvo: jeer Boogh iſtijh takoojih zaveezaa, dà nè ktijdde nij jednomu oblaaſt podat razdrijſſitsse. Druggoo: jeer Xennidba jeſt jedan biligh izvanskij sluuçenja karſtova sà Sveetoom Zarquom, sçtoſse neeçhje raſtavit ù vijke.

Upit. Kad poraad uzroka prigliubodijnſtua Zarqua dopuuſtjaa, olli poraad druggosga razluuçenje, mogguuli razluuçenij doſtoojno opeeta indij ruukovatisse?

Odgr. Nè budduuçh rekao oudij od zgoor, dà Boogh itkomuu nè dopuuſtij raſtavit ſvezu Xenidbee, tkojuu oon nareedij; i ù Evangeliu bijſctro beſſidij i *Tkogod buddee zapuuſtiat xennu ſvoju, i drugguu buddee doveſt, prigliubodijnſiuo çinij ſvarh tee. I ako xen-*

na

na buddee zapuuſtjat çovika ſvooga, i zà druggoga ſe udaat, bluudij: Matt. 5. Mark. 10. Luk. 16. A indij po' vuſtijm Apoſtola: *Onnyzijm, tkojiſu Xennidbom sluuçenij, zapovydaam nè jaa, dallis Goſpodin, daſſe uenna od çovika nè odylij: dalli akoſſe bij odylila, dà ſtoli nè udaanaa, olli daſſe s'ſvojim çovikom pomyrij*. 4. Kor. 7.

Upit. Kakoçhiesse moçh skuppa xijvit ù praavomu skladdu, i gljubavi Xennidbee?

Odgr. Ako xenna buddee noſſit çjaaſt, i poſćtenje Muuxu kakono ſvoomù goſpodaaru, i glavaaru: i akosse muux buddee poſćteno podnoſſit s' ſvojoom Xennoom, kakono s' ſvojim druugom. Vid. S. Igaaz. piſt. Antiok. Imaduusse zamijnito uſtarpieno podnoſſit, i uſtarpit s' Krijpoſtiu nevoglie, i namijre, ſćtosse ù tomuu ſtaanju prikazijvajuu; ollis ſćtà prij iſtinitoo jeſt, dà jim iſtij Sakramenat podaavaa ſnaagu, i krijpoſt zà uzdarxatſse ù ſeſtitoſti jednoga ſveetoga ſadruuxenja: budduuçh prijlijpij porodi iſtooga *Sakramenta* zamijnitaa gljubaù, i virra, ſćto' jedan druggoomu uzdarxee ruukovaanij, naſtojeeçh, kakonoſù duuxnij, odgoit ù ſveetomu ſtraahu Boxjeemu ſvooj Porod.

Upit. Dalli kako jeſt too, dà mallo nè ù ſuakooj xennidbi nè videesse onnij lijpij porodi ſueetee milloſti, dalli bogliee ſmuutgnje, i plakaujivaa nè ſriçhſtua?

Odgr. Kakono çijnijm, razlogh jeſt, dà mnogghij, i mnogghij obgarliajuuçh too ſtaanje, nè imaduu odlukee ny pripravee, tkojaaſse iſçhiee: i naaj parvoçhju reçh, daſse uellikij dijl xennij, i udaavaa s' ſuarhom zà raskono xijuit i naslaaditſse ù putti: tkojaa ſuarha ù iſtino jeſt po' ſuè oſsundjiuaa, i opaakaa. 2. Nè ſpriprauiajuusse k' *Sakramentù*, kakonoſù darxaij, zadarxeeçhsse o' raskoſſiam izuanskijm odijçhjee, i. ſtolla, mallo, olli niſſćta miſsleeçh ſuarh pripraavaa duhounijh duſſiee. 3. Jeſt onnijzljh, tkoji prija Sueetee Xennidbee pogardu Boggu çinees' ſuojim bluudima, i na' miſto za' naſtojat doteçh gnieggouù ſueetuù Milloſt, potiçcuuga s' ſvojim gryſſima. 4. Prem dà mnogghij bytçhjee uçinili ſuoju duuxnoſt, kadſſe rukovaſſee, ſà ſvym tym nijſuſſe paak uzdarxali ù ſvojooi dobrooj odluki, iſpuuniajuuçh ſvoja brezrednaa çhiuutienja, i priſtavajuuch nà raſpuſtnaa, i xyvijnskaa poxellynja.

SCTIJVEENJE III.

Od pripraavaa nà Xennidbu.

Upit. KAkoſſe Virnyzi imaduu pripravit nà Sakramenat Xennidbee, dà paak poſćteno, i ſveeto mogguu xyuit ù tomuu ſtaanjù?

Odgr. Duijsù varſtee pripraavaa: jednaſſe zove *daljaa*, à druggaa *blyziaa*.

Upit. Sćtò razumys zà pripravù daljuu?

Odgr. Obçhienje Mladeexi, tkojiſſe myslee ruukovat.

Upit. Tkoji naaçin darxat ovij imaduu, tkoji myslee ò tomuu?

Odgr. Imaduu pomgnit, obnooçh nè skiltatſſe, bixeeçh mraak, kakono tkoji jeſt muuklij nuditegl nà bluud, çuuvatſſe nè izuſtijvat rijçi nè poſćtenee, i çijnit dà Boogh prijd gnilma jeſt, tkoji sluſſaa gnijove razgovore, i da' od gniegga izhodij çeſtitaa Xennidba: *Kuuçhieſſe, i bogaſtua podaavajuu od Rodiseegljaa, à od Bogga vlaſtito uenna razboritaa*. Reçcen. *Soçh.* Spam. 19. Veoma imaduu ſćtovat ſvoje Roditeglie, i imat vellikij opaaz beſſidom nè obetatſſe za' Xennidbu, jeer takoo xaduxujuuchſſe, gryſſiee paak ſmartno, kad poklee jednooj obetaſſee, rukujuu drugguu. Oſſobbitoo bogogliubſtuo nek noſſee Sveetomu Jozipu Zaruçnijku prijbl. Divizee, da' pò gnjeggovù umolliſtiu imat budduu milloſt zà imat pryçeſtituu Xennidbu.

Kçhieri paak, olli Divoojke, za' dobro pripravitſſe na' S. Xennidbu, nek ſtojee ſvejer pod okkom Maaikee, ſramexjivee ù beſſidi, i govorenju, na' iſ-

Digitized by Google

povſid çeeſtee, i S. Priçeeſtienje, bogogliubnee B. Divizee, nek razborno, i krijpoſtno skrijuajuu ſvoja prighnuutja, i nek nè vitree ſimo tamo pogleedom ſvojim, nijt lakko zadajuu ſvoju rijç, nijt daſſe od veçh slobbodnee pruuxajuu ù rijçi, i dilla, i dalle uklonee od ſuakooga obçhienja, ghdij bi/m na poghibijli bijlo poſtçenje.

Upit. Tkojeeſu pripraue blijzjee za' Xennidbu?

Odgr. Obilixja, olliti Parſteen.

Upit. Sçtosù Obilixja?

Odgr. Jeſt obijtanie, tkojeeſſe çinij zamijnito meju çovikom, i xennom za skuppa rukouatſſe.

Upit. Za ſçtò ſluuxee Obilixja?

Odgr. Za' pripraue, ſçtò ſprijdhodee Xennidbu, nareedienee od S. Zarquee ouoom ſuarhom, da' tkosse hoçchie rukouat, buddee imat urijme za' promijslit na ſtaanje, tkojee prijmaa, i za' iziskouat dobro, tkojeg chjudi, xſſuienja, i uarſtee jeſt ſtraana, i jos za' izaznat jelli tkojaaged priprika, i napokoon za' çinit mnoggaa oſtaalaa dilla Karſtianskaa, za' upuutitsse ſveeto uçinit taa Sakramenat.

Vpit. Jelli faaliuoo podat obilixje oççito prijd Rodbinom, i Priateglma, çinijuſſi prija uçinit napouidania, nareçdienaa od Zarquee?

Odgr. Jeſt, i ouoo jeſt praauij naaçin za' poſtçeno rukouatsse. Trent, Sid. 24 pogl. 5.

Vpit. Obilixja donosseeli duuxnoſt?

Odgr. Donossee, i pod ſmartnij grijh, prem da' bij podaanaa bijla skrouito brez ſuidoçanſtua, i ſaamo meju ſtranam. Da' akò bij paak bijla potuardienaa zakleetuom, tò texjichie bijt grijh, kadgodſſe nè bij iſpunnila. Vid. zgoor. dill. 3. pogl. 3. Sctijuen. poslijd.

Upit. Ako tkò, poslij kad podadde obilixie Marti, a' paak rukujee Peerku hoçchieli dobraa bijt taa Xennidba?

Odgr. Nè: jeer jeſt priprika raſtavijajuu hjaa, ſtosse zoue *priprika praudee occitooga poſtçenja.*

Upit. A da' Marta umree, olli da' puſtjaa ſuojù oblaaſt, ſçtò dotekla pò obilixju bijaaſſe?

Odgr. Too mallo maarij: Oſtajee nijſçta magniee pripsika izhodeeçhiaa od obilixja, ſçtò ſam Papa moxe, dopuuſtit. Alli ouaa priprika nè prolazi parvoo Kolino, takoo dasse Mladoxenja nè moxe oxennit s' paruom brattuçedom Martee. Vid. Saab. Trent. Sid. 24. pogl. 3. od Uprau. Xennid.

Vpit. Jelli tkojaagod zgodda, dasse raſtauajuu obilixja?

Odgr. I mnogghee. Paruo: Akò jedna ſtraana uujdee ù Reed. 2. Ako obbe ſtraane skladno razuarguu meju ſobboom ugouorenaa, i obetaanaa, prem da' pod zakleetuu. 3. Akosse jedna ſtraana rukujee indij *od ſadaſnoga*: tad druggaa ſtraana slobbodnaa oſtajee. 4. Ako uçinij zauit çijſtoçhiee budduuçh ſuakdà dohraanienoo jedno ſtaanje xyvota izuarſnijeega. 5. Razvezujuuſſe, i raſtaviajuu obilixia ſvakda, kad priſpyvaa ovakoo Rodſtuo: nà priliku. Akosse by Mladoxenja putteno ſaſtao s' Seſtrom ſvojee Zaruſnijee, tad Zaruçnija byla bymu Rodiza ù parvoo Kolino. 6. Kad by priſpila tkojaagod opaçina bludnoſti, odkleesse by porodila ſquarna nè poſtçenja. 7. Ako by jedna ſtraana nà dalekko otijsla, nè budduuçh oznanienaa druggaa, pogl: od onnyz. od obilix. Kovar. 1. pogl. 5. broj. 7. Scoto 8. Napokoon ù mnogghijm inijm zgoddam, kakono poraad gubbee, i ovakovijm, nè milloſti, uboxtua, nè skladda meju ukuçhnym ec. moxeſſe uſtuupit od obilixja, nè ſaamo kad priſpyvajuu poslij ugovora, dalli i kadſu bijla, i nijſuſſe znalla. Scoto nà iſt. miſt.

Upit. Poslij Obilixja ſtoſſe imaa çinit?

Odgr. Jſtij daan ruukovanja slussat missu, i prijmit Sveetij blagoslou od Reedounijka.

Upit. Tkojim izgleedom uglaavio bij Mla-

Digitized by Google

Mladoxenju, i Neviſtu, dasse ſveeto sluuxe od Xennidbee?

Odgr. Prikaazao bij jim, ſctosse ſctijee od Mladoga Tobiee, tkoji oxennijuſſisse s' Sarom, velliaasse: *Goſpodine ty znaas, dà ne poraad bluudnoſti uzimaam Seſtru moju nà nennu, dalli poraad ſaamee gljubavi Oſtadka, ù tkoomuſſe blagoslovij imme tuoje ù vyke vykaa.* Tob. 8. Velly Zaruçniza: *Goſpodine ty znaas, da' nykad poxellih çovika, i çyſtuu uçuvah daſſiu moju od ſuakooga poxellynja ee. A çovika sa' ſtraahom tuojim, nè s'bluudnoſtiu mojoom priſtaddoh uzeet.* Tob. 3. I ù iſtinu tuu Xennidbu Boogh blagoslovij, jeer ſtaa ſveetaa druxba zà trij dneva ſtaa nà mollitui, prija neghsse putteno sluuçiſsee. Pò tkoomu ſveetomu izgleedu çynijm, prigodu priſſattij uſtanovitit ovuu Naredbu Papa Evariſto: *Za' duaa olli try dneva na' mollitvu nek naſtojee Zaruçnyxi, i çijſtochju da' çuvaju, daſſe dobar porod poredij, i Goſpodinu nek ù dillima ſvojim odraaxajuu.*

Upit. Tkò ikad obsluuxij takovuu naredbu?

Odgr. Sveety Ludovijko Kraagl Franzee, tkoji budduuçh ruukovao Margaritu kçhjeer Berengaria kneeza Provenzee, uzdarxaasse od puttenoga obchienja zà trij dneva, ù tkojaa vellikijm uxganiem naſtojaa mollit Bogga, i çinit oſtaalaa dilla duhounaa.

Vpit. Cynijsli, dà ſaalivoo jeſt çinit raskoſnee goſtbe kadsse pyrujee?

Odgr. Nè: jeersse naaj parvo çinee tratbe prykorednee, i nè Koriſtnee. 2. Od tijzijhsse poradiajuu mnogga uvrijdienja, i raſparſſianja. 3. Uzroksù prij gardnijh, i nè poſctenijh opaçijnaa, tkojeesse çinee ù proxdarloſti, i pijanſtuù, ollis rijçijh ghniuuſnijh, i nè poſctenijh, ſctosse tad çujuu ec. Zà too velle kraat Boogh kaaraa ruukovaanee razlikilm nevogliam, ſctojim olli poſp.no, olli kaſno pripijvajuu. Vid. S. Ju. Grixoſt. govor. 37. ſvarh Izhod. i govor. 12. ſvarh piſt. Koloss.

SCTIJVEENJE IV.

Od Dobaraa Xennidbee.

Upit. TKojaaſù dobra Xennidbee?

Odgr. Trij: Porod, Virra, i Sakramenat.

Upit. Sctoçhie reçh dobro Poroda?

Odgr. Poradianje, i uzduighnuutie dizzee.

Upit. Jelli too jedno dobroo vellikoo?

Odgr. Jeſt. Tolikoo Sveetij Pausal çynijga, dà uellij daſse xenna ſahraanit imaa poraad poroda, i uzduighnuutja, i nauçenja iſtooga jeer uzduighnuutje jeſt jedno doſpivenoo poradianje, i uçinienje dizzee, Vid. S. Grixoſt. ù iſpijs.

Upit. Hoçchielisse ſahraanit, tkò ù Xennidbi sà ſvijm nijednuu mijſal imaa nà porod, dalliga ſmeeſt naſtoji?

Odgr. Neeçhje, budduuçh ù ſtaanju ossuudienia, jeersse ſramotno sluuxij od Xennidbee. Vid. ù S. Pijſmù pokaaranje, ſctò Boogh poslaa ſuarh Omaaa Sijna Patriarkee Judee. Izhod. 38.

Upit. Jelli iſtina, dà kadgod mnoxtuo Dizzee sluuxij zà vellikuu mukku?

Odgr. Tuu mukku nè mogguu imat dobrij gliudi, tkoji uzduixuu dizzù ſvojù ù ſtraahù Boxjeemù. 2. Nekſse razluuçee obchienijm dogovorom, i priſtanuutiem, i nek mejù too naſtojee nà uzdarxanie, nà mollitvù, i nà dilla ſueetaa, i bogugliubnaa.

Upit. Iſpunnisseeli çijlovito duuxnoſt ſuojù onnij Roditegli, poslij kad providissee ſuòjooj dizzi, od ſctojim jeſt zà tijlo od potribee?

Odgr. Nè: jeer vecçhiaa duuxnoſt, ſctò imaduu jeſt uzduighnutjih karſtianskij, i uputivatjih pò puutù ſpaſsenia: *Synovi jeſſuli tebbi? Nauçijih od dytijnſtua gnijova. Kçhieri jeſſuli tebbi? Cuuvaaj tiilo tyzijh.* Zarkoſtijuſt. lss. Sirak. 7.

Upit. Imaduuli naprijdak onnij Roditegli, tkoji tja od malaknijh daanaa zapuuſtajuu uçcit, i poſtavit nà dobrij puut ſvooj porod?

Odgr. Nijkaako. Vid. 1. Kraagl. 3. 4.

Digitized by Google

Vpit. Sétò razumijs zà druggoo dobroo Xennidbee, too jeſt, zà Virrù?

Odgr. Nè druggoo, negh onnuu zamijnituu virnoſt, odkleesse darxij nè oſquarnien ogovoor Xennidbee, i jednà ſtraana povratjaa zamijnito druggooj duuxnoſt: takoo dà obbe ſtraane uzdarxee ſvoje tijlo, dà nè sluuxij zà naslaadienje inoſtranoo. Too iſtoo zlamenujee parſteen, tkoji jeſt kakono zalogh ugovora, ſétò obba çinee ovijzijm rijçma: Jaa J. uzimaamte zà mojù xennù: i Jaa uzimaamte zà mooga Muuxa, pò tkomuu ugovorù darijvaa jedan druggoomù oblaaſt ſuooga tijla: i too uzrok jeſt, ſétò S. Pauaal prozijuaa duuxnoſt gouorceçh: *Xenni çovik duuxnoſt nek povraatij: takoojer i xenna çoviku: Xenna ſvooga tyla oblaaſt nè imaa, dalli çovik. I takoojer i çovik ſvooga tijla oblaaſt nè imaa, dalli xenna. Nemooiteſſe varrat zamijnito ec.*

Vpit. Jellij uellikij grijh potart Virrù Xennidbee, çineech prigliubodijnſtuo?

Odgr. Jeſt, kakono S. Pijſmo bijſétro beſſidij. Job. 31. Druggh. Zak. 22 27. Zarkoſétijn. Iss. Sirak. 25. Brooj. 6. Jerem. 6. 1. Kor. 6.

2. Jeer prigliubodijnſtuo çinij jednù prij ruuxnuu pogardù Sakramentù Xennidbee, ſétò jeſt jedna uarſta ſveetogardja, razruſſijuajuuchiaa nà nijkij naaçin Otaaiſtuo Uputtienja, kakono çinij vidit Durand. ù razlog. kgnig. 1. pogl. 9. jeer uirra Xennidbee hoçchie, dà Muux, i Xenna buddu skuppa sluçenij uzoom jednee vlaſtitee, i Sueetee gliubaui, kakono jeſt karſt sluuçen Sueetooj Zarqui ſuojooj zaruçnizi. Euò Upraua, ſétò nareediujee Apoſtol: *Gliudi gliubite xenne vaſſe kakono i karſt gliubio jeſt Zarquù.* Efex. 5.

3. Razaaraſse, i ſmutiujeeſse dobrij reed, i naredba Naraui; i too ſuido. kujuu xijuina, slijdeeçh nateexiſtie ſuojee naraui. Elian, od razlik. pouijdan. kgnig. 3. pogl. 42. i Plin. kgnig. 3. pogl. 16. i kgnig. 8. pogl. 3.

4. Gardobaſse togaa grijha razumit moxe, i pò pedipſſima nareedienijm od zakoona Boxanſtuenijh, i Suijtounijh protijua prigliubodijunizima. Diakodils. 20. Druggh. zakon. 21. Brooj. 5. Saab. Eliberit. Naredb. 46. 69. 70. Saab. Ancirans. pogl. 20.

5. Sù uiſſiee po' naaçinima dillouanja ſvijuuh puukaa, i naroodaa, tkoji ù ſuakoo dobba pogardijualisù prigliubodijnſtua, i pedipſſiaaualijh prijxeſtokijm pedipſſima. Vid. Diodor. Sikul. kgnig. 2. pogl. 2. Alex. kgnig. 4. pogl. 1.

6. Razbireeſse po' neuogljam, i raſuutijm dogodienijm, nè gouoreeçh od krijuokleetuijh, od ubbnojſtuaa, çessaſu punnaa pouijdanja. Vid. ſéto' od zgoor rekoſmo Dijl. 3. pogl. 7. Sétijuen. 1.

Upit. Tkojee jeſt treçchiee dobroo Xennidbee?

Odgr. Millooſt Sakramenta, ſétò prymaa çovik, i xenna kadſſe ruukovaavajuu ſvakij puut, kadsù dobro pripravienij, pò tkojooj paak ù ſueetomu skladdù xijvu, prem dà razlikij chiundju, zyvienjem, varſtom, i mlohauſtuom. Ovoo treçchjee dobroo zoveſſe *Zaveza Xennidbee*, tkojaaſſe nykaako nè moxe razbit, kakono ſvidoçij Apoſtol 1. Kor. 7. *Goſpodin zapovidij da' xenna od çovikaaſſe nè odijlij: da' akoſſe bij odijlila, da' ſtoji nè udaanaa, olli daſſe s'çovikom svojim pomijrij, i çovik xennù nek nè zapuuſtiaa.*

Vpit. Sétò imaa çinit çovik zà uzdarxatſſe ù jednooj ſveetooj draxbi brez karbee, i nè skladda?

Odgr. Poſéteenje noſſit imaa ſuojooj xenni, i promyslit s' mnogghijm Sveetijm Otzim., dà Boogh jee nè ſtuoorij od nogguuh parvooga çovika, dà buddee ſuxgniza, ny od glaavee dà buddee goſpodariza, dalli podloxnaa: dalli od bokka, zà pokaazat, dà imadiaaſſe çovikù bit druugariza. Imaa sù viſſiee naſtojat zabaaviatſſe ò tkoomugod poslù poſétenomu, takoo zà nè puuſtjat, dà potribbitaa obijtili nè ſtanuu, kako zà ubighnut dangubbù, odklee iſtiçuu ſvà vellikaa zlà, i napo-

kon

Digitized by Google

kon podaavat dobar izgleed, pokaarat zlò xyvienje, i uzdarxat ſuakaa ù dobroomu reedù.

Upit. Kakoſſe podnoſſit imaa xenna?

Odgr. Sveetij Petar odgovaaraa: *Xenne nek budduu podloxnee gliudma ſvojim: da' akò tkoji nè virrujuu rijçi, pò obchienſtvù xeenaa brez rijçi çinee dobbijtak, razmijſliajuuch ù ſtraahù çijſtoo obchienſtuo vaſſe. Tkojih nè buddi od izvanka plettenizа, olli okola vrees zlaata, olli raskoſſia obukee odiichiaa: dalli tkoji jeſt ſakrijven ſarza çovik, ù nè ſaghnijlſtvù tihooga, i framexjivoga duuha, tkoji jeſt prijd lijzem Boxjim bogat. Ovakooboſſe kadgod i ſveetee xenne ghizdaauu, podloxnee ſvojim gljudma. Kakonò Sara ſluſſaaſſe Abrama, Goſpodina ſuooga prezijvaauſſi.* 1. Petr, 3.

Darxaaneeſu i poſtaviat ſvuu ſvojù pomgnjù zà uveſt ſveetaa chiuutienja à ſvooj porod, çuvat ſvoje imaanje, dragovoglnò ſtaat ù kuçchi, i radoſtnò ſluſſat ſvooga muuxa ù ſvaçemuu, ſctò nij jee protijunoo gliubavij karſtianskooj.

Up. Milloo bijmi bijlo çjut izgleed jednee xennee, tkojaa imadde tee ſvee krijpoſti.

Odgr. Svetaa Monika Maaika *S.* Auguſtina, ovakoo odgovorij nykilm xennam, tkojeeſſe priateglskij s' gnioom tuuxaauu, dajih Muuxi krivo gledaauu pſujuuch, i bijuuchjih poraad nè priſtanoga nè skladda, i ſvakdaanee ſmuutgniee: Moje pogliubienee ſeſtre, vij barx bytchiete uzrok od togaa vaſſega nè ſrichſtua poraad vaſſega oholooga, i oſctrooga odgovaaranja, odklee izhodij dà mallo nè sà ſvijm gliubaù ſtinnee. Sà ſvijm tijm kad jaa nazreem muuxa mooga mallo zlovoglnoga, olli ſarditoga, tad muuçijm, i upraviaam pameet moju k' Boggu, molleechga damù podaa millooſt uſtarpienja, i takoo krotijmga, i utiſſienooga pripraviaam nà poklanianje Iſſuſſa. Takoo i vij çinite, i zvitchiete, dachiee udyglie priſtanut karbe, i nè skladdi, i imatchiete onnoo dobroo, od tkooga beſſidij Mudraz ù Zarkoſctiv. Iss. Sirak. nà pogl. 25. *U' trijma, tkojaaſu pofaalienaa prijd Boggom, i gliudma: sklad bratiee i gljubau iskargnijh, i covik, i Xenna dobro ſebbi priſtajuuchij.*

Upit. Sctochje boglie bijt odabrat, olli ſtaanje Xennidbee, olli Divizanſtua?

Odgr. Too pytanje raſtarghnuu S. Pavaal, pyſſiuuch Korintianima piſt. 1. pogl. 7. *Tkò Xennidbom sluuçujee Divizu ſvojù, dobroo çinij, a' tkò nè sluuçujee bogliee çinij.* Xennidba jeſt ſtuaar çovicjna, daje razlogh Apoſtol, à Divizanſtuo Angelskaa. Xennidba jeſt pò naravi: Divizanſtuo jeſt ſvarh iſtee naravi. Ambrox. Kgnig. 1. od divizanſtua. I nè ſaamo Divizanſtuo, dalli i Udouſtuo jeſt veçchiee od Xennidbee, i ovoo jeſt chiuutienje Apoſtola: *Xenna zaveezaanaa jeſt zakonu tkoliko vrijmena çovik gnieezijn nijve, dalli ako buddeeſſe uſpaavao çovik gnieezijn, oslobodienaa jeſt: tkogaagod hoçchje nek rukuujee ſramo ù Goſpodinu. Dalli blaxenijaa bijttichie, ako takoo huddee oſtati pò moomu ſvittu.*

Sveettij Martin razgleedajuuch jednooç nyku Livadu, jedan dijl tkojee popaaſſien bijaaſſe, drugghij izriven od praaſſiaazaa, à treçchij jos nè taknuut, i zelen, ureeſſien prij ghizdauijm travam, i zvijtiem ovakoo zaçee beſſidit: *Parvij dijl oblitçie noſſij Xennidbee, tkoji popaaſſien od xijvotinee, i ako ne' ſa' ſuijm ghijzdu izgubbij traavaa, nijednoo ù iſtinu udarxij zvytia doſtojanſtuo: drugghij, ſcto praaſzi izrjſſee, bluudnoſti ghniuuſnuu priliku' prikazujee: a' trecchij, tkoji nijkakovoo chiuutij uvrijdienie, slavu divizanſtua zlamenujee; za' too traavam plodnaa lagodijſſe, ſeena ù gniooj ploddi nadaplijuu, i prijko ſvakee varſtee razluuçenaa zvijtiem, kakono draaghim kameenjima ſiajuuchijm ureeſſienaa ſvijtlijſe.* Sulpiz. razgovoor. 2. pogl. 21.

S V A R H A.

Na' vechijuu Slau Boxiu, i B. D. Mariee.

NOI

Digitized by Google

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del P. *F. Filippo Roſa Lanzi* Inquiſitor General del Santo Officio di *Venezia* nel Libro intitolato. *Biago Nauka ec. cioè Dotrina Criſtiana di Monſ. Nicolò Turlot diviſo in due Tomi ec. m. ſ. Illirico* non v'eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza ad *Antonio Baſſaneſe* Stampator di *Venezia* che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 15. *Maggio* 1769.

(Angelo Contarini Pr. Rif.
(Alviſe Vallereſſo Rif.
(Franceſco Moroſini 2°. Cav. Pr. Rif.

Regiſtrato in Libro a Carte 8. al Num. 42.

Davidde Marcheſini Seg.

Regiſtrato al Mag. alla Beſtemia in Libro à C. 9.

Digitized by Google

U K A Z

Od ſvega onoga, sctoſſe uzdarxi ù ovijm Kgnigam.

S N O P II.

Drugbij Dyl Katekixma od Gljubavi, i od Xzapovydijh.

Poglavie I.

SA. I. Od potribbe Gljubavi. *Liſt.* 3
SA. II. Od mogguſtuà zà izpunnit Gljubaù. 5
SA. III. Sctò jeſt gliubaù, ì gnjezinè razlikoſtì. 8
X.SA. IV. Od cynee Gliubavi prij Sveetym Otzimà. 11
SA. V. Od Gliubavi pram Iskargnjemu. 13
SA. VI. Bilizi od Gljubavi Stuorenjà pram Boggù. 18
SA. VII. Daſcè moxè obsluxit zakon Boxanſtuenij. 20

Poglavie II.

SA. I. Od parvee zapovydi Deſsetizzee. 23
SA. II. Od razlizyh priſtumpaavaza ovee zapovydì. 27
SA. III. Od Nevirnikaa i kryvovirazaa. 30
SA. IV. Od Uçitanyà. 35
SA. V. Od Ceremonia, olliti zakonodvorbaa Zarquenyh. 36
SA. VI. Od Voddee Blagoslovienee. 36
SA. VII. Od Cereejaa, olliti Vosctonyzaa. 42
SA. VIII. Od Pepela blagoslovienoga. 46
SA. IX. Od graanaa palmyh. 47
SA. X. Od jagaanzà Boxjega Papinà. 48
SA. XI. Neechieſc imat druggee Boggovè pridamnom. Od gaatanja, i ſnyba. 52
SA. XII. Od Lykariaa protyvà zlotuorſtuù. 58
SA. XIII. Od posctovanja, i zazyvanja Sveetyh. 59
Prigovaaranje. Od zazyvanja Sveetyh. 64
SA. XIV. Od Oſtadaakaa Svetyh. 66
SA. XV. Od Puutovanjaa. 69
SA. XVI. Od Zarkaavaa, ì Otzraa uzduighnuuty nà gjaaſt Boxjuu, ì Sveetyh. 73
SA. XVII. Od slobbooſtynaa Zarquee. 75
SA. XVIII. Neechjeſc uçinievat utuoriſtje za klagnjatmuſcè. Od Prilykaa. 77
SA. XIX. Od Kypoklagnjà. 80
SA. XX. Od. Nezakonſtua. 83

Od Drugghè Zapovydì. Poglavie III.

SA. I. Ne uzmi immè Goſpodina Boggà tvoogà ù tascto. 87
SA. II. Od kryvee kleetuee. 92
SA. III. Od Zaujtà. 94
SA. IV. Od razdylienia zavytaa. 96
SA. V. Od Pſoſtì. 99

Od III. Zapovydì. Poglavie IV.

SA. I. Spomeeniſcè polueetit ſubbotù. 101
SA. II. Kakoſcè ſveetkuſe Nedilja. 105
SA. III. Od Nedilje Palmyh olli Zu tai ee, Vazaamaa, ì Duhoovaa. *Liſt.* 108

Od IV. Zapovydì. Poglavie V.

SA. I. Posctuvj Otzà tuoogà, i Maajskù tuojù, da Xyveſc duggovyk ſvark zemgljee, tkojuuchietì podat Goſpodin Boogh tvuoj. 110
SA. II. Duuxnoſt Otaazaa pram Dizzom. 113
SA. III. Od posctovanja pram otzima dohounyma. 117
SA. IV. Od posctovanja prama Poglavizam ì Suudimà. 120
SA. V. Od duuxnoſti Poglavjzaa, ì Suudaa Karſtianskyh. 121
SA. VI. Od duuxnoſti podloxnykaa pram Poglavizì. 123

Od V. Zapovydi. Poglavie VI.

SA. I. Neechjeſc ubbyvat. 125
SA. II. Rannit, udarit, nenavidit, opſovat. 129
SA. III. Od Boja, i Mejdaanà, olliti Zatoçiſtja. 130

Od VI. Zapovydì. Poglavie VII.

SA. I. Ne Sagryſcyvuj bludnò. 132
SA. II. Od razlizyh varſtaa bluudnoſtì. 135
SA. III. Od ryçijh nè posctenyh. 140
SA. IV. Od myslyh nè posctenyh. 146
SA. V. Od Rlazlizyh prigoodaa Bluudnoſtì. 144
SA. VI. Od ighraa, ì skaakanjaa, ollitil koolaa, 148
SA. VII. Od pogleedaa ne çyſtyh. 150
SA. VIII. Od Celoovaa, ì od Tyzanjaa nè posctenyh. 153
SA. IX. Od zalihnoſtì, ì prykoredoſtì Xenskee u odyvanjù, ì ghizdanjù. 154
SA. X. Od dangubbee, i od potribbee zà ubighnutjee. 156
SA. XI. Od Lykariaa protyva zlocchi bluudnoſti. 158
SA. XII. Mollitvà, ì çeeſtienje pry Svet: Sakramenta jeſt trecchjaa, ì çetuartaa lykaria protyvà bludnoſti. 162
SA. XIII. Peetaa lykaria ubighnut obchienje s' Xennam. 165
SA. XIV. Bogogljubſtuò Bl: Divizee Marieç, i Svetyk lykarià izvarſnaa. 166

Od VII. Zapovydì. Poglavie VIII.

SA. I. Nè ukraàdi. 169
SA. II. Od razlizyh varſtaa nè praudee, i kradgnjaa. 172
SA. III. Od pouratjanjà. 176
SA. IV. Od Almuſtuà alliti lemoſine. 180
SA. V. Od ploodaa Almuſtuà. 183

Od VIII. Zapovydì. Poglavie IX.

SA. I. Ne rezzi kryvoo ſvidoçamſtuò protyva tvoomù iskargnjemù. 186

Digitized by Google

SA. II. Od Laxì. Liſt. 188
SA. III. Od oſtalyh zloochjaa, i kryvynaa jezikà. 190
SA. IV. Od marmjanja, ì miſlolaxnoſtì. 193
Od IX. Zapovydì. Poglavie X.
SA. *jedynoo*. Nè poxelli xennu iskargnjega tuooga. 193
Od IX. Zapovydì. Poglavie XI.
SA. *jedynoo*. Ne poxelli iſcò iskargnjega tuoogà. 196
Dyl IV. Katekixma. Od Sakramentaà Sveetee Zarque. Poglavie I.
SA. I. Scò jeſt Sakramenat. 197
SA. II. Tkò jeſt Tuoraz Sakramentaa. 200
SA. III. Davnieny jeſt obiçaaj Zakonoduorbaa ù Sakramentimà. 203
Poglavie II. Od Sakramenta Karſtienjà.
SA. I. Scò jeſt Sakramenat karſtienja. 204
SA. II. Od Lyſcja, ollitì Materiee karſtienjà. 206
SA. III. Od Formee karſtienja. 208
SA. IV. Od Zakonoduorbaa karſtienjà. 210
SA. V. Slydiſcè beſſidit od zakonoduorbaa. 212
SA. VI. Od Su: Krjzmee: od duuxnoſti kumovuaa: od Rodſtua Duhounogà, ì Svychjee goreechiee. 214
SA. VII. Od poroodaa karſtienja. 217
Poglavie III. Od Sakramentà krizmanja.
SA. I. Scò jeſt Sakramenat krizmanjà. 219
SA. II. Od Lyſcja, i Formee. 222
SA. III. Od Zaconodvorbaa iſtoogà. 223
Poglavie IV. Od Pryſveetogà Sakramenta Eukariſtiee.
SA. I. Scò jeſt ovij pryſve: Sakramenat. 225
SA. II. Nykee prilike pryſveetee Eukariſtiee. Prilika Parvà. Stablo xivota. 227
SA. III. Drugga Prilikà. Poſuecttiliſtvè Abelovò. 228
SA. IV. Prilika trechija. Poſuecttiliſtvè Melkiſedekovò. 228
SA. V. Cetuartaa Prilikà. Jagnaz. Vazmeny. 229
SA. VI. Peetaa Prilikà. Mannà. 232
SA. VII. Prilikà Seeſtaa. Kruſcì Pſikaazanja. 233
SA. VIII. Prilika Sedmaa. Kruh Eliee. 234
SA. IX. Od nareedienja Su: Sakramenta. 235
SA. X. Od iſtinee Eukariſtiee. 237
SA. XI. Od Cuddeeſçjaa zà potuardienjè Sakramenta. 240
SA. XII. Od Priſochjanſtuenoſtì. 242
SA. XIII. Od klagnianjà. 245
SA. XIV. Od prikaazyvanja Su: Eukariſtiee. 246
SA. XV. Od dylaa poglavityh Su. Miſſee. 250
SA. XVI. Iskaazan e Sue: Miſee, ì od ſvyuuh gnjeezinyh dylaa, i Zakonoduorbaa. 252
SA. XVIII. Od çeeſtienja zà govorit Sveetuu miſsù. 256
SA. XIX. Naaçin zà pripravitſcè nà ſveetoo Poſueetiliſtiè Miſſee. Liſt. 257
SA. XX. Naaçin, ſcò imaduu daryat Svytounyzi za pripravitſcò nà Sveetoo Priçeeſtienje. 260
SA. XXI. Od Priçeeſtienja, 263
SA. XXII. Razlozi, ì priliçnoſti. 264
SA. XXIII. Od priçeeſtienja ſcò çinee Svytovnyzì pod jednym ſaamym oblyçjem. 266
SA. XXIV. Od ploodaa, i poroodaa, ovogaa pryſu: Sakramentà. 268
SA. XXV. Od nareedienja Blagdaana Tylla Goſpodinovà. 270
Poglavie X. Od Sakramenta Pokoree.
SA. I. Scò, ì ù çemuuſcè razlikujee od oſtaalyh ovij Sakramenat. 272
SA. II. Od skruuſcienja parvooga dylà Sakramenta Pokoree. 274
SA. III. Naaçin zà çinit Dillà skruuſçienjà izvarſnogà. 277
SA. IV. Uzrozzi zà skruuſcienjè izvarſnoo. 279
SA. V. Od odlukee zà razviditſcè. 282
SA. VI. Od Iſpovydì, drugghij dyl Pokoree. 283
SA. VII. Uzrozi od nè cilovitee iſpovidi. Iskuſſannje tkojeſcè çiny ſvarh Deſſet Zapovydyh Delsetizee. 287
SA. VIII. Porad tkoogà ne znaanijà ny jee gryſnaa Iſpovijd cyloviti nè uçinienaa. 291
SA. IX. Od oſtaalyh uzrookaa zà cylovitoſcè nè iſpovidit, i od peççata Iſpovydì. 295
SA. X. Od dobbì Xivotà, i ù tkojee vrymè godiſtja jeſt duuxnoſt od Iſpovydì. 297
SA. XI. Od Iſpovidnykà. 298
SA. XII. Od zadovoglſtua trecchij dyl Pokoree. 300
SA. XIII. Od Zakonodvorbaa Sakramenta Pokoree. 303
Poglavie VI. Od Sakramenta Napokonogà pomazaanjà.
SA. *Jedynoo*. Scò jeſt ovii Sakramenat, 304
Poglavje XII.
SA. I. Od pripravee zà umrijt. 306
SA. II. Od Smartì. 308
SA. III. Od Paklà. 310
SA. IV. Svarh iſtee ſtuarii. 312
Poglavie VIII. Od Sakramenta Reedà.
SA. I. Scò jeſt Reed. 315
SA. II. Od Poppouſtuà. 317
SA. III. Tkojeeſse krypoſtì iſchjuu u Poppovimà. 321
SA. IV. Od Dillovaauzà i od poroodaReedà. 323
Poglavie X. Od Sakramenta Xennidbee.
SA. I. Scò jeſt ovij Sakramenat. 324
SA. II. Tkojeesu ſvarhè poglavitee Xennidbee. 327
SA. III. Od pripraavaa na Xennidbù. 329
SA. IV. Od dobaaraa Xennidbee. 331

Digitized by Google

Pomankana Poglavita Pritiſtaonika

Na liſtu	Pomankana	Iſpravi
3	milloſtluoo	milloſtivob
7	porijda	povida
7	voodan	vodenima
7	kijkako	ikako
7	rech	veçh
7	kchierze	chierze
7	cetrero	cetuero
8	naçijme	nauçyme
8	gliubornyk	gliubounyk
9	naraci	naravi
10	naſde	naſſe
11	dobra	dopraa
11	protyra	protyva
12	Ceſniaaſſe	Ceſtiaſſe
12	*ucoma*	*veoma*
13	ò	tò
14	*budet*	*buddes*
16	*dalti*	*dalli*
17	*tarbij*	*tarpij*
18	dò	da
24	klagrijat	klagnijat
25	prijkraataa	prykraatka
25	hliudma	gliudma
26	jeduo	jedno
26	Baxie	Boxie
26	kakouoſe	kakonoſe
26	dodlaganiu	podlaganiu
27	*zapniujdi*	*zapovidi*
27	Ma	Na
32	ponanie	poznanie
35	cymaſſe	çyniaſſe
37	jeen	Jeer
36	ucyſtaniem	uçytaniem
36	iznaade	iznaajde
36	razumzm	razumim
38	umirainuchiega	umirajuchiega
39	prdſtnijh	prodſtnijh
40	pdglavie	poglavie
40	*vada*	*voda*
41	obiaaajna	obiçaajna
42	nagarchiu	naſiarchiu
42	Bogoja	Boga
47	nymo	nyſmo
47	Iſpovidnzk	Iſpovidnik
58	prozrana	prozuana
60	onvoo	onnoo
68	gnljovee	gnijovee
73	vè	nè
74	katviu	karviu
77	pokaagnianie	poklaagnjanje

Na liſtu	Pomankana	Iſpravi
79	odsloxijvat	obsluxyvat
80	Dizee	Divizee
81	Eripta	Egipta
86	bark	barx
86	*venavidiſſe*	*nenavidiſſe*
92	Siy	bij
95	ſmeetenu	ſmetgniu
96	*tromu*	*tuomu*
96	zavit	zavita
97	potuardieaje	potuardienje
101	dſan	daan
101	Nenzaborxze	Neznaboxze
106	Snetza	Svetza
107	opeer	opeet
110	iskargnieertua	iskargiemu
111	ſogaa	togaa
111	odmenuſſe	odmetnuſſe
114	*vè*	*nè*
118	ſabar	ſabor
126	vuod	uvode
127	odmetvyk	odmetnyk
128	vacin	naçin
131	zovun	zouu
143	Tkaliko	Tkoliko
143	*xe*	*nè*
147	vymeniti	vrymenitij
148	icto	iſtò
151	*pixellityh*	*poxellitjh*
151	*buddxuch*	*budduuçh*
151	raſono	raskoſnò
152	polij	posly
153	pd	od
154	pijtajuach	pytajuuch
153	de	da
156	*trojih*	*tuojih*
156	nù	nà
166	pryſtij	prytij
170	vyrno	vyno
170	tyſluuu	tyſnuu
172	obicbaj	obicaaj
174	veglie	voglie
175	cioee	cinee
176	*grzliza*	*grizliza*
177	kellij	vellij
177	*Smarriu*	*ſmartiu*
179	bimme	brimme
180	*piloxis*	*priloxis*
183	*posluxnie*	*posluxvie*
184	huhouni	duhouni
190	ſtopu nienoo	dopu t nnoo

Po

Digitized by Google

Pomankana	Ispravi
Nà listu	
195 pznanie	poznanie
200 roogaa	togaa
203 voçhi	noçhi
208 Usarsnuutia	Uskarsnuutia
209 Sakſamenat	Sakramenat
212 myrs	myrij
217 pù	pô
218 *Upit.*	●*dgr.*
218 ucinteni	ucinieni
220 *Petia*	*Petra*
221 krizmom	krizmom
222 dnſſie	duſſic
223 krirmano	krizmano
228 xellij	vellij
229 veceti	veceri
230 katſt	karſt
230 povetiliſtia	potvetiliſtia
234 Tiiio	Tiilo
236 *tkojecchieſſe*	*thojeſſe*
242 ciat	cias

Pomaakana	Ispravi
Nà listu	
247 povetienie	poſvetienie
252 pryvaa	pyvaa
253 Vellivanſtuu	Vellïçanſtuu
264 katſtovo	karſtovo
267 Sakramena	Sakramenat
269 *ſtinovima*	*ſtnovima*
269 nemgli	zemgli
287 *Vireci*	*Virri*
293 rijm	tym
295 potrlbu	potribù
312 *vyçguiuu*	*vyçgnjuu*
328 ſtranu	ſtrana
328 muuka	muuxa
328 ruukvanjia	ruukovanima

Jeſſu, i Koja druga pomankgna, a naulaſcitoſt nadslouzima i duoſtrukijm glaſnjim slovinza; ſcìò Pritiſcaonik uççinji, dje neima nà rukù nadslovak oſcìri; à i tooçhje dobrj Scìoz ſvojom dobrotom pomilovati, i razumom iſpravìti.

VEREJNÁ UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google